

Ha Ugud Apudyus

Lubuagan Kalinga

This Bible is copyrighted by Wycliffe Bible Translators (Wycliffe.org) and is printed with permission by the Digital Bible Society (dbs.org) for non-commercial use.

This Bible is available for free download in a variety of digital formats at dbs.org/bibles.

Matthew	4
Mark	37
Luke	57
John.....	90
Acts	114
Romans	144
1 Corinthians	159
2 Corinthians	174
Galatians	183
Ephesians.....	189
Philippians	195
Colossians.....	199
1 Thessalonians	203
2 Thessalonians	206
1 Timothy	208
2 Timothy	213
Titus	216
Philemon	218
Hebrews	219
James.....	230
1 Peter	234
2 Peter	238
1 John	241
2 John	245
3 John	246
Jude.....	247
Revelation	249

Matthew

Un Inggilin

Ha Listaan Cha Singgalak Kan Jesus

(Luk. 3:23-28)

1 Allaya listaan cha lampeypuwan Jesu Kristu un galak Ari David ya galak bo Abraham. ² Si Abraham chi aman Isaac, ked si Isaac chi aman Jacob, ked si Jacob chi aman cha Judah ya cha susuludla. ³ Si Judah chi aman cha Perez kan Zera, ked si Tamar chi ilacha, si Perez chi aman Hezron ked si Hezron chi aman Ram, ⁴ Si Ram chi aman Amminadab ked si Amminadab chi aman Nahshon un aman Salmon ⁵ Si Salmon chi aman Boaz ked si Rahab chi ilala. Ha alak cha Boaz kan Ruth ked si Obed, ked siya aman Jesse. ⁶ Si Jesse chi aman Ari David. Si Ari David chi aman Solomon ked si Bathseba ilala un sigud un asawan Uriah. ⁷ Si Solomon chi aman Rehoboam, si Rehoboam chi aman Abijah, si Abijah chi aman Asa. ⁸ Si Asa chi aman Jehoshaphat. Si Jehoshaphat chi aman Joram. Si Joram chi aman Uzziah. ⁹ Uzziah chi aman Jotham. Si Jotham chi aman Ahaz. Ked si Ahaz aman Hezekiah. ¹⁰ Si Hezekiah chi aman Manasseh, ked si Manasseh chi aman Amos ked si Amos chi aman Josiah. ¹¹ Si Josiah chi aman cha Jechoniah ya cha susuludla. Hachi timpu un langitallayan cha kan cha iyIsrael ud Babylon. ¹² Libuwas pu litallayan cha iyIsrael ud Babylon, liyalak si Shealtiel un alak Jechoniah. Si Shealtiel chi aman Zerubabel. ¹³ Si Zerubabel chi aman Abiud, si Abiud chi aman Elliakim ked si Elliakim chi aman Azor. ¹⁴ Si Azor chi aman Zadok ked si Zadok chi aman Achim ked si Achim chi aman Eliud. ¹⁵ Si Eliud chi aman Eleazar ked si Eleazar chi aman Matthan ked si Matthan chi aman Jacob. ¹⁶ Si Jacob chi aman Joseph, un asawan Mary un langiyalak kan Jesus un ngadloncha Kristu.

¹⁷ Umoy un lasawayan si opat un lolap malipud kan Abraham inggala kan David ked lasawayan bo si opat un lolap malipud kan David inggala si timpu'n langitallayan cha kan cha iyIsrael ud Babylon ya lasawayan bo si opat un lolap malipud si illinggewan cha ud Babylonia inggala si liyalakan Kristu. †

Ha Liyalakan Jesu Kristu

(Luk. 2:1-7)

¹⁸ Kamatla kauguchen chi liyalakan Jesus un kalancha'n Kristu. Si Mary un ilala liyabyeyan kan Joseph

† Ha Kristu si Greek ya Messias si Hebrew piola'n uguchon ha lachutukan.

ngim sakbyey un manchapatcha, ladlaw Mary un labugi siya mipagapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus.

¹⁹ Gapu ta lalintog un tagu si Joseph un liyasaw-ala, achipunla pion un mikiteg si Mary ot pilanggopla'n isila siya un lappun makaagammu. †²⁰ Si lalomsom-somkalad chi alla, kakma lampaila anghel Apudyus kan siya si in-ilop ot kalala, "Joseph, un galak Ari David, achika mangkossa un mangasawa kan Mary, ti halat un bugila ked mipagapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus. ²¹ Iyalakla leyaki ked ngadlonyu siya Jesus, ti siya Malagu kan cha tagula kan cha byasbyasuycha."

²² Lakwa cha laoy ta matungpey ugud Apudyus un inggilin cha propetala, un kalala: ²³ "Mabugi osa'n byebyai un chaampun makaobog si leyaki ked iyalakla leyaki un ingachencha Emmanuel" ‡ piola'n uguchon, "Awed si Apudyus kan chitaku."

²⁴ Bummangon pun si Joseph, tiluttuwala imbilin chi anghel Apudyus kan siya ot ilasawala si Mary. ²⁵ Ngim achipunla yan kilaobog inggalà inyalak Mary leyaki ot lingachalan Joseph siya Jesus.

Ummoy Cha Mangkalaing Un Langad-achey Si Bituwon Intullong Si Jesus

2 Liyalak si Jesus si ili ud Bethlehem un sakupon Judea si timpun chi lanturayan Ari Herod. Inggew cha mangkalaing un langad-achey si bituwon un lampeypu si ili un kapon chi sumileyan ilit, gummatongcha ud Jerusalem un lakaim-imus, ² "Chimma awechen chi alak un liyalak un Arin cha Judio? Intullongmi bituwon si kapon chi sumileyan ilit ked siya ummalianmi utla ta chayawonmi siya."

³ Chingngeyn pun Ari Herod chi hachi, amod chi chalegla. Siya bo kan cha achu'n tagu'd Jerusalem.

⁴ Impaayegla cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog ot ilimusla kan chicha lu udma miyalakan chi Kristu.

⁵ Ot summongbyatcha un kalancha, "Ud Bethlehem, un osa'n ili un sakupon chi Judea ti siya inggilin cha propeta un kalala,

⁶ 'Ked sika, Bethlehem un ili'n sakupon chi Judea, sika kapopotgen un ili

ud Judea ti sika meypuwan chi pangat un asi mangayyuan

†† Ha ugalin cha Judio lu awed miyabyeyan un mangasawa si byebyeyasang, mibilang un asawala. Lu awed makwa ked sim-simmokla un achipunla ituyuy, masapuy mangtod si kasuyatan un mampaloklok un ichangala siya. Masapuy bo chuwa'n sistigu. ‡ Isaiah 7:14

kan cha taguk un galak Israel.' " †

⁷ Oli pun inyaggakaw Ari Herod impaayeg cha hachi'n mangkalaing un langad-achey si bituwon ot laammuwala kan chicha chi ustu'n timpun lampain-an chi bituwon. ⁸ Ot imbuunla chicha ud Bethlehem un kalala, "Ingkayu amman sington chi alak. Ked lu maochesanyu, ipakaammuyu kan sakon ta inyak bo chayawon siya."

⁹ Lagamput ked chi im-imus chi Ari, lallubbyatcha ot amod chi teyokcha ti kasin lampaila hachi'n bituwon un intullongcha. Ummun-ula lu chicha ot ummillong si byetug chi inggewan chi alak. ¹¹ Lilumlokcha si hachi'n byeyoy ot intullongcha pu hachi'n alak ya si ilala'n Mary, lampalintumingcha un lanchayaw kan siya. Ot lan-itokweycha kan cha lakakassun un ichatuncha'n buyawan, byangbyanglu un insenso ya apyus un mirra ot illidchoncha'n kan siya.

¹² Ot bilegbyegaan Apudyus chicha si in-ilop, ta achicha mangulin kan Herod. Ot lalligligcha'n langulin ud ilicha.

Ha Ummawichencha Ud Egypt

¹³ Ummoyon pun cha hachi'n mangkalaing un tagu, lampaila anghel Apudyus kan Joseph si in-ilop ot kalala, "Bumangonka, itodchaklu cha man-ila ud Egypt ked inggew kayu udchi inggala ibyegak un mangulin kayu, ti impasngit Ari Herod chi alak ta ipaotoyla."

¹⁴ Ot bummangon si Joseph ot intallayla cha man-ila ot ummoycha ud Egypt si hachi'n labi. ¹⁵ Ot illinggewcha udchi inggalà latoy si Herod. Lakwa alla ta matungpey imbyegan Apudyus kan cha propeta un kalala, "Ilayagek chi alakku ta telala'd Egypt." ††

Impapatoy Herod Cha Aalak Un Leyaki

¹⁶ Laammuwan pun Herod un silikapan cha hachi'n mangkalaing un tagu siya, amod chi sangala. Ot im-bilinla kan cha susuychachula'n otoyoncha cha losan un aalak un leyaki un mantawon si chuwa ya cha chaampun machuwan tawon ud Bethlehem ya cha ad-chaliyan un ili. Ti umoy si chuwa'n tawon chi lummaus malipud si lampain-an chi bituwon un imbyegan cha mangkalaing un langad-achey si bituwon. ¹⁷ Ot latungpey imbyegan propeta Jeremiah un kalala,

¹⁸ "Mamadngey cha singongoya ud Ramah, amod cha sin-aagaeg ya sin-iibin.

Ilibilan Rachel cha aalakla ked issala'n liwliwaoncha siya ti laamincha latoy." ‡

Ha Langulilan Cha Joseph Ud Nazareth

¹⁹ Latoy pun si Herod, kasin lampaila anghel Apudyus kan Joseph si in-ilop ud Egypt ot imbyegala kan siya, ²⁰ "Bumangonka, ta itallaylu cha man-ila ked mangulin kayu'd Israel, ti latoy cha lamanggop un mangtoy si al-

† Micah 5:2 †† Hosea 11:1 ‡ Jeremiah 31:15, ha som-somok Jeremiah si Rachel mibilang un ilan cha losan un Judio, ked cha alakla chicha galak Israel un laabyak ya lammusassu ud Babylon. Kan Matthew, iluseyla un miyalig ila ud Bethlehem un latoy cha aalakla.

la'n alak." ²¹ Ot bummangon si Joseph ot intallayla cha man-ila ot langulincha ud Israel.

²² Ngim chingngeyla pun un si Archelaus un alak Herod chi lanturay ud Judea, ummogyat un umoy ud-chi. Gapu ta lipain-ilop kan siya, ummoycha ud probin-siyan chi Galilee. ²³ Ot billumyoycha si ili'd Nazareth. Ot latungpey imbyegan cha propeta un kalancha, "Ngadloncha siya iNazareth." ††

Lampasagalaon John Un Mambubunyeg Cha Tagu

(Mrk. 1:1-18; Luk. 3:1-20; Jhn. 1:19-28)

3 Si hachi'n timpu'n inggewan Jesus ud Nazareth. Inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen John un Mambubunyeg. Ummoy si lugey ud Judea un lappun ummili ot lambyegbyega kan cha tagu'n kummatam kan siya. ² Kalala, "Ibyabyawiyu cha byasbyasuyyu ti chanchali Mampangatan Apudyus." ³ Si John chi hachi'n ibyegbyegan propeta Isaiah un kalala, "Awed chi osa'n tagu un inggew si lugey'n lappun ummili un ip-ipkawla un,

'Pabiyuwonyu somsomokyu ya mansagala kayu un isun chi ileyamyu chayan un ayon chi Ari.'" ††

⁴ Ha silup John, lilaga'n chutchut chi kamey, ked ha sintulunla gedchang, ha kakallola ked chuchun ya chilu. ⁵ Amod cha tagu'n ummoy lanchongey si in-tudtuchula un lampeypu'd Jerusalem ya losan un ili'n sakupon chi probinsiya ud Judea ya ulay ili-ili'n mam-pachewwang un Jordan. ⁶ Ot lan-ipudlucha kan cha byasbyasuycha ot bilunyagen John chicha si chewwang un Jordan.

⁷ Ngim intullong pun John cha amod un Pariseo kan cha Saduceo un umoy mampabunyeg kan siya, kalala kan chicha, "Chikayu'n lasikap un isun chi uyog, silu langibyega kan chikayu un milisiyu chusan Apudyus lu mampabunyeg kayu? ⁸ Masapuy'n koonyu cha losan un mangipaila un tuttuwa'n lambyabyawi kayu kan cha byasbyasuyyu. ⁹ Achiyu kalan un milisiyu kachusaanyu gapu ta galak chikayu kan Abraham. Ti ibyegak kan chikayu un makwa'n mambyalilon Apudyus cha byetu'n alla un galak Abraham. ¹⁰ Si Apudyus isun chi tagu'n iyaallala wasayla'n mamokpok si puun chi kayu. Losan un kayu'n achipun mamunga si bibiyu ked mapokpok ya mitungu si apuy.

¹¹ "Bunyagek chikayu si chelum un mangipaila un lambyabyawi kayu kan cha byasbyasuyyu. Ngim ha misagsagulud kan sakon, bunyagela chikayu si Ispiritun Apudyus ya apuy. Langatngatu siya si achayu lu sakon ked achipulak lumbong un mamigging si sancheyla. ††¹² Ked lu umali siya ilasinla cha bibiyu un tagu si cha lawwing un tagu, miyalig si mantopa un mansilaola bilayu ya chugi. Ha bilayu iteponla si ayang

†† Ha timpun Jesus, Nazareth ked paat ya ak-akiton cha tagu un ili. Ha pion Matthew un uguchon achu cha propeta un langibyega un cha tagu ak-akiton cha si Jesus. †† Isaiah 40:3 ††† Ha kawachin chi kabyabyaan un musassu ked igetongla sancheyn chi apula lu awed ayala, kaalola lu gumatong ya lumlok si byeyoy. Ha pion John un ibyega ked achipun siya maikari un mansimbi ulay osa'n musassu kan Jesus.

ngim ha chugi ibyellula si apuy un achipun masob-sobyen."

Ha Lampabunyagen Jesus

(Mrk. 1:9-11;Luk. 3:21-22)

¹³ Si hachi'n timpu gummatong si Jesus un lam-peypu'd Galilee ot ummoy chewwang un Jordan ta mampabunyeg kan John. ¹⁴ Ngim achipun John pion un bunyagen siya, ot kalala, "Sakon chi masapuy'n bunyagem. Puggey un sika bugga umali mampabunyeg kan sakon?"

¹⁵ Ngim kalan Jesus un summongbyat, "Chowot sika mamunyeg kan sakon si sala, ti kasapuyan un koon taku cha losan un ipakwan Apudyus kan chitaku." Ot inteun John un bunyagen siya.

¹⁶ Lagamput pun labunyagen si Jesus, ummopwas siya si chelum, ot liwalit ud langit ot intullongla Ispiritun Apudyus un isun chi kalapati un lan-osog ot lansap-oy kan siya. ¹⁷ Ot ladngey ginga un lampeypu'd langit un kalala, "Liya Alakku'n tagtagopok ya masmas-omak kan siya."

Ha Lalubsubyen Satalas Kan Jesus

(Mrk. 1:12-13;Luk. 4:1-13)

4 Oli pun impuyut chi Ispiritun Apudyus si Jesus si lugey'n lappun ummili ta udchi malubsubyen Satalas kan siya. ² Lallaun siya si opat puyu'n eygew ya opat puyu'n labi ot patunged labitin. ³ Ot ummoy si Satalas kan Jesus ot kalala, "Lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, ibyegam kan cha alla'n byetu ta mambyalin cha tilapay."

⁴ Ngim summongbyat si Jesus, "Liigili si ugud Apudyus un kalala,

'Chakampun si makan abus chi ikatagun cha tagu, ngim masapuycha kacha ugud Apudyus.' † "

⁵ Oli pun impuyut Satalas si Jesus si salimpatuk chi templo si laapudyusan un ciudad ud Jerusalem. ⁶ Ot kalala kan siya, "Lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, lumayugka ti liigili si ugud Apudyus un,

'Bililon Apudyus cha anhelesla ta ayyuwalan chika ya tapayaon chika taplu ulay cha chapanlu achipun masugat si byetu.' ††

⁷ Ot kalan Jesus kan siya, "Ngim liigili bo si ugud Apudyus,

'Achim mangin-in-an si Apu un Apudyuslu.' ‡ "

⁸ Ot impuyut Satalas si Jesus si kataklangan un bilig ot impailala cha losan un turay ya mampangatan utla lubung ya cha losan un bilaklangcha. ⁹ Ot kalala, "Id-chok losan cha alla kan sika, lu mampalintuminka ya manchawawka kan sakon."

¹⁰ Summongbyat si Jesus un kalala, "Wissedka Satalas! Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus,

'Chayawom si Apu un Apudyuslu ya siya abus chi mansimbiam.' ‡‡ "

¹¹ Ot tilelan Satalas si Jesus, ot gummatong cha anheles Apudyus ot ilayyuwalancha siya.

Lilugiyen Jesus Un Lambyegbyega Ud Galilee

(Mrk. 1:14-15;Luk. 4:14-15)

¹² Chingngeyn pun Jesus un libyayud si John un Mambubunyeg, langulin siya ud Galilee. ¹³ Tilelala'd Nazareth ot ummoy illinggew ud Capernaum un osa'n ili si igid chi byeybyey ud Galilee un sakup chi Zebulun ya Naphtali. ¹⁴ Lakwa laoy ta tuttuwa'n matungpey inggilin propeta Isaiiah un kalala,

¹⁵ "Si pita ud Zebulun kan Naphtali, si igid chi byeybyey, un chomangon chi chewwang ud Jordan inggala si sakup chi Galilee un igew cha Gentil.

¹⁶ Cha tagu udchi, isun chi inggewcha si manggikbot gapu si byasuycha.

Ngim si umali'n eygew, itullongcha lapigsan Silaw.

Siya mansilaw kan cha inggew si manggikbot un igew cha latoy." ‡

¹⁷ Malipud si hachi'n timpu, lilugiyen Jesus un lambyegbyega un kalala, "Mambyabyawi kayu kan cha byasuyyu ti chanchali Mampangatan Apudyus."

Ha Langayagen Jesus Kan Cha Opat Un Katatabukuy

(Mrk. 1:16-20;Luk. 5:1-11)

¹⁸ Si lalidtidchayalan Jesus si teyanteg chi byeybyey ud Galilee, intullongla cha chuwa'n mansulud, cha Simon un ngadlon cha Peter ya si Andrew un pin-acha malabukuy ti siya kawachicha. ¹⁹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Tun-ucholak ta isuyuk kan chikayu in-ilonyu'n malabukuy si tagu." ‡‡²⁰ Ot kakmacha tilelan cha tabukuycha ot litun-udcha kan siya.

²¹ Si lalidtidchayalanchad chi teyanteg, intullong Jesus cha chuwa'n mansulud, cha James kan John un alak Zebedee. Inggewcha si byangka kan cha Zebedee un amacha un pin-ala isagala tabukuycha. Ot ilayagen Jesus chicha. ²² Ot kakmacha tilelan chi byangkacha ya si amacha. Ot litun-udcha kan Jesus.

Ha Lantudtuchuwan Jesus Ya Lamalin-awaala Kan Cha Lasakit

(Luk. 6:17-19)

²³ Ummoy si Jesus kan cha losan un ili'd Galilee. Ot lantudtuchu si cha sinagogacha. Imbyegbyegala Bibiyu'n Chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus ya pilalin-awala bo cha lakalalaksi'n sakit ya cha ligat cha tagu. ²⁴ Ked lanchilongey pin-an Jesus killingwa si cha losan un ili'd Syria. Hachi gapula'n laniyoy cha tagu kan cha losan un lasakit, un lakalalaksi sakitcha ya ligatcha, isun cha laayan, laketoy ya lapalalais, ot pilalin-awan Jesus chicha. ²⁵ Amo-amod cha tagu'n litun-ud kan siya un lampeypu'd cha probinsiya ud Galilee, Judea, Decapolis, Jerusalem ya cha ili'n inggew si chomangon chi chewwang ud Jordan.

† Deuteronomy 8:3 †† Psalm 91:11-12 ‡ Deuteronomy 6:16
‡† Deuteronomy 6:13

‡‡ Isaiah 9:1-2 ‡‡‡ Si Greek "Tun-ucholak" - ha piola'n ibyega mitun-ud kan Jesus un disipulusla.

Ha Intudtuchun Jesus Ya Cha Bilinla

(Luk. 6:20-26)

5 Intullong pun Jesus cha amod un tagu, lalagecha si bilig † ot ummamuy. Ot ummacheli cha disipulusla kan siya. ² Ot illugila'n lantudtuchu kan chicha un kalala,

³ "Pian cha tagu'n ammucha un lappun kabyeeyan-cha si sangwalan Apudyus, ti mipaticha si Mampangatan Apudyus.

⁴ "Pian cha tagu'n mallachingit gapu si byasuy, ti liwliwaon Apudyus chicha.

⁵ "Pian cha tagu'n mangipakumbyabya si long-egcha, ti chicha malawid si pita.

⁶ "Pian cha tagu'n pipioncha un koon cha ipakwan Apudyus, ti maplokcha.

⁷ "Pian cha tagu'n malagchegu kan cha asin-tatagucha, ti kacheguwan Apudyus chicha.

⁸ "Pian cha tagu'n mampeykas cha somsomokcha, ti mailacha si Apudyus lu sumin eygew.

⁹ "Pian cha tagu'n pin-a mangwa si lumin-awaan cha tagu, ti ibilang Apudyus chicha'n aalakla.

¹⁰ "Pian cha tagu'n mapalpaligatan gapu si mangwaan-cha si pion Apudyus, ti lipaticha si Mampangatan Apudyus.

¹¹ "Pian kayu lu mangig-iggaan chikayu ya palpali-gatan chikayu ya pepewingon chikayu gapu kan sakon. ¹² Ulay lu katchi pin-acha koon kan chikayu, matetteyok kayu, ti chakey gunggulayu'd langit. Ti kamatchi bo killingwan cha tagu'n lamampaligat kan cha propetan ummun-ula lu chikayu."

Ha Pangngalig Chi Asin Ya Silaw

(Mrk. 9:50; Luk. 14:34-35; Mrk. 4:21-25; Luk. 8:16-18)

¹³ Ot intuyuy Jesus un lantudtuchu, kalala, "Isuyu asin kan cha losan un tagu si alla'n lubung. Ngim lu makaan chi simsimla, lappun in-ilola'n mangiyulin si kilaasinla. Lappun puutla' akit, mibyellu ked byebye-chokon cha tagu.

¹⁴ "Ya isuyu silaw un mansilaw si somsomok cha tagu si lubung. Isuyu ili'n inggew si osa'n bilig un mam-patak ya achipun makwa'n maseilan. ¹⁵ Ked lappun tagu si tonggela silaw ked lilakkobyela si chungchung. Ngim ipatayla si ustu'n papattayan ta silawala cha losan un inggew ud chayom chi byeyoy. ¹⁶ Kamatchi bo un kasapuyan un silawanyu cha tagu ta mailacha bibiyu'n ugaliyu ked siya mangichayawancha kan Apudyus un Amayu'd langit."

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Lintog

¹⁷ Kalan Jesus, "Achiyu kalan un ummaliyak ta inyak kaalon chi lintog un inggilin Moses ya cha tudtuchun cha propeta, ngim ummaliyak ta matungpey cha losan un liigili. ††¹⁸ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, maumas chi

† Ha piola'n ibyega si Greek achipun mantaklang un bilig ngim kabibbiligen. †† Chuwa piola'n uguchon: ummaliyak ta ipakaam-muk chi ustu'n piola'n ibyega ya ummaliyak ta matungpey imbyegacha.

langit ya pita ngim cha lintog Apudyus ked sissiya, ulay simpattok achipun matayak inggalad matungpey cha losan un panggop Apudyus. ¹⁹ Ked ha tagu'n achipun tumuttuwa si ulay kapaatan un lintog Apudyus ya siya bo itudtuchula kan cha uchum, miibilang un siya kabyabyaan si Mampangatan Apudyus. Ngim lu silu tumuttuwa si lintog Apudyus ya siya bo itudtuchula kan cha uchum, siya mibilang un kangatuwan si Mampangatan Apudyus. ²⁰ Ti ibyegak kan chikayu, un achipun kayu mipati si Mampangatan Apudyus lu achipun kayu lalinlintog lu cha Pariseo ya cha mimistulun chi lintog."

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Sanga

²¹ "Chingngeyyu un liibilin kan cha tagu si awi un kalala, 'Achi kayu pumatoy, ked lu silu pumatoy, michiyum ked machusa.' ²² Ngim ibyegak kan chikayu, lu silu sumanga si biyunla makuis ked lu silu mangig-iggaala biyunla, michiyum kan cha kukunsisey ked lu silu mangibyega si biyunla un, 'Oggog! Lappun puut-lu!' lobbongla'n mibyellu si apuy ud impiyeylu. ²³ Ked lu awed ingka ichatun kan Apudyus si altar ya laslasmok-lu'n awed lawingon chi biyunlu kan sika, ²⁴ telam chi chatunlu si sangwalan chi altar ked ingka umula mam-pakawan si biyunlu asika ot mangulin ya manchatunka kan Apudyus.

²⁵ "Lu awed lamabyasuy kan sika ya mangichiyum kan sika, kakmam umoy makaaliglu sakbyey un gumatongka si korti. Ta achila ipuyang sika si kuis ked achipun chi kuis sika ipuyang kan cha pulis ta achipun cha pulis sika ibyayud. ²⁶ Tuttuwa ibyegak kan sika, lu mibyayudka achipunka mibukat inggala'd byayachem losan un muytam."

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Chegchegas

²⁷ "Chingngeyyu un liibilin kan cha tagu si awi un kalala, 'Achi kayu makachegchegas.' ²⁸ Ngim ibyegak kan chikayu, lu silu mangitullong si byebyai ya piola'n eyan siya ked lakabyasuy si chegchegas si somsomok-la. ²⁹ Lu siya makabyasuyam cha itullong chi machuwalan un atam, ukaom ked ibyellum! Un-ulloy chi makuyangan chi long-eglu lu wechewed chi long-eglu ked mibyellu'd impiyeylu. ³⁰ Lu siya makabyasuyam chi kokoon chi machuwalan un imam, lam-pogem ked ibyellum! Un-ulloy chi magugungsuyan chi osa'n imam lu wechewed chi long-eglu ked mibyellu'd impiyeylu."

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Ichang

(Mrk. 10:11-12; Luk. 16:18)

³¹ "Chingngeyyu un liibilin un kalala, 'Lu ichangan chi leyaki asawala, masapuy'n mangwa si kasuyatan chi man-ichangan-cha.' ³² Ngim ibyegak kan chikayu, lu ichangan chi leyaki asawala, makabyasuy, malaksig lu lakachegchegas chi byebyai, un siya gapun chi mam-abyasuyala kan siya. Ya lu silu mangasawa si laichangan un byebyai makabyasuy si chegchegas."

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Sapata

(Jas. 5:12)

³³ “Chingngeyyu un liibilin kan cha tagu si awi un kalala, ‘Achim yam-alon chi insapatam, ngim masapuy’n koom chi insapatam kan Apudyus.’ ³⁴ Ngim si sala ibyegak kan chikayu un achi kayu mansapata ya achiyu isapata’d langit, ti siya mantutuggewan Apudyus un manturay. ³⁵ Willu achiyu isapata alla’n pita, ti siya lipatayan chi ikila. Ked isula bo un achiyu isapata ud Jerusalem, ti siya ciudad chi kangatuwan un Ari. ³⁶ Ya achim isapata chi uyum, ti achipunka makakopya si ossaan un mamputilak willu mangngitit un buuk. ³⁷ Un-ulloy chi kalanyu’n ‘O’ lu tuttuwa, willu ‘Lai’ lu achipun, achiyu chog-an si sapata, ti losan un ichogayu lampeypu kan Satalas.”

Ha Tudtuchu Mipanggop Si Byayos

(Luk. 6:27-36)

³⁸ “Chingngeyyu un liibilin kan chikayu un kalala, ‘Lu silu mamussok si atan chi asintatagula, masapuy’n mabussok bo atala. Ked lu silu mamugbug si ngipon chi asintatagula, masapuy’n mabugbug bo ngiponla.’ ³⁹ Ngim ibyegak kan chikayu, achiyu ibyayos cha lawwing un kingwan chi asintataguyu kan chikayu. Lu awed malipak si machuwalan un apinglu, itayam bo machuwigin apinglu. ⁴⁰ Ked lu awed mangchiyum kan sika ta eyala siluplu, idchom bo chakitlu. ⁴¹ Ked lu awed tagù ipatutla ipabukud kan sika keygala si sinkil-amitru, bukuhom ulay chuwa’n kilamitru. ⁴² Lu awed mangkochem kan sika, idchem. Lu awed bumulud kan sika, pabuluchem bo.”

Tudtuchu Mipanggop Si Ayat Kan Cha Kabusuy

(Luk. 6:27-28,32-36)

⁴³ “Chingngeyyu un liibilin kan chikayu un kalala, ‘Masapuy’n ayatonyu cha bubuyunyu, ngim sanganyu cha kabusuyyu.’ ⁴⁴ Ngim ibyegak kan chikayu, masapuy’n ayatonyu cha kabusuyyu ya iluwaluwanyu cha mamampaligat kan chikayu. ⁴⁵ Ta mibilang kayu un aalak Apudyus un Ama taku’d langit. Ti man-iisun ipalubusla umilitan chi ilit kan cha bibiyu’n tagu ya cha lawwing un tagu. Isula bo’n mangatod si uchen kan cha lalintog ya cha mangwa si lawwing. ⁴⁶ Kalanyu lin un lu siyad ay-ayatonyu cha mangay-ayat kan chikayu, gunggulaan Apudyus chikayu? Lai, ti ulay bo cha manchachagup si bugis katchi bo kokòoncha. ⁴⁷ Ked lu abus cha bubuyunyu si makaug-ugguchenyu ya lilaksi-gyu cha uchum, simma puutla ti ulay cha achipun mamati, kamatchi bo kokòoncha. ⁴⁸ Ked masapuy’n lap-pun mangkuyanganyu, un isun chi Amayu’d langit un lappun mangkuyangala.”

† Deuteronomy 19:21

Tudtuchun Jesus Mipanggop Si Mangtochen Kan Cha Makasapuy

⁶ Intuyuy Jesus lantudtuchu un kalala, “Allachenyu ta achiyu ipappaila kan cha tagu lu mangwa kayu si bibiyu, ti lu siya mangwaanyu pionyu’n ichayaw chikayu kan cha tagu, achipun chikayu gunggulaan kan Amayu’d langit.

² “Ked lu awed idchonyu kan cha tagu’n makasapuy si tuyung, achiyu ipappaila kan cha tagu un isun chi kokòon cha aginpapati un ipappailacha kan cha kekkesa ya cha sinagoga cha bibiyu’n kokòoncha ta chaya-won cha tagu chicha. Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lagamputcha ilawat chi gunggulacha. ³ Ngim chikayu, lu awed idchonyu kan cha makasapuy, ilanyu ta achiyu ipatagammu ulay silu’n tagu. ⁴ Ngim iyaggakawyu’n mangtod ked si Amayu un mangitutullong kan cha losan un achipun maila gunggulaan chikayu.”

Tudtuchu Mipanggop Si Luwalu

(Luk. 11:1-13)

⁵ “Ked lu malluwalu kayu, achiyu iyis-isu kan cha aginpapati ti pioncha’n isiked un malluwalu si sinagoga ya cha igid cha kekkesa ta itullong cha tagu chicha. Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lagamputcha ilawat chi gunggulacha. ⁶ Ngim lu malluwalu kayu, lumlok kayu si kuwetuyu ya inyolobyu ked malluwalu kayu kan Amayu un achipun maila ked si Amayu un Apudyus un mangitutullong si pin-ayu koon, ked gunggulaan chikayu.

⁷ “Lu malluwalu kayu achiyu anchu-anchuwon un mangkekemangon un isun chi kokòon cha achipun mamati, ti kalancha pun lu chongyon Apudyus chicha lu achu maibyegacha. ⁸ Achiyu tuyachon chi mallu-luwalucha, ti ulay si chaampunyu mangibyeg-an tilataggammun Amayu’n Apudyus cha masapuyyu.

⁹ Kamatla in-ilonyu’n malluwalu:

‘Amami un awed langit, machaychayaw otyan chi ngachenlu.

¹⁰ Chumtong otyan chi Mampangatam utla pita ya makwa otyan chi piom utla pita un isun chi lakwa’d langit.

¹¹ Mangtodka si ileygew un kalonmi.

¹² Ya pakawalom cha byasbyasuy, ti pilakawanmi bo

cha lakabyasuy kan chikami.

¹³ Ya achim ipalubus un masulisug kami ta achi kami makabyasuy,

ngim ilisim chikami si lawwing.’” ^{††}

¹⁴ Ot kalan bo Jesus, “Lu pakawalonyu cha mangwa si lawwing kan chikayu, pakawalon chikayu bo kan Amayu’d langit. ¹⁵ Ngim lu achipunyu pakawalon chicha, achipun bo Amayu un awed langit pakawalon chikayu.”

†† Osa’n piola’n ibyega si Greek ked milisi kami kan Satalas.

Tudtuchu Mipanggop Si Palaglaun

¹⁶ Ot intuyuy Jesus, “Lu mallaun kayu mipagapu si malluwalwanyu, achi kayu aginchachauy un isun cha aginpapati. Ti pioncha’n ipaila kan cha tagu’n lallauncha’n malluwalu. Ibyegak chi tuttuwa kan chikayu, gil-ampucha ilawat chi gunggulacha. ¹⁷ Ngim lu mallaun kayu, mancheup kayu ya malagaysay kayu, ¹⁸ taplu achin cha tagu ammuwon un pin-a kayu mallaun ngim abus si Ama taku’d langit un achipun maila chi sintagammu. Ked si Ama taku un mangitullong si cha litatayu’n koonyu, gunggulaan chikayu.”

Ha Mipanggop Si Pilak Ya Bilaklang

(Luk. 12:32-34)

¹⁹ Kalala bo, “Achi kayu man-ummung si bilaklangyu utla pita un makwa’n yam-alon chi lakoy, metiyan ya makwa’n maakaw. ²⁰ Ngim siya otyan koonyu, man-ummung kayu si kilabyaklangyu’d langit un lappun manyam-an, achipun metiyan ya lappun bo makaakaw. ²¹ Ti ha katuttuwaala, lu silu potpotgonyu, kapilitan un siya bo isosomokyu.”

Ha Silaw Chi Long-eg

(Luk. 11:34-36)

²² Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, “Ha ata, siya silaw chi long-eg. Lu bibiyu atam, masisillawan losan chi long-eglu. ²³ Ngim lu awed chipiktun chi atam, manggikbot chi losan un long-eglu. Ked lu manggikbot chi awed kan sika imbis un silaw, gettok un amod un pangot!”

Ha Mansimbi Si Chuwa’n Ap-apu

(Luk. 16:13;12:22-31)

²⁴ “Lappun tagu’ mansimbi si chuwa’n ap-apu. Ti kapilitan un memeyyed si osa ya mansasanga si osa. Ked potpotgola bo osa ya am-amsiwola osa. Achipun makwa’n manchisalola un mansimbi kan Apudyus ya bilaklang.”

Mipanggop Si Palagchaleg

²⁵ “Siyad ibyegak kan chikayu, achi kayu machalagen mipanggop si mataguwanyu, un isun chi kalonyu, ilu-monyu ya cha mansilupyuu. Ti lapotpotog chi biyegyu lu ha makan ya lapotpotog bo long-egyu lu ha silup. ²⁶ Itullongyu ked cha sissiwit un sintatayap, achipuncha mammuya ya man-apit ya achipuncha malepon si ayang. Ngim pakalan Amayu’d langit chicha. Ha chakampun kamman un lapotpotog kayu kan Apudyus lu cha alla’n sissiwit? ²⁷ Awed kamman akit icheay chi machanchalagen kayu si biyegyu? Pulus.

²⁸ “Ked pakayuggey manchaleg mipanggop si cha useyonyu’n luput? Itullongyu ked chi in-ilon cha sababung un chumakey si tattayun, achipun cha mit mangkawachi willu mallaga si silupcha. ²⁹ Ngim ibye-

gak kan chikayu un ulay si Ari Solomon un kabyaklangan, ^{††} lappun silupla si labibbiyu lu cha alla’n sababung. ³⁰ Lu katchi in-ilon Apudyus un mampabiyu si luut lawa un sin-akitan chi inggewancha si sala ya lakyawcha bo ked lu bigat masgob, giluya kayu bo achila silupan? Ha lappun pammatiyu? ³¹ Ked achi kayu machalagen mipanggop si cha masapuyyu, un isun chi makan, mailum ya silup. ³² Ti cha tagu’n achipun malmati kan Apudyus katchi cha singsingtoncha. Ammun Amayu’d langit un masapuyyu losan cha alla. ³³ Siya otyan isosomokyu Mampangatan Apudyus ya masapuy’n koonyu cha piola, ked idchola cha losan un kasapuyanyu. ³⁴ Ked achi kayu machalagen si ligat un chumtong lu bigat. Oli ta lu bigat, asiyu sanguwon chi ligat un chumtong si hachi’n eygew. Ti umalay cha ligat un laklak-amon taku si kacha eygew. Ked achi taku chogchog-an.”

Achi Kayu Manguis

(Luk. 6:37-42)

⁷ Intuyuy Jesus lantudtuchu un kalala, “Achiyu kuison cha uchum ta achin Apudyus kuison chikayu. ² Ti ha in-ilonyu’n manguis kan cha uchum un tagu, siya bo koon Apudyus un manguis kan chikayu. Lu silu kiged chi idchonyu si asintataguyu, siya bo kiged chi idchon Apudyus kan chikayu. ³ Puggey un mitullonglu siyun-ik si atan chi suludlu, ked achipunlu maila sitap si atam? ⁴ Ma in-ilom un mangibyega’n kaalok chi siyun-ik si atam, lu achipunlu maila sitap si uwam un ata? ⁵ Sikan pappai! Ulaom yan kaalon chi sitap si atam ta pumatak chi mangitullongam un mangaan si siyun-ik si atan chi biyunlu.”

⁶ “Achiyu ipatut itudtuchu ugud Apudyus si tagu’n mangam-amsiw ya issalan chongyon, ti miyaligcha si asu ya byeyok. Ti ulay lu langila idchom si asu, kotbyeyn chikayu. Achiyu bo idchon chi kangilaan un bongey kan cha byeyok ti iwakatcha ya choschosan-cha.”

Ig-iggayu’n Malluwalu

(Luk. 11:9-13)

⁷ Kalan bo Jesus, “Lu awed masapuyyu, kochewonyu kan Apudyus ot idchola kan chikayu. Lu awed singtonyu, maochesanyu. Ked lu mangkongkong kayu si sawang, milukat kan chikayu. ⁸ Ti losan un mangkocheu kan Apudyus, maatod chi kochewola. Lu silu mansingit si piola’n sington, maochesala. Lu silu mangkongkong, milukat chi sawang kan siya. ⁹ Silu kan chikayu’n aamma, un lu mangkocheu chi alakyu si makan, ha idchonyu kamma byetu? ¹⁰ Ked lu manchawat si lamos, ha idchonyu kamman bo uyog? ¹¹ Kan chikayu’n malagbyasuy, lu ammuyun mangatod si bibiyu kan cha aalakyu, giluya bo Amayu’d langit achi mangatod si bibiyu kan cha losan un mangkocheu kan siya.

† Si Greek ha metiyan ked achu piola’n ibyega: losan un manyam-an, kalon cha utut, langganan ya lakoy. 1 Kings 10:4-7

†† Ha somsomok cha Judio si Solomon chi kabyaklangan un tagu un latagu utla lubung.

Ha Labukeyan Chi Lintog Apudyus Ya Tudu-tuchun Cha Propeta

¹² “Koonyu kan cha uchum un tagu chi pionyu un kooncha kan chikayu. Ti laoy chi labukeyan chi lintog Moses ya cha inggilin cha propeta.”

Ha Lalipit Un Liwangan

(Luk. 13:24)

¹³ “Mangoy kayu si lalipit un liwangan, ti lawaya liwangan kan manggochong chi chayan un umoy ud impiyeylu, ked gapu ta manggochong chi halat un liwangan, achu cha mangoy. ¹⁴ Ngim gapu ta lalipit chi liwangan ya mansukun chi chayan un umoy si biyeg un mallalayun kan Apudyus, ked akit cha mangoy.”

Ha Kayu Ya Mambubungala

(Luk. 6:43-45)

¹⁵ Intuyuy bo Jesus kalan un, “Allechenyu cha silan propeta. Umalicha kan chikayu un agin-uk-ukoy un isun chi keylilu, ngim ha katuttuwaan, isucha atap un asu’n kuman. ¹⁶ Milalasinu chicha gapu si kokõoncha, isun chi kayu un maammuwan lu mamunga. Ha mamunga kamma iwoy si eyagen, willu grapes si abukachu? ¹⁷ Ha bibiyu’n kayu, bibiyu bo ibungala, ngim ha lawwik un kayu, lawwik bo ibungala. ¹⁸ Ha bibiyu’n kayu, achipun mamunga si lawwik, ked ha lawwik un kayu, achipun mamunga si bibiyu. ¹⁹ Ked ha kayu’n achipun mamunga si bibiyu, mapokpok ked litungu. ²⁰ Ked ha mangilasilanyu kan cha silan propeta ked gapu si kokõoncha.”

Ha Achipun Mipati Si Mampangatan Apudyus

(Luk. 13:25-27)

²¹ Ot intuyuy Jesus lantudtuchu, “Chakampun si losan un mangibyega kan sakon un, ‘Apu, Apu,’ ked makaslok si Mampangatan Apudyus, ngim abus cha mangwa si pion Amak ud langit. ²² Ked lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, achu cha mangkadhachegu kan sakon, ‘Apu, Apu, peylokom chikami! Gapu si ngachenlu, imbyegbyegami bibiyu’n chameg. Gapu si ngachenlu, pileyyawmi cha ayan. Gapu si ngachenlu, achu killingwami’n lakaskaschaaw.’ ²³ Ngim ibyegak kan chicha, ‘Lappun amuk kan chikayu! Wised kayu, chikayu’n mangmangwa si lawwing!’ ”

Cha Chuwa’n Lampaud Si Byeyoy

(Luk. 6:46-49)

²⁴ Ot kalala bo, “Lu silu chumngey si alla’n ugudku ya koola chicha, miyalig si lasilib un tagu’n lampaud si byeyoyla si lap-at chi byetu. ²⁵ Ulay lu iggala’n umuche-uchen ya lummitap ya iwasot chi byali, achipun mikusob chi byeyoyla ti lapaud si lap-at chi byetu. ²⁶ Ngim lu silu mangngey si alla’n ugudku ya achipunla koon, miyalig si looggog un tagu’n lampaud si byeyoyla si kaleglegelan. ²⁷ Ked lu iggala’n umuche-uchen ya lum-

mitap ya iwasot chi byali byeyoyla, mikusob ya mi-wakat.”

²⁸ Gilamput ked Jesus imbyega cha hachi, laschaaw cha amod un tagu’n illinggew si in-ilola’n lantudtuchu. ²⁹ Ti lantudtuchu kan chicha un kamad alla kalobbon-gala, chakampun un isun cha mimistulun chi lintog.

Pilalin-awan Jesus Chi Leyaki’n Laleprosy

(Mrk. 1:40-45; Luk. 5:12-16)

8 Lan-osog pun si Jesus un lampeypud chi bilig, litun-ud cha amo-amod un tagu kan siya. ² Oli pun ummachali osa’n leyaki’n laleprosy kan Jesus ot lampalintuming si sangwalanla, un kalala, “Apu, lu piom, palin-awaolak.”

³ Ot inyachawen Jesus chi imala ot ilappachela siya, un kalala, “O, Piok, lumin-awaka.” Ot kakma lakaan chi leprosy. ⁴ Ot kalan Jesus kan siya, “Chongyom! Achim pay ibyegbyega laoy ulay silu’n tagu, ngim ingka mampeyang si pachi ked manchatunka ti siya imbilin Moses ta maluttuwaan cha tagu’n lummin-awaka.” †

Ha Pammatin Chi Kapitan Cha Susuychachu’n iRome

(Luk. 7:1-10)

⁵ Gummatong pun si Jesus ud Capernaum, ilabot chi kapitan cha suychachu’n iRome siya. Ot langkad-kachegu un kalala, ⁶ “Apu, lasakit chi bubùulok ud uwami, lapalalais ked amod chi ligatla.”

⁷ Ot kalan Jesus kan siya, “O, umaliyak ta palin-awaok siya.”

⁸ Ot kalan chi kapitan, “Intalu achika umali, ti chakpun lumbong un mammangili kan sika. Ibyegam laing chi ugudlu ked lumin-awa bubùulok. ⁹ Ti ulay sakon, awed langatngatu un mangituray kan sakon ya awed cha suychachu’n iturayak. Lu ibyegak si osa, ‘Ingka,’ ked ummoy. Lu ibyegak si osa, ‘Umalika,’ ked ummali. Ked lu ibyegak si bubùulok, ‘Koom chi alla,’ ked kingwala bo.”

¹⁰ Laschaaw si Jesus si chingngeyla imbyegan chi kapitan, ot kalala kan cha tagu’n lituntun-ud kan siya, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lappun inchesak si kamatla kapigsan chi pammatila, ulay kan cha tagu’d Israael. ¹¹ Ibyegak kan chikayu, achu cha Gentil un mampeypu si sumileyan ilit un ili ya mipisikan ilit un umoy makakan kan cha Abraham, Isaac ya si Jacob si Mampangatan Apudyus ud langit. ¹² Ngim cha Judio un pililiyan Apudyus un mipati si Mampangatala, kaachuwan kan chicha ked mibyellu si lugey’n amod chi gikbotla, ked sin-iibincha ya singngingillot cha ngiponcha si sigebecha.”

¹³ Ot kalan Jesus si kapitan, “Ingkan! Makwa imbyegam ti siya pilatim.” Ot kakma lummin-awa bubùulola.

† *Leviticus 14:1-8*

Achu Cha Tagu'n Pilalin-awan Jesus

(Mrk. 1:29-34;Luk. 4:38-41)

¹⁴ Oli pun, ummoy si Jesus ud byeyoy cha Peter, ot intullongla byebyai un katugangan Peter un uumbog, ti amod chi palatingla. ¹⁵ Ot iloglen Jesus chi imala ot kakma lakaan chi palatingla. Bummangon chi byak-byakot ot pilakalala si Jesus.

¹⁶ Lummaschom pun, inggetong cha tagu cha laayan ya cha lasakit kan Jesus. Ot iluseyla ugudla un lam-peyyaw kan cha ayan ya pilalin-awala losan cha lasakit. ¹⁷ Killingwala cha laoy losan ta matungpey imbyegan propeta Isaiiah si awi un kalala, "Kilaanla cha ligligat taku ya pilalin-awala cha saksakiton taku." †

Ha Kilaligat Chi Mitun-ud Kan Jesus

(Luk. 9:57-62)

¹⁸ Intullong pun Jesus un amod cha tagu'n langalibungbung kan siya, bililina cha disipulusla un umoycha si chomang chi alla'n byeybyey. ¹⁹ Ngim kummatam chi osa'n mistulun chi lintog ot kalala, "Mistulu, mitun-uchak kan sika ulay chilu ayam."

²⁰ Ot kalan Jesus kan siya, "Cha mutit allat chi lungug un igewcha ya cha sissiwit allat bo sukbutcha. Ngim Sakon un Alak chi Tagu, lappun byeyoyku un inyak masuypan."

²¹ Ot kalan chi osa'n disipulus Jesus, "Apu, inyakon yan ta inyak ilobon si amak."

²² Ngim kalan Jesus kan siya, "Tun-ucholak, mangamung gey cha achipun mamati, un isucha lalattoy un mangimbon kan siya." ††

Pilagilok Jesus Chi Byali

(Mrk. 4:35-41;Luk. 8:22-25)

²³ Oli pun lambyangka cha Jesus ya cha disipulusla. ²⁴ Langgilawacha pun si byeybyey ud Galilee, maeg ga lummoswa lapigsan byali ot saksakyabyen chi challyun chi byangkacha ked alla akit un milutobcha. Ngim lasusuyop si Jesus. ²⁵ Ot ummoy cha disipulusla bilangan siya, un kalan cha, "Apu, taguwom chikami! Alla'n milutob taku!" ²⁶ Summongbyat si Jesus un kalala, "Pakayuggey umogyat? Assi-assi, kuyang chi pammatiyu!" Lummibbyat si Jesus ot pilagilokla byali ya challyun, ot gummilokcha'n ustu-ustu. ²⁷ Ot laschaaw cha disipulusla ot kalan cha, "Silu maga tagu'n alla, un ulay chi byali ya challyun tuttuwaoncha siya?"

Pileyyaw Jesus Cha Ayan

(Mrk. 5:1-20;Luk. 8:26-39)

²⁸ Gummatong ked cha Jesus si chomangon chi byeybyey un sakupon chi Gadarenes, liyabot kan siya cha chuwa'n leyaki'n laayan, un lampeypu si loblobon. Patunged cha kaog-ogyat ked lappun makaituled un mangoy si hachi'n chayan. ²⁹ Ot lapalakuycha un kalan-

cha, "Sika'n Alak Apudyus, puggey taktakon chikami? Ha ummalika utla ta paligatam chikami sakbyey un gumatong chi likodchong un timpu?"

³⁰ Ked inggew cha amod un byeyok si achali un sinsusubsub. ³¹ Ot ilaayuk cha ayan si Jesus un kalan cha, "Lu peyyawom chikami, ibuunlu chikami kan cha ancha'n byeyok."

³² Ot kalan Jesus kan chicha, "Ingkayu!" Ot lummawa cha ayan si hachi'n tagu ot ummoy cha lallun-ug kan cha byeyok. Ot lanchokchokas cha byeyok lummayug si angit ot laamin cha lilutob ya laalud si byeybyey.

³³ Cha hachi'n man-aachug kan cha byeyok, ummawidcha si ili. Imbyegacha losan un lakwa, pati cha lakwa kan cha chuwa'n laayan. ³⁴ Ot ummoy cha umili ilabot si Jesus. Ot inchesan cha pun siya, ilaayukcha siya ta telala ilicha.

Pilalin-awan Jesus Chi Tagu'n Lapalalais

(Mrk. 2:1-12;Luk. 5:17-26)

9 Oli pun lambyangka cha Jesus kasin ot chummemangcha si byeybyey ot langulin si ilila. ² Lichu-umcha pun si ili, inggetong cha tagu leyaki'n bilubulligencha'n lapalalais. Laammuwan pun Jesus chi gettok un pammaticha kan siya, kalala si lapalalais, "Alakku, pakoscheyom chi somsomoklu. Lapakawan cha byasuy." ³ Ot sin-aayumimit cha uchum un mimistulun chi lintog un kalan cha, "Palaggey iyisu long-egla kan Apudyus!"

⁴ Ammun Jesus chi awed si somsomokcha ot kalala, "Puggey un lawwing chi somsomokyu? ⁵ Simma lagod-gochong un ibyega, 'Lapakawan cha byasuy,' willu 'Lumibbyatka ked malidchayanka?' ⁶ Allaya maligam-muwanyu un Sakon un Alak chi Tagu, alla kalobbongak utla pita un mamakawan si byasuy." Ot kalala si hachi'n lapalalais, "Lumibbyatka, eyam chi oboklu ya ingkan uwayu!"

⁷ Ot lummibbyat chi hachi'n lapalalais ot ummoyon. ⁸ Intullong pun cha amod un tagu lakwa, laschaawcha ya ummogyatcha, ot chilaychayawcha si Apudyus un langatod si kamatchi'n kalobbongan kan cha tagu.

Ha Langayagen Jesus Kan Matthew Ta Mandisipulusla

(Mrk. 2:13-17;Luk. 5:27-32)

⁹ Ot ummoyon si Jesus udchi ot si lalidtidchayalala intullongla osa'n manchachagup si bugis un mangn-gachen Matthew un umaammuy si opisilala. Ot kalan Jesus kan siya, "Tun-ucholak." ‡ Ot lummibbyat si Matthew ot litun-ud kan siya.

¹⁰ Si ummoyan cha Jesus ya cha disipulusla langalan ud uwancha Matthew, ummoy lakakan cha achu'n kakadwan Matthew un manchachagup si bugis ya cha uchum un malagbyasuy. ¹¹ Intullong pun cha Pariseo chicha, ilimuscha kan cha disipulus Jesus, "Puggey makakan chi Apuyu kan cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuy?"

† Isaiiah 53:4 †† Isun chi latoycha si sangwalan Apudyus, ti achipuncha mamati kan Apu Jesus. Itullongyu Matthew 9:9

‡ Si Greek tun-ucholak: piola'n ibyega mitun-ud kan Jesus un mandisipulusla.

¹² Chingngeyn ked Jesus chicha, summongbyat, "Ha tagu'n lappun sakitla, achipunla masapuy chuktuy. Ngim ha makasapuy ked ha lasakit." ¹³ Ingkayu amman achayon chi pion chi ugud Apudyus un ibyega un kalala, 'Siyad piok chi kumachegu kayu kan cha asin-tataguyu. Chakampun si piok cha ichatchatunyu kan sakon.' † Ti siyad ummalihak taplu ayagek cha tagu'n malagbyasuy ta mambyabyawicha, chakampun un cha tagu'n singkalan un lalintogcha."

Im-imus Cha Disipulus John Mipanggop Si Mallaun

(Mrk. 2:18-20;Luk. 5:33-35)

¹⁴ Oli pun ummoy cha disipulus John un Mambubun-yeg lakaimus kan Jesus, "Puggey un chikami ya cha Pariseo, mangankallayun kami mallaun, ngim cha disipuluslu achipuncha mallaun?"

¹⁵ Ot inyalig Jesus un summongbyat, kalala, "Ha mak-wa kamman un mallaun cha bubuyun chi leyaki'n mangkasey lu awed cha kan siya? Mangancha bò amin. Ngim gumatong chi timpu un miyachayu likasey kan chicha, ked hachi asicha mallaulan."

Mipanggop Si Tudtuchun Jesus

(Mrk. 2:21-22;Luk. 5:36-39)

¹⁶ Ot kasin lan-alig si Jesus un kalala, "Lappun tagù mangitekup si baru'n luput si chachaan un silup ti lu kumsin chi baru'n luput, ked maam-amod mapissay chi silup. ¹⁷ Ya lappun tagù mangigga si ilabuyu un byeyas si chachaan un giledchang un iiggaan †† ti bum-tak chi hachi'n gedchang ked misuyat chi byeyas ya mayam-an chi gedchang. Ngim siyad kopyala, ha il-abuyu un byeyas masapuy'n maigga si baru'n giled-chang un iiggaan taplu man-isu'n michulincha."

Tilagun Jesus Chi Byebyeasang Ya Pilalin-awala Lam-buyubuyus Un Byebyai

(Mrk. 5:21-43;Luk. 8:40-56)

¹⁸ Sissiya'n man-ugu-ugud si Jesus kan chicha, ot gummatong chi osa'n pangat chi sinagogan cha Judio. Lampalintuming si sangwalanla ot kalala, "Kakkatoy chi alakku'n byebyai, ngim lu umalika ta appachem siya, matagu kasin." ¹⁹ Oli pun lummibbyat si Jesus ya cha disipulusla ot litun-udcha kan siya.

²⁰ Inggew chi osa'n byebyai un mambuyubuyus si la-sawayan si chuwa'n tawon. Ummoy si ochogen Jesus ot ilappachela pegpeg chi silupla, ²¹ ti ha somsomokla, "Samela gey lu maappachek chi silupla, ta lumin-awaak."

²² Oli pun lantuwili si Jesus ot intullongla siya, ot kalala, "Pakoscheyom chi somsomoklu, alakku! Gapu si pammatim kan sakon, lumin-awaka." Ot kakma lum-min-awa byebyai.

²³ Gummatong pun cha Jesus si byeyoy chi pangat chi sinagoga, lilumlokcha ot intullongla cha malung-tungngali ya cha amod un tagu'n lappun kapuutancha, ²⁴ kalala kan chicha, "Lumawa kayu, chakampun si la-

† Hosea 6:6 †† Ha iiggaan cha Judio si grape juice willu byeyas ked gedchang chi keyching.

toy chi alla'n byebyeasang, lasusuyop abus." Ot liyokyokcha siya. ²⁵ Lummawa pun cha amod un tagu, lilumlok si Jesus si chayom ot iloglela imala ot bum-mangon chi byebyeasang. ²⁶ Ot lanchilameg chi killingwan Jesus si losan un sakup chi hachi'n ili.

Pilalin-awan Jesus Cha Chuwa'n Kuyap

²⁷ Ummoyon si Jesus, ot si malidtidchayalala, tilun-ud cha chuwa'n lakuyap un ip-ipkawcha, "Galak David, kacheguam u chikami!" ²⁸ Lilumlok pun si Jesus si byeyoy, lilumlok bo cha hachi'n chuwa'n lakuyap. Il-imus Jesus kan chicha, "Ha mamati kayu'n makwak un kaalon chi kuyapyu?"

Ot summongbyatcha, "O, Apu."

²⁹ Ot ilappachen Jesus chi atacha un kalala, "Gapu si pammatiyu, makwa." ³⁰ Oli pun makatullongcha. Ot bililin Jesus chicha'n ustun un kalala, "Achiyu ibyegbyega ulay silu." ³¹ Ngim ummoyoncha pun, inweyawegcha chameg mipanggop kan Jesus si losan un sakup chi hachi'n ili.

Pileyyaw Jesus Chi Ayan Si Osa'n Laumey

³² Ummoyon ked cha hachi'n lakuyap, illiyoy bo cha uchum kan Jesus chi osa'n leyaki'n laumey gapu ta laayan. ³³ Pileyyaw pun Jesus chi ayan, gumminga hachi'n leyaki. Laschaaw cha amod un tagu ot kalan-cha, "Lappun illila takù katla'n lakwa'd Israel!"

³⁴ Ngim kalan cha Pariseo, "Awed kan siya pangat cha ayan ked siya chi langatod kan Jesus si kilabyelin un mameyyaw kan cha ayan."

Kilacheguwan Jesus Cha Tagu

(Luk. 10:2)

³⁵ Ot lilikwos Jesus cha ili-ili un lantudtuchu ud cha sinagoga. Imbyegbyegala Bibiyu'n chameg mipang-gop si Mampangatan Apudyus ya pilalin-awala bo cha losan un kalasin cha saksakit cha tagu ya sigeb chi long-egcha. ³⁶ Intullongla pun cha amo-amod un tagu, kilacheguwalala chicha ti maligligatancha ya kakkaa-sicha. Isucha keylilu un lappun mangayyuwan kan chicha. ³⁷ Ot kalala kan cha disipulusla si pangngalig, "Achu cha maali, ngim akit cha man-ali. ³⁸ Ked man-chawat kayu kan Apudyus un singkuwa kan cha maali ta mangibuun si achu'n man-ali."

Ha Lanchutukan Jesus Kan Cha Lasawayan Si Chuwa'n Apostolesla

(Mrk. 3:13-19;6:7-13;Luk. 6:12-16;9:1-6)

10 Lagamput ka hachi, ilayagen Jesus cha la-sawayan si chuwa'n disipulusla ot illidchela chicha si kalobbongan un mameyyaw kan cha ayan ya mangagas kan cha losan un kalasin cha sakit ya sigeb chi long-eg. ² Allaya cha ngachen cha lasawayan si chuwa'n apostoles Jesus. Ha umula si Simon un ngad-

‡ Galak David: titulo chi Messiah, pin-an cha lakuyap useyon un mangaweg kan Jesus. Bigbigoncha un siya Mesias willu Kristu un chilitukan Apudyus un manturay.

loncha Peter ya si Andrew un suludla ya cha James kan John un alak Zebedee. ³ Cha Philip kan Bartolome, Thomas ya si Matthew un manchachagup si bugis ya si James un alak Alphaeus, ya si Thaddaeus, ⁴ Simon un mangisasakkit si ilila, ya si Judas Iscariot un langiyibit kan Jesus.

Imbuun Jesus Cha Lasawayan Si Chuwa'n Apostolesla

⁵ Oli pun imbuun Jesus cha lasawayan si chuwa'n apostolesla ot bililinda chicha, "Achi kayu umoy si ilin cha Gentil ya ulay cha ilin cha Samaritans. ⁶ Ngim ingkayu kan cha choga taku'n galak Israel ti isucha keylilu'n latayak. ⁷ Kacha ayanyu iweyagawegyu Bibiyu'n Chameg, 'Chanchali Mampangatan Apudyus.' ⁸ Palin-awaonyu cha lasakit, taguwonyu cha latoy, papeyakonyu cha lakutey, peyyawonyu cha ayan. Gapu ta lappun imbyayedyu si ilawatyu ked achi kayu bo mampabyayed lu tumuyung kayu. ⁹ Achi kayu mangiyawit si pilak willu byalituk. ¹⁰ Ya achi kayu mangiyawit si sambyeg si mambiyasiyanu willu mansukatanyu'n silup willu sanchey willu sekud. Ti lob-bonglan mapakalan cha mangkawachi.

¹¹ "Ked lu gumatong kayu si ili'n ayanyu, singtonyu lu silu lumbong un mammangili kan chikayu ked inggew kayu inggalà umoyon kayu. ¹² Lu lumlok kayu si osa'n byeyoy, ibyegayu'n, 'Si Apudyus chi mangtod si lin-awa kan chikayu.' ¹³ Ked lu pioncha'n mammangili kan chikayu, si Apudyus chi ustu'n mangatod si lin-awa kan chicha. Ngim lu issancha'n mammangili kan chikayu, mangulin kan chikayu lin-awan ibinchisyun Apudyus kan chicha. ¹⁴ Ngim lu awed byeyoy willu ili'n achipun chikayu mangiliyon ya achipun chumngey kan chikayu, telanyu ked pukpukanyu tapuk si ikiyu ked ummoyon kayu ta mangammuwancha un kigedcha si machusaancha. ¹⁵ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si cha tagu, singkumayu chusan cha hachi'n umili lu ha chusan cha iSodom ya iGomorra." †

Cha Ligligat Un Umali

(Mat. 24:1-14; Mrk. 13:1-13; Luk. 12:11-12; 21:12-17)

¹⁶ Ot intuyuy Jesus un kalala, "Somsomkonyu cha al-la. Ibuunku chikayu kan cha lawwing un tagu un isuyu keylilu un umoy si inggewan cha atap un asu. Ked masapuy'n lasilib kayu un isun chi uyog ya laamu kayu un isun chi kalapati. ¹⁷ Man-alled kayu ti allat cha mal-okma kan chikayu ked ichiyum chikayu si korti ya mambyautcha kan chikayu si sinagogacha. ¹⁸ Gapu kan sakon, mipasangu kayu si sangwalan cha gubil-lachuy ya cha Ari ta ibyegayu Bibiyu'n Chameg kan chicha ya cha losan un Gentil. ¹⁹ Lu ichiyumcha chikayu, achi kayu machalagen mipanggop si ibyegayu willu in-ilonyu'n man-ugud, ti mipakaammu kan chikayu chi ibyegayu si hachi'n timpu. ²⁰ Ti chakampun un mampeypu kan chikayu chi uguchonyu, ngim ha iSpiritun Amayu chi guminga-ginga kan chikayu.

† Genesis 19:24-28

²¹ "Si hachi'n timpu, man-asiibit cha mansusulud ta mapatoy chi suludcha, ya ulay bo cha man-aama ya man-iila. Ked sasangngaon cha aalak cha amacha ya ilacha ked ipaotoycha bo chicha. ²² Ked lawwingon chikayu kan cha losan un tagu gapu kan sakon. Ngim lu silu mangipapati si pammatila kan sakon inggalà alungusla, chicha matatagu ing-inggala. ²³ Lu paligatan chikayu si osa'n ili, ingkayu si osa bo'n ili. Ha ibyegak kan chikayu tuttuwa, achipunyu magamput chi kawachiyu si losan un ili'd Israel, ked mangulilak, Sakon un Alak chi Tagu si awi."

²⁴ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, "Lappun iswila un langatngatu lu ha mistulula ya lappun bubùulon si langatngatu lu ha ap-apula. ²⁵ Ked maplok otyan chi iswila lu mambyalin isun chi mistulula, ya kamatla otyan bo si bubùulon lu mambyalin isun chi ap-apula. Lu sakon un miyalig un singkuwa si byeyoy, kalancha un sakon si Beelzebul, giluya kayu bo, achi amod chi kalancha kan chikayu'n kabyeyoyla."

Ha Ustu'n Umogyatan

²⁶ "Achi kayu umogyat kan cha katchi'n tagu, Ti losan un mitatayu si sala mitokwey lu sumin-eygew, ked losan un lailimod si sala lumtaw lu chumtong chi timpula. ²⁷ Ha ibyegak kan chikayu si manggikbot, ibyegayu si padcha ya lu silu inyagasaasku kan chikayu, ipakuyyu si tuktuk cha byebbyeyoy. ²⁸ Achi kayu umogyat kan cha mangtoy kan chikayu, ti abus chi long-egyu si otoyoncha, achipuncha makaotoy si kalichodwayu. Ngim abus si Apudyus si umogyatanyu ti makwa'n yam-alola long-eg ya kalichodwa ud impiyeylu. ²⁹ Somsomkonyu chi man-aayyuwan Apudyus kan chikayu. Tansu abus ngilan chi chuwa'n tilin. Ngim lappun matoy ulay ossaan lu achipun Apudyus un Amayu ipalubus. ³⁰ Giluya bo kan chikayu'n tagu! Ti ulay cha buukyu ammula bilangla. ³¹ Ked achi kayu umogyat, lapotpotog kayu kan Apudyus lu cha achu un tilin!"

Ha Mangitakchey Kan Jesus Ya Mangisulib Kan Siya

(Mrk. 8:38; Luk. 12:8-9)

³² Intuyuy Jesus un kalala, "Lu silu mangitakchey kan sakon si sangwalan cha tagu, takcheyak bo siya si sangwalan Amak ud langit. ³³ Ngim lu silu mangisulib kan sakon si sangwalan cha tagu, isula bo un isulibku bo siya si sangwalan Amak ud langit."

Si Jesus Chi Gapun Chi Mansisilaan Cha Tagu

(Luk. 12:49-53; 14:26-27; 9:24)

³⁴ Ot kalala bo, "Achiyu kalan un siyad ummaliyak chi inyak palin-awaon cha tagu utla pita. Chakampun! Ngim ummaliyak ta inyak gumulu. ³⁵ Ya ummaliyak ta inyak mambibilusuyon cha man-aama ya cha man-iila, ya cha mangkakatuganga. ³⁶ Ha kabusuyun chi tagu ked ha mismu'n paminyala.

³⁷ "Lu silu chakchakey man-aayatla kan cha amala kan ilala ya ulay cha aalakla lu ha man-aayatla kan sakon, achipun lumbong un mibilang un disipulusku.

³⁸ Ya lu silu achipunla maalusan bukuchon chi krusla ked litun-ud kan sakon, achipun bo lumbong un mandisipulusku. ^{†39} Lu silu mangipotog si biyegla, matayakla mit laing. Ngim lu silu mangkasutala biyegla gapu kan sakon, ochesala mataguwala si ing-inggala.”

Ha In-Ion Apudyus Un Mangunggula Si Tagu (Mrk. 9:41)

⁴⁰ Ot intuyuy Jesus kalan un, “Lu silu mamachuung kan chikayu, sakon chi pilachuungla. Ked lu silu mamachuung kan sakon, ha langibuun kan sakon chi pilachuungla. ⁴¹ Ya lu silu mamachuung si propeta gapu ta siya ked propeta, magunggulaan si isun chi gunggulan chi propeta. Ya lu silu mamachuung si lalintog un tagu gapu si kilalintogla, magunggulaan bo si isun chi gunggulan chi lalintog un tagu. ⁴² Ya lu silu mamapailum si mantunglin un chelum si ulay kabyabyaan un disipulusku, gapu ta disipulusku siya, sigulachu’n magunggulaan.”

Ha Imbyegan Jesus Kan Cha Imbuun John (Luk. 7:18-23)

11 Gilamput pun Jesus bililin cha lasawayan si chuwa’n disipulusla, ummoyon ot ummoy lantudtuchu ya lambyegbyega si Bibiyu’n Chameg si cha ili-ili’n adchaliyan.

² Si hachi’n timpu libyabyayud si John un Mambubun- yeg. Chingngeyla pu pin-an Kristu killingwa, imbuunla cha uchum un disipulusla un umoy makaimus kan Jesus. ³ Ot kalan-cha kan siya, “Ha sika Kristu un uuwayonmi un imbuun Apudyus willu man-uway kami si uchum?”

⁴ Summongbyat si Jesus un kalala, “Mangulin kayu kan John ta ibyegayu cha chingngeyyu ya intullongyu un pin-ak killingwa. ⁵ Cha lakuyap makatullongcha, cha lapilay makatidchayancha, cha lakutey lapa- peykascha, cha latuyong makadngeycha, cha latoy ummulicha latagu ya mibyegbyega Bibiyu’n Chameg kan cha kakapus. ⁶ Ya ibyegayu kan siya un pian chi tagu’n achipun manchuwachuwa mipanggop sakon.”

Ha Imbyegan Jesus Mipanggop Kan John (Luk. 7:24-35)

⁷ Ummoyon pun cha disipulus John, illugin Jesus un lan-ugud kan cha amod un tagu mipanggop kan John un kalala, “Si ummoyanyu kan John si lugey’n lappun ummili, simma lilamlamayu’n itullong? Ha osa’n guyun un chupachupaliyon chi bidbid? Lai. ⁸ Ot simma ummoyyu intullong lù? Osa’n tagu’n lansilip si kabiyuwan un silup? Chakampun, ti cha mansilip si kamatchi, inggewcha si byeyoy chi Ari. ⁹ Simma ummoyyu intullong lù? Osa’n propetan Apudyus? Tuttuwa, ngim ibyegak kan chikayu, si John un intullongyu ked langatngatu lu ha propeta. ¹⁰ Ti si John chi hachi’n ibyegbyegan chi liigili si ugud Apudyus un kalala, ‘Awed chi osa’n tagu’n un-ulaok ibuun lu sika ta umoyla isagala

† Si somsomok Matthew, ha mamukud si krusla siya mantuyuy un sumuyut kan Jesus ulay siya matoyala,

chayan un ayom.’” ¹¹ Ot intuyuy Jesus kalan un, “Ibyegak kan chikayu chi tuttuwa, lippun liyalak si tagu un langangatu lu si John un Mambubun- yeg. Ngim ha tagu’n kabyabyaan si Mampangatan Apudyus, mibilang un langatngatu lu John. ¹² Malipud si chamu’n langibyegbyeg-an John inggala si sala, awed cha mangipatut mangibyegbyega mipanggop si Mampangatan Apudyus. Ya awed bo cha uchum un ipapattutcha bo’n mipati si Mampangatala. ^{††13} Losan un liblu’n inggilin cha propetan Apudyus ya inggilin Moses ibyegbyegacha mipanggop si Mampangatan Apudyus inggala si timpun John. ¹⁴ Ked lu mamati kayu si imbyegacha, maawatanyu un ha impadtucha, si John chi Elijah un umali. ^{‡15} Chikayu’n manchochongngey, ammanyu somsomkon cha chingngeyyu.”

¹⁶ Ot intuyuy Jesus kalan un, “Simma mangiyisuwak kan cha tagu si sala? Isucha cha aalak un man-ay- ayam si palasa un achipun mat-op. Iyip-ipkawcha kan cha asin-allakcha, ¹⁷ ‘Tilupayyami gangsa, ngim achipun kayu lalagli! Ot langkanta kami si kachegchegu, ngim achipun kayu bo lakalangchu.’ ¹⁸ Ti ummali si John un pin-a lallaun ya achipun ummin- ilum si cha bumuuk un byeyas, ngim ilam-amsiw cha tagu siya un kalan-cha, ‘Laayan.’ ¹⁹ Ked Sakon un Alak chi Tagu, ummaliyak lakakan kan chikayu ya lakain- ilumak kan chikayu, ngim kalanyu un, ‘Ilanyu ked siya un bukallu ya kabubuuk ya kadwan cha manchach- agup si bugis ya cha malagbyasuy!’ Ngim ulay lu siya kalanyu, ha ustu-ustu’n kilasilib Apudyus ked maila si biyeg cha lasilib un tagu.”

Cha Judio Un Achipun Mamati Kan Jesus (Luk. 10:13-15)

²⁰ Oli pun ilomyan Jesus cha tagu si cha ili’n lang- waala si achu’n lakaskaschaaw ti achipuncha lam- byabyawi kan cha byasuycha. ²¹ Ot kalala, “Kadchegu kayu un iKorazin ya iBethsaida! Ti lu ud Tyre ya Sidon chi langwaak kan cha alla’n lakaskaschaaw un isun chi killingwak kan chikayu, labyeyeg otyan un lam- byabyawicha kan cha byasuycha, si lansilupancha si guti ya langiggaancha si chebu si uyucha un mangi- pain-ancha un lambyabyawicha. ²² Ngim ibyegak kan chikayu lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si losan un tagu, singkumayu machusaanyu lu cha iTyre ya iSidon. ²³ Ked chikayu un iCapernaum, ha lamlamaonyu’n michayaw kayu ud langit ing- ing- gala? Achipun! Ti ibyellun Apudyus chikayu ud Impiyeylu. Lu ud Sodom otyan chi langwaak si lakaskaschaaw un killingwak kan chikayu, lam- byabyawicha lin ya sissiya lin chi ilicha si sala. ²⁴ Ngim ibyegak kan chikayu lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si losan un tagu, sinchumadlu machusaanyu lu cha iSodom.”

†† Chuwa piola’n uguchon: cha mangituyuy sumupling si mam- pangatan Apudyus ya cha leyanggas un mangipalit kan cha mipati. Cha mangituyuy mangibyegbyega si mampangatan Apudyus, ya cha leyanggas un mangipalit si mipati si mampangatala. ‡ Malachi 4:5

Lanyaman Si Jesus Kan Apudyus Un Amala

(Luk. 10:21-22)

²⁵ Oli pun lalluwalu si Jesus un kalala, "Ama, un Apapu ud langit ya pita, manyamalak kan sika, ti impakaammum chi katuttuwaan kan cha achipun lakaachey un inlimodlu kan cha masisilib ya cha lakaachey. ²⁶ O, Ama, manyamalak kan sika ti siya piom un makwa."

²⁷ Lagamput pun lalluwalu si Jesus, kalala kan cha tagu, "Impiyeyn Amak cha losan kan sakon. Lappun uchum si langagammu si kila-Apudyusku lu achi abus si Ama un Apudyus. Ya lappun bo uchum si mangagammu kan Ama un Apudyus lu achiyak abus un Alakla ya losan un tagu'n pililiyak un mangipakaam-muwak si mipanggop kan siya."

²⁸ Ot kalala bo, "Umali kayu kan sakon, chikayu losan un mauungey ya machegchegsolan ta man-illongok chikayu. ²⁹ Tungpayonyu bilinku ya man-achey kayu kan sakon, ti laalusak ya lapakumbyabyaak, ked luminawa somsomokyu. ³⁰ Ti chakampun un manchegson chi ipabukudku kan chikayu, ngim mallangpaw."

Mipanggop Si Sabyechu'n Man-illongan

(Mrk. 2:23-28; Luk. 6:1-11)

12 Si osa'n Sabyechu un man-illongan cha Judio, langoy cha Jesus ya cha disipulusla si pappayaw un lamuy-an si wheat. Labitin cha disipulus Jesus ot pummutingcha si kilutimancha. ² Intullong pun cha Pariseo chi alla, kalancha kan Jesus, "Itullonglu ked chi pin-an cha disipuluslu koon, siluplingcha lintog taku un mipalit chi pumuting ya mangkutim si Sabyechu." †
³ Ot kalan Jesus kan chicha, "Ha achipunyu kamman bilasa killingwan David ya cha kakadwala si labitilancha?" ⁴ "Lilumluk si byeyoy Apudyus ot killanla tilapay un lichatun kan Apudyus un ipalit chi lintog ti abus cha papachi si mangan. Ngim killanla mit laing ya illidchela cha kadwala. †⁵ Ya osa bo, ha achipunyu bilasa si lintog Moses un mangkawachi cha papachi si templo si Sabyechu'n man-illongan? Siluplingcha lintog un mipalit un mangkawachi, ngim achipuncha mit makabyasuy. ⁶ Ngim ibyegak kan chikayu alla, awed utla chi osa un langatngatu lu ha templo. ⁷ Awed chi piok un maawatanyu. Liigili si ugud Apudyus un kalala, 'Achipunku potpotgon cha ayam un ichatchatunyu kan Sakon. Ngim siyad potpotgok chi kumachegu kayu kan cha asintataguyu.' Lu laawatanyu otyan chi pion chi hachi'n uguchon, achiyu otyan pabyasuyon cha lappun byasuycha. ⁸ Ti Sakon un Alak chi Tagu, alla

† *Cha Pariseo ked uchum un Judio, sabyali secta willu grupucha. Osa'n grupucha. Mamaticha kan cha losan un Chachaan un Liigilin Ugud Apudyus ked masapuyn tuttuwaoncha'n ustu-ustu. Chilog-ancha si achu un bilin cha lintog un illidchon Apudyus kan Moses. Un-ulloyoncha tuttuwaon cha ugalin cha tagu lu tuttuwaoncha lintog Apudyus. Aginsasantucha ngim malagbyasuycha si somsomokcha ya leyastugcha. Cha uchum biligbigcha si Jesus un Mesias ya lambyabyawicha. Ngim kaachuwan kan chicha issancha si Jesus ya pioncha'n patoyon siya. †† 1 Samuel 21:1-6, Leviticus 24:9 ‡ Ha templo chi kapotogen un lugey utla pita kan cha Judio.*

kalobbongak un mangibyega lu silu makwa si Sabyechu un man-illongan." ‡

Ha Lamalin-awaan Jesus Si Lapikon Chi Imala

(Mrk. 3:1-6; Luk. 6:6-11)

⁹ Ummoyon udchi si Jesus ot ummoy si sinagogacha. ¹⁰ Inggew chi leyaki'n lapikon chi osa'n imala ya inggew bo cha uchum un mansingisingitcha si mangichiyu-mancha kan Jesus. Ot kalancha kan siya, "Ipalit kamman chi lintog taku lu palin-awaan chi lasakit si Sabyechu'n man-illongan?"

¹¹ Ot kalan Jesus, "Lungay awed osa'n keyliluyu ta liyus-ub si abut si Sabyechu'n man-illongan, achipunlu kamman umoy eyan? ¹² Lapotpotog chi tagu lu ha keylilu. Ked tuttuwa'n chakampun si masupling chi lintog taku lu tuyungan taku cha tagu si Sabyechu'n man-illongan." ¹³ Oli pun kalan Jesus si leyaki'n lapikon chi imala, "Uyachom chi imam." Iluyedla ot bummayu imala un isun chi osa. ¹⁴ Ot ummoyon cha Pariseo ta umoycha mantutuyagen lu hilu in-iloncha'n mangtoy kan Jesus.

Si Jesus Chi Chilutukan Apudyus

¹⁵ Tilagammun pun Jesus chi panggopcha, ummoyon si hachi'n ili. Ot achu cha tagu'n litun-ud kan siya. Ot kilaanla cha saksakitcha. ¹⁶ Ngim bililinla chicha ta achipuncha ibyegbyega chi mipanggop kan siya. ¹⁷ Killingwala cha laoy ta matungpey imbyegan prope-ta Isaiah un kalala,

¹⁸ "Allaya bubulok un chilutukak. Siya tagtagopok, ya siya bo masmas-omak.

Ibuunku Ispirituk kan siya ta siya mangiwayaweg kan cha Gentil

si in-ilon chi tagu'n mapalintog si sangwalan Apudyus.

¹⁹ Achipun makasubog willu achipun mampokaw, ya achipunla isong-ak un man-ugud si kekkesa.

²⁰ Achipunla man-awichen cha lakapsut chi pam-maticha,

ya laalus kan cha maam-amis. Ituyuyula kawachila inggalad

matungpey ustu un panggop Apudyus. ‡

²¹ Ya lamlamaon cha losan un tagu un siya Malagu kan chicha." ‡‡

Si Jesus Ya Si Beelzebul

(Mrk. 3:20-30; Luk. 11:14-23)

²² Oli pun illiyoycha kan Jesus chi osa'n leyaki'n kiluyap ya ilumeyn chi ayan. Ot pileyyaw Jesus chi ayan un inggew kan siya ot lakatullong ya lakaginga hachi'n leyaki. ²³ Ot laschaaw losan cha tagu'n langitutullong si

‡† *Daniel 7:13-14 Alak chi Tagu - iluseyn Jesus mipanggop kan siya mismu. Ha piola'n uguchon ked makataguwala kan cha kadwala utla pita. Ha milasilala kan cha chogala'n tagu un siya Apucha ya siya malakchey kan chicha. ‡‡ Ha piola'n ibyega si alla'n pangngalig ked si Jesus achipunla man-awichen cha tagu un lachismaya willu lakapsut chi pammaticha ngim tuyungala chicha. ‡‡† v. 18-21 Isaiah 42:1-4*

killingswan Jesus ot kalancha, "Siya lin chi galak David un uuwayon taku?"

²⁴ Ngim chingngeyn pun cha Pariseo hachi, kalancha, "Makwa'n peyyawola ayan ti si Beelzebul un pangat cha ayan chi langatod si kilabyelinla un mameyyaw kan cha ayan."

²⁵ Ammun Jesus chi awed si somsomokcha ot kalala kan chicha si pangngalig, "Ulay silu'n turay lu lappun timpuyug cha tagu un mantitillalungcha mampapatoy, lalakacha'n mayam-an. Katchi bo makwa si ili willu simbyeyan, lu lappun timpuyugcha un mantitillalungcha mampapatoy maasibbyakawcha. ²⁶ Siya bo, lu kalanyu un si Satalas chi langatod si kilabyelinlu'n mameyyaw si ayan, himma ilon cha ayan un mantitillalung mampapatoy? Lu katchi kooncha achipun malalayun chi turaycha. ²⁷ Lu kalanyun si Beelzebul chi langatod si kilabyelinlu'n mameyyaw kan cha ayan, simman bo langatod si kilabyelin cha bubuyunu'n mameyyaw kan cha ayan lù? Chicha mampaloklok un langkamali kayu. ²⁸ Ngim ha katuttuwaala, ha Ispiritun Apudyus chi langatod si kilabyelinlu un mameyyaw si ayan, ked siya mangipaloklok un gummatong chi mampangatan Apudyus kan chikayu."

²⁹ Ot lan-alig si Jesus ta ipakaammula'n lakoskoschey pallakabyelinla lu si Satalas. Ot kalala, "Lappun makaslok si byeyoy chi mangkoschey'n tagu ked lan-aya kan cha kukkuwala lu achila yan ulaon byayuchon chi mangkoschey'n tagu asila ot samsamon cha kukkuwala.

³⁰ "Lu silu achipun tumimpuyug kan sakon siya bumusy kan sakon. Ya lu silu achipun tumuyung kan sakon un manguppun kan cha tagu, ked siya umabuy kan cha tagu'n umali kan sakon. ³¹ Ibyegak kan chikayu, makwa'n mapakawan cha losan un byasuy ya cha man-ugud si lawwing mipanggop kan Apudyus. Ngim lu silu mangibyega si lawwing mipanggop si Ispiritun Apudyus, achipun mapakawan. ³² Ked lu silu mangibyega si lawwing mipanggop kan Sakon un Alak chi Tagu, makwa'n mapakawan. Ngim lu silu mangibyega si lawwing mipanggop si Ispiritun Apudyus, achipun makwa'n mapakawan si sala ya ing-inggala."

Ha Kayu Ya Bunga

(Luk. 6:43-45)

³³ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, "Ha bibiyu'n kayu, bibiyu bo mambubungala. Ngim ha lawwing un kayu, lawwing bo mambubungala. Ti milasin chi kayu si mambubungala. ³⁴ Chikayu'n galak chi uyog! Ma inilonyu'n lawwik un man-ugud si bibiyu? Ti ha awed si somsomok, siya bo mibyalikas chi tupok. ³⁵ Ha bibiyu'n tagu, pasig bo bibiyu cha uguchola ti ha awed si somsomokla ked ustu-ustu'n bibiyu. Ngim ha tagu'n lawwing ked lawwilawwing bo awed si somsomokla, ked lawwing bo cha uguchola. ³⁶ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu chumtong chi manguisan Apudyus kan cha tagu, kacha osa songbyatala kan Apudyus cha losan un ilugudla'n lappun simsimbila. ³⁷ Ti losan un ilugud-

la, siya useyon Apudyus un manguis kan siya, hachi mambyeseyala lu lakabyasuyka willu achipun."

Lampakwacha Si Lakaskaschaaw Kan Jesus

(Mrk. 8:11-12; Luk. 11:29-32)

³⁸ Ot kalan cha uchum un Pariseo ya cha uchum un mimistulun chi lintog kan Jesus, "Mistulu, mangipailaka si lakaskaschaaw kan chikami ta mangagammuwanmi un lampeypu kan Apudyus chi pallakabyelinlu."

³⁹ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Patunged kayu lawwing un tagu si sala'n lolap. Lan-awichenyu si Apudyus. Ipatutyu'n mangipailak si lakaskaschaaw, ngim lappun ipailak. Siya abus un ipailak chi lakaskaschaaw un isun chi lakwa kan Jonah un propeta si awi. ⁴⁰ Ti si Jonah, illinggew si buwang chi iyu si tiyu'n eygew ya tiyu'n labi. Isuk un ilawagencha'n Alak chi Tagu, milobolak si tiyu'n eygew ya tiyu'n labi. ⁴¹ Lu chumtong chi timpu un manguisan Apudyus kan cha tagu, pabyasuyon chikayu kan cha tagu'n tiludtuchuan Jonah ud Nineve, ti lambyabyawicha si byasbyasuycha si chingngeycha imbyegbyegan Jonah. [†] Ngim chikayu, ulay ammuu un allaak si sala un langatngatu lu Jonah, achipun kayu pay laing tumuttuwa si tudtuchuk. ⁴² Si hachi'n eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, lumoswa byebyai'n Reyna ud Sheba si awi, ked pabyasuyon chikayu'n tagu si sala'n lolap. Ti ulay lu adchayuan chi lampeypuwala'n ili, ummoyla inggettok chingngey lasilib un tudtuchun Ari Solomon. [‡] Ngim chikayu, ulay allat kan chikayu si sala langatngatu lu si Solomon, achipunyu chongyon."

Ha Langulilan Chi Ayan Si Tagu

(Luk. 11:24-26)

⁴³ Ot intuyuy Jesus lan-alig un kalala, "Lu telan chi ayan chi tagu'n laayan, umoy si lugey'n lappun chelum ta mansingit si lugey un inggewala. Ked lu lappun maochesala, ⁴⁴ kalala si somsomokla, 'Mangulilak si byeyoyku un lampeypuwak.' Ked lu mangulin ya ochesala'n lappun inggew ya lagamput pummeykas ya ammala lileyam. ⁴⁵ Ked umoy man-ayeg si pitu un kadwala'n ayan un sillumawik lu siya. Ked lumlokcha ya inggewcha kan siya. Singkumayu un lawwik chi kasasaed chi hachi'n tagu lu ha chamu. Katchi bo makwa kan chikayu'n mangkayawing un tagu si sala'n lolap."

Cha Ibilang Jesus Un Ilala Ya Susuludla

(Mrk. 3:31-35; Luk. 8:19-21)

⁴⁶ Lan-ugu-ugud si Jesus kan cha amod un tagu si gummatngan ilala ya cha susuludla'n leyaki. Illinggewcha'd paway ti pioncha'n makaugud kan siya. ⁴⁷ Ot imbyegan chi osa kan siya, "Awed si ilam ya cha susuludlu ud paway, pioncha un makaugud kan sika."

[†] *Jonah 1:17, ha osa'n piola'n uguchon si Greek - inggewak si milobolak si pita, ked lugey cha latoy ud Hades. Illinggew si Jesus si tiyun eygew ya tiyun labi.* [‡] *Jonah 3:5 † 1 Kings 10:1-10*

⁴⁸ Ot summongbyat si Jesus kan siya, "Silu si ilak ya silu cha susuludku?" ⁴⁹ Ot intuchula cha disipulusla ot kalala, "Allaya cha ibilangku un ilak ya cha susuludku. ⁵⁰ Ti lu silu mangwa si pion Amak un awed langit, chicha cha ibilangku'n ilak ya susuludku."

Ha Pangngalig Chi Opat Un Kalasin Chi Pita

(Mrk. 4:1-9;Luk. 8:4-8)

13 Si hachi'n eygew, tilelan Jesus chi hachi'n byeyoy ot ummoy ummamuy si teyanteg chi byeybyey ta mantudtuchu. ² Amo-amod cha tagu'n lauppun kan siya ot ummoy ummamuy si byangka ked summiked cha tagu si teyanteg. ³ Ot achu intudtuchula kan chicha un pangngalig. Kalala, "Inggew chi osa'n tagu'n ummoy lanwagaweg si bukey. ⁴ Si lanwagawagelad chi bukey si umala, liweysi cha uchum si chayan ot ummoy cha sissiwit tiluktukan. ⁵ Cha uchum un bukey liweysicha si kabyetbyetuwan un akit chi pitala. Ot lasalimitcha ti manyapit chi pitala. ⁶ Ngim ummilit pun, lakyawcha ot leyangucha ti achipun lachayom chi lamutcha. ⁷ Cha uchum un bukey, liweysicha si lassi-lassi ot tummubucha. Ngim lasyungcha si lasi. ⁸ Ngim liwagaweg cha uchum un bukey si mallogway un pita ot tummubucha. Ot lamungacha losan un ustu. Singgagasut chi bungan cha uchum, sin-oolompuyu uchum ya sintutlumpuyu uchum." ⁹ Ot inyalungus Jesus imbyega, "Chongyonyu ya somsomkonyu pion chi inyaligku un uguchon!"

Ha Pion Chi Pangngalig Un Uguchon

(Mrk. 4:10-12;Luk. 8:9-10)

¹⁰ Oli pun ummoy cha disipulusla kan siya ot lakaimuscha, "Puggey useyon cha pangngalig lu mantudtuchuka kan cha tagu?"

¹¹ Ot summongbyat si Jesus, "Ti chikayu langidchen Apudyus si wayayu'n mangagammu si palimod chi mampangatan ud langit. Ngim achipunla impakaammu kan cha uchum un tagu. ¹² Ti ha tagu'n mamati ya maawatala tudtuchuk, machogchog-an chi palagawatla inggala umachu man-aawatla. Ngim ha tagu'n achipun mamati, machellagus makaan chi ulay akit un laawatala. ¹³ Ha panggopku'n pin-a mangusey si pangngalig un mantudtuchu kan chicha, ti ulay lu itutullongcha, achipuncha mailasin, ya ulay lu chochongyoncha, achipuncha maawatan. ¹⁴ Chicha chi katungpayan chi inggilin Isaiah un propeta un kalala, 'Ulay lu patungedcha chochongyon, achipuncha maawatan. Ked ulay lu itutullongcha, achipuncha mailasin. ¹⁵ Ti tummangsit cha somsomokcha, lantuyuyongcha ya langkuykuyyapcha. Ha chadchawat lu makatullongcha, makadngeycha ya makaawatcha ked mansangungcha kan sakon ta palin-awaok chicha.' " †

¹⁶ Ot intuyuy Jesus un kalala, "Ngim chikayu, pian kayu ti makailasin kayu kan cha mitullongyu ya makaawat kayu kan cha chongyonyu. ¹⁷ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, achu cha propeta kan cha tagun Apudyus un pioncha'n itullong cha intutullongyu,

ngim achipuncha mitullong. Ngim pioncha'n chongyon cha chochongyonyu, ngim achipuncha makadngey."

Impakaawat Jesus Chi Pion Chi Pangngalig Un Uguchon

(Mrk. 4:13-20;Luk. 8:11-15)

¹⁸ Ot kalala, "Chongyonyu ta maawatanyu pion chi pangngalig chi lanwagaweg un uguchon. ¹⁹ Ha bukey un liweysi si chayan, chicha cha tagu'n langngey mipanggop si Mampangatan Apudyus, ngim achipuncha maawatan. Ot ummoy Satalas kilaan chi chingngeycha un ugud si somsomokcha. ²⁰ Ha bukey un liweysi si kabyetbyetuwan, chicha cha tagu'n lagalas un umawat si ugud Apudyus lu chochongyoncha. ²¹ Ngim achipun lummamut chi ugud Apudyus si somsomokcha. Ked lu gumatong cha ligat willu pilaligatancha chicha gapu si lamatiyancha si ugud Apudyus, kakmacha iyagey. ²² Ha bukey un liweysi si lassi-lassi, chicha cha tagu'n langngey si ugud Apudyus. Ngim machanchalagencha mipanggop si alla'n biyeg ya pipioncha'n bumaklang, ked hachi mangayung si ugud ked achipuncha mamunga. ²³ Ked ha bukey un liwagaweg si mallogway un pita, isun cha tagu'n langngey si ugud Apudyus ot laawatancha ot lamungacha si achu. Cha uchum mamungacha si singgagasut, cha uchum sin-oolompuyu, ya cha uchum sintutlumpuyu."

Ha Pangngalig Mipanggop Si Sabsabug

²⁴ Kasin bo si Jesus lan-alig kan chicha un kalala, "Miyalig chi Mampangatan Apudyus si osa'n tagu'n lan-osok si bibiyu'n pagoy si payawla. ²⁵ Ngim si osa'n labi un lasusuyop cha losan, ummoy chi kabusuyula ot gilap-uyala si sabsabug chi pagoy ot ummoyon. ²⁶ Ot tummubu pu pagoy ya lamusbus, lichisan bo cha sabsabug lummoswa. ²⁷ Ot ummoy cha bubuulon chi singkuwa si payaw ot kalancha, 'Apu, chakampun kamman si bibiyu inyosoklu si payawlu? Mugga leypuwan cha sabsabug?'

²⁸ "Kalala, 'Killingwan chi kabusuy lait.'

"Ot ilimus cha bubuulola, 'Ha piom un ingkami sagamsaman?'

²⁹ "Ngim kalala, 'Lai, ta achi miyagut cha insok. ³⁰ Intalu ta michisancha chumakey inggalà man-aali. Asik ibyega kan cha man-ali un un-ulaoncha sagamsaman cha sabsabug ya postoncha asicha ot umoy soggon. Asicha ot aliyon chi pagoy ked imponponcha si ayangku.' "

Pangngalig Mipanggop Si Bukey'n Mustasa

(Mrk. 4:30-32;Luk. 13:18-19)

³¹ Ot kasin si Jesus lan-alig un kalala, "Miyalig chi Mampangatan Apudyus si osa'n bukeyn chi mustasa, un illayan chi osa'n tagu ot immuyala si umala. ³² Ha alla'n bukey siya kapaatan kan cha losan un bukey. Ngim lu chumakey, siya kachakyan kan cha losan un

† Isaiah 6:9-10

muya ked mambyalin kayu un umoy cha sissiwit malukbutan chi pangala.” †

Pangngalig Mipanggop Si Yeast
(Luk. 13:20-21)

³³ Ot kasin bo si Jesus lan-alig kan chicha un kalala, “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si yeast un mam-pabotey, un illayan chi byebyai akit ot ingkamosla si achu’n arina inggala bumtey losan un likamsala.”

Panggop Jesus Un Mangiyusey Si Pangngalig
(Mrk. 4:33-34)

³⁴ Pasig Jesus useyon chi pangngalig lu mantudtuchu kan cha amod un tagu. Lappun lantudtuchuwala kan chicha un achipunla ilusey pangngalig. ³⁵ Katchi in-ilo-la’n lantudtuchu ta matungpey chi imbyegan chi propeta si awi un kalala, “Siyà useyok chi pangngalig lu awed ibyegak kan chicha. Ibyegak kan chicha cha byaleg un achipun lipatigammu malipud si lak-waan chi lubung.” ††

Impakaawat Jesus Chi Pangngalig Chi Sabsabug

³⁶ Oli pun, tilelan Jesus cha amod un tagu ot lilumlok si byeyoy ot ummoy cha disipulusla kan siya. Ot kalan-cha kan Jesus, “Ipakaawatlu u kan chikami pion chi pangngalig chi sabsabug un uguchon.”

³⁷ Ot kalan Jesus, “Ha tagu’n langiyosok si bibiyu’n pagoy ked Sakon un Alak chi Tagu. ³⁸ Ked ha payaw siya utla lubung. Ked ha bibiyu’n pagoy, chicha cha tagu un mipati si Mampangatan Apudyus. Ngim cha sabsabug, chicha cha tagun Satalas. ³⁹ Ked ha kabusuy un langigap-uy si sabsabug, siya si Satalas. Ha man-aali ked alungus chi lubung. Ked cha man-ali, chicha cha anheles Apudyus. ⁴⁰ Ked ha makwa si sabsabug un lalapsot ked masgob katchi bo makwa si alungus chi lubung. ⁴¹ Ti Sakon un Alak chi Tagu, ibuunku cha anhelesku un umoy malagup kan cha losan un tagu’n mangmangwa si makabyasuyan cha uchum un tagu ya cha mangmangwa si lawwing ta achipuncha mipati si Mampangatan Apudyus. ⁴² Ked mibyellucha si gum-inggillaub un apuy un achipun maksop. Ked sin-iibin-cha ya singngingillot cha ngiponcha. ⁴³ Ngim cha tagun Apudyus, lumilalilangcha un isun chi ilit si Mam-pangatan Amacha un Apudyus. Lu laingan kayu, am-manyu chongyon.”

Ha Pangngalig Chi Kilayuub

⁴⁴ Intuyuy Jesus un kalala, “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si likayuub, un inchesan chi osa’n tagu si uma. Gapu si teyokla, tilap-ulala kasin ot ummoyla il-lipyak cha losan un kukkuwala ot langulin ta ngin-ala hachi’n pita.

† Ha kalasin chi mustasa un limuya si ilin cha Judio ked chakchakey lu ha limuya utla Philippines. Ha kataklangla ked umoy un 12 feet. †† Psalm 78:2

⁴⁵ “Miyalig chi Mampangatan Apudyus si osa’n tagu’n mansingisingit si ngin-ala lapopotog un perlas. ⁴⁶ Inggew ka osa’n inchesala un amod chi potogla, um-moyon ot illipyakla losan un kukkuwala ot ngin-ala hachi’n perlas.”

Ha Pangngalig Mipanggop Si Tabukuy

⁴⁷ Ot intuyuy Jesus un kalala, “Miyalig chi Mampangan Apudyus si tabukuy un ingkop-eyn cha mal-abukuy si byeybyey ked lakalalasi lamos un latabukuyan. ⁴⁸ Laplu ked chi tabukuy, giluyguycha si teyanteg. Ot ummamuycha ot lampilicha si mangk-abyayu ot illiggacha si iiggaancha. Ngim cha mangkayawing un lamos, lan-ibyellucha kan chicha. ⁴⁹ Katchi makwa si alungus chi lubung. Umali cha anheles ked isilacha cha mangkayawing un tagu kan cha bibiyu un tagu. ⁵⁰ Ked ibyellucha si guminggillaub un apuy cha mangkayawing un tagu. Ked sin-iibincha ya singngingillot cha ngiponcha.”

Mipanggop Si Tudtuchun Jesus Ya Chachaan Un Tudtuchu

⁵¹ Oli pun ilimus Jesus kan chicha, “Ha laawatanyu cha laoy losan?”

Ot summongbyatcha, “O, laawatanmi.”

⁵² Ot kalala bo kan chicha, “Kacha mistulun chi lintog un mamati si itudtuchuk mipanggop si Mampangatan Apudyus, ked miyalig si simbyeyoy un ammula’n mang-itokwey ya mangusey si kukkuwala un baru ya chachaan si langichulilala.”

Achipun Cha Kailiyan Jesus Impotog Siya
(Mrk. 6:1-6; Luk. 4:16-30)

⁵³ Gilamput ked Jesus intudtuchu cha hachi’n pangngalig, ummoyon. ⁵⁴ Ot langulin ud ilila, ot ummoy lantudtuchu si sinagoga. Laschaaw cha lanchongey kan siya ot kalan-cha, “Himma langean chi tagu’n alla si kilalaingla ya pallakabyelinla un mangwa si lakaskaschaaw? ⁵⁵ Ha chakampun kamman un siya alak chi kalupintey? Chakampun kamman un si Mary ilala ya susuludla cha James, Joseph, Simon ya si Judah? ⁵⁶ Ya awed bo utla kan chitaku cha susuludla’n byebyai? Ked himma langeala losan kan cha laoy lù?” ⁵⁷ Patungedcha lasaktan kan siya ot achipuncha lamati. Ot kalan Jesus kan chicha, “Mapotgen chi propeta si uchum un ili, ngim achipun mapotgen si mismun ilila ya mismun kabyeyoyla.” ⁵⁸ Ot akit laing chi killingwala’n lakaskaschaaw udchi ti achipuncha mamati kan siya.

Ha Latoyan John Un Mambubunyeg
(Mrk. 6:14-29; Luk. 9:7-9)

14 Si hachi’n timpu, chingngeyn Gubillachuy Herod ud Galilee chi mipanggop kan Jesus. ^{‡2} Ot kalala

‡ Ha alla’n Herod ked Herod Antipas un alak Herod un Ari si kabyen-og Jesus. Ha usu’n titelela ked tetarco, ngim ha rangkula ked isun chi gubillachuy.

kan cha tagula, "Siya si John un Mambubunyeg un umuli latagu. Hachi gapula'n alla kilabyelinla un mang-wa kan cha lakaskaschaaw."

³ Impachokman Herod si John ot impabyayudla siya gapu kan Herodias, un asawan Philip un suludla. ⁴ Ti imbyegbyegan John kan Herod, "Lappun kalobbongam un mangasawa kan Herodias!" ⁵ Pion Herod un ipaotoy si John, ngim umogyat kan cha tagu ti imbilangcha un propeta siya.

⁶ Chillumtong pu eygew un liyalakan Herod, lansala byebyeyasang un alak Herodias si sangwalan cha losan ot laganggalasan si Herod. ⁷ Ot ingkarila kan siya, un kalala, "Isapatak un idchok kan sika lu silu chawatom."

⁸ Gapu ta intudtuchun ilala, kalala kan Herod, "Idchom kan sakon si sala chi mapepeyatu'n uyun John un Mambubunyeg."

⁹ Bilabyawin Herod chi imbyegala, ngim gapu ta siya insapatala si sangwalan cha mangilila, immanchela un maatod chi chawatla. ¹⁰ Ot imbuunla cha susuychachu ot impasiwatla uyun John si byabyayuchen. ¹¹ Illig-gacha uyu si peyatu ot illidchoncha si byebyeyasang ot illiyoyla kan ilala. ¹² Ot ummoy cha disipulusla illaya lechegla ot illimboncha. Ot ummoycha imbyega kan Jesus chi lakwa.

Ha Lamakalan Jesus Kan Cha Limallibu'n Tagu

(Mrk. 6:30-44;Luk. 9:10-17;Jhn. 6:1-14)

¹³ Chingngeyn pun cha Jesus chi lakwa kan John, umoyoncha lambyangka ta umoycha tumalin si lugey'n lappun tagu. Ngim laammuwan pun cha amod un tagu un ummoyoncha, tilelancha ilicha ot lalidtidchayancha un lituntun-ud kan siya. ¹⁴ Lummogsed pun cha Jesus si byangka ot intullongla cha amod un tagu un lituntun-ud, kummachegu kan chicha ot kilaanla cha saksakitcha.

¹⁵ Lummaschom pun, ummoy cha disipulusla kan siya ot kalancha, "Lummaschom ked talin utla, siya un ibyegam kan cha amod un tagu ta umoycha kan cha adchaliyan un ili ya mangngilacha si kaloncha."

¹⁶ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Achipun masapuy'n umoyoncha, mangatod kayu si kaloncha."

¹⁷ Ot kalancha, "Ngim abus chi lima un tilapay ya chuwa un ikan si awed."

¹⁸ Ngim kalan Jesus, "Igetongyu utla." ¹⁹ Ot imbilinla un amamuy cha tagu si komkompay. Ot illayala cha lima'n tilapay ya chuwa'n ikan ot lantanged ud langit ta manyaman kan Apudyus. Lagamput pun, pilispis-igla tilapay ot illidchola kan cha disipulusla ot inwayascha kan cha tagu. ²⁰ Langan cha tagu losan ot lassugcha. Ot laplaplu lasawayan si chuwa'n langaya chi lasawey un chilagup cha disipulus. ²¹ Limallibu bilang cha langan un lelleyaki, achipun libilang cha byebbyebyai ya cha aalak.

Ha Lalidchayalan Jesus Si Lap-at Chi Chelum

(Mrk. 6:45-52;Jhn. 6:16-21)

²² Lagamput ked chi lamakalan Jesus kan cha tagu, lallugalola cha disipulusla si byangka ta umun-ulacha chumemang si byeybyey. Ot pilaoyonla cha amod un tagu. ²³ Ot lalagecha si Jesus si bilig un ummoy tumalin malluwalu. Ot lummabi pun, illinggew si Jesus abus udchi. ²⁴ Si hachi'n timpu, inggew chi byangka un lallugelana cha disipulusla si gawan chi byeybyey ked mampaligatcha'n makaitulung si byangka ti silak-sakyabyen chi amod un challuyun ya liyabot chi amod un bidbid. ²⁵ Sakbyey un wiswisngit, ummoy si Jesus kan chicha, un lalidtidchayan si lap-at chi chelum. ²⁶ Intullongcha pun siya un malidtidchayan si lap-at chi chelum, sintutukungcha si ogyatcha ti kalancha pun lu kamyog.

²⁷ Ot kakman Jesus gilingaan chicha un kalala, "Achi kayu manchaleg! Sakon laoy. Achi kayu umogyat!"

²⁸ Ot kalan Peter, "Apu, lu tuttuwa'n sika, malidchayalom sakon si lap-at chi chelum ta umaliyak kan sika."

²⁹ Kalan Jesus, "Umalika."

Ot lummogsed si Peter si byangka ot illugilan malidchayan si lap-at chi chelum un umoy kan Jesus.

³⁰ Ngim lagiklala pu amod un bidbid, ummogyat ot alala'n milutob ot illipkawla kalan un, "Apu, taguwolak!"

³¹ Ot kakman Jesus silikpaw chi imala ot kalala, "Chimma pammatim? Puggey manchuwachuwaka?"

³² Oli pun lallugenchana si byangka kasin ot gummilok chi bidbid. ³³ Cha disipulusla'n inggew si bangka chilaychayawcha siya un kalancha, "Tuttuwa'n sika Alak Apudyus."

Ha Lamalin-awaan Jesus Si Lasakit Ud Gennesaret

(Mrk. 6:53-55)

³⁴ Chummemangcha pun si byeybyey, gummatongcha si sakup chi Gennesaret. ³⁵ Immatulan cha tagu si Jesus si hachi'n ili. Ot lambuuncha si umoy mangiwanwan si losan un mampalikwos un ili ot lanigetongcha kan cha losan un lasakit kan siya.

³⁶ Langkadkachegucha kan siya ta samela gey ap-pachen cha lasakit chi sanggayachen chi anchu'n silupla. Ot cha losan un langapped lummin-awacha.

Ha Lankalasiyan Chi Tudtuchun Cha Iyawu Ya Lintog

Apudyus

(Mrk. 7:1-13)

15 Hachi ked, gummatong cha uchum un Pariseo ya cha mimistulun chi lintog un lampeypu'd Jerusalem. Ot ummoycha kan Jesus lan-imus, un kalan-cha, ² "Puggey cha disipuluslu un achipuncha tuttuwaon chi ugali un tilawid taku kan cha leypuwan taku? Achipuncha mambiyu sakbyey un mangancha."

³ Silongbyatan Jesus chicha un kalala, "Chikayu ngay, payuggey suplingon chi bilin Apudyus ya siya bõ tilutuwayu ugaliyu? ⁴ Ti kalan chi bilin Apudyus, 'Potgom cha amam kan ilam ya lu silu mangedaweg si amala ya

ilala masapuy'n matoy.[†] ¹⁵ Ngim bilay-anyu bilin ti itudtuchuyu'n lu awed mituyung chi tagu si amala kan ilala, intalu lu achipunla idchon. Mallasunyu laing kan chicha un kalan, 'Inggew chi idchok kan chikayu ngim ingkarik un idchon kan Apudyus'⁶ Ha katchi kamma in-ilonyu'n mamotpotog si amayu ya ilayu? Bilay-anyu bilin Apudyus ta piga gey lu suyutonyu kachawianyuu.⁷ Aginpapati kayu! Tuttuwa imbyegan Apudyus kan propeta Isaiaah mipanggop kan chikayu!⁸ Kalan Apudyus, 'Cha tagu'n alla, chaychayawoncha sakon si tupokcha ngim adchayuwan chi somsomokcha kan sakon.⁹ Lappun simbin chi malaychayawoncha kan sakon, ti siyad itudtuchucha ugali un kingwan cha tagu, ked kalancha'n bilinku.'^{††}

Ha Makabyasuyan Chi Tagu

(Mrk. 7:14-23)

¹⁰ Ot ilayagen Jesus cha amod un tagu ot kalala kan chicha, "Ammanyu chongyon ta maawatanyu.¹¹ Chakampun si lumlok si tupok chi tagu malimok kan siya, ngim siyad malimok kan siya cha lawwing un lumoswa si tupokla."¹² Oli pun ummoy cha disipulusla kan siya ot kalancha, "Ha achipunlu kamman ammu un lasaktan cha Pariseo si imbyegam?"¹³ Summongbyat si Jesus si pangngalig un kalala, "Losan un muya un chakampun kan Amak ud langit chi langimuya ked mabyagut.¹⁴ Bay-anyu cha Pariseo, ti isucha lakuyap un mangipuyut si chayan cha isucha'n kuyap. Ti lu ipuyut chi lakuyap chi isula un kuyap, kapilitan un miyus-ubcha si abut."¹⁵ Ot kalan Peter kan Jesus, "Ipakaawatlu u kan chikami chi pangngalig un imbyegam geled."¹⁶ Ot kalan Jesus, "Ha achipunyu bo maawatan?¹⁷ Ha achipunyu ammu un losan un lumlok si tupok chi tagu mangoy si buwangla ked lummoswa?¹⁸ Ngim cha lumoswa si tupok chi tagu ked lampeypu si somsomokla ked siya malimok kan siya.¹⁹ Ti ha somsomok chi tagu siya meypuwan cha lawwing un kopya, un isun chi pumatoy, makachegchegas ya mangwa kan cha kakitkitagen, akaw, cha tilutuli ya mangkiyakiyap.²⁰ Laoy cha malimok si tagu. Chakampun si mangalan chi tagu un achipun mambiyu chi malimok kan siya."

Ha Pammatin Chi Osa'n Gentil Un Byebyai

(Mrk. 7:24-30)

²¹ Oli pun tilelan cha Jesus udchi ot ummoycha si sakup chi Tyre ya Sidon.²² Ot inggew chi osa'n byebyai un iCanaan un Gentil, un ummoy kan Jesus. Ot inyipkawla kalan un, "Apu, un galak David, kacheguwalak u! Ti patunged chi alakku'n byebyeyasang tilotoman chi ligat ti laayan."[‡]

[†] Exodus 20:12, Deuteronomy 5:16 ^{††} Isaiah 29:13 [‡] In Greek ha byebyai ked iCanaan. Ha piola'n ibyega ked ha byebyai osa'n Gentil, chakampun un Judio.

²³ Ngim achipun Jesus silongbyatan chi byebyai. Ot ummachali cha disipulusla kan siya ot kalancha, "Peyyawom siya ta achi sumitong un mituntun-ud."²⁴ Ngim kalan Jesus, "Libuulak abus kan cha galak Israel un liyalig cha si latayak un keylilu."²⁵ Ngim ummoy lampalintuming chi byebyai si sangwalan Jesus ot kalala, "Apu, tuyungalak u!"²⁶ Ot lan-alig si Jesus un kalala, "Chakampun un ustul ipakan chi kalon chi alak si asu."²⁷ Ot summongbyat chi byebyai, "O, tuttuwa Apu, ngim ulay bo cha asu kaloncha cha bugta un maodcheg lu mangan cha apucha."²⁸ Ot kalan Jesus kan siya, "Byebyai, lapigsa pammattim! Matungpey lait un chawchawatom." Ot kakma lummin-awa alakla'n byebyeyasang.

Pilalin-awan Jesus Cha Achu'n Tagu

²⁹ Tilelan Jesus udchi ot langoy si teyanteg chi byebyey un Galilee. Ot lalagecha si osa'n bilig ot ummamuy.³⁰ Ot litun-ud cha amod un tagu'n langiyoy kan cha bubuyuncha un lakalalaksi cha saksakitoncha. Cha lapilay, lakuyap, laasimbyachu, laumey ya cha uchum un sakit. Ot impasangucha kan Jesus ot pilalinawala chicha.³¹ Laschaaw cha hachi'n amod un tagu si intullongcha'n makaginga cha laumey, kummoschey cha laasimbyachu, makatidchayan cha lapilay ya makatullong cha lakuyap. Ot chilaychayawcha Apudyus chi Israel.

Ha Lamakalan Jesus Si Opat Libun Tagu

(Mrk. 8:1-10)

³² Oli pun ilayagen Jesus cha disipulusla ot kalala, "Macheguwalak kan cha alla'n tagu, ti illiinggewcha kan sakon si tiyu'n eygew ked laamin chi byayuncha. Chakampun pion un paoyolon chicha'n mabibittin, ti matalimuchewcha si chayan."³³ Summongbyat cha disipulusla kan siya, "Udma intaku mangan si umalay un ipakan taku kan cha amod un tagu utla'n lappun bilumyoy?"³⁴ Ot ilimus Jesus kan chicha, "Piga awed un tilapayyu?"³⁵ Oli pun pilaamuy Jesus cha amod un tagu si pita.³⁶ Ot illayala pitu'n tilapay ya ikan ot lanyaman kan Apudyus. Lagamput pun, pilispis-igla ot illidchola kan cha disipulusla ot inwayascha kan cha amod un tagu.³⁷ Langkakakancha losan ot laslassugcha. Ot chilagupun cha disipulusla cha lasawey, laplaplu pitu'n langaya.³⁸ Umoy un opat libu cha langan un leyaki, achipun libilang cha byebyai ya cha aalak.³⁹ Ot pilaoyon Jesus cha amod un tagu. Ot lallugenchakan cha disipulusla si byangka ot ummoycha si sakup chi Magadan.

Lampakwaonchà Jesus Si Lakaskaschaaw

(Mrk. 8:11-13;Luk. 12:54-56)

16 Ummoy cha uchum un Pariseo ya cha Saduceo kan Jesus ot pilappachascha sikapan siya. Ot chilawatcha un mangipaila kan chicha si lakaskaschaaw un mangipaloklok un Apudyus chi langibuun kan siya. ² Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu mipisuk chi ilit, kalanyu un, 'Bibiyu tayun lu bigat ti alla'n mallidlichaga'd langit.' ³ Ked lu bumigbigat, kalanyu bo, 'Umuchen si sala ti mallidlichaga ya mallilibuu ud langit.' Makwayu'n milasin cha misinyey'd langit, ngim achipunyu milasin chi isinyeyn Apudyus un makmakwa si sala'n timpu. ⁴ Patunged kayu lawwing un tagu si sala'n lolap. Lanawichenyu si Apudyus. Ipatutyu'n mangipailaak si lakaskaschaaw un sinyey, ngim lappun ipailak. Siyà abus ipailak chi lakaskaschaaw un isun chi lakwa kan Jonah si awi." Oli pun tilelala chicha ot ummoyon.

Imbyegan Jesus Mipanggop Kan Cha Pariseo Ya Saduceo

(Mrk. 8:14-21)

⁵ Chummembang ked cha Jesus si biik chi byeybyey, laliwatan cha disipulusla'n lambyayun. ⁶ Ot kalan Jesus kan chicha, "Man-alled kayu ya tanchaalanyu cha yeast cha Pariseo ya Saduceo."

⁷ Ot lan-uuguchencha un kalancha, "Imbyegala hachi ti lappun siyad tilapay un lambyayun taku."

⁸ Ammun Jesus chi ug-ugguchoncha, ot kalala, "Langkukuyang chi pammatiyu! Payuggey man-isisikan un lappun ilawityu byayunyu'n tilapay? ⁹ Ha achipunyu pay laing maawatan? Ha achipunyu masmasmok chi lima'n tilapay un impakanku kan cha limallibu'n tagu? Pigan langaya chilagupyu'n lasawey? ¹⁰ Ya hachi'n pitu'n tilapay un impakanku kan cha opat libu'n tagu ot pigan langaya chilagupyu'n lasawey? ¹¹ Mugga ilola'n chaampunyu gey maawatan un chakampun un mipanggop si tilapay chi ug-ugguchok kan chikayu? Siyà imbyegak chi allechenyu cha yeast cha Pariseo ya cha Saduceo!" ¹² Ot laawatancha'n chakampun gayam si panggop chi yeast un mikamos si tilapay chi ug-ugguchola, ngim masapuy'n allechencha tudtuchun cha Pariseo ya cha Saduceo.

Imbyegan Peter Un Si Jesus Chi Kristu

(Mrk. 8:27-30;Luk. 9:18-21)

¹³ Ummoy cha Jesus si sakup chi Cesaria Philippi, ilimusla kan cha disipulusla, "Simma maibyegan cha tagu kan Sakon un Alak chi Tagu?"

¹⁴ Ot kalancha, "Awed cha mangibyegan sika kalu si John un Mambubunyg un ummuli latagu. Ked awed cha uchum un mangibyega un sika kalu si Elijah ya kalan bo cha uchum un sika kalu si Jeremiah willu osa kan cha propeta si awi."

¹⁵ Ot ilimusla kan chicha, "Chikayu ngay, himma mibyegayu kan sakon?"

† Ha somsomok cha Judio un tagu lu mallidlichaga si bumigbigat ked umuchen.

¹⁶ Summongbyat si Simon Peter un kalala, "Sika Kristu, un Alak chi matattagu un Apudyus."

¹⁷ Ot kalan Jesus kan siya, "Pianka, Simon un alak Jonah, ti chakampun si tagu langipakaammu kan sika ngim si Amak ud langit. ¹⁸ Ked ibyegak kan sika, Sika si Peter, piola'n uguchon byetu. Ked halat un lap-at chi byetu chi mampauchek si byeyoyku un siya cha losan un mamati kan sakon. Ked lappun makaabyak kan chicha ulay chi kilabyelin chi otoy. ¹⁹ Ked idchok kan sika tebek chi Mampangatan Apudyus ked lu silu ipalitul utla pita, mipalit bo ud langit. Ked lu silu ipalubuslu utla pita, mipalubus bo ud langit." ²⁰ Oli pun bililin Jesus cha disipulusla ta achipuncha ibyegbyega si ulay silu'n tagu un siya Kristu.

Impadtun Jesus Chi Matoyala

(Mrk. 8:31-33;Luk. 9:22-27)

²¹ Inggan chi hachi, illugin Jesus un impakaawat kan cha disipulusla chi makwa kan siya. Kalala, "Masapuy'n inyak ud Jerusalem ked paligatalak kan cha pallakayon cha Judio ya cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog. Ked mapatoyak ked lu mikatlu'n eygew umuliyak matagu."

²² Ot ummoy Peter intalin si Jesus ot illugilan tubngayon siya un kalala, "Apu, achipun otyan Apudyus ipalubus un makwa lait kan sika."

²³ Ot lansagung si Jesus ot kalala kan Peter, "Wissedka, Satalas! Sika umalliw kan sakon. Ti ha somsomoklu ked chakampun si pion Apudyus ngim pion chi tagu."

Mambibiyeg Chi Osa'n Mambyalin Disipulus Jesus

(Mrk. 8:34--9:1;Luk. 9:23-27)

²⁴ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Lu silu simpion un mitun-ud kan sakon, masapuy'n ichuyala long-egla ked alusala ligat ulay siya matoyala ked tunuchola sakon. ²⁵ Ti ha tagu'n piola'n taguwon chi biyegla ked matayakla mit laing. Ngim ha tagu'n mangkasutala biyegla gapu kan sakon ked matatagu ing-inggala. ²⁶ Ti simma magaleb chi tagu lu mangkuwala losan un awed si lubung ngim matayakla biyegla? Lappun! Ti lappun maatod chi tagu un mansakala si biyegla. ²⁷ Ti Sakon un Alak chi Tagu, mangulilak un mibiyun cha aangehes ya ipailak chi kilachayaw Amak. Ked gunggulaak kacha tagu si cha losan un killingwala. ²⁸ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, un awed cha uchum kan chikayu un sissiyang matattagu un mangitullong kan Sakon un Alak chi Tagu lu umaliyak manturay."

Lakaugud Si Jesus Kan Cha Moses Ya Si Elijah

(Mrk. 9:2-13;Luk. 9:28-36)

17 Lummaus pu olom eygew, ilayagen Jesus si Peter ya cha James kan John un mansulud ot

†† kilabyelin chi otoy - si Greek ibyegala un sawang chi Hades un lugeyn cha latoy. Ha pion chi sawang un ibyega ked kilabyelin.

‡ Ha pion chi tebek uguchon ked kalobbongan willu kalintogen. Ma ipalitul utla pita, ked impalit Apudyus ud langit. Lu ma ipalubuslu utla pita, impalubus Apudyus ud langit.

lalagecha cha tummalin si mantaklang un bilig. ² Si langitullongancha kan Jesus, lambyaliw chi tullongla, ked ha lupala lummilalilang un isun chi ilit ked ha silupla amod chi putilakla un malilisiling.

³ Ot intullongcha cha Moses kan Elijah un makauguggud kan Jesus. ⁴ Oli pun kalan Peter kan Jesus, "Apu, bibiyu ta alla taku utla. Lu piom, mangwaak si tiyu'n sigey, ta sin-ossaanyu kan cha Moses ya si Elijah."

⁵ Si man-ugu-uguchen Peter, tilalikchungan chi libu-un lumilalilang chicha. Ot inggew chi ginga un lampeypu si hachi'n libuu un kalala, "Laoy chi Alakku'n tagtagopok ya siya masmas-omak. Chongyonyu siya!"

⁶ Chingngeyn pun cha disipulus chi hachi, lallukbubcha si pita gapu ta amod chi ogyatcha. ⁷ Ot ummoy si Jesus kan chicha ot pilikipikla chicha'n kalala, "Lumibbyat kayu, achi kayu umogyat." ⁸ Ot lantangedcha pun, lappun intullongcha si tagu abus si Jesus.

⁹ Si lan-osgenchad chi bilig, bililin Jesus chicha, "Achiyu pay ibyegbyega intullongyu inggalà Sakon un Alak chi Tagu ked umuliyak matagu."

¹⁰ Ot ilimus cha disipulus Jesus, "Puggey un kalan cha mimistulun chi lintog un masapuy'un umun-ula umali si Elijah lu si Kristu?" †

¹¹ Ot summongbyat si Jesus, "Tuttuwa'n ummulà Elijah ummali ta isagalala losan. ¹² Ngim ibyegak kan chikayu un lagamput ummali si Elijah, ngim achipun cha tagu siya immatulan. Ot killingwacha pioncha'n koon kan siya. Ked katchi bo'n paligatancha Sakon un Alak chi Tagu." ¹³ Oli pun laawatan cha disipulusla un si John un Mambubunyg chi ibyegbyegan Jesus.

Ha Lameyyawan Jesus Si Ayan Un inggew Si Alak

(Mrk. 9:14-29;Luk. 9:37-43)

¹⁴ Gummatongcha pun si inggewan cha amod un tagu, ummoy kan Jesus chi osa'n leyaki ot lampalintuming si sangwalanla ot kalala, ¹⁵ "Apu, kacheguam u alakku'n laketo! Patungedla tilotoman chi ligat ti lu lumoswa ketoyla, pappasig misubbya si apuy willu mitup-ung si chelum. ¹⁶ Illiyoyku siya kan cha disipuluslu ngim achipuncha siya mapalin-awa."

¹⁷ Summongbyat si Jesus, "Chikayu'n lappun pammatila ya bilobokon un tagu si sala! Mikapiga man chi iinggewak kan chikayu? Mikapiga mangan-alusak kan chikayu? Igetongyu halat un alak kan sakon." ¹⁸ Oli pun ilomyan Jesus chi ayan un inggew si alak ot ummoyon. Ot kakma lummin-awa hachi'n alak.

¹⁹ Ot lan-aggakaw cha disipulus Jesus ummoy kan siya ot ilimuscha, "Pakamiggey achipun makapeyyaw si hachi'n ayan?"

²⁰ Ot kalan Jesus kan chicha, "Simman ti kuyang chi pammatiyu. Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu awed akit si pammatiyu un isun chi kapaat chi bukeyn chi mustasa, makwa'n kalanyu si bilig alla'n, 'Man-atunka u si anchiya,' ked tuttuwa'n man-atun. Ti lappun achi makwa kan chikayu! ²¹ Ngim lu cha katchi'n ayan, lappun makapeyyaw malaksig si luwalu ya palaglaun." ††

† Malachi 4:5 †† Ha alla'n bersikulu lappun si kaachuwan un manuscript si Greek, ngim si Mark 9:29 awed.

Kasin Jesus Imbyega Mipanggop Si Matoyala

(Mrk. 9:30-32;Luk. 9:44-45)

²² Lachagup pun cha disipulus Jesus ud Galilee, kalala kan chicha, "Sakon un Alak chi Tagu, mipuyangak kan cha tagu ²³ un mamatoy kan sakon, ngim si mikatlu'n eygew umuliyak matagu." Chingngeyn pun cha disipulusla hachi, patunged cha chummauy.

Ha Lambyayachen Jesus Si Bugis

²⁴ Gummatong pun cha Jesus kan cha disipulusla ud Capernaum, ummoy cha uchum un manchachagup si bugis si templo kan Peter ot ilimuscha, "Ha mambyayed kamman chi mistuluyu si bugis chi templo?"

²⁵ "O, mambyaybyayed kabbo." Summongbyat si Peter.

Si lilumlukan Peter si byeyoy, kalan Jesus kan siya, "Simon, simma maibyegam? Silu manchagupan cha Ari utla pita si bugis? Cha sigud un tagula willu cha kakkaili?"

²⁶ Kalan Peter, "Cha kakkaili."

Ot kalan Jesus kan siya, "Siya tuwa, achipun otyan mambyayed cha sigud un tagu utla. ²⁷ Ngim ulay chakampun si kailiyan taku, bay-anyu ta achi lumawik chi somsomok cha tagu kan chitaku. Ingka mamungwit si byeybyey ked ha umulan mabungwitan, takangom chi tupokla ked awed chi pilak un umalay un mambugis cha chuwa. Ked eyam ya ummoylu bilayachen chi bugista."

Ha Kangatuwan Si Mampangatan Apudyus

(Mrk. 9:33-37;Luk. 9:46-48)

18 Si hachi mit laing un timpu, ummoy cha disipulus kan Jesus ot kalancha, "Silu kangatuwan si Mampangatan Apudyus?"

² Ot ilayagen Jesus chi osa'n alak ot pilasikedla si sangwalanla. ³ Ot kalala, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu achipunyu byaliwan chi somsomokyu ya mambyalin un isun cha aalak, achipun kayu mipati si mampangatan Apudyus. ⁴ Ked lu silu mangipakumbyabya si long-egla un isun chi alak alla, siya kangatuwan si Mampangatan Apudyus. ⁵ Ked lu silu mangipotog si labyabyan tagu un isun chi alla'n alak gapu si pammatila kan sakon, sakon bo ipotogla."

Mipanggop Si Sulisug

(Mrk. 9:42-48;Luk. 17:1-2)

⁶ "Lu silu mangmangwa si makabyasuyan cha alla un kabyabyaan un tagu'n mamati kan sakon, un-ulloy chi mitakod chi chakey un biletu'n gilingan si byegangla ked lan-alud si kalusgongan chi byeybyey. ⁷ Kadchegu cha tagu si lubung alla ti achu cha sulisug un mapachasancha. Gagangay un gumatong cha sulisug kan cha mamati, ngim kadchegu chi tagu'n mansulisug si makabyasuyan. ⁸ Lu ha imam willu ikim chi gapun chi makabyasuyam, lampogem ked imbyellum. Ti un-ulloy chi gungsuyka willu pilayka un makatagu kan Apudyus

ud langit lu ha wechewed chi imam ya ikim un mibyel-lu si mallalayun un apuy. ⁹ Ked lu ha atam chi gapun chi makabyasuyam, ukaom ked imbyellum. Ti un-ulloy chi bussokka un makatagu kan Apudyus lu ha wechewed chi atam ya mibyelluka si apuy ud impiyeylu."

¹⁰ "Ammanyu ilan ta achiyu am-amsiwon cha alla'n aalak si pammatacha ti cha anghescha kalayun awed si awechen Amak ud langit. ¹¹ Ti Sakon un Alak chi Tagu, ummaliyak utla pita ta inyak sington ya taguwon cha latayak un tagu." †

Cha Pangngalig Jesus Si Cha Latayak (Luk. 15:3-7)

¹² Oli pun lan-alig si Jesus, kalala, "Simma koon chi osa'n tagu un singgasut chi keylilula ked latayak chi osa? Kapilitan un telala cha siyampuyu ya siyam si bilig un lamyegela ked ummoyla singngit chi ossaan un latayak. ¹³ Ked lu maochesala, gettoka amod chi galasla lu ha galas cha siyampuyu ya siyam un achipun latayak. ¹⁴ Siya bo kan Amayu'd langit un achipunla pion un awed matayak ulay ossaan kan cha alla'n aalak."

Ha Koon Taku Lu Makabyasuy Kadwa Taku

¹⁵ Ot intuyuy Jesus un kalala, "Lu awed suludlu si pammati un makabyasuy kan sika, ingka kan siya ked ibyegam chi kabyasuyala. Ngim masapuy'n abus kayu un chuwa. Ked lu chongyola sika, bibiyu ta langulilom chi suludlu. ¹⁶ Ngim lu achipunla chongyon chi ibyegam, man-ayegka si ossaan willu chuwa'n kadwam. Ked kasin kayu umoy ta awed chuwa willu tiyu'n mampaloklok si losan un maibyega. ¹⁷ Ngim lu achipunla chongyon chicha, ibyegayu kan cha losan un mamati si simbyaan ta man-uuguchencha. Ked lu sassachi gey, ibilangyu siya un achipun mamati willu osa'n manchachagup si bugis."

¹⁸ Ibyegak kan chikayu tuttuwa, lu silu ipalityu utla pita, mipalit bo ud langit. Ked lu silu ipalubusyu utla pita, mipalubus bo ud langit.

¹⁹ "Awed bo ibyegak kan chikayu: Lu awed man-asiteulan cha chuwa kan chikayu utla pita un chawatonyu, idchon Amak ud langit kan chikayu. ²⁰ Ti lu chilu awed cha chuwa willu tiyu un man-um-um-mung gapu si ngachenku, awechak kan chicha."

Ha Makwa Si Tagu'n Achipun Mamakawan Si Suludla

²¹ Oli pun ummoy si Peter kan Jesus ot kalala, "Apu, mangam pigaok pakawalon chi suludku un mak-abkabyasuy kan sakon? Mangampitu?"

²² Ot kalan Jesus kan siya, "Chakampun si mangampitu abus ngim mangampitumpuyu ya pitu. ²³ Ti katchi Mampangatan Apudyus ud langit, un miyalig si osa'n Ari un simsimmokla'n makasingin si

utang cha bubùlola. ²⁴ Si pin-ala makasingilan, inggetongcha kan siya osa'n bubùlon un lakautang si kalibulibu un pilak. ²⁵ Gapu ta achipun makabyayed si utangla, immanchen chi Ari un masapuy'n mingila siya, pati si asawala, cha aalakla ya cha losan un kukkuwala ta mambyayedla si utangla. ²⁶ Ngim lampalintuming chi bubùlon si sangwalan chi Ari ot langkadhachegu un kalala, 'Apu, alusalak yan akit, pawayaalak taplu mabyayachek cha losan un utangku.' ²⁷ Ot kilacheguwan chi Ari siya ya liway-awayaala siya ot pilakawanla cha losan un utangla.

²⁸ "Ngim ummoyon pun chi bubùlon, ilabotla chogalan bubùlon un ummutang kan siya si singgasut abus. Ot chilokmaala byegangla ot kalala kan siya, 'Byayachem chi utanglu!' ²⁹

²⁹ "Lampalintuming chi lakautang un bubùlon si sangwalanla ot langkadhachegu kan siya, 'Kaasim alusalak yan akit, ked byayachek chi utangku.' ³⁰ Ngim achipunla kilacheguwan siya ya impaibyayudla siya inggala mabyayachela losan un utangla. ³¹ Intullong pun cha chogacha'n bubùlon chi killingwala, patunged lummawik chi somsomokcha. Ot ummoycha impilit kan Ari cha losan un killingwala.

³² "Ot impaayeg chi Ari hachi'n bubùlon ot kalala kan siya, 'Ayaayan kan bubùlon! Pilakawanku cha losan un utanglu ti langkadhacheguka. ³³ Ot puggey achi kilacheguwan chi chogam un bubùlon un isun chi langkadhacheguk kan sika?' ³⁴ Ot summanga Ari ot impaibyayudla siya ta mapaligatan inggala mabyayachela losan un utangla."

³⁵ Ot lagamput pun, kalan Jesus, "Katchi bo koon Amak ud langit si kacha osa kan chikayu, lu achipunyu pakawalon un sipupusu cha susuludyu."

Ha Imbyegan Jesus Mipanggop Si Ichang (Mrk. 10:1-12; Luk. 16:18)

19 Gilamput pun Jesus intudtuchu cha alla, tilelala ud Galilee ot ummoy si sakupon Judea un chomangon chi chewwang un Jordan. ² Amo-amod cha tagu'n litun-ud kan siya ot pilalin-awala cha lasakit.

³ Ummoy cha uchum un Pariseo kan Jesus ot impachascha'n sikapan siya un kalancha, "Ha ipalubus kamman chi lintog un ichangan chi leyaki asawala ulay byayanglan gapu?"

⁴ Summongbyat si Jesus, "Ha achipunyu bilasa liigili'n ugud Apudyus un kalala si chamchamu un langwaan Apudyus si tagu, killingwala leyaki ya byebyai. ⁵ Ot kalala bo, 'Hachi gapula un telan chi leyaki cha amala kan ilala ked litipug kan asawala ked mambyalincha ossaan un long-eg.' ⁶ Ked chakampun si chuwacha'n long-eg ngim ossaan un long-eg. Ked lappun kalob-bongan chi tagu un mampasila si lantimpuyugon Apudyus."

† ha bubùlon, piolan ibyega ked langatun opisye un mangamung si achun pilak. †† Si Greek ibyegala'n simpuyun libu talent. Osa'n talent ked potog chi mangeygew un tangchen. Ked milyon un pilak chi potog chi simpuyun libu un talent. ††† Ha ibyegala si Greek ked singgasut un denario. Tiyu'n buyan un tangchen chi osa'n tagu chi singgasut un denario. ††† Genesis 1:27§ Genesis 2:24

† Ha alla'n bersikulu lappun si kaachuan un manuscript si Greek. †† Deuteronomy 19:15 ‡ mangampitumpuyu ya pitu - ha piola'n ibyega ked mamin-achu un lappun mangkigachela.

⁷ Ot ilimus bo cha Pariseo, “Puggey un imbilin Moses lù un idchen chi leyaki asawala si kasuyatan un man-ichangcha, asila ot paoyolon?”

⁸ Kalan bo Jesus, “Impalubus Moses un ichanganyu asawayu gapu si kilatangkin chi somsomokyu, ngim chakampun si katchi panggop Apudyus si chamu.

⁹ Ked ibyegak kan chikayu, lu awed leyaki’n mangichang si asawala malaksig lu lakachegchegas, makabyasuy si chegchegas lu mangasawa si sabyali’n byebyai.”

¹⁰ Kalan cha disipulusla, “Lu katchi makwa si man-asawa, un-ulloy chi achipunta mangasawa.”

¹¹ Ngim kalala kan chicha, “Chakampun si losan un tagu makakopya si lait, ti abus cha alla’n langidchen Apudyus. ¹² Ti lakalakalasi gapun chi achipun chi leyaki mangasaw-an. Ti cha uchum, liyalakcha’n katchi, ked cha uchum, gapu ta lakapuncha. Cha uchum, achipuncha mangasawa mipagapu si ayatcha’n mansimbi si Mampangatan Apudyus. Ked lu silu makatungpey si tudtuchun alla, koola otyan.”

Ha Laminchisulan Jesus Kan Cha Aalak

(Mrk. 10:13-16; Luk. 18:15-17)

¹³ Illinggew cha uchum un tagu’n langiyoy kan cha aalakcha kan Jesus ta ipatayla imala kan chicha ya iluwaluwala chicha. Ngim ilomyan cha disipulus chicha. ¹⁴ Ngim kalan Jesus kan chicha, “Palubusanyu cha aalak un umali kan sakon. Achiyu ipalit chicha, ti cha katla’n aalak chicha cha mipati si Mampangatan Apudyus ud langit.” ¹⁵ Oli pun impatayla imala kan chicha ot ummoyon.

Ha Byaklang Un Leyaki

(Mrk. 10:17-31; Luk. 18:18-30)

¹⁶ Si osa’n eygew, ummoy chi osa’n bumaru kan Jesus ot kalala, “Mistulu, simma bibiyu’n kook ta mataguwak kan Apudyus ing-inggala?”

¹⁷ Ot kalan Jesus kan siya, “Puggey imuson kan sakon mipanggop chi bibiyu? Ti abus si Apudyus si bibiyu. Lu piom un makatagu kan siya si ing-inggala, masapuy’n patiyom cha bilinla.”

¹⁸ Ot ilimusla, “Simma bilinla un masapuy’n kook?”

Ot kalan bo Jesus, “Achika pumatoy, achika makachegchegas, achika man-akaw, achim tistiguwan chi chakampun si tuttuwa. ¹⁹ Masapuy’n potpotgom cha amam kan ilam, † ya ay-ayatom cha asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu.” ††

²⁰ Ot kalan chi leyaki, “Inggan chi kabyen-ogku il-aminku killingwa cha bilin, ot simma langkuyangak?”

²¹ Ot kalan Jesus kan siya, “Lu piom un lappun mangkuyangam, man-ingilaka kan cha losan un kukkuwam ked idchom chi ngilala kan cha kapus, ta langit chi manguppulam si kilabyaklanglu. Ked umalika, mitun-ud kan sakon.” ²² Ngim chingngeyn pun chi hachi’n leyaki imbyegan Jesus, ummoyon un man-chachauy ti amod chi bilaklangla.

²³ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, patunged kakaskun chi mipatyan chi byaklang si mampangatan Apudyus. ²⁴ Ti lagodgochong chi lumlokan chi kamey si abut chi talud lu ha mipatyan chi byaklang si mampangatan Apudyus.”

²⁵ Chingngeyn pun cha disipulus chi hachi, patunged cha laschaaw. Ot kalan cha, “Simman lù cha makwa’n matatagu?”

²⁶ Ngim intullong Jesus chicha ot kalala, “Lu tagu mangwa, achipunla kabyeeyan, ngim lu si Apudyus, kabyeeyala losan.”

²⁷ Ot kalan Peter, “Somsomkom, tilelanmi cha losan ta piga gey lu mitun-ud kami kan sika. Simma magalebmi?”

²⁸ Ot kalan Jesus kan chicha, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu, Sakon un Alak chi Tagu, lu chumtong chi man-Ariyak si baru’n lubung, chikayu un lituntun-ud kan sakon mantugew kayu bo kan cha lasawayan si chuwa’n trono un makaturay kan sakon. Ked chikayu manguis kan cha simpuyu ya chuwa’n galak Israel. ²⁹ Ked lu silu malelan si byeyoyla, susuludla, amala, ilala, cha aalakla ya cha pitala mipagapu kan sakon, maminggasut chi awatola lu cha tilelala ked maidchen si biyeg un mallalayun. ³⁰ Ngim achu cha langatun tagu si sala ked mibyabyacha si umali’n eygew. Ya achu cha labyabya un tagu si sala ked mipangatucha si umali’n eygew.”

Ha Mantatangchen Apudyus Kan Cha Mangkawachiyola

20 Kalan Jesus, “Ha Mampangatan Apudyus ked miyalig si osa’n tagu un lakawisngit ummoy lalangchen si mangkawachiyola si limuyala’n grapes. ² Langchas pun, lan-asiteulan cha un tangchalala chicha si osa’n denario si mangeygew. Ot imbuunla chicha langkawachiyon si limuyala’n grapes.

³ “Lummachigas pun, ummoy kasin chi simpita ud mekit ot inchesala cha uchum un masikesiked un lappun kooncha. ⁴ Kalala kan chicha, ‘Ingkayu po mangkawachi si limuyak un grapes ta tangchalak chikayu si ustu-ustu’n tangchenyu.’ ⁵ Ot ummoycha langkawachi.

“Lummamatuk pun, ummoy bo lalangchen si uchum, siya bo killingwala si alla’n lummachema. ⁶ Ummeyeygew pun, kasin bo ummoy si mekit lalangchen ot inchesala cha masikesiked ot kalala kan chicha, ‘Pakayuggey sinsisiked lawad chi alla un ummeygew?’

⁷ “Ot kalan cha kan siya, ‘Ti lappun lalangchen kan chikami.’

“Ot kalala kan chicha, ‘Ingkayu po makakawachi si limuyak un grapes.’

⁸ “Alla pun un lummaschom, kalan chi simpita si apun cha bubulola, ‘Chagupom cha langkawachi ya man-atodka kan cha tangchenna. Ilugim kan cha langan-allungus langkawachi inggala kan cha ummun-ula langkawachi.’ ‡

† Exodus 20:12-16, Deuteronomy 5:16-20 †† Leviticus 19:18

‡ Leviticus 19:13

⁹“Ot cha langan-allungus un langkawachi laidchenna si osa’n denario un tangchenna si mangeygew. ¹⁰Cha lakawisngit langkawachi, kalanha lu ad-achu tangchenna ngim man-iisu tangchenna si mangeygew. ¹¹Ilawatcha pu tangchenna, sin-iin-gokcha si lalangchen kan chicha un kalanha, ¹²‘Puggey miyisu tangchenmi kan cha kaggetong un sin-oras abus chi langkawachiyancha lu chikami un langey-eygew chi lipis-atanmi si ilit?’

¹³“Ot kalan chi simpita si osa kan chicha, ‘Biyun, chakampun si iluyungak chikayu. Ha chakampun oyya si lan-asiteulan taku un matangchalan kayu si osa’n denario si mangeygew? ¹⁴Man-aya kayu ot kan cha tangchenyu ta ingkayun. Piok un man-iisuwon chi tangchenyu kan cha langan-allungus langkawachi. ¹⁵Ha lappun kamman kalintogek un mangwa si piok un koon si pilakku? Willu maapos kayu gey ti alla’n mallaayak?’”

¹⁶Oli pun kalan Jesus, “Cha labyabya si salaoy, chicha mipangatu si umali’n eygew. Ked cha langatu si salaoy, chicha mibyabya si umali’n eygew.” †

Pitlun Jesus Un Mangibyega Si Matoyala

(Mrk. 10:32-34;Luk. 18:31-34)

¹⁷Si malagtagecha cha Jesus un umoy ud Jerusalem, intalinla cha lasawayan si chuwa’n disipulusla ot kalala kan chicha, ¹⁸“Chongyonyu. Alla pun un intaku’d Jerusalem, lu gumatong taku, Sakon un Alak chi Tagu ked mipuyangak kan cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog. Ked kodchonganha sakon un matoy. ¹⁹Ked ipuyangcha sakon kan cha Gentil ta pin-acha am-amsiwon ya sapsapchukan ked illansacha sakon si krus. Ngim si mikatlu’n eygew, umuliyak matagu.”

Tudtuchun Jesus Mipanggop Si Mansimbi

(Mrk. 10:35-45)

²⁰Oli pun ummoy kan Jesus chi asawan Zebedee ya cha chuwa’n alakla’n leyaki. Ot lampaunting siya si sangwalan Jesus ot lanchawat kan siya.

²¹Ot kalan Jesus kan siya, “Simma piom?”

Ot kalala’n summongbyat, “Lu chumtong chi timpun chi manturayam, makwa otyan un mantugewom cha chuwa’n alakku si cheeglu, osa si machuwalanlu ya osa si machuwigim?”

²²Ngim kalan Jesus kan chicha, “Achipunyu ammu chawchawatonyu. Ha maalusanyu kamman chi ligat un isun chi ligat un mipachasku?”

Ot kalanha, “O, makwami.”

²³Ot kalan Jesus, “Tuttuwa’n maalusanyu isun chi manliligatku. Ngim lappun kalobbongak un mampili lu silu mantugew si machuwalanlu willu machuwigik, ti si Amak chi lanchutuk kan cha mantugew.”

²⁴Chingngeyn pun cha simpuyu’n disipulus, sum-mangacha kan cha mansulud. ²⁵Ilayagen Jesus chicha losan ot kalala, “Ammuyu un cha turay utla pita, amod

chi mammamanchecha kan cha iturayancha. Ulay bo cha mangkangatun tagu, chakey kalobbonganha’n mangituray kan cha tagucha. ²⁶Ngim chakampun otyan un kamatchi koonyu. Ti lu silu piola’n ngumatu kan chikayu, masapuy’n mansimbi kan chikayu losan. ²⁷Ked lu silu piola’n kapotogen kan chikayu, masapuy un siya kabyabyaan un musassuyu. ²⁸Isuk un ilawa-gencha’n Alak chi Tagu, chakampun si ummaliyak utla pita ta isimbiyalak kan cha tagu, ngim ummaliyak ta mansimbiyalak kan cha tagu. Ya ummaliyak ta ichuyak chi biyegku un mansaka kan cha achu’n tagu.”

Kilaan Jesus Chi Kuyap Cha Chuwa’n Leyaki

(Mrk. 10:46-52;Luk. 18:35-43)

²⁹Si lalalan cha Jesus ya cha disipulusla’d Jerico, amomod cha tagu’n litun-ud kan chicha. ³⁰Ot illinggew cha chuwa’n leyaki’n lakuyap un ummaammuy si igid chi kesa. Chingngeycha pun un allat cha Jesus un lumaus, lan-iyipkawcha kalan un, “Apu, un galak David, kacheguam u chikami!”

³¹Ot ilomyan cha amod un tagu chicha ta gumilokcha, ngim ilam-amod cha langiyipkaw, “Apu, un galak David kacheguam u chikami!”

³²Ot ummillong si Jesus ot ilayagela chicha ot ilimus-la, “Simma pionyu’n kook kan chikayu?”

³³Ot kalanha, “Apu, pionmi’n makatullong.”

³⁴Ot kilacheguwan Jesus chicha ot ilappachela at-acha ot kakmacha lakatullong. Ot litun-udcha kan siya.

Ha Langichayawan Cha Tagu Kan Jesus Ud Jerusalem

(Mrk. 11:1-11;Luk. 19:28-40;Jhn. 12:12-19)

21 Alla pun un ummachali cha Jesus ud Jerusalem, lichuumcha ud Bethphage un ili si Bilig Olivo. Ot imbuun Jesus cha chuwa’n disipulusla un kalala, ²“Umula kayu si anchiyen ili’d chomang ked lu gumatong kayu, ochesanyu lipupungod un changki un alla ayyubula. Ubyachenyu ked igetongyu chicha kan sakon. ³Ked lu awed mangimus, ibyegayu kan siya, ‘Masapuy’n chi Apumi chicha,’ ked kakmala ipalubus chicha.”

⁴Lakwa hachi ta matungpayan chi inggilin cha propeta si awi un kalala,

⁵“Ibyegayu kan cha tagu’d Jerusalem, Ilanyu, allat un ased chi Ariyu,

lapakumbyabya ya langabkabbyayu si ayyabun chi changki.” ††

⁶Ot ummoy cha chuwa’n disipulus ot kingwacha im-bilin Jesus kan chicha. ⁷Inggetongcha changki ya ayyubula ot inyaplegcha cha silupcha si ochog chi changki ot langabyayu si Jesus. ⁸Ot amod cha tagu’n langiyapleg kan cha silupcha si kesa, ya lummapngis cha uchum kan cha pangan cha kayu ot inyaplegcha si kesa un ayola. ⁹Cha amod un tagu’n lamangpang-won Jesus ya cha lituntun-ud kan siya inyip-ipkawcha kalan un, “Machaychayaw chi galak David! Pian siya un ummali un imbuun Apudyus! ‡ Machaychayaw si Apudyus un Kangatuwan!”

† Ha osa’n piola’n uguchon ked cha langalungus si sala, umun-ula ked cha ummun-ula si sala, mangalunguscha.

†† Zechariah 9:9 ‡ Psalm 118:26

¹⁰ Gummatong pun cha Jesus ud Jerusalem, lagulu losan cha umili ot kalancha, "Silu halat?"

¹¹ Ot summongbyat cha amod un tagu un kalancha, "Siya si Jesus un propetan Apudyus un lampeypu'd Nazareth si probinsiya ud Galilee."

Ha Killingwan Jesus Si Templo

(Mrk. 11:15-19; Luk. 19:45-48; Jhn. 2:13-17)

¹² Oli pun ummoy si Jesus si templo ot lampeyyaw kan cha inggew un mallalaku ya cha pin-a mangngila. Ot ilaminla lilitwed cha lamisaan cha mansusupli si pilak ya cha aammuyan cha mallalaku si kalapati. ¹³ Ot kalala kan chicha, "Liigili si ugud Apudyus, 'Ha byeyoyku ngadloncha byeyoy un malluwaluwan.' Ngim lambyalilonyu tatayyuwan cha akkawan." ††

¹⁴ Oli pun ummoy cha lakuyap ya cha lapilay kan Jesus si templo ot pilalin-awala chicha. ¹⁵ Ngim intullong pun cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog cha lakaskaschaaw un killingwan Jesus ya chingngeycha cha aalak un mangiyip-ipkaw si templo un kalancha, "Machaychayaw chi galak David!" Ot summangacha.

¹⁶ Ot kalancha kan Jesus, "Ha achipunlu madngey iyip-ipkaw cha aalak alla?"

"O, chochongyok!" kalan Jesus. "Ha achipunyu kamman labyasa si liigili'n ugud Apudyus un kalala, 'Tilud-tuchuwam cha aalak ya cha mutlok un manchayaw kan sikan ustu-ustu.' " ¹⁷ Ot tilelan Jesus chicha ot ummoy ummiyan ud Bethany.

Ha Langeywagen Jesus Si Kayu'n Lappun Bungala

(Mrk. 11:12-14,20-22)

¹⁸ Labigat pun un langulilan cha Jesus ud Jerusalem, labitin siya. ¹⁹ Ot intullongla kayu un ngadloncha Igu si igid chi kesa. Ot ummoyla ilachali ta itullongla lu awed bungala, ngim lappun inchesala, abus cha tubu. Ot kalan Jesus si kayu, "Achipunka kasin mamunga!" Ot kakma lanchaguyawyaw chi hachi'n kayu.

²⁰ Si langitullongan cha disipulusla, laschaawcha ot kalancha, "Mugga ilola'n kakma gey leyangu hachi'n igus?"

²¹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu mamati kayu kan Apudyus ya achipun kayu manchuwachuwa, makwa'n koonyu isun chi killingwak si kayu'n alla. Chakampun abus hachi ngim makwa bo'n kalanyu si bilig alla, 'Umopwaska ked man-atunka si byeybyey,' ked tuttuwa'n makwa. ²² Lu awed pam-matiyu kan Apudyus, idchola losan un chawatonyu si luwalu."

Ha Kalobbongan Jesus

(Mrk. 11:27-33; Luk. 20:1-8)

²³ Oli pun langulin si Jesus si templo. Si lantudtuchuwala, ummoy kan siya cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio, ot kalancha kan

† Ha awechen Jesus ked chakampun un chayom chi templo ngim lasin chi templo un inggewan cha tagu'n lanchaychayaw. †† Isaiah 56:7, Jeremiah 7:11 ‡ Psalm 8:2

siya, "Simma kalobbongam un mangwa kan cha laoy? Ya silu langatod si kalobbongam alla?"

²⁴ Ot silongbyatan Jesus chicha, "Imusok bo kan chikayu, ked lu songbyatalak, asik bo ibyega lu silu langatod si kalobbongak un mangwa kan cha laoy.

²⁵ Chilulampeypuwan chi kalobbongan John un mam-bunyeg, leypu kan Apudyus willu tagu?"

Ot lan-is-isikancha un kalancha, "Simma ibyega taku? Lu kalan taku'n, 'Leypu kan Apudyus,' kalala un, 'Payuggey achi pilati si John lù?' ²⁶ Ngim lu kalan taku'n, 'Leypud chi tagu,' Umogyat kami lu hilu koon cha tagu, ti mamaticha losan un propetan Apudyus si John." ²⁷ Ot kalancha, "Achipunmi ammu."

Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu katlat, achipunku bo ibyega kan chikayu lu simma leypuwan chi kalobbongak un mangwa kan cha laoy."

Ha Pangngalig Mipanggop Kan Cha Chuwa'n Mansulud

²⁸ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, "Simma som-somokyu si alla? Inggew chi osa'n tagu un chuwa alak-lan leyaki. Kalala si panguyu, 'Alakku, ingka mangkawachi si uma un lamuy-an si grapes si sala.'

²⁹ "Ot summongbyat, 'Asngaak,' ngim lapalos pun lanchachauli ot ummoy langkawachi.

³⁰ "Oli pun ummoy bo chi ama imbyega si uchichi ta umoy mangkawachi. Ot kalala, 'O, Ama inyak,' ngim achipun ummoy. ³¹ Silu kan cha hachi'n chuwa lalungpey si pion amacha?"

Summongbyatcha, "Ha panguyu."

Ot kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu un cha mangkawawing un tagu un isun cha manchachagup si bugis ya cha puta, umun-ulacha lu chikayu mipati si Mampangatan Apudyus. ³² Ti ummali pun si John un Mambubunyeg, intudtuchula bibiyu'n mambibiyeg un masapuy'n suyutonyu, ngim achipunyu pilati siya. Ngim cha lamati kan siya, cha manchachagup si bugis ya cha puta. Ked ulay lu intutullongyu lambyaliwancha, achipun kayu lambyabyawi kan cha byasbyasuyyu ya achipunyu bo pilati siya."

Cha Leyanggas Un Mantatangkon

(Mrk. 12:1-12; Luk. 20:9-19)

³³ Kalan Jesus, "Chongyonyu osa'n pangngalig. Inggew chi osa'n tagu un lammuyà grapes si pitala. Tilupingla'n lan-ayed si lampalikwos ot ummabut si byetu ta asila mangkupisan si bungala. Ot langwa bo si mantaklang un sigey ta inggewan cha man-aachug. Ot impatangkonla ot ummoy si sabyali'n ili. ††

³⁴ "Gummatong pu timpun chi man-aapit, imbuunla cha bubùlola ta umoycha makabuwa si grapes.

³⁵ Ngim cha lantangkon chilokmaan cha chicha ot bilokbokcha osa, pilatoycha osa ot bilinbintukcha osa.

³⁶ Kasin bo lambuun chi simpita si ad-achu'n bubùulon lu ha chamu. Ot katchi bo killingwacha kan chicha.

³⁷ Ot si alungusla, imbuunla mismu'n alakla kan chicha, un kalala, 'Mabiincha kan siya.'

³⁸ "Ngim intap pun cha lantangkon chi alakla, lan-uumayancha kalan un, 'Anchiya alakla'n sinlaksun si pit-an alla. Wayyu ta patoyon taku ta mangkuwa taku lak-sunla.' ³⁹ Ot chilokmaanacha siya ot lilasincha si ayed ot pilatoycha siya.

⁴⁰ "Si sala, lu gumatong chi simpita, simma koola kan cha lantangkon?"

⁴¹ Ot summongbyat, "Sigulachu'n kaog-ogyat chi in-ilola'n mangtoy kan chicha ti leyanggascha'n tagu. Ked impatangkonla grapesla kan cha uchum un lapiyey un uun-ulanacha buwala lu timpun chi apit."

⁴² Ot kalan Jesus kan chicha, "Achipunyu kamman labyasa si liigili'n ugud Apudyus, un kalala, 'Ha byetu'n illissan cha lampaud, siya lambyalilon Apudyus un kapotogen

un byetu un mangimpon-ed un misaachen chi byeyoy.

Si Apudyus chi langwa si allaya ked lakaskaschaaw chi mangitullongan taku.' †

⁴³ Ked ibyegak kan chikayu, un achipun Apudyus iturayan chikayu ked siya iturayala cha tagu un pin-a mangwa kan cha lumbong si mampangatala. ⁴⁴ Mipanggop si hachi'n byetu, lu awed maodcheg si hachi'n byetu, mamokmokcha. Ked lu awed mituklugen chi hachi'n byetu, magabuk."

⁴⁵ Si chingngeyn cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo chi pangngaligla, laawatancha un chicha ug-ugguchola. ⁴⁶ Ot lansingitcha si in-iloncha'n malokma kan siya. Ngim ummogycha kan cha amod un tagu, ti imbilangcha siya un propetan Apudyus.

Ha Pangngalig Mipanggop Si Kasey

(Luk. 14:15-24)

22 Ot kasin bo lan-alig si Jesus kan chicha un kalala, ² "Ha Mampangatan Apudyus mialig si osa'n Ari un lansagala si kaseyn chi alakla'n bumaru. ³ Ot imbuunla cha uchum un bubùulola'n man-ayeg kan cha tagu'n gilamputla ilimbiteyan. Ngim achipuncha pion un umoy makakasey. ⁴ Ot kasin bo lambuun kan cha uchum un bubùulola un kalala, 'Ingkayu ibyega kan cha laimbiteyan un lakasagala cha makan. Piletik chi byakak ya mangkalungpun ayyubu, ya lakasagala losan. Ibyegayu umalicha.' ⁵ Ngim cha tagu'n laimbiteyan lappun chillumngey. Ngim intuy-tuyuycha cha pin-acha koon. Ummoy chi osa si tayunla ya ummoy bo osa lallaku. ⁶ Cha uchum, lanchokmacha kan cha bubùulola ot pilaligatancha chicha ya intoycha chicha. ⁷ Chingngeyn pun Ari kingwacha, amod chi sangala. Ot imbuunla cha susuychachula ot intoycha cha langtoy kan cha bubùulola asicha ot singgob chi ilicha. ⁸ Oli pun kalan chi Ari kan cha bubùulola, 'Lisas-aggala cha losan un masapuy si kasey, ngim lappun kalobbongan cha laimbiteyan un umali. ⁹ Ked ingkayu kan cha kekkesa ked lan-ayeg kayu kan cha losan un maochesanyu.' ¹⁰ Ot ummoy cha bubùulola si kekkesa

† Psalm 118:22-23

ot lan-imbitey kan cha losan un tagu, mangkabyayu ya mangkayawing, ot laplaplu mangkaseyan si tagu.

¹¹ "Ngim ummoy pun chi Ari itullong cha laimbiteyan, intullongla osa'n tagu'n achipun lansilup si ustu'n kawos chi makakasey. ¹² Ot ilimus chi Ari kan siya, 'Biyun, mugga ilom un allà utla'n lappun kawoslù para kasey?' Ngim gummigillok. ¹³ Oli pun kalan chi Ari kan cha bubùulola, 'Byayuchonyu imala ya ikila ked imbyel-luyu'd lasin un manggikbot. Udchi asila man-ibilan ya singngingillotan chi ngiponla.'" ¹⁴ Ot inyalungus Jesus kalan, "Achu cha maayagen, ngim akit cha mapiliyan."

Im-imus Mipanggop Si Palagbyayed Chi Bugis

(Mrk. 12:13-17; Luk. 20:20-26)

¹⁵ Oli pun ummoyon cha Pariseo ot lantutuyagencha lu hilu in-iloncha'n malikap kan siya gapu si cha ilugudla. ¹⁶ Ot lambuuncha kan cha disipuluscha un Pariseo ya uchum un tagun Herod ta umoycha ibyega kan Jesus, "Mistulu, ammumi un tuttuwa losan chi ibyegbyegam ya itudtuchum bo katuttuwaan mipang-gop si pion Apudyus. Achipunka manchaleg lu simma ibyegan chi tagu ti achipunka mampili ulay silu kasasaedcha. ¹⁷ Ibyegam u lu silu kasomsomkam si al-laya. Ha suplingonmi kamma lintog taku lu mambugis kami si Emperador willu achipun?"

¹⁸ Ngim ammun Jesus un pioncha'n sikapan siya, ot kalala, "Chikayu'n aginapati! Payuggey sakon sikkapan? ¹⁹ Ipailayu u pilak un para si bugis." Ot illid-choncha kan siya osa'n denario. ²⁰ Ot ilimus Jesus kan chicha, "Himma sinlupa ya singngachen si alla?"

²¹ Kalancha, "Si Emperador Caesar."

Ot kalan Jesus, "Lu katlat, idchonyu kan Emperador Caesar chi uwala, ya idchonyu bo kan Apudyus chi uwala."

²² Chingngeycha pu hachi, laschaawcha ot tilelancha siya ot ummoyoncha.

Mipanggop Kan Cha Matoy Un Matagu Kasin

(Mrk. 12:18-27; Luk. 20:27-40)

²³ Si hachi'n eygew, ummoy cha uchum un Saduceo kan Jesus. Cha Saduceo achipun cha mamati un umuli matagu latoy. Ot lakaim-imuscha kan siya un kalancha, ²⁴ "Mistulu, imbyegan Moses un lu matoy chi leya-ki un lappun alakcha si asawala, masapuy'n asaw-on chi suludla hachi'n labyayu ta umalakcha si mibilang un alak chi hachi'n latoy un suludla. ²⁵ Awed cha pitu'n lelleyaki'n mansusulud. Langasawa panguyu ot latoy un lappun alakcha. Ot ilasawan chi kumadwa hachi'n labyayu. ²⁶ Ked isula bo un latoy siya, ulay bo mikatlu inggalad chi mikapitu. ²⁷ Ot si alungusla, latoy chi byebyai. ²⁸ Lu umuli kasin matagu cha latoy, silu us-tu'n sin-asawa si hachi'n byebyai? Ti losancha pitu ila-sawa siya."

²⁹ Silongbyatan Jesus chicha, "Lailachu kayu, ti achipunyu maawatan chi liigili'n ugud Apudyus willu kilabyelin Apudyus. ³⁰ Ti lu umuli matagu cha latoy, achipun cha mangasawa ngim miyisucha kan cha

†† Deuteronomy 25:5, 6

angheles ud langit. ³¹ Ked ha mipanggop si umuliyancha latoy mataguwan, achipunyu kamman bilasa chi imbyegan Apudyus kan chikayu? Kalala, ³² 'Sakon chi Apudyus Abraham, Apudyus Isaac ya Apudyus Jacob.' [†] Piola'n uguchon siya Apudyus cha latattagu, chakampun si Apudyus cha latoy." ³³ Chingngeyn pun cha amod un tagu, laschaawcha si intudtuchula.

Cha Kapopotgen Un Bilin

(Mrk. 12:28-34; Luk. 10:27)

³⁴ Chingngeyn pun cha Pariseo un pilagilok Jesus cha Saduceo, lachagupcha kasin. ³⁵ Ot ha osa kan chicha un lalaing un mistulun chi lintog, ilimusla kan Jesus ta sikapala siya. ³⁶ Kalala, "Mistulu, silu kapotgen un bilin Apudyus?"

³⁷ Ot summongbyat si Jesus, " 'Masapuy'n ayatom si Apudyus si losan un somsomoklu, si losan un kalichodwam ya si losan un kilalainglu.' ^{††38} Laoy chi kapotogen ya ummula'n bilin Apudyus. ³⁹ Ked ha mikadwa un kapotogen ked isula, 'Masapuy'n ayatom chi asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu.' ^{‡40} Cha alla'n chuwa'n bilin Apudyus, chicha lambyaseyan cha losan un lintog Moses ya intudtuchun cha propeta."

Ha Mipanggop Kan Kristu

(Mrk. 12:35-37; Luk. 20:41-44)

⁴¹ Si lachagupan cha Pariseo, ilimus Jesus kan chicha, ⁴² "Simma maibyegey mipanggop kan Kristu? Silu singgalak kan siya?"

Ot kalancha kan siya, "Galak David."

⁴³ Kalan Jesus kan chicha, "Ngim lu katlat, puggey David kalan un Kristu chi Apula? Ti ha ilugudla impakagasmok chi Ispiritun Apudyus, kalala,

⁴⁴ 'Kalan Apudyus kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku

inggala ipaabyakku cha kabusuym.' [‡]

⁴⁵ "Ked lu kalan David un 'Apuk' kan Kristu, mugga inilola'n si Kristu galak David?" ⁴⁶ Ngim lappun maka-songbyat kan Jesus ot malipud si hachi'n timpu, lappun uchum un lateyod un makaim-imus kan siya.

Bilegbyegean Jesus Cha Mimistulun Chi Lintog Ya Cha Pariseo

(Mrk. 12:38-39; Luk. 20:45-46)

23 Oli pun kalan Jesus kan cha amod un tagu ya cha disipulusla, ² "Cha mimistulun chi lintog ya cha Pariseo, ked alla kalobbongancha un mangipakaawat si lintog Moses. ³ Ked kasapuyan un tuttuwaonyu cha losan un itudtuchucha. Ngim achiyu koon cha kokõncha ti achipuncha koon cha ibyegbye-gacha. ⁴ Ipappabukudcha si tagu amod chi chegson-la'n bukud ngim achipun cha tuyungan chicha. ⁵ Losan un kooncha, siyad mangwaancha ta itullong cha tagu chicha. Ti igilicha uchum un ugud Apudyus si mangkachakkey ked itakodcha si kicheycha ya takyaycha, [‡] ya alla wittawit cha mangkalachu'n silupcha. ⁶ Ya

[†] Exodus 3:6 ^{††} Deuteronomy 6:5 [‡] Leviticus 19:18 ^{††} Psalm 110:1 ^{‡‡} Deuteronomy 6:8

pioncha umamuy si lapotgen un aammuyan lu piyasta, ya piliyancha bo kabiyuwan un aammuyan si sinagoga. ⁷ Pioncha bo'n mapotgen si kaachuwan cha tagu ya maaw-awagen un 'Mistulu.'

⁸ "Ngim chikayu, achiyu ipalubus un awagencha chikayu un 'Mistulu,' ti man-iisu kayu un mansusulud ked ossaan abus chi mistuluyu. ⁹ Achiyu awagen ulay silu'n tagu utla pita un 'Ama,' ti ossaan chi Amayu ud langit. ¹⁰ Achiyu bo ipalubus un maawagen kayu'n, 'Apu,' ti si Kristu abus chi Apuyu. ¹¹ Ked ha kangatuwan kan chikayu, masapuy'n siya bubùulonyu. ¹² Lu silu mangipangatu si long-egla, mipabyabya. Ngim lu silu mangikumbyabya si long-egla, maipangatu."

¹³ Ot intuyuy Jesus un kalala, "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti sillodyu sawang un lumlokan cha tagu si Mampangan Apudyus. Ngim achipun kayu bo lumlok ked ipalityu bo cha meyyed un lumlok.

¹⁴ "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti siksikkapanyu cha labyayu ta mangkusuwanyu si kukkuwacha. Ked ilanachu-anchuyu bo luwaluyu si sangwalan cha tagu ta matap-ulan cha kokõnyu. Laoy chi gapun chi chumagsolan chi machusaanyu. ^{‡‡}

¹⁵ "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Chilemangyu cha byeybyey ya ummoy kayu si achayu'n ili ta awed maawisyu ulay ossaan un mandisipulusyu. Ked lu laawisyu, ilamamodyu bo kachusaala ud impiyeylu lu kachusaanyu.

¹⁶ "Kadchegu kayu, chikayu'n lakukuyap un mangipuyuyuy! Itudtuchuyu un lu isapatan chi osa'n tagu chi templo, achipun masapuy'n tungpayola insapatala. Ngim lu isapata byalituk si templo, masapuy'n tungpayola chi insapatala. ¹⁷ Laog-oggogen kayu tuwa'n lakuyap! Simma lapotpotog? Ha byalituk willu ha templo un mampabiyu si byalituk? ¹⁸ Ya kalanyu bo'n lu altar chi isapatan chi mansapata, achipun masapuy'n tungpayola insapatala. Ngim lu mansapata si michatun si altar, masapuy un tungpayola insapatala.

¹⁹ Tuttuwa'n lakuyap kayu! Ti simma lapotpotog? Ha michatun willu ha altar un mampapotog si chatun? ²⁰ Ked lu silu mansapata si sangwalan chi altar, isapatala altar ya ipatila bo cha losan un lichatun. ²¹ Ked lu mansapata chi osa'n tagu si templo, mansapata bo si templo ya si Apudyus un iinggew si templo. ²² Ya lu langit chi isapatan chi tagu, mansapata bo si tronon Apudyus ya si Apudyus un manturay.

²³ "Kadchegu kayu, chikayu'n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti mangtod kayu si ingkasimpuyun cha mangeanyu un isun cha muyan mampalamlaw si makan, ngim achipunyu tungpayon cha kapotogen un bilin si lintog un masapuy'n koonyu isun chi kilalintog, kilachegu ya kilamapiyey. Masapuy'n koonyu cha laoy ked achiyu liwatan cha uchum. ²⁴ Chikayu'n lakuyap un mangipuyuyuy! Sagatonyu chelum un ilumonyu ta achi mipati chi ilok, ngim lukmusonyu chi kamey!

^{‡‡} Achipun lipati si uchum un translation.

²⁵ “Kadchegu kayu, chikayu’n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Peypeykasonyu lasin chi tasayu ya paklaanyu, ngim ha chayomcha, laplucha si ilaagum ya kilalosop. ²⁶ Tuttuwa’n lakuyap kayu, chikayu’n Pariseo! Ulaonyu peykason chi chayom cha tasayu ya paklaanyu ta pumeykas bo lasinla.

²⁷ “Kadchegu kayu, chikayu’n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti isuyu lobon un lapintuyan si mamputilak. Bibiyu tullongla si lasin ngim ha chayomla, laplu si tung-ey ya labuyuk un lecheg.

²⁸ Katchi kayu. Lalintog kayu si sangwalan cha tagu, ngim ha katuttuwaala aginpapati kayu ya losan un awed si somsomokyu ked lawwing.

Impadtun Jesus Chi Machusaan Cha Pariseo Ya Cha Mimistulun Chi Lintog

(Luk. 11:47-51)

²⁹ “Kadchegu kayu, chikayu’n Pariseo ya mimistulun chi lintog. Aginpapati kayu! Ti lampaud kayu si lobon cha propetan Apudyus si awi ya ile-eykusanyu bo lobon cha lalintog un tagu. ³⁰ Ked kalanyu bo’n, ‘Lu illinggew kami otyan si katattagun cha hachi’n aappumi, achipun kami lin likakkaila kan chicha si lamatoyancha kan cha propeta.’ ³¹ Ngim hachi mangipudluwanyu un galak chikayu kan cha lamatoy kan cha propeta si awi. ³² Chowot, igamputyu cha illaus cha aappuyu illugi.

³³ “Patunged kayu! Galak chi uyog! Ma in-ilonyu’n mangilisi si machusaanyu’d impiyeylu? ³⁴ Ked mangibuulak kan chikayu si cha propeta ya cha lasilib un tagu ya cha mimistulun chi lintog. Ngim patoyonyu cha uchum, ilansayu cha uchum si krus, cha uchum bokbokonyu si sinagogayu ya manchogchog kayu kan chicha si cha ili-ili ta paligatanyu chicha. ³⁵ Ked machusa kayu gapu si latoyan cha lalintog un tagu mallugi kan Abel † inggala kan Zachariah un alak Barachiah un pilatoyyu si lambyeatan chi templo ya altar. ³⁶ Tuttuwa ibyegak kan chikayu’n tagu si sala’n lolap, chikayu mangikayu si chusan cha losan gapu si kilalawwingcha!”

Ilay-ayat Jesus Cha Ijerusalem

(Luk. 11:34-35)

³⁷ Oli pun kalan Jesus, “O Jerusalem, chikayu’n ijerusalem cha langtoy kan cha propeta ya lamit-ung kan cha imbuun Apudyus! Langam pigan iluppunku chikayu un isun chi man-aalikon chi angnak kan cha isiwla ngim ummisik kayu. ³⁸ Ked si sala, mangamung kayu ti telan Apudyus chikayu. ³⁹ Ibyegak kan chikayu, achipunyu maila sakon inggalad gumatong chi timpu un kalanyu’n, ‘Pian chi tagu’n umali si ngachen Apu.’”

Imbyegan Jesus Chi Mayam-alan Chi Templo

(Mrk. 13:1-2;Luk. 21:5-6)

24 Lummawa pun si Jesus si templo, kummatam cha disipulusla ot intuchucha kan siya chi kilabiyun chi templo ya byebbyeyoy un lampalikwos. ² Ot kalan Jesus, “Ha mailayu losan cha allaya? Ngim ibyegak kan chikayu katuttuwaan, un chumtong chi timpu un maamin mikusob cha laoy ked lappun akit matelan si byetu si sigud un igewla.”

Chumtong Chi Ligligat Lu Sumin-eygew

(Mrk. 13:3-37;Luk. 21:7-19)

³ Lapalos pun, ummoy cha Jesus ud Bilig Olivo ot ummamuy siya. Ummoy cha disipulusla kan siya un lappun uchum ot ilimuscha kan siya, “Ibyegam u kan chikami lu kam-amman chi makwaan chi hachi’n imbyegam, ked simma mangilasilanmi si umaliyam ya alungus chi lubung?”

⁴ Kalan Jesus kan chicha, “Man-alled kayu ta achi kayu maallilaw. ⁵ Ti achu cha umali’n us-useyoncha ngachenku un kalancha, ‘Sakon si Kristu,’ ked achu cha allilawoncha. ⁶ Ked lu chongyonyu cha manggugubiyat ya chameg un langgugubiyat si cha uchum un ili. Ngim achi kayu machalagen ti masapuy’n makwa cha laoy, ngim chaampun chi alungus chi lubung. ⁷ Ti manggugubiyat cha nasyun, ya manggugubiyat bo cha iturayan cha ari. Ked lumoswa cha uyat ya cha chita si cha kaili-ili. ⁸ Ngim cha laoy siya mallugiyen cha ligligat un isun chi mallugiyen chi sumigabyen chi buwang chi byebyai’n alla’n umalak.

⁹ “Ked manchopapcha kan chikayu ya paligatan chikayu ked otoyon chikayu. Sangaon chikayu kan cha losan un nasyun gapu kan sakon. ¹⁰ Ked gapu si hachi, achu kan chikayu man-awichela pammatila ya man-asi-ibitcha kan man-asilawingcha. ¹¹ Ked achu cha lumoswa un silan propeta un mangallilaw kan cha achun tagu. ¹² Ked gapu ta michecheay cha lawwik un makmakwa, tumunglin chi man-aayat cha achu’n tagu. ¹³ Ngim lu silu mangipapati si pammatila inggalà alungusla, chicha matatagu ing-inggala. ¹⁴ Ked ha alla’n Bibiyu’n Chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus, mibyegbyega si losan un ilid chi lubung ta mangngeyan cha tagu asiyot chumtong chi alungus chi timpu.”

Ha Mayam-alala’d Jerusaleml

(Mrk. 13:14-23;Luk. 21:20-24)

¹⁵ Intuyuy Jesus un kalala, “Lu mailayu chi kaog-ogyat un manyam-an un sumisiked si lasantuwan un lugey si templo un impadtun Daniel un propeta si awi. † (Chikayu’n mamasa si alla, maawatanyu otyan). ¹⁶ Ked cha inggew ud Judea masapuy’n umawidcha si bib-bilig. ¹⁷ Ha tagu’n awed si otop chi byeyoyla masapuy’n achipun lumoksed un mangaya kan cha alikamla. ¹⁸ Ha tagu’n inggew si tattayun, masapuy’n achipun man-

† Ha somsomok cha Judio ked ha alak awatola amala. Ked lu galak cha kapapatoy un tagu, piola’n uguchon isucha mit laing. †† Genesis 4:8

‡ Daniel 9:27; 11:31; 12:11

gulin umoy mangaya si takpin chi silupla. ¹⁹ Kadchegu cha mabugi ya cha mantagibi si hachi'n timpu! ²⁰ Iluwaluyu kan Apudyus ta chakampun otyan si timpun chi agilid willu eygew un man-illongan. ²¹ Ti patunged chi ligat si hachi'n timpu, un lappun miy-isuwala malipud si luglugin chi lubung inggala si sala. Ked lappun katchi un kasin mipachas utla pita lu sum-in-eygew. ²² Ked lu achipun Apudyus pilaagobbya cha hachi'n eygew, lappun lin latagu kan cha tagu. Ngim gapu si kachegula kan cha losan un chilutukala, pilaagobbyala cha hachi'n eygew.

²³ "Si hachi'n timpu lu awed mangibyega kan chikayu, 'Ilanu, allaya si Kristu!' willu 'Awed udchi!' achiyu patiyon. ²⁴ Ti lummoswa cha silan Kristu ya cha silan propeta, un singkalan un chicha kalu cha pililiyan Apudyus. Ked mangwacha si lakaskaschaaw ya sinyey'n mangallilawcha kan cha tagu, ulay cha pililiyan Apudyus. ²⁵ Ammanyu somsomkon, ti inchachàanku imbyegbye-ga kan chikayu sakbyey un makwa.

²⁶ "Ked lu awed mangibyega kan chikayu, 'Awed si lugey'n lappun ummili,' achi kayu umoy. Ked lu kalan-cha bo'n 'Alliya, mantatayud chi kuwetu,' achiyu patiyon. ²⁷ Ti Sakon un Alak chi Tagu, umaliyak un isun chi kilat un sumlit si sumileyen ilit inggalad chi mipisukala. ²⁸ Ya lu chilu awechen chi latoy, hachi maupulan cha gayang un mangan si lecheg."

Ha Mangulilan Chi Alak Chi Tagu

²⁹ "Lu magamput cha ligligat si hachi'n timpu, gumik-bot chi ilit, achipun sumeyeg, man-odcheg cha bituwon un lampeypu'd langit ya mikilug cha losan un palakabyelin ud langit. ³⁰ Ked si hachi'n timpu, lumoswa ud langit cha sinyeyn chi umaliyan chi Alak chi Tagu. Ked sin-iibin cha losan un tagu utla pita lu mailacha Sakon un Alak chi Tagu si lap-at chi libuu'd langit un umali un alla pallakabyelinku ya lumilalilang un kila-Apudyusku. ³¹ Ked guminga tangguyub un manto-byeg ked ibuunku cha anghesku ta umoycha chagupon cha tagu'n chilutukan Apudyus si losan un sululin chi lubung."

Ha Maachey Si Kayu'n Igus

(Mrk. 13:28-31;Luk. 21:29-33)

³² Ot kalan Jesus, "Itullongyu ked chi kayu'n Igus ta man-achayanyu. Lu lugiyala'n sumimit cha pingila ya utela, tagammuyu un chanchali chegun. ³³ Isula bo, lu mailayu un makwa cha alla'n ilugudku, ammyu un chanchali mangulilak kasin utla pita. ³⁴ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, sissiya'n matattagu cha uchum un tagu si sala'n lolap ked makwa losan cha laoy. ³⁵ Mau-mas losan cha awed langit ya utla pita ngim ha ugudku achipun pulus maumas."

Lappun Makaammu Si Mangulilan Chi Alak Chi Tagu

(Mrk. 13:32-37;Luk. 17:26-30)

³⁶ Kalan bo Jesus, "Lappun mangagammu si hachi'n eygew ya uras, ulay cha anghes ud langit ya ulay sakon un Alak Apudyus, ngim abus si Ama sintagammu. ³⁷ Sakon un Alak chi Tagu, mangulilak utla pita un isun chi lakwa si timpun Noah. ³⁸ Ti si hachi'n timpu sakbyey chi litap, lallin-ot cha tagu'n langa-langan ya ummilu-ilum ya langas-asawa inggalad chi eygew un lilumlok cha Noah si bapur. ³⁹ Ot lappun ammun cha tagu lu silu makwa inggalad gummatong chi litap ot laamincha laalud. ⁴⁰ Kamatchi bo makwa lu umali Alak chi Tagu.

⁴⁰ "Si hachi'n timpu, awed cha chuwa'n leyaki'n mangkawachi si tayun, maaya osa ya matelan chi osa. ⁴¹ Awed cha chuwa'n byebyai'n mambyayu, maaya osa, ya matelan chi osa. ⁴² Ked sasaggalaonyu, ti achipunyu ammu lu himma eygew un umaliyan chi Apuyu.

⁴³ "Somsomkonyu alla, lu ammun chi simbyeyoy chi uras un gumatngan chi man-aakaw lu labi, kapilitan un achipun masuyop ta achipun lumlok chi man-aakaw si byeyoyla. ⁴⁴ Masapuy'n mansasaggala kayu, ti Sakon un Alak chi Tagu, umaliyak si timpu'n achipunyu lamlamaon."

Ha Mapiyeyan Ya Achipun Mapiyeyan Un Bubùulon

(Luk. 12:41-48)

⁴⁵ Ot kalan Jesus, "Silu chi mapiyey ya lasilib un bubùulon? Siya chilutukan chi ap-apula'n mangayyuwan kan cha uchum un bubùulon si byeyoyla ta idchela chicha si makan si ustu'n timpu. ⁴⁶ Pian chi bubùulon un ochesan chi ap-apula un pin-ala koon cha lipiyey kan siya'n kawachila. ⁴⁷ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, gapu ta mapiyeyan ipiyeyn bo chi ap-apula cha losan un kukkuwala. ⁴⁸ Ngim lu lawwik un bubùulon, kalala si somsomokla, 'Mabyeyeg chi gumatngan chi apuk.' ⁴⁹ Ked lilugiyala'n mallambok kan cha chogala'n bubùulon ked ummoy lakakkakan ya lakain-ilum kan cha kabubuuk. ⁵⁰ Ked lu gumatong chi apula si eygew un achipunla lilamlama siya ya si uras un achipunla ammu. ⁵¹ Ked chusaon chi apula siya ya ipatila siya si igew un machusaan cha aginpapati. Ud-chi sin-iibin cha tagu ya singngingillot chi ngiponcha."

Ha Pangngalig Cha Simpuyu'n Byebyeyasang

25 Intuyuy Jesus un kalala, "Ha Mampangatan Apudyus ked miyalig si simpuyu'n byebyeyasang un lampàawit si silawcha ta umoycha abton chi leyaki'n mikasey. ¹ Cha lima kan chicha laog-oggogengcha, ngim cha lima ked lasilib. ² Langawit cha mangkaog-

†† Genesis 6:5-8 ‡ Genesis 7:6-24 †† Ha ugalin cha Judio lu mangkasey, ha leyaki umoy si byeyoy chi byebyai si umula'n eygew chi kasey. Si hachi'n labi, ha man-asawa ya losan un laimbiteyan si kasey umoy cha si inggewan cha man-asawa. Ked ha ugalicha kacha osa un makaoy masapuy'n awed silawla. Cha byebyeyasang, man-uwaycha kan cha mampeypu si byeyoy chi byebyai ta makaoycha si byeyoy chi leyaki.

gog si silawcha ngim achipuncha langaya si igas un useyoncha. ¹⁴ Ngim cha lasilib, langayacha si silawcha ya igas un useyoncha. ⁵ Gapu ta lalachew un gummatong chi leyaki'n mikasey, sinchuchukmog cha hachi'n byebyeasang ot lasuyopcha.

⁶ "Gawan pun chi labi, inggew chi lampakuy un kalala, 'Alla'n ased chi leyaki'n mikasey! Ingkayu abton siya!' ⁷ Ot bummangon cha hachi'n byebyeasang ot insagalacha silawcha. ⁸ Ot kalan cha lima'n mangkaog-gog kan cha lasilib, 'Idchen chikami u si igasyu ti alla'n laamin chi igas chi silawmi.'

⁹ "Ngim kalan cha lasilib, 'Lai, achipun umalay kan chitaku losan. Ingkayuggey mangngila si tinchaan para kan chikayu.'

¹⁰ "Ot ummoy cha mangkaog-gog langngila. Ngim lalikmud cha pun, gummatong chi leyaki'n mikasey. Ot litun-ud kan siya cha lakasagalan byebyeasang ot lilumlokcha si kaseyan ot liyolob chi olob.

¹¹ "Ummooli pun, gummatong cha mangkaog-gog, ot kalan cha, 'Apu, Apu, iggatlu chikami!'

¹² "Ngim summongbyat chi leyaki'n mikasey un kalala, 'Achipun makwa, ti lappun ammu kan chikayu.' "

¹³ Ot inyalungus Jesus kalan, "Masapuy'n makasagala kayu kalayun, ti achipunyu ammu eygew willu uras un umaliyak."

Ha Pangngalig Cha Allat Cha Lipiyey'n Pilak Kan Chicha (Luk. 19:11-27)

¹⁴ Ot intuyuy Jesus un kalan, "Ha Mampangatan Apudyus ked miyalig si osa'n tagu'n umoy mambiyasi si adchayuan un ili. Ilayagela cha bubulola ot impiyeyla kan chicha cha kukkuwala. ¹⁵ Ot illidchela kacha osa sigun si kabyeeyala. Si osa, illidchola lima un talent. Ked ha mikadwa, illidchola chuwa un talent, ked ha mikatlu, illidchola osa un talent. Ot ummoyon siya. †

¹⁶ "Ha bubulon un laidchen si lima un talent, kak-mala illigusyu ot lakagalansiya si lima'n talent. ¹⁷ Siya bo killingwan chi bubulon un laidchen si chuwa'n talent, lakagalansiya si chuwa'n talent. ¹⁸ Ngim ha bubulon un laidchen si ossaan talent, ummoyla ingkaub chi pilak chi apula.

¹⁹ "Labyebyegeg pun, gummatong chi ap-apucha ot impaayegla chicha ot ilimusla lu himma killing-wacha si pilakla. ²⁰ Ot ummoy kan siya chi laidchen si lima'n talent ot illidchola kan siya chi simpuyu. Kalala, 'Apu, illidchelak si lima'n talent ked allaya bo lima un lagalansiya.'

²¹ "Ot kalan chi ap-apula, 'Gettok, bibiyu killingwam ya mapiyeyka un bubulon. Gapu ta mapiyeyka si akit un byaleg, ipiyeyk kan sika chi chakchakey'n gated. Waylu ta makaganggalaska kan sakon.'

²² "Ot ummoy bo laidchen si chuwa'n talent kan siya ot kalala, 'Apu, chuwa'n talent illidchom kan sakon ked allaya bo chuwa'n talent un lagalansiya.' ²³ Ot kalan

chi ap-apula, 'Gettok, bibiyu killingwam ya mapiyeyka un bubulon. Gapu ta mapiyeyka si akit un byaleg, ipiyeyk kan sika chi chakchakey'n gated. Waylu ta makaganggalaska kan sakon.'

²⁴ "Oli pun ummoy chi bubulon un laidchen si osa'n talent ot kalala, 'Apu, ammu un lauyung kan tagu. Apitok chi achipunlu immuya ya aliyom chi achipunlu inyosok. ²⁵ Umogyatak kan sika, ot ummoyku ingkaub chi pilaklu. Allaya pilaklu.'

²⁶ "Ot kalan chi ap-apula kan siya, 'Lawwingka ya lasachut kan bubulon! Lu ammu un apitok chi achipunku immuya ya aliyok chi achipunku inyosok, ²⁷ puggey achi inchipusitu si bangku pilakku ta awed paalakla un illayak pati puulan si alla'n langulilak?'

²⁸ "Ot kalala si osa'n bubulola, 'Eyam chi halat un pilak kan siya ked idchom si langchon si simpuyu'n talent. ²⁹ Ti ha mapiyey'n tagu, machogchog-an chi maatod kan siya inggala masawey. Ngim ha tagu'n achipun mapiyeyan, makaan chi ulay akit un awed kan siya. ³⁰ Ot kalala si lappun simbilan bubulon, ibyel-luyu siya si lugey'n amod chi gikbotla, udchi sin-iibin cha tagu ya singngingillot chi ngiponcha.' "

Ha Alungus Chi Makuisan Cha Tagu

³¹ Ot intuyuy Jesus un kalan, "Sakon un Alak chi Tagu, lu umaliyak un isun chi Ari, kadwak cha losan un anghel ked maila kilachayawku. Ked mantugewak un manturay ya manguis si losan. ³² Ked manchetchetong si sangwalak cha losan un tagu utla pita. Ked mansilaok chicha si chuwa'n grupu un isun chi koon chi man-aayuwun un mangisila si keylilu kan cha keyching. ³³ Ked iggak cha mangkabyayu'n tagu un miyalig si keylilu si kapit chi machuwalanku. Ngim cha mangkayawing un tagu un miyalig si keyching, iggak si kapit chi machuwigik.

³⁴ "Ked sakon un Ari, ibyegak kan cha inggew si kapit chi machuwalanku, 'Wayyu, chikayu'n bilinchisyulan Amak ta tawichonyu mipatianyuan si Mampangatan Apudyus un lisasaggalan inggewanyu malipud si lakwaan chi lubung. ³⁵ Ti labitilak ot pilakalalak, lauwawak ot pilailumalak. Lichawchaw-asak ot limangiliyak. ³⁶ Lallulusayak ot sililupalak, lasakitak ot ilayyuwalalak, libyayuchak ot bilisitaak.'

³⁷ "Ot summongbyat cha lalintog un tagu un kalan-cha, 'Apu, kam-amman chi langitullonganmi kan sika un labitin ot pilakalanmi sika willu lauwaw ot pilailumanmi sika? ³⁸ Kam-amman bo lichawchaw-asam ot limangilimi sika willu lallulusayam ot sililupanmi sika? ³⁹ Kam-amman chi langitullonganmi kan sika'n lasakit ot illayyuwalanmi sika willu libyayuchem ot bilisitami sika?'

⁴⁰ "Ked summongbyat chi Ari kan chicha, 'Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu killingwayu si osa'n kabyabyaan kan cha susuludku, ‡ killingwayu bo kan sakon.'

⁴¹ "Ked ibyegak kan cha tagu'n inggew si machuwigik, 'Wissed kayu, chikayu'n machuchusa ti mibyellu kayu si mallalayun un apuy un lisasaggala

† *Cha Judio useyoncha apyus chi bungan chi olives.* †† *Ha osa'n talent ked potog chi olom libu un tangchen.*

‡ *Mipanggop kan cha susulud Jesus itullongyu si 12:48-50*

para kan Satalas ya cha anghesla. ⁴² Ti labitlak pun, achipunyu sakon pilakalan, lauwawak pun, achipunyu sakon pilailuman. ⁴³ Lichawchaw-asak pun si iliyu, achipunyu sakon limangili ya lallulusayak pun, achipunyu sakon sililupan ya lasakitak pun, achipunyu sakon ilayyuwalan ot libyayuchak pun, achipunyu sakon bilisita.'

⁴⁴ "Ot summongbyatcha, 'Apu, kam-amman langitul-longanmi kan sika'n labitin willu lauwaw, willu lichawchaw-as willu lallulusay, willu lasakit willu libyayud ot achipunmi sika tiluyungan?"

⁴⁵ "Ked songbyatak chicha, 'Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu achipunyu tiluyungan chi osa'n kabyabyaan kan cha susuludku, achipunyu bo sakon tiluyungan.'"

⁴⁶ Ked inyalungus Jesus, un kalala, "Mipooycha si mallalayun un machusaancha, ngim cha lalintog un tagu, makatagucha kan Apudyus si ing-inggala."

Mansingisingitcha Si In-iloncha'n Mamatoy Kan Jesus

(Mrk. 14:1-2;Luk. 22:1-2;Jhn. 11:45-53)

26 Gilamput pun Jesus intudtuchu cha alla losan, imbyegala kan cha disipulusla, ² "Agammuyu un awed chuwa'n eygew sakbyey un Piyasta'n Lallausan, ked Sakon un Alak chi Tagu, mipuyangak ta mailansaak si krus."

³ Si hachi'n timpu, lachagup cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio si byeyoy Caiaphas un kangatuwan un pachi. ⁴ Ot lantutuyagencha lu silu in-iloncha'n malokma kan Jesus ya mamatoy kan siya un achipun maammuwan. ⁵ Ngim kalancha, "Achipun taku iypaspu'y si piyasta, langked lu manggulu cha tagu."

Ha Langipain-an Chi Osa'n Byebyai Si Ayatla Kan Jesus

(Mrk. 14:3-9;Jhn. 12:1-8)

⁶ Inggew cha Jesus ud Bethany si byeyoy cha Simon un lalepprosy. ⁷ Si manga-mangalancha, ummoy chi osa'n byebyai kan Jesus un langiyawit si biletu'n butinya un ngadloncha alabaster un laplu si mambyangu'n apyus un langila ot insiitla si uyun Jesus. ⁸ In-tullong pun cha disipulusla, summangacha un kalan-cha, "In-aman, mangengealag gey? ⁹ Innggilala otyan si chakeyn gated ked illidchola kan cha kakapus!"

¹⁰ Ngim ammun Jesus chi ug-ugguchoncha ot kalala'n, "Payuggey chillawon chi byebyai'n alla? Bibiyu mit chi killingwala kan sakon. ¹¹ Lu mipanggop si tuyungyu kan cha kakapus, pasigcha awed kan chikayu. [†] Ngim lu sakon, chakampun si iinggewak kan chikayu. ¹² Ha langisiitala si mambyangu'n apyus si long-egku, killingwala ta isagalala asik milobolan. ^{††13} Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, losan un lugey'n mibyegbyeg-an chi Bibiyu'n Chameg si intilun chi lubung, ha alla'n kingwala ked mibyegbyega ta malomsomkan cha tagu kan siya."

Inteun Judas Un Iyibitla Si Jesus

(Mrk. 14:10-11;Luk. 22:3-6)

¹⁴ Oli pun, osa kan cha lasawayan si chuwa'n disipulus un mangngachen Judas Iscariot, ummoy kan cha ap-apun cha papachi. ¹⁵ Ot kalala, "Simma idchonyu kan sakon lu iyibitku si Jesus kan chikayu?" Ot illid-chencha si tiyumpuyu'n palatan pilak. ^{†16} Ot malipud si hachi, illisngit Judas chi wayala'n mangiyibit kan Jesus.

Ha Langisagalaancha Si Alungus Un Langalan Cha Jesus

(Mrk. 14:12-21;Luk. 22:7-13)

¹⁷ Si chamu'n eygew chi piyastan mangalan cha Judio si tilapay un lappun yeastla, ummoy cha disipulus kan Jesus ot kalancha, "Udma piom un ingkami mangisagalaan si mangalan taku si Piyastan chi Lallausan?"

¹⁸ Ot summongbyat si Jesus, "Inggayu si osa'n tagu un awed si ciudad ked ibyegayu kan siya, 'Kalan chi Mistulu, chanchali timpula ked ud byeyoyyu mangalanmi si Piyastan chi Lallausan.' " ¹⁹ Tiluttuwan cha disipulus chi imbyegan Jesus ot ummoycha insagala mangalancha si kakan chi Piyasta'n Lallausan.

²⁰ Lummaschom pun, langkakakan cha Jesus ya cha simpuyu ya chuwa'n disipulusla. ²¹ Si hachi'n langalan-cha, kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, osa kan chikayu mangiyibit kan sakon."

²² Ot patunged cha chummauy ot lasin-ossacha lan-imus kan siya, "Apu, sakon kamman?"

²³ Summongbyat si Jesus, "Ha kilaubungku un langisawsaw si tilapay si chuyug, siya mangiyibit kan sakon. ^{†24} Ti Sakon un Alak chi Tagu, mapatoyak ti siya liigili si ugud Apudyus. Ngim kadhegu tagu'n mangiyibit kan sakon. Un-ulloy chi achipun liyalak chi tagu'n hachi."

²⁵ Ot gumminga si Judas un mangiyibit kan siya ot kalala, "Apu, ha sakon?" Ot kalan Jesus, "O, siya imbyegam."

Alungus Chi Langkakakalan Cha Jesus Ya Cha Disipulusla

(Mrk. 14:22-26;Luk. 22:14-20;1Co. 11:23-25)

²⁶ Si manga-mangalancha, langaya Jesus si tilapay ot lanyaman kan Apudyus. Ot pilispis-igla asila ot illidchon kan cha disipulusla un kalala, "Eyanyu alla ta kalonyu. Allaya long-egku." ²⁷ Ot langaya bo si latatasan byeyas ot kasin bo lanyaman kan Apudyus. Ot illidchola kan chicha un kalala, "Umilum kayu losan si alla. ²⁸ Laoy chi chayak un mampaloklok si baru'n katuyagen Apudyus kan cha tagu. Libukbuk chi chayak ta mapakawan cha byasbyasuyn cha achu'n tagu. ^{†29} Tuttuwa ibyegak kan chikayu, achipulak kasin umilum si alla'n byeyas inggala gumatong chi eygew un makailumak kan chikayu si baru'n byeyas si Mampangatan Amak."

† Deuteronomy 15:11 †† Ugalin cha Judio un koancha si mambyangu'n apyus chi lecheg chi tagu.

‡ Ha alla'n tiyumpuyu ked potog chi 120 denario un ustun gated chi osa'n musassu. †† Psalm 41:9 †† Exodus 24:8, Jeremiah 31:31-34

³⁰ Ot langkantacha pun si pangchaychayaw kan Apudyus, lumdawawa ummoy ud Bilig Olive.

Pilitun Peter Piluklitan Si Jesus

(Mrk. 14:27-31; Luk. 22:31-34; Jhn. 13:36-38)

³¹ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Si sala'n labi, mabukey kayu losan ked telanyu sakon ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus, 'Patoyok chi mangay-ayuwun kan cha keylilu ked umikas cha keylilu.' ^{†32} Ngim lu umuliyak matagu, umun-ulaak lu chikayu umoy ud Galilee."

³³ Ot kalan Peter kan siya, "Ulay lu telan chika losan, achipunku sika telan."

³⁴ Ngim kalan Jesus kan Peter, "Tuttuwa ibyegak kan sika, si sala'n labi sakbyey un malullakuk chi kawitan, pilitun sakon piluklitan."

³⁵ Ot kalan Peter kan siya, "Ulay lu makakatoyak kan sika, achipunku pulus sika puklitan." Ot katchi bo imbyegan cha losan un disipulusla.

Ha Lalluwaluwan Jesus Ud Gethsemane

(Mrk. 14:32-42; Luk. 22:39-46)

³⁶ Oli pun, ummoy cha Jesus kan cha disipulusla si lugey'n ngadloncha Gethsemane ot kalala kan chicha, "Umamuy kayu yan utla ta inyak malluwalu si anchi."

³⁷ Ot inyawitla si Peter ya cha mansulud un alak Zebedee, ot chummauy un achipun makaskasmok.

³⁸ Ot kalala kan chicha, "Amod chi sigeb chi som-somokku un isun chi siya ikatoyku. Inggew kayu utla ta byentayanyu sakon."

³⁹ Ot ummachayu akit si Jesus ot lallukbub si pita ot lalluwalu, "Ama, lu makwa otyan, ilisim sakon si alla'n ligat un sanganguwok. Ngim chawatok un chakampun si piok chi matungpey ngim ha piom chi matungpey."

⁴⁰ Ot langulin si Jesus kan cha tiyu'n disipulusla ot inchesala chicha'n masusuyop. Ot kalala kan Peter, "Ha achipun gey makwa un mampuyat kayu si masin-uras?"
⁴¹ Achi kayu masusuyop ngim malluwalu kayu ta achi kayu masulisug un makabyasuy. Lakasagala Ispiritu ngim lakapsut chi long-eg."

⁴² Ot ummachayu kasin si Jesus ta umoy malluwalu un kalala, "Ama, lu kasapuyan un makwa kan sakon cha alla'n ligat, makwa otyan chi piom."

⁴³ Ot kasin bo langulin ot inchesala chicha'n masusuyop, gapu ta amod chi suyopcha. ⁴⁴ Ot tilelala chicha kasin, ummoy ummachayu ot lalluwalu si mikatlu un isun chi illuwalulan sigud.

⁴⁵ Oli pun langulin si inggevan cha disipulusla ot kalala, "Ha sissiya kayu gey un masusuyop ya umiil-long? Lo! Gummatong chi timpun Sakon un Alak chi Tagu, mipuyangak si iman cha malagbyasuy. ⁴⁶ Bumangon kayu ta intakun. Itullongyu, gummatong chi tagu'n mangiyibit kan sakon."

Ha Lalokmaancha Kan Jesus

(Mrk. 14:43-50; Luk. 22:47-53; Jhn. 18:1-11)

⁴⁷ Sissiyun man-ugu-ugud si Jesus ot gummatong si Judas un osa kan cha simpuyu ya chuwa'n disipulusla. Litun-ud kan siya cha achu'n tagu'n mampapadchin ya mampapang-ok. Imbuun cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio. ⁴⁸ Insigud Judas imbyega kan chicha sinyey un kalala, "Ha tagu'n kikisok, siya chokmaanyu." ⁴⁹ Ot kakma kummatam si Judas kan Jesus ot kalala, "Apu, kumustaka!" Ot kilikisla.

⁵⁰ Ot kalan Jesus kan siya, "Biyun, koom chi panggoplu." ^{††} Ot kummatam cha uchum un tagu ot chilokmaancha siya. ⁵¹ Ot lilukpus chi osa kan cha kadwan Jesus chi pachinla ot liliwasla ingan chi musassun chi kangatuwan un pachi. ⁵² Ot kalan Jesus kan siya, "Ibyoylu pachinlu, ti cha losan un mangus-usey si pachin ked matoy bo si pachin. ⁵³ Ha achipunlu ammu un makwa'n manchawatak si tuyung kan Amak ked ibuunla kakma cha kalibu-libun anghes? ^{‡54} Ngim lu kook chi hachi, simma in-ilon chi liigili'n ugud Apudyus un matungpey un kalala'n masapuy'n kamatla makwa?"

⁵⁵ Si hachi'n uras kalan Jesus kan cha amod un tagu, "Ha wantechak kamman un mampapadchin kayu ya mampapang-ok kayu'n umoy malokma kan sakon? Ileygew un umaammuyak si templo un pin-a mantudtuchu, ked achipunyu sakon chilokmaan? ⁵⁶ Ngim makwa losan cha alla ta matungpey inggilin cha propeta." Ot ummawid losan cha disipulusla ot tilelan-cha siya.

Lipasangu Si Jesus Kan Cha Sanhedrin

(Mrk. 14:55-64; Luk. 22:63-71; Jhn. 18:19-24)

⁵⁷ Lagamput cha pun chilokmaan si Jesus, illiyoycha si byeyoy Caiaphas un kangatuwan un pachi, un lachagupan cha mimistulun chi lintog ya cha pallakayon cha Judio. ⁵⁸ Ngim lituntun-ud si Peter kan chicha un bumbebyettawa inggalad chi paway chi kangatuwan un pachi. Ot ummoy lakaamuy kan cha guwecha ta itullongla lu silu makwa kan Jesus.

⁵⁹ Lansingit cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio si tilutuli un ipabyasuycha kan Jesus ta awed lasuncha'n mamatoy kan siya. ⁶⁰ Ngim lappun inchesancha, ulay achu cha lantuntulli lantistigu mipanggop kan siya. Ngim si alungusla, summiked cha chuwa'n tagu ot kalancha, ⁶¹ "Kalan chi tagu'n alla, makwa'n yam-alok chi templon Apudyus ked pauchok bo lu tiyu'n eygew."

⁶² Ot summiked chi kangatuwan un pachi ot kalala kan Jesus, "Ha lappun misongbyatlu kan cha alla'n ipabyasuycha kan sika?" ⁶³ Ngim gummigillok si Jesus. Ot kasin chi kangatuwan un pachi kalan kan siya, "Si sangwalan chi latattagun Apudyus, ibyegam kan chikami lu sika si Kristu un Alak Apudyus."

^{††} Ha piola'n uguchon si Greek, biyun, himma panggoplu un ummali utla? [‡] Lasuyuk si lasawayan si chuwa'n suychachun cha anghel. Si timpun Jesus, ha bilang cha suychachu ked olom libu.

⁶⁴ Ot kalan Jesus kan siya, "Allat bo'n imbyegam. Ngim ibyegak kan chikayu, mailayu Sakon un Alak chi Tagu un umaammuy si machuwalan Apudyus un Mal-lakabyelin. Ya mailayu bo'n mangulilak un mibiyun si libuu'd langit."

⁶⁵ Chingngeyn pun chi kangatuwan un pachi, pilis-sayla silupla si amod un sangala ot kalala, "Iyisula long-egla kan Apudyus! Patakuggey mansingit si uchum un tistigu? Chingngey taku mit losan chi lawwik un imbyegala. ⁶⁶ Ot simma maibyegayu?"

Ot kalancha, "Masapuy'n matoy."

⁶⁷ Ot tiluppaancha lupala ya silansantukancha siya ya tilingpawan cha uchum siya. ⁶⁸ Ot kalancha, "Pug-tuwam u, sika un Kristu! Silu lalantuk kan sika?"

Piluklitan Peter Si Jesus

(Mrk. 14:66-72;Luk. 22:54-62;Jhn. 18:15-18,25-27)

⁶⁹ Oli ked lakaamuy si Peter si paway ot ummoy kan siya osa'n byebyai'n bubùulon ot kalala, "Sika bo osa'n biyun Jesus un iGalilee."

⁷⁰ Ngim piluklitan Peter si sangwalan cha losan, un kalala, "Lappun ammuk si ibyegbyegam."

⁷¹ Ot ummoy si liwangan chi hachi'n paway ot intul-long bo chi osa'n byebyai'n bubùulon ot kalala kan cha summisiked, "Liya bo osa'n biyun Jesus un iNazareth."

⁷² Ot kasin bo Peter piluklitan un kalala, "Sapat-ak, achipunku ammu chi tagu'n halat."

⁷³ Ummooli pun, ummoy kan siya cha summisiked ot kalancha, "Sigulachu'n sika osa kan chicha, ti milasinmi ayuglu."

⁷⁴ Ot insapatala kalan un, "Ulay chusaolak kan Apudyus lu achi tuttuwa imbyegak. Lappun ammuk si tagu'n halat." Ot kakma lalullakuk chi kawitan. ⁷⁵ Ot simsimmok Peter imbyegan Jesus kan siya, "Sakbyey un malullakuk chi kawitan, pilitlum sakon piluklitan." Ot kakma ummoy si Peter ot lan-ibi-ibin si amod.

Iliyoycha Si Jesus Kan Pilate Un Gubillachuy

(Mrk. 15:1-2;Luk. 23:1-2;Jhn. 18:28-38)

27 Bigbigat pun, lantutuyeg cha losan un ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio lu silu in-iloncha'n mamatoy kan Jesus. ² Ot bilayud cha siya ot impuyang cha kan Pilate un gubillachuy.

Lamposey Si Judas

(Act. 1:18-19)

³ Laammuwan pun Judas un langiyibit un lakodchongan si Jesus un matoy, lambyabyawi siya ot inyulinla tiyumpuyu'n byeyas un palatan pilak kan cha ap-apun cha papachi ya pallakayon cha Judio. ⁴ Kalala, "Lak-abyasuyak ti inyibitku lappun byasuyala!"

Kalancha, "Lappun ammumid chi lait. Kiged ka gey si biyanglu!"

⁵ Ot ingkop-en Judas chi pilak si chayom chi templo ot ummoy ot ummoy lamposey.

⁶ Ot illayan cha ap-apun cha papachi pilak ot kalan-cha, "Mipalit si lintog taku un mitipug si pilak chi temp-lo, ti byayed chi biyeg chi tagu." ⁷ Ot lantutuyagencha un hachi ingilacha si pitan chi osa'n manchichiwin si byanga ta awed lolobolan cha kakkaili. ⁸ Ot inggan chi hachi, lingachelancha hachi'n pità, "Pita'n Lachimok." ⁹ Ot siya latungpayan chi imbyegan Jeremi-ah un propetan Apudyus si awi,

"Illayacha tiyumpuyu'n byeyas un palatan pilak, siya gated un

lantutuyagen cha uchum un galak Israel un ibyayed-cha si biyegla.

¹⁰ Ot iluseycha'n ngummila si pitan chi manchichiwin si byanga, ti siya imbilin chi Apu kan sakon." ††

Silumeyyan Pilate Si Jesus

(Mrk. 15:2-5;Luk. 23:3-5;Jhn. 18:29-38)

¹¹ Oli pun impasangucha si Jesus kan Pilate un gubillachuy. Ot ilimusla kan siya, "Ha sika Arin cha Judio?" Ot kalan Jesus, "Siya bo ti siya kalam."

¹² Ngim si lampabyasuyan cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio, achipun summongbyat.

¹³ Oli pun kalan Pilate kan siya, "Ha lappun chongyom si ipabpabyasuycha kan sika?" ¹⁴ Ngim lappun insong-byat Jesus ulay ossaan kan cha impabyasuycha kan siya, ot laslaschaaw chi gubillachuy.

Lakodchongan Si Jesus Un Mapatoy

(Mrk. 15:6-15;Luk. 23:13-25;Jhn. 18:39;19:16)

¹⁵ Tilawon lu timpun chi Piyastan chi Lallausan, liyugali si gubillachuy un mangibukat si osa'n byayud un chawaton cha amod un tagu. ¹⁶ Si hachi'n timpu, inggew chi osa'n byayud un summalingatan, un mangngachen Jesus Barabbas. ¹⁷ Lachagup ked cha amod un tagu, ilimus Pilate kan chicha, "Silu pionyu un ibukatku? Si Jesus Barabbas willu si Jesus un ngadlon-cha Kristu?" ¹⁸ Ti ammun Pilate un siya langipuyangan cha pallakayon cha Judio kan Jesus gapu si aposcha.

¹⁹ Si ummaammuyan Pilate si tugew un manguisala kan cha tagu, lambuun si asawala si umoy mangibye-ga kan siya, "Achim bibiyangan chi tagu'n halat un lap-pun kabyasbyasuyala, ti ilin-ilopku si labi un lapaligata-lak gapu kan siya."

²⁰ Ot silugsugen cha ap-apun cha papachi ya cha pal-lakayon cha Judio cha amod un tagu ta chawatoncha kan Pilate un ibukatla si Barrabas ked impapatoyla si Jesus. ²¹ Ot ilimus kasin chi gubillachuy kan chicha, "Silu kan cha chuwa'n alla pionyu'n ibukatku?"

Ot kalancha, "Barabbas."

²² Ot ilimus Pilate kan chicha, "Simman lù chi kook kan Jesus un ngadloncha Kristu?"

Kalancha losan, "Ilsam si krus!"

²³ Ot kalan Pilate, "Puggey, simma byasuyala?"

Ngim ilam-amodcha impakuy, "Ilsam si krus!"

²⁴ Ot intullong pun Pilate un lappun makwala, ngim lugiyancha'n manggulu, langaya si chelum ot lambiyu

† Isaiah 50:6

†† Zechariah 11:12-13, Jeremiah 32:6-9

si sangwalan cha amod un tagu ot kalala, "Lappun biyangku si mangtoyanyu si tagu'n alla. Kiged kayu gey!"

²⁵ Ot summongbyat cha tagu, "Mangamung kami gey ya cha galakmi si supapak chi matoyala!"

²⁶ Oli pun imbukat Pilate si Barabbas. Ot impabyautla si Jesus ot impuyangla kan cha susuychachu ta ilansacha si krus.

Lan-ang-angawan Cha Suychachu Si Jesus

(Mrk. 15:16-20;Jhn. 19:2-3)

²⁷ Ot illayan cha susuychachun Pilate si Jesus ot impeylokcha si byeyoy chi gubillachuy. Ot kilalligun cha losan un suychachu siya. ²⁸ Lilusayancha siya ot sililupancha si mancheyaeg un isun chi silup chi Ari. ²⁹ Ot bummallikugcha si lassi-lassi un isun chi korona ot illiggacha si uyula. Ot impakchoncha osa'n salipat si machuwalan un imala. Ot lampalintumingcha si sangwalanla ot ilam-amsiwcha siya un kalancha, "Matataguka un Arin cha Judio!" ³⁰ Ot tiluptuppaancha siya ot illayacha salipat si imala ot insaplitcha si uyula. ³¹ Lagamputcha pun pin-a ilam-amsiw siya, kilaancha insilupcha kan siya ot illiggacha sigud un silupla kasin. Ot intallaycha ta umoycha ilansa si krus.

Ha Langilansaancha Kan Jesus Si Krus

(Mrk. 15:21-32;Luk. 23:26-43;Jhn. 19:17-27)

³² Lummawacha pun si ciudad, ilabotcha chi osa'n leyaki un mangngachen Simon un iCyrene. Ot impatutcha impabukud chi krus Jesus. ³³ Ot lichuumcha pun si osa'n lugey'n ngadloncha Golgotha, piola'n ugu-chon ked "Igew chi Byettukeg." ³⁴ Illidchencha si Jesus si byeyas un lakamsan si apchu, ngim silimsimala pun, illissala. †

³⁵ Oli pun illansacha si Jesus si krus. Ot lambibillulutcha lu silu manginguwa si silupla. †³⁶ Ot umma-muycha'n lamantay kan siya. ³⁷ Si uyuwan chi krusla, ligili impabyasuycha kan siya, un kalala, "Allaya si Jesus un Arin cha Judio." ³⁸ Oli pun illansacha bo cha chuwa'n akkawan. Osa si machuwalanla ya osa si machuwigila.

³⁹ Ot sinwiwigiwig cha lumaus ya langamsiw kan Jesus, ‡ un kalancha, ⁴⁰ "Lo! Imbyegam un yam-alom chi templo ked pauchom si tiyu'n eygew. Taguwom chi long-eglu! Ked lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, lumogsedka si kruslu'n halat!"

⁴¹ Ilam-amsiw bo cha ap-apun cha papachi ya mimis-tulun chi lintog ya pallakayon cha Judio, un kalancha, ⁴² "Tilagam cha uchum ngim achipunla taguwon chi long-egla! Ked siya kalu bo Arin cha Israel. Lu tuttuwa, lumogsed otyan bo siyad chi krus ta mamati taku kan siya. ⁴³ Mantegod kan Apudyus ked kalala bo'n siya Alak Apudyus. Ilan taku amin lu pion Apudyus un taguwon siya si sala!" †⁴⁴ Katchi bo'n ilam-amsiw cha akkawan un likrus.

Ha Latoyan Jesus

(Mrk. 15:33-41;Luk. 23:44-49;Jhn. 19:28-30)

⁴⁵ Ot lummamatuk pun, gummikbot chi intilun chi pi-ta inggalad chi ummey-eygew. ⁴⁶ Ot si hachi illipkaw Jesus un kalala, "Eli, Eli, lama Sabachthani?" ha piola'n ibyega, "Apudyusku, Apudyusku, puggey sakon man-awichen?" ††

⁴⁷ Chingngeyn pun cha uchum un summisiked chi hachi, kalancha, "Ay-ayagela si Elijah." ⁴⁸ Ot kakma osa kan chicha lalodchak ot langaya si isun chi kapas ot isawsawla si summukan byeyas ot ipakatla si pauy ot ichuweyla kan siya ta supsupala. ⁴⁹ Ngim kalan cha uchum, "Oli u, ta itullong taku lu umalin Elijah tagu-won siya."

⁵⁰ Ot kasin lampokaw si Jesus ot lakaan chi angosla.

⁵¹ Ot si hachi, langkadwa lapissay chi ketilan chi templo lallugid chi ngatu inggalad chi cheya. Ot chummita si lapigsa ot lapotpotlak cha patungaw. ⁵² Ot liwalit cha loblobon ked palos cha ummuli latagu un tagun Apudyus. ⁵³ Ot lumdawacha si loboncha. Ot ummuli pun latagu si Jesus, ummoycha si laapudyusan un siudad ud Jerusalem ot achu cha langitullong kan chicha.

⁵⁴ Ummogyat chi kapitan ya cha susuychachula un lambyebyentay kan Jesus si laliklacha chita ya intul-longcha losan un lakwa. Ot kalancha, "Tuttuwa'n Alak Apudyus siya."

⁵⁵ Illinggew bo achu'n byebyai udchi un lan-oottap. Chicha cha lituntun-ud ya lansimsimbi kan Jesus malipud Galilee. ⁵⁶ Cha alla ked, si Mary Magdalene ya si Mary un ilan James kan Joseph ya asawan Zebedee.

Ha Langimbolancha Kan Jesus

(Mrk. 15:42-47;Luk. 23:50-56;Jhn. 19:38-42)

⁵⁷ Lummaschom pun, gummatong chi osa'n byak-lang un iyArimathea, un mangngachen Joseph. Siya bo osa'n disipulus Jesus. ⁵⁸ Ummoyla chilawat kan Pilate chi lecheg Jesus. Ot imbilin Pilate un maitod chi lecheg kan siya. ⁵⁹ Ot ilopas Joseph chi lecheg Jesus si krus ot bilussungla si mampeykas un baru'n luput. ⁶⁰ Ot um-moyla illimbon si baru'n lobon un tilikitikan un patungaw. Lagamput pun, liligedla chakey'n byetu un illi-plotla si sawang chi lobon ot ummoyon. ⁶¹ Illinggew cha Mary Magdalene ya osa'n Mary un ummamuy si sangun chi lobon.

Cha Lambyebyentay Si Lobon Jesus

⁶² Labigat pun, si Sabyechu'n man-illongan cha Judio, ††† ummoy cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo kan Pilate. ⁶³ Ot kalancha, "Apu, masmasmokmi si katatta-gun chi lait un mangallilaw, un imbyegala, 'Lu lumaus chi tiyu'n eygew, umuliyak matagu kasin.'" ⁶⁴ Ked ibilinu'n byentayancha'n ustustu chi lobon inggala si mikatlu'n eygew. Langked lu umoy cha disipulusla akawon chi lechegla ked kalancha kan cha tagu'n ummuli

† Psalm 69:21 †† Psalm 22:18 ‡ Psalm 22:7 †† Psalm 22:8

‡†† Psalm 22:1 ††† Ha ugalin cha Judio, mallugi eygew un man-illongan si mipisukan chi ilit si kalima ked mangalungus si mipisukan chi ilit si Sabyechu.

latagu siya. Ked lu katchi chi makwacha, singkumayu bo'n lawwik chi mangalungus un maallilawan cha tagu lu si chamu."

⁶⁵ Ot kalan Pilate kan chicha, "Cho, man-ayeg kayu kan cha susuychachu ked ammanyu impabyentay chi lobon un ustu." ⁶⁶ Ot ummoyoncha ot ummoycha amman bilantayan chi lobon ot limeykaancha chi olobla ot impabyentaycha kan cha suyachachu.

Ha Ummuliyan Jesus Lataguwan Ya Lampain-ala

(Mrk. 16:1-8; Luk. 24:1-12; Jhn. 20:1-10)

28 Lagamput pu Sabyechu'n man-illongan, si wiswisngit chi Chuminggu un umula'n eygew, ummoycha Mary Magdalene ya osa'n Mary intullong chi lilobolan Jesus. ² Oli pun illigala amod un chita, ti lan-osog chi osa'n anghel Apudyus un lampeypu'd langit. Ot liligedla biletun olob chi lobon ot ummamuyala. ³ Mansiling chi tullongla un isun chi kilat, ked ha silupla isun chi chiwayu putilakla. ⁴ Simpapayogpog cha mambyebyentay si ogyatcha ot isun chi latoy chi tullongcha.

⁵ Ngim kalan chi anghel kan cha byebyai, "Achi kayu umogyat, ammu un siya singsingtonyu si Jesus un lilansa si krus. ⁶ Lappun siya utla, ti ummuli latagu un siya imbyegala. Umali kayu ta itullongyu langibyela-tancha kan siya. ⁷ Ked chesonyu ta ingkayu ibyega kan cha disipulusla un ummuli latagu si Jesus. Ked umula lu chikayu umoy ud Galilee. Mitullongyu siya udchi. Sosomkonyu alla'n imbyegak kan chikayu."

⁸ Ot kakmacha ummoyon si hachi'n lobon. Ulay lu ummogyatcha, amod chi galascha. Ot lalodchakcha'n umoy langibyega kan cha disipulusla. ⁹ Ot ilabot Jesus chicha ot kalala, "Kumusta kayu!" Ot kummatamcha kan siya ot lampalintumingcha ot kummamodcha si ikila ot chilaychayawcha siya. ¹⁰ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Achi kayu umogyat. Ingkayu ibyega kan cha

susuludku ta umoycha ud Galilee ta udchi mangitul-longancha kan sakon."

Ha Imbyegan Chi Mambyebyentay

¹¹ Si inggewan cha byebyai si chayan, ummoy si siudad cha uchum un suyachachu'n lambyentay si lobon ot imbyegacha kan cha ap-apun cha papachi cha losan un lakwa. ¹² Lanchetchetong ked cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ot lantutuyegcha. Ot langatodcha si chakey'n gated kan cha susuychachu. ¹³ Ot kalan cha chicha, "Ibyegayu kan cha tagu un ummoy cha disipulusla si labi ot ilakawcha chi lechegla si lasusuyop kami. ¹⁴ Ti lu maammuwan chi gubil-lachuy laoy, chikami makaugud kan siya ta achipun chikayu pabyasuyon."

¹⁵ Ot illayan cha susuychachu pilak ot killingwacha libyega kan chicha. Ot lanchilongey cha alla kan cha Judio inggala si salaoy.

Lampain-an Jesus Kan Cha Disipulusla

(Mrk. 16:14-18; Luk. 24:36-49; Jhn. 20:19-23; Act. 1:6-8)

¹⁶ Ot ummoy cha lasawayan si ossaan un disipulus si bilig ud Galilee un imbyegan Jesus un ayancha. ¹⁷ Ot intullongcha pun si Jesus, chilaychayawcha siya ngim lanchuwachuwa cha uchum kan chicha. ¹⁸ Ot ummachali si Jesus kan chicha ot kalala, "Laatod kan sakon cha losan un kalobbongan ud langit ya utla pita. ¹⁹ Ingkayu kan cha losan un tagu si losan un ili ked mambyalilonyu chicha disipulusku. Bunyagenyu chicha si ngachen chi Ama, chi Alak ya Ispiritu Santu. ²⁰ Ya itudtuchuyu kan chicha ta tungpayoncha cha losan un imbilinku kan chikayu. Ked sosomkonyu un pasigak awed kan chikayu inggala alungus chi lubung."

Mark

Un Inggilin

Ha Imbyegbyegan John Un Mambubunyeg

(Mat. 3:1-12;Luk. 3:1-18;Jhn. 1:19-28)

1 Allaya lallugiyen chi Bibiyu'n Chameg mipanggop kan Jesu Kristu un Alak Apudyus. ² Ha liigili si liblun Isaiiah un propeta, "Kalan Apudyus, 'Awed chi osa'n tagu'n un-ulaok ibu-un lu sika,

ta umoyla isagala chayan un ayom.' †

³ Iyip-ipkawla kan cha tagu si lugey'n lappun ummili un, 'Alla'n gumatong chi Apu.

Pabiyuwonyu somsomokyu ya mansagala kayu un isun chi ileyamyu chayan un ayon chi Ari.' ††

⁴ Ot lampaila si John un Mambubunyeg si lugey'n lappun ummili. Imbyegbyegala kan cha tagu un, "Ibyabyawiyu cha byasbyasuyyu ya mampabunyeg kayu ta pakawalon Apudyus chikayu." ⁵ Ot achu cha umili ud Judea, ya cha tagu'd Jerusalem un ummoy lanchongey kan John. Oli pun impudlucha cha byasbyasuycha ot bilunyagen John chicha si chewwang un Jordan.

⁶ Ha silup John, lilaga'n chutchut chi kamey, ked ha sintulunla giledchang, ked ha kakallola ked chuchun ya chilu. ⁷ Kalala'n langibyegbyega kan cha tagu, "Awed chi misagsagulud un langatngatu lu sakon, ked achipulak lumbong un mangukas si sancheyla. ⁸ Bunyagek chikayu si chelum, ngim kan siya, bunyagela chikayu si Ispiritun Apudyus."

Ha Lampabunyagen Jesus

(Mat. 3:13-17;Luk. 3:21-22)

⁹ Si hachi'n timpu, gummatong si Jesus un lampeypu'd Nazareth un osa'n ili si probinsiya ud Galilee, ot ummoy lampabunyeg kan John si chewwang un Jordan. ¹⁰ Ummopwas pun si Jesus si hachi'n chelum, intullongla'n liwalit ud langit ot lan-osog chi Ispiritun Apudyus un isun chi kalapati ot lallap-oy kan siya.

¹¹ Ked inggew chi ginga un lampeypu'd langit, un kalala, "Sika Alakku'n tagtagopok ya masmas-omak."

Ha Lalubsubyen Satalas Kan Jesus

(Mat. 4:1-11;Luk. 4:1-13)

¹² Si hachi, kakman chi Ispiritun Apudyus impuyut si Jesus si lugey un lappun ummili. ¹³ Illinggew siya si opatpuyu'n eygew, ked hachi timpu'n lalubsubyen Satalas ta makabyasuy si Jesus. Inggew bo cha kuman un ayam, ngim ilayyuwalan cha angheles Apudyus siya.

Ha Mallugiyen Jesus Un Mantudtuchu

(Mat. 4:12-17;Luk. 4:14-15;5:1-11)

¹⁴ Libyayud pun si John un Mambubunyeg, langulin si Jesus ud Galilee ta mambyegbyega si Bibiyu'n Chameg un lampeypu kan Apudyus. ¹⁵ Ot kalala, "Chillumtong chi timpu'n latungpey chi imbyegan Apudyus. Chanchali chi Mampangatala! Mambyabyawi kayu kan cha byasuyyu ya patiyonyu Bibiyu'n Chameg."

Ha Langayagen Jesus Kan Cha Ummun-ula'n Disipulus-la

(Mat. 4:18-22;Luk. 5:1-11)

¹⁶ Si lalidtidchayalan Jesus si teyanteg chi byeybyey ud Galilee, intullongla cha Simon kan Andrew un mansulud un pin-a malabukuy ti siya kawachicha. ¹⁷ Ot kalan Jesus kan chicha, "Tun-ucholak ta isuyuk kan chikayu in-ilonyu'n malabukuy si tagu." ¹⁸ Ot kakmacha tilelan cha tabukuycha ot litun-udcha kan siya.

¹⁹ Liyachayucha pun akit, intullong bo Jesus cha mansulud un cha James kan John un alak Zebedee. Inggewcha si byangka un pin-acha isagsagala tabukuycha. ²⁰ Ot kakmala ilayagen chicha, ot tilelan-cha si Zebedee un amacha ya cha pilangucha ot litun-udcha kan siya.

Ha Lameyyawan Jesus Si Ayan

(Luk. 4:31-37)

²¹ Oli pun, ummoy cha Jesus ud Capernaum. Si Sabyechu'n man-illongan cha Judio, lilumlok si Jesus si sinagoga ot lantudtuchu. ²² Ot laschaaw cha amod un tagu'n langngey si in-ilola'n lantudtuchu, lantudtuchu kan chicha un kamad alla kalobbongala, chakampun un isun cha mimistulun chi lintog. ²³ Ot si hachi, lilumlok chi leyaki un laayan si sinagogacha. ²⁴ Ot inyipkawla, "Sika Jesus un iNazareth, simma ga koom kan chikami? Ummalika un manyam-an kan chikami?"

† Malachi 3:1 †† Isaiah 40:3 ‡ Ha kabyabyaan un bubùulon ked kaalola sancheyn chi apula lu gumatong ya lumlok ya iggala lu awed ayala. Si John ibyegala un achipun maikari un mansimbi ulay osa un musassun Jesus.

‡† Tun-ucholak - piola'n uguchon mitun-ud kan Jesus un mandisipulusla.

Tagammuk sika, sika lappun byasuyla un imbuun Apudyus."

²⁵ Ngim tilubngeyn Jesus chi ayan, un kalala, "Gu-milokka! Ya wisedka kan siya!" ²⁶ Ot langayaskason chi ayan chi leyaki ya laakikisola si lummawaala.

²⁷ Ot laschaaw cha losan un tagu ya lan-iillimuscha, "Simmuggey laoy? Osa'n baru'n tudtuchu un alla kalobbongala! Peyyawola cha ayan ked tiluttuwacha siya." ²⁸ Ot kakma lanchilongey chameg mipanggop kan Jesus si losan un ili'd Galilee.

Kilaan Jesus Cha Sakit (Mat. 8:14-17;Luk. 4:38-41)

²⁹ Lummawa pun cha Jesus si sinagoga, ummoycha kan cha James ya John si byeyoy cha Simon kan Andrew. ³⁰ Ha katugangan Simon un byebyai uumbog ti amod chi palatingla. Ot kakmacha imbyega kan Jesus. ³¹ Ummoy si Jesus si uumbogela ot iloglela imala un lamangon kan siya. Ot kakma lakaan chi atungla ot pilakalala chicha.

³² Lummaschom pun, inggetong cha tagu cha losan un lasakit ya cha laayan. ³³ Losan cha tagu si hachi'n ili, lachagupcha si paway chi hachi'n byeyoy. ³⁴ Ot kilaan Jesus cha mangkangkalasin sakit cha amod un tagu ya pileyyawla cha ayan, ya pilagilokla cha ayan ti am-mucha siya.

Ha Lantudtuchuan Jesus Ud Galilee (Luk. 4:42-44)

³⁵ Likawisngit bummangon si Jesus ot ummoy un osaan lalluwala si lugey'n lappun tagu inggew. ³⁶ Bummangon pun cha Simon ya cha biyunla, singngitcha siya. ³⁷ Ot inchesancha pun siya, kalanha "Singsington chika kan cha achu'n tagu."

³⁸ Ot summongbyat si Jesus, "Masapuy'n intaku kan cha uchum un ili ta inyak ibyegbyega chi bibiyu'n chameg kan chicha, ti siya panggopku un ummali utla." ³⁹ Ot ummoy si Jesus si losan un ili'd Galilee, lambyegbyega kan cha tagu si sinagoga ya pileyyawla cha ayan si cha tagu'n laayan.

Pilalin-awan Jesus Chi Leyaki'n Laleprosy (Mat. 8:1-4;Luk. 5:12-16)

⁴⁰ Inggew chi osa'n leyakin laleprosy un ummoy kan Jesus lampalintuming ya langkadkachehu. Kalala, "Apu, lu piom, palin-awaolak."

⁴¹ Kummachegu si Jesus kan siya. Ot ilappachela siya un kalala, "O, piok, lumin-awaka." ⁴² Kakma lakaan chi leprosy ot bummayu siya. ⁴³ Ot amman Jesus bililin siya un kalala, ⁴⁴ "Achim pay ibyegbyega killingwak kan sika ulay silu'n tagu. Ngim ingka mampeyang si pachi ya manchatunka, ti hachi imbilin Moses un malutuwaan cha tagu'n lummin-awaka." †

⁴⁵ Ngim ummoyon pun siya, pin-ala inweyaweg chi killingwan Jesus kan siya. Gapu si hachi, achipun makaslok si Jesus kan cha uchum un ili ti amo-amod

† Leviticus 14:1-8

cha tagu. Ot illinggew siya si ili'n lappun tagu. Ngim achu cha tagu'n ummoy kan siya un lampeypu si cha uchum un ili.

Ha Lamalin-awaan Jesus Si Palalais Chi Leyaki (Mat. 9:1-8;Luk. 5:17-26)

² Lummaus pu piga'n eygew, langulin si Jesus ud Capernaum. Lanchilongey'n awed siya si byeyoy-la. ² Lachagup cha achu'n tagu inggala lappun maigewan ulay chi kallangan. Ot imbyegbyegan Jesus chi ugud Apudyus kan chicha. ³ Si hachi, gummatong cha opat un leyaki'n bilumbulligencha osa'n lapalalais un leyaki ta iyoycha kan Jesus. ⁴ Ngim lappun in-iloncha'n makaachali kan Jesus ti amod cha tagu. Langwa cha pun, ilabutanha otop un byetug Jesus, asicha ot impacheya buligla. ⁵ Laammuwan pun Jesus chi gettok un pammaticha, kalala si hachi'n lapalalais, "Alakku, lapakawan cha byasuym."

⁶ Inggew cha uchum un mimistulun chi lintog un umaammuy. Sin-aayumimit cha un kalanha, ⁷ "Puggey katchi ugud chi alla'n tagu? Iyisula ga longegla kan Apudyus. Ti lappun makapakawan si byasuym ngim si Apudyus abus."

⁸ Tagammun Jesus cha awed si somsomokcha, ot kalala kan chicha, "Puggey katlat chi somsomokyu? ⁹ Simma lagodgochong un ibyega si lapalalais, 'Lapakawan cha byasuym' willu 'Lumibbyatka, ayam chi oboklu ked malidchayanka?' ¹⁰ Allaya maligam-muwanyu'n Sakon un Alak chi Tagu alla kalobbongak utla pita un mamakawan si byasuym." Ot kalala si hachi'n lapalalais, ¹¹ "Ibyegak kan sika, lumibbyatka, ayam chi oboklu ya ingkan uwayu!" ¹² Ot lumibbyat siya, ilalikamla obokla, ot ummoyon un itutullong cha losan. Laschaawcha losan ot chilaychayawcha si Apudyus un kalanha, "Lappun illila taku si kamatla."

Ha Langayagen Jesus Kan Levi Un Mandisipulusla (Mat. 9:9-13;Luk. 5:27-32)

¹³ Ummoy kasin si Jesus si teyanteg chi byeybyey ud Galilee. Lachagup cha achu'n tagu'n ummoy kan siya ot tiludtuchuwala chicha. ¹⁴ Malidtidchayan pun siya, illilala si Levi un alak Alphaeus, un ummaammuy si bubuggisan, ot kalan Jesus kan siya, "Tun-ucholak." Ot lumimibbyat si Levi ot litun-ud kan Jesus. ††

¹⁵ Alla pun un mangan cha Jesus kan cha disipulusla si byeyoy cha Levi, achu cha lakakan kan chicha un manchachagup si bugis ya uchum un malagbyasuym, ti achu cha litun-ud kan siya. ¹⁶ Intullong pun cha mimistulun chi lintog un cha Pariseo si Jesus un lakakan kan cha malagbyasuym ya cha manchachagup si bugis, ilimuscha kan cha disipulusla, "Puggey makakan kan cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuym?"

¹⁷ Chingngeyn ked Jesus chicha summongbyat, "Ha tagu'n lappun sakitla, achipunla masapuy chuktuy. Ngim cha makasapuy ked cha lasakit. Achipulak um-

†† Si Greek - Tun-ucholak - piola'n uguchon mitun-ud kan Jesus un mandisipulusla.

malin mangayeg kan cha lalintog un tagu, ngim cha malagbyasuy."

Mipanggop Si Kopyan Chi Mallaun

(Mat. 9:14-15;Luk. 5:33-35)

¹⁸ Inggew chi timpu'n lallaulan cha disipulus John un Mambubunyeg ya cha Pariseo. Si hachi, ummoy cha uchum un tagu lan-imus kan Jesus, "Puggey un chikami'n disipulus John ya cha disipulus cha Pariseo ked mangankallayun kami mallaun, ngim cha disipuluslu achipuncha mallaun?"

¹⁹ Inyalig Jesus un summongbyat, "Ha makwa kamman un mallaun cha bubuyun chi leyaki'n mangkasey lu awed cha kan siya? Mangancha bô amin! Lu inggew chi leyaki'n mangkasey kan cha bubuyunla, achipuncha mallaun. ²⁰ Ngim gumatong chi timpu un miyachayu chi likasey kan chicha, ked hachi asicha malaulan."

Ha Liyalig Un Tudtuchun Jesus

(Mat. 9:16-17;Luk. 5:36-39)

²¹ Ot kasin lan-alig si Jesus un kalala, "Lappun mangitekup si baru'n luput si chachaan un silup. Ti ha baru'n luput un mitekup, pissayola chachaan un silup ked maam-amod chi pissayla. ²² Ya lappun tagù mangigga si ilabuyu un byeyas si chachaan un giledchang un iiggaan † ti bumtak chi hachi'n gedchang ked misuyat chi byeyas ya mayam-an chi gedchang. Ngim ha ilabuyu un byeyas maigga si baru'n giledchang un iiggaan."

Mipanggop Si Sabyechu'n Man-illongan

(Mat. 12:1-8;Luk. 6:1-11)

²³ Osa'n Sabyechu un man-illongan cha Judio, langoy cha Jesus kan cha disipulusla si pappayaw un lamuyan si wheat un isun chi pagoy. Ot pummuting cha disipulusla ot kilutimancha. ²⁴ Kalancha Pariseo kan Jesus, "Itullonglu ked chi pin-an cha disipuluslu koon, siluplingcha lintog taku un Judio un mipalit chi mangwa si katlat lu Sabyechu?"

²⁵ Summongbyat si Jesus, "Achipunyu kamman bilasa killingwan David ya cha kakadwala si labitilancha ya lakasapuyanacha si makan? ²⁶ Lilumlok si David si byeyoy Apudyus si timpun Abiathar un kangatuwan un pachi, ot illayala tilapay un lichatun kan Apudyus un mipalit si lintog lu kalon cha uchum un tagu ti abus cha papachi mangan. †† Ngim killan David chi hachi'n tilapay ot illidchela cha bubuyunla."

²⁷ Ot inyalungus Jesus un kalala, "Ha Sabyechu un man-illongan, killingwan Apudyus un bumayuwan cha tagu, chakampun si killingwan Apudyus cha tagu'n bumayuwan chi Sabyechu. ²⁸ Ked Sakon un Alak chi Tagu, alla kalobbongak un mangibyega lu silu makwa si Sabyechu'n man-illongan."

† Cha Judio iggacha byeyas si gedchang chi keyching (goat leather). †† v. 25-26 Leviticus 24:9, 1 Samuel 21:1-6

Ha Leyaki'n Lasikod

(Mat. 12:9-14;Luk. 6:6-11)

³ Si osa'n Sabyechu, ummoy kasin si Jesus si sinagoga. Inggew chi osa'n leyaki'n lasikod chi imala. ² Inggew bo cha tagu'n mansingisingit si mangichiyu-mancha kan Jesus. Tamtamchagencha siya lu palinawaola lasikod si Sabyechu'n man-illongan. ³ Ot kalan Jesus si hachi'n leyaki'n lasikod, "Umalika utla." ⁴ Ot kalan Jesus kan chicha losan, "Himma ipalubus chi lintog taku un makwa si Sabyechu? Koon taku bibiyu willu lawwing? Taguwon taku tagu willu patoyon taku?" Ngim gummigillokcha.

⁵ Summanga si Jesus si lilangyangala chicha, manchachauy bo ti latangkin chi somsomokcha. Ot kalala si hachi'n leyaki, "Uyachom chi imam." Ot iluyedla ot bummayu imala. ⁶ Lummawa cha Pariseo ot ummoycha kan cha tagun Herod ta tuyagoncha in-iloncha'n mangtoy kan Jesus.

Tilun-ud Cha Amod Un Tagu Si Jesus

⁷ Ummoy cha Jesus kan cha disipulusla si teyanteg chi byeybyey. Litun-ud cha amod un tagu'n lampeyputd Galilee ya Judea, ⁸ Jerusalem ya Idumea, ya inggew cha uchum un lampeyputd chomang chi chewwang un Jordan ya cha lampeyput si sakup chi Tyre ya Sidon. Ummoycha intullong si Jesus ti lanchilameg cha pin-ala killingwa. ⁹ Gapu si kaachun cha tagu, imbyegan Jesus kan cha disipulusla un isagalacha byangka ta inggewala, ta achi maipit kan cha amod un tagu. ¹⁰ Gapu ta achu cha pilalin-awala, langgunngulod cha losan un lasakit kan Jesus ta appachencha siya. ¹¹ Ot intullong pun cha tagu'n laayan si Jesus, lampalintumingcha si sangwalala ot illipkawcha'n, "Sika Alak Apudyus!" ¹² Ngim ammala bililin chicha'n achicha ibyegbyega chi mipanggop kan siya.

Chilutukan Jesus Cha Lasawayan Si Chuwa'n Apostolesla

(Mat. 10:1-4;Luk. 6:12-16)

¹³ Lalagecha si Jesus si osa'n tagudtud. Ot ilayagela cha tagu'n piola, ot ummoycha kan siya. ¹⁴ Chilutukala cha lasawayan si chuwa un lingachenla apostoles un mambiyunla, ya ibuunla chicha'n umoy mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg. ¹⁵ Illidchela chicha si kalobongan un mameyyaw kan cha ayan. ¹⁶ Allaya ngachen cha chilutukalan lasawayan si chuwa: Si Simon (lingachalala si Peter); ¹⁷ cha James kan John un alak Zebedee (lingachalan Jesus chicha, Boanerges un ha piola'n uguchon, "Alak chi kuchuy"); ¹⁸ si Andrew, si Philip, si Bartholomew, si Matthew, si Thomas, si James un alak Alphaeus, si Thaddaeus, si Simon un mangisasakkit si ilila, ¹⁹ ya si Judas Iscariot un langjiyibit kan Jesus.

‡ Ha mipati si manuscript cha Greek ked cha lasawayan si chuwa un lingachenla apostoles.

Si Jesus Kan Beelzebul (Mat. 12:22-31;Luk. 11:14-23)

²⁰ Oli pun ummoyon si Jesus, ot kasin bo lachagup cha achu'n tagu ked mippun in-iloncha un mangan. ²¹ Chingngeyn pun chi paminyala killingwala, ummoy cha ta itallaycha siya ti kalan cha uchum un tagu'n lat-ingtingangan siya. ²² Awed cha uchum un mimistulun chi lintog un lampeypu'd Jerusalem, kalancha, "Awed kan siya si Beelzebul un pangat cha ayan ked siya chi langatod kan Jesus si kilabyelin un mameyyaw kan cha ayan." ²³ Ot ilayagen Jesus chicha ot lan-alig un kalala, "Ha makwa kamman un italung Satalas peyyawon chi long-egla?" ²⁴ Ulay silu'n turay lu lappun timpuyug cha tagu un mantitillalungcha mampapatoy, lalakacha'n mayam-an. ²⁵ Katchi bo makwa si simbyeyan, lu lappun timpuyugcha un mantitillalungcha mampapatoy maasibbyakawcha. ²⁶ Ked lu makapatoy si Satalas si asin-aayanla, un lappun timpuyugcha, lappun kak-waancha ked mangkiged chi kalobbongancha. ²⁷ Lappun makaslok si byeyoy chi mangkoschey'n tagu ked lan-aya kan cha kukkuwala lu achila yan ulaon byayuchon chi mangkoschey, asila ot samsamon cha kukkuwala. ²⁸ "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, makwa un mapakawan cha losan un byasuyn cha tagu ya cha lawwing un ibyegbyegacha mipanggop kan Apudyus. ²⁹ Ngim lu silu mangibyega si lawwing mipanggop si Ispiritun Apudyus, achipun mapakawan ing-inggala." ³⁰ Imbyegan Jesus chi hachi ti imbyegbyegacha un, "Laayan siya."

Cha Ibilang Jesus Un Susuludla Ya Ilala (Mat. 12:46-50;Luk. 8:19-21)

³¹ Ot gummatong chi ilan Jesus ya cha susuludla, illinggew cha si paway ot impaayegcha si Jesus. ³² Amod cha tagu'n ummaammuy un langalluyung kan Jesus, ot imbyegacha kan siya, "Awed si ilam ya cha susuludlu ud paway un ipaayeg chika." ³³ Summongbyat si Jesus un kalala, "Silu si ilak ya silu cha susuludku?" Ti lu silu cha mangwa si pion Apudyus, chicha cha ibilangu'n ilak ya susuludku. ³⁴ Ot lanlangyanga kan cha tagu'n langalluyung kan siya ot kalala, "Itullongyu! Allaya cha ibilangu un ilak ya susuludku! ³⁵ Ti lu silu mangwa si pion Apudyus, chicha cha ibilangu'n ilak ya susuludku."

Alig Chi Sumimitan Cha Liwagaweg (Mat. 13:1-9;Luk. 8:4-8)

4 Kasin si Jesus ummoy lantudtuchu si igid chi byeybyey ud Galilee. Gapu ta achu-achu cha tagu'n langalluyung kan siya, summakyat siya si byangka ot ummamuy, ked inggew cha tagu si teyan-teg. ² Ot achu cha intudtuchula kan chicha si pangngalig un kalala, ³ "Chongyonyu! Inggew chi osa'n tagu'n ummoy lanwagaweg si bukey. ⁴ Si lanwagaweglad chi bukey si umala, liweysi cha uchum si chayan ot ummoy cha sissiwit tiluktukan. ⁵ Cha uchum

un bukey liweysicha si kabyetbyetuwan un akit chi pitala. Lasalimitcha ti manyapit chi pitala. ⁶ Ot ummilit pun, lakyawcha ot leyangucha ti achipun lachayom chi lamutcha. ⁷ Cha uchum un bukey liweysicha si lassilassi ot summimitcha. Ngim chummakey cha lasi, ot laayung cha muya, ot achipun lamunga. ⁸ Ngim liwagaweg cha uchum un bukey si mallogway un pita. Mampogos chi tummubuwancha ya chummakyancha ot lamunga cha losan si sintutlumpuyu bungan cha uchum, sin-oolompuyu ya singgagasut cha bungan cha uchum." ⁹ Ot kalan Jesus, "Chongyonyu ya somsomkonyu pion chi inyaligku un uguchon."

Ha Pion Chi Liwagaweg Un Bukey'n Uguchon (Mat. 13:10-17;Luk. 8:9-10)

¹⁰ Ummabus pun si Jesus, ummoy cha lasawayan si chuwa'n disipulusla ya cha uchum un lanchongey kan siya, ilimuscha pion chi inyaligla'n uguchon. ¹¹ Ot kalala kan chicha, "Impatagammuk kan chikayu chi palimod mipanggop si Mampangatan Apudyus. Ngim kan cha uchum un achipun mamati, pangngalig chi mitudtuchu kan chicha, ¹² Ti ulay itutullongcha, achipuncha maila. Ya ulay chochongyoncha, achipuncha maawatan.

Ta lu somsomkoncha, ked maawatancha, mansa-gungcha kan Apudyus ked pakawalola chicha." †

Imbyegan Jesus Chi Pion Chi Pangngalig Chi Lanwagaweg Un Uguchon (Mat. 13:18-23;Luk. 8:11-15)

¹³ Hachi ked, kalan Jesus kan chicha, "Lu achipunyu maawatan chi pangngalig alla, simma in-ilonyu'n makaawat si uchum un pangngaligku. Allaya pion chi pangngalig un uguchon: ¹⁴ Ha lanwagaweg, inwagawegla ugud Apudyus. ¹⁵ Cha liweysi si chayan miyalig cha si tagu'n langngey si ugud Apudyus, ngim kakma ummoy si Satalas ot kilaanla ugud Apudyus un chingngeycha. ¹⁶ Ked cha liweysi si kabyetbyetuwan, miyalig cha si tagu'n langngey si ugud Apudyus ot kakmacha ilawat un silalagsak. ¹⁷ Ngim achipun lummatut chi ugud Apudyus si somsomokcha. Oli pun, gummatong chi masuklutan cha ya lapaligatan cha gapu si langawatan cha si ugud Apudyus, ot achipuncha intuyutuyuy un mamati ngim kakmacha lan-awichen chi pammatica. ¹⁸ Ked cha liweysi si lassilassi, chicha cha tagu'n langngey si ugud Apudyus, ¹⁹ ngim gapu si chanchaleg chi biyeg, ya gosgos chi bilaklang, ya akokos cha losan un byaleg un pioncha, laoy cha langayung si ugud Apudyus un chingngeycha, ked siya achipuncha mamungaan. ²⁰ Ngim cha liwagaweg si pitan mallogway, chicha cha tagu'n langngey si ugud Apudyus ked tiluttuwacha. Ot lamunga pammatica si sintutlumpuyu, sin-oolompuyu ya singgagasut cha uchum."

† Isaiah 6:9-10

Achipun Makwa Un Malakkobyen Chi Silaw

(Luk. 8:16-18)

²¹ Kalan Jesus kan chicha, “Tonggem kamman chi silaw ked lilakkobyem si chungchung? Willu iggam kamman si guweb chi katli? Chakampun, ti misap-ey si ustu’n papattayala. ²² Somsomkonyu yan. Lappun mitatayu un achipun mitokwey. Ya losan un achipun matagammuwan si sala, gumatong chi timpun mipakaammu. ²³ Lu awed laingan kan chikayu, chongyola otyan.”

²⁴ Ot kalala bo kan chicha, “Ammanyu chochongyon chi ibyegak kan chikayu, ha koonyu kan cha uchum, hachi bo koon Apudyus kan chikayu, ngim sinchumadlu chi koola. ²⁵ Ha tagu’n tumuttuwa si chingngeyla, machogchog-an chi maawatala. Ngim ha tagu’n achipunla koon chi chingngeyla, makaan ulay akit un laawatala.”

Ha In-ilon Chi Chumakyan Chi Liwagaweg Un Bukey

²⁶ Intuyuy Jesus un lan-ugud un kalala, “Ha Mampangan Apudyus miyalig si osa’n tagu’n ummoy lanwagaweg si bukey si umala. ²⁷ Masuyop si lilabi ya bummangon si biligbigat. Ked ha muyala, summimit ya chummakey. Ngim achipun chi hachi’n tagu ammu lu hilu in-ilon chi muyalan chummakey. ²⁸ Ti ha pita langipatubu kan cha muya ked mamungacha. Umulan tumubu, lamusbus, oli ked lootong. ²⁹ Ked lu meum, umoyla aliyon si man-aali.”

Ha Alig Chi Bukeyn Chi Mustasa

(Mat. 13:31-33; Luk. 13:18-19)

³⁰ Ot kalan Jesus, “Simma miyisuwan chi Mampangan Apudyus? Simma miyaligela? ³¹ Isun chi bukeyn chi mustasa, siya kabyen-itan un bukey un imuyan chi tagu si pita. ³² Ngim lu chumakey, siya kachakyan un muya ya mangkalachu pangala un makwa’n malukbutan chi sissiwit.” †

³³ Hachi in-ilon Jesus un lantudtuchu kan cha tagu un achu inyuseyla’n pangngalig ta awed kan chicha lu maawatancha. ³⁴ Inyuseyla pangngalig kan cha losan un intudtuchula. Ngim ummabus cha pun kan cha disipulusla, ammala impakaawat kan chicha.

Pilagilok Jesus Chi Byali

(Mat. 8:23-27; Luk. 8:22-25)

³⁵ Lummaschom pun si hachi’n eygew, kalan Jesus kan cha disipulusla, “Intaku si chomang chi alla’n byebyey.” ³⁶ Ot tilelancha cha achu’n tagu. Lallugenchu si byangka un lalluluggalan Jesus. Illinggew bo cha uchum un byangka’n lakaoy kan chicha. ³⁷ Umooli pun, maeg ga gummatong chi lapigsan byali ot pin-an chi challuyun saksakyabyen chi byangka ot mapmaplu byangka si chelum. ³⁸ Inggew si Jesus si ammutan chi byangka un lamupungngan un lasusuyop. Bilangan

† Ha kalasin chi mustasa un limuya si pitan cha Judio ked chakchakey lu limuya utla philippines. Umoy un 12 feet kataklangla.

cha disipulusla siya un kalancha, “Mistulu, achipunka kamman machalagen un alla’n milutob taku?”

³⁹ Bummangon si Jesus ot pilagilokla byali un kalala, “Ustun!” Ot kalala bo si challuyun, “Gumilokka!” ot lumin-awa tayun. ⁴⁰ Ot kalan Jesus kan cha disipulusla, “Pakayuggey umogyat? Ha lappun gey pammatiyu?”

⁴¹ Ngim laslaschaawcha ot lan-asi-imuscha, “Himma-ga tagu’n alla? Ulay chi byali ya challuyun ked tutuwaoncha siya!”

Ha Leyaki’n Laayan Ud Gerasenes

(Mat. 8:28-34; Luk. 8:26-39)

5 Gummatongcha si chomang chi byebyey ud Galilee, un sakupon chi Gerasenes. †² Lum-mogsed pun si Jesus si byangka, liyabot kan siya osa’n leyaki’n laayan un lampeypu si loblobon. ³ Ha alla’n laayan ked illiinggew si loblobon ked lappun makabyayud kan siya ulay lu pusas. ⁴ Pin-a lapusasan chi imala ya ikila ngim pin-ala pilogpogsat ya liyamyam-an chi byayud chi ikila. Lappun makasapey un makaipugod kan siya. ⁵ Eygewola ya labiyola malliklikwos si loblobon ya bibbilig un pumalakuy ya pin-ala sugaton chi long-egla si byetu.

⁶ Intapla pun si Jesus, lalodchak un liyabot ot lampal-intuming si sangwalan Jesus. ⁷ Ot kalan Jesus si ayan un inggew si leyaki, “Wisedka si alla’n tagu!” Ot impakuy chi leyaki’n gumminga, “Simma piom un koon kan sakon, Jesus un Alak chi Kangatuwan un Apudyus? Kacheguam sakon si ngachen Apudyus ta achim sakon paligatan!”

⁹ Oli pun ilimus Jesus kan siya, “Simma ngachenlu?” Summongbyat chi leyaki’n laayan, “ ‘Palos’ ti kalibulibu kami!” †¹⁰ Ot langkadkachegucha kan Jesus ta achipuncha mapeyyaw si hachi’n ili.

¹¹ Inggew cha sinsusubsub un achu-achu’n byeyok si tagudtud un adchaliyan si hachi’n ili. ¹² Ot langkadkachegucha cha ayan kan Jesus un kalancha, “Ibuunlu chikami kan cha anchiyen byeyok ta chicha inggewanmi.” ¹³ Inteun Jesus cha ayan un umoy. Tilelancha leya-ki ot lilumlokcha kan cha byeyok. Ot lanchok-chokascha’n lummayug si angit ot laamincha laalud si byebyeyey. Ha bilang cha byeyok ked umoy un chuwa’n libu.

¹⁴ Cha hachi’n man-aachug kan cha byeyok ked umawidcha ta umoycha ibyega kan cha tagu si ili ya byebbyeyoy un lampalikwos. Ot ummoy cha tagu intullong chi lakwa. ¹⁵ Gummatongcha pun si inggewan Jesus, illilacha hachi’n leyaki’n tilelan cha achu’n ayan. Ummaammuy un lansilup ya bummayu somsomokla. Ot ummogyatcha. ¹⁶ Cha hachi’n langitullong, imbyegacha kan cha tagu lakwa si hachi’n leyaki ya cha byeyok. ¹⁷ Ot langkadkachegu cha tagu kan Jesus ta telala hachi’n ilicha.

¹⁸ Alla pun un umoy si Jesus mallugen si byangka, langkadkachegu hachi’n leyaki un tilelan cha ayan ta

†† Ha ngachen chi alla’n ili un liigili si manuscript ked Gadarenes willu Gergesenes. ‡ Legion - grupu cha army cha Roman, libu un lawwik un Roman armies.

mitun-ud kan siya. ¹⁹ Achipun Jesus inteun un mitun-ud siya. Ngim kalala, "Ingkan uwayu ta ibyegam kan cha agim chi killingwan Apudyus kan sika ya in-ilola'n kummachegu kan sika." ²⁰ Ummoyon chi hachi'n leyaki ot ummoyla imbyegbyega killingwan Jesus kan siya kan cha simpuyu'n ili un sakupon chi Decapolis. Ot laschaaw cha losan un tagu'n langngey si imbyegala.

Pammati Lakaalan Chi Sakit Chi Byebyai Ya Lataguwan Chi Byebyeyasang
(Mat. 9:18-26;Luk. 8:40-56)

²¹ Kasin cha Jesus langulin si chomang chi hachi'n byeybyey. Si inggewala si teyanteg, lachagup cha achu'n tagu kan siya. ²² Gummatong bo osa'n pangat chi sinagoga un mangngachen Jairus. Intullongla pun si Jesus, lampalintuming si ikiyala. ²³ Ot langkadkache-gun kalala, "Mamattoyon chi alakku'n byebyai. Kewam ta umalim u appachen siya ta makaan chi sakitla ya matagu." ²⁴ Ot litun-ud si Jesus kan siya.

Ot litun-ud bo cha amod un tagu kan siya ya lang-gunggulodcha si cheegla.

²⁵ Inggew bo osa'n byebyai un labyeyeg chi sakitla'n mambuyubuyus, umoy un lasawayan si chuwa'n tawon. ²⁶ Lapaligatan un pin-a lampaagas kan cha achu'n chuktuy ked laamin lagastus cha kukkuwala, achipun ummulloy ngim laam-amod chi sakitla.

²⁷ Chingngeyla pun chi mipanggop kan Jesus, ummoy lichoga kan cha achu'n tagu si ochogen Jesus ot ilap-pachela silupla. ²⁸ Ti ha somsomokla kalala, "Samela gey lu maappachek chi silupla, lumin-awaak."

²⁹ Kakma latatyok chi mambuyubuyus un chayala ot lagiklala un lummin-awa long-egla. ³⁰ Kakman bo Jesus lagikla un lummawa kilabyelinla. Lantuwili kan cha tagu ot ilimusla, "Silu langapped si silupku?"

³¹ Kalan cha disipulusla, "Ilam kabbod cha tagu'n manggunggulod si cheeglu, kalam pay laing un silu langapped kan sakon?"

³² Ngim lanlangyanga si Jesus ta itullongla lu silu langwa. ³³ Gapu ta ammun chi hachi'n byebyai lakwa kan siya, ummachali un mamaypayogpog si ogyatla ot lampalintuming si sangwalanla. Ot imbyegala katutuwaan. ³⁴ Kalan Jesus si byebyai, "Alakku, gapu si pammatim kan sakon lummin-awaka. Ammam umoyon. Achipun kasin umuli sakitlu."

³⁵ Si hachi'n man-ugu-uguchen Jesus, gummatong cha uchum un bubuulon Jairus un lampeypu'd uwacha. Kalan cha Jairus, "Latoy chi alaklu, ked patakuggey taktakon chi mistulu?"

³⁶ Ngim ilatunguyn Jesus chi imbyegacha ot kalala kan Jairus, "Achika manchaleg. Basta mamatika."

³⁷ Achipun Jesus inteun un awed mitun-ud kan siya, malaksig cha Peter ya cha James kan John un mansulud. ³⁸ Gummatong cha pun si byeyoy chi pangat chi sinagoga, illilan Jesus un sin-iibincha ya lappun kapuutan cha tagu. ³⁹ Lilumlok si Jesus ot kalala kan chicha, "Pakayuggey sin-iibin ya lappun kapuutanyu? Achipun latoy chi byebyeyasang ngim masusuyop abus."

⁴⁰ Ot liyokyokcha siya. Oli pun pileyawala chicha, ot ilayagela ama ya ilan chi byebyeyasang, ya cha inyaw-itla bo'n disipulusla ot lilumlok cha si inggewan chi byebyeyasang. ⁴¹ Iloglela iman chi byebyeyasang ot kalala, "Talitha cum!" Piola'n uguchon "Byebyeyasang, bumangonka!" ⁴² Ot labyalangon chi byebyeyasang ot malidchayan.

Patungedcha laschaaw si lakwa. ⁴³ Amman Jesus bililin chicha ta achicha ibyegbyega alla'n lakwa, ot imbyegala bo'n pakalancha siya.

Achipun Cha Kailiyan Jesus Potgon Siya
(Mat. 13:53-58;Luk. 4:16-30)

6 Ummoyon si Jesus si hachi'n ili ot langulin si ilila, kiladwaan cha disipulusla. ² Sabyechu pun, ummoy lantudtuchu si Jesus si sinagoga, ked achu cha laschaaw si chingngeycha siya ot kalan cha, "Simma langachayan chi tagu'n alla kan cha laoy? Simma langealad chi kilalaingla? Ya simmaga in-ilola'n mangwa si lakaskaschaaw? ³ Chakampun kamman un siya hachi'n kalupintey? Chakampun kamman un siya alak Mary ya sulud cha James, Joseph, Judas ya Simon? Chakampun kamman un alla cha byebyai'n suludla kan chitaku?" Ot achipuncha impotog siya.

⁴ Kalan Jesus kan chicha, "Mapotgen chi propeta si uchum un ili, ngim achipun mapotgen si mismu'n ilila ya mismu'n kabyeyoyla." ⁵ Achipun langwa si lakaskaschaaw si Jesus udchi, malaksig kan cha akit un lasakit un langipatayala si imala ot lummin-awacha. ⁶ Ot laschaaw siya ti achipun cha tagu lamati kan siya.

Imbuun Jesus Cha Lasawayan Si Chuwa'n Disipulusla
(Mat. 10:5-15;Luk. 9:1-6)

Ot lilikwos Jesus cha ili-ili un lantudtuchu. ⁷ Oli pun ilayagela cha lasawayan si chuwa'n disipulusla ot illid-chela chicha si kalobbongan un mameyyaw kan cha ayan ot silinchodwala imbuun chicha. ⁸ Bililinla chicha'n kalala, "Achi kayu mangiyawit ulay silu lu mambyaat kayu, ha sekud abus. Achi kayu mambyayun, achi kayu mampasiking, ya achi kayu mangiyawit si pilak. ⁹ Mansanchey kayu ngim achi kayu mangawit si mansukatyu. ¹⁰ Lu awed mam-mangili kan chikayu, iinggew kayu si byeyoyla, inggala telanyu hachi'n ili. ¹¹ Lu gumatong kayu si ili'n achipun chikayu mangiliyon ya achipuncha chumngey kan chikayu, telanyu ked pukpukanyu tapuk si ikiyu ta mangagammuwancha un kigedcha gey si machusaan-cha."

¹² Ot ummoycha imbyegbyega kan cha tagu un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasuycha.

¹³ Pileyyawcha cha achu'n ayan ya ilapyusan cha achu'n lasakit ot lummin-awacha.

Ha Latoyan John Un Mambubunyg
(Mat. 14:1-12;Luk. 9:7-9)

¹⁴ Chingngeyn Ari Herod chi pin-an cha Jesus kingwa ti pin-an cha tagu ibyegbyega ngachen Jesus. Kalan cha uchum, "Siya si John un Mambubunyg un ummuli

latagu. Hachi gapula'n awed chi pallakabyelinla un mangwa si lakaskaschaaw." ¹⁵ Kalan bod cha uchum, "Siya si Elijah." Ked kalan bo cha uchum un, "Siya osa'n propeta, un isun cha propeta si sin-eygew."

¹⁶ Ngim chingngeyn pun Herod cha alla, kalala, "Si John un impasiwatku, ked ummuli latagu!" ¹⁷ Ti Herod mismu lampachokma kan John ot impabyayudla. Killingwala cha alla gapu kan Herodias un asawan chi suludla'n Philip, ti ilasawala bo. ¹⁸ Ti pin-an John imbyegbyega kan Herod un, "Lappun kalobbongam un mangasawa si asawan chi suludlu." ¹⁹ Ot amod chi lalawwing Herodias kan John, ked piola'n ipaotoy siya. Ngim lappun makwala, ²⁰ ti ummogyat si Herod kan John ti ammula un lalintog ya laapudyusan un tagu ked sileyaklibyela siya. Lu chongyon Herod siya, abulichu somsomokla, ngim pipiola'n chochongyon si John.

²¹ Oli pun chilumtong chi wayan Herodias. Gummatong pu eygew un liyalakan Herod, ilayagela cha langangaton opisyey, cha papangat cha susuychachu ya cha papangat ud Galilee. ²² Ot lilumlok chi alak Herodias un byebyeyasang ot lansala, ot laslas-om cha Herod ya cha mangilila.

Ot kalan Herod si byebyeyasang, "Kochewom lu silu piom, ked idchok kan sika." ²³ Ot insapatala bo kan siya, "Ulay lu silu kochewom kan sakon ked idchok, ulay kagodwan cha ili un iturayak."

²⁴ Lummawa byebyeyasang ot ummoyla ilimus kan ilala, "Simma kochewok?"

Ot kalan ilala, "Ha uyun John un Mambubunyg."

²⁵ Ot chilechesan chi byebyeyasang un langulin kan Ari ot kalala. "Piok un idchom kan sakon si sala mapepeyatun uyun John un Mambubunyg."

²⁶ Laasusu si Ari Herod ngim gapu ta insapatala si sangwalan cha mangilila, mabiin un achipun malungpey si insapatala. ²⁷ Ot kakmala imbuun chi osa'n suychachula ta igetongla uyun John. Ummoy chi suychachu ot siliwatla uyun John si byabyayuchen.

²⁸ Ot inggetongla lapepeyatun uyun John, ot illidchola si hachi'n byebyeyasang ot illidchon chi byebyeyasang kan ilala. ²⁹ Chingngeyn pun cha disipulus John chi lakwa, ummoycha illaya lechegla ot illimboncha.

Ha Lamakalan Jesus Si Cha Limallibu'n Tagu

(Mat. 14:1-12;Luk. 9:10-17;Jhn. 6:1-14)

³⁰ Langulin cha apostoles kan Jesus. Imbyegacha kan siya losan un killingwacha ya intudtuchucha. ³¹ Gapu ta amod cha tagu'n gumatogotong ya umoyo-oyon, lappun timpucha'n mangan. Ot kalan Jesus kan chicha, "Intaku tumalin si lugey'n makwa'n umillong taku akit." ³² Ot lallugenchu si byangka un ummoy tummalin si lugey un lappun tagu.

³³ Ngim achu cha tagu'n langitullong si ummoyolancha ot immatulanca chicha. Ot cha lampeypu si losan un ili, sintotodchakcha'n langoy si teyanteg ot ummu-

† Ha alla'n Herod ked Herod Antipas un alak Ari Herod un ari si kabyen-og Jesus. Ha ustun titele ked tetarcho ngim cha somsomok cha iRome, ha kasasaedla ked isun chi ari.

lacha gummatong si lugey un ayan cha Jesus. ³⁴ Lummogsed pun si Jesus si byangka, intullongla cha amomod un tagu, ot kilachequwala chicha, ti isucha keylilu un lappun mangayyuan kan chicha. Ot illugin Jesus un laludtuchu kan chicha si achu'n byaleg.

³⁵ Alla pun un lummaschom, kummatam cha disipulus Jesus kan siya ot kalanca, "Alla'n lummaschom, ked alla taku si lugey'n lappun byebbyeyoy." ³⁶ Paoyolom cha tagu ta umoycha kan cha adchaliyan un ili mangngila si kaloncha."

³⁷ Ngim summongbyat si Jesus, "Chikayu mamakan kan chicha."

Kalanca kan siya, "Piom un uguchon chikami umoy ngumila si tilapay un paseyn chi chuwanggasut un denari ked ipakanmi kan chicha?" ††

³⁸ Ilimus Jesus kan chicha, "Piga awed un tilapay? In-gkayu u itullong."

Langchas cha pun, kalanca, "Awed chi lima'n tilapay ya chuwa'n ikan."

³⁹ Bililin Jesus cha disipulusla un paamuyoncha cha tagu un maup-uppun si komkompay. ⁴⁰ Ot ummamuy cha tagu'n laup-uppun si singgasat ya sillilimampuyu. ⁴¹ Ot illayan Jesus chi hachi'n lima'n tilapay ya chuwa'n ikan, ot lantanged ud langit, lanyaman kan Apudyus. Pilispis-igla tilapay ya ikan ot illidchola kan cha disipulusla ta iwayascha kan cha tagu. ⁴² Langanca losan ot lassugcha. ⁴³ Ot chilagup cha disipulusla cha lasawey ot laplaplu lasawayan si chuwa'n langaya. ⁴⁴ Lasuyuk si limallibu cha langan un lelleyaki, achipun libilang cha byebbyeyai ya cha aalak.

Lalidchayan Si Jesus Si Lap-at Chi Chelum

(Mat. 14:22-33;Jhn. 6:16-21)

⁴⁵ Lagamput pun chi lamakalan Jesus kan cha tagu, kakman Jesus lallugalon cha disipulusla si byangka ta umun-ulacha chumemang si byebyey un umoy ud Bethsaida. Ot pilaoyonla cha tagu. ⁴⁶ Pilaoyonla ked chicha, lalagecha siya si osa'n bilig ta umoy malluwalu.

⁴⁷ Alla pun un lumabi, inggew chi byangka si gawan chi byebyey, ked os-ossaan si Jesus si bilig. ⁴⁸ Intapla cha disipulusla'n mampampaligat un mangipaoyon si byangka ti liyabot chi amod un bidbid. Alla pun un wiswisngit, ummoy si Jesus kan chicha'n lalidtidchayan si lap-at chi chelum. Lausala otyan chicha, ⁴⁹ ngim intullongcha pun siya un malidtidchayan si lap-at chi chelum, sintutukungcha si ogyatcha ti kalanca pun lu kamyog.

Ot kakman Jesus gilingaan chicha, un kalala, "Achi kayu umogyat! Sakon laoy. Achi kayu manchaleg!" ⁵¹ Ot lakalugen kan chicha si byangka, ot gummilok chi bidbid. Ot patunged laslaschaaw cha disipulusla, ⁵² ti ulay intullongcha lampaachuwan Jesus si tilapay, achipuncha laawatan chi piola'n ibyega mipanggop si kilabyelinla, ti latangkin chi somsomokcha.

†† Si Greek chuwa'n gasut un denario. Osa'n denario ked byetug chi mangeygew un tangchen.

Pilalin-awan Jesus Cha Lasakit Ud Gennesaret

(Mat. 14:34-36)

⁵³ Chummamangcha pun si byeybyey, gummatongcha si sakup chi Gennesaret, ot impungodcha byangkacha. ⁵⁴ Lummawacha pun si byangka, kakman cha tagu immatulan si Jesus. ⁵⁵ Ot sintotodchakcha'n ummoy si losan un ili'n adchaliyan. Ot chingngeycha pun, biluligencha cha lasakit ta iyoycha si inggewala. ⁵⁶ Ulay lu chilu'n lugey'n ayala, iyoycha cha lasakit si maup-uppulan cha tagu, ot langkadkachegucha kan siya ta samela gey appachen cha lasakit chi sanggayachen chi anchu'n silupla. Ot cha losan un langapped lummin-awacha.

Tudtuchun Cha Iyaawi

(Mat. 15:1-9)

7 Si osa'n eygew, lachagup cha Pariseo ya cha uchum un mimistulun chi lintog un lampeypu'd Jerusalem, ummoycha kan Jesus. ² Ot intullongcha cha uchum un disipulus Jesus un manga-mangan un kii-saw chi imacha. Achipuncha tiluttuwa cha ugalicha'n Judio un mambiyucha yan, asicha ot mangan. ³ Ti cha Pariseo ya cha losan un Judio, tuttuwaoncha ugalin cha iyaawi un achipuncha mangan lu achipuncha mambiyu. ⁴ Ya achipuncha bo kalon cha uchum un makan un mangin-an si mekit lu achipuncha ulaon byebyayan. Ked achu bo uchum un ugalin cha iyaawi un tuttuwaoncha, isun chi in-iloncha'n man-uyas si byanga ya kanchilu ya mangkiwas si tasa ya chuyug.

⁵ Ot ilimus cha Pariseo ya cha mimistulun chi lintog kan Jesus "Puggey cha disipuluslu un achipuncha tuttuwaon chi ugali un tilawid taku kan cha leypuwan taku, ngim mangancha'n kiisaw chi imacha?"

⁶ Summongbyat si Jesus un kalala, "Tuttuwa imbyegan Apudyus kan propeta Isaiah mipanggop kan chikayu'n tagu'n aginpatati. Kalan chi inggilin Isaiah, 'Cha tagu'n alla, chaychayawoncha sakon si tupokcha, ngim adchayuwan chi somsomokcha kan sakon.

⁷ Lappun simbin chi malaychayawancha kan sakon, ti siyad itudtuchucha ugali un killingwan cha tagu, ked kalancha'n bilinku.' †

⁸ Lan-awichenyu bilin Apudyus ked siya popotpotanyu ugalin cha tagu."

⁹ Ot intuyuy Jesus un langibyega, "Lalaing kayu un langiwalin si bilin Apudyus taplu siya bo tuttuwaonyu ugaliyu. ¹⁰ Ti kalan chi bilin Moses, 'Potgom cha amam kan ilam,' ked 'Lu silu mangeyaweg si amala ya ilala, masapuy'n mapatoy.' ††

¹¹ "Ngim ha itudtuchuyu ked sabyali. Ti kalanyu lu awed mituyung chi tagu kan cha amala kan ilala ibyegala kan chicha, 'allaya chi ituyungku ngim Korban (piola'n uguchon, uwan Apudyus), ked achipun masapuy'n idchela chicha.' ¹² Ked lu hachi ibyegala, ipalityu si ing-inggala un tumuyung kan cha amala kan ilala.

¹³ Ked gapu si cha ug-ugali un itudtuchuyu si achu'n

tagu, lambyalin un liwalin chi ugud Apudyus. Ya achu cha koköonyu un kamatchi," kalan Jesus kan chicha.

Ha Kopya Un Mampeywing Si Tagu

¹⁴ Ilayagen Jesus cha amod un tagu kasin ot kalala kan chicha, "Chongyonyu losan chi alla ta maawatanyu. ¹⁵ Chakampun un mikam-ot chi tagu mampeywing kan siya, ngim ha mibyeyan chi tupokla. ¹⁶ Chongyonyu lu liingaan kayu."

¹⁷ Lapalos pun, tilelan Jesus cha tagu ot lilumlok si byeyoy, lakaimus cha disipuluslu lu silu pion chi pangngaligla'n ibyega. ¹⁸ Kalan Jesus kan chicha, "Ha lappun malunglungyu? Ha achipunyu bo maawatan un ha lumlok si tupok chi tagu ked achipunla chimkon chi tagu? ¹⁹ Ti achipun umoy si somsomokla ngim mangoy si buwangla ked lummoswa." (Ha piola'n uguchon ked mampeykas cha losan un makan).

²⁰ Intuyuyula kalan un, "Ha mibyeyan chi tagu ked siya mampeywing kan siya. ²¹ Ti somsomok chi tagu meypuwan cha lawwing un kopya, un isun chi kilagatkat, chegchegas, akaw, pumatoy, ²² agum, kilalawwing, silisikap, apos, mangkiyakiyap, lilalastug ya uchum un liluluku. ²³ Losan cha alla ked lampeypu si somsomok chi tagu ked siya mampeywing si tagu kan Apudyus."

Ha Pammatin Chi Osa'n Byebyai

(Mat. 15:21-28)

²⁴ Tilelan Jesus chi hachi'n ili ot ummoy si ili'n sakupon chi Tyre. Lilumlok si osa'n byeyoy ked achipunla pion un maammuwan un awed siya, ngim achipunla misulib chi kaawedla. ²⁵ Inggew chi osa'n byebyai un ha alakla ked latimu. Chingngeyla pun un awed si Jesus udchi, kakma ummoy si awechela. Lam-palintuming si sangwalanla, ²⁶ ot langkadkachegu ta peyyawola ayan un inggew si alakla. Ha alla'n byebyai ked liyalak ud Phoenicia un sakupon chi Syria ya Grego ugudla. ²⁷ Inyalig Jesus un langibyega kan siya, "Masapuy'n un-ulaon pakalan cha alak, ti chakampun un usutu lu ipakan chi kalon chi alak si asu."

²⁸ Ot summongbyat chi byebyai, "O, Apu, ngim ulay bo cha asu si guweb chi lamisaan ked kaloncha bugta un machachak cha alak."

²⁹ Ot kalan Jesus kan siya, "Bibiyu songbyatlu! Makwa'n ingkan, tilelan chi ayan chi alaklu." ³⁰ Ummoyon uwacha ot inchesala alakla'n uumbog, lummawa ayan kan siya.

Ha Lamalin-awaan Jesus Si Leyaki'n Latuyong Ya Laumey

³¹ Tilelan Jesus chi ili'd Tyre ot langoy ud Sidon un ummoy si byeybyey ud Galilee ya sakupon Decapolis. ³² Illiyoy cha tagu kan Jesus chi osa'n leyaki'n latuyong ya laumey. Langkadkachegucha kan siya ta appachela otyan ta lumin-awa.

³³ Inyachayun Jesus siya kan cha amod un tagu, ot iliggala cha gammatla si ingan chi leyaki. Ot tummup-

† v. 6-7, Isaiah 29:13 †† Exodus 20:12, Deuteronomy 5:16

pa ot appachela chilana chi leyaki.³⁴ Lantanged ud langit ot summaw-ot, ot kalala kan siya, "Ephphatha!" (Pila'n uguchon, "Miwalitka").³⁵ Ot kakma lakaan chi tuyongla ya umeyla ot lamot-agen chi manggigingala.³⁶ Bililin Jesus chicha ta achipuncha ibyegbyega. Ngim ulay lu bililinla chicha, ilam-amodcha imbyegbyega.³⁷ Patungedcha laschaaw, un kalancha, "Losan un killingwala ked bibiyu. Ti pilalin-awala tuyongla ya umeyla."

Ha Lamakalan Jesus Kan Cha Opat Libu'n Tagu

(Mat. 15:32-39)

8 Si hachi'n timpu, lachagup kasin cha amod un tagu. Ked lappun kaloncha, ilayagen Jesus cha disipulusla ot kalala kan chicha,² "Macheguwak gey kan cha tagu'n alla, ti latiyun eygew chi illiinggewancha kan sakon ked lappun kaloncha."³ Lu paoyolok chicha un mabibittin, matalimuchewcha si chayan ti adchayuan chi leypuwan cha uchum."

⁴ Summongbyat cha disipulusla, "Ngim udma intaku mangan si umalay un ipakan taku kan cha alla'n tagu ti alla taku si talin un ili?"

⁵ Ilimus Jesus, "Piga awed un tilapayyu?"

Kalancha, "Pitu."

⁶ Ot pilaamuy Jesus cha amod un tagu si pita. Illayala pitu'n tilapay, lanyaman kan Apudyus, ot pilispis-igla ot illidchola kan cha disipulusla ta iwayascha kan cha tagu. Ot kingwacha.⁷ Awed bo akit un mangkapaat un ikan. Lanyaman si Jesus kan Apudyus ot ibyegala kan cha disipulusla un iwayascha kan cha tagu.

⁸ Langkakakancha losan ot laslassugcha. Umoy un opat libu cha tagu'n langan. Ot chilagup pun cha disipulusla cha lasawey, laplaplu pitu'n langaya.

¹⁰ Pilaoyon pun Jesus cha tagu, lallugencha kan cha disipulusla si byangka ot ummoycha si ili'n sakupon chi Dalmanutha.

Ha Lampakwaan Cha Pariseo Kan Jesus Si Lakaskaschaaw

(Mat. 12:38-39; 16:1-4; Luk. 11:29-32)

¹¹ Ummoy cha uchum un Pariseo kan Jesus ot lilugiyancha'n lakasongsongbyat kan siya ti pioncha'n mangin-in-an siya. Ilimuscha un mangipaila si lakaskaschaaw un mangagammuwan un si Apudyus chi langibuun kan siya.¹² Summaw-ot si Jesus ot kalala, "Puggey chi sala'n lolap man-imus si lakaskaschaaw un mangagammuwan? Ibyegak chi katuttuwaan kan chikayu, lappun ipailak un lakaskaschaaw kan cha alla'n lolap."¹³ Tilelala chicha, lallugen si byangka, ot chummamang.

Ha Mangiyaligen Jesus Mipanggop Si Tudtuchun Cha Pariseo Ya Si Herod

(Mat. 16:5-11)

¹⁴ Cha disipulus Jesus, laliwatancha byayuncha. Osaan abus chi tilapay un awed kan chicha si byangka.¹⁵ Bilegbyegaan Jesus chicha, "Man-alled kayu ya tan-chaalanyu cha yeast cha Pariseo ya si Herod."

¹⁶ Ot lan-uuguchencha un kalancha, "Imbyegala hachi ti lappun siyad tilapay taku."

¹⁷ Ammun Jesus chi ug-ugguchoncha, ot kalala kan chicha, "Payuggey man-is-isikan un lappun ilawityu byayunyu'n tilapay? Achipunyu pay laing mitullong willu maawatan? Ha latangkin chi somsomokyu?"

¹⁸ "Allat cha atayu, ngim lappun itullongyu. Allat cha ingayu, ngim lappun chongyonyu." Ha achipunyu mas-masmok? †

¹⁹ "Ha lima'n tilapay un pilispis-igku kan cha li-mallibu'n tagu? Pigan langaya cha lasawey un chilagupyu?"

Kalancha kan siya, "Lasawayan si chuwa."

²⁰ "Ot pilispis-igku pun chi pitu'n tilapay un im-pakanku kan cha opat libu'n tagu, pigan langaya chilagupyu'n lasawey?"

Ot kalancha kan siya, "Pitu."

²¹ Oli pun kalala kan chicha, "Ked chaampunyu gey maawatan?"

Pilalin-awan Jesus Chi Kuyap

²² Gummatongcha pun ud Bethsaida, inggetong cha uchum un tagu osa'n lakuyap un leyaki ot langkad-kachegucha kan Jesus ta appachela siya.²³ Kiliwidla lakuyap un leyaki ot illiyoyla si igid chi ili. Ot tiluppaala atala ya ilappachela ot ilimusla kan siya, "Awed kamman mitullonglu?"

²⁴ Lantanged chi leyaki ot kalala, "O, mitullongku cha tagu, ngim isucha kayu'n malitidchayan."

²⁵ Ingkasin Jesus ilappachen chi atan chi leyaki. Ot lanchiyat un ustuy ya pummillong chi tullongla.²⁶ Ot pilaoyon Jesus siya ta umoy ud uwacha. Bililinla siya un kalala, "Achika mangoy si halat un ili."

Ha Langibyeg-an Peter Mipanggop Kan Jesus

(Mat. 16:13-20; Luk. 9:18-21)

²⁷ Ot ummoy cha Jesus ya cha disipulusla si cha ili'n sakupon Caesarea Philippi. Si chayan, ilimus Jesus kan chicha, "Silu ibyegbyegan cha tagu kan sakon?"

²⁸ "Kalan cha uchum, sika si John un Mambubunyg. Kalan bo cha uchum un, sika si Elijah, ked cha uchum kalancha un, osa kan propeta."

²⁹ Ilimus Jesus kan chicha, "Chikayu ngay? Himma maibygayyu kan sakon?"

Summongbyat si Peter, "Sika Kristu un ingkarin Apudyus un umali."

³⁰ Bililin Jesus chicha, "Achiyu ibyegbyega mipanggop kan sakon."

Ha Langibyeg-an Jesus Mipanggop Si Matoyala

(Mat. 16:21-23; Luk. 9:22-27)

³¹ Ot lilugiyalan itudtuchu kan chicha un kalala, "Sakon un Alak chi Tagu ked masapuy'n achu mipachasku'n ligat. Lawwingoncha sakon cha pallakayon cha Judio, cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog. Ked mapatoyak, ngim lu lumaus chi tiyun

† Jeremiah 5:21, Ezekiel 12:2

eygew, umuliyak matagu.”³² Mammot-eg chi lambye-byegan Jesus kan chicha. Ot intalin Peter siya ot tilubngeyla.³³ Ngim lansagung pun si Jesus kan cha disipulusla, ilomyala si Peter un kalala, “Wissedka, Satalas! Ti ha somsomoklu chakampun un lampeypu kan Apudyus, ngim lampeypu si tagu.”

³⁴ Ot ilayagen Jesus cha amod un tagu ya cha disipulusla, ot kalala, “Lu silu simpion un mitun-ud kan sakon, masapuy’n ichuyala long-egla, ked alusala ligat ulay siya matoyala ked tun-uchola sakon.^{†35} Ti ha tagu’n piola’n taguwon chi biyegla ked matayakla mit laing. Ngim ha tagu’n mangkasutala biyegla gapu kan sakon ya gapu si Bibiyu’n Chameg, matatagu ing-inggala.³⁶ Ti simma magaleb chi tagu lu mangkuwala losan un awed si lubung, ngim matayakla biyegla si ing-inggala?³⁷ Ti lappun makwa’n mansakan chi tagu si biyegla.³⁸ Ti si sala’n timpu un lappun pammatin chi kaachuwan ya amod chi kilalawwing cha tagu. Ked lu silu mabiin un mangisiked kan sakon ya ugudku, Sakon un Alak chi Tagu, mabiilak bo un mangisiked kan siya lu mangulilak un mangipaila si kilachayaw Amak un kadwaalak kan cha anheles.”

9 Ot kalala bo kan chicha, “Katuttuwaan chi ibyegak kan chikayu. Awed cha uchum kan chikayu si sala un achipuncha matoy inggala mailacha kilabyelin Apudyus si mampangatala.”

Ha Langipain-an Jesus Si Kila-Apudyusla

(Mat. 17:1-8;Luk. 9:28-36)

² Lummaus pu olom eygew, ilayagen Jesus cha Peter, James ya John ot illiyoyla chicha intalin si osa’n mantaklang un bilig. Udchi, summabyali tullong Jesus si sangwalancha,³ ya malilisiling chi silupla ya mamputilak un lappun mangiyisuwan si kilaputilakla si alla’n lubung.

⁴ Ot lummoswa cha Elijah kan Moses ot makaug-ugudcha kan Jesus.⁵ Ot kalan Peter kan Jesus, “Mistulu, bibiyu ta awed kami utla. Mangwa kami si tiyun sigey. Mangkuwam osa, mangkuwan Moses osa ya mangkuwan Elijah bo osa.”⁶ Imbyegala hachi ti lappun ammula si uguchola gapu ta amod chi ogyatcha.

⁷ Ot si hachi, tilalikchungan chi libuu chicha, ot ladngeycha ginga un lampeypu si libuu un kalala, “Alaya Alakku’n tagtagopok. Chongyonyu siya!”⁸ Kakmacha lanlangyanga, lappun intullongcha si uchum ngim abus si Jesus.

⁹ Ot lan-osogcha pun si hachi’n bilig, bililin Jesus chicha un kalala, “Achipunya ibyegbyega intullongyu kan cha uchum inggala Sakon un Alak chi Tagu si awi ked umuli matagu kasin.”

¹⁰ Ot tiluttuwacha bilinla, ngim lan-asi-imuscha lu silu piola’n uguchon chi umuli matagu kasin.¹¹ Ot ilimuscha kan siya, “Puggey cha mimistulun chi lintog ibyega un masapuy’n umun-ula umali si Elijah lu si Kristu.”

¹² Summongbyat si Jesus, “Tuttuwa un ummula si Elijah ummali ta isagalala cha tagu si umaliyak. Tuttuwa

ibyegak kan chikayu, lagamput ummali si Elijah ked lakwa cha losan un pion cha tagu’n koon kan siya un isun chi liigili si ugud Apudyus. Ked liigili bo’n Sakon un Alak chi Tagu si awi, masapuy’n mapaligatalak ya maam-amsiwak bo kan cha tagu.”^{††}

Ha Lameyyawan Jesus Si Ayan Un Illinggew Si Osa’n Leyaki

(Mat. 17:14-21;Luk. 9:37-43)

¹⁴ Langulin pun cha Jesus si inggewan cha uchum un disipulus, intullongcha cha achu’n tagu’n langalluyung kan chicha. Inggew bo cha uchum un mimistulun chi lintog un lakasongsongbyat kan cha disipulus.¹⁵ Intullong pun cha achu’n tagu si Jesus, laschaawcha ot lalodchakcha ummoy kan siya ot pakumustaoncha.¹⁶ Ot ilimus Jesus kan chicha, “Simma pin-ayu man-isisikan kan chicha?”

¹⁷ Ot gumminga osa’n leyaki un inggew kan cha achu un tagu, un kalala, “Mistulu, inggetongku alakku’n leyaki kan sika, ti ilumeyn chi ayan un awed kan siya.¹⁸ Ked lu gumatong chi ayan, ipat-ugla alak si pita. Mantetebuteb chi tupokla, mangngillongillot chi ngiponla, ya kuminkinteyeg chi long-egla. Imbyegak kan cha disipuluslu ta peyyawoncha ayan un awed kan siya, ngim achipuncha makapeyyaw.”

¹⁹ Summongbyat si Jesus kan chicha, “Chikayu’n lappun pammatila! Atoma byeyegku un illiinggew kan chikayu ya atoma alusku kan chikayu?” Oli pun kalala si aman chi alak, “Igetongyu kan sakon chi halat un alak.”

²⁰ Ot illiyoycha kan Jesus. Intullong pun chi ayan si Jesus, kakmala langayaskason chi alak ot lipat-ug si pita un mambyenbyelikted ya mantetebuteb chi tupokla.

²¹ Ilimus Jesus si aman chi alak, “Kam-amman chi lalugiyala?”

Ot kalala, “Likabyen-og.”²² “Iyey-eygewla siya ichukmam si apuy ya si chelum, ta mangtoyala kan siya. Ngim lu awed makwam, kacheguwan u chikami ya tuyungam u chikami.”

²³ Kalan Jesus kan siya, “Puggey ibyega, lu makwam? Makwa losan chi koon chi tagu lu mamati.”

²⁴ Ot kakman chi ama chilakey gingala un kalala, “Oo, mamatiyak, ngim tuyungalak ti kuyang chi pammatik!”

²⁵ Intullong pun Jesus cha amod un tagu’n sintotodchak un umachali, ilomeyala ayan, un kalala, “Sika’n ayan un lampatuyong ya langumey si alla’n alak, ibyegak kan sika lumawaka kan siya ya achika mangulin kasin.”

²⁶ Laakikis chi ayan ot pilatungedla langayaskason chi alak, ot lummawa. Isun chi lecheg chi alak ot achu langibyegan, “Latoy.”²⁷ Ngim iloglen Jesus chi imala ot bilangonla siya ot summiked.

²⁸ Lilumlok cha Jesus ya disipulusla si osa’n byeyoy. Ummabuscha pun, ilimus cha disipulusla kan siya, “Pakamiggey achipun makapeyyaw si hachi’n ayan?”

²⁹ Kalan Jesus kan chicha, “Abus chi luwalu si makapeyyaw si katchin ayan.”

† Itullongyu Mat. 10:38 and Luk. 9:23

†† Miila bo si Mateo 17:13

Kasin Jesus Imbyega Matoyala

(Mat. 17:22-23; Luk. 9:44-45)

³⁰ Ot tilelan cha Jesus chi hachi'n ili ot langoycha'd Galilee. Achipun Jesus pion un maammuwan chi inggewancha, ³¹ ti tudtutchuwala cha disipulusla. Kangkalala kan chicha, "Sakon un Alak chi Tagu si awi ked mipuyangak kan cha tagu'n mamatoy kan sakon. Ngim si mikatlu'n eygew, umuliyak matagu kasin." ³² Ngim achipun cha disipulusla maawatan chi piola'n ibyega ot ummogiyatcha'n maka-imus kan siya.

Silu Kangatuwan

(Mat. 18:1-5; Luk. 9:46-48)

³³ Gummatong cha Jesus ud Capernaum. Lilumlokcha pun si byeyoy, ilimus Jesus kan cha disipulusla, "Simma pin-ayu man-is-isikan si chayan?" ³⁴ Ngim gummilokcha ti ha pin-acha lan-is-isikan si chayan lu silu kangatuwan kan chicha. ³⁵ Ot ummamuy si Jesus, ilayagela cha lasawayan si chuwa'n disipulusla, ot kalala kan chicha, "Lu silu simpion un mambyalin kangatuwan kan chikayu, masapuy'n mambyalin kabyabyaan ya mansimbi kan cha losan un kadwala." ³⁶ Ilayagela osa'n alak ot pilasikedla siya si sangwalancha. Ilaklila siya ot kalala kan chicha, ³⁷ "Lu silu mangipotog si kabyabyaan un tagu un isun chi alla'n alak mipagapu si pammatila kan sakon, potgola bo sakon. Ked lu silu mangipotog kan sakon, potgola bo langibuun kan sakon."

Cha Achipun Mallawing Kan Chitaku Ked Biyun Taku

(Mat. 18:1-5; Luk. 9:49-50)

³⁸ Kalan John kan Jesus, "Mistulu, intullongmi osa'n tagu un pin-a mampeyyaw kan cha ayan un us-useyola ngachenlu, ot impalitmi siya ti chakampun un biyun taku."

³⁹ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Achiyu ipalit siya ti lu silu mangwa si lakaskaschaaw un useyola ngachenku, ked achipun man-ugud si lawwing mipanggop kan sakon. ⁴⁰ Ti lu silu achipun mallawwing kan chitaku ked biyun taku. ⁴¹ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu silu mamailum si chelum kan chikayu gapu ta tagu chikayu kan Kristu, tuttuwa'n maidchen si gunggulala."

Ha Mangwa Si Makabyasuyan Cha Uchum

(Mat. 18:6-9; Luk. 17:1-2)

⁴² "Lu silu mangmangwa si makabyasuyan cha alla'n kabyabyaan un tagu'n mamati kan sakon, un-ulloy chi ibitinla biletu'n gilingan si byegangla ked lantup-ung si byeybyey. ⁴³ Lu ha imayu chi gapun chi makabyasuyanyu, lampogenyu. Ti un-ulloy chi gungsuy kayu un maidchen si biyeg un mallalayun lu wechewed chi imayu un mibyellu ud impiyeylu un mallalayun un apuy. ⁴⁴ Lu ikiyu gapun chi makabyasuyanyu, lampogenyu. Ti un-ulloy chi mapilay kayu un maidchen si

† Verse 44 ya 46, chakampun si mipati allaya'n bersikulu si cha gettok un chachaan un kasuyatan un liigili si Greek.

biyeg un mallalayun lu wechewed chi ikiyu un mibyellu ud impiyeylu. ⁴⁷ Ked lu ha atayu chi gapun chi makabyasuyanyu, ukaonyu! Ti un-ulloy chi mabussook kayu un lumlok si mampangatan Apudyus lu wechewed chi atayu un mibyellu ud impiyeylu, ⁴⁸ 'un inggewan cha ogos un, achipun matoy ya apuy un achipun maksop.' ⁴⁹ "Losan un tagu, masapuy'n mapachasancha ligat ta bumayu ugalicha, un isun chi makan un lu maasilan pumiya. ⁵⁰ Bibiyu asin, ngim lu makaan chi simsimla lappun in-ilon un mangiyulin si kilaasinla. Ked isun otyan chi mallamlaw un laasilan chi mambibiyulanyu ta mallin-awa kayu."

Ha Tudtuchun Jesus Mipanggop Si Ichang

(Mat. 5:31-33; 19:1-12; Luk. 16:18)

10 Tilelan cha Jesus chi hachi'n ili ot ummoycha si sakupon chi Judea ot chilemangcha bo chewwang un Jordan. Ot kasin bo lauppun cha amod un tagu kan Jesus ot tiludtuchuwala chicha un isun chi sigud un pin-ala killingwa.

² Si hachi, ummoy cha uchum un Pariseo kan siya ta mangin-in-ancha siya. Ot kalancha, "Ha ipalubus kamman chi lintog taku un ichangan chi leyaki asawala?"

³ Summongbyat si Jesus un kalala, "Simma imbilin Moses si awi?"

⁴ Ot kalancha, "Inteun Moses un mangigili leyaki si kasuyatan un mangichangala si asawala ked makwa un peyyawola siya." †

⁵ Ngim kalan Jesus, "Gapu si kilatangkin cha tagu, inggilin Moses chi hachi'n bilin. ⁶ Ngim si chamchamu un langwaan Apudyus si lubung, killingwala leyaki ya byebyai. ⁷ 'Ked hachi gapulan telan chi leyaki cha amala kan ilala ked mitipug si asawala, ⁸ ked mambyalincha ossaan un long-eg.' Ked chakampun un chuwacha ngim ossaan un long-eg. ⁹ Ked lu silu cha lantipugon Apudyus, lappun kalobbongan chi tagu'n mampasila kan chicha." ¹⁰ Lilumlok pun cha Jesus si osa'n byeyoy, ilimus bo cha disipulusla mipanggop si ichang. ¹¹ Kalala kan chicha, "Lu silu leyaki un mangichang si asawala ked mangasawa kasin, makabyasuy si chegchegas. ¹² Ked lu silu bo byebyai'n mangichang si asawala ked mangasawa kasin, makabyasuy bo si chegchegas."

Ha Laminchisyulan Jesus Kan Cha Aalak

(Mat. 19:13-15; Luk. 18:15-17)

¹³ Illinggew cha tagu'n langiyoy kan cha aalakcha kan Jesus ta ipatayla cha imala kan chicha ya binchisyulala chicha. Ngim ilomyan cha disipulusla chicha. ¹⁴ Ngim intullong pun Jesus, summanga ot kalala kan chicha, "Palubusanyu cha aalak un umali kan sakon. Achiyu ipalit chicha, ti cha katla'n aalak chicha cha mipati si Mampangatan Apudyus. ¹⁵ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu silu achipun mangipakumbyabya si long-egla si mamatiyala kan Apudyus, un isun chi kilakum-

†† Ha ibyegala si Greek, losan un tagu masapuy'n maasilan si apuy. ‡ Deuteronomy 24:1-4 †† Genesis 1:27 †† Genesis 2:24

byabyan cha alla'n aalak, achipun makwa un mipati si Mampangatan Apudyus." ¹⁶ Ot ilaklin Jesus cha aalak ot impatayla imala si kacha osa kan chicha ya bilinchisyulala chicha.

Ha Byaklang Un Leyaki (Mat. 19:16-30; Luk. 18:18-30)

¹⁷ Si lummibbyatan cha Jesus un umoy manggagakay, lalodchak chi osa'n leyaki un ummoy lampalintuming si sangwalanla ot ilimusla kan siya, "Bibiyu'n Mistulu, simma masapuy'n kook ta mataguwak kan Apudyus ing-inggala?"

¹⁸ Ot kalan Jesus kan siya, "Puggey kalan un bibiyu kan sakon? Lappun uchum si bibiyu lu achi abus si Apudyus. ¹⁹ Ammum cha bilin Apudyus un kalala: 'Achika pumatoy, Achika makachegchegas, Achika manakaw, Achim tistiguwan chi chakampun si tuttuwa, Achika malluku, ya Masapuy'n potgom cha amam kan ilam.'" †

²⁰ Ot kalala kan Jesus, "Mistulu, inggan chi kabyenogku, ilaminku killingwa cha bilin."

²¹ Laay-ayatan si Jesus un langitutullong kan siya ot kalala, "Awed chi ossaan un langkuyangam. Man-ingilaka kan cha losan un kukkuwam ked idchom chi ngilala kan cha kapus, ta langit chi manguppulam si kilabyaklanglu. Ked umalika, mitun-ud kan sakon."

††²² Chingngeyla pun chi imbyegan Jesus, ummoyon un manchachauy ti amod chi bilaklangla.

²³ Lansagung si Jesus kan cha disipulusla ot kalala kan chicha, "Patunged kakaskun chi mipatyan chi byaklang si Mampangatan Apudyus!"

²⁴ Laschaaw cha disipulus si imbyegala, ngim ingkasin Jesus imbyega, "Aalakku, patunged kakaskun chi mipatyan chi tagu si Mampangatan Apudyus! ²⁵ Ti lagodgochong chi lumlokan chi kamey si abut chi talud lu ha mipatyan chi byaklang si Mampangatan Apudyus."

²⁶ Laam-amod laschaaw cha disipulus ot kalanha kan siya, "Simman lu cha makwa'n matatagu?"

²⁷ Ot intullong Jesus chicha ot kalala, "Lu tagu mangawa achipunla kabyeeyan, ngim lu si Apudyus, makwala ti kabyeeyala losan."

²⁸ Ot kalan Peter kan siya, "Somsomkom, tilelanmi cha losan ta pigagey lu mitun-ud kami kan sika."

²⁹ Kalan Jesus, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu silu malelan si byeyoyla willu susuludla willu amala kan ilala, willu cha aalakla willu pitala gapu si mitun-uchela kan sakon ya mangiweyagawagela si Bibiyu'n Chameg, ³⁰ ked maidchen si sala'n timpu si ad-achu un byeyoy ya susulud, ila ya aalak ya pita. Mapaligatan si alla'n lubung ngim si umali'n eygew, maidchen si biyeg un mallalayun. ³¹ Ngim achu cha langatu'n tagu si sala ked mibyabyacha si umali'n eygew. Ya achu cha labyabya un tagu si sala ked mipangatucha si umali'n eygew."

Ha Mikatlu'n Langibyeg-an Jesus Si Matoyala (Mat. 20:17-19; Luk. 18:31-34)

³² Si inggewancha si chayan un malagecha'd Jerusalem, lamangpangu si Jesus. Laschaaw cha disipulusla'n lituntun-ud kan siya. Ked cha tagu'n lituntun-ud kan chicha, ummogyatcha. Ot intalin Jesus cha disipulusla'n lasawayan si chuwa ot kasinla bo ibyega makwa kan siya. ³³ Ot kalala, "Chongyonyu. Alla pun un intaku ud Jerusalem ked Sakon un Alak chi Tagu si awi, mipuyangak kan cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog. Ked kodchongancha sakon un matoy, ked ipuyangcha sakon kan cha Gentil. ³⁴ Ked am-amsiwolak ya tuppaalak ya sapsaplitalak, asicha ot sakon patoyon. Ngim si mikatlu'n eygew, umuliyak matagu."

Ha Kangatuwan Si Mampangatan Apudyus (Mat. 20:20-28)

³⁵ Ot ummachali cha James kan John, un alak Zebedee kan Jesus, ot kalanha kan siya, "Mistulu, pionmi'n koom chi chawatoni kan sika."

³⁶ Ilimus Jesus kan chicha, "Simma pionyu'n kook kan chikayu?"

³⁷ Ot kalanha kan siya, "Lu chumtong chi machaychayaw un manturayam, ipalubuslu u chikami'n makatugew kan sika, osa si machuwalanlu ya osa si machuwigim."

³⁸ Ngim summongbyat si Jesus un kalala, "Achipunyu ammu chawchawatonyu. Ha maalusanyu kamman chi ligat un isun chi ligat un mipachasku? Ha makwa kamman un maiteyodyu un matoy un isun chi inyootoyku?"

³⁹ Ot kalanha, "O, makwami."

Ot kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa'n maalusanyu ligat un isun chi mipachasku ya maiteyodyu bo'n matoy un isun chi iyootoyku. ⁴⁰ Ngim lappun kalobbongak un mampili lu silu mantugew si machuwalanku willu machuwigik ti si Apudyus chi lanchutuk kan cha asi mantugew."

⁴¹ Chingngeyn pun cha simpuyu'n disipulus chi alla, summangacha kan cha James kan John. ⁴² Ilayagen Jesus chicha losan ot kalala kan chicha, "Tagammuyu cha maibilang un papangat utla pita, ipatutcha cha pioncha kan cha iturayancha. Ya cha langangatu saedcha, ipailacha kalobbongancha. ⁴³ Ngim chakampun otyan kamatchi koonyu. Ti lu silu piola'n ngumatu kan chikayu, masapuy'n mansimbi kan chikayu losan. ⁴⁴ Ked lu silu simpion kan chikayu'n mambyalin kangatuwan, masapuy'n mansimbi si losan un tagu un isun chi musassu. ⁴⁵ Ti Sakon un Alak chi Tagu si awi, chakampun si ummaliyak utla pita ta isimbiyalak kan cha tagu, ngim ummaliyak ta mansimbiyak kan cha tagu ya ichuyak chi biyegku un mansaka kan cha achu'n tagu."

† Exodus 20:12-16, Deuteronomy 5:16-20 †† Itullongyu 2:14

Lakatullong Si Bartimaeus Un Lakuyap

(Mat. 20:29-34;Luk. 18:35-43)

⁴⁶ Gummatong cha Jesus ya cha disipulusla ud Jerico. Ked si ummoyolancha si hachi'n ili, litun-ud cha amod un tagu kan chicha. Ot illinggew chi osa'n lakuyap un ummaammuy si igid chi kesa un mampampalimus, si Bartimaeus un alak Timaeus. ⁴⁷ Chingngeyla pun si Jesus un iNazareth un lumaus, illugilan mampokapokaw un kalala, "Jesus, un Galak Ari David, kacheguwalak u!"

⁴⁸ Achu cha langomey kan siya ta gumilok otyan, ngim ilam-amodla impakuy un kalala, "Galak David, kacheguwalak u!"

⁴⁹ Oli pun, ummillong si Jesus ot kalala, "Ayagenyu siya utla."

Ot ilayagencha hachi'n lakuyap un kalancha, "Mateteyokka! Sumikedka, ti ilayagela sika." ⁵⁰ Kakmala kilaan chi pokosla, summiked ot ummoy kan Jesus.

⁵¹ Ilimus Jesus kan siya, "Himma piom un kook kan si-ka?"

Ot kalan chi lakuyap kan siya, "Apu, piok un makatul-long."

⁵² Kalan Jesus kan siya, "Makwa un ingkan uwayu ti ha pammatim kan sakon chi gapun chi lumminawaam." Ot kakma lakatullong ot litun-ud kan Jesus si chayan.

Ha Lanchayawancha Kan Jesus Si Lilumlokala Ud Jerusalem

(Mat. 21:1-11;Luk. 19:28-40;Jhn. 12:12-19)

11 Ummachali pun cha Jesus ud Jerusalem, gummatongcha si pon-ed chi Bilig un Olivo un mambyeatan cha ili'd Bethphage ya Bethany. Ot pilaulan Jesus cha chuwa'n disipulusla ² un kalala kan chicha, "Umula kayu si anchiyan ili'd chomang ked lu gumatong kayu, ochesanyu lipupungod un ayyubun chi changki un chaampun makabyayuwun. Ubyachenyu ked igetongyu utla. ³ Lu awed mangimus un, 'Payuggey lait ubyachen?' ibyegayu'n, 'Masapuyun chi Apu ya asila kakma iyulin.'"

⁴ Ummoyoncha ot inchesancha ayyubu si kesa un lipupungod si sawang chi osa'n byeyoy. Ot ilubyachencha. ⁵ Ot cha uchum un tagu'n sumisiked si hachi, kalancha, "Himma koonyu, payuggey ubyachen lait un ayyubu?" ⁶ Imbyegacha imbyegan Jesus kan chicha ot inteun cha hachi'n tagu. ⁷ Ot inggetongcha ayyubun changki kan Jesus ot inyap-ap cha disipulus chi takpin chi silupcha si ochog chi ayyubu ot langabyayu si Jesus. ⁸ Achu bo cha tagu'n langiyapleg kan cha silupcha si kesa ya lummapngis cha uchum si pangan cha kayu ot inyaplegcha si kesa un ayola. ⁹ Ot cha tagu'n ummun-ula ya cha lituntun-ud kan siya, simpapakuycha un kalancha,

"Machaychayaw si Apudyus! Chayawon taku siya un imbuun Apudyus.

¹⁰ Chayawon taku siya'n umali un mangituray kan chitaku ti siya mipasali kan Ari David!

Machaychayaw si Apudyus un kangatuwan!" †

¹¹ Gummatong cha pun ud Jerusalem, lilumlok si Jesus si templo. Lilangyangala pun cha losan, ummoy kan cha lasawayan si chuwa'n disipulusla ud Bethany ti lummaschom.

Ha Langeywagon Jesus Si Kayu'n Igus

(Mat. 21:18-19)

¹² Labigat pun si langulilancha un lampeypu'd Bethany, labitin si Jesus. ¹³ Ot intapla kayu'n igus un achu tubula, ot ummoyla intullong lu awed bungala. Ummachali pun, lappun inchesala si bungala ngim tubu abus ti chaampun chi timpun mamungaala. ¹⁴ Ot kalala si kayu, "Malipud si sala, lappun mangan kasin si bungam." Ot chingngeyn cha disipulusla imbyegala.

Ha Lameyyawan Jesus Kan Cha Mallalaku Si Templo

(Mat. 21:12-17;Luk. 19:45-48;Jhn. 2:13-17)

¹⁵ Gummatongcha pun ud Jerusalem, ummoy si Jesus si templo ot lampeyyaw kan cha inggew un mallalaku ya cha pin-a mangngila. Ot ilaminla lilitwed cha lamisaan cha mansusupli si pilak ya cha aammuyan cha mallalakü kalapati. ¹⁶ Ya impalitla bo cha mam-bubukud un mangoy si chayom chi templo. ¹⁷ Ot kalala'n lantudtuchu kan chicha, "Ha chakampun kamman un liigili si ugud Apudyus un, 'Ha byeyoyku ked siya kalancha'n malluwaluwan cha losan un tagu si kaili-ili.' Ngim lambyalilonyu tatayyuwan cha akkawan." ††

¹⁸ Chingngeyn pun cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog chi kingwan Jesus, lansingitcha si in-iloncha'n mangtoy kan siya. Ti ummogycha kan siya ti laschaaw cha amo-amod un tagu si tudtuchula. ¹⁹ Lummaschom pun, tilelan cha Jesus chi hachi'n siudad.

Ha Maachey Si Kayu'n Igus

(Mat. 21:20-22)

²⁰ Labigat pun, si lilausancha hachi'n kayu'n igus, intullongcha un leyangu inggala si puunla. ²¹ Laslasmok Peter chi imbyegan Jesus ot kalala kan siya, "Mistulu, ilam! Leyangu kayu'n igus un ileywagem!"

²² Summongbyat si Jesus kan chicha, "Patiyonyu si Apudyus. ²³ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu silu mangibyega si alla'n bilig, 'Umopwaska ked man-atunka si byeybyey,' ked achipun manchuwachuwa somsomokla ngim patiyola un ha imbyegala ked makwa, tuttuwa un makwa. ²⁴ Ked ibyegak kan chikayu, lu silu chawatonyu kan Apudyus si luwalu, patiyonyu un maatod kan chikayu, ked awatonyu. ²⁵ Lu malluwalu kayu, pakawalonyu cha tagu'n lakabyasuy kan chikayu ta pakawalon bo Amayu'd langit cha byasbyasuyyu. ²⁶ Ngim lu achipunyu pakawalon, achipun bo Amayu'd langit pakawalon cha byasbyasuyyu." †

† Psalm 118:26 †† Isaiah 56:7, Jeremiah 7:11 ‡ Chakam-pun si mipati allayan bersikulu Mark 11:26 si chachaan un kasuyatan un liigili si Greek. Maila si Matthew 6:15

Ha Imus Mipanggop Si Kalobbongan Jesus

(Mat. 21:23-27; Luk. 20:1-8)

²⁷ Ot langulin cha Jesus ud Jerusalem. Si lalidtid-chayalan Jesus si chayom chi templo, ummoy kan siya cha ap-apun cha papachi, cha mimistulun chi lintog ya cha pallakayon cha Judio. ²⁸ Ot kalancha kan siya, "Simma kalobbongam un mangwa kan cha laoy? Silu lan-gatod si alla'n kalobbongam un mangwa kan cha laoy?"

²⁹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Awed chi imusok kan chikayu. Lu songbyatanyu, asik ibyega lu simma kalob-bongak un mangwa kan cha laoy. ³⁰ Ibyegayu kan sakon chilu lampeypuwan chi kalobbongan John un mambunyg? Leypu kan Apudyus willu tagu?"

³¹ Ot lan-iillimuscha, "Simma ibyega taku? Lu kalan taku'n, 'Leypu kan Apudyus' kalala un, 'Payuggey achi pilati si John lù?' ³² Ngim lu kalan taku'n, 'Leypud chi tagu,' " Ngim ummogyatcha kan cha tagu, ti ma-maticha losan un propetan Apudyus si John. ³³ Ot si-longbyatancha si Jesus, "Achipunmi ammu."

Ot kalan Jesus kan chicha, "Achipunku bo ibyega kan chikayu lu silu leypuwan chi kalobbongak un mangwa kan cha laoy."

Ha Alig Chi Mantangkong Si Pita

(Mat. 21:33-46; Luk. 20:9-19)

12 Ot inyalig Jesus un kalala kan chicha, "Inggew chi osa'n tagu un lammuyà grapes. Ot ilayedla lampalikwos, ot ummabut si byetu ta asila mangkupisan si bungala. Ot langwa bo si mantaklang un sigey ta inggewan cha man-aachug. Ot im-patangkonla ot ummoy si sabyali'n ili. ¹² Gummatong pu timpun chi man-aapit, imbuunla osa'n bubùlola ta umoy mangaya si buwwala. ³ Ngim cha lantangkon, chilokmaancha hachi'n bubùlola ot bilokbokcha siya ot pileyyawcha un lappun illidchoncha. ⁴ Kasinla bo imbuun chi osa'n bubùlola ot pilang-okcha uyula ya kingwacha kabibiilan kan siya. ⁵ Ot kasinla bo imbuun chi osa, ot pilatoycha siya. Ot katchi bo killingwacha si losan un bubùlola un imbuunla, pin-acha bilokbok cha uchum ya pilatoycha bo cha uchum. ⁶ Hachi ked, lappun uchum un ibuunla, abus chi alakla'n leyaki'n tagtagopola. Si alungusla, imbuunla siya kan chicha, kalala, 'Mabiincha ked kan siya.'

⁷ "Ngim gummatong pu alakla, kalan cha lan-tangkon, 'Allaya sinlaksun si alla'n pita. Umali kayu ta patoyon taku siya ta mangkuwa taku laksunla!' ⁸ Ot chilokmaancha siya ot pilatoycha, ot imbyellucha lechegla si lasin chi pita un lamuy-an si grapes."

⁹ Ot ilimus Jesus, "Simma koon chi singkuwa si pita? Umoyla patoyon cha hachi'n lantangkon ked im-patangkonla pitala kan cha uchum. ¹⁰ Ha achipunyu kamman bilasa liigili si ugud Apudyus mipanggop si allaya? Kalala, 'Ha byetu un illissan cha lampaud un kalancha'n lap-pun simbila,

† Isaiah 5:1-2

siya lambyalilon Apudyus un kapotogen un mangim-pon-ed si misaachen chi byeyoy.

¹¹ Si Apudyus chi langwa si allaya ked lakaskaschaaw chi mangitullongan taku.' " ††

¹² Pilachas cha papangat cha Judio un chokmaan siya ti laawatancha un chicha pasagichela si inyaligla. Ngim ummogyatcha kan cha amod un tagu, tilelancha siya ot ummoyoncha.

Ha Mipanggop Si Bugis

(Mat. 22:15-22; Luk. 20:20-26)

¹³ Oli pun, imbuuncha cha uchum un Pariseo ya uchum un tagun Herod ti pioncha'n lubuton siya si ibyegala. ¹⁴ Ummoycha kan siya ot kalancha, "Mistulu, ammumi un tuttuwa cha losan un ibyegam. Ammumi bo'n achipunlu laksigon chi tagu ulay silu kilasasaedla. Ngim siyad itudtuchum chi katuttuwaan mipanggop si pion Apudyus un koon cha tagu. Ked ibyegam u kan chikami lu suplingonmi lintog taku un Judio lu mam-byayed kami si bugis si Emperador willu achipun?"

¹⁵ Ngim ammun Jesus un pioncha'n sikapan siya ot kalala kan chicha, "Payuggey sakon mangin-in-an? Itchelak si pilak ta itullongku."

¹⁶ Illidchencha pun, kalan Jesus kan chicha, "Himma sinlupa ya singngachen si alla?"

Ot kalancha, "Si Emperador Caesar."

¹⁷ Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu katlat, idchonyu kan Emperador chi uwala ya idchonyu bo kan Apudyus chi uwan Apudyus." Chingngeycha pu hachi, laslaschaaw-cha kan siya.

Mipanggop Si Umuliyon Chi Tagu Un Latoy

(Mat. 22:23-33; Luk. 20:27-40)

¹⁸ Ot ummoy cha uchum un Saduceo kan Jesus makaim-imus. Cha Saduceo, achipun cha patiyon un umuli matagu kasin cha latoy. ¹⁹ Kalancha, "Mistulu, inggilin Moses chi allaya para kan chitaku, 'Lu langa-sawa osa'n leyaki ked latoy un lappun alakcha, masa-puy un asaw-on chi suludla chi labyayu ta umalakcha un mibilang alak chi hachi'n latoy un suludla.'

²⁰ Inggew cha pitu'n lelleyaki'n mansusulud. Langa-sawa panguyu ot latoy un lappun alakcha. ²¹ Ot ila-sawan chi mikadwa chi labyayu ot latoy bo un lappun alakcha. Ked isula bo si mikatlu, ²² inggala ilasawala losan cha pitu un mansusulud. Latoy cha losan un lap-pun alakcha. Ked ha alungusla, latoy bo byebyai. ²³ Ked lu umuli kasin matagu cha latoy, silu ustu un sin-asawa kan siya? Ti losan cha'n pitu ilasawa siya."

²⁴ Summongbyat si Jesus un kalala, "Laillachu kayu ti achipunyu maawatan chi liigili si ugud Apudyus ya kil-abyelinla.

²⁵ "Ti lu umuli matagu cha latoy, achipun cha man-as-awasa kan miyisucha kan cha anghesud ud langit.

²⁶ "Ked ha mipanggop si umuliyon cha latoy mataguwan kasin, achipunyu kamman bilasa inggilin Moses mipanggop si umapu-apuy un kayu? Ti kalan

†† v. 10-11 Psalm 118:22-23 ‡ Deuteronomy 25:5

Apudyus kan siya, 'Sakon si Apudyus un chaychayawon cha Abraham, Isaac ya Jacob.' †

²⁷ "Ha piola'n uguchon ked matagu kasin cha latoy, ti si Apudyus ked chakampun un Apudyus cha latoy, ngim Apudyus cha matattagu. Patunged kayu lailachu!"

Ha Kapopotgen Un Bilin

(Mat. 22:34-40; Luk. 10:25-27)

²⁸ Ot inggew chi osa'n mistulun chi lintog un langngey kan cha Saduceo un lakasongsongbyat kan Jesus. Ot chingngeyla un ustu insongbyat Jesus kan chicha, ilimusla kan siya, "Kan cha losan un bilin Apudyus, simma kapotogen?"

²⁹ Summongbyat si Jesus, "Ha kapotogen un bilin Apudyus ked. 'Chikayun galak Israel, ammanyu chongyon. Ossaan chi Apu taku un si Apudyus, lappun uchum. ³⁰ Ked masapuy'n ayatom si Apudyus si losan un somsomoklu, si losan un kalichodwam, si losan un kilalainglu ya si losan un koscheym.' ††

³¹ "Ked allaya mikadwa, 'Masapuy'n ayatom cha asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu.' ‡ Lapun uchum si kapotogen un bilin lu cha alla'n chuwa."

³² Ot kalan chi mistulun chi lintog kan siya, "Ustu insongbyatlu. Tuttuwa imbyegam un ossaan si Apudyus un Apu taku, ya lappun uchum ngim siya abus. ††† Ked tuttuwa un masapuy'n ayaton taku siya si losan un somsomok taku, si losan un kilalaing taku ya si losan un koschey taku ya ayaton taku cha asintatagu taku un isun chi man-aayat taku si long-eg taku. Lapotpotog un tuttuwaon taku cha alla'n chuwa'n bilin lu manchatun si losan un michatun kan Apudyus." ††

³⁴ Chingngeyn pun Jesus chi kilalaing chi songbyatla, kalala kan siya, "Alla akit un mipatika si Mampangatan Apudyus." Ked inggala si hachi, lappun uchum un lateyod un makaim-imus kan siya.

Silu Singgalak Kan Kristu?

(Mat. 22:41-46; Luk. 20:41-44)

³⁵ Si lantudtuchuwan Jesus si templo, kalala, "Puggey cha mimistulun chi lintog ibyega un ha Kristu ked galak David? ³⁶ Ti impaibyegan chi Ispiritun Apudyus kan David un kalala,

'Si Apudyus un Apu, kalala kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku,

inggala ipaabyakku cha losan un kabusuym.' †††

³⁷ "Lu ilawagen David si Kristu un Apula, himma inilola'n galak David si Kristu?" Ked lagalasan cha achun tagu un lanchochongngey kan Jesus.

Ha Imbyegan Jesus Kan Cha Mimistulun Chi Lintog

(Mat. 23:1-36; Luk. 20:45-47)

³⁸ Si lantudtuchuwan Jesus, kalala kan chicha, "Allechenyu cha mimistulun chi lintog, ti pipioncha'n iliklikwos chi anchu-anchu un silupcha ya memeyedcha'n chaychayawon cha tagu chicha si mekit. ³⁹ Ya

† Exodus 3:6 †† v. 29-30 Deuteronomy 6:4-5 ‡ Leviticus 19:18 †† Deuteronomy 4:35 †† Hosea 6:6 ††† Psalm 110:1

piliyancha bo'n umamuy si kapopotgen un tugew si sinagoga ya pioncha'n chicha machaychayaw lu awed piyasta. ⁴⁰ Sikapancha bo cha labyayu ta eyancha cha kukkuwacha, ya anchu-anchuwoncha luwalucha si sangwalan cha achu'n tagu. Ked gapu si hachi, manchegson chi kachusaancha."

Ha Illidchon Chi Labyayu Kan Apudyus

(Luk. 21:1-4)

⁴¹ Ot ummamuy si Jesus si chomang chi iiggaan si pilak si templo, ot intutullongla cha achu'n tagu'n pin-acha mangitup-ung si pilak. Ked sin-adchu itup-ung cha byabyaklang. ⁴² Ot lilumlok chi osa'n kapus un labyayu ot intup-ungla chuwa'n siping. ⁴³ Ot ilayagen Jesus cha disipulusla ot kalala kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu. Ad-achu intup-ung chi kapus un labyayu si iiggaan si pilak lu cha losan un pin-a langigga si pilakcha. ⁴⁴ Ti cha uchum, siyad illidchoncha saweyn chi pilakcha. Ngim ha alla'n labyayu, ulay kapus, illidchola losan un awed kan siya un useyola si mataguwala."

Mipanggop Si Mayam-alan Chi Templo

(Mat. 24:1-2; Luk. 21:5-6)

13 Lummawa pun si Jesus si templo, kalan chi osa'n disipulusla, "Mistulu, ilam ked cha mangkabayayun byetu ya cha byeyoy alla! Bibiyu in-iloncha'n langwa."

² Ot kalan Jesus kan siya, "Mailayu cha alla'n mangkachakkey'n byeyoy, ngim chumtong chi timpu un maamin mikusob cha laoy, ked lappun akit matelan si byetu si sigud un igewla."

Cha Mangagammuwan Si Alungus Chi Eygew

(Mat. 10:17-22; 24:3-14; Luk. 21:7-19)

³ Ummamuy pun si Jesus ud Bilig un Olivo, un chomangon chi templo, lakaimus cha Peter, James, John ya Andrew kan Jesus ti tummalincha. ⁴ Kalancha, "Ibyegam u kan chikami lu kam-amman chi makwaan chi hachi'n imbyegam, ked simma mangagammuwanmi un chancheli makwaanacha?"

⁵ Ot summongbyat si Jesus un kalala, "Man-alled kayu ta achi kayu maallilaw. ⁶ Achi cha umali un useyoncha ngachenku un kangkalanacha, 'Sakon si Kristu!' ked achi cha allilawoncha. ⁷ Ked lu chongyonyu cha manggugubiyat, ya chameg un langgugubiyat si uchum un ili, achi kayu umogyat. Ti masapuy'n makwa katchi, ngim chaampun chi alungus chi lubung. ⁸ Ti manggugubiyat cha nasyun, ya manggugubiyat bo cha iturayan cha ari. Ked lumoswa cha chita ya uyat si cha kailili. Ngim cha laoy siya malugiyang cha ligligat un isun chi sumigabyen chi buwang chi byebyai un alla'n umalak.

⁹ "Ngim allechenyu. Ti chokmaan chikayu ked ichiyum chikayu si korti, ked saplitancha chikayu si sinagoga. Ked mipasangu kayu si cha turay ya cha Ari mipagapu kan sakon, ta hachi wayayu un mangibyega si Bibiyu'n Chameg kan chicha. ¹⁰ Masapuy'n umun-ula

mibyebyega chi Bibiyu'n Chameg kan cha losan un tagu si ili-ili. ¹¹ Ked lu chokmaanacha chikayu ya michiyum kayu si korti, achi kayu machalagen si isong-byaty, ti mipakaammu kan chikayu ustu'n ibyegayu. Ti chakampun kan chikayu meypuwan chi ibyegayu, ti ha Ispiritun Apudyus chi mangipaspasmok kan chikayu.

¹² "Si hachi'n timpu, man-asiibit cha mansusulud ta mapatoy chi suludcha, ya ulay bo cha man-aama ya man-iila. Ked sasangngaon cha aalak cha amacha ya ilacha ked ipatoycha chicha. ¹³ Ked lawingon chikayu kan cha losan un tagu gapu kan sakon. Ngim lu silu mangipapati si pammatila kan sakon inggalà alungus-la, chicha matatagu ing-inggala."

Ha Mayam-alala'd Jerusalem

(Mat. 24:15-22; Luk. 21:20-24)

¹⁴ Intuyuy Jesus un kalala, "Lu mailayu hachi'n patunged 'Kaog-ogyat un Manyam-an' un sumisiked si lugey'n chakampun si lobbongla'n inggewan. (Cha masa si laoy, maawatancha otyan). Ked cha inggew ud Judea, masapuy'n umawidcha si bibbilig. ¹⁵ Ha tagu'n awed si otop chi byeyoyla ked masapuy'n achipun lumoksed willu lumlok si byeyoyla, ta mangaya cha alikamola. ¹⁶ Ha tagu'n inggew si tattayun, masapuy'n achipun mangulin umoy mangaya si takpin chi silupla. ¹⁷ Si hachi'n timpu, kadchegu cha mabugi ya cha mantagibi. ¹⁸ Iluwaluyu kan Apudyus ta achipun miyaspuy si timpun chi agilid. ¹⁹ Ti ha ligat si hachi'n timpu, ked lappun isula malipud si chamchamun langwaan Apudyus si lubang inggala si sala, ya lappun bo isula si umali'n eygew. ²⁰ Lu achipun Apudyus pilaagobbya cha hachi'n eygew, lappun lin latagu kan cha tagu. Ngim gapu si kachegula kan cha losan un chilutukala, pilaagobbyala cha hachi'n eygew.

²¹ "Ked lu awed mangibyega kan chikayu un kalala, 'Ilanyu, allaya si Kristu!' willu 'Ilanyu, anchiya siya!' achiyu patiyon. ²² Ti lumoswa tuntulli un Kristu ya tuntulli un propeta. Mangipailacha si mangilasilan ya lakaskaschaaw ta mangallilawcha kan cha tagu'n pililian Apudyus. ²³ Ngim man-alled kayu; ilun-ulak imbyebyega kan chikayu losan cha laoy."

Ha Umaliyan Chi Alak Chi Tagu

(Mat. 24:29-31; Luk. 21:25-28)

²⁴ Intuyuy Jesus un ibyega, "Si hachi'n eygew, lu lagamput chi amod un ligat, gumikbot chi ilit ya achipun sumeyeg. ^{††}

²⁵ "Man-odcheg cha bituwon un lampeypu'd langit ya mikilug cha losan un pallakabyelin ud langit. [‡]

²⁶ "Ked mailan cha losan un tagu Sakon un Alak chi Tagu un umali un mipati si libuu, ked maila chi kilabyelinku ya lumilalilang chi kila-Apudyusku. ^{‡‡}

²⁷ "Ked ibuunku cha anheles un umoy si losan un ilid chi lubang ta chaguponcha cha tagu'n chilutukan Apudyus." ^{‡‡}

† Daniel 9:27, 11:31, 12:11 †† Isaiah 13:10 ‡ Isaiah 34:4
‡‡ Daniel 7:13 ‡‡ Deuteronomy 20:4, Zechariah 2:6

Ha Maachey Si Kayu'n Igu

(Mat. 24:32-35; Luk. 21:29-33)

²⁸ Ot kalan bo Jesus, "Achayonyu itudtuchun chi kayu'n Igu. Lu lugiyalan sumimit cha pingila ya utela, tagammuyu un chanchali chegun. ²⁹ Isula bo, lu mailayu un makwa cha alla'n ilugudku, ammuyu un chancheli mangulilak kasin utla pita. ³⁰ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, sissiyon matatagu cha uchum un tagu si sala'n lolap, ked makwa losan cha laoy. ³¹ Mau-mas losan cha awed langit ya utla pita ngim ha ugudku achipun pulus maumas."

Ha Timpun Chi Mangulilan Jesus

(Mat. 24:36-42; Luk. 17:26-30)

³² Ot kalan bo Jesus, "Lappun mangagammu si hachi'n eygew willu uras, ulay cha anheles ud langit ya ulay sakon un Alak Apudyus, ngim abus si Ama sin-tagammu. ³³ Man-alled kayu mansagala ti achipunyu ammu lu chumtong chi hachi'n timpu. ³⁴ Ha gumatngak, ked isun chi tagu'n ummoy lambyaat. Ked lu umoyon, impiyeyla kan cha bubulola losan un biyangcha. Bililola man-aachug si sawang ta sasag-galaola. ³⁵ Katchi bo'n mansasaggala kayu ti achipunyu ammu uras un mangulilan chi Apu, maschom willu gawan labi, chokak tullakok, willu bigbigat. ³⁶ Mansasaggala kayu ti lu mangulilak achipunku otyan maochesan chikayu un masusuyop. ³⁷ Ha ibyegak kan chikayu, ked ibyegak kan cha losan un tagu: Sasagalaonyu!"

Lansingitcha Si In-iloncha'n Mangtoy Kan Jesus

(Mat. 26:1-5; Luk. 22:1-2; Jhn. 11:45-53)

14 Awed chuwa'n eygew ked Piyasta'n Lallausan ya Piyastan chi Tilapay un achipun lakamsan si yeast. ^{†††} Ked cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog, ked lansingitcha si lalimod un in-iloncha'n malokma ya mamatoy kan Jesus. ² Kalancha, "Achipun taku iyaspu koon si timpun chi piyasta, langked lu manggulu cha tagu."

Ha Langapyusan Chi Byebyai Si Uyun Jesus

(Mat. 26:6-13; Jhn. 12:1-8)

³ Inggew cha Jesus ud Bethany si byeyoy cha Simon un lalepprosy. Manga-manganacha pun, lilumlok chi osa'n byebyai un ooglela biletun butinya un ngadloncha alabaster un lakoan si mambyangun apyus chi nardo un amod chi ngilala. Ot pilut-udla uyun chi butinya ot isiitla apyus si uyun Jesus.

⁴ Ngim illinggew cha uchum un summanga ot kalancha si kacha osa, "Kenga apyus! ⁵ Lu milaku otyan si la-suyuk si tiyungasut un pilak ked maatod kan cha kaka-pus." Ot ilom-omyancha byebyai.

⁶ Ngim kalan Jesus, "Achiyu biyangan siya! Payuggey chillawon chi byebyai'n alla? Bibiyu mit chi killingwala kan sakon. ⁷ Sigud un alla cha kapus kan chikayu ked

††† Exodus 12:1-27

makwa un tuyunganyu chicha. Ngim sakon, chakampun un pasigak awed kan chikayu. ¹⁸ Killingwala kabyeeyala. Insiitla mambyangu'n apyus si long-egku ta mangisagalaala si miimbolak. ⁹ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, losan un lugey'n mibyegbyeg-an chi Bibiyu'n Chameg si intilun chi lubung, ha alla'n kingwala ked mibyegbyega ta malomsomkan cha tagu kan siya."

Ha Langiyibitan Judas Kan Jesus

(Mat. 26:14-16;Luk. 22:3-6)

¹⁰ Ot si Judas Iscariot, osa kan cha lasawayan si chuwa'n disipulus Jesus, ummoyla inyibit si Jesus kan cha ap-apun cha papachi. ¹¹ Latetteyokcha'n langngey si imbyegala ot ingkaricha un idchencha siya si pilak. Ot illugila'n lansingit si wayala'n mangiyibit kan Jesus.

Ha Alungus Chi Langkakakalan Cha Jesus

(Mat. 26:17-25;Luk. 22:7-13,21-23;Jhn. 13:21-30)

¹² Si chamun eygew chi piyastan chi Tilapay un achipun lakamsan si yeast, ked ichatuncha ayyubun chi keylilu para si Piyasta'n Lallausan. Kalan cha disipulusla kan siya, "Udma piom un ingkami mangisagalaan si mangalan taku si Piyasta'n Lallausan?" ¹³ Ot imbuunla chuwa un disipulusla, ot kalala kan chicha, "Inkayu si suidad ked abtonyu leyaki un mambubukud si maaammutu'n chelum. ¹⁴ Tun-uchonyu siya, ked ibyegayu si singkuwa si byeyoy un lumlokala, 'Kalan chi Mistulu, udma awechen chi kuwetu'n mangalanmi kan cha disipulusku si Piyasta'n Lallausan?' ¹⁵ Ked ipailala eywa'n langingngatu'n kuwetu si byeyoyla, lisagala ya wechewed cha losan un masapuy. Udchi mangisagalaanyu si mangalan taku."

¹⁶ Ot lummibbyat cha disipulus, ot ummoycha si suidad ot inchesancha losan cha imbyegan Jesus kan chicha. Ot insagalacha mangalan cha si Piyasta un Lallausan.

¹⁷ Lummaschom pun, gummatong cha Jesus kan cha lasawayan si chuwa'n disipulusla si hachi'n byeyoy.

¹⁸ Langkakakan cha pun, kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, osa kan chikayu'n miyubung kan sakon chi mangiyibit kan sakon." ^{††}

¹⁹ Chummauycha losan ot lasin-ossacha ilimus kan siya, "Sakon kamma ibyegbyegam?"

²⁰ Kalan Jesus kan chicha, "Osa kan chikayu'n lasawayan si chuwa un mangisawsaw si tilapay si chuyug. ²¹ Sakon un Alak chi Tagu, mapatoyak ti siya liigili si ugud Apudyus, ngim kadchegu tagu'n mangiyibit kan sakon. Un-ulloy chi achipun liyalak chi tagu'n hachi!"

Ha Luglugin Chi Malomsomkan Kan Jesus

(Mat. 26:26-30;Luk. 22:14-20;1Co. 11:23-26)

²² Si manga-mangalan cha, langayà Jesus si tilapay, lanyaman kan Apudyus, pilispis-igla ot illidchola kan cha disipulusla ot kalala, "Ayanyu, allaya long-egku."

²³ Ot illayala bo latatasa'n byeyas un leypu si grapes, ot lanyaman kan Apudyus ot illidchola kan chicha. Ot losancha ililum. ²⁴ Ot kalala kan chicha, "Allaya chayak un mibukbuk ked manguyas si byasuyn cha achu'n tagu ya siya bo mampaloklok si ingkarin Apudyus. ²⁵ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, chakpun kasin umilum si byeyas inggala si eygew un umilumak si baru'n byeyas si Mampangatan Apudyus." ²⁶ Ot langkantacha si pangchaychayaw kan Apudyus, ot lummawacha ummoy ud Bilig Olivo.

Ha Lamuklitan Peter Kan Jesus

(Mat. 26:31-35;Luk. 22:31-34;Jhn. 13:36-38)

²⁷ Ot kalan Jesus kan chicha, "Losan kayu umikas ked telanyu sakon ti siya liigili si ugud Apudyus un kalala, 'Patoyok chi mangay-ayyuwan ked umikas mansilasila cha keylilu.' ^{†28} Ngim lu magamputak umuli matagu, umun-ulaak umoy ud Galilee lu chikayu."

²⁹ Kalan Peter, "Ulay lu losan chika telan, achipunku sika telan."

³⁰ Kalan Jesus kan siya, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan sika, si sala'n labi, sakbyey un mamidwa malullakuk chi kawitan, pilitlum sakon piluklitan." ³¹ Ngim impatut Peter un kalala, "Chakpun pulus puklitan sika, ulay lu makakatoyak kan sika." Ot katchi bo imbyegacha losan.

Ha Lalluwaluwan Jesus Ud Gethsemane

(Mat. 26:36-46;Luk. 22:39-46)

³² Gummatong pun cha Jesus si lugey un ngadloncha Gethsemane, kalala kan cha disipulusla, "Umamuy kayu yan utla ta inyak malluwalu." ³³ Inyawitla cha Peter, James ya John. Ot lanchaleg ya maas-asusu angosla. ³⁴ Ot kalala kan chicha, "Amod chi sigebe chi somsomokku ked isun chi ikatoyku. Inggew kayu utla ta mambyentay kayu."

³⁵ Ummachayù akit ot mallukbub si pita un lalluwalu, lu makwa otyan, achipun mituyuy chi ligat un makwa kan siya. ³⁶ Kalala, "Ama, Ama, kabyeeyam un koon cha losan. Ilisim otyan kan sakon cha alla'n ligat. Ngim chakampun un ha piok chi makwa, ngim ha piom chi matungpey."

³⁷ Ot langulin si inggewan cha disipulusla ot inchesala chicha un masusuyop. Kalala kan Simon Peter, "Simon, ha lasusuyopka? Ha achipun gey makwa lu makabyentay kayu kan sakon ulay masin uras? ³⁸ Achi kayu masusuyop ngim malluwalu kayu ta achi kayu masulisug. Ti ha somsomokyu ked ustu ngim lakapsut chi long-egyu."

³⁹ Ot kasin bo ummoy lalluwalu un isun chi chamu un lalluwaluwala. ⁴⁰ Kasin bo langulin ot inchesala chicha'n lasusuyop, ti amod chi suyopcha. Ked lappun ammucha si ibyegacha kan siya. ⁴¹ Pitlula pun un langulin kan chicha, kalala, "Ha sissiya kayu gey un masusuyop ya umiillong? Ustun, gummatong chi timpun Sakon un Alak chi Tagu si awi, miyibitak si iman cha malagbyasuy. ⁴² Bumangon kayu ta intakun. Itul-

† Deuteronomy 15:11 †† Psalm 41:9

‡ Exodus 24:8; Jeremiah 31:31-34 †† Zechariah 13:7

longyu, gummatong chi tagu'n mangiyibit kan sakon!"

Ha Lalokmaan cha Kan Jesus

(Mat. 26:47-56; Luk. 22:47-53; Jhn. 18:1-11)

⁴³ Sissiyman man-ugud si Jesus ot gummatong si Judas, osa kan cha lasawayan si chuwa'n disipulusa. Litun-ud kan siya cha amod un tagu'n mampapadchin ya mampapang-ok, un imbuun cha ap-apun cha papachi, cha mimistulun chi lintog, ya cha pallakayon cha Judio. ⁴⁴ Ked ha langiyibit langatod kan chicha si sinyey, un kalala, "Ha tagu'n kikisok, siya chokmaanyu ya itallayyu ked ammanyu achugen." ⁴⁵ Gummatongcha pun, kakma ummoy si Judas kan Jesus, ot kalala, "Mistulu!" ot kikisola siya. ⁴⁶ Ot chilokmaan cha si Jesus ot impugodcha. ⁴⁷ Ngim ha osa kan cha summisiked, lilukpusla pachinla ot liwasola ingan chi musassun chi kangatuwan un pachi.

⁴⁸ Kalan Jesus kan chicha, "Ha wantechak kamman un mampapadchin ya mampapang-ok kayu'n umali malokma kan sakon?" ⁴⁹ Ileygew un awechak kan chikayu si templo un pin-a mantudtuchu, ked achipunyu sakon chilokmaan. Ngim makwa losan cha alla ta matungpey liigili si ugud Apudyus." ⁵⁰ Ot ummawid losan cha disipulusa ot tilelan cha siya.

⁵¹ Si hachi, inggew chi osa'n bumaru un litun-ud kan Jesus un mangkakaggoy si manyapit un luput. Chilokmaan cha siya, ⁵² ngim lapuksay kagoyla ot ummawid un mampatpatiwayway.

Ha Songbyat Jesus Si Sangwalan Cha Papangat

(Mat. 26:57-68; Luk. 22:63-71; Jhn. 18:19-24)

⁵³ Illiyoycha si Jesus si inggewan chi kangatuwan un pachi. Ot lachagup cha ap-apun cha papachi, cha pallakayon cha Judio ya cha mimistulun chi lintog. ⁵⁴ Byetbyettawaan Peter un maluntun-ud kan Jesus inggala si paway chi byeyoy chi kangatuwan un pachi. Ot lakaamuy kan cha man-aachug ot man-alichu.

⁵⁵ Cha ap-apun cha papachi ya losan cha kukunsisey, lansingitcha si ipabyasuycha kan Jesus ta otoyoncha siya, ngim lappun inchesan cha. ⁵⁶ Achu cha tilutuli un chiyumcha kan siya ngim achipun man-uulud cha imbyegacha.

⁵⁷ Summiked cha uchum un lantultulli mipanggop kan siya. Kalan cha, ⁵⁸ "Chingngeymi imbyegala un, 'Ikosobla alla'n templo un kingwan cha tagu ked lu tiyu'n eygew pauchola bo osa, un chakampun un kingwan cha tagu.'" ⁵⁹ Ngim ulay chi imbyegacha, achipun bod man-uulud ti mansabsabyali.

⁶⁰ Summiked chi kangatuwan un pachi si sangwalan cha losan ot ilimusla kan Jesus, "Ha lappun misongbyatlu si alla'n ipabyasuycha kan sika?" ⁶¹ Ngim gummigillok si Jesus un lappun songbyatla. Kasin bo lanimus chi kangatuwan un pachi kan siya, "Sika kamman si Kristu, un Alak chi machaychayaw un Apudyus?"

⁶² "O, sakon!" kalan Jesus, "Ked mailayu Sakon un Alak chi Tagu un umaammuy si machuwalan chi Malakabyelin un Apudyus. Mailayu bo sakon un umali un mipati kan cha libuu."

⁶³ Chingngeyla pu hachi, pilissayla silupla gapu si sangala ot kalala, "Achipun taku masapuy cha uchum un mansistigu si byasuyla. ⁶⁴ Chingngeyyu imbyegala un iyisula long-egla kan Apudyus. Himma som-somokyu si hachi?" Ot losan cha kilodchongan siya un lobbongla'n matoy.

⁶⁵ Ot tiluptuppaan cha siya ot bilungutcha atala ya chilalugcha siya. Kalan cha, "Pugtuwam lu silu lalalug kan sika?" Ot tilampakan bo cha guwecha siya.

Ha Lamuklitan Peter Kan Jesus

(Mat. 26:69-75; Luk. 22:54-62; Jhn. 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Illinggew si Peter si paway ot lummaus chi osa'n byebyai un bubulon chi kangatuwan un pachi. ⁶⁷ Illilala pun si Peter un man-aallichu, ammala illonglong siya ot kalala, "Sika osa'n biyun Jesus un in-azareth."

⁶⁸ Ngim piluklitala un kalala, "Lappun ammu si halat ya chakpun maawatan chi ibyegbyegam." Ot ummoy si liwangan chi paway. Si hachi, lalullakuk chi kawitan. †

⁶⁹ Intullong bo kasin chi bubulon siya, ot imbyegala kasin kan cha summisiked, "Siya osa'n biyun Jesus!" ⁷⁰ Ngim ingkasinla bo piluklitan.

Umooli pun, kalan cha summisiked kan Peter, "Tutuwa'n sika osa kan chicha, ti iGalileeka."

⁷¹ Ot mansapata si Peter un kalala, "Ulay chusaolak kan Apudyus, lappun ammu si halat un tagu un ibyegbyegayu!"

⁷² Ot kakma lalullakuk chi kawitan si mikadwa. Ot laslasmok Peter imbyegan Jesus kan siya, "Chaampun chi kawitan ipidwa malullakuk, ked pilitlum sakon piluklitan." Ot man-ibi-ibin si Peter un amod chi byabyawila.

Ha Langipuyangancha Kan Jesus Kan Pilate

(Mat. 27:1-2,11-14; Luk. 23:1-5; Jhn. 18:28-38)

15 Bigbigat pun, lan-uugud cha ap-apun cha papachi, cha pallakayon cha Judio, cha mimistulun chi lintog ya cha kukunsisey. Lan-uuguchencha lu silu kooncha kan Jesus. Ot pilungucha siya ot illiyoycha impuyang kan Pilate.

² Ot ilimus Pilate kan Jesus, "Sika kamma Arin cha Judio?"

Ot summongbyat si Jesus, "Siya imbyegam."

³ Achu ipabyasuyun cha ap-apun cha papachi kan siya.

⁴ Ot kasin Pilate ilimus kan siya, "Ha lappun isongbyatlu kan cha alla'n ipabyasuycha kan sika?"

⁵ Ngim lappun insongbyat Jesus. Ot laschaaw si Pilate.

Lakodchongan Si Jesus Un Mapatoy

(Mat. 27:15-26; Luk. 23:13-25; Jhn. 18:39-19:16)

⁶ Si timpun chi Piyasta'n Lallausan, ugalin Pilate un ibukatla osa'n byayud un chawaton cha tagu. ⁷ Si hachi'n timpu, inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Barabbas un libyayud, kadwala cha summupling si gu-

† Ha kawitan, lappun si uchum un manuscript chi Greek

billu un pummatoy si langguluwancha. ⁸ Ot lachagup pun cha amod un tagu, chilawatcha kan Pilate un ibukatla osa'n byayud ti siya ugalila. ⁹ Kalan Pilate kan chicha, "Pionyu un ibukatku Arin cha Judio?" ¹⁰ Ilimusla hachi ti ammula un impuyang cha ap-apun cha papachi si Jesus kan siya gapu si aposcha.

¹¹ Ngim silugsugen cha ap-apun cha papachi cha amod un tagu ta ibukat Pilate si Barabbas chakampun un Jesus. ¹² Ot ingkasin Pilate kalan kan chicha, "Ked himma kook si alla'n tagu'n ngadlonyu Arin cha Judio?"

¹³ Impakuycha un kalancha, "Ilansam si krus!"

¹⁴ Ot ilimus bo Pilate kan chicha, "Puggey? Himma lawwik un kingwala?"

Ngim ilam-amodcha impakuy, "Ilansam si krus!"

¹⁵ Ked gapu ta pion Pilate un mat-op cha amod un tagu, imbukatla si Barabbas. Ngim si Jesus, impabok-bokla siya ot lagampun pun, impuyangla siya kan cha susuychachu ta ilansacha siya si krus.

Ilam-amsiw Cha Suychachu Si Jesus

(Mat. 27:27-31; Jhn. 19:2-3)

¹⁶ Ot illilllok cha suychachu si Jesus si byeyoy gubil-lachuy ot ilayagencha cha losan un biyuncha un suychachu. ¹⁷ Ot sililupancha siya si mancheyaeg un isun chi silup chi Ari. Ot bummalikugcha si wakey un lalassilassiyen ot imbyangayatcha si uyula. ¹⁸ Ot impakupakuycha kan siya un kalancha, "Matataguka un Arin cha Judio!" ¹⁹ Ot pin-acha uyula pilat-uan ya pin-acha siya tiluppaan. Lampalintumingcha si sangwalala un aginchachayaw kan siya. ²⁰ Lagampuncha pun siya ilam-amsiw, kilaancha mancheyaeg un insilupcha kan siya ot iggacha uwala'n silup. Ot illawacha ta umoycha ilansa si krus.

Ha Lilansaan Jesus Si Krus

(Mat. 27:32-44; Luk. 23:26-43; Jhn. 19:17-27)

²¹ Si inggewancha si chayan, ilabotcha si Simon un iCyrene. Siya aman cha Alexander kan Rufus. Lam-peypu si Simon si tattayun un umoy si suidad. Impatut cha suychachu impabukud chi krus Jesus. ²² Illiyoycha si Jesus si lugey un ngadloncha Golgotha, piola'n ugu-chon, "Igew chi Bettukeg." ²³ Ot illidchencha siya si byeyas un lakamsan si mirra, ngim illissala. ²⁴ Ot il-lansacha siya si krus, ot lambibillulutcha lu silu makaaya si silupla. †

²⁵ Ustu un machigas chi langilansaancha kan siya si krus. ²⁶ Inggew chi liigili si krusla, un impabyasuycha kan siya, un kalala, "Arin cha Judio." ²⁷ Awed bo lilansa si krus un chuwa'n akkawan si cheegla, osa si machuwalan ya osa si machuwigi. ²⁸ Latungpey chi liigili si ugud Apudyus un kalala, "Litakuyung siya kan cha akkawan." ††

²⁹ Ked cha hachi'n tagu'n lummaus, mawwigiwigig-wigcha un mangam-amsiw kan siya, un kalancha, "Lo, sika'n manyam-an si templo ked kasinlu bo pauchon si

tiyu'n eygew. †³⁰ Taguwom chi long-eglu, ked lumogsedka si kruslu!"

³¹ Siya bo killingwan cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog un langam-amsiw kan Jesus. Kalan cha, "Tilagula cha uchum, ngim achipunla mak-wa'n taguwon chi long-egla! ³² Lu siya Kristu un Ari taku un galak Israel, lumogsed otyan si halat un krus ta lu itullong taku ked mamati taku." Ulay cha hachi'n lilansa si krus si cheegla, ilamsiwcha bo siya.

Ha Latoyan Jesus

(Mat. 27:45-56; Luk. 23:44-49; Jhn. 19:28-30)

³³ Lummamatuk pun, gummikbot losan chi ili inggala lummachema. ³⁴ Ot si hachi'n machema, impakuy Jesus un kalala, "Eloi, Eloi, lama sabaktani?" Ha piola'n uguchon, "Apudyusku, Apudyusku, puggey sakon man-awichen?" ††

³⁵ Chingngeyn pun cha uchum un summisiked chi imbyegala, kalancha, "Chongyonyu ked, ayagela si Elijah!" ³⁶ Ot lalodchak chi osa ummoy langaya si isun chi kapas ot illusongla si summukan byeyas, ot impakatla si salipat ot inchuwela kan Jesus ta ilumola, †† un kalala, "Oli, ta ilan taku u lu umalin Elijah opason siya."

³⁷ Ot lan-ichakeyn Jesus chi agaegla, ot latoy. ³⁸ Si hachi, kakma lapissay un langkadwa ketilan chi templo un lallugi si ngatu inggala'd cheya. ³⁹ Intullong pun chi kapitan cha suychachu'n summisiked si sangwalan Jesus chi in-ilola'n latoy, kalala, "Tuttuwan siya Alak Apudyus!"

⁴⁰ Illinggew bo cha uchum un byebyai'n lan-oottap. Cha uchum kan chicha ked cha Mary Magdalene, Salome ya si Mary un ilan cha James un kaalakan ya si Jose. ⁴¹ Chicha lituntun-ud kan Jesus si inggewala'd Galilee un tummuyung si cha kasapuyala. Achu bo cha illinggew un byebyai un litun-ud kan siya si ummoyala ud Jerusalem.

Ha Liimbolan Jesus

(Mat. 27:57-61; Luk. 23:50-56; Jhn. 19:38-42)

⁴² Lummaschom pun, un lansagalaan cha Judio si Sabyechu un man-illongan, ††⁴³ lantuntuled ummoy si Joseph un iyArimathea kan Pilate ta chawatola lecheg Jesus. Siya ked osa'n machaychayaw un kukunsisey ya osa bo'n manguuway si Mampangatan Apudyus.

⁴⁴ Laschaaw si Pilate un langngey un lagampun latoy si Jesus. Ot impaayegla kapitan cha suychachu, ot ilimusla lu tuttuwa'n latoy si Jesus. ⁴⁵ Ot laammuwala pun kan kapitan cha suychachu un tuttuwa'n latoy si Jesus, impalubus Pilate un ayan Joseph chi lecheg Jesus. ⁴⁶ Ot ngummila si Joseph si mamputilak un luput. Ot ummoyla ilopas chi lecheg Jesus si krus ot bilusungla si hachi'n luput. Ot ummoyla illigga si lobon un tilikitikancha'n byetu. Ot liligedla chakeyn byetu ta iplotla si sawang chi lobon. ⁴⁷ Cha Mary Magdalene ya Mary un ilan Jose, intullongcha liimbolan Jesus.

† Psalm 22:18 †† Isaiah 53:12, ha alla'n bersikulu lappun si chachaun un manuscript si Greek.

‡ Psalm 22:7, 109:25 †† Psalm 22:1 †† Psalm 69:21 ††† Ha ugalin cha Judio, mallugi si mipisukan ilit si kalima, ked mangalungus lu mipisukan chi ilit si Sabyechu.

Ummuli Latagu Kasin Si Jesus
(Mat. 28:1-10;Luk. 24:1-12;Jhn. 20:1-10)

16 Lagamput pun chi Sabyechu un man-illongan, ngummila cha Mary Magdalene, Salome, ya Mary un ilan James si mambyangun apyus, ta umoycha iyapyus si leheg Jesus. ² Bigbigat pun chi Chuminggu, un sumileyen ilit, ummoycha si liimbolala. ³ Si inggewancha si chayan, lan-asi-imuscha, “Silu asi malliged si byetu un inggew si sawang chi lobon?” ⁴ Ngim lichuumcha pun, intullongcha un lapulig chi chakey’n byetu. ⁵ Ot lilumlokcha si lobon, ot intullongcha bumaru un ummaammuy si kapit chi machuwalan ya lansirillup si mamputilak ot lakasugayatcha.

⁶ Ot kalan chi bumaru kan chicha, “Achi kayu umogyat. Ammuk un singsingtonyu si Jesus un iNazareth un lilansa si krus. Ngim lappun utla, ti ummuli latagu. Itullongyu ked chi langibyelatancha kan siya. ⁷ Ingkayu ibyega kan Peter ya cha uchum un disipulusla un umula siya umoy ud Galilee. Udchi mangitullonganyu kan siya ti siya imbyegala kan chikayu.”

⁸ Lummawa cha byebyai ot kaaw-awichencha’n maypayogpog ya mayupyuptaan. Ked lappun imbyegacha ulay silu ti umogyatcha.

Ha Alungus Chi Lampain-an Jesus
(Mat. 28:9-20;Jhn. 20:11-23;Act. 1:6-8)

⁹ Ked si hachi’n bigbigat chi Chuminggu un ummuliyan Jesus lataguwan, ummula lampaila kan Mary Magdalene, siya hachi’n lameyyawala si pitu’n ayan. ¹⁰ Ot ummoy Mary imbyega kan cha biyun Jesus un sin-iibin ya lallangchu kan siya. ¹¹ Ngim ulay

chingngeycha un ummuli latagu si Jesus ya intullong Mary siya, achipuncha patiyon.

¹² Lagamput pun, lampaila si Jesus un summabyali tullongla kan cha chuwa’n biyunla un malidtidchayan un umoy si osa’n ili. ¹³ Ot langulin cha hachi’n chuwa ot ummoycha imbyega kan cha biyuncha, ngim achipuncha bo chicha pilati.

¹⁴ Si alungusla, lampaila bo kasin kan cha lasawayan si ossaan un disipulusla si manga-mangalancha. Ot ilomyala chicha si kilakuyang chi pammaticha ya kila-tangkin chi somsomokcha ti achipuncha teyon mamati kan cha langitullong kan siya si ummuliyalalataguwan.

¹⁵ Ot kalala kan chicha, “Ingkayu si intilun chi lubung ta ibyegbyegayu chi Bibiyu’n Chameg kan cha losan un tagu. ¹⁶ Ked lu silu mamati ya mampabunyeg ked matagu ing-inggala, ngim ha tagu’n achipun mamati ked machusa. ¹⁷ Allaya cha sinyey un ipailan cha lamati. Maidchencha si kalobbongan un mameyyaw kan cha ayan mipagapu si kilabyelin chi ngachenku ya makwa’n man-ugudcha si sabyali’n ugud. ¹⁸ Ulay lu oglencha uyog ya ilumoncha kochot, lappun makwa kan chicha. Ked lu ipataycha imacha si lasakit, luminawacha.”

Ha Lipangatuwan Jesus Ud Langit
(Luk. 24:50-53;Act. 1:9-11)

¹⁹ Lagamput pu imbyegan Apu Jesus kan chicha, lipangatu’d langit ot ummamuy si machuwalan Apudyus. ²⁰ Ot ummoy cha disipulusla imbyegbyega Bibiyu’n Chameg kan cha tagu si losan un ili. Ot tiluyungan Apu Jesus chicha ya pilaloklokala ugudla gapu si lakaskaschaaw un killingwacha.

Luke

Un Inggilin

1 Apu Theophilus, Achu cha tagu'n langipachas langigili si cha losan un laklakwa si illingewan Jesus kan chitaku utla pita. ² Ha inggilicha ked chingngeymi kan cha langitul-long si cha laoy malipud si luglugila ya cha langisuyu mipanggop kan Jesus. ³ Ot Apu, gapu ta ammak pun ilachey'n ustu-ustu cha losan un lakwa inggala si luglugicha, simsimmokku bo'n bibiyu lu maluyatak kan sika un ammak illeyam chi ustu-ustu'n kauguchela. ⁴ Kook laoy taplu maammuwam un tuttuwa cha losan un lisuyu kan sika.

Ha Mipakaammuwan Chi Miyalakan John

⁵ Si timpun chi lan-Ariyan Herod ud Judea, illingew chi pachi un mangngachen Zechariah un chogan cha papachi un galak Abijah. Ha asawala ked si Elizabeth un galak Aaron un pachi si awi. ⁶ Lalintog cha alla'n man-asawa si sangwalan Apudyus ti itetepangcha koon cha losan un lintog ya bilin Apudyus un lappun mapabyasuyanacha. ⁷ Ngim lappun alakcha ti byasig si Elizabeth. Ked si hachi'n timpu byakbyakot siya ya leyakay si asawala.

⁸ Si osa'n eygew, chillumtong chi byentun cha papachi'n chogan Zechariah un mansimbi kan Apudyus si templo, ti hachi'n Chuminggu siya mangkawachiancha'n mangkakadwa'n papachi.

⁹ Ugalin cha papachi'n, mambibillulutcha lu silu lumlok si chayom chi templon Apudyus un umoy manggob si insenso si altar. Labulut si Zechariah un lumlok si templon Apudyus. ¹⁰ Si manggobyela si insenso, lachagup cha achu'n tagu un malluwalu si lasin. ¹¹ Oli pun lampaila anghel Apudyus kan Zechariah un summisiked si machuwalan chi sosoggobyen si insenso. ¹² Lataeg si Zechariah si lailala anghel Apudyus ot amod chi ilogy-atla. ¹³ Ngim kalan chi anghel kan siya, "Zechariah, achika umogyat ti chingngeyn Apudyus chi luwaluyu. Umalak si Elizabeth un asawam si leyaki. Ked ngachalanyu si John. ¹⁴ Amod chi galasyu ya achu cha magalasan gapu si miyalakala. ¹⁵ Ked si Apudyus, ibilangla siya langatu un tagu. Mipalit siya un umilum si byeyas willu cha uchum un bumuuk. † Ha Ispiritun Apudyus awed kan siya ulay awed pay laing si buwang ilala.

¹⁶ Gapu si suysuyula, achu cha galak Israel un mangulin kan Apudyus. ¹⁷ Umula siya gumatong lu si Kristu un Apu. Awed kan siya kilabyelin chi Ispiritun Apudyus un isun chi awed kan propeta Elijah. Mantimpuyugola

cha somsomok cha man-aama ya ichayanla cha achipun tumuttuwa kan Apudyus ta ha somsomokcha isun chi somsomok cha lalintog un tagu †† ta iyalala chicha un manchongey kan Apucha."

¹⁸ Ngim kalan Zechariah si hachi'n anghel, "Himmaga mangagammuwak un makwa hachi un ibyegbyegam? Ti leyakayak ya byakbyakot si asawak."

¹⁹ Ot summongbyat chi anghel, "Sakon si Gabriel un bubuulon Apudyus. Imbuulak kan siya un umoy mangibyega kan sika si alla'n bibiyu'n chameg. ²⁰ Gapu ta achipunlu tiluttuwa imbyegak un makwa cha alla lu gumatong chi timpula, achipunka makaginga inggala makwa alla'n imbyegak."

²¹ Cha tagu'n manguuway kan Zechariah ud lasin laschaawcha ti labyeyeg si chayom chi templo. ²² Lum-mawa pun si Zechariah, mansinsinyas ti achipun makaginga. Ot hachi langagammuwanacha un awed lampaila kan siya si chayom chi templo.

²³ Lagamput pun chi kawachila si templo, ummoyon uwacha. ²⁴ Achipun labyeyeg ot labugi si Elizabeth un asawala ot achipun lummawalawa si lima'n buyan. ²⁵ Ot kalala si long-egla, "Kilacheguwalak kan Apudyus ti kilaanla kitegku kan cha tagu."

Lipakaammu Miyalakan Jesus

²⁶ Olom buyan pu bugin Elizabeth, imbuun Apudyus si anghel Gabriel un umoy ud Nasareth un ili ud Galilee. ²⁷ Inggew chi ummoyla imbyega si osa un byebyeyasang un mangngachen Mary un lappun lalagid kan siya si leyaki. Si Mary libyegan asaw-on Joseph un galak Ari David. ²⁸ Lampaila pu anghel kan Mary, kalala, "Matettyokka! Awed si Apudyus kan sika ked amod chi binchisyunla kan sika."

²⁹ Amod chi kilosyaw Mary si hachi'n imbyegan chi anghel ot simsimsimmokla lu silu pion chi hachi un ibyega. ³⁰ Ot kalan chi anghel kan siya, "Achika umogyat, Mary. Ti sika kilacheguwan Apudyus. ³¹ Mabugika ked iyalaklu leyaki, ked ngachalanyu siya Jesus.

³² Mipotpotog siya ked ngadloncha Alak Apudyus un kangatuwan ya koon Apudyus siya un Ari si lampangan David un galakla si awi. ³³ Siya man-Arin cha losan un galak Jacob si ing-inggala ya lappun alungus chi mampangatala." ‡

³⁴ Kalan Mary si hachi'n anghel, "Simma ilon chi imbyegam un makwa ti lappun asawak ya lappun lalagid kan sakon si leyaki?"

† Number 6:3

†† Malachi 4:5-6 ‡ 2 Samuel 7:12-13, 16; Isaiah 9:7

³⁵ Ot summongbyat chi anghel un kalala, "Umali Ispiritun Apudyus kan sika, ked gapu si kilabyelin Apudyus un kangatuwan tuyungan chika ta makwa'n mabugika. Ked ha alak un iyalaklu lappun byasuyla ked ngadloncha siya Alak Apudyus. ³⁶ Somsomkom ked si Elizabeth un agim, un kalancha'n byasig. Ngim si sala, olom buyan chi bugila si alak un leyaki ulay lu byakbyakot. ³⁷ Ti lappun achi makwa kan Apudyus."

³⁸ Ot kalan Mary, "Bubùulolak kan Apudyus. Makwa otyan losan cha imbyegam kan sakon." Ot tilelan chi anghel siya.

Gilaggakay Mary Si Elizabeth

³⁹ Laeygewan pun, lummibbyat si Mary ot langkamkammu un ummoy si bibbilig un ili ud Judea. ⁴⁰ Gummatong pun, lilumlok si byeyoycha Zechariah ot bilegbyegala si Elizabeth. ⁴¹ Chingngeyn pun Elizabeth chi gingan Mary, langgichi alak si buwangla ya langkawachi Ispiritun Apudyus kan siya. ⁴² Chilakeyla gingala un kalala kan Mary, "Pianka un bilinchisyulan Apudyus kan cha losan un byebyai ya pian chi alak un iyalaklu." ⁴³ Ot kalala bo, "Himmaga kilatataguk un geggakayolak gey si ilan chi Apu taku? ⁴⁴ Ti chingngeyk pu gingham, kakma langgichi alak si buwangku gapu si tileyokla. ⁴⁵ Ked pianka ti mamatika un matungpey cha losan un imbyegan Apudyus kan sika."

Ha Lanchayawan Mary Kan Apudyus

⁴⁶ Ot kalan Mary, "Chaychayawok si Apudyus, ⁴⁷ ya amod chi tileyokku gapu kan Apudyus un Malagu kan sakon. ⁴⁸ Ti laslasmokla sakon un kabyabyaan un bubùulola. Ked malipud si sala, kalancha losan un tagu'n pialak, ⁴⁹ ti si Apudyus un mallakabyelin un lappun byasuyla, kaskaschaaw chi killingwala kan sakon. Machaychayaw siya un lappun byasuyla. ⁵⁰ Kacheguwalala cha losan un tagu'n mangipotog kan siya, malipud si chamchamu inggala si alungus chi lubung. ⁵¹ Mallakabyelin siya un mangwa si lakaskaschaaw ti lansilasilaola cha mangkayastug si cha simsimmokcha'n koon. ⁵² Ya impabyabyala cha langangatu'n tagu, impangatu'la bo cha labyabya. ⁵³ Ya cha mansapuy si tuyung, achu illidchola un bibiyu kan chicha, ngim pileyyawla cha byaklang un lappun illidchola. ⁵⁴ Ya tilungpeyla cha ingkarila kan cha aappu taku si awi ya tiluyungala chitaku'n galak Israel un mansimbi kan siya. ⁵⁵ Ti hachi ingkarila kan Abraham ya losan un galakla un kacheguwalala chitaku si ing-inggala." † ⁵⁶ Umoy si tiyu'n buyan chi ilinggewan Mary kan Elizabeth asi-ot ummoyon.

Ha Liyalakan John Un Mambubunyeg

⁵⁷ Chillumtong chi timpu'n umalakan Elizabeth. Ot inyalakla leyaki. ⁵⁸ Chingngeyn pun cha cheeg ya agin Elizabeth un amod chi kilachegun Apudyus kan siya, lakaganggalascha kan siya.

⁵⁹ Wayu'n eygew pun chi alak, ummoy cha agicha si lampasogyatancha kan siya ta malungpayanCHA si lintog. Pioncha'n ingachen chi ngachen amala'n Zechariah. †⁶⁰ Ngim kalan ilala, "Lai, John chi ngachenla."

⁶¹ Ot kalancha kan siya, "Puggey, lappun mit singnachen kan cha agiyu si katlat un ngachen?" ⁶² Oli pun lansinyeycha kan amala un mangimus lu silu piola'n ingachen kan alakla. ⁶³ Lampaaya si Zechariah si manggiliala ot igilila, "Ha ngachenla, John." Ot laschaawcha losan. ⁶⁴ Ot kakma lakaginga kasin si Zechariah ot chilaychayawla si Apudyus.

⁶⁵ Ot laschaaw losan cha cheegcha ot lanchilongey cha laoy si kabibbiligen un ili ud Judea. ⁶⁶ Silu ka osa kan cha langngey lansomsomok ked kalancha, "Simman lin mambyalilan chi allat un alak lu chumakey?" Katchi somsomkoncha ti lanchilongey un alla kilabyelin Apudyus kan siya.

Ha Impadtun Zechariah

⁶⁷ Awed chi Ispiritun Apudyus kan Zechariah un aman John ot imbyegala impakaammun Apudyus. Kalala, ⁶⁸ "Chayawon taku si Apudyus un Apu taku un galak Israel,

ti ummali siya un manwayawaya kan chitaku'n tagula.

⁶⁹ Impaloswala Mallakabyelin un Malagu kan chitaku, siya galak chi bubùulola'n si Ari David.

⁷⁰ Hachi bo impakaammula kan cha laapudyusan un propeta si awi.

⁷¹ Seyaklibyela chitakud cha losan un kabusuy taku ya si kilabyelin cha losan un sumasanga kan chitaku.

⁷² Ingkarila kan cha aappu taku un achipunla maliwatan chi

intuyegla'n kacheguwalala chicha.

⁷³ Ingkarila bo kan Abraham un ap-apu taku un

⁷⁴ seyaklibyela chitaku kan cha kabusuy taku, gapu ta mansimbi taku kan siya un lappun ogyatan

⁷⁵ ya gapu ta mampeykas ya lalintog taku si sangwalan Apudyus ya

koon taku ustu-ustu inggala'd biyeg taku."

⁷⁶ Ot kalala bo si alakla, "Sika'n alakku, ngadlon chika osa'n propetan chi Kangatuwan un Apudyus

ti un-ulaom umoy iyala cha somsomok cha tagu si gumatngan chi Apu taku. ‡

⁷⁷ Ipakaammun kan cha tagu un matatagucha lu mapakawan cha byasuyla.

⁷⁸ Ti si Apudyus malagchegu ya laalus, ked ibuunla osa kan chitaku un

† 1 Samuel 2:1-10

†† Leviticus 12:3 ‡ Malachi 3:1

lampeypu'd langit un isun chi lumilangan chi sum-ileyan ilit.

⁷⁹ Ked lu gumatong, silawala cha hachi'n inggew si gikbot ya

cha hachi'n umogyat un matoy, ked ipailala kan chicha ustu'n ayoncha

gapu ta mallin-awa somsomokcha." †

⁸⁰ Ked hachi'n alakcha chummakey, pummigsa pammatila kan Apudyus. Ot ummoy si John illinggew si lugey'n lappun ummili inggala'd chillumtong chi timpu'n mallugiyala'n mantudtuchu kan cha galak Israel.

Ha Liyalakan Jesus

(Mat. 1:18-25)

2 Si hachi'n timpu, illintog Emperador Augustus ud Rome un masapuy'n mampalista cha losan un tagu si mampangatala, si ilin cha aappucha. ² Hachi ummula'n lampalistaan cha tagu timpun chi lan-gubillachuyan Quirinius ud Syria. ³ Ked kacha osa ummoy lampalista si ilin chi aappula.

⁴ Ot si Joseph un iNazareth, si ili ud Galilee, ummoy lampalista ud Bethlehem un ili ud Judea ti siya liyalakan Ari David un apula. ⁵ Inyawitla si Mary un libyega'n asaw-ola ta mampalista bo. Ked si Mary umalakon. ⁶ Si inggewancha ud Bethlehem, gummatong chi timpu un umalakala. ⁷ Ngim lappun kuwetun inggewancha si hachi'n byeyoy un chachaggusan. Ot ummoycha si igew cha ayam ot hachi ummalakala si panguyu'n leyaki. Kilagoyala siya ot illigala si atutung ti lappun kuwetun inggewancha si hachi'n byeyoy un chachaggusan.

Cha Man-aayyuwan Ya Cha Angeles

⁸ Si hachi'n labi awed cha man-aayyuwan si igid chi ili ud Bethlehem un man-aachug kan cha keylilucha. ⁹ Ot kakma lampaila osa'n anghel Apudyus kan chicha ot lalilangancha si kilabiyun Apudyus un leypu'd langit ot amod chi ogyatcha, ¹⁰ ngim kalan chi anghel kan chicha, "Achi kayu umogyat. Ti ummaliyak un mangibyega kan chikayu si bibiyun chameg un mangtod si amod un galas kan cha losan un tagu. ¹¹ Si sala'n labi, si ilin David ud Bethlehem, liyalak chi Malagu kan cha tagu. Siya si Kristu un Apu! ^{††12} Allaya maligam-muwanyu un katuttuwaan chi imbyegak: Ochesanyu alak un lakagoyan ya liyobog si atutung."

¹³ Ot kakma lampaila cha achu-achun anghel ud langit ot lichogacha si ummula'n anghel, ot chilaychayawcha si Apudyus, un kalancha,

¹⁴ "Machaychayaw si Apudyus ud langit. Pabiyuwola somsomok cha

losan un tagu utla pita un mampagalas kan siya."

¹⁵ Ummoyon pun cha angeles langulin ud langit, lan-uugud cha man-aayyuwan un kalancha, "Intaku'd Bethlehem itullong chi hachi'n lakwa un impakaammun Apudyus kan chitaku." ¹⁶ Langkamkammucha'n

† *Isaiah 9:2* †† *Ha Mesias si ugud cha Judio, ked man-isu si Kristu si ugud un useyon chi Grego. Ha piola'n uguchon siya chilutukan Apudyus un manturay.*

ummoy ot inchesancha cha Mary kan Joseph ya hachi'n alak un liyobog si atutung. ¹⁷ Lailacha pu alak, impatagammucha losan un imbyegan chi anghel mipanggop kan siya. ¹⁸ Ot laschaaw cha losan un langngey si imbyegan cha man-aayyuwan kan chicha. ¹⁹ Ngim si Mary, inlulugla si somsomokla losan cha alaya ot simsimimmokla chicha. ²⁰ Ot langulin cha hachi'n man-aayyuwan si peppeyeg un chilaychayawcha si Apudyus gapu si losan un ladngeycha ya intulongcha, ti tuttuwa'n lakwa losan chi imbyegan chi anghel kan chicha.

Ha Langingachelancha Kan Jesus

²¹ Si mikawayun eygew chi alak, timpun chi masogyatata ot lingachalancha siya Jesus ti siya imbyegan chi anghel si chaampun ilala mangibugiyon kan siya.

Ha Langiyoyancho Kan Jesus Si Templo

²² Chillumtong pu timpu un malungpayan cha Mary kan Joseph si lintog un inggilin Moses mipanggop si machuysan chi byebyai un lagamput ummalak. Ot ummoycha si templo ud Jerusalem un manchatun kan Apudyus si chuwa'n kalapati willu chuwa'n ubbu ti siya liigili si lintog. Inyawitla bo si Jesus ta umoycha ipeyang siya kan Apudyus ti siya bo liigili si lintog Apudyus un kalala, "Ha panguyu'n alak un leyaki ked masapuy'n ipeyang kan Apudyus." ‡

²⁵ Si hachi'n timpu, inggew chi osa'n memeyong-eg ud Jerusalem un mangngachen Simeon un uuwayola hachi'n Malagu kan cha chogala'n galak Israel. Lalin-tog un tagu siya ti tuttuwaola lintog Apudyus. Awed chi Ispiritun Apudyus kan siya, ²⁶ Ot impakaammula kan Simeon un achipun matoy inggala mitullongla Kristu, un ingkarin Apudyus un umali. ²⁷ Ot impuyutla si Simeon si templo. Ot hachi bo timpu un illok cha Joseph si Jesus si templo ta matungpey chi lintog mipanggop si liyalakala. ²⁸ Intullong pun Simeon chi alak, ilaklila siya ot lanyaman kan Apudyus, un kalala, ²⁹ "Apu, makwa'n ipalubuslu un matoyak si sala ti mallin-awa somsomokku ti intullongku Malagu.

Ti tilungpeym chi ingkarim kan sakon un bubulom.

³⁰ Ti intullongku siya un Malagu kan cha tagu,

³¹ un siya inyalam si sangwalan cha losan un tagu.

³² Siya mansilaw kan cha somsomok cha Gentil ta ammuwon cha piom un ipakwa.

Gapu kan siya, machaychayaw cha tagum un galak Israel." ‡†

³³ Laschaaw cha sin-alak kan Jesus si imbyegan Simeon mipanggop kan siya. ³⁴ Ot bilinchisyulan Simeon chicha ot kalala kan Mary un ilan Jesus, "Ha alla'n alaklu, chilutukan Apudyus siya ked gapu si suysuyula machusa cha achu un galak Israel, ngim achu bo cha matagu. Gapu ta achipun cha tuttuwaon siya un imbu-un Apudyus, achu cha tagun mallawing kan siya.

³⁵ Ked hachi in-ilon cha lalimod un lawwik un som-

‡ *v. 22-24, Leviticus 12:6-8; Exodus 13:2, 12* †† *Isaiah 42:6, 49:6, 52:10*

somokcha'n mipakaammu. Ked sika un ilala, manchachauyka, un isun chi machuut chi pusum gapu si makwa kan siya."

³⁶ Inggew bo si hachi osa'n propeta un byakbyakot un mangngachen Anna. Alak Penwel siya, un galak As-er. Si Anna, pitu'n tawon chi langasaw-ala, ³⁷ ot labyayu inggala si wayumpuyu ya opat chi tawonla. Illinggew si Anna si templo, eygewola kan lablabiyola'n manchay-chayaw kan Apudyus ya malluwaluwalu kan siya ya sin-udchuman mallaun siya. ³⁸ Si hachi'n uras, ilabotla cha Jesus ot lanyaman kan Apudyus. Ilugudla mipang-gop kan Jesus kan cha losan un tagu'n man-uuway si hachi'n manwayawayaan Apudyus kan cha galak Is-rael.

Langulilancha Ud Nazareth

³⁹ Gilamput pun cha Joseph kan Mary killingwa cha losan un bilin si lintog Apudyus, langulincha'd Nazareth un ili ud Galilee. ⁴⁰ Ot chummakey alak si hachi ya lataingan chi somsomokla. Ya amod bo laingla ya ilam-amod Apudyus bilinchisyulan siya.

Ha Langchasanha Kan Jesus Si Templo

⁴¹ Tilawon, un cha sin-alak kan Jesus pin-acha umoy ud Jerusalem makapiyasta si Piyastan chi Lallausan. ⁴² Lantawon pun si Jesus si lasawayan si chuwa, lakaoy kan cha amala kan ilala lakapiyasta. ⁴³ Lagamput pun chi piyasta, ummoyon cha amala kan ilala langulin ud ilicha. Ngim achipuncha ammu un latelan chi alakcha'n Jesus ud Jerusalem, ⁴⁴ ti kalanha pun lu lak-abuyog siya kan cha kakadwacha. Ot lasin eygew chi lalidtidchayalancha ot ilim-imuscha siya kan cha bubuyuncha ya agicha. ⁴⁵ Ngim lappun inchesan-cha kan siya ot langulincha'd Jerusalem ta umoycha sington. ⁴⁶ Si mikatlu'n eygewla, inchesan-cha siya un lakaam-ammung kan cha mimistulun cha Judio si tem-plo, un manchochongngey ya makaim-imus kan chicha. ⁴⁷ Losan un lanchochongngey kan siya laschaawcha si kilalaingla'n malongbyat si losan un il-imuscha kan siya. ⁴⁸ Laschaaw bo cha amala kan ilala si intullongcha siya, ot kalan ilala, "Alakku, amod chi chalegmi kan amam un langlangngit kan sika. Puggey koon chi katchi kan chikami?"

⁴⁹ Ngim summongbyat si Jesus, "Payuggey sakon singsington? Ha achipunyu ammu un masapuy'n awechak si byeyoy Amak." ⁵⁰ Ngim achipuncha laawatan chi ilugud Jesus.

⁵¹ Hachi ked, litun-ud si Jesus kan chicha'n langulin ud Nazareth, ot tummuttuwa kan cha losan un pakwacha. Si ilala simsimimmokla losan un laklakwa. ⁵² Ot si Jesus chummakey ya lummailaing ot laam-amod lagalasan si Apudyus ya cha tagu kan siya.

Ha Lantudtuchuwan John Un Mambubunyeg

(Mat. 3:1-12; Mrk. 1:1-8; Jhn. 1:19-28)

3 Si mikasimpuyu ya lima'n tawon chi lanturayan Emperador Tiberius Caesar ud Rome, si Pontius

Pilate chi gubillachuy ud Judea. Si Herod chi lanturay ud Galilee, Philip un suludla lanturay ud sakup chi Iturea kan Traconite ya si Lysanias chi lanturay ud Abilene. ² Cha kangatuwan un papachin cha Judio ked cha Annas kan Caiaphas.

Si hachi'n timpu inggew chi impakaammun Apudyus kan John, un alak Zechariah si inggewala si lugey'n lappun ummili. ³ Ot gilaggakay John cha ili-ili'n sakup chi chewwang un Jordan, imbyegbyegala kan cha tagu un, "Ibyabyawiyu cha byasbyasuyyu ya mampabunyeg kayu ta pakawalon Apudyus chikayu."

⁴ Katchi matungpayan chi liigili si liblu'n Isaiah un propeta si awi, un kalala, "Inggew chi osa'n tagu si lugey'n lappun ummili un langibyegbyega kan cha tagu,

'Alla'n gumatong chi Apu. Pabiyuwonyu som-somokyu ya mansagala kayu un isun chi ileyamyu chayan un ayon chi Ari.

⁵ Masapuy'n abyabonyu cha losan un uyuk ta matalap losan un tagudtud ya bilig.

Palinchongonyu cha pikkupikku un kesa ya taliptipanyu,

⁶ ta losan un tagu itullongcha malaguwan Apudyus kan chicha.' " †

⁷ Amo-amod cha tagu'n ummoy lampabunyeg kan John, ot kalala kan cha uchum, "Chikayu'n lasikap un isun chi uyog! Silu langibyega kan chikayu un milisiyu chusan Apudyus lu mampabunyeg kayu? ⁸ Masapuy'n koonyu cha losan un mangipaila un tuttuwa'n lam-byabyawi kayu kan cha byasbyasuyyu. Achiyu kalan un, gapu ta galak chikayu kan Abraham, milisiyu kachusaanyu kan Apudyus. Lappun katuttuwaan chi hachi. Ibyegak kan chikayu un makwa'n mambyalilon Apudyus cha byetu'n alla si galak Abraham. ⁹ Si Apudyus isun chi tagu'n iyaallala wasayla'n mamokpok si puun chi kayu. Losan un kayu'n achipun mamunga si bibiyu, ked mapokpok ya mitungu si apuy."

¹⁰ Ot lan-imus cha amod un tagu kan John, un kalan-cha, "Ot himma koonmi?"

¹¹ Ot silongbyatan John chicha, un kalala, "Ha tagu'n chuwa silupla, masapuy'n idchola osa si tagu un lappun silupla. Isula bo, ha tagu'n awed kalola, masapuy'n idchela bo tagu un lappun kalola."

¹² Ummoy bo cha uchum un manchachagup si bugis mampabunyeg kan John, ot ilimuscha, "Mistulu, himma koonmi?"

¹³ Ot kalala, "Achiyu payabsan chi ayanyu'n bugis cha tagu."

¹⁴ Ot lan-imus bo uchum un suychachu kan siya, "Chikami ngay, himma koonmi?"

Ot kalala kan chicha, "Achiyu paligatan cha tagu willu pabyasuyon cha tagu lu chakampun si katuttuwaan. Mat-op kayu si suwinchuyu."

¹⁵ Chingngeyn pun cha tagu si John, simsim-simmokcha gumatngan Kristu un ingkarin Apudyus un umali mampangat, ot ha somsomokcha siya lin si John. ¹⁶ Ngim kalan John kan chicha, chakampun un

† v. 4-6, Isaiah 40:3-5

sakon si Kristu. "Awed chi misagsagulud un langatngatu lu sakon, ked achipulak lumbong un mangukas si sancheyla. Bunyagek chikayu si chelum, ngim siya bunyagela chikayu si Ispiritun Apudyus ya apuy.¹¹⁷ Isun chi tagu un mamangchon si leblak un mantopa un mansilaola bilayu ya chugi. Ha bilayu iteponla si ayang, ngim ha chugi ibyellula si apuy un achipun masobsobyen."

¹⁸ Cha laoy cha lakalakalasi un in-ilon John un langibyegybyega kan cha tagu mipanggop si Bibiyu'n Chameg. ¹⁹ Ya ilomeyan John si Gubillachuy Herod ti ilasawala si Herodias un asawan chi suludla, ya achu cha lawwik un killingwala. ²⁰ Ngim laam-amod lambyasuy si Herod ti impaibyayudla si John.

Ha Labunyagen Jesus

(Mat. 3:13-17;Mrk. 1:9-11)

²¹ Si osa'n eygew sakbyey un mibyayud si John, bilunyagela cha achun tagu, bilunyagela bo si Jesus.

Lagamput pun, lalluwalu si Jesus ot liwalit ud langit.

²² Ot ha Ispiritun Apudyus lan-osog ot lallap-oy kan siya un isun chi kalapati. Ot ladngey ginga un lampeypu'd langit un kalala, "Sika Alakku'n tagtagopok ya masmas-omak."

Cha Singgalak Kan Jesus

(Mat. 1:1-17)

²³ Si lallugiyen Jesus un lantudtuchu, umoy un tiyumpuyu tawonla. Ya ha somsomok cha tagu, ibi-langcha siya un alak Joseph. Si Joseph, alak Heli, ²⁴ un alak Matthat. Si Matthat, alak Levi. Ked si Levi, alak Melki, un alak Jannai, un alak Joseph. ²⁵ Si Joseph, alak Mattathias, un alak Amos. Si Amos, alak Nahum, un alak Esli, un alak Naggai. ²⁶ Si Naggai, alak Maath un alak Mattathias. Ked si Mattathias, alak Semein un alak Josech. Ked si Josech, alak Joda. ²⁷ Si Joda, alak Joanan, un alak Rhesa. Ked si Rhesa, alak Zerubbabel un alak Shealtiel, un alak Neri. ²⁸ Si Neri, alak Melki un alak Addi. Ked si Addi, alak Cosam un alak Elmadam, un alak Er. ²⁹ Si Er, alak Joshua un alak Eliezer, un alak Jorim. Ked si Jorim, alak Mattath un alak Levi. ³⁰ Si Levi, alak Simeon un alak Judah. Ked si Judah, alakla Joseph. Ked si Joseph, alak Jonam un alak Elliakim. ³¹ Si Elliakim, alak Melea un alak Menna, un alak Mattatha. Ked si Mattatha, alak Nathan, un alak David. ³² Si David, alak Jesse un alak Obed. Ked si Obed, alak Boaz un alak Salmon, un alak Nahshon. ³³ Si Nahshon, alak Amminadab un alak Admin, un alak Arni. Ked si Arni, alak Hezron un alak Perez, un alak Judah. ³⁴ Si Judah, alak Jacob un alak Isaac. Ked si Isaac, alak Abraham. Ked si Abraham, alak Terah un alak Nahor. ³⁵ Si Nahor, alak Serug un alak Reu, un alak Peleg. Ked si Peleg, alak Eber un alak Shelah. ³⁶ Si Shelah, alak Cainan un alak Arphaxad un alak Shem. Ked si Shem, alak Noah un alak Lamech ³⁷ Si Lamech, alak Methuselah un alak

† Ha kabyabyaan un musassu ked kaalola sancheyn chi apula lu gumatong ya lumlok, iggala lu awed ayala. Si John piola'n ibyega un achipun maikari un mansimbi ulay osa'n musassun Jesus.

Enoch, un alak Jared. Ked si Jared, alak Mahalalel un alak Kenan. ³⁸ Ked si Kenan alak Enos un alak Seth. Si Seth alak Adam, un alak Apudyus.

Ha Lalubsubyen Satalas Ta Makabyasuy Si Jesus

(Mat. 4:1-11;Mrk. 1:12-13)

4 Labunyagen pun si Jesus, tilelala hachi'n chewwang un Jordan. Ot ha Ispiritun Apudyus un inggew kan siya, impuyutla siya si lugey'n lappun ummili. ² Udchi lalubsubyen Satalas kan Jesus si ulog chi opatpuyu'n eygew. Si hachi'n timpu, achipun langan si Jesus inggalad lagamput ot labitin.

³ Ot kalan Satalas kan siya, "Lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, ibyegam kan cha alla'n byetu ta mambyalincha tilapay."

⁴ Ot silongbyatan Jesus siya, "Liigili si ugud Apudyus un, 'Chakampun si makan abus chi ikatagun chi tagu.' " †

⁵ Ot impuyut Satalas si Jesus si langatu un lugey ya achipun asampiga ot ilaminla impaila kan siya cha losan un mampangatan utla lubung. ⁶ Ot kalala kan siya, "Idchok kan sika kalobbongan un mangituray si losan un ili ya kilabyaklangcha. Ti laatod losan kan sakon ked makwa'n idchok lu silu piok un mangidchen. ⁷ Ked lu mampalintumingka'n manchayaw kan sakon, idchok losan kan sika ta mangkuwam."

⁸ Ot silongbyatan Jesus un kalala, "Liigili si ugud Apudyus un, 'Chayawom si Apu un Apudyuslu ya siya abus chi mansimbiyam.' " ‡

⁹ Oli pun impuyut Satalas si Jesus ud Jerusalem ot pilasikedla si salimpatuk chi templo. Ot kalala kan siya, "Lu tuttuwa'n Alak chika kan Apudyus, lumayugka, ¹⁰ ti liigili si ugud Apudyus un 'Bililon Apudyus cha anghelesla ta ayyuwalan chika.' ¹¹ Ked liigili bo un, 'Tapayaon chika, ta ulay chi chepanlu achipun masugat si byetu.' " †

¹² Ot kalan Jesus kan siya, "Liigili bo'n, 'Achim mangin-in-an si Apu un Apudyuslu.' " ‡

¹³ Gilamput pun Satalas silubsub si Jesus, tilelala Jesus inggala gumatong chi kasin un timpu'n mangwaala.

Ha Lanlugiyen Jesus Un Mantudtuchu Ud Galilee

(Mat. 4:12-17;Mrk. 1:14-15)

¹⁴ Langulin si Jesus ud Galilee, ot inggew chi kilabyelin chi Ispiritun Apudyus kan siya. Ked lanchi-longey chameg mipanggop kan siya si losan un mamalikwos un ili. ¹⁵ Lantudtuchu si cha sinagogacha un maup-uppulan cha Judio, ot chilaychayaw cha losan un tagu siya.

Achipun Cha Kailiyan Jesus Impotog Siya

(Mat. 13:53-58;Mrk. 6:1-6)

¹⁶ Oli pun ummoy si Jesus ud Nazareth un chummakeyala, ot Sabyechu pun un man-illongan cha Judio, ummoy si sinagoga ti siya pin-ala koon. Ot summiked

†† Deuteronomy 8:3 ‡ Deuteronomy 6:13 †† v. 10-11, Psalm 91:11-12 ‡ Deuteronomy 6:16

siya ta mambyasa si ugud Apudyus¹⁷ un impuyedcha kan siya. Ha alla'n liblu inggilin propeta Isaiah si awi. Bilukyedla ot pililiyala byasaola. Ot bilasala,

¹⁸ "Awed kan sakon chi Ispiritun Apudyus ti chilutukalak kan siya

un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg kan cha kapus.

Imbuulak un mangibyega kan cha tagu un isun chi libyayud un mawayawayaancha

ya cha tagu'n isun chi lakuyap makatullongcha kasin ya

cha lapaligatan un makalin-awaancha.

¹⁹ Ked ibyegak bo un gummatong chi timpu un mangipain-an Apudyus

si malaguwala kan cha tagu." †

²⁰ Ot lilukut pun Jesus chi liblu, inyulinla si tagu'n langipuyed kan siya, ot ummamuy. Ot losan cha tagu'n inggew si sinagoga intutukkeycha siya. ²¹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Si sala'n eygew latungpey laoy un libyasan ugud Apudyus un chingngeyyu."

²² Laslas-om cha losan kan siya, ot laschaawcha si kilabiyun chi ilugudla. Ot kalanla, "Chakampun kamman un alak Joseph siya?" O, siya. ²³ Ot kalan Jesus kan chicha, "Kapilitan un ibyegayu kan sakon chi laoy un ug-uggud, 'Chuktuy, palin-awaom chi long-eglu.' Ti pionyu bo'n pakwa kan sakon utla ilik chi lakaskaschaaw un chingngeyyu'n killingwak ud Capernaum."

²⁴ "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, un ha propeta achipun mapotgen si mismu'n ilila. ²⁵ Ya chongyonyu: Achu cha kachegchegu un labyayu utla Israel si timpun Elijah un propeta, ti achipun ummuchen si tiyu'n tawon ya kagodwa, ot laamin lauyat cha tagu udchi Israel. ²⁶ Ngim chakampun si imbuun Apudyus si Elijah kan chicha ta tuyungala chicha, ngim imbuunla siya ta tuyungala osa'n labyayu un iZarephath un sakup chi Sidon. ††²⁷ Ot si timpun bo Elisha un propeta, achu cha Judio ud Israel un laleprosy, ngim lappun lapalin-awa kan chicha malaksig kan Naaman un Gentil, un iSyria." ‡

²⁸ Chingngeyn pun cha tagu'n inggew si sinagoga imbyegala, amod chi sangacha ti laawatancha'n chicha ug-ugguchola. ²⁹ Lummibbyatcha ot liyaggicha siya iliyoycha si lasin chi ili un angit un ummiliyanha. Ha panggopcha pioncha'n odchagon siya si angit. ³⁰ Ngim gilagawan Jesus cha amod un tagu ot ummoyon.

Ha Leyaki'n Laayan

(Mrk. 1:21-28)

³¹ Ot lan-osog si Jesus un umoy ud Capernaum, un osa'n ili si probinsiya ud Galilee. Lantudtuchu kan cha tagu si Sabyechu un man-illongan. ³² Ot laschaaw cha tagu'n langngey si in-ilola'n lantudtuchu, ti lantudtuchu un alla kalobbongala.

³³ Si hachi, inggew chi osa'n leyaki'n laayan ot impokawla un kalala, ³⁴ "Sika Jesus un iNazareth, simma ga koom kan chikami? Ummalika un manyam-an kan

† v. 18-19, Isaiah 61:1-2 †† v. 25-26, 1 Kings 17:1, 7-16 ‡ 2 Kings 5:1-14

chikami? Tagammuk sika, sika lappun byasuyla un imbuun Apudyus."

³⁵ Ngim tilubngeyn Jesus chi ayan, un kalala, "Gumilokka! Ya wisedka kan siya." Ot inchukmam chi ayan chi leyaki si sangwalan cha tagu ot tilelala un achipunla pilasigabyen siya.

³⁶ Ot laschaaw cha losan un tagu ot kalan chi kacha osa, "Ay-ay, kaskaschaaw chi imbyegala. Alla kalobbongala ya kilabyelinla un mameyyaw kan cha ayan, ked tiluttuwacha siya." ³⁷ Ot lanchilongey chameg mipanggop kan Jesus si losan un ili si hachi'n lugey.

Achu Cha Tagu'n Pilalin-awan Jesus

(Mat. 8:14-17; Mrk. 1:29-34)

³⁸ Lummawa si Jesus si sinagoga ot ummoy si byeyoycha Simon. Ha byebyai'n katugangan Simon ked amod chi palatingla. Ot imbyegacha kan Jesus ta tuyungala siya. ³⁹ Ot ummoy si Jesus si kuwetula ot summiked si cheeg chi uumbogela ot imbyegala'n makaan chi atungla, ot kakma lakaan. Bummangon ot pilakalala chicha.

⁴⁰ Lummaschom pun, inggetong cha tagu cha kadwacha'n lakalalasi cha sakitcha kan Jesus. Ot in-tetepangla ilappachen chicha ot lummin-awa cha losan. ⁴¹ Lampeyyaw bo kan cha ayan un inggew kan cha achu'n tagu, ot si ummoyolan cha ayan, inyipkawcha un kalanla, "Sika alak Apudyus!" Ngim pilagilokla chicha ti tilagammucha un siya si Kristu un ingkarin Apudyus un umali.

Ha Lantudtuchuwan Jesus Si Sinagoga

(Mrk. 1:35-39)

⁴² Wiswisngit pun si labigat, lummibbyat si Jesus ot ummoy un ossaan si lugey'n lappun tagu inggew. Ngim singsingngit cha tagu siya, ot inchesanla pun, tilawichen cha siya ta achi umoyon. ⁴³ Ngim kalala kan chicha, "Masapuy'n inyak bo si cha uchum un ili ta inyak ibyegbyega bibiyu'n Chameg mipanggop si Mampangan Apudyus, ti siya gapu un imbuulak kan Apudyus utla pita." ⁴⁴ Ot ummoy siya lambyegbyega kan cha tagu si sinagogan cha Judio ud Judea.

Ha Langayagen Jesus Kan Cha Ummun-ula Un Disipulusla

(Mat. 4:18-22; Mrk. 1:16-20)

5 Si osa'n eygew, summiked si Jesus si teyanteg chi Byeybyey ud Gennesaret, ot ummaguyut cha amod un tagu ti pioncha'n chongyon chi itudtuchula'n ugud Apudyus. ² Ot lailala chuwa'n byangka si igid chi byeybyey un lappun inggew si malabukuy ti lum-mogsedcha ot ummoycha bilebyeyan cha tabukuycha. ³ Ot summakyat siya si osa'n byangka un uwan Simon, ot imbyegala kan siya un ichulunla akit. Ot ummamuy si Jesus un lantudtuchu kan cha tagu.

⁴ Lagamput pun lantudtuchu, kalala kan cha Simon, "Ipooyu byangka si kalusgongan chi chelum ta malabukuy kayu si ikan."

⁵ Ot kalan Simon, "Apu, illablabimi'n lalabukuy ot lap-pun illayami. Ngim lu siya kalam, malabukuy kami kasin." ⁶ Ot ummoycha lalabukuy ot lilokchencha ikan ot allà akit un mapissay chi tabukuycha. ⁷ Ot ilayagencha biyuncha si osa'n byangka ta umoycha tuyungan chicha. Ummoycha tummuuyung ot laplu chuwa'n byangka si ikan ot allà akit un milutob cha byangka. ⁸ Intullong pun Simon Peter chi lakwa, lampalintuming si sangwalan Jesus, ot kalala, "Apu, telam sakon ti malagbyasuyak!" ⁹ Katchi imbyegala ti laschaawcha siya ya cha kakadwala si kilaachun chi ikan un laayacha. ¹⁰ Ot laschaaw bo cha James kan John un alak Zebedee.

Ot kalan Jesus kan Simon, "Achika umogyat, ti malipud si sala chakampun si ikan chi tabukuyam, siyad tabukuyam cha tagu." ¹¹ Insang-at pun cha Simon cha byangkacha si teyanteg, tilelancha losan ot litun-udcha kan Jesus.

Pilalin-awan Jesus Chi Leyaki'n Laleprosy (Mat. 8:1-4;Mrk. 1:40-45)

¹² Si osa'n eygew, inggew si Jesus si osa'n ili ot inggew bo osa'n leyaki un laleprosy. Intullongla pun si Jesus, ummoy lampalintuming si sangwalanla ot langkadhachegu kan siya un kalala, "Apu, lu piom, palin-awaolak."

¹³ Ot ilappachen Jesus chi leyaki, ot kalala, "O, Piok chi lumin-awaka." Ot kakma lakaan chi sakitla.

¹⁴ Ngim bililin Jesus siya un kalala, "Achim pay ibyeg-byega killingwak kan sika ulay silu'n tagu. Ngim ingka mampeyang si pachi ya manchatunka kan Apudyus ti hachi imbilin Moses un maluttuwaan cha tagu'n lumin-awaka." ††

¹⁵ Ngim laam-amod un lanchilongey chameg mipanggop kan Jesus. Ot amod cha tagu'n ummoy lanchongey kan siya ya ummoy lampalin-awa si sakitcha. ¹⁶ Ngim pappasig umoy si Jesus tumalin si lugey'n lap-pun ummili ta malluwalu.

Pilalin-awan Jesus Chi Leyaki'n Lapalalais (Mat. 9:1-8;Mrk. 2:1-12)

¹⁷ Si osa'n eygew, lantudtuchu si Jesus si osa'n byeyoy. Si hachi illinggew bo cha uchum un ummaam-muy un Pariseo kan cha mimistulun chi lintog un lampeypu'd cha losan un ili ud Galilee ya Judea ya leypu cha uchum ud Jerusalem. Ked awed chi kilabyelin Apudyus kan Jesus un mampalin-awa kan cha lasakit. ¹⁸ Oli pun inggetong cha uchum un leyaki lapalalais un bilumbulligencha ot pilachascha'n illok si byeyoy ta iyoycha si sangwalan Jesus. ¹⁹ Ngim lappun in-iloncha'n mangillok kan siya ti amod cha tagu. Ot ummoy cha si otop chi byeyoy ot ilabutancha, ot impacheyacha bulig si sangwalanla.

²⁰ Laammuwan pun Jesus chi gettok un pammatacha, kalala si leyaki, "Biyun, lapakawan cha byasuym."

²¹ Ngim cha Pariseo ya mimistulun chi lintog sin-aayumimitcha un kalancha, "Silu maga kilatatagun chi lait un iyisula ga long-egla kan Apudyus! Lappun makapakawan si byasuy ngim si Apudyus abus!"

²² Ngim laammuwan Jesus chi somsomokcha ot kalala kan chicha, "Puggey katlat chi somsomokyu? ²³ Simma lagodgochong un ibyega, 'Lapakawan cha byasuym,' willu 'Lumibbyatka ta malidchayanka?' ²⁴ Al-laya maligammuwanyu un Sakon un Alak chi Tagu, alla kalobbongak utla pita un mamakawan si byasuy." Ot kalala si hachi'n lapalalais, "Ibyegak kan sika, lumibby-atka, ayam chi oboklu ya ingkan uwayu!" ²⁵ Ot kakma lelibbyat siya si sangwalanla ot ilalikamla obokla ot ummoyon un lanchaychayaw kan Apudyus.

²⁶ Laschaaw cha losan un langitullong ya ummogya-atcha. Ot chilaychayawcha si Apudyus un kalancha, "Lappun miyisuwan chi intullong taku si sala'n eygew."

Ha Langayagen Jesus Kan Levi Ta Mandisipulusla (Mat. 9:9-13;Mrk. 2:13-17)

²⁷ Oli pun lummawa si Jesus ot intullongla osa'n manchachagup si bugis, un mangngachen Levi, ummaam-muy si bubuggisan. Ot kalan Jesus kan siya, "Tun-ucholak." †²⁸ Ot lummibbyat si Levi, tilelala cha losan ot litun-ud kan Jesus.

²⁹ Ot pileylusan Levi si Jesus ud byeyoycha. Illinggew si hachi cha achu un biyun Levi un manchachagup si bugis ya cha uchum bo'n tagu'n lakakan kan siya si lamisaan. ³⁰ Sin-iingok cha Pariseo ya uchum un mimistulun chi lintog un inggew, ot kalancha kan cha disipulus Jesus, "Pakayuggey makakan ya makain-illum kan cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuy?"

³¹ Ot silongbyatan Jesus chicha, un kalala, "Ha tagu'n lappun sakitla, achipunla masapuy chuktuuy. Ngim ha makasapuy ked ha lasakit. ³² Achipulak ummalin man-gayeg kan cha singkalan un lalintogcha, ngim cha malagbyasuy ta mambyabyawicha."

Mipanggop Si Palaglaun (Mat. 9:14-15;Mrk. 2:18-20)

³³ Illinggew bo cha uchum un tagu'n kalancha kan Jesus, "Cha disipulus John mallauncha lu sin-udchuman ya malluwalucha ya katchi bo koon cha uchum un disipulus cha Pariseo, ngim puggey cha disipuluslu manga-mangan ya umilu-illum?"

³⁴ Ot inyalig Jesus un summongbyat kan chicha un kalala, "Ha kalanyu lin un mallaun cha bubuyun chi leyaki'n mangkasey lu awed cha kan siya? Mangancha bô amin. ³⁵ Ngim gumatong chi timpu un miyachayu likasey kan chicha, ked hachi asicha mallaulan."

Mipanggop Si Tudtuchun Jesus (Mat. 9:16-17;Mrk. 2:21-22)

³⁶ Kasin lan-alig si Jesus kan chicha, un kalala, "Lap-pun tagu pumissay si paat un luput si baru'n silup ked intekupla si chachaan un silup, ti yam-alola baru'n

† Ha osa'n ingngachen Jesus kan Simon ked Peter, ot lingachencha Simon Peter. †† Leviticus 14:1-8

‡ Tun-ucholak - piola'n ibyega mitun-ud kan Jesus un mandisipulusla.

silup ya achipun miyapot chi baru'n luput un mantekup si chachaun un silup. ³⁷ Willu lappun bo mangigga si ilabuyu'n byeyas si chachaun un giledchang un iiggaan † ti bumtak chi hachi'n chachaun un giledchang ked misuyat chi byeyas ya mayam-an chi gedchang. ³⁸ Ngim ha ilabuyu'n byeyas, maigga si baru'n giledchang un iiggaan. ³⁹ Ha ummingsa si chachaun un byeyas, issala ilabuyu'n byeyas ti kalala lu, 'Lapipiya chachaun.'"

Mipanggop Si Sabyechu'n Man-illongan

(Mat. 12:1-8; Mrk. 2:23-28)

6 Si osa'n Sabyechu un man-illongan cha Judio, langoy cha Jesus kan cha disipulusla si pappayaw un lamuy-an si wheat un isun chi pagoy. Ot lalidtid-chayancha pun, pummutingcha disipulusla si wheat ot kilutimancha ta kaloncha. ² Ot kalan cha uchum un Pariseo un langitullong, "Payuggey koon chi katchi un mipalit si lintog taku lu Sabyechu?"

³ Ot silongbyatan Jesus chicha, un kalala, "Achipunyu kamman bilasa kingwan David ya cha kakadwala si labitilancha? ⁴ Lilumlok si David si byeyoy Apudyus ot illayala tilapay un lichatun kan Apudyus, un ipalit chi lintog un kalon cha tagu ti abus cha papachi mangan. Killanla ot illidchela cha kakadwala ot killancha bo." ^{††5} Ot inyalungus Jesus imbyega, "Sakon un Alak chi Tagu alla kalobbongak un mangibyega lu silu makwa si Sabyechu'n man-illongan."

Ha Leyaki'n Lasikod Chi Imala

(Mat. 12:9-14; Mrk. 3:1-6)

⁶ Si osa'n Sabyechu, lilumlok kasin si Jesus si sinagogan cha Judio, ot lantudtuchu. Illinggew chi leyaki'n lasikod chi machuwalan un imala. ⁷ Illinggew bo cha uchum un mimistulun chi lintog ya Pariseo, mansingisingitcha si mangichiyumancha kan Jesus, ot tamtamchagencha lu palin-awaola chi lasakit si Sabyechu'n man-illongan. ⁸ Ngim ammun Jesus chi somsomokcha, ot kalala si leyaki'n lasikod, "Umalika u sumiked si alla'n sangwalan." Ot ummoy chi leyaki. ⁹ Ot kalan Jesus kan chicha losan, "Imusok u kan chikayu, himma ipalubus chi lintog taku un makwa si Sabyechu? Koon taku bibiyu willu lawwing? Taguwon taku tagu willu patoyon taku?" ¹⁰ Lilangyangala pun chicha losan, kalala si leyaki, "Uyachom chi imam." Ot iluyedla ot bummayu imala. ¹¹ Ngim amod chi sangan cha Pariseo ya mimistulun chi lintog ot lan-uuguchencha lu silu kooncha kan Jesus.

Ha Lanchutukan Jesus Kan Cha Lasawayan Si Chuwa Un Apostolesla

(Mat. 10:1-4; Mrk. 3:13-19)

¹² Lagamput pun, lalagecha si Jesus un ummoy lalluwalu si tagudtud, ot lilabila'n lalluwalu kan Apudyus. ¹³ Labigat pun, ilayagela cha disipulusla ot chilutukala cha lasawayan si chuwa ot ngadlola chicha apostoles.

† Cha Judio iggacha grape juice willu byeyas si giledchang un iiggaan. †† 1 Samuel 21:1-6, Leviticus 24:9

¹⁴ Ha ngachencha: si Simon un lingachalala Peter ya suludla un Andrew, cha James kan John, Philip kan Bartholomew, ¹⁵ ya Matthew, Thomas, James un alak Alphaeus, Simon un kalancha'n Mangisasakkit si ilila, ¹⁶ Judas un alak James, ya Judas Iscariot un siya langiy-ibit kan Jesus.

Ha Lantudtuchuwan Jesus Ya Lamalin-awaala Si Sakit

(Mat. 4:23-25)

¹⁷ Lan-osog pun cha Jesus ya cha apostolesla un lampeypu si tagudtud, summikedcha si tummalapala ti illinggew cha lachagup un achu'n disipulusla ya cha amod un tagu'n lampeypu'd Judea ya Jerusalem ya kaili-ili ud Tyre ya Sidon un adchaliyan si byeybyey.

¹⁸ Ha panggopcha, ummalicha manchongey si ugud Jesus ya mampalin-awa si sakitcha. Ot inggew bo cha uchum un tagu'n laayan, ot pileyyawla cha ayan un inggew kan chicha. ¹⁹ Losan cha tagu ummaguyut ta appachencha siya, ti alla kilabyelinla un lu appachencha siya, mapalin-awa chi sakitcha.

Cha Pian Un Tagu Ya Kachegchegu Un Tagu

(Mat. 5:1-12)

²⁰ Oli pun lansagung si Jesus kan cha disipulusla ot kalala'n lantudtuchu,

"Pian kayu un kakapus un mamati kan Apudyus si sala,

ti mipati kayu si Mampangatan Apudyus!

²¹ Pian kayu un mabibittin si sala, ti maplok kayu.

Pian kayu un man-ibi-ibin si sala, ti lagalas kayu.

²² Pian kayu lu sangaon cha tagu chikayu ya issancha chikayu ya

mangig-iggaan chikayu si ugud ya kalancha un lawwik kayu

gapu kan Sakon un Alak chi Tagu.

²³ "Lu katchi makwa kan chikayu, matetteyok kayu ya malachok kayu si galasyu

ti chakey gunggulayu ud langit. Ha kooncha kan chikayu,

isun bo chi kingwan cha aappucha kan cha propeta si awi. †

²⁴ Ngim kadchegu kayu'n byabyaklang si sala, ti mampatingga galasyu utla pita un gunggulayu.

²⁵ Kadchegu kayu'n mamassug si sala, ti maliklayu amod

un bitin si umali'n eygew.

Kadchegu kayu'n sinyoyokyok si sala, ti sinlalangchu kayu ya

sin-iibin kayu si umali'n eygew.

²⁶ Tuttuwa'n kadchegu kayu lu chaychayawon cha losan un tagu chikayu,

ti katchi bo killingwan cha aappucha mipanggop kan cha silan propeta."

‡ 2 Chronicles 36:16

Ha Koonyu Si Kabusuyyu

(Mat. 5:38-48;7:12)

²⁷ Intuyuy Jesus un lan-ugud, un kalala, "Ibyegak kan chikayu'n manchochongney, masapuy'n ayatonyu cha kabusuyyu. Ya koonyu bibiyu kan cha mansasanga kan chikayu. ²⁸ Cha tagu'n mangelaweg kan chikayu, chawatonyu kachegun Apudyus kan chicha. Ked iluwalwanyu cha manguy-uyung kan chikayu. ²⁹ Lu awed mallipak si apingyu, palipakyu bo bisak. Lu awed mangaya si takpin chi silupyu ti masapuyla, idchonyu bo mikadwan takpin chi silupyu. ³⁰ Idchonyu lu awed mangkocheu kan chikayu, ked lu awed mangaya si kukkuwayu achiyu ipaiyulin. ³¹ Koonyu kan cha tagu pionyu'n kooncha kan chikayu.

³² "Lu abus cha tagu un memeyyed kan chikayu cha memeyyechenyu, achipun kayu maidchen si gunggula. Ti katchi bo koon cha malagbyasuy un meyyedcha kan cha meyyed kan chicha. ³³ Ked lu abus cha mangwa si bibiyu kan chikayu cha mangwaanyu si bibiyu, achipun kayu maidchen si gunggula. Ti katchi bo koon cha malagbyasuy. ³⁴ Ked lu abus cha ammuyun mangiyulin si buluchoncha cha pabuluchenyu, achipun kayu maidchen si gunggula. Ti katchi bo koon cha malagbyasuy un paiyulincha pabuludcha kan cha chogacha'n malagbyasuy. ³⁵ Ngim chikayu, masapuy'n ayatonyu cha kabusuyyu ya koonyu bibiyu kan chicha. Pabuluchenyu cha mambulud kan chikayu, ulay lu achipun cha iyulin. Ti lu koonyu katchi, chakey gungulayu, ked mibilang kayu alak Apudyus un Kangatuwan. Ti kacheguwan Apudyus achipun manyaman ya cha lawwik un tagu. ³⁶ Masapuy'n malagchegu kayu ti malagchegu bo si Apudyus un Amayu."

Achiyu Kuison Cha Uchum Un Tagu

(Mat. 7:1-5; Jas. 4:11-12)

³⁷ Ot intuyuy Jesus un lantudtuchu un kalala, "Achiyu kuison cha uchum un tagu ta achipun bo Apudyus kuison chikayu. Achiyu kodchongan cha uchum, ta achipun Apudyus kodchongan chikayu. Pakawalonyu cha asintataguyu ta pakawalon bo Apudyus chikayu. ³⁸ Mangatod kayu kan cha uchum un tagu ked idchen chikayu bo kan Apudyus, ad-achu idchola kan chikayu lu ha illidchonyu, ti masawey inggala achipun kayu makàon. Ked ha kaachun cha idchonyu kan cha asintataguyu, siya bo kaachun chi idchon Apudyus kan chikayu."

³⁹ Ot lan-alig si Jesus kan chicha un kalala, "Achipun makwan ipuyut chi lakuyap cha chogala'n lakuyap, ti kapilitan un miyus-ubcha si abut. ⁴⁰ Ya lappun iswila un langatngatu lu mistulula. Ngim lu gamputola iswilala, miyisu si mistulula."

⁴¹ Ot lan-alig kasin si Jesus un kalala, "Puggey un mitullongyu siyun-ik si atan chi suludyu ngim achipunyu maila sitap si atayu? ⁴² Ot ha kalam kamman un, 'Cho, sulud kaalok chi siyun-ik si atam,' ked alla sitap si atam? Kama kayu'd tuttuwa! Masapuy'n ulaonyu

kaalon chi sitap si atayu, ta pumillong chi tullongyu'n mangaan si siyun-ik si atan chi suludyu."

Ha Mangammuwan Si Kilatatagun Chi Tagu

(Mat. 7:16-20;12:33-35)

⁴³ Kasin lan-alig si Jesus, un kalala, "Lappun bibiyu kayu un mamunga si lawwik ya lappun lawwik un kayu mamunga si bibiyu. ⁴⁴ Ti maammuwan chi kilabiyun chi kayu si mambubungala. Achipun makwa'n mamunga eyagen si apyas willu achipun makwa'n mamunga sagakat si kuliwat. ⁴⁵ Katchi bo tagu, ha bibiyu'n tagu, bibiyu koola ti bibiyu somsomokla. Ngim ha lawwik un tagu, lawwik bo koola ti lawwik chi somsomokla. Ti ha awed si somsomok chi tagu, siya bo lumoswa si tupokla."

Cha Chuwa'n Mampaud Si Byeyoy

(Mat. 7:24-27; Jas. 1:19-27)

⁴⁶ Intuyuy Jesus un lan-ugud, "Payuggey kalan kan sakon 'Apu, Apu,' ngim achipunyu koon chi ibyegak kan chikayu? ⁴⁷ Lu silu umali kan sakon ya manchongey si ibyegak ya koola, katla miyaligela. ⁴⁸ Miyalig si tagu'n lampaud si byeyoyla. Lambyaung si lachayom si pita inggalad inchesala byetu ot hachi langisaachela si byeyoyla. Lummitap pun, tilodchak chi chelum chi byeyoy ot achipun likuyus ti mangkoschey lisaachela. ⁴⁹ Ngim ha tagu'n manchongey si ugudku ya achipunla koon, miyalig si tagu'n lampaud si byeyoyla un insaedla si leglegen. Lummitap pun, likuyus chi byeyoy."

Pilalin-awan Jesus Chi Bubulon Chi Kapitan

(Mat. 8:5-13)

7 Gilamput pun Jesus chi intudtuchula kan cha tagu, ummoy ud Capernaum. ² Udchi illinggew chi osa'n kapitan cha susuychachu un iRome. Lasakit ya mamattoyon chi potpotgola'n bubulola.

³ Chingngeyn pun chi kapitan un awed si Jesus, imbuunla cha uchum un pallakayon cha Judio ta ayagencha si Jesus ta umoyla palin-awaon chi bubulola. ⁴ Ot umoycha kan Jesus ot langkadhachegucha kan siya un kalancha, "Bibiyu hachi'n kapitan, lobbongla'n tuyungam siya, ⁵ ti memeyyed kan chitakun Judio ked siya bo lampakwa si osa'n sinagogan maup-uppulanmi." ⁶ Ot litun-ud si Jesus kan chicha.

Ummachalicha pun si byeyoy chi kapitan, imbuunla cha uchum un bubuyunla ta umoycha ibyegan manolat si Jesus, ot kalancha, "Apu, achim taktakon chi long-eglu'n umali'd byeyoyi ti chakpun lumbong un mammangili kan sika, ⁷ ya achipunku kalobbongan un umali kan sika. Ngim umalay chi man-ugudka ked lummin-awa chi bubulok. ⁸ Ti maawatak chi mipanggop si kalobbongan, ulay sakon un kapitan, masapuy'n tuttuwaok chi ibyegan chi ap-apuk. Katchi bo cha suyachun iturayak, tuttuwaoncha ibyegak, ti lu ibyegak si osa, 'Ingka,' ked ummoy, ked lu ibyegak si osa, 'Umali,' ked umali. Ked lu ibyegak si bubulok, 'Koom chi alla,' ked kingwala bo."

⁹ Laschaaw si Jesus si chingngeyla ot lasalagung kan cha amod un tagu'n lituntun-ud kan siya ot kalala, "Ibyegak kan chikayu, lappun inchesak si kamatchi pammatila si losan un galak Israel." ¹⁰ Langulin pun cha hachi'n libuun si byeyoy chi kapitan, inchesancha'n lummin-awa bubulola.

Ha Lalaguwan Jesus Si Latoy Un Alak

¹¹ Lapalos pun, ummoy cha Jesus ya disipulusla si osa'n ili un mangngachen Nain. Lakabuyog cha disipulusla ya cha amod un tagu. ¹² Ummachalicha pun si liwangan chi hachi'n ili, ilabotcha cha amod un tagu'n lakabuyog si osa'n labyayu un umoycha mallobon si os-osaan un alakla'n bumaru. ¹³ Intullong pun Jesus chi labyayu, kilacheguwa siya ot kalala, "Achika man-ibi-ibin."

¹⁴ Oli pun ummachali si Jesus ot ummoyla ilappachen chi lungun ot ummillong cha lamubukud. Ot kalala, "Bumaru, bumangonka!" ¹⁵ Ot bummangon chi latoy ot gumminga, ot impuyang Jesus siya kan ilala.

¹⁶ Ot ummogyat losan cha langitullong ot chilay-chayawcha si Apudyus, un kalancha, "Lummoswa kan chitaku osa'n langatun propeta. Ummali Apudyus ta taguwola cha tagula!" ¹⁷ Ot lanchilongey chameg mipanggop kan Jesus si losan un ili ud Judea ya ili-ili un mampalikwos.

Ha Songbyat Jesus Kan Cha Disipulus John Un Mambubunyeg (Mat. 11:2-6)

¹⁸ Imbyegan pun cha disipulus John chi mipanggop kan Jesus ya losan un lakwa, ilayagela chuwa'n disipulusla, ¹⁹ ot imbuunla chicha ta umoycha imuson kan Apu Jesus, "Sika kamma hachi'n ingkarin Apudyus un umali willu man-uway kami sabyali?"

²⁰ Gummatongcha pun kan Jesus, kalancha kan siya, "Imbuun chikami kan John un Mambubunyeg ta imusonmi kan sika lu sika ingkarin Apudyus un umali willu man-uway kami sabyali?"

²¹ Si hachi'n uras un gummatngancha, pilalin-awan Jesus cha achu'n tagu'n lakalalalasi sakitcha ya pin-ala bo pileyyaw cha ayan un inggew si uchum, ya cha lakuyap ked makatullongcha. ²² Ot silongbyatan Jesus chicha, kalala, "Mangulin kayu kan John, ibyegayu kan siya cha intullongyu ya chingngeyyu un killingwak. Cha lakuyap, makatullongcha, cha lapilay, makatid-chayancha, cha laleprosy lakalin-awaancha, cha latuyong, makadngeycha, cha latoy, latagu cha kasin. Ked cha kakapus, mibyegbyega kan chicha Bibiyu'n Chameg. ²³ Ked ibyegayu bo kan siya un pian chi tagu'n achipun manchuwachuwa pammatila kan sakon."

²⁴ Ummoyon pun cha biluun John, imbyegan Jesus kan cha tagu chi mipanggop kan John. Kalala, "Simma ummoyyu intullong si lugey'n lappun ummili? Kalanyu pun lin lu isun chi geyun siya un chupa-chupaliyon chi

bidbid? Chakampun! ²⁵ Ked lu chakampun, simma ummoyyu intullong? Ha tagu'n lansilip si kangilaan? Ngim chakampun si lansilip si katchi ti byeyoy chi Ari inggewan chi lakasilip si katchi'n langila. ²⁶ Ibyegayu lu simma ummoyyu intullong? Osa'n propetan Apudyus. O, ibyegak kan chikayu si John langatngatu lu osa'n propeta, ²⁷ ti siya hachi'n tagu un imbyegan chi liigili si ugud Apudyus, un kalala, 'Awed chi osa'n tagu'n un-ulaok ibuun lu sika ta umoyla isagala chayan un ayom.' ²⁸ Tuttuwa ibyegak kan chikayu un lappun tagu un liyalak utla pita un langatngatu lu John. Ngim lu silu kabyabyaan si Mampangatan Apudyus, mibilang un langatngatu lu John."

²⁹ Chingngeyn pun cha losan un tagu ya cha manchachagup si bugis chi imbyegan Jesus, biligbigcha pion Apudyus ked ustu, ot lampabunyegcha kan John. ³⁰ Ngim cha Pariseo ya cha mimistulun chi lintog, ilisancha pion Apudyus kan chicha ked achipuncha lampabunyeg kan John.

³¹ Intuyuy Jesus un lan-ugud, kalala, "Simma mangiy-isuwak kan cha tagu si sala'n lolap? ³² Iyaligku chicha un isun cha aalak un man-iillangu un langiyip-ipkaw si asin-allakcha, 'Tilupayyami gangsa ngim achipun kayu lalagli. Langkanta kami si kachegchegu ngim achi kayu lanlangchu.' ³³ Ti ha ummaliyan John un Mambubunyeg, pin-a lallaun ya achipun ummilum si byeyas, ot ilam-amsiwyu siya un ngadlonyu, 'Laayan siya!' ³⁴ Ngim Sakon un Alak chi Tagu, ummaliyak pun bo'n langalangan ya ummilu-ilum, ilam-amsiwak bo un ngadlolak, 'Leyawot ya kabubuuk. Ya ngadlolak bo bubuyun cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuy!' ³⁵ Ngim ulay lu katchi, losan cha mamati kan Apudyus, chicha ustu'n mangipaila si tuttuwa'n kilalaing Apudyus."

Pilakawan Jesus Chi Byebyai Un Puta

³⁶ Osa'n eygew, ilayagen chi Pariseo si Jesus ta mangan ud byeyoycha. Ot ummoy si Jesus lakakan.

³⁷ Inggew bo si hachi'n ili osa'n byebyai'n malagbyasuy. Chingngeyla pun un awed si Jesus un mangan si byeyoy chi Pariseo, ummoy ot langawit si apyus un mambyangu un inggew si bilatu'n angang un ngadloncha alabaster. ³⁸ Lilumlok chi hachi'n byebyai ot summiked si ochogen Jesus, † ot lan-ibin un lantodtodotod chi luwala si chepan Jesus. Ot pilulasala si buukla ot ap-appupuyola ya kilikisla chepanla si mangipain-ala si lispitula, asila ot ibukbuk chi apyus si chepan Jesus.

³⁹ Ngim intullong pun chi Pariseo kingwan chi byebyai, kalala si somsomokla, "Lu gettok un propeta si Jesus, ammula otyan chi kilatatagun chi byebyai un mangap-appupuy kan siya, ked ilomeyala."

⁴⁰ Hachi ked gumminga si Jesus ot kalala si hachi'n Pariseo, "Simon, awed chi ibyegak kan sika."

Kalan Simon, "O, simma ibyegam Apu?"

⁴¹ Ot lan-alig si Jesus un kalala, "Inggew chi osa'n leyaki'n lampappautang si pilak kan cha chuwa'n leya-

† Isaiah 35:5-6, 61:1

†† Malachi 3:1 ‡ Ugalin cha Judio, sumiked si ochogen lu mangancha, siya un lalaka un umoy hachi'n byebyai si ikiyan Jesus.

ki. Ha osa ummutang si limanggasut un denari, ked ha osa ummutang si limampuyu. ⁴² Ot gapu ta achipuncha makabyayed, pilakawanla chicha si utangcha. Awed chi imusok kan sika, kan cha chuwa'n lan-utang, silu chakchakey ayatla si hachi'n lampautang?"

⁴³ Kalan Simon, "Ha tagu'n ad-achu lapakawan un utangla." Ot kalan Jesus kan siya, "O, siya, tuttuwa kalam." ⁴⁴ Ot tiluwilila byebyai ot kalala kan Simon, "It-ullonglu alla'n byebyai? Ti lilumlokak pun si alla'n byeyoyyu, lappun illidchom si chelum un mambyebyek si ikik, ngim siya, imbyebyela luwala si chepanku ot pilulasala si buukla. ⁴⁵ Ked sika, achipunlu sakon kilikis si lilumlokak. Ngim siya, malipud si lilumlakala achipunla inyagey un kilikis chi chepanku. ⁴⁶ Ked sika bo, achipunlu ilapyusan chi uyuk, ngim siya, ilaminla ilapyusan chi chepanku si langilan apyus un mambyangu. ⁴⁷ Ibyegak kan sika, gapu si amod un ayat chi alla'n byebyai kan sakon, hachi mangipaila un lapakawan cha achun byasuyla. Ngim ha tagu'n akit chi lapakawan un byasuyla, akit bo ipailala'n ayatla kan sakon."

⁴⁸ Oli pun kalan Jesus si hachi'n byebyai, "Lapakawan cha byasbyasuyum."

⁴⁹ Ngim cha uchum un lakakan, kalanha si som-somokcha, "Himmaga tagu'n alla un pakawalola byasu?"

⁵⁰ Kalan bo Jesus si hachi'n byebyai, "Gapu si pammattim kan sakon, matataguka. Ingkan mallin-awaka."

Cha Byebyai'n Litun-ud Kan Jesus

8 Lapalos pun, ummoy si Jesus si cha kaili-ili un lambyegbyega si Bibiyu'n Chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus. Kilabuyogla lasawayan si chuwa'n disipulusla, ² litun-ud bo uchum un byebyai'n pileyyaw Jesus cha ayan un inggew kan chicha ya pilalin-awala cha sakitcha. Si Mary Magdalene chi osa'n pileyyaw Jesus cha pitu'n ayan kan siya. ³ Ked inggew bo si Joanna, un asawan Cuza un pangat cha mambyebyentayon Ari Herod si salikuwala. Ya si Susanna ya achu bo'n byebyai un tummu'yung kan Jesus ya disipulusla.

Pangngalig Chi Lanwagaweg

(Mat. 13:1-9;Mrk. 4:1-9)

⁴ Ummoy cha amod un tagu kan Jesus un lampeypu si kaili-ili. Lauppuncha ot lan-alig un kalala, ⁵ "Inggew chi osa'n tagu'n ummoy lanwagaweg si bukey. Si lanwagawagelad chi bukey si umala, liweysi cha uchum si chayan ot ummoy cha tagu gilusgussan ya ummoy cha sissiwit tiluktukan. ⁶ Cha uchum un bukey, liweysicha si kabyetbyetuwan un akit chi pitala, ot lasalimitcha. Ummilit pun, lakyawcha ti mammaga pitala. ⁷ Cha uchum un bukey, liweysicha si lassi-lassi ot summimitcha. Ngim chummakey pun cha lasi laayungcha. ⁸ Ngim liwagaweg cha uchum un bukey si mallogway un pita. Chummakeycha ot lamunga cha si singgasut." Ot kalan Jesus, "Chongyonyu ya som-somkonyu pion chi inyaligku un uguchon."

Ha Panggop Chi Pangngalig

(Mat. 13:10-17;Mrk. 4:10-12)

⁹ Oli pun ilimus cha disipulus Jesus lu silu pion chi inyaligla'n uguchon. ¹⁰ Kalala, "Impatagammuk kan chikayu chi palimod chi Mampangatan Apudyus. Ngim cha uchum un tagu, iyaligkun mantudtuchu kan chicha. Ti ulay itutullongcha, achipuncha maila ya ulay chochongyoncha, achipuncha maawatan."

Impakaawat Jesus Chi Pion Chi Pangngalig Chi Lanwagaweg Un Uguchon

(Mat. 13:18-23;Mrk. 4:13-20)

¹¹ Intuyuy Jesus un lan-ugud, kalala, "Allaya pion chi inyaligku'n uguchon. Ha miyaligen chi bukey, ugud Apudyus. ¹² Cha bukey un liweysi si chayan, chicha cha tagu'n lanchongey si ugud Apudyus, ngim ummoy Satalas kilaan chi chingngeycha ta achipuncha mamati ya matagu. ¹³ Cha bukey un liweysi si kabyetbyetuwan, chicha cha tagu'n lanchongey si ugud Apudyus ot latetteyokcha un langawat. Ngim achipun lummamut chi ugud Apudyus si somsomokcha ti sin-akitan chi lamatiyancha. Chillumtong pun chi masuklutancha, inyageycha. ¹⁴ Cha bukey un liweysi si lassi-lassi, chicha cha tagu'n lanchongey si ugud Apudyus ngim laayung chi chingngeycha gapu si chalegcha si mataguwancha ya pioncha'n bumaklang ya pioncha ganggalas chi lubung. Hachi mangalliwi si somsomokcha kan Apudyus ked achipun chumakey pammatticha. ¹⁵ Cha bukey un liwagaweg si mallogway un pita, chicha cha tagu'n lanchongey si ugud Apudyus ot illiggacha si somsomokcha ot tiluttuwacha. Ot chummakey pammatticha inggala lamunga si sin-adchu."

Achipun Makwa'n Malakkobyen Chi Silaw

(Mrk. 4:21-25)

¹⁶ Kasin lan-alig si Jesus un kalala, "Lappun tagu tonggela silaw ked lilakkobyela si chungchung willu iggala si guweb chi katli. Ngim ipatayla si ustu'n papattayan ta mampadcha lu lumlok cha tagu. ¹⁷ Ti lappun litatayu un achipun mitokwey ya losan un achipun matagammuwan si sala, gumatong chi timpu un mipakaammu. ¹⁸ Ammanyu chochongyon chi ibyegak, ti ha manchongey si itudtuchuk, machogchog-an chi man-aawatla. Ngim ha tagu'n achipun manchongey, ulay akit un awed kan siya, miyabus makaan."

Cha Ibilang Jesus Un Ilala Ya Susuludla

(Mat. 12:46-50;Mrk. 3:31-35)

¹⁹ Oli pun gummatong chi ilan Jesus ya susuludla, ngim achipuncha makaachali kan Jesus ti amod cha tagu'n lauppun. ²⁰ Ot imbyegan chi osa'n tagu kan Jesus, "Awed cha ilam ya cha susuludlu ud lasin, pioncha'n itullong sika." ²¹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu silu manchongey si ugud Apudyus ya tumuttuwa, chicha ibilangku'n ilak ya susuludku."

Ha Lampagingkan Jesus Si Byali Ya Challuyun

(Mat. 8:23-27;Mrk. 4:35-41)

²² Si osa'n eygew, lambyangka cha Jesus ya disipulus-la, ot kalala kan chicha, "Intaku si chomang chi alla'n byeybyey." Ot lummiyyatcha. ²³ Ummoyo-oyoncha pun, lasuyop si Jesus. Maeg ga gummatong chi lapigsan byali ot laluptuppiyak chi challuyun si byangka, ot laplaplu byangka si chelum inggala allà akit un milutobcha. ²⁴ Bilangon cha disipulus si Jesus un kalan-cha, "Apu, Apu, alla'n milutob taku."

Bummangon si Jesus ot pilagilokla byali ya challuyun, ot lakagilok ot lummin-awa tayun. ²⁵ Ot kalan Jesus kan cha disipulusla, "Chimma pammatiyu?"

Ngim laschaawcha ya ummogyatcha ot lan-asi-imuscha, "Himmaga tagu'n alla, ulay chi byali ya challuyun ked tuttuwaoncha siya!"

Ha Lameyyawan Jesus Si Ayan

(Mat. 8:28-34;Mrk. 5:1-20)

²⁶ Intuyuy Jesus ya cha disipulusla'n lambyangka un ummoy si sakupon chi Gerasenes, un liidmang si byeybyey ud Galilee. ²⁷ Ot lummawacha pun si byangka, liyabot kan Jesus chi osa'n leyaki'n iGerasenes un leyapang. Labyeyeg chi lanlulussayala ya achipun chummuung si byeyoycha, ti loblobon chi iinggewala. ²⁸ Intullongla pun si Jesus, laagaeg ot lampalintuming si sangwalan Jesus ot impakuyla'n, "Jesus, un Alak chi Kangatuwan un Apudyus! Simma koom kan sakon? Kacheguwan sakon, achim sakon paligatan." ²⁹ Katchi imbyegala ti pileyyaw Jesus cha ayan un inggew kan siya. Kalayun un paligatan cha ayan, ulay lu byayuchoncha imala ya ikila si pusas, pogsatola ked intodchak cha ayan si kapit chi lugey'n lappun tagu si inggew.

³⁰ Ilimus Jesus kan siya, "Simma ngachenlu?"

Summongbyat chi leyapang, "Palos ti achu kami." Ti achu-achu cha ayan un illinggew kan siya. ³¹ Ot langkadhachegucha kan Jesus ta achipunla ibuun chicha si bitu un lappun pegpeg chi kachayomla un machusaan-cha.

³² Si cheegcha, inggew cha achu-achun byeyok un sinsusubsub si tagudtud. Ot langkadhachegu cha ayan kan Jesus un ibuunla chicha'n lumlok kan cha hachi'n byeyok. Ot inteunla chicha'n umoy. ³³ Lummawa cha ayan si leyaki ot lilumlokcha kan cha byeyok. Ot sintodchak cha byeyok lummayug si angit ot laamincha laalud si byeybyey.

³⁴ Intullong pun cha man-aachug kan cha byeyok chi lakwa, ummawidcha ot ummoycha imbyega kan cha tagu si ili ya tattayun. ³⁵ Ot ummoy cha tagu intullong chi lakwa. Gummatongcha pun si inggewan Jesus, inchesan-cha hachi'n leyaki un tilelan cha achun ayan. Ummaammuy si sangwalan Jesus un lansilup ya bummayu somsomokla ot lakaogyatcha. ³⁶ Cha hachi'n langitullong imbyegacha kan cha tagu in-ilon Jesus un

† Ha ngachen chi alla'n ili si uchum un manuscript ked Gadarenes willu Geresenes.

lameyyaw kan cha ayan si leyaki'n leyapang. ³⁷ Ot langkadhachegu cha tagu kan Jesus ta telala hachi'n ilicha ti amod chi ilogyatcha. Ot lambyangkacha Jesus ummoyon.

³⁸ Ot langkadhachegu hachi'n leyaki'n lakaan chi lapangla ta mitun-ud kan siya, ngim pilaoyon Jesus un kalala, ³⁹ "Ingkan uwayu ked ibyegam kan cha losan chi killingwan Apudyus kan sika." Ummoyon chi hachi'n leyaki ot ummoyla imbyegbyega killingwan Jesus kan siya kan cha ili-ili.

Pilalin-awan Jesus Chi Byebyai Ya Tilagula Byebyeyasang

(Mat. 9:18-26;Mrk. 5:21-43)

⁴⁰ Langulin pun si Jesus si chomang chi byeybyey, lalagalas cha amod un tagu'n lamachuung kan siya ti ilu-uwaycha. ⁴¹ Oli pun gummatong chi osa'n pangat chi osa'n sinagoga un mangngachen Jairus. Ot ummoy lampalintuming si ikiyan Jesus ot langkadhachegu ta umoy ud byeyoycha, ⁴² ti mamattoyon chi os-osaan un alakla'n byebyai, un mantawon si simpuyu ya chuwa.

Ot litun-ud si Jesus, litun-ud bo cha amod un tagu kan siya ot ilalibungbungancha. ⁴³ Inggew chi osa'n byebyai un labyeyeg chi sakitla'n mambuuyubuyus si lasawayan si chuwa'n tawon. Gilastula losan cha kukkuwala si lampaagasalan chuktuy, ngim lappun makaagas kan siya. ⁴⁴ Ot ummoy si ochogen Jesus ot ilappachela pegpeg chi silupla, ot kakma latatyok chi mambuuyubuyus un chayala. ⁴⁵ Ilimus Jesus, "Silu langgapped kan sakon?" Ngim lappun achi langisulib, ot kalan Peter, "Apu, ilam kabbo cha tagu'n manggungulod kan sika."

⁴⁶ Ngim kalan Jesus, "Awed langigagaya langgapped kan sakon, ti lagiklak un lausey kilabyelinku."

⁴⁷ Laawatan pun chi hachi'n byebyai un laammuwan Jesus chi kingwala, ummoy un mamaypayogpog si ogyatla ot lampalintuming si sangwalan Jesus. Si sangwalan cha tagu, imbyegala chi panggopla'n langgapped kan Jesus ya in-ilola'n kakma lummin-awa. ⁴⁸ Kalan Jesus kan siya, "Alakku, gapu si pammatim kan sakon lummin-awaka. Ammam umoyon ti lummin-awaka."

⁴⁹ Si hachi'n mangibyegbyeg-an Jesus, gummatong chi osa'n bubulon Jairus un lampeypu'd uwacha, kalala kan Jairus, "Latoy chi alaklu, ked patakuggey taktakon chi mistulu."

⁵⁰ Ngim chingngeyn pun Jesus chi lakwa, kalala kan Jairus, "Achika manchaleg, mamatika ot matagu alaklu."

⁵¹ Gummatongcha pun si byeyoycha, achipun Jesus inteun un awed mitun-ud kan siya, malaksig kan cha Peter, James kan John un mansulud ya ama kan ilan chi alak. ⁵² Losan cha tagu'n inggew, sin-iibincha ya silalangchucha. Ngim kalan Jesus kan chicha, "Achi kayu man-ibin, ti achipun latoy chi alak. Lasusuyop abus."

⁵³ Ot liyokyokcha si Jesus, ti ammuha'n lalattoy chi alak. ⁵⁴ Ot iloglen Jesus chi iman chi alak ot kalala, "Alak, bumangonka." ⁵⁵ Langulin chi angosla ot kakma

bummangon, ot imbyegan Jesus un pakalan cha siya. ⁵⁶ Laschaaw cha amala kan ilala, ngim bililin Jesus chicha ta achipuncha ibyegbyega lakwa.

Imbuun Jesus Cha Lasawayan Si Chuwa'n Disipulusla (Mat. 10:5-15; Mrk. 6:7-13)

9 Si osa'n eygew, ilayagen Jesus cha lasawayan si chuwa'n disipulusla ot illidchela chicha si kil-abyelin ya kalobbongan un mameyyaw kan cha ayan ya mampalin-awa kan cha masakit. ² Ot imbuunla chicha ta umoycha ibyegbyega chi Mampangatan Apudyus ya mampalin-awa kan cha lasakit. ³ Kalala kan chicha, "Achi kayu mangiyawit si ulay silu lu mambyaat kayu: sekud, pasiking, makan, pilak ya silup un mansukatyu. ⁴ Ked lu awed mammangili kan chikayu, iinggew kayu si byeyoyla inggala telanyu hachi'n ili. ⁵ Ked lu gumatong kayu si ili'n achipun chikayu mangiliyon, telanyu ked pukpukanyu tapuk si ikiyu ta mangammuwancha'n kigedcha si machusaancha." ⁶ Ot ummoyoncha ot ummoycha gilakgakay cha ili-ili un langibyegbyega si Bibiyu'n Chameg kan cha tagu ya lampalin-awa kan cha lasakit.

Machanchalagen Si Herod (Mat. 14:1-12; Mrk. 6:14-29)

⁷ Chingngey'n pun Ari Herod ud Galilee cha losan un laklakwa, ked amod chi lanchachalegla, ti kangkalan cha uchum un tagu un siya si John un Mambubunyg un ummuli latagu. ⁸ Kalan bo cha uchum, siya si Elijah. Ked kalan bo cha uchum un siya ked osa'n propeta si awi un ummuli latagu. ⁹ Ngim kalan Herod, "Impasi-watku si John, simman lin laita ibyegbyegacha?" Ked piola'n itullong si Jesus.

Ha Lamakalan Jesus Si Cha Limallibu'n Tagu (Mat. 14:13-21; Mrk. 6:30-44; Jhn. 6:1-14)

¹⁰ Langulin pun cha apostoles un imbuun Jesus, imbyegacha kan siya cha losan un killingwacha. Ot ilayagen Jesus chicha ta umoycha tumalin si osa'n ili ud Bethsaida. ¹¹ Ngim laammuwan pun cha tagu ummoyan Jesus, tilun-udcha siya. Ot ilawatla chicha, tilud-tuchuwala chicha mipanggop si Mampangatan Apudyus ya pilalin-awala cha lasakit.

¹² Lummachema pun, ummoy cha disipulus Jesus kan siya ot kalancha, "Peyyawom cha amod un tagu ta umoycha kan cha adchaliyan un ili ya tattayun ta mansingitcha si kaloncha ya umiyalancha ti alla taku si lugey un lappun tagu bilumyoy."

¹³ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Chikayu mamakan kan chicha." Ot kalan cha disipulusla kan siya, "Abus chi lima un tilapay ya chuwa un ikan si awed. Piom un ingkami ngumila si ipakan kan cha tagu'n alla?" ¹⁴ Lasuyuk si limallibu cha leyaki'n inggew, achipun mibilang cha byebyai ya cha aalak.

Kalan Jesus kan cha disipulusla, "Paamuyonyu cha tagu ya up-uppulongy chicha si sillilimampuyu." ¹⁵ Ot kingwacha, ya ummamuy cha losan. ¹⁶ Ot illayan Jesus chi lima'n tilapay ya chuwa'n ikan. Lantanged ud langit

ot lanyaman kan Apudyus. Pilispis-igla tilapay ya ikan, ot iggalan mangatod kan cha disipulusla ta iwayascha kan cha tagu. ¹⁷ Langan cha losan ot latlat-opcha. Ot chilagup cha disipulusla cha lasaway ot laplu lasawayan si chuwa'n langaya.

Ha Imbyegan Peter Mipanggop Kan Jesus (Mat. 16:13-19; Mrk. 8:27-30)

¹⁸ Si osa'n eygew un lalluwaluwan Jesus un ossaan, inggew cha disipulusla kan siya ot ilimusla kan chicha, "Himma ibyegan cha tagu si kilatataguk?"

¹⁹ Kalan cha uchum, "Sika si John un Mambubunyg. Kalan cha uchum un sika si Elijah, ked cha uchum, kalancha un sika osa'n propeta si awi un ummuli latagu."

²⁰ "Chikayu ngay," kalan Jesus, "Himma maibygayun kan sakon?" Summongbyat si Peter, "Sika si Kristu un ingkarin Apudyus un umali."

Ha Langibyeg-an Jesus Mipanggop Si Matoyala (Mat. 16:21-23; Mrk. 8:31-33)

²¹ Bililin Jesus chicha ta achipuncha ibyegbyega kan cha tagu. ²² Ot imbyegala kan chicha, "Sakon un Alak chi Tagu ked masapuy'n mapaligatalak ya issalak kan cha pallakayon cha Judio, cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog. Ked mapatoyak, ngim lu lumaus chi tiyu'n eygew, umuliyak matagu."

Ha Kopyan Chi Mitun-ud Kan Jesus (Mat. 16:24-28; Mrk. 8:34-9:1)

²³ Ot kalala kan chicha losan, "Lu silu simpion un mitun-ud kan sakon, masapuy un ichuyala long-egla ked alusala ligat ulay siya matoyala ked tun-uchola sakon. ²⁴ Ti ha tagu'n piola'n taguwon chi biyegla, ked matayakla mit laing. Ngim ha tagu'n mangkasutala biyegla gapu kan sakon, matatagu ing-inggala. ²⁵ Simma magaleb chi tagu lu mangkuwala losan un awed si lubung, ngim matayakla biyegla ked ibyellun Apudyus ud impiyeylu? Lappun magalebla. ²⁶ Lu silu mabiin un mangisiked kan sakon ya ha ugudku, Sakon un Alak chi Tagu mabiilak bo un mangisiked kan siya lu mangulilak un mangipaila si kilachayawku ya kilachayaw Ama ya cha lasantuwan un anheles. ²⁷ Ibyegak kan chikayu chi katuttuwaan, awed cha uchum kan chikayu si sala un achipun cha matoy inggala mailacha Mampangatan Apudyus."

Ha Langipain-an Jesus Si Kilachayawla (Mat. 17:1-8; Mrk. 9:2-8)

²⁸ Lummaus pu wayu'n eygew si langibyeg-an Jesus si cha laoy, ilayagela cha Peter, James kan John ot lalagecha cha si bilig ta umoycha malluwalu. ²⁹ Mal-luwaluwalu pun si Jesus, summabyali tullong chi lupala

† Si hachi'n timpu, lu lakodchongan chi tagu'n milansa si krus, ipatutcha pabukud chi krus inggala si lugey un mangilansaancha kan siya. Ha pion Jesus un uguchon lu awed simpion un mipati kan siya masapuy'n ibilangla long-egla un isun chi latoy ta achipunla somsomkon chi long-egla ngim ha pion Jesus.

ya lan-ipuputilak chi silupla un malilisiling. ³⁰ Ot lummoswa cha chuwa'n leyaki, cha Moses kan Elijah ot makaug-uggudcha kan Jesus. ³¹ Malilisiling bo silupcha. Ha ilug-uggudcha mipanggop chi matoyan Jesus ud Jerusalem un malungpayala si losan un pion Apudyus. ³² Lasusuyop cha Peter un mambubuyun. Ngim lapalos pun, bummangoncha ot lailacha kichayaw Jesus ya cha chuwa'n leyaki'n summisiked si cheegla. ³³ Ummoyon pun cha chuwa'n leyaki, kalan Peter kan Jesus, "Apu, bibiyu ta awed kami utla. Mangwa kami si tiyu'n sigey, mangkuwam osa, mangkuwan Moses osa ya mangkuwan Elijah bo osa." Imbyegala hachi ti lappun mapuutla si uguchola.

³⁴ Si man-ugu-uguchen Peter, kakma lummoswa libuu ot tilalikchungala chicha ot ummogyatcha. ³⁵ Ot ladngeycha ginga un lampeyru si libuu, un kalala, "Alaya Alakku'n chilutukak. Chongyonyu siya." ³⁶ Lagamput ka hachi'n gumminga, ummabus si Jesus. Lappun langibyegbyeg-ancha disipulusla si intullongcha inggala lagamput laoy lakwa.

Ha Lameyyawan Jesus Si Ayan Un Inggew Si Osa'n Leyaki

(Mat. 17:14-18;Mrk. 9:14-29)

³⁷ Labigat pun, lan-osog si Jesus ya cha tiyu'n disipulusla ot liyabot cha amod un tagu kan Jesus. ³⁸ Lapalakuy chi osa'n leyaki kan cha amod un tagu un kalala, "Mistulu, kacheguwalak u ta itullonglu u alakku, un ossaan. ³⁹ Lu lumlok ka ayan kan siya, lapalakuy ya kumingkinteyeg siya ya mantetebuteb chi tupokla. Patunged chi ayan paligatan siya ked achipunla telan siya. ⁴⁰ Kalan amala, langkadhacheguwalak kan cha disipuluslu ta peyyawon cha ayan kan siya ngim achipuncha makapeyyaw."

⁴¹ Summongbyat si Jesus un kalala, "Chikayu un tagu si sala patunged kayu, chimma pammatiyu? Atoma ilinggewak kan chikayu ya langan-alusak kan chikayu?" Ot kalan Jesus si aman chi leyaki, "Igetonglu alaklu utla."

⁴² Ummachali pu alak kan Jesus, impat-ug chi ayan siya si pita ot pilakinteyegla siya. Ngim ilomeyan Jesus chi ayan ya pileyyawla ot lummin-awa alak. Ot impuyang Jesus siya kan amala. ⁴³ Ot laslaschaaw cha losan un tagu'n langitullong si kilabyelin Apudyus.

Kasin Jesus Imbyega Chi Mipanggop Si Matoyala

(Mat. 17:22-23;Mrk. 9:30-32)

Laslaschaaw cha tagu si losan un killingwan Jesus, kalala kan cha disipulusla, ⁴⁴ "Somsomkonyu chi alla'n ibyegak kan chikayu, Sakon un Alak chi Tagu ked mipuyangak si kabyalilan cha tagu." ⁴⁵ Ngim achipun cha laawatan chi piola'n uguchon ti lailimod kan chicha ta achipuncha maawatan ya ummogyatcha'n mangimus kan siya mipanggop si hachi.

Ha Maibilang Un Kangatuwan

(Mat. 18:1-5;Mrk. 9:33-37)

⁴⁶ Inggew chi lan-is-isikan cha disipulusla lu silu kangatuwan kan chicha. ⁴⁷ Ngim ammun Jesus chi som-somokcha, ot langaya si alak ot pilasikedla si cheegla. ⁴⁸ Ot kalala kan chicha, "Lu silu mangipotog si osa'n tagu'n isun chi alla'n alak gapu kan sakon, potgola bo sakon. Ked lu silu mangipotog kan sakon, potgola bo si amak un langibuun kan sakon. Lu silu kabyabyaan kan chikayu losan, siya kangatuwan."

Ha Chakampun Un Kabusuy Taku Ked Biyun Taku

(Mrk. 9:38-40)

⁴⁹ Kalan John kan Jesus, "Apu, illilami tagu'n pin-a mampeyyaw kan cha ayan un us-useyola ngachenlu ked impalitmi siya ti chakampun un biyun taku."

⁵⁰ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Achiyu ipalit siya. Lu silu achipun mallawing kan chitaku ked biyun taku."

Cha Tagu Si Osa'n Ili'd Samaria

⁵¹ Chanchali timpu'n mangulilan Jesus ud langit, simmokka'n umoy ud Jerusalem. ⁵² Ot ilun-ulala imbuun cha uchum un bubulola si osa'n ili ud Samaria ta umoycha iyala cha tagu si gumatngala. ⁵³ Ngim cha tagu si hachi'n ili, achipuncha ilawat si Jesus ti lasisitan umoy ud Jerusalem. ⁵⁴ Chingngeyn pun cha James kan John chi lakwa, kalan cha kan Jesus, "Apu, piom un ichawatmi kan Apudyus ta odchagola apuy kan chicha ta masgobcha?" ⁵⁵ Ngim lansagung si Jesus ot ilomeyala chicha. ⁵⁶ Ot ummoycha si sabyali un ili.

Ha Kilaligat Chi Mitun-ud Kan Jesus

(Mat. 8:19-22)

⁵⁷ Malidtidchayancha pun, inggew chi osa'n leyaki'n kalala kan Jesus, "Mitun-uchak kan sika ulay chilu ayam."

⁵⁸ Summongbyat si Jesus un kalala, "Cha mutit allat chi lungug un igewcha, ked cha sissiwit allat bo sukbutcha'n inggewancha, ngim Sakon un Alak chi Tagu lappun byeyoyku un inyak masuypan."

⁵⁹ Kalala bo si osa, "Tun-ucholak." Ngim kalan chi hachi'n tagu, "Apu, inyakon yan ta inyak ilobon si amak." †

⁶⁰ Ngim kalan Jesus kan siya, "Mangamung cha lalatooy un mangimbon kan cha isucha'n latoy si ispiritu. Ngim sika, ingka ipapuut ibyegbyega Mampangatan Apudyus." ††

⁶¹ Ot kalan bo chi osa, "Apu, tun-uchok sika, ngim inyak yan ipakacha kan cha kabyeyoyku."

⁶² Ngim kalan Jesus kan siya, "Ha tagu'n mallugi un mitun-ud kan sakon ya lantuwiwili, lappun simbila si Mampangatan Apudyus."

† Itullongyu si footnote 5:27 †† Isucha latoy si sangwalan Apudyus ti achipuncha lamati kan Apu Jesus.

Ha Langibuulan Jesus Kan Cha Pitumpuyu Ya Chuwa'n Disipulusla

10 Lagamput ka hachi, chilutukan Apu Jesus cha pitumpuyu ya chuwa'n lelleyaki. Ot silinchud-wala imbuun chicha ta umun-ulacha umoy si kacha ili ya lugey un simsimmokla un ayan. ² Kalala'n lan-alig kan chicha, "Achu-achu cha maali, ngim akit cha man-ali. Ked manchawat kayu kan Apudyus un singkuwa kan cha laoy un maali ta mangibuun si achu'n man-ali." ³ Ot pilalibbyat Jesus chicha, "Ingkayu! Ibuunku chikayu kan cha lawwing un tagu un isuyu keylilun likamos kan cha kaog-ogyat un laatap un asu. ⁴ Achi kayu mangiyawit si pilak, pasiking, sanchey ya achi kayu makaug-uggud kan cha tagu si chayan. ⁵ Lu lumlok kayu si osa'n byeyoy, ulaonyu ibyega si cha inggew un, 'Si Apudyus chi awed kan chikayu.' ⁶ Ked lu pioncha'n mammangili kan chikayu, tuttuwa'n binchisyulan Apudyus chicha. Ngim lu achipun cha sumayakaw, mangulin kan chikayu ibinchisyun Apudyus kan chicha. ⁷ Ked lu mangiliyon chikayu, inggew kayu si hachi'n byeyoy. Achi kayu man-attu-attun. Lu silu ichuslugcha un kalonyu ya ilumonyu, achi kayu mangamili si kalonyu ti hachi byetug chi labbuyu. Ti lobbonglan matangchelan cha mangkawachi. ⁸ Lu lumlok kayu si osa'n ili ya mangiliyon chikayu, kalonyu lu silu ichuslugcha kan chikayu. ⁹ Palin-awaonyu cha lasakit si hachi'n ili ya ibyegayu kan chicha, 'Chancheli gumatngan chi Mampangatan Apudyus kan chikayu.' ¹⁰ Ngim lu lumlok kayu si ili ya achipun chikayu mangiliyon, inggew kayu si kapappawayancha ya ibyegayu, ¹¹ 'Ulay chi tapuk si iliyu un pillumkot si ikimi pukpukanmi ta mangammuwanyu un kiged kayu si machusaanyu. Ngim ammuwanyu otyan un chanchali gumatngan chi Mampangatan Apudyus kan chikayu, ngim ilissanyu.' ¹² Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, un lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si losan un tagu, singkumayu chusan cha tagu si hachi'n ili lu chusan cha iSodom. †"

Cha Achipun Mamati

(Mat. 11:20-24)

¹³ Intuyuy Jesus un lan-ugud, kalala, "Kadchegu kayu un iKorazin ya iBethsaida. Lu killingwak ud Tyre ya Sidon †† cha alla'n lakaskaschaaw un isun chi killingwak ud iliyu, labyeyeg otyan un lambyabyawicha kan cha byasuycha, si ummamuyancha un lansilupancha si guti ya langiggacha si chebu si uyucha un mangipain-ancha un lambyabyawicha. ¹⁴ Ngim lu chumtong chi eygew un manguisan Apudyus si losan un tagu, singkumayu machusaanyu lu cha iTyre ya iSidon. ¹⁵ Ked chikayu un iCapernaum, ha lamlamaonyun michayaw kayu ud langit ing-inggala? Achipun! Ti ibyellun Apudyus chikayu ud Impiyeylu."

† Genesis 18-19 †† Cha billumyoy ud Tyre ya Sidon si awi, lan-chilameg cha ugalicha un keywikancha. Ha imbyegan cha propeta si machusacha ked mabyasan si Isaiah 23:1-18; Ezekiel 26-28; Amos 1:9-10

¹⁶ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Ha tagu'n chumngey kan chikayu, sakon chi chongyola. Ngim lu silu mangissan kan chikayu, issala bo sakon, ked sigulachu bo'n issala langibuun kan sakon."

Ha Langulilan Cha Pitumpuyu Ya Chuwa

¹⁷ Langulin cha hachi'n pitumpuyu ya chuwa un imbuun Jesus un amod chi galascha. Ot kalancha kan Jesus, "Apu, ulay cha ayan tummutuwacha kan chikami si pileyyawmi chicha si ngachenlu!"

¹⁸ Kalan Jesus kan chicha, "O, Illilak si Satalas un laodcheg lampeypu'd langit un isun chi lasasliit un kilat.

¹⁹ Chongyonyu! Illidchek chikayu si pallakabyelin un guschenyu uyog ya geyyaman ya mangabyak si kabyeeyan chi kabusuy. Lappun makwa kan chikayu.

²⁰ Ngim achipun kayu otyan manggalas gapu ta tummuttuwa cha ayan kan chikayu, ngim mangganggalas kayu ti lailista ngachenyu ud langit."

Ha Lagalasan Jesus

(Mat. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Si hachi'n uras, lagalas si Jesus gapu si Ispiritun Apudyus. Ot kalalan lalluwalu, "Ama, un Ap-apu ud langit ya pita. Manyamalak kan sika ti impakaammum chi katuttuwaan kan cha achipun lakaachey ked inlimodlu kan cha masisilib ya cha lakaachey. O, Ama, manyamalak kan sika ti siya piom un makwa."

²² Intuyuy Jesus un lan-ugud, "Impiyeyn Amak cha losan kan sakon. Lappun uchum si langagammu si kila-Apudyusku lu achi abus si Ama un Apudyus. Ya lappun bo uchum si mangagammu kan Ama un Apudyus lu achi abus chi Alak ya cha pililiyak un mangipakaam-muan."

²³ Oli pun lansagung si Jesus kan cha disipulusla ot kalala'n langiyaggakaw kan chicha, "Pian kayu ti mailayu cha itutullongyu! ²⁴ Ibyegak kan chikayu, achu cha propeta ya cha Ari un pioncha'n mangitullong si alla'n itutullongyu, ya pioncha'n chongyon cha cho-chongyonyu. Ngim achipuncha mitullong ya makadngey."

Pangngalig Mipanggop Si Bibiyu'n Samaritan

(Mat. 22:34-38; Mrk. 12:28-30; Rom. 13:8-14)

²⁵ Si osa'n eygew, summiked chi osa'n mistulun chi lintog ta sikapala si Jesus, kalala, "Mistulu, simma kook ta matataguwak kan Apudyus ing-inggala?"

²⁶ Kalan Jesus kan siya, "Simma liigili si lintog? Simma man-aawatlu?"

²⁷ Summongbyat chi leyaki, un kalala, "Masapuy'n ayatom si Apudyus si losan un somsomoklu, si losan un kalichodwam, si losan un koscheym ya si losan un kilalainglu. Ya masapuy'n ayatom chi asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu." ‡

²⁸ Kalan Jesus kan siya, "Ustu insongbyatlu, koom laoy ot matataguka ing-inggala."

‡ Deut. 6:5; Leviticus 19:18

²⁹ Ngim pion chi mistulun chi lintog un achipun mabiilan si imbyegala ot ilimusla kan Jesus, "Simman cha asintatagak?"

³⁰ Ot lan-alig si Jesus un kalala, "Inggew chi osa'n leyaki'n lampeypu'd Jerusalem un man-osog umoy ud Jerico. Inggew pun si chayan, insalob cha wanted siya ot illayacha losan un keygala, ulay silupla, pilang-okcha ot tilelan cha siya un agin-oottoyon si igid chi kesa. ³¹ Liyaspuyn lan-osog chi osa'n pachin cha Judio si hachi'n kesa ot intullongla pun siya, liligligela.

³² Umooli pun, langoy bo osa'n galak Levi. † Lichuum pun si inggewan chi leyaki, intullongla siya ot liligligela bo. ³³ Ngim lapalos pun, lummaus chi osa'n Samaritan †† un umoy mambyaat. Lichuum pun si inggewan chi leyaki, intullongla siya ot kilacheguwalala. ³⁴ Kilatamla siya ot ilagasala sugatla si apyus ya byeyas ot bilacheyla. Asila ot ingkeyga si kabyayula ot illiyoyla siya si osa'n maabyangan un byeyoy. Ot ilayyuwalala siya. ³⁵ Labigat pun, illidchola chuwa'n pappalatan pilak si simbyeyoy ot kalala kan siya, 'Ayyuwalam siya ked lu mangkuyang chi alla'n pilak, asik byeyachen lu manglilak.'"

³⁶ Ilimus Jesus si hachi'n mistulun chi lintog, "Si uwam un kasomsomkan, silu kan cha tiyu chi tut-tuwan cheeg chi hachi'n pilang-ok cha wanted?"

³⁷ Summongbyat chi mistulun chi lintog, "Ha tagu'n kummachegu kan siya."

Ot kalan Jesus kan siya, "Ingkan ked koom chi katlat."

Ha Langaggakayan Jesus Kan Cha Martha Kan Mary

³⁸ Lalidtidchayan pun cha Jesus ya cha disipulusla, lichuumcha si osa'n ili. Ot limangilin chi osa'n byebyai'n mangngachen Martha. ³⁹ Inggew chi suludla un mangngachen Mary, un ammala inyamuy si sang-walan Jesus ot lanchongey si intudtuchula. ⁴⁰ Ngim machanchalagen si Martha un mangisagala si kaloncha, ummoy kan Jesus ot kalala kan siya, "Apu, ha lap-pun kamman anyamanla kan sika un bilay-alak gey kan suludku'n mangisagala si kalonyu? Ibyegam u kan siya ta tuyungalak!"

⁴¹ Ngim kalan Jesus kan siya, "Martha, Martha, amod chi manchachaleglu mipanggop si achu'n byaleg un makwa. ⁴² Ngim ossaan chi kasapuyan. Siyad pililiyan Mary chi kabiyuwan, ked achipun makaan kan siya."

Ha Laludtuchuwan Jesus Kan Cha Disipulusla'n Mal-luwalu

(Mat. 6:9-13;7:7-11)

11 Si osa'n eygew, ummoy lalluwalu si Jesus si osa'n lugey. Ot lagamput pun, kalan chi osa'n disipulusla kan siya, "Apu, tudtuchuwan u chikami un malluwalu un isun chi intudtuchun John kan cha disipulusla."

² Kalan Jesus kan chicha, "Lu malluwalu kayu, katla koonyu:"

† Cha galak Levi, chicha cha tummuuyung kan cha papachi si kawachicha si templo. †† Cha tagud Samaria ya cha Judio, lawingoncha kacha osa kan chicha. Itullongyu John 4:9, 8:48

'Amami, machaychayaw otyan chi ngachenlu. Chum-tong otyan chi

Mampangatam utla pita.

³ Mangtodka si ileygew un kalonmi. ⁴ Ya pakawalom cha byasbyasuymi,

ta pakawalonmi bo cha lakabyasuy kan chikami.

Ya achim ipalubus un masulisug kami.'"

⁵ Ot lan-alig si Jesus un kalala, "Lu awed osa kan chikayu un umoy si biyunla si gawan labi, ked kalala, 'Biyun, pabuluchelak u si tiyun bussung un tilapay, ⁶ ti kaggetong chi biyunku un lambyaat ked lappun ipakanku kan siya.' ⁷ Ked lu kalan chi biyunlu, 'Tumak-takka. Lichakig chi olob ya lasuyop kami kan cha alak. Chakpun bumangon ya mangtod ulay silu.' ⁸ Ibyegak kan chikayu, sigulachu'n bumangon ta idchola imusom, un chakampun si mipagapu ta biyunlu siya. Ngim gapu ta achipun mabiin un mangipatut un man-chawat.

⁹ "Ked ibyegak kan chikayu, lu awed masapuyyu, kochewonyu kan Apudyus ot idchola kan chikayu. Lu awed singtonyu, maochesanyu. Ked lu mangkongkong kayu si sawang, milukat kan chikayu.

¹⁰ Ti losan un mangkochew kan Apudyus, maatod chi kochewola, ked ha mansingit si piola'n sington, maochesala, ya milukat chi sawang kan cha losan un mangkongkong.

¹¹ "Somsomkonyu alla: Silu kan chikayu un aamma chi mangtod si uyog lu mangkochew chi alakyu si ikan? ¹² Willu idchem kamman si gayyaman lu mangkochew si ipyug? ¹³ Chikayu'n malagbyasuy, lu ammuyun mangtod si bibiyu kan cha alakyu, kaguya bo kan Amayu'd langit un mangaatod si bibiyu! Ti siya idchola Ispiritun Apudyus kan cha losan un mangkochew kan siya."

Ha Langiyisuwancha Kan Jesus Ya Satalas

(Mat. 12:22-30;Mrk. 3:20-27)

¹⁴ Si osa'n eygew, pileyyaw Jesus chi ayan un langumey si osa'n leyaki. Ummoyon pu ayan, lan-ugud chi laumey, ot laschaaw cha amod un tagu. ¹⁵ Ngim kalan cha uchum un tagu, "Si Beelzebul un pangat cha ayan chi langatod kan Jesus si kilabyelin un mameyyaw kan cha ayan." ¹⁶ Inggew cha uchum un pioncha'n sikapan si Jesus ot chilawatcha kan siya un mangwa si lakaskaschaaw un mangipaila un Apudyus chi leypuwan chi kilabyelinla.

¹⁷ Ngim ammun Jesus chi somsomokcha, ot kalala kan chicha, "Ulay silu'n ili lu mantillalungcha mampapatoy, mayam-ancha. Isulad chi simbyeyan un achipun mangkakatulusan, maasibbyakawcha. ¹⁸ Lu gubyaton Satalas cha asin-aayanla, mangkiged chi mampan-gatala ya ha kalobbongan cha ked lappun kakwaanla. Ibyegak laoy ti kalanyu un Beelzebul chi langatod si kilabyelinku un mameyyaw kan cha ayan. ¹⁹ Ngim lu siya langatod si kilabyelinku, siya bo langatod si kilabyelin cha bubuyunyu un mameyyaw si ayan. Ti ha koon cha bubuyunyu, hachi mampaloklok un lailachu kayu!

²⁰ Ngim lu peyyawok cha ayan gapu si kilabyelin

Apudyus un awed kan sakon, alliya mangipaloklok un gummatong kan chikayu Mampangatan Apudyus.

²¹ "Miyalig si Satalas un tagu'n mangkoschey un lan-eemas, un byebyentayala byeyoyla, ked lappun man-akaw kan cha kukkuwala. ²² Ngim lu umali osa'n lakoskoschey lu siya ta patoyola ya ilabyakla siya, man-ayad cha emasla un mantetegochen chi simbyeyoy. Ked bilingabingayla cha losan un silamsamla kan cha bubuyunla.

²³ "Lu silu achipun tumimpuyug kan sakon, siya bumusuy kan sakon. Ya lu silu achipun tumuyung kan sakon un manguppun kan cha tagu, ked siya um-abuy."

Ha Mangulilan Cha Ayan

(Mat. 12:43-45)

²⁴ Ot intuyuy Jesus lan-alig un kalala, "Lu telan chi ayan chi osa'n laayan, ked umoyla geggakayon chi lugey un lappun bilumyoy ta mansingit si inggewala. Ked lu lappun maochesala, kalala si somsomokla, 'Mangulilak si byeyoyku.' ²⁵ Ked lu mangulin ya inch-esala'n pummeykas ya bummayu. ²⁶ Ked umoy man-ayeg si pitu'n kadwalan ayan un sillumawik lu siya, ked inggewcha si hachi'n tagu. Ked ha makwa si hachi'n tagu si alungusla, singkumayu chi kasasaedla lu chamchamu."

Ha Kapijian

²⁷ Si langug-ugguchen Jesus si laoy, inggew chi osa'n byebyai kan cha amod un tagu un kalala, "Pian chi byebyai un langiyalak ya lagagibi kan sika!"

²⁸ Summongbyat si Jesus un kalala, "O, ngim sim-pumian cha chumngey ya tumuttuwa si ugud Apudyus!"

Ha Lampakwaanacha Kan Jesus Si Lakaskaschaaw

(Mat. 12:38-42; Mrk. 8:11-12)

²⁹ Ummachu-achu pun cha tagu'n ummaguyut kan Jesus, kalala, "Lummawing cha tagu si sala'n lolap! Manchawatcha si lakaskaschaaw, ngim lappun maatod kan chicha. Siya abus un ipilak chi lakaskaschaaw un isun chi lakwa kan Jonah. ³⁰ Ti si Jonah, † siya laluttuwaan cha iNeneve un Apudyus chi langibuun kan siya. Katchi bo makwa kan Sakon un Alak chi Tagu ta maluttuwaan cha tagu si sala'n timpu un Apudyus chi langibuun kan sakon.

³¹ "Lu chumtong chi Eygew un Manguisan Apudyus kan cha losan un tagu, lumoswa byebyai'n Reyna ud Sheba ta pabyasuyon chikayu un tagu si sala'n lolap. Ti ulay lu adchayuan chi lampeypuwala'n ili, ummoyla inggettok chingngey lasilib un tudtuchun Ari Solomon. Ibyegak kan chikayu, awed si sala utla chi langatngatu lu Ari Solomon.

³² "Lu chumtong chi Eygew un Manguisan Apudyus kan cha tagu, sumiked cha iNineve ta pabyasuyon

† Ha lakwa kan Jonah un propeta si awi, ilukmun chi chakeyn ikan. Ot illinggew si tiyu'n eygew si buwang chi ikan, ngim ilayyuwalan Apudyus siya ot inyutan chi ikan siya si teyanteg.

chikayu, ti lambyabyawicha si byasbyasuycha si chingngeycha imbyegbyegan Jonah. Ibyegak kan chikayu, awechak utla un langatngatu lu Jonah!"

Ha Silaw Chi Long-eg

(Mat. 5:15; 6:22-23)

³³ Kasin lan-alig si Jesus un kalala, "Lappun tagu si tonggela silaw ya inseinla willu lakkobyela si chungchung, ngim ipatayla si ustu'n papattayan ta mampadcha lu lumlok cha tagu.

³⁴ "Ha ata, siya silaw chi long-eg. Lu lappun chipiktun chi ata, isun chi mampadcha losan chi long-eg. Ngim lu awed chipiktun chi ata, isun chi manggikbot losan chi long-eg. ³⁵ Ked ammaanyu ta achipun gumikbot chi silaw un inggew kan chikayu. ³⁶ Ngim lu losan lasi-lawan chi long-eg un lappun akit gikbotla, mampadcha malomsomkanyu un isun chi lasilawan kayu si bibiyu'n silaw."

Tilubngen Jesus Cha Pariseo Ya Cha Mimistulun Chi Lintog

(Mat. 23:1-36; Mrk. 12:38-40)

³⁷ Lagampun pun si Jesus lan-ugud, ilayagen chi osa'n Pariseo siya ta umoy makakan ud uwacha, ot lilumlok ot inyamuyula'n langan. ³⁸ Laschaaw chi Pariseo si intul-longla Jesus un achipun lambiyu sakbyey un mangan-cha.

³⁹ Ot kalan Apu Jesus kan siya, "Chikayu'n Pariseo, peypeykasony lasin chi tasayu ya paklaanyu, ngim ha somsomokyu laplu si kilaagum ya kilalawwing. ⁴⁰ Laog-gog kayu. Chakampun kamman si kingwan Apudyus chi chayom chi long-eg ya lasin? ⁴¹ Ngim idchonyu kan cha kapus chi inggew si tasayu ya pinggenyu ked pumeykas chi losan un kilatataguyu.

⁴² "Kadchegu kayu'n Pariseo! Ti mangtod kayu si ingkasimpuyun chi apityu'n latlatung un mampalamlaw si makan un isun cha minta, ruda ya uchum. Ngim ilis-sanyu kilalintog ya achipunyu ay-ayaton si Apudyus. Masapuyun koonyu cha laoy ked achiyu liwatan cha uchum un lapotpotog.

⁴³ "Kadchegu kayu'n Pariseo! Ti pipionyu'n umamuy si kabiyuan un tugew si sinagoga ya pionyu'n machaychayaw si kaachuwan cha tagu. ⁴⁴ Kadchegu kayu! Isuyu lobon un lappun meykala un gusguschen cha tagu ti achipun cha ammu."

⁴⁵ Kalan chi osa'n mistulun chi lintog, "Mistulu, si katlat un man-uugudlu mipati kami bo labiilan!"

⁴⁶ Summongbyat si Jesus un kalala, "Kadchegu kayu'n mimistulun chi lintog! Ibabukudyu manchegson kan cha tagu, ngim achipun kayu akit tumuyung kan chicha. ⁴⁷ Kadchegu kayu! Ti ingkopyaanyu si mangk-abyayun lobon cha propeta un pilatoy cha aappuyu. ⁴⁸ Ked hachi mangiteulanyu ya mangipain-anyu un umallamung kayu si kingwan cha aappuyu un pilatoy-cha cha propeta ked ingkopyaanyu chicha si loboncha.

⁴⁹ Gapu si hachi, lipaila kilalaing Apudyus un kalala, 'Mangibuulak kan cha propeta ya cha apostoles kan chicha. Ngim patoyoncha uchum ya paligatancha cha

uchum.⁵⁰ Chikayu'n tagu si sala'n lolap chi mangikayu si cha lapatoy un propeta, malipud si lakwaan chi alla'n lubung.⁵¹ Lallugi si lamatoyancha kan Abel inggala si lamatoyan cha kan Zechariah, un lapatoy si lambyeatan chi altar ya templo. O, ibyegak kan chikayu'n tagu si sala'n lolap, un chikayu mangikayu si chusan cha losan un lakwa kan chicha.

⁵² "Kadchegu kayu'n mimistulun chi lintog! Ti in-tayuyu chi tebal chi katuttuwaan kan cha tagu. Issanyu un lumlokcha ked ipalityu bo cha pioncha'n lumlok!"

⁵³ Ummoyon pun si Jesus si hachi'n byeyoy, lilugiyen cha Pariseo ya cha mimistulun chi lintog un chillawon siya ya lappun achicha ilim-imus kan siya,⁵⁴ ta sika-pancha siya ta awed misawangla si ugud un mambyatayancha un mampabyasuy kan siya.

Ha Mitokweyan Chi Litatayu Un Somsomok

(Mat. 10:26-27)

12 Si hachi'n timpu, lachagup cha kalibu-libu'n tagu ot lan-ipi-ipitcha. Ilulan Jesus kilaugud cha disipulusla. Kalala, "Allachenyu ta achi kayu mikama si angwat cha Pariseo un aginpataticha un mialigcha yeast.² Ti losan un mitatayu si sala, mitokwey lu sum-in-eygew. Ked losan un lailimod si sala, lumtaw lu chumtong chi timpula.³ Ked losan un ilugudyu si labi, madngey si padcha. Ked losan un inyagasaasyu si abusanyu, ipakuyyu si tuktuk cha byebbyeyoy."

Ha Ustu'n Umogyatan Cha Tagu

(Mat. 10:28-31)

⁴ "Ibyegak kan chikayu'n bubuyunku, achi kayu umogyat kan cha mangtoy si long-eg, ti siya kiged chi makwacha.⁵ Ibyegak kan chikayu chi ustun umogyatanyu. Umogyat kayu kan Apudyus ti alla kalobbon-gala un mangtoy si long-eg ya mangibyellu ud impiyeylu. Mamati kayu kan sakon ya masapuy'n ogyatanyu Apudyus!"

⁶ "Somsomkonyu chuwa'n siping chi ngilan chi lima'n sissiwit. Ngim ulay ossaan kan chicha achipun Apudyus liwatan.⁷ Ked sinchumadlu kan chikayu, ti ulay cha bukyu ammula bilangla. Ked achi kayu umogyat, lapotpotog kayu kan Apudyus lu cha achi un sissiwit."

Cha Mangitakchey Kan Jesus Ya Cha Mangisulib Kan Siya

(Mat. 10:32-33;12:32;10:19-20)

⁸ Intuyuy Jesus un lan-ugud, un kalala, "Ibyegak kan chikayu, lu silu mangitakchey si sangwalan cha tagu un sakon chi Apula, Sakon un Alak chi Tagu takcheyak bo siya si sangwalan cha anheles Apudyus.⁹ Ngim lu silu mangisulib kan sakon si sangwalan cha tagu, Sakon un Alak chi Tagu isulibku bo siya si sangwalan cha anheles Apudyus.¹⁰ Lu silu mangibyega si lawwik kan Sakon un Alak chi Tagu, ked makwa'n mapakawan. Ngim lu silu mangibyega si lawwing mipanggop si Ispiritun Apudyus, ked achipun mapakawan.¹¹ Lu ichiyumcha chikayu si sinagoga ya cha gubillachuy ya

langangatu'n turay, achi kayu machalagen si isongby- atyu willu ibyegayu.¹² Ti si hachi'n uras, ha Ispiritun Apudyus chi mangisuyu kan chikayu si ibyegayu."

Ha Pangngalig Chi Osa'n Byaklang

¹³ Inggew chi osa'n leyaki si awechen cha amod un tagu un kalala, "Mistulu, ibyegam u kan suludku ta manggogwaanmi cha laksunmi."

¹⁴ Ngim summongbyat si Jesus kan siya, un kalala, "Lappun kalintogek un manguis kan chikayu willu manggodwa si laksunyu'n mansulud!"¹⁵ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Allachenyu cha losan un kalasin chi kilaagum. Ti ha biyeg chi tagu ked chakampun si mibyesey si kilaachun cha kukkuwala, ulay amod chi bilaklangla."

¹⁶ Ot lan-alig si Jesus un kalala, "Inggew chi osa'n byaklang un leyaki un labyelin chi apitla.¹⁷ Lansom-somok siya ot kalala, 'Simman li kook? Ti kuyang chi mangiponpolak si achi un apitku.'¹⁸ Kamatla kook. Byakasok chi ayangku ya mampauchak si chakchakey ta mangiponpolak si apitku ya kukkuwak.¹⁹ Ked kalak si long-egku, 'Kapipialak, ti wechewed losan cha kasa-puyak si katawo-tawon. Lalam-ay chi biyegku, mangamangalak, umilu-ilumak ya ganggalasok chi biyegku!'²⁰ Ngim kalan Apudyus kan siya, 'Laoggogka! Si sala'n labi matoyka. Ked silu mangingkuwa kan cha alla'n ilumunglu?'"

²¹ Ot inyalungus Jesus imbyega, "Katchi makwa kan cha tagu un mangakokos si amod un bilaklang, ngim kapuscha kan Apudyus."

Cha Tagu'n Mantegod Kan Apudyus

(Mat. 6:25-34)

²² Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Siyad ibyegak kan chikayu, achi kayu machalagen si kalonyu willu silupyu ya useyonyu.²³ Ti lapotpotog chi biyegyu lu ha makan ya lapotpotog bo long-egyu lu ha luput.²⁴ Itullongyu ked cha gayang, achipun cha mammuya willu man-apit. Lappun ayangcha mangiponpolan-cha si apitcha, ngim pakalan Apudyus chicha. Lapotpotog kayu kan Apudyus lu cha sissiwit.²⁵ Ha awed kamman akit icheay chi machanchalagen kayu si biyegyu? Pulus!²⁶ Lu achipun kayu makakopya ulay paat un bya-leg, pakayuggey machalagen si uchum?"

²⁷ "Itullongyu ked chi in-ilon cha sabsabung un chumakey. Achipun cha mangkawachi ya mallaga si silupcha. Ngim ibyegak kan chikayu un ulay si Ari Solomon un kabyaklangan, lappun silupla si labibbiyu lu cha sabsabung alla.²⁸ Lu katchi in-ilon Apudyus un mampabiyu si luut lawa un sin-akitan chi inggewancha ked lu bigat masgob, giluya kayu bo achila silupan? Ha lappun pammatiyu!²⁹ Ked achi kayu machanchalagen si kalonyu ya ilumonyu.³⁰ Ti cha laoy cha gamgam-gaman cha achipun mamati utla lubung. Ngim chikayu, Ammun Amayu'd langit un masapuyyu cha alla.³¹ Ked

† 1 Kings 10:4-7

un-ulaonyu isosomok chi Mampangatan Apudyus, ked idchola bo kan chikayu cha alla.”

Ha Man-umungan Si Kilabyaklang

(Mat. 6:19-21)

³² Intuyuy Jesus un kalala, “Achi kayu umogyat, ulay lu akit kayu, ti pion Amayu un idchon kan chikayu Mampangatala. ³³ Man-ingila kayu kan cha kukkuwayu ked idchonyu chi ngilala kan cha kapus. Isagalaanyu long-egyu si bilaklang ud langit ti achipun makaalan, achipun matayak cha bilaklangyud langit. Udchi lappun man-akaw ya achipun mayam-an. ³⁴ Ti lu silu potpotgonyu, siya bo isosomokyu.”

Ha Mansagalaan Cha Tagu Si Mangulilan Jesus

³⁵ Intuyuy Jesus un lan-ugud, un kalala, “Masapuy’n mansagala kayu ulay lu silu makwa ya latotonggen cha silawyu. Isun cha bubulon un man-uway si mangulilan chi ap-apucha un ummoy lakakasey. Lu gumatong ked mangkongkong, kakmacha iwalit chi sawang. ³⁷ Pian cha bubulon un ochesan chi apucha chicha’n lakasagala ya achipun cha lasusuyop. Ibyegak kan chikayu, pasantala silupla ked paamuyola chicha ta pakalala chicha. ³⁸ Amod chi galasla lu ochesala chicha’n lakasagala, ulay gawan labi willu allà akit un mabigat.”

³⁹ “Somsomkonyu alla. Lu ammun chi simbyeyoy chi uras un gumatngan chi man-aakaw, achipunla ipalubus un lumlok chi man-aakaw si byeyoyla. ⁴⁰ Ked katchi bo kan chikayu, masapuy’n mansasaggala kayu, ti Sakon un Alak chi Tagu umaliyak si timpu’n achipunyu lamlamaon.”

Ha Mapiyeyan Ya Achipun Mapiyeyan Un Bubulon

(Mat. 24:45-51)

⁴¹ Ot ilimus Peter kan Jesus, “Apu, chikami kamma mangibyeg-am si alla’n pangngalig willu cha losan un tagu?”

⁴² Ot kalan Apu Jesus un lan-alig, “Silu chi mapiyey ya lasilib un bubulon? Siya chilutukan chi ap-apula’n mangayyuwan si byeyoyla ya mangatod kan cha uchum un bubulon si kaloncha si ustu’n timpu. ⁴³ Pian chi bubulon un ochesan chi ap-apula un pin-ala koon cha lipiyey kan siya’n kawachila! ⁴⁴ Tuttuwa ibyegak kan chikayu, gapu ta mapiyeyan, ipiyeyn chi ap-apula cha losan un kukkuwala. ⁴⁵ Ngim lu kalan chi bubulon si long-egla, ‘Mabyeyeg chi gumatngan chi apula,’ ked ilugilan manchatey kan cha bubuyunla un bubulon, cha lelleyaki ya byebbyebyai ya langan ya ummilum ya labuuk. ⁴⁶ Ked lu gumatong chi apula si eygew un achipunla lilamlama ya achipunla ammu. Ked kapilitan un chusaon chi apula siya ya ipatila siya si machusaan cha losan un achipun mamati.

⁴⁷ “Ha bubulon un ammula pion chi apula’n pakwa, ngim achipunla koon willu achipun mansagala, amod chi chusala. ⁴⁸ Ngim ha bubulon un lappun ammula si pion chi apula’n pakwa ya langwa si lawwik, akit chi

machusaala. Ti ha tagu’n achu lipiyey kan siya, achu bo songbyatala. Ked ha tagu bo’n ad-achu lipiyey kan siya, ad-achu bo songbyatala.”

Ha Mansisilaan Cha Tagu Gapu Kan Jesus

(Mat. 10:34-36)

⁴⁹ Ot lan-alig si Jesus, un kalala, “Ummaliyak utla pita un mangigetong si apuy un malusan Apudyus kan cha tagu. Ked otyan ta lagamput gummileb. ⁵⁰ Masapuy’n mapachasak chi amod un ligat ked chakpun makaskasmok inggala magamput. ⁵¹ Kalanyu lin lu siyad ummaliyak chi inyak palin-awaon cha tagu utla pita? Chakampun! Ibyegak kan chikayu, ummaliyak ta inyak mansisilaon cha tagu. ⁵² Malipud si sala, ha li-ma’n tagu si simbyeyan mansisilacha, sangaon cha tiyu chuwa ya sangaon bo cha chuwa tiyu. ⁵³ Ulay cha man-aama, man-asisangacha ya isula kan cha man-iila ya cha mangkakatuganga, man-asisangacha.” †

Ha Mangammuwan Si Timpu

(Mat. 16:2-3)

⁵⁴ Ot kalan Jesus kan cha amod un tagu, “Lu mailayu’n ngummitit chi libuu kalanyu’n umuchen ked tuttuwa’n umuchen. ⁵⁵ Ked lu magiklayu bidbid un lampeypu’d chaya, kalanyu’n maligat bigat, ked tuttuwa’n maligat. ^{†56} Chikayu’n aginapati! Payuggey makwa’n mailasin chi sinyeyn chi tayun, ngim achipunyu ammu pion chi sala’n timpu un uguchon?”

Aligluwonyu Kasusyu

(Mat. 5:25-26)

⁵⁷ Intuyuy Jesus un kalala, “Pakayuggey achipun makasomsomok si ustu’n koonyu? ⁵⁸ Lu awed lamabyasuy kan chikayu ya inchiyum chikayu si korti, kakmam umoy makaaliglu sakbey un gumatong kayu si korti ta achila ipuyang chikayu si kuis. Ked achipun chi kuis sika ipuyang kan cha pulis ta achipun cha pulis chikayu ibyayud. ⁵⁹ Ked lu mibyayud kayu, achipun kayu mibukat inggala mabyayachenyu losan un muytayu.”

Masapuy’n Mambyabyawi Kayu Si Byasuyyu

13 Si hachi’n timpu, inggew cha uchum un tagu un ummoy langibyega kan Jesus si lampapatoyan Gubillachuy Pilate kan cha uchum un iGalilee si lanchatulancha si ayam kan Apudyus. ² Silongbyatan Jesus chicha un kalala, “Gapu ta kamatchi ingkatoy cha uchum un iGalilee, ha lalomsomkanyu patungedcha malagbyasuy lu cha uchum un iGalilee? ³ Chakampun! Ibyegak kan chikayu lu achipun kayu mambyabyawi kan cha byasuyyu, katchi bo mangkakatoyyu. ⁴ Mi-panggop si latoyan cha simpuyu ya wayu’n latapilan si likusobyen chi kataklangan un byeyoy ud Siloam? Ha lalomsomkanyu singkumayu byasuycha lu cha losan

† Micah 7:6 †† Si pitan cha Judio, lampeypu si mipisukan ilit chi uchen, ti siya awechen chi byeybyey. Ha kapon lagud ked eywaywa un kaleglegelan un amod attubla.

un tagu'n inggew ud Jerusalem? ⁵ Chakampun! Ibyegak kan chikayu lu achipun kayu mambyabyawi kan cha byasuyyu, katchi bo mangkakatoyyu."

Ha Pangngalig Chi Kayu'n Igus

⁶ Oli pun lan-alig si Jesus un kalala, "Inggew chi osa'n tagu un lammuya si kayu un igus si pitala. Pin-ala umoy itullong lu lamunga ngim lappun inchesala. ⁷ Ot kalala si man-uumaola, 'Itullonglu, tiyu'n tawonku'n mangulli-ullin utlan mangitullong lu awed bungan chi kayu'n alla, ngim lappun inchesak. Pokpokom! Palaggey kekengaon chi pita?"

⁸ "Ngim summongbyat chi man-uumaola, 'Apu, alusam yan uwayon si sintawon ta sayusayok chi punla ked ilabuluwak. ⁹ Ked lu mamunga si umali'n tawon, bibiyu. Ngim lu achipun, makwa'n pokpokon.' "

Pilalin-awan Jesus Chi Labukut Un Byebyai

¹⁰ Si osa'n Sabyechu'n man-illongan, lantudtuchu Jesus si sinagoga. ¹¹ Inggew chi osa'n byebyai'n bilukut chi ayan si simpuyu ya wayu'n tawon. Achipun makauyed si long-egla. ¹² Intullong pun Jesus siya, ilayagela siya ot kalala, "Byebyai, makaan chi sakitlu." ¹³ Oli pun impatayla imala kan siya ot kakma lan-uyed ot chilaychayawla si Apudyus.

¹⁴ Ngim summanga pangpangun chi sinagoga ti Sabyechu lamalin-awaan Jesus si hachi. Ot kalala kan cha tagu, "Olom eygew chi makwa'n mangkawachiyen. Siya otya umaliyanu mampalin-awaan, chakampun si Sabyechu'n man-illongan!"

¹⁵ Silongbyatan Jesus siya un kalala, "Chikayu'n agin-papati! Ulay Sabyechu lu mauwaw chi byakayu willu kabyayuyu, pailumanyu. ¹⁶ Ha alla'n galak Abraham pilaligatan Satalas si simpuyu ya wayu'n tawon ked lawwik kamman lu makaan chi sakitla si Sabyechu?"

¹⁷ Imbyegala pu hachi, labiilan cha mansasanga kan siya, ngim amod chi galas cha tagu si losan un lakaskaschaaw un killingwala.

Ha Pangngalig Chi Bukeyn Chi Mustasa

(Mat. 13:31-32; Mrk. 4:30-32)

¹⁸ Oli pun ilimus Jesus, "Simma miyisuwan chi Mampangatan Apudyus? Simma mangiyaligek? ¹⁹ Isun chi bukeyn chi mustasa un immuyan chi osa'n tagu si umala. Chummakey hachi'n bukey ot kummayu ot umoy cha sissiwit malukbutan chi pangala."

Ha Pangngalig Chi Yeast

(Mat. 13:33)

²⁰ Kasin Jesus ilimus, "Simma mangiyaligek si Mampangatan Apudyus? ²¹ Isun chi yeast un mampabotey un illayan chi byebyai akit ot ingkamosla si achun arina inggala bumtey losan un likamsala."

Ha Lalipit Un Sawang

(Mat. 7:13-14, 21-23)

²² Oli pun intuyuy Jesus ummoy ud Jerusalem ot lantudtuchu kan cha tagu si kaili-ili ya lugey un lilausala.

²³ Inggew chi osa'n langimus kan siya, "Apu, ha akit gey cha matatagu?"

Summongbyat si Jesus un kalala, ²⁴ "Ipatiyu un lumlok si lalipit un sawang ti achu cha tagu'n mangipachas lumlok ngim achipun cha makaslok. ²⁵ Lu illaus chi simbyeyoy inchakig chi sawang, ked awed kayu'd lasin un mangkongkongkong ya mampokapokaw, 'Apu, iwalitlu u sawang ta lumlok kami.' Ngim songbyatata chikayu, 'Lappun amruk kan chikayu ya chiluleypuwanyu.' ²⁶ Ked kalanyu, 'Chikami kabbo lakakkakan ya lakain-ilum kan sika ya lantudtuchuka kabbo ud ilimi' ²⁷ Ngim ibyegala, 'Lappun amruk kan chikayu lu chiluleypuwanyu. Wised kayu! Chikayu losan un mangkawawing cha angwatyu!' ²⁸ Ked lu mailacha cha aappu taku cha Abraham, Isaac ya Jacob ya losan un propeta un awed si Mampangatan Apudyus. Sin-iibincha ya singngingillot cha ngiponcha ti mibyellucha ya achipuncha mipati. ²⁹ Cha tagu'n mipati si Mampangatan Apudyus ked mampeypu cha si kapit chi sumileyan ilit un ili, mipisukan ilit, lagud ya chaya, ya mipati cha makakan kan Apudyus. ³⁰ Som-somkonyu: cha tagu'n labyabya si sala, chicha ngumatu si umali'n timpu. Ngim cha tagu'n langatu si sala, chicha mipabyabya lu gumatong chi timpu."

Ha Ayat Jesus Kan Cha IJerusalem

(Mat. 23:37-39)

³¹ Si hachi'n uras, ummoy cha uchum un Pariseo ot kalanca kan Jesus, "Masapuy'n telam utla ked ingka si sabyalin ili ti pion Ari Herod un paotoy sika."

³² Summongbyat si Jesus kan chicha, kalala, "Inggayu ibyega si hachi'n lasikap un pin-ak mampeyyaw kan cha ayan un inggew si tagu ya man-agas kan cha lasakit si sala ya bigat ked si mikatlu'n eygew gamputok chi kawachik. ³³ Masapuy'n inyak ituyuy chi panggopku si sala ya bigat ya umali'n eygew ti lappun uchum si ili un matoyan chi propeta malaksig ud Jerusalem."

³⁴ Oli pun kalan Jesus, "O Jerusalem, chikayu'n ijerusalem un langtoy kan cha propeta ya lamit-ung kan cha imbuun Apudyus! Langam pigan iluppunku chikayu un isun chi man-aalikon chi angngak kan cha isiwla ngim ummisik kayu. ³⁵ Ked si sala, mangamung kayu ti telan Apudyus chikayu. Mabyaawan cha iliyu ya byeyoyyu. Ibyegak kan chikayu, achipunyu maila sakon kasin inggalà ibyegayu, 'Machaychayaw si Kristu un ummali gapu si ngachen Apudyus.' "

Ha Lamalin-awaan Jesus Si Lasakit Si Sabyechu

14 Si osa'n Sabyechu ummoy lakakan si Jesus ud byeyoy chi osa'n pangat cha Pariseo. Ot silip-siputan cha tagu si Jesus lu silu koola, ² ti inggew chi

osa'n leyaki'n lallotlotog cha ikila kan cha imala'n umoy kan Jesus, ³ Ilimus Jesus kan cha Pariseo ya mimistulun chi lintog un kalala, "Ipalubus kamman chi lintog taku lu palin-awaon chi sakit si Sabyechu willu achipun?" ⁴ Ngim gummigillokcha. Ot ilappachen Jesus chi lasakit ya pilalin-awala ot paoyolola.

⁵ Oli pun kalala kan cha tagu'n malipsiput kan siya, "Lu maodcheg chi alakyu willu byakayu si bubun lu Sabyechu, achipunyu kamman kakma ayan siya?" ⁶ Ngim lappun misongbyatcha si hachi.

Ha Kilakumbyabya Ya Kilalaay

⁷ Illilan pun Jesus chi in-ilon cha uchum un laayagen un mampili si kabiyuwan un aammuyan, lan-alig kan chicha, ⁸ "Lu laayagenka un umoy makakasey, achika umamuy si kapotgen un aammuyan ti lu awed ked laayagen si tagu'n langatngatu lu sika. ⁹ Lu umali hachi'n lan-ayeg kan sika ked kalala, 'Umamuyan chi langatu'n tagu alla.' Ked mabiilanka ya ingka umamuy si igid. ¹⁰ Ngim lu ayagen chika un makaganggalas, umamuyka si igid ta umali ked chi tagu'n lan-ayeg kalala'n, 'Biyun, umalika utla ti alliya bibiyu'n aammuyan.' Lu katchi makwa, machayawka si sangwalan cha uchum un laayagen. ¹¹ Ha tagu'n mangipangatu si long-egla mipabyabya, ngim ha tagu'n mangikumbyabya si long-egla, mipangatu."

¹² Oli pun kalan Jesus si lan-ayeg kan siya, "Lu man-ayegka mampakan kan cha tagu willu manbyangkiti, achim ayagen cha biyunlu willu cha susuludlu willu cha agim willu cha byaklang un cheeglu, ti makwa'n subyalitancha ked isun chi labyayachenka. ¹³ Ngim ha koom lu manbyangkitika, ayagem cha kapus, cha laasimbyachu, cha lapilay, cha lakuyap, ¹⁴ ot mabin-chisyulanka ti achipuncha makasubyalit. Ked si Apudyus chi mansubyalit kan sika si eygew un umuliyen cha lalintog un tagu mataguwan kasin."

Ha Pangngalig Chi Chakey Un Byangkiti

(Mat. 22:1-10)

¹⁵ Chingngeyn pun chi osa'n lakakan chi imbyegan Jesus, kalala kan siya, "Pian chi makakan makalaglagsak si Mampangatan Apudyus."

¹⁶ Silongbyatan Jesus siya si pangngalig un kalala, "Inggew chi osa'n tagu'n lansagala si chakey'n byangkiti ot lan-ayeg kan cha achu un tagu'n makakan.

¹⁷ Lagamput ked lisagala cha losan, biluunla bubùulola ta umoyla ibyega kan cha laayagen, 'Umali kayu ti lisagala losan.'

¹⁸ "Ngim silu kagga osa kan cha laayagen lallasun. Kalan chi ummula, 'Kewam ta chakpun yan umali ti awed chi kangngin-ak un payaw, ked masapuy'n inyak yan itullong si sala.'

¹⁹ "Ked ha osa, kalala, 'Kewam ta chakpun yan umali ti kangngilaak si simpuyu'n luwang ked sala bo ayak mangipachasan kan chicha.'

²⁰ "Kalan bo chi osa, 'Kàasawaak, siya un chakpun umali.'

²¹ "Langulin chi bubùulon ot imbyegala losan cha lancha si ap-apula. Summanga ap-apu ot kalala si bubùulola, 'Chesam ta ingka si losan un chayan ya kekkesa si alla'n ili ked ayagem cha kapus, cha laasimbyachu, cha lapilay ya cha lakuyap ta umalicha makakan makalaglagsak.'

²² "Lagamput pun, langulin chi bubùulon ot kalala, 'Apu, tilungpeyk chi imbilinlu, ngim achu pay laing chi lugey.'

²³ "Ot kalan chi ap-apu, 'Ingka cha lung-uchen ya achayu'n ili ked liwinwichem chicha ta umalicha makakan makalaglagsak ta maplu byeyoyku. ²⁴ Ibyegak kan chikayu, lappun osà malimsim kan cha ummulan laayagen si alla'n insagalak un byangkiti.' "

Ha Ligat Chi Mituntun-ud Kan Jesus

(Mat. 10:37-38)

²⁵ Amo-amod cha tagu'n lituntun-ud kan Jesus, lansagung siya kan chicha ot kalala, ²⁶ "Lu silu simpion un mambyalin disipulusku, masapuy un chakchakey ayatla kan sakon lu ha ayatla kan amala ya kan ilala, asawala ya cha aalakla, susuludla ya ulay long-egla. ²⁷ Ya lu silu achipunla maalusan cha losan un ligat ya achipun mituntun-ud kan sakon, achipun makwa un mandisipulusku."

²⁸ Katla miyaligela, "Lu awed mampaud si chakey'n byeyoy, ulaola yan somsomkon chi gastuwola ta ammuwola lu umalay chi pilakla'n manggamputla. ²⁹ Ti lu achipunla amman somsomkon ked illugila'n mampaud ked laamin lagastu pilakla un chaampun magamput, yokyokon cha losan un mangitullong chi kingwala. ³⁰ Ked amsiwoncha kalan un, 'Illugila un lampaud chi tagu'n alla ked achipunla gilamput.'

³¹ "Willu awed Ari un simpuyu'n libu cha suychachula, umoy kamman makagubyat si asin-Aarila un chuwapuyu'n libu suychachula lu achipunla ulaon chuwomkon lu kayala un abyakon cha kabusuyla willu achipun? ³² Lu ammula un achipunla kaya un makagubyat, mambuun si umoy mangiyugud si mantimpuyugench sakbyey un mallibbyatcha kabusuyla."

³³ Inyalungus Jesus kalan un, "Isula bo kan chikayu, lu silu mangibyegan mitun-ud kan sakon, masapuy man-awichela cha losan un awed kan siya."

Ha Pangngalig Chi Asin

(Mat. 5:13;Mrk. 9:50)

³⁴ Kasin lan-alig si Jesus, kalala, "Bibiyu asin ngim lu makaan chi simsimla lappun in-ilontan mangiyulin si kilaasinla. ³⁵ Lappun simbila ulay lu useyon si man-abulu, mibyellu. Chongyonyu lu awed ingayu."

Ha Latayak Un Keylilu

(Mat. 18:12-14)

15 Si osa'n eygew, ummoy cha manchachagup si bugis ya cha malagbyasuy lanchongey kan Jesus. ² Sin-iingok cha Pariseo ya mimistulun chi lintog un kalancha, "Awaton chi tagu'n alla cha malagbyasuy ya lakakan bo kan chicha."

³ Ot lan-alig si Jesus kan chicha, ⁴ "Lungay ha osa kan chikayu ked singgasut chi keylilula ked latayak chi osa, simma koola? Telala siyampuyu ya siyam si peppeyeg ked ummoyla singngit chi hachi'n latayak inggalad maochesala. ⁵ Ked lu inchesala, amod chi tileyokla'n mamukud ⁶ ked igetongla'd byeyoycha. Ked man-ayeg kan cha biyunla ya cha cheegla ked kalala kan chicha, 'Manlagsak taku ti inchesak chi latayak un keyliluk.' ⁷ Ibyegak kan chikayu, katchi bo'n amod chi galas cha awed ud langit lu mambyabyawi ulay ossaan un malagbyasuy lu cha siyampuyu ya siyam un lalintog un achipuncha masapuy un mambyabyawi."

Ha Latayak Un Pilak

⁸ Intuyuy Jesus un lan-alig, kalala, "Lu awed osa'n byebyai'n simpuyu pilakla'n pappalata ked tilayakla osa, simma koola? Tonggela silaw ya silagachela chi byeyoyla ya ammala singngit inggalà maochesala. ⁹ Ked lu inchesala, man-ayeg kan cha biyunla ya cha cheegla, ked kalala kan chicha, 'Manlagsak taku ti inchesak chi pilakku'n latayak.' ¹⁰ Ibyegak kan chikayu, katchi bo'n manlagsak cha angheles Apudyus lu mambyabyawi ulay ossaan un malagbyasuy."

Ha Latayak Un Alak

¹¹ Intuyuy Jesus un lan-alig, kalala, "Inggew chi osa'n leyaki un chuwa alakla'n bumaru. ¹² Si osa'n eygew, kalan chi uchichi kan amala, 'Ama, idchom chi lak-sunku si sala.' Ot lankadwaon amacha kukkuwala kan chicha'n chuwa.

¹³ "Laeygewalan ked lan-ipyak chi uchichi kan cha laksunla, ot ilayala pilakla ot ummoyon. Ummoy si ili'n ad-adchayuwan ot gilastula losan chi pilakla si cha tilitingang. ¹⁴ Lakuskusla ked losan cha inggew kan siya, chillumtong chi amod un uyat si hachi'n ili ot patunged labitibitin. ¹⁵ Ot ummoy lummabbu si osa kan cha mantayun si hachi'n ili, ot imbuunla siya un mampapakan kan cha byeyok. ¹⁶ Gapu ta amod chi bitinla, piola'n kalon ulay cha bungan cha kayun kakallon cha byeyok lu makwa ti lappun osà mangtod si kalola.

¹⁷ "Alungusla pun, ammala lansomsomok ot kalala, 'Losan cha tatangchalan amak masawey cha kaloncha ked allaak gey utla'n mamattoyon si bilitin.' ¹⁸ Mangulilak kan Amak ked ibyegak kan siya, 'Ama, lakabyasuyak kan Apudyus ya sika. ¹⁹ Chakpun kalobbongan un mibilang si alaklu, kumacheguka ta ayam sakon un tangchelum.'

²⁰ "Oli pun lummibbyat ummoy kan amala. Ngim si achayu pay laing siya, intap amala ot kummachegu kan siya. Lalodchak un langabot ot mikoskos kan siya ot kikisola. ²¹ Kalan chi bumaru, 'Ama, lakabyasuyak kan Apudyus ya sika, chakpun kalobbongan un mibilang un alaklu.'

²² "Ngim kalan chi Amala kan cha bubùulola, 'Chesonyu. Igetongyu kabiyuwan un silup ta ikawosyu kan siya. Koanyu singsing chi tammuchula ya sapatu-

sanyu chepanla. ²³ Ked ingkayu eyan chi kalungpuwan un tuliti'n byaka ya peytionyu ta kalon taku ya mangganggalasan taku. ²⁴ Ti ha alla'n alaklu kalak pun lu latoy ngim alla'n latattagu, kalak pun lu latayak, ngim alla'n langulin.' Ot lilugiyancha'n langganggalas.

²⁵ "Lapalos pun, langulin chi panguyu'n alakla un leypu'd chi tattayun. Ummacheli ked uwacha, chingngeyla cha singkakanta ya cha pin-a mantatachok. ²⁶ Ot ilayagela osa'n bubùuloncha ot ilimusla lu silu kooncha. ²⁷ Ot kalan chi bubùulon, 'Langulin chi suludlu, ot impapeytin amam chi kalungpuwan un tuliti'n byaka si tileyokla ti langulin chi suludlu'n latattagu un lappun lawwik si lakwa kan siya.'

²⁸ "Summanga panguyu ot achipun lumlok si byeyoycha. Lummawa amala ot ilàayokla siya. ²⁹ Ngim silongbyatala amala, kalala, 'Somsomkom, langkawachiyak si pigan tawon un isun chi pilangum, lappun achik tilutuwa si bilinlu. Ngim lappun impapeytin ulay ossaan un keyching si manlagsakanmi kan cha biyunku.

³⁰ Ngim ha alla'n alaklu, gummatong un gilastula losan cha kukkuwam si cha puta, siya bo impeytiam si kalungpuwan un tulitin byaka.'

³¹ "Kalan amala, 'Alakku, pasigka iinggew kan sakon, ked uwam losan un awed kan sakon. ³² Ngim si sala, masapuy'n mangganggalas taku ya matetteyok taku ti kalak pun lu latoy chi suludlu, ngim alla'n latattagu, kalak pun lu latayak ngim alla'n langulin.' "

Ha Pangngalig Chi Lasikap Un Man-aayyuwan

16 Oli pun kasin lan-alig si Jesus kan cha disipulusla, kalala, "Inggew chi osa'n byaklang un langipiyey si losan un kukkuwala si osa'n man-aayyuwan. Ngim chingngeyn chi hachi'n byaklang un gasgastuwola pilakla. ² Ot impaayegla siya ot kalala, 'Simma alla'n chongchongyok un pin-am koon? Amilom ilista cha losan un killingwam mipanggop si cha impiyeyk kan sika ti kaalok sika si kawachim.'

³ "Simsimmok chi man-aayyuwan lu silu ustu'n koola. Ot kalala, 'Simma ga kook ti alla'n kaalolak si ap-apuk? Chakpun ammu'n mamayaw ya mabiilak un mampalimus. ⁴ Katla kook, ulay lu kaalolak si kawachik, makwa'n mangilyolak kan cha biyunku si byebbyeyoycha.'

⁵ "Ot ilayagela losan cha ummutang si ap-apula ot silin-ossala ilimus. Ilimusla si ummula, 'Piga utanglu si ap-apuk?' ⁶ Kalala, 'Singgasut un amutu'n apyus.' Ot kalan chi hachi'n man-aayyuwan, 'Alliya listaan chi utanglu. Pinmaam ta obsonta limampuyu utanglu.' ⁷ Ot ilimusla si osa, 'Piga utanglu si ap-apuk?' Ot kalala, 'Sillibu'n siyup un wheat.' Ot kalan chi hachi'n man-aayyuwan, 'Alliya listaan chi utanglu, pinmaam ta obsonta si wayun gasut.' "

⁸ Lagamput pun, laammuwan chi apula kilasikap chi man-aayyuwalola, ot chilayawla kilalaingla. Ot kalan Jesus, "Tuttuwa cha achipun mamati kan Apudyus, lasiksikapcha si kooncha lu cha mamati."

Ha Ustu'n Useyn Chi Pilak

⁹ Intuyuy Jesus un lantudtuchu kan chicha, kalala, "Ha ibyegak kan chikayu useyonyu kilabyaklangyu utla pita'n makabibiyulanyu ti lu maamin, maawat kayu'd langit un mataguwanyu ing-inggala. ¹⁰ Ha tagu'n mapiyey un mangchon si paat un byaleg, mapiyey bo'n mangchon si chakey'n byaleg. Ngim ha tagu'n achipun mapiyey'n mangchon si paat un byaleg, achipun bo mapiyey'n mangchon si chakey'n byaleg. ¹¹ Ked lu achipun kayu mapiyey un mangchon si bilaklang utla pita, silu mangipiyey kan chikayu si tuttuwa'n bilaklang ud langit? ¹² Ya lu achipun kayu mapiyeyan un mangchon si kukkuwan cha uchum, silu ma asi mangatod kan chikayu si kukkuwa un mangkuwayu?"

¹³ Ot kalan bo Jesus, "Lappun bubulon un mansimbi si chuwa'n ap-apu. Ti memeyyed si osa ya mansasanga si osa. Ked potpotgola osa ya am-amsiwola osa. Achipun makwa'n manchisalon un mansimbi kan Apudyus ya bilaklang."

Ha Imbyegan Jesus Kan Cha Pariseo

(Mat. 11:12-13;5:31-32;Mrk. 10:11-12)

¹⁴ Chingngeyn pun cha Pariseo hachi'n intudtuchun Jesus, ilamsiwcha siya ti memeyyedcha si pilak.

¹⁵ Kalan Jesus kan chicha, "Ipappailayu kilabiyuyu si sangwalan cha tagu, ngim ammun Apudyus chi awed si somsomokyu. Cha lapotog si somsomok cha tagu, lappun puutla si sangwalan Apudyus.

¹⁶ "Ha lintog Moses ya cha inggilin cha propeta si awi, hachi latungpey lasuyut inggala si timpun John un Mambubunyg. Lallugi si hachi'n timpu, libyegbyega Bibiyu'n Chameg mipanggop si Mampangatan Apudyus ya achu mangipatut un mipati. ¹⁷ Ngim lalaklaka maumasan chi alla'n langit ya pita lu ha simpattok un lintog Apudyus."

¹⁸ Ot kalan bo Jesus, "Lu silu leyaki'n mangichang si asawala ked langasawa si sabyali, makabyasuy si chegchegas. Ked lu silu leyaki'n mangasawa si hachi'n byebyai un laichangan, makabyasuy si bo chegchegas."

Ha Byaklang Ya Si Lazarus

¹⁹ Intuyuy Jesus un lantudtuchu, kalala, "Inggew chi osa'n byaklang un mangkangila silupla ya ileygew un mampalagsak si kakan. ²⁰ Ked inggew bo osa'n kapus un mangngachen Lazarus, un laplu si gagatey longegla. Ileygew un mibyabyaksey si sawang chi byaklang, ²¹ ti piola'n kalon chi bugta un maodcheg si lamisaan chi byaklang. Pin-an cha asu umoy chinchilan cha gagateyla.

²² "Si osa'n eygew, latoy chi hachi'n kapus ot intallay cha angheles siya ummoycha incheeg kan Abraham ud langit. Latoy bo byaklang ot illimboncha. ²³ Ot lipooy ud Hades un inggewan cha latoy un patungedla tilotoman chi ligat. Lantanged pu hachi'n byaklang, intullongla Abraham si adchayuwan ya si Lazarus un

lichecheeg kan siya. ²⁴ Ot lampokaw chi byaklang, 'Ama Abraham! Kacheguwalak u ya ibuunlu si Lazarus ta ilusongla gammatla si chelum ked itodtodla si chilak ta matunglilan, ti alla'n patungedku tilotoman chi atung chi alla'n apuy!'

²⁵ "Ngim kalan Abraham, 'Somsomkom alakku, si katattagum utlat pita mallin-awa biyeglu. Ngim si Lazarus tilotomala cha ligat. Ngim si sala, lummin-awa si Lazarus utla ked sika manligligatka utlat. ²⁶ Chakampun si abus hachi, ti allat chi mallusgong un gitang un lamechak kan chitaku, ked ulay awed piola'n umali utla, achipun makwa ya cha awed utlat, achipun makachemang un umali utla.'

²⁷ "Hachi ked kalan chi byaklang, 'Ama Abraham, mangkadhacheguwak kan sika ta ibuunlu si Lazarus ud byeyoy cha amak, ²⁸ ti awed cha lima'n susuludku'n lelleyaki, ta umoyla byegbyegaan chicha ta achipuncha otyan umali si alla'n lugey un amod chi ligat.'

²⁹ "Ngim kalan Abraham, 'Awed cha inggilin Moses ya cha propeta un mamegbyega kan chicha. Masapuy otyan un chongyoncha chi itudtuchucha kan chicha.'

³⁰ "Ot kalan chi byaklang, 'Achipun umalay lait, ama Abraham! Ngim lu awed osa umuli matagu kan cha latoy un umoy mangibyega kan chicha, mambyabyawicha kan cha byasuycha.' ³¹ Ngim kalan Abraham, 'Lu achipuncha chongyon cha inggilin Moses ya cha propeta, achipuncha mit laing mamati, ulay lu awed umuli matagu osa.' "

Ha Lambyegbyegaan Jesus Kan Cha Disipulusla

(Mat. 18:6-7,21-22;Mrk. 9:42)

17 Kalan Jesus kan cha disipulusla, "Tuttuwa'n maawis chi tagu un makabyasuy kan Apudyus. Ngim kadchegu tagu'n mangwa si makabyasuyan cha uchum! ² Un-ulloy chi ibitinla biletun gilingan si byegangla ked lantup-ung si byeybyey lu siya mangmangwa si makabyasuyan cha alla'n achipun lootong chi pammatica. ³ Ked ammanyu tanchaalan chi koonyu!

"Lu makabyasuy suludlu, byegbyegaam ked lu mambyabyawi, pakawalom. ⁴ Lu mangam pitu makabyasuy kan sika si osa'n eygew ya langam pitu bo umali kan sika un mampakawan, masapuy'n pakawalom."

Mipanggop Si Pammati

⁵ Kalan cha apostoles kan Apu Jesus, "Pakoscheyom u pammatimi."

⁶ Summongbyat si Jesus, "Lu awed pammatiyu un isun chi kapaat un bukeyn chi mustasa, makwa'n kalanyu si alla'n kayu'n sikamuru, 'Mabyagutka ked limuyaka si byeybyey.' Ked tuttuwaon chikayu."

Ha Kawachin Chi Bubulon

⁷ Intuyuy Jesus un lan-ugud, kalala, "Lu awed osa kan chikayu awed bubulola'n manchelok willu manayyuwan si keylilu ked lu gumatong si byeyoylu un lampeypu si payaw, ha kalam kamman kan siya, 'Chesom ta manganka?' ⁸ Chakampun! Ngim ibyegam kan

siya, 'Ingka pasantan chi siluplu ya iyalam cha kalok umula asika ot mipasali mangan.'⁹ Masapuy kamman un manyamanka si bubùulom ti tiluttuwala imbilinlu? Chakampun!¹⁰ Isula bo kan chikayu. Lu tiluttuwayu losan cha imbilin Apudyus kan chikayu, achipunyu kalan un, 'Bubùulon chikami laing, kingwami biyang-mi.'"

Pilalin-awan Jesus Cha Simpuyu'n Leyaki

¹¹ Intuyuy cha Jesus ummoy ud Jerusalem ot langoycha si lambyeatan Samaria kan Galilee. ¹² Alla pun un lichuumcha si osa'n ili, liyabot cha simpuyu'n leyaki un losan cha laleprosy. Bummettawacha un summiked, ¹³ ot lampokawcha un kalan, "Apu Jesus! Kacheguwan u chikami."

¹⁴ Intullong pun Jesus chicha, kalala, "Ingkayu ipaila cha long-egyu kan cha papachi ta maluttuwancha un lakaan chi sakityu." † Si inggewancha si chayan, lummin-awacha.

¹⁵ Intullong pun chi osa kan chicha un lakaan chi sakitla, lapalauli kan Jesus ot inyip-ipkawla'n lanchayaw kan Apudyus. ¹⁶ Lampalintuming siya si sangwalan Jesus ot lanyaman kan siya. Hachi'n leyaki ked iSamaria.

¹⁷ Oli pun kalan Jesus, "Chakampun kamman un simpuyucha un lummin-awa? Chikka ummoyan cha siyam? ¹⁸ Puggey un abus laoy un ossaan un kakkaili langulin lanyaman kan Apudyus?" ¹⁹ Ot kalan Jesus kan siya, "Lumibbyatka ta ingkan. Gapu si pammatim, lummin-awaka."

Ha Gumatngan Chi Mampangatan Apudyus

(Mat. 24:23-28,37-41)

²⁰ Si lamingsan ilimus cha uchum un Pariseo kan Jesus lu kam-anman chi gumatngan chi Mampangatan Apudyus? Silongbyatan Jesus chicha, kalala, "Lappun ustù sinyey un mangitullongan si gumatngan chi Mampangatan Apudyus. ²¹ Ya lappun bo mangibyeagan, 'Itullongyu, alla utla!' willu 'Anchiya!' Ti awed kan chikayu Mampangatan Apudyus."

²² Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Chumtong chi timpu un pionyu'n mitullong chi osa'n eygew un mangulilan chi Alak chi Tagu, ngim achipunyu mitullong hachi'n timpu. ²³ Ked lu awed mangibyega kan chikayu, 'Itullongyu udchi!' willu 'Itullongyu utla!' Ngim achiyu umoy sington. ²⁴ Ti Sakon un Alak chi Tagu lu mangulilak, isun chi sumlitan chi kilat un lappun achi mangitullong ti lilangala losan utla pita. ²⁵ Ngim masapuy'n umula mapaligatan si amod ya issalak kan cha tagu si sala'n lolap.

²⁶ "Isun chi timpun Noah chi makwa si eygew un mangulilan chi Alak chi tagu. ²⁷ Ha timpun Noah, cha tagu langa-langancha, ummilu-ilumcha ya langas-asawacha inggala si eygew un lilumlokan cha Noah si bapur. Ot gummatong chi litap utla pita ot laamincha laalud. ††

† Leviticus 14:1-8 †† v. 26-27, Genesis 6:5-8, 7:6-24

²⁸ "Isun bo chi lakwa si timpun Lot. Cha tagu langa-langancha, ummilu-ilumcha, ngummilangilacha ya lal-lakulakucha, lammuya-muyacha ya lampappaudcha si byeyoy. ²⁹ Ha eygew un lalelalan cha Lot ud Sodom, ummuchen si apuy ya asupli un lampeypu'd langit ot lilasapla chicha losan. ‡

³⁰ "Kamatchi bo makwa si eygew lu mangulin mam-paila chi Alak chi Tagu.

³¹ "Si hachi'n eygew, ha tagu'n awed si otop chi byeyoyla, achipun makwa'n lumlok mangayad cha alikamola. Isun chi tagu'n inggew si tattayun, achipun mangulin si byeyoyla. ³² Somsomkonyu lakwa si asawan Lot! ‡‡‡ Ha tagu'n piola'n taguwon chi biyegla ked matayakla mit laing. Ha tagu'n mangkasutala biyegla gapu kan sakon ked matatagu ing-inggala.

³⁴ Ibyegak kan chikayu, si hachi'n labi chuwa cha masusuyop si osa'n katli, maaya osa ya matelan chi osa. ³⁵ Ked awed chuwa'n byebyai'n mambyayu, maaya osa ya matelan chi osa. ³⁶ Ked awed bo chuwa'n leyaki'n lasiput, maaya osa ya matelan chi osa."

³⁷ Ot ilimus cha disipulusla, "Apu, udma makwaan chi lait?" Ot kalan Jesus, "Lu chilu awechen chi lecheg, hachi maupulan cha bukaw."

Ha Pangngalig Chi Labyayu Ya Kuis

18 Oli pun lan-alig si Jesus kan cha disipulusla si maludtuchuwala kan chicha, ta pasig cha mal-luwalu ya achipun cha umuya. ² Kalala, "Inggew chi osa'n kuis si osa'n ili. Lappun ogyatla kan Apudyus ya lappun bo kabibiilala kan cha tagu. ³ Ot inggew bo labyayu si hachi'n ili un mangulli-ullin umoy kan siya mangkadhachegu si kalintogela un kalala, 'Tuyungalak u ta achipulak abyakon kan cha kabusuyk!'

⁴ "Labyeyeg un achipun chi kuis ilas-asikasu siya, ngim si alungusla kalala si somsomokla, 'Ulay lu lappun ogyatku kan Apudyus ya lappun kabibiilak kan cha tagu, ⁵ ngim gapu ta lappogak un pin-an chi labyayun alla taktakon, tuyungak siya si kalintogela ta lappun umalliw mangulli-ullin.'"

⁶ Ot kalan Apu Jesus, "Chongyonyu ked chi imbyegan chi lawwing un kuis. ⁷ Ha achipun kamman Apudyus tuyungan cha chilutukala'n tagula un mangkadhachegu kan siya manchawat si ileygew ya lilabi? Ha achipunla kamman kakma tuyungan chicha? ⁸ Ibyegak kan chikayu, kakmala tuyungan chicha. Ngim Sakon un Alak chi Tagu, lu mangulilak, awed kamman ochesak si mamati kan sakon?"

Ha Pangngalig Cha Pariseo Ya Manchachagup Si Bugis

⁹ Ot lan-alig si Jesus kan cha uchum un tagu'n mangilastug si kilalintogcha ya mangam-amsiw kan cha uchum un tagu. ¹⁰ Kalala, "Inggew cha chuwa'n leyaki un ummoy lalluwalu si templo. Ha osa Pariseo ked ha osa manchachagup si bugis. ¹¹ Ud chayom chi templo, summiked chi Pariseo ot malluwalu, kalala, 'Apudyus, manyamalak kan sika ti chakampun si isuk cha uchum

‡ v. 28-29, Genesis 18:20--19:25 †† Genesis 19:26

un tagu'n laagum, lauyung ya kachechegchegas. Ya manyamalak bo ti chakampun si isuk chi allaya'n manchachagup si bugis. ¹² Ti sakon, mamidwaak mallaun si sinchuminggu ya mangmangtochak si ingkasimpuyun cha losan un labbuk.'

¹³ "Ngim ha manchachagup si bugis, ummachayu un summiked ot achipun mantanged ud langit, ngim tilugtugtugla biyukungla un lambyabyawi si byasuyla. Kalala, 'Apudyus, kacheguwalak u ti malagbyasuyak!'"

¹⁴ Kalan Jesus, "Ibyegak kan chikayu, ummoyon chi manchachagup si bugis un imbilang Apudyus un lalin-tog. Ngim ha Pariseo, achipun lapalintog. Ti ha tagu'n mangipangatu si long-egla, mipabyabya. Ngim ha tagu'n mangipakumbyabya si long-egla, mipangatu."

Ha Laminchisulan Jesus Kan Cha Aalak

(Mat. 19:13-15;Mrk. 10:13-16)

¹⁵ Illinggew cha uchum un tagu'n langiyoy kan cha aalakcha kan Jesus ta ipatayla imala kan chicha. Ngim intullong pun cha disipulusla, ilomyancha chicha.

¹⁶ Ngim ilayagen Jesus cha aalak ot kalala kan cha disipulusla, "Palubusanyu cha aalak un umali kan sakon. Achiyu ipalit chicha, ti cha katla'n aalak chicha cha mipati si Mampangatan Apudyus. ¹⁷ Som-somkonyu lu silu achipun umawat si Mampangatan Apudyus un isun chi mangawatata si osa'n alak, achipun makwa'n mipati udchi."

Ha Byaklang Un Leyaki

(Mat. 19:16-30;Mrk. 10:17-31)

¹⁸ Inggew chi osa'n pangat cha Judio un langimus kan Jesus, "Bibiyu'n Mistulu, simma masapuy'n kook ta mataguwak kan Apudyus ing-inggala?"

¹⁹ Ot kalan Jesus kan siya, "Puggey kalan un bibiyu kan sakon? Lappun uchum si bibiyu lu achi abus si Apudyus. ²⁰ Ammum cha bilin Apudyus: 'Achika makachechegchegas, achika pumatoy, achika man-akaw, achim tistiguwan chi chakampun si tuttuwa, ya masapuy'n potpotgom cha amam kan ilam.'" †

²¹ Summongbyat chi leyaki un kalala, "Inggan chi kabyen-ogku, ilaminku killingwa cha losan un bilin."

²² Chingngeyn pun Jesus chi hachi, kalala, "Awed chi ossaan un langkuyangam. Man-ingilaka kan cha losan un kukkuwam ked idchom chi ngilala kan cha kapus, ked awed chi bilaklanglu'd langit. Ked umalika, mitun-ud kan sakon." ††²³ Ngim chingngeyn pun chi hachi'n leyaki, manchachauy ti amod chi bilaklangla.

²⁴ Intullong pun Jesus un manchachauy siya, kalala, "Patunged kakaskun chi mipatayan chi byaklang si Mampangatan Apudyus. ²⁵ Ti lagodgochong chi lum-lokan chi kamey si abut chi talud lu mipatayan chi byaklang si Mampangatan Apudyus."

²⁶ Kalan cha langngey, "Simman lu cha makwa'n matatagu?"

²⁷ Kalan Jesus, "Ha achipun chi tagu kabyeeyan un makwa, makwa'n Apudyus ti kabyeeyala."

²⁸ Kalan Peter kan siya, "Tilelanmi cha losan ta pigagey lu mitun-ud kami kan sika."

²⁹ Kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, lu silu malelan si byeyoila, willu asawala, willu susuludla, willu cha amala kan ilala, willu cha aalakla gapu si mansimbiyala si Mampangatan Apudyus, ³⁰ ad-achu maatod kan siya si katattagula lu hachi'n tilelala ya maatod kan siya biyeg un mallalayun."

Pamitlu'n Jesus Un Langibyega Si Matoyala

(Mat. 20:17-19;Mrk. 10:32-34)

³¹ Ot intalin Jesus cha disipulusla'n lasawayan si chuwa, ot kalala kan chicha, "Chongyonyu! Alla pun un intaku'd Jerusalem, siya mipatungpayan cha losan un inggilin cha propeta mipanggop kan Sakon un Alak chi Tagu. ³² Ti mipuyangak kan cha Gentil ked pin-acha sakon am-amsiwon, mangig-iggaan si ugud ya tuptup-paan. ³³ Sapsaplitancha ya patoyoncha sakon. Ngim si mikatlu'n eygew, umuliyak matagu."

³⁴ Ngim achipun cha disipulusla laawatan chi ilug-ug-gudla, ti lailimod chi piola'n ibyega ya achipun cha am-mu lu silu ilugudla.

Pilalin-awan Jesus Chi Kuyap Un Mampampalimus

(Mat. 20:29-34;Mrk. 10:46-52)

³⁵ Alla pun un michuum cha Jesus ud Jerico, illinggew chi osa'n lakuyap un ummaammuy si igid chi kesa un mampampalimus. ³⁶ Chingngeyla ked cha amod un tagu'n lumaus, ilimusla, "Simma lait?" ³⁷ Kalancha kan siya, "Lumaus si Jesus un iNazareth."

³⁸ Illipkawla, "Jesus un galak David! Kacheguwalak u!"

³⁹ Ked cha tagu un lamangpangu, ilomeyancha siya ta gumilok, ngim ilam-amodla chilakey pakuyla un kalala, "Galak David, kacheguwalak u!"

⁴⁰ Ummillong si Jesus ot impaayegla hachi'n lakuyap. Ummachali pun, ilimus Jesus kan siya, ⁴¹ "Simma piom un kook kan sika?" Kalala, "Apu, piok un makatullong."

⁴² Ot kalan Jesus kan siya, "Makatullongka! Gapu si pammatim kan sakon, lummin-awaka." ⁴³ Ot kakma lakatullong ot litun-ud kan Jesus un chilaychayawla si Apudyus. Intullong pun cha tagu, chilaychayaw cha bo losan si Apudyus.

Cha Jesus Kan Zacchaeus

19 Langoy si Jesus ud Jerico. ² Inggew chi osa'n byaklang un leyaki'n mangngachen Zacchaeus, siya ap-apun cha manchachagup si bugis. ³ Piola'n itul-long lu silu si Jesus ngim achipunla mitullong ti amod cha tagu ya mansokbya siya. ⁴ Ot ummun-ula lalod-chak ot summakay si kayun sycamore ta itullongla si Jesus lu lumaus.

⁵ Lichuum pun si Jesus si hachi'n kayu, lantanged ot kalala, "Zacchaeus, Chesom lumogsedka ti umaliyak chumuung uwayu si sala'n eygew."

⁶ Langkamkammu si Zacchaeus un lummogsed ot amod chi galasla'n lammangili kan Jesus. ⁷ Ngim losan cha tagu'n langitullong, sin-iingokcha un kalancha,

† Exodus 20:12-16; Deut. 5:16-20 †† Itullongyu footnote 5:27

"Puggey mampamangili tagu'n halat si osa'n malagbyasuy?"

⁸ Summiked si Zacchaeus ot kalala kan Apu Jesus si sangwalan cha tagu, "Apu, idchok chi godwan chi kukkuwak kan cha kapus ked lu awed iluyungak si tagu, mangampatok byayachen kan siya."

⁹ Kalan Jesus kan siya, "Si sala'n eygew taguwon Apudyus sika ya cha kabyeyoylu, ti sika bo galak Abraham. ¹⁰ Ti Sakon un Alak chi Tagu, ummaliyak utla pita ta singtok cha malagbyasuy ta taguwok chicha."

Ha Pangngalig Chi Buyawan Un Pilak

(Mat. 25:14-30)

¹¹ Chingngeyn ked cha tagu imbyegan Jesus, intuyuy-la lan-alig ti ummachali'd Jerusalem ya kalan pun cha tagu lu chanchali mallugiyen chi Mampangatan Apudyus. ¹² Kalala, "Illinggew chi osa'n tagu'n langatu saedla un ummoyla ilawat chi kila-Arila si adchayuan un ili ot langulin. ¹³ Sakbyey un umoyon, ilayagela cha simpuyu'n bubulola ot lan-atod kan chicha si sin-os-san bilalitik un pilak ot kalala kan chicha, 'Paachuwonyu alla'n pilak inggala mangulilak.'

¹⁴ "Ngim mansasanga cha kailiyala kan siya ot lambu-uncha si misagulud kan siya umoy mangibyega un, 'Achipunmi pion siya un man-arimi.'

¹⁵ "Ngim lachutukan un Ari ot langulin. Ot im-paayegla cha bubulola'n langidchela si pilak ta agam-muwola lu piga lagalansiyacha. ¹⁶ Ha ummula ummoy kan siya, kalala, 'Apu, simpuyu galansiyak si pilaklu.'

¹⁷ Ot kalan chi Ari, 'Gettok un bibiyuka'n bubulon. Gapu ta bibiyu kingwam si laotod kan sika ulay akit, ipaiturayku kan sika simpuyu'n ili.'

¹⁸ "Ummoy bo mikadwa, un kalala, 'Apu, lima galansiyak si pilaklu.' ¹⁹ Kalan chi Ari, 'Ipaiturayku kan sika lima'n ili.'

²⁰ "Ot ummoy chi osa un kalala, 'Apu, alliya pilaklu. Bilussungku si pangyu ot inteponku. ²¹ Ti ummogyatak kan sika, ti leyanggaska, mangkuwam chi chakampun si kilawachim ya apitom bo chakampun si immuyam.'

²² Ot kalan chi Ari kan siya, 'Lawwikka'n bubulon! Ha ilugudlu siya chi manguis mamabyasuy kan sika. Amum un leyanggasak un mangkuwak chi chakampun si kilawachik ya apitok chi chakampun si immuyak. ²³ Puggey achi inchipusitu si bangku pilakku ta awed otyan paalakla magalebku lu mangulilak?'

²⁴ "Oli pun kalala kan cha lasikesiked, 'Ayanyu pilak kan siya ked idchonyu si bubulon un simpuyu pilakla.'

²⁵ "Ngim kalan cha kan siya, 'Apu, simpuyu mit chi awed kan siya!'

²⁶ "Ot kalala, 'Ibyegak kan chikayu, ha tagu'n mapiyey, machogchog-an chi maatod kan siya. Ngim ha tagu'n achipun mapiyey, makaan ulay akit un awed kan siya. ²⁷ Ngim cha kabusuyk un mangissan kan sakon un man-ari kan chicha, igetongyu chicha utla ya patoyonyu chicha si sangwalak.' "

Ha Lachayawan Jesus Si Lichuumala Ud Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mrk. 11:1-11; Jhn. 12:12-19)

²⁸ Lagampun pun Jesus imbyega alla, ummun-ula um-moy ud Jerusalem. ²⁹ Ummachali cha pun ud Bethphage ya Bethany, si bilig Olivo pilaulala cha chuwa'n disipulusla, ³⁰ un kalala, "Umula kayu si anchiyen ili'd chomang ked lu gumatong kayu, ochesanyu lipupungod un ayyubun chi changki un chaampun makabyayuwan. Ukasanyu ya inggetongyu utla. ³¹ Lu awed mangimus kan chikayu, 'Payuggey ukasan?' Ibyegayu un, 'Masapuy chi Apumi.' "

³² Ot ummoy cha libuun ot inchesancha losan un imbyegan Jesus. ³³ Ot ilukasan cha pu lipupungod un ayyubun chi changki, kalan chi singkuwa kan chicha, "Payuggey ukasan?"

³⁴ Ot kalan cha, "Masapuy chi Apumi." ³⁵ Ot intallaycha illiyoy kan Jesus. Oli pun inyaplegcha silupcha si ochog chi changki ot langabyayuwoncha si Jesus. ³⁶ Umoyooyon pu changki un langakabbyayuwan Jesus, lanyapleg cha tagu kan cha silupcha si kesa un ayola.

³⁷ Ummachali pun siya ud Jerusalem, si kesa un man-osog umoy ud Bilig Olivo, lanchaychayaw cha losan un disipulus kan Apudyus un lan-ichakeycha gapu si lakaskaschaaw un intullongcha'n killingwan Jesus. ³⁸ Ot kalan cha, "Chayawon taku alla'n Ari taku un lampeypu kan Apudyus! † Gapu kan siya, lin-awa ud langit ya machaychayaw si Apudyus."

³⁹ Kalan cha uchum un Pariseo un likakammos kan cha amod un tagu kan Jesus, "Mistulu, pagingkom cha disipuluslu."

⁴⁰ Ot silongbyatan Jesus chicha, "Ibyegak kan chikayu, lu gumilokcha, mampakuy cha alla'n byetu un manchayaw kan sakon."

Ha Langibilan Jesus Kan Cha IJerusalem

⁴¹ Ummachali pun si Jesus ud Jerusalem, intullongla siudad, lan-ibin gapu si chegula. ⁴² Kalala, "Chikayu'n ijerusalem, maammuwanyu otyan un si sala'n eygew chi kasapuyanyu'n makatimpuyug kan Apudyus. Ngim si sala lailimod kan chikayu. ⁴³ Chumtong chi timpu un kalliguwon chikayu kan cha kabusuyyu, sonchon chikayu ya lipiton chikayu ta lappun in-ilonyu'n umawid. ⁴⁴ Amiloncha yam-alon chi iliyu ya losan un tagu'n inggew. Amiloncha iwakat cha byetu ta lappun matelan si igewla, ti achipunyu biligbig chi timpu'n umaliyan Apudyus malaguan kan chikayu!"

Ummoy Si Jesus Si Templo

(Mat. 21:12-17; Mrk. 11:15-19; Jhn. 2:13-22)

⁴⁵ Oli pun ummoy si Jesus si templo ot illugila'n lampeyyaw kan cha mallalaku'n inggew. ⁴⁶ Kalala kan chicha, "Liigili si ugud Apudyus un, 'Ha byeyoyku mauseyn malluwaluwan cha tagu.' Ngim lambyalilonyu tatayyuwan cha akkawan!" ††

† Psalm 118:26 †† Isaiah 56:7; Jeremiah 7:11

⁴⁷ Ileygew un umoy mantudtuchù Jesus si templo. Ngim cha ap-apun cha papachi ya mimistulun chi lintog ya cha papangat cha tagu pioncha'n otoyon siya. ⁴⁸ Ngim lappun in-iloncha'n mangtoy kan siya, ti losan cha tagu chochongyoncha uguchola.

Im-imus Mipanggop Si Kalobbongan Jesus

(Mat. 21:23-27; Mrk. 11:27-33)

20 Osa'n eygew pin-a mantudtuchu si Jesus kan cha tagu si templo ya ibyegbyegala Bibiyu'n Chameg. Ummoy kan siya cha ap-apun cha papachi ya cha mimistulun chi lintog ya cha pallakayon cha Judio. ² Kalancha kan siya, "Ibyegam u kan chikami lu simma kalobbongam un mangwa kan cha laoy? Silu langatod si alla'n kalobbongam?"

³ Silongbyatan Jesus chicha, "Imusok bo kan chikayu. Ibyegayu kan sakon, ⁴ chilu lampeypuwan chi kalobbongan John un mambunyege? Leypu kan Apudyus willu tagu?"

⁵ Ot lan-is-isikancha un kalancha, "Simma ibyega taku? Lu kalan taku'n, 'Leypu kan Apudyus,' kalala bo, 'Payuggey achi pilati si John lù?' ⁶ Ngim lu kalan taku'n, 'Leypu chi tagu,' bintukon chitaku kan cha tagu'n alla, ti mamati cha losan un propetan Apudyus si John."

⁷ Ot summongbyatcha, "Toan, lappun ammumi lu silu langatod si kalobbongala."

⁸ Ot kalan Jesus kan chicha, "Achipunku bo ibyega kan chikayu lu silu langatod si kalobbongak un mangwa kan cha laoy."

Ha Pangngalig Chi Lantangkon Si Limuyan Grapes

(Mat. 21:33-46; Mrk. 12:1-12)

⁹ Oli pun lan-alig si Jesus kan cha tagu, kalala, "Inggew chi osa'n tagu'n lammuyà grapes. Ot impatangkonla ot ummoy si sabyali'n ili ot labyeyeg ud-chi. ¹⁰ Gummatong pu timpun chi man-aapit, imbuunla osa'n bubùulola un umoy mangaya si buwala. Ngim cha lantangkon chilokmaancha hachi'n bubùulola ot bilokbokcha siya ot pileyyawcha un lappun illidchoncha. ¹¹ Ot kasinla imbuun chi osa'n bubùulola, ngim isula bo kingwacha, pilang-okcha ya kingwacha kabibiilan kan siya, ot pilaoyoncha un lappun illidchoncha. ¹² Lambuun bo kasin chi singkuwa si mikatlu ot bilakegcha siya ot ibyellucha si lasin chi limuya'n grapes.

¹³ "Ot kalan chi singkuwa, 'Simma ga kook? Ibuunku alakku'n tagtagopok ta sigulachu'n mabiincha kan siya.'

¹⁴ "Ngim intullong pun cha lantangkon siya, kalancha kacha osa, 'Allaya sinlaksun si alla'n pita. Patoyon taku siya ta mangkuwa taku laksunla.' ¹⁵ Ot impalawacha siya si lasin chi limuya'n grapes ot pilatoycha."

Ilimus Jesus, "Simma koon chi singkuwa si limuya'n grapes kan cha hachi'n lantangkon? ¹⁶ Umoyla patoyon cha hachi'n lantangkon ked impatangkonla pitala kan cha uchum." †

Chingngeyn pun cha tagu hachi, kalancha, "Achipun otyan makwa kamatchi!"

† Psalm 118:22

¹⁷ Intutullong Jesus chicha ot kalala, "Simma pion chi ugud Apudyus un ibyega, 'Ha byetu'n illissan cha lampaud ti kalancha'n lappun simbila,

siya lambyalilon Apudyus un kapotogen un byetu'n mangimpon-ed

un misaachen chi byeyoy.'

¹⁸ "Lu silu maodcheg si hachi'n byetu, maliplip-uk, ked lu awed maodchagen chi hachi'n byetu, mamokmok ked tumapuk."

Im-imus Mipanggop Si Mambyayachen Si Bugis

(Mat. 22:15-22; Mrk. 12:13-17)

¹⁹ Si chingngeyn cha mimistulun chi lintog ya cha ap-apun cha papachi, pioncha'n chokmaan si Jesus si hachi'n uras ti ammucha'n chicha imbyegbyegan Jesus. Ngim achipuncha kingwa ti umogyatcha kan cha tagu. ²⁰ Ot lan-uwaycha si mawayaancha'n malokma kan Jesus. Pilasuksukancha cha uchum un leyaki ot imbuuncha taplu aginchochongeycha kan Jesus. Pioncha'n sikapan si Jesus si im-imuscha ta awed lasuncha un mangichiyum ya mangipuyang kan siya si turay ya kalobbongan chi gubillachuy. ²¹ Ummoycha kan Jesus ot kalancha, "Mistulu, ammumi'n ustu-ustu cha pin-am ug-ugguchon ya itudtuchu. Ya ammumi bo'n lappun laksigom si tagu ya itudtuchum chi katutuwaan mipanggop si pion Apudyus kan cha tagu.

²² Ibyegam u kan chikami lu sumupling si lintog taku lu mambugis taku si Emperador ud Rome, willu achipun?"

²³ Ngim ammun Jesus un pioncha'n sikapan siya ot kalan kan chicha, ²⁴ "Ipailayu u osa un palata. Silu sinlupa ya singngachen si alla'n liigili?"

Ot kalancha, "Si Emperador Caesar."

²⁵ Kalan Jesus kan chicha, "Lu katlat, idchonyu kan Emperador Caesar chi uwala, ya idchonyu bo kan Apudyus chi uwan Apudyus."

²⁶ Achipuncha masikapan siya si sangwalan cha tagu, gummigillokcha ot laschaawcha si insongbyatla.

Mipanggop Si Umuliyan Chi Tagu Mataguwan

(Mat. 22:23-33; Mrk. 12:18-27)

²⁷ Ummoy cha uchum un Saduceo kan Jesus, chicha achipun mamati un umuli matagu cha latoy. Ot ilimuscha kan siya, ²⁸ "Mistulu, inggilin Moses alla'n lintog kan chitaku: 'Lu latoy chi osa'n leyaki ya telala asawala un lappun alakcha, masapuy'n asaw-on chi suludla hachi'n labyayu ta umalakcha un mibilang si alak chi hachi'n latoy.' †²⁹ Inggew cha pitu'n lelleyaki'n mansusulud. Langasawa panguy'u ot latoy un lappun alakcha. ³⁰ Ot ilasawan chi mikadwa'n suludla chi labyayu, ot latoy bo un lappun alakcha. ³¹ Katchi bo kumatlu. Katchi killingwan cha pitu'n mansusulud ot latoy cha losan un lappun alakcha. ³² Ked ha alungusla, latoy bo byebyai. ³³ Lu umuli kasin matagu cha latoy, silu ustu'n sin-asawa si byebyai? Ti losancha'n pitu ilasawa siya."

†† Deuteronomy 25:5

³⁴ Kalan Jesus kan chicha, “Cha tagu utla pita si sala’n timpu man-as-asawacha. ³⁵ Ngim cha tagu’n ibilang Apudyus un awed kalobbongan’cha’n umuli matagu, un umoy ud langit, achipuncha man-as-asawa. ³⁶ Ti isucha cha angheles un achipun matoy si ing-inggala. Chicha alak Apudyus ti latagucha kasin.

³⁷ “Ked pilaloklokan Moses un umuli matagu cha latoy. Ha ugud Apudyus liigili mipanggop si umapu-apuy un kayu, kalala, si Apudyus, siya Apudyus cha Abraham, Isaac ya Jacob. ³⁸ Siya ked Apudyus cha latattagu, chakampun si Apudyus cha latoy, ti latattagu losan cha tagu kan siya.”

³⁹ Kalan cha uchum un mimistulun chi lintog, “Apu, bibiyu songbyatlu.” ⁴⁰ Ti achipuncha makaiteyod un makaim-imus kan siya.

Ha Im-imus Mipanggop Kan Kristu

(Mat. 22:41-46; Mrk. 12:35-37)

⁴¹ Oli pun ilimus Jesus kan chicha, “Pachaggey ibyegan ha Kristu ked galak David? ⁴² Si David inggilila si liblu’n Psalm un kalala,

‘Si Apudyus un Apu, kalala kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku

⁴³ inggala ipaabyakku cha losan un kabusuyim.’” ^{††}

⁴⁴ “Lu Apu, kalan David kan Kristu, himma ilola’n galak David siya?”

Ha Lampabyasuyan Jesus Kan Cha Mimistulun Chi Lintog

(Mat. 23:1-36; Mrk. 12:38-40)

⁴⁵ Si lanchochongngey cha tagu, kalan Jesus kan cha disipulusla, ⁴⁶ “Allechenyu cha mimistulun chi lintog, ti pipioncha’n iliklikwos chi anchu-anchu’n silupcha ya memeyedcha’n chaychayawon cha tagu chicha si mekit. Ya piliyan’cha bo’n umamuy si kapopotgen un tugew si sinagoga ya pioncha’n chicha machaychayaw lu awed piyasta. ⁴⁷ Uyu-uyungancha cha labyayu piga lu akawoncha cha kukkuwacha, ked ipailacha un mal-luwalucha si anchu-anchu ta maleincha kan cha kokkooncha. Gapu si hachi, amod chi machusaan’cha.”

Ha Tuttuwan Laay

(Mrk. 12:41-44)

21 Lanlangyanga ked si Jesus, intullongla cha byabyaklang un langitup-ung si pilak si igew chi pilak si templo. ² Ya intullongla bo kapus un labyayun langitup-ung si chuwa’n siping. ³ Ot kalala, “Tuttuwa ibyegak kan chikayu un ad-achu chi intup-ung chi ala’n kapus un labyayu lu cha intup-ung cha uchum. ⁴ Ti cha uchum, siya illidchoncha saweyn chi kilabyaklangcha. Ngim ha alla’n labyayu, ulay kapus, illidchola losan cha awed un ikatagula.”

Imbyegan Jesus Chi Mayam-alan Chi Templo

(Mat. 10:17-18; 24:1-14; Mrk. 13:1-13)

⁵ Ilug-uggud cha uchum un disipulus Jesus chi mipanggop si kilabiynun chi templo, ti mangkakapotog un byetu ya achu cha lichatchatun kan Apudyus si hachi. Ot kalan Jesus, ⁶ “Losan cha alla’n mailayu, chumtong chi timpu un maamin mikusob, ked lappun matelan ulay osa’n byetu si sigud un igewla.”

Imbyegan Jesus Un Manligat Cha Bubuyunla

(Mat. 24:1-14; Mrk. 13:1-13)

⁷ Ot ilimus cha disipulusla, “Mistulu, kam-amman chi makwaan cha alla? Ked simma mangilasilan un chumtong chi timpu un makwaan cha laoy?”

⁸ Kalan Jesus, “Man-alled kayu ta achi kayu maallilaw. Ti achu cha umali’n useyoncha ngachenku un kalan-cha, ‘Sakon si Kristu.’ Ya kalan’cha bo, ‘Chanchali timpula!’ Ngim achi kayu mikama kan chicha. ⁹ Ked achi kayu umogyat lu chongyonyu cha manggugubiyat kan cha gilogongot. Ti masapuy un umun-ula makwa cha laoy, ngim chakampun un piola’n uguchon chanchali alun-gus chi lubung.”

¹⁰ Ot intuyuyula imbyega, “Manggugubiyat cha nasyun, ya manggugubiyat bo cha iturayan cha Ari. ¹¹ Lumoswa amod un chita, uyat ya pisti kan cha kaili-ili. Ked awed bo kaog-ogyat ya lakaskaschaaw un sinyey un mampeyup’d langit.

¹² “Ngim sakbyey un makwa cha laoy, manchok-macha kan chikayu ya paligatan chikayu. Ichiyum chikayu si sinagoga ked ibyayud chikayu. Gapu si pammatiyu kan sakon, sumeyyaon chikayu kan cha Ari ya cha gubillachuy. ¹³ Ked hachi wayayu’n mangibyega si Bibiyu’n Chameg kan chicha. ¹⁴ Ipaslokyu si som-somokyu si sala ta achi kayu machalagen lu silu isongbyatyu lu chumtong chi hachi’n timpu. ¹⁵ Ti sakon chi mangatod kan chikayu si ibyegayu ya laingyu un achipun chi kabusuyyu masongbyatan. ¹⁶ Ngim si hachi’n timpu, ulay cha chachakkeyyu ya susuludyu ya aaggiyu ya bubuyunyu iyibit chikayu. Ya cha uchum kan chikayu, mapatoy. ¹⁷ Ked lawingon chikayu kan cha losan un tagu gapu kan sakon. ¹⁸ Ngim lappun ulay osa kan chikayu ya buukyu un matayak. ¹⁹ Ked ipapatiyu cha pammatiyu, ta matagu kayu kan Apudyus ing-inggala.”

Ha Mayam-alan Jerusalem

(Mat. 24:15-21; Mrk. 13:14-19)

²⁰ Ot intuyuy Jesus kalan un, “Lu itullongyu’n lanliklub cha achu’n suychachu’d Jerusalem, siya mangagam-muwanyu’n chanchali mayam-alala. ²¹ Ked cha inggew ud Judea, masapuy’un umawidcha si bibbilig. Cha inggew ud Jerusalem, masapuy’un mambyakwitcha. Ya cha inggew si tattayun, achipuncha mangulin si ili. ²² Ti hachi timpu un malusaan Apudyus si losan ta matungpayan chi losan un liigili si ugud Apudyus. ²³ Kadchegu cha mabugi ya mantagibi si hachi’n timpu. Ti chumtong chi kaog-ogyat un makwa si alla’n pita, ya

chusaon Apudyus cha alla'n tagu. ²⁴ Mapatoy cha uchum si sabli ya mipoooy cha uchum si achayu un ili mibyayud. Ked gusguschen cha Gentil ud Jerusalem, inggala mampatinggad chi manturayancha."

Ha Mangulilan Jesus

(Mat. 24:29-31; Mrk. 13:24-27)

²⁵ "Awed chi kaog-ogyat un makwa si ilit, seyeg ya cha bituwon. † Ked ha alla'n pita lappun isun chi ilogyat cha tagu ti sumabyali ilunguyn chi byeybyey ya chaluyn. ²⁶ Mengat cha tagu si ogyatcha'n manguuway lu silu makwa si alla'n lubung, ti lappun kapuutan cha losan un maila'd langit. ²⁷ Ked mampaila chi Alak chi Tagu un umali si libuu ya maila bo kilabyelinku ya lumilalilang chi kila-Apudyusku. ²⁸ Lu mallugi cha alla'n makwa, isikedyu cha pammatiyu ya pakoscheyonyu cha somsomokyu ti chanchali malaguwan Apudyus kan chikayu."

Ha Pangngalig Chi Kayu'n Iigus

(Mat. 24:32-35; Mrk. 13:28-31)

²⁹ Oli pun lan-alig si Jesus kan chicha. Kalala, "Som-somkonyu ked chi kayu un igus ya losan un uchum un kayu. ³⁰ Lu lugiyalan sumimit cha utela, tagammuyu un chanchali chegun. ³¹ Isula bo, lu mailayu un makwa cha alla'n ilugudku, ammuyu un chanchali Mampangatan Apudyus.

³² "Tuttuwa ibyegak kan chikayu, sissiyon matattagu cha uchum un tagu si sala'n †† lolap ked lakwa losan cha laoy. ³³ Maumas chi langit ya pita, ngim ha ugudku achipun pulus maumas."

Masapuy'n Mansagala Taku

³⁴ Intuyuy Jesus un kalala, "Man-alled kayu ta achi kayu mikama si leyabos un laglagsak, kakan ya in-illum ya achi kayu paat manchaleg si kasapuyan si biyeg. Ti magalatong chi halat un eygew ked achipun kayu lakasagala. ³⁵ Ti ha mangulilak, lappun makaammu si losan un tagu si alla'n pita ti isun chi attob. ³⁶ Am-manyu tanchaalan ya pasigyu ilulluwalu kan Apudyus ta pakoscheyola somsomokyu ta maalusanyu cha losan un makwa, ya bibiyu sumanguwanyu kan Sakon un Alak chi Tagu."

³⁷ Ileygew un lantudtuchu si Jesus si templo, ked lu lumaschom umoy umiyan ud Bilig Olivo. ³⁸ Ya biligbigat un umoy cha tagu si templo ta manchongeycha si itudtuchula.

Lan-uuguchen Cha Mamatoy Kan Jesus

(Mat. 26:1-5; Mrk. 14:1-2; Jhn. 11:45-53)

22 Ot chanchali timpun chi Piyasta'n Lallausan un siya mangalancha si tilapay un lappun yeastla. ² Mansingi-singit cha ap-apun cha papachi ya mimistulun chi lintog, si in-iloncha'n mamatoy kan Jesus un lappun mangagammu, ti ummogycha kan cha tagu.

† Joel 2:31 †† Ha osa'n piola'n uguchon si Greek ked cha Judio ked sissiyon matattagucha

Ha Langiyibitan Judas Kan Jesus

(Mat. 26:14-16; Mrk. 14:10-11)

³ Oli pun lilumlok si Satalas kan Judas un ngadlon cha Iscariot, osa kan cha simpuyu ya chuwa'n disipulus Jesus. ⁴ Ummoy Judas intuyeg kan cha ap-apun cha papachi ya cha kapitan chi guwechan chi templo lu silu in-ilola'n mangiyibit kan Jesus. ⁵ Latetteyokcha ot lantutuyegcha'n byayachencha siya. ⁶ Inteun Judas ot lugiyala'n mansingit si wayala'n mangiyibit kan Jesus un achipun cha tagu maammuwan.

Ha Alungus Chi Langkakakalan Cha Jesus Ya Cha Disipulusla

(Mat. 26:17-30; Mrk. 14:12-26; Jhn. 13:21-30; 1Co. 11:23-25)

⁷ Laeygewan ked, gummatong chi eygew un piyastan mangalan cha Judio si tilapay un lappun yeastla. Siya bo mampeyiyancha si ayyubun chi keylilu un maichatun si Piyasta'n Lallausan. ⁸ Ot imbuun Jesus cha Peter kan John, un kalala, "Ingkayu iyala mangalan taku si sala'n Piyastan Lallausan."

⁹ Ilimuscha kan siya, "Udma ingkami mangiyalaan?"

¹⁰ Ot kalala kan chicha, "Lu lumlok kayu'd Jerusalem, abtonyu osa'n leyaki un mambubukud si maaammutu'n chelum. Tun-uchonyu siya si byeyoy un ayala.

¹¹ Ibyegayu si simbyeyoy, 'Kalan chi Mistulu, udma awechen chi kuwetun mangalanmi kan cha disipulusku si alla'n Piyasta'n Lallausan?' ¹² Ked ipailala chakey'n langingngatu'n kuwetu ya wechewed cha losan un masapuy. Udchi mangisagalaanyu si mangalan taku."

¹³ Ot ummoycha ot inchesan cha losan un imbyegan Jesus kan chicha, ot inyalacha mangalancha si Piyastan Lallausan.

¹⁴ Gummatong pu ustun uras, lakaamuy si Jesus kan cha disipulusla un mangan. ¹⁵ Ot kalala kan chicha, "Piok gey un makakan kan chikayu si alla'n Piyasta'n Lallausan sakbyey un malligatak. ¹⁶ Ti ibyegak kan chikayu un achipulak kasin makakan si Piyasta'n Lallausan inggala matungpey miyaligela ud langit chi Mampangatan Apudyus."

¹⁷ Oli pun illayan Jesus chi sintasa'n byeyas ot lanyaman kan Apudyus ot kalala, "Ayanyu alla ked mambyenbyensanyu ilumon. ¹⁸ Ti ibyegak kan chikayu, malipud si salaoy chakpun umilum kasin si byeyas inggala gumatong chi Mampangatan Apudyus."

¹⁹ Ot illayala bo tilapay ot lanyaman kan Apudyus, ot pilispis-igla ot illidchola kan chicha, un kalala, "Allaya long-egku un michatun para kan chikayu. Koonyu alla ta malomsomkanyu kan sakon."

²⁰ Lagamputcha pun langan, illayala sintasa'n byeyas un kalala, "Ha allan byeyas, siya barun tuyeg Apudyus kan chikayu, un lameykaan si chayak, un mibukbuk para kan chikayu. ‡

²¹ "Ngim itullongyu! Awed utla kan chitaku chi osa'n mangiyibit kan sakon. †† Matoy chi Alak chi Tagu ti siya ingkodchong Apudyus, ngim kadchegu chi tagu'n

‡ Jeremiah 31:31-34 †† Psalm 41:9

mangiyibit kan siya!"²³ Oli pun lan-asi-imuscha lu silu kan chicha chi mangwa si katchi.

Ha Tagu'n Ibilang Jesus Un Langatu

²⁴ Lansusubog cha disipulus Jesus lu silu kan chicha mibilang un kangatuwan. ²⁵ Ot kalan Jesus kan chicha, "Cha turay utla pita, amod chi mammamanchecha kan cha iturayancha. Ked alla kalobbongan cha kan chicha ked ichayawcha long-egcha un chicha kalu ga tumuyutuyung kan cha tagu. ²⁶ Ngim chakampun otyan si kamatchi kan chikayu, ti lu silu piola'n langatu kan chikayu, masapuy'n ipakumbyabyala long-egla un isun chi kabyabyaan un bubulon. Ked ha pangat kan chikayu, masapuy'n mambyalin isun chi kabyabyaan un bubulon. ²⁷ Silu langatngatu si kasomsomkanyu, ha umamuy mangan si lamisaan willu ha mansimbi kan siya? Ha summangun mangan? Ngim sakon, awechak kan chikayu un isun chi mansimbi.

²⁸ "Bubuyun, tuttuwa'n ilan-alusanyu cha ligligatku. ²⁹ Isun chi langidchen Amak kan sakon si kalobbongak un manturay, katchi bo mangidchek kan chikayu si kalobbongananyu'n manturay. ³⁰ Ta makakan kayu ya makailum kayu kan sakon si manturayak, ked umamuy kayu un mangituray kan cha simpuyu ya chuwa'n tribun Israel."

Ha Langibye-gan Jesus Si Mamuklitan Peter Kan Siya

(Mat. 26:31-35;Mrk. 14:27-31;Jhn. 13:36-38)

³¹ Oli pun kalan Jesus kan Peter, "Simon, Simon, Chongyom ked! Chilawat Satalas chi wayala un mamachas kan chikayu losan, ta itullongla lu silu masagat kan chikayu un isun chi mantopa si pagoy ta matan-in chi chugi ya bilayu. ³² Ngim iluwaluwak sika, Simon, ta achipun maabyak chi pammatim kan sakon. Ked lu kasinka mansagung kan sakon, pakoscheyom chi pammatin cha bubuyunlu."

³³ Ngim kalan Peter, "Apu, sisasagalaak un mibyayud ya makakatoy kan sika."

³⁴ Kalan Jesus, "Ibyegak kan sika, Peter, sakbyey un malullakuk chi kawitan si sala'n labi, mamitluwom sakon puklitan."

Ha Awiton Cha Umoy Mantudtuchu

³⁵ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Si langibulak kan chikayu un lappun inyawityu si pilak, pasiking ya sancheyyu, awed kamman langkuyanganyu?"

Kalan cha, "Lappun." ³⁶ Ngim si sala, kalan Jesus, "Lu silu awed pilakla masapuy'n iyawitla, ya masapuy'n mampasiking bo. Ked lu silu lappun pachinla, ingilala silupla ya ngummilà pachinla. ³⁷ Ti ibyegak kan chikayu un masapuy'n matungpey kan sakon chi kalan chi liigilin ugud Apudyus, 'Liibilang kan cha tulisan.' † Tuttuwa'n chanchali katungpayan chi liigili mipanggop kan sakon."

³⁸ Kalan cha disipulusla, "Apu, Ilam! Alliya chuwa'n pachin."

† Isaiah 53:12

Kalan Jesus, "Umalay lait!"

Ha Lalluwaluwan Jesus Ud Bilig Olivo

(Mat. 26:36-46;Mrk. 14:32-42)

³⁹ Ummoyon si Jesus ot ummoy ud Bilig Olivo, litun-ud cha disipulusla kan siya ti siya sigud un pin-ala koon. ⁴⁰ Gummatongcha pun, kalan Jesus kan chicha, "Malluwalu kayu ta achi kayu masulisug."

⁴¹ Oli pun ilachayuwala chicha si kaachayun chi ipitung un byetu. Ot lampalintuming un malluwalu. ⁴² Kalala, "Ama, lu piom, ilisim sakon si alla'n ligat un sangsanguwok. Ngim chakampun un ha piok chi matungpey, ngim ha piom chi matungpey." ⁴³ Oli pun lampaila kan siya osa'n anghel un lampeypu'd langit ot pilakoscheyla siya. ⁴⁴ Ot laam-amod laasusu som-somok Jesus ot impapatila'n lalluwalu, ot ha lingotla isun chi chaya'n mantodtod si pita.

⁴⁵ Lagamput pun lalluwalu, langulin si inggewan cha disipulusla ot inchesala chicha'n lasusuyop ti amod chi sigeb somsomokcha. ⁴⁶ Kalala kan chicha, "Pakayuggey lasusuyop? Bumangon kayu ya malluwalu kayu ta achi kayu masulisug."

Ha Lalokmaan cha Kan Jesus

(Mat. 26:47-56;Mrk. 14:43-50;Jhn. 18:3-11)

⁴⁷ Sissiyon man-ugu-ugud si Jesus, lasalawang cha amod un tagu'n impangpangun Judas, osa kan cha simpuyu ya chuwa'n disipulusla. Ummachali kan Jesus ta kikisola. ⁴⁸ Ngim kalan Jesus, "Judas, lambyalilom ibit chi kiki isun sinyeyn chi ayatlu kan Sakon un Alak chi Tagu?"

⁴⁹ Intullong pun cha disipulus un lituntun-ud kan Jesus chi makmakwa kan siya, kalan cha, "Apu, makabilakeg kami?" ⁵⁰ Ot ha osa kan chicha, liliwasla machuwalan un ingan chi musassun chi kangatuwan un pachi.

⁵¹ Ngim kalan Jesus, "Agey lait." Ot illayala ingan labyakeg ot impeogla.

⁵² Ot kalan Jesus kan cha ap-apun cha papachi ya cha kapitan chi guwechan chi templo ya cha pallakayon cha Judio un umoy manchokma kan siya, "Ha masapuy kamman un mampapadchin kayu ya mampapang-ok kayu'n umoy manchokma kan sakon? Ha tulisalak kamman?" ⁵³ Ileygew un awechak kan chikayu si templo ot achipulak chilokmaan. Ngim sala timpun chi manturayan chi lawwing, siya mipalubusanyu un mangwa si pionyu'n koon."

Pilitlun Peter Piluklitan si Jesus

(Mat. 26:57-58,69-75;Mrk. 14:53-54,66-72;Jhn. 18:15-18,25-27)

⁵⁴ Chilokmaan cha Jesus ot illiyoycha si byeyoy chi kangatuwan un pachi. Lituntun-ud si Peter un bumabyattawa. ⁵⁵ Lan-apuy cha tagu si man-lichuwancha si gawan chi paway chi byeyoy ot ummoy lakaalichu si Peter kan chicha. ⁵⁶ Intullong pun chi osa'n byebyai'n bubulon si Peter, intotokkeyla siya ot kalala, "Laoy bo osa'n biyun Jesus!"

⁵⁷ Ngim piluklitan Peter, un kalala, "Byebyai, lappun ammuk kan siya!"

⁵⁸ Ummooli pun akit immatulan chi osa'n leyaki siya ot kalala, "Sika osa kan chicha." Ngim kalan Peter, "Leyaki, Chakampun un kadwak chicha!"

⁵⁹ Lummaus pu lasin-uras, impatut chi osa'n leyaki kalan un, "Lappun chuwachuwalan biyun Jesus chi alla'n tagu ti iGalilee siya!"

⁶⁰ Ngim kalan bo Peter, "Lappun ammuk si ug-uggu-chom!" Ot si man-ugu-uguchen Peter, lalullakuk chi kawitan. ⁶¹ Lantuwili si Jesus ot itotokkeyla si Peter. Ot simsimmok Peter chi imbyegan chi Apu kan siya un kalala, "Sakbyey un malullakuk chi kawitan si sala'n labi, mamitluwom sakon puklitan." ⁶² Ummoyon si Peter ot lan-ibi-ibin.

Ilam-amsiwcha Si Jesus Ya Silansantukancha

(Mat. 26:67-68;Mrk. 14:65)

⁶³ Ilam-amsiw cha langguwecha si Jesus ya silansantukancha siya. ⁶⁴ Bilungutcha atala ot ilimuscha kan siya, "Pugtuwam lu silu lalantuk kan sika?" ⁶⁵ Achu cha imbyegbyegacha'n mangam-amsiw ya mangikiteg kan siya.

Ha Lipasanguwan Jesus Kan Cha Kukunsisey

(Mat. 26:59-66;Mrk. 14:55-64;Jhn. 18:19-24)

⁶⁶ Alla pun un mabigat, lachagup cha pallakayon cha Judio, cha ap-apun cha papachi ya mimistulun chi lintog, ot impasangucha si Jesus kan cha kukunsisey.

⁶⁷ Kalan cha, "Ibyegam u kan chikami lu sika si Kristu?"

Ot silongbyatan Jesus chicha, "Lu ibyegak kan chikayu, achipunyu patiyon. ⁶⁸ Ked lu man-imusak kan chikayu, achipunyu songbyatan. ⁶⁹ Ngim lu magamput chi alla'n makwa kan sakon, Sakon un Alak chi Tagu, umamuyak si machuwalan Apudyus un mallak-abeylin."

⁷⁰ Kalan cha losan, "Chipay, Alak Chika kan Apudyus?" Silongbyatala chicha, "Siya kalanyu."

⁷¹ Oli pun kalancha, "Simma kasin taku sington si byasuyla, ti chingngey taku cha imbyegala."

Silumeyyan Pilate Si Jesus

(Mat. 27:1-2,11-14;Mrk. 15:1-5;Jhn. 18:28-38)

23 Lummalibbyat cha Kukunsisey ot illiyoycha si Jesus kan Pilate un Gubillachuy. ² Ot inchiyumcha si Jesus un kalancha, "Chingngeymi alla'n leyaki'n pinala allilawon cha kailianmi ya ipalitla chikami'n mambyayed si bugis kan Emperador. Ya kalala bo'n siya Kristu un ingkarin Apudyus un umali man-Ari."

³ Kalan Pilate kan siya, "Sika kamma Arin cha Judio?" Kalan Jesus un summongbyat, "Ustu imbyegam."

⁴ Oli pun kalan Pilate kan cha ap-apun cha papachi ya cha amod un tagu'n inggew, "Lappun lachuktayak si byasuyn chi tagu'n alla un siya gapun chi matoyala."

⁵ Ngim iliisitcha kalan un, "Tiludtuchuwala cha tagu'n sumanga si gubillu si losan un mampa Judea. Ilugila'd Galilee ot allan siya bo' utla Jerusalem."

Silumeyyan Herod Si Jesus

⁶ Chingngeyn pun Pilate imbyegacha, ilimusla, "IGalilee kamma leyaki'n alla?" ⁷ Laammuwala pun un lampeypu si Jesus si ili'n inturayan Herod, imbuunla si Jesus kan Herod un aspuyn illinggew ud Jerusalem si hachi'n timpu.

⁸ Latetteyok si Herod si intullongla Jesus, ti labyeyeg un piola'n itullong siya gapu ta chingchingngeyla mipanggop kan siya ya lilamlamala'n itullong si Jesus un mangwa kan cha lakaskaschaaw. ⁹ Ot lan-im-imus si Herod kan Jesus, ngim achipun summongbyat si Jesus. ¹⁰ Cha ap-apun cha papachi ya mimistulun chi lintog, ilam-amod cha pilabyasuy si Jesus. ¹¹ Ot si Herod ya cha susuychachula ilam-amsiwcha siya ya imbibincha. Oli pun sililupancha siya si bibiyu ot inyulincha kan Pilate. ¹² Si hachi'n eygew, langgeyyom cha Herod kan Pilate, un sigud un mambusuycha.

Ha Lakodchongan Jesus Un Mapatoy

(Mat. 27:15-26;Mrk. 15:6-15;Jhn. 18:38--19:16)

¹³ Ilayagen Pilate cha ap-apun cha papachi, cha pangat ya cha tagu, ¹⁴ ot kalala kan chicha, "Inggetongyu alla'n tagu kan sakon ot kalanyun pin-ala allilawon cha tagu. Silumeyyak siya si sangwalanyu ot lappun inchesak si kingwala un ipabpabyasuyyu kan siya.

¹⁵ Ulay si Herod, lappun inchesala si byasuyla, ti inyulinla siya kan chitaku. Lappun kingwan chi tagu'n alla un siya gapun chi matoyala. ¹⁶ Ked pasaplitku siya ked asik ot ibuyus." ¹⁷ Imbyegan Pilate hachi ti tilawon un umibuyus si osa'n byayud si timpun chi Piyastan Lallausan.

¹⁸ Ngim cha tagu'n lachagup, pumalakuycha'n kalancha, "Patoyom siya! Si Barrabas chi ibuyuslu!"

¹⁹ Libyayud si Barrabas gapu ta siya osa'n langgulu si gubillu ud Jerusalem ya inggew chi osa'n tagu'n pila-toyla.

²⁰ Pion Pilate un ibuyus si Jesus ot kilaugudla kasin cha tagu. ²¹ Ngim pummalakuycha, "Ilansam si krus! Ilansam si krus!"

²² Impitlun Pilate ilaayuk chicha un kalala, "Puggey? Simma byasuyla? Lappun inchesak si byasuyla ta siya gapun chi matoyala. Pasaplitku siya ked asik ot ibuyus."

²³ Ngim impakupakuycha'n impatut un milansa si Jesus si krus. Ot si alungusla, inteun Pilate. ²⁴ Ot silintin-siyaala si Jesus un mapatoy, un siya chawatcha. ²⁵ Imbuyusla si Barrabas un libyayud gapu si gulu un kingwala ya pummatoyala. Ot impuyangla si Jesus kan chicha ta kooncha pioncha'n koon kan siya.

Ha Langilansaancha Kan Jesus Si Krus

(Mat. 27:32-44;Mrk. 15:21-32;Jhn. 19:17-27)

²⁶ Ot intallay cha suychachu si Jesus ot ilabotcha si chayan chi osa'n leyaki'n mangngachen Simon un iCyrene. Lampeypu si tattayun un umoy ud Jerusalem.

Chilokmaancha siya ot ipabukudcha krus kan siya ot mituntun-ud kan Jesus.

²⁷ Amod cha tagu'n lituntun-ud kan Jesus, lipati cha uchum un byebyai'n sinchachauy ya sin-iibin gapu kan siya. ²⁸ Lantuwili si Jesus kan chicha ot kalala, "Chikayu'n byebyai'n iJerusalem, achiyu sakon pin-a ibi-lan, ngim siyad ibilanyu cha long-egyu ya cha aalakyu. ²⁹ Ti gumatong chi timpu un asin cha tagu kalan, 'Pian cha byebyai'n byasig, un achipun labugi ya achipun lampasusu!' ³⁰ Ti hachi'n timpu, asin cha tagu kalan si cha bibbilig un, 'Migeubka kan chikami!' ya 'Lakkobyem chikami!' ³¹ Ti lu katchi makwa si maatan kayu, giluya bo chi makwa lu meyangu chi kayu?"

³² Inggew bo chuwa'n kapapatoy un impaticha intal-lay ta makachisancha mapatoy kan Jesus. ³³ Lichuum cha pun si lugey'n kalan'ha'n Bettukeg, illansacha si Jesus si krus ya cha chuwa'n kapapatoy. Inggew chi osa si machuwalan Jesus ya inggew bo osa si machuwigi. ³⁴ Lagamput pun chi hachi, kalan Jesus, "Ama, pakawalom chicha, ti achipuncha ammu pin-acha koon."

Lambibillulut cha suychachu lu silu mangingkuwa si silupla ot mambisbissakancha. ††

³⁵ Sinsisiked cha tagu'n lamubuya kan Jesus, ngim cha papangat cha Judio pin-acha ilam-amsiw siya un kalan'ha, "Taguwola cha uchum un tagu. Taguwola otyan bo long-egla lu siya Kristu un chilutukan Apudyus!" †

³⁶ Ilam-amsiw cha susuychachu siya, ummachalicha kan Jesus asicha ot pilailuman si kummilom un byeyas, †³⁷ ot kalan'ha, "Lu sika Arin cha Judio, taguwom otyan bo long-eglu!"

³⁸ Inggew chi liigili si uyuwan Jesus si krus, un kalala, "Allaya Arin cha Judio."

³⁹ Ha osa'n kapapatoy un lilansa si cheeg Jesus, im-bibiinla siya ot kalala, "Lu tuttuwa'n sika Kristu, taguwom chi long-eglu ya chikami bo!"

⁴⁰ Ngim tilubngeyn chi osa'n kapapatoy siya, un kalala, "Lappun kamman ogyatlu kan Apudyus? Man-iisu chi laikodchong kan chitaku losan. ⁴¹ Ngim chita, lobbongtan machusa gapu si kingwata, ngim ha tagu'n alla, lappun byasuyla."

⁴² Oli pun kalala kan Jesus, "Apu Jesus, somsomkolak lu umalika manturay."

⁴³ Kalan Jesus kan siya, "Ibyegak kan sika, si sala'n eygew awedka kan sakon ud langit."

Latoy Si Jesus

(Mat. 27:45-56; Mrk. 15:33-41; Jhn. 19:28-30)

⁴⁴ Lummatatuk ked, gummikbot chi losan un pita inggala si machema. ⁴⁵ Ot langkadwa lapissay chi keti-la'n lisa'oy si templo, lallugi si ngatu ot ipacheyala. ⁴⁶ Ot illipkaw Jesus un kalala, "Ama, ipuyangku kan sika kalichodwak!" †† Imbyegala pu hachi, latoy.

⁴⁷ Intullong ked chi kapitan cha susuychachu laklak-wa, chilayawla Apudyus, un kalala, "Tuttuwa'n lappun byasuy chi tagu'n alla!"

⁴⁸ Intullong pun cha tagu'n ummoy lambuyad chi lak-wa kan siya, ummoyoncha'n tugtugtugoncha biyukungcha un mangipaila un sinchachauycha.

⁴⁹ Ngim cha bubuyun Jesus ya cha byebyai'n lituntun-ud kan siya malipud Galilee, summisikedcha si achayu akit un langootap si losan un laklakwa kan siya.

Ha Langimbolancha Kan Jesus

(Mat. 27:57-61; Mrk. 15:42-47; Jhn. 19:38-42)

⁵⁰ Inggew chi osa'n leyaki un mangngachen Joseph un iyArimathea si ili un sakup chi Judea. Siya ked machayaw si kilalintogla ya siya bo osa'n manguuway si umaliyan chi Mampangatan Apudyus. Ulay lu siya osa'n kunsiseyn cha Judio, achipunla ingkama angosla kan cha simsimmok cha kadwalan lawwik kan Jesus.

⁵² Ummoy si Joseph kan Pilate ot chilawatla lecheg Jesus ot inteunla. ⁵³ Ot ilopasla lecheg Jesus si krus ot bilussungla si luput ot illiyoyla illobon si kattitiktikan-cha'n biletun lobon un lappun lilobon. ⁵⁴ Lilobon si eygew chi mangiyalaan cha Judio si Sabyechu'n man-il-longan'ha. †††

⁵⁵ Cha byebyai'n lituntun-ud kan Jesus si lam-peypuwancha'd Galilee, litun-udcha kan Joseph ot intullongcha lobon Jesus ya in-iloncha'n langimbon si lechegla. ⁵⁶ Oli pun, ummoyoncha ta umoycha iyala cha lugem ya mambyangu'n apyus un iggacha si lecheg. Labigat ked si Sabyechu ot lan-illongcha, ti siya lintogcha'n Judio. †††

Ummuli Latagu Si Jesus

(Mat. 28:1-10; Mrk. 16:1-8; Jhn. 20:1-10)

24 Wiswisngit pun si Chuminggu, ummoy cha bye-byai si lobon. Inyawitcha cha inyalacha'n mambyangun apyus. ² Lichuumcha pun si lobon, inchesan-cha'n lapulig liyachayu chi byetu'n tangob chi lobon. ³ Ot lillumlokcha ngim lappun inchesan'ha si lecheg Apu Jesus. ⁴ Sintataegcha'n summisiked lu silu lakwa. Ot maeg ga lampaila si cheegcha cha chuwa'n leyaki'n malilililing chi silupcha. ⁵ Si ilogyatcha, lampalintum-ingcha ot kalan'ha hachi'n leyaki, "Payuggey sington chi latattagu si igew chi latoy?" ⁶ Lappun siya utla, ti ummuli latagu. Somsomkonyu imbyegala kan chikayu si inggewala'd Galilee, ⁷ un kalala, Sakon un Alak chi Tagu, masapuy'n mipuyangak kan cha malagbyasuy ya milansaak si krus, ked lu mikatlu'n eygew umuliyak matagu." ⁸ Oli pun laslasmok cha byebyai imbyegan Jesus.

⁹ Ot langulincha si ili ot imbyegacha losan kan cha simpuyu ya ossaan un disipulusla ya cha uchum un kadwacha. ¹⁰ Cha hachin byebyai, si Mary Magdalene, Joanna, Mary un ilan James, ya inggew cha uchum un byebyai'n langibyega kan cha apostoles. ¹¹ Ngim

††† Ha ugalin cha Judio, mallugi man-illongan si mipisukan chi ilit si kalima inggala si mipisukan chi ilit si Sabyechu. ††† Exodus 20:10; Deut. 5:14

† Hosea 10:8; Revelation 6:16 †† Psalm 22:18 † Psalm 22:7
†† Psalm 69:21 †† Psalm 31:5

achipun cha apostoles lamati kan chicha, ti kalancha pun lu soysoyog chi ibyegbyegacha. ¹² Ngim lawalawas si Peter un ummoy si lobon. Lichuum pun, lan-okog un langitullong si chayomla ked abus chi bussungla un inggew. Ot langulin un laslaschaaw lu silu lakwa.

Lampaila Si Jesus Kan Cha Chuwa'n Disipulusla

(Mrk. 16:12-13)

¹³ Si hachi'n eygew, malidtidchayan cha chuwa'n disipulus Jesus un umoy si ili'n mangngachen Emmaus, lasuyuk un simpuyu ya osa'n kilamitro kaachayula'd Jerusalem. ¹⁴ Ug-ugguchoncha losan un laklakwa. ¹⁵ Si pin-acha man-ug-ugguchen, kummatam si Jesus ot makabuyog kan chicha. ¹⁶ Intullongcha siya ngim achipun cha immatulan siya. ¹⁷ Kalan Jesus kan chicha, "Himmaga pin-ayu ug-ugguchon un malidtidchayan?"

Ot ummillongcha'n manchachauycha. ¹⁸ Oli pun kalan chi osa un mangngachen Cleopas, "Ha kaggegetongka'd Jerusalem un sika ga lappun ammulad chi lakwa si lummaus un eygew?"

¹⁹ Kalan Jesus, "Simma lakwa?"

Ot kalancha kan siya, "Ha lakwa kan Jesus un iNazareth. Siya ked propeta un imbilang Apudyus ya losan un tagu un mallakabyelin un mantudtuchu ya mangwa si lakaskaschaaw. ²⁰ Impuyang cha ap-apun cha papachi ya cha papangat taku kan Pilate ot kilodchongala'n matoy, ot illansacha si krus. ²¹ Ngim lilamlamami siya un manwayawaya kan cha Israel. Chakampun abus hachi, mikatlu'n eygewla sala malipud si lakwa kan siya. ²² Sintataeg kami si imbyegan cha uchum un kadwami'n byebyai. Ti likawisngitcha ummoy si lobon, ²³ ngim lappun inchesanacha si lechegla. Langulincha ot imbyegacha kan chikami un intullongcha angheles un langibyega un ummuli latagù Jesus. ²⁴ Ummoy cha uchum un kadwami si lobon ot inchesanacha'n tuttuwa imbyegan cha byebbyebyai, ngim lappun intullongcha kan Jesus."

²⁵ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Laog-oggogen kayu! Puggey un mangkallut chi mamatiyanu si losan un imbyegan cha propeta! ²⁶ Ha achipunyu maawatan un masapuy'n mapaligatan chi Kristu, asi ot michayaw?" ²⁷ Ot impakaawat Jesus kan chicha cha losan un liigili mipanggop kan siya, illugila si liblu'n inggilin Moses inggala si losan un inggilin cha propeta.

²⁸ Ummachalicha pun si ili'n ayancha, isun chi mangkaw-as umoyon si Jesus. ²⁹ Ngim tilawichencha siya un kalancha, "Umiyan taku ti alla'n gumikbot." Ot lanchegas kan chicha lakaiyan.

³⁰ Ot langkakakancha pun, illayan Jesus chi tilapay ot lanyaman kan Apudyus ot pilispis-igla ot illidchola kan chicha. ³¹ Oli pun laimatulancha si Jesus, ngim kakma lappun siya. ³² Ot kalancha, "Apaampay un amod chi

galasta geled si makaug-ugguchela kan chita si chayan si langipakaawatala si liigili'n ugud Apudyus!"

³³ Ot lelibbyatcha langulin ud Jerusalem. Ot inchesanacha cha simpuyu ya osa'n disipulus Jesus un lachagup udchi ya cha uchum un kakadwacha. ³⁴ Ot kalancha, "Tuttuwa'n ummuli latagu si Apu Jesus! Lampaila kan Simon!" ³⁵ Oli pun imbyegan cha hachi'n chuwa chi lakwa si inggewanacha si chayan ya langimatulanacha kan Apu si lamispis-igela si tilapay.

Lampaila Si Jesus Kan Cha Disipulusla

(Mat. 28:16-20; Mrk. 16:14-18; Jhn. 20:19-23; Act. 1:6-8)

³⁶ Sissiya'n man-ugu-ugudcha ot kakma lampaila si Apu Jesus si gawacha, ot kalala kan chicha, "Bibiyu kayu otyan."

³⁷ Lakaogyatcha ya lakasuggayatcha ti kalancha lu ayan chi intullongcha.

³⁸ Ngim kalala kan chicha, "Pakayuggey umogyat ya manchuwachuwa mipanggop kan sakon? ³⁹ Itullongyu imak ya ikik. Sakon mismu! Appachelak ta mat-op kayu, ti ha ayan ked lappun long-egla ya tung-eyla. Ngim mailayu un alla long-egku."

⁴⁰ Imbyegala hachi ot impailala kan chicha cha imala ya ikila. ⁴¹ Achipuncha pay laing mamati gapu ta amod chi galascha ya lakasuggayatcha. Ot ilimusla kan chicha, "Awed makan utla?" ⁴² Ot inchslugcha kan siya lautun ikan, ⁴³ ot illayala ot killanla si sangwalanacha.

⁴⁴ Oli pun kalala kan chicha, "Allaya cha inchaanku imbyegbyega kan chikayu si illinggewak kan chikayu. Masapuy'n matungpey losan un liigili mipanggop kan sakon un liigili si Lintog Moses ya cha propeta ya kankanta un Salmo."

⁴⁵ Oli pun intaangla cha somsomokcha ta maawatancha liigili'n ugud Apudyus. ⁴⁶ Ot kalala kan chicha, "Al-laya liigili mipanggop kan sakon: Masapuy'n mapaligatan chi Kristu ya matoy ya umuli matagu si mikatlu'n eygew. ⁴⁷ Ya masapuy bo'n mibyegbyega chameg si losan un ili mallugi ud Jerusalem, mipanggop si palagbyabyawin cha tagu ta mapakawan cha byasbyasuycha. ⁴⁸ Ked chikayu malistigu si katuttuwaan cha losan un lakwa. ⁴⁹ Ked ibuunku ingkarin Amak kan chikayu. Ngim masapuy'n iinggew kayu utla Jerusalem inggala awatonyu chi kilabyelin un lampeypu'd langit."

Lipangatuwan Jesus Ud Langit

(Mrk. 16:19-20; Act. 1:9-11)

⁵⁰ Oli pun impuyut Jesus chicha inggala'd Bethany. Gummatongcha pun udchi, intayegla imala ot bilinchisyulala chicha. ⁵¹ Si laminchisyulala kan chicha, lipangatu siya'd langit ot tilelala chicha. ⁵² Ot chilaychayawcha siya ot langulincha'd Jerusalem un amod chi galascha. ⁵³ Ot biligat un umoycha si templo un manchaychayaw kan Apudyus.

John

Un Inggilin

Ha Ugud Lambyalin Tagu

1 Si chamu'n chaampun chi lubung makwaan, il-
inggew chi Ugud † ked ha Ugud inggew kan
Apudyus ked siya si Jesu Kristu. Inggew siya kan
Apudyus ked Siya si Apudyus. 2 Inggew siya kan
Apudyus si chamchamu. 3 Lakwa cha losan mipagapu
kan siya. Ked lu lappun siya, lappun pulus lakwa kan
cha alla'n lalakwa. 4 Siya lampeypuwan chi biyeg cha
losan un matattagu, ya siya bo silaw un mansilaw si
somsomok cha tagu. 5 Ha Silaw, silawala cha manggik-
bot cha somsomokcha ked ha gikbot achipun
makaabyak si silaw.

6 Inggew chi osa'n leyaki'n imbuun Apudyus un
mangngachen John. †† Ummali ta ibyegbyegala kan
cha tagu katuttuwaan mipanggop si hachi'n Silaw. Tis-
tiguwala hachi'n Silaw ta mamati otyan cha tagu kan
siya. 8 Chakampun un John chi silaw, ngim siya ummali
mangibyega mipanggop si hachi'n silaw.

9 Ha tuttuwa'n silaw, umali utla lubung ta silawala
cha somsomok cha tagu. 10 Illinggew siya utla lubung
ya killingwan Apudyus chi lubung mipagapu kan siya,
ngim achipun cha tagu ammu siya. 11 Ummali siya si
mismu'n ilila, ngim achipun cha mismu'n kailiyala
ilawat siya. 12 Ngim kan cha losan un ummawat ya
lamati kan siya, illidchela chicha si kalintogen un mam-
byalin aalak Apudyus. 13 Achipuncha mambyalin aalak
Apudyus si sigud un miyalakan chi tagu willu miyalak
un alak cha man-asawa, ngim mipagapu si pallak-
abyelin Apudyus.

14 Ked ha Ugud, lambyalin tagu ot illinggew kan chi-
taku utla pita. Amod chi kachegula ya imyegbyegala
katuttuwaan kan chitaku. Intullongmi kila-Apudyusla,
kila-Apudyus chi ossaan un Alak un lampeypu kan
amala.

15 Tilistiguwan John chi mipanggop kan siya un
kalala, "Siya hachin imyegbyegak kan chikayu, 'Ha
misagsagulud kan sakon, ked langatngatu lu sakon, ti
sigud un illinggew siya si chaampunku miyalakan.' "

16 Gapu si amod un kachegula kan chitaku, binbin-
chisyulala chitaku un lappun mangkigachela. 17 Illid-
chon Apudyus chi Lintog kan Moses, ngim si Jesu Kris-
tu, siya langipaila si kachegun Apudyus kan chitaku ya

† Ha ugud ked mipakaammu si somsomok, ked ha ibyegala si
Kristu chi Ugud. Piola'n uguchon ked siya tagu un mangagam-
muwan si somsomok Apudyus. †† Ha alla'n John ked John un
Mambubunyg, chakampun un John un disipulus Jesus un langigili
si alla'n liblu.

katuttuwaan mipanggop kan siya. 18 Lappun tagu lan-
gitullong kan Apudyus, ngim abus chi ossaan un Alak-
la un kadwan Amala, siya langipakaammu kan siya.

Ha Tudtuchun John Un Mambubunyg

(Mat. 3:1-12; Mrk. 1:1-8; Luk. 3:1-18)

19 Ot allaya imbyegan John un Mambubunyg mi-
panggop kan Jesus. Lambuun cha papangat cha Judio
ud Jerusalem si uchum un papachi ya Levita un umoy
man-imus kan John lu silu siya. 20 Achipun John insulib,
ngim imyegala katuttuwaan, "Chakampun un sakon
chi Kristu." ‡

21 Ot ilimuscha kan siya, "Siluka lù? Ha sika si Elijah?"
Ot kalala, "Lai, chakampun un sakon."

Ot ilimuscha kasin, "Ha sika propeta?" ††

Ot summongbyat un kalala, "Lai."

22 Ot kalanha kan siya, "Siluka lù? Ibyegam u kan
chikami ta awed ibyegami kan cha langibuun kan
chikami. Simma maibyegam mipanggop si long-eglu?"

23 Ot silongbyatan John, kalala,

"Sakon chi illinggew si lugeyn lappun ummili un
mangiyip-ipkaw un,

'Mansagala kayu, un isun chi isagalayu chayan un
ayon chi Apu!' " ††

24 Ot inggew cha Pariseo un libuun kan John, 25 il-
imuscha, "Lu chakampun un sika chi Kristu willu Elijah
willu propeta, puggey pin-a mambunyg lù?"

26 Summongbyat si John kan chicha, "Bunyagek
chikayu si chelum, ngim awed kan chikayu osa'n
tagu'n achipunyu ammu. 27 Siya misagsagulud kan
sakon, ked gapu si kilangatula, achipulak lumbong un
mangukas si kechun chi sancheyla."

28 Lakwa losan cha laoy ud Bethany, si biik chi
chewwang un Jordan un mambunbunygagen John.

Si Jesus Chi Keylilun Apudyus

29 Labigat pun, intullong John si Jesus un ased un
umoy kan siya ot kalala, "Ilanyu, allaya keylilun
Apudyus un mangaan kan cha byasuyn cha tagu utla
lubung! 30 Siya imyegbyegak un misagsagulud kan
sakon un langatngatu lu sakon, ti illinggew siya si
chaanku miyalakan. 31 Ulay sakon achipunku ammu lu
silu siya, ngim ummaliyak mambunyg si chelum ta
ipakaammuk siya kan cha galak Israel."

‡ Ha Mesias willu Kristu, osa'n titulo. Ha piola'n uguchon siya
osa'n chilutukan Apudyus un manturay. †† Malachi 4:5 †† Isaias
40:3

³² Ot imbyegan John, "Intullongku Ispiritu un lan-osog un isun chi kalapatin leypu'd langit ot illinggew kan siya. ³³ Sakon mismu achipunku ammu siya, ngim si Apudyus un langibuun kan sakon un mambunyege si chelum, imbyegala kan sakon, 'Ha tagu'n itullonglu un ayan chi Ispiritu ya inggew kan siya, siya mangibunyege si Ispiritu Apudyus.' ³⁴ Hachi intullongku, ked paloklokak kan chikayu un siya tuttuwa'n Alak Apudyus."

Cha Ummulan Disipulus Jesus

³⁵ Labigat pun, illinggew kasin si John ya cha chuwa'n disipulusla. ³⁶ Ot intullongla pun si Jesus un lummaus, kalala, "Ancha Keylilun Apudyus!"

³⁷ Chingngeyn pun cha chuwa'n disipulus John chi imbyegala, tilun-udchà Jesus. ³⁸ Lantuwilì Jesus ot intullongla chicha'n mituntun-ud ot ilimusla kan chicha, "Simma masapuyyu?"

Ot kalan cha kan siya, "Rabbi, (piola'n uguchon mistulu) udma inggewam?"

³⁹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Umali kayu ta itullongyu."

Ot litun-udcha kan siya ot intullongcha inggewala. Gapu ta machema, ummiyancha kan siya.

⁴⁰ Ha osa un litun-ud kan Jesus, si Andrew un sulud Simon Peter. ⁴¹ Ot chilecheyaslan langngit kan Simon un suludla ot imbyegala kan siya, "Inchesanmi Messias!" (Piola'n uguchon, Kristu). ⁴² Oli pun illiyoy Andrew chi suludla'n Simon kan Jesus.

Intullong pun Jesus siya, kalala, "Sika Simon un alak John. Ngadlok sika Cephas." (Piola'n uguchon Peter willu Byetu).

Ilayagen Jesus Cha Philip Kan Nathanael

⁴³ Labigat pun simsimmok Jesus un umoy ud Galilee. Ot inchesala si Philip ot kalala kan siya, "Tun-ucholak." †

⁴⁴ Si Philip ked iBethsaida un ilin cha Andrew kan Peter. ⁴⁵ Inchesan Philip si Nathanael ot kalala kan siya, "Inchesanmi tagu'n imbyegan Moses si lintog ya cha propeta. Siya si Jesus un alak Joseph un iNazareth."

⁴⁶ Ilimus Nathanael, "Awed kamman bibiyu tagu lampeypu'd Nazareth?" Ot kalan Philip, "Umali kayu ta intullong."

⁴⁷ Intullong pun Jesus si Nathanael un ased, kalala, "Allaya tuttuwa'n galak Israel un lappun sikapla."

⁴⁸ Ilimus Nathanael kan siya, "Himmaga ilola'n amum gey sakon?" Ot kalan Jesus, "Intullongku sika si inggewam si puun chi kayu'n igus, sakbyey un ilayagen chika kan Philip."

⁴⁹ Ot summongbyat si Nathanael kan siya, "Apu, sika Alak Apudyus! Sika Ari ud Israel!"

⁵⁰ Ot kalan Jesus, "Mamatika gapu ta imbyegak kan sika un intullongku sika si puun chi kayu'n igus. Adachu asim itullong un lakaskaschaaw lu cha alla!" ⁵¹ Ot kalala kan chicha, "Ibyegak chi tuttuwa kan chikayu,

mailayu un miwalit ud langit ya mailayu cha angehes Apudyus un mipangpangatu ya chumedchedcheya kan Sakon un Alak chi Tagu."

Kasey Ud Cana

2 Lummaus pu chuwa'n eygew, inggew chi kasey ud Cana, osa'n ili ud Galilee. Ot inggew udchi ilan Jesus. ² Ot laayagen bo cha Jesus ya cha disipulusla.

³ Laamin pun chi byeyas, imbyegan chi ilan Jesus kan siya, "Laamin chi byeyascha." ††

⁴ Ot kalan Jesus kan siya, "Ila, achipun masapuy'n ibyegam chi kook. Mangamungak gey, ti chaampun chumtong chi timpu'n mangipain-ak si kilabyelinku."

⁵ Ot imbyegan ilala kan cha bubulon, "Koonyu lu silu ibyegala kan chikayu."

⁶ Ilinggew chi olom un bilatu'n amutu si paway chi byeyoy, un silliliman lataan si chelum. † Hachi useyon cha Judio lu kooncha ugalicha'n mambiyu. ⁷ Kalan Jesus kan cha bubulon, "Puluwonyu cha amutun alla si chelum." Ot pinpillucha'n ust. ⁸ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Gauchonyu ya itaugenyu mangichaychayan si kasey." Ot killingwacha. ⁹ Silimsiman pun chi mangichaychayan si kasey chi chelum un lambyalin byeyas, ilayagela leyaki'n mangkasey. Achipunla ammu leypuwan chi mampiyon byeyas (ngim ammun cha bubulon, ti chicha langgaud si chelum). ¹⁰ Ot kalala kan siya, "Siyad kopyala un-ulaon cha tagu itaug chi mampiya'n byeyas. Ked lu achu lailum cha mangili, asi ot mitokwey buwatla'n byeyas. Ngim chikayu, asiyu gey intokwey mampiya'n byeyas si sala!"

¹¹ Allaya ummula'n lakaskaschaaw un killingwan Jesus ud Cana, osa'n ili ud Galilee. Ot impailala kilabyelinla ot lamati cha disipulusla kan siya.

¹² Lagamput pu kasey, ummoy si Jesus ud Capernaum. Kadwala si ilala, cha susuludla ya cha disipulusla ot illinggewcha udchi si lakapigan eygew.

Ummoy Si Jesus Si Templo

(Mat. 21:12-17; Mrk. 11:15-19; Luk. 19:45-48)

¹³ Allà akit un chumtong chi Piyastan Lallausan ot ummoy cha Jesus ud Jerusalem. ¹⁴ Oli pun, ummoy si templo ot inchesala cha mallalaku si byaka, keylilu ya kalapati ya cha mansusupli si pilak un ummaammuy si lamisaancha. ¹⁵ Ot langwà Jesus si tilalin byaut ot pilabuyakala cha ayam si templo; cha byaka ya cha keylilu. Ot lilitwedla cha lamisaan cha mansusupli ot liwakat chi pilakcha. ¹⁶ Imbyegala kan cha mallalaku si kalapati, "Man-itallay kayu kan cha alla! Achiyu mambyalilon lalakkuwan chi byeyoy Amak!" ¹⁷ Ot simsimmok cha disipulus Jesus un liigili si ugud Apudyus un kalala, "Patunged mansigeb chi somsomokku ti achipuncha pulus ipotog chi byeyoylu!" ††

¹⁸ Hachi ked, kalan cha papangat cha Judio kan Jesus, "Simma lakaskaschaaw un ipailam kan chikami un alla kalobbongam un mangwad chi katla?"

† Ha ibyegala si Greek tun-ucholak, piola'n uguchon mitun-ud kan Jesus un mandisipulusla.

†† Ha byeyas cha Judio lampeypud chi byeyat chi grape, isun chi tapoy. † Liman lata willu singgasut un litro willu chuwapuyyu willu tiyum puyun galun. †† Psalm 69:9

¹⁹ Ot summongbyat si Jesus, "Lu byakasony templo'n alla, ked pauchok kasin si tiyu'n eygew."

²⁰ Ot kalan cha Judio, "Umoy si opatpuyu ya olom tawon chi lampauchenchu si templo'n alla, ked ibyegam un pauchom kasin si tiyu'n eygew?" ²¹ Ngim ha templo un imbyegan Jesus ked ha long-egla. ²² Ot ummuli pun latagu si Jesus, simsimmok cha disipulus-la un laoy chi imbyegala. Ot lamaticha si liigili un ugud Apudyus ya cha imbyegala.

Ammun Jesus Cha Losan Un Tagu

²³ Illinggew ked si Jesus ud Jerusalem si timpun chi Piyastan Lallausan, achu cha lamati kan siya si intul-longcha cha lakaskaschaaw un killingwala. ²⁴ Ngim achipun Jesus impiyey long-egla kan chicha, ti ammula cha losan un tagu. ²⁵ Ked achipun masapuy un awed mangibyega kan siya si kilatatagun cha tagu ti ammula awed si somsomokcha.

Cha Jesus Kan Nicodemus

3 Inggew chi osa'n Pariseo un mangngachen Nicodemus, osa'n pangat cha Judio. ² Si osa'n labi, ummoy kan Jesus ot kalala, "Mistulu, ammumi un osaka un mistulu un imbuun Apudyus. Lappun makakopya si cha laoy un lakaskaschaaw un pin-am killingwa lu lappun si Apudyus kan siya."

³ Ot kalan Jesus, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan sika. Lu achipun kasin miyalak chi tagu, achipun makwa'n mipati si Mampangatan Apudyus."

⁴ Kalan Nicodemus kan Jesus, "Simma in-ilon chi tagu'n leyakay un miyalak kasin? Ha makwa kamman un lumlok kasin si buwang ilala ta miyalak kasin?"

⁵ Ot kalan Jesus, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan sika. Achipun makwa'n mipati chi tagu si Mampangatan Apudyus lu achipun miyalak si chelum ya si Ispiritun Apudyus. ⁶ Ha tagu, makwa'n iyalakla tagu abus, ngim ha iyalak chi Ispiritu ked laispirituan. ⁷ Achika maschaaw lu ibyegak kan sika, 'Masapuy'n miyalak kayu kasin.' ⁸ Isun chi bidbid, achipunyu maila ngim mangoy si piola'n ayon. Madngeyyu unguyla ngim lappun ammuy si meypuwala ya ayala, ngim liklaonyu mit. Siya isun chi makwa si kacha osa un miyalak si Ispiritu."

⁹ Ot kalan Nicodemus, "Simma in-ilon chi makwaala?"

¹⁰ Ot kalan Jesus kan siya, "Osaka un lanchilongey un mistulu ud Israel, ngim achipunlu maawatan? ¹¹ Tutuwa alla'n ibyegak kan sika, siyad uguchonmi tagammumi ya ibyegami intullongmi. Ngim achipunyu patiyon chi ibyegbyegami. ¹² Lu achipunyu patiyon chi ibyegak kan chikayu mipanggop si makmakwa utla pita, giluya bo lu ibyegak kan chikayu mipanggop ud langit? ¹³ Lappun tagu ummoy ud langit lu achi abus chi Alak chi Tagu ti udchi leypuwala. ¹⁴ Ked isun chi langipangatuwan Moses si bulinsi'n uyog si pusti si lugey'n lappun ummili, katchi bo makwa si Alak chi Tagu un

masapuy'n mipangatu si krus. ¹⁵ Ta lu silu mamati kan siya, maidchen si biyeg un mallalayun."

¹⁶ Gapu si amod un man-aayat Apudyus kan cha tagu, illidchola ossaan un alakla ta lu silu mamati kan siya, achipun misila kan Apudyus ta machusa ngim maidchen si biyeg un mallalayun. ¹⁷ Ti chakampun si imbuun Apudyus chi Alakla utla lubung ta kodchongala cha tagu, ngim imbuunla taplu taguwola cha tagu. ¹⁸ Ked lu silu mamati kan siya, achipuncha machusa. Ngim cha achipun mamati, lasisitan lakodchongancha'n machusa, ti achipuncha mamati si ossaan un Alak Apudyus.

¹⁹ Ked allaya lasun un lakodchongancha. Ummali Alak Apudyus utla lubung ta silawala somsomok cha tagu, ngim cha tagu pipioncha gikbot lu ha padcha, ti lawwik chi angwatcha. ²⁰ Ti lu silu mangwa si lawwing, sangaola padcha ya achipun umoy si padcha ti issala'n mipaila cha byasuyula. ²¹ Ngim lu silu mangwa si tutuwa, umachali si silaw ta mipaila un tumimbuyuy kan Apudyus cha killingwala.

Cha Jesus Kan John

²² Lagampun pun, ummoy si Jesus ya cha disipulusla si probinsiyan Judea. Udchi illinggewancha'n lambun-yege. ²³ Pin-a bo lambunyege si John ud Aenon, un adchaliyan ud Salim, ti achu chelum udchi. Ummoy cha tagu kan siya ot lambunyege kan chicha. ²⁴ Si hachi'n timpu chaampun mibyayud si John.

²⁵ Si lamingsan, lakasongsongbyat cha disipulus John si osa'n Judio mipanggop si in-ilon un machuysan.

²⁶ Ot ummoycha kan John ot kalan, "Mistulu, masmasmoklu hachi'n ummali kan sika si chomang chi Jordan, hachi'n imbyegam kan chikami? Pin-a mambunyege si sala ked achu cha pin-a umoy kan siya!"

²⁷ Kalan John, "Lappun tagu makakopya si koola lu achipun Apudyus idchon kan siya. ²⁸ Chikayu ustu'n mansistigu un imbyegak, 'Chakampun un sakon chi Kristu, ngim imbuulak un umoy umun-ula lu siya.'

²⁹ Ha isula, isun chi leyaki'n mangikasey si byebyai, ked ha kadwan chi leyaki manchongey ked magalasan lu chongyola gingan chi leyaki. Ked lagalas lu man-asawacha. Katchi bo un isun chi sakon chi mangiyala si gumatngan chi Messias ked amod chi galasku si sala.

³⁰ Masapuy'n mipangatngatu siya ked michedchedcheyaak."

Ha Umali Un Mampeypu'd Langit

³¹ Ot intuyuy John un kalala, "Ha umali un lampeypu'd ngatu, siya kangatuwan si losan. Ha lampeypu utla pita, siya tagu ud pita, ked ha uguchola cha mipanggop cha byaleg ud pita. Ngim ha umali un mampeypu'd langit, siya kangatuwan kan cha losan.

³² Ked ibyegbyegala cha intullongla ya cha chingngeyla, ngim akit cha mamati si ibyegbyegala.

³³ Ngim cha mamati kan siya, tiloopcha un tutuwa cha ilugud Apudyus. ³⁴ Ti ha imbuun Apudyus, siya ugu-chola ugud Apudyus ti illidchon Apudyus kan siya chi

† *Maochesan chi alla'n istorya si Numbers 21:4-9*

Ispiritula. ³⁵ Amod chi ayat Apudyus un Ama kan Jesus un Alakla ot impuyangla cha losan kan siya. ³⁶ Lu silu mamati si Alak Apudyus maidchen si biyeg un mallalayun. Ngim lu silu mangissan si Alakla, achipun maidchen si biyeg un mallalayun ngim chusaon Apudyus siya ing-ingala.”

Si Jesus Ya Byebyai'n ISamaria

4 Chingngeyn pun cha Pariseo un umachu-achu cha sumuysuyut kan siya ya achu cha bilunyagen Jesus lu si John. ² Ngim ha katuttuwaan, chakampun kan Jesus chi lambunyeg ngim cha disipulusla abus.

³ Chingngeyn pun cha Jesus chi imbyegacha, tilelan-cha'd Judea ot langulincha'd Galilee. ⁴ Ked masapuy'n mangoycha'd Samaria. ⁵ Gummatongcha si osa'n ili ud Samaria un mangngachen Sychar, un adchaliyan si pita'n illidchon Jacob kan Joseph un alakla. ⁶ Inggew chi bubun Jacob udchi ot ummamuy si Jesus si cheeg chi bubun ti laungey un lalidtidchayan. Chancheli lumamatuk si hachi'n timpu.

⁷ Ot gummatong chi byebyai'n iSamaria un umoy malakchu ot kalan Jesus kan siya, “Idchelak u si ilumok.” ⁸ Ossaan si Jesus si hachi'n timpu ti ummoy cha disipulusla si ili ngummila si makan.

⁹ Kalan chi byebyai'n iSamaria kan siya, “Puggey sika un Judio mangkocheu si ilumom kan sakon un iSamaria?” (Ti cha Judio achipun cha makabibiyun kan cha iSamaria.) †

¹⁰ Ot summongbyat si Jesus kan siya, “Lu ammun otyan chi maatod Apudyus kan sika ya lu siluwak un mangkocheu si chelum, mangkocheuka otyan kan sakon ta idchek sika si chelum un mangtod si biyeg.”

¹¹ Kalan chi byebyai, “Apu, lippun manggaudlu si chelum ya mallusgong chi bubun alla. Chimma ingka malakchuwan si chelum un mangtod si biyeg? ¹² Ha langatngatuka kamman lu si Jacob un apu taku? Ti siya langatod si bubun alla un ilin-ilumla ya cha aalakla ya cha ayamcha?”

¹³ Ot summongbyat si Jesus, “Lu silu umilum si chelum alla, mauwaw kasin, ¹⁴ ngim lu silu umilum si chelum un idchok, ked achipun pulus mauwaw. Ti ha chelum un idchok kan siya ked mambyalin un isun chi uud un man-ay-ayus chi biyeg un mallalayun.”

¹⁵ Ot kalan chi byebyai kan Jesus, “Apu, idchelak u si lait un chelum ta achipulak mauwaw kan achipulak pin-a umoy malakchu utla.”

¹⁶ Ot kalan Jesus kan siya, “Ingka ayagen si asawam ked mangulin kayu utla.”

¹⁷ Kalan chi byebyai, “Lappun asawak.” Kalan Jesus kan siya, “Tuttuwa imbyegam un lappun asawam. ¹⁸ Ti lima cha ilasawam ked ha leyaki'n ikakabbyeyoylu si sala ked chakampun si asawam. Tuttuwa imbyegam.”

¹⁹ Ot kalan chi byebyai kan Jesus, “Apu, ammu un propetaka. ²⁰ Cha aappumi si awi, allaya'n bilig chi lan-chaychayawan cha kan Apudyus. Ngim chikayu un Judio, kalanyu un Jerusalem chi ustu un manchaychayawan kan Apudyus.”

²¹ Ot kalan Jesus kan siya, “Byebyai, mamatika kan sakon, chumtong chi timpu'n chakampun si bilig alla willu Jerusalem chi manchaychayawan cha tagu kan Apudyus. ²² Chikayun iSamaria, achipunyu ammu chi chaychayawonyu. Ngim chikami'n Judio, ammu chi chaychayawonmi ti cha Judio meypuwan chi Malagu kan cha tagu. ²³ Ngim chancheli chi timpu, ked alla'n gummatong, cha tuttuwa'n manchaychayaw masa-puy'n manchaychayawcha kan Ama si Ispiritu ya katuttuwaan. Ti cha katla cha singsington chi Ama un manchaychayaw kan siya. ²⁴ Si Apudyus ked Ispiritu. Ked cha manchaychayaw kan siya, masapuy'n chaychayawoncha Siya si Ispiritu ya katuttuwaan.”

²⁵ Ot kalan chi byebyai kan siya, “Ammuk un umali chi Messias un kalancha'n Kristu. Lu umali, ipakaawatla cha losan kan chitaku.”

²⁶ Oli pun kalan Jesus, “Sakon un makaug-uggud kan sika, Sakon chi Kristu.”

²⁷ Ot gummatong cha disipulusla. Lataegcha ti inche-sancha siya un makaug-uggud si byebyai. Ngim lappun lan-imus kan chicha lu simma masapuy'n chi byebyai ya puggey makaug-uggud kan siya.

²⁸ Oli pun tilelan chi byebyai sasakchuwala'n angang ot langulin si ili ot imbyegala kan cha tagu, ²⁹ “Umali kayu ta itullongyu leyaki'n langibyega kan sakon si losan un killingwak. Siya lin chi Kristu!” ³⁰ Ot ummoycha si inggewan Jesus.

³¹ Oli pun ilaayuk cha disipulus si Jesus, un kalancha, “Mistulu, umalika mangan!”

³² Ngim kalala kan chicha, “Awed chi killanku un achipunyu tagammu.”

³³ Ot lan-asiimus cha disipulus, “Awed langigetong si killanla?”

³⁴ Ot kalan Jesus kan chicha, “Ha ibilangku'n makan ked kook chi pion Apudyus un langibuun kan sakon ya gamputok koon chi impakwala kan sakon. ³⁵ Awed chi kalanyu'n lu lumaus chi opat buyan ked man-aali. Ibyegak kan chikayu, mallangyanga kayu ya itullongyu cha pappayaw, leum cha pagoy ked makwa'n maali! ³⁶ Cha man-aali ked matangchalan cha ked cha tagu'n aliyoncha, awed biyegcha'n mallalayun. Ked matetteyok cha lammuya ya cha lan-ali losan. ³⁷ Ti tuttuwa ug-uggud un kalala, ‘Sabyali mammuya ya sabyali man-apit.’

³⁸ Imbuunku chikayu'n umoy man-ali si achipunyu kilawachi, kilawachin cha uchum ked chikayu mangapit si bungan chi kawachicha.”

³⁹ Achu cha iSamaria un lamati kan Jesus si hachi'n ili gapu si imbyegan chi byebyai un imbyegan Jesus kan siya cha losan un killingwala. ⁴⁰ Ot gummatong pun cha iSamaria kan Jesus, tilawichencha siya ot illinggewcha udchi si chuwa'n eygew. ⁴¹ Ot ummad-achu cha lamati kan siya gapu si intudtuchula.

⁴² Ot kalan si byebyai, “Mamati kami si sala, chakampun si mipagapu si imbyegam ngim chingngeymi mismu cha intudtuchula ked ammu un siya tuttuwa'n Malagu kan cha tagu utla lubung.”

† *Ti cha Judio achipuncha useyon cha pin-an cha ISamaria*

Pilalin-awan Jesus Chi Alak Chi Opisyey

⁴³ Lagamput pu chuwa'n eygew, tilelancha'd Samaria ot ummoycha'd Galilee. ⁴⁴ Ot kalan Jesus un mismu, "Achipun mapotgen chi propeta si mismu'n ilila."

⁴⁵ Gummatongcha pun ud Galilee, latetteyok cha tagu un lammangili kan siya, ti ummoycha pun lakapiyasta ud Jerusalem, intullongcha losan un killingwala si Piyastan Lallausan.

⁴⁶ Oli pun langulin kasin cha Jesus ud Cana un ili ud Galilee. Udchi lambyalilola byeyas chi chelum. Inggew chi osa'n opisyey ud Capernaum un lasakit chi alakla.

⁴⁷ Chingngeyla ked un awed si Jesus ud Galilee un lampeypu'd Judea, ummoyla ilaayuk siya ta umoy ud Capernaum ta palin-awaola chi alakla'n leyaki un mamatoyon. ⁴⁸ Ngim kalan Jesus kan siya, "Achipun kayu mamati inggala awed mailayu lakaskaschaaw."

⁴⁹ Ot kalan chi opisyey kan siya, "Apu, kewam u umalika ta achi matoy chi alaklu."

⁵⁰ Oli pun kalan Jesus kan siya, "Ingkan, matagu alaklu." Lamati hachi'n tagu si imbyegan Jesus ot ummoyon.

⁵¹ Si inggewala si chayan, ilabot cha bubulola siya ot imbyegacha kan siya un, "Latattagu alaklu!" ⁵² Ot ilimusla kan chicha lu silu uras un lummin-awaan chi alakla ot kancha, "Machamad gebyen un lakaan chi atungla."

⁵³ Ingkagasmok chi Ama un hachi ustu'n uras un langibyeg-an Jesus kan siya un, "Matagu alaklu." Ot lamati siya ya cha paminyala kan Jesus. ⁵⁴ Laoy chi mikadwa'n lakaskaschaaw un killingwan Jesus ud Galilee si lampeypuwala'd Judea.

Pilalin-awan Jesus Chi Lasakit Si Lalabbungan

5 Lagamput pu alla, ummoy si Jesus ud Jerusalem ta makapiyasta si osa'n piyastan cha Judio. ² Ud Jerusalem, awed chi lalabbungan un ngadloncha Judio 'Betsata' si Hebrew un ugud, ^{††} adchaliyan si liwangan chi ili mangipeylokancha si keylilu, ked laliklubyen si lima'n sigsiggey. ³ Achu cha tagu'n lasakit un miyoobbog; cha kuyap, pilay ya lapalalais un man-uuway si mantipyakawan chi chelum. ⁴ Ti sin-udchuman man-osog chi anghel Apudyus si lalabbungan ked kiliblongla chelum. Ha umun-ulan mantup-ung si lalabbungan lu magamput makiblong chi chelum, ked makaan ulay silu sakitla. [‡]

⁵ Inggew chi osa'n leyaki udchi un lasakit si tiyumpuyu ya wayun tawon. ⁶ Intullong pun Jesus siya un miyoobbog ya laammuwala un labyeyeg chi lasakitla, kalala kan siya, "Piom chi lumin-awa?"

⁷ Ot kalan chi lasakit, "O Apu, ngim lappun maluyung kan sakon un umoy si lalabbungan lu makiblong chi chelum, lu alla'n ilibbyatku ilullaalak si osa."

[†] Ha kaachayun chi Capernaum umoy ud Cana ked umoy un tiyumpuyun ya chuwa'n kilometro. ^{††} Ha liigili si uchum un manuscript si Greek ked Betesda. Ha liigili si uchum Bethsaida. [‡] Ha inggew si alla'n bersikulu ked lappun si kaachuwan un manuscript si Greek.

⁸ Oli pun kalan Jesus kan siya, "Lumibbyatka, ayam chi oboklu ya malidchayanka!" ⁹ Ot kakma lummin-awa chi leyaki, illayala obokla ot lalidchayan. Lakwa hachi si Sabyechu'n man-illongan cha Judio. ¹⁰ Ot kalan cha papangat cha Judio si hachi'n leyaki'n lummin-awa, "Mipalit si lintog taku un bubukkuhom chi oboklu si Sabyechu'n man-illongan."

¹¹ Ot summongbyat kan chicha, "Ngim ha tagu'n lamalin-awa kan sakon kalala, Ayam chi oboklu ked malidchayanka.' "

¹² Ot ilimuscha kan siya, "Silu lait un tagu'n langibyega kan sika'n bukuhom chi oboklu ked malidchayanka?"

¹³ Ngim achipun chi leyaki ammu lu silu lamalin-awa kan siya ti amod cha tagu ya lan-aggakaw si Jesus ummoyon.

¹⁴ Lapalos pun, inchesan Jesus siya si templo ot kalala kan siya, "Ilam, bummayuka. Iyageylu'n mambyasuy ta achipun makwa singkumayu kan sika."

¹⁵ Oli pun ummoyon chi leyaki ot ummoyla imbyega kan cha papangat cha Judio un si Jesus chi lamalin-awa kan siya. ¹⁶ Gapu si alla, illugin cha papangat cha Judio lamampaligat kan Jesus ti pilalin-awala cha lasakit si Sabyechu'n man-illongan. ¹⁷ Ot kalan Jesus kan chicha, "Si Apudyus un Amak mangkawakawachi inggala si sala, ked masapuy bo'n mangkawakawachiyak." ¹⁸ Imbyegala pu alla, laam-amod chi mulit cha papangat cha Judio un mangtoy kan Jesus. Ti chakampun abus chi laluplingala si lintog mipanggop si Sabyechu'n man-illongan, ngim ha langiyisuwala si long-egla kan Apudyus si langibyeg-ala'n Apudyus chi Amala.

Kalobbongan Jesus Un Alak Apudyus

¹⁹ Ot kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Sakon un Alak Apudyus, lappun mabyalinkun koon si uwak un angos, ngim siya kook abus chi itutullongku'n koon Amak. Ti lu silu koola, hachi bo kook. ²⁰ Ti ha Amak, ay-ayatola sakon ked ipailala kan sakon cha losan un pin-ala koon. Ked ipailala kan sakon chi singkumayu'n lakaskaschaaw lu cha laoy, ta maschaaw kayu bo. ²¹ Ti si Amak, makwa'n taguwola kasin cha latoy ked siya bo koon chi Alak, ti taguwok bo lu silu piok un taguwon. ²² Achipun manguis chi Ama. Ngim impiyeyla kan sakon un Alakla chi kalobbongan un manguis, ²³ taplu chayawon cha losan un tagu chi Alak un isun chi manchachayawcha si Ama. Lu silu achipun manchayaw si Alak, achipunla bo chayawon chi Ama un langibuun kan siya.

²⁴ "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Lu silu chumngey si ugudku ya mamati kan Apudyus un langibuun kan sakon, maidchen si biyeg un mallalayun. Achipun machusa, ti lilasatla otoy ked matagu ing-inggala. ²⁵ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Gummatong chi timpu un chongyon cha latoy chi gingak un Alak Apudyus, ked cha manchongey, matatagucha ing-inggala. ²⁶ Ti si Amak chi meypuwan chi biyeg. Isula bo kan sakon, ti illidchela sakon si kalobbongan un mangtod si biyeg. ²⁷ Ked illidchela bo Alak si kalobbon-

gan un manguis si cha tagu, ti siya Alak chi Tagu.
²⁸ Achi kayu maschaaw si alla, ti chumtong chi timpu un cha losan un latoy un awed si loblobon, ked chongyoncha gingak, ²⁹ ked umulicha matagu lumoswa si lobloboncha. Cha langwa si bibiyu, umulicha matagu ing-inggala, ngim cha langwa si lawwik, umuli cha matagu ta machusacha. ³⁰ Lappun makwak si uwak un bukud un kilabyelin, ti asik kuison chi tagu lu ibyegan Apudyus kan sakon. Siya gapula un ustu chi mangkukuisku, ti chakampun si kook chi piok, ngim ha pion chi langibuun kan sakon."

Cha Malistigu Kan Jesus

³¹ "Lu sakon abus chi malistigu si long-egku, ked lappun mamati si ibyegak. ³² Ngim awed sabyali'n malistigu kan sakon, ked amruk un tuttuwa ibyegala mipanggop kan sakon.

³³ "Illinggew cha imbuunyu un langimus kan John, ot imbyegala chi katuttuwaan mipanggop kan sakon. ³⁴ Chakampun un masapuyk chi tagu'n malistigu mipanggop kan sakon. Ngim ipaspasmokku kan chikayu chi imbyegan John ta mamati kayu otyan ta matatagu kayu. ³⁵ Si John mialig si silaw un gumilegileb, ngim sin-akitan chi langgalasanyu si silawla ti sin-akitan chi layedyu si intudtuchula. ³⁶ Ngim awed chi mantistigu kan sakon un langatngatu lu si John. Siya cha kawachi'n impiyeyn Ama kan sakon. Cha alla'n kawachi un pin-ak koon chi mangipaila un imbuulak kan Ama. ³⁷ Ked si Amak un langibuun kan sakon, siya mam-paloklok mipanggop kan sakon. Achipun kayu lan-chongey si ugudla willu achipunyu intullong chi lupala. ³⁸ Ked lappun limuya si ugudla si somsomokyu ti achipun kayu mamati kan sakon un imbuunla. ³⁹ Acha-achayonyu liigilin ugud Apudyus, ti ha somsomokyu ochesanyu chi biyeg un mallalayun. Ngim siya bo mangibyega mipanggop kan sakon. ⁴⁰ Ngim issanyu'n mamati kan sakon ta ichok otyan chikayu si matataguwanyu ing-inggala.

⁴¹ "Achipunku sington chi michayawak kan cha tagu. ⁴² Ngim tagammuk chi kilatataguyu, un lappun ayatyu kan Apudyus. ⁴³ Ummaliyak gapu si kalobbongan Amak, ngim achipulak ilawat kan chikayu. Ngim lu awed umali si uwala'n kalobbongan, siya bo ilawatyu. ⁴⁴ Simma ilonyu'n mamati kan sakon? Ti siyad singsingtonyu manchayaw cha tagu kan chikayu, ked achipunyu sington chi mangichayawan Apudus kan chikayu. ⁴⁵ Achiyu kalan un sakon chi mampabyasuy kan chikayu kan Amak. Ti si Moses un lamlamaonyu chi mampabyasuy kan chikayu ti achipunyu tuttuwaon chi inggilila. ⁴⁶ Lu lamati kayu kan Moses, mamati kayu bo kan sakon ti siya langigili mipanggop kan sakon. ⁴⁷ Ngim allat pun un achipun kayu lamati si inggilila, himma in-ilonyu'n mamati si ibyegak?"

Ha Lamakalan Jesus Kan Cha Limallibu'n Tagu

(Mat. 14:13-21; Mrk. 6:30-44; Luk. 9:10-17)

6 Lummaus ka pigan eygew, chilemang cha Jesus chi chakey un chewwang ud Galilee un kalancha

Tiberias. ² Amo-amod cha tagu'n litun-ud kan chicha ti intullongcha lakaskaschaaw un killingwan Jesus si lamalin-awaala kan cha lasakit. ³ Ot lalagecha cha Jesus si bilig ot ummamuycha kan cha disipulusla.

⁴ Chanchali eygew chi Piyasta'n Lallausan cha Judio.

⁵ Ot lanyangyanga si Jesus ot intullongla cha amomod un tagu'n umoy si inggewanCHA. Ot kalala kan Philip, "Udma intaku mangngin-an si kalon cha tagu'n alla?" ⁶ Imbyegan Jesus laoy ta mangin-in-ala kan Philip, ngim tagammula asila koon.

⁷ Ot kalan Philip, "Ulay pigan libu chi ingila taku si tilapay, achipun umalay si kaloncha ulay lu sin-akkitan-cha." †

⁸ Ot kalan Andrew un osa'n disipulus un sulud Simon Peter, ⁹ "Awed chi osa'n alak un leyaki'n lambyayun si lima'n tilapay †† ya chuwa'n ikan. Ngim umalay kamman chiyoy si kaachun cha tagu'n alla?"

¹⁰ Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Paamuyonyu cha tagu." Ot ummamuy cha losan si lugey'n komkompay. Limallibu cha lelleyaki'n inggew, achipun libilang cha byebyai ya cha aalak. ¹¹ Ot illayan Jesus chi tilapay ot lanyaman kan Apudyus asila ot paiwayas kan cha amod un tagu'n ummamuy. Katchi bo killingwala si ikan. Ot langan cha inggala latlat-opcha.

¹² Laamincha pun lassug, kalala kan cha disipulusla, "Chaguponyu cha lasawey ta achi kenga." ¹³ Ot chilagupcha cha lasawey un tilapay ot pinpillucha lasawayan si chuwa'n langaya.

¹⁴ Intullong pun cha tagu chi lakaskaschaaw un killingwan Jesus, kalanCHA, "Lappun chuwachuwala'n laoy chi propeta'n umali utla lubung!" ¹⁵ Laammuwan pun Jesus un siyad ummaliyan cha tagu ta umoycha patuton siya ayan man-Ariyon, lan-ayuglut kasin ot ossaan un ummoy si bilig.

Ha Lalidchayalan Jesus Si Lap-at Chi Chelum

(Mat. 14:22-33; Mrk. 6:45-52)

¹⁶ Lummaschom pun, lan-osog cha disipulusla si teyanteg chi byeybyey. ¹⁷ Lanbyangkacha ot chummemangcha un mampa Capernaum. Lagamput gummikbot ked chaampun mangulin si Jesus kan chicha.

¹⁸ Oli pun lummoswa amod un byali ot mantipityakaw chi chelum. ¹⁹ Umoy si olom un kilamitro kaachayucha, ot intullongcha si Jesus un malidtidchayan si lap-at chi chelum un umad-achali kan chikami, ot lakaogyatcha. ²⁰ Ngim kakmala imbyega, "Achi kayu umogyat, Sakon laoy." ²¹ Ot latetteyokcha'n langilugen kan siya si byangka. Ot kakma lichuum chi byangka si ili'n ummoyanCHA.

Singngit Cha Tagu Si Jesus

²² Si labigatala, intullong cha amod un tagu'n latelan si chomang chi chakey'n chewwang un ossaan chi byangka'n latelan udchi. Ammun cha tagu'n achipun lakalugen si Jesus kan cha disipulusla. Ngim ummoy-

† Ha ibyegala si Greek ked chuwang gasut un denario. Osa'n denario ked potog chi mangeygew un tangchen. †† Barley un tilapay, hachi kalon cha kakapus un tagu.

oncha'n lappun siya. ²³ Ot gummatong cha uchum un byangka'n lampeypu'd Tiberias, si lugey'n adchaliyan si langalan cha amod un tagu si tilapay si lagamput lanyaman si Apu Jesus. ²⁴ Intullong ked cha amod un tagu'n lappun si Jesus ya cha disipulusla, lallugenchla si cha byangka ot ummoycha'd Capernaum singngit siya.

Miyalig Si Jesus Un Makan Un Mangatod Si Mataguwan

²⁵ Inchesan pun cha tagu Jesus si chomang chi chakey'n chewwang, kalancha kan siya, "Mistulu, kamamman chi ummaliam utla?"

²⁶ Ot summongbyat si Jesus kan chicha, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Singsingtonyu sakon gapu ta langan kayu si tilapay ya laslassug kayu, chakampun un gapu ta laawatanyu cha lakaskaschaaw un killingwak. ²⁷ Achiyu ungayon chi long-egyu si makan un mabyangyos. Siyad man-ungayanyu chi makan un mangtod si biyeg un mallalayun. Ha mangtod si alla'n makan kan chikayu, ked Sakon un Alak chi Tagu, ti ummallamung si Apudyus un Amak kan sakon."

²⁸ Oli pun ilimuscha kan siya, "Simma masapuy'n koonmi ta matungpeymi cha kawachin pion Apudyus?"

²⁹ Summongbyat si Jesus, "Ha pion Apudyus un koonyu ked patiyonyu sakon un imbuunla."

³⁰ Ot kalancha kan siya, "Simma koom un lakaskaschaaw ta mamati kami kan sika? Simma koom lu? ³¹ Langan cha aappu taku si manna si lugey'n lappun ummili. Ti liigili un kalala, 'Pilakalala chichà makan un lampeypu'd langit.' " †

³² Ot kalan Jesus, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, chakampun si Moses chi langatod kan chikayu si makan un lampeypu'd langit. Ngim si Amak chi mangtod kan chikayu si tuttuwa'n makan un mampeypu'd langit. ³³ Ti ha tuttuwa'n makan un idchon Apudyus ked siya umali'n mampeypu'd langit un mangtod si mataguwan cha tagu."

³⁴ Kalan cha tagu kan siya, "Apu, pappasigluu idchen chikami si katlat un makan."

³⁵ Ot kalan Jesus kan chicha, "Sakon chi makan un mangatod si mataguwan chi tagu ing-inggala. Lu silu umali kan sakon ta mamati, achipun mabitin ya achipun mauwaw. ³⁶ Ngim ibyegak kan chikayu, un ulay bo lu intutullongyu sakon, achipun kayu mit laing mamati. ³⁷ Cha losan un tagu'n impiyeyn Ama kan sakon, ked mamaticha kan sakon ya losan un mamati kan sakon, ked achipunku peyyawon. ³⁸ Ti sakon un lampeypu'd langit, chakampun si ummaliam utla pita un mangwa si piok, ngim ummaliam utla pita un mangwa si piok, ngim ummaliam utla pita un mangwa si piok. ³⁹ Ked ha pion chi langibuun kan sakon. ³⁹ Ked ha pion chi langibuun kan sakon ked lappun otyan tayakok ulay osaan kan cha alla'n impiyeyla kan sakon, ngim pauliyok chicha taguwon si alungus chi eygew. ⁴⁰ Ti ha pion Amak, losan un mamigbig ya mamati si Alak,

awed biyegla un mallalayun. Ked pauliyok chicha taguwon si alungus chi eygew."

⁴¹ Sin-iinguk cha Judio gapu si imbyegala un siya makan un lampeypu'd langit. ⁴² Oli pun kalancha, "Chakampun kamman si Jesus alla un alak Joseph? Am-ammu taku mit cha amala kan ilala. Palaggey ibyegan lampeypu siya'd langit?"

⁴³ Ot kalan Jesus kan chicha, "Achi kayu umingu-ingu. ⁴⁴ Lappun tagu umali kan sakon mamati lu achipun Amak un langibuun kan sakon pakatamon, ked pauliyok taguwon chicha si alungus chi eygew. ⁴⁵ Inggilin cha propeta un kalala, 'Tudtuchuwan Apudyus cha losan un tagu.' Lu silu chumngey ya manachey kan Amak, chicha umalicha kan sakon.

⁴⁶ Chakampun si piola'n uguchon un awed langitullong kan Apudyus, ti sakon abus chi langitullong kan siya ti siya leypuwak. ⁴⁷ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu.

Lu silu mamati kan sakon, awed chi biyegla un mallalayun. ⁴⁸ Ti Sakon chi makan un mangatod si mallalayun un biyeg. ⁴⁹ Langan cha aappuyu chi manna si illinggewancha si lugey'n lappun ummili, ngim isulan latoycha. ⁵⁰ Ngim lu silu mangan si makan un lampeypu'd langit, achipun matoy ing-inggala. ⁵¹ Sakon chi latattagu un makan un lampeypu'd langit. Lu silu mangan si makan alla, matatagu si ing-inggala. Ha makan un maatodku ked ha long-egku, ta siya malagu kan cha losan un tagu utla lubung."

⁵² Hachi gapun chi lansubogen cha Judio. Ot kalancha, "Simma in-ilon chi tagun alla'n mangtod si long-egla ta kalon taku?"

⁵³ Ot kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, lu achipunyu kalon chi long-egku ya achipunyu ilumon chi chayak un Alak chi Tagu, lappun biyegyu un mallalayun. ⁵⁴ Ti lu silu mangan si long-egku ya umilum si chayak, awed biyegla un mallalayun ya chicha pauliyok taguwon si alungus chi eygew. ⁵⁵ Ti ha long-egku chi tuttuwa un makan, ked ha chayak chi tuttuwa un mailum. ⁵⁶ Lu silu mangan si long-egku ya umilum si chayak, iinggew kan sakon ya iinggewak bo kan siya. ⁵⁷ Imbuulak si latattagu un Ama. Ked mataguwak gapu kan siya. Isula bo'n lu silu mangan kan sakon, matagu gapu kan sakon. ⁵⁸ Sakon chi makan un lampeypu'd langit, chakampun si isun chi hachi'n makan un killan cha aappuyu, ti isula'n latoycha. Lu silu mangan si makan alla, matatagu si ing-inggala." ⁵⁹ Imbyegan Jesus chi alla si lantudtuchuwala si sinagogan cha Judio ud Capernaum.

Cha Ugud Un Mangatod Si Biyeg Un Mallalayun

⁶⁰ Achu cha disipulusla'n langngey si alla ot kalancha, "Patunged laligat chi alla'n suysuyu. Silu manchongey si ibyegbyegala?"

⁶¹ Ngim ilagammun Jesus un sin-iinguk cha disipulusla ot kalala kan chicha, "Ha machismaya kayu gapu si alla? ⁶² Simman lin lu mailayu Alak chi Tagu un mangulin si sigud un leypuwala? ⁶³ Ha Ispiritun Apudyus chi mangtod si biyeg. Lappun maatod chi long-eg. Cha imbyegbyegak kan chikayu, ked lampeypu si Ispiritun

† Exodus 16:4-5, 15; Psalm 78:24. Ngadloncha manna, isun chi paat un bukey un mamputilak ya mammais. Lampeypu'd langit un isun chi chuwayu.

Apudyus, ked siya mangatod si biyeg un mallalayun kan chikayu, lu mamati kayu. ⁶⁴ Ngim awed cha uchum kan chikayu un achipun mamati kan sakon." Ti sigud un ammun Jesus lu silu cha achipun mamati ya ammula lu silu mangiyibit kan siya. ⁶⁵ Ot kalan bo Jesus, "Siya gapula un imbyegak kan chikayu un lappun tagu umali kan sakon mamati lu achipun Amak ipalubus."

⁶⁶ Lalipud si hachi, achu cha lan-awid un disipulusla ot achipun cha litun-ud kan siya. ⁶⁷ Ot ilimus Jesus kan cha simpuyu ya chuwa'n disipulusla, "Chikayu ngay, ha pionyu bo'n umoyon?"

⁶⁸ Ot summongbyat si Simon Peter un kalala, "Apu, simman bo ayanmi? Sika abus chi mangibyega si ugud un mangtod si biyeg un mallalayun. ⁶⁹ Ked chikami, mamati kami kan ammun un sika chi Lasantuwan un lampeypu kan Apudyus."

⁷⁰ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Sakon chi lamili kan chikayu un simpuyu ya chuwa, ngim awed chi osa kan chikayu langkuwan Satalas!" ⁷¹ Siyad ilugud Jesus chi mipanggop kan Judas un alak Simon Iscariote, ti ulay lu siya osa kan cha simpuyu ya chuwa'n disipulus Jesus, siya mangiyibit kan Jesus.

Si Jesus Ya Cha Susuludla

7 Lagamput pu alla, gilaggakay Jesus cha ili ud Galilee. Issalan umoy ud Judea, ti pilanggop cha papangat cha Judio un patoyon siya.

² Chanchali piyastan cha Judio un kalan'na Piyastan chi Sigey, ¹³ ot kalan'na leyaki'n susulud Jesus kan siya, "Telam utla ked ingka ud Judea ta itullong cha disipuluslu udchi cha lakaskaschaaw un pin-am koon.

⁴ Ti lappun tagu si mangitayu si kawachila lu piola'n ipatigammu chi long-egla. Lu lakaskaschaaw chi koom, ipailam chi long-eglu kan cha losan un tagu."

⁵ Ti ulay cha susuludla, achipuncha lamati kan siya.

⁶ Ot kalan Jesus kan chicha, "Chaampun chumtong chi ustu'n timpu. Ngim chikayu, timpula losan un timpu. ⁷ Ti cha tagu utla lubung, achipun chikayu sanggaon. Ngim sakon, sangaolak kan chicha ti ibyegbye-gak chi kilalawwing cha kooncha. ⁸ Chikayu umoy makapiyasta. Achipulak umoy makapiyasta, ti chaampun gumatong chi timpuk." ⁹ Hachi imbyegan Jesus ot latelan ud Galilee.

Ha Inggewan Jesus Si Piyastan Chi Sigey

¹⁰ Lalikmud pun cha susuludla'n ummoy lakapiyasta, ummoy bo si Jesus. Ngim achipun lampappaila'n ummoy. ¹¹ Singsingngit cha papangat cha Judio siya si piyasta, un kalan'na, "Chimma awedla?" ¹² Achu cha ug-uggud cha amod un tagu mipanggop kan siya. Kalan cha uchum, "Siya bibiyu un tagu." Ngim kalan cha uchum, "Chakampun, ti allilawola cha tagu."

¹³ Ngim lappun langilatak lan-ugud kan siya ti umogy-atcha kan cha papangat cha Judio.

† Ngadloncha piyastan chi sigsiggey, sinchuminggu. Losan cha Judio mangwa si sigsiggey ked siya inggewan'na ta masmasokcha aappucha si lalidtidchayalancha si lugey'n lappun ummili si lampeypuwancha ud Egypt.

¹⁴ Langgilawa pun chi piyasta, ummoy si Jesus si templo ot lantudtuchu. ¹⁵ Patunged laschaaw cha papangat cha Judio ot kalan'na, "Chimma lanaan chi tagu'n alla si kilalaingla, achipun mit lan-iswila?"

¹⁶ Ot kalan Jesus kan chicha, "Ha itudtuchuk chakampun si lampeypu si somsomokku, ngim lampeypu kan Apudyus un langibuun kan sakon. ¹⁷ Lu silu meyyed un mangwa si pion Apudyus, maammuwala lu si Apudyus chi meypuwan chi itudtuchuk willu uwak un somsomokku. ¹⁸ Ti ha tagu'n siyad uguchola lampeypu si uwala'n somsomok, siyad singsingtola michayawala. Ngim ha tagu'n siyad singtola michayawan chi langibuun kan siya, ked tuttuwa ibyegbye-gala ya lappun tulila ¹⁹ Chakampun kamman si illidchon Moses chi lintog Apudyus kan chikayu? Ngim lippun tummutuwa si hachi'n lintog kan chikayu. Ti lu tiluttuwayu, achipunyu otyan simsimmok un otoyon sakon."

²⁰ Ot summongbyat cha tagu un kalan'na, "Leyapangka, silu lamlammok un mangtoy kan sika?"

²¹ Oli pun kalan Jesus, "Si lamingsan, ilagasak chi lasakit si eygew un man-illongan ot laschaaw kayu losan. ²² Ngim chikayu, gapu ta imbilin Moses un sogyatanyu cha leyaki'n alakyu, sogyatanyu ulay lu Sabyechu'n man-illongan, chakampun si Moses chi langilugi ngim tilawidyu kan cha aappuyu. ²³ Lu sogyatanyu alak si Sabyechu'n man-illongan ta achipun sumupling si lintog Moses, pakayuggey sumanga kan sakon, gapu ta ilagasak chi lasakit si Sabyechu? ²⁴ Achi kayu manguis gapu si intullongyu, ngim manguis kayu si ustu'n kopyan chi manguis."

Ha Siya Kamman Kristu?

²⁵ Kalan cha uchum un tagu ud Jerusalem, "Chakampun kamman un laoy chi tagu'n pioncha'n patoyon?"

²⁶ Ilanyu ked! Alla mit un makaug-uggud kan cha tagu, ked lappun mit mibyegacha kan siya! Tuttuwa lin un ammun cha papangat un siya Kristu? ²⁷ Ammu taku lu chilu leypuwan chi tagu'n alla, ngim lu umali Kristu, lappun sin-ammu lu chilu meypuwala."

²⁸ Si lantudtuchuwun Jesus si templo, lan-ichakeyla gingala ot kalala, "Tuttuwa kamman un ammuyu sakon? Ammuyu kamman bo leypuwak? Chakampun si ummaliyak si uwak un somsomok. Ti ha langibuun kan sakon ked tuttuwa, ngim achipunyu ammu siya. ²⁹ Ngim sakon, ammu siya ti siya leypuwak ya siya langibuun kan sakon."

³⁰ Gapu si imbyegala, pilanggop cha papangat un chokmaan siya, ngim lappun kabyeeyan'na ti chaampun chumtong chi timpula. ³¹ Ngim achu cha lamati kan siya ot kalan'na, "Lu umali si Kristu, sinchumadlu koola'n lakaskaschaaw lu ha killingwan chi tagu'n alla?"

†† Ha uchum un piola'n ibyega ked lappun byasuyula. ‡ Leviticus 12:3

Imbuuncha Guwechan Chi Templo Un Manchokma Kan Jesus

³² Chingngeyn cha Pariseo un sin-aagasaas cha amod un tagu mipanggop kan Jesus. Ot lambuun cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo kan cha guwechan chi templo un malokma kan siya. ³³ Ot kalan Jesus, "Sin-akitan chi inggewak kan chikayu, ked mangulilak si langibuun kan sakon. ³⁴ Singtonyu sakon ngim achipunyu sakon maochesan, gapu ta achipun kayu makaali si ayak."

³⁵ Ot lan-iillimus cha papangat cha Judio, un kalancha, "Udman lin chi ayala un achipun taku makaochas kan siya? Ha umoy lin kan cha ilin cha Gentil un awechen cha lawatak un Judio ya lantudtuchu kan cha Gentil? ³⁶ Simma piola lin un uguchon chi kalala, 'Singtonyu sakon ngim achipunyu sakon maochesan ya chilu ayak achipun kayu makaali.'" "

Ha Chewwang Chi Latattagu'n Chelum

³⁷ Si alungus un eygew chi piyasta, ha kapotogen un eygew, summiked si Jesus ot chilakeyla gingala un kalala, "Lu silu mauwaw, umali kan sakon ta umilum.

³⁸ Ti kalan chi ugud Apudyus,

'Lu silu mamati kan sakon, siya man-ayusan chi latattagu'n chelum

un malagu si tagu ing-inggala.' " †

³⁹ Imbyegan Jesus chi alla mipanggop si Ispiritun Apudyus un allà akit un awaton cha lamati kan siya. Si hachi'n timpu, chaampun laatod chi Ispiritu ti chaampun chi michayawan Jesus.

Lagodgodwa Cha Tagu

⁴⁰ Chingngeyn ked cha tagu imbyegan Jesus, kalan cha uchum kan chicha, "Siya tuttuwa'n propeta un uuwayon taku!"

⁴¹ Kalan cha uchum, "Siya si Kristu!" Ngim kalan cha uchum, "Chakampun un mampeypu Kristu ud Galilee!

⁴² Ti liigili si ugud Apudyus un ha Kristu meypu si galak David ked miyalak ud Bethlehem un ilin Ari David."

^{††43} Ot langkalakalasi cha kasomsomkan cha tagu mipanggop kan siya. ⁴⁴ Pion cha uchum kan chicha'n chokmaan siya, ngim lappun lakaiteyod langchon kan siya.

Achipun Mamati Cha Papangat Cha Judio Kan Jesus

⁴⁵ Langulin cha guwecha si templo kan cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo. Ot kalan cha papangat cha papachi ya cha Pariseo, "Payuggey achi inggetong siya utla?"

⁴⁶ Summongbyat cha guwecha, "Lappun tagu lan-ugud un isun chi tagu'n hachi!"

⁴⁷ Ot kalan cha Pariseo kan chicha, "Ha ilallilaw chikayu bo? ⁴⁸ Awed kamman osa kan cha papangat cha Judio willu cha Pariseo un lamati kan siya? ⁴⁹ Ked

† Ezekiel 47:1; Zechariah 14:8 †† 2 Samuel 7:12; Micah 5:2

cha tagu'n mamati kan siya, machusacha ti lappun ammucha mipanggop si lintog Moses."

⁵⁰ Ked si Nicodemus un osa kan chicha ya siya hachi'n ummoy kan Jesus si osa'n labi, kalala kan chicha, ⁵¹ "Si lintog taku, achipun makwa'n chusaon taku osa'n tagu lu achipun taku yan chongyon ya ammuwon lu simma kingwala."

⁵² Oli pun kalancha kan siya, "Ha iGalileeka bo? Achayom kappay chi ugud Apudyus ta maammuwam un lappun propeta un mampeypu'd Galilee." ⁵³ Ot lansirasilacha ummoyon si byeoycha.

Ha Byebyai'n Lachokmaan Un Lakachegchegas

8 Ngim ummoy si Jesus ud Bilig Olivo. ² Labigat pun, lakawisngit langulin si templo ot ilalibungbungan cha achu'n tagu siya. Ot ummamuy lantudtuchu kan chicha. ³ Ot inggetong cha mimistulun chi lintog ya cha Pariseo osa'n byebyai'n inchesancha'n lakachegchegas ot pilasikedcha si sangwalancha losan. ⁴ Oli pun kalancha kan Jesus, "Mistulu, allaya osa'n byebyai un inchesanmi un lakachegchegas. ⁵ Si lintog taku, imbilin Moses un masapuy'n binbintukon chi kamatla'n byebyai inggala matoy. Lu sika, simma maibyegam kan siya?" ⁶ Imbyegacha laoy ta sikapancha si Jesus ta awed mambyatayancha un mampabyasuy kan siya. Ngim lan-okog si Jesus un langgilila tammuchulad chi pita.

⁷ Si summisikkachen cha intuytuyuycha lan-im-imus kan siya, summiked si Jesus ot kalala kan chicha, "Lu silu lappun byasuyla kan chikayu, siya umula'n mamintuk kan siya." ⁸ Oli pun kasin lan-okog si Jesus ot langgilila tammuchula si pita.

⁹ Chingngeycha pun chi imbyegala, lasin-ossacha ummoyon, impangun chi kalakayan kan chicha. Ot ummabus si Jesus ya hachi'n byebyai latelan un sis-siyon summisiked si sangwalanla.

¹⁰ Hachi ked, summiked si Jesus ot kalala kan siya, "Byebyai, chimman cha? Ha lappun latelan un malusa kan sika?"

¹¹ "Lappun Apu," kalala. Ot kalan Jesus, "Ulay sakon, achipunku sika chusaon. Ingkan ngim achika mambyasuy kasin."

Si Jesus Chi Silaw Chi Lubung

¹² Kasin bo lan-ugud si Jesus kan cha Pariseo, "Sakon chi silaw chi lubung. Lu silu mitun-ud kan sakon maidchen si silaw chi biyeg, ked achipun inggew si gikbot."

¹³ Ot kalan cha Pariseo kan siya, "Sika mangitalung mantistigu si long-eglu. Chakampun si katuttuwaan chi ibyegbyegam."

¹⁴ Kalan Jesus, "Ulay lu italungku tistiguwan chi long-egku, tuttuwa ibyegbyegak ti ammu chi leypuwak ya ammu chi ayak. Ngim chikayu, achipunyu ammu chi leypuwak ya ayak. ¹⁵ Manguis kayu un isun chi tumimbuyuy si kokdon chi tagu. Ngim sakon, chakampun si manguisak si ulay silu'n tagu. ¹⁶ Ngim lu kuisok chi tagu, ustu mangkukuisku, ti chakampun si sakon abus

chi manguis ngim chikamin chuwa kan Amak un langibuun kan sakon. ¹⁷ Liigili si lintogyu un lu man-ulud chi ibyegan cha chuwa'n tistigu, tuttuwa ibyegacha. ¹⁸ Tistiguwak chi long-egku ya si Amak un langibuun kan sakon tistiguwala bo sakon."

¹⁹ Ot ilimuscha kan siya, "Chimma awechen amam?" Summongbyat si Jesus, "Achipunyu ammu sakon ya achipunyu bo ammu si Amak. Lu ammuyu sakon, katchi bo'n am-ammuyu si Amak."

²⁰ Imbyegan Jesus cha laoy si lantudtuchuwala si lugey un mangiggaancha si pilak si templo. Ngim lappun lalokma kan siya ti chaampun chumtong chi tim-pula.

Achipun kayu Makaoy Si Ayak

²¹ Ot kalan bo Jesus kan chicha, "Chumtong chi timpu'n inyakon, ked singtonyu sakon. Ngim achipun kayu makaoy si ayak, ti matoy kayu'n achipun mapakawan chi byasuyyu."

²² Oli pun kalan cha papangat cha Judio, "Palaggey ibyega'n achipun taku makaoy si ayala? Ha otoyola lin chi long-egla?"

²³ Ot kalan Jesus kan chicha, "Chikayu, utla lubung chi lampeypuwanyu ked ha ammuyu ked mipanggop si lailubungan. Ngim sakon, lampeypuwak ud langit, ked ha somsomokku ked lailangitan. ²⁴ Siya langibye-gak kan chikayu un matoy kayu'n achipun mapakawan chi byasuyyu lu achipun kayu mamati un Sakon chi imbyegak."

²⁵ Ot ilimuscha, "Silu ka lù?"

Summongbyat si Jesus un kalala, "Ha imbyegbye-gak kan chikayu malipud si chamchamu inggala si sala.

²⁶ Achu mibye-gak mipanggop kan chikayu ya achu bo ipabyasuyk kan chikayu. Ngim tuttuwa langibuun kan sakon, ti ibyegak kan cha tagu si lubung cha chingngeyk kan siya."

²⁷ Ngim achipun cha laawatan un si Amala'n Apudyus chi imbyegbye-gala. ²⁸ Ot kalan Jesus kan chicha, "Sakon un Alak chi Tagu lu ilansaak kan chikayu si krus, siya mangammuwanyu un sakon chi ibyegbye-gak. Katchi bo'n lappun kook un iyabusku, ngim ibyegak chi intudtuchun Amak kan sakon. ²⁹ Ked ha langibuun kan sakon, iinggew kan sakon. Achipunla sakon telan ti pasigku koon cha pipiola." ³⁰ Achu cha lamati kan siya si chingngeycha imbyegala.

Ha Katuttuwaan Un Manwayawaya Kan Chikayu

³¹ Ot kalan Jesus kan cha Judio un lamati kan siya. "Lu potgonyu losan un intudtuchuk, chikayu chi tuttuwa'n disipulusku. ³² Ked maammuwanyu katuttuwaan, ked ha katuttuwaan chi manwayawaya kan chikayu."

³³ Ot kalan cha Judio, "Galak chikami kan Abraham ya lappun lammusassuwanmi. Puggey ibyegan mawayawayaan kami?"

³⁴ Ot kalan Jesus kan chicha, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Lu silu ig-iggalan makabyasuy, siya

† Deuteronomy 19:15

musassun chi byasuy. ³⁵ Ha musassu, ked achipun mibilang un chogan chi paminya ing-inggala. Ngim ha tuttuwa'n alak, ked mibilang un chogan chi paminya si ing-inggala. ³⁶ Ked lu Alak Apudyus chi manwayawaya kan chikayu, tuttuwa'n mawayawayaan kayu.

³⁷ "Ammuk un galak chikayu kan Abraham. Ngim pionyu'n otoyolak, ti issanyu chi tudtuchuk. ³⁸ Siya ugu-chok chi chingngeyk kan Amak, ngim chikayu, siya koonyu imbyegan amayu."

³⁹ Ot kalan cha Judio, "Si Abraham chi amami."

Kalan Jesus kan chicha, "Lu tuttuwa'n galak chikayu kan Abraham, koonyu otyan chi killingwala. ⁴⁰ Lappun uchum si imbyegak kan chikayu lu achi abus chi katuttuwaan un chingngeyk kan Apudyus. Ngim pilang-gopyu'n otoyon sakon. Lappun katchi si killingwan Abraham. ⁴¹ Pin-ayu koon chi kokoon amayu." Ot kalancha kan siya,

"Chakampun si aggabyak kami ti ossaan chi amami, si Apudyus mismu."

⁴² Ot kalan Jesus kan chicha, "Lu tuttuwa'n Apudyus chi amayu, ay-ayatonyu otyan sakon ti leypuwak kan Apudyus, siya un awechak utla si sala. Chakampun si ummaliyak si uwak un angos, ngim imbuulak kan Apudyus. ⁴³ Payuggey achi maawatan chi ibyegbye-gak? Simman ti achipunyu pion un chongyon chi ugudku. ⁴⁴ Aalak chikayu kan Satalas un amayu ked pionyu bo'n koon chi piola. Kapapatoy siya lalipud si chamu inggala sala ya lappun mansagungala si katuttuwaan ti lappun katuttuwaan kan siya. Lu mantuli, koola lisigud un kokdola ti latuli siya ya siya bo puun cha tuli. ⁴⁵ Ngim sakon, ibyegak chi katuttuwaan kan chikayu, ked siya achipunyu mamatiyan kan sakon. ⁴⁶ Awed osa kan chikayu un mampaloklok un lakabyasuyak? Lappun. Lu ibyegak chi katuttuwaan kan chikayu, pakayuggey achi mamati? ⁴⁷ Ha tuttuwa'n aalak Apudyus ked chongyoncha ya mamaticha si ugud Apudyus. Ngim chakampun si aalakla chikayu, hachi gapula'n achipun kayu chumngey ya mamati."

Cha Jesus Kan Abraham

⁴⁸ Oli pun kalan cha Judio kan Jesus, "Ha chakampun kamman si tuttuwa imbyegami un iSamaria ^{††} ya laayanka bo?"

⁴⁹ Ot kalan Jesus, "Achipulak laayan, ti pachayawak si Amak. Ngim chikayu, imbibinyu sakon. ⁵⁰ Chakampun si singsingtok chi michayawak ngim awed chi osa'n mangiyis-isngit si michayawak, ya siya mismu manguis kan cha mangibibiin kan sakon. ⁵¹ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, lu silu mamati si ugudku, ked achipun matoy si ing-inggala."

⁵² Kalan cha Judio kan siya, "Lapaloklokanmi si salaoy un laayanka. Latoy mit si Abraham ya cha propeta, ked ibyegam un lu silu mamati si ugudku achipun pulus matoy. ⁵³ Ha langatngatuka kamman lu si Abraham un

†† *Cha Judio ak-akitoncha cha iSamaria ked issancha'n mak-abibiyun kan chicha. Ha langibye-g-ancha un iSamaria si Jesus, siya in-iloncha'n mangam-amsiw kan siya.*

amami ya cha propeta? Latoy cha mit losan. Silu mal-omsomkam si long-eglu?"

⁵⁴ Oli pun summongbyat si Jesus, "Lu italongku ichayaw chi long-egku, lappun simbin chi katchin chayaw. Ti ha mangipachayaw kan sakon, ked si Amak un kalanyu'n Apudyusu. ⁵⁵ Ngim achipunyu am-am-mu siya, ngim am-ammuk siya. Lu ibyegak un achipunku tagammu siya, latuliyak un isuyu. Ngim am-ammuk siya ya tumuttuwaak si ugudla. ⁵⁶ Lagalas si Abraham un apuyu, ti lamlamaola un mitullong chi gumatngak utla ot intullongla ot laganggalasan."

⁵⁷ Kalan cha Judio kan siya, "Ma in-ilom un langitullong kan Abraham, un chaan malimampuyu tawonlu?"

⁵⁸ Ot kalan Jesus, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, chaampun miyalak si Abraham, ked sigud un illiinggewak." ⁵⁹ Oli pun langagamkamcha si byetu ta bintukon cha siya, ngim lantayu si Jesus ot ummoyon si templo. †

Ilagasan Jesus Chi Leyaki'n Liyalak Un Kuyap

9 Si lalidtidchayalan Jesus, intullongla leyaki'n liyalak un kuyap. ² Ot ilimus cha disipulusla kan siya, "Mistulu, silu lakabyasuy si lakuyapan chi alla'n leyaki? Siya willu cha chachakkeyla?"

³ Ot summongbyat si Jesus, "Chakampun si byasuy la willu byasuy'n cha chachakkeyla lakuyapala. Lakuyap siya ta mipain-an chi kilabyelin Apudyus kan siya.

⁴ Masapuy'n koon taku cha ipakawachin chi langibuun kan sakon si eygew, ti lu chumtong chi labi lappun waya taku'n mangwa. ⁵ Si kaawedkud chi pita, sakon chi silaw un mansilaw si somsomok cha tagu."

⁶ Ilugud ked Jesus laoy, tummuppa si pita ot inggamosla, pummitok pun, impakpakla si atan chi lakuyap. ⁷ Ot kalala kan siya, "Ingka mancheup si lalabungan ud Siloam." (Ha pion chi Siloam un uguchon ked libuun). Ot ummoy chi kuyap lancheup ot langulin un makatullong.

⁸ Si intullong cha cheegla ya cha tagu'n siya hachi'n lampalpalimus, kalan cha, "Chakampun oyya si laoy chi tagu'n pin-a umaammuy utla un mampalpalimus?"

⁹ Kalan cha uchum, "O, siya!"

Ngim kalan bo cha uchum, "Lai, man-issu-issucha abus."

Ot kalan chi lakuyap, "Sakon chi hachi."

¹⁰ Ot ilimuscha kan siya, "Simma in-ilom un makatullong si sala lu?"

¹¹ Ot summongbyat, "Inggew chi tagu'n Jesus chi ngachenla, tiluppaala tapuk ot inggamosla, pummitok pun, impakpakla si atak. Ot imbuunla sakon un umoy mancheup si lababungan ud Siloam. Ot ummoyak lancheup ot kakmaak lantullong!"

¹² Ot kalan cha kan siya, "Chimma tagun hachi lù?" Kalala, "Chakpun ammu."

Silumeyyan Cha Pariseo Lakuyap Un Leyaki

¹³ Oli pun, illiyoycha hachi'n leyaki'n lakaan chi kuyapla si igew cha Pariseo. ¹⁴ Gapu ta Sabyechu'n eygew un man-illongan cha Judio chi langigamosan Jesus si pitok un langaanla si kuyapla. ¹⁵ Oli pun, ilimus cha Pariseo lu simma lakwa kan siya, un lakatullong. Ot kalala kan chicha, "Impakpakla pitok si atak ot imbuunla sakon un umoy mancheup, ot si sala lakatullongak."

¹⁶ Kalan cha uchum un Pariseo, "Chakampun si lampeypu kan Apudyus chi tagun alla, ti achipunla tuttuwaon chi lintog mipanggop si Sabyechu'n eygew un man-illongan."

Ngim kalan bo cha uchum, "Ma in-ilon chi tagu'n malagbyasuy un mangwa si katchin lakaskaschaaw un isun cha alla?" Langkangkalasi somsomokcha.

¹⁷ Ot kasin cha bo ilimus si hachi'n tagu, "Simma mibyegam mipanggop kan siya ti alla'n kilaanla kuyaplu lù?"

Insongbyatla, "Osa'n propeta siya."

¹⁸ Ngim achipun cha papangat cha Judio lamati un sigud un lakuyap chi hachi'n leyaki, ot si sala makatullong inggalà impaayegcha cha amala kan ilala. ¹⁹ Ot ilimuscha kan chicha, "Ha laoy chi alakyu un kalanyu'n liyalak un kuyap? Lu siya, simma in-ilola'n makatullong si salaoy?"

²⁰ Ot summongbyat cha chachakkeyla un kalan cha, "Tuttuwa'n alakmi siya ya tuttuwa'n lisigud un kuyap si liyalakala. ²¹ Ngim achipunmi ammu lu hilu in-ilola'n makatullong si sala ya silu langaan si kuyapla. Imusonyu kan siya, ti lootong mit ya ammula isongbyatla!"

²² Laoy chi imbyegan cha chachakkeyla ti umogyatcha kan cha papangat cha Judio. Ti lantutuyagencha un lu silu mangibyegan Jesus chi Kristu, peyyawoncha si sinagogan cha Judio. ²³ Siya langibyeg-an cha chachakkeyla un, "Lootong mit, imusonyu kan siya!"

²⁴ Oli pun impidwa cha ilayagen chi leyaki'n lakaan chi kuyapla ot kalan cha kan siya, "Isapatam si sangwalan Apudyus un ibyegam chi katuttuwaan! Ammu mi'n malagbyasuy hachi'n tagu!"

²⁵ Ot kalan chi leyaki, "Achipunku ammu lu malagbyasuy willu achipun. Ngim ha abus un tagammuk, sigud un lakuyapak ked si sala makatullongak."

²⁶ Ot kalan cha kan siya, "Simma kingwala kan sika? Simma in-ilola'n langaan si kuyaplu?"

²⁷ Ot kalala bo, "Imbyegak kabbo kan chikayu, ngim achipunyu patiyon. Puggey, ha pionyu'n chongyon kasin? Ha pionyu bo'n mambyalin disipulusla?"

²⁸ Ot langig-iggaan cha siya un kalan cha, "Sika disipulusla ngim disipulus chikami kan Moses. ²⁹ Ammumin lakaugud si Apudyus kan Moses, ngim lu hachi'n tagu, achipunmi ammu lu silu leypuwala."

³⁰ Ot kalala kan chicha, "Maschaawak kan chikayu! Achipunyu ammu leypuwala, ngim kilaanla kuyapku!"

³¹ Ammu taku mit un achipun Apudyus chongyon cha malagbyasuy. Ngim lu silu manchayaw kan siya ya mangwa si piola, siya chongyola. ³² Lalipud si cham-

† Ha osa'n piola'n uguchon laseilan si Jesus.

chamun chi lubung, lappun ladngey si tagu un langaan si kuyap chi osa'n liyalak un kuyap. ³³ Lu chakampun kan Apudyus chi leypuwala, achipun makakopya si kamatla."

³⁴ Silongbyatancha siya, "Liyal akka'n malagbyasuy, ked puggey chikami tudtuchuwan?" Ot pileyyawcha siya si sinagoga.

Ha Laispirituwan Un Kuyap

³⁵ Chingngeyn pun Jesus chi lakwa kan siya, singngitla siya ot inchesala pun, kalala, "Ha mamatika kan Sakon un Alak chi Tagu?"

³⁶ Ot kalan chi hachi'n leyaki, "Apu, silu lait un tagu ta mamatiyak kan siya!"

³⁷ Ot kalan Jesus kan siya, "Intullonglu siya, ti siya makaug-uggud kan sika!"

³⁸ Ot kalala, "Apu, mamatiyak!" Ot lampalintuming lanchayaw kan siya.

³⁹ Ot kalan Jesus, "Ummaliyak utla pita ta kuisok cha tagu, ta cha lakuyap ked makatullong. Ngim cha mangibyega'n makatullong, ked sissiyon makukuyapcha."

⁴⁰ Chingngeyn cha uchum un Pariseo un likaslang si hachi chi ilugudla ot ilimuscha, "Piom un uguchon, lakuyap kami bo?"

⁴¹ Oli pun kalan Jesus kan chicha, "Lu lakuyap kayu, lappun otyan mambyasbyasuyanyu. Ngim allat pun un kalanyu'n makatullong kayu, piola'n uguchon un sissiyon mambyasbyasuy kayu."

Ha Pangngalig Chi Man-aayyuwan Ya Keylilu

10 Oli pun ilugud Jesus chi pangngalig alla kan chicha, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Ha tagu'n achipun lumlok si sawang chi pukochen cha keylilu, ngim sumakay si sabyali'n chayan, ked man-aakaw ya tulisan. ² Ngim ha tagu'n mangoy si ustu'n sawang, siya man-aayyuwan kan cha keylilu. ³ Ked ha man-aachug si sawang iwalitla para kan siya. Ked chongyon cha keylilu gingala lu ayagela chi ngachencha, ked ipalawala chicha. ⁴ Ked lu illawala chicha, siya mamangpangu ked tun-uchon cha keylilu siya ti milas-incha gingala. ⁵ Achipuncha tun-uchon lu sabyali ngim umawidcha, ti achipuncha milasin chi gingala." ⁶ Ngim achipun cha tagu laawatan chi piola'n ibyega chi alla'n pangngalig.

Si Jesus Chi Bibiyu'n Man-aayyuwan

⁷ Oli pun kasin lan-ugud si Jesus, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Sakon chi sawang un lumlokan cha keylilu. ⁸ Losan un ummun-ula lu sakon ked man-aakaw ya tulisan, ngim achipun cha keylilu chingngey chicha. ⁹ Sakon chi sawang. Lu silu lumlok mangoy kan sakon, matatagu ya makwa'n lumlok ya lumawa umoy mangan.

¹⁰ "Umali man-aakaw ta man-akaw, pumatoy ya manyam-an. Ngim sakon, ummaliyak ta idchek cha tagu si biyeg, biyeg un lappun mangkuyangala."

¹¹ Sakon chi bibiyu'n man-aayyuwan. Ha bibiyu'n man-aayyuwan ichuyala biyegla mipagapu kan cha keylilula. ¹² Ha matangchelan un man-aachug, telala ya umawid lu itullongla cha atap un ayam un umali, ti chakampun un ustun man-aayyuwan ya singkuwa kan cha keylilu. Ked ha atap un ayam, kalola uchum un keylilu ya pilabuyakala chicha. ¹³ Umawid chi matangchelan ti siyad gamgamala tangchenla kan achipunla kekengaan cha keylilu. ¹⁴ Sakon chi bibiyu un man-aayyuwan. Ammuk cha keyliluk ya am-am-mucha bo sakon. ¹⁵ Ked isula bo'n tagammuwak si Ama, ya tagammuk bo si Ama ked ichuyak chi biyegku para kan cha keylilu. ¹⁶ Awed cha uchum un keyliluk un achipun lilmung si pukochen alla. † Masapuy'n ayagek bo chicha ta chongyoncha gingak, ked mambyalincha man-ossaan un ayyuwalan chi ossaan un man-aayyuwan.

¹⁷ "Ay-ayatok si Ama ti sisasagalaak un mangichuya si biyegku, ti mataguwak kasin. ¹⁸ Lappun makaaya chi biyegku. Ichuyak si piok. Kalobbongak un mangichuya si biyegku ya kalobbongak bo'n ayan kasin. Ti siya im-bilin Amak un kook."

¹⁹ Gapu si imbyegan Jesus kan chicha, langkangkalasi somsomok cha Judio ot lagodwacha. ²⁰ Achu kan chicha langibyegbyegan, "Allat chi ayanla! Latingang siya! Payuggey chochongyon siya lu?"

²¹ Ngim kalan cha uchum, "Chakampun si katla ugud chi laayan! Ha chadchawat gey ya kaalon ayan chi kuyap chi tagu?"

Achipun Mamati Cha Judio Kan Jesus

²² Ummagilid pun, inggew chi Piyastan chi Mangikagasmokan si Langichatulan si Templo ud Jerusalem.

²³ Ot malitidichayan si Jesus si sawang chi templo, un ngadloncha Kallangan Solomon. ††²⁴ Ot ilalibungbungan cha Judio siya ot ilimuscha, "Kam-amma mangibyeg-am si katuttuwaan? Ibyegam chi tuttuwa! Ha si-ka si Kristu?"

²⁵ Summongbyat si Jesus, "Imbyegak kabbo kan chikayu, ngim achipunyu sakon pilatpati. Ha kawachin lampeypu si kalobbongan Amak chi mampaloklok si mipanggop kan sakon. ²⁶ Ngim achi kayu pun mamati, ti chakampun si keyliluk chikayu. ²⁷ Ti chongyon cha keyliluk chi gingak ya ammuk bo chicha ya tun-uchoncha sakon. ²⁸ Ked idchek chicha si biyeg un mallalayun ked achipun cha pulus misila kan Apudyus. Ked lappun makapyos kan chicha kan sakon. ²⁹ Si Amak un langatod kan chicha kan sakon ked siya kangatuwan si losan ‡ ya lappun makapyos kan chicha kan Ama, ti ayyuwalala chicha. ³⁰ Sakon ya si Ama, os-ossaan kami."

† Ha keylilu un ibyegbyegan Jesus si alla, ked cha achun tagu un chakampun un Judio, cha Gentil. †† Ha kallangan Solomon ked ugud un mausey si umichungan, eywa ya mantaklang un lugey un umichungan cha tagu. Ha tukudla ked 12 meters. ‡ Ha ibyegala si uchum un manuscript si Greek: Cha impiyeyn Amak kan sakon ked kangatuwancha losan.

³¹ Langagamkam cha Judio kasin si byetu ta bintukoncha siya. ³² Ot kalan Jesus, "Achu killingwak un mangkabyayu un impakwan Ama kan sakon si sangwalanyu. Ked silu kan cha alla gapun chi mamintukanyu kan sakon?"

³³ Ot summongbyatcha un kalan cha, "Chakampun si cha bibiyu'n killingwam chi mamintukanmi kan sika, ngim gapu si ilugudlu'n sumupling kan Apudyus. Ti tagu ka abus, ked lambyalilom Apudyus chi long-eglu!"

³⁴ Ot kalan Jesus, "Liigili si lintogyu'n Judio un kalan Apudyus, 'Chikayu, apudyus kayu bo.' ^{†35} Ammu taku un katuttuwaan chi losan un liigili si ugud Apudyus. Ked cha aappu taku un langidchela si ugudla, ked ilawagela chicha un apudyus. ³⁶ Sakon, chilutukalak kan Ama ot imbuulak utla lubung. Ot gapu ta imbyegak un sakon chi Alak Apudyus, ibyegayu'n lanuguchak si sumupling kan Apudyus? ³⁷ Lu achipunku koon cha kawachin Amak, achipun masapuy'n patiyolak. ³⁸ Ngim lu kook cha kawachin Amak, ulay lu achipunyu sakon patiyon, patiyonyu otyan cha pin-ak koon ta mapaloklokanyu un awed si Amak kan sakon ya awechak si Ama."

³⁹ Oli pun, pilachascha bo chokmaan siya, ngim pumuyupuy ummawid. ⁴⁰ Ot ummoy kasin si Jesus si chomangan chi chewwang un Jordan, si lugey'n lambunyan John ot illinggew udchi. ⁴¹ Ot achu cha tagu'n ummoy kan siya ot kalan cha, "Lappun lakaskaschaaw si killingwan John, ngim tuttuwa losan cha imbyegbyegala mipanggop kan Jesus." ⁴² Ot achu cha tagu'n lamati kan siya udchi.

Ha Latoyan Lazarus

11 Inggew chi leyaki'n lasakit un mangngachen Lazarus ud Bethany, un ilin cha Mary kan Martha un suludla. ² Si Mary hachi'n langisiit si mambyangun apyus si ikin Jesus ot pilulasala si buukla.

³ Ot lambuun cha Mary kan suludla'n Martha si umoy mangibyega kan Jesus, "Apu, lasakit chi biyunlu'n ayayatom." ⁴ Chingngeyn pun Jesus, kalala, "Achipun Lazarus ikatoy chi sakitla. Ngim makwa alla ta michayaw si Apudyus ya siya bo mipachayawan chi Alak Apudyus."

⁵ Ay-ayaton Jesus cha mansusulud un: si Mary, Martha ya si Lazarus. ⁶ Chingngeyn pun Jesus un lasakit si Lazarus, illinggew yan si ili'n inggewala si chuwa'n eygew. ⁷ Oli pun kalala kan cha disipulusla, "Intaku kasin ud Judea."

⁸ "Mistulu," insongbyat cha disipulusla, "Apu, si lummaus un eygew amas cha Judio bintukon sika ked piom bo'n kasin mangulin udchi?"

⁹ Kalan Jesus, "Chakampun kamman si simpuyu ya chuwa'n uras chi osa'n eygew? Ked lu malidtidchayan chi tagu si eygew, achipun misabyangtu ti mailala chi chayan. ¹⁰ Ngim lu labi malidchayalala, misabyangtu ti manggikbot ya lappun silaw."

¹¹ Imbyegan pun Jesus chi hachi, inyutupla kalan un, "Lasusuyop chi biyun taku'n Lazarus ngim inyak byangolon siya."

¹² Ot kalan cha disipulusla, "Apu, lu lasusuyop siya, lumin-awa mit laing." ¹³ Ha pion Jesus un ibyega ked latoy si Lazarus ngim kalan cha lu lasusuyop un tuttuwa.

¹⁴ Oli pun impakaawat Jesus kan chicha'n, "Latoy si Lazarus. ¹⁵ Ngim gapu kan chikayu, matetteyokak ti mippulak udchi, ta mamati kayu. Intaku si awechela."

¹⁶ Ot kalan Thomas un ngadloncha Kapin kan cha kadwala'n disipulus, "Intaku losan ta makakatoy taku kan siya."

Si Jesus Chi Malagu Si Matoy Ya Mangtod Si Biyeg

¹⁷ Gummatong pun cha Jesus ud Bethany, laam-muwala'n mikapat eygew chi langimbolan cha kan Lazarus. ¹⁸ Ha ili'd Bethany, ked umoy si tiyun kilamitro kaachayulad Jerusalem. ¹⁹ Achu cha Judio'n ummoy lamebyeaw kan cha Martha ya Mary.

²⁰ Chingngeyn ked Martha un allat un ased si Jesus, ummoyla ilabot siya. Ngim latelan si Mary ud uwacha. ²¹ Ot kalan Martha kan Jesus, "Apu, lu awedka otyan utla, achipun latoy chi suludku! ²² Ngim ammuk un ulay si sala, idchon Apudyus lu silu chawatom kan siya."

²³ Ot kalan Jesus kan siya, "Umuli matagu kasin chi suludlu."

²⁴ Ot kalan Martha kan siya, "Ammuk un umuli matagu kasin lu alungus chi eygew."

²⁵ Ot kalan Jesus kan siya, "Sakon chi malagu kasin si tagu ya sakon bo mangatod si biyeg un mallalayun. Lu silu mamati kan sakon, ulay lu matoy, matagu siya kasin. ²⁶ Ked cha hachi'n matattagu ya mamati kan sakon, achipuncha pulus matoy. Ha patiyom laoy?"

²⁷ Summongbyat si Martha, "O Apu, mamatiyak un sika si Kristu un Alak Apudyus un ummali utla lubung."

Ha Lan-ibin Si Jesus

²⁸ Imbyegan ked Martha hachi, ummoy ud uwacha ot ilayagela si Mary un suludla ot inyaggakawla kalan, "Allat chi Mistulu ked impaayeg chika." ²⁹ Chingngeyn ked Mary, lelibbyat ot ummoyla ilabot si Jesus.

³⁰ Chaampun michuum si Jesus si ili, ngim sissiya si lugey un langabtan Martha kan siya. ³¹ Ot litun-ud cha tagu un inggew si byeyoy un pin-a mamebyeaw kan cha Mary si intullongcha'n lelibbyat ya lummawa. Kalan cha lu umoy man-alluwoy si lobon.

³² Gummatong ked si Mary si inggewan Jesus, lampalintuming si sangwalan Jesus ot kalala, "Apu, lu awedka otyan utla, achipun latoy chi suludku!"

³³ Intullong pun Jesus un man-ibi-ibin si Mary ya cha Judio'n lituntun-ud kan siya, kummachegu ot lasesechung chi somsomokla. ³⁴ Ot ilimusla kan chicha, "Chimma langilobolanyu kan siya?"

Kalan cha siya, "Umalika ta itullonglu, Apu."

³⁵ Oli pun lan-ibin si Jesus.

³⁶ Ot kalan cha Judio, "Itullongyu ked, amod chi man-aayatla kan Lazarus!"

† Psalm 82:6

³⁷ Ngim kalan cha uchum kan chicha, "Pilatlullongla cha lakuyap, ot achipunla otyan bo intuluk si Lazarus un latoy."

Tilagun Jesus Si Lazarus

³⁸ Ot lasesechung bo kasin chi somsomok Jesus si ummachali si lobon. Hachi'n lobon ked gongeb un loombyen si byetu. ³⁹ Kalan Jesus, "Kaalonyu byetu."

Ngim kalan Martha un sulud chi latoy, "Apu, bum-mangtit si sala, ti mikapat eygew chi liimbolala!"

⁴⁰ Kalan Jesus kan siya, "Chakampun kamman si im-byegak kan sika un lu mamatika, mitullonglu michayawan Apudyus?" ⁴¹ Oli pun kilaancha byetu. Ot lantanged si Jesus ot kalala, "Ama, manyamalak ti chingngeym sakon. ⁴² Ked amruk un pasiglu cho-chongyon sakon, ngim ibyegak alla gapu kan cha tagu'n alla utla ta mamaticha un imbuunlu sakon."

⁴³ Imbyegala ked hachi, impokawla kalan un, "Lazarus, lumawaka!" ⁴⁴ Lummawa si Lazarus. Labyaby-achey si luput cha imala inggala si ikila ya labussung bo lupala si panyu. Kalan Jesus kan chicha, "Uby-achenyu chi liputiput kan siya."

Pilanggop Cha Judio'n Patoyon Si Jesus

(Mat. 26:1-5; Mrk. 14:1-2; Luk. 22:1-2)

⁴⁵ Achu cha tagu'n ummoy lamebyeaw kan Mary chi langitullong si killingwan Jesus, ot lamaticha kan siya.

⁴⁶ Ngim ummoy cha uchum kan chicha kan cha Pariseo ot imbyegacha killingwan Jesus.

⁴⁷ Ot cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo im-paayegcha cha kukunsisey ot kalancha, "Simma koon taku? Ti achu cha lakaskaschaaw un pin-an chi tagu'n alla killingwa! ⁴⁸ Lu ipayan taku siya un katlat, losan cha tagu mamati kan siya ked umali cha turay un iRome ked yam-aloncha templo ya ili taku!"

⁴⁹ Ngim si Caiaphas un kangatuwan un pachi si hachi'n tawon, kalala, "Lappun akit ammuu! ⁵⁰ Masapuy'n maawatanyu un un-ulloy lu matoy chi ossaan un tagu ta mataguwan cha kaachuwan un Judio."

⁵¹ Chakampun si lampeypu si uwala'n somsomok chi ilugudla, ngim gapu ta siya chi kangatuwan un pachi si hachi'n tawon, impadtula chi matoyan Jesus ta matagu cha kailiyala'n Judio. ⁵² Ya chakampun si abus cha Judio ngim chagupola bo man-ossaalon cha losan un aalak Apudyus un liwatak si cha ili-ili. ⁵³ Malipud si hachi'n eygew, lantutuyagen cha papangat cha Judio in-iloncha'n mangtoy kan Jesus.

⁵⁴ Siya gapula un achipun cha Jesus lampappaila kan cha achun tagu'd Judea, ngim ummoyon cha udchi ot ummoycha ud Ephraim, osa'n ili un adchaliyan si lugey un lappun ummili. Ot udchi illinggew kan cha disipulus.

⁵⁵ Chanchali Piyastan Lallausan. Ot summang-at cha achu'n tagu ud Jerusalem un lampeypu'd cha ili-ili ta umoycha koon chi kopyacha'n Judio un manchiyus si byasbyasuycha sakbyey un mallugi piyasta. ⁵⁶ Ot sings-ingngitcha si Jesus ot lachagupcha pun si templo, lan-iillimuscha un kalancha, "Simma kalanyu? Ha umali lin

makapiyasta?" ⁵⁷ Ot imbilin cha ap-apun cha papachi ya cha Pariseo un lu awed sin-ammu si awechen Jesus, ipakaammucha otyan kan chicha ta chokmaancha siya.

Ha Langapyusan Mary Kan Jesus Ud Bethany

(Mat. 26:6-13; Mrk. 14:3-9)

12 Olom eygew sakbyey chi Piyasta'n Lallausan, ummoy cha Jesus ud Bethany, un ilin Lazarus. Ha leyaki'n pilaulin Jesus tilagu'n latoy. ² Inchaalancha inyutuwan chicha si hachi'n maschom. Ot si Martha langichuslug si makan ked inggew si Lazarus un lakakan kan cha Jesus.

³ Ot langaya si Mary si kagodwan chi litro un apyus chi nardo, un amod chi ngilalan byangbyanglu. Ot insi-itla si cha ikin Jesus ot pilulasala si buukla. Ot malom-chommachom chi sungsungla si byeyoy.

⁴ Ot si Judas Escariote un alak Simon, osa kan cha disipulus Jesus un asi mangiyibit kan siya, kalala, ⁵ "Puggey! Lilaku otyan chi byangbyanglun alla ta maatod otyan kan cha kakapus, ti manggated si pigan libu?" ⁶ Imbyegala hachi, chakampun un gapu si som-somokla kan cha kakapus, ngim gapu ta kaaakaw ya siya mamangchon si pilak ya pin-a mangaya si laumung.

⁷ Ngim kalan Jesus, "Achiyu biyangan siya ti inchulina chi alla'n byangbyanglu si eygew un asik milobolan.

⁸ Mangankallayun awed cha kakapus kan chikayu ^{††} un pin-ayu tuyungan, ngim sakon, chakampun si kalayulak awed kan chikayu."

Lantutuyagencha'n Otoyon Si Lazarus

⁹ Laammuwan pun cha amo-amod un Judio un awed si Jesus ud Bethany, ummoycha udchi. Chakampun un gapu kan Jesus abus, ngim ummoycha bo intullong si Lazarus un tilagun Jesus. ¹⁰ Ot lantutuyagen cha ap-apun cha papachi un patoyon si Lazarus. ¹¹ Gapu si lakwa kan siya, achu cha Judio un summila kan chicha ot lamaticha kan Jesus.

Ha Lilumlokan Jesus Ud Jerusalem

(Mat. 21:1-11; Mrk. 11:1-11; Luk. 19:28-40)

¹² Labigat pun, chingngeyn cha amo-amod un tagu'n ummoy lakapiyasta'd Jerusalem un allat un ased si Jesus. ¹³ Ot langayacha si byaing chi palma ot ummoycha ilabot siya un inyip-ipkawcha, "Machaychayaw si Apudyus! [‡] Binchisyulan otyan Apudyus chi umali si ngachen Apu! Binchisyulan otyan Apudyus chi Arin chi Israel."

¹⁴ Ot langabyayu si Jesus si ayyubun chi changki un inchesanmi, ti liigili si ugud Apudyus,

¹⁵ "Achi kayu umogyat, chikayu'n tagu'd Jerusalem ti umali Ariyu

[†] Ha ibyegala si Greek ked tiyun gasut un denario. Ked ha potog chi osa'n denario mangelgew un tangchen. ^{††} Deuteronomy 15:11 [‡] Ha kalasin chi kayu si ilin cha Judio un isun chi iyug. Inyaplegcha si kesa ked cha uchum un tagu useyoncha un manchayaw kan Jesus. Psalm 118:26

un mangakabbyayu si ayyubun chi changki." †

¹⁶ Achipun cha disipulus Jesus laawatan chi lakwa si hachi'n timpu. Ngim langulin pun si Jesus ud langit, asicha ot laslasmok chi lakwa kan siya, un katungpayan chi liigili.

¹⁷ Cha amod un tagu'n langitullong si langayagen Jesus kan Lazarus un lummawa si lobon ot pilaulila tilagu siya, imbyegbyegacha chi lakwa. ¹⁸ Ot amod cha tagu'n ummoy langabot kan Jesus ti chingngeycha alla'n killingwala'n lakaskaschaaw. ¹⁹ Ot kalan cha Pariseo, "Ilanyu, lappun makwa taku! Ti losan cha tagu sumuyut kan siya."

Singsington Cha Uchum Un Griego Si Jesus

²⁰ Cha uchum un Griego un chakampun si Judio umoycha lakapiyasta ud Jerusalem ta umoycha manchayaw kan Apudyus. ²¹ Ummoycha kan Philip un iBethsaida, un osa'n ili ud Galilee. Ot kalan cha, "Apu, pionmi un itullong si Jesus." ²² Ot ummoy Philip imbyega kan Andrew ot ummoycha'n chuwa imbyega kan Jesus.

²³ Kalan Jesus kan chicha, "Gummatong chi timpu un michayawan chi Alak chi Tagu. ²⁴ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu. Achipun umachu chi bukey lu achipun mimuya si pita ya matoy. Sissiyang ossaan. Ngim lu mimuya ya tummubu, asi ot mamunga si achu. ²⁵ Lu silu mamotpotog si biyegla ked matayakla mit laing. Ngim lu silu mangibilang si biyegla utla lubung un lappun potogla, ked matatagu ing-inggala. ²⁶ Lu silu mansimbi kan sakon, masapuy'n tun-ucholak. Ta lu chilu ayak, awed kayu bo un disipulusku. Ked pachayawan Amak cha mansimbi kan sakon."

Impakaammun Jesus Chi Matoyala

²⁷ Ot intuyuy Jesus un lan-ugud, "Si sala, mansigeb chi angosku ked simma kook? Ibyegak, 'Ama, ilisim sakon si sala'n uras.' Ngim siya mit chi panggop chi ummaliyak ta lasatok si sala'n uras cha alla'n ligat."

²⁸ Ot lalluwalu si Jesus un kalala, "Ama, ipailam chi kilachayawlu!" Ot inggew chi ginga un lampeypu'd langit, un kalala, "O, impailak chi kilachayawku ked ichaychayawku bo kasin!"

²⁹ Ot chingngeyn cha tagu'n summisiked udchi chi ginga ot kalan cha lu kummuchuy. Ngim kalan bo cha uchum, "Lakaugud chi osa'n anghel kan siya!"

³⁰ Ngim kalan Jesus kan chicha, "Ha ginga un chingngeyyu, chakampun un gapu kan sakon, ngim gapu kan chikayu. ³¹ Ti sala timpu un machusaan cha tagu utla lubung. Sala bo maabyakan Satalas un sinturay utla lubung. ³² Ked lu mipangatuwak si krus, awisok losan cha tagu ta mamaticha kan sakon." ††³³ Kamatchi imbyegala ta ipakaammula matoyala.

³⁴ Ot summongbyat cha tagu, kalan cha, "Kalan chi lintog un matatagu ing-inggala si Kristu. Mugga in-ilo-

† Zechariah 9:9 Ha ugalin cha ari si awi, lu michuumcha si ili un kagubyatcha, mangabyayucha si kabyayu. Ngim lu bibiyu som-somokcha si cha umili, mangabyayucha si changki. †† Itullongyu John 3:14-15.

la'n kalam bugghey un masapuy'n mipangatu chi Alak chi Tagu? Silu hachi'n Alak chi Tagu?" ‡

³⁵ Ot lan-alig si Jesus un kalala, "Sin-akitan chi inggevan chi silaw kan chikayu. Ked masapuy'n ammanyu ilan chi biyegyu ti alla silaw kan chikayu ta achi chikayu ochesan si gikbot. Ha tagu'n mangoy si gikbot, achipunla ammu lu chilu kapitola. ³⁶ Ked mamati kayu si silaw un allat kan chikayu ta mambyalin kayu tagu'n chi padcha." Imbyegan pun Jesus chi hachi, ummoyon ot achipun lampappaila kan chicha.

³⁷ Ulay lu achu cha lakaskaschaaw un killingwan Jesus si sangwalancha, achipuncha pay laing lamati kan siya. ³⁸ Ta matungpayan chi imbyegan propeta Isaiah, un kalala,

"Apu, silu mamati si imbyegbyegami? Silu langipainan chi Apu si kilabyelinla?" ††

³⁹ Gapu si laoy, achipuncha makwa'n mamati ti hachi inggilin Isaiah,

⁴⁰ "Kiluyap Apudyus chicha ya pilatangkinla cha som-somokcha ta achipuncha

mailasin chi katuttuwaan ya achipuncha maawatan ya achipun mangulin kan sakon, ta lu mansagungcha kan Apudyus, pakawalola cha byasuycha." ††

⁴¹ Imbyegan Isaiah alla, ti intullongla kila-Apudyus Jesus, ya imbyegbyegala mipanggop kan siya.

⁴² Ulay lu katchi, achu cha papangat cha Judio un lamati kan Jesus. Ngim achipuncha lallatak ti umogycha kan cha Pariseo, langked lu peyyawoncha chicha si sinagoga. ⁴³ Ti pipioncha malayawan cha tagu kan chicha, lu malayawan Apudyus kan chicha.

Ha Ugud Jesus Chi Manchusa Kan Cha Tagu

⁴⁴ Ot gumminga si Jesus un lan-ichakeyla, "Lu silu mamati kan sakon, chakampun si sakon abus chi patiyola, ngim patiyola bo langibuun kan sakon. ⁴⁵ Ked lu silu langitullong kan sakon, intullongla bo langibuun kan sakon. ⁴⁶ Ummaliyak un silaw utla lubung ta achipun iinggew si manggikbot cha mamati kan sakon.

⁴⁷ "Achipunku chusaon cha manchongey si ugudku ya achipunla tuttuwaon. Ti chakampun si ummaliyak ta inyak chusaon cha tagu, ngim ummaliyak ta taguwok chicha. ⁴⁸ Ngim awed chi malusa si tagu un mangissan kan sakon ya achipunla patiyon chi intudtuchuk. Ti ha ugud un imbyegbyegak chi mismu un malusa kan siya si alungus chi eygew. ⁴⁹ Losan un imbyegbyegak, chakampun si somsomokku lampeypuwala ngim lampeypu kan Ama un langibuun kan sakon. Siya imbilinla cha losan un ibyegak. ⁵⁰ Ked amuk un mangatod si biyeg un mallalayun chi bilinla. Lu silu ibyegak, ibyegak chi imbilin Ama kan sakon."

‡ Psalm 110:4; Isaiah 9:7; Ezekiel 37:25; Daniel 7:14 †† Isaiah 53:1 †† Isaiah 6:10

Ha Lamebyeyan Jesus Cha Ikin Cha Disipulusla

13 Si eygew sakbyey un Piyastan chi Lallausan, ammun Jesus un chilumtong chi timpu'n malelala si lubung ked mangulin kan Amala. Lalipud si cham-chamu, ilay-ayatla cha tagula utla lubung. Ked si sala impappailala ayatla kan chicha inggala si alungus chi eygew.

² Si hachi'n labi un mangamangalan Jesus ya cha disipulusla, impaspasmok Satalas kan Judas un alak Simon Iscariote un iyibitla si Jesus. ³ Ammun Jesus un illidchon Amala kan siya cha losan un kilabyelin. Ammula bo un Apudyus chi leypuwala ya siya bo mangulilala.

⁴ Ot summiked si Jesus ot kilaanla takpin chi silupla ot takchola si tuweyya awakla. ⁵ Ot kiloala peyatu si chelum ot byebyeyala ikin cha disipulusla asila ot pilulasan si tuweyyan imbobodla si awakla.

⁶ Ot lichuum pun kan Simon Peter, kalan Peter kan siya, "Apu, ha byebyeyam cha ikik?"

⁷ Summongbyat si Jesus, "Achipunlu maawatan si sala chi pin-ak koon, ngim asim maawatan."

⁸ Ot kalan Peter kan siya, "Achipunku iteun un byebyeyam cha ikik."

Ot kalan Jesus, "Lu achipunku byebyeyan cha ikim, achipunka mibilang un disipulusku."

⁹ Insongbyat Peter, "Apu lu katlat, chakampun si abus chi ikik si byebyeyam, ulay cha imak ya uyuk!"

¹⁰ Ot kalan Jesus kan siya, "Ha lagamput lan-omos, achipun masapuy'n man-omos kasin ti lagamput pum-meykas. Abus chi ikila masapuy'n mabyebyeyan. Pum-meykas kayu losan, ngim awed kan chikayu osa'n achipun." ¹¹ Ti ammun Jesus chi mangiyibit kan siya, ked hachi kalalan, "Pummeykas kayu losan, ngim ossaan chi achipun."

¹² Gilamput pun Jesus bilebyeyan cha ikicha, kasinla illigga takpin chi silupla ot ummamuy. Ot ilimusla kan chicha, "Ha maawatanyu killingwak kan chikayu?"

¹³ Ngadlonyu sakon un 'Mistulu' ya 'Apu,' ked ustu mit chi imbyegayu ti tuttuwa. ¹⁴ Ked lu sakon un Apuyu ya Mistuluyu, lamebyey kan cha ikiyu, masapuy'n man-asibyeybyey kayu bo si cha ikiyu. ¹⁵ Killingwak laoy ta awed mantuyachenyu, ta koonyu bo isun chi killingwak kan chikayu. ¹⁶ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu: lappun musassu un langatngatu lu ha ap-apula, ya lappun bo bubululon un langatngatu lu ha langibuun kan siya. ¹⁷ Allat pun un laawatanyu cha laoy, pian kayu lu koonyu.

¹⁸ "Chakampun un chikayu losan chi mangibyeg-ak, ti ammu cha chilutukak. Ngim masapuy'n matungpey liigili'n ugud Apudyus un kalala, 'Ha tagu'n lakaubung kan sakon, siya mangiyibit kan sakon.'" ¹⁹ Ibyegak alla kan chikayu si sala sakbyey un makwa, ta lu makwa, mamati kayu un sakon chi Kristu. ²⁰ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu: lu silu mangawat si tagu'n ibu-unku, ilawatla sakon. Ked lu silu mangawat kan sakon, ilawatla bo langibuun kan sakon."

Impadtun Jesus Chi Mangiyibit Kan Siya

(Mat. 26:20-25; Mrk. 14:17-21; Luk. 22:21-23)

²¹ Imbyegan pun Jesus chi hachi, amod chi chachauyla ot imbutaktakla, "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu: osa kan chikayu chi mangiyibit kan sakon."

²² Ot lan-asitullong cha disipulusla, ti lappun ammucha lu silu kan chicha chi ibyegbyegala. ²³ Ot ummamuy si cheeg Jesus chi ay-ayatola'n disipulusla. ²⁴ Ot silinyasan Simon Peter siya ta imusola kan Jesus lu silu kan chicha ibyegbyegala.

²⁵ Ot ummachali kan Jesus ot lisacheg kan siya ot ilimusla, "Apu, silu hachi'n tagu'n ibyegbyegam?"

²⁶ Ot kalan Jesus, "Ha tagu'n mangidchek si ilusongku'n tilapay, siya!" Ot illusongla pun, illidchola kan Judas un alak Simon Iscariote. ²⁷ Illayan ked Judas chi tilapay, lilumlok si Satalas kan siya.

Ot kalan Jesus kan siya, "Man-ikopyam lu silu piom un koon." ²⁸ Ngim cha disipulus Jesus un lakakan kan siya, achipuncha laawatan lu silu piola'n ibyega kan Judas. ²⁹ Gapu ta si Judas chi mamangchon si pilakcha, kalan pun cha uchum un disipulus lu imbyegan Jesus kan siya un umoy mangngila kan cha kasapuyan cha si piyasta. Awed bo cha uchum un kalancha lu umoy mangatod si Judas si pilak kan cha kakapus. ³⁰ Ot illayan pun Judas chi tilapay, kakma lummawa. Labi hachi'n timpu.

³¹ Ummoyon pun si Judas, kalan Jesus, "Si sala, michayawak un Alak chi Tagu ya michaychayaw bo si Apudyus mipagapu kan sakon. ³² Ked lu mapachayawan si Apudyus kan sakon, si Apudyus bo mangipachayaw kan sakon un Alak chi Tagu ked kakmala koon.

³³ "Aalaku, achipun mabyeyeg chi inggewak kan chikayu. Oli ot singtonyu sakon, ked isun chi imbyegak kan cha papangat cha Judio, siya bo ibyegak kan chikayu, un achipun kayu makaoy si ayak. ³⁴ Awed chi baru un bilin un idchok kan chikayu: masapuy'n man-asiayat kayu. Isun chi man-aayatku kan chikayu, kamatlat bo un man-asiayat kayu. ³⁵ Ti lu man-asiayat kayu, siya mangagammuwan cha losan un tagu un disipulusku chikayu."

Impadtun Jesus Chi Lamuklitan Peter Kan Siya

(Mat. 26:31-35; Mrk. 14:27-31; Luk. 22:31-34)

³⁶ Kalan Simon Peter kan Jesus, "Apu, chimma ayam lu?"

Ot summongbyat si Jesus, "Achipun makwa un mitun-udka kan sakon si sala, ngim mitun-udka si umali'n eygew."

³⁷ Kalan Peter, "Apu, paak gey achi mitun-ud kan sika si sala? Ti lakasagalaak un matoy gapu kan sika!"

³⁸ Summongbyat si Jesus, "Hilu! Ha tuttuwa'n lakasagalaka un matoy gapu kan sakon? Tuttuwa alla'n ibyegak kan sika, sakbyey un malullakuk chi kawitan, lamitluwom sakon piluklitan."

Si Jesus Chi Chayan Un Umoy Kan Ama

14 Oli pun kalan Jesus kan cha disipulusla, "Achi kayu machalagen ya malilibukan. Mamati kayu kan Apudyus, ya mamati kayu bo kan sakon. ² Ti achu inggewan si byeyoy Amak, ked inyak isagala cha inggewanyu. Achipunku ibyega alla kan chikayu lu achipun tuttuwa. ³ Ked lu gamputok isagala inggewanyu, mangulilak un mangaya kan chikayu, ta lu chilu inggewak, hachi bo inggewanyu. ⁴ Ammuyu chayan un umoy si ayak."

⁵ Ot kalan Thomas kan siya, "Apu, lappun ammumi lu chilu ayam. Ma in-ilonmi un mangammu si chayan?"

⁶ Ot kalan Jesus kan siya, "Sakon chi chayan, katuttuwaan ya biyeg. Lappun makaoy kan Ama lu achipun mangoy kan sakon. ⁷ Lu tuttuwa'n ammuyu sakon, ammuyu bo si Amak. Ked mallugi si sala, tuttuwa'n ammuyu siya ya intullongyu siya."

⁸ Oli pun kalan Philip kan siya, "Apu, ipailam u kan chikami si Ama ta matmat-op kami."

⁹ Summongbyat si Jesus, "Philip, labyeyeg chi illi-inggewak kan chikayu, ngim achipunlu pay laing amammu sakon? Ha langitullong kan sakon, intullongla bo si Amak. Puggey ibyega un ipailak si Amak kan chikayu? ¹⁰ Ha achipunlu patiyon un awechak kan Amak ya awed bo si Amak kan sakon? Chakampun si lampeypu si somsomokku cha imbyegbyegak kan chikayu, ngim lampeypu kan Amak un awed kan sakon, koola chi kawachila. ¹¹ Mamati kayu un awechak kan Amak ked awed bo si Amak kan sakon. Lu achipun kayu mamati, mamati kayu gapu si alla'n pin-ak koon.

¹² "Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu: lu silu mamati kan sakon, koola bo cha kawachik, ya chakchakey kawachila lu cha alla, ti inyak kan Amak. ¹³ Ked lu silu chawatonyu kan Ama gapu si ngachenku, kook ta michayaw si Ama gapu si Alakla. ¹⁴ Lu manchawat kayu mipagapu si ngachenku, kook."

Ha Likari'n Ispiritun Apudyus

¹⁵ Intuyuy Jesus un lan-ugud, "Lu ay-ayatok kan chikayu, koonyu cha bilinku. ¹⁶ Ked chawatok kan Ama ta ibuunla mipasali kan sakon un Katuyunganyu. Siya Ispiritun Apudyus un inggew kan chikayu ing-inggala. ¹⁷ Siya mangipakaammu si katuttuwaan mipanggop kan Apudyus. Achipun makwa'n awaton chi tagu'n achipun mamati chi Ispiritu, ti achipuncha mailasin siya ya achipuncha bo ammu siya. Ngim am-ammuyu siya, ti iinggew kan chikayu ya awed kan chikayu.

¹⁸ "Ked lu umoyolak, achipunku telan chikayu un isun cha ulila. Ti mangulilak kan chikayu. ¹⁹ Achipun mabyeyeg ked achipun cha tagu'n achipun mamati mitullong sakon, ngim chikayu'n mamati kan sakon, mitullongyu sakon kasin. Gapu ta mataguwak kasin,

† Ha ibyegala si Greek ked ulay silu chawatonyu si ngachenku. Chuwa piola'n uguchon: ulay silu chawatonyu un kamad mangisaop kan sakon willu ulay silu chawatonyu mipagapu ta mantegod kayu si kalobbongak.

matagu kayu bo si ing-inggala. ²⁰ Lu chumtong chi hachi'n eygew, siya mangammuwanyu un awechak kan Amak, ked awed kayu bo kan sakon, isun chi ki-laawedku kan chikayu. ²¹ Lu silu mangipotog ya tumutuwa si bilinku, siya mangay-ayat kan sakon. Ked lu silu mangay-ayat kan sakon, ay-ayaton bo Amak siya. Ked ay-ayatok siya ya ipatigammuk kan siya chi mipanggop kan sakon."

²² Ot kalan Judas (chakampun kan Judas Iscariote), "Apu, puggey chikamin abus chi mangipatigammuwam mipanggop kan sika, chakampun kan cha tagu utla lubung?"

²³ Silongbyatan Jesus siya, kalala, "Cha mangay-ayat kan sakon, siya maluttuwa si ugudku. Ked ay-ayaton Amak siya, ked sakon ya si Ama umali kami inggew kan siya. ²⁴ Ha achipun mangay-ayat kan sakon, achipunla bo tuttuwaon cha ugudku. Chakampun si lampeypu si somsomokku cha ugudku un chingngeyyu, ngim lampeypu kan Ama un langibuun kan sakon.

²⁵ "Imbyegak cha alla ti awechak kan chikayu. ²⁶ Ked ha Katuyunganyu un ibuun Ama mipagapu si ngachenku, siya Ispiritun Apudyus. Siya mantudtuchu kan chikayu si cha losan un byaleg ya ipasasmokla losan un imbyegak kan chikayu.

²⁷ "Telak kan chikayu chi mallin-awaan chi somsomokyu. Ked idchok kan chikayu lin-awa un mampeypu kan sakon. Chakampun un isun chi man-aatod cha tagu utla lubung chi man-aatodku kan chikayu. Achi kayu machalagen ya achi kayu malilibukan ya achi kayu umogyat. ²⁸ Chingngeyyu imbyegbyegak kan chikayu un inyakon, ngim mangulilak kasin kan chikayu. Lu ay-ayatonyu sakon, magalasan kayu otyan ti inyak kan Ama un langatngatu lu sakon. ²⁹ Imbyegak cha alla kan chikayu sakbyey un makwa, ta lu makwa cha losan, mamati kayu.

³⁰ "Chakpun mabyeyeg un makaug-uggud kan chikayu, ti umali si Satalas un ap-apun cha achipun mamati. Lappun kilabyelinla un mangituray kan sakon. ³¹ Ngim masapuy'n ammuwon cha tagu utla pita un ay-ayatok si Ama. Siya gapula un kook cha losan un imbilinla kan sakon. Wayyu, intakun."

Si Jesus Chi Ustu'n Puun Chi Grapes

15 Ot lan-alig si Jesus, un kalala, "Sakon chi ustu'n puun chi grapes, ked si Amak chi man-aayuwun. ¹² Itetepangla pangapangon cha panga un achipun mamunga ya chuysala cha panga un mamunga-bunga ta umad-achu mambubungala. ³ Pummeymas kayu gapu si intudtuchuk kan chikayu.

⁴ Ituyuyuy iinggew kan sakon ked ituyuyku bo iinggew kan chikayu. Lu achipun kayu iinggew kan sakon, achipun kayu mamunga un isun chi panga un achipun iinggew si puunla.

†† Si chachaan un katuyagen, cha Judio willu galak Israel ked miyaligcha si kayu'n grape Psalm 80:8-18; Isaiah 5:1-2, 7, ngim ha bungala ked lawwik ti lan-awichencha si Apudyus. Ked chakampun un chicha tuttuwa kayu'n grape.

⁵“Sakon chi puun chi grapes, ked chikayu cha pan-gala. Lu silu iinggew kan sakon, iinggewak bo kan siya, ked achu mambubungala. Ti lu lappulak kan chikayu, lappun makwayu. ⁶Lu achipun chi tagu iinggew kan sakon, mibyellu siya un isun chi pangan lasopyak. Lu meyangu panga, uppuloncha ya soggoncha. ⁷Lu iinggew kayu kan sakon ya iinggew bo ugudku kan chikayu, manchawat kayu si pionyu, ked maatod kan chikayu. ⁸Lu mamunga kayu si achu, michaychayaw si Amak, ked mambyalin kayu disipulusku.

⁹“Ay-ayatok chikayu un isun chi man-aayat Ama kan sakon. Ked iinggew kayu si ayatku. ¹⁰Isun chi mantu-tuttuwak kan cha bilbilin Amak, ya inggewak si ayatla, iinggew kayu si ayatku lu tumuttuwa kayu si cha bil-bilinku. ¹¹Imbyegak cha alla kan chikayu ta iinggew otyan chi galasku kan chikayu, ya lappun otyan mangkuyangan chi galasyu.

¹²“Allaya bilinku kan chikayu: man-asiayat kayu un isun chi man-aayatku kan chikayu. ¹³Ha kachakyan un ayat un ipailan chi tagu ked ichuyala biyegla para kan cha bubuyunla. ¹⁴Ked chikayu cha bubuyunku lu tuttuwaonyu cha bilinku. ¹⁵Achipunku ibilang chikayu un bubùulon, ti achipun chi bubùulon ammu chi pin-an chi ap-apula koon. Ngim ibilangu chikayu bubuyunku, ti impakaammuk kan chikayu losan un chingngeyk kan Amak. ¹⁶Chakampun un chikayu lamili kan sakon, ngim sakon chi lamili kan chikayu. Imbu-unku chikayu ta ingkayu ya mamunga-bunga kayu si achu. Ked mantuyuy otyan chi bungayu. Ta ulay lu silu chawatonyu kan Ama mipagapu si ngachenku, idchola kan chikayu. ¹⁷Allaya bilinku kan chikayu, man-iillayat kayu.”

Cha Achipun Mamati Sangaoncha Cha Disipulus

¹⁸Kalan Jesus kasin, “Lu sangaon chikayu kan cha achipun mamati, somsomkonyu un sakon chi ilun-ulacha silanga. ¹⁹Lu mikama kayu kan cha achipun mamati utla lubung, ayatoncha chikayu. Ngim gapu ta pililiyak chikayu, achi kayu mikama kan chicha, ked hachi mansasangaancha kan chikayu. ²⁰Som-somkonyu imbyegak kan chikayu, un lappun bubùulon un langatngatu lu ap-apula. Lu pilaligancha sakon, paligancha bo chikayu. Lu tiluttuwacha intudtuchuk, tuttuwaoncha bo chikayu. ²¹Ngim kooncha cha alla kan chikayu gapu kan sakon, ti achipuncha ammu si Ama un langibuun kan sakon. ²²Lappun otyan makabyasuyancha lu achipulak ummali ya lakaug-uggud kan chicha. Ngim si sala, lappun manlasuncha kan cha byasbyasuycha. ²³Lu silu mansasanga kan sakon, mansasanga bo kan Amak. ²⁴Lappun otyan makabyasuyancha lu achipunku killingwa chi lakaskaschaaw si sangwalancha un lappun makakopyà tagu. Ngim si sala, intullongcha killingwak ked sissiyen mansasangacha kan chikami'n chuwa kan Amak. ²⁵Makwa cha laoy ta matungpey hachi'n liigili si lintogcha un kalala, ‘Mansasangacha kan sakon un lappun gapula.’” †

† *Psalm 35:19; 69:4*

Ha Koon Chi Ispiritun Apudyus

²⁶Ot kalala bo, “Ibuunku kan chikayu chi Ispiritu un mampeypu kan Ama ta tumuyung kan chikayu. Siya mampaloklok si katuttuwaan mipanggop kan sakon. ²⁷Ulay chikayu, itakcheyyu bo mipanggop kan sakon, ti kiladkadwaanyu sakon malipud si chamu.”

16 “Imbyegak cha laoy kan chikayu ta achiyu man-awichen chi pammatiyu. ²Peyyawoncha chikayu si sinagoga. Ked chumtong chi timpu un mangtoyancha kan chikayu, ked kalancha'n kooncha chi alla un mansimbi si pion Apudyus. ³Katla kooncha kan chikayu ti achipuncha am-ammu sakon ya si Amak. ⁴Ngim imbyegak cha laoy kan chikayu ta lu chumtong chi timpu un mangwaancha, somsomkonyu un insigudku imbyega kan chikayu.” Achikpun imbyega cha laoy kan chikayu si chamu, ti awechak un sissiya kan chikayu.

Ha Kawachin Chi Ispiritun Apudyus

⁵Ngim ibyegak si sala, ti mangulilak si langibuun kan sakon. Ked lappun mangimus kan chikayu lu udma ayak? ⁶Gapu ta imbyegak kan chikayu, chummauy kayu buggey. ⁷Ngim tuttuwa ibyegak kan chikayu. Buma-yuwanyu lu umoyolak, ti lu achipulak umoyon, achipun bo umali Ispiritun Apudyus un Katuyunganyu. Ngim lu inyakon, ibuunku siya un tumuyung kan chikayu. ⁸Ked lu umali siya, ipakaawatla kan cha tagu un laillachu mipanggop si byasuy ya kilalintog ya si manchusaan Apudyus. ⁹Lu mipanggop si byasuy, ipaloklokla un lakabyasuycha ti achipun cha mamati kan sakon. ¹⁰Lu mipanggop si kilalintog, ipaloklokla un tuttuwa'n lalintogak. Ha mangagammuwancha ked mangulilak kan Ama ud langit ked achipunyu sakon kasin mitullong. ¹¹Lu mipanggop si manchusaan Apudyus kan cha tagu, ipaloklokla un lagagamput lakodchongan si Satalas un ap-apun cha achipun mamati.

¹²“Achu piok un ibyega kan chikayu, ngim amod lu maawatanyu si sala. ¹³Ngim lu umali Ispiritun Apudyus un tuttuwa, siya mangipakaammu kan chikayu si katuttuwaan un mampeypu kan Apudyus. Achipun man-ugud si uwalan somsomok, ngim siyà uguchola chingngeyla kan Apudyus ya ipakaammula kan chikayu cha makwa si umali'n eygew. ¹⁴Ked pachayawala sakon, ti cha awed si somsomokku, hachi umoyla ipakaammu kan chikayu. ¹⁵Cha losan un awed kan Amak, ked awed bo kan sakon. Ked siya mangibyeg-ak un ha Ispiritu, siya ipakaammula cha lampeypu si somsomokku kan chikayu.”

Mambyalin Galas Chi Langchuyu

¹⁶Intuyuy Jesus, “Achipun mabyeyeg ked achipunyu sakon mitullong. Ngim achipun bo mabyeyeg ked kasinyu bo itullong sakon.”

¹⁷Ked cha uchum un disipulusla lan-asiimuscha, “Simma piola lin un ibyega? Imbyegala un achipun

mabyeyeg, ked achipun taku mitullong siya ya achipun bo mabyeyeg ked kasin taku bo itullong siya. Ya kalala bo un umoy kan Amala. ¹⁸ Ked simma piola lin un ibyega un, 'Achipun mabyeyeg?' Achipun taku maawatan."

¹⁹ Ammun Jesus un pioncha'n imuson kan siya, ot ilimusla kan chicha, "Ha man-illimus kayu mipanggop si imbyegak un achipun mabyeyeg ked achipunyu mitullong sakon, ngim achipun bo mabyeyeg ked kasinyu bo itullong sakon? ²⁰ Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu: man-ibin kayu ya mallangchu kayu, ngim cha achipun mamati kan sakon matetteyokcha. Man-chachauy kayu ngim ha langchuyu mambyalin un galas. ²¹ Ha miyaligela isun chi umalak un byebyai un amod chi ligatla. Ngim lu ummalak, laliwatala ligatla gapu si galasla si alakla. ²² Isula bo kan chikayu, ti manchachauy kayu si sala. Ngim lu chumtong chi timpu, mantitillullong taku kasin ked amod chi galasyu ked lappun makakaan si halat un galas kan chikayu.

²³ "Lu chumtong chi hachi'n timpu, chakampun kan sakon chi manchawatanyu, ti si Amak. Tuttuwa alla'n ibyegak kan chikayu, lu silu chawatonyu kan Amak gapu si ngachenku, idchola kan chikayu. ²⁴ Inggalad chi salaoy, lappun pay laing chilawatyu gapu si ngachenku. Si sala manchawat kayu ot maawatyu ta maam-amod chi galasyu."

Ilabyak Jesus Si Satalas

²⁵ Intuyuy Jesus un lan-ugud, "Imbyegak cha laoy kan chikayu si pangngalig. Chumtong chi timpu un achipunku useyon chi pangngalig lu makauguchak kan chikayu, ngim makauguchak kan chikayu un ustustu mipanggop kan Ama. ²⁶ Lu chumtong chi hachi'n eygew, manchawat kayu kan siya gapu si ngachenku ya chakampun si ibyegak un ichawatak chikayu kan Ama. ²⁷ Ay-ayaton chikayu kan Ama ti ay-ayatonyu sakon ya tuttuwaonyu un lampeypuwak kan Apudyus. ²⁸ Lampeypuwak kan Ama ot ummaliyak utla lubung. Ngim si sala, telak utla lubung ked mangulilak kan Ama."

²⁹ Oli pun kalan cha disipulusla kan siya, "Ilam! maaawwatanmi ibyegbyegam si sala ti achipunlu ilusey cha pangngalig. ³⁰ Si sala, laammuwanmi un ammum losan. Achipun masapuy un man-imus kami ti am-ammum chi awed si somsomokmi. Hachi matiyanyu un lampeypuka kan Apudyus."

³¹ Ot kalan Jesus, "Mamati kayu si sala? ³² Chanchali chi timpu un mabukey kayu, ked kacha osa mangulin si byeyoila ked sakon chi abus un matelan. Ngim ha katuttuwaan, chakampun si abusak ti awed si Amak kan sakon. ³³ Imbyegak laoy kan chikayu ta lumin-awa cha somsomokyu gapu kan sakon. Paligatan chikayu kan cha achipun mamati, ngim pakoscheyonyu somsomokyu ti ilabyakku si Satalas un sinturay utla lubung."

Ha Langiluwaluwan Jesus Si Long-egla

¹⁷ Gilamput pun Jesus ilugud chi laoy, lantanged ud langit ot kalala, "Ama, chillumtong chi timpu. Pachayawam sakon un Alaklu taplu pachayawak bo sika'n Amak. ² Ti illidchom kan sakon chi kalobbongan un manturay kan cha losan un tagu ta idchek si biyeg un mallalayun cha losan un impiyeym kan sakon. ³ Ked ha alla'n biyeg un mallalayun, siya mangagammuwan-cha'n sika abus chi tuttuwa'n Apudyus ya sakon si Jesu Kristu un imbuunlu. ⁴ Inchaychayawku sika kan cha tagu utla lubung ti gilamputku tilungpey cha impakwam kan sakon. ⁵ Ked si sala, Ama, pachayawam sakon si sangwalam, un isun chi langipachayawam kan sakon si inggewak kan sika si chaampun chi lubung makwaan.

Ha Langiluwaluwan Jesus Kan Cha Disipulusla

⁶ "Impatigammuk sika kan cha tagu'n impiyeym kan sakon utla lubung. Tagum chicha ked illidchom chicha kan sakon ot tilungpeycha ugudlu. ⁷ Ked si sala, am-mucha un losan un illidchom kan sakon ked lampeypu kan sika. ⁸ Ked intudtuchuk kan chicha cha ugudlu un illidchom kan sakon, ot tiluttuwacha. Ammucha un tuttuwa'n lampeypuwak kan sika ya patiyoncha un imbulak kan sika.

⁹ "Iluwaluwak chicha. Achipunku iluwaluwan cha achipun mamati, ngim cha tagu'n impiyeym kan sakon, ti tagum chicha. ¹⁰ Ti losan un mamati kan sakon, tagum chicha, ya taguk bo chicha. Ked michaychayawak kan chicha. ¹¹ Ked si sala, umaliyak kan sika. Lappulak si lubung, ngim matelancha utla lubung. Lasantuwan un Ama, ayyuwalam chicha gapu si kilabyelin chi ngachenlu un illidchom kan sakon † taplu mantitimpuyug cha somsomokcha un isun chi somsomokta. ¹² Si illiinggewak kan chicha, ilayyuwalak chicha gapu chi kilabyelin chi ngachenlu un illidchom kan sakon. Sileyaklibyek chicha, ked lappun ulay osaan kan chicha un latayak, malaksig si hachi'n tagu'n laikodchong un matayak taplu matungpey liigili un ugud Apudyus.

¹³ "Si sala, umaliyak kan sika, ked ibyegbyegak cha laoy kan chicha ta makaganggalascha kan sakon un lappun mangkuyangala. ¹⁴ Impakaammuk chi ugudlu kan chicha. Ked siya mansasangaan cha achipun mamati kan chicha ti isucha sakon, chakampun si ikamacha ugalicha kan cha achipun mamati. ¹⁵ Ama, chakampun si chawatok un kaalom chicha utla lubung, ngim siyad chawatok chi seyaklibyem chicha kan Satalas. ¹⁶ Ti isucha sakon un achipuncha mibilang kan cha achipun mamati. ¹⁷ Useyom chi katuttuwaan un ugudlu un mameykas kan chicha taplu mansimbicha kan sika un ustus. ¹⁸ Isun chi langibuulam kan sakon utla lubung, kamatchi bo langibuulam kan

† Ha liigili si manuscript si Greek ked seyaklibyem cha impiyeym kan sakon gapu si kilabyelin chi ngachenlu. Siya bo si v. 12.

chicha si lubung. ¹⁹ Gapu kan chicha, idchok chi long-egku kan sika ta mapeykascha bo si katuttuwaan.

Ha Langiluwaluwan Jesus Kan Cha Losan Un Mamati

²⁰ “Chakampun un abuscha si iluwaluwak. Iluwaluwak bo cha mamati kan sakon gapu si itudtuchucha. ²¹ Iluwaluk un man-os-ossaancha losan. Ama, awed cha otyan kan chita, un isun chi awechem kan sakon ya awechak bo kan sika. Man-os-ossaancha otyan taplu mamati cha tagu un sika langibuun kan sakon. ²² Ha langipachayawam kan sakon, isun bo chi mangipachayawak kan chicha ta mantitimpuyugcha un isun chi lantimpuyugenta. ²³ Pasigka awed kan sakon ya pappasigak bo awed kan chicha. Mantitimpuyugcha otyan un lappun mangkuyangala taplu mangagammuwan cha tagu un sika langibuun kan sakon ya ay-ayatom chicha un isun chi man-aayatlu kan sakon.

²⁴ “Ama, ha piok kan cha alla’n impiyeym kan sakon ked iinggewcha kan sakon ud langit ta itullongcha kachayawak un illidchom kan sakon, ti ilay-ayatlu sakon si chaampun chi lubung makwaan.

²⁵ “Lalintog un Ama, cha achipun mamati kan sika, achipuncha ammu sika. Ngim ammu sika, ked cha disipulusku, tagammucha un sika langibuun kan sakon. ²⁶ Impakaammu sika kan chicha, ked ituyuyku ipakaammu taplu ha ayatlu kan sakon, awed kan chicha ya awechak bo kan chicha.”

Ha Lalokmaancha Kan Jesus

(Mat. 26:47-56; Mrk. 14:43-50; Luk. 22:47-53)

18 Lagamput pun lalluwalu si Jesus, ummoyoncha kan cha disipulusla ot chilemangcha wain ud Kidron. Inggew chi gechin si hachi’n lugey ot siya ummoyan.

² Ot si Judas un langiyibit kan Jesus, tilagammula hachi’n lugey ti udchi pin-an cha Jesus ya cha disipulusla ayon. ³ Ot impuyut Judas cha susuychachu ya uchum un guwechan chi Templo un imbuun cha papangat cha papachi ya cha Pariseo. Lan-eeymascha ya langiyawitcha kan cha pilatud.

⁴ Tilataggammun Jesus cha losan un makwa kan siya, hachi ummoyla langabtan kan chicha ot kalala, “Silu singsingtonyu?”

⁵ Ot summongbyatcha, “Si Jesus un iNasareth.”

Ot kalala kan chicha, “Sakon kabbo.” Si Judas un langiyibit kan siya, illinggew un lakasiked kan chicha. ⁶ Imbyegan ked Jesus kan chicha’n, “Sakon kabbo,” summaligagongcha ot mampaklobcha.

⁷ Ot kasin Jesus ilimus kan chicha, “Silu singsingtonyu?”

Ot kalancha, “Si Jesus un iNasareth.”

⁸ “Imbyegak kabbo kan chikayu un sakon,” kalan Jesus. “Ked lu sakon chi singsingtonyu, achiyu ipati cha disipulusku.” ⁹ Imbyegala hachi ta matungpey chi kalala, “Ama lappun osà matayak kan cha impiyeym kan sakon.”

¹⁰ Oli pun lilukpus Simon Peter pachinla ot liliwasla machuwalan un ingan Malchus, un musassun chi kangatuwan un pachi.

¹¹ Ot kalan Jesus kan Peter, “Ibyoylu pachinlu. Kalam-pun gey lu achikpun maalusan chi ligat un ingkod-chong Ama un makwa kan sakon?”

Ha Lalumeyyaan Annas Kan Jesus

¹² Ot cha susuychachun cha iRome ya kapitancha ya guwechan chi templo, chilokmaancha si Jesus ot bilayudcha imala. ¹³ Illiyoycha kan Annas, un katugangan Caiaphas, un kangatuwan un pachi si hachi’n tawon. ¹⁴ Si Caiaphas chi langibyega kan cha uchum un papangat cha Judio un un-ulloy chi ossaan un tagu’n matoy ta mataguwan cha kaachuwan. †

Ha Lamuklitan Peter Kan Jesus

(Mat. 26:69-70; Mrk. 14:66-68; Luk. 22:56-57)

¹⁵ Oli pun, litun-ud si Simon Peter ya osa’n disipulus kan Jesus. Gapu ta am-ammun chi kangatuwan un pachi hachi’n osa’n disipulus, impalubusla un lakaoy kan Jesus si paway chi byeyoyla. ¹⁶ Ngim latelan si Peter ud lasin chi sawang. Ot langulin chi osa’n disipulus un am-ammun chi kangatuwan un pachi ot kalala si byebyai’n mambyeyentay si sawang un pelokolà Peter. ¹⁷ Ot lilumlok pun, kalan chi byebyai kan Peter, “Chakampun oyya un sika osa’n disipulus Jesus?”

Ot summongbyat si Peter, kalala, “Lai, chakampun kan sakon.”

¹⁸ Tummunglin pun, lan-apuy cha bubulon ya guwechan chi templo si paway ot insisikedchan lanalichu. Ot ummoy bo si Peter lakasiked lanalichu.

Ha Lalumeyyaan Chi Kangatuwan Un Pachi Kan Jesus

(Mat. 26:57-66; Mrk. 14:55-64; Luk. 22:66-71)

¹⁹ Silumeyyan chi kangatuwan un pachi si Jesus mipanggop kan cha disipulusla ya mipanggop si cha tudtuchula. ²⁰ Ot kalan Jesus, “Pasigak lantudtuchu si sangwalan cha tagu si sinagoga ya templo un maupupulan cha losan un Judio. Lappun intudtuchuk un litatayu. ²¹ Ked puggey un sakon chi mangimusam? Masapuy’n man-imuska kan cha lanchochongngey kan sakon, ti ammucha imbyegbyegak.”

²² Imbyegan ked Jesus chi hachi, tileypakan chi osa’n guwecha siya ot kalala, “Puggey kamatlat chi mansosongbyatlu si kangatuwan un pachi?”

²³ Ot kalan Jesus, “Lu awed lawwik si imbyegak, ibyegam u ta maammuwan. Ngim lu ustu, pakaggey tumeypak lù?”

²⁴ Oli pun imbuun Annas si Jesus un labyabyayud cha imala kan Caiaphas un kangatuwan un pachi.

Kasin Peter Piluklitan Si Jesus

²⁵ Si Peter, sissiyen lakaalichu si paway ot kalan cha uchum kan siya, “Chakampun oyya un sika osa’n disipulun chi tagu’n halat?”

† John 11:50

Ngim kasin Peter piluklitan un kalala, "Lai, chakampun kan sakon."

²⁶ Osa kan cha bubùulon chi kangatuwan un pachi ked agin chi leyaki'n liliwas Peter ingala, ilimusla, "Chakampun oyya un intullongku sika un kadwala si gechin?" ²⁷ Ngim kasin Peter piluklitan, ot kakma lalul-lakuk chi kawitan.

Ha Lalumeyyaan Pilate Kan Jesus

(Mat. 27:1-2,11-14;Mrk. 15:1-5;Luk. 23:1-5)

²⁸ Gilamputcha pun silumeyya si Jesus ud uwan cha Caiaphas, alla'n mabigat. Ot illiyoy cha papangat cha Judio siya si byeyoy Gubillachuy Pilate. Ngim achipun cha Judio lilumlok, ti libilangcha'n lachimokcha lu lumlokcha si byeyoy chi osa'n Gentil. Ked achipun makwa un makakancha si Piyastan Lallausan. ¹²⁹ Ot lummawa si Pilate ot ilimusla kan chicha, "Simma ipabyasuyyu si tagu'n alla?"

³⁰ Ot summongbyatcha, "Achipunmi inggetong siya kan sika lu lappun byasuyla."

³¹ Ot kalan Pilate kan chicha, "Mangamung kayu lù. Itallayyu siya ked chilusayu si uwayun lintog."

Ot summongbyat cha Judio, "Ngim chikamin Judio, achipun mipalubus un kodchonganmi un matoy chi tagu." ³² Lakwa laoy ta matungpey imbyegan Jesus mipanggop si mangkakatoyla.

³³ Oli pun kasin lilumlok si Pilate si byeyoyla ot impaayegla si Jesus ot ilimusla, "Ha sika Arin cha Judio?"

³⁴ Ot summongbyat si Jesus, "Ha lampeypu si som-somoklu chi ilimuslu willu awed langibyega kan sika?"

³⁵ Ot kalan Pilate, "Ha kalam pun lu Judiowak? Inchiyum cha kailiyam un Judio ya cha papangat cha papachi. Simma byasuyum lù?"

³⁶ Summongbyat si Jesus, "Chakampun un utla lubung chi manturayak. Ti lu utla lubung chi man-Ariyang, sigulachu'n makagubiyat cha disipulusku ta achipulak miyawat kan cha turay un Judio. Ngim chakampun si alla'n lubung chi manturayak."

³⁷ Ot kalan Pilate kan siya, "Lu katlat, Arika bo amin lù?"

Insongbyat Jesus, "Tuttuwa imbyegam. Ha panggopku'n ummali utla lubung un miyalak ked ipakaammuk chi katuttuwaan. Ked lu silu mangipotog si katuttuwaan, patiyola ibyegak."

³⁸ Ot kalan Pilate kan siya, "Simma hachi'n katuttuwaan un ibyegbyegam?"

Laikodchong Un Mapatoy Si Jesus

(Mat. 27:15-31;Mrk. 15:6-20;Luk. 23:13-25)

Gilamput pun Pilate imbyega hachi, kasin lummawa ot kalala kan cha Judio, "Lappun ammu si byasuyla."

³⁹ Ngim awed chi ugaliyu un lu timpun chi Piyastan Lallausan, gagangay un ibukatku osa'n byayud. Ked pionyu un ibukatku Arin cha Judio."

⁴⁰ Ot kalancha'n langipakuy, "Lai, chakampun kan siya! Si Barrabas chi pionmi!" Ha alla'n Barrabas ked tulisan.

Ha Langam-amsiwan Cha Suychachu Kan Jesus

(Mat. 27:27-31;Mrk. 15:16-20)

19 Oli pun impasaplit Pilate si Jesus kan cha susuychachula. ² Ot bummalikugcha si lasi ot ingkoronacha kan Jesus. Ot sililupancha siya si mancheyaeg. ³ Ot ilam-amsiwcha siya un kalancha, "Matatagu Arin cha Judio!" Ot tilimpakancha siya.

Ha Laikodchongan Jesus Un Mailansa Si Krus

(Mat. 27:15-31;Mrk. 15:6-15;Luk. 23:13-25)

⁴ Kasin bo lummawa Pilate ot kalala kan cha Judio, "Allaya, ipailawak siya ta mangagammuwanyu un lappun ammu si byasuyla." ⁵ Ot illawacha si Jesus un sis-siya'n lakokoronaan si lasi ya lasisillupan si mancheyaeg. Ot kalan Pilate kan chicha, "Itullongyu tagu'n alla!"

⁶ Intullong pun cha papangat cha papachi ya cha guwecha siya, illipkawcha kalan un, "Ilansam siya si krus! Ilansam siya si krus!"

Ot kalan Pilate kan chicha, "Chikayu mangilansa kan siya si krus, ti lappun lachuktayak si byasuyla."

⁷ Ot kalan cha Judio, "Awed si lintogmi un masapuyn matoy siya ti imbilangla long-egla un Alak Apudyus."

⁸ Chingngeyn ked Pilate alla, laam-amod ummogiyat. ⁹ Lilumlok kasin si Pilate si byeyoyla ot ilimusla kan Jesus, "Simma lampeypuwam?" Ngim achipun summongbyat si Jesus. ¹⁰ Ot kalan Pilate kan siya, "Puggey sakon achi songbyatan? Ha achipunlu ammu un alla kalobbongak un mangibukat kan sika willu mangipailansa kan sika si krus?"

¹¹ Summongbyat si Jesus ot kalala, "Lappun kalobbongam kan sakon lu achipun Apudyus illidchon kan sika. Ked cha langipuyang kan sakon kan sika, ked chakchakey byasuycha lu ha byasuyum."

¹² Chingngeyn pun Pilate hachi, illisngitla in-ilolan mangibukat kan Jesus. Ngim simpapakuy cha Judio un kalancha, "Lu ibukatlu siya, chakampun un gayyom chika kan Emperador. Ti kabusuyn Emperador chi mangibilang si long-egla un Ari." ^{††}

¹³ Chingngeyn pun Pilate hachi'n impakuycha, kasin-la impalawa Jesus ot ummoy si Pilate ummamuy si aammuyan chi kuis, un kalancha si Hebrew un ugud "Gabbatha." ¹⁴ Si hachi'n uras, chanchali mamatuk si hachi'n eygew un mansagalaan cha Judio si Piyastan Lallausan. Ot imbyegan Pilate kan cha Judio, "Allaya Ariyu!"

¹⁵ Impakuycha kalan un, "Ipaotoylu siya! Ipaotoylu siya! Pailansam siya si krus!"

Ot kalan Pilate, "Ha pionyu'n pailansak chi Ariyu si krus?"

† Ha ugalin cha Judio ked lu lumlok cha si byeyoy chi osa'n Gentil, maibilangcha un lachimok.

†† Emperador Tiberius ud Rome, siya lanchutuk kan Pilate un manggubillachuy ud Judea, ya alla kalobbongala un kaalon si Pilate lu awed byasuyla.

Ot kalan cha papangat cha papachi, "Lappun uchum si Arimi lu achi abus si Emperador!"

¹⁶ Oli pun impuyang Pilate si Jesus kan chicha ta milansa si krus.

Ha Langilansaancha Kan Jesus Si Krus

(Mat. 27:32-44;Mrk. 15:21-32;Luk. 23:26-43)

¹⁷ Ot illayan cha susuychachu si Jesus, ot impabukudcha kan siya krusla ot ummoycha si lugey'n ngadloncha "Lugeyn chi Bettukeg," un ngadloncha Golgotha si ugud un Hebrew. ¹⁸ Ot udchi langilansaancha kan Jesus si krus ot illansacha bo cha chuwa'n akkawan si kruscha. Ot langgawaoncha si Jesus.

¹⁹ Inggew bo impagilin Pilate un kalatula ot impaipakotla si krus Jesus un kalala, "Jesus un iNasareth, un Arin cha Judio." ²⁰ Achu cha Judio un lamasa si hachi'n kalatula ti liigili si Hebrew, Latin ya Greek ya adchaliyan si ciudad chi lilansaala. ²¹ Ot ummoy cha papangat cha papachi kan Pilate ot kalancha, "Sukatam chi inggilim un, 'Arin cha Judio.' Katla igilim: 'Kalan chi tagu'n alla un siya chi Arin cha Judio.'"

²² Summongbyat si Pilate, "Lu silu inggilik, siya, achipun masukatan."

²³ Gilamput ked cha susuychachu illansa Jesus si krus, illayacha silupla ot lambisbissakanha langkapaton. Illayacha bo anchu'n silupla un lilaga'n lappun saipla. ²⁴ Kalan cha susuychachu, "Achi taku bisbisakon. Mambubulut taku ta ilan taku lu silu mangaya." Lakwa laoy taplu matungpey liigili un ugud Apudyus un kalala, "Lanbisbissakanha silupku ya lambibillulutanha anchu'n silupku." † Katchi killingwan cha susuychachu.

²⁵ Cha summisiked un liyaadchali si krus Jesus ked cha ilala ya sulud ilala, si Mary un asawan Cleopas ya si Mary Magdalene. ²⁶ Intullong pun Jesus si ilala un lakasiked si disipulusla'n ay-ayatola, kalala kan ilala, "Ila, ibilanglu siya un alaklu." ²⁷ Ot kalala bo si disipulusla'n ay-ayatola, "Ibilanglu siya un ilam." Ot inggan chi hachi'n timpu intallayla siya ud uwacha.

Ha Latoyan Jesus

(Mat. 27:45-56;Mrk. 15:31-41;Luk. 23:44-49)

²⁸ Tilataggammun Jesus un gilamgamputla cha losan un lipiyey kan siya, ot kalala, "Lauwawak." Imbyegala hachi taplu matungpey liigili un ugud Apudyus. ††

²⁹ Inggew chi osa'n angang un laplu si kummilom un byeyas. Ot illusongchad chi impakatcha'n isun chi kapas ot ichotchotcha si tupokla ta supsupala. ³⁰ Gilamput ked Jesus silupsupan chi kilom, kalala, "Lagamput." Ot lanyung-ut ot latoy.

Ha Lallusikcha Si Butik Jesus

³¹ Gapu ta eygew un mansagalaan cha Judio si Piyastan Lallausan lu mabigat, ummoycha papangat cha Judio chilawat kan Pilate ta mamputodcha si ikin cha hachi'n lilansa, ta pumgos chi matoyan cha ta man-

opascha kan cha lehegcha si kruscha. Ti cha Judio isan chan sissiya chi lehegcha si krus lu Sabyechun man-illongan. ³² Ot ummoy cha susuychachu lilambok cha ikin cha chuwa'n likrus si cheeg Jesus. ³³ Ngim ipasalicha pun si Jesus, intullongcha un lalattoy, ot achipuncha pintod cha ikila. ³⁴ Ngim ha osa'n suychachu illusikla tubyeyla si butik Jesus, ot kakma lummoswa chaya ya chelum. ³⁵ Ha disipulus un langigili kan cha intullongla'n laklakwa. Siya mampaloklok un tuttuwa cha hachi taplu mamati kayu bo. ³⁶ Lakwa cha laoy ta matungpey liigili'n ugud Apudyus un kalala, "Lappun ossaan si maptod un tung-eyla." †† ³⁷ Ya inggew bo osa'n liigili'n ugud Apudyus un kalala, "Bubuyyaoncha siya un lilusikcha." ††

Ha Lallobolancha Kan Jesus

(Mat. 27:57-61;Mrk. 15:42-47;Luk. 23:50-56)

³⁸ Lagamput ked, inggew chi osa'n iyArimatea un mangngachen Joseph. Lamati kan Jesus, ngim achipunla impakaammu ti umogyat kan cha papangat cha Judio. Ot ummoyla chilawat kan Pilate chi leheg Jesus. Ot inteun Pilate, ot ummoyla illaya leheg Jesus ot intallayla. ³⁹ Si Nicodemus un ummoy kan Jesus si osa'n labi, kiladwaala si Joseph. Langiyoy si tiyumpuyu'n kilo un byangbyanglu un lakwa si mirra ya aloe un iggacha lu milobon. ⁴⁰ Bilussungcha leheg Jesus si luput pati cha byangbyanglu ti siya ugalin cha Judio lu iloboncha latoy.

⁴¹ Si hachi'n lugey un likrusan Jesus, inggew chi gechin un awed chi baru'n lobon un lappun ilobon. ⁴² Gapu ta chancheli chi eygew un man-illongan cha Judio ya adchaliyan chi hachi'n lobon, siya langimbolan-cha kan Jesus.

Ha Lobon Un Lappun Inggew

(Mat. 28:1-8;Mrk. 16:1-8;Luk. 24:1-12)

20 Wiswisngit pun chi Chuminggu, ummoy cha Mary Magdalene si lobon. Gummatongcha pun, intullongcha un lakaan chi bilatu'n olobla. ² Ot lalodchakcha ot ummoy kan Peter ya hachi'n disipulusla'n ay-ayaton Jesus ot kalala kan chicha, "Illayacha leheg chi Apu taku si lobon ya lappun ammumi lu chilu langiggaancha!"

³ Oli pun ummoy cha Peter ya hachi'n osa'n disipulus si lobon. ⁴ Lalodchakcha'n chuwa ngim labibilog chi hachi'n disipulus ot ummula gummatong si lobon. ⁵ Lan-okog un langitullong ud chayom ot intullongla luput un libebyellat, ngim achipun lilumlok. ⁶ Ot si Peter un lisagsagulud kan siya, langaw-as ud chayom chi lobon. Ot intullongla luput un libebyellat, ⁷ ya luput un liyabongus si uyula, latitipli ked litalin si luput un libebyellat. ⁸ Oli pun lilumlok hachi'n disipulus. Intullongla pun chi lakwa, lamati un ummuli latagu si Jesus. ⁹ Ti hachi'n timpu chaampuncha maawatan chi liigili un ugud Apudyus un masapuyun umuli matagu kasin si Jesus. ¹⁰ Ot ummoyon cha disipulus.

† Psalm 22:18 †† Psalm 69:21, 22:15

‡ Exodus 12:46; Psalm 34:20 †† Zechariah 12:10

Lampaila Si Jesus Kan Mary Magdalene

(Mat. 28:9-10; Mrk. 16:9-11)

¹¹ Ngim si Mary Magdalene, summisiked si lasin chi lobon un lan-ibiibin. Ot si lan-ibiibilala, lan-okog un isi-impla ud chayom. ¹² Ot intullongla chuwa'n anghel un lansisillupcha si mamputilak. Ummaammuy si libyelatan chi lecheg Jesus. Ha osa, ummaammuy si uyuwan ked ha osa, ummaammuy si ikiyan. ¹³ Ot ilimuscha, "Byebyai, pakaggey man-ibiibin?"

Ot summongbyat si Mary, "Simman ti intallaycha lecheg chi Apumi ya lappun ammuk lu chilu langiggaancha!"

¹⁴ Oli pun, lantuwili ot intullongla Jesus un summisiked, ngim achipunla immatulan siya. ¹⁵ Ot kalan Jesus, "Byebyai, pakaggey man-ibiibin? Silu singsingtom?"

Ngim si Mary, kalala si somsomokla un siya palagechin, ot kalala, "Apu, lu sika langitallay kan siya, ibyegam u langiggaam ta inyak ayan siya."

¹⁶ Oli pun imbyegan Jesus kan siya, "Mary!" Ot lasalagung kan Jesus ot kalala si Hinebrew, "Rabboni!" (Pio-la'n ibyega mistulu).

¹⁷ Kalan Jesus kan siya, "Là, achim sakon oghen † ti chaampulak mangulin kan Ama ud langit. Ngim ingka ibyega kan cha susulud taku un mangulilak kan Amak un Amayu, ya Apudyusku un siya bo Apudyusyu."

¹⁸ Ot ummoy Mary Magdalene imbyega kan cha disipulus un intullongla si Apu Jesus. Ot impakaammu-la imbyegan Jesus kan siya.

Ha Lampain-an Jesus Kan Cha Disipulusla

(Mat. 28:16-20; Mrk. 16:14-18; Luk. 24:36-49)

¹⁹ Lummaschom pun si hachi'n Chuminggu, lachagup cha disipulus ot inchakigcha byeyoy, ti umogyatcha kan cha papangat cha Judio. Oli pun lasalawang si Jesus ot lakasiked si inggewancha ot kalala, "Mallin-awa kayu losan." ²⁰ Ot impailala imala ya butikla kan chicha. Ot amod chi galascha un langitullong kan siya.

²¹ Ot kasin Jesus imbyega kan chicha, "Mallin-awa kayu otyan losan. Ibuunku chikayu'n umoy mantudtuchu un isun chi lambubuun Ama kan sakon."

²² Imbyegala pu hachi, insap-uyla kan chicha ot kalala, "Awatonyu Ispiritun Apudyus." ²³ Lu silu pakawalonyu'n byasuy'n cha tagu, tuttuwa'n mapakawan. Ked lu silu achipunyu pakawalon, achipun bo Apudyus pakawalon chicha."

Ha Lampain-an Jesus Kan Thomas

²⁴ Lampaila pun si Jesus kan cha disipulusla, lappun chi osa kan chicha, si Thomas un ngadloncha Kapin.

²⁵ Ot imbyegan cha uchum un disipulus kan siya, "Intullongmi si Apu Jesus!"

Ngim kalala, "Achipunku patiyon lu achipunku itullong chi pilat chi imalan lilansa ya achipunku apachen chi butikla."

† Matthew 28:9

²⁶ Lummaus pu sinchuminggu, kasin bo lachagup cha disipulus Jesus ot illinggew si Thomas kan chicha. Lichakig chi olob ngim lasalawang si Jesus ot lakasiked kan chicha ot kalala, "Mallin-awa kayu otyan losan."

²⁷ Oli pun kalala kan Thomas, "Itullonglu imak ya apachem chi butikku. Ageylun manchuwachuwa ngim mamatika!"

²⁸ Ot kalan Thomas, "Sika Ap-apuk ya Apudyusku."

²⁹ Kalan Jesus kan siya, "Mamatika ti intullonglu sakon. Pian cha tagun achipun langitullong kan sakon ngim mamaticha!"

Ha Panggop Chi Liblun Alla

³⁰ Achu cha lakaskaschaaw un killingwan Jesus si sangwalan cha disipulusla, ngim achipun liigili si liblu'n alla. ³¹ Ngim liigili cha laoy taplu mamati kayu un si Jesus chi Kristu un Alak Apudyus. Ked lu mamati kayu, matatagu kayu ing-inggala gapu si litimpuyugenyu kan siya.

Ha Lampain-an Jesus Kan Cha Pitu'n Disipulusla

21 Lummaus pu pigan eygew, kasin lampaila si Jesus kan cha disipulusla si igid chi Byebyey un Tiberias. Katla lakwa. ² Inggew cha Simon Peter, si Thomas un ngadloncha Kapin ya Nathanael un iCana un sakup chi Galilee, cha mansulud un alak Zebedee, ya cha chuwa'n disipulus Jesus. ³ Kalan Simon Peter kan cha kakadwala, "Inyak malabukuy."

Ot kalancha kan siya, "Umali kami kan sika." Ot lambyangkacha. Lilablabicha'n lalabukuy ngim lappun laayacha.

⁴ Wiswisngit pun, summisiked si Jesus si teyanteg, ngim achipun cha disipulus immatulan siya. ⁵ Ot kalala kan chicha, "Susulud, awed laayayu?"

Kalancha, "Lappun pulus."

⁶ Kalan Jesus kan chicha, "Ikop-eyyu tabukuyyu si machuwalan chi byangka ot mangaya kayu si achu'n ikan." Ot ingkop-eycha tabukuycha, ot achipuncha makaguyguy ti amod chi tilabukuyancha.

⁷ Ha disipulus un ay-ayaton Jesus immatulala siya ot kalala kan Peter, "Siya si Apu taku'n Jesus." Chingngeyn ked Simon Peter un siya si Apu Jesus, lansilup si takpin chi silupla ot lummayug si chelum ot mangkiyat un umoy kan Jesus. ⁸ Ngim cha uchum un disipulus, lancha un giluyguy cha tabukuychan laplu si ikan. Chakampun si achayucha si teyanteg ti umoy un singgasut un metro.

⁹ Lummogsedcha pun si teyanteg, intullongcha bumayabyayan uling ya ikan un lichachawis ya inggew bo tilapay. ¹⁰ Ot kalan Jesus kan chicha, "Umigetong kayu si ikan un tilabukuyanyu." ¹¹ Summakyat si Peter si byangka ot giluyguyla tabukuy un laplu si mangkachakkeyn ikan. Umoy un singgasut ya limampuyu ya tiyu lamungla. Ulay lu amod chi kilaachula, achipun lapissay chi tabukuy.

¹² Ot kalan Jesus kan chicha, "Umali kayu ta mangan taku." Lappun ossaan kan cha disipulusla'n langituled

langimus lu silu siya, ti ammucha'n siya si Apu Jesus. ¹³ Ot illayan Jesus chi tilapay ya ikan ot inwayasla kan chicha. ¹⁴ Hachi pitlun chi lampain-an Jesus kan cha disipulusla lalipud si ummulyala lataguwan.

Ha Imbyegan Jesus Kan Peter

¹⁵ Lagamputcha pun langan, kalan Jesus kan Simon Peter, "Simon un alak John, ha chakchakey kamma ayatlu kan sakon lu ha ayatlu kan cha alla'n uchum?"

Ot kalan Peter, "O Apu, ammum mit un ay-ayatok sika."

Ot kalan Jesus kan siya, "Lu katlat, ayyuwalam cha lamati un ibilangkun keyliluk."

¹⁶ Ot impidwan Jesus un ilimus, "Simon un alak John, ha tuttuwa'n ay-ayatolak?"

"O Apu," kalan Peter, "Ammum mit un ay-ayatok sika."

Ot kalan Jesus kan siya, "Lu katlat, ayyuwalam cha lamati un ibilangkun keyliluk."

¹⁷ Ot impitlun Jesus un kalala, "Simon un alak John, ha tuttuwa'n ay-ayatolak?"

Ot chummauy si Peter ti pilitlula ilimus chi hachi. Ot kalala, "Apu, ammum losan. Ammum un tuttuwa'n ay-ayatok sika."

Ot kalan Jesus kan siya, "Ayyuwalam cha lamati un ibilangkun keyliluk. ¹⁸ Tuttuwa alla'n ibyegak kan sika. Si kabarum, koom chi piom un koon ya ummoyka si pi-

om un ayan. Ngim lu meyakayka, uyachom cha imam ked bilayud chika ta iyoy chika si achipunlu pion un ayan." ¹⁹ Imbyegan Jesus chi alla ta impakaammula in-ilon Peter un matoy ta maichaychayaw si Apudyus. Oli pun, kalala kan siya, "Tun-ucholak."

²⁰ Ot lantuwili si Peter ot intullongla disipulus un ay-ayaton Jesus un mituntun-ud. Siya bo hachi'n lansanheg kan Jesus si alungus chi langalancha si labi ya siya langimus lu silu mangiyibit kan siya. ²¹ Ot intullong pun Peter siya, kalala kan Jesus, "Apu, simman bo makwa kan siya?"

²² Ot kalan Jesus, "Ulay lu piok un taguwon siya inggalà mangulilak kasin, lappun bibiyanglu. Masapuy'n tun-ucholak."

²³ Inggan chi langibyeg-an Jesus si hachi, lanchi-longyan cha lamati un achipun chi hachi'n disipulus matoy. Ngim achipun Jesus imbyega un achipun matoy alla'n tagu, ti ha kalala abus, "Ulay lu piok un taguwon siya inggalà mangulilak kasin, lappun bibiyanglu."

Ha Alungus Chi Alla'n Liblu

²⁴ Siya disipulus Jesus un langibyega kan cha laoy ya langigili kan cha alla. Ked ammumi un tuttuwa losan.

²⁵ Achu bo cha killingwan Jesus un achipun liigili. Lu miigilicha losan si liblu, achipun umalay chi lubung alla un inggewancha.

Acts

Cha

Ha Laikari Un Ispiritu Santu

1 Potpotgok un Teofilo,
Si ummula'n liblu un inggilik, imbyegak losan un killingwan Jesus ya intudtuchula inggan chi lan-lugiyala'n lantudtuchuwan ² inggala si eygew un lipangatuwala'd langit. Sakbyey un langulin ud langit, gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus, bililinla cha apostoles un chilutukala. ³ Latoy pun ot latagu kasin, lampaila kan cha apostolesla ot achu killingwala un mangipaloklok un ummuli siya latagu. Si opatpuyu'n eygew langampigan lampaila kan chicha ya lantudtuchu mipanggop si Mampangatan Apudyus.

⁴ Ha lamingsan un lachagupancha, bililin Jesus chicha, "Achiyu telan utla Jerusalem ngim uwayonyu Ispiritun Apudyus un maatod kan chikayu, ti siya imbyegbyegak kan chikayu si hachi un ingkarin Apudyus un Amak. ⁵ Bilunyagen John cha tagu si chelum ngim achipun mabyeyeg ked mabunyagen kayu si Ispiritun Apudyus."

Ha Lipangatuwan Jesus Ud Langit

⁶ Lachagup ked kasin cha apostoles ya si Jesus, ilimuscha kan siya, "Apu, sala kamma timpu un mangkaalan kan cha iRome un manturay kan chitaku ta chitakun iyIsrael chi manturay?"

⁷ Summongbyat si Jesus kan chicha, "Lappun biyangu un maligammu, ti abus si Amak chi alla kalobbongala un mangikodchong lu kam-amma makwaan chi piola'n makwa. ⁸ Ngim lu umali Ispiritun Apudyus kan chikayu, maidchen kayu si kilabyelin un mangibyegbyega kan cha tagu mipanggop kan sakon utla Jerusalem ya losan un ili ud Judea ya Samaria ya inggala si intilun chi lubang."

⁹ Lagamput pun Jesus imbyega hachi, lipangatu siyad langit si langitutullongancha inggala laseilan si libuu.

¹⁰ Si lalatangngachencha kan siya si ummoyolala'd langit, lasaliked cha chuwa'n anghel un lansisillup si mamputilak si cheegcha. ¹¹ Ot kalan chi osa, "Chikayu'n iGalilee, pakayuggey sumisiked utla'n mantatanged ud langit? Si Jesus un intullongyu'n lipangatu'd langit ked mangulin un isun chi intullongyu'n ummoyolala'd langit."

Ha Lamasalot Kan Judas

¹² Lagamput pun, langulin cha apostoles ud Jerusalem un lampeypucha'd Bilig Olivo. Ha kaachayun chi Olivo un umoy ud Jerusalem ked sinkilometro.

¹³ Gummatongcha pun ud Jerusalem, ummoycha si langingngatu un kuwetun chi byeyoy un inggewancha. Cha inggew ked cha Peter, John, James, Andres, Philip, Thomas, Bartolome, Matthew, James un alak Alphaeus, Simon un Mangipapakat si ilila ya Judas un alak James. ¹⁴ Lan-ossaaloncha langipapati un maluwalu, pati cha uchum un byebyai ya si Mary un ilan Jesus ya cha susuludla.

¹⁵ Si osa'n eygew lauppun cha singgasut ya chuwampuyu'n mamati. Summiked si Peter ot kalala, ¹⁶ "Susulud, ha impadtun chi Ispiritun Apudyus kan Ari David un liigili si ugud Apudyus mipanggop si makwa kan Judas ked masapuy'n matungpey. Si Judas chi langipuyut kan cha tagu'n lalokma kan Jesus, ¹⁷ ngim si lummaus un timpu kadwa taku si Judas, ti chilutukan Jesus siya un makakawachi kan chitaku'n apostoles."

¹⁸ Ha lakwa kan Judas. Ha pilak un ilawatla si lawwing un kingwala kan Jesus, siya lingila si pita ot udchi latoyala. Lan-uuslung un lan-odcheg ot bilumtak chi buwangla ot lummoswa cha chilayomla. ¹⁹ Laamuwan pun cha tagu'd Jerusalem chi lakwa kan Judas, lingachencha hachi'n pita Akeldama, piola'n uguchon, Lachimok un Pita. †

²⁰ Intuyuy Peter kalan, "Ha inggilin David si liblun chi Salmo ked allaya:

'Mabyaawan chi byeyoyla ked lappun kasin inggew udchi,'

ya 'Awed otyan mipasalot mangaya si akomla.' " ††

²¹ "Ked masapuy'n mampili taku si mipasalot kan Judas ta awed michoga kan chikami un mantistigu si ummuliyan Jesus lataguwan. Ha masapuy'n piliyan taku ked osa un likadkadwa kan chitaku si inggewan Jesus kan chitaku, malipud si lambunyagen John inggala si lipangatuwan Jesus ud langit."

²³ Ot ummibyegacha si chuwa'n leyaki un mampiliyancha, si Matthias ya si Jose Barsabbas un mangngachen bo Justus. ²⁴ Oli pun lalluwalucha ot kalancha, "Apu, gapu ta ammun cha somsomok cha losan un tagu, ipakaammum kan chikami lu silu chilu-

† Ha ibyegala si Greek ked Pita un Lachimok. Ha osa'n piola'n uguchon, Pita un Lasuyatan si Chaya. Itullongyu Matthew 27:6-8

†† Psalm 69:25; Psalm 109:8

tukam kan cha alla'n chuwa ²⁵ un mipasalot man-apostoles kan Judas, ti lan-awichela lansimbialan apostoles ot ummoy si lugey'n para kan siya." ²⁶ Ot lambibilulutcha ot labulut si Matthias, ot lichoga kan cha lasawayan un apostoles.

Ha Gummatngan Chi Ispiritun Apudyus

2 Chillumtong pu piyasta un eygew chi Pentecost, lachagup cha losan un mamati si osa'n byeyoy. ² Hachi ked, kakma inggew chi unguay un lampeypu'd langit un isun chi unguayn chi lapigsan bidbid ot langaliwebweb si byeyoy un lachagupancha. ³ Ot intullongcha isun chi gileb chi apuy un liwayas ya lanchissu si kacha osa kan chicha. ⁴ Ot ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha losan ot laidchencha si kilabyelin ot illugicha'n man-ugud si mansabsabyalin ugud un achipuncha maawatan.

⁵ Si hachi'n timpu, inggew cha Judio un mangapudyus un ummili'd Jerusalem. Lampeypucha si lansabsabyalin ili utla lubung. ¹⁶ Chingngeycha pu hachi'n unguay, ummoy cha amod un tagu intullong ot lataegcha ti chingngeycha cha mamati'n man-ugud si uwacha'n ugud. ⁷ Patungedcha laslaschaaw un kangkalancha, "Himmaga in-ilon chi laoy? Chakampun kamman un losan cha alla'n man-ugu-ugud iGalilee? ⁸ Mugga in-ilola'n kacha osa kan chitaku ked chongyola uwala'n ugud. ⁹ Ked awed cha uchum kan chitakun lampeypucha'd Parthia, Medes, Elam, Mesopotamia, Judea, Cappadocia, Pontus ya Asia, ¹⁰ Phrygia, Pamphylia, Egypt ya sakupon Libya un achali'd Cyrene. Cha uchum un iRome un langgagagakay utla. ¹¹ Cha uchum Judio, cha uchum Gentil ngim suysuyutoncha ugalin cha Judio. Cha uchum bo iCreta ya iyArabia. Ked chochongyon taku losan cha mansabsabyalin ugud un us-useyoncha un mangibyega si lakaskaschaaw un killingwan Apudyus."

¹² Patungedcha laslaschaaw ya lappun ammuha si pin-acha koon ot lan-asi-imuscha, "Simma pion chi alla'n uguchon?"

¹³ Ngim inggew cha uchum un langam-amsiw kan cha mamati un kalancha, "Labuuk cha alla'n tagu!"

Ha Imbyegbyegan Peter

¹⁴ Ot summiked si Peter pati cha lasawayan un apostoles ot lan-ichakeyla gingala un lan-ugud, "Kailiyan un Judio ya chikayu losan un ummili utla Jerusalem, chongyonyu ta ipakaawatku chi pion chi alla'n ugu-chon. ¹⁵ Kalanyu lin lu labuukcha ngim chakampun si labuukcha, ti achipun chi tagu mabuuk si machigas. ¹⁶ Ngim, allaya katungpayan chi impadtun propeta Joel si awi, ¹⁷ 'Kalan Apudyus, Ha kook lu chumtong chi alungus chi eygew ked ibuunku Ispirituk ta inggew si tagu.

Ked ha makwa, gapu kan sakon cha aalakyu mamadtucha ked cha bumaru

itullongcha mipain-ilop ya cha mangkamayong-eg, man-in-ilopcha.

¹⁸ Ulay cha leyaki ya byebyai'n bubùulok, ibuunku Ispirituk ta umoy kan chicha

ked mamadtucha si umali'n eygew mipanggop kan sakon.

¹⁹ Si umali'n eygew awed cha ipailak ud langit un lakaskaschaaw. Ulay utla pita,

ipailak cha sinyey un chaya, apuy ya amod un asuk.

²⁰ Si umali'n eygew gumikbot chi ilit ya chumeyaeg chi buyan un isun chi chaya.

Ked makwa cha alla sakbyey un chumtong chi lapotog ya lakaskaschaaw un

eygew un manguisan Apudyus kan cha losan un tagu.

²¹ Ked cha losan un mangkadmachegu kan Apu, matatagucha.' ††

Hachi impadtun Joel," kalan Peter.

²² Ot intuyuy Peter un kalala, "Kailiyan un iyIsrael, chongyonyu alla'n ibyegak. Impaloklok Apudyus kan chikayu un si Jesus un iNazareth imbuunla gapu si cha lakaskaschaaw ya sinyey un impakwala kan siya. Amuyyu hachi ti utla lakwaala kan chikayu. ²³ Si Jesus, sigud un simsimmok Apudyus un ipuyang kan chikayu ti siya planula si awi. Ked chikayu lamatoy ya langipuyang kan cha lawwing un tagu ta ilansacha siya si krus. ²⁴ Si lanwayawayaala kan siya si kilabyelin chi otoy, tilagun Apudyus kasin siya ti achipun makwa kilabyelin otoy kan siya. ²⁵ Si awi impadtun Ari David chi imbyegan Jesus,

'Apu, achipulak umogyat, ti pasigka awed kan sakon ya pasiglu sakon tuyungan.

²⁶ Hachi gapula un lagalagak ya chaychayawok sika ya lamlamaok bo un

ulay lu matoyak sigulachu'n umuliyak matagu kasin

²⁷ Ti achipunlu byeybyey-an sakon ud Hades ya achipunlu bo ipalubus un

meypos chi long-egku'n mangipapati mansimbi kan sika.

²⁸ Impakaammum kan sakon chi chayan si mataguan ing-inggala ked

amod chi galasku ti pasigka awed kan sakon.' ‡

Hachi inggilin David."

²⁹ Oli pun kalala, "Susulud, piok un ipakaammu ustu-ustu kan chikayu mipanggop kan Ari David un chachakkey taku. Latoy siya ya lilobon ked si sala sis-siya un maila lobonla. ³⁰ Ngim gapu ta osa'n propeta siya, ammula ingkarin Apudyus kan siya un awed chi

osa'n galakla un man-Ariyon Apudyus un misagulud kan siya. ³¹ Sigud un ammun David un pauliyon

Apudyus taguwon kasin chi hachi'n galakla ya achipunla byeybyey-an ud Hades ya achipun bo meypos chi long-egla, siyad ibyegbyegala Messias un ibu-

un Apudyus. ³² Si Jesus chi mismu'n Messias, ti siya tilagun Apudyus kasin ked chikami losan cha mangi-

pakaammu si alla. ³³ Lipangatu siya'd langit ot un laid-

† Piola'n ibyega, ha nasyun un Rome achipun lampatingga, ti ha somsomokcha chicha abus chi nasyun.

†† Joel 2:28-32 ‡ Psalm 16:8-11 †† Psalm 132:11; 2 Samuel 7:12-13

chen si kilabyelin † ya kalobbongan Apudyus. Ot si langawatala si Ispiritun Apudyus un ingkarila, si Jesus chi langibuun si Ispiritun Apudyus ta inggew kan chitaku. Cha intullongyu ya chingngeyyu si sala, ked kingwan chi Ispiritun Apudyus. ³⁴ Awed chi inggilin David mipanggop si hachi'n lipangatu'd langit un kalala,

'Si Apudyus kalala kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku, inggala abyakok cha kabusuym.' †† Ngim ha ibyegbyegan David chakampun un longegla, ti chakampun un

siya hachi'n lipangatu'd langit ngim si Apula un si Jesus.

³⁶ Siya ipakaammuk kan chikayu'n galak Israel, si Jesus un illansayu si krus,

siya gettok un chilutukan Apudyus un Apu ya Mesias."

³⁷ Chingngeyn pun cha achu'n tagu imbyegan Peter, amod chi chachaulicha ot kalancha kan Peter ya cha uchum un apostoles, "Susulud, simma koonmi?"

³⁸ Ot kalan Peter kan chicha, "Losan kayu ked masapuy'n mambyabyawi kayu kan cha byasuyyu ya mam-pabunyeg kayu mipagapu si kilabyelin ya kalobbongan Jesu Kristu ‡ ta mapakawan cha byasuyyu, ya awatonyu Ispiritun Apudyus un idchola kan chikayu.

³⁹ Ti hachi ingkarin Apudyus un idchola kan chikayu ya cha galakyu ya cha tagu si adchayuwan un ili un pililialan mantagula."

⁴⁰ Ot achu imbyegbyegan Peter kan chicha un kalala, "Masapuy'n ilisiyu long-egyu si machusaan cha lawwing un tagu si sala'n lolap." ⁴¹ Ot achu cha lamati si imbyegan Peter ot lampabunygcha ot si hachi'n eygew umoy si tiyullibu'n tagu lichoga kan cha mamati. ⁴² Ot impapatcha lan-achey ya siluyutcha tudtuchun cha apostoles. Litimpuyugcha bo kan cha mamati un malluluwalu ya mangkakakan si tilapay un mammammokancha si latoyan Jesus.

Lan-os-ossaan Cha Mamati

⁴³ Achu cha lakaskaschaaw ya sinyey un impakwan Apudyus kan cha apostoles, ot patunged laschaaw cha achu'n tagu. ⁴⁴ Ot intuyutuyuy cha losan un mamati un lachagup ya lampaatodcha si kacha osa kan chicha si kukkuwacha. ⁴⁵ Lan-ilakucha si kukkuwacha ya pitacha ta idchoncha kan cha kadwacha'n mamati un makasapuy. ⁴⁶ Ileygew un intuyutuyuycha un lachagup lan-os-ossaan un lanchaychayaw si templo. Leyaluscha un pin-a mangkakakan si byebbyeyoy ot tuttuwa'n lagonalascha. ⁴⁷ Chilaychayawcha si Apudyus ya masmasom cha losan un tagu kan chicha. Ot ileygew un ichogan Apu kan chicha cha taguwola.

Ha Lummin-awaan Chi Lapilay

3 Si osa'n eygew, ummoy cha Peter kan John si templo si machema un uras chi malluwaluwan.

† Ha piola'n uguchon si Greek, lipangatu siya'd langit ot ummamuy si machuwalan Apudyus. †† Psalm 110:1 ‡ Ha ibyegala si Greek, mamabunyg kayu si ngachen Jesu Kristu. Itullongyu bo 10:48

² Si hachi inggew chi osa'n leyaki'n liyalak un lapilay un inggew si kalancha'n Bibiyu'n Sawang chi templo. Ileygew un achangoyoncha iyoy siya ta mampalimus kan cha tagu'n lumlok. ³ Intullongla pun cha Peter kan John un lumlok si templo, lampalimus kan chicha. ⁴ Intutukkeycha siya ot kalan Peter kan siya, "Itullonglu u chikami." ⁵ Ot intullongla chicha ti kalala lu awed idchoncha kan siya.

⁶ Ngim kalan Peter, "Lappun akit pilakku ya buyawanku, ngim ha awed kan sakon siya idchok. Mipagapu si kilabyelin ya kalobbongan un mampeypu kan Jesu Kristu un iNazareth, malidchayanka." ⁷ Ot iloglen Peter chi machuwalan un imala ot pilasikedla siya ot kakma kummoschey cha ikila. ⁸ Ot lasaliked ot lampepetuk ot illugila'n lalidchayan. Oli pun litun-ud kan cha Peter kan John un ummoy si templo ot lalidtidchayan ya lampepetuk un lanchaychayaw kan Apudyus. ⁹ Intullong losan cha tagu siya'n lalidtidchayan ya lanchaychayaw kan Apudyus, ¹⁰ ot immatulan-cha siya, siya hachi'n tagu'n ummaammuy un mampalimus si hachi'n Bibiyu'n Sawang chi templo ot patungedcha laslaschaaw lu simma lakwa kan siya.

¹¹ Si hachi, ummoycha Peter kan John si templo un kalancha'n Kallangan Solomon. Likikiwid chi hachi'n leyaki kan cha Peter kan John ked sintotodchak cha losan un tagu'n umoy si inggewancha, ti laschaawcha.

Ha Lantudtuchuwan Peter Si Templo

¹² Intullong pun Peter chicha, kalala, "Kailiyan un iyIsrael, pakayuggey masmaschaaw si alla? Ked payuggey chikami itutukkey un isun chi uwami'n kilabyelin willu kilabiyu chi lampatidchayan si alla'n tagu? ¹³ Chakampun kan chikami ngim si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkey taku'n Abraham, Isaac ya Jacob. Siya lampalin-awa si alla'n tagu ta mipaila kila-Apudyus Jesus un lansimbi kan siya utla lubung, ti gilamputla impan-gatu si Jesus ud langit. Si Jesus, un impuyangyu kan cha papangat ya ilissanyu si sangwalan Gubillachuyun Pilate, ulay lu imbyegalan mawayawayaan siya. ¹⁴ Lapun byasuyula ya lalintog, ngim ilissanyu siya ked ingkasinyu chilawat kan Pilate un wayawayaala osa'n kapapatoy. ¹⁵ Ot pilatoyyu mampeypuwan chi biyeg, ngim tilagun Apudyus siya kasin ked chikami tistigu si alla. ¹⁶ Gapu si kilabyelin chi ngachen Jesus kummoschey alla'n tagu un itutullongyu ya ammuy. Ked gapu si pammati kan Jesus lummin-awa chi alla'n tagu si sangwalanyu losan.

¹⁷ "Susulud, ammu un pilatoyyu pun si Jesus, achipunyu ammu lu silu siya. Ulay cha papangaty, achipun cha bo ammu. ¹⁸ Ngim ha latoyan Jesus, hachi katungpayan chi impakaammun Apudyus kan cha losan un propeta, un kalala ha Messiah un ibuunla ked masapuy'n manligat ya matoy. ¹⁹ Ked chikayu masapuy'n mambyabyawi kayu ya mansagung kayu kan Apudyus ta pakawalola cha byasbyasuyyu. ²⁰ Ti lu koonyu hachi, idchen Apudyus chikayu si koscheyn chi somsomok ya ibuunla kasin si Jesus un Messiah un chilutukala un manturay kan chitaku. ²¹ Ngim masa-

puy'n inggew si Jesus ud langit inggala chumtong chi timpu'n mampabiyuwan Apudyus kan cha losan, ti siya ingkarin Apudyus si awi kan cha propetala.

²² Kalan Moses, 'Si umali'n eygew awed chi osa'n propeta'n isuk un ibuun Apu taku'n Apudyus kan chikayu.

Siya ked osa un kailiyan taku un galak Israel.

Ked masapuy'n tuttuwaonyu losan un ibyegala.

²³ Ked lu silu achipun tumuttuwa kan siya ked misila kan cha tagun Apudyus

ta machusa ing-inggala.' †

²⁴ "Ked losan cha propeta mallugi kan Samuel inggala kan cha lisagsagulud kan siya ked impadtucha mipanggop kan cha makmakwa si sala. ²⁵ Chikayu galak cha propeta ked lipati kayu si katuyagen un ingkarin Apudyus kan cha aappuyu. Kalan Apudyus kan Abraham, 'Mipagapu kan cha galaklu, mabinchisyulan cha losan un tagu si losan un ili utla lubang.' ††²⁶ Ked chitaku'n Judio chi ummula'n langibuulan Apudyus si Messiah un chilutukala un mansimbi kan siya, ta binchisyulala chitaku lu man-awichen taku lawwing un kokoon taku."

Silangun Cha Peter Kan John Cha Kukunsisey

4 Si lakaug-ugguchen cha Peter kan John kan cha achu'n tagu, gummatong cha uchum un papachi, kapitan cha man-aachug si templo ya Saduceo. ² Summangacha ti cha Peter itudtuchucha ya ibyegbyegacha un ummuli latagu si Jesus, ked losan un matoy umuli cha bo matagu. ³ Ot chilokmaancha chicha ya gapu ta lummaschom, imbyayudcha chicha inggala labigat. ⁴ Ngim achu cha lanchochongngey un lamati. Ot ummachu cha bilang cha lamati un umoy si limallibu si hachi'n timpu.

⁵ Labigat pun, lachagup cha papangat cha Judio, palakayoncha ya mimistulun chi lintog ud Jerusalem. ⁶ Ot inggew cha Annas un kangatuwan un pachi ya si Caiaphas, John, Alexander ya uchum un agin chi kangatuwan un pachi. ⁷ Ummoycha illaya cha Peter kan John ot pilasikedcha chicha si sangwalancha ot silumeyyacha chicha un kalancha, "Simma lampeypuwan chi kilabyelinu un lampalin-awa si alla'n lapilay? Simma ngachen un us-useyonyu?"

⁸ Ot langkawachi Ispiritun Apudyus kan Peter ot laidchen si kilabyelin ot kalala, "Chikayun papangat ya palakayon. ⁹ Lu sumeyyaonyu chikami si sala mipanggop si bibiyu'n killingwami si alla'n lapilay ya imusonyu kan chikami in-ilola'n lummin-awa, ¹⁰ chongyonyu ta ipakaammuk kan chikayu ya cha losan un tagu'd Israel, un lummin-awa chi alla'n leyaki si sangwalanyu mipagapu si kilabyelin chi ngachen Jesu Kristu un in-azareth. Siya hachi'n illansayu si krus, ngim tilagun Apudyus kasin.

¹¹ 'Siya chi byetu'n illissan cha mampaud, siya lambyalin un

kapopotgen un byetu un mampakoschey si byeyoy.'

‡

¹² "Siya abus un Malagu kan chitaku. Ti lappun uchum si ngachen si intilun chi lubang un imbuun Apudyus un malagu kan chitaku malaksig kan Jesus."

¹³ Laschaaw cha Kukunsisey un langitullong si kilateyod cha Peter kan John, ti ammuchu un tagucha un labyabya saedcha un achipuncha lan-achey. O gayam, chicha lituntun-ud un kadkadwan Jesus. ¹⁴ Ngim achipuncha misulib chi lakwa ti inggew chi hachi'n leyaki'n lummin-awa un summisiked udchi si cheeg cha apostoles. ¹⁵ Ot pileyawacha cha Peter ta man-uugudcha. ¹⁶ Kalancha, "Simma koon taku kan cha alla'n tagu? Ti ammun cha losan un tagu utla Jerusalem cha lakaskaschaaw un killingwacha ked achipun makwa'n misulib taku. ¹⁷ Si sala og-ogyaton taku chicha ta achipuncha ug-ugguchon kasin kan cha tagu chi mipanggop si ngachen Jesus, pakalawa ta chongyon cha uchum chi mipanggop kan siya."

¹⁸ Ot ilayagencha cha apostoles kasin ot bililinchu chicha un kalancha, "Masapuy'n achiyu ikasin ibyegbyega chi ngachen Jesus. Ya achiyu ibyegbyega ya itudtuchu chi mipanggop kan Jesus ulay silu'n tagu."

¹⁹ Ngim summongbyat cha Peter kan John un kalancha, "Somsomkonyu, lu silu pion Apudyus un tuttuwaonmi, chikayu willu si Apudyus? ²⁰ Ti chikami, achipun makwa'n iyageymi un mangibyegbyega si cha intullongmi ya chingngeymi kan Jesus."

²¹ Hachi ked ilog-ogyat cha Kukunsisey chicha kasin ot imbukatcha chicha ti lappun gapun chi manchusaancha kan chicha, ti cha achu'n tagu chaychayawoncha si Apudyus si lakaskaschaaw un lakwa. ²² Ha leyaki'n lummin-awa ked lasuyuk un opat puyu tawonla.

Ha Lanchawatan Cha Mamati Si Kilateyod

²³ Libukat pun cha Peter kan John, langulincha si igew cha kadwacha'n mamati ot imbyegacha kan chicha cha losan un imbyegan cha ap-apun cha papachi ya pallakayon. ²⁴ Chingngeyn pun cha kadwacha'n mamati, lan-os-ossaloncha somsomokcha un lalluwalu kan Apudyus un kalancha, "Mallakabyelin un Apu un langwa si langit ya pita ya byeybyey ya losan un inggew. ²⁵ Illidchon Apudyus mipagapu si Ispiritula cha alla'n ugud kan Ari David un langibyega,

'Lappun bibiyu un panggop cha Gentil un sumanga ya cha tagu utla lubang un

mansomsomok si lappun simbilan planu un bumusuy kan siya, simma makwacha?

²⁶ Lachagup ya lansagala cha Ari ya cha papangat utla lubang un bumusuy

kan Apudyus ya Messias un chilutukala, simma makwacha?' ††

²⁷ "Ha imbyegan David, ti cha Ari Herod ya Pontius Pilate ya cha Gentil ya cha tagu'd Israel lachagupcha utla Jerusalem ta mantutuyegcha'n patoyon si Jesus un lappun byasuyula un chilutukam siya'n Messias. ²⁸ Lakwa losan un killingwacha mipagapu si kilabyelinlu ya in-

† Deuteronomy 18:15, 18-19 †† Genesis 22:18

‡ Psalm 118:22 †† Psalm 2:1-2

gkodchonglu si awi un makwa. ²⁹ Ked si sala Apu, chongyom cha iyog-ogyatcha kan chikami ya idchem cha bubùulom si kilateyod un mangibyegbyega si ugudlu. ³⁰ Ipailam chi kilabyelinlu ta makwa'n man-agas kami kan cha lasakit ya koonmi cha uchum un lakaskaschaaw mipagapu si ngachen Jesus, un lappun byasuyla un bubùulom."

³¹ Lagamputchu pun lalluwalu, lanyuggayug chi byeyoy un lachagupancha. Ot langkawachi Ispiritun Apudyus ot laidchen cha losan si kilabyelin ot lateyodcha un langibyegbyega si ugud Apudyus.

Lan-asituyung Cha Mamati

³² Lan-os-ossaan cha losan un mamati si somsomok ya panggopcha. Lappun mangibyega'n uwak si kukkuwala ngim id-idchencha losan cha kacha osa kan chicha. ³³ Ot gapu si amod un kilabyelin un laotod kan cha apostoles, intuytuyuyucha'n mantistigu un ummuli latagu kasin si Apu Jesus ot amod chi kachegun Apudyus un laluyung kan cha losan un lamati. ³⁴ Lappun osà makuyangan kan chicha, ti cha awed pitacha willu byeyoycha illakucha, ³⁵ ot illidchoncha ngilala kan cha apostoles ta chicha mangatod kan cha mamati un makasapuy.

³⁶ Si hachi'n timpu, inggew si Joseph, osa'n Levita un iCyprus. Lingachelancha apostoles siyà Bernabas (piola'n uguchon, "Sumegeg"). ³⁷ Illakula pitala ot illidchola ngilala kan cha apostoles.

Cha Ananias Kan Safira

5 Ngim inggew cha man-asawan Ananias kan Safira un langilaku si pitacha. ² Lantuyagencha'n itayucha uchum un ngilan chi pitacha ot illiyoy Ananias cha uchum un ngilala ot impeyangla kan cha apostoles un kalala, "Allaya ngilan chi pitami."

³ Ot kalan Peter, "Ananias, puggey ipalubus un mangkawachi si Satalas si somsomoklu ya mantuntulli si Ispiritun Apudyus si langitayuwanyu si uchum un ngilan chi pitayu ⁴ Sakbyey un illakuyu pita, uwayu. Ot lagamputyu pun illaku, awed kan chikayu lu simma pi-onyu'n koon si ngilala, ked lappun mangipatut kan chikayu'n idchonyu kan chikami. Puggey un hachigga simsimoklu'n koon? Chakampun si cha tagu tiluntuliyam, ngim si Apudyus!"

⁵ Chingngeyn pun Ananias chi imbyegan Peter, kakma latuwang ot latoy. Oli pun ummali cha uchum un bumaru ot bilussungcha lechegla si luput ot illawacha ummoy illobon siya. Ot amod chi ogyat cha losan un inggew si intullongcha'n lakwa kan siya.

⁷ Lummaus pu tiyun uras, gummatong si Safira un asawala ngim achipunla ammu lu silu lakwa. ⁸ Lagamput pun Peter impaila pilak, ilimusla kan siya, "Ibyegam, ha laoy chi losan un ngilan chi pitayu?"

Summongbyat, "O, lait losan." ⁹ Oli pun kalan Peter kan siya, "Payuggey lantuyagen mangin-in-an chi Ispiritun chi Apu? Chongyom! Allatcha'n ased cha ummoy langimbon kan asawam ked umoy chika bo ipasali

ilawa." ¹⁰ Ot kakma latuwang si sangwalan Peter ot latoy. Lilumlok pun cha bumaru, intullongcha bo'n latoy siya ot ilachangoycha illawa ot ummoycha illobon si cheeg asawala. ¹¹ Ot losan cha mamati ya losan un langngey si lakwa amod chi ilogyatcha.

Cha Lakaskaschaaw Un Killingwan Cha Apostoles

¹² Si hachi'n timpu, achu cha lakaskaschaaw un killingwan cha apostoles kan cha achu'n tagu. Ot pin-a lachagup losan cha mamati si templo un ngadloncha "Kallangan Solomon." ¹³ Cha achipun mamati, umogyatcha'n mitipug kan chicha ngim masmas-om cha tagu kan chicha. ¹⁴ Ngim ummachu-achu cha lamati'n leyaki ya byebyai kan Apu Jesus ot lichogacha kan cha mamati. ¹⁵ Gapu si kawachin cha apostoles, illiyoy cha tagu cha lasakit si kesa ya imbyelatcha chicha si katlicha ya obokcha, ti kalancha lu lumaus si Peter maayungancha si alliliwanla ya cha uchum ked makaan chi sakitcha. ¹⁶ Amod cha tagu'n lampeypu si ili-ili'n mampalikwos ud Jerusalem, inggetongcha cha lasakit ya cha laayan ot bummayucha losan.

Ha Lapaligatan Cha Apostoles

¹⁷ Ot si hachi, amod chi apos chi kangatuwan un pachi ya losan un kadwala'n chogacha un Saduceo kan cha apostoles. ¹⁸ Ot ummoycha chilokmaan cha apostoles ot imbyayudcha chicha. ¹⁹ Ngim si hachi'n labi, ummoy chi anghel Apudyus ot inwalitla olob chi byabyayyuchen ot illawala cha apostoles ot kalala kan chicha, ²⁰ "Inkayu si templo ya ibyegayu kan cha achu'n tagu chi mipanggop kan Jesu Kristu un mangtod si biyeg ing-inggala."

²¹ Wiswisngit pun, tiluttuwan cha apostoles chi imbyegan chi anghel. Lilumlokcha si kallangan chi templo ot illugicha'n mantudtuchu kan cha tagu.

Oli pun, gummatong chi kangatuwan un pachi ya cha bubuyunla'n Saduceo si lugey'n mammimitingancha ot impaayegcha cha kukunsisey ya losan un pal-lakayon ta mammimitingcha. Ot lambuuncha si pulis chi templo un umoy mangaya kan cha apostoles si byabyayyuchen. ²² Ngim gummatongcha pun udchi, lappun cha apostoles ud chayom ot langulincha kan cha kukunsisey ot imbyegacha, ²³ "Gummatong kami pun ud byabyayyuchen, lichachakig cha olob. Inggew bo cha man-aachug udchi un summisiked si lasin chi sawang. Ngim inwalitmi pun, lappun tagu'd chayom."

²⁴ Chingngeyn pun chi kapitan cha man-aachug si templo ya ap-apun cha papachi, achipuncha makaskasmok ya laschaawcha lu simma makwa kasin.

²⁵ Oli pun gummatong chi osa'n lampeypu si templo ot imbyegala kan chicha, "Cha tagu'n imbyayudyu, awed cha si templon mantudtuchu kan cha tagu."

²⁶ Ot ummoy chi kapitan pati cha man-aachug illaya chicha. Ngim achipuncha pilatut chicha ti umogyatcha

† Ha uchum un piolan uguchon si Greek ked simman lin chi lakwa kan chicha?

kan cha achu'n tagu pakalawa ta bintukoncha chicha.

²⁷ Ot illiyoycha cha apostoles impasangu kan cha kukunsisey. Ot silukun chi kangatuwan un pachi chicha un kalala, ²⁸ "Bililinmi chikayu un achi kayu mantudtuchu mipanggop kan Jesus, ngim ilam-amodyu impakaammu siya si intilun chi Jerusalem ya pabyasuyonyu bo chikami un ibyegbyegayu un chikami lamatoy."

²⁹ Ot summongbyat si Peter ya cha uchum un apostoles, "Masapuy'n tuttuwaonmi si Apudyus, chakampun un tagu. ³⁰ Chikayu langtoy kan Jesus, illansayu siya si krus. Ngim si Apudyus un chilaychayaw cha aappumi, siya lalagu kan Jesus kasin ³¹ ot impangatula siya si machuwalanla ta siya Pangat ya Malagu, taplu idchela cha tagu'd Israel si wayacha'n mambyabyawi kan cha byasuycha ked mapakawancha. ³² Chikami cha tistigu kan cha alla ya Ispiritun Apudyus un illidchola kan cha tumuttuwa kan siya."

³³ Chingngeyn pun cha kukunsisey hachi, amod chi silangacha ot pioncha'n otoyon cha apostoles. ³⁴ Ngim inggew chi osa'n Pariseo un mangngachen Gamaliel, un mistulun chi lintog un mas-oman cha losan un tagu. Summiked ot imbilinla un ilawacha yan akit chicha. ³⁵ Ot kalala kan chicha, "Susulud un iyIsrael, amman taku allechen chi koon taku kan cha alla'n tagu. ³⁶ Si sin-eygew, inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Theudas un ibyegbyegalan langatu siya. Umoy si opat gasut cha leyaki'n litun-ud kan siya un disipulusla. Ngim pilatoy cha suychachu siya ked cha disipulusla liwatakcha ot hachi alungusla. ³⁷ Lagampun pun siya, inggew bo si Judas un iGalilee un summupling si gubillun chi Rome si timpun chi lampalistaan cha tagu. Achu bo cha litun-ud kan siya. Ngim pilatoycha siya ot cha disipulusla liwatak cha bo. ³⁸ Si sala, ibyegak kan chikayu lu ngay wayawayaan taku ya byebyey-an taku chicha. Ti lu ha panggopcha willu kooncha ked lampeypu si tagu, achipun mituyuy. ³⁹ Ngim lu lampeypu kan Apudyus, achipun taku maabyak chicha, ti Apudyus chi busuyon taku." Ot tiluttuwan cha kukunsisey imbyegan Gamaliel.

⁴⁰ Ot impaayegcha kasin cha apostoles ot impasaplitcha chicha. Ot imbilincha un achipuncha kasin man-ugud mipanggop kan Jesus ot imbukatcha chicha.

⁴¹ Ummoyon pun cha apostoles, amod chi galascha ti imbilang Apudyus chicha un kalobbongancha un mapaligatan mipagapu kan Jesus. ⁴² Ileygew un intuyuyuycha lantudtuchu ya langibyegbyega si templo ya cha achu'n byebbyeyoy un si Jesus chi Messiah.

Cha Kawachin Cha Pitu'n Leyaki'n Lachutukan

6 Si hachi'n timpu ummachu-achu cha bilang cha mamati ot inggew chi lansusubogen cha Grego'n Judio kan cha sigud un Judio. Ha lansusubogen cha Grego'n Judio ked bilaybyay-ancha cha labayyu si ileygew un lanwayasancha si makan. ¹² Ot chilagup cha simpuyu ya chuwa'n apostoles cha losan un ma-

† palagwayas si makan

mati ot kalancha kan chicha, "Ha kawachimi mangibyegbyega ya mantudtuchu si ugud Apudyus, chakampun un manwayas si makan. ³ Susulud, pumili kayu si pitu'n leyaki un bibiyu ugalicha, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus ya lasilib. Chicha mangipiyeyan taku un manwayas kan cha makan. ⁴ Ked chikami, ipapuutmi un malluwalu ya mangibyegbyega si ugud Apudyus."

⁵ Las-om cha losan un mamati si imbyegan cha apostoles ot chilutukancha cha Stephen, osa'n lapigsa pammatila ya laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus. Cha uchum ked cha Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas ya Nicolaus un osa'n Gentil un iyAntioch ngim umulu-ulud si ugalin cha Judio. ⁶ Impasangucha chicha kan cha apostoles ot impatay cha apostoles cha imacha'n langiluwalu kan chicha.

⁷ Hachi ked, lituyutuyuy un lanchilongey ugud Apudyus ya ummachu-achu cha bilang cha mamati'd Jerusalem. Inggew bo cha achu'n papachi un tiluttuwacha si Apudyus si lamatiyancha kan Jesus.

Ha Lalokmaancha Kan Stephen

⁸ Amod chi kachegun Apudyus kan Stephen ya illidchela siya si kilabyelin un mangwa si achu'n lakaskaschaaw ya sinyey si sangwalan cha tagu. ⁹ Ngim silupling cha uchum un tagu si Stephen. Cha Judio un lampeypu si grupu un ngadloncha Sinagogan cha Lawayawayaan un Lanmusassu un iCyrene ya iyAlexandria. Ya uchum un Judio un lampeypu si probinsiya ud Cilicia ya Asia, chicha lakasongsongbyat kan Stephen. ¹⁰ Ngim achipuncha kabyeyan un sumongbyat kan Stephen ti illidchen chi Ispiritun Apudyus siya si kilasilib un makasillongbyat kan chicha.

¹¹ Ot ha kingwacha, pilasuksukancha cha uchum un leyaki ta pabyasuyoncha siya, un kalancha, "Chingngeymi siya un lan-ugud si lawwing un bumusuy si lintog Moses ya si Apudyus." ¹² Ot gilagayacha pasangaon cha achu'n tagu, cha pallakayon ya mimistulun chi lintog kan Stephen. Ot ummoycha chilokmaan si Stephen ot illiyoycha impasangu kan cha kukunsisey. ¹³ Oli pun lan-ayegcha bo kan cha latuli'n tistigu un lantuntulli mipanggop kan siya, un kalancha, "Ha alla'n tagu pasig man-ugud si bumusuy si alla'n lasantuwan un templo ya lintog Moses. ¹⁴ Ti chingngeymi siya un langibyega un si Jesus un iNazareth ked yam-alola alla'n templo ya sukatala bo cha ugali un impatawid Moses kan chitaku." ¹⁵ Losan cha kukunsisey ya uchum un lachagup udchi intutukkeycha si Stephen ot illilacha lupala un isun chi lupan chi anghel.

Ha Imbyegan Stephen

7 Oli pun ilimus chi kangatuwan un pachi si Stephen, "Tuttuwa kamma ipabyasuycha kan si-ka?"

² Summongbyat si Stephen, un kalala, "Susulud ya Aamma, chongyonyu sakon. Si awi, lampaila si Apudyus un kangatuwan kan cha chachakkey taku'n Abraham si inggewala'd Mesopotamia, si chaampunla ayan ud Haran. ³ Kalan Apudyus kan siya, 'Telam chi ilim ya cha aagim ta ingka si ili un asik ipaila kan sika.' †

⁴ "Ot tilelan Abraham chi ili'd Chaldea ot ummoy illinggew ud Haran. Latoy pun si amala, inchayan Apudyus siya si alla'n ili un ummiliyan taku si sala. ⁵ Si hachi'n timpu, lappun pità impatawid Apudyus kan siya, ulay sin-appayan. Ngim ingkarin Apudyus un asila idchon chi alla'n ili kan siya un mangkuwala ya cha galakla un misagsagulud kan siya. Si langibyeg-an Apudyus kan siya, cha Abraham kan asawala lappun alakcha. ⁶ Imbyegan bo Apudyus kan siya un cha galakla umoycha si sabyali'n ili ked mambyaliloncha chicha musassu ya mapaligatancha inggala lummaus chi opat gasut un tawon. ⁷ Ngim imbyegan Apudyus, 'Chusaok cha tagu'n lammusassuwancha, ked telan cha galaklu udchi ked mangulincha si alla'n ili ya manchaychayawcha kan sakon.' †† Ot imbilin Apudyus kan Abraham un masapuy'n masogyatan cha losan un leyaki'n galakla ti siya sinyeyn chi katuyagen un in-chategla kan chicha. Liyalak pun si Isaac un alak Abraham, silogyatala si mikawayun eygew. ‡ Ot lummaus pu achu'n tawon silogyatan Isaac chi alakla'n Jacob. Lummaus pu achu'n tawon katchi bo kingwan Jacob kan cha simpuyu ya chuwa'n aalakla'n leyaki, un chachakkey taku.

⁹ "Ngim cha chachakkey taku maaposcha kan Joseph un suludcha, ot ingngilacha siya kan cha uchum un tagu'd Egypt ta mambyaliloncha musassu udchi. Ngim awed si Apudyus kan siya. ¹⁰ Ot illisila siya kan cha losan un ligatla. Illidchela siya si kilasilib ya bibiyu'n ugali si sangwalan Pharaoh, un Ari'd Egypt. Ot chilutukan Pharaoh siya un misagsagulud un pangat ud Egypt ya illigala siya un man-aayyuwan si losan un kukkuwala.

¹¹ "Ummoy pu lakapigan tawon, chillumtong chi uyat si losan un ili'd Egypt ya Canaan, ot amod chi ligat cha tagu ot cha chachakkey taku lappun mangeancha si makan. ¹² Chingngeyn pun Jacob un awed cha litepon un makan ud Egypt, imbuunla cha aalakla'n lelleyaki un chachakkey taku ta umoycha malamchamuwan malukmun ud Egypt. ¹³ Si pidwa'n ummoyancha, impatigammun Joseph chi long-egla kan cha susuludla ya impatigammula bo kan Pharaoh cha mipanggop kan chicha ya si amala. ¹⁴ Ot impaayeg Joseph si amala'n Jacob ya losan cha susuludla ya cha pamilyacha ta umalicha'd Egypt. Pitumpuyu ya lima lamung cha losan. ††¹⁵ Ot ummoycha'd Egypt illinggew ot udchi latoyan cha Jacob ya aalakla un chachakkey taku. ¹⁶ Ot cha lechegcha illiyoycha ud Shechem ot illoboncha si gongeb un lingin-an Abraham si lapotog un palata kan cha alak Hamor.

¹⁷ "Ngim allà akit pun un tungpayon Apudyus chi ingkarila kan Abraham, cha chachakkey taku laam-amod cha ummachu-achu ud Egypt. ¹⁸ Oli pun lanturay osa'n Ari ud Egypt. Achipunla ammu chi mipanggop kan Joseph. ¹⁹ Ha alla'n Ari leyanggas kan cha chachakkey taku ya pilaligatala chicha ot impatutla impabyellu cha kàiyalak un leyaki ta matoycha.

²⁰ "Si hachi'n timpu liyalak si Moses, laleman un alak si sangwalan Apudyus. Tiyu'n buyan chi lalagibiyan ilala kan siya ud uwacha. ²¹ Si lalancha kan siya si igid chi chewwang, inchesan chi byebyeyasang un alak Pharaoh siya. Illayala siya ot siya lamachakey kan siya un kamad alakla. ²² Litudtuchu kan Moses cha losan un kilasilib cha iyEgypt ot lambyalin un pangnguguchen ya pin-a mangwa si ustu.

²³ "Lantawon pun si Moses si opat puyu, simsimmokla'n umoy geggakayon cha chogala'n galak Israel.

²⁴ Ummoy pun, liyaspuy'n inchesala osa'n iyEgypt un palpaligatala osa'n iyIsrael. Ot ummoyla tiluyungan iyEsrael ot imbyayosla pilatoy chi hachi'n iyEgypt.

²⁵ Kalan Moses lu laawatan cha chogala'n iyIsrael un siya imbuun Apudyus un manwayawaya kan chicha'd Egypt, ngim achipuncha laawatan. ²⁶ Labigat pun gilakgakayla kasin chicha ot inchesala cha chuwa'n iyIsrael un pin-a mantiliw, bilechakla chicha un mantiliw, un kalala, 'Bubuyun, mansulud kayu, pakayuggey mantitillalung mantitiliw?'

²⁷ "Ngim hachi'n mamampaligat si osa intukbyangla si Moses ot kalala, 'Silu langibyega kan sika un alla kalobbongam un mangituray ya manguis kan chikami? ²⁸ Ha piom bo'n otoyon sakon un isun chi killingwam si hachi'n iyEgypt gebyen?' ²⁹ Ummogyat si Moses si chingngeyla hachi, ot ummawid ummoy illinggew si ili'd Midian. Udchi langasaw-ala ot gummalak si chuwa'n leyaki. ††

³⁰ "Lummaus pu opat puyu'n tawon, lampaila osa'n anghel Apudyus kan Moses si gumilegileb un kayu si lugey un lappun ummili un achali si bilig Sinai. ³¹ Intul-long pun Moses chi hachi, laschaaw ot ummachali ta itullongla ot si hachi met laing chingngeyla gingan Apudyus un kalala, ³² 'Sakon si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkeyyu, cha Abraham, Isaac ya Jacob.' Chingngeyn pun Moses chi hachi, lamaypayog-pog si ogyatla ot achipun makaiteyod un mangitul-long.

³³ "Ot kalan Apudyus kan siya, 'Kaalom chi sancheym, ti lasantuwan chi lugey'n sumisikkachem. ³⁴ Intul-longku'n lapampaligatan cha taguk ud Egypt. Chingngeyk chi ayuwongcha. Ked ummaliyak un manwayawaya kan chicha. Umalika, ta ibuunku sika ud Egypt.' †††

³⁵ "Si Moses chi lilaksig cha chachakkey taku si langibyeg-ancha, 'Silu langibyega kan sika un alla kalobbongam un mangituray ya manguis kan chikami?' Ngim siya imbuun Apudyus un manturay ya manwayawaya kan chicha si tuyung chi anghel un lampaila kan siya si gumilegileb un kayu. ³⁶ Ot intallay Moses cha iy-

† Genesis 12:1 †† Genesis 15:13-14 ‡ Genesis 17:10-14, 21:2-4 †† v. 9-15 Genesis 37-49

†† v. 17-29 Exodus 1:7--2:15 ††† Exodus 3:1-10

Israel ud Egypt, ya achu killingwala'n lakaskaschaaw si inggewancha'd Egypt ya chummemangancha si Mancheyaeg un Byebyey ya lalidtidchayalancha si lugey un lappun ummili si opat puyu'n tawon. ³⁷ Si Moses mismu langibyega kan cha tagu'd Israel, 'Si umali'n eygew awed chi propeta un isuk un ibuun Apudyus kan chikayu. Osa siya un lampeypu kan chitaku'n galak Israel.' ³⁸ Si laam-ammungan cha chachakkey taku si lugey'n lappun ummili, si Moses chi kilaug-uggud chi anghel si lap-at chi Bilig ud Sinai, ya ilawatla tumagu'n ugud Apudyus ta idchola kan chitaku.

³⁹ "Ngim cha chachakkey taku, lilaksigcha si Moses achipuncha tiluttuwa imbyegala, ti pioncha'n mangulin ud Egypt. ⁴⁰ Labyeyeg pun si Moses si tuktuk chi hachi'n bilig, kalancha kan Aaron, † 'Ikopyaam un chikami si chaychayawonmi un mangichayan kan chikami, ti lappun ammumi lu silu lakwa kan Moses un langitallay kan chikami'd Egypt.' ⁴¹ Hachi timpu un langwaanacha si silan-byaka ot siya lanchatulancha ya piliyastaanacha killingwan chi imacha. ⁴² Ot lan-awichen Apudyus chicha ot bilay-ala chicha ta manchayawcha si ilit, seyeg ya bituwon, isun chi liigili si liblun cha propeta un kalala,

'Chikayu'n Israelitas! Alala! Pin-a kayu lanchatchatun kan sakon si inggewanyu si

lugey un lappun ummili si opat puyu'n tawon ngim kalanyu pun gey lu sakon chi lanchatulanyu. Chakampun!

Ti ha lanchatulanyu ked chi silan-apudyus un Moloch ya silan-apudyus un Refam, un killingwayu'n chaychayawonyu.

Hachi gapulan paoyolok chikayu si adchayuwan un ili'n malausan ud Babylon.' ††

⁴⁴ "Si inggewan cha chachakkey taku si lugey un lappun ummili, langwacha si sigey un tinulda un mangipaila un awed si Apudyus kan chicha. Ha in-iloncha'n langwa, kingwacha si ustu-ustu'n kopyan impailan Apudyus kan Moses. ⁴⁵ Latoy pun si Moses, lipasalot si Joshua un langipangat kan chicha si ummaliyancha utla'n ili. Ot hachi'n sigey un tinulda, inyaw-awitcha si ummoyanacha lansakupan si pitan cha tagun pileyyaw Apudyus. Hachi'n sigey illinggew si ili taku inggala si timpun Ari David. ⁴⁶ Laslas-om si Apudyus kan David. Ot chilawat David kan Apudyus ta ipalubusla'n mam-paud si ustu'n inggewala un manchaychayawan cha tagu'd Israel kan siya. ⁴⁷ Ngim si Solomon un alakla ††† chi lamaud si byeyoy para kan siya.

⁴⁸ "Ngim si Apudyus un Kangatuwan, achipun inggew si byeyoy un pilaud cha tagu, siya imbyegan chi osa'n propeta,

⁴⁹ Kalan Apudyus, 'Ud langit chi umamuyak un man-turayan ked utla pita chi gugussak.

Tuttuwa'n achipun kayu makapaud si byeyoy un umalay para kan sakon.

Achipun kayu makakopya si lugey un man-illongak. ⁵⁰ Ti sakon chi langwa kan cha losan un awed.' †††

⁵¹ Ot intuyuy Stephen un kalala, "Chikayu'n mangkatangkin! Lasogyatan kayu ngim isun chi som-somok chi pagalu somsomokyu ya laamin kayu latuyong si ugud Apudyus. Pasigyu suplingon chi Ispiritun Apudyus un isun chi killingwan cha chachakkey taku. ⁵² Awed kamma propetan Apudyus un achipun cha chachakkey taku pilaligatan? Lappun pulus. Pila-toycha cha imbuun Apudyus un umoy langibyega si gumatngan alakla'n Jesus un lappun byasuyula. Ked chikayu, inyibityu ya pilatoyyu si Jesus. ⁵³ Chikayu lalawid si lintog un illidchon Apudyus kan chitaku mipagapu kan cha anghel, ngim achipunyu tiluttuwa."

Ha Laminbintukancha Kan Stephen

⁵⁴ Chingngeyn pun cha papangat cha Judio imbyegan Stephen, amod chi silangacha ya langamu-amukcha'n singngingillot cha ngiponcha kan siya. ⁵⁵ Ngim si Stephen, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus, lantanged ud langit ot intullongla lumilalilang un kilachayaw Apudyus ya si Jesu Kristu un summisiked si machuwalan Apudyus. ⁵⁶ Ot kalala, "Itullongyu! Lailak un liwalit ud langit ked ha ilawagencha'n Alak chi Tagu summisiked si machuwalan Apudyus."

⁵⁷ Ked cha papangat cha Judio, ilupupcha inggacha ot simpapakuycha ta achipuncha chongyon chi ibyegbye-gala. Ot lichug-aycha kan siya ot chokmaanacha siya, ⁵⁸ ot lilatlatcha siya lilasin si ciudad ot tilamtampukcha siya. Ot cha tistigu kilaanacha takpin chi silupcha ot imbyelatcha kan Saul un osa'n bumaru. ⁵⁹ Si lalamtampukancha kan Stephen, lalluwalu un kalala, "Apu Jesus, awatom chi kalichodwak." ⁶⁰ Ot lampalintuming ot illip-kawla, un kalala, "Apu, achim otyan ipabyasuy kan chicha chi alla'n kingwacha kan sakon." Lagamputla pun imbyega hachi, latoy.

Ha Lamaligatan Saul Kan Cha Mamati

8 Si Saul chi langituluk si lamatoyanacha kan Stephen. Si hachi'n eygew lanlugi patunged un lamaligatancha kan cha mamati'd Jerusalem ot liwatak cha kaachuwan un mamati. Ummoycha si kailiili si probinsiyen chi Judea kan Samaria ngim latelan cha apostoles. ² Inggew cha uchum un lelleyaki'n mangapudyus un ummoy langimbon kan Stephen ot amod chi ilibincha si langchucha kan siya. ³ Ngim si Saul il-lugila'n pilaligatan cha mamati. Ummoyla lillok cha byebbyeyoy cha mamati ya lanlatlat kan cha leyaki man willu byebyai ot impabyayudla chicha.

Libyegbyega Bibiyu'n Chameg Ud Samaria

⁴ Cha lawatawatak un mamati, imbyegbyegacha ugud Apudyus si losan un ili'n ummoyanacha. ⁵ Osa kan chicha ked si Philip. Ummoy si osa'n ili ud Samaria ot

† Aaron ummula'n sulud Moses un laluyung kan siya un langichayan kan cha Judio si ummoyolancha'd Egypt. Siya bo ummula'n kangatuwan un pachin cha Judio. †† Amos 5:25-27 ‡ Exodus 25:9, 40 †† Joshua 3:14-17 †† 2 Samuel 7:1-16 ††† 1 Kings 6:1-38

††† Isaiah 66:1-2

imbyegbyegala'n si Jesus chi Messias kan cha tagu ud-chi. ⁶ Chingngeyn pun cha amod un tagu chi imbyegbyegala ya intullongcha cha lakaskaschaaw un pin-ala killingwa, lamaticha si imbyegala. ⁷ Pileyyawla cha ayan un inggew kan cha achu'n tagu ot ummak-akikis cha ayan un lummawa ya achu cha lapalalais ya lapilay un lummin-awa. ⁸ Ot amod chi galas cha tagu si hachi'n ciudad.

⁹ Inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Simon, un labyeyeg un pin-a mansalamangka si hachi'n ciudad. Laslaschaaw cha tagu'd Samaria si pin-ala killingwa. Ibyegbyegala un siya ked langatu'n tagu. ¹⁰ Ked cha achu'n tagu, langatu man kan labyabya, ammancha lanchochongngey kan siya ya ibyegbyegacha un, "Ha alla'n tagu siya Pallakabyelin Apudyus un ngadloncha Kangatuwan." ¹¹ Ot intuyuycha lanchochongngey kan siya ti labyeyeg un laslaschaawcha si pin-a mansalamangka. ¹² Ngim si lamatiyancha si bibiyu'n chameg un imbyegbyegan Philip mipanggop si Mampangan Apudyus ya mipanggop kan Jesu Kristu, ot lampabun-yegecha, cha leyaki ya cha byebyai. ¹³ Ulay si Simon lamati ya lampabunyege bo ot lituntun-ud kan Philip. Ot intullongla pu lakaskaschaaw un killingwan Philip, laschaaw.

¹⁴ Chingngeyn pun cha apostoles ud Jerusalem un lamati cha tagu'd Samaria si ugud Apudyus, imbuuncha cha Peter kan John udchi. ¹⁵ Gummatongcha pun, illuwaluwanha cha mamati ta awatoncha Ispiritun Apudyus. ¹⁶ Ti hachi'n timpu, chaan umoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha, labunyagencha abus si ngachen Jesu Kristu. ¹⁷ Oli pun impatay Peter kan John chi imacha kan chicha ot ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha.

¹⁸ Intullong pun Simon un laatod chi Ispiritun Apudyus kan chicha si langipatayan cha apostoles si imacha kan chicha, langatod si pilak kan cha Peter kan John. ¹⁹ Ot kalala, "Idchelak bo si lait un kilabyelin ta ulay silu mangipatayak si imak, maidchen si Ispiritun Apudyus."

²⁰ Ngim kalan Peter kan siya, "Mipati otyan cha pilaklu kan sika masgob ud impiyeylu, ti kalam pun lu makwa'n mangin-an chi sagot Apudyus si pilak! ²¹ Lappun biyanglu si alla'n kawachimi ti chakampun si ustu mansosomsomoklu si sangwalan Apudyus. ²² Mambyabyawika si lawwing un simsimmoklu ked mal-luwaluka kan Apu, ta lu makwa, pakawalola sika. ²³ Ti mailak un amod chi aposlu ya bilabyayud chika si byasuy."

²⁴ Ot kalan Simon, "Kewayu ta iluwaluwanyu sakon ta lappun makwa kan cha imbyegayu kan sakon."

²⁵ Lagamput pun cha Peter kan John impakaammu ya imbyegbyega ugud Apudyus udchi, langulincha'd Jerusalem. Si langulilancha, imbyegbyegacha bibiyu'n chameg si achu'n ili'd Samaria un illoycha.

Lamati Osa'n IyEthiopia

²⁶ Oli pun, imbyegan chi osa'n anghel Apudyus kan Philip, "Ingka si mampachaya un kesa un man-osog ud

Jerusalem umoy ud Gaza." [†] Ha alla'n kesa mangoy si lugey un lappun chelum. ²⁷ Ot lallibbyat si Philip ot ummoy. Ot si inggewala si chayan, ilabotla osa'n langatu'n opisyey un iyEthiopia un siya man-aayyuwan kan cha losan un kilabyaklang Candace, Reyna ud Ethiopia. ^{††} Ummoy ud Jerusalem lanchaychayaw kan Apudyus, ²⁸ ot mangulin un lanlulugen si kalisala ked byasbyasaola liblu un inggilin propeta Isaias. ²⁹ Kalan chi Ispiritun Apudyus kan Philip, "Ingka achaliyon chi kalisa."

³⁰ Ot lalodchak si Philip ummachali, ot chingngeyla siya un byasbyasaola liblu'n propeta Isaias. Ot ilimus-la, "Maawatam kamman chi halat un byasbyasaom?"

³¹ Summongbyat chi opisyey, "Ma in-ilog un makaawat lu lappun mangipakaawat kan sakon?" Ot ilayagela si Philip ta makalugen kan siya. ³² Ha bilasbyasala allaya, "Isun chi keylilu un iyoycha si lugey'n peypeytiyan ya isun chi ayyubun chi keylilun ammala gumigillok lu pukisanha, achipun pulus guminga.

³³ Imbibincha siya ya achipun lalintog chi langkukuischa kan siya. Lappun

mangibyega mipanggop si galakla, ti lapongted chi biyegla utla pita." [‡]

³⁴ Si lamasbyasaala, kalala kan Philip, "Ibyegam u lu silu ibyegbyegan chi propeta. Ha long-egla willu sabyali?" ³⁵ Oli pun gumminga si Philip un illugila si alla'n liigili'n ugud Apudyus. Ot imbyegala bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus. ³⁶ Si lanluluggelancha, lichuumcha si awechen chi chelum. Ot kalan chi opisyey kan Philip, "Alliya chelum utla. Ha makwa kamman un mabunyagelak?"

³⁷ Ot kalan Philip, "O, makwa lu tuttuwa'n mamatika kan Jesus." ^{‡‡}

Kalan chi opisyey, "O, mamatiyak. Mamatiyak un si Jesu Kristu ked Alak Apudyus." ³⁸ Ot pilailongla kalisa ot lummogsedcha ummoy si chelum ot bilunyagen Philip siya. ³⁹ Ummopwascha pun si chelum, kakman chi Ispiritun Apudyus intallay si Philip si sabyali'n lugey. Ot lappun kasin intullong chi opisyey kan siya. Ngim intuyuy chi opisyey'n ummoyon un langgang-galas. ⁴⁰ Ngim si Philip illinggew ud Azotus. Imbyegbyegala bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus si losan un ili un illoyla inggala'd gummatong ud Caesarea.

Ha Lamatiyan Saul Kan Jesus

(Act. 22:6-16;26:12-18)

9 Si hachi'n timpu, intuyuy Saul un man-og-ogyat un mamatoy kan cha mamati kan Apu Jesus. Ot ummoy si kangatuwan un pachi ² ot lampakwa si suyat kan cha papangat cha sinagogan cha Judio ud Damas-

[†] *Chuwa piola'n uguchon. Ha alla'n kesa ked achipun mausey si sala. Ha alla'n ili ked lappun ummili si sala.* ^{††} *Candace - Achipun ngachen ngim tite. Piolan uguchon queen willu byebyai un manturay.* [‡] *Isaias 53:7-8* ^{‡‡} *Ha alla'n bersikulu ked lappun si chachaan un manuscript si Greek.*

cus, taplu mapalubusan un manchokma si ulay silu'n maochesala un mamati kan Jesus, leyaki man willu byebyai ked iyoyla chicha ibyayud ud Jerusalem. ³ Si inggewala si chayan un ummachali'd Damascus, kakma lalising si lapigsan silaw un lampeypu'd langit. ⁴ Ot laodcheg siya ot chingngeyla ginga un kalala, "Saul, Saul, puggey palpaligatan sakon?"

⁵ Ilimus Saul, "Siluka, Apu?"

Summongbyat, "Sakon si Jesus un palpaligatam. ⁶ Lumibbyatka ta ingka si ciudad ked awed chi mangibyega kan sika lu simma masapuy'n koom."

⁷ Summisiked cha kadwan Saul un lappun makaginga, ti chingngeycha hachi'n ginga ngim lappun intulongcha si tagu. ⁸ Ot lumibbyat si Saul ngim manchiyat pun, achipun makatullong. Ot kiliwidcha kadwala ot ipuyutcha siya'd Damascus. ⁹ Tiyu'n eygewla un achipun makatullong ya achipun langan ya ummilum.

¹⁰ Udchi Damascus, inggew chi osa'n disipulus Apudyus un mangngachen Ananias. Lampaila si Apu Jesus kan siya si in-ilopla ot kalala, "Ananias!"

Kalala, "Ma ibyegam, Apu?"

¹¹ Kalan Apu Jesus kan siya, "Lumibbyatka ya ingka si kesa un ngadloncha mallintog ked imusom chi byeyoy Judas lu awed si Saul un iTarsus udchi. Awed un maluwaluwalu si sala. ¹² Ot impailan Apudyus kan siya si in-ilop chi osa'n leyaki'n mangngachen Ananias un lilumlok si inggewala ot impatayla imala kan siya ta makatullong kasin."

¹³ Ngim kalan Ananias, "Apu, achu cha chingchingnek mipanggop si alla'n tagu ya cha lawwing un killingwala kan cha tagum ud Jerusalem. ¹⁴ Ked ummali utla un alla kalobbongala un lampeypu kan cha ap-apun cha papachi un manchokma kan cha losan un manchaychayaw kan sika."

¹⁵ Ngim kalan Apu Jesus kan siya, "Ingka, ti siya chilutukak un mansimbi kan sakon ta ipatigammula sakon kan cha Gentil ya cha Ari ya cha tagu'd Israel. ¹⁶ Ya ipailak kan siya cha losan un mapaligatala gapu kan sakon."

¹⁷ Ot ummoy si Ananias ot lilumlok si byeyoy un inggewan Saul. Impatayla imala kan siya ot kalala, "Suludku'n Saul, si Apu Jesus un lampaila kan sika si kesa, ked siya langibuun kan sakon utla ta makatullongka kasin ya maidchenka si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus." ¹⁸ Ot kakma laodcheg chi isun chi sipsip un leypu si atala ot makatullong kasin. Lummibbyat ot lampabunyeg. ¹⁹ Lagamput pun, langan ot kummoschey. Illinggew si Saul kan cha mamati'd Damascus si pigan eygew.

Ha Lambyegbyegaan Saul Ud Damascus

²⁰ Ot kakma ummoy si cha sinagoga ot illugila'n langibyegbyega un Alak Apudyus si Jesus. ²¹ Laschaaw losan cha langngey kan siya ot kalancha, "Chakampun kamman un ha alla'n tagu ked siya lampalpaligat kan cha mamati kan Jesus ud Jerusalem. Ti siya ummaliyala utla ta chokmaala cha mamati ya iyoyla

chicha un lakabyayud kan cha ap-apun cha papachi." ²² Ngim pummigpigsas chi kilabyelin Saul un langibyegbyega ot impapatila un langipaloklok un si Jesus chi Kristu. Ked achipun lakasongbyat cha Judio un inggew ud Damascus.

²³ Lummaus pu achu'n eygew, lantutuyeg cha Judio un patoyon si Saul. ²⁴ Ngim laammuwan Saul chi planucha. Ot ileygew kan lilabin tatamchagencha sawang chi ciudadcha ta patoyoncha siya. ²⁵ Ngim si osa'n labi, ummoy cha uchum un mamati illaya siya ot inyinchayuncha si chakey'n ayat ot impacheyacha siya si chingching un ayed chi ciudad.

Ha Langulilan Si Saul Ud Jerusalem

²⁶ Gummatong pun si Saul ud Jerusalem, pilachasla'n mitipug kan cha mamati. [†] Ngim ummogyatcha losan kan siya ti achipuncha patiyon un osa siya un mamati. ²⁷ Ngim intallay Barnabas siya ot illiyoyla kan cha apostoles. Ot imbyegala kan chicha in-ilon Saul un langitul-long kan Apu Jesus si kesa un umoy ud Damascus ya in-ilon Apu Jesus un lakaug-uggud kan siya. Ya kilateyod Saul un langibyegbyega mipanggop kan Jesus ud Damascus. ²⁸ Ot illinggew si Saul kan chicha ud Jerusalem ya lateyod un langibyegbyega mipanggop kan Apu Jesus. ²⁹ Lakaug-uggud ya lakasongsongbyat kan cha Judio un Grego ugudcha, ngim pilachascha'n patoyon siya. ³⁰ Latagammuwan pun cha susulud un mamati, ummoycha illiyoy si Saul ud Caesarea ot imbuuncha siya'd Tarsus.

³¹ Si hachi'n timpu, mallin-awa cha mamati kan Jesus si achu'n ili'd Judea, Galilee ya Samaria. Gapu si tuyung chi Ispiritun Apudyus, kummoschey pammaticha ya ummachu-achu cha mamati ya ummogyatcha kan Apudyus.

Ha Ummoyan Peter Ud Lidda Ya Joppa

³² Ot si Peter, ummoy kan cha ili-ili langgaggakay kan cha mamati. Gummatong pun ud Lydda, ³³ inchesala osa'n leyaki'n mangngachen Aeneas un illuumbog si wayun tawon, ti lalalalais siya. ³⁴ Kalan Peter kan siya, "Aeneas, palin-awaon Jesu Kristu sika! Bumangonka ya lukutom chi oboklu!" Ot labyalangon si Aeneas. ³⁵ Ot intullong losan cha tagu'n inggew ud Lydda ya Sharon siya, ot lamaticha kan Apu Jesus.

³⁶ Ud Joppa inggew chi byebyai'n mamati un mangngachen Tabitha. (Lingachencha siya Dorcas si Grego un ugud, piola'n uguchon ugsa.) Bibiyu pasigla killingwa kan cha tagu ya tiluyungala cha kakapus. ³⁷ Si inggewan Peter ud Lydda, lasakit si Tabitha ot latoy. Ilomoscha lechegla ot ummoycha imbyelat si ngatun kuwetu. ³⁸ Chingngeyn pun cha mamati'n awed si Peter ud Lydda un achali'd Joppa, lambuuncha si chuwa'n leyaki'n umoy mangayeg kan Peter un kalancha, "Kewam, chesam ta intaku'd Joppa." ³⁹ Lummibbyat ot

[†] Cha disipulus Jesus chi ibyegbyegala si alla'n bersikulu ked si uchum un bersikulu simma killingwan cha apostoles. Chakampun abus cha lasawayan si chuwa ngim losan un mamati kan Jesus. Ngadloncha susulud, ti losan cha lipati si paminyan Apudyus.

litun-ud kan chicha. Gummatongcha pun, impuyutcha si Peter si langingngatun kuwetu un inggewan chi latory. Sin-iibin cha labyayun inggew udchi ilalibungbungancha siya ya impailacha silup ya pokos un killingwan Dorcas si katattagula.

⁴⁰ Ngim impalawan Peter chicha losan si kuwetu. Ot lampalintuming un lalluwalu kan Apudyus. Oli pun lansagung si lecheg ot kalala, "Tabitha, bumangonka!" Ot kakma lanchiyat ot intullongla pun si Peter, ummamuy. ⁴¹ Iloglen Peter imala ot pasikachola. Oli pun ilayagela cha mamati ya cha labyayu, ot impailala kan chicha si Dorcas un latagu kasin. ⁴² Lanchilameg chi ala'n lakwa si losan un ili ud Joppa ot achu cha lamati kan Apu Jesus. ⁴³ Illinggew si Peter ud Joppa si achu'n eygew ud byeyoy Simon un manchachait si lalat.

Ha Ummoyan Peter Si Byeyoy Cha Cornelius

10 Ud Caesarea awed chi osa'n leyaki'n mangngachen Cornelius, kapitan cha singgasut un suychachu un Romano un kalancha'n "Kumpanyan chi Italia." ² Mangapudyus cha Cornelius un simbyeyan. Losancha chaychayawon si Apudyus. Malagtuyung kan cha kakapus un Judio ya pasig malluluwalu kan Apudyus.

³ Si simmachemaan, inggew chi impailan Apudyus si in-ilop kan siya. Intullongla osa'n anghel Apudyus un ummoy kan siya ot kalala, "Cornelius!"

⁴ Intutukkeyn Cornelius siya ot ummogyat ot kalala, "Ma ibyegam, Apu?"

Ot kalan chi anghel, "Chingngeyn Apudyus cha luwalum ya ammula in-ilom un tumuytuyung kan cha kapus. ⁵ Si sala mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg si osa'n leyaki'n mangngachen Simon un kalancha'n Peter. ⁶ Inggew uwan cha Simon, un manchachait si lalat, awed chi byeyoyla si igid chi byeybyey."

⁷ Ot ummoyon pun chi anghel, ilayagen Cornelius cha chuwa'n bubuulola ya osa'n mangapudyus un suychachu un lansimsimbi kan siya. ⁸ Imbyegala kan chicha cha losan un lakwa ot imbuunla chicha ud Joppa.

⁹ Labigat pun si lummamatuk ummachalicha'd Joppa, ustu bo'n ummoy lalluwalu si Peter si latalap un otop chi byeyoycha. ¹⁰ Labitin ot piola'n mangan ngim si mangiyalaancha si makan, inggew chi impailan Apudyus kan siya impain-ilop. ¹¹ Intullongla'n liwalit ud langit ot inggew chi isun chi ewan luput un labubukyed lipacheya si pita un latatakkod chi mam-pasiigid. ¹² Cha inggew ked losan un kalasin cha alimey, mangkakkachap ya mantattayap. ¹³ Oli pun chingngeyn Peter chi ginga un kalala, "Peter, lumibbyatka ta peytiyom chi piom un kalon."

¹⁴ Ngim kalan Peter, "Lai Apu, ti lappun kilkillanku ibi-langmi'n Judio un kiisaw."

¹⁵ Hachi'n lan-ugud kalala kasin, "Achim ibilang un kii-saw cha makan un killingwan Apudyus." ¹⁶ Lamitlu hachi lakwa, ot kakma lipangatu'd langit chi hachi'n luput.

¹⁷ Si malomsomsomkan Peter lu simma piola'n ugu-chon chi intullongla si in-ilop, gummatong cha tagu'n imbuun Cornelius ot ilimuscha byeyoy Simon. Ked inggewcha pun si liwangan un sumisiked, ¹⁸ ilimuscha lu awed lanchawos kan Simon Peter udchi.

¹⁹ Sissiya un somsomsomkon Peter lu simma pion chi impailan Apudyus kan siya un ugu-chon, ot kalan chi Ispiritu kan siya, "Peter, awed cha tiyu'n leyaki'n mangmangngit kan sika. ²⁰ Lumibbyatka ya lumogsedka. Achika manchuwachuwa un mitun-ud kan chicha ti sakon chi langibuun kan chicha."

²¹ Ot lummogsed si Peter ot kalala kan cha hachi'n leyaki, "Sakon chi singsingtonyu. Simma panggopyu'n ummali utla?"

²² Summongbyatka, "Si kapitan Cornelius chi langibuun kan chikami un umoy mangayeg kan sika, ti imbyegan chi anghel Apudyus kan siya un paayegla sika ta chongyola ibyegam. Mangapudyus si Cornelius ya chaychayawola si Apudyus ya mas-oman cha Judio siya." ²³ Ot limangilin Peter chicha ot ummiyancha udchi.

Labigat pun, lalalubbyat si Peter kan chicha ot litun-ud bo cha uchum un mamati'n iJoppa kan chicha.

²⁴ Kasin pun labigat gummatongcha'd Caesarea. Ilu-uway cha Cornelius chicha, pati cha agila ya bubuyunla un ilayagela. ²⁵ Alla pun un lumlok si Peter, ummoy Cornelius ilabot siya ot lampalintuming si sangwalan Peter ta chayawola siya. ²⁶ Ngim pilasiked Peter siya un kalala, "Sumikedka, ti taguwak bo un isum." ²⁷ Summiked si Cornelius ot lilumlokcha'n lan-ug-uggud. Intullong pun Peter cha achu un tagu'n lauppun udchi, ²⁸ kalala kan chicha, "Ammuyu'n mipalit si ugalimi'n Judio un makabibiyun ya ulay manggagakay kan cha Gentil. Ngim impakaammun Apudyus kan sakon un masapuy'n achipunku ibilang cha asintataguk un kii-saw. ²⁹ Si lampaayagenyu kan sakon, ummaliyak un achipun lanchuwachuwa. Si sala piok un maammuan lu puggey un ilayagelak."

³⁰ Summongbyat si Cornelius, "Miikapat eygewla sala, malluwaluwaluwak ud uwami si machema. Ot kakma summiked si sangwalak chi osa un tagu'n malilisiling chi silupla. ³¹ Ot kalala kan sakon, 'Cornelius, chingngeyn Apudyus cha luwalum ya simsimmokla cha pin-am koon un tumuyung kan cha kakapus.

³² Mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg kan Simon Peter. Lanchawos si byeyoy Simon, un manchachait si lalat, un awed chi byeyoyla si igid chi byeybyey.' ³³ Ot kakmak impaayeg sika. Ked bibiyu ta ummalika. Si sala awed kami losan si sangwalan Apudyus ta chongyonmi losan cha imbilin Apudyus kan sika un ibyega."

³⁴ Oli pun illugin Peter un lan-ugud, kalala, "Sala un maawatak un man-iisuwon Apudyus cha losan un tagu. ³⁵ Awatola ulay silu'n tagu, Judio man willu Gentil, lu mamaticha kan Apudyus ya ustu kooncha. ³⁶ Ammuyu chi bibiyu'n chameg un illidchon Apudyus kan cha Israel, si langibyegbyeg-ala si lumin-awaan chi an-

gos gapu kan Jesu Kristu un Apun cha losan un tagu. ³⁷ Ammuyu cha lapotog un laklakwa si intilun chi Judea. Mallugi'd Galilee si lagamput John langibyeg-byeg-an mipanggop si bunyeg. ³⁸ Ya ammuyu'n chilutukan Apudyus si Jesus un iNazareth ya illidchola Ispiritula ya kilabyelinla kan Jesus ta ulay silu ayala pin-a langwa si bibiyu ya pin-a lampalin-awa kan cha losan un pilaligatan chimunyu ti awed si Apudyus kan siya. ³⁹ Ya chikami'n apostoles chi mampaloklok kan cha losan un killingwala ud Jerusalem ya uchum un ilin cha Judio. Illansacha si Jesus si krus ot hachi latoyala. ⁴⁰ Ngim tilagun Apudyus siya kasin si mikatlu'n eygew ot lampaila. ⁴¹ Chakampun si losan cha tagu ngim chikami abus un chilutukan Apudyus un mantistigu, un lakakan ya lakain-ilum kan siya si ummulyala lataguwan. ⁴² Imbilinla kan chikami un ibyegbyegami bibiyu'n chameg kan cha tagu ya paloklokanmi un si Jesus chi chilutukan Apudyus un manguis kan cha latattagu ya latoy. ⁴³ Tistiguwan cha losan un propeta mipanggop kan Jesus ta lu silu mamati kan siya mapakawan cha byasuyla mipagapu si ngachenla."

Ilawat Cha Gentil Chi Ispiritun Apudyus

⁴⁴ Si man-ugu-uguchen Peter, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan cha losan un lanchochongney si ugud. ⁴⁵ Oli pun, laschaaw cha mamati'n Judio un litun-ud kan Peter, un lampeypu'd Joppa, ti illidchon bo Apudyus chi Ispiritula ulay kan cha Gentil. ⁴⁶ Ti chingngeycha chicha un man-ug-uggudcha si sabyali'n ugud ya chaychayawoncha si Apudyus. Ot kalan Peter, ⁴⁷ "Ilawat cha alla'n tagu Ispiritun Apudyus un isun chi langawatan taku. Ked awed kamma mangipalit kan chicha un mabunyagencha?" ⁴⁸ Oli pun imbilin Peter un mabunyagencha si ngachen Jesu Kristu. Ot tilawichencha si Peter ta inggew kan chicha si pigan eygew.

Ha Imbyegan Peter Kan Cha Mamati'd Jerusalem

11 Chingngeyn cha apostoles ya cha mamati si intilun chi Judea un lamati bo cha Gentil si ugud Apudyus. ² Langulin pun si Peter ud Jerusalem, ilamamsiw cha grupun cha Judio'n mamati si sogyat. ³ Kalancha, "Ummoyka impamangili kan cha Gentil ya lakakanka bo kan chicha!" ⁴ Oli pun ilug-uggud Peter kan chicha cha losan un lakwa malipud lugila. ⁵ Kalala, "Inggewak ud Joppa un malluluwalu ot inggew chi impain-ilop Apudyus impaila kan sakon. Intullongku isun chi ewa'n luput un labubukyed lipacheya'n lampeypu'd langit un latatakkod chi mampasiigid ot libyelat si sangwalak. ⁶ Ammak pun intullong chi chayomla, inggew cha mangkangkalasin alimey, laamu ya laatap, mangkadkachap ya achu'n kalasin tumattayap. ⁷ Oli pun chingngeyk chi ginga un kalala, 'Peter, Lumibbyatka ya peytiyom chi piom un kalon!' ⁸ Ngim kalak, 'Lai Apu, ti lappun kilkillanku ibilangmi'n Judio un kiisaw.'

⁹ "Chingngeyk kasin chi ginga un lampeypu'd langit un kalala, 'Achim ibilang un kiisaw cha makan un pileykas Apudyus.' ¹⁰ Lamitlu lakwa chi alla ot lipan-gatu'd langit chi luput.

¹¹ "Si hachi met laing gummatong cha tiyu'n leyaki si byeyoy un illinggewak. Libuuncha un lampeypu'd Caesarea un umoy mangayeg kan sakon. ¹² Ot imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan sakon un mitun-uchak kan chicha un achipulak manchwachuwa. Kiladwaalak kan cha olom un mamati'n ijoppa ot ummoy kami ud Caesarea. Gummatong kami pun udchi, lilumlok kami ud byeyoy cha Cornelius. ¹³ Ot imbyegala kan chikami lampain-an chi anghel kan siya ud uwacha ya imbyegan chi anghel kan siya un kalala, 'Mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg si tagu'n mangngachen Simon Peter. ¹⁴ Siya mangibyega kan sika si ugud Apudyus un tumagu kan sika ya cha kabyeyoylu.' ¹⁵ Ot lugiyak pun un man-ugud, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha un isun chi ummoyala kan chitaku si chamu. ¹⁶ Oli pun ingkagasmokku imbyegan chi Apu, 'Bilunyagen John chikayu si chelum, ngim mabunyagen kayu si Ispiritun Apudyus.' ¹⁷ Lu illidchon Apudyus chi Ispiritula kan cha Gentil un isun chi langidchela kan chitaku si lamatiyan taku kan Apu Jesu Kristu, siluwak man un mangipalit kan Apudyus un achipunla koon katchi?"

¹⁸ Ot chingngeycha pu hachi, inyageycha un langamamsiw kan siya ot chilaychayawcha si Apudyus un kalancha, "Illidchen bo Apudyus cha Gentil si way-achan mambyabyawi ta maidchencha si biyeg un malalayun."

Cha Mamati'd Antioch

¹⁹ Inggan chi lamatoyancha kan Stephen, lapalpali-gatan cha mamati ot liwatawatakcha. Cha uchum ummoycha inggala'd Phoenicia, Cyprus ya Antioch. Ot imbyegbyegacha ugud Apudyus kan cha Judio abus.

²⁰ Ngim cha uchum un mamati'n iCyprus ya iCyrene ummoycha'd Antioch. Ot imbyegbyegacha bibiyu'n chameg mipanggop kan Apu Jesus kan cha Gentil.

²¹ Gapu ta inggew chi kilabyelin Apudyus kan chicha un mambyegbyega, achu-achu cha tagu'n lansagung kan Apu Jesus ya lamati.

²² Chingngeyn pun cha mamati'd Jerusalem chi chameg un lamati cha Gentil ud Antioch, imbuuncha si Barnabas ud Antioch. ²³ Gummatong pun udchi, intullongla un kilacheguwan Apudyus chicha, lagalasan ot silegegla chicha ta ipapaticha pammaticha kan Apu Jesus. ²⁴ Ti bibiyu'n tagu si Barnabas ya inggew chi kilabyelin chi Ispiritun Apudyus kan siya ya lapigsa pammaticha. Si hachi ummachu-achu cha laawisla un lipati kan Apu Jesus.

²⁵ Oli pun ummoy Barnabas singngit si Saul ud Tarsus. ²⁶ Inchesala pun, ilawitla siya'd Antioch. Ot sintawon chi illiinggewan cha udchi, litipugcha kan cha mamati. Ot tiludtuchuwancha cha achu-achu'n tagu udchi. Cha mamati'd Antioch, chicha ummula'n langachalan un Kristianu.

²⁷ Si hachi'n timpu, lan-osog cha uchum un propeta ud Antioch un lampeypu'd Jerusalem. ²⁸ Ha osa kan chicha mangngachen Agabus. Summiked siya ot gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus impadtula un umali amod un uyat si achu'n ili utla pita. (Ot latungpey alla si timpun chi lanturayan Emperador Claudius.) ²⁹ Ot cha mamati'd Antioch, lantutuyegcha'n mangipaw-itcha si tuyungcha kan cha susuludcha si pammati un inggew ud Judea. Kacha osa langatod sigun si kabyeeyala un idchon. ³⁰ Killingwacha ot impaw-itcha kan cha Barnabas kan Saul ta iyoycha kan cha pallakayon cha mamati udchi.

Ha Libyayuchen Si Peter

12 Si hachi'n timpu, illugin Ari Herod un mamaligat kan cha uchum un mamati. ² Impasiwatla uyun James, un sulud John. ³ Laammuwala pun un lalagasan cha Judio si kingwala, imbilinla un pachokmala si Peter. (Lakwa alla si timpun chi piyasta un mangalancha si tilapay un lappun yeastla.) ⁴ Ot lachokmaan pun si Peter, impabyayudla siya ot imbilinla un man-achug cha sin-oppat un grupun suychachu kan Peter. Pilanggop Herod un kuison si Peter si sangwalan cha tagu lu magamput chi Piyasta'n Lallausan. ⁵ Ngim si inggewan Peter si byabyayyuchen, intuyuy cha mamati illuluwala siya kan Apudyus.

Libukat Si Peter Si Byabyayyuchen

⁶ Si hachi'n labi sakbyey un ilawan Herod si Peter ta makuis, lasusyop si Peter si mambyeatan cha chuwa'n suychachu, un lakakawwayan chi imala si chuwa'n kawey. Cha uchum un suychachu lan-achugcha si sawang chi byabyayyuchen.

⁷ Ot kakma lampaila osa'n anghel Apudyus ot inggew chi silaw un sililawala kuwetun inggewan Peter. Pilikpikla butikan Peter ta byangolola siya ot kalala, "Chesam! Lumibbyatka!" Ot laodcheg cha kawey si imala. ⁸ Ot kalan chi anghel kan siya, "Mansilupka ya mansancheyka!" Ot kingwala. Ot kalan bo chi anghel kasin, "Iggam takpin chi siluplu ya tun-uchom sakon." ⁹ Ot tilun-ud Peter chi anghel un lummawa si byabyayyuchen. Achipunla ammu lu tuttuwa chi pin-an chi anghel koon, ngim kalala lu in-ilop abus. ¹⁰ Lilau-sancha ummula ya mikadwa un man-aachug ot lichuumcha si kilaga'n sawang un mangkapon si ciudad. Ot liwalit chi kilaga'n sawang un lappun langiwalit ot lumawacha. Si lalidtidchayalancha si osa'n kesa, kakman chi anghel tilelan si Peter.

¹¹ Oli pun lan-imamchong si Peter ot kalala, "Tuttuwa gayam! Imbuun Apudyus chi anghella ta seyaklibyelak kan Herod ya losan un simsimmok cha Judio un kooncha kan sakon."

¹² Si somsomkola, ummoy ud uwancha Mary un ilan John Mark. Udchi lauppulan cha achu'n tagu un malluwaluwalu. ¹³ Langkongkong si Peter si sawang ot

† Ha alla'n ari ked Herod Agrippa 1 un apun Herod the Great ya amulakon Herod Antipas un lampasiwat si uyun John un Mam-bubuneg.

ha osa'n bubuulon un byebyai un mangngachen Rhoda ummoyla intullong. ¹⁴ Lailasinla pun un gingan Peter, amod chi galasla ot achipunla inwalit chi sawang. Ngim lalodchak un ummoy chayom ot imbyegala un awed si Peter un sumisiked si sawang.

¹⁵ Kalancha kan siya, "Latingangka lin!" Ngim impatutla un tuttuwa imbyegala. Kalancha, "Anghella lin!"

¹⁶ Intuyuy Peter langkongkongkong. Ot inwalitcha pu sawang ot intullongcha siya, laslaschaawcha.

¹⁷ Lansinyey si Peter ta gumilokcha. Imbyegala in-ilon Apudyus un langilawa kan siya si byabyayyuchen. Ot kalala, "Ibyegayu kan James ya cha susulud." Ot ummoy si sabyali'n lugey.

¹⁸ Labigat pun, lagulu cha suychachu ti lappun si Peter. ¹⁹ Ot impasngit Ari Herod si Peter ngim lappun inchesancha. Ot ilimbistigela cha lan-aachug ya impatoyla chicha. Ummoyon si Herod ud Judea ot ummoy illinggew ud Caesarea.

Ha Latoyan Ari Herod

²⁰ Si inggewan Herod udchi, amod chi silangala kan cha tagu'd Tyre ya Sidon. Ngim gapu si alla, sim-simmokcha'n umili un man-os-ossaancha un mangayayu kan Herod. Ot ilawischa si Blastus un ap-apun cha inggew si palasyun Herod ti pioncha'n makapippiya kan Herod, ti cha ili'n inturayala siya mangeancha si kaloncha.

²¹ Chillumtong pu eygew un lampamitingan Herod, illigala silupla un silup chi Ari ot ummamuy si aammuyan chi Ari ot lan-ugud si sangwalan cha tagu.

²² Lagamput pun lan-ugud, simpapakuy cha tagu un kalancha, "Gingan chi osa'n apudyus, chakampun un tagu!" ²³ Hachi ked, kakman chi anghel Apudyus chilusa siya ti achipunla pilachayawan si Apudyus ot ilamin chi ogos chi long-egla ot latoy.

²⁴ Ngim lituyuy lanchilongey ugud Apudyus ot ummachu cha mamati.

²⁵ Lagamput pu kawachin cha Barnabas kan Saul ud Jerusalem, langulincha'd Antioch, inyawitcha si John Mark.

Lachutukan Ya Libuun Cha Barnabas Kan Saul

13 Cha mamati'd Antioch, awed cha uchum un propeta ya mimistulun chi ugud Apudyus. Chicha cha Barnabas, Simeon un ngadloncha Niger, Lucius un iCyrene, si Saul ya si Manaen un sililud Gu-billachuy Herod.

² Si osa'n eygew un manchaychayawancha kan Apudyus ya lallaulan, imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chicha, "Chutukanyu cha Barnabas kan Saul ti chicha pililiyak un mangwa si kawachi'n imbilinku kan chicha."

³ Lagamputcha pun lallaun ya lalluwalu, impataycha imacha kan chicha ot imbuuncha chicha.

Cha Barnabas Kan Saul Ud Cyprus

⁴ Ot imbuun chi Ispiritun Apudyus chicha ot ummoycha ud Seleucia ot lanlugencha si bapur un umoy ud Cyprus. ⁵ Gummatongcha pun ud Salamis un osa'n ili ud Cyprus, imbyegbyegacha ugud Apudyus si sinagogan cha Judio. Inyawitcha si John Mark ta tumuyung kan chicha.

⁶ Gilaggaggakaycha ili-ili ud Cyprus inggala gummatongcha'd Paphos. Udchi langabtanacha si osa'n Judio un mansalsalamangka un mangngachen Bar-Jesus. Si Bar-Jesus ked imbilangla chi long-egla un propeta ulay lu chakampun. ⁷ Siya kadwan Gubillachuy Sergius Paulus. Ha Gubillachuy ked lalaing un tagu, impaayegla cha Barnabas kan Saul ti piola'n chongyon chi ugud Apudyus. ⁸ Ngim si Elymas un mansalsalamangka, (ti hachi ngachenla si ugud un Griego) ked siluplingla chicha ot pilachasla'n tilipod si Gubillachuy ta achipun mamati kan Jesus. ⁹ Ngim si Saul, un mangngachen bo Paul, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus ot intutukeyla si Elymas ¹⁰ ot kalala, "Sika un alak Satalas, sika kabusuyn cha losan un kilalintog. Amod chi sikaplu ya man-uyu-uyungka kan cha asintatagum ya pasiglu mambyalilon tilutuli cha katutuwaan un ugud Apudyus. ¹¹ Si sala chusaon Apudyus sika ked makuyapka ked achipunlu maila ilit si pigan eygew." Si hachi, kakma latap-ulan chi atala si mangngitit un libuu ot lanchawachawawong un mansingit si mangiwid kan siya.

¹² Intullong pun chi Gubillachuy lakwa, lamati kan Apu Jesus, ti laschaaw si intudtuchucha mipanggop kan Apu.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Antioch Un Sakupon Chi Pisidia

¹³ Oli pun ummoyon cha Paul ya kakadwala ud Paphos ot lanlugencha si bapur un umoy ud Perga, osa'n ili si probinsiyan chi Pamphylia. Gummatongcha pun udchi, tilelan John Mark chicha ot langulin ud Jerusalem. ¹⁴ Ngim intuyuycha ummoy ud Antioch un sakupon chi Pisidia. Si eygew chi Sabyechu'n man-illongan cha Judio, ummoycha si sinagoga ot makamuycha kan chicha. ¹⁵ Lagamput pun libyasa lintog Moses ya inggilin cha propeta, awed impaibyegan chi pangat chi sinagoga kan cha Paul un kalala, "Susulud, lu awed ugud un malegegyu kan cha alla'n tagu, kewayu ta ibyegayu."

¹⁶ Ot summiked si Paul ot impangatula imala ta gumilokcha. Ot kalala, "Susulud un iyIsrael ya chikayu'n Gentil un manchaychayaw kan Apudyus, kewayu ta chongyonyu chi ibyegak! ¹⁷ Ha Apudyus cha tagu'd Israel chi lamili kan cha chachakkey taku ot lambyalilola chicha chakey un ili. Si illinggewancha'd Egypt un chakampun si ilicha, bilinchisyulala chicha ot ummachu-achucha. Ot impeyawala chicha si hachi'n ili mipagapu si pallakabyelinla ¹⁸ Si inggewancha si lugey'n

† Exodus 1:7, 12:51.

lappun ummili si opat puyu'n tawon, ilalu-alusala chicha ya ilay-ayuwalala chicha. ¹⁹ Gummatongcha pun ud Canaan, ilabyakcha pitu'n nasyun un inggew udchi ot illidchola pitacha un mallaksuncha. †

²⁰ "Lakwa losan cha alla si lummaus un opat gasut ya limampuyu'n tawon. Lagamput pun, illidchela chicha si cha kuis un langituray kan chicha inggala si timpun Samuel un propeta. ²¹ Oli pun lanchawatcha si Ari ot illidchola si Saul, un alak Kish un galak Benjamin. Ot lan-Ari si opatpuyu'n tawon. ²² Ngim kilaan Apudyus siya, ot chilutukala si David un man-aricha. Ot kalan Apudyus, 'Si David, un alak Jesse chi ay-ayatok ti koola losan un piok.' ²³ Si David chi singgalak kan Jesus un imbuun Apudyus ta siya Malagu kan chitaku un galak Israel, un siya ingkarila. ²⁴ Sakbyey un lallugi si Jesus si kawachila, inggew si John un lambyegbyega kan cha losan un iyIsrael un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasuycha ya mampabunyegcha. ²⁵ Alla pun un magamput chi kawachin John, kalala kan cha achu'n tagu, 'Ha kalanyu lin un sakon chi imbuun Apudyus un malagu kan chikayu? Chakampun kan sakon ngim hachi'n misagsagulud kan sakon. Gapu si kilangatula, lappun kalobbongak un mangukas si sancheyla.' "

²⁶ "Susulud un galak Abraham ya chikayu'n mangapudyus un Gentil, chitaku langipatigammuwan Apudyus si ugudla mipanggop si in-ilola'n malagu kan chitaku. ²⁷ Ngim cha tagu'd Jerusalem ya cha papan-gatcha ked achipuncha laimatulan un si Jesus chi imbuun Apudyus. Achipuncha laawatan un siya ibyegbyegan cha propeta si awi, ulay lu silabyechu un byasbyasaoncha inggilicha. Ngim tilungpeycha imbyegan cha propeta, ti ingkodchongcha'n mapatoy si Jesus. ²⁸ Ulay lappun inchesanacha si gapun chi matoyan Jesus, chilawatcha kan Pilate ta ipapatoyla. ²⁹ Lagamputcha pun tilungpey losan un liigili mipanggop kan siya, ummoycha ilopas chi lechegla si krus ot illoboncha. ³⁰ Ngim tilagun Apudyus siya kasin. ³¹ Ot lampaila si achu'n eygew kan cha lituntun-ud kan siya malipud Galilee inggala Jerusalem. Si sala, chicha cha mantistigu kan cha tagu.

³² "Hachi ummaliyanmi ta ibyegbyegami kan chikayu chi bibiyu'n chameg un ingkarin Apudyus kan cha chachakkey taku, ³³ hachi lipatungpey kan chitakun galakcha, ti tilagula si Jesus kasin si timpu taku, un siya liigili si mikadwa'n Salmo, un kalala, 'Sika alakku. Si sala'n eygew ipailak un sakon chi Amam.' ³⁴

³⁴ Mipanggop kan Jesus un latagu kasin ta achipun matoy kasin. Siya liigili un ingkarin Apudyus kan cha tagula si awi un kalala, 'Idchok kan chikayu chi lasantuwan un binchisyun un ingkarik kan David un lappun chuwachuwalan matungpey.' ³⁵

†† Numbers 14:34 † Deuteronomy 7:1 †† 1 Samuel 8:5, 10:21 †† 1 Samuel 13:14, 16:12, Psalm 89:20 ††† Psalm 2:7 ††† Isaiah 53:3 Ha ingkarin Apudyus kan Ari David, awed chi osa'n galakla un miyalak un manturay kan cha Judio ing-inggala.

³⁵ "Si Jesus chi katungpayan chi hachi'n ingkarila, ti awed bo liigili un kalan David kan Apudyus, 'Achipun Apudyus ipalubus un meypos chi long-eg chi Lasantuwan.' †

³⁶ "Ngim si David, gilamputla pu kawachi'n impakwan Apudyus kan siya, latoy. Illoboncha si liimbolan cha chachakkeyla ot ha long-egla leypos. ³⁷ Ngim si Jesus, achipun leypos chi long-egla, ti tilagun Apudyus siya kasin.

³⁸ "Mipatigammu kan chikayu'n susulud, un gapu si killingwan Jesus, makwa un pakawalon Apudyus cha byasbyasuy taku. ³⁹ Ti gapu kan siya, losan un mamati kan Jesus mapakawan cha losan un byasuy, un achipun chi lintog Moses makwa. ⁴⁰ Allechenyu ta achi makwa cha imbyegan cha propeta kan chikayu, un kalancha.

⁴¹ 'Chongyonyu, chikayu'n kaaamsiw, ti awed chi kook si timpuyu un

maschaawanyu ngim matoy kayu mit laing, ti achipunyu

patiyon ulay lu awed mangibyegan ustu-ustu kan chikayu.' " ††

⁴² Lummawa pun cha Paul kan Barnabas si sinagoga, chilawat cha tagu un mangulincha kasin ta man-ugud-cha mipanggop kan cha alla'n byaleg si umali'n Sabyechu. ⁴³ Lummawa pun cha tagu, litun-ud kan cha Paul kan Barnabas cha achu'n Judio ya cha Gentil un lamati kan Apudyus. Bilegbyegaan cha Paul chicha un ituyuycha'n mantegod si kachegun Apudyus.

⁴⁴ Kasin pun un Sabyechu, lachagup cha losan un tagu si hachi'n ciudad ta manchongeycha si ugud Apudyus. ⁴⁵ Ngim intullong pun cha Judio cha amod un tagu, ummaposcha ot ilisikcha pin-an Paul uguchon ya lan-ugu-uguchencha bo siya.

⁴⁶ Ngim lateyod cha Paul kan Barnabas un lan-ugud ot kalancha, "Masapuy'n umun-ula mibyegbyega ugud Apudyus kan chikayu'n Judio. Ngim illissanyu ya ibi-langyu long-egyu'n mismu un achipunyu lobbong chi biyeg un mallalayun. Ked si sala telanmi chikayu ta ingkami kan cha Gentil. ⁴⁷ Ti allaya imbilin Apudyus kan chikami un kalala,

'Chilutukak sika un malilaw si somsomok cha Gentil ta awed wayan cha

losan un tagu utla pita un matagu gapu kan sika.' " †

⁴⁸ Chingngeyn pun cha Gentil chi alla, lagalasancha ot chilaychayawcha ugud Apudyus. Ot losan cha chilutukan Apudyus un maidchen si biyeg un mallalayun, lamaticha.

⁴⁹ Lanchilongey ugud Apudyus si losan un ili-ili si hachi'n lugey. ⁵⁰ Ngim cha achipun lamati'n Judio silub-subcha cha papangat si hachi'n ciudad ya byebbye-byai'n Gentil un langangatu saedcha un pin-a lanchaychayaw kan Apudyus. Ot illugicha'n mamaligat kan cha Paul kan Barnabas ot pileyyawcha chicha si hachi'n

† Psalm 16:10 †† Habakkuk 1:5 ha katungpayan chi lipadtu, cha iChaldea ummoycha lakagubyat kan cha Judio ot liyam-ancha templo ud Jerusalem ya pilatoycha achu. Killingwacha cha Judio un laschaaw, ti kalancha lu lappun makayam-an si bibiyun templo. † Isaiah 42:6, 49:6

ciudad. ⁵¹ Ot pilukpukancha tapuk si chepancha ta mangipain-ancha un mangamung cha gey si machusaancha. Ot ummoycha'd Iconium. ⁵² Ot cha mamati amod chi galascha ya laidchen cha si kil-abyelin chi Ispiritun Apudyus.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Iconium

14 Ud Iconium, ummoy cha Paul si sinagogan cha Judio ot imbyegbyegacha mipanggop kan Jesus. Ot gapu si hachi, achu-achu cha Judio ya cha Gentil un lamati. ² Ngim cha Judio'n achipun mamati silubsub-cha cha uchum un Gentil ot lummawing chi som-somokcha kan cha mamati. ³ Labyeyeg chi illingewan cha Paul kan Barnabas udchi. Lateyodcha'n langibyeg-byega mipanggop kan Apu. Ot pilaloklokan chi Apu un tuttuwa ugud mipanggop si kachegula ti illidchela chicha si kilabyelin un mangwa si lakaskaschaaw ya sinyey. ⁴ Ngim lagodwa cha tagu udchi, ti cha uchum ilayulancha cha Judio un achipun mamati ked cha uchum ilayulancha bo cha apostoles. ⁵ Ot lantutuyagen cha Gentil ya cha Judio ya cha papangatcha un paligatancha ya tamtampukoncha chicha. ⁶ Ngim laammuwan pun cha apostoles chi hachi, ummawid-cha ud Lystra ya Derbe, ciudad ud Lycaonia ya cha mampalikwos un ili-ili. ⁷ Ot intuyuycha'n langibyegbyega si bibiyu'n chameg udchi.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Lystra Ya Derbe

⁸ Inggew ud Lystra chi osa'n leyaki'n ummaammuy un lapikon cha ikila ked achipun akit makatidchayan malipud si liyalakala. ⁹ Lanchochongngey si imbyegbyegan Paul. Intutukkeyn Paul siya ot lailalan alla pammatila un lumin-awa. ¹⁰ Ot chilakeyla gingala un kalala, "Sumikedka!" Ot lasaliked siya ot illugila'n lalidchayan.

¹¹ Intullong pun cha amod un tagu chi killingwan Paul, illugicha'n impakuy si ugud un Lycaonia, "Lambyalin cha tagu cha alla'n apudyus un lan-osog kan chitaku." ¹² Ot lingachalancha chicha si ngachen cha apudyuscha. Si Barnabas lingachencha Zeus ked si Paul, lingachencha Hermes, ti siya pangnguguchen. ¹³ Inggew si lasin chi ciudad chi templo'n manchaychayawancha kan Zeus. Ot ha pachin un mansimbi kan Zeus inggetongla lakin byaka ya sabsabung si liwangan ti piola ya cha amod un tagu un manchatun kan cha apostoles.

¹⁴ Ngim chingngeyn pun cha Barnabas kan Paul mipanggop si hachi, pilissaycha silupcha ta ipailacha sangacha ya sigebe chi somsomokcha, ot lalodchakcha ummoy si inggewan cha amod un tagu, ot impakuy-cha, ¹⁵ "Agey! Susulud, payuggey koon chi katla? Tagu kami bo un isuyu. Ummali kami utla un mangibyega si bibiyu'n chameg ta man-awichenyu cha alla'n lappun simbila ya mansagung kayu si latattagun Apudyus un langwa si langit ya pita ya byeybyey ya cha losan un

†† Ha pammatin cha pagano udchi, Zeus chi kangatuwan un apudyuscha, Hermes chi imbuun cha uchum un apudyus lu awed ipakaammucha kan cha tagu, ti siya lalain un man-ugud.

inggew. ¹⁶ Si lummaus un lolap, impalubusla cha losan un tagu'n mangwa si pioncha. ¹⁷ Ngim ulay lu katchi, achipunla impalubus un lappun mampaloklok si kila-Apudyus la si langwaala si bibiyu. Siya langatod si uchen ya labyelin un apit ya langatod kan chikayu si achu'n makan ya galas chi biyegyu." ¹⁸ Ngim ulay lu imbyegala hachi, achipuncha makatipod kan cha amod un tagu'n manchatun kan chicha.

¹⁹ Ot gummatong pun cha uchum un Judio un lampeypu'd Antioch ya Iconium. Ilawischa cha amod un tagu ta mamaticha si ibyegbyegacha. Ot tilamtampukcha si Paul ot giluyuguyudcha'n mangipeyawa si lasin chi ciudad, ti kalancha pun lu latoy. ²⁰ Ngim ilalibungbungun pun cha mamati siya, lummibbyat ot langulin ummoy si ciudad. Labigat pun, ummoy cha Paul kan Barnabas ud Derbe.

Langulilan Cha Paul Kan Barnabas Ud Antioch Un Sakupon Syria

²¹ Gummatongcha pun ud Derbe, imbyegbyegacha bibiyu'n chameg ot achu cha lamati kan Apu Jesus. Oli pun langulincha'd Lystra ya Iconium ya Antioch un sakupon chi Pisidia. ²² Pilakoscheycha cha mamati ya silegegcha chicha ta ituyutuyuycha si pammatica, un kalancha, "Masapuy'n achu mapaligatan taku si mipatiyan taku si Mampangatan Apudyus." ²³ Lanchutuk cha Paul kan Barnabas si pallakayon si kacha simbyaan, ot lagamputcha pun lalluwalu ya lallaun, impiyeycha chicha kan Apu Jesus un pilaticha, ta siya mangayyuan kan chicha. ²⁴ Langoycha'd Pisidia ot gummatongcha'd Pamphylia. ²⁵ Imbyegbyegacha ugud Apudyus ud Perga, ot lan-osogcha ud Attalia.

²⁶ Malipud udchi, lanlugencha si bapur un langulin ud Antioch, un langipiyeyan cha mamati kan chicha si kachegun Apudyus gapu si kawachin gilamputcha. ²⁷ Gummatongcha pun udchi, chilagupcha cha mamati ot ilug-uggudcha losan un killingwan Apudyus kan chicha ya in-ilon Apudyus un langatod si wayan cha Gentil un lamati kan Jesus. ²⁸ Oli pun labyeyeg chi illingewancha kan cha mamati udchi.

Ha Lammimiting Cha Kukunsisey

15 Hachi ked, gummatong cha uchum un lelleyak-i'n lampeypu'd Judea ot intudtuchucha kan cha mamati, un kalancha, "Achipun makwa'n maseyaklibyen kayu lu achipun kayu mampasogyat un malungpey si intudtuchun Moses." ¹² Ngim lakasongsongbyat cha Paul kan Barnabas kan chicha. Ked siya lanchutukancha kan cha Paul kan Barnabas ya cha uchum un mamati ta umoycha'd Jerusalem makaugud kan cha apostoles ya cha pallakayon cha mamati mipanggop si alla'n palikut. ³ Pileyung-ud cha mamati chicha, ot langoycha ud Phoenicia ya Samaria, imbyegbyegacha lamatiyan cha Gentil kan Jesus. Ot amod chi galas cha losan un mamati. ⁴ Gummatongcha pun ud Jerusalem, limangilin cha mamati ya cha apostoles ya

cha pallakayon chicha. Ot imbyegacha cha losan un killingwan Apudyus mipagapu kan chicha.

⁵ Ngim summiked cha uchum un mamati un lampeypu si grupun cha Pariseo, ot kalancha, "Masapuy'n ibyega taku un mampasogyat cha Gentil ya tutuwaoncha bo lintog Moses."

⁶ Hachi ked, lammimiting cha apostoles ya cha pallakayon ta man-uuguchencha alla'n byaleg. ⁷ Lagamput pu labyeyeg un lansiillongbyatancha, summiked si Peter ot kalala, "Susulud, ammu ya si sin-eygew, sakon chi chilutukan Apudyus kan chitaku un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg kan cha Gentil ta chongyoncha ugud Apudyus ya mamaticha. ⁸ Ked si Apudyus un sin-ammu si somsomok cha tagu, impailala un ilawatla cha Gentil un lamati ti illidchola Ispiritun Apudyus kan chicha un isun chi langidchela kan chitaku. ⁹ Lappun laksigon Apudyus kan chitaku ya chicha, ti pileykasla somsomokcha un mipagapu si pammatica. ¹⁰ Payuggey mangin-in-an si Apudyus? Puggey paligatan cha mamati si manchegon un achipun cha chachakkey taku ya ulay chitaku'n mismu achipun taku kabyeeyan? ¹¹ Ngim mamati taku un matagu taku mipagapu si kachegun Apu Jesus, ked siya bo kan chicha."

¹² Lagamput pun, lappun akit umsiyong kan cha achu'n tagu ot lanchochongneycha si ilug-uggud cha Barnabas kan Paul mipanggop kan cha lakaskaschaaw ya sinyey un killingwan Apudyus kan cha Gentil mipagapu kan chicha. ¹³ Lagamputcha pun, lan-ugud si James ot kalala, "Susulud, chongyonyu ibyegak. ¹⁴ Imbyegan Simon kan chitaku in-ilon Apudyus si chamu un langipaila si mampopotogla kan cha Gentil, ti chilutukala cha tagula. ¹⁵ Ha killingwan Apudyus, liyulud si inggilin chi propeta un kalala,

¹⁶ 'Lu magamput cha alla, mangulilak si umali'n eygew ta isaedku kasin chi

layam-an un manturayan David ta mileyam un ustu.

¹⁷ Ta losan un Gentil un pililiyak un mantaguk mansagungcha kan sakon.

¹⁸ Allaya imbyegan chi Apu un impatigammula si awi.' "

¹⁹ Intuyuy James lan-ugud, "Ha kasomsomkak achi taku paligatan cha Gentil un mansagung kan Apudyus. ²⁰ Ngim maluyat taku kan chicha ta ibyega taku un achipuncha kalon cha michatun un makan si silan-apudyus, achicha makachegchegas ya achicha kalon chi ischa'n cha lapsey'n ayam ya chaya. ²¹ Ti ammun losan cha Judio alla'n lintog, ti malipud si awi, libyasabyasa si kacha Sabyechu chi lintog Moses si losan un sinagoga ya mibyegbyega cha ugudla si kailiili."

Ha Suyat Kan Cha Mamati'n Gentil

²² Oli pun lan-uugud cha apostoles ya cha pallakayon ya losan un mamati un manchutukcha si grupucha un mibiyun kan cha Paul kan Barnabas un umoy ud Anti-

† Leviticus 12:3

†† Amos 9:11-12

och. Cha lachutukan ked cha Judas un ngadloncha Barsabbas ya si Silas, cha chuwa'n mangipangpangu kan cha mamati. ²³ Impaw-itcha alla'n suyat kan chicha:

"Chikami'n apostoles ya pallakayon un susuludyu utla Jerusalem. Allaya suyatmi kan chikayu'n Gentil un mamati utlat Antioch, Syria ya Cilicia.

²⁴ Chingngeymi un inggew cha uchum un leyaki'n lampeypu utla un ummali utlat un mangallilaw kan chikayu si itudtuchucha. Ngim achipunmi illidchen chicha si kalobbongan un mangwa si katchi.

²⁵ Lan-asiteulanmi un chumutuk kami si ibuunmi kan chikayu. Mitun-udcha kan cha Barnabas kan Paul un ay-ayatonmi, un

²⁶ langichuya si biyegcha un lansimbi kan Apu Jesu Kristu.

²⁷ Ked ibuunmi cha Judas kan Silas un mangipakaamu kan chikayu si alla'n suyatmi.

²⁸ Ti lan-asiteulanmi ya ha Ispiritun Apudyus un achipunmi chikayu paligatan malaksig kan cha alla'n masapuy'n koonu.

²⁹ Achiyu kalon cha michatun kan cha silan-apudyus, chaya ya cha ischan cha lapseyn ayam ya achi kayu makachegchegas. Lu koonu cha alla, bibiyu mam-bibiyegyu. Abus hachi ibyegami kan chikayu."

³⁰ Lagamputcha pun laluyat, pileyung-udcha cha alla'n opat ot lan-osogcha ud Antioch. Gummatongcha pun udchi, chilagupcha cha mamati ot illidchoncha hachi'n suyat. ³¹ Bilasacha pun chi suyat, amod chi galascha si bibiyu'n byegbyegacha.

³² Achu cha imbyegbyegan cha Judas kan Silas un malegeg ya mampakoschey si pammatica.

³³ Illinggewcha ud Antioch si piga'n eygew ot pileyung-ud cha mamati chicha un kalancha, "Binchisyulan otyan Apudyus chikayu ya ayyuwalala chikayu si ayanyu." Oli pun langulincha kan cha langibuun kan chicha. ³⁴ Ngim pion Silas un matelan. ³⁵ Ngim illinggew cha Paul kan Barnabas ud Antioch, ot lantudtuchucha ya imbyegbyegacha ugud Apudyus. Achu cha kadwacha'n lamati un tummuyung kan chicha si kawachicha.

Ha Lansilaan Cha Paul Kan Barnabas

³⁶ Lummaus pu achu'n eygew, kalan Paul kan Barnabas, "Inta geggakayon cha susulud un mamati si kacha ciudad un ummoyanta langibyegbyeg-an si ugud Apudyus ya inta itullong lu ma in-iloncha." ³⁷ Pion Barnabas un iyawitcha si John Mark. ³⁸ Ngim issan Paul, ti tilelala chicha si lummaus un eygew ud Pamphylia ya achipunla intuyuy tiluyungan chicha si kawachicha. ³⁹ Oli pun amod chi lansongsongbyatan-cha ot lansilacha. Si Barnabas inyawitla si John Mark ot lanlugencha si bapur un umoy ud Cyprus. ⁴⁰ Ngim si Paul pililiyala si Silas un kadwala. Illuwaluwan cha mamati chicha ta kacheguwan ya ayyuwalan chi Apu chicha si losan un ayancha. ⁴¹ Oli pun ummoycha si ili-

† v. 34 lappun si kaachuwan un manuscript si Greek. Ngim sim-simmok Silas un inggew ud Antioch.

ili ud Syria ya Cilicia ta pakoskoscheyoncha pammatin cha mamati.

Ha Litun-uchen Timothy Kan Cha Paul Kan Silas

16 Ummoy bo cha Paul ud Derbe ya Lystra. Udchi inggewan Timothy, un osa'n mamati, ha ilala ked Judio un mamati ngim ha amala Grego. ² Masmasom cha mamati ud Lystra ya Iconium kan Timothy. ³ Pion Paul un iyawit siya. Ngim gapu ta ammun cha losan un tagu udchi un Gentil chi amala, impasogyatla siya ta achipun mansigeb chi somsomok cha Judio si kaili-ili un ayancha. ⁴ Si kacha ili un ummoyancha, impakaammucha kan cha mamati cha bilin un lan-uguchen cha apostoles ya cha pallakayon ud Jerusalem un masapuy'n tuttuwaoncha. ⁵ Ot kummoschey pammatin cha mamati ya lachogchog-an chi bilangcha si ileygew.

Ha In-ilop Paul Ud Troas

⁶ Ot ummoy cha Paul si ili'n sakupon Phrygia ya Galatia, ti impalit chi Ispiritun Apudyus un mambyegbyega si ugud Apudyus ud Asia. ⁷ Gummatongcha pun si kiged chi Mysia un probinsiya, umoycha oyya ud Bithynia, ngim achipun chi Ispiritun Jesus impalubus chicha. ⁸ Ot langoycha ud Mysia ot lan-osogcha ud Troas.

⁹ Si hachi'n labi, inggew chi impailan Apudyus kan Paul un isun chi in-ilop, intullongla osa'n leyaki'n iMacedonia un summisiked un mangkadmachegu kan siya, "Umalika ud Macedonia ta tuyungam chikami."

¹⁰ Lagamput pu hachi lipaila, kakma kami lansingit si lanlugelanmi un umoy ud Macedonia ti ammumi un siya mangibuulan Apudyus kan chikami ta ibyegami bibiyu'n chameg kan cha tagu udchi ††.

Lamati Si Lydia

¹¹ Lanlugen kami si bapur ud Troas ot langkaw-as kami ud Samothrace. Labigat pun, intuyuyi ud Neapolis. ¹² Lanchissaeg kami udchi ot malidchayan kami un ummoy ud Philippi, osa'n kachakyan un ciudad si sakup chi Macedonia. Kaachuwan un tagu'n inggew udchi ked iRome. Ked iRome bo cha turay. Ot illinggew kami si pigan eygew.

¹³ Si eygew chi Sabyechu'n man-illongan, ummoy kami si lasin chi ciudad un igid chi chewwang, ti kalanmi pun lu siya lugey un luluwaluwan. Ummamuy kami ot lakaug-uggud kami kan cha byebbyebyai un lachagup udchi. ¹⁴ Osa kan cha lanchochongngey ked si Lydia un iThyatira un mallalaku si langilan luput un man-ayumamon. Siya ked Gentil, lanchaychayaw kan Apudyus. Si lanchochongngeyyala si imbyegbyegan Paul, impakaawat Apudyus kan siya ot lamati. ¹⁵ Ot lampabun-yege cha losan un simbyeyan. Ot ilayagela chikami ud uwacha, un kalala, "Lu ibilanguy'n lamatiyak kan Apu Jesus, umali kayu inggew ud uwami." Ot impatutla un ingkami uwacha.

†† Ha 'kami' si alla, piola'n uguchon si Luke un langigili si liblun alla litun-ud kan cha Paul.

Labyayud Cha Paul Kan Silas Ud Philippi

¹⁶ Si osa'n eygew un ummoyanmi si lugey'n lu-luwaluwan, ilabotmi osa'n musassun byebyeasang un lalaing un pin-a mammadtu, ti alla ayunganla. Gapu si kilalaingla, achu-achu cha pilak un pin-an chi sinmusassu kan siya ayan. ¹⁷ Lituntun-ud kan chikami kan Paul, ked ip-ipkawla, "Cha alla'n leyaki ked bubulon chi Kangatuwan un Apudyus, ibyegbyegacha kan chikayu chi chayan un mataguwan." ¹⁸ Achun eygew un kamatchi pin-ala killingwa inggalà lasngay si Paul. Ot lansagung kan siya ot kalala si ayunganla, "Gapu si kilabyelin chi ngachen Jesu Kristu ibyegak un lumawaka kan siya." Ot kakma lummawa chi ayunganla.

¹⁹ Laammuwan pun chi sinmusassu kan siya un lap-pun mangeancha si pilak, chilokmaancha cha Paul kan Silas ot giluyuguyudcha chicha illiyoy si inggewan cha papangat chi ili. ²⁰ Illiyoycha chicha kan cha kuis cha Romano ot kalanha, "Cha alla'n Judio, pin-acha mang-gulu si ciudad taku, ²¹ ti itudtuchucha ugalin sumupling si lintog taku ya achipun makwan suyuton taku'n Romano."

²² Si hachi lichoga cha amod un tagun simpapakuy mamabyasuy kan chicha. Ot imbilin cha kuis un lusayancha chicha ya impabyautcha chicha. ²³ Lagamputcha pun chicha pilatunged bilaubyautan, illiggacha chicha si byabyayyuchen ot imbilincha si man-aachug ta ammala chicha aadchugen. ²⁴ Illiggan chi man-aachug chicha si sugok chi byabyayyuchen ot inyusuk-la ikicha si mambyeatan chi manchegson un kayu'n la-goobyen.

²⁵ Gawan labi pun, lalluwaluwalu ya langkankanta cha Paul kan Silas un manchaychayaw kan Apudyus. Manchochongngey cha kadwacha'n byayud kan chicha. ²⁶ Oli pun, illigala kaog-ogyat un chita ot liyogon chi lisaachen chi byabyayyuchen. Ot kakma liwalit cha losan un sawang ot laamin lapuksay cha kaweyn cha byayud.

²⁷ Bummangon pu man-aachug, intullongla un laamin liwalit cha sawang chi byabyayyuchen, lilukpus-la sablila ta otoyola oyya long-egla, ti kalala lu um-mawid losan cha byayud. ²⁸ Ngim lapalakuy si Paul, un kalala, "Achim otoyon chi long-eglu, ti wechewed kami utla!"

²⁹ Lampaaya hachi'n man-aachug si silaw kan cha kadwala. Ot masaswok si inggewancha Paul kan Silas, ot lamaypayogpog un lampalintuming si sangwalancha. ³⁰ Ot illawala chicha ot makaimus, "Simma masapuy'n kook ta mataguwak."

³¹ Kalancha, "Mamatika kan Apu Jesus ked matataguka, ya pati bo cha kabyeyoylu." ³² Ot intuyuycha imbyegbyega ugud chi Apu kan chicha losan un inggew si byeyoyla. ³³ Si hachi'n gawan labi, intallay chi man-aachug chicha si awechen chi chelum ot chuysala cha sugatcha. Lagamput pun, kakma lampabunyege ya losan un kabyeyoyla. ³⁴ Intallayla cha Paul kan Silas ud uwacha ot pilakalala chicha. Lagalas siya ya losan un kabyeyoyla gapu ta lamaticha kan Apudyus.

³⁵ Labigat pun, lambuun cha kuis cha iRome si pulis un umoy mangibyega si man-aachug, "Ibukatlu cha hachi'n leyaki."

³⁶ Ot kalan chi man-aachug kan Paul, "Imbilin cha kuis un mibukat kayu kan Silas. Ked bibiyu'n umoyon." †

³⁷ Ngim kalan Paul kan cha pulis, "Bilautancha chikami si inggewan cha achu'n tagu un lappun inchesancha si lakabyasuyanmi ya imbyayudcha chikami ked sigud un Romano kami. Ked si sala pioncha'n gigillok kami'n umoyon. Achipun makwa katchi! Cha kuis cha umali utla ta chicha mismu'n mangitallay kan chikami."

³⁸ Ot ummoy cha pulis imbyega hachi'n ugud kan cha kuis, ot ummogyatcha si chingngeycha un Romano cha Paul kan Silas. ³⁹ Ot ummoycha si byabyayyuchen ta mampakawancha kan chicha. Lagamput pun impayawacha chicha ot ilaayukcha chicha ta telancha siudad. ⁴⁰ Lummawacha si byabyayyuchen ot ummoycha ud uwan cha Lydia. Udchi inchesancha cha mamati ot silegegcha chicha. Ot umoyoncha.

Cha Paul Ud Thessalonica

17 Langoy cha Paul kan Silas ud Amphipolis ya Apollonia ot gummatongcha ud Thessalonica un awechen chi sinagogan cha Judio. ² Ked liyugali kan Paul un pin-a umoy si sinagoga. Tiyu'n Sabyechu un lakasongsongbyat kan cha tagu mipanggop si ugud Apudyus. ³ Impakaawatla ya pilaloklokala un masapuy'n mapaligatan si Kristu ya matoy ked umuli matagu kasin. Kalala, "Ha alla'n Jesus un pin-ak ibyegbyega kan chikayu, ked siya Kristu." ⁴ Lamati cha uchum un Judio, ot litun-udcha kan Paul ya Silas. Lamati bo cha achu'n mangapudyus un Gentil ya cha langangatu'n byebbyebyai.

⁵ Ngim maapos cha achipun mamati'n Judio ot chilagupcha cha mangkatingang si cha kekkesa ta manggulucha inggala lagulu losan cha umili. Ummoycha lilok chi byeyoy Jason, singsingtoncha cha Paul kan Silas ta ipeyawacha chicha si inggewan cha amod un tagu. ⁶ Ngim achipuncha pun chicha maochesan, giluyudcha si Jason ya cha uchum un mamati ot illiyoycha kan cha papangat si ciudad, ot ipakupakuycha un, "Cha alla'n tagu langgulugulucha si ili-ili ked allachà utla'n ciudad taku. ⁷ Ked limangilin Jason chicha. Losan un mitun-ud kan chicha, sumuplingcha si lintog chi Emperador un kangkalanha'n awed chi sabyali'n Ari un mangngachen Jesus." ⁸ Chingngeyn pun cha papangat ya amod un tagu chi hachi'n impabyasuycha, patungedcha lachalagen. ⁹ Ot lampiyansaoncha si Jason ya cha uchum un mamati ot ibukatcha chicha.

Cha Paul Kan Silas Ud Berea

¹⁰ Si hachi'n labi imbuun cha mamati cha Paul kan Silas ud Berea. Gummatongcha pun udchi, ummoycha si sinagogan cha Judio. ¹¹ Cha Judio ud Berea, bibiyu

† Ha piola'n uguchon si Greek, ingkayun ked mallin-ot chi somomokyu.

ugalicha lu cha iThessalonica, ti ammancha chongyon chi ugud Apudyus ya ileygew un acha-achayoncha ta ilancha lu tuttuwa ibyegbyegan Paul. ¹² Achu cha lamati kan chicha, pati cha achu'n lelleyaki'n Gentil ya cha langangatu'n byebbyeyai.

¹³ Ngim laammuwan pun cha Judio un inggew ud Thessalonica un imbyegbyegan Paul chi ugud Apudyus ud Berea, ummoycha udchi ot silubsubcha cha amod un tagu ta manggulucha. ¹⁴ Ot kakman cha mamati imbuun si Paul si igid chi byeybyey, ngim late-lan cha Silas kan Timothy ud Berea. ¹⁵ Cha leyaki'n lamiyun kan Paul intiudcha siya inggala'd Athens. Sakbyey un langulincha'd Berea, imbilin Paul kan cha Silas kan Timothy un chesoncha'n mituntun-ud kan siya.

Si Paul Ud Athens

¹⁶ Si languuwayan Paul kan chicha ud Athens, patunged laasusu somsomokla si intullongla cha achu'n silan-apudyus si hachi'n ciudad. ¹⁷ Ot ummoy si sinagoga, lakasongsongbyat kan cha Judio ya cha mangapudyus un Gentil. Ileygew bo un lakaug-uggud kan cha tagu'n awed si mekit ya lakasongsongbyat kan cha tagu'n inggew udchi. ¹⁸ Inggew bo cha mimistulun cha Epicurean † ya Stoic un pin-a lakasongsongbyat kan siya. Kalan cha uchum, "Himmaga ibyegbyegan chi alla'n aginlalastug un tagu?" Kalan cha uchum, "Siya lin ibyegbyegala kàichatun apudyus." Imbyegacha hachi, ti pin-an Paul imbyegbyega chi bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus ya umuliyun mataguwan kasin. ††

¹⁹ Ot illayacha si Paul ot illiyoycha siya si sangwalan cha kukunsisey un ngadloncha Areopagus. Ot kalan-cha, "Lu makwa ipakaammum kan chikami chi alla'n kàichatun tudtuchu un pin-am ibyegbyega, ²⁰ ti cha uchum un imbyegbyegam, lappun chingchingneyemi kamatchi ked pionmi un maammuwan lu simma piola'n uguchon." ²¹ Imbyegacha hachi ti losan cha tagu'n iyAthens ya ulay cha lakaumili kan chicha, eygewoncha'n mangibyegbyega mipanggop si hachi ya manchochongney si kàichatu'n tudtuchu.

²² Oli pun summiked si Paul si sangwalan cha Areopagus ot kalala, "Chikayu'n iyAthens, mailak un ipapatiyu un manchaychayaw si apudyusy. ²³ Si langag-gakayak si alla'n siudadyu ot intullongku cha lugey'n pin-ayu manchaychayawan, inggew chi inchesak un chachattulan un lakasuyat chi ugud un, 'Para si Apudyus un chaampunmi maagammuwan.' Hachi'n Apudyus un chaychayawonyu un ulay lu achipunyu ammu siya, ked siya inyak ipakaammu kan chikayu si

† Epicurea, kalancha lu lummoswa lawa lubung, lappun lang-wa. Kalancha lu matoy chi tagu, ha ispiritula lappun. Ked ha koola si biyegla ked ganggalasola si malungpayala si losan un piola. Ha Stoic kalancha ha ispiritula lappun lu matoy. Ngim kalancha ha tagu masapuy'n suyutola awed si somsomokla ulay lu awed sakit, sigeb willu galas un maliklala si long-egla, ti somsomok chi masapuy'n mangiturray si long-eg. †† Anastasis - ugud un lausey si Greek si umuliyun mataguwan. Cha iyAthens langkamalicha si somsomokcha un Jesus ya Anastasis ked ngachen cha chuwan apudyus.

sala. ²⁴ Siya Apudyus un langwa si pita ya cha losan un inggew, ked achipun inggew si templo un kingwan cha tagu, ti siya Apu ud langit ya pita. ²⁵ Achipunla masapuy tuyung chi tagu. Siya mismu mangatod si biyeg cha losan, angos ya losan un masapuy taku. ²⁶ Killingwan Apudyus chi ossaan un tagu si chamu ked siya lampeypuwan cha losan un kalasin cha tagu ot killingwala chicha un inggew si intilun chi pita. Siya langikodchong si timpu un manturayan chi kacha ili ya kiged cha lugey un inggewan. ²⁷ Killingwala hachi ta sington cha tagu siya ked maochesancha otyan si pin-acha malingsingtan, ti chakampun un adchayuwani si kacha osa kan chitaku. ²⁸ Awed chi imbyegan chi osa, 'Siya mangatod si biyeg taku, ya siya mangayyuwan kan chitaku si

malidtidchayalan taku ya mataguwan taku.' Kalan bo cha uchum un kachechegchegtu, 'Aalakla chitaku bo.'

²⁹ "Ked gapu ta aalak chitaku kan Apudyus, masapuy'n achi taku otyan kalan un miyisu kila-Apudyusla si kilaapudyus cha alla'n silan-apudyus un byalitik willu pilak willu byetu un killingwan cha lalaing un tagu.

³⁰ Pileyaus Apudyus cha timpu un lappun tagammun cha tagu kan siya. Ngim si sala, imbilinla kan cha losan un tagu ta mambyabyawicha kan cha byasuycha. ³¹ Ti ingkodchongla eygew un manguisala kan cha losan un tagu utla lubung. Awed bo tagu'n chilutukala un manguis un ustun kan chicha. Pilaloklokala un siya chilutukala si lalaguwala kasin kan siya."

³² Chingngeycha pu imbyegan Paul mipanggop si umuliyun cha latoy mataguwan kasin, liyokyok cha uchum siya ngim kalan cha uchum, "Pionmi un chongyon kasin chi mipanggop si alla." ³³ Ot tilelan Paul cha kukunsisey. ³⁴ Ngim cha uchum kan chicha lichogacha kan siya ot lamaticha. Osa kan chicha ked si Dionysius, osan membron chi kukunsisey un Areopagus. Osa bo byebbyai un mangngachen Damaris ya awed bo cha uchum.

Si Paul Ud Corinth

18 Lagamput pu hachi, tilelan Paul ud Athens ot ummoy ud Corinth. ² Udchi inchesala osa'n Judio un lampeypu'd Pontus un mangngachen Aquila ya si asawala'n Priscilla. Kaggegetongcha un lampeypu'd Italy, ti imbilin Emperador Claudius un umoyon cha losan un Judio ud Rome. Ummoy Paul chicha gileg-gakay. ³ Gapu ta man-iisu kawachicha un mangwa si kambas, illinggew ya lakakawachi kan chicha. ⁴ Ot Silabyechu'n ummoy si Paul si sinagoga ya pilachasla'n ilawis cha Judio ya cha Gentil un mamati kan Jesus.

⁵ Gummatong pun cha Silas kan Timothy un lampeypu'd Macedonia, impapuut Paul imbyegbyega ugud Apudyus ya pilaloklokala kan cha Judio un Kristu si Jesus. ⁶ Ngim silupling pun cha Judio siya ya lan-ugu-uguchencha si lawwing, pilukpukala tapuk si silupla ta ipailalan isitola ot kalala kan chicha, "Lu chusaon Apudyus chikayu, ha long-egyu amuyuwanyu! Lappun biyangku. Mallugi si sala inyak kan cha Gentil."

⁷ Ot tilelan Paul chicha ot ummoy likabyeyoy kan Titius Justus, osa un Gentil un pin-a manchaychayaw kan Apudyus. Ha byeyoyla ked cheeg chi sinagoga.

⁸ Inggew si Crispus un pangat chi sinagoga ya losan un kabyeyoyla lamaticha kan Jesus. Achu bo cha lampeypu'd Corinth un lamati si chingngeycha imbyegbyegan Paul ya lampabunygcha.

⁹ Si osa'n labi lampaila chi Apu kan Paul ot kalala, "Achika umogyat, ngim ipapatim un mangibyegbyega si ugudku. Achim iyagey!" ¹⁰ Ti awechak kan sika, ked lappun tagu si mangaluka kan sika ti achu cha taguk si alla'n ciudad." ¹¹ Ot illinggew siya si sintawon ya olom buyan un pin-a mantudtuchu si ugud Apudyus.

¹² Si langgubillachuyan Gallio ud Achaia, lantitim-puyug cha achipun mamati'n Judio un chokmaancha si Paul ked illiyoycha siya si kurti ta ichiyumcha kan Gubillachuy. ¹³ Kalancha, "Allaya tagun pin-ala awison cha tagu taplu manchaychayawcha kan Apudyus si kopya un sumpling si lintog."

¹⁴ Ngim man-ugud oyya si Paul, ot kalan Gallio kan cha Judio, "Lu awed byasuyula willu lawwing un killingwala, alusak chongyon cha chiyumyun Judio. ¹⁵ Ngim gapu ta mipanggop si pion chi ugud un ibyega ya cha ngachen cha tagu ya lintogyu chi man-is-isikanyu, chikayu mangamung. Issak un manguis kan cha katchi." ¹⁶ Ot pileyawala chicha si korti. ¹⁷ Ot chilokmaan cha si Sosthenes un pangat chi sinagoga ot bilautancha siya si paway chi kurti. Ngim achipun Gallio biliyangan chicha.

Langulin Si Paul Ud Antioch

¹⁸ Illinggew si Paul kan cha mamati ud Corinth si labyeyeg. Lampakacha ot tilelala chicha ot ummoy ud Cencrea un kadwala cha Priscilla kan Aquila. Gummatongcha pun ud Cencrea, lampaapulug si Paul ta ipailala un latungpey chi insapatala kan Apudyus. [†] Ot lanlugencha si bapur un umoy ud Syria. ¹⁹ Gummatongcha pun ud Ephesus, tilelan Paul cha Aquila kan Priscila. Ot ummoy ud sinagoga ot lakasongsongbyat kan cha Judio. Tilawichencha si Paul ta inggew yan kan chicha udchi ngim achipunla inteun. Lampakacha kan chicha ot kalala, "Lu siya pion Apudyus, mangulilak kan chikayu." Ot lanlugen kasin si bapur un umoy ud Syria.

²² Gummatong pun ud Caesarea un osa'n ili ud Syria, lalagecha ummoy ud Jerusalem ot gilaggakayla cha mamati. Ot lan-osog ummoy ud Antioch. ²³ Lagamput pu illinggewala si pigan eygew udchi, lanlubbyat ot ummoyla gilaggakay cha ili-ili'n sakupon chi Galatia ya Phrygia ta pakoscheyola cha mamati.

Si Apollos Ud Ephesus Ya Corinth

²⁴ Si hachi, gummatong ud Ephesus chi osa'n Judio un lampeypu'd Alexandria. Ha ngachenla Apollos. Lalaing siya un man-ugud ya achu ammula mipanggop si liigili'n ugud Apudyus. ²⁵ Laachayan siya mi-

† Numbers 6:18

panggop kan Apu Jesus ya mallagpot un man-ugud ya lappun mangkuyangan chi mantudtuchula mipanggop kan Jesus. Ngim abus chi lambunyagen John si ammula. ²⁶ Lateyod un lan-ugud ud sinagogan cha Judio. Chingngeyn pun cha Priscilla kan Aquila siya, ilayagencha siya ud uwacha ot impakaawatcha'n ustustu cha achipunla ammu mipanggop kan Jesus ya inilon Apudyus un malagu kan cha tagu. ²⁷ Pion pun Apollos un umoy si probinsiyan chi Achaia, silegeg cha mamati'd Ephesus siya ot laluyatcha kan cha mamati ud Achaia ta mangiliyoncha siya. Gummatong pun udchi, chakey intuyungla kan cha lamati mipagapu si kachegun Apudyus. ²⁸ Ti lalaing un lakasongsongbyat kan cha Judio, ot ilabyakla chicha ti pilaloklokala si ugud Apudyus un Kristu si Jesus.

Ha Illinggewan Paul Ud Ephesus

19 Si illinggewan Apollos ud Corinth, ummoy si Paul ud Ephesus un lampeypu'd Frigia un lalidtidchayan langoy si bibbilig. Gummatong pun udchi, inchesala cha uchum un mamati. ² Ot ilimusla kan chicha, "Ha ilawatyu kamma Ispiritun Apudyus si lamatiyanyu?"

Kalancha, "Lai, lappun chingchingngeymi un awed Ispiritun Apudyus."

³ Ot ilimus Paul, "Simma tudtuchu un siluyutyu si labunyagen kayu?"

Kalancha, "Ha tudtuchun mipanggop si bunyeg un insuyun John."

⁴ Oli pun kalan Paul, "Ha bunyeg un intudtuchun John ked mipanggop si mambyabyawiyen cha tagu kan cha byasuycha. Ngim imbyegala bo kan cha tagu un mamaticha si misagsagulud kan siya un si Jesus."

⁵ Chingngeycha pu hachi, lampabunygcha kasin ta ipakaammucha un si Jesus chi Apucha. ⁶ Impatay pun Paul chi imala kan chicha, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha ot lan-ugudcha si sabyali'n ugud ya impakaammucha ugud Apudyus. ⁷ Umoy un lasawayan si chuwa'n lelleyaki.

⁸ Lilumluk si Paul si sinagogan cha Judio ot lateyod un pin-a langibyegbyega si ugud Apudyus si tiyun buyan. Lateyod un lakasongsongbyat ya langawis kan cha tagu mipanggop si Mampangatan Apudyus ta mamaticha. ⁹ Ngim mangkatangkin cha uchum ot achipuncha lamati. Lan-ugu-uguchencha si lawwik cha pammatin cha kristiano kan cha kadwacha si sangwalan cha grupu. Ot tilelan Paul chicha ot intallayla cha mamati ot ummoycha si iswilaan Tyrannus. Ot ileygew un man-iillacheycha. ¹⁰ Lantuytuyuy alla si chuwa'n tawon. Ot losan cha tagu'n inggew si probinsiyan chi Asia, Judio man kan Gentil, chingngeycha ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus.

Cha Aalak Sceva

¹¹ Achu-achu cha lakaskaschaaw un killingwan Apudyus gapu kan Paul. ¹² Ti ulay chi panyu ya luput un pin-an Paul ilusey, lu iyoycha kan cha lasakit willu

laayan, ked lummin-awacha ya telan cha ayan chicha. ¹³ Ngim inggew cha uchum un Judio un pin-a umoy manliklikwos un mampeyyaw kan cha ayan, ot pilachascha ilusey chi ngachen Apu Jesus. Ha pin-acha koon, kalancha, "Sikan ayan, gapu si kilabyelin chi ngachen Jesus un pin-an Paul ibyegbyega, ibyegak un lumawaka kan siya." ¹⁴ Cha pin-a mangwa si katchi ked cha pitu'n lelleyaki'n alak Sceva un osa'n ap-apun cha papachin cha Judio. ¹⁵ Osa'n eygew summongbyat chi ayan kan chicha un kalala, "Ammuk si Jesus ya am muk bo si Paul, ngim chikayu ngay, silu kayu?" ¹⁶ Ot lawalaswas chi leyaki'n laayan kan chicha ot patunged lakatiliw kan chicha inggala laabyakcha losan. Ot um-mawidcha un simpapatiwayway ya lasugasugat. ¹⁷ Laammuwan pun cha losan un tagu'd Ephesus, Judio man ya cha Gentil, laam-amodcha ummogyat ot chilayawcha ngachen Apu Jesus. ¹⁸ Achu cha mamati'n ummoy langipudlu ya langipakaammu un lambyabyawicha si lawwing un pin-acha killingwa si sangwalan cha tagu. ¹⁹ Ot chilagup cha uchum un pin-a mansalsalamangka liblucha ot singgobcha si sangwalan cha tagu. Ha gated chi liblucha ked umoy un limampuyun libun pilak. ²⁰ Ot gapu si hachi'n laklakwa, lanchinchilameg chi ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus ya ummachu-achu cha lamati kan siya.

Ha Gulu Ud Ephesus

²¹ Lagamput pu hachi'n lakwa, simsimmok Paul un mangoy si probinsiyen chi Macedonia ya Achaia asi ot umoy ud Jerusalem. Kalala, "Lu magamputak umoy udchi, masapuy'n inyak bo ud Rome." ²² Ot pilaulala'd Macedonia cha Timothy kan Erastus un chuwa'n pin-a tumuyung kan siya, ngim illinggew siya si sin-akitan ud probinsiyen chi Asia un awechen Ephesus.

²³ Si hachi'n timpu inggew chi kaog-ogyat un gulu ud Ephesus mipanggop si pammatin chi kristiano. ²⁴ Ti inggew chi osa'n leyaki un mangngachen Demetrius un osa'n mambobosey si palata, ^{††} pin-a mangwa si silan-templon Artemis un apudyuscha. Ked amod chi galansiyacha un maayan cha mamboboseyola. ²⁵ Chilagup Demetrius cha losan un mamboboseyola ya cha uchum un mambobosey ot kalala kan chicha, "Kakadwa, ammuu un ha alla'n kawachi taku siya bummak-langan taku. ²⁶ Intutullong taku ya chingchingney taku pin-ala itudtuchu kan cha achu'n tagu. Ibyegbyegala'n chakampun un tuttuwa'n apudyus cha pin-an chi tagu koon. Ked achu cha ilawisla'n tagu un lamati utla Ephesus ya alla' akit un losan cha ili si probinsiyen chi Asia. ²⁷ Lu lawwik chi chameg chi kawachi taku, si umali'n eygew lappun mangngila. Chakampun un abus chi hachi, ngim mambyalin lappun simbin chi alla'n templon chi apudyus taku'n Artemis. Ked mayaman bo potogla un siya pin-an cha tagu chaychayawon si kaili-ili si probinsiyen chi Asia ya losan un lubung!"

[†] Osa'n drachma un pilakcha ked balor chi mangyegew un tangchen. ^{††} Chakampun un pilak ngim ha kilapotogla ked mikadwa si buyawan.

²⁸ Chingngeyn pun cha tagu hachi, amod chi silan-gacha kan Paul ya cha kadwala, ot lanchichisaloncha lampakuy un kalancha, "Machayaw si Artemis un apudyus taku utla Ephesus!" ²⁹ Achipun labyeyeg lagu-lu cha losan un umili ot sintotodchakcha'n ummoy si palasa ot chilokmaanacha cha Gaius kan Aristarchus un kadwan Paul un iMacedonia. ³⁰ Pion Paul un umoy si sangwalan cha amod un tagu ngim achipun cha mamati impalubus. ³¹ Inggew bo cha uchum un pangat si hachi'n probinsiya un gagayyom Paul, langibuuncha si ummoy langibyega kan siya ta mampakpakaasicha ta achipun siya mampappaila kan cha tagu si palasa.

³² Oli pun, amod cha atingey un lappun kapuutan chi ipakupakuycha, ti lagulu cha tagun lachagup ked kaachuwan kan chicha lappun ammucha lu pachaggey langgetgetong. ³³ Ot inchulun cha Judio si Alexander si sangwalan cha amod un tagu ta ipakaawatla kan chicha, ti ummogyatcha lu pabyasuyon cha amod un tagu chicha. Intayeg Alexander chi imala ta pagingkola cha tagu ta man-ugud si malakcheyala. ³⁴ Ngim immatulan pun cha tagu un Judio siya, lanchichisaloncha impakupakuy si chuwa'n uras un kalancha, "Machaychayaw si Artemis un apudyus taku utla Ephesus."

³⁵ Ot lampaila chi iskubenti'n chi ciudad. Pilagilokla ked chicha, kalala, "Susulud un iyEphesus, ammu taku losan un ha ciudad ud Ephesus chi mangay-ayyuwan si templon chi machaychayaw un Artemis ya ha byetu'n laodcheg un lampeypu'd langit. ³⁶ Lappun makwa'n makaibyega un chakampun un tuttuwa alla. Ked gumilok taku ya achi taku mangkamukamu. ³⁷ Cha tagu'n inggetongyu utla, lappun ilakawcha si templo taku ya lappun bo imbyegbyegacha si lawwing mipanggop si apudyus taku. ³⁸ Lu si Demetrius ya cha kadwala'n mambobosey, lu awed ipabyasuyyu si osa'n tagu, awed cha kuis ya cha pangat chi ili si opisilacha. Udchi masapuy'n ayanyu'n manchiyuman. ³⁹ Ngim lu awed sabyali un masapuyyu, masapuy'n uwayonyu ta man-uuguchenmi si ustu'n mammimitingami. ⁴⁰ Ti machalagelak lu ichiyumcha chitaku kan cha papangat taku ud Rome gapu si alla'n gulu si sala'n eygew. Ked simman li ilasun taku ti lappun ustù bibiyu'n mallasun taku." ⁴¹ Lagamputla pun imbyega hachi, pilaoyonla cha tagu.

Ha Langulilan Cha Paul Ud Macedonia Ya Achaia

20 Lagamput pu hachi'n gulu, chilagup Paul cha mamati ot silegegla chicha. Ot imbyegala'n umoyon ot ummoy ud Macedonia. ² Ummoy kan cha ili-ili ot silegegla cha mamati si achu'n imbyegbyegala, ot ummoy ud Achaia un ngadloncha bo Greece.

³ Illinggew udchi si tiyu'n buyan. Alla oyyan umoy mal-lugen si bapur un umoy ud Syria si laammuwala pin-an cha Judio siya man-uumayan otoyon. Ot simsimmoklan mangulin malliglig ud Macedonia. ⁴ Kadwala cha Sopatro un alak Pyrrhus un iBerea, Aristarchus ya Secundus un iThessalonica, Gaius un iDerbe, Timothy, Tychicus ya Trophimus un iyAsia. ⁵ Ummun-ula cha kadwala ot iluway chikami ud Troas.

⁶ Lagamput pu pisyasta un mangalancha si tilapay un lappun mampabotey, lanlugen kami si bapur malipud Philippi ta tun-uchonmi chicha. Lummaus pu lima'n eygew, lichuum kami kan cha kadwami ud Troas. Ot illinggew kami si pitu'n eygew udchi.

Ha Alungus Chi Langgaggakayan Paul Ud Troas

⁷ Si umula'n eygew chi Chuminggu, lachagup kami losan un mamati ta mangan kami si tilapay un malom-somkanmi si latoyan Jesus. Lagamput pun, lantudtuchu si Paul kan cha tagu inggala gawan labi, ti kalala lu umoyon si mabigatala. ⁸ Achu silaw si lang-ingngatu'n kuwetu un lammimitinganmi. ⁹ Inggew chi bumaru un mangngachen Eutychus un ummaammuy si binta. Labyeyeg pu lan-ugu-uguchen Paul, lanchukchukmog inggala leeyot chi suyopla ot laodcheg lampeypu si mikatlu'n sag-on chi byeyoy. Achangoyon cha pun siya, latoy. ¹⁰ Lan-osog si Paul ot lukbubyela ya kiloskosla siya un kalala, "Achi kayu machalagen, ti latattagu." ¹¹ Oli pun langulin ud ngatu ot bilisakla tilapay ot killanmi. Ot intuyuyla lakaug-ugud kan chicha inggala si summilè ilit, ot ummoyon kami. ¹² Illiyoycha hachi'n bumaru ud uwacha ked amod chi tileyokcha ti latagu.

Ha Ummoyan Paul Ud Miletus

¹³ Ummula kami ummoy lanlugen si bapur un umoy ud Assos un malagasanmi kan Paul. Siya imbyegala kan chikami ti malidchayan un umoy udchi. ¹⁴ Lan-oochas kami pun ud Assos, lakalugen kan chikami ked ummoy kami ud Mitylene. ¹⁵ Labigat pun, lanlugen kami udchi ot lichuum kami ud chomangon Chios. Kasin pun labigat, ummillong kami ud Samos. Ot kasin bo labigat, gummatong kami ud Miletus. ¹⁶ Simsimmok Paul un achipun kami manchegas ud Ephesus ta achi kami mataktak udchi probinsiyan chi Asia, ti makamu si Paul un gumatong ud Jerusalem, ta lu makwa, maabutala eygew chi Pentecost.

Ha Lantudtuchuwan Paul Kan Cha Pallakayon Ud Ephesus

¹⁷ Si inggewanmi ud Miletus, impaayeg Paul cha pallakayon cha mamati ud Ephesus. ¹⁸ Gummatongcha pun, kalala kan chicha, "Ammuyu mambibiyegku si inggewak kan chikayu malipud si chamu un um-maliyak utla probinsiyan chi Asia. ¹⁹ Lansimsimbiyak kan Apu Jesus un si papakumbyabya. Lantodtodtod bo cha luwak un maas-asusu somsomokku gapu si lampaligat cha Judio kan sakon, lan-uumayanha otoyon sakon. ²⁰ Ammuyu bo un ilaminku imbyegbyega cha bumayuwanyu ya lantudtuchuwan kan chikayu si kaachuwan cha tagu ya ulay si byebbyeyoyu. ²¹ Imbyegbyegak un ustu-ustu kan cha Judio ya cha Gentil un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasbyasuycha ya mansagungcha kan Apudyus ya mamaticha kan Apu Jesus.

²² "Ked si sala, inyak ud Jerusalem ti siya imbilin chi Ispiritun Apudyus kan sakon, ked lappun ammu lu silu makwa kan sakon utlat. ²³ Ha ammu abus ked mabyayuchak ya mapaligatalak si kacha ciudad un ayak, siya impatigammun chi Ispiritun Apudyus kan sakon. ²⁴ Ngim ulay lu matoyak, ti lappun bilang chi biyegku, piok un gangampatok losan cha kawachin impakwan Apu Jesus kan sakon, un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg mipanggop si kachegun Apudyus kan chitaku.

²⁵ "Chikayu illiinggewak si langibyegbyeg-ak si mipanggop si Mampangatan Apudyus, ked si sala ammu un achipun taku man-asitullong kasin. ²⁶ Ked ibyegbyegak kan chikayu si sala'n eygew, lu awed misila kan Apudyus machusa, chakampun un byasuyk. ²⁷ Ti ilaminku imbyegbyega kan chikayu cha losan un pion Apudyus.

²⁸ "Ammanyu allechen cha long-egyu ya cha losan un tagu'n impaayuwanyu chi Ispiritun Apudyus kan chikayu, ti siya biyangu un pangangucha. Ayyuwalanyun ustu cha tagun Apudyus, ti silakala chicha si chayan chi mismu'n Alakla. ²⁹ Ammu un lu umoyolak, umali cha tuntullin mimistulu manyam-an kan chikayu, un isucha laatap un asu, ked lappun kacheguwanha. ³⁰ Awed bo cha uchum kan chikayu un mamati un asi mantudtuchu si titutuli taplu awisola cha mamati un mitun-ud kan chicha. ³¹ Ked man-alled kayu. Somsomkonyu un bilegbyeg-ak chikayu losan si tiyu'n tawon un illinggewak kan chikayu, ileygew ya lilibin malluluwaak gapu si kacheguk kan chikayu.

³² "Si sala ipuyangu chikayu kan Apudyus ya ingkari-la un kacheguwalak chikayu. Siya mallakabyalin un mampakoschey si pammatiyu ya mangatod si binchisyun un ingkarila kan cha losan un pileykasla un tagula. ³³ Kan sakon, lappun langkochwak si pilak, buyawan willu silup ulay silu kan chikayu. ³⁴ Ammuyu mismu un lummabbuwak ta siya idchok si kasapuyak ya cha kasapuyan cha kakadwak. ³⁵ Siya pasigku killingwa ta awed mantuyachenyu, ti masapuy'n mampangog taku'n mangkawachi ta awed maituyung taku kan cha makasapuy. Somsomkon taku imbyegan Apu Jesus un kalala, 'Laganggalas chi mangatod lu mangkochwak.' "

³⁶ Lagamput pun Paul imbyega cha alla, lampalintuming cha losan ot lalluwalu si Paul. ³⁷ Ot sin-iibincha un mangoskos ya mangikis kan siya. ³⁸ Manchachauy-cha si imbyegala un achipuncha kasin man-asitullong. Ot litun-udcha kan siya inggala si igew chi bapur.

Ummoy Si Paul Ud Jerusalem

21 Lansisila kami pun kan chicha, lanlugen kami si bapur ot langawkaw-as kami ud Cos. Labigat pun, ummoy kami ud Rhodes, ot kasin labigat, ud Patara ot udchi lanchissaagenmi. ² Ot inchananmi osa'n bapur un umoy ud Phoenicia, ot lanlugen kami. ³ Si machuwigi, maotapmi ud Cyprus un langoyanmi, ot langawkaw-as kami ud Tyre un osa'n ili si probinsiyan chi Syria. Lanchissaeg kami udchi, ti siya

mangichissaagen chi bapur kan cha keygala. ⁴ Udchi inchesanmi cha uchum un mamati ot illinggew kami kan chicha si pitu'n eygew. Gapu si Ispiritun Apudyus ilaayokcha si Paul ta achila ituyuy un umoy ud Jerusalem. ⁵ Ngim lagamput pu illinggewanmi udchi, intuyuyimi un lambiyasi. Losan cha mamati pati cha byebbebyai ya cha aalakcha litun-ud kan chikami inggala lichuum kami si teyanteg. Udchi lampalintuming kami si teyanteg ot lalluwalu kami. ⁶ Ot imbyegami'n ingkami si kacha osa ot lanlugen kami si bapur ked langulincha si byebbeyoycha.

⁷ Intuyuyimi un lambiyasi ot gummatong kami'd Ptolemais un lampeypu'd Tyre, ot lanchissaeg kami. Ot ummoyi gileggakay cha mamati ot illinggew kami kan chicha si osa'n eygew. ⁸ Ummoyon kami si labigat ot ummoy kami ud Caesarea. Gummatong kami pun udchi, illinggew kami ud byeyoycha Philip, osa'n mangibyegbyega si bibiyu'n chameg. Siya osa kan cha pitu'n lachutukan ud Jerusalem un tumuyung kan cha apostoles. ⁹ Awed cha opat un alakla'n byebyeyasang un mangibyegbyega si ugud Apudyus. ¹⁰ Si illinggewanmi udchi si piga'n eygew, gummatong chi osa'n propeta un mangngachen Agabus, un lampeypu'd Judea. ¹¹ Ummali kan chikami ot illayala sintulun Paul ot siya lamayudla si imala ya ikila. Ot kalala, "Allaya imbyegan chi Ispiritun Apudyus, 'Kamatla bo koon cha Judio ud Jerusalem un mamayud si singkuwa si alla'n sintulun ked impuyangcha siya kan cha Gentil.' "

¹² Chingngeymi pu alla, ilaayokmi kan cha tagu udchi ta achipun umoy si Paul ud Jerusalem. ¹³ Ngim kalala, "Pakayuggey sin-iibin ya paasusuwon chi som-somokku? Lakasagalaak un mabyayud ya ulay pay matoy ud Jerusalem mipagapu kan Apu Jesus."

¹⁴ Gapu ta achipunmi maayok, gummilok kami ot kalanmi, "Otyan lu siyad makwa pion Apudyus."

¹⁵ Achipun labyeyeg chi illinggewanmi ot lansagala kami ot ummoy kami'd Jerusalem. ¹⁶ Kiladwaan chikami kan cha uchum un mamati'n iCaesarea. Gummatong kami pun, illiyoycha chikami ud uwancha Mnason un iCyprus, osa kan cha ummun-ula'n mamati ot illinggew kami ud uwacha.

Ha Imbyegan James Un Koon Paul

¹⁷ Gummatong kami pun ud Jerusalem, amod chi tileyok cha mamati'n lammangili kan chikami. ¹⁸ Labigat pun ummoyi kan cha Paul gilaggakay si James. Wechewed cha pallakayon cha mamati. ¹⁹ Si pilakumustan Paul chicha, ilug-uggudla cha losan un killingwan Apudyus kan cha Gentil mipagapu si kawachila.

²⁰ Chingngeycha pu alla, chilaychayawcha si Apudyus. Ot kalancha kan Paul, "Sulud, pionmi un somsomkom un kalibulibu cha Judio un lamati kan Jesus ked siya iyaangoscha tuttuwaon chi lintog taku'n Judio. ²¹ Chingngeycha un intudtuchum kan cha Judio un billumyoy si igew cha Gentil un man-awichen cha lintog Moses. Ibyegbyegam kalu kan chicha un achipuncha sogyatan cha aalakcha willu achipuncha suyuton cha ugalin cha Judio. ²² Ked simma koon taku

lu ta maammuwancha'n chakampun si tuttuwa chingngeycha, sigulachu'n chongyoncha'n gummatongka. ²³ Bibiyu lu siya koom cha alla. Awed cha opat kan chikami un lelleyaki un lansapata kan Apudyus. ²⁴ Mibiyunka kan chicha si templo ta mampailaka kan pachi ked makakopyaka kan chicha si ugalin mampapeykas. Lu magamput, byayachem chi masapuycha un peytion, ta makwa un apulugen pachi uyucha ta maila un lagamput chi sapatacha. [†] Ta ammuwon cha tagu un lappun katuttuwaan chi ugud un chingchingngeycha mipanggop kan sika ngim sika mismu ked tuttuwaom chi lintog taku. ²⁵ Ngim kan cha Gentil un lamati, allaya abus cha imbilinmi insuyat kan chicha un masapuy'n tuttuwaoncha. Achipuncha kalon cha michatun si silan-apudyus ya achicha bo kalon chi chaya willu cha ischa'n chi mapsey'n ayam ya achicha makachegchegas." Allaya cha imbyegan James kan Paul.

²⁶ Labigat pun, lakaoy si Paul kan cha hachi'n opat un lelleyaki ot lakakopya si hachi'n ugali'n mampapeykas si long-egcha. Oli pun ummoycha si templo, ot imbyegan Paul kan pachi chi eygew un magamputan chi ugalicha'n mampapeykas. Ked hachi mampeytiyan cha kadwalan opat si michatun ya mampakuskuscha si uyucha.

Ha Lalokmaancha Kan Paul

²⁷ Alla pun akit un magamput chi pitu'n eygew, inggew cha uchum un Judio un lampeypu'd Asia un langitullong kan Paul si templo. Ot silubsubcha cha amod un tagu ta sumangacha, ot chilokmaancha si Paul. ²⁸ Lampakuycha kalan un, "Chikayu'n iyIsrael! Tuyunganyu chikami! Ti allaya tagu'n langibyegbyega kan cha tagu un chitaku'n Judio lawwik ya lawwik bo lintog Moses ya templo taku. Ked si sala ummoyla bo chilimok chi templo taku ti illilokla cha uchum un Gentil." ^{††29} Imbyegacha hachi ti intullongcha si Trophimus un iyEphesus un libiyun kan Paul si ummoyancha si siudad. Ked kalancha lu illilok Paul siya si templo.

³⁰ Achipun labyeyeg ot lagulu cha tagu ot langunggulod cha losan ummoy si templo. Ot chilokmaancha si Paul ot giluyuguyudcha impeyawa'd lasin ot kakmacha inyolob. ³¹ Alla oyyan otoyoncha si Paul, mangwa ked chi osa'n tagu ummoyla imbyega si komander cha suyuchachu'n iRoma un lagulu cha umili. ³² Kakman chi komander lan-ayeg kan cha kapitan ya cha susuychachu ot sintotodchakcha'n ummoy si inggewan cha amod un tagu. Ot intullong pun cha tagu si komander ya cha susuychachula, kakmacha inggilok un malatey kan Paul. ³³ Oli pun ummoy chi komander chilokmaan siya ot imbilinla un byayuchoncha si chuwa'n kawey. Ot ilimusla kan cha tagu, "Silu tagun alla? Simma killingwala?" ³⁴ Ngim mansabyasabyali ipipkawcha ibyega ya amod atingeycha. Gapu ta achipun chi komander maawatan chi tuttuwa'n lakwa,

[†] v. 23-24, Numbers 6:13-20 ^{††} Cha Judio ibilangcha un paliyaw lu lumlok chi Gentil si templocha. Mibyasey si lintog, lu awed Gentil un lumlok udchi, makwa'n otoyoncha siya.

imbilinla kan cha susuychachu un itallaycha si Paul ud kampucha. ³⁵ Lichuumcha pun si ey-eychen chi kampu, impangatun cha susuychachu siya ti manggegeyam-san cha amod un tagu gapu si sangacha. ³⁶ Michogchogchog cha amod un tagu un ip-ipkawcha kalan un, "Patoyon taku siya!"

Summongbyat Si Paul Kan Cha Judio

³⁷ Si langipelokancha kan Paul si kampu, kalala si komander, "Awed chi ibyegak kan sika?" Laschaaw chi komander, ti Griego ilugudla, ot kalala, "Mugga ammun gey un man-ugud si Griego?" ³⁸ Kalak pun lu sika hachi'n iyEgypt un langgulu si gubillu si sin-eygew. Siya langipangpangu si opat libu'n lelleyaki'n kapapatoy si lugey un lappun ummili."

³⁹ Summongbyat si Paul, "Sakon ked, Judiowak un lampeypu'd Tarsus si probinsiyan chi Cilicia, un osa'n machaychayaw un ciudad. Kewam ta makauguchak kan cha alla'n tagu."

⁴⁰ Impalubus chi komander siya, ot summiked si Paul si ey-eychen ot impangatula imala ta pagingkola cha amod un tagu. Gummilokcha pun, illugilan lan-ugud si Hebrew un ugud cha Judio. Kalala,

22 "Susulud kan aamma, chongyonyu alla'n malongbyatku kan chikayu." ² Ot chingngeycha pun un lan-ugud si Hebrew kan chicha, gummilokcha. Ot intuyuy Paul kalan un, ³ "Judiowak un liyalak ud Tarsus ud Cilicia, ngim chummakeyak utla Jerusalem ya laniswilaak kan Gamaliel. Ammala intudtuchu kan sakon cha losan un lintog cha aappu taku. Lapingotak un lansimbi kan Apudyus un isuyu si sala. ⁴ Ti pilaligatak cha mamati kan Jesus ya impapatoyku bo cha uchum. Lelleyaki ya byebbyebyai, chilokmaak chicha ot impaipayayudku chicha. ⁵ Ked pilaloklokan chi kangatuwan un pachi ya cha kukunsisey un tuttuwa, ti chicha mismu langipaw-it si suyat kan sakon un ilawitku kan cha susulud ud Damascus. Ot ummoyak udchi manchokma kan cha mamati ked inggetongku chicha ud Jerusalem un byayud ta machusacha.

Ilugud Paul Chi In-ilola'n Lamati

⁶ "Ngim inggewak pun si chayan si mamatuk un ummachali'd Damascus, maeg chi lalisingak si amod chi lilangla'n lampeypu'd langit, ⁷ ot laodchegak ot chingngeyik chi ginga un kalala, 'Saul, Saul, puggey sakon palpaligatan?'

⁸ "Ot ilimusku, 'Siluka, Apu?' Ot kalala, 'Sakon si Jesus un iNazareth un pin-am palpaligatan.' ⁹ Intullong cha kadwak chi lummilang, ngim achipuncha chingngey chi imbyegan chi gumminga.

¹⁰ "Ot ilimusku, 'Apu, simma kook?' Ot kalala kan sakon, 'Lumibbyatka ta ingka ud Damascus, ti awed udchi mangibyega kan sika si cha losan un simsimmokkun ipakwa kan sika.' ¹¹ Ngim achipulak makatullong ti lalisingak si hachi'n lummilang, ot kiliwichak kan cha kadwak ot ipuyutak ud Damascus.

¹² "Inggew chi osa'n leyaki un mangngachen Ananias. Mangapudyus un tungtungpayola lintog taku ya masoman cha losan un Judio un inggew udchi. ¹³ Ummali kan sakon ot summiked si cheegku. Ot kalala, 'Suludku'n Saul, mantullongka kasin.' Ot si hachi'n uras lakatullongak ot lailak siya. ¹⁴ Lagamput pu hachi kalala, 'Si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkey taku, chilutukala sika ta agammuwom cha piola ya itullonglu lappun byasuyla un Alakla un lansimbi kan siya ya chongyom bo gingala. ¹⁵ Ti sika mangitistigu kan cha losan un tagu si cha intullonglu ya chingngeym. ¹⁶ Ked si sala, simman bo uwayom? Lumibbyatka ta ingka mampabunyeg ked iluwalum kan Apu Jesus ta pakawalola cha byasuym.' Kalan Ananias kan sakon.

Imbuun Jesus Si Paul Un Mantudtuchu Kan Cha Gentil

¹⁷ "Langulilak pun ud Jerusalem, ummoyak lalluwalu si templo ot inggew chi impailan Apudyus kan sakon un isun chi in-ilop. ¹⁸ Intullongku si Apu Jesus un kalala kan sakon, 'Chesam! kakmam telan ud Jerusalem, ti achipun cha tagu utla mamati si ibyegbyegam mipanggop kan sakon.'

¹⁹ "Ngim summongbyatak, 'Apu, mamaticha lin, ti ammucha un sakon chi pin-a ummoy kan cha sinagoga lanchokma kan cha lamati kan sika ot imbyayudku ya bilautak chicha. ²⁰ Ammucha bo un lagalasalak si lamatoyancha kan Stephen un lantistigu mipanggop kan sika. Ti inggewak un langachug si silup cha lamatoy kan siya.'

²¹ "Ot kalala kan sakon, 'Ingkan, ti ibuunku sika si adchayuan si cha tagun Gentil.' "

²² Imbyegan pun Paul hachi, cha amod un tagu lanchochongngeycha kan siya, illugicha impakuy, "Patoyon taku siya! Achiyu ipalubus un matagu!" ²³ Ot lampakupakuycha ya impayapayapaycha silupcha ya lanigap-uycha tapuk si ngatu. ²⁴ Ot imbilin chi komander kan cha suyachula'n iyoycha si Paul ud kampu ked silapchukancha taplu ammuwola lu puggey simpapakuy cha tagu kan siya. ²⁵ Ngim si lamayuchencha ta sapchukancha siya, kalan Paul si kapitan un summisiked udchi, "Ha ipalubus kamman chi lintog un sapchukam chi osa'n tagu un Romano lu chaampunlu imbistigeyon?"

²⁶ Chingngeyn pun chi kapitan chi hachi, ummoyla imbyega kan komander. Kalala, "Man-alledka si koom si alla'n tagu, ti osa siya un Roman."

²⁷ Ot ummoy chi komander kan Paul ot ilimusla kan siya, "Kewam ta ibyegam kan sakon, ha Romanka?" Ot kalala, "O."

²⁸ Ot kalan chi komander, "Chakey lambyayedku si lambyalilak un Romano."

"Ngim sakon, liyalakak un Romano," kalan Paul.

²⁹ Ot kakma lan-olat cha suyachachu'n mangimbistigey kan siya, ked ulay chi komander, ummogyat ti laammuwala un Romano si Paul ya imbilinlan mabayud siya.

Ilimbistigeyn Cha Kukunsisey Si Paul

³⁰ Pion chi komander un ammuwon lu simma ustu'n ipabyasuy cha Judio kan Paul. Ot labigat pun, im-paayegla cha ap-apun cha papachi ya cha losan un kukunsisey ta mammimitingcha. Ot illiyoyla si Paul si igew cha mammimiting ot pilasikedla si sangwalan-cha.

23 Intutukkeyn Paul chicha ot kalala, "Susulud, ammun Apudyus un mampeykas chi somsomokku mipanggop si in-ilok un lansimbi kan siya malipud si chamu inggala si sala'n eygew." ² Imbyegala pu hachi, imbyegan Ananias un kangatuwan un pachi kan cha liyaadchali kan Paul ta tippaponcha tupokla. ³ Ot kalan Paul kan siya, "Agin-agin kan kuis, asin Apudyus sika tippapon! Miyaligka si chingching un lapuntuyan si mamputilak. Umaammuyka utlat un manguis kan sakon un mibyasey si lintog taku, ngim sika mismu lalupling si lintog ti imbilinlun tippapon cha sakon."

⁴ Ot kalan cha liyaadchali kan Paul, "Puggey pabiilan chi kangatuwan un pachin Apudyus?"

⁵ Ot kalan Paul un summongbyat, "Susulud, achipunku ammu un kangatuwan un pachi siya, lu am-muk achipunku pilabiilan, ti awed chi liigili si ugud Apudyus un kalala, 'Achiyu man-ugu-uguchen si lawwing chi pangat si iliyu.'"

⁶ Laammuwan pun Paul un lagodwa cha papangat, cha uchum Saduceo ked cha uchum Pariseo, lan-ichakeyla gingala un kalala, "Susulud, Pariseowak ya alak chi osa'n Pariseo. Siyad lichiyumak si sala'n eygew gapu ta lamlamaok un matagu kasin cha latoy!"

⁷ Imbyegala pu hachi, illugin cha Pariseo kan cha Sa-duceo un lansisillongbyat, ot lagodwacha. ⁸ Achipun cha Saduceo mamati un umuli matagu cha latoy. Achipuncha bo mamati un awed anghel ya kalichod-wa. Ngim cha Pariseo, mamaticha losan kan cha alla. ⁹ Oli pun ngummoyacha. Ot cha uchum un Pariseo un mimistulun chi lintog, summikedcha'n langipatut si ka-somsomkancha, ot kalan, "Lappun mit inchesanmi si byasuyn chi tagu'n alla. Lakaug-uggud lin chi osa'n ispiritu willu anghel kan siya."

¹⁰ Laam-amod chi sillongbyatcha ot lachalagen chi komander pakalawa ta mambilbillatancha si Paul. Ot imbilinla kan cha suychachula'n umoycha ayan si Paul kan chicha ked inyoyma siya ud kampu.

¹¹ Si hachi'n labi lampaila si Apu Jesus kan Paul ot kalala, "Pakoscheyom chi somsomoklu, ti masapuy'n sika mantistigu mipanggop kan sakon ud Rome un isun chi killingwam utla Jerusalem."

Lantutuyeg Cha Judio Un Mamatoy Kan Paul

¹² Labigat pun, inggew cha lasuyuk si opat puyu'n Ju-dio un lantutuyeg un mamatoy kan Paul. Insapatacha losan un achipuncha teyon mangan ya umilum ing-gala mapatoycha siya. ¹⁴ Ot ummoycha kan cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ot kalan, "Insapatami un achipun kami mangan ing-

gala otoyoni si Paul. ¹⁵ Si sala chikayu ya cha kukun-sisey, mangibuun kayu si umoy mangibyega si koman-der ta igetongla si Paul utla, ta isun chi imbistigeyonyu un ustu-ustu chi kasusla. Ked isalobmi si chayan ta otoyoni siya sakbyey un gumatong utla."

¹⁶ Ngim chingngeyn chi amulakon Paul chi mipang-gop si hachi'n lantutuyagencha ot ummoy si kampun cha susuychachu ot imbyegala kan Paul. ¹⁷ Ot ilayagen Paul chi osa'n kapitan ot kalala, "Kewam ta iyoylu yan chi alla'n bumaru kan komander, ti awed chi ibyegala kan siya."

¹⁸ Ot illiyoy chi kapitan siya kan komander ot kalala, "Ilayagen Paul un byayud sakon ot imbyegala un ige-tongku bumaru'n alla kan sika, ti awed chi piola'n ibye-ga kan sika."

¹⁹ Ot kiliwid chi komander hachi'n bumaru ot um-moyla intalin ot ilimusla, "Sikka piom un ibyega kan sakon?"

²⁰ Ot kalan chi bumaru, "Lantutuyagen cha papangat cha Judio un chawatona kan sika ta iyoylu si Paul lu bigat udchi mammimitingancha, ta isun chi im-bistigeyoncha un ustu-ustu kasusla. ²¹ Ngim achim tut-tuwaon, ti lasuyuk si opat puyun lelleyaki cha mangisalob kan siya. Lansapatacha losan un achipun-cha mangan ya umilum inggala patoyoncha si Paul. Lakasagalacha ked uwayoncha ibilinlu."

²² Ot pilaoyon chi komander siya ya bililinla un, "Achim pay ibyegbyega ulay silu'n tagu un ummoylu imbyega kan sakon."

Intallaycha Si Paul Ud Caesarea

²³ Oli pun ilayagen chi komander cha chuwa'n kapi-tan ot kalala kan chicha, "Umisagala kayu si chuwa'n gasut un suychachu ya chuwa'n gasut un mantu-tubyey ya pitumpuyu'n mangabyayu ta ingkayu itiyud si Paul ud Caesarea. Inγκayu lu labi lu masuyop cha tagu. ²⁴ Idchenyu bo si Paul si mangabyayuwala ked ammanyu siya itiyud ta lappun makwa kan siya ing-gala gumatong kayu kan Gubillachuy Felix." ²⁵ Ot laluyat si komander un kalala, ²⁶ "Apu Gubillachuy Fe-lix, sakon si Claudius Lysias chi alla'n maluyat kan sika. Kumustaka. ²⁷ Ha alla'n leyaki un impaitiyudku kan sika ked chilokmaan cha Judio ot amas cha otoyoni siya. Ngim laammuwan pun un osa'n Romano, ummoymi silayaklibyen siya kan cha susuychachuk. ²⁸ Piok un ammuwon lu silu ipabyasuycha kan siya, ot illiyoyku siya kan cha papangatcha. ²⁹ Ot laammuwan un lap-pun lakabyasuyala un umalay si matoyala willu mabyayuchela, ti ha ipabyasuycha mipanggop abus si lintogcha. ³⁰ Inγκew pu langibyega kan sakon un lan-tutuyagen cha Judio un otoyoni si Paul, kakmak imbu-un siya kan sika. Imbyegak bo kan cha langichiyum kan siya un umoycha ichateg chi chiyumcha kan sika." Hachi losan.

³¹ Si hachi'n labi, tiluttuwan cha susuychachu cha im-bilin chi komandercha, ot intiyudcha si Paul inggala'd Antipatris. ³² Labigat pun, langulin cha susuychachu'n lalidtidchayan si kampucha ud Jerusalem ot cha lan-

gakabbyayu intuyuycha intiyud si Paul. ³³ Gummatong cha pun ud Caesarea, illidchoncha suyat kan Gubillachuy Felix ot impuyangcha si Paul kan siya. ³⁴ Bilasan ked chi Gubillachuy suyat, ilimusla kan Paul lu silu probinsiya un lampeypuwala. Ot laammuwala pun un iCilicia, ³⁵ kalala, "Asik sika imbistigeyon lu umali cha mangichiyum kan sika." Oli pun imbilinla un achugen cha susuychachu si Paul ud byeyoyla un impapaud Ari Herod.

Inchiumcha Si Paul Kan Gubillachuy Felix

24 Lummaus pu liman eygew, gummatong chi kangatuwan un pachi ya cha uchum un palakayon cha Judio ud Caesarea. Inggew bo abugachu un inyawitcha un mangngachen Tertullus. Ummoycha losan si inggewan Gubillachuy Felix ot ichiyumcha si Paul kan siya. ² Impaayeg pun Gubillachuy si Paul, lanugud si Tertullus un pabyasuyola siya. Kalala, "Apu Gubillachuy! Gapu si kilalainglu un mangituray kan chikami, lummin-awa biyegmi si labyeyeg. Achu cha killingwam un bummayuwan chi ili taku. ³ Ked chiluman un ayanmi ya losan un timpu, chakeyn iyamanmi kan sika. ⁴ Ngim achipunku pion un taktakon sika. Kewam ta chongyom yan akit chi allan ibyegami.

⁵ "Inchesanmi alla'n tagu un kagugulu, ti pin-a ummoy langgulu kan cha Judio si intilun chi lubung, ked siya bo osa'n pangat chi grupun chi Nazarenes. ⁶ Impachasla bo chilimok chi templo'd Jerusalem, ot chilokmaanmi siya. ⁷ Ngim gummatong si komander Lysias ya cha suychachula ot pilloscha kan chikami, ⁸ ked imbilinla un umali kami utla ta ichiyummi kan sika. [†] Lu imbistigeyom siya'n mismu, asim maammuwan kan siya un tuttuwa losan cha ipabyasuyumi kan siya." ⁹ Lipati cha kadwala'n Judio pilaloklokancha un tuttuwa losan cha imbyegala.

Tilakcheyan Paul Long-egla Si Sangwalan Felix

¹⁰ Ot silinyasan pun chi Gubillachuy si Paul un manugud. Kalan Paul, "Apu Gubillachuy, ammu un labyeyegka un lanturay ya langkuis kan chikami'n Judio si alla'n ili. Ked magalasalak un malongbyat si impabyasuycha kan sakon. ¹¹ Lalaka un maammuwan un simpuyu ya chuwa'n eygew chi lummaus si ummoyak ud Jerusalem lakachaychayawan kan Apudyus. ¹² Si inggewak udchi, lappun langitullong kan sakon un lakasongsongbyat ud templo willu langgulu kan cha amod un tagu ud sinagoga willu uchum un lugey. ¹³ Lappun ustù mampaloklokcha kan cha ipabyasuycha kan sakon si sala. ¹⁴ Ngim awed chi ibyegak kan sika. Suysuyutok chi pammatin cha kristiano si manchaychayawak si Apudyus cha chachakkey taku ked hachi kalancha un achipun ustun tudtuchu. Ngim mamatiyak si losan un liigili si Lintog Moses ya cha losan un inggilin cha propeta. ¹⁵ Mallamlamaak kan Apudyus un taguwola kasin cha losan un latoy, cha bibiyu man

[†] Ha bogas chi alla ked lappun si uchum un manuscript si Greek.

kan lawwik un isun chi mallalamlaman cha alla'n tagu. ¹⁶ Gapu ta hachi patiyok, iggak chi kabyeeyak un mangwa si bibiyu ta mampeykas chi somsomokku si sangwalan Apudyus ya cha tagu.

¹⁷ "Lummaus ka pigan tawon un lalelak ud Jerusalem, ^{††} ummoyak udchi ta inyak idchon chi pilak kan cha chogak un Judio un makasapuy ya inyak bo manchatun kan Apudyus si templo. ¹⁸ Katla cha pin-ak kingwa si langchesan cha kan sakon udchi templo. Kaggamputku ugali taku'n manchiyus. Lappun amod si tagu ya lappun bo langgulu. ¹⁹ Ngim inggew cha uchum un Judio un lampeypu'd Asia. Masapuy'n awedcha utla si sangwalam ked manchiyumcha lu awed ipabyasuycha kan sakon. ²⁰ Ngim lu lappuncha, ibyeggan otyan cha alla'n tagu lu simma byasuyk un inchesan cha summisikkachek si sangwalan cha kukun-sisey ud Jerusalem. ²¹ Ti ha inggewak udchi, illipkawku un kalak, 'Mamatiyak un umuli matagu kasin cha latoy. Siya chi lichiyumak si sala.' Hachi abus un imbyegak kan chicha."

²² Gapu ta ad-achu ammun Gubillachuy Felix mipanggop si pammatin cha kristiano, pilagilokla imbistigeyn chi kasus Paul un kalala, "Lu gumatong si komander Lysias, asik mangamung si kasuslu." ²³ Ot imbilinla si kapitan ta byentayan cha si Paul ngim idchencha si wayala ya palubusan cha gagayyomla un mangtod si kasapuyala.

²⁴ Lummaus ka pigan eygew, ummoy cha Felix kan Drusilla un asawala'n Judio udchi. Impaayegla si Paul ta chongyoncha ibyegala mipanggop si pammati kan Jesu Kristu. ²⁵ Ngim si lantudtuchuan Paul mipanggop si lalintog un ugali, kilaattom ya gumatngan chi eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, ummogyat si Felix ot kalala, "Ustu hachi, ingkan yan si sala. Asik sika ayagen kasin lu awed wayak." ²⁶ Si hachi met laing un timpu lilamlamala un idchen Paul siya si pilak, ked siya gapu un pin-ala ayagen siya ya kaug-uggud siya.

²⁷ Lummaus pu chuwa'n tawon, lipasali si Porcius Festus kan Felix un Gubillachuy. Ngim ummoyon pun si Felix, tilelala si Paul si byabyayyuchen ti pion cha Judio siya.

Chilawat Paul Un Michiyum Kan Emperador

25 Gummatong si Gubillachuy Festus si probinsiya ud Caesarea. Lummaus pu tiyu'n eygew, ummoy ud Jerusalem. ² Gummatong pun udchi, ummoy cha ap-apun cha papachi ya cha papangat cha Judio ta ichiyumcha si Paul kan siya. ³ Chilawatcha kasin un iyulinla si Paul ud Jerusalem, ti panggopcha'n umoy isalob siya si chayan ta otoyoncha. ⁴ Summongbyat si Festus kan chicha un kalala, "Labyabyantayan si Paul ud Caesarea, ked achipun mabyeyeg chi mangulilak udchi. ⁵ Ked ibyegayu kan cha uchum un pangatyu ta

^{††} Olom tawon malipud si ummoyala'd Jerusalem ta tungpayola ingkarila 18:22. Siyam tawon lummaus malipud si langabtala kan cha apostoles ya pallakayon cha mamati 15:1-29.

mitun-udcha kan sakon ked ichiyumcha alla'n tagu lu awed lakabyasuyala.

⁶ "Illinggew si Festus si wayu willu simpuyu'n eygew ud Jerusalem, ot langulin ud Caesarea. Labigat pun, ummamuy langkuis ud korti ot impaayegla si Paul.

⁷ Gummatong pun, lachaliguyup cha Judio un lampeypu'd Jerusalem, ot achu mangkacheqson un ipabyasuycha kan siya ngim achipuncha mapalok-lokan."

⁸ Oli pun tilakcheyan Paul chi long-egla, un kalala, "Lappun killingwak si sumupling si lintog takun Judio willu sumupling si templo taku willu sumupling si Emperador."

⁹ Ngim pion Festus un mas-oman cha Judio siya, ot kalala kan Paul, "Ha piom un umoy ud Jerusalem ta ud-chi mangimbistigeyak si cha ipabpabyasuycha kan sika?"

¹⁰ Ngim kalan Paul, "Issak ti allaak utla si sangwalam, un masapuy'n maimbistigeyak. Sikan mismu chilutukan chi Emperador un manguis kan sakon. Ya amum un lappun byasuyk kan chicha. ¹¹ Ked lu awed byasuyk un umalay un matoyala, achipulak mangkacheq ta milisiyak. Ngim lu lappun katuttuwaan cha ipabyasuycha kan sakon, lappun kalintogen chi ulay silun tagu'n mangiyawat kan sakon kan chicha. Chawatok un miiyoy chi kasusku kan Emperador."

¹² Oli pun inyintuud Festus kan cha kukunsiseyla, un kalala, "Gapu ta chilawatlu'n maiyoy chi kasuslu kan Emperador, ibuunku sika kan siya."

Lipasangu Si Paul Kan Cha Agrippa Kan Bernice

¹³ Laeygewalan pun, gummatong cha Ari Agrippa kan Bernice un suludla'n byebyai ud Caesarea ta umoycha geggakayon si Festus. ¹⁴ Si illinggewancha udchi si achu'n eygew, ilug-uggud Festus kan Ari Agrippa chi kasus Paul, un kalala, "Awed chi byayud utla un tilelan Gubillachuy Felix. ¹⁵ Si inggewak ud Jerusalem, inchiyum cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ya chilawatcha'n kodchongak un mapatoy siya. ¹⁶ Imbyegak kan chicha un chakampun si ugalin cha Romano un mangiyawat si tagu un lichiyum lu achipun yan makasillangu kan cha langichiyum kan siya ta awed wayala un malakchey si long-egla si ipabyasuycha kan siya. ¹⁷ Gummatongcha pun utla, achipunku intantan chi kasusla, ngim labigat pun ummamuyak si kukuisan ot impaayegku si Paul ¹⁸ Summiked pun cha langichiyum kan siya un manugud. Kalak lu awed manchegson un ipabyasuycha kan siya, ngim lappun mit. ¹⁹ Ha lan-is-isikancha abus kan siya ked mipanggop si pammatin cha Judio ya mipanggop si osa'n latoy un mangngachen Jesus un ibyegbyegan Paul un ummuli latagu kasin. ²⁰ Gapu ta lappun ammu un man-imbistigey si kamatchin kasus, ilimusku kan Paul lu piola'n maiyoy chi kasusla ud Jerusalem, ta udchi maimbistigey. ²¹ Ngim chilawatla un matelan un isun chi byayud taplu ha Emperador chi manguis kan siya. Ot imbilinku'n mabyantayan siya inggala paitiyudku siya kan Emperador."

²² Ot kalan Ari Agrippa kan Festus, "Piok un chongyon chi alla'n tagu mismu."

"Lu bigat, makwan chongyom siya," kalan Festus.

Si Paul Si Sangwalan Ari Agrippa

²³ Ot labigat pun, ummoy cha Ari Agrippa kan Bernice si kurti, un illiggacha ang-anggacha. Lakaoy bo cha komander cha susuychachu ya cha papangat si hachi'n ciudad. Lilumlokcha pun losan, impaayeg Gubillachuy Festus si Paul. ²⁴ Ot kalan Festus, "Ari Agrippa ya chikayu losan un alla utla. Itullongyu allayan tagu un inchiyum cha losan un Judio ud Jerusalem ya utla Caesarea kan sakon, un ip-ipkawcha un lappun lobongla'n matagu. ²⁵ Ngim lappun inchesak si kabyasuyala un umalay un matoyala, ngim chilawatla'n maiyoy chi kasusla kan Emperador, simsimmokku'n ibuun siya udchi. ²⁶ Ngim lappun ustu-ustu si isuyatku kan Emperador mipanggop kan siya. Ked siya gapun chi mangipasanguwak kan chikayu losan, amod gey kan sika Ari Agrippa ta lu magamput taku imbistigeyon siya awed misuyatku. ²⁷ Ti lappun simbin chi ibuunku byayud kan Emperador lu lappun ustu si ipabyasuycha kan siya."

Ha Lalakcheyan Paul Si Long-egla Kan Agrippa

26 Oli pun kalan Ari Agrippa kan Paul, "Makwa un man-ugudka ta takcheyam chi long-eglu." Lanulat si Paul ot kalala, ² "Ari Agrippa! Bibiyu ta awedka si sala'n eygew ta makwa'n takcheyak chi long-egku si sangwalam mipanggop si losan un ipabyasuycha chogak un Judio. ³ Ti ammu losan cha ugali taku'n Judio ya cha pin-ami mansongsongbyatan. Chawatok un alusam yan chongyon sakon.

⁴ "Ammun losan cha Judio kilatataguk malipud si kabyen-ogku, ti illiinggewak kan chicha si ili taku ya siya bod Jerusalem. ⁵ Labyeyeg un am-ammucha sakon malipud si chamu'n inggewak si grupun cha Pariseo un mangipapati si religionmi ya impapatik tilungpey cha lintogcha. Makwan paloklokancha un tuttuwa cha alla lu pioncha. ⁶ Ked awechak si sala un lichiyum gapu si lamlamak un matungpey ingkarin Apudyus kan cha chachakkey taku un taguwola kasin cha latoy. ⁷ Ha likari un lamlamaon cha simpuyu ya chuwan tribu un matungpey kan chicha gapu si palagchaychayawcha kan Apudyus si ileygew ya lilabi. Gapu si alla'n lamlama, inchiyumak kan cha Judio.

⁸ Payuggey ligaton un patiyon un kasin Apudyus taguwon cha latoy?

⁹ "Ulay sakon si sin-eygew, kalak si long-egku masapuy'n kook cha losan un kabyeeyak un sumupling kan cha mamati kan Jesus un iNazareth. ¹⁰ Ot katchi killingwak ud Jerusalem. Imbyayudku cha achu'n mamati, ti illidchen cha ap-apun cha papachi sakon si kalobbongak. Ked lu kodchongan cha osa'n tagu'n matoy, inteunku matoyala. ¹¹ Langam pigan chilusak chicha si losan un sinagoga. Ked impachasku impatut kan chicha un man-awichencha pammatacha kan Jesus. Ga-

pu ta amod chi sangak kan chicha, ummoyak ulay cha adchayuwan un ciudad cha Gentil ta paligatak chicha.”

Imbyegan Paul Lamatiyala

¹² “Siya gapulan ummoyak ud Damascus. Ilawitku suyat un lampeypu kan cha ap-apun cha papachi un langatod si kalobbongak un manchokma ulay silu un mamati kan Jesus. ¹³ Si inggewak si chayan si mamatuk, Apu Ari, intullongku lummilang un silaw un lampeypu’d langit un amod lilangla lu ilit. Lalilangalak ya cha kakadwak. ¹⁴ Ot laodcheg kami losan ot chingngeyk chi ginga un kalala si ugud un Hebrew, ‘Saul, Saul, puggey palpaligatan sakon? Palpaligatam laing chi long-eglu lu suplingom chi piok un isun chi ipatudlu songkap.’

¹⁵ “Ot ilimusku, ‘Silu ka, Apu?’

“Ot kalala, ‘Sakon si Jesus un palpaligatam. ¹⁶ Lumib-kyatka, ti lampailaak kan sika ta chutukak sika un mansimbi kan sakon ya mangibyega kan cha tagu si cha intullonglu mipanggop kan sakon si sala’n eygew ya cha asik ipaila kan sika si umali’n eygew. ¹⁷ Seyaklibyek sika kan cha chogam un Judio ya cha Gentil un mangibuulak kan sika. ¹⁸ Ibuunku sika kan chicha ta maammuwancha katuttuwaan ta masilawan cha som-somokcha ya man-awichencha lawwing ya mansagungcha si padcha. Man-awichencha pallakabyelin Satalas ked mansagungcha si pallakabyelin Apudyus ta mamaticha kan sakon, ked mapakawan cha byasbyasuycha ya mibilangcha kan cha chilutukan Apudyus un tagula.’”

¹⁹ “Siya gapula, Apu Ari Agrippa, tiluttuwak chi impailan Apudyus kan sakon un lampeypu’d langit. ²⁰ Ti ummoyku imbyegbyega kan cha tagu un masapuy’n mambyabyawicha kan cha byasbyasuycha ya mansagungcha kan Apudyus ya kooncha bibiyu ta maammuan un tuttuwa’n lambyabyawicha. Hachi pin-ak imbyegbyega lanlugi ud Damascus, oli pun ud Jerusalem ya cha ili-ili si probinsiya ud Judea ya siya bo kan cha Gentil. ²¹ Allaya gapulan chilokmaalak kan cha Judio si inggewak si templo ot amascha otoyon sakon. ²² Ngim tiluyungalak kan Apudyus ot intuyuyku imbyegbyega kan cha losan un tagu, langatu man willu labyabya inggala si sala. Lappun uchum si imbyegbye-gak lu achi cha imbyegbyegan Moses ya cha propetan Apudyus un matungpey si umali’n eygew. ²³ Ti impadtucha un masapuy’n mapaligatan ya matoy chi Kristu, ta siya umula umuli matagu kasin ta mansilaw kan cha somsomok cha tagu, Judio man willu Gentil, ta maammuan chi in-ilon Apudyus un malagu kan chicha.”

²⁴ Si langibyegbyeg-ala lalakcheyan si long-egla, lapalakuy si Festus un kalala, “Paul, latingangka! Ha kilaachu’n chi ilacheym chi lalingang kan sika!”

²⁵ Ngim kalan Paul, “Chakampun si latingangak, Apu Gubillachuy, ti katuttuwaan chi ibyegbyegak.

²⁶ Lateyochak un man-ugud ti ammun Ari cha mipanggop kan cha alla’n byaleg, ti chakampun un lakwacha si litatayun lugey. Ked ammu un makwa’n ibyegbyegak

chi ibyegak kan siya. ²⁷ Ari Agrippa, ha mamatika kan cha imbyegan cha propeta? Ammu un mamatika.”

²⁸ Ngim kalan Ari Agrippa, “Si somsomoklu lalaka kamman un maawislu sakon un mankristiano?”

²⁹ Ot kalan Paul, “Lalaka man willu laligat, Apu Ari ya cha losan un manchochongngey kan sakon si sala’n eygew, iluluwaluk kan Apudyus un mamati kayu otyan losan kan Apu Jesus un isuk un mamati, malaksig si allan kaweyk.”

³⁰ Oli pun summiked si Ari ya si Gubillachuy ya si Bernice ya cha lakaamuy kan chicha, ³¹ ot si lummawaancha, lan-uugudcha un kalancha, “Lappun killingwan chi alla’n tagu un umalay si matoyala willu mibyayuchela.” ³² Ot kalan Ari Agrippa kan Festus, “Mawayawayaan otyan chi alla’n tagu lu achila chilawat un maiyoy chi kasusla kan Emperador.”

Illiyoycha Si Paul Ud Rome

27 Chillumtong pu eygew un ingkami kan cha Paul ud Italy. Impuyangcha si Paul ya cha uchum un byayud kan Julius un kapitan cha susuychachu’n ngadlonchan, “Man-aachug kan Emperador.” ² Lanlugen kami si bapur un lampeypu’d Adramyttium un umoy kan cha ili-ili si probinsiya ud Asia. Kadwami si Aristarchus un iMacedonia un lampeypu’d Thessalonica.

³ Labigat pun, lanchegas kami ud Sidon. Ot kum-machegu si kapitan Julius kan Paul ot impalubusla siya un umoy manggeggakay kan cha gagayyomla ta idchenchacha siya si kasapuyala. ⁴ Lallubbyat kami kasin, ot lalliglig kami si igidla’d Cyprus un maseilan, ti liyabot chi bidbid kan chikami. ⁵ Chilemangmi byeybyey ud Cilicia ya Pamphylia, ot lanchissaeg kami ud Myra si probinsiyan chi Lycia. ⁶ Udchi langchesan kapitan Julius si osa’n bapur un lampeypu’d Alexandria un umoy ud Italy ot siya lanlugalanmi. ⁷ Ilam-ammaan chi lugenmi si pigan eygew ot lampaligat kami un gummatong ud Cnidus. Gapu ta pummigsa bidbid achipun makaoyon chi bapur, ot lalliglig kami si igid Crete ot lilausanmi’d Salmone. ⁸ Ngim ulay lu langigiigid kami ud Crete, laligatan kami bo inggala gummatong kami si osa’n lugey un kalancha’n Bibiyu’n Iillongan chi Bapur, adchaliyan si ili ud Lasea.

⁹ Gapu ta labyeyeg kami udchi ked kaog-ogyat chi mangituyuy si biyahimi ti lagamput chi eygew un makawalan si byasuy. Ot bilegbyegaan Paul chicha, un kalala. ¹⁰ “Bubuyun, lu ipatut taku ituyuy mambiyasi, ammu un achu cha mayam-an kan cha keyga taku ya ulay chi alla’n bapur ya awed bo matoy.” ¹¹ Ngim ha kapitan, achipunla tiluttuwa imbyegan Paul, ti siyad tiluttuwala imbyegan chi kapitan chi bapur ya singkuwa si bapur. ¹² Kaachuwan kan cha kalugenmi, pioncha un mantuyuy, ti lawwik udchi un inggewan chi bapur si timpun chi bilali. Ot kalancha pachason taku ichuum ud Phoenix, osa’n iillongan chi bapur ud Crete, ta udchi inggewan taku si timpun chi bilali, ti achipun lansangung si meypuwan chi bidbid.

Ha Byali Si Byeybyey

¹³ Hachi ked, gummatong chi bidbid un lampeypu'd chaya ot kalanca lu makwa un ituyuycha chi pang-gopcha. Ot giluyudcha impangatu chi kagan sasanguy un mampaillong si bapur ot lallubbyat kami langigiigid si kapit ud Crete. ¹⁴ Ngim achipun labyeyeg, gummatong chi lapigsan bidbid un leypud chi lagud chi Crete. ¹⁵ Ot chilongseyla bapur ot lappun in-iloncha'n mansagung si bidbid ot impatuyaymi un iturung chi bidbid chi bapur si ayala. ¹⁶ Langoy kami si igid chi paat un ili ud Cauda, illugenmi cha byangka un pin-an chi bapur guyguyuchon ti laseilan kami akit, ngim lampaligat kami un langigga si bapur. ¹⁷ Lagamput pun lipuwistu cha byangka, tilakodcha si mangkachakkey'n tali chi bapur ta achi machosyang. Inchedcheyacha bo layeb ta am-ammaan chi bapur un miyalud ti lachalagencha un michongsey si kaleglegelan ud Syrtis. ¹⁸ Ngim intuyutuyuyula'n bummali si lapigsa, ot labigat pun, il-lugicha'n langibyellu kan cha keyga si byeybyey ta lumangpaw. ¹⁹ Si mikatlu'n eygew, lan-ibyellucha kan cha lamintan chi bapur. ²⁰ Lummaus pu achu'n eygew, un lappun intullongmi si ilit willu cha bituwon ked intuyutuyuyula'n bummali si lapigsa inggala lappun lam-lamami un matagu.

²¹ Ked labyeyeg bo'n achipun kami langan ot sum-miked si Paul ot kalala, "Bubuyun, lu tiluttuwayu otyan chi imbyegak un achi taku ummoyon ud Crete, lappun otyan layam-an ya libyellu. ²² Ngim si sala, achi kayu machalagen ti lappun matoy kan chitaku. Ha bapur abus chi mayam-an. ²³ Ti si labi lampaila anghel Apudyus un singkuwa kan sakon un chaychayawok ya mansimbiyak. ²⁴ Kalala, 'Achika umogyat Paul, ti masapuy'n maimbistigeyka si sangwalan Emperador. Ked mipagapu kan sika, kilacheguwan Apudyus cha kalu-geu, ked lappun matoy kan chicha.' ²⁵ Ked pakoscheyonyu somsomokyu, ti mantegochak kan Apudyus un matungpey cha losan un imbyegala kan sakon. ²⁶ Ngim masapuy'n mipeyakleg chi bapur si os-a'n ili'n langgawa si byeybyey."

²⁷ Lummaus pu chuwa'n chuminggu malipud si lugin chi byali, sissiyen lipepeyakleg kami si gawan chi byey-byey un Adriatic. Gawan labi pun ladlaw cha marinero un lichuum kami si igid chi byeybyey. ²⁸ Ilisongcha pun chi kachayom chi chelum, umoy si chuwapuyun chopo kachayomla. † Lapalos pun chi chummedcheliyanmi, ilisongcha kasin ot umoy si lasawayan si liman chopo. ²⁹ Ot ummogycha lu michongsey bapur si kabyetbyetuan. Ot inchedcheyacha opat un kilagan sanguy si ammutan chi bapur ta paillongola, ot il-luwalucha'n pumadpadcha. ³⁰ Ot pioncha marinero un umawid. Ot impacheyacha byangka si byeybyey, un ag-agincha un igga cha uchum un kilagan sanguy si sangwalan chi bapur. ³¹ Ngim imbyegan Paul si kapi-tan ya cha suyachula, "Lu achipun inggew cha marinero si alla'n bapur, lappun matagu kan chikayu."

† umoy un 120 ft.

³² Ot pilogsat cha susuychachu talin cha byangka ot bi-lay-ancha un liyalud.

³³ Alla pun un pumadpadcha, ilaayuk Paul chicha losan ta mangancha, un kalala, "Chuwa'n chuminggu lummaus un lappun langlangalanyu, ti labyey-an si ogyaty. ³⁴ Kewayu ta mangan kayu ta awed ikoscheyyu'n matagu si alla'n byali. Achi kayu mancha-leg, ti lappun mit laing matoy kan chitaku. Ulay ma-sugatan." ³⁵ Lagamput pun Paul imbyega hachi, lan-gaya si tilapay ot lanyaman kan Apudyus si sangwalan cha losan. Ot pilispis-igla ot ilugila'n mangan. ³⁶ Intul-longcha pu hachi, lasegeg cha losan ot langancha. ³⁷ Umoy si chuwanggasut ya pitumpuyu ya olom kami losan un illinggew si bapur. ³⁸ Lagamput kami pun lan-gan, imbyellucha wheat si byeybyey ta lumangpaw chi bapur.

Ha Layam-alan Chi Bapur

³⁹ Pummadpadcha pun, intap cha marinero chi igid chi byeybyey. Achipuncha mailasin lu silu ili'n hachi. Ngim intullongcha'n leglegen chi igidla ot sim-simmokchan siya mangipooyan cha si bapur, lu mak-wa. ⁴⁰ Ot pilogsatcha talin litakochen cha kilagan sanguy ot tilelanca si byeybyey, ya ilukasancha bo cha tali'n takod chi chalaibla. Oli pun impangatucha layeb si sangwalan chi bapur ta ipooy chi bidbid chi bapur si teyanteg.

⁴¹ Ngim lichongsey chi bapur si legen ot lisubsub un ustu sangwalanla ked achipun makagichi. Ngim ha ammutala, silaksakyabyen chi challuyun ot la-chosyang.

⁴² Panggop cha susuychachu'n otoyon cha byayud ta lappun mangkiyat ya umawid. ⁴³ Ngim impalit chi kapi-tan, ti piola'n matagu si Paul. Ot imbilinla kan cha sin-ammun mangkiyat ta lumayugcha si byeybyey ta umu-lacha umoy si igid. ⁴⁴ Ked cha uchum mitun-udcha un mallakit si tabla willu layam-an un long-eg chi bapur. Ot lichuum kami si teyanteg un lappun lakwa kan chikami.

Ud Malta

28 Gummatong kami pun si teyanteg, laam-muwanmi un Malta chi ngachen chi ili un gum-matnganmi. ² Bibiyu in-ilon cha umili udchi un lam-mangili kan chikami. Lan-apuycha si man-alichuwan-mi, ti ummuchen ya tummunglin. ³ Lanchagup si Paul si simposot un kayu ot inggabbyala si apuy. Gapu si atungla, lummoswa umtoy un uyog ot intataomla iman Paul. ⁴ Intullong pun cha umili un likikisin chi uyog si imala, kalanca si kacha osa kan chicha, "Lap-pun chuwachuwalan kapapatoy chi tagu'n alla, ti ulay lu lakalasan si byeybyey, ngim achipun chi mangchon si lintog ipalubus un matagu siya." ⁵ Ngim iwweyeg-weg Paul chi uyog si apuy ot lappun lakwa kan siya. ⁶ Lilamlamacha un lumtog chi imala willu mabyelikted matoy. Ngim labyeyeg un iluwaycha ot intullongcha'n

lappun lakwa kan siya, ot laobos chi somsomokcha ot kalancha osa'n apudyus siya.

⁷ Inggew chi pita'n adchaliyan si lanchissaagenmi un uwan Publius un pangat si hachi'n ili. Limangilila chikami ud uwacha si tiyu'n eygew. ⁸ Liyaspuy'n lapalating ya lachug-an chi aman Publius. Ummoy Paul intullong siya si kuwetu ot lalluwalu pun, impatayla imala kan siya ot lummin-awa siya. ⁹ Laammuwan pu lakwa kan siya, ummoy cha losan un lasakit si hachi'n ili kan Paul ot pilalin-awala chicha. ¹⁰ Achu cha impakchew cha umili kan chikami. Inggamin pun bo, inggetongcha bo losan un kasapuyanmi un mambiyasi.

Ha Gummatngan Cha Paul Ud Rome

¹¹ Illinggew kami ud Malta si tiyu'n buyan, oli pun lanlugen kami si osa'n bapur un lampeypu'd Alexandria un illinggew udchi si timpun chi agilid. Ha meykala si sangu ked "Kapin un apudyus." ^{†12} Ummoy kami ud Syracuse, ot illinggew kami udchi si tiyu'n eygew. ¹³ Malipud udchi, intuyuyumi lambiyasi ot gummatong kami ud Rhegium. Labigat pun bo, illugin chi bidbid ud chaya un lampeypuwanmi ot lanlubbyat kami kasin ot si mikadwa'n eygew, lichuum kami ud Puteoli. ¹⁴ Udchi inchesanmi cha uchum un mamati ot ilayagencha chikami un inggew kan chicha si pitu'n eygew. Ot intuyuyumi lalidchayan un umoy ud Rome. ¹⁵ Chingngeyn pun cha mamati'd Rome chi mipanggop kan chikami, ummalicha ilabot chikami ud mekit Appius ya Tiyun Cheheggusan. ^{††} Intullong pun Paul chicha, lanyaman kan Apudyus ya lasegeg chi somsomokla.

¹⁶ Gummatong kami pun ud Rome, lapalubusan si Paul un inggew si osa'n byeyoy un byabyantayan chi osa'n suychachu siya.

Kilaugud Paul Cha Judio Ud Rome

¹⁷ Lummaus pu tiyu'n eygew, ilayagen Paul cha pangat cha Judio un inggew ud Rome. Lanchetchetongcha pun, kalala kan chicha, "Susulud, lappun killingwak si lawwik un sumupling kan cha kailiyan taku willu ugalin cha chachakkey taku. Ngim isula'n chilokmaalak ud Jerusalem ot inyawatcha sakon kan cha Romano. ¹⁸ Ilimbistigeyn pun cha Romano sakon, pioncha'n wayawayaan sakon ti lappun inchesanmi si killingwak un umalay un matoyak. ¹⁹ Ngim ilisit pun

[†] *Ha kapin un apudyus un kalancha, chicha cha Castor kan Pol-lux, chicha apudyus un chaychayawon cha mangkawachi si bapur.*

^{††} *Ha mekit ud Appius, ha kaachayula ked 70 un kilometro malipud Rome. Ha tiyun cheheggusan, 53 kilometro chi kaachayula.*

cha Judio, kapilitan un chilawatku'n maiyoy chi kasusku kan Emperador. Achipulak manchiyum kan chicha. ²⁰ Hachi gapula un ilayagek chikayu ta itulongku chikayu ya makauguchak kan chikayu, ti piok un ipakaammu kan chikayu lu himma gapun chi labyayuchek. Siyad gapula pammatik si lamlamaon taku'n galak Israel."

²¹ Kalancha kan siya, "Lappun ilawatmi si suyat un lampeypu'd Judea mipanggop kan sika. Ya lappun lawwing un imbyegacha willu ilugudcha mamati un lampeypu udchi. ²² Ngim ammumi un pepewingon cha tagu si ili-ili cha kakadwam un sumuysuyut kan Jesus, ked pionmi un chongyon chi kasomsomkam."

²³ Ot langibyegacha si eygew un man-uuguchencha. Chillumtong pu hachi'n eygew, achu-achu cha ummoy si inggewan Paul. Ot illugila si bigbigat inggala maschom un langipakaawat ya langibyegbyega mipanggop si mampangatan Apudyus. Ilawisla chicha'n mamati mipanggop kan Jesus un iluseyla lintog Moses ya cha liblu'n inggilin cha propeta. ²⁴ Laawis cha uchum si imbyegbyegala, ngim cha uchum, achipuncha mamati. ²⁵ Ot ummoyoncha'n, lagodgodwa ya lansiillongbyatcha. Ngim sakbyey un umoyoncha, inyalungus Paul imbyega, "Tuttuwa imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan propeta Isaiyah mipanggop kan cha chachakkey taku, ²⁶ un kalala,

'Ingka kan cha alla'n tagu ya ibyegam: Chongyonyu ibyegak ngim achipunyu

maawatan. Itutullongyu cha kook ngim achipun kayu makailasin.

²⁷ Ti cha alla'n tagu tummangkin cha somsomokcha.

Atunguyoncha katuttuwaan

ya kilimitcha cha atacha ta achipuncha makatullong, achipuncha chongyon ya

achipuncha makaawat. Ked lu mansagungcha kan sakon palin-awaok chicha.' " [‡]

²⁸ "Ked masapuy un ipakaammuk kan chikayu un awed cha imbuun Apudyus un umoy mangibyega kan cha Gentil mipanggop si in-ilon Apudyus un malagu kan cha tagu, ked chumngeycha." ²⁹ Lagamput pun Paul imbyega cha alla, ummoyon cha Judio un pin-acha lansiillongbyat. ^{‡†}

³⁰ Chuwa'n tawon chi illinggewan Paul si ilabyan-gala'n byeyoy ud Rome. Limangilila cha losan un ummoy langgagakay kan siya. ³¹ Lateyod un langibyegbyega mipanggop si mampangatan Apudyus ya langitudtuchu mipanggop kan Apu Jesu Kristu ked lappun langipalit kan siya.

[‡] v. 26-27 Isaiyah 6:9-10 ^{‡†} *Ha alla'n bersikulu lappun si kaachuwan un manuscript si Greek.*

Romans

Kan Cha

1 Sakon si Paul un osa'n mansimsimbi kan Jesu Kristu. Chilutukalak kan Apudyus un man-apostoles ya piliyeyla sakon un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg. ² Si awi un chaampun Jesus umaliyan utla pita ingkarin Apudyus un impaigilila Bibiyu'n Chameg kan cha propetala. ³ Hachi'n bibiyu'n chameg ked mipanggop si Alakla'n Jesu Kristu un Apu taku un lambyalin tagu. Ha kilatatagula, ked liyalak un osa'n galak Ari David, ⁴ ya ha kila-Apudyus Jesu Kristu, lipaila un siya Alak Apudyus si ummuliyala lataguwan gapu si pallakabyelin. ⁵ Gapu kan Jesu Kristu, kilacheguwalak kan Apudyus ot chilutukalak un man-apostolesla, un umoy mangibyegbyega si mipanggop kan siya kan cha losan un tagu ta mamaticha. ⁶ Ked hachi lipatinyanu un mamati utlat Rome, ti chilutukan Apudyus chikayu un mamati kan Jesus ta mantagula.

⁷ Ked hachi gapula'n maluyatak kan chikayu losan un ay-ayaton Apudyus ya chilutukala un mantagula utlat. Iluwaluk ta tuyungan chikayu losan kan Ama taku'n Apudyus ya Apu taku'n Jesu Kristu, ya palin-awaoncha somsomokyu.

Ha Lanyamalan Paul Kan Apudyus (1Co. 1:4; Eph. 1:15-23; Php. 1:3-11; Col. 1:3-14)

⁸ Umula, manyamalak kan Apudyus gapu kan Jesu Kristu mipanggop kan chikayu losan, ti lanchilameg chi pammatiyu si kaili-ili. ⁹ Ammun Apudyus un tuttuwa'n imbyegbyegak, ti siya mansimbiyak si kiged chi kabyeeyak un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg mipanggop si Alakla. Ya ammula un lu malluwaluwak, pasigku chikayu ipati. ¹⁰ Ha osa'n pasigku iluwalu kan Apudyus, lu makwa, ipalubusla otyan un umaliyak utlat an-allunguson manggeggakay kan chikayu.

¹¹ Libyegak cha alla ti patungedku pion un itullong chikayu, ti awed chi uchum un itudtuchuk kan chikayu un lampeypu si Ispiritun Apudyus ta kumoschey pammatiyu. ¹² Ha piok un ibyega, ked man-asisegeg taku ta kumoschey pammati taku.

¹³ Susulud, maawatanyu otyan cha allaya, inyeyeygewku simsimmok un umali manggeggakay kan chikayu, ngim laal-alliwak. Ha mamiok un umaliyan ta tudtuchuwak cha uchum utlat taplu mamaticha bo un isun chi lantudtuchuwak kan cha uchum un Gentil si uchum un ili.

† Ha piola'n uguchon si Greek, impailan Apudyus un siya mallakabyelin un Alak mipagapu si ummuliyala lataguwan chi Ispiritun Apudyus.

¹⁴ Awed chi kalobbongak un mangwa ti siya impuyang Apudyus kan sakon, amod gey kan cha Grego ya kakkaili, ulay bo cha lakaachey willu achipun, ya cha mapotgen kan achipun. ¹⁵ Ked hachi gapula un patungedku pion un umali ta ibyegbyegak chi Bibiyu'n Chameg kan chikayu utlat Rome.

Ha Pallakabyelin Chi Bibiyu'n Chameg (1Co. 1:18,24)

¹⁶ Achipulak mabiin un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg, ti siya pallakabyelin Apudyus un malagu kan cha losan un mamati, ked umula kan cha Judio ya siya bo kan cha Gentil. ¹⁷ Ti ha Bibiyu'n Chameg, siya mangibyega si mangkokopyan Apudyus un mangibilangala si tagu'n lalintog kan siya. Ya lappun uchum lu achi abus chi pammaticha. Ti siya liigili si ugudla, un kalala, "Ha tagu'n mibilang lalintog kan Apudyus ked gapu si pammatila, ya makatagu kan siya si ing-inggala." ††

Ha Kilalawwing Cha Losan Un Tagu (Act. 14:17; 17:24-31)

¹⁸ Lipakaammu un amod chi sangan Apudyus kan cha losan un malagbyasuy un achipun mamati ya cha pin-a mangmangwa si lawwing. Ha lawwing un pin-acha killingwa, siya mamallod si mamatiyancha si katuttuwaan un mipanggop kan Apudyus. ¹⁹ Ked maaawwatancha un chuchussaon Apudyus chicha ti imbyegala kan chicha cha losan un maammuwan mipanggop kan Apudyus, ti illaweg Apudyus. ²⁰ Ulay lu achipun maila si Apudyus, mamaila kila-Apudyusla ya pallakabyelinla un lappun kigedla. Lalipud si langwaala si lubung, mampapattak chi mipanggop kan siya ti cha losan un killingwala siya mangitullongan si mipanggop kan siya. Ked lappun mallasun cha tagu si achipuncha mamatiyan kan siya.

²¹ Ngim ulay ammun chi tagu mipanggop kan Apudyus, achipuncha chayawon siya un Apudyus, ya achipuncha manyaman kan siya. Ngim sabyali cha simsimmokcha un lappun simbila ya gummikbot chi somsomokcha. ²² Ha kalanha lalaingcha, ngim lambyalincha laog-oggogen. ²³ Ti issancha'n chayawon chi tuttuwa'n Apudyus un matatagu si ing-inggala, ked siyad man-apudyuscha un chaychayawoncha cha

†† Ha piola'n uguchon si Greek, ha lalintog un tagu awed biyegla un mallalayun gapu si pammatila Habakkuk 2:4 and Galatia 3:11

killingswan chi imacha un silantatagu uchum, silansissiwit, silan-ayam ya silan-uyog.

²⁴ Ked gapu si hachi, liwayaan Apudyus chicha un mangwa si byayangla'n lawwing un pion chi long-egcha, ot amiloncha koon cha lawwing un man-guseyancha si long-egcha. ²⁵ Lan-awichencha katuttuwaan mipanggop kan Apudyus ked lamaticha si tilutuli. Ked silukatancha si tuntulli cha katuttuwaan un mipanggop kan Siya. Ti siyad chayawoncha ya mansimbiyancha cha killingswan Apudyus. Ngim abus otyan si Apudyus chi chaychayawoncha si ing-inggala! Amen.

²⁶ Ked hachi gapula'n liwayaan Apudyus chicha'n pin-a mangwa si lawwing ya kabibiin un pipion chi long-egcha. Ked ulay cha uchum un byebyai chakampun un hachi'n lainsiguchen cha kooncha ngim chicha mantitillalung un mangwa si kabibiin un achipun otyan makwa. ²⁷ Ked ulay cha uchum bo'n leyaki, chakampun un byebyai asaw-oncha ngim chicha'n leyaki mantitillalung. Ked kiisaw ya kabibiin cha pin-acha koon. Ked machuchusacha gapu kan cha lawwing un pin-acha killingswa.

²⁸ Ked gapu ta achipuncha potgon si Apudyus, bilaybyay-ala chicha si lawwing un somsomokcha, ta kooncha cha byayangla un achipuncha otyan koon. ²⁹ Ked amiloncha koon cha lawwing ti maagumcha ya lawingoncha cha biyuncha, maaposcha, kapapatoycha, ya man-asisubogcha ya losancha man-asisilib.

³⁰ Ya man-asilikudcha, lawingoncha si Apudyus, ya amamisoncha cha asintatagucha. Mamaspasweycha ya lasayawcha, ya am-amchoncha mangwa si lawwing. Ya achipuncha tuttuwaon cha langiyalak kan chicha.

³¹ Lappun biincha. Achipuncha tungpayon cha ingkaricha, ya lappun sayakawcha willu chegucha kan cha uchum un tagu. ³² Cha katchi'n tagu, ulay lu ammucha un chuchussaon Apudyus si ing-inggala cha losan un mangwa si kakammatchi, ipapattutcha koon. Ya bibiyuwoncha bo cha uchum un mangwa si kakammatchi.

Lappun Makailisi Si Chusan Apudyus

(Mat. 7:1-5)

2 Ked sika'n manguis si kilalawwing cha uchum, achim kalan un milisim chi machusaam kan Apudyus, ulay lu siluka'n tagu. Ta lu kuisom cha kilalawwing cha uchum ya koom bo cha pin-acha killingswa, siyad koom chi machusaam kan Apudyus. ² Ti ammu taku un ustu-ustu mangkukuis Apudyus kan cha tagu'n mangwa si kakammatchi'n lawwing. ³ Ngim sika'n manguis si kilalawwing cha uchum, un siya bo pin-am koon, kalam pun lu mailisim chi machusaam kan Apudyus? ⁴ Willu amsiwom chi manchechegula, kilaattom ya kilaalus Apudyus? Sigulachu'n ammum chi kilaalus Apudyus ti piola'n ibyabyawim cha lawwing un pin-am killingswa.

⁵ Ngim gapu ta latangkin chi somsomoklu, chogchog-am chi machusaam kan Apudyus si eygew un gumatngan chi ustu-ustu'n manguisala kan cha losan un

tagu utla pita. ⁶ Ti sigulachu'n idchon Apudyus si kacha tagu subyalit chi killingswacha. ⁷ Ngim cha tagu'n mangipapati un mangwa si bibiyu, michayaw, mapotgen ya makakuwacha si biyeg un mallalayun. Ti chicha mangidchen Apudyus si mallalayun un biyeg. ⁸ Ngim cha tagu'n singsingtoncha abus chi uwacha'n bumayuwan kan achipuncha mamati si katuttuwaan ngim kooncha cha losan un lawwing, ked chicha mangipain-an Apudyus si sangala ya chusala. ⁹ Ked mapaligatan ya masigabyen cha losan un tagu'n pin-a mangmangwa si lawwing, ked umula cha Judio asiyot cha Gentil. ¹⁰ Ngim losan un tagu un mangwa si bibiyuwon Apudyus, ked michayawcha, mapotgencha ya lumin-awa bo somsomokcha. Ked umun-ula cha Judio asiyot cha Gentil. ¹¹ Ti man-iisuwon Apudyus chi mangkukuisala kan cha losan, un lappun laksigola. ††

¹² Ti losan un lakabyasuy ked maisila kan Apudyus ta machusacha si ing-inggala. Lu cha Gentil ked achipuncha ammu lintog Moses. Ked chakampun un lintog chi mambyeseyan Apudyus un manguis kan chicha. Ngim cha Judio, ammucha hachi'n lintog, ked siya mambyeseyan Apudyus si manguisala kan chicha gapu ta achipuncha tungpayon. ¹³ Ti achipun Apudyus ibilang cha tagu lalintog gapu si mangammuwancha si lintog, ngim ha ibilangla'n lalintog un tagu, cha maluttuwa si lintog. ¹⁴ Lappun ammun cha Gentil si lintog Moses, ngim lu awatla'n kooncha ustu un intudtuchun chi lintog, hachi main-ala un laammuwancha ustu si somsomokcha, ulay lappun kan chicha lintog, lambyalin un lintog kan chicha. ¹⁵ Ked ipailacha un ammun chi somsomokcha cha ipakwan Apudyus si lintogla. Ha somsomokcha mangipaloklok un siya ustu, ti ha mismu'n somsomokcha mangibyega lu bibiyu willu lawwing cha pin-acha koon. ¹⁶ Ked katchi koon Apudyus un manguis si losan un tagu, ti lu gumatong chi hachi'n eygew, kuison Jesu Kristu cha losan un litatayu si somsomok. Siya ibyegbyegak un impakaammun chi Bibiyu'n Chameg.

Cha Judio Ya Ha Lintog

(Gal. 2:15-21; 3:1-14; 5:1-12)

¹⁷ Ked chikayu'n Judio, kalanyu un Judio kayu un tagun Apudyus ya mantegod kayu si maluttuwaanyu si lintog un malagu kan chikayu. Ya ilastugyu langammuwanyu si tuttuwa'n Apudyus. ¹⁸ Ya ammu bo pion Apudyus un koonyu ya lalaing kayu bo un mampili si kabiyuwan, ti allat chi lintogla un maludtuchu kan chikayu. ¹⁹ Ya sigulachu'n chikayu sinlobbong un mangichayan kan cha isun chi lakuyap, ya chikayu bo isun chi silaw un malilaw kan cha inggew si gikbot. ²⁰ Chikayu awed chi kalobbongala un maludtuchu kan cha pin-a mangwa si tilitingang, maludtuchu kan cha lappun ammucha si katuttuwaan. Ti awed kan chikayu hachi'n lintog un siya ummachuwan chi ammu un katuttuwaan. ²¹ Lalaing kayu un mantudtuchu kan cha uchum, ngim achipunyu matudtuchuwan chi long-egyu! Ti ibyegbyegayu un achipun taku man-akaw,

† Psalm 62:12; Proverbs 24:12 †† Deuteronomy 10:17

ngim pin-a kayu mit man-akaw! ²² Ya ibyegbyegayu bo un achi taku makachegeghegas, ngim chikayu bo kachegeghegas! Ya kalanyu bo'n achipunta chaya-won chi silan-apudyus, ngim man-akaw kayu si templocha! ²³ Ispasasweyyu lintog Apudyus un awed kan chikayu, ngim chikayu bo mangibibiin kan Apudyus ti sumusupling kayu si lintogla! ²⁴ Tuttuwa liigili si ugud Apudyus un kalala,

"Gapu kan cha pin-ayu koon un Judio, hachi man-uguchen cha Gentil si lawwik kan Apudyus." †

²⁵ Chikayu'n Judio, lapotog chi lasogyatanyu lu tuttuwaonyu lintog Apudyus un inggilin Moses. Ngim lu suplingonyu lintogla, lappun simbin chi lasogyatanyu ti isuyu cha achipun lasogyatan. ²⁶ Ulay cha Gentil un achipun lasogyatan, lu tungpayoncha cha lintog, ibilang Apudyus chicha un isun chi lasogyatan. ²⁷ Ked cha Gentil ulay lu achipuncha lasogyatan, ngim tutungpayoncha lintog, chicha malusa kan chikayu'n Judio. Ti chikayu, ulay lu lasogyatan kayu ya awed bo liigili'n lintog kan chikayu, ngim siluplingyu lintog!

²⁸ Lu lasogyatan chi osa'n Judio, ked chakampun si piola'n ibyega un tuttuwan Judio. Chakampun un Judio chi osa'n tagu gapu laing ta lasogyatan. ²⁹ Ti cha tuttuwa'n Judio, cha pilabiyun Apudyus chi kilatatagucha un isun chi lasogyatan chi somsomokcha. Ked ha makwaan cha kamatchi, ked gapu si langkawachiyun chi Ispiritun Apudyus kan chicha un chakampun un gapu si langkawachiyun chi lintog. Cha tagu'n katchi, ulay achipun cha tagu chayawon siya, michayawcha kan Apudyus.

3 Ked lu kamatchi, lappun simbin chi kila Judio lù? Ya lappun bo simbin chi lasogyatan? ² Ngim ha katuttuwaala, achu simbin chi kila-Judio! Umula, chicha langipuyangan Apudyus si ugudla. ³ Ngim lu awatla'n awed cha uchum un Judio'n achipuncha mapiyey, piola kamman un uguchon un achipun bo si Apudyus mapiyeyan? ⁴ Chakampun! Ti si Apudyus, ulay lu lantuntulli cha losan un tagu, achipun makwa un mantuntulli si Apudyus. Ti ha liigili si ugudla, kalala, "Taplu mipaila un tuttuwa cha losan un ibyegam ya mangyogka si

mangichiyuman cha tagu kan sika." ††

⁵ Ngim lu ha kilalawwing taku ipailala kilalintog Apudyus, himma kalan taku? Chakampun kamman un lalintog si Apudyus lu sumanga ya chusaola chitaku? (Ha man-uugudku ked kopyan chi tagu.) ⁶ Chakampun! Ti lu achipun lalintog si Apudyus, himma in-ilola un manguis kan cha losan un tagu si lubang.

⁷ Ngim lu gapu si lantuntulliyak, mipaila kilatut-tuwaan Apudyus ya kilachayawla, puggey un machusaak pay laing un osa'n malagbyasuy? ⁸ Ya puggey un achipun taku koon cha lawwing taplu awed iloswala'n bibiyu! Tuttuwa un awed cha mamabpabyasuy kan sakon, ked pabyasuyolak un sakon chi langug-uggud si alla. Kalintogela'n machusacha.

Losan Un Tagu Makabyasuy

(1Jn. 1:8-10)

⁹ Himma ilola lù? Ha piola kamman un ibyega, labibi-yu kasasaedmi'n Judio lu cha Gentil? Lai! Chakampun si kamatchi! Ti lagamputku imbyega un man-iisu'n iturayan chi byasuy cha losan un tagu, Judio man willu Gentil. ¹⁰ Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus,

"Lappun tagu si lalintog, ulay ossaan.

¹¹ Ked lappun ossaan si makaawat mipanggop kan Apudyus,

ya lappun mangit kan Siya.

¹² Lan-awichencha losan si Apudyus, ya losan cha lambyalin lawwing,

lappun ulay ossaan un mangwa si bibiyu. ‡

¹³ Ha tupokcha isun chi kabbuktan un lobon, mangkalawwing un tilutuli

ug-uggudcha. Ya isun chi gita'n chi uyog un umtoy cha ugud

un ibungangay chi tupokcha. ††

¹⁴ Ya pasig eyaweg ya mampait cha ugudcha, kan cha asintatagucha. ††

¹⁵ Ya alistucha bo'n mamaligat ya mamatoy si asintatagucha.

¹⁶ Ya ulay silu'n ayancha, awed yam-aloncha ya guluwoncha cha tagu.

¹⁷ Lappun akit somsomokcha

un tumimpuyug kan cha uchum un tagu, †††

¹⁸ Ya lappun akit ogyatcha kan Apudyus." †††

¹⁹ Ked chitaku, ammu taku un cha losan un liigili un lintog, para kan cha Judio un mamangchon si lintogla. Ked gapu si hachi'n lintog, lappun mallasun chi ulay silu'n tagu un inggew utla pita un achipun Apudyus chusaon, ti lappun achi lakabyasuy. ²⁰ Ti lappun tagu mapalintog si sangwalan Apudyus gapu si malungpayala si lintog, ti ha simbin chi lintog ipakaammula si tagu un lakabyasuycha.

Ha Mangibilangan Apudyus Si Tagu Lalintog Kan Siya

(Gal. 3:1-14; Eph. 2:1-10)

²¹ Ngim si sala, impailan Apudyus chi koola un mangibilang si tagu un lalintog. Chakampun un malungpayan si lintog, ulay lu siya pilaloklokan chi lintog Moses ya cha propeta. ²² Ti ha mangibilangan Apudyus si tagu un lalintog, ked gapu si pammaticha kan Jesu Kristu. Ti lappun laksigon Apudyus si tagu, Judio man willu Gentil. ²³ Losan un tagu lakabyasuy, ked lappun makakopya si machayawan Apudyus. ²⁴ Ngim gapu si kachegula un insagutla kan chitaku un libli, ibilang Apudyus chitaku lalintog gapu si killingwan Jesu Kristu un lansaka kan chitaku. ²⁵ Ti inchuyan Apudyus si Jesu Kristu un matoy, libukbuk chi chayala ta siya mamedla kan cha byasuy'n cha tagu, ked cha losan un mamati kan siya mapakawan cha byasuycha. Hachi

‡ v. 10-12, Psalm 14:1-3, 53:1-3 †† Psalm 140:3 ††† Psalm 10:7 †††† Isaiah 59:7-8 †††† Psalm 36:1 § Ha piola'n uguchon si Greek, losan taku lakabyasuy ked adchayuwan taku si ummalla-mungan Apudyus

killingswan Apudyus ta mangipain-ala si kilalintogla. Ked inggala si sala, ilan-alusala lakabyasuyan cha tagu ti kacheguwała chitaku. ²⁶ Ngim si sala, impailala un lalintog si Apudyus si ustu'n mangkokopyala un manchusa si byasuy, ya ibilangla lalintog cha losan un mamati kan Jesus.

²⁷ Ked himma makwa un ipaspaswey taku? Lappun! Chakampun un siyad ipaswey taku malungpayan taku si lintog, ti gapu si pammati. ²⁸ Ked maila un ha mangibilangan Apudyus si tagu lalintog, ked gapu si lamatiyala kan Jesu Kristu chakampun si lalungpayala si lintog. ²⁹ Ti si Apudyus, chakampun un Apudyus cha Judio abus ti Apudyus bo cha Gentil. ³⁰ Ti os-ossaan si Apudyus, ked man-iisuwola mangibilangala kan cha Judio ya cha Gentil un lalintog gapu si pammatica. ³¹ Ked iwalin taku kamma lintog gapu si alla'n pammati? Lai, ngim ipaila taku tuttuwa'n pion chi lintog un uguhon.

Ha Miyaligen Abraham

(Gal. 3:16-29;4:21-31)

4 Somsomkon taku mipanggop kan Abraham un singgalak kan chitaku'n Judio. Himma impailan Apudyus kan siya un mampalintog si tagu? ² Lu ibilang Apudyus si Abraham un bibiyu'n tagu gapu si bibiyu un killingswala, makwa'n isayawla otyan. Ngim gapu ta lakabyasuy, achipun makwa un isayawla si sangwalan Apudyus. ³ Ti ha liigili un ugud Apudyus, kalala, "Pilatin Abraham si Apudyus, ked hachi langibilangala kan siya un lalintog." †

⁴ Lu mangkawachi tagu, ha tangchenla ked chakampun un mibilang un atodla kan siya, ngim illabbula.

⁵ Ngim ha tagu'n mantegod si pammatica chakampun si killingswala, ngim mamati kan Apudyus un mangibilang si lakabyasuy un lalintog, bigbigon Apudyus chi pammatin chi tagu taplu maibilang un lalintog. ⁶ Ulay si Ari David si awi, kamatchi kalala si langibyeg-ala un pian chi tagu'n imbilang Apudyus lalintog gapu si pammatica, chakampun un gapu si killingswala'n bibiyu. Ha inggilin David, kalala,

⁷ "Pian chi tagu'n pilakawan Apudyus cha lawwing un killingswacha,

ya kilaanla machusaan chi byasuyla!

⁸ Pian chi tagu'n laliwatan Apudyus chi byasuyla!" ††

⁹ Ha pian un ilugud David ked para abus kan chitaku'n Judio un lasogyatan? Lai! Ti pati bo cha Gentil un achipun lasogyatan. Ti imbyegbyega taku un ha langibilangan Apudyus kan Abraham lalintog, ked gapu si pammatica. ¹⁰ Kam-amma lakwaan cha alla? Ha lakwa kamman si chaampunla masogyatan willu si lagamputala? Si chaampunla mampasogyatan, chakampun si lagamputala. ¹¹ Ot impasogyat Apudyus siya, ta siya mampaloklok un imbilang Apudyus siya un lalintog si pammatica si chaampunla masogyatan. Ked lambyalin si Abraham pallaka-aman

cha losan un mamati ulay achipuncha masogyatan, ked ibilang Apudyus chicha un lalintog. ¹² Ya siya bo pallaka-aman cha losan un lasogyatan, chakampun un gapu ta lasogyatan, ngim gapu ta suysuyutoncha pammatin Abraham si chaampunla mampasogyatan.

Cha Lamati Kan Apudyus, Chicha Mangawat Si Ingkarila

¹³ Ingkarin Apudyus kan Abraham ya cha galakla un mallaksuncha lubung. Killingswala alla, chakampun un gapu si lalungpayan Abraham si lintog, ngim gapu ta lamati ked imbilang Apudyus siya lalintog. ¹⁴ Ta lu cha lalungpey si lintog chi ustu un mangawat si ingkarin Apudyus, lappun simbin chi pammati taku ya lappun potog chi ingkarila. ¹⁵ Ti ha lintog siya mambyeseyan un chusaon Apudyus chitaku ti silupling taku. Ngim lu lappun lintog, lappun bo silupling taku.

¹⁶ Ked ha ingkarin Apudyus ked matungpeyn abus chi tagu un mamati ta maibyasey si kachegula kan cha losan un galak Abraham. Chakampun un para kan cha malungpey si lintog abus, ngim cha mamati un isun chi pammatin Abraham. Ti siya laispirituan un ama taku losan. ¹⁷ Ked liigili si ugud Apudyus un kalala, "Lambyalilik sika pallaka-aman cha tagu si kaili-ili si alla'n lubung." ††

¹⁸ Ulay lu achipun Abraham lilamlama un makwacha ingkarin Apudyus gapu ta lagamputcha leyakay ya labyeyeg un lappun alakcha, pilatila imbyegan Apudyus kan siya. Ot siya singgalak kan cha achuachu'n tagu si kaili-ili, un ha kaachucha, isun chi kilaachun cha bituwon ud langit, un siya kalan chi liigili un ugud Apudyus. ¹⁹ Ked achipun kummapsut chi pammatin Abraham un koon Apudyus cha ingkarila ulay lu patunged leyakay un lappun lamlamala un maidchen si alak, ti si hachi'n timpu umoy un singgasut chi tawonla ya si Sarah un asawala ked byasig. ²⁰ Ngim ulay kamatchi achipun lanchuwachuwa somsomok Abraham mipanggop si hachi'n ingkarin Apudyus kan siya, ngim laam-amod kummoschey pammatica un lanyaman kan Apudyus si lanchayawala kan siya, ²¹ ti sigulachuwola un koon Apudyus cha losan un ingkarila. ²² Ked gapu si pammatin Abraham, "Siya mangibilangan Apudyus kan siya lalintog." ²³ Ha hachi'n ugud un kalala, "Imbilang Apudyus si Abraham lalintog," chakampun un liigili para kan Abraham abus, ²⁴ ti liigili un para bo kan chitaku losan, ti siya maligulachuwala un ibilang bõ Apudyus chitaku lalintog lu mamati taku kan siya un lalagu kasin kan Apu taku'n Jesus si latoyala. ²⁵ Ti si Jesu Kristu, siya inchuyan Apudyus un mapatoy ta mamayedla kan cha byasuy taku, ot kasinla siya tilagu ta miibilang taku lalintog. †††

† Genesis 15:6 †† v. 7-8, Psalm 32:1-2 ‡ Malipud si lamatiyan Abraham si ingkarin Apudyus kan siya inggala si lasogyatata, lasawayan si opat tawon chi lummaus.

†† Genesis 17:5 Lakwa cha alla gapu ta pumapati si Abraham kan Apudyus un siya malagu kasin kan cha latoy ya siya bo langwa kan cha byaleg un lappun, un imbyegala abus ot lakwa cha hachi'n lappun. ††† Genesis 15:5 ††† Isaiah 53:4-5

Ha Mangibilangan Apudyus Si Tagu Lalintog Kan Siya (Col. 1:21-23; Jas. 1:2-8; 2Pe. 1:3-11)

5 Gapu ta ibilang chitaku kan Apudyus lalintog gapu si pammati taku kan Kristu, laidchen taku si lin-awa un makatimpuyug kan Apudyus gapu si killingwan Apu taku'n Jesu Kristu. ² Ked gapu bo si pammati taku, mipati taku si kachegun Apudyus un liliklaon taku si sala. Ya gumalas taku gapu ta lamlamaon taku'n mipati si michayawan Apudyus! ³ Chakampun un abus cha hachi gumalasan taku, ngim ulay lu mampaligatan taku, ti ammu taku un cha ligat ked peyoswaola alus. ⁴ Ta lu maalusan taku ligat, peyoswaola bibiyu'n ugali un umalamong kan Apudyus, ked ha bibiyu'n ugali peyoswaola lamlama. ⁵ Ked ha awed lamlamala kan Apudyus achipun machismaya, ti amod chi ayat Apudyus kan chitaku, ya illidchola Ispiritula ta inggew kan chitaku.

⁶ Ti hachi ustu'n timpu un pililiyan Apudyus un lappun pay laing kabyeeyan taku, latoy si Kristu gapu kan chitaku un malagbyasuy. ⁷ Lappun tagud meyyed mangikatoy si mataguwan chi lalintog un tagu. Makwa lin un awed makaiteyod un mangikatoy si mataguwan chi biyunla'n ay-ayatola. ⁸ Ngim impailan Apudyus chi amod un ayatla kan chitaku, ti si hachi'n malagbyasuy taku pay laing latoy si Kristu para kan chitaku.

⁹ Ked gapu si latoyala, imbilang Apudyus chitaku lalintog. Ked sigulachu'n taguwola chitaku si sangan Apudyus un malusa kan cha losan un tagu. ¹⁰ Ti si awi, kabusuy chitaku kan Apudyus. Ngim si sala, pilaulin Apudyus chi mambibiyulan taku kan siya gapu si latoyan chi Alakla. Ked si sala'n bibiyun chitaku kan Apudyus, sigulachu'n matatagu taku gapu ta kasin latagu si Kristu. ¹¹ Ngim chakampun un abus cha hachi, ti tuttuwa'n pilagalas Apudyus chitaku gapu si killingwan Apu Jesu Kristu un siya langwa si lakabibiyulan taku kan Apudyus.

Ha Liyaligen Jesu Kristu Kan Adam (1Co. 15:21-28)

¹² Ummali byasuy utla lubung gapu si ossaan un tagu un si Adam ked ha lambyalagela ummali otoy. Ot lisapasap chi otoy si losan un tagu ti losan un tagu lakabyasuy. ¹³ Ked ulay chi chaampun Apudyus mangidchen si lintogla kan Moses, sigud un lakabyasuy cha tagu. Ngim lu lappun lintog, lappun bo maibilang un byasuy. ¹⁴ Ngim lalipud si timpun Adam inggala kan Moses, latoy cha losan un tagu ti tilawidcha otoy, ulay lu ha byasuycha ked chakampun un isun chi byasuyun Adam. Si Adam chi miyaligen chi umali un si Jesus.

¹⁵ Ngim lansillabyali lambyalagen chi killingwan cha alla'n chuwa, ti ha libli un sagut Apudyus, chakampun un isun chi byasuyun Adam. Tuttuwa un latoy cha achu'n tagu gapu si byasuyun Adam, ngim ha amod amod un kachegun Apudyus ya ha libli un sagutla kan cha tagu ked gapu si kachegun Jesu Kristu. ¹⁶ Ked maila un tuttuwa'n lansabyali illoswan chi lakabya-

† Genesis 3:6

suyan Adam si hachi'n libli un sagut un illidchon Apudyus. Ti ha ossaan un lakabyasuy, illoswala machusaan cha losan un tagu. Ngim ha libli un sagut un illidchon Apudyus, ulay amod chi byasuyun cha tagu, makwa'n mapakawan ya mibilang taku lalintog kan Siya. ¹⁷ Tuttuwa'n gapu si byasuyun chi ossaan un tagu, lanturay chi otoy. Ngim achipun miyisu si killingwan Jesu Kristu! Ti cha losan un mangawat si amod un kachegun Apudyus ya libli un sagutla ked mibilangcha lalintog, makatagucha kan Apudyus si ing-inggala ya makaturaycha bo kan Siya.

¹⁸ Ked ha illoswan chi ossaan un byasuyun killingwan Adam, siya machusaan cha losan un tagu. Ngim ha illoswan bo chi lalintog un killingwan Kristu, siya mibilangan cha losan un tagu kan Apudyus lalintog ya illidchola kan chitaku biyeg un mallalayun. ¹⁹ Ked gapu si achipun chi ossaan un tagu un si Adam tummungpayan kan Apudyus, lisapasap un malagbyasuy cha losan un tagu. Ngim gapu bo si tummungpayan chi osa'n tagu un si Jesu Kristu, makwa un mibilang cha losan un tagu lalintog kan Apudyus.

²⁰ Ha langidchen Apudyus si lintog kan Moses, taplu umachu-achu makabyasuy. Ngim ulay lu machogchog-an chi makabyasuyan cha tagu, maam-amod bo kachegun Apudyus un tumuyung kan chitaku. ²¹ Ti ha chamu, byasuy mangituray si tagu, ked siya mangipuyut si matoyan. Ngim si sala, ha kachegun Apudyus chi mangituray ked siya mangibilangan Apudyus kan chitaku lalintog gapu si killingwan Apu taku'n Jesu Kristu un siya mataguwan taku si ing-inggala.

Ha Makakatoy Kan Jesu Kristu Siya Bo Makatagu Kan Siya

(2Co. 5:14; Gal. 2:19-21; 3:26-27; Col. 2:11--3:11)

6 Tuttuwa'n amod chi kachegun Apudyus kan chitaku. Ked himma mibyega taku? Ha ituyutuyuy taku un mangwa si byasuy ta machogchog-an chi kachegun Apudyus kan chitaku? ² Achipun makwa! Ti lagamput taku lalattoy lu mipanggop si byasuy, ked achipun makwa'n ituyutuyuy taku pin-a mangmangwa si byasuy. ³ Ti ammu taku un chitaku'n labunyagen kan Kristu, lipati taku bo lakakatoy si latoyala. ⁴ Ked ha lampabunyagen taku, lipati taku kan Jesu Kristu si latoyala ya lilibolala, taplu maatod kan chitaku baru'n biyeg un isun chi ummuliyan Jesu Kristu lataguwan gapu si pallakabyelin Ama taku'n Apudyus.

⁵ Ta lu lipati taku kan Jesu Kristu si latoyala, sigulachu bo'n lipati taku kan siya si ummuliya lataguwan. ⁶ Ked ammu taku un ha chachaan un kilatatagu taku, siya lipati un lailansa si krus ta siya manyam-an si kilabyelin chi byasuy si long-eg taku ya achipun chitaku mammusassu si byasuy. ⁷ Ta lu matoy chi tagu, mawayawayaan si kilabyelin chi byasuy.

⁸ Ked gapu ta lipati taku lakakatoy kan Jesu Kristu, mamati taku un makatagu taku bo kan siya si ing-inggala. ⁹ Ked ammu taku un latagu kasin si Kristu ked

†† Itullongyu 1 Cor. 12:13; Galatians 3:27

achipun makwa un kasin matoy, ti lappun kilabyelin chi otoy kan Siya. ¹⁰ Ked gapu ta latoy si Kristu, lappun kilabyelin chi byasuy kan siya. Ngim si sala latagu, ked matatagu siya si ing-inggala si michayawan Apudyus. ¹¹ Ked chitaku bo, masapuy'n ibilang taku long-eg taku lalattoy si kilabyelin chi byasuy. Ngim matatagu taku kan Apudyus gapu si litimpuyugen taku kan Jesu Kristu.

¹² Ked achi taku ipalubus un byasuy mangituray si long-eg taku, taplu achipun taku koon cha lawwing un pion chi long-eg taku. ¹³ Ya achi taku ipalubus chi ulay silu'n petin chi long-eg taku un mausey un mangwa si lawwing. Ngim ipuyang taku long-eg taku kan Apudyus un isun chi latagu si baru'n biyeg. Ked useyon taku petin chi long-eg taku un mangwa kan cha lalintog un panggop. ¹⁴ Achi taku ipalubus un ha byasuy mangituray kan chitaku, ti ha kachegun Apudyus chi mangituray kan chitaku si sala, chakampun un lintog chi manturay.

Ha Patiyon Taku Siya Simmusassu Kan Chitaku

(Rom. 8:1-17)

¹⁵ Himma piola'n ibyega cha alla? Ha ituyuy taku'n pin-a mangwa si byasuy, gapu ta chakampun un lintog chi mangituray kan chitaku, ngim kachegun Apudyus? Achipun makwa hachi! ¹⁶ Ha achipunyu ammu un musassu chikayu si mangidchenyu si long-egyu? Ked lu byasuy mangidchen taku, ha mambyalagela matoy taku. Ngim lu si Apudyus chi mangidchen taku si long-eg taku, siya simmusassu kan chitaku, ked ibilangla chitaku lalintog. ¹⁷ Ked manyaman taku kan Apudyus! Ti si chamu, isun chi musassu chitaku si byasuy. Ngim si sala, tuttuwa'n ipapati taku un mamotog si katut-tuwaan un litudtuchu kan chitaku. ¹⁸ Ked si sala, lawayawayaan kayu si byasuy ya lambyalilon Apudyus chikayu musassun chi kilalintog.

¹⁹ Siyad useyok chi maawatanyu un ug-uggud taplu lalaka un maawatanyu. Si sin-eygew, inteunyu long-egyu un lammusassun cha losan un lawwing ya kakii-sawan un pin-an chi long-eg koon. Ked si sala, katchi otyan cha koonyu un mangiteun si long-egyu un mampusassun chi kilalintog ti pummeykas.

²⁰ Si sin-eygew musassu chikayu si byasuy, ked lappun somsomokyu un mangwa si lalintog un makwa. ²¹ Ked himma gunggulayu un pin-a langwa si kamatchi un siya mabiilanyu si sala? Ti ha mambyalagela cha kamatchi, matoyan ya misilaan kan Apudyus si ing-inggala. ²² Ngim si sala lawayawayaan kayu si kilamusassuyu si byasuy, ked lambyalin kayu musassun Apudyus. Ked ha magunggulayu, pilapeykasla chikayu ked ha mambyalagela biyeg un mallalayun. ²³ Ti ha byayed chi byasuy ked otoy. Ngim ha biyeg un mallalayun idchon Apudyus un sagutla gapu si litimpuyugen taku kan Apu taku'n Jesu Kristu.

Ha Misilaan Taku Si Lintog

(1Co. 7:39; Gal. 2:19-20)

⁷ Susulud, ammu un maawatanyu cha alla'n ibyegak ti ammuyun mit chi mipanggop si lintog. Iturayan chi lintog chi tagu si katattagula. ² Isun chi osa'n byebyai un langasawa, lu sissiya'n matattagu asawala achipun chi lintog ipalubus un ichangan chi byebyai asawala ya likabyeyoy si sabyalin leyaki. Ngim lu matoy chi asawala, ipalubus chi lintog chi byebyai un kasin mangasawa lu piola. ³ Ngim lu mikabyeyoy chi byebyai si sabyali'n leyaki un sissiya'n matattagu asawala, hachi kalancha'n lakachegchegas. Ngim lu latoy chi asawala, achipun chi lintog singilon siya ti chakampun un mibilang makachegchegas lu kasin mangasawa.

⁴ Ked isula bo kan chikayu, susulud. Lakakatoy kayu si kilabyelin chi lintog, ti lipati kayu si long-eg Kristu un latagu kasin. Ked si sala, pausey kayu kan siya ta mansimbi kayu kan Apudyus. ⁵ Si chamu, siyad suysuyuton taku cha sigud un pipion chi long-eg taku. Lanturay kan chitaku cha lawwing un pipion chi long-eg taku un impaloswan chi lintog. Ot killingwala long-eg taku un musassu un ha alungusla ked matoyan. ⁶ Ngim si sala, gapu ta lipati taku kan Kristu si latoyala lawayawayaan taku si lintog un lamayud kan chitaku, ked mansimbi taku kan Apudyus un ichayan chi Ispiritun Apudyus, chakampun un ha lintog.

Ipakaawat Chi Lintog Chi Byasuy

(Gal. 2:15-21)

⁷ Ked simma mibyega taku lù? Ha ibyega taku un lawwing chi lintog? Chakampun! Ti ha lintog chi langipakaammu kan sakon lu simma byasuy. Achipunku bo laammuwan lu simma kilaagum lu lappun lintog un langibyega, ¹⁸ Ngim gapu ta alla lintog un mangipalit si kilaagum, hachi langipaloswa un awed chi kilaagum kan sakon. Ta lu lappun lintog, achipun milasin chi byasuy. ⁹ Isun chi chaampunku mangammuwan si lintog, kalak pun lu bibiyuwak un lappun byasuyk. Ngim laawatak pu lintog, laawatak bo un malagbyasuyak, ¹⁰ ked lobbongku'n matoy. Ti ha bilin un langikari'n mangtod otyan si biyeg, siya bo mangipuyut si matoyan.

¹¹ Ked gapu si allaya'n bilin, ilallilawak si byasuy un sigud un inggew kan sakon ot lambyaleg un siya matoyak. ¹² Ti laapudyusan chi lintog ya losan un bilinla, ti bibiyu ya ustu itudtuchula.

¹³ Ked ha piola kamman un ibyega un pabyasuyok chi bibiyu'n lintog ti siya gapun chi matoyak? Chakampun! Ti siyad langwa alla'n byasuy un awed kan sakon. Lausey bibiyu'n lintog ta mipaila un lakabyasuyak ked mambyaleg un matoyak. Ya gapu bo si bibiyu'n lintog, lipaila kilalawwing chi byasuy.

† Exodus 20:17, Deut. 5:21 "Achim aguman cha kukkuwan cha uchum un tagu."

Achipun Chi Tagu Makakopya Si Ustu

¹⁴ Ammu taku un ha lintog ked laispirituan ti lampeypu kan Apudyus. Ngim sakon taguwak laing un aligla'n lailaku'n musassun chi byasuy. ¹⁵ Isuk un achipunku maawatan cha pin-ak koon. Ti cha bibiyu-wok un koon, siya bo achipunku koon. Ngim cha lawwing un issak un koon, siya bo pin-ak koon. ¹⁶ Ked lu cha lawwingok cha pin-ak koon, takcheyak un bibiyu lintog. ¹⁷ Ked chakampun un sakon chi mangwa kan cha alla, ngim ha byasuy un awed kan sakon. ¹⁸ Ti am-muk un lappun bibiyu un inggew kan sakon gapu si lawwing un kilatataguk. Ti ulay lu piok un koon cha bibiyu, achipulak makakopya. ¹⁹ Ked achipulak makakopya si bibiyu un piok. Ngim cha lawwing un issak, siya buggey bo pin-ak koon. ²⁰ Ked lu kook cha lawwingok un koon, chakampun kan sakon chi lang-wa, ti ha byasuy un inggew kan sakon.

²¹ Ked maawatak si alla'n mataguwan taku, lu piok un koon cha bibiyu, siya bo makwak cha lawwik. ²² Ti amod chi ayat chi somsomokku un mangwa si lintog Apudyus, ²³ ngim mailak un sabyali un lintog chi awed si long-egku. Osa'n lintog un bumusuy si lintog un pion chi somsomokku. Ked mambyalilolak byayud si alla'n lintog chi byasuy un inggew kan sakon. ²⁴ Ked kachegcheguwak. Silu sillobbong un maleyaklib kan sakon si alla'n long-eg un siya mangitiyud si matoyak? ²⁵ Ked manyamalak kan Apudyus ta awed si Jesu Kristu un Apu taku un Malagu kan sakon.

Ked ha kasasaedku, ha somsomokku ked piola un mansimbi si lintog Apudyus, ngim ha long-egku siyad mansimbiyala lintog chi byasuy.

Ispiritun Apudyus Chi Mamabiyu Si Kilatatagun Chi Tagu

(Jhn. 3:1-8; Rom. 6:15-23; Gal. 5:16-26; Heb. 10:1-5)

8 Ked si sala, losan taku un litimpuyug kan Jesu Kristu, achipun taku machusa. ² Ti ha Ispiritun Apudyus chi mangatod kan chitaku si biyeg, gapu si litimpuyugen taku kan Jesu Kristu. Ya siya manway-awaya kan chitaku si kilabyelin chi byasuy ya otoy. ³ Killingwan Apudyus chi achipun chi lintog kabyeeyan gapu ta achipun chi tagu makatungpey si lintog gapu si kilakapsut chi long-eg taku'n tagu. Imbuunla mis-mu'n Alakla un mambyalin isu taku'n tagu un malag-byasuy ta siya machusa para kan cha byasuy taku taplu kaalon Apudyus chi kilabyelin chi byasuy un mangituray kan chitaku. ⁴ Kamatchi killingwan Apudyus ta matungpey cha losan un lintog kan chitaku un maluyut si pion chi Ispiritun Apudyus un chakampun kan cha lawwing un pipion chi long-eg taku.

⁵ Ti cha tagu'n maluyut si lawwing un pion chi long-egcha, siya bo mangituray si somsomokcha cha pipion chi long-egcha un lisisigud si tagu. Ngim cha tagu'n maluyut si pion chi Ispiritun Apudyus, ked potgoncha bo Ispiritu un mangituray si somsomokcha. ⁶ Lu ha pion chi long-eg chi mangituray si somsomok taku, mambyaleg un matoyan taku. Ngim lu Ispiritun

Apudyus chi mangituray si somsomok taku, matatagu taku ya lumin-awa somsomok taku. ⁷ Ti cha tagu'n siyad sosomkoncha sigud un pipion chi long-egcha, chicha kabusuyn Apudyus ti achipuncha suyuton chi lintog Apudyus. Ya achipuncha makasuyut si hachi, ⁸ ti cha tagu'n siyad suyutoncha sigud un pipion chi long-egcha, achipuncha makwa mampagalas kan Apudyus.

⁹ Ngim sabyali kan chitaku, ti chakampun un ha pipion chi long-eg chi mangituray kan chitaku, ti ha Ispiritun Apudyus chi mangituray lu tuttuwa'n inggew kan chitaku. Ti ha tagu'n lappun chi Ispiritun Kristu kan siya, chakampun un tagun Kristu. ¹⁰ Ngim lu tuttuwa'n awed si Kristu kan chitaku, ulay lu matoy chi alla'n long-eg taku gapu si byasuy, matagu taku gapu si Ispiritun Apudyus ¹¹ Ked lu awed kan chitaku Ispiritun Apudyus un kasin lalagu kan Jesu Kristu, taguwola bo cha alla'n long-eg taku gapu si Ispiritula un inggew kan chitaku.

¹² Ked susulud, alla kalobbongan taku un matagu, ngim chakampun un suyuton taku sigud un pipion chi long-eg. ¹³ Ti lu cha pipion chi long-eg chi suyuton taku, matoy taku un misila kan Apudyus. Ngim lu awaton taku tuyung chi Ispiritun Apudyus ta man-awichen taku cha lawwing un pin-a taku koon, matagu taku si ing-inggala. ¹⁴ Ti losan un tagu'n ichayan chi Ispiritun Apudyus, chicha aalak Apudyus. ¹⁵ Ti ha Ispiritun Apudyus un laotod kan chitaku, chakampun un mam-musassuwon chitaku ta umogyat taku kan Apudyus. Ngim mambyalilola chitaku aalak Apudyus. Ked gapu si kilabyelin chi Ispiritu, hachi mangawagen taku kan Apudyus, "Ama!" ¹⁶ Ked ha Ispiritun Apudyus, siya mangipagikla si ispiritu taku un tuttuwa'n aalak Apudyus chitaku. ¹⁷ Ked gapu ta aalak Apudyus chitaku, makatawid taku kan cha ipatawidla kan cha losan un tagula. Ya makatawid taku bo kan cha losan un impatawidla kan Jesu Kristu. Ti lu mipati taku si lig-at Kristu, sigulachu'n mipati taku bo si machayawala.

Ha Machayawan Taku Si Umali'n Eygew

(2Co. 4:17-18; 2Pe. 3:10-13)

¹⁸ Lu somsomkok cha ligat taku si sala'n timpu ked achipun miyisu si kilabiyun chi makwa kan chitaku si umali'n eygew. ¹⁹ Ti losan un killingwan Apudyus utla pita, uuwayoncha mangipain-an Apudyus si kilan-gatun cha aalakla. ²⁰ Ti cha losan un killingwan Apudyus, lipadtu un lappun tuyuyla, chakampun un gapu ta piola un achipun mituyuy, ^{††} ngim hachi sim-simmok Apudyus un kamatchi koola. Ngim alla lamlama, ²¹ si umali'n eygew, mawayawayaancha cha losan un killingwan Apudyus si libyayuchencha ta achicha meypos. Ked mipaticha si machayawan un pallakaway-awayan cha aalak Apudyus.

²² Ti ammu taku un inggala si sala, maligligatan cha losan un killingwan Apudyus un isun chi malliligat chi

† Ha piola'n uguchon si Greek, lu awed si Kristu kan chikayu, ulay lu matoy chi long-egyu gapu si byasuy, ha Ispiritun Apudyus mangtod si biyegyu un mallalayun, ti imbilang Apudyus chitaku lal-intog. †† Genesis 3:17-19.

umalak un byebyai. ²³ Ked chakampun bo un abus cha hachi si malligat, ti ulay chitaku un awed chi Ispiritu un isun chi ummula un sagut Apudyus. Maligligatan taku bo un manguuway si mangibilangan Apudyus kan chitaku un gettok un aalakla ya mamasantala si long-eg taku ta achipun kasin matoy. ²⁴ Ti lamlamaon taku un matagu taku, ngim lu mamàila lamlamaon taku, chakampun un tuttuwa'n lamlama. Ti silu mallamlama si itutullongla? ²⁵ Ngim lu lamlamaon taku achipun taku mitullong, masapuy'n alusan taku uuwayon.

²⁶ Ked isula bo un tuyungan chitaku si Ispiritu Apudyus si kilakapsut taku, ti achipun taku ammu us-tu'n iluwalu taku. Ngim ha Ispiritu mismu un mangiluwalu si chawatun taku kan Apudyus un achipun taku maibungangay. ²⁷ Ked si Apudyus un sin-ammu si somsomok taku ked ammula somsomok chi Ispiritu, ti ha Ispiritu mangiluwalu para kan chitaku un tagula un mitimbuuy si pion Apudyus.

²⁸ Ammu taku un cha losan un makmakwa ked kawachin Apudyus para si bumayuwan cha mangay-ayat kan siya un chilutukala un mangwa si sim-simmokla. ²⁹ Ti cha sigud un chilutukan Apudyus, ked chicha cha sigud un simsimmokla un mambyalin isun chi alakla'n Jesu Kristu taplu siya mampanguyu kan chitaku losan un mansusulud. ³⁰ Ked cha losan un tagu'n chilutukan Apudyus, chakampun un ilayagela abus chicha, ti cha ilayagela imbilangla chicha lalintog. Ked mipaticha si kilachayawla.

Ha Ayat Apudyus Kan Chitaku Gapu Kan Jesu Kristu (Eph. 3:14-21)

³¹ Ked himman bo kasin taku ibyega lù? Ta lu awed si Apudyus kan chitaku, lappun bô amin makaabyak kan chitaku! ³² Achipun Apudyus gilagaan chi mismu'n alakla, ngim inchuyala siya para kan chitaku losan. Lu inchuyala Alakla kan chitaku, ha magaga kamman un mangatod si losan kan chitaku? Achipun! ³³ Ti lappun mamabyasuy kan chitaku un chilutukan Apudyus, ti siya mismu'n langibilang kan chitaku lalintog. ³⁴ Ked himman bo malusa kan chitaku lù? Si Jesu Kristu? Chakampun, ti siya latoy para kan chitaku, ya tilagun Apudyus kasin, ya awed siya si machuwalan Apudyus si sala, ked siya bo mangitatakhey mangiluwalu kan chitaku. ³⁵ Ked lappun makwa'n makaisila kan chitaku si ayat Kristu. Ulay achu malibukan willu ligat taku, willu mapampaligatan taku, willu mauyat taku, ulay awed kaog-ogyat un makwa kan chitaku ya ulay patoyon chitaku. ³⁶ Ti ha liigili un ugud Apudyus, kalala, "Gapu kan sika, ileygew un uuwayonmi mapatoyanmi.

Ti isumi keylilu un makwa'n mapeyti." †

³⁷ Ngim ulay lu makwa losan cha kamatchi kan chitaku, mamangyog taku gapu kan Jesu Kristu un mangay-ayat kan chitaku! ³⁸ Ked sigulachuwo un lappun makaisila kan chitaku si ayat Apudyus, ulay lu ototy willu biyeg, ulay cha angheles willu cha ayan, ulay kilabyelin, willu mapasamak kan chitaku si sala'n timpu

willu umali'n timpu, ³⁹ ulay awed ud langit ya awed si chayom chi pita willu losan un killingwan Apudyus, lappun makwa'n makaisila kan chitaku si ayat Apudyus un impailala gapu kan Apu Jesu Kristu.

Cha Tagu'n Chilutukan Apudyus (Rom. 2:28-29; Gal. 4:21-31)

9 Susulud, tuttuwa cha alla'n ibyegak ya achipulak mantuntulli gapu si pammatik kan Jesu Kristu. Ked takcheyan chi Ispiritu Apudyus chi somsomokku un katuttuwaan cha alla'n ibyegak. ² Ibyegak kan chikayu un amod sigeb chi somsomokku un achipulak makaskasmok. ³ Gapu kan cha kailiyak ya kachayaak un Judio, lu makwa otyan, ulay sakon chi maisila kan Kristu ya machusa kan Apudyus ta chicha matagu. ⁴ Ti chicha mismu'n galak Israel un chilutukan Apudyus un man-alakla ya chicha bo langipain-ala si kila-Apudyus-la. Lakatuyeg kan chicha ya illidchola lintogla. Awed kan chicha chi ustun palagchaychayaw ya chicha malawid si ingkarila. ⁵ Chicha bo galak cha mangkapotog un tagu'n Apudyus si awi. Ya chicha bo Judio un liyalakan Jesu Kristu. Si Apudyus un mangituray si losan. Machaychayaw otyan Siya si ing-inggal! Amen.

⁶ Ngim achipunku kalan un lappun lambyalagen chi ingkarin Apudyus kan chikami'n Judio. Ti chakampun un losan un galak Israel ked chilutukan Apudyus un tagula. ⁷ Isun Abraham, chakampun un losan un galak Abraham ked aalak Apudyus. Ti kalan Apudyus kan Abraham, "Cha aalak Isaac cha maibilang un galaklu." ††⁸ Ked ha piola'n uguchon chakampun un losan un aalak Abraham ked maibilangcha un aalak Apudyus. Ti abus cha liyalak si lakwaan chi ingkarin Apudyus cha maibilang un galak Abraham. ⁹ Ti ha ingkarin Apudyus kan Abraham, kalala, "Kamatla'n timpu umaliyak kasin si umali'n tawon, ked iyalak Sarah un asawam chi leya-ki." ‡

¹⁰ Chakampun un abus hachi, ti cha chuwa'n alak Rebekah ossaan amacha, un si Isaac un Apu taku. ¹¹ Si chaampuncha miyalakan cha hachi'n chuwa ya chaampun cha pay laing mangwa si bibiyu willu lawwing, kalan Apudyus kan Rebekah, "Ha panguyu mansimbi si uchichi." ††¹³ Ti ha liigili'n ugud Apudyus, kalala, "Pip-iok si Jacob, ngim lawingok si Esau." ††

¹⁴ Himma mibyega taku lù? Ha mallaksig kamman si Apudyus? Chakampun! ¹⁵ Ti imbyegala kan Moses, "Kacheguwak cha piok un kacheguwan ya kaasiyak cha piok un kaasiyan." †††

¹⁶ Ked kaawatan un ha manchutukan Apudyus si tagu, chakampun un gapu si pion chi tagu willu koon chi tagu, ngim gapu si kachegun Apudyus. ¹⁷ Ti kalan chi ugud Apudyus kan Pharaoh ud Egypt, "Lan-ariyok sika ta sika mangipaila si kilabyelinku ya mangipakaammu si ngachenku si intilun chi lubang." ¹⁸ Ked kaawatan un kacheguwan Apudyus cha piola'n

†† Genesis 21:12 ‡ Genesis 18:10-14 ††† Genesis 25:23 Imbyegan Apudyus alla ta ipailala un mampeypu si somsomokla lanchutukala, chakampun un gapu si killingwan chi tagu. †† Malachi 1:2-3 ††† Exodus 33:19

† Psalm 44:22

kacheguwan ya patangkilola somsomok cha piola'n patangkilon.

Ha Sangan Apudyus Ya Kachegula

¹⁹ Lu awed mangibyega kan chikayu un, "Lu kamatal, puggey un pabyasuyon Apudyus chitaku, lappun mit makatipod si piola?" ²⁰ Ngim silukaman un sumongbyat kan Apudyus? Chakampun un kalan chi lachiwin un byanga si lanchiwin un, "Puggey un killingwam sakon un katchi?" ²¹ Achipun makwa, ti ha manchichiwin si byanga alla kalobbongala un mangusey si pita si piola'n manguseyan. Manchiwin si chuwa'n byanga si man-isu un pita, ha osa gettok chi mauseyala ked ha osa bo cha lainsiguchen cha mauseyala.

²² Ked isula bo si killingwan Apudyus. Ti piola'n ipaila sangala ya ipakaammu kilabyelinla kan cha tagu'n mampasanga kan siya. Ngim ilalu-alusala chicha ulay lu machuchusacha. ²³ Ti piola'n ipaila kilachayawla un lappun miyisuwala, ot kilacheguwala cha tagu'n chilutukala un inyaallala chicha un mipati si machayawala. ²⁴ Ked chitaku'n chilutukala, chakampun un abus cha Judio ngim ulay cha Gentil. ²⁵ Ti katla kalan Apudyus si liblun Hosea,

"Cha tagu'n chakampun un taguk si awi, chicha chilutukak un mantaguk si sala.

Ked cha achipunku ilay-ayat si awi, chicha ay-ayatok si sala."

²⁶ "Ked si mismu un lugey un langibyege-ala kan chicha, 'Chakampun un taguk chikayu,' ked udchi maawagencha un aalak chi matatagu'n Apudyus." †

²⁷ Ked ha illipkaw propeta Isaiah mipanggop kan cha galak Israel, kalala,

"Ulay lu achu cha galak Israel un isun chi kilaachun cha legen si byeybyey,

akkiyut cha taguwon Apudyus kan chicha.

²⁸ Ti mampogos chi malusaan Apudyus kan cha losan un tagu utla pita."

²⁹ Isun chi imbyegan Isaiah,

"Lu si Apudyus un mallakabyelin un Ap-apun cha losan ked lappun bilun-ala,

lambyalin taku isun cha tagu'd Sodom ya Gomorrah." ††

Achipun Cha Judio Tuttuwaon Chi Bibiyu'n Chameg

³⁰ Ked himma mibyege taku lù? Cha Gentil lappun lamlamacha'n ibilang Apudyus chicha lalintog, laibilangcha'n lalintog gapu si pammaticha kan Jesu Kristu.

³¹ Ngim cha Judio un langipapati un laluyut si lintog un mangibilangan Apudyus kan chicha lalintog, lappun lambyalagencha. ³² Puggey? Gapu ta siyad suyutoncha lintog un mangibilangan Apudyus kan chicha lalintog, chakampun un gapu si pammaticha kan Jesus, ngim gapu si killingwacha. Ked lisabyangtucha si byetu un misabyangtuwan cha tagu. ³³ Ti imbyegan chi liigili un ugud Apudyus, miyalig si Jesu Kristu byetu, un kalala,

"Ilanyu, ti isaedku ud Zion chi byetu un misabyangtuwan cha tagu ya maodchagencha.

Ngim lu silu mamati kan siya, achipun mabibiilan, ti matagu." ‡

10 Susulud, lappun uchum si piok un iluwalu kan Apudyus lu achi abus chi mataguwan cha kailiyak un Judio! ² Takcheyak chicha si amod un layedcha'n malaychayaw kan Apudyus, ngim chakampun un ustu-ustu lan-aawatcha. ³ Ti achipuncha ammu in-ilon Apudyus un mangipalintog si tagu. Ot pilachascha'n mampalintog si uwacha'n somsomok un maluyut si lintog, ked achipuncha itimbuyuy si kopya'n simsimmok Apudyus. ⁴ Ti si Kristu alungus chi lintog taplu losan un mamati mambyalin un lalintog si sangwalan Apudyus.

Losan Un Tagu Matagu

(Eph. 2:1-10)

⁵ Ha inggilin Moses mipanggop si pallakapalintog chi tagu si sangwalan Apudyus gapu si maluyutan si lintog: "Lu silu cha malungpey si bilin chi lintog, matagu si lintog." ††⁶ Ngim lu mipanggop si mampalintog si tagu gapu si pammati, ked chakampun un masapuy'n somsomkom lu, "Silu umoy ud langit mangibuun kan Kristu utla pita?" ⁷ Ked achim bo kalan lu, "Silu umoy chayom pita un inggewan cha latoy ta taguwola kasin si Kristu?" ⁸ Ngim simma ibyegala? "Adchaliyan kan si-ka ugud Apudyus, allat si tupoklu ya allat si somsomoklu." Piola'n uguchon, ha ugud Apudyus mipanggop si pammati un ibyegbyegami. ††⁹ Ta lu ibungangayyu un si Jesus chi Ap-apu ya patiyonyu si somsomokyu un tilagun Apudyus siya kasin, matatagu kayu. ¹⁰ Ti ha mamatiyan taku kan Jesu Kristu, ibilang Apudyus chitaku lalintog ya gapu si mangibungangan taku un Jesus chi Apu ked siya bo mataguwan taku. ¹¹ Ked tuttuwa liigili si ugud Apudyus un kalala, "Losan un mamati kan Siya, achipun mibibiin." ††¹² Ked mipati cha losan un tagu ti lappun laksiyon Apudyus, ulay Judio willu Gentil. Ti si Jesu Kristu siya bo Ap-apun cha losan. Ked siya mangachegu tumuyung kan cha losan un manchawat kan siya. ¹³ Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus, "Losan un manchawat si tuyung kan Apu Jesu Kristu, ked matatagu si ing-inggala." †††

¹⁴ Ngim himma in-iloncha'n manchawat si tuyungla lu achipuncha mamati kan siya? Ya himma in-iloncha'n mamati kan siya lu lappun chingchingngeycha mipanggop kan siya? Ya himma in-iloncha un manchongey lu lappun umoy mangibyega kan chicha? ¹⁵ Ked silu bo umoy mangibyega lu lappun mibuun? Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus, "Bibiyu ta alla cha umali mangibyega si Bibiyu'n Chameg!" §

¹⁶ Ngim achipun cha losan un tagu lamati si Bibiyu'n Chameg. Ti kalan Isaiah, "Apu, silu lamati si imbyegbyegami?" §†¹⁷ Ked lappun uchum un meypuwan chi pammati lu achi manchongyan si ugud Apudyus, ked

‡ *Isaiah 8:14, 28:16. Itullongyu si 1 Peter 2:6-8 †† Leviticus 18:5, Galatians 3:12 †† v. 6-8, Deut. 30:12-14 ††† Isaiah 28:16 ††† Joel 2:32 § Isaiah 52:7 †† Isaiah 53:1*

† v. 25-26 Hosea 2:23, 1:10 †† Isaiah 1:9

lappun uchum un mibyegebyega lu achi mipanggop kan Kristu.

¹⁸ Ngim ha imusok, tuttuwa kamman un achipuncha chingngey ugud Apudyus? Ha kilatuttuwaala, chingchingngeycha ti kalan chi liigili un ugud Apudyus, "Libyegebyega ugudla si kaili-ili ya lanchilameg si losan un sulin chi lubung." †

¹⁹ Ked kasinku imuson, ha laawatan kamman cha Israelita? Sigulachu'n laawatancha, ti si Moses chi ummula'n summongbyat, "Paaposok chikayu gapu si maminchisyulak kan cha tagu'n achipunyu imbilang taguk.

Pasangaok chikayu gapu kan cha tagu'n imbilangyu lappun

pulus ammucha mipanggop kan sakon." ††

²⁰ Awed bo osa'n inggilin Isaiah, ked lateyod si Isaiah un langibyega si hachi'n imbyegan Apudyus, "Inchesalak kan cha achipun langngit kan sakon, ya lampailaak kan cha hachi'n achipun langimus kan sakon." ‡

²¹ Ngim lu mipanggop kan cha iyIsrael, kalala, "Biligat un iivwayok chi mansagungancha kan sakon, ulay lu achipuncha tumuttuwa willu umiisikcha." ††

Ha Kachegun Apudyus Kan Cha Judio

11 Ked awed chi imusok, ha lan-awichen Apudyus cha sigud un tagula? Lai! Mismu'n Israelitaak, un galak Benjamin un galak bo Abraham. ² Chakampun un lan-awichen Apudyus cha tagu'n chilutukala si awi. Achipunyu ammu kalan chi liigili'n ugud Apudyus si lalliliyan Elijah kan Apudyus mipanggop kan cha tagu'd Israel? ³ Kalala, "Apu, pilatoycha cha propetam ked liyam-ancha bo cha chachattulan. Ked os-ossaalak un labun-an ya singsingtoncha mamatoyancha kan sakon." ††† Ngim himma insongbyat Apudyus kan siya? Kalala, "Chakampun un abuska, ti awed cha pitullibu'n illalasinu un achipun lanchayaw kan Baal un silan-apudyus." ⁵ Ked siya bo isula si sala'n timpu un chakampun un losan cha Judio achipun mamati, awed cha akit un labun-an un chilutukan Apudyus gapu si kachegula. ⁶ Ha lanchutukala kan chicha, chakampun un gapu si killingwacha un bibiyu ngim gapu si kachegun Apudyus. Ta lu gapu si kilabiyun chi killingwacha manchutukala, chakampun un maibilang un tuttuwa'n kachegun Apudyus.

⁷ Ked himma man-aawat taku lù? Achipun cha Israelitas laochesan chi singsingtoncha. Ti akkiyut cha langchas un chilutukan Apudyus. Ked cha kaachuwan kan chicha, achipuncha lanchongey si imbyegan Apudyus. ⁸ Ked kalan chi liigili'n ugud Apudyus, "Pilatangkin Apudyus chi somsomokcha un achipun makaawat,

ked inggala si sala, alla atacha ngim achipuncha makatullong ya

alla ingacha ngim achipuncha makadngey." †††

† Psalm 19:4 †† Deut. 32:21 ‡ Isaiah 65:1 †† Isaiah 65:2 †† v. 3-4 1 Kings 10:10, 14, 18 ††† Deut. 29:4, Isaiah 29:10

⁹ Ked kalan bo David, "Sapay otyan ta cha pin-acha mangganggalasan siya masallutancha ya

bitu un maodchagencha'n machusaancha!

¹⁰ Ya sapay otyan ta isucha lakuyap ta achipuncha makailasin si katuttuwaan, ya sapay otyan ta mabukutcha si ligatcha ing-inggala." †††

¹¹ Ked awed imusok, ha lisabyangtu pun cha Judio achipuncha bummangon? Ha laodchegcha si mayam-alancha? Chakampun! Ti ha achipuncha lamatiyan, hachi bo malaguwan Apudyus kan cha Gentil ta umapos cha Judio ked mamaticha. ¹² Ha lambyasuyan cha Judio un kilakuyang chi pammaticha lambyalin un bummayuwan cha losan un tagu si lubung, ked sinchumadlu un bumayuwan lu mibilang losan cha Judio un tagun Apudyus.

Ha Mataguwan Cha Gentil

(Eph. 2:11-22)

¹³ Si sala, awed bo ibyegak kan chikayu'n Gentil. Chilutukan Apudyus sakon un man-apostolesla kan cha Gentil, ked amod chi mampopotogku si kawachik, ¹⁴ ta umapos otyan cha kailiyak un Judio ta mamaticha ta matagu cha uchum si ing-inggala. ¹⁵ Ti ilanyu, gapu si langiwalilan Apudyus kan cha Judio, hachi wayan cha uchum un tagu'n lambyalin gagayyom Apudyus. Ked simbumayu lu awaton Apudyus cha Judio kasin, ti kaiyaligela latoy un latagu kasin.

¹⁶ Isun chi tilapay un michatun kan Apudyus, un lu michatun chi ummula'n lautu, mipati losan un chogala. Ya isun chi osa'n kayu, ta lu laichatun kan Apudyus chi lamutla, kapilitan un uwala bo pangala.

¹⁷ Miyalig cha Judio kayu un olibo un immuyan Apudyus ya ilayyuwalala. Ngim lasopyak cha uchum un pangala. Ot inyutupla pangan chi atap un olibo un miyalig chikayu'n Gentil. Ked si sala, mipati kayu kan cha losan un kilabiyun chi hachi'n kayu un limuya.

¹⁸ Ngim chikayu'n liyutup un Gentil, achiyu am-amsi-won cha lasopyak un panga, ti panga kayu abus chakampun un chikayu mamangchon si lamut, ti ha lamut siya mamangchon kan chikayu. ¹⁹ Ngim achiyu kalan un, "Istay man chiyoy lasopyakcha ta awed liyutupanmi." ²⁰ Tuttuwa'n lasopyakcha ti achipuncha lamati. Ngim ha liyutupanyu, gapu si lamatiyanyu. Ked achiyu isayaw cha hachi, ngim man-alled kayu. ²¹ Ti lu achipun Apudyus gilagaan un lalopyak kan cha Judio un sigud un panga, ha magaga kamman bo un malopyak kan chikayu?

²² Ked kamatchi mangitullongan taku si kilachegun Apudyus ya kilalukila. Liyuki kan cha achipun mamati. Ngim amod chi chegula kan chitaku lu ituyutuyuy taku pammati taku ya achipun taku man-awichen chi kachegula. Ta lu man-awichen taku, sopyakon chitaku.

²³ Ked isula bo kan cha uchum un Judio un lu mamaticha, iyulin Apudyus chicha si lasopyakancha, ti al-

††† v. 9-10 Psalm 69:22-23 Ha ibyegala si Greek, makuyapcha otyan ta achipuncha makatullong ya ituyuycha mabukud.

la kilabyelin Apudyus un mangiyutup kasin kan chicha. ²⁴ Ta lu makwa un iyutup chikayu un isun chi pangan chi atap un kayu, ked inyutupa si ustu'n muyala, sil-lumasu mangiyutupala kan cha Judio ti sigud un pangala chicha.

Kumachegu Si Apudyus Kan Cha Losan Un Tagu (Eph. 3:1-13)

²⁵ Chikayu'n susulud un Gentil, alla piok un maam-muwanyu ta achiyu kalan un lalaing kayu. Allaya litatayu un piok un maawatanyu otyan, chakampun un michagas chi kilatangkan chi somsomok cha galak Israel gapu si achipuncha mamatiyan, ti inggala maamin maaya bilang cha Gentil un mamati. ²⁶ Ked hachi timpu'n mamatiyan cha losan un galak Israel ta matagucha. Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus, "Mampepu'd Zion chi Malagu kan chitaku, ked chuysala cha losan un

kilalawwing cha Judio un galak Jacob.

²⁷ Allaya intuyegku kan chicha, un pakawalok cha byasuycha." †

²⁸ Gapu ta achipun mamati cha Judio si bibiyu'n chameg, kabusuy'n Apudyus chicha ked bu-mayuwanyu'n Gentil. Ngim gapu ta chilutukan Apudyus chicha, ay-ayaton Apudyus chicha gapu si ingkarila kan cha aappucha. ²⁹ Ti achipun makwa un byaliwan Apudyus chi somsomokla mipanggop kan cha chilutukala ya binchisyulala. ³⁰ Ked chikayu'n Gentil, achipun kayu lamati kan Apudyus si awi. Ngim si sala, kilacheguwan Apudyus chikayu gapu ta achipun cha Judio lamati. ³¹ Ked isun cha Judio, achipuncha mamati si sala. Ngim gapu ta kilacheguwan Apudyus chikayu, kacheguwalala bo chicha. ³² Ti lambyalilon Apudyus cha losan un tagu isun chi byayud ti achipuncha lamati taplu ipailala kachegula kan cha losan.

Ha Machayawan Apudyus

³³ Lappun miyisuwan chi kilabyaklang Apudyus ya kilalaingla ya ammula! Lappun makaibyega si sim-simmokla! Ya lappun bo makaawat si ugallala! ³⁴ Isun chi liigili'n ugud Apudyus un kalala,

"Ti awed kamman mangagammu si somsomok Apudyus?

Ya awed kamman makatutudtuchu kan siya?

³⁵ Ha awed kamman langatod kan siya taplu subyalitala?" ††

³⁶ Ti siya langwa kan cha losan ya siya bo mangituray si losan, ya lakwa losan si machayawala. Ked machay-chayaw otyan si Apudyus ing-inggala! Amen.

Ha Ustu'n Mambibiyeg Cha Mansimbi Kan Apudyus (1Co. 2:4,12; Eph. 4:1-16; 1Th. 5:12-22)

12 Ked susulud, gapu ta amod chi kachegun Apudyus, masapuy'n idchonyu long-egyu un matattagu'n chatun kan Apudyus, laapudyusan kan

mampagalas kan siya. Kamatla tuttuwa ya koon un malaychayaw kan siya. ² Achiyu tuyachon cha kokoon cha achipun mamati, ngim ha koonyu, ipalubusyu si Apudyus un mamabiyu si somsomokyu. Ked maam-muwanyu cha pion Apudyus, ya cha losan un bibiyuwola, ya losan un makaay-ayu kan siya ya lappun mangkuyangala.

³ Gapu si kachegun Apudyus kan sakon, ibyegak cha alla kan chikayu: Masapuy'n kacha osa, achila ipangatu long-egla si somsomokla, ngim masapuy'n ammala somsomkon chi kabyeeyala un illidchon Apudyus kan siya gapu si lamatiyalala. ⁴ Iyaligku long-eg taku'n tagu. Ulay lu ossaan chi long-eg, achu petila ya langkangkalasi mauseyancha. ⁵ Isula bo kan chitaku'n mamati, ti ulay achu taku, miyalig taku os-ossaan un long-eg Kristu, ked lantitipug taku losan ulay langkangkalasi taku. ⁶ Ked masapuy'n usayon taku langkangkalasi'n kabyeeyan un illidchon Apudyus kan chitaku gapu si kachegula. Lu kabyeeyan un mangipakaammu si ugud Apudyus, masapuy'n koon taku un maibyasey si pammati un awed kan chitaku. ⁷ Ked lu kabyeeyan un mansimbi kan cha uchum, masapuy'n ipapaticha'n mansimbi. Ked lu kabyeeyan un mantudtuchu si katuttuwaan, masapuy bo'n bibiyuwoncha un mantudtuchu. ⁸ Lu siyad laotod kan sika kabyeeyan un mansegeg, segagom cha uchum ta kumoschey pammaticha. Ked lu illidchon Apudyus kan sika kabyeeyan un tumuyung, masapuy'n mangtodka'n ustu. Ked ha laidchen si kabyeeyan un mangipangpangu kan cha mamati, masapuy'n ipapaticha'n mangichayan. Ked lu malagchegu laotod kan sika, masapuy'n lagalaska'n mangwa.

⁹ Masapuy'n ituttuwa taku ayat taku kan cha bubuyun taku. Ya masapuy man-awichen taku cha lawwing ta siyad somsomkon taku cha bibiyu. ¹⁰ Masapuy'n man-asiayat taku un isun chi man-aayat taku si mismu'n sulud taku, ya man-asipotog taku un mangkakadwa. ¹¹ Achi taku masachut un mangkawachi, igettok taku'n mansimbi kan Apu Jesu Kristu. ¹² Ked makaganggalas taku gapu si lamlama taku, alu-alusan taku cha ligat, ya ipapati taku'n mal-luwalu. ¹³ Ked tuyungan taku cha tagun Apudyus un makasapuy si tuyung ya mangilyon taku cha byayangla'n tagu.

¹⁴ Lu awed mamaligat kan chikayu, achiyu eywagen chicha ngim manchawat kayu kan Apudyus ta binchisyulala chicha. ¹⁵ Makaganggalas taku kan cha lagalas, ya makachauy taku bo kan cha manchachauy. ¹⁶ Makatimpuyug taku kan cha losan un tagu, ya achi taku leyastug, ngim makabibiyun taku kan cha labye-bya un tagu. ‡

¹⁷ Lu awed langwa si lawwing kan chitaku, achi taku ibyayos si lawwing. Ngim siyad ipapati taku koon cha bibiyu si tullong cha tagu. ¹⁸ Koon taku kiged chi kabyeeyan taku un makatimpuyug si lumin-awaan kan cha

‡ Ha piola'n uguchon si Greek, achi taku leyastug ngim lakasagala taku un mangwa si kawachin chi bubuulon. Ya achi taku kamad tuttuwa un isun chi ammu taku losan.

† v. 26-27, Isaiah 59:20-21; Jeremiah 31:31, 34 †† v. 34-35 Isaiah 40:13; Job 41:11; 1 Corinthians 2:16

losan un tagu. ¹⁹ Susulud, ulay silu kooncha kan chikayu, achi kayu bumayos ngim ipiyeyyu kan Apudyus ta siya bumayos. Ti liigili si ugudla un kalala, "Sakon chi simbiyang si byayos, sakon si Apudyus un mangibyayos." †

²⁰ Ha koon taku, tuyachon taku hachi'n liigili un ugudla un kalala, "Lu labitin chi kabusuyyu, pakalanyu, ked lu lauwaw, pailumanyu.

Ta lu kamatchi koonyu, siya mabiin si killingwala." ††

²¹ Ked ilan taku ta achi taku paabyak si lawwing, ngim ha koon taku, abyakon taku cha lawwing si mangwaan taku si bibiyu.

Masapuy'n Potgon Taku Cha Mangituray Si Gubillu (Tit. 3:1;1Pe. 2:13-17)

13 Losan un tagu, masapuy'n potgoncha cha mangituray si gubillu, ti Apudyus chi langatod si kalobbongan'cha'n manturay. Ti si Apudyus chi langisaed kan cha turay. ² Ked losan un sumupling si manturay, sumupling bo si chilutukan Apudyus, ked cha hachi'n sumusupling machusacha. ³ Chakampun un cha alla'n mangwa si bibiyu umogyat kan cha turay, ti cha alla'n mangwa si lawwing cha umogyat kan chicha. Ked lu pionyu'n achipun umogyat si manturay, siyad koonyu cha ustu, ked siya malayawancha kan chikayu. ⁴ Ti cha manturay, chicha isun chi mansimbi kan Apudyus para si bumayuwanyu. Ngim lu lawwing cha koonyu, umogyat kayu otyan, ti alla kalobbongan'cha un malusa kan chikayu. Ti chicha mansimbi kan Apudyus un malusa kan cha mangwa si lawwing. ⁵ Ked masapuy'n potgon taku cha manturay, chakampun un abus chi mangilisiyan taku si chusan Apudyus, ngim gapu ta mampeykas chi somsomok taku.

⁶ Ked allaya bo gapun chi mamayachen taku si bugis taku. Ti cha manturay ked mansimsimbicha kan Apudyus si mangwaan'cha si kawachicha. ⁷ Ked byayachen taku cha utang taku kan chicha. Idchon taku bugis cha salikwa taku. Ked masapuy'n potgon taku ya chayawon taku cha alla'n mapotgen.

Ha Mangwaan Taku Si Bibiyu (Luk. 10:29-37;Gal. 5:14;1Th. 5:5-8)

⁸ Masapuy'n amilon taku byayachen cha losan un utang taku, ta abus chi utang taku'n achipun magamput un ha man-asiay-ayatan taku'n mangkakadwa. Ti ha tagu'n mangay-ayat si biyunla, siya lalungpey si losan un lintog. ⁹ Ti cha bilin, "Achika makachegeghegas, Achika pumatoy, Achika man-akaw, Achika maagum kan cha uwan cha uchum." † ††¹⁰ Lu tuttuwa ayatlu si biyunlu, achipun makwa un koom cha lawwing kan siya. Ked ha mangay-ayatan taku si biyun taku, hachi malungpayan taku si losan un lintog.

† Deut. 32:35 †† Proverbs 25:21-22 ‡ Exodus 20:13-15; Deut. 5:17-19, 21 Ked losan cha alla'n bilin lasalip-ut si ossaan un bilin un kalala, "Ayatom chi asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu." †† Leviticus 19:18

¹¹ Masapuy'n koon taku alla ti ammu taku un lapotog un timpu un mataguwan taku si sala. Ked sala timpu'n bumangon taku un isun chi lasusuyop ti ummachali mataguwan taku si ing-inggala lu ha chamu'n lamatiyan taku. ¹² Ti tuttuwa'n allà akit un magamput chi labi un manggikbot ya allà akit chi pumadchaala. Ked kaalon taku cha lawwing un isun chi pangot, ta siyad useyon taku cha aggom chi padcha. ¹³ Ipupuut taku'n mangwa si ustu un isun cha tagu'n lasilawan chi somsomokcha. Ked achi taku otyan kabubuuk, ya achi taku bo makachegeghegas, ya achi taku mangwa si tilitingang, ya man-asilawwing ya man-iillapos. ¹⁴ Ngim ha koon taku otyan ked tuyachon taku mangkokopyan Apu Jesu Kristu, ya achipun taku palubusan chi lawwing un pipion chi alla'n long-eg taku. ‡

Achi Taku Chillawon Cha Biyun Taku (1Co. 8:1-13;10:23-30;Col. 2:16-17)

14 Masapuy'n awaton taku lakapsut chi pammatila un umali kan chitaku, ya achi taku makasong-songbyat mipanggop si sabyali'n somsomokcha. ² Isun chi tagu un, gapu si kilakapsut chi pammatila, abus chi alimayay si kalola. Ngim ha pammatin cha uchum, makwa un kaloncha byayangla'n makan. ³ Ked ha tagu'n mangan si byayangla'n makan, achila otyan chillawon cha mangissan si uchum un makan. Ked ha mangan bo si alimayay abus, achipunla otyan bo chillawon cha mangan si byayangla, ti ilawat bo Apudyus siya. ⁴ Silukaman un manguis si bubulon cha uchum? Ti ha apula makaammu un mangibyega lu ustu willu achipun. Ked ustu koola ti kabyeeyan Jesu Kristu un tuyungan siya.

⁵ Awed chi osa'n tagu un potpotgola osa'n eygew lu cha uchum un eygew. Ngim cha uchum, man-iisuwon'cha cha kaeyge-eygew, lappun ossaan si lapotpotog. Ked lappun chuwachuwala'n kacha osa maplok si somsomokla. ⁶ Cha mangipotog si osa'n eygew, kooncha un malayawancha kan Apu. Siya bo kan cha mangan si byayangla'n makan, kaloncha bo si malayawancha kan Apu ti lanyaman'cha kan Apudyus. Ked cha mangissan un mangan si byayangla'n makan, kooncha un malayawancha kan Apu ya manyaman'cha kan Apudyus. ⁷ Kan chitaku'n mamati, chakampun un michayawan taku singsington taku si katattagu taku ya ulay bo matoyan taku. ⁸ Ti ha panggop chi alla'n mataguwan taku siya machayawan Apu Jesu Kristu, isula bo si matoyan taku, ti michayawala bo. Ked ulay lu matattagu taku willu matoy taku, lappun uchum si panggop cha alla, lu achi abus chi michayawan Apu Jesu Kristu un singkuwa kan chitaku.

⁹ Ti latoy ya ummuli latagu si Kristu ta siya man-Apun cha matattagu ya cha latoy. ¹⁰ Ked lu si Jesu Kristu Apu taku losan, lappun kalobbongan taku un manguis ya mangam-amsiw kan cha biyun taku. Ti losan taku sumangu makuis kan Apudyus. ¹¹ Ti kalan chi liigili un ugudla,

‡‡ Itullongyu Galatians 3:27

“Sakon si Apudyus un matattagu, ha ibyegak, losan un tagu mampalintuming

si sangwalak un mangipudlu si kila-Apudyusku ya manchayaw kan sakon.” †

¹² Ked kacha osa kan chitaku, sumangu kan Apudyus un malongbyat kan cha losan un killingwala.

Achi Taku Alliwon Chi Pammatin Cha Biyun Taku

(1Co. 8:9-13)

¹³ Ked masapuy'n iyagey taku un mampillabyasuy, ya allechen taku ta achi taku mangwa si makabyasuyan cha biyun taku. ¹⁴ Gapu si litimpuyugek kan Apu Jesus, sigulachu'n ammu un lappun makan un kiisaw si sangwala Apudyus. Ngim lu ibilang chi osa'n tagu un kiisaw, kiisaw kan siya lu kalola. ¹⁵ Ked chikayu bo'n mangan si byayangla, ilanyu ta chakampun si mayamalan chi pammatin cha biyunyu mangalanyu, ta lu kamatchi konyu, ipailayu un lappun ayatyu kan chicha, ti siya bo osa'n langkatoyan Jesu Kristu. ¹⁶ Ilanyu ta cha ibilangyuan'n bibiyu ked achipun mambyalin un lawwing chi mibyegebyeg-ala. ¹⁷ Ti ha Mampangatan Apudyus, chakampun un mipanggop si makan ya mailum, ngim lu mipanggop si mibilangan taku lalintog, ya ha makatimpuyugen taku ya galas un idchon chi Ispiritun Apudyus. ¹⁸ Ked lu kamatchi koon taku un mansimbi kan Kristu, pachayawan taku si Apudyus ya mas-oman chitaku kan cha tagu.

¹⁹ Ked ipapati taku un mangwa si losan un mampatimpuyug ya mampakoschey si pammati taku. ²⁰ Anallechen taku ta achi taku yam-alon chi kawachin Apudyus gapu si makan. Losan un makan mampeykas, ngim lawwing lu siya makabyasuyan chi biyun taku chi mangalanyu. ²¹ Ked ha koon taku, achi taku mangwa si mayamalan chi pammatin cha biyun taku ya achi taku mangan si ischa willu umilum si byeas lu siya mayamalan chi pammatin cha susulud taku.

²² Lu silu pammatin mipanggop kan cha alla, abus kayu kan Apudyus si mangagammu. Ti pian chi tagu lu achipunla amuyuan chi long-egla gapu si killingwala un ammula'n bibiyu! ²³ Ngim ha manchwachuwa mipanggop si makan ya killanla mit laing, chusaon Apudyus ti chakampun un siluyutla pammatala. Ti cha losan un koon taku un achipun maibyesey si pammati ked byasuy.

Chakampun Un Abus Cha Long-eg Taku Somsomkon Taku

(Gal. 6:1-5)

15 Chitaku'n lapigsa pammatala, masapuy'n tuyungan taku cha lakapsut un isun chi makabukud taku si bubukuchoncha. Chakampun un abus chi bumayuan chi long-eg taku somsomkon taku. ² Somsomkon taku otyan bo bumayuan cha bubuyun taku ta kumoschey pammatala. ³ Ti si Jesu Kristu, chakampun un abus chi long-egla simsimmokla, ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus, “Losan un lawwik un ilugud cha tagu kan sika, sakon chi maiggaala.” †† Losan un liigili

† *Isaiah 45:23 Itullongyu si Philipians 2:10-11*

un ugud Apudyus, liigilicha ta maludtuchu kan chitaku ta iyalus taku cha ligat ya masegeg chi somsomok taku ta ipapati taku lamlama taku kan siya.

⁵ Ked ha iluwaluk kan Apudyus un mampeypuwan chi alus ya malegeg si somsomok, ta idchola mantitim-puyugenyu ta tuyachonyu ugalin Jesu Kristu, ⁶ taplu man-os-ossaan taku un malaychayaw kan Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu.

Ha Mipatiyan Cha Gentil

⁷ Ked gapu ta ilawat chikayu kan Kristu, awatonyu bo kacha osa kan chikayu taplu michaychayaw si Apudyus. ⁸ Ti ibyegak kan chikayu un lambyalin Kristu bubulon kan cha Judio ta ipailala kilatuttuwan Apudyus, taplu tungpayola cha ingkarila kan cha aapucha si awi. ⁹ Ya taplu cha Gentil manchaychayawcha kan Apudyus gapu si kachegula. Ti siya ibyegan chi liigili un ugud Apudyus un kalala,

“Ked chayawok sika Apudyus, kan ulay cha Gentil makachaychayawcha bo.

Ked ikankantami chayawmi kan sika.” ‡

¹⁰ Ya kalala bo,

“Chikayu'n Gentil, makaganggalas kayu kan cha chilutukan Apudyus un tagula.” ††

¹¹ Ya kalala bo kasin,

“Chikayu losan un Gentil, chaychayawonyu si Apudyus. Ya chikayu'n

losan un tagu chaychayawonyu siya.” ††

¹² Ya awed bo inggilin *Isaiah* un kalala,

“Gumatong chi osa'n galak Jesse, un umali mangiturray kan cha Gentil.

Ked siya lamlamaoncha.” †††

¹³ Iluwaluk kan Apudyus un lampeypuwan chi lamlama taku, ta pagalasola chikayu ya palin-awaola somsomokyu gapu si pammatiyu ta pakoskoscheyola lamlamayu kan siya gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus.

Ha Puntos Paul Un Mantudtuchu Si Kamatchi

(2Co. 10:15-16)

¹⁴ Susulud, tuttuwa'n maplokak mipanggop kan chikayu, ti ammu un bibiyu cha pin-ayu koon ya laawatanyu'n ustu cha tudtuchun Apudyus ya makwa'n man-asitudtuchu kayu. ¹⁵ Ngim intalu ti lateyochak un mangisuyat mipanggop kan cha uchum un itudtuchuk kan chikayu ta ikasinku ipasomsomok, gapu si kachegun Apudyus un illidchola kan sakon ¹⁶ un bubulon Jesu Kristu un tumuyung kan cha Gentil. Mansimbiyak un isun chi pachi un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg un lampeypu kan Apudyus, taplu mambyalin cha Gentil chatun un makaay-ayu kan Apudyus ya pilapeykas chi Ispiritula.

¹⁷ Ked gapu si litimpuyugek kan Jesu Kristu, makwa'n ichayawku lansimbiyak kan Apudyus. ¹⁸ Ngim lappun uchum un ibyegak lu achi abus chi killingwan Kristu si languseyala kan sakon. Ti ha lamatiyan cha Gentil kan

†† *Psalm 69:9* ‡ *Psalm 18:49* †† *Deut. 32:43* ††† *Psalm 117:1* ††† *Isaiah 11:10*

Apudyus, ked ha langitudtuchuwak ya ha killingking-wak. ¹⁹ Ked gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus un laluyung kan sakon un langwa si lakaskaschaaw ya cha mampataeg kan cha tagu. Ked lalipud ud Jerusalem ya inggala'd Illyricum, illiggak chi kabyeeyak un langibyegbyega si bibiyu'n chameg mipanggop kan Kristu. ²⁰ Panggopku un umoy ibyegbyega bibiyu'n chameg kan cha ili un achipun lipadngey mipanggop kan Kristu, taplu achipulak mampaud si lap-at chi lisaachen cha uchum un tagu. ²¹ Ti ha liigili un ugud Apudyus, kalala, "Mailan cha achipun labyegbyegaan mipanggop kan siya, ya maawatan cha achipun lakadngey." †

Ha Somsomok Paul Un Umoy Ud Rome

²² Ked susulud, liya cha gapula un langam piga'n lataktaktakak un umali kan chikayu utlat. ²³ Ngim si sala, lagamputku kawachik kan cha alla'n ili. Ya gapu ta achu'n tawon cha lummaus un piok un umali manggeggakay kan chikayu utlat, ²⁴ ked sala ayak ud Spain, simsimmokku un manchegas utlat Rome ta makabibiyulak yan akit kan chikayu ta mat-opak, ked cha losan un idchonyu kan sakon matuyungalak un umoy ud Spain. ²⁵ Ngim si sala, inyak ud Jerusalem idchon cha allaya'n tuyung un maatod kan cha tagun Apudyus udchi. ²⁶ Ti laayat cha alla'n mamati ud Macedonia ya Achaia un mangatod si tuyung kan cha kakapus un tagun Apudyus ud Jerusalem. ²⁷ Uwacha'n somsomok un tumuyung. Ngim ha katuttuwaala kalob-bongancha un maluyung kan cha kakapus ud Jerusalem, taplu milak-am cha Gentil si laispirituan un binchisyun cha Judio. Lobbong bo cha Gentil un mansimbi'n tumuyung si kasapuyan cha mamati'n Judio. ²⁸ Ked lu magamputku ipuyang kan chicha allaya'n pilak un luumung un chilagupku ud Macedonia ya Achaia, manchegasak utlat si ayak ud Spain. ²⁹ Ammuk un lu umaliyak utlat, gumalas taku mipagapu si binchisyun Kristu.

³⁰ Ked susulud, awed chi chawatok kan chikayu, gapu kan Apu taku'n Jesu Kristu ya gapu si ayat un idchon chi Ispiritun Apudyus, losan taku otyan iluwalu sakon kan Apudyus. ³¹ Iluwaluyu ta seyaklibyelak kan Apudyus kan cha achipun mamati ud Judea. Ya iluwaluyu bo ta awaton cha tagun Apudyus ud Jerusalem cha allaya'n tuyung un lampeypu kan cha Gentil. ³² Ya iluwaluyu ta ipalubus Apudyus ti patungechak magalasan un umali utlat, ta maillongan chi somsomokku. ³³ Sapay otyan ta iinggew kan chitaku losan si Apudyus un mangatod si lumin-awaan. Amen.

Ha Lampakumustaan Paul Kan Cha Uchum

16 Awed chi osa'n sulud taku'n byebyai un piok un ipatagammu kan chikayu. Siya si Phoebe un osa'n mansimbi kan cha mamati'd Cenchrea. ² Mangiliy-

† *Isaiah 52:15*

onyu siya mipagapu si pammatiyu kan Apu Jesus ti kamatchi ustu'n koon cha tagun Apudyus. Ya tuyunganyu siya kan cha losan un kasapuyala, ti achu cha tagu'n tiluyungala ya sakon bo osa.

³ Pakumustaonyu cha Priscilla kan Aquila un man-asawa, chicha cha biyunku un mansimbi kan Jesu Kristu. ⁴ Ked inchuyacha biyegcha gapu kan sakon. Ked chakampun un abusak un manyaman kan chicha, ngim losan cha mamati'n Gentil. ⁵ Ya pakumustaonyu bo cha mamati un pin-a manchetchetong ud uwacha.

Pakumustaonyu chi potpotgok un biyunkun Epaenetus. Siya kaulaan un lamati kan Kristu si probinsiya ud Asia. ⁶ Pakumustaonyu bo si Mary un langipapati'n langkawachi para kan chikayu. ⁷ Ya pakumustaonyu bo cha Andronicus kan Junia un kailiyak un Judio ya biyunku'n labyayud si sin-eygew. Potpotgon cha apostoles chicha, ya ummun-ulacha lamati lu sakon.

⁸ Pakumustaonyu bo biyunku un si Amplias un ay-ayatok gapu kan Apu Jesus. ⁹ Ya ulay bo si Urbanus un osa'n biyunmi un mansimbi kan Kristu, ya si Stachys un osa'n potpotgok. ¹⁰ Ya pakumustaonyu bo si Apelles un lapaloklokan chi kilatuttuwala kan Kristu. Ya siya bo kan cha kabyeyoy Aristobulus, ¹¹ ya si Herodion un osa'n kailiyak un Judio, ya cha mamati un kabyeyoy Narcissus.

¹² Pakumustaonyu bo cha Tryphena kan Tryphosa un mansimbi kan Apu Jesus, ya si Persis un potpotgok un biyun un mangipapati'n mansimbi kan Apu. ¹³ Pakumustaonyu bo si Rufus, un mantegochen un mansimbi kan Apu, ya si ilala un isun bod chi ilak. ¹⁴ Ya pakumustaonyu cha Asyncritus, Phlegon, Hermes, Patrobas, Hermas ya cha losan un susulud taku un awed kan chicha. ¹⁵ Ya siya bo kan cha Philologus kan Julia, Nereus ya suludla'n byebyai, ya si Olympas, ya cha losan un tagun Apudyus un awed kan chicha. ¹⁶ Man-asipakumusta kayu un man-asilamalalu un mangipaila si ayatyu. Pakumustaon chikayu losan un mamati kan Kristu.

Ha Alungus Chi Intudtuchun Paul

(Gal. 1:8-9; 1Ti. 6:3-5; Tit. 3:10)

¹⁷ Susulud, chawatok un an-allachenyu cha tagu'n manyam-an si timpuyugyu ya manggulu si pammatiyu. Ti suplingoncha katuttuwaan un litudtuchu kan chikayu ked sabyali itudtuchucha. Masapuy'n achayuwanyu chicha. ¹⁸ Ti cha kamatchi'n tagu, chakampun un mansimbicha kan Apu Jesu Kristu, ngim abus cha pipion chi long-egcha singsingtoncha. Gapu si bibiyu ya makaay-ayu un man-uugudcha, maallilawcha cha lalaka un maawis chi somsomokcha. ¹⁹ Matettyokak gapu kan chikayu ti lanchilameg chi langipapattiyanyu si pammatiyu. Ked piok bo un lumailaing kayu un mangammu lu simma bibiyu, ngim lappun otyan ammuyu mipanggop si lawwing. ²⁰ Achipun mabyeyeg, ked si Apudyus un mampeypuwan chi lin-awa ked abyakola si Satalas, un isun chi gussan taku siya. Sapay otyan ta kacheguwan Apu Jesu Kristu chikayu.

²¹ Pakumustaon chikayu kan Timothy un lakakawachi kan sakon. Siya bo kan cha Lucius, Jason ya Sosipater un kailiyak un Judio.

²² Sakon si Tertius, langigili si allaya'n suyat. Pakumustaok bo chikayu'n mamati kan Apu Jesu Kristu.

²³ Pakumustaon chikayu bo kan Gaius un lammangili kan sakon ya siya simbyeyoy si pin-an cha mamati manchetchetngan utla. Pakumustaon chikayu bo kan Erastus un mamangchon si pilak chi alla'n ili, ya ulay si sulud taku'n Quartus.

²⁴ Sapay otyan ta kacheguwan chikayu losan kan Apu Jesu Kristu. Amen. †

† *Ha alla'n bersikulu lappun si kaachuwan un manuscript si Greek*

Machayaw Si Apudyus

(Jud. 24-25)

²⁵ Ked machaychayaw si Apudyus! Ti alla pallak-abyelinla un mampakoschey si pammatiyu un tumimbuyuy si Bibiyun Chameg un ibyegbyegak mipanggop kan Jesu Kristu. Hachi'n chameg un litatayu lalipud si awi, ked sala mipakaammuwala. ²⁶ Ngim si sala, li-patigammu alla'n katuttuwaan kan cha kaili-ili ti lagamput cha propeta inggili si awi. Ked si Apudyus un mallalayun, ked imbilinla un mipakaammu alla si losan un nasyun ta mamati cha tagu ya tuttuwaoncha siya.

²⁷ Machaychayaw otyan si ing-inggala chi os-ossaan un kalaingan un Apudyus gapu kan Jesu Kristu! Amen.

1 Corinthians

Kan Cha

1 Susulud, sakon si Paul un chilutukan Apudyus ta man-apostoles Jesu Kristu. Ya biyunku si Sostenes un osa'n sulud taku'n mamati. ² Maluyat kami kan chikayu un pin-a manchetchetong un malaychayaw kan Apudyus utlat Corinth. Pililiyan Apudyus chikayu un tagula mipagapu si pammatiyu kan Jesu Kristu, ya losan un tagu si kaili-ili un manchaychayaw kan Jesu Kristu un Apu taku losan.

³ Sapay otyan ta kacheguwan chikayu kan Ama taku'n Apudyus ya Apu Jesu Kristu, ya palin-awaoncha somsomokyu.

Ha Lanyamalan Paul Mipagapu Si Mamatiyan Kan Kristu

(Rom. 1:8-15; Eph. 1:15-23; Php. 1:3-11; Col. 1:3-14)

⁴ Manyamayamalak kan Apudyus gapu si kachegula kan chikayu mipagapu si lamatiyanyu kan Jesu Kristu. ⁵ Ti si litimpuyugenyu kan siya, achu lapotog un imbinchisyunla kan chikayu pati man-ugud ya kilalaingyu. ⁶ Ot kummoschey pammatiyu kan Kristu un intudtuchumi kan chikayu. ⁷ Ked ilaminyu ilawat cha losan un binchisyun Kristu ked lappun mangkuyanganyu si laispirituan un kabyeeyan si manguuwayanyu si mangulilan Apu Jesu Kristu. ⁸ Ked si Apudyus, pakoskoscheyola pammatiyu inggala si alungus chi eygew taplu lappun mapabyasuyanyu si mangulilan Apu Jesu Kristu. ⁹ Mantegochen si Apudyus un lanchutuk kan chikayu un makatimpuyug kan Alakla'n Jesu Kristu un Apu taku.

Ha Lansisilaan Cha Mamati

(1Co. 3:3-9)

¹⁰ Susulud, mipagapu si kalobbongan chi ngachen Jesu Kristu un Apu taku, chawatok kan chikayu ta mantitimpuyug kayu losan, taplu achi kayu mansilasila, taplu man-os-ossaan otyan cha somsomokyu ya pangopyu. ¹¹ Hachi ibilinku kan chikayu, susulud, ti imbyegan cha uchum un tagun Chloe un man-asiillisit kayu. ¹² Ti ha chingngeyk, mansabsabyali takcheyanyu, un kalan kalu cha uchum, si Paul suyutoncha, ked cha uchum, Apollos kalu bo suyutoncha, ked cha uchum bo, Peter kalu, ya cha uchum, si Kristu.

¹³ Ha lasilasila kamman si Kristu kan chikayu? Ha Paul kamman chi lilansa si krus gapu kan chikayu? Willu labunyagen kayu kamman gapu si ngachen Paul un chakampun un si Kristu? ¹⁴ Manyamalak ti lappun bilunyagek kan chikayu, malaksig kan cha Crispus kan

Gaius, ¹⁵ ked lappun singkalan kan chikayu un bilunyagek chikayu si ngachenku. ¹⁶ O, bilunyagek oyya cha Stephanas un simbyeyyan, ngim lappun uchum si masmasmokku un bilunyagek. ¹⁷ Ti chakampun un imbuulak kan Jesu Kristu un mambunyeg, ngim imbuulak kan siya un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg mipanggop kan siya. Ked chakampun un useyok chi kilalaing chi tagu un mangibyegbyega, ta siyad maawisan cha tagu latoyan Kristu si krus un siya mapakawalan cha byasuy taku.

Si Jesu Kristu Main-an Chi Pallakabyalin Apudyus Ya Kilalaingla

(1Co. 2:6-16; Jas. 3:13-18)

¹⁸ Ha bibiyu'n chameg mipanggop si latoyan Jesu Kristu si krus, lappun simbila kan cha tagu'n mibyellu. Ngim kan chitaku'n matagu gapu si lamatiyan taku, siya main-an chi pallakabyelin Apudyus un malagu kan chitaku. ¹⁹ Ked hachi bo kalan chi liigili'n ugud Apudyus si awi un kalala,

“Yam-alok chi kilalaing cha mangkalaing si alla'n pita, ya ipailak un lappun simbin chi kilalaingcha.” †

²⁰ Ked lappun ituyung chi kilalaing cha mangkalaing ya lan-achey, ya ulay bo cha kasasallubyak si alla'n pita. Ti impakpakaammun Apudyus un achipunla potgon cha kilalaing utla pita ti lappun simbila kan siya.

²¹ Ti ha kilalaing Apudyus, achipunla palubusan cha tagu un mangwacha si mataguwancha gapu si kilalaingcha. Ti ha piola, matagu cha mamati si ugudla un ibyegbyegami, un lappun simbila si somsomok cha achipun mamati. ²² Lappun bo simbila si somsomok cha Judio ti pioncha un awed mipaila'n lakaskaschaaw si maluttuwaancha. Ya ulay bo cha Gentil, siya bo singsingtoncha kilalaing chi tagu. ²³ Ngim siyad ibyegbyegami latoyan Kristu si krus. Ked cha Judio, sasangngaoncha'n chongyon, ked cha Gentil, lappun simbila kan chicha. ²⁴ Ngim kan cha losan un chilutukan Apudyus un mantagula, Judio man willu Gentil, maawatancha losan un si Kristu un ibyegbyegami, siya mangitullongan si pallakabyelin Apudyus ya kilalaingla. ²⁵ Ti ha planun Apudyus ked mataguwan taku, ked lalallaing lu ha kilalaing cha tagu ulay kalan cha uchum un lappun simbila. Ked ha langkapsutan Apudyus un ha latoyan Jesu Kristu, un kalancha'n lappun simbila, siya bo langabyak Apudyus kan cha losan un lalaing.

† *Isaiah 29:14*

²⁶ Susulud, achipun taku otyan maliwatan chi kilasasaed taku si lanchutukan Apudyus kan chitaku, ti manmalu kan chitaku lalaing, langatu saedla willu alak chi byaklang. ²⁷ Ti pililiyan Apudyus cha kala'n cha tagu'n lappun simbila. Ti ha panggopla, ibibiinla cha tagu'n masmas-om si kilabyelincha ya kilalaingcha lu umali'n eygew. ²⁸ Ya pililiyala bo cha tagu'n labyabya ya maam-amsiw utla lubung, ta mangipain-ala un lappun simbin cha losan un potpotgon cha tagu. ²⁹ Taplu lappun tagu si mamaspaswey si sangwalan Apudyus. ³⁰ Ti si Apudyus chi langwa si lipatayan taku kan Jesu Kristu, ked lambyalilola si Kristu siya leypuwan chi kilalaing taku. Mipagapu kan siya, maibilang taku un lalintog ya pummeykas taku ya ibilang Apudyus chitaku un lappun byasuyla kan siya. ³¹ Tuttuwa hachi'n liigili un ugud Apudyus un kalala, "Losan un mamaspaswey, siya otyan ipasweyla chi killingwan Apu Jesu." †

Ha Mibyebyega Mipanggop Si Latoyan Kristu

2 Susuludku, si ummaliyak utlat langibyegbyeg-an si ugud Apudyus, ammak impakaawat kan chikayu ked lappun iluseyk si lachayom un ugud ya kilalaing un isun chi kilalaing cha uchum. ² Ti simsimmokku un iwalin cha losan un awed kan sakon, ta siyad itudtuchuk abus chi mipanggop kan Jesu Kristu, sinchumadlu latoyala si krus. ³ Ked si illinggewak kan chikayu, gapu ta lakapsutak, lamaypayogpogak si ogyatku. ⁴ Ked lappun iluseyk si lachayom un ugud si lantudtuchuwak ya langibyegbyeg-ak si ugud un isun chi kilalaing cha tagu si alla'n pita, ti ha Ispiritun Apudyus chi langichayan kan sakon gapu si pallakabyelinla. ⁵ Ked ha pammatiyu, mipagapu si kilabyelin Apudyus, chakampun un mipagapu si kilalaing cha tagu.

Ha Kilalaing Apudyus

(Rom. 11:33-36; 1Co. 1:18-31; Jas. 3:13-18)

⁶ Ngim achipunku kalan un lappun lachayom si mitudtuchu kan cha mamati, ti lu tudtuchuwami cha lootong chi pammatacha, lachayom chi mantutudtuchumi. Ngim chakampun un kilalaing cha tagu si alla'n pita willu kilalaing cha langangatu'n papangat, un mangkiged. ⁷ Ti ha kilalaing Apudyus un ibyegbyegami, ked simsimmokla si chaampun chi lubung makwaan ta siya michayawan taku si umali'n eygew. Ngim achipunla impakaammu si tagu inggala si sala. ⁸ Ngim cha losan un langangatu'n turay si alla'n pita, lappun pulus lakaawat si hachi'n kilalaing Apudyus. Ti lu laawatancha, achipuncha impailansa kangatuwan un Apu taku. ⁹ Ngim hachi latungpayan chi liigili un ugud Apudyus un kalala,

"Hachi achipun cha tagu intuntullong ya achipuncha chingchingney,

ya achipuncha laslasmok ked siya insasaggalan Apudyus un

para kan cha mangay-ayat kan siya." ††

† Jeremiah 9:24 †† Isaiah 64:4

¹⁰ Ked cha achipun lipakaammu si awi, impatigamun Apudyus kan chitaku mipagapu si Ispiritula, ti ammula losan, ulay cha lachayom un mipanggop kan Apudyus. ¹¹ Ti lappun tagu si mangagammu si somsomok chi osa'n tagu, ti abus siya sin-ammu ti siya sin-somsomok. Ked isula bo kan Apudyus un lappun mangagammu si somsomokla lalaksig si Ispiritula. ¹² Ked chitaku'n mamati, chakampun un ispiritun chi lubung chi ilawat taku, ngim Ispiritu un lampeypu kan Apudyus, ta maawatan taku cha losan un illidchon Apudyus kan chitaku. ¹³ Ked cha losan un itudtuchumi, chakampun un lampeypu si kilalaingmi, ngim lampeypu si Ispiritun Apudyus. Ked ipakaawatmi cha laispirituan un katuttuwaan kan cha tagula un inggewan chi Ispiritula. ¹⁴ Ngim ha tagu'n lappun chi Ispiritun Apudyus kan siya, achipunla maawat cha kabyeeyan un mampeypu si Ispiritun Apudyus ti lappun simbila kan siya. Ti ha makaawat, abus cha tagu'n awechen chi Ispiritun Apudyus ti siya mangipakaawat. ¹⁵ Ked ha tagu'n awechen chi Ispiritula, siya makailasin si kilabiyu ya kilalawwing cha losan. Ngim ha tagu'n lappun chi Ispiritun Apudyus kan siya, ked achipunla maawatan chi somsomok chi mamati.

¹⁶ Ti liigili si ugud Apudyus un kalala, "Silu sin-ammu si somsomok Apudyus? Silu makatudtuchu kan siya?" ††

Ngim kan chitaku, alla somsomok Jesu Kristu ti awed chi Ispiritula kan chitaku.

Ha Mansimbi Kan Apudyus

(1Co. 1:10-17; Eph. 2:20-22; Heb. 5:11-14)

3 Ngim susulud, achipun makwa un mantudtuchuwak kan chikayu un isun chi mantutudtuchuk kan cha lootong chi pammatacha un ichaychayan chi Ispiritun Apudyus. Mantudtuchuwak kan chikayu un isun chi lailubungan un tagu ya isun cha alak un malluglugi un mamati kan Jesu Kristu. ² Ked hachi gapun chi achipunku langitudtuchuan si lachayom kan chikayu, ti ha illinggewak utlat isuyu alak un sissiyon sumusususu, un achipun makagöey si mangkot-ong un makan. Ked sissiya kayu si sala un isun cha alak un achipun makaawat si uchum. ³ Ti sissiyon lailubungan kayu. Ti man-asiapos kayu ya man-asisubog kayu, ked gapu si kamatchi'n kilasasaedyu siya mampaloklok un isuyu cha achipun mamati. ⁴ Isun cha uchum un sakon kalu suyutoncha, ked cha uchum si Apolos kalu bo suyutoncha. Hachi mangilasi-lan un siyad tuyachonyu cha ugalin cha achipun mamati.

⁵ Ti silu si Apolos? Kan silu si Paul un pin-ayu manusubogen? Bubùulon chikami kan Apudyus un mansimbi kan siya si mamatinyanu, ked kacha osa kan chikami koola ipakwan Apudyus kan siya. ⁶ Ha

‡ Ha piola'n uguchon si Greek, ked si tudtuchu taku, achipunmi useyon chi ugud mibyesey si kilalaing chi tagu ngim ha ugud un itudtuchun chi isiritu kan chikami. Ipakaawatmi mipanggop kan Apudyus kan cha tagu un inggewan chi Ispiritun Apudyus. †† Isaiah 40:13. Itullongyu Roman 11:34

miyaligela, sakon chi langimuya si bukey, si Apollos chi lansibug, ngim si Apudyus chi lamachakey. ⁷ Ked ha langimuya ya pin-a malibog, chakampun un lapotpotogcha lu si Apudyus un mamachakey. ⁸ Lappun lansabyaliyan chi langimuya ya lalibsibug, ti man-isucha kan Apudyus, ked si umali'n eygew, gunggulaan Apudyus chi kacha osa sigun si killingwala. ⁹ Ti chikami kan Apollos, mankadkadwa kami un mansimsimbi kan Apudyus. Ked chikayu isun cha pappayaw Apudyus un ipakawachila ya isuyu byeyoy Apudyus un impapaudla kan chikami.

¹⁰ Gapu si kachegun Apudyus un illidchola kan sakon, isun chi lalaingak un lamaud si byeyoy un laleman chi langisaachek, ked cha uchum un tagu, chicha isun chi mangituyuy mampaud si hachi'n illugik. Ngim kacha osa masapuy'n ammala leman chi in-ilola'n mampaud. ¹¹ Ti achipun makwa un sukatan chi ulay silu'n tagu chi misaachen, siya abus si Jesu Kristu. ¹² Ked cha mangituyuy mampaud, mansabsabyali iniloncha. Ti cha uchum useyoncha byalituk, gambayang ya cha mangkangila un byetu si mampauchencha si byeyoy taplu bibiyu ya mangkoschey. Ngim cha uchum, useyoncha kayu, guyun ya chagammi. ¹³ Ti ha mangulilan Kristu siya eygew un manguisala kan cha losan, hachi mangitullongan si kilaustu'n chi killingwan chi kacha osa, ti ha mangipain-ala, isun chi sogola cha losan ta siya mangitullong si mallalayun ya mangkiged. ¹⁴ Ked lu achipun masgob chi lapaud un ustu lisaachela, gunggulaan Apudyus chi lampaud. ¹⁵ Ngim ha tagu'n masgob chi killingwala, achipun Apudyus gunggulaan siya. Matagu bò amin, ngim isun chi lailisi si apuy.

¹⁶ Ha achipunyu ammu un chikayu templon Apudyus ti bilumyoy chi Ispiritula kan chikayu? ¹⁷ Ked cha tagu'n manyam-an si templon Apudyus, yam-alon bod Apudyus siya. Ti laapudyusan chi templon Apudyus ked chikayu'n mismu templola.

¹⁸ Ked, ilanyu ta achiyu tuntulliyon chi long-egyu. Lu awed kan chikayu mangibilang si long-egla un lalaing un mibyasey si kilalaing cha achipun mamati, masapuy otyan un ipabyabyala somsomokla ta koola tuttuwa'n kilalaing un mampeypu kan Apudyus, ulay lu amsiwon cha tagu. ¹⁹ Ti lappun simbila kan Apudyus chi kilalaing chi lailubungan. Ti ha liigili si ugud Apudyus, kalala, "Ha useyon Apudyus si mangyogela kan cha tagu'n lalaing ked ha mismu'n kilasikapcha." ^{†20} Ked ha osa'n liigili, kalala bo, "Ammun Apudyus un ha somsomok cha mangkalaing un tagu ked lappun simbila." ^{††21} Ked lappun otyan mangipasinchayaw si tagu si kabyeeyala'n koon. Ti illidchon Apudyus losan un mangkuwayu. ^{††22} Ked ha katuttuwaan, ilaminla illidchon chikami un mansimbi kan chikayu, ti illidchola si Paul, Apollos, Peter, ha alla'n lubung, biyeg kan otoy, si sala ya si umali'n eygew, losan ked mangkuwayu. ²³ Ti chikayu para kan Kristu, ked si Kristu para kan Apudyus.

Ha Apostoles Kristu

⁴ Ibilangyu otyan chikami'n apostoles un bubùulon Jesu Kristu, ked impiyeyn Apudyus kan chikami biyang un mangipatigammu si tuttuwa'n chaampun mipatigammu inggala si sala. ² Ked masapuy un pasig mantegochen chi bubùulon si apula. ³ Ked gapu ta bubùulolak kan Jesu Kristu, achipunku chongyon cha manguisanyu kan sakon willu manguisan cha tagu si korti kan sakon. Ya achipunku kuison chi long-egku. ⁴ Mampeykas chi somsomokku, ngim achipunla pion un ibyega'n lappun pulus byasuyk. Ti Apudyus abus chi maligammu, ked mangamung siya un manguis kan sakon. ⁵ Ked achi kayu manguis kan cha uchum inggala chumtong chi ustu'n timpu. Ti siyad uuwayon taku mangulilan Apu taku'n Jesu Kristu ta siya mangitokwey kan cha litatayu un somsomok ya siya bo mangipakaammu si gegeyaon chi somsomok. [†] Ked hachi malayawan Apudyus si kacha osa'n tagu insigun si tuttuwa'n killingwala.

⁶ Susulud, iluseyk si Apollos ya long-egku si mansampayanyu, taplu man-achey kayu kan chikami ta achiyu suplingon chi liigili un kalala, "Achiyu chog-an chi liigili." Ked achiyu ipaspaswey chi osa si mangipabyabyaanyu si osa. ⁷ Simma langibyegan langatngatu kayu lu cha uchum? Chakampun kamman un si Apudyus chi langatod si losan un awed kan chikayu? Ked puggey un mamaspaswey kayu un isun chi achipunyu kabyeeyan cha awed kan chikayu?

⁸ Chikayu'n iCorinth, wechewed cha kasapuyanyu! Bummaklang kayu! Lambyalin kayu ari ked achipunyu chikami masapuy! Bibiyu otyan lu tuttuwa'n ari kayu taplu makaturay kami bo kan chikayu! ⁹ Ti ha somsomokku, isun chi lambyalilon Apudyus chikami un apostoles kabyabyaan kan cha losan. Isumi lakodchongan un mapatoy, ti buyaon cha losan un tagu ya ulay cha angheles. ¹⁰ Ked chikami, gapu kan Kristu, kalancha'n tuntu kami. Ngim chikayu, kalanyu'n lalaing kayu si lamatiyanyu! Lakapsut kami, ngim chikayu mangkoschey kayu losan! Am-amsiwon cha tagu chikami, ngim las-oman chikayu! ¹¹ Ulay si sala, mangkukuyang kami si masapuyumi un makan ya mailum. Ya lapispissay cha silupmi, ya pampaligatan chikami, ya lappun ustu si inggewanmi. ¹² Ked mauungey kami bo un lumabbu si kasapuyanmi. Ked lu maeywagen kami, iluwaluwanmi chicha. Ked ulay lu mapampaligatan kami, alu-alusanmi. ¹³ Lu manuguchencha chikami si lawwing, songbyatanmi si bibiyu. Isumi luut un mibyellu, un lappun kasimbiyala si somsomok cha tagu.

¹⁴ Chakampun un siyad maluyatak kan chikayu ta mabiilan kayu, ngim byegbyegaak chikayu un isun cha aalakku un tagtagopok. ¹⁵ Ti ulay lu kalibu-libu cha mangayyuwan si biyegyu kan Jesus Kristu, sakon abus chi pallakaamay. Ti si lamatiyanyu kan Kristu, lambyalilak un amayu mipagapu si langibyegbyeg-ak si bibiyu'n chameg kan chikayu. ¹⁶ Ked chawatok kan

† Job 5:13 †† Psalm 94:11 † Roman 8:17, 32

†† Itullongyu Romans 2:16

chikayu ta tuyachonyu sakon. ¹⁷ Ked hachi langibuulak kan Timothy utlat, un imbilangku'n tagtagopok un alakku ya mantegod un alak kan Apu taku. Ked ipa-somsomokla kan chikayu mangkokopyak un maluyut kan Jesus Kristu, siya itudtuchuk kan cha losan un mamati si kaili-ili un ummoyak.

¹⁸ Awed cha uchum un leyastug kan chikayu un kalancha pun lu achipulak umali manggeggakay kan chikayu. ¹⁹ Ngim lu ipalubus Apudyus, achipun mabyeyeg ked umaliyak utlat. Ked hachi mangagam-muwak kan cha halat un mamaspaswey, lu awed tuwa kabyeeyancha willu ha tupokcha gey chi abus un man-uguugud. ²⁰ Ti ha Mampangatan Apudyus, chakampun si mipanggop si ug-uggud taku ngim pallakabyelin Apudyus si biyeg taku. ²¹ Ked himma un-ulloyonyu? Lu umaliyak, om-omeyak chikayu si bumayuwanyu, willu ipailak chi ayatku ya sayakawku? Awed kan chikayu un mampili!

Ha Keywingan Un Killingwan Chi Osa'n Mamati

5 Awed chi chingngeyk un makmakwa utlat un keywingan, ti ulay cha achipun mamati, lappun kokooncha si kamatlat. Ti chingngeyk un awed kalu osa kan chikayu un pillosla pidwa'n asawan amala. ² Ked sissiya un ilaslastugyu kilabiyuyu? Ked bumain kayu otyan ked peyyawonyu siya si gimungyu. ³ Ulay lu lappulak utlat, isun chi awechak kan chikayu ti so-somkok chikayu. Ked gapu ta isun chi awechak kan chikayu, ya mipagapu bo si kalobbongak un illidchon Apu taku'n Jesus, lagamputku chilusa chi halat un langwa si katchi. Ked lu magimung kayu, un isun chi lakagimungak kan chikayu si ispiritu, mipagapu si palakabyelin Apu taku'n Jesus Kristu un awed kan chitaku un mamati: ⁵ Ipuyangyu hachi'n leyaki kan Satalas [†] ta kigedla'n mamaligat kan siya, ta matagu chi kalichod-wala lu mangulin si Apu Jesu Kristu.

⁶ Ked ha ilaslastugyu un chikayu ga ustu, achipun kayu ustu. Ti ammuyu mit cha hachi'n ugud un kalala, "Lu mikamos chi akit un yeast si arina, paboteyola losan." ⁷ Masapuy'n kaalonyu halat un chachaan un isun chi yeast, un byasuy, taplu kasin kayu machuysan kan Apudyus, ti katchi masapuy kan chikayu'n lamati kan Jesu Kristu. Ti si Kristu lamayed kan chitaku, un isun chi keylilu'n lichatun kan Apudyus si timpun chi hachi'n Piyasta'n Mammammokan. ^{††8} Ked si sala'n mataguwan taku, man-awichen taku otyan cha losan un lawwing un pin-a taku koon. Ked ipapati taku un mangwa si ustu, ya popotpotan taku chi katuttuwaan.

⁹ Ha osa'n suyatku kan chikayu, imbyegak un achi kayu makabibiyun kan cha tagu'n kachechegchegas. ^{††10} Ngim achipunku kalan un achi kayu makabibiyun kan cha achipun mamati, un kachechegchegas willu

[†] Ha piola'n uguchon lu ipuyanglu osa'n tagu kan Satalas ked kaalonyu siya si simbyaan. Itullongyu 1:19-20 mipanggop kan Himeneus kan alexander un lipuyang kan satalas. ^{††} Ha ugalin cha Judio si Piyastan Lallausan, masapuy'n ibyellucha yeast un inggew si byebbyeyoycha ta mampeyticha si keylilu si mabigat. Ked lu awed lagamput lapeytin keylilu, lawwik lu awed labun-an un yeast. [‡] Inggew chi inggilin Paul kan cha simbyaan ud Corinth un

maagum willu akkawan willu cha malaychayaw si silan-apudyus. Ti ma in-ilola lu achipun kayu mak-abibiyun, achi kappay masapuy'n telanyu alla'n lubung! ¹¹ Ngim ha piok un kalan, achi kayu otyan mikama kan cha mangibyega un mamaticha ked siyad pin-acha koon cha lawwing un isun chi makachegchegas, maagum, malaychayaw si silan-apudyus, lakiyap, kabubuuk ya akkawan. Ulay kakan achi kayu miyubung kan chicha.

¹² Ti lappun mit biyang taku un manguis kan cha chakampun un kadwa taku'n mamati, ti kiged Apudyus un manguis ya malusa kan chicha. Ngim chitaku'n mamati, kalobbongan taku un manguis kan cha kadwa taku'n pin-a makagimung. Ti ha liigili un ugud Apudyus, kalala, "Peyyawonyu lawwing chi pin-ala koon kan chikayu'n pin-a manchetchetong." ^{††}

Achipun Otyan Man-asichilliyum Cha Mamati

(1Pe. 2:19-20;3:8-17)

6 Lu awatla'n awed mansusubogenyu un mamati, pakayuggey umoy manchichilliyum si kuis un achipun mamati ked chakampun kan cha susuludyu'n mamati cha ayanyu ta chicha otyan chi mangilintog?

² Ha achipunyu ammu un chitaku'n tagun Apudyus, mipati taku kan Kristu un manguis kan cha losan un tagu si alla'n pita si umali'n eygew? Ked lu mipati taku makakuis kan cha losan un tagu si alla'n pita, ha achipunyu kamman kalobbongan un mangilintog si paat un byaleg un achipunyu langkillaawatan? ^{††3} Ha achipunyu ammu un ipati taku kuison cha angheles si umali'n eygew? Ked lu kabyeeyan taku cha katchi, sinchumadlu cha palikut si alla'n biyeg! ⁴ Ked lu awed palikutyu, payuggey iyoy kan cha kuis un achipun mamati un lappun kalobbongancha'n mangilintog kan chikayu'n mamati? ^{††5} Kabibiin cha kamatchi! Ha lappun kamman ossaan kan chikayu'n mamati si laangsan un ammula mangilintog si palikutyu? ⁶ Ked puggey un ingkayu manchichilliyum kan cha achipun mamati, ta chicha mangilintog kan chikayu!

⁷ Ha lait un manchichilliyumanyu, siya mangipaila un laabyak chi pammatiyu. Ha chakampun kamman si un-ulloy chi alusanyu un uyungancha chikayu ya sallutan chikayu, lu ha manchichilliyum kayu? ⁸ Ngim chakampun, ti man-asiuyung kayu ya man-asisallut kayu, ked ipatiyu bo cha susuludyu'n mamati.

⁹ Ha achipunyu kamman ammu un cha mangwa si iluuyung, achipuncha mipati si Mampangatan Apudyus? Ked ilanyu ta achiyuntuntulliyun chi long-egy, ti losan un mamangwa si kilagatkat un kopya, cha malaychayaw si silan-apudyus, ulay cha kachechegchegas, cha leyaki'n mabyayachen willu cha leyaki'n kaob-obogcha asinleyakicha ya cha byebyai'n kaob-obogcha asinbyebyaicha, ¹⁰ cha akkawan, cha

ummula lu alla'n suyat, ngim libilang un ummulan suyat kan chicha, ti lappun ammumi lu simma awed. ^{††} Deut. 17:7 ^{†††} Itullongyu si Luke 22:28-30 ^{††††} Ha piola'n uguchon si Greek, lu awed kasusyu un isun cha lait, masapuy'n kuisonyu chicha ulay lu kabyabyaan si simbyaanyu.

laagum, cha kabubuuk, cha lakiyap, ya cha leyastug, achipun cha mipati si Mampangatan Apudyus. ¹¹ Ked kamatchi ugalin cha uchum kan chikayu si sin-eygew. Ngim si sala, lachuyusan kayu kan cha losan un byasuyyu, ya pileykas Apudyus chikayu un mantagula, ked gapu si killingwan Apu Jesu Kristu ya pallakabyelin chi Ispiritun Apudyus, mibilang kayu lappun byasuyyla kan Apudyus.

Useyonu Long-egyu Si Michayawan Apudyus (1Th. 4:1-12)

¹² Lu awatla'n awed mangibyega un makwa kalu'n koola cha losan un piola ti chakampun si chachaan un lintog chi matungpey si sala. O, ngim ulay kamatchi awed cha makwa un ulay ipalubus Apudyus, lappun mituyungla ti yumamyam-an. Ked ulay lu makwa'n kook cha losan un piok, achipunku koon ti lu umingsa long-egku, achipunku maiyattom. ¹³ Ked lu awatla'n awed mangibyega, "Ha makan, killingwan Apudyus un maplokan chi buwang, ked ha buwang, lakwa si inggewan cha makan." O, siya. Ngim gumatong cha manyam-alan Apudyus kan cha losan. Ngim ha long-eg taku achipun lakwa si mangwaan kan cha kila-gatkat un kopya. Ti ha long-eg, lakwa un mansimbi kan Apu Jesu Kristu un siya mangayyuwan si alla'n long-eg. ¹⁴ Ti ulay lu matoy chi long-eg taku, taguwon bo Apudyus gapu si pallakabyelinla un isun chi lalaguwala kan Apu taku'n Jesu Kristu.

¹⁵ Lappun kamman ammu un ha long-eg taku un mamati ked chogon chi long-eg Kristu? Ked makwa kamman un michoga long-eg Kristu si long-eg chi puta? Achipun! ¹⁶ Ha lappun kamman ammu un ha tagu'n pin-a makaob-obog si puta, ked lambyalincha ossaan un long-eg? Ti ha imbyegan chi liigili un ugud Apudyus kalala, "Ha chuwa mambyalin ossaan un long-eg." ¹⁷ Ngim ha tagu'n ititipugla angosla kan Apu Jesus, lambyalincha ossaan si Ispiritu.

¹⁸ Ked lu katchi, achi kayu makaob-obog si chakampun un asawayu. Ha uchum un byasuy, achipunla yam-alon chi long-eg. Ngim cha losan un pin-a makaob-obog si chakampun un asawala, ked byasuy manyam-an si long-egla. ¹⁹ Achipunyu kamman ammu un ha long-eg taku ked templon chi Ispiritun Apudyus un illidchola ta inggew kan chitaku? Ked chakampun un chitaku singkuwa si alla'n long-eg taku ti uwan Apudyus, ²⁰ ti lapotog chi langngilala. Ked masapuy'n useyon taku long-eg taku si michayawala.

Mipanggop Si As-asawa (1Th. 4:1-8)

7 Sala malongbyatak kan cha ilimusyu si laluyatanyu kan sakon. Mipanggop si as-asawa, lu achipun mangasawa osa'n tagu, ustu mit. ² Ngim gapu ta achu lakabyasuy un pin-a makaob-obog si chakampun un asawacha, un-ulloy lu kacha osa'n leyaki ya byebyai awed asawala taplu lappun maawisanu un makabyasuyan. ³ Ked ha leyaki un langasawa, masa-

† Genesis 2:24. Itullongyu bo Ephesians 5:31

puy'n ipiyeyla long-egla'n ustu-ustu si asawala. Ulay bo asawala'n byebyai, masapuy bo'n ipiyeyla long-egla'n ustu-ustu si asawala, taplu lagalascha'n man-asawa. ⁴ Ti ha byebyai un langasawa, chakampun un siya singkuwa si long-egla gapu ta uwan chi asawala. Ya isula bo si leyaki, chakampun bo un siya singkuwa si long-egla ti uwan bo chi asawala.

⁵ Ked chikayu'n man-as-asawa, achipun makwa un iy-achiyu long-egyu si asawayu, lalaksig lu lantuyagenyu si malluwaluwanyu. Ked lu magamput chi eygew un lantuyagenyu, ituuyuyu bo kachawianyu'n man-asawa taplu achipun kayu masulisug kan Satalas un mangwa si byasuy. ⁶ Ha mangibyeg-ak si alla ta ammu-wonyu un ipalubusku mangasawa, ngim chakampun un bilin. ⁷ Ti piok otyan lu makwa un tuyachonyu sakon un achipun mangasawa. Ngim ammu un chakampun un man-iisu taku, ti langkangkalasi kabyeeyan taku un illidchon Apudyus.

⁸ Chikayu'n chaampun mangasawa ya labyayu. Un-ulloy chi achi kayu mangas-asawa un isuk. ⁹ Ngim lu achipun kayu makaiyattom, mangasawa kayu. Ti un-ulloy chi mangasawa kayu lu maligligatan kayu un mangiyaattom si pion chi long-egyu.

¹⁰ Chikayu'n langasawa, alla bilinku kan chikayu ngim chakampun si somsomokku lampeypuwala ti si Apu Jesus. Ha byebyai achipun makwa un ichangala asawala. ¹¹ Ngim lu makaichang, masapuy'n achipun kasin mangasawa willu mangulin kan asawala. Ked isula bo si leyaki, masapuy'n achipunla bo ichangan chi asawala.

¹² Chikayu bo'n langasawa un chaampun mamati asawayu, alliya ibyegak kan chikayu chakampun un bilin Apu Jesus ti leypu si uwak un somsomok. Ulay achipun lamati asawan chi osa, lu piola'n mikabyeyoy kan siya, masapuy'n achipunla ichangan. ¹⁴ Ked ulay achipun lamati leyaki'n asawan chi osa, ibilang Apudyus siya un lapapeykas gapu si pammatin asawala. Lu chakampun un katchi, ha aalakcha, isucha cha aalak cha achipun mamati. Ngim ha katuttuwaan, imbilang bo Apudyus chicha si sala un aalak cha mamati.

¹⁵ Ngim lu awatla'n pion cha achipun mamati un ichangan chi asawacha'n mamati, makwa. Ked siyad mibilang un lawaya ha mamati un asawala. Kamatchi makwa ti pion Apudyus un mallin-awa taku si alla'n mataguan taku. ¹⁶ Ti chikayu'n mamati, ma in-ilonyun mangammu lu matagu asawayu'n achipun mamati, ulay lu achipun chikayu ichangan.

Chakampun Un Masapuy'n Sukatan Chi Tagu Kilasasaedla Lu Mamati

¹⁷ Kacha osa'n mamati, masapuy otyan un ituuyula kilasasaedla si lamatiyala, ti hachi illidchon Apu Jesus kan siya. Kamatchi bo ibilinku kan cha losan un mamati un pin-a manchetchetong si kailli-ili. ¹⁸ Lu awatla'n lasogyatan chi osa'n leyaki si langayagen Apudyus kan siya, chakampun un masapuy'n singtola makaalan chi

†† Ha imbilin Jesus un awed si Matthew 5:31-32, Mark 10:2-12, Luke 16:18

sogyatla. Ked lu achipun lasogyatan si langayagen Apudyus, chakampun bo un masapuy'n mampasogyat. ¹⁹ Ti intalu, ulay lasogyatan willu achipun, ti chakampun si hachi lapotog. Ti siyad lapotog chi tumuttuwaan taku si bilin Apudyus. ²⁰ Ked ulay lu silu kilasasaed chi osa'n tagu si langayagen Apudyus, chakampun un masapuy'n obsola si sala. ²¹ Ked lu awatla'n musassuka si langayagen Apudyus kan sika, intalu lu ituyutyuyulu'n mampusassu. Ngim lu mipalubus chi mawayaam si kilamusassum, ustu mit lu makwa. ²² Ti ha musassu si langayagen chi Apu, ked mambyalin lawaya un tagula. Isula bo si tagu'n lawaya si langayagen Kristu, mambyalin siya musassun Kristu. ²³ Amod chi lambyayed Kristu kan chikayu, ked chakampun otyan un mambyalin kayu musassun cha tagu. ²⁴ Ked susulud, lu silu kilasasaedyu si langayagen Apudyus kan chikayu un mamati, ituyutyuyuyu un tumitimpuyug kan Apudyus.

Tudtuchuk Para Kan Cha Chaampun Mangasawa Ya Cha Labyayu

²⁵ Lu mipanggop kan cha alla'n chaampun mangasawa, lappun ibilinku kan chikayu un lampeypu kan Apu Jesus, ngim gapu si kachegula kan sakon makwa'n mantegochak un mangibyega si kasomsomkak. ²⁶ Ha somsomokku, gapu kan cha ligat si sala'n timpu un-ulloy lu sissiya kayu si kasasaedyu. ²⁷ Ngim chikayu un lilaus langasawa, achiyu ichangan chi asawayu. Ngim chikayu un chaampun mangasawa, un-ulloy chi achi kayu mansingit si asaw-onyu. ²⁸ Ngim lu mangasawa kayu, chakampun si makabyasuy kayu. Chakampun si makabyasuy byebyeasang lu mangasawa. Ngim ibyegak un un-ulloy lu achi kayu mangasawa, ti piok un milisi kayu si achu un ligligat si alla'n biyeg un laklak-amon cha man-asawa.

²⁹ Susulud, ha piok un ibyega, chakampun un mabyeyeg chi inggewan taku si alla'n pita. Ked chikayu'n leyaki un alla asawala, ipatiyu otyan un mansimbi kan Apudyus un isun chi lappun asawala. ³⁰ Ked chikayu un malomchom isun otyan chi achipun kayu malomchom ya chikayu un lagalas isun otyan bo chi achipun kayu manggalagalas. Ya ulay bo chikayu'n mangngila un awed cha kukkuwala, ilanyu ta chakampun otya un ha lingin-anyu sosomkonyu. ³¹ Ya ulay silu kilasasaedyu willu biyanguy si alla'n pita si sala, byebyeanyu cha hachi ti achipun mabyeyeg ked gumatong chi alungus cha losan.

³² Ha piok lappun otyan manchanchalagenyu. Ha leyaki'n lappun asawala, lawaya un mangwa si losan un mampagalas kan Apudyus, ti lappun uchum si somsomsomkola. ³³ Ngim ha leyaki un alla asawala, lappun uchum si somsomsomkola lu achi mipanggop si mataguan si alla'n pita ya gumalasan asawala, ³⁴ ked isun chi lagodwa somsomokla. Ked ulay bo byebyai un lappun asawala, lappun uchum si somsomkola lu achi mansimbi kan Apu Jesus, ti siyad piola ichatunla losan un long-egla ya somsomokla kan Apudyus. Ngim ha byebyai un alla asawala, achu somsomkola

mipanggop si mataguwala si alla'n pita ya gumalasan asawala. ³⁵ Ha mangibyeg-ak si alla, chakampun si ipalitku un mangasawa kayu, ngim abus chi bumayuwanyu otyan. Piok un ustu-ustu cha koonyu ya lawaya kayu un mansimbi kan Apudyus un lappun malaktak kan chikayu.

³⁶ Ngim lu mipanggop kan cha lantuyeg un man-asawa, ked gapu kan cha ligat si alla'n pita simsimmokcha un olatoncha, ustu mit. Ngim lu achipun-cha makaiyattom si long-egcha, ked kasincha somsomkon un man-asawacha, chakampun un byasuy lu man-asawacha. ³⁷ Ngim lu awed leyaki'n lakatuyeg un mangasawa, ngim makwala'n miyattom chi liklala un lappun mangipalit kan siya ked simsimmokla un achipun masapuy un mangasawa, un-ulloy chi kamatchi. ³⁸ Bibiyu mangasawa, ngim un-ulloy chi achipun. †

³⁹ Ha byebyai un alla asawala, achipun makwa un ichangala asawala ked kasin mangasawa. Ngim lu matoy chi asawala, makwa un kasin mangasawa si piola, ngim masapuy'n siyad asaw-ola mamati kan Apu Jesus. ⁴⁰ Ngim ha somsomokku, un-ulloy chi achipun kasin mangasawa. Ammuk un mitimbuyuy chi somsomokku si Ispiritun Apudyus.

Mipanggop Si Makan Un Lichatun Si Silan-apudyus (Rom. 14;1Co. 10:23-30)

8 Allaya ibyegak kan chikayu mipanggop si mangalan si makan un liyatang si silan-apudyus. Tuttuwa mibyegbyega un alla losan ammu taku. Ngim anallechen taku, ti ha ammu taku kagga mangichayan si tumangsitan chi somsomok taku. Ngim ha ayat pakoskoscheyola pammati taku losan. ² Ti ha tagu'n mamas-om si long-egla un achu kalu ammula, hachi mangipaila un tuttuwa'n kuyang chi ammula. ³ Ngim ha tagu'n mangay-ayat kan Apudyus ked ibilang Apudyus un tagula siya.

⁴ Lu mipanggop si mangalan si makan un liyatang si silan-apudyus: Ammu taku un chakampun si tuttuwa'n Apudyus, ti ammu taku un ossaan si Apudyus. ⁵ Ti ulay lu achu cha kalancha'n apudyus ud langit willu utla pita ked tuttuwa'n achu cha apudyus ya achu cha apapu, ⁶ ngim kan chitaku, ossaan si Apudyus. Siya Ama taku un langwa kan cha losan ya siya gapun chi alla'n mataguan taku. Ya ossaan bo Apu taku un Siya si Jesu Kristu, ked mipagapu kan siya lakwa cha alla'n losan ya matagu taku ing-inggala.

⁷ Ngim achipun cha losan un tagu ammu alla'n katuttuwaan. Awed cha uchum un tagu un piliingsacha un manchayaw kan cha silan-apudyus, ked lu kaloncha makan un liyatang si silan-apudyus, kalancha lu killan-cha kalon cha silan-apudyus. Gapu ta lakapsut chi somsomokcha, makabyasuycha kan Apudyus lu kalon-cha. ⁸ Ngim ha katuttuwaan, chakampun un makan chi mampabiyuwan Apudyus kan chitaku. Ti lappun kalala

† *Cha uchum un Greek un ugud si 36-38 ked lappun ossaan un piola'n uguchon. Ha uchum ibyegacha un ha alla'n bersikulu ked mipanggop si bumaru ya bumalasang un liyabyeyan kan siya.*

kan Apudyus ulay kalon taku willu achipun, ti lappun ituyung chi makan ya lappun bo yam-alola si pammati.

⁹ Ngim masapuy'n an-allechen taku kilawaya taku ta achipun cha kadwa taku makabyasuyan un lakapsut chi pammatala. ¹⁰ Ta lu awatla un sika alla ammula, ked manga-manganka si chayom chi templon cha silan-apudyus. Lu itullong chika si osa'n tagu un lakapsut chi somsomokla, siya maay-ayan chi somsomokla un makakan si makan un liyatang kan cha silan-apudyus. ¹¹ Ked gapu si achu'n ammum, mayam-an chi suludlu'n lakapsut chi somsomokla un langkatoyan Jesu Kristu byasuyla. ¹² Ked lu makabyasuyka si suludlu un lakapsut chi pammatala ya am-amchom saktan chi lakapsut un somsomokla, makabyasuyka kan Kristu. ¹³ Ked lu siyad makabyasuyan chi suludku mangalak si makan un liyatang si silan-apudyus, iyageyku'n mangan kan cha kamatchi taplu achipun makabyasuy suludku.

Ha Kalobbongan Ya Biyang Cha Apostoles

(2Co. 11:7-11; Php. 4:15-18)

9 Ha chakampun un lawayaak? Sakon si Paul, un osa'n apostoles Apu taku'n Jesus, ti illilak siya. Ked chikayu'n mamati utlat, chikayu bungan chi kawachik kan Apu taku. ² Ked ulay lu achipulak ibilang un apostoles kan cha uchum un tagu, ibilangak otyan kan chikayu ti ha lamatiyanu kan siya bungan chi kila-apostolesku.

³ Ked allaya songbyatku kan cha mangim-imus si kila-apostolesku. ⁴ Ha lappun kamman kalobbongak un mapakalan ya mapailuman gapu si alla'n kawachik? ⁵ Ked lappun kamman kalobbongak un mangiyaw-awit kan asawak si losan un ayak, un isun chi mangkokopyan cha uchum un apostoles, ya cha susulud Apu taku'n Jesus ya si Peter? ⁶ Willu abus kami kan Bernabe masapuy'n mangkawachi un lappun kalobbonganmi'n maidchen si kasapuyanmi?

⁷ Somsomkonyu cha alla, awed kamma illilayu si suychachu un siya mamayed si gastuwola si kila-suychachula? Willu awed kamma kauuma un mam-muya ked achipunla kalon chi bungan cha immuyala? Willu awed kamma mangay-ayyuwan un mipalit un umilum si gatas cha ay-ayyuwalala? ⁸ Ked chakampun un abus cha alla inyaligku un mambyeseyan si kamatchi, ti kamatchi bo kalan chi Lintog. ⁹ Ti liigili si lintog Moses, kalala, "Achiyu bunguton chi tupok chi byaka un man-ilikonyu taplu makwa un mangan lu piola." [†] Ked abus kamma byaka si pion Apudyus un uguchon si hachi'n imbyegala? ¹⁰ Chakampun, ti chitaku'n tagu piola'n uguchon. Somsomkonyu, ulay cha manchelok willu man-ali, lamlamaoncha'n awed chi awatoncha'n buwacha si bungan chi kawachicha. ¹¹ Ked isula bo kan chikami, chikami langimuya si ugud Apudyus kan chikayu ta makatagu kayu kan siya, ked chakampun un lawwing lu apitonmi cha kasapuyanmi un siya ikatagumi si sala. ¹² Ta lu kalobbongan cha uchum un

[†] Deut. 25:4 Itullongyu 1 Timothy 5:17 mipanggop si kalobbongan chi mangipangpangu kan cha mamati ked matangchalen un usu-ustu.

langibyegbyega kan chikayu, singkumayu bò amin kan chikami?

Ngim achipunmi ilusey kalobbonganmi. Ilalu-alusanmi silu'n ligat taplu lappun malipod si mibyegebyeg-an chi Bibiyu'n Chameg mipanggop kan Kristu. ¹³ Ha achipunyu ammu un cha mangkawachi si templo mampeypu si templo kaloncha ya cha mansimsimbi si chachattulan, makabingaycha si losan un maichatun kan Apudyus? ¹⁴ Ked isula bo kan cha mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg, ti imbilin Apu taku'n Jesus un lappun uchum si mangeancha si mataguwancha lu achi abus chi kawachicha.

¹⁵ Ngim achipunku ilusey cha hachi'n kalobbongak ya achipunku bò isuyat ta maatod kan sakon cha alla. Unulloy chi matoyak lu makaan chi kalobbongak un mangibyegbyega un siya ipaspasweyk? ¹⁶ Ked lappun kalobbongak un mangilastug si mangibyegbyeg-ak si Bibiyu'n Chameg, ti piliyeyla sakon un mangibyegbyega. Ked kadcheguwak lu achipunku ibyegbyega! ¹⁷ Lu sakon chi lamili si kawachik, makwa un chawatok chi tangchenku. Ngim gapu ta si Apudyus chi langipiyey kan sakon, kook bo amin un lappun somsomokku un matangchalan. ¹⁸ Ked himma tangchenku lù? Siyad tangchenku galasku un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg un libli, achipunku ilusey kalobbongak un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg.

¹⁹ Ti ulay lu lawayaak un lappun simmusassu kan sakon. Lambyalilok chi long-egku musassun cha losan un tagu taplu achu otyan cha maawisku. ²⁰ Ta lu Judio cha mambyegbyeg-ak, itachunku si kachawiyen cha Judio taplu achu maawisku kan chicha. Ked ulay lu achipunku tuttuwaon chi lintog, tuttuwaok bo taplu maawisku chicha un mamati kan Jesu Kristu. ²¹ Ked isula bo lu mambyegbyegaak kan cha Gentil, ked iwalinku lintog Moses ta itachunku si kachawiyencha taplu achu bo cha maawisku kan chicha. Ngim achipunku kalan un achipunku tuttuwaon chi lintog Apudyus, ti sissiyen suyusuyutok chi lintog Kristu. ²² Isula bo lu byegbyegaak cha lakapsut chi pammatala, lambyalilak lakapsut un isucha taplu maawisku chicha. Si losan un pamuspusan, itachunku si kachawiyen cha ulay silu kalasicha'n tagu taplu matagu cha uchum. ²³ Kook cha alla losan gapu ta piok un mibyegebyega Bibiyu'n Chameg, taplu miitkomak mabinchisyulan.

²⁴ Iyaligku alla'n lamatiyan taku un todtodchak. Ti ammu taku un lu awed todtodchak, ipapatin cha losan chi kabyeeyancha'n makatodtodchak ta mangyogcha, ngim ossaan chi mangyog un magunggulaan. Ked chitaku'n mamati, kamatchi otyan cha koon taku un mangipapati si pammati taku taplu maaya taku gunggula taku.

²⁵ Ngim masapuy'n iyagey taku cha losan un mam-pakapsut si pammati taku, un isun chi mangkokopyan cha pin-a makakunkuntis. Ti chicha, ammancha disiplinlalon ya ileyam chi long-egcha ti pioncha'n maaya gunggula. Ngim ha gunggula un maayacha, mallasu mayam-alala. ^{††} Ngim chitaku'n mamati, sabyali maaya

taku ti mallalayun un gunggula. ²⁶ Ked ha kook, so-somkok kan ipapuutku ta mangyogak un isun chi makatodtodchak. Ya isuk bo osa'n makasansantuk un tatanchaalak ta achi mikawas chi santukku. ²⁷ Ked ha kook bo, iyaattomku cha pion chi long-egku ti chakampun un hachi cha potgok, ta lu mambyegbyegaak kan cha uchum si mataguwancha, achipulak miwalin.

Ha Kilalawwing Chi Malayawan Si Silan-apudyus

(Rom. 14;1Co. 8;Heb. 3:7-19)

10 Susulud, piok un somsomkonyu cha lakwa kan cha hachi'n aappu taku si awi si langipuyutan Moses kan chicha. Si hachi, tilalikchungan chi libuu chicha un siya inyalan Apudyus un mangipuyut kan chicha si ayancha. Ked mallin-awacha si lalidchayalan-cha si gawan chi kalancha'n Mancheyaeg un Byebyey. ¹² Ked cha hachi'n aappu taku, isucha labunyagen si hachi'n libuu ya hachi'n byeybyey ti tummuttuwacha kan Moses. ³ Ya losancha pin-a killan chi tilapay un il-lodcheg Apudyus, un kalancha'n manna, ^{††4} ya ililum-cha bo hachi'n chelum un pileyoswan Apudyus si byetu. [‡] Ha miyaligen chi byetu, si Kristu un illiinggew kan chicha si losan un ummoyancha. ⁵ Ngim ulay lu katchi, achipun las-om si Apudyus kan cha kaachuwan kan chicha. Ked chilusala chicha, ot hachi langkakatoy-ancha si lugey un lappun ummili. ^{‡†}

⁶ Ked cha hachi'n losan un laklakwa, siya man-achayan taku otyan ta achipun taku maawis un mangwa si lawwing un isun cha aappu taku si awi, ^{‡†7} ya achi taku manchaychayaw kan cha silan-apudyus un isun cha killingwan cha uchum kan chicha. Ti ha liigili un killingwacha, kalala, "Ummaammuy cha tagu'n langalangan ya ummilu-ilum si hachi'n inyangcha si silan-apudyus, ya lalagsaglicha bo." ^{‡†8} Achipun taku otyan makaob-obog kan cha chakampun un asawa taku un isun cha killingwan cha uchum kan chicha. Ti si langwaan cha uchum si kamatchi, latoy cha chuwapuyyu ya tiyullibu'n tagu si ossaan un eygew. ⁹ Ked achipun taku mangin-in-an si Apudyus, un isun cha killingwan cha uchum kan chicha ot kintob cha uyog chicha ot latoycha. ^{‡†10} Ya achipun taku otyan umingu-inguk, un isun cha killingwan cha uchum kan chicha, ot pilatoy chi anghel chicha. [§]

¹¹ Lakwa losan cha kamatchi ta mansampayan taku, ked liigilicha bo ta man-achayan taku'n matattagu si sala, ti alla akit un alungus cha losan. ¹² Ked losan un mangibyega'n lapigsa pammatila, masapuy'n manalled ta achi makabyasuy. ¹³ Ked maawatanyu otyan un losan un masulisugen makabyasuyan, gagangayla un mipachas cha losan un tagu. Ngim mantegochen si Apudyus, ked ingkarila'n achipunla ipalubus un masulisug taku si achipun taku makaya. Lu masulisug taku, siya mangidchela si kilakoschey taku un mangiy-

†† Ha gunggula un maayan cha mangkukuntis si timpun Paul ked headband un laapid un sabsabong willu paat un pangan chi pine willu olive. † Exodus 13:21-22, 14:21-29 †† Exodus 16:35 ‡ Exodus 17:6; Numbers 20:11 ‡† Numbers 14:29-30 ‡‡ Numbers 11:4 ‡†† Exodus 32:6 ‡‡‡ Numbers 21:4-6 § Numbers 16:31-50

attom ta awed in-ilon taku un mangilisi si sallut Satalas.

¹⁴ Ked susulud un ay-ayatok, man-awichenyu palagchaychayaw si silan-apudyus. ¹⁵ Ammuk un laangsan kayu, ked somsomkonyu otyan cha allaya'n ibyegak. ¹⁶ Somsomkon taku cha alla, lu makakan taku si tilapay un Mammammokan kan Apu Jesu Kristu, losan taku manyaman kan Apudyus, milak-am taku si binchisyun ked lu makailum taku si byeyas un siya mitimbuuyuan taku si libukbukan chi chayan Jesu Kristu ked siya machuysan cha byasuy taku. Ked hachi bo'n makan un pilakalong-egla, lu lapispis-ig ya lakakan taku, hachi bo mangibyega un lipati taku si latoyala si krus. ¹⁷ Gapu ta os-ossaan chi tilapay un si Jesus, ked ulay lu achu taku, isu taku os-ossaan un long-eg mipagapu si os-ossaan un kalon taku.

¹⁸ Somsomkonyu cha Israelitas. Lu makakancha si hachi un lichatun kan Apudyus, siya mangipaila un mipaticha bo lakachaychayaw kan siya. ¹⁹ Himma piok un ibyega, ha latattagu kamma silan-apudyus un chaychayawoncha, ya awed kamman lansabyaliyan cha liyatang kan chicha ya uchum un makan? ²⁰ Lappun, ngim tuttuwa'n cha iyat-atang cha achipun mamati kan cha silan-apudyus, chakampun kan Apudyus chi mangichatulancha ngim cha ayan. Ked issak un makatimpuyug kayu si ayan. ²¹ Ti achipun makwa un makakan kayu ya makailum kayu si hachi'n Mammammokan si latoyan Apu Jesus lu makakan kayu ya makailum kayu bo kan cha manchayaw si ayan. ²² Ha mangwa kayu si mangimulan Apudyus? Ya lakoskoschey kayu kamman lu siya?

²³ Lu awatla'n awed cha mangibyega un, "Lawayaak un mangwa si byayangla'n piok." Tuttuwa'n lawayaan taku, ngim achipun michayan cha losan un koon taku si bumayuwan taku ya achipun bo mampakoschey si pammatin cha kadwa taku. ²⁴ Ked ha koon taku otyan, kacha osa somsomkola bumayuwan cha bubuyunla un chakampun un abus chi bumayuwan chi long-egla. ^{§†}

²⁵ Makwa un kalonyu cha losan un mangin-an un ischa si mekit un lappun im-imus, ta achi maallilaw cha somsomokyu. ²⁶ Ti kalan chi ugud Apudyus, "Cha losan un awed utla pita, uwan Apudyus ti killingwala." ^{§††}

²⁷ Lu ayagen chikayu kan cha achipun mamati un makakan kan chicha, ingkayu lu pionyu, ked losan un ichuslugcha, kalonyu un lappun im-imus lu liiyatang willu achipun, ta bibiyu mangalanyu. ²⁸ Ngim lu awatla'n awed mangibyega un liiyatang chi hachi'n kalonyu, achiyu kalon gapu kan siya, ti ha awed si somsomokla byasuy. Ti himma simbila lu ipatutlu chi wayawayam un mangan ked ha somsomok chi kadwam byasuy? ³⁰ Ti lu manyamalak kan Apudyus pakgey machillaw si mangalak kan cha losan un iyamanku?

³¹ Ngim ha ibyegak kan chikayu, cha losan un koonyu, koonyu si michayawan Apudyus, ulay chi mangalanyu ya umilumanyu. ³² Ya an-allechenyu ta achiyu koon cha maasusuwan cha uchum, ulay Judio

§† Itullongyu Philipians 2:4 §†† Psalm 24:1

willu Gentil, ya ulay bo cha losan un susulud taku un mamati kan Apudyus. ³³ Ti katchi pin-ak koon, un cha losan un kook, piok un maay-ayu cha losan un tagu. Ked chakampun un bumayuwak chi somsomkok ti siyad singtok cha bumayuwan cha losan taplu matagucha otyan.

11 Ked tuyachonyu otyan chi mangkokopyak un isun chi maluyachek si mangkokopyan Kristu.

Ha Man-abungusan Cha Byebyai Si Uyucha Lu Manchetchetongcha'n Manchayaw Kan Apudyus
(1Co. 14:33-36)

² Chayawok chikayu ti pappasigyu isosomok sakon kan suusyutonyu cha losan un intudtuchuk kan chikayu. ³ Ngim awed bo osa'n piok un maawatanyu otyan. Si Kristu awed chi kalobbongala'n mangituray kan cha losan un leyaki, ked ha leyaki, awed bo kalobbongala'n mangituray si asawala, ked si Apudyus awed bo kalobbongala'n mangituray kan Kristu. ⁴ Ked lu awed leyaki un lakaabungus un malluwalu willu mangibyegbyega si ugud Apudyus si manchetchetnganyu, ibibiinla si Kristu un mangituray kan siya. ⁵ Ngim ha byebyai un achipun man-abungus lu malluwalu willu mangibyega si paibyegan Apudyus si manchetchetnganyu, ibibiinla si asawala. Ked siya isun chi byebyai'n laapulugen. ⁶ Ti lu achipun man-abungus chi byebyai, un-ulloy chi mampaapulug. Ngim gapu ta kabibiin lu mampaapulug chi byebyai, un-ulloy chi abungusala uyula.

⁷ Ngim ha leyaki, achipun otyan man-abungus, ti siya mangitullongan si payang ya kilachayaw Apudyus. Ngim ha byebyai, siya mangitullongan si kilapotog chi leyaki. ⁸ Ti si langwaan Apudyus si tagu, chakampun si byebyai leypuwan chi leyaki, ti ha leyaki lampeypuwan chi byebyai. ⁹ Ya chakampun bo un killingwan Apudyus chi leyaki gapu si byebyai, ngim killingwala byebyai gapu si leyaki. ¹⁰ Ked gapu kan cha anheles, masapuy'n man-abungus chi byebyai un mangipaila si kalobbongan chi leyaki un mangituray kan siya.

¹¹ Ngim ulay kamatchi, ha biyeg taku kan Apu Jesu, ha byebyai masapuy'la leyaki ked ha leyaki masapuy'la bo byebyai. ¹² Ti ulay lu leyaki lampeypuwan chi byebyai si chamu, byebyai mangiyalak si leyaki si sala. Ked si Apudyus chi lampeypuwan cha losan.

¹³ Chikayu mansomsomok, bibiyu kamman chi byebyai un malluwalu kan Apudyus si manchetchetnganyu un lappun abungus chi uyula? ¹⁴ Ked gangayla bo kan cha losan un tagu, un lawwik lu anchu-anchu buuk chi leyaki, ¹⁵ ngim ustu kan cha byebyai ti siya bumeyasangancha. Ti ha buukla, laotod kan siya un abungus chi uyula. ¹⁶ Ngim lu awed sumupling si alla'n imbyegak, ibyegak kan chikayu lappun ugali taku un katchi, ulay bo cha mamati un pin-a manchetchetong si cha kaili-ili.

Mipanggop Si Malomsomkan Kan Apu Jesu

¹⁷ Lu mipanggop bo si ibilinku kan chikayu, achipun makwa un ichayawku chikayu, ti lu pin-a kayu

manchetchetong un manchayaw kan Apudyus, chakampun si bumayuwanyu, lu achi lumawinganyu. ¹⁸ Ti chingngeyk un lu manchetchetong kayu un manchayaw kan Apudyus, man-asisupling kayu un lappun timpuyugyu. Ked isun chi tuttuwaok. ¹⁹ Ngim gagan-gayla un pin-ata man-asisupling, ti kamatchi main-an chi kilaustu'n chi pammatin cha uchum. ²⁰ Ngim lu manchetchetong kayu'n mangan si Malomsomkan si latoyan Apu Jesu Kristu, chakampun un Malomsomkanyu'n ustu panggopyu, ²¹ ti massugenyu. Ti lu mangan kayu, umun-ula cha uchum mambusug un achipun kayu man-iilluway, ked labibittin cha uchum ti lappun killancha. Ked mabuuk bo cha uchum.

²² Puggey un kamatlal cha pin-ayu koon? Ha lappun kamman byeoyyu si mangalanyu ya umilumanyu? Willu am-amsiwonyu cha tagun Apudyus ya ibibiinyu cha lappun mabyelincha? Simma lamlamaonyu un ibyegak kan chikayu mipanggop si alla? Ha chayawok chikayu? Achipun makwa!

²³ Si Apu taku'n Jesu Kristu langitudtuchu kan sakon si hachi'n intudtuchuk kan chikayu un koonyu otyan. Ti si langalancha si hachi'n labi un chaampun si Jesus miyibit, illayala tilapay ²⁴ ot lanyaman kan Apudyus. Pil-ispis-igla ot kalala, "Allaya long-egku un michatun para kan chikayu. Kalonyu ta malomsomkanyu kan sakon."

²⁵ Ked siya bo killingwala si lagamputancha langalan, un illayala bo latatasan byeyas, ot kalala, "Ha alla'n byeyas, siya baru'n tuyeg Apudyus kan cha tagula, ked ha chayak lu matoyak, siya maluttuwaan si hachi'n tuyeg. Ked kacha ilumonyu, koonyu ta malomsomkanyu kan sakon." ²⁶ Ked susulud, kacha kalonyu tilapay ya ilumonyu alla'n byeyas, ipakaammuyu latoyan Apu Jesu Kristu inggala si mangulilala.

²⁷ Ked lu awed tagu si mamabyayang un makakan ya makailum un chakampun si ibiinla long-eg Apu Jesu si latoyala ya libukbukan chi chayala, makabyasuy si long-eg ya chayan Apu Jesu. ²⁸ Ked kacha osa masapuy'n ulaola usigon chi somsomokla asiyot makakan ya makailum si Malomsomkan si latoyan Jesu. ²⁹ Ta lu achipunla somsomkon chi kilapotog chi long-eg Jesu ked lakakan ya lakailum si Malomsomkan, makabyasuy ked ochesala machusaala kan Apudyus. ³⁰ Ked hachi gapu un achu cha lasakit ya lakapsut kan chikayu ya siya bo latoyan cha uchum. ³¹ Ngim lu ulaon taku yan usigon chi somsomok taku ta pumeykas taku, asi taku ot makakan, achipun Apudyus chitaku chusaon. ³² Ngim lu kuison chitaku kan Apudyus ya idchen chitaku si mansomsomkan taku, koola hachi taplu achipun taku mipati si machusaan cha achipun mamati.

³³ Ked susulud, lu manchetchetong kayu un mangan si Malomsomkanyu kan Apu Jesu Kristu, masapuy'n man-asiuway kayu. ³⁴ Ked lu awed labitin, umula otyan mangan ud uwacha ta achin Apudyus chikayu kuison

† Ha liigili mipanggop si alungus un langkakalancha Jesu kan cha disipulusla ked awed si Matthew 26:26-30, Mark 14:22-26 ya Luke 22:14-20. Mipanggop bo si baru'n katuyagen un killingwan Apudyus ked awed si Hebrew 8:6-12

lu machagup kayu manchetchetong. Ked lu mipang-gop si uchum un ibyegak kan chikayu, asik ibyega lu umaliyak utlat.

Ha Mangkangkalasin Kabyeeyan Un Idchon Chi Ispiritun Apudyus

(Rom. 12:6-8; Eph. 4:11-15)

12 Ked si sala, susulud, piok un ipakaawat kan chikayu mipanggop si mangkangkalasi un kabyeeyan un idchon chi Ispiritun Apudyus kan chitaku, ta maawatanyu otyan. ² Ti ammuyu mit un ha chaampunyu mamatiyan, latuntulliyen kayu ti chilay-chayawyu cha hachi'n silan-apudyus un lappun an-goscha, ked laawis kayu kan chicha. ³ Ngim si sala'n lamatiyanu kan Jesu Kristu, sabyali. Ked masapuyn maawatanyu un ha tagu'n laidchen si Ispiritun Apudyus, achipunla eywagen si Jesus. Ya lappun tagu si mangibyega un si Jesus chi umapuwala lu achipun chi Ispiritun Apudyus ipasasmok kan siya.

⁴ Ulay langkangkalasi maatod kan chitaku un kabyeeyan, ossaan chi leypuwancha un ha Ispiritun Apudyus. ⁵ Ya ulay lu langkangkalasi in-ilon taku un mansimbi kan Apudyus, ossaan bo mansimbiyan taku losan, siya si Apu Jesu Kristu. ⁶ Ya ulay langkangkalasi bo kabyeeyan un mangwa si pion Apudyus, ossaan bo mangatod si koscheyn cha losan un tagu, siya si Apudyus.

⁷ Kacha osa kan chitaku'n mamati laidchen si kabyeeyan un mangipaila si kilaawed chi Ispiritu kan chitaku ta mauseyn bumayuwan. ⁸ Ti cha uchum un mamati, illidchen chi Ispiritun Apudyus chicha si laing un mangibyegyega si ugud Apudyus. Ked cha uchum, laidchencha bo si laing un mangawat si ugud Apudyus. ⁹ Ked awed bo cha uchum un laidchen si mangkoscheyn pammati, ha Ispiritu langatod. Ked cha uchum, laidchencha si kabyeeyan un mampalin-awa kan cha masakit. ¹⁰ Ked cha uchum, illidchen chi Ispiritun Apudyus chicha si kabyeeyan un mangwa si kaskaschaaw. Ked cha uchum, laidchencha si kabyeeyan un mangipakaammu si pion Apudyus un ipatigammu. Ya awed bo cha uchum un laidchen si kabyeeyan un mangilas lu si Apudyus chi leypuwan chi kabyeeyan willu ha ayan chi leypuwala. ¹¹ Ked cha uchum illidchen bo chi Ispiritun Apudyus chicha si kabyeeyan un makaibyalikas si sabyali un ugud un achipuncha maawatan. Ked laidchen bo cha uchum si kabyeeyan un mangipakaawat lu silu piola'n uguchon cha katchi'n ugud. ¹² Losan cha katchi un kabyeeyan, lappun sabyali un lampeypuwancha lu achi abus chi Ispiritun Apudyus. Illidchela kacha osa'n lamati lu silu piola'n idchon kan chicha.

Ulay Langkangkalasi Partin Chi Long-eg, Ossaan Mit Laing

(Rom. 12:4-6; Eph. 4:11-16)

¹² Ha long-eg taku'n tagu, achu partila ngim ossaan un long-eg. Siya isun Kristu ya cha mamati kan siya. ¹³ Ti chitaku losan, cha Judio man willu cha Gentil, cha musassu man willu cha chakampun, libunyeg kan chitaku losan un long-eg Kristu chi ossaan un Ispiritun Apudyus. Ked ha Ispiritun Apudyus iinggew si kacha osa kan chitaku.

¹⁴ Somsomkon taku long-eg taku un chakampun un ossaan chi partila ngim achu. ¹⁵ Ked lu awatla'n kalan chi iki, "Gapu ta achipulak makakopya si koon chi ima, chakampun un ustuwak un partin chi long-eg." Ngim makwa kamma katchi? Lai, ti ulay achipun makakopya iki si koon ima, masapuyn chi long-eg chi iki. ¹⁶ Ked lu kalan bo chi inga, "Gapu ta achipulak makaitullong, chakampun un ustuwak un partin chi long-eg." Ngim chakampun kamman un masapuyn chi long-eg chi inga? Masasapuyla. ¹⁷ Ta lu awatla'n losan ata long-eg, himma manchongey kan cha mibyega lu? Ked lu losan bo inga, himma mansungung lu? ¹⁸ Ngim bibiyu ta killingwan Apudyus cha losan un partin chi long-eg, insigun si piola. ¹⁹ Ta lu ossaan chi partin chi long-eg, himma in-ilola'n makwa un long-eg? ²⁰ Ngim ha katutuwaala achu cha partila, ngim ossaan un long-eg.

²¹ Ked achipun makwa un ibyegan chi ata un achipunla masapuuy tuyung ima, ti masapuyla mit laing! Ya ulay bo uyu, achipun bo makwa un ibyegala'n achipunla masapuuy si iki, ti masapuyla mit laing! ²² Ti cha partin chi long-eg un ibilang taku un lakapkapsut lu cha uchum, ked chicha bo patunged taku masasapuuy. ²³ Ked cha alla'n partin chi long-eg un ibilang taku'n achipun lapotog ya cha achipun otyan maila, chicha mit gey bo patunged taku leleman ya silupan ta matap-ulan. ²⁴ Ngim cha partin chi long-eg un bibiyu un maila, achipun taku mit tap-ulan ti achipun masapuuy. Lantitipugon Apudyus cha losan un partin chi long-eg taplu cha achipun lapotog, chicha patungedla paleyam. ²⁵ Kamatchi killingwan Apudyus ta mantitimpuyug cha losan un partin chi long-eg taplu mansileyamcha. ²⁶ Ked lu mapaligatan chi osa'n partin chi long-eg, mapaligatan cha bo losan. Ked lu machayaw chi osa'n partin chi long-eg, makatetteyokcha losan kan siya.

²⁷ Ked chitaku'n mamati isun chi long-eg Kristu ked kacha osa kan chitaku partila. ²⁸ Ked lantitimpuyugon Apudyus chitaku'n ossaan un long-eg un langkangkalasi impabiyangla kan chitaku. Cha ummula'n chilutukala, cha alla'n lan-apostolesla. Ked cha mikadwa, cha alla'n propeta, ked cha mikatlu, cha mimistulu. Ya awed cha laidchen si kabyeeyan un mangwa si kaskaschaaw, ya awed cha laidchen si kabyeeyan un mampalin-awa kan cha masakit. Ya awed cha uchum un laidchen si kabyeeyan un tumuyutuyung, ya awed cha uchum un laidchen si kabyeeyan un mangipangpangu kan cha mamati, ya awed

† *Listaan cha kabyeeyan un illidchon Apudyus kan cha mamati si Romans 12:6-8; Ephesians 4:11 ya 1 Corinthians 12:28* †† *Mipanggop si kabyeeyan, awed bo si 1 Thessalonians 5:20-21 and 1 John 4:1*

bo cha laidchen si kabyeeyan un man-ugud si mansab-sabyali'n ugud. ²⁹ Ked chakampun un apostoles cha losan un mamati, chakampun un losan cha propeta willu mimistulu. Ya chakampun bo un losan cha mamati awed kabyeeyancha un mangwa si kaskaschaaw, ³⁰ willu mampalin-awa kan cha masakit ya ulay chi man-ugud si mansabsabyali'n ugud, willu mangi-pakaawat si hachi'n ugud. ³¹ Ked kacha osa singtola otyan cha losan un lapotog un kabyeeyan un idchon chi Ispiritun Apudyus kan chitaku.

Ngim awed bo osa'n ibyegak un lapotpotog ya labibi-yu lu cha hachi'n uchum, ha ayat siya pionyu otyan.

Ayat Chi Kapotgen Un Idchon Chi Ispiritun Apudyus (Jhn. 13:35; 1Jn. 3:11-18; 4:7-21)

13 Ulay lu awatla'n awed kabyeeyak un man-ugud si ulay silu'n ugud chi tagu ya ulay bo ugud cha angheles, ngim lu lappun ayatku si asintataguk, lappun simbin cha pin-ak ug-ugguchon ti isuk chi gangsa un kangkangkangoncha willu uchum un kumang-kalingking chi gingala. ² Ked ulay lu kabyeeyak un mangibyegbyega si ugud Apudyus willu maawatak cha losan un somsomok Apudyus, ya ulay lu mangkoschey pammantik un makwak un iyatun chi bilig si luwaluk, ngim lu lappun ayatku, lappun simsim-bik. ³ Ked ulay lu idchok losan cha kukkuwak kan cha kapus, ya mangkatoyak un mangipapati'n mitun-ud kan Apudyus, ngim lu lappun ayatku, lappun magalebku.

⁴ Ha tagu'n awed chi tuttuwa'n ayatla si asintatagula, ked laalus ya lasayakaw. Achipun maapos ya achipun mamaspaswey. ⁵ Achipun latangsit willu achipun lakilot. Achipunla ipatut chi bumayuwala abus. Ya chakampun bo un mallasu sumangaala. Ya chakampun un sosomkola lawwing un killingwacha kan siya. ⁶ Ked mansigeb chi somsomokla lu awed itullongla un mangwa si lawwing, ngim maganggalasan si katutuwaan. ⁷ Ha tagu'n ustu ayatla si asintatagula, maalusala cha losan un makwa kan siya, ya mamati si losan ya lamlamaola bo un ustu koola, ya maattomala losan un malligatata.

⁸ Lappun kiged chi ayat. Ngim cha losan un kabyeeyan un idchon Apudyus si tagu, awed chi mangigachela. Isun chi kabyeeyan un mangibyega si losan un ipakaammun Apudyus, mangkiged cha hachi. Ked ha kabyeeyan un man-ugud si sabyalin ugud, mangkiged bo cha katchi, ti chakampun un pappasig masapuy. Ya ulay bo kilalaing, mangkiged bo. ⁹ Ti kuyang chi kilalaing taku si sala ya ulay bo kabyeeyan taku un mangipakaammu si ugud Apudyus. ¹⁰ Ngim lu gumatong chi wechewechela kan chitaku un lappun kuyangla, makaan losan cha kabyeeyan. ¹¹ Iyaligku kabyen-ogku, ti si kabyen-ogku, ilaalak cha man-uugudku ya mansosomsomokku ya ulay bo mangwaak kan cha losan un makwa. Ngim si sala'n chumakeyak, kilaanku losan cha ilaalak un ugalik. ¹² Ha osa bo'n aligla, chakampun un patunged lalaweg chi man-aawat taku si sala, ti isun chi mallagechawalan si

man-uuyabun lagechawan un achipun patunged maimatulan. Ngim si umali'n eygew un mansagung taku kan Apu Jesus, patunged lalaweg chi mangitul-longan taku kan siya. Ked si sala, akit cha ammu taku, ngim si umali'n eygew, achu cha maagammuwan taku, un ha miyisuwala, isun chi kilalaweg chi mantutullong Apudyus kan chitaku.

¹³ Ked abus cha tiyu'n mallalayun iinggew kan chitaku. Ha umula, siya pammati taku kan Apudyus, ked ha mikadwa, ha lamlama taku mipagapu kan Jesu Kristu. Ked ha mikatlu, ayat un siya kapopotgen kan chicha losan.

Mipanggop Si Kabyeeyan Un Idchon Chi Ispiritun Apudyus

14 Ked ipapatiyu un mangayat si asintataguyu. Ya isosomokyu otyan cha kabyeeyan un idchon chi Ispiritun Apudyus, amod gey cha kabyeeyan un mangibyegbyega si ugud Apudyus. ² Achiyu potgon chi kabyeeyan un man-ugud si sabyali'n ugud un achipunyu maawatan, ti lu katchi man-uugudyu, chakampun un tagu makaug-ugguchenyu ti si Apudyus ya achipun chi tagu maawatan, ti ha ipaugud chi Ispiritun [†] Apudyus kan chikayu, ked ha achipun chi tagu ammu. ³ Ngim ha tagu'n awed chi kabyeeyala un mangibyegbyega si ugud Apudyus, kaug-uggudla cha tagu ked siya kumoscheyan chi pammatica ya siya bo masegagencha, ya matuyungan cha bo lu awed ligatcha. ⁴ Ngim ha tagu'n man-ugud si sabyalin ugud, abus chi long-egla matuyungan. Ngim ha tagu'n mangibyegbyega si ugud Apudyus, siya tumuyung kan cha losan un mamati. ⁵ Piok un awed otyan kabyeeyanyu losan un man-ugud si sabyalin ugud, ngim sinchumadlu lu maidchen kayu si kabyeeyanyu un mangibyegbyega si ugud Apudyus. Ti lapotpotog tuwa kabyeeyan un mangibyegbyega si ugud Apudyus lu man-ugud si sabyalin ugud. Ngim bibiyu bo man-ugud si kamatchi lu awed mangipakaawat si piola'n uguchon ta matuyungan cha losan un mamati.

⁶ Ked susulud, himma simbin chi umaliyak utlat lu man-uguchak si sabyali'n ugud un achipunyu maawatan? Awed kamman ituyung chi umaliyak kan chikayu lu katchi? Lappun, lalaksig chi mantudtuchuwak kan chikayu si cha impakaammun Apudyus kan sakon, willu cha uchum un impakaawatla, willu cha uchum un ammu un ugudla, ked siya matuyunganyu. ⁷ Isun chi tungali willu kullibit, lu byebeyangon un mamaginga, achipun chi tagu maawatan chi ayugla. ⁸ Ya isun bo chi tangguyub un ayyuponcha lu awed gubyat. Ta lu achipuncha leman un mamaginga si ustu'n mangammuwan, achipun cha suyachachu maawatan lu masapuy'n mansagalacha'n makagubyat. ⁹ Ked isula bo kan chikayu, ta lu man-ugud kayu si sabyali'n ugud un achipun cha tagu maawatan, himma in-iloncha un makaawat si pionyu'n ibyega, ti isun chi itodtodchak chi bidbid cha ugucho-nyu! ¹⁰ Tuttuwa'n achu kalasin chi ugud utla pita, ked

[†] Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ked para si Ispiritu.

losan cha sin-ugud maaawwatan ti sigud un ugudcha. ¹¹ Ngim lu achipunku maawatan chi ugud un us-useyon chi osa'n tagu, lappun simbila kan sakon ya lappun bo simbin chi uguchok kan siya. ¹² Gapu ta amod cha memeyyed kan chikayu un maidchen si kabyeeyan un idchon chi Ispiritun Apudyus, siya otyan singtonyu kabyeeyan un tumuyung si kumoscheyan chi pammatin cha kadwayu'n mamati.

¹³ Ked ha tagu'n awed chi kabyeeyala'n man-ugud si sabyali'n ugud un achipunla maawatan, masapuy un chawatola kan Apudyus ta idchola bo kilabyelin un mangipakaawat si piola'n uguchon. ¹⁴ Isula kan sakon, lu malluwaluwak un useyok chi ugud un achipunyu maawatan, siyad malluwalu Ispiritun Apudyus un awed kan sakon, ngim achipun chi somsomokku maawatan chi pin-ak uguchon. ¹⁵ Ked himman bo kook lù? Malluwaluwak si ugud un ipasomsomok chi Ispiritun Apudyus un maawatan chi somsomokku. Ked ulay lu mangkantaak, siyad kantaok bo ipasomsomok chi Ispiritun Apudyus un maawatan chi somsomokku. ¹⁶ Ked isula bo kan chikayu otyan, ta lu chayawonyu si Apudyus ked iyuseyyu sabyali'n ugud un achipunyu maawatan un illidchon chi Ispiritun Apudyus kan chikayu, himma in-ilon cha uchum un tumimbuyuy si manyamalanyu kan siya lù? Ti lappun mangagamuwala lu silu ilugudyu. ¹⁷ Ti ulay lu bibiyu manyamalanyu kan Apudyus, lappun ituyungla kan cha uchum!

¹⁸ Manyamalak kan Apudyus ti lachakchakey kabyeeyak un man-ugud si sabyali'n ugud lu ha kabyeeyanyu. ¹⁹ Ngim ulay katlat, lu mitipugak maka-chetchetong kan cha uchum un mamati, un-ulloyok chi lima'n ugud chi ibyegak un maawatan cha tagu ta matudtuchuwancha, lu man-uguchak si kalibu-libu'n ug-uggud un achipuncha maawatan.

²⁰ Susulud, achiyu otyan iyisu mansosomsomokyu kan cha aalak. Ngim lu mipanggop si mangwaanyu si lawwing, hachi otyan chi asiyu man-al-allakan un isun chi lappun ammula, ngim ha mansosomsomokyu, ikamayyu otyan si somsomok chi laangsan. ²¹ Ya lu mipanggop si mauseyan cha sabyali'n ugud un achipunyu maawatan, awed chi liigili si ugud Apudyus si awi un kalala,

"Imbuunku cha tagu'n mansabsabyali ugudcha un umoy

mangibyega kan cha tagu si piok un ipaibyega.

Ngim ulay pangingaok cha Gentil un mangibyega si piok, achipuncha tumuttuwa kan sakon." †

²² Ked ha mauseyan cha ugud un sabyali para kan cha achipun mamati si mammammokan cha otyan kan siya, chakampun un para kan cha mamati. Ngim ha kabyeeyan un mangibyegbyega si ugud Apudyus, hachi para kan cha mamati ta matuyungan chi pammatacha, chakampun un para kan cha achipun mamati. ²³ Ked somsomkonyu allaya, ta lu machagup

kayu manchetchetong un man-achey, ked losan kayu man-ugud si mansabsabyali'n ugud un achipunyu maawatan, ked liyaspuyn ummali cha achipun mamati, puggey, chakampun kamman un kalancha'n mangkatingang kayu losan? ²⁴ Ngim lu ochesan cha chikayu un sin-ossaonyu ug-ugguchon chi ugud Apudyus, gapu ta chongyola, hachi mangilasilala un malagbyasuy siya. ²⁵ Ked gapu bo ta miloswa cha losan un litatayu si somsomokla, hachi bo mambyabyawiyala ked siyad chayawola si Apudyus un kalala, "Tuttuwa'n alla si Apudyus kan chikayu!"

Masapuy'n Maleman Chi Palagchayawyu

²⁶ Susulud, lu manchetchetong kayu un manchayaw kan Apudyus, katla otyan cha koonyu. Awed chi mangkanta, awed chi mantudtuchu si ugud Apudyus, awed bo mangibyega kan cha impatigammun Apudyus kan siya, ya awed bo man-ugud si sabyali'n ugud ya allat bo mangipakaawat si hachi'n ilugudla. Masapuy'n koonyu losan cha alla taplu matuyungan cha losan un mamati. ²⁷ Lu awed man-ugud si sabyali'n ugud un achipun maawatan, tiyu willu chuwa otyan cha man-ugud. Ya achicha manchichisalon ngim mansubsublichia. Ked masapuy bo un awed osa si mangipakaawat si ilugudcha. ²⁸ Ngim lu lappun sin-ammu un mangipakaawat, gumilokcha otyan si chayom chi simbyaan ya makaugud cha kan Apudyus si somsomokcha abus.

²⁹ Lu awed mangibyega si impatigammun Apudyus kan chicha, bibiyu lu tiyu willu chuwa cha man-ugud. Ked cha uchum ammancha somsomkon lu cha ibyegbyegacha ked lampeypu kan Apudyus. ³⁰ Ked ulay lu awed chi man-ugu-ugud ya awed ipatigammun Apudyus si osa'n ummaammuy, masapuy'n gumilok chi man-ugu-ugud ta misukat chi osa. ³¹ Makwa'n mansukasukat kayu un mangibyegbyega si ugud Apudyus taplu man-achayanyu ya masegagenyu si pammatiyu. ³² Ked ha tagu'n laidchen si kabyeeyan un mangibyegbyega si ugud Apudyus ked makwa'n gumilok. ³³ Ti si Apudyus, chakampun un piola'n man-asi-byakaw taku ngim piola'n man-uulud chi somsomok taku.

Isun chi makmakwa si losan un kaili-ili, lu machagup manchetchetong cha mamati, ³⁴ gumigillok cha byebyai. Ked isula otyan kan chikayu un achipun mipalubus cha byebyai un man-ugud, ti masapuy'n ipabyabyacha long-egcha kan cha leyaki, ti hachi liigili si lintog. ³⁵ Ked lu awed pioncha'n ammuwon, asicha imuson si asawacha ud uwacha, ti kabibiin lu man-ugud chi byebyai si lachagupan cha mamati.

³⁶ Ha chikayu kamma lampeypuwan chi ugud Apudyus? Willu chikayu kamma abus un langawat si ugudla? ³⁷ Ked lu awed kan chikayu mangibyega'n siya ked osa'n propetan Apudyus, willu awed kalu kabyeeyala un illidchon chi Ispiritun Apudyus, masapuy'n maawatala un losan cha alla'n inggilik kan chikayu, ked bilin Apu Jesus. ³⁸ Ked lu achipunla bigbigon cha alla, achipunyu bo bigbigon siya.

† *Isaiah 28:11-12 si timpun Isaiah, bilegaan Apudyus cha galak Israel un asila ibuun cha iSyria ta chusaola chicha, ti achipuncha lamati si ibyegbyegan cha propeta.*

³⁹ Ked susulud, ipapatiyu otyan un mangibyegbyega si ugud Apudyus, ked achiyu bo ipalit cha man-ugud si sabyali'n ugud. ⁴⁰ Ked masapuy un koonyu bibiyu'n kopyala ya man-uulud.

Ha Ummuliyon Kristu Lataguwan
(Mat. 12:40;28:16-17;Luk. 24:34;Act. 9:3-6)

15 Susulud, piok un ipasomsomok kan chikayu Bibiyu'n Chameg un imbyegbyegak kan chikayu, ked siya ilawatyu ya siya bo mambyeseyan chi pammatiyu si sala. ² Ked siya bo chameg un mataguwanyu lu ipupuutyu un mamati, lalaksig lu patiyonyu un lappun katuttuwaala.

³ Intudtuchuk kan chikayu hachi'n patunged lapotog un ilachek kan Apudyus. Latoy si Kristu ta mapakawan cha byasuy taku, ti hachi liigili si ugud Apudyus.

⁴ Lilobon siya, ked si mikatlu'n eygew, ummuli latagu, ti hachi bo liigili si ugud Apudyus. ⁵ Ot lampaila kan Peter ya cha lasawayan si chuwa un apostolesla. ⁶ Oli pun, lamingsan lampaila kan cha limanggasut un bubuyunla'n lachagup. Latoy cha uchum kan chicha si sala, ngim chaampun matoy cha kaachuwan kan chicha. ⁷ Oli pun lampaila bo kan James asiyot bo lampaila kasin kan cha losan un apostoles. ⁸ Ked ha alungusla, lampaila bo kan sakon un lappun pulus lamlamak un mamati.

⁹ Ti sakon chi kabyabyaan kan cha losan un apostoles ya chakampun otyan un kalobbongak un manapostoles ti pilampaligatak cha hachi'n pin-a manchetchetong un mamati kan Apudyus. ¹⁰ Ngim gapu si kachegun Apudyus kan sakon, bummayu ki-latataguk, ked si sala cha losan un kook ya alla'n kilasasaedku, mipagapu si tuyungla kan sakon. Ked chakampun bo un kenga kachegula ti patungedku ipapati un mangwa si losan un pion Apudyus. Ked sinumamod lin chi mangkakawachik lu ha mangkakawachin cha uchum un apostoles. Ngim chakampun un uwak un kalobbongan chi mangipapatiyak, ngim mipagapu si kachegun Apudyus. ¹¹ Ked ulay sakon un mantudtuchu kan chikayu willu cha uchum un apostoles, man-iisu bo cha ibyegbyegami un siya pilatiyu.

Sigulachu'n Umuli Taku Kasin Matagu
(Act. 5:12-19)

¹² Kan chikami, losanmi ibyegbyega un ummuli si Kristu latagu. Ked puggey cha uchum kan chikayu ibyega'n achipun kalu umuli matagu cha latoy? ¹³ Ta lu tuttuwa halat, kapilitan un achipun si Kristu ummuli latagu! ¹⁴ Ked lu achipun ummuli latagu si Kristu, lappun bo amin simbin cha alla'n ibyegbyegami ya lappun bo simbin chi pammatiyu. ¹⁵ Ked chakampun bo un abus cha hachi, ti lu tuttuwa'n achipun si Kristu ummuli latagu, mantuntulli kami mipanggop kan Apudyus. Ti ibyegbyegami un tilagun Apudyus kasin si Kristu. Ngim lu achipun umuli matagu latoy, achipun

bo Apudyus tilagu kasin si Kristu. ¹⁶ Ta lu achipun umuli matagu latoy, achipun bo ummuli latagu si Kristu. ¹⁷ Ked lu achipun ummuli latagu si Kristu, lappun pulus simbin chi pammatiyu ked sissiyon chaampun mapakawan cha byasuyyu. ¹⁸ Ked isun cha lagamput latoy un lamati kan Kristu, kenga ga lamatiyancha lu tuttuwa hachi. ¹⁹ Ta lu abus chi sala'n katattagu taku mangisimbiyan si pammati taku kan Kristu, ked lappun uchum si lamlama taku'n umuli matagu, chitaku bo amin un mamati patunged kachegchegu kan cha losan un tagu.

²⁰ Ngim ha katuttuwaan, tuttuwa'n ummuli latagu si Kristu, ked siya kaulaan un ummuli latagu ked hachi maluttuwaan un kasin Apudyus taguwon cha losan un latoy. ²¹ Somsomkonyu, lu matoy cha losan un tagu gapu si killingwan chi ossaan un tagu si chamchamu, ked makwa bo'n umuli matagu cha losan un tagu gapu si killingwan chi ossaan un tagu. ²² Ti losan un tagu, matoy cha gapu si lipatiyan taku kan Adam. Siya bo'n umuli matagu losan gapu si lipatiyan taku kan Kristu. ²³ Ngim man-uulud cha makwa si tagu ti si Kristu ummun-ula'n ummuli latagu kan cha losan un langkakatoy. Ked si umali'n eygew un mangulilala, siya umuliyon cha losan un langkakatoy un lamati kan siya mataguwan. ²⁴ Ked lu gumatong chi alungusla, hachi mangyogen Kristu kan cha losan un turay ya losan un kalobbongan ya pallakabyelin. Ked lu magamput, ipuyangla bo cha losan kan Amala'n Apudyus si Mampangatala. ²⁵ Ti masapuy'n manturay si Kristu inggala abyakola cha losan un kabusuyula. ²⁶ Ked ha alungus un kabusuy taku un maabyak ked otoy. ²⁷ Ti awed chi liigili si ugud Apudyus si awi un kalala, "Manturayon Apudyus si Kristu kan cha losan." ²⁸ Ked lalaweg bo un achipun bo mipati si Apudyus si hachi'n mangiturayan Kristu kan cha losan, ti Apudyus chi mangipaturay kan siya. ²⁸ Ked lu iturayan Kristu cha losan, hachi ustu'n mangipuyangan Kristu un Alak Apudyus si kilaturayla ya ulay bo long-egla kan Apudyus un amala, taplu si Apudyus chi mangituray kan cha losan.

²⁹ Ked ha osa bo, lu chakampun un tuttuwa'n pauliyon Apudyus taguwon cha latoy, puggey cha uchum mampabunyeg para kan cha biyuncha'n lalattoy? Pachaggey koon lu cha katchi lu kalancha'n achipun umuli matagu cha latoy? ³⁰ Ti chikami, lu tuttuwa'n achipun umuli matagu tagu, himma simbin chi mangkatoyanmi un mangibyegbyega, ulay pasigmi sasaggalaon chi otoy? ³¹ Ti susulud, tuttuwa'n ileygew un sasaggalaok chi matoyak. Ngim ulay katchi, alulusak ti chikayu'n susulud chi ipaspasweyk gapu si pammatiyu kan Jesu Kristu un Apu taku. ³² Ngim lu achipun umuli matagu latoy, himma maayak si alla'n matattaguwak si sala un isuk chi mapospospos kan cha allaya'n tagu utla Ephesus un isun cha layun un umtoy. Ta lu chakampun un tuttuwa'n umuli matagu latoy, lappun simbin cha malligligatak, ked un-ulloy chi

† Isaiah 53:5-12 Itullongyu bo 1 Corinthians 11:23 ya Galatians 1:12 †† Psalm 16:8-10

‡ Mipanggop kan Adam kan Kristu si Romans 5:12-21 †† Psalm 8:6 Itullongyu bo Hebrew 2:8-9

suyutok cha kalancha un, "Manga-manganta ya umilu-illumta ti matoyta bo lu bigat ked hachi'n." †

³³ Ngim achi kayu otyan paallilaw. "Lu makabibiyun taku si lawwing un tagu, lumawwing taku bo." ³⁴ Ked manchachauliyonyu somsomokyu ta iyageyyu un mangwa si byasuy. Ti awed cha uchum kan chikayu un isun chi lappun ammuha kan Apudyus. Ked hachi mibibiilanyu.

Mipanggop Si Umuliyon Chi Long-eg Mataguwan (2Co. 4:16--5:10; 1Th. 4:13-17)

³⁵ Awed chi mangimus un, "Himma in-ilon chi latoy un umuli matagu? Ked himman bo kopyan chi long-egcha lu umuli matagu?" ³⁶ Puggey un katchi imus? Lu mibulubun chi bukey, achipun sumimit malaksig lu umula meypos. ³⁷ Ked hachi'n mibulubun un isun chi pagoy willu uchum, sumabyali kopyacha lu tumubucha ti chakampun un sissiyon bukey. ³⁸ Ngim lu limuya, idchen Apudyus chi bukey si long-egla si piola'n kopya, ked kacha bukey laidchencha si uwacha'n kopya un long-eg. ³⁹ Ya isula bo si long-eg cha losan un alla angoscha, ti chakampun un pasigcha man-iisu. Ti sabyali long-eg cha tagu, long-eg cha ayam kan sissiwit ya ugachiw. ⁴⁰ Ya isula bo kan cha killingwan Apudyus un awed ud langit ya cha awed utla pita, chakampun bo un man-iisucha, ti sabyali kilabiyun cha awed ud langit lu ha kilabiyun cha awed si alla'n pita. ⁴¹ Ti alla kilabiyun chi ilit, sabyali bo kilabiyun chi buyan, ya sabyali bo kilabiyun cha bituwon. Langkalakalasi bo kilabiyucha ti lansabsabyalicha.

⁴² Isula si umuliyon cha latoy mataguwan. Ti ha long-eg taku utla pita, lalaka un matoy ya meypos. Ngim lu umuli matagu long-eg, patunged sabyali ti achipun kasin matoy si ing-inggala. ⁴³ Ked ha alla'n long-eg taku si sala ked lawwilawwing ya lakapsut. Ngim lu umuli matagu, lappun ustu-ustu si mangiyisuwon si kilabiyula ya kilakoscheyla. ⁴⁴ Ha alla'n long-eg taku si sala, para utla pita abus. Ngim lu umuli matagu, para si makataguwan ud langit. Ked gapu si alla'n long-eg un para utla pita, kapilitan un awed bo sabyali'n long-eg un para ud langit. ⁴⁵ Ti liigili si ugud Apudyus un, "Ha ummula'n tagu un si Adam, kingwan Apudyus siya un luglugin chi matataguwan si alla'n pita un awed chi alungusla." †† Ngim si Jesu Kristu un laawagen si mikadwa'n Adam, siya luglugin chi mallalayun un mataguwan un lappun alungusla. ⁴⁶ Maawatanyu otyan un chakampun un umun-ula mallalayun un long-eg ti masapuy'n umula long-eg un para si alla'n pita asiyot chi mallalayun. ⁴⁷ Ha ummula'n tagu un Adam, lampeypu si pita. Ngim ha mikadwa'n Adam, langit chi lampeypuwala. ⁴⁸ Ked cha losan un galak chi ummula'n Adam, man-iisu long-egcha ti lampeypucha si pita losan. Ngim cha losan un tagu un lichoga kan Kristu, isun bo chi long-eg Kristu un lampeypu'd langit chi long-egcha si umali'n eygew. ⁴⁹ Ked somsomkonyu lu ilawat taku long-eg Adam ti galakla chitaku, sigu-

lachu bo un awaton taku long-eg Jesus si umali'n eygew, ti awed taku kan siya.

⁵⁰ Susulud, ha piok un ibyega kan chikayu, kamatla. Ha long-eg taku un awed chi bogasla ya chayala, achipun pulus makwa un mipati si Mampangatan Apudyus ti achipun makwa un mikaslang chi meypos kan cha matatagu si ing-inggala.

⁵¹ Ked chongyonyu alla'n katuttuwaan un achipun lipatigammu si tagu inggala si sala. Ti chitaku'n mamati, awed cha uchum kan chitaku un chaampun matoy. Ked lu mipaginga tangguyub Apudyus si alungus cha losan, hachi mapasantan cha long-eg taku, ked siya timpun umuli matagu cha lamati un langkakatoy ked achipuncha kasin matoy si ing-inggala. Ked chitaku bo'n matatagu mapasantan cha long-eg taku. Ked losan taku'n mamati, mapasantan cha long-eg taku si baru'n long-eg. ⁵³ Ti ha long-eg taku'n pilita mamattoy, ked masapuy'n mapasantan si long-eg un achipun matoy, ti makwa si long-eg un matatagu ing-inggala.

⁵⁴ Ked lu katchi makwa un mapasantan cha long-eg taku un matoy si mallalayun un achipun matoy, hachi mangipaila un tuttuwa hachi'n liigili un ugud Apudyus un kalala,

"Gilamput Apudyus chi matoyan ta lappun kasin matoy." ‡

⁵⁵ Ya kalala bo,

"Lappun kasin chi otoy mangyogen si tagu. Ya lappun bo kasin cha tagu

umogyatan si matoyancha." Hachi kalan Apudyus. ††

⁵⁶ Ha lampeypuwan chi ogyat cha tagu, ha otoy un mipagapu si byasuy. Ked ha mangilaweg si byasuy, hachi Lintog Apudyus un inggilin Moses. ††⁵⁷ Ngim manyaman taku kan Apudyus gapu si killingwan Apu taku'n Jesu Kristu, ti idchon Apudyus kan chitaku mangyogen taku kan otoy. †††

⁵⁸ Ked susulud un ay-ayatok, ipapatiyu pammatiyu ya popotpotanyu katuttuwaan. Igettokyu un mangwa si cha pion Apudyus un ipakwa kan chikayu ti ammuyun un chakampun un kenga mansimbiyanu kan Apudyus.

Mipanggop Si Mituyong Kan Cha Susulud Un Mamati (Rom. 15:25-26; 2Co. 9)

16 Alla bo ibyegak kan chikayu mipanggop si chilagupyu un ituyungyu kan cha tagun Apudyus ud Judea. Siyad koonyu imbyegak kan cha mamati si kaili-ili un sakupon chi probinsiya ud Galatia. ² Ked ha koonyu, bibiyu lu chiluminggu un kacha osa kan chikayu umiwalin otyan si sin-akkit un kilawachiyala. Ked umungonyu ta achi kayu manchaguchagup lu umaliyak. ³ Ked lu gumatongak, mangwaak bo si suyat un awiton cha hachi'n chilutukanyu un mangiyoy ud Jerusalem si ilumungyu, ta awed mangagammuwan-cha si panggop chi ituyungyu. ⁴ Ked lu awatla'n sakon chi mangiyoy, ulay kadwaalak kan cha chilutukanyu.

† Isaiah 22:13 †† Genesis 2:7

‡ Isaiah 25:8 †† Hosea 13:14 †† Itullongyu ya Romans 5:12 ya 7:7-13 ††† Itullongyu si Romans 8:1-4

Ha Planun Paul

(Act. 19:8-10,21)

⁵ Ha somsomokku, inyak umula ud Macedonia asiyak ot umali utlat. ⁶ Ked lu gumatongak utlat, mabyeyegak lin un inggew kan chikayu, inggala magamput chi ag-ilid. Ked lu magamput, chikayu mampalubbyat kan sakon si uchum un ayak. ⁷ Ta lu ipalubus Apudyus, piok un mabyeyegak otyan kan chikayu ti lawwingok lu sin-akitan chi makabibiyulak kan chikayu. ⁸ Ngim inggewak yan utla Ephesus inggala magamput chi eygew chi Pentecost. ⁹ Ti ulay achu mallawing kan sakon utla, achu wayak un mantudtuchu ti achu cha meyyed un manchongey.

¹⁰ Lu umali si Timothy utlat, ammanyu bo mangiliyon, ti siya bo osa'n mangkawakawachi para kan Apu Jesus un isuk. ¹¹ Ked ilanyu ta achiyu ak-akiton siya, ked ammanyu tuyungan taplu bibiyu mangulilala kan sakon utla, ti uuwayok siya ya cha susulud taku.

¹² Lu mipanggop kan Apollos un sulud taku, ilàayokku siya ta mibiyun otyan kan cha uchum un susulud taku un umali utlat, ngim achipun makwa si sala. Ngim umali lu awed wayala.

Ha Alungus Chi Tudtuchun Paul

¹³ Susulud, man-an-alled kayu ya ipapatiyu pammatiyu. Achi kayu otyan mabiin si pammatiyu ngim ipailayu kilatuledyu. ¹⁴ Si losan un koonyu, ipailayu ayatyu si asintataguyu.

¹⁵ Susulud, ammuyu mipanggop kan cha Stephanas un simbyeyan, chicha ummula'n lamati'd Achaia. Ked

ammuyu'n ipapaticha'n tumuyung kan cha losan un tagun Apudyus. ¹⁶ Ked chawatok kan chikayu'n susulud, ta potgonyu otyan cha tagu'n kamatchi, ya ulay bo cha losan un makakawachi kan chicha un mansimbi kan Apudyus.

¹⁷ Amod chi galasku si ummaliyan cha Stephanas, Fortunatus ya Achaicus, ti lakaan chi amod un ayuk kan chikayu si langitullongak kan chicha. ¹⁸ Ked si-legegcha bo somsomokku un isun chi lalegagencha kan chikayu. Ked masapuy'n ipotpotogyu cha kamatchi'n tagu.

¹⁹ Cha alla'n mamati un pin-a manchetchetong si kaili-ili un sakupon chi probinsiya ud Asia, pakumustaon chikayu utlat. Ya ulay bo cha Aquila kan Priscila un man-asawa ya losan cha mamati un pin-a manchetchetong ud byeyoycha, losancha bo pakumustaon chikayu'n susuludmi kan Kristu. ²⁰ Ya ulay bo cha losan un mamati utla Ephesus, pakumustaoncha bo chikayu. Ked chikayu, lu mampakillumusta kayu, ipailayu otyan chi ayatyu.

²¹ Sakon si Paul, mismu'n imak chi langisuyat si alla'n alungus chi suyatku, "Sapay otyan ta bibiyu kayu utlat."

²² Lu silu achipun mangayat kan Apu taku'n Jesu Kristu, kapilitan un machusacha kan Apudyus. Sapay otyan ta chakampun un mabyeyeg ked mangulin si Apu taku'n Jesu Kristu!

²³ Kacheguwan otyan Apu Jesus chitaku losan!

²⁴ Ay-ayatok chikayu losan mipagapu kan Jesu Kristu.

2 Corinthians

Kan cha

1 Sakon si Paul un chilutukan Apudyus un man-apostoles Jesu Kristu. Ked alla bo si Timothy un sulud taku. Ked allaya suyatmi kan chikayu'n pin-a manchetchetong utlat Corinth un malaychayaw kan Apudyus, ya losan un tagun Apudyus si kaili-ili un sakupon chi probinsiya ud Achaia. **2** Ked iluwalumi kan Apudyus un Ama taku ya Jesu Kristu un Apu taku ta kacheguwancha chikayu ya palin-awaoncha bo som-somokyu losan.

Ha Lanyamalan Paul Kan Apudyus

3 Manyaman taku kan Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu, ti siya Ama taku'n malagchegu ya Apudyus taku'n malagliwliwa. **4** Ti tuyutuyungala chitaku kan cha losan un malligatan taku, taplu tumuyung taku kan cha bubuyun taku'n maligligatan si losan un ligat. Ti ha mantutuyung Apudyus kan chitaku, kamatchi otyan bo mantutuyung taku kan cha bubuyun taku. **5** Lu amod cha malliligat taku, isun chi makaligat taku si ligat Kristu, siya isun bo chi makakuwaan taku si chakey'n tuyung Apudyus gapu kan siya. **6** Ked lu maligatan kami, intalu ti ha alungusla ked bumayuwanyu ya mataguwanyu. Ked lu matuyungan kami, siya bo ibungala matuyungan kayu ya machogchog-an cha koscheyu un mangiyalus kan cha ulay silu'n ligat un isun chi mangalu-alusanmi. **7** Ked hachi gapula un lappun manchuwachuwaanmi mipanggop kan chikayu, ti ammumi un ulay maligatan kayu un isun cha malliligatmi, tuyungan Apudyus chikayu bo un isun chi maluyungala kan chikami.

8 Susulud, pionmi un ipakaammu kan chikayu hachi'n lakwa kan chikami si probinsiya ud Asia, ti amod cha ligatmi udchi un achipun kami makaiyalus ya lappun lamlamami un matagu. **9** Ti isumi laibilang un matoy. Kamatchi cha ligatmi. Ngim lalaweg un lakwa cha hachi losan ta mangachayanmi un achipunmi otyan piyeyon chi kalobbonganmi, ta siyad piyeyonmi si Apudyus un kalobbongala un malagu si latoy. **10** Ti sileyaklibyela chikami si hachi'n lapaligatanmi un kalanmi pun lu ikatoymi, ked sigulachuwonmi un seyaklibyen chikami ulay silu makwa, ked siya pipiyeyonmi. **11** Tumuyung kayu bo un mangiluwalu kan chikami. Ta lu achu mangiluwalu kan chikami, achu bo manyaman kan Apudyus si laluyungala kan chikami si malongbyatala si luwaluyu.

12 Ichayawmi ya sigulachuwonmi si somsomokmi un cha losan un koonmi kan cha tagu, sinchumadlu kan

chikayu, mampeykas losan un lappun litayu un lawwing. Ked chakampun un somsomok chi tagu lampeypuwan cha killingwami ti tiluyungan Apudyus chikami gapu si kachegula. **13** Ti losan un suyatmi kan chikayu, lappun lipasagid ked lalaweg cha mambye-byegami taplu maawatanyu. Ti ulay lu chaampunyu patunged maawatan cha awed kan chikami, otyan ta gumatong chi mangawatanyu'n ustu-ustu ta lu chumtong chi eygew un mangulilan Apu Jesus, makwa un ichayawyu chikami un isun chi mangichayawanmi kan chikayu.

Ha Lan-olatan Paul Un Umoy Ud Corinth

15 Gapu ta masigulachuk un piyeyonyu sakon, siyad simsimmokku un ulaonmi umali geggakayon chikayu asi kami ot mangaw-as ud Macedonia ya mangoyak bo kasin utlat lu mangulilak utla un mampey'pu'd Macedonia, ta mamidwa maluyungak kan chikayu un masegagenyu, ya piok bo'n mampatuyung kan chikayu si alla'n mambiyasiyak un umoy ud Judea. **17** Ngim gapu ta achipun lituyuy chi simsimmokku, achiyu otyan sosomkon un chakampun si mapiyey cha ugudku un isun cha hachi'n achipun mamati un amiloncha iteun ngim achipuncha koon.

18 Ngim ha katuttuwaan, chakampun si kamatchiyak, ti mantegochen si Apudyus ked siya tuttuwaok. **19** Ya lappun bo kamatchi kan Jesu Kristu un Alak Apudyus, ti cha losan un imbyegan Jesus killingwala. Siyad ibyegbyegami kan cha Timothy ya Silas kan chikayu si Jesus. **20** Ti cha losan un ingkarin Apudyus, si Jesu Kristu latungpayala. Ked hachi malakcheyanmi si kilatutuwala kan cha losan un tagu ta michayawan Apudyus. **21** Ked si Apudyus chi mampakoschey si pammati taku losan kan Jesu Kristu ya pililian chitaku un mansimbi kan siya. **22** Ked limeykaan chitaku ta siya main-ala un chitaku bo tagula. Ha killingwala, illidchola Ispiritula un inggew kan chitaku ta siya maluttuwaan taku un idchola cha losan un ingkarila.

23 Ammun Apudyus cha katuttuwaan un ha achipunku umaliyan utlat Corinth, lawwingok un maasusu somsomokyu lu omyak chikayu. **24** Ti chakampun un siyad panggopmi mampangat kami kan chikayu mipanggop si pammatiyu, ti sigud un ammumi un ustu cha pammatiyu. Ti pionmi'n chogchog-an cha galasyu un malusu'yut kan Apudyus.

2 Ked simsimmokku un achipulak umali si sala ti lawingok un maasusu somsomokyu. **2** Ti simma

mampagalas kan sakon lu achi chokon kan chikayu? Simman bo in-ilonyu'n mampagalas kan sakon lu pauyaok chikayu? ³ Ked hachi langisuyatak si hachi'n osa'n suyatku kan chikayu, ta lemanyu cha koonyu lu umaliyak, ti lawingok un maasusu somsomokyu ti chikayu chi ustu'n mampagalas kan sakon. Ked amuk un lu lagalask si umaliyak, sigulachu bo'n lagalask kayu. ⁴ Ked chakampun un lalaka hachi'n laluyatak kan chikayu, ti amod chi sigebo chi somsomokku, ya mantodtodtod chi luwak un mamammok si pin-ayu koon. Ti ha panggop chi hachi'n suyatku, chakampun un lumawingan cha somsomokyu ngim mangipain-ak otyan si amod un man-ayatku kan chikayu.

Masapuy'n Pakawalon Cha Makabyasuy (1Co. 5)

⁵ Lu awed biyunyu un langwa si lawwing, chakampun si somsomokku pewingola ngim ulay bo chikayu ti masintut bo somsomokyu. Ngim chakampun si piok un pachangayon chi kamatchi kan chikayu. ⁶ Umalay chi killingwayu'n siya kachusaala. ⁷ Ked ha koonyu si sala, pakawalonyu siya ya segagonyu ta achila iyagey si pammatila. ⁸ Ked chawatok kan chikayu ta ipailayu un tuttuwa'n ay-ayatonyu siya. ⁹ Ti ha osa'n panggopku si hachi'n laluyatak kan chikayu, piok un mangin-inan lu tuttuwa'n tuttuwaonyu cha losan un intudtuchumi kan chikayu. ¹⁰ Lu awed pakawalonyu, pakawalok bo siya. Ked ammun Kristu un lu awed pakawalok, liwatak bo cha lakabyasuyala. Killingwak cha katchi ta siya tuyachonyu si bumayuwanyu ¹¹ ta achipun chitaku allilawon ya abyakon kan Satalas, ti tagammu taku kilasikapla'n maluntulli kan chitaku.

Ha Lanchalagen Paul Ud Troas (Act. 20:1)

¹² Ha gummatngak ud Troas lambyegbyegaak si Bibiyu'n Chameg mipanggop kan Kristu, lasegegak ti liwayaalak kan Apudyus un lambyegbyega udchi. ¹³ Ngim patungechak lachalagen ti lappun inchesak kan sulud taku'n Titus. Ot lampakachaak kan cha susulud taku udchi, ot inyak ud Macedonia sington si Titus ot inchesak siya udchi.

Isu Taku Byangbyanglu Kan Apudyus Lu Mamati Taku Kan Kristu

¹⁴ Manyamalak kan Apudyus gapu si litipugen taku kan Kristu, ti tuyungan chitaku si mangyogen taku si kabusuy taku. Ked iluseyla chikami bo un mangibyegbyega si Bibiyu'n Chameg mipanggop kan Kristu si losan un ayanmi. Hachi'n chameg, ked isun chi byangbyanglu un mambyanguwon cha losan un tagu. ¹⁵ Ked chitaku bo'n mamati, isu taku byangbyan-

† ha alla'n miyaligela mibyasey si ugalin cha Romans. Lu abyakoncha cha kabusuycha, ha pangpangun cha suyachachu un langabyak, siya mangipangu si suyachachun laabyak si kesa si ili, ta itullong cha tagu. Gapu ta silupling Paul si kristu si chamu, ibilangla long-egla un osa'n byayud un ilabyak Kristu.

glu un inchatun Kristu kan Apudyus un mambyanguwon cha losan un tagu, cha matagu ya cha achipun. ¹⁶ Ha malungsungan cha achipun matagu, isu taku mambyangbyangtitan un umtoy. Ngim ha malungsungan cha matagu, isu taku mambyangbyangu un tumagu. Ked silu makabyeey si alla'n kawachi? ¹⁷ Chakampun un isumi cha uchum un ha mangibyegbyeg-ancha si ugud Apudyus, isun chi laku un mangeancha si pilak. Ngim imbuun chikami kan Apudyus, ipapatimi un man-ugud si sangwalanla, un isun chi mansimbi kan Kristu.

Illidchon Apudyus Chi Kabyeeyan Cha Paul (Gal. 3:17-26)

3 Awed lin cha mangibyega un ichayawmi long-egmi, ya masapuy'n awed ipailami'n suyat kan chikayu un maluttuwaanyu si kilaustumi un mangibyegbyega willu chikayu mangwa si suyat un mangipain-anmi kan cha uchum ta maluttuwaancha si kilaustumi. ² Chikayu mismu chi suyatmi un maluttuwaancha, liigili si somsomokmi taplu mangagammuwancha ya mabyasan cha losan un tagu. ³ Ti chikayu isun chi suyat Kristu un impakwala kan chikami un mamasaan cha losan un tagu. Ked chakampun un lapis chi langisuyat ti ha Ispiritun chi matattagu'n Apudyus. Ked chakampun bo un byetu lisuyatala ti ha somsomokyu.

⁴ Ha langibyeg-anmi kan cha alla mantegod kami kan Apudyus mipagapu kan Kristu. ⁵ Ked lappun itangitmi un kalanmi un kabyeeyanmi alla'n kawachi, ti lampeypu kan Apudyus chi losan un kabyeeyanmi. ⁶ Ti siya langatod si kabyeeyanmi un mangibyegbyega mipanggop si baru'n intuyeg Apudyus un mataguwan cha tagu. Ked ha baru'n tuyeg ked chakampun un isun chi liigili si lintog Moses, ngim gapu si kawachin chi Ispiritun Apudyus. Ti ha liigili un lintog, siyad ipakaamula misilaan chi tagu kan Apudyus si ing-inggala. Ngim ha Ispiritun Apudyus, siyad ipakaammula mataguwan kan Apudyus ing-inggala.

⁷ Ha langidchen Apudyus si hachi'n lintog kan Moses si awi, un liigili si hachi'n byetu, patunged summiling chi lupan Moses si kilasiling Apudyus si summan-guwan Apudyus kan siya. Ked ulay lu maumas chi siling chi lupala, achipun makaitullong kan cha galak Israel un mangitullong kan siya gapu si kilasilingla. ^{††} Ked lu kamatchi kilakoscheyn chi kilabiyun chi hachi'n lintog un lappun uchum si ibungala lu achi abus chi kachusaan chi tagu, ⁸ singkumoschey kilabiyun chi kawachin chi Ispiritun Apudyus! ⁹ Ked lu patunged machayaw chi lintog un machusaan chi tagu, sinchumadlu bo un machayaw chi mangigetong si mataguwan taku. ¹⁰ Ked makwa un kalan taku un gapu ta lasilsiling patunged chi kilachayaw si sala, latayak chi kilachayaw si awi. ¹¹ Ta lu machaychayaw chi hachi'n chamu'n imbyegan Apudyus un mangkiged, sinchumadlu bo un machayawan chi killingwala si sala ti lappun mangkigachela ing-inggala!

†† Exodus 34:29

¹² Ked gapu si lamlamami mipanggop si simsimmok Apudyus, latuled kami un mangibyegbyega. ¹³ Ti chakampun un isumi si Moses un sileilala lupala ta achipun cha Israelitas maila maumasan chi siling chi lupala. ¹⁴ Ya isula bo kan cha Israelitas un isun chi latap-ulan chi somsomokcha inggala si sala, isucha lakuyap. Ti lu byasaoncha chachaan un lintog Moses, achipuncha maawatan chi ibyegala. Ngim kamatchi makmakwa inggala mamati cha tagu kan Kristu ked hachi makaalan chi isun chi abungus un lalap-un si somsomokcha. ¹⁵ Ked ulay si sala, lu byasaon cha Judio lintog Moses, isun chi sissiya hachi'n lalap-un si somsomokcha. ¹⁶ Ngim liigili si ugud Apudyus un lu mansagungcha kan Apu taku, makaan chi hachi'n lalap-un si somsomokcha. ^{††17} Ked ha Apu taku un ibyegbyegak, siya Ispiritun Apudyus, ked losan un tagu un inggewala, mawayawayaancha. ¹⁸ Ked losan taku un lappun lalap-un si lupala, ipaila taku chi kilabiun Apu taku. Ked mipagapu si mangkawachiyun chi Ispiritu kan chitaku, mapabiyubiyu taku un miyisu kan siya ta patunged un siya main-an chi kilangatula.

Ha Pallakabyelin Apudyus Ya Kilakapsut Cha Tagu (1Co. 2:6-16; 1Th. 2:1-16)

4 Gapu si kachegun Apudyus, laatod kan chikami alla'n kawachi, ked achipun kami umuya. ² Manawichenmi cha losan un pin-an cha tagu koon un litatayu ya kabibiin. Achipunmi sikapan cha tagu. Achipunmi suksukatan chi ugud Apudyus ngim ipakaawatmi'n ustu katuttuwaan. Koonmi cha alla si sangwalan Apudyus ta ammuwon cha ulay silu'n tagu, siyad ipalawegmi ibyega katuttuwaan, ked kapilitan un mailasin cha losan un tagu un bibiyu ugalimi. ³ Ked lu awatla'n litayu Bibiyu'n Chameg un ibyegbyegami, litatayu kan cha mibyellu. ⁴ Ti si Satalas un manturay si tagu utla lubung, sileilala somsomokcha ta achipuncha maila silaw un mampaypu si Bibiyu'n Chameg mipanggop si kilachayaw Kristu un issu-issun Apudyus. ⁵ Ti chakampun si ibyegbyegami mipanggop si long-egmi ngim siyad ibyegbyegami si Jesu Kristu un Apu ked chikami mansimsimbi kan chikayu gapu kan Jesu Kristu. ⁶ Ked si Apudyus chi langibyega un, "Lumoswa laweg ta malawagen chi gikbot!" [‡] Siya bo manlaweg si somsomokmi ta ipailala mipagapu kan chikami kilachayaw Apudyus un maila si lupan Kristu.

⁷ Ngim chikami un mangibyegbyega, isumi byanga un langiggaan Apudyus si kilayuub. Kamatchi killingwala ta mipaila chi kangatuwan un pallakabyelinla, chakampun un leypu kan chikami ti lampaypu kan Apudyus. ⁸ Kalayun un achu lak-amonmi un ligligat un isun chi pospososon chikami, ngim chakampun un paabyak kami. Ked ulay lu sin-udchuman un manchuwachuwa kami, ngim chakampun un umuya kami. ⁹ Patunged kami mapampaligatan kan cha tagu, ngim achipun Apudyus chikami manawichen. Ked ulay lu alla'n otoyon chikami, achipun kami matoy. ¹⁰ Kamatchi laklakwa kan chikami, ked sosòogonmi

matoyanmi un isun chi lakwa kan Jesu taplu maila biyegla kan chikami. ¹¹ Si alla'n mataguwanmi, pasigmi sosòogon chi matoyanmi gapu kan Jesu taplu mailan cha losan chi biyeg Jesus si alla'n long-egmi un lalaka un matoy. ¹² Ked ulay lu sosòogonmi matoyanmi, intalu ti siya mataguwanyu si ing-inggala.

¹³ Awed chi liigili un ugud Apudyus, "Gapu ta lamatiyak kan Apudyus, hachi man-uguchek." ^{‡†} Ked si isula un ispiritun chi pammati, man-ugud kami bo ta mamati kami. ¹⁴ Ti ammumi un si Apudyus chi lalagu kasin kan Apu Jesus, taguwola bo kasin chikami un isun Jesus, ya iyawit chitaku si awechela. ¹⁵ Ked losan cha alla'n ligatmi, gapu kan chikayu ta umachu-achu cha tagu'n makaawat si tuyung Apudyus ya umachu-achu bo cha manyaman kan siya si machayawala.

¹⁶ Ked chakampun un umuya kami, ti ulay kumap-kapsut chi alla'n long-egmi, biligat un kumoskoschey biyeg un awed kan chitaku un achipun matoy. ¹⁷ Ti cha alla'n mallangpaw ya sin-akitan un ligligatmi, ked idchola kan chikami chi chakey ya mallalayun un chayaw un lappun miyisuwala. ¹⁸ Ti achipunmi sakbyayan cha mamaila utla pita si sala ti siyad sakbyayanmi cha achipun maila un awed ud langit. Ti cha maila un awed utla pita, maumascha losan, ngim cha achipun maila un awed ud langit, ked lappun mangkigachencha.

Un-ulloy Chi Mataguwan Ud Langit Lu Ha Alla'n Pita (1Co. 15:50-55)

5 Ammu taku un ulay matoy chi alla'n long-eg taku un isun chi sigey, awed chi mallalayun un long-eg un bumyoy ud langit un idchon Apudyus. Chakampun un tagu langwa ti Apudyus mismu langwa, ked mallalayun si ing-inggala. ² Ya umayuwong taku un manguguay si baru'n long-eg un makwa'n inggew ud langit. ³ Ti lu masilupan taku, achipun chitaku ochesan un lanlulusay. ⁴ Ti ha alla'n mataguwan taku utla pita, mangngosya taku gapu si ligat taku, chakampun un gapu ta pion taku un matoy, ngim pion taku masukatan alla'n long-eg taku'n lalaka un matoy si mallalayun un long-eg un achipun matoy si ing-inggala. ⁵ Ked si Apudyus chi langisagala kan chitaku si mansukatan taku. Ked illidchola Ispiritula un iinggew kan chitaku un maluttuwaan taku si mangidchela.

⁶ Ked ulay silu makwa kan chitaku, pasig kami latuled. Ammu taku un ha inggewan taku utla pita un bumyoyan chi alla'n long-eg, adchayuwan taku si awechen Apu taku'n Jesu Kristu. ⁷ Ti matagu kami un ichayan chi pammati, chakampun un cha mamaila. ⁸ Ked ulay lu silu makmakwa, latuled kami, ti labibbiywonmi chi inggewanmi kan Apu Jesus lu alla'n inggewanmi utla pita. ⁹ Siyad asikasuwon taku koon chi mampagalas kan Apudyus, ulay si sala'n matattuwan taku willu inggewan taku kan siya ud langit. ¹⁰ Ti losan taku sanguwon si Kristu si makuisan taku, ta kacha osa maatod kan siya subyalit chi killingwala si alla'n mataguwala bibiyu man willu lawwing.

† Exodus 34:33 †† Exodus 34:34 ‡ Genesis 1:3

‡† Psalm 116:10

**Ha Mangiyulilan Apudyus Si Tagu Kan Siya Mipagapu
Kan Kristu**
(Col. 1:15-23)

¹¹ Gapu ta ammumi un umogyat kan Apu Jesu Kristu, ked hachi mangipapattianmi un awison cha tagu ta mamaticha otyan. Ked ammun Apudyus chikami. Ked lamlamaok un katla bo pallakaammuyu kan chikami si somsomokmi. ¹² Achipunmi panggop chi mangichayaw si long-egmi kan chikayu kasin. Ngim pionmi un idchen chikayu si wayayu'n mangichayaw kan chikami, ta awed isongbyatyu kan cha tagu un mangipaswey si kilasasaedcha ya achipuncha potgon chi kilabiyun chi somsomok. ¹³ Ti ulay kalan cha tagu un latingang kami, gapu si machayawan Apudyus. Ya lu kalancha'n laun-ulan somsomokmi, gapu kan chikayu. ¹⁴ Iturayan chikami si ayat Kristu ti lalaweg kan chikami un latoy si Kristu gapu si losan un tagu, piola'n uguchon, lakakatoy taku losan si latoyala. ¹⁵ Ked latoy siya para si losan taplu chitaku losan un matattagu, chakampun otyan un bumayuwan chi long-eg taku potgon taku, ngim siya otyan potgon taku chi pion Jesu Kristu un latoy ya ummuli latagu gapu kan chitaku. ¹⁶ Ked si sala, achipunmi ibilang chi ulay silu'n tagu si kilasasaedla utla pita. Ulay lu katchi bo killingwami kan Kristu si sin-eygew, achipunmi koon si sala. ¹⁷ Ti ulay silu un mamati kan Kristu, bumayu kilatagula ti lakaan chi sigud un lawwing un ugalila ked lasukatan si bibiyu'n ugali. ¹⁸ Si Apudyus chi langwa si losan un alla. Gapu kan Kristu inyulinla tagu kan siya. Ked illidchola kan chikami chi kawachi un mangiyulin si tagu kan siya. ¹⁹ Ha ibyegbyegami: Inyulin Apudyus cha tagu kan siya gapu kan Kristu. Achipun Apudyus imbilang cha byasuycha. Ked impiyeyla kan chikami alla'n chameg un mangiyulilan Apudyus kan cha losan un tagu kan siya. ²⁰ Ked chikami libuun un mangipakaammu mipanggop kan Kristu. Ked si Apudyus mismu chi mangàayuk kan chikayu. Ked gapu si ngachen Kristu, kewayu ta mangulin kayu kan Apudyus. ²¹ Ti lappun pulus byasuyn Kristu. Ngim gapu kan chitaku, impapusanla kan siya cha losan un byasuy taku ta mangulin taku kan siya. Ked lipati taku si kilabiyula.

6 Ked chikami un makakawachi kan Apudyus, mangkadhachegu kami kan chikayu ta achiyu mambyalilon chi kachegun Apudyus kan chikayu lappun simbila. ² Ti kalan Apudyus, "Chingngeyk chi chilawatyu, hachi ustu'n timpu un kacheguwak chikayu, ked tuyungak chikayu lu chumtong chi eygew un malaguwak kan chikayu."

Ked chongyonyu, sala ustu'n timpu un mangawatanyu si kachegun Apudyus,

ti sala ustu'n eygew un mataguwanyu! †

³ An-allechenmi ta lappun machillaw si mansimbiyanmi kan Apudyus. Siya ipapatimi tipochon ta lappun makabyasuy. ⁴ Ked ipailami un chikami bubùulon Apudyus si losan un koonmi. Ked ipapatimi un

mangiyalu-alus kan cha losan un sakit, ligat ya losan un kaog-ogyat un makmakwa. ⁵ Labyaubyautan kami ya libyayubyayud kami. Ya gilulugulu chikami bo. Ya lauungey kami bo, ked lapachasanmi un lapuyapuyatan ya labitibitin. ⁶ Ked gapu ta mampeykas chi somsomokmi ya laammuwanmi chi katuttuwaan, ya ki-laalus, ya kilamalegchegu, awed chi Ispiritun Apudyus kan chikami, ya ipailami bo tuttuwa'n ayatmi kan cha losan un tagu. ⁷ Gapu si mangibyegbyeg-anmi si katuttuwaan un ugudla ya pallakabyelin Apudyus, kilabiyumi aggommi un mangyogenmi si cha kabusuy ya mangkayasegmi kan cha mangwa si lawwing kan chikami. ⁸ Ulay chayawon chikami ya pabiilan chikami. Ya ulay lu ak-akiton chikami willu bibiyuwon chikami. Kalancha'n latuli kami, siyad abus uguchonmi katuttuwaan. ⁹ Ulay lu kalancha'n lappun bilangmi ti machamchameg kami. Ked ulay sosògonmi matoyanmi, mamàila un matatagu kami. Ya ulay lu mapampaligatan kami, achipun kami mapatoy. ¹⁰ Ked ulay lu manchachauy kami, pasig kami bo lagalas. Ya ulay lu kalancha'n kapus kami, ngim pabyaklangonmi cha achu'n tagu. Ked isun chi lappun mabyelinmi, ngim uwami losan si ing-inggala.

¹¹ Chikayu'n susulud utlat Corinth, gapu si ayatmi kan chikayu, imbyegbyegami losan un somsomokmi kan chikayu. ¹² Chakampun un chikami langkuyang chi ayatla kan chikayu, ngim chikayu kuyang chi ayatyu kan chikami. ¹³ Ked chikayu'n ibilangku'n aalaku, pakoscheyonyu otyan chi ayatyu kan chikami un isun chi man-aayatmi kan chikayu.

Achi Taku Otyan Maawis Si Pin-an Cha Achipun Mamati Koon

¹⁴ Chitaku'n mamati, achipun makwa un mitimbuyuy taku kan cha achipun mamati. Ti achipun makwa un mantipug chi bibiyu ya lawwing. Makwa kamman un mantipug chi gikbot ya padcha? ¹⁵ Achipun bo makwa un mantimpuyug cha Kristu kan Satalas. Ked isun bo cha mamati ya achipun. ¹⁶ Ti makwa kamman un mantimpuyug chi templon Apudyus ya silan-apudyus? Ti chitaku chi templon chi latattagu'n Apudyus. Ti imbyegan Apudyus,

"Inyak mikabyeyoy ta inggewak kan chicha, ta sakon chi man-Apudyuscha ya chicha mantaguk."

††

¹⁷ Ked kalan bo Apudyus,

"Telanyu chicha ked summila kayu kan chicha. Achiyu oglen chi kaisaw,

ked awatok chikayu. ‡

¹⁸ Kalan chi mallakabyelin un Ap-apu, Sakon chi amayu ya

chikayu man-alaku."

7 Susulud un ay-ayatok, losan cha alla ingkarin Apudyus kan chitaku. Peykason taku long-eg taku si losan un mampakaisaw si long-eg ya somsomok

† *Isaiah 49:8*

†† *Leviticus 26:11-12. Itullongyu Revelation 21:3 ‡ Isaiah 52:11*

taku. Ya ipapati taku un matagu un mampeykas ya umogyat kan Apudyus.

Ha Galas Paul Ulay Lu Mapampaligatan

² Lukatanyu somsomokyu kan chikami ti lappun killingwami si lawwing kan chikayu ya lappun bo liyam-anmi ya lappun iluyunganmi kan chikayu. ³ Chakampun un ibyegak alla ta pabyasuyon chikayu. Ti tuttuwa'n imbyebyeggak un ay-ayatonmi chikayu, ked ulay man-os-ossaan taku un matoy ya man-os-ossaan taku un matattagu. ⁴ Ked mantegochak kan chikayu, ked ichayawmi chikayu. Ked ulay achu cha lapaligatanmi, masegegak mipagapu kan chikayu, ked amod chi galasmi kan chikayu.

⁵ Ked ulay chi gummatnganmi ud Macedonia, lappun illongmi. Achu ligatmi si losan un ayanmi ti achu cha mansasanga kan chikami ya umogyat kami bo. ⁶ Ngim si Apudyus, un malegeg si somsomok cha chummauy, silegegla somsomokmi si gummatngan Titus. ⁷ Ked chakampun un abus chi gummatngala gummalasanmi, ngim silegegla chikami si imbyegala lalegagenyu kan siya. Imbyegala bo ayatyu un mangitullong kan sakon, ya impakaammula manchachauyanyu, ya langitatakcheyanyu kan sakon, siya amochen chi galasku si sala.

⁸ Ti ulay lu lumdawing chi somsomokyu si suyatku, achipulak lambyabyawi un langisuyat. Ti mailak un chummauy chi somsomokyu si suyatku kan chikayu, ulay sin-akitan abus. ⁹ Ked si sala, lagalasalak, chakampun un gapu si chummauyan chi somsomokyu ngim gapu si lambyabyawiyanyu. Ti inyuseyn Apudyus chi chummauyan chi somsomokyu un bumayuwanyu, ked lappun lasaktan kan chikayu. ¹⁰ Ti ha lambyalagen chi chummauyan chi somsomok ked mambyabyawiyanyu un mangichayan si mataguwan ked chakampun un byabyawiyon chi hachi. Ngim ha lailubungan un chummauyan ked ha mambyalagela otoy. ¹¹ Ngim kan chikayu, tuttuwa'n impalubusyu si Apudyus un langusey si hachi'n chummauyan chi somsomokyu. Ked ha lambyalagela impapuutyu pammatiyu un kasinyu impotog chi ustu-ustu'n pin-ayu koon, ti lilawingyu killingwan chi hachi'n lakabyasuy un chakampun un pionyu'n mitakuyung, ti pionyu'n mangwa si ustu. Ked chilusayu siya ta achi kayu mabiilan kan Apudyus ya ulay kan chikami. Ked ha osa'n lambyalagen chi lambyabyawiyanyu, pionyu bo'n itullong sakon. Ked maila un pasig ustu killingwayu mipanggop si kamatchi un lappun lakabyasuyan. ¹² Ked ulay lu laluyatak si hachi, chakampun un gapu ta lakabyasuy willu lauyungan. Ngim laluyatak ta ipakaawatku kan chikayu si sangwalan Apudyus, lu mailonyu un langipotog kan chikami. ¹³ Ked allaya gapu un lasegeg kami.

Chakampun abus un lasegeg kami, lagalasan kami bo si langitullonganmi kan Titus, ti bummayu somsomokla si killingwayu. ¹⁴ Inchayawku chikayu kan siya ked lappun mabiilak. Ngim pasigmi ibyega kan chikayu katuttuwaan, ked isula bo'n pasig katuttuwaan cha losan un imbyegami kan Titus mipanggop

kan chikayu. ¹⁵ Ked laam-amod bummayu somsomokla kan chikayu, ti achipunla maliwatan cha galasyu'n tummuttuwa si imbyegala, ya chalegyu ya ogyatyu si lammamangiliyu kan siya. ¹⁶ Ked amod galasku ti mantegochen kayu un lappun mangkuyangala.

Ha Koon Chi Mamati Un Mangatod Si Ituyungcha

(2Co. 9;Php. 4:10-20)

8 Susulud, pionmi un ipatigammu kan chikayu mipanggop si kachegun Apudyus un lipaila kan cha mamati ud Macedonia. ² Ti ulay amod chi malliligatcha ya achu palikutcha, lagalasca bo. Ked ulay lu patunged cha kapus, isucha byaklang un mangatod si tuyungcha kan cha susulud taku ud Jerusalem. ³ Ya takcheyak bo un chakampun un patinggan chi lobongcha illidchoncha, ngim illidchoncha losan un kabyeeyan cha un lampeypu si somsomokcha. ⁴ Ked langkadkachegucha kan chikami un tumuyungcha un mansimbi kan cha tagun Apudyus ud Judea. ⁵ Ked laschaaw kami si man-aatodcha! Ti ha chamu illidchoncha long-egcha kan Apu. Ot lansimbicha bo kan chikami si mangwaan cha si pion Apudyus.

⁶ Si Titus chi ummula'n langwa si alla. Siya gapu'n langkadkachegu kami kan siya un ituyuyula otyan cha alla ked tuyungan chikayu un mangigamput si allaya'n bibiyu un mansimbi gapu si ayat. ⁷ Byaklang kayu si losan un awed kan chikayu: pammati, man-ugud, ki-laammu, mangipapati un mangwa si losan ya ayatyu kan chikami. Ked lamlamaonmi un lawedwed chi man-aatodyu si tuyungyu.

⁸ Chakampun un ibilinku alla. Ngim ipakaammuk kan chikayu ayat cha alla'n uchum un mangatod si tuyung, ta main-an chi gettok un ayatyu kan cha bubuyunyu. ⁹ Ti ammuyu kachegun Apu taku'n Jesu Kristu. Ulay lu byaklang, lambyalin siya kapus gapu kan chikayu taplu mapabyaklang kayu si kummapusala.

¹⁰ Ked allaya ibyegak mipanggop si ituyungyu. Bibiyu lu igamputyu illugiyu si lummaus un tawon. Chikayu langilugi un langwa ya langatod si tuyung. ¹¹ Ked ilanyu ta igamputyu chi kawachiyu! Ipatatiyu un mangigamput si kiged chi kabyeeyanyu un mangatod. ¹² Lu mangatod kayu gapu si ayatyu un mangatod, magalasan si Apudyus, achipunla singilon chi chakampun un kabyeeyan taku un idchon.

¹³ Chakampun un kalak un bumaklang cha uchum ked chikayu machehsolan. ¹⁴ Ti ha piok, man-asituyung taku losan. Si sala'n alla silaweyyu, bibiyu lu tuyunganyu cha makasapuy si tuyung. Ta lu chumtong chi timpun mangkuyang kayu ya awed sawayoncha, tuyungan chikayu bo. Ta lu kamatchi koon taku, lappun ossaan si maligatan kan chitaku un mamati.

¹⁵ Isun chi liigili si ugud Apudyus, "Ha tagu'n lan-apit si achu, chakampun un lasawey ti illidchola kan cha uchum. Ked ha tagu'n akit chi laapitla, achipun makuyangan ti idchen cha uchum." †

† Exodus 16:18

Ha Langiyoyancha Titus Si Suyat Ud Corinth

(1Co. 16:1-4;Php. 4:10-20)

¹⁶ Manyaman kami kan Apudyus ti illidchela si Titus si ayatla'n tumuyung kan chikayu un isun chi ayatmi un maluyung kan chikayu. ¹⁷ Ti ha langibyeg-anmi un umoy siya utlat, latetteyok ti leusla simsimmok un umoy utlat. ¹⁸ Ked awed chi osa'n ibiyunmi kan siya un sulud taku un machaychayaw si losan un mamati gapu si mangibyegbyeg-ala si Bibiyu'n Chameg. ¹⁹ Ked siya mismu chilutukan cha mamati taplu mibiyun kan chikami un mangiyoy si ituyung taku kan cha makasapuy si tuyung ud Judea ked chikami mansimsimbi gapu si ayat un machayawan Apu Jesu Kristu ya mipaila taku ayat taku un tumuyung. ²⁰ Ked an-allechenmi ta lappun mamabyasuy kan chikami mipanggop si inilonmi un mansimbi si alla'n chakey un tuyung un laumung. ²¹ Ti ipapatimi un mangwa si ustu un chakampun abus si sangwalan Apudyus ngim ulay bo si sangwalan cha tagu.

²² Ked ibuunmi alla'n sulud taku kan chicha un umali utlat un lapachasmi ya lapaloklokanmi si achu'n byaleg. Ngim si sala ipapatimi un tumuyung ti patunged kami mantegod kan chikayu. ²³ Lu mipanggop kan Titus, siya biyunku'n tumuyung si kawachi kan chikayu. Ked lu mipanggop kan cha uchum un susulud taku, chicha pillakalong-eg un libuun kan cha mamati si kaili-ili utla. Ked gapu kan chicha, machaychayaw si Kristu. ²⁴ Ked ipailayu ayatyu kan chicha taplu maloklokan cha losan un mamati ked ichaychayawmi mipanggop kan chikayu.

Ha Tuyung Kan Cha Susulud Taku'n Mamati

(1Co. 16:1-4;Php. 4:10-20)

⁹ Chakampun un masapuy'n isuyatku kan chikayu mipanggop si tuyungyu un maiyoy kan cha tagun Apudyus ud Judea. ² Ti ammuk un chakey ayatyu'n tumuyung, ked inchayawku chikayu kan cha iMacedonia. Imbyegak un, "Cha susulud taku ud Achaia, lakasagalacha un tumuyung lalipud si lummaus un tawon." Ked gapu si ayatyu un tumuyung, laawis cha kaachuwun kan chicha'n tumuyung. ³ Ked ibuunku cha alla'n susulud taplu mabogasan otyan hachi'n chayawmi mipanggop kan chikayu'n lakasagala ituyungyu. ⁴ Ta lu awed mitun-ud kan sakon kan cha iMacedonia ked maochesan cha un achipun kayu lakasagala, gettok un mabiilan kami ulay chikayu ti mantegod kami kan chikayu. ⁵ Ked laslasmokku un masapuy'n paulaok cha alla'n susulud taku ta chaguponcha cha ingkariyun tuyung, ta lu gumatong kami, lakasagala cha halat un ituyungyu. Ked maila un chakey chi ayatyu'n tumuyung un chakampun un lapatut kayu.

⁶ Somsomkonyu un ha tagu'n akit chi imuyala, akit bo apitola. Ked ha tagu'n achu imuyala, achu bo apitola. ⁷ Ked mangatod otyan chi kacha osa un mampeypu si somsomokla. Chakampun un mansigeb chi somsomokla willu mapatut, ti ay-ayaton Apudyus cha malaa'y un mangatod. ⁸ Ya kabyeeyan Apudyus un idchon

cha losan un masapuyyu ked masasawey, taplu papasig umalay un useyonyu si alla'n matattaguwanyu ya awed achu si ituyungyu kan cha mangwa si bibiyu.

⁹ Isun chi liigili si ugud Apudyus, un kalala, "Mallaay un mangatod kan cha kakapus, ked achipun mangkiged chi kilabiyula ing-inggala." †

¹⁰ Si Apudyus un meypuwan chi bukey un imuyan chi man-osok ya siya mangatod si makan un kalon cha tagu. Ked idchen chikayu si losan un bukey un masapuyyu ked paachuwola taplu umachu apitonyu gapu ta mallaay kayu un mangaatod. ¹¹ Pabyaklangon chikayu ta makwa'n mallaay kayu'n mangaatod si losan un timpu. Ked achu cha manyamyaman kan Apudyus gapu cha tuyungyu un ilawatcha kan chikami.

¹² Ta lu katchi pin-ayu koon, chakampun un abus si matuyunganyu cha tagun Apudyus, ngim peyoswaola bo ayat cha achu'n tagu un manyaman kan siya. ¹³ Ked gapu si langipain-anyu si mansimbiyanu, achu mangichaychayaw kan Apudyus gapu si tummutuwaanyu si Bibiyu'n Chameg mipanggop kan Kristu. Tuttuwa'n manyaman cha kan Apudyus gapu si ayatyu un mangatod si kasapuyancha ya bumayuwan cha losan. ¹⁴ Ked siyad iluwaluwancha chikayu ya amod chi somsomokcha kan chikayu gapu si lappun miyisuwala'n kachegun Apudyus kan chikayu. ¹⁵ Ked manyaman taku kan Apudyus gapu si illidchola un lappun miyisuwala.

Ha Lalakcheyan Paul Si Kalobbongala

¹⁰ Sakon si Paul un kalancha'n lapakumbyabya lu sangwalanyu ngim lateyod lu umachayu kan chikayu. Mangkadkacheguwak kan chikayu gapu si kilalalus ya kilamalagchegun Jesu Kristu. ² Ipakpakaasik kan chikayu ta lu umaliyak utlat chakampun otyan un masapuy'n omyak chikayu. Ammuk un lateyochak un mangomey kan cha manchillaw kan chikami un mangibyegbyega un lailubungan chi ugalimi ya panggopmi. ³ Ti ulay tagu kami laing utla pita, chakampun si ikamami cha pin-ami koon un makagubyat gapu si lailubungan un panggop. ⁴ Ti ha eyomas un us-useyonmi ked chakampun un us-useyon chi tagu utla pita ngim mallakabyelin un eyomas Apudyus un manyamanmi si ulay kakoscheyan un kabusuy. ⁵ Ked yam-alonmi cha losan un lilalastug ya cha mantipod si mangagammuwan chi tagu kan Apudyus. Ked ipapatimi un mangyog losan chi somsomokmi ta tumuttuwa kan Kristu. ⁶ Ked lu ipailayu un tumuttuwa kayu'n ustu-ustu kan Kristu, ked asimi chusaon cha achipun tumuttuwa kan siya.

⁷ Siyad itutullongyu mamailan chi atayu. Lu awed mangibyegbyega un siya kalu ustu'n tagun Kristu, somsomkola otyan chi kilatatagula. Ti ulay chikami, tagu chikami bo kan Kristu. ⁸ Chakampun un mabiilak, ulay lu lalabos chi mangkokopyak un malakchey si kalobbonganmi un bumibiyang kan chikayu ti Apudyus chi langatod si kalobbonganmi un tumuyung

† *Psalm 112:9*

kan chikayu, chakampun un manyam-alanmi kan chikayu. ⁹ Ked achiyu kalan un og-ogyatok chikayu si alla'n suyatku. ¹⁰ Ti awed cha mangibyega un lateyochak si suyat ngim lu sangwalan lakapsutak ya lappun simbin chi pin-ak ug-ugguchon. ¹¹ Ked maawatan otyan cha katlat un tagu un lappun mansabyaliyan cha insuyatmi kan chikayu lu achayu kami, ya koonmi lu awed kami kan chikayu.

¹² Lappun teyodmi un mangiyisu si long-egmi si cha mangichaychayaw si long-egcha. Tuttuwa'n lappun mapuutcha. Mangwacha si uwacha'n iisong chi long-egcha ya man-asichayawcha. ¹³ Ngim chikami, achipunmi ichaychayaw chi chakampun un illidchon Apudyus kan chikami, ti siyad ichayawmi mangwaanmi si ipakwala, ked lipati kayu si hachi. ¹⁴ Ked achipunmi lablabson chi biyangmi, ti chikami ummula langibyegybyega kan chikayu si Bibiyu'n Chameg mipangop kan Kristu. ¹⁵ Ked chakampun un ichayawmi kawachi un killingwan cha uchum un tagu. Ngim lamalamaonmi un kumoskoschey pammatiyu ta awed katuyunganmi. Pasig un awed kami si sakup un illidchon Apudyus. ¹⁶ Ti pionmi un ingkami ibyegybyega Bibiyu'n Chameg kan cha uchum un ili un achayu lu chikayu. Chakampun un masapuy'n ichaychayawmi kawachi'n killingwan cha uchum un tagu si sabyali'n ili. ¹⁷ Ngim kalan chi liigili un ugud Apudyus, "Lu silu mampachayaw, ichayawla otyan chi killingwan Apudyus." ¹⁸ Ti achipun Apudyus awaton chi tagu'n mangichayaw si long-egla, ngim cha tuttuwa'n michayaw cha hachi'n ichayaw Apudyus.

Si Paul Ya Cha Hachi'n Silan-apostoles

(Gal. 1:6-10; Php. 4:15-18)

11 Alusanyu otyan sakon ulay isuk chi latingang kan cha alla'n ibyegak. O, alusanyu sakon. ² Ti mangimulak kan chikayu un isun chi man-iimun Apudyus lu sabyali patiyonyu. Ti miyalig kayu si mampeykas un byebyeyasang un intuyegku'n miyasawa si ossaan un leyaki, siya si Kristu. ³ Ngim umogyatak ti maallilaw ked chi somsomokyu ya maawis kayu si sabyali'n tudtuchu ked man-awichenyu sipupusu ya mampeykas un ayatyu kan Kristu, un isun Eve un silikapan chi uyog. ⁴ Ti lu awed umali'd utlat un mangibyegybyega si sabyali'n Jesus un chakampun un isun chi imbyegybyegami, lalakayu'n tuttuwaon chicha. Willu lalakayu'n awaton chi sabyali'n Ispiritu lu ha Ispiritun Apudyus un sigud un ilawatyu, willu lamati kayu si sabyali'n chameg lu ha imbyegybyegami kan chikayu un pilatiyu. ⁵ Ngim ammu un chakampun si labyabyaak lu cha mangkakapotog un apostolesyu. ⁶ Ulay lu buwatku un man-ugud, ngim chakampun un langkuyangak si ammu. Impakaawatmi cha alla kan chikayu si losan un timpu.

⁷ Ked lappun silinginku si tangchenku si langibyegybyeg-ak kan chikayu si Bibiyu'n Chameg. ^{††} Impabyabyak chi long-egku taplu michayaw kayu. Ha

† Jeremiah 9:24. Itullongyu 1 Corinthians 1:31 †† 1 Corinthians 9:3-18

byasuy kamma killingwak? ⁸ Ha laludtuchuwak kan chikayu, tilangchelalak kan cha mamati si uchum un ili, ked isun chi ilakawak chicha taplu matuyungan kayu. ⁹ Ti ha illiinggewak kan chikayu, lu awed kasa-puyak achipulak mangkochow kan chikayu, ti langatod cha susulud taku un leypu'd Macedonia si iluseyk. [‡] Kamatchi killingwak ya kook ti lawwingok un mapaligatan kayu. ¹⁰ Ha kilatuttuwaala un awed si Kristu kan sakon, lappun sinlobbong ulay silu kan chikayu ud Achaia un makwa'n mampagilok kan sakon un mangichaychayaw si allaya. ¹¹ Puggey un ibyegak cha alla? Gapu ta lawwingok chikayu! Ammun Apudyus un ay-ayatok chikayu. ¹² Ked ituyutuyuyku koon cha pin-ak koon si sala taplu lappun in-ilon cha mangibyegybyegan apostolescha kalu un mampachayaw un man-isu kalu cha pin-acha koon si cha pin-ami koon.

¹³ Ti cha alla'n tagu, chakampun un tuttuwa'n apostolescha. Silan-apostolescha, sikapancha cha tagu si losan un kooncha, ya aginpepeyangcha'n apostoles Kristu. ¹⁴ Ked achi taku otyan maschaaw, ti ulay si Satalas ked makwa un mampeyang un isun chi anghel Apudyus. ¹⁵ Ked chakampun un lakaskaschaaw lu cha mansimsimbi kan siya ked mampeyangcha un isun chi mansimbi si katuttuwaan. Ngim ha mambyalagela, machusacha si losan un killingwacha.

Ha Lampampaligatan Paul Gapu Si Kila-apostolesla

(Gal. 1:11--2:10)

¹⁶ Isayedku ibyega, lappun otyan singkalan kan chikayu un latingangak. Ngim lu katchi kalanyu, alusanyu un chongyon cha alla'n mangipachayawak akit si long-egku. ¹⁷ Ti agammuk un chakampun kan Apu Jesus chi langibyega un uguchoch chi katla kan chikayu, ngim ulay isuk chi latingang ituledku'n mangichayaw si kamatla kan chikayu. ¹⁸ Ngim gapu ta achu cha mangichayaw si lailubungan un pin-acha koon, hachi bo mampachayawak. ¹⁹ Lalaing kayu siya, ked siya mangan-alusanyu si tilingang! ²⁰ Ti attomanyu cha tagu'n mambyalilola chikayu musassu, willu lukuponcha ya sikapancha chikayu willu amsiwoncha kan lipakoncha chikayu. ²¹ Ngim tuttuwa'n mabiilak un mangwa si isun chi pin-acha koon kan chikayu!

Ngim lu awatla'n mampachayawcha, maituledku bo'n mangichayaw si long-egku un isuk chi latingtingangan. ²² Lu kalancha'n Hebrewcha, Hebrewak bo. Ked lu kalancha'n Israelitascha, ulay bo sakon. Ked lu kalancha bo'n chicha galak Abraham, galakak mit bo kan Abraham. ²³ Ked lu kalancha'n mansimsimbicha kan Kristu, sinchumadlu chi mansimbiyak lu chicha. Isuk chi latingang un man-ugud. Laligat chi kawachi, libyayubyayuchak ya labyaubyalak ya achu bo amasku matoyan gapu si mangipapattiyak. ²⁴ Langalliman silapsaplitan cha Judio sakon si sintutlumpuyu ya siyam un saplit. ²⁵ Ked lamitlu bo'n silapsaplitalak kan cha iRome. Ked lamingsan chi labintukak. Ya lamitlu bo layam-alan chi bapur un lallugalak. Ya lamingsan un lalaptapyakak si byeybyey si sillabi ya sin-eygew.

‡ Philippians 4:14-15

²⁶ Singkawed chi lakwa kan sakon si lambiyabiyasiyak, langampiga un amasak maalud si chewwang, ked langampiga bo'n amasak mapatoy kan cha akkawan. Ya langampiga bo'n amas cha kailiyak un Judio mangtoyoyan kan sakon ya ulay bod cha Gentil. Ya achu bod cha kaam-amak si ciudad, si lugey un lappun ummili, si byeybyey ya sinchumadlu cha aginpapati un susulud kan Kristu. ²⁷ Launge-ungeyak ya laligligatak. Pappasig un lapuyapuyatalak, labitibitilak ya lauwauwawak, ya lappun kalok, lappun byeyoy un masuypak ya lappun silupku. ²⁸ Ked chakampun bo un abus cha hachi, ti biligat un machanchalagelak gapu kan cha losan un mamati un pin-a manchetchetong si kaili-ili. ²⁹ Ta lu awed kumapsut chi pammatila, kumapsutak bo. Ked lu awed masulisug makabyasuy, maam-amod chi sigebye chi somsomokku.

³⁰ Lu awed masapuy'n pachayawak, siyad ichayawku cha byaleg un mangipaila si kilakapsutku. ³¹ Ked si Apudyus un Aman Apu Jesus chi machaychayaw chi ngachsenla si ing-inggala, ammula un achipulak mantuntulli. ³² Si illinggewak ud Damascus, impabyentay chi gubillachuy un chilutukan Ari Aretas chi losan un liwangan chi ciudad ta chokmaalak. ³³ Ngim cha mamati udchi, inyinchayulak impacheya si lasin chi tiluping un ayed chi hachi'n ili, ot lakaawichak.

Cha Hachi'n Impailan Apudyus Kan Paul

12 Masapuy'n ituyuyku un mangichayaw, ulay lu lappun maitodla. Ked si sala ug-ugguchok cha impain-ilop Apu Jesus kan sakon ya cha impakaammula. ² Awed chi osa'n lamati kan Kristu un lipangatu ud langit un inggewan Apudyus. [†] Simpuyu ya opat un tawon chi lummaus. Achipunku ammu lu kalichodwala ummoy willu lipati long-egla, si Apudyus abus chi langgagammu. Ha ammuk, liiyoy si hachi'n kabiyuwan un lugey. ^{††} Ked udchi langit, illinggew chi chingngeyla'n achipun Apudyus ipalubus un maugud, un achipun chi tagu maibyega. ⁵ Ked siya ichayawku alla'n tagu, ngim achipunku ichayaw chi long-egku ti siyad ichayawku kilakapsutku. ⁶ Lu piok un mangichayaw si long-egku, mamaila un chakampun un latingangak ti pasig tuttuwa cha losan un ibyegak. Ngim achipunku ichayaw ti issak un awed mangibyega'n langatngatuwak lu ha intullongla un killingwak willu chingngeyla un ilugudku.

⁷ Taplu achipulak mamaspaswey gapu kan cha achu'n lakaskaschaaw un intullongku kan impalubusla lamaligatan cha anghel Satalas kan sakon ta achipulak mamaspaswey. ⁸ Ked lamitluwok chilawat kan Apu Jesus ta kaalola otyan chi alla'n ligatku. ⁹ Ngim ha in-songbyatla kan sakon, kalala, "Umalay chi kacheguk kan sika un mangiyalus si halat un ligatlu. Ta siyad mangiklaam si kilabyelinku kumapsutam." Ked amod

[†] Issan Paul un mangipaswey mipanggop si long-egla, ked si in-ilopla, isun chi awed uchum un tagu si ibyegbyegala. Ngim maawatan taku si v. 1 ya 7 un long-egla ibyegbyegala. ^{††} Ha ibyegala si Greek... lipangatu si mikatlun langit. Ha bibliya ibyegala tiyun langit. Ha kabyabyaan ked awechen cha libuu. Ha mikadwa ked inggewan ilit, cha bituwon ya seyeg. Ha mikatlu ked inggewan Apudyus.

chi galasku un mangipaswey si kilakapsutku ta magiklak chi kilabyelin Kristu kan sakon. ¹⁰ Gapu kan Kristu, lappun kalala kan sakon lu lakapsutak, lu maibibiilak, lu laklak-amok cha ligat, lu mapampaligatalak, lu masuksuklutalak. Ti lu magiklak un kummapsutak, kumoscheyak ti pakoscheyola sakon.

Ha Chaleg Paul Kan Cha ICorinth

¹¹ Isuk chi latingtingangan ngim chikayu chi langipatut kan sakon un lambyalin katchi. Ti chikayu otyan chi mangipaswey kan sakon. Ti ulay lu lappun potogku, achipulak ilatiw si ulay silu kan cha langangatu'n apostolesyu. ¹² Ti ha illinggewak kan chikayu, ilalu-alusak cha losan un ligat ta ipailak kan chikayu osa'n tuttuwa'n apostoles. Ked achu bo cha killingwala'n sinye ya lakaskaschaaw. ¹³ Ked cha losan un killingwak kan cha mamati si cha uchum un ili, isun bod chi killingwak kan chikayu malaksig chi osa'n byaleg un achipunyu sakon gilastuwan. Ked pakawalolak otyan lu lawwing chi hachi!

¹⁴ Lakasagalaak si sala un umali kasin manggegakay kan chikayu, ked mikapitluk un umali utlat. Chakampun si mampatuyungak, ti chikayu mismu masapuyk chakampun un pilakyu. Ti chakampun un masapuy'n cha aalak chi mangatod si kasapuyan cha aamma ya iilla, ngim cha aamma ya iilla mangatod si kasapuyan cha aalak. ¹⁵ Ked lagalasok ulay gastuwok cha losan un awed kan sakon ya ulay chi losan un koscheyk para si laispirituan un biyegyu. Ulay kummapsut chi ayatyu kan sakon, maam-amod kumoschey ayatku kan chikayu.

¹⁶ Ked umalamung kayu un chakpun lambyalin un pakachegsolanyu. Ngim awed cha mangibyega un silikapak ya ilallilawku chikayu si tilutuli un ugud. ¹⁷ Ngim simma in-ilok un lalluku kan chikayu? Ha langgachingak kamma mipagapu si osa kan cha imbuunku kan chikayu? ¹⁸ Sakon un mismu langibuun kan Titus un umali utlat, ya imbuunku osa'n sulud taku un lamiyun kan siya. Ked lilukucha kamman chikayu? Achipun mit, ti os-ossaan chi Ispiritu un langichayan kan chikami ked os-ossaan chi panggopmi.

¹⁹ Ha somsomokyu lin inggala si sala, taktakcheyanmi chi long-egmi kan chikayu. Chakampun, ti abus un uguchonmi cha pion Kristu si sangwalan Apudyus ked losan un koonmi, ay-ayatok un susulud, kooncha losan ta matuyungan kayu. ²⁰ Ngim machalagelak lu ochesak chikayu un siyad pin-ayu koon cha lawwingok lu umaliyak utlat. Ked kook bo cha achipunyu pion, ti omyak chikayu lu ochesak chikayu'n mansusubog, man-iillapos, mallasu sumangaanyu, man-asiimut kayu, man-asikiyap kayu, man-asilikud kayu, man-asi-paswey kayu, kan lappun timpuyugyu. ²¹ Machalagelak lu umaliyak kasin, mabiilak kan Apudyus si sangwalanyu lu ochesak chikayu. Machalagelak lu manchachauyak gapu kan cha losan un lakabyasuy si lummaus un eygew ya achipuncha lambyabyawi si lawwing un kokkooncha ya lakachegchegascha ya cha losan un lawwing un pipion chi long-eg.

Ha Alungus Un Tudtuchun Paul

13 Sala pamitluk un umali manggeggakay kan chikayu utlat. Kalan chi liigili un ugud Apudyus, "Lu awed ipabyasuycha kan chikayu, masapuy'n awed chuwa willu tiyu un tagu un malistigu lu tuttuwa." †

² Ha pidwan chi ummaliyak utlat, impatupgak imbyega kan cha lakabyasuy ya cha uchum ta iyageycha. Ked ha lappulak kan chikayu, kasinku bo impatupga kan chikayu losan un lappun makailisi si machusaancha si pitlu'n umaliyak. ³ Kook alla ta paloklokak kan chikayu un si Kristu leypuwan chi kalobbongak. Ti chakampun un lakapsut si Jesu Kristu un mangwa si koola kan chikayu, ngim ipailala pallakabyelinla kan chikayu. ⁴ Ti ulay lu kilakapsut Kristu latoyala si krus, ngim latagu gapu si kilabyelin Apudyus. Ked chikami lakapsut kami bo, si lipatyanmi kan siya. Ngim lu mipanggop si koonmi kan chikayu, ipailami pallakabyelin Apudyus si litimpuyugenmi kan siya si latattaguwala.

⁵ Kacha osa kan chikayu usigola long-egla ta mangitullongala lu tuttuwa un popotpotala pammatila. Sigulachu'n ammuyu un awed si Jesu Kristu kan chikayu, malaksig lu chakampun un tuttuwa'n lamati kayu kan siya. ⁶ Lamlamaok un maammuwanyu un tuttuwa'n apostolesak. ⁷ Iluwalumi kan Apudyus un lappun otyan

† Deuteronomy 19:15

koonyu si lawwing, chakampun un gapu ta mangyogenmi ngim gapu ta koonyu ustu, ulay lu isun chi laabyak kami. ⁸ Ti lappun kalobbonganmi un mallawing si katuttuwaan, ngim alla pallakabyelinmi un mansimbi si katuttuwaan. ⁹ Magalasan kami lu lakapsut kami ked mangkoschey kayu. Ked ha iluwalumi kan Apudyus miyustu-ustu otyan pammatiyu kan siya. ¹⁰ Ked hachi panggopku'n mangisuyat si alla ti lappulak kan chikayu, taplu lu umaliyak utlat achipunku ipaila kalobbongak un malusa kan chikayu. Ti ha manguseyak si alla'n kalobbongan un illidchon Apu Jesus kan sakon, ta bumayuwanyu, chakampun si mayam-alanyu.

Ha Paminchisyun

¹¹ Susulud, hachi ibyegak kan chikayu. Otyan ta bibiyu kayu losan utlat, ya pabiyuwonyu kachawiyanyu. Siyad isosomokyu'n abus cha imbyegbyegak kan chikayu. Mantitimpuyug kayu ot mallinawa kayu. Ked si Apudyus un puun chi ayat ya lin-awa, iinggew kan chikayu.

¹² Man-asikumusta kayu un ipailayu ayatyu kan cha biyunyu. ¹³ Losan cha alla'n tagun Apudyus, pakumustaoncha chikayu utlat.

¹⁴ Ha kachegun Apu Jesus ya ayat Apudyus ya timpuyug chi Ispiritu awed kan chikayu losan.

Galatians

Kan Cha

1 Sakon si Paul un lachutukan un apostoles Jesu Kristu. Chakampun un tagu lanchutuk kan sakon, ngim si Jesu Kristu ya si Amala'n Apudyus un lagu kasin kan siya si latoyala. ²Allaya suyatku kan chikayu ud Galatia. Losan kami kan cha biyun taku'n mamati utla, pakumustakonmi chikayu losan un pin-a manchetchetong un malaychayaw kan Apudyus si kaili-ili'd Galatia.

³Otyan ta pasig Ama taku'n Apudyus ya Apu taku'n Jesu Kristu kacheguwan chikayu losan ya mallin-awaoncha bo cha somsomokyu.

⁴Si Jesu Kristu un Apu taku, inchuyala long-egla un matoy gapu si byasuy taku, ta maseyaklibyen taku si sala'n kilalawwing un makmakwa si alla'n pita. Killingwan Jesu Kristu cha allaya ta matungpey cha pion Ama taku'n Apudyus. ⁵Taplu machaychayaw si Apudyus si ing-inggala. Amen.

Os-ossaan Chi Bibiyu'n Chameg Un Mataguwan Taku (2Co. 11:1-4;1Ti. 1:3-7)

⁶Patungechak maschaaw kan chikayu, ti mallasu ga lan-awichenyu kan Apudyus un lamili kan chikayu gapu si kachegun Jesu Kristu. Ti siya kalu sanguwonyu sabyali un tudtuchu un siya kalu bo bibiyu'n chameg ⁷Ngim ha katuttuwaan, lappun uchum si bibiyu'n chameg un mataguwanyu lu achi abus cha in-tudtuchumi. Ngim awed cha uchum utlat un manyaman si somsomokyu un ipappachascha sukatan chi bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesu Kristu. ⁸Ngim ulay lu chikami willu anghel un mampeypu'd langit chi mangibyegbyega kan chikayu si sabyali'n bibiyu'n chameg un maibusuy si lagamputmi imbyegbyega kan chikayu, machuchusa ud impiyeylu! ⁹Lagamputmi imbyegbyega cha kamatchi kan chikayu, ngim ikasinku ibyega, lu awed mangibyegbyega kan chikayu si sabyali'n bibiyu'n chameg un maibusuy si pilatiyu, machuchusa siya ud impiyeylu!

¹⁰Ked himma mammammokanyu kan sakon lu? Ha somsomokyu lin un siyad singsingtok chi michayawak kan cha tagu un chakampun si michayawan Apudyus? Ta lu siyad gamgamak chi chayaw cha tagu, achipunku ituyuy un mansimbi kan Jesus.

Ha Langean Paul Si Kila-apostolesla (Act. 9:1-32)

¹¹Susulud, masapuy'n maawatanyu un ha bibiyu'n chameg un imbyegbyegak, chakampun un somsomok

cha tagu lampeypuwala. ¹²Ti chakampun bo un tagu langagammuwak willu awed langitudtuchu kan sakon, ngim si Jesu Kristu mismu'n langipatigammu kan sakon.

¹³Lachamegyu mambibiyegku si chamu un langipapattiyak si kachawiyen cha Judio. Lamangpanguwolak kan cha chogwasku'n Judio ti patungedku impapati kachawiyen cha chachakkeymi. Ked patungedku pilampaligatan cha mamati kan Jesu Kristu ya pilachasku'n yam-alon chicha.

¹⁵Ngim ulay kamatchi cha killingkingwak, kilacheguwalak kan Apudyus, ti ulay chi chaampunku miyalakan, chiluchuttukalak gapu si kachegula ya ilayagelak un mansimbi kan siya. ¹⁶Ot gummatong pun chi ustu'n timpu un impatigammula kan sakon chi mipanggop kan Alakla'n Jesus, taplu ibyegbyegak kan chikayu'n Gentil. Chakampun un ilachek si tagu, ¹⁷willu ummoyak ud Jerusalem lan-achey kan cha hachi'n ummun-ula'n apostoles, ti ha killingwak, langaw-asak ud Arabia asiyak ot mangulin kasin ud Damascus. ¹⁸Ked lummaus pu tiyu'n tawon, ummoyku gillaggakay si Peter ud Jerusalem, ot illinggewak kan siya si lasawayan si liman eygew. ¹⁹Ngim lappun intuntul-longku kan cha uchum un apostoles, abus si James un sulud Apu Jesus. ²⁰Tuttuwa losan cha alla'n isuyatku kan chikayu. Ammun Apudyus un achipulak mantuntulli.

²¹Oli pun, ummoyak bo kan cha ili un sakupon chi Syria ya Cilicia. ²²Ngim si hachi'n timpu, lappun sinammu kan sakon kan cha hachi'n mamati kan Jesus ud Judea. ²³Ti siyad abus un chameg cha tagu kan sakon chi lamampaligatak kan cha mamati si sin-eygew, ngim si sala, alla'n ibyegbyegak chi pammati'n pilachasku'n yam-alon. ²⁴Ot chilaychayawcha si Apudyus gapu kan sakon.

Ha Ummallamungan Cha Si Kila-apostoles Paul (Act. 15:1-21;2Co. 11:16-33)

2 Lummaus pu lasawayan si opat un tawon, ummoy kami kasin kan Bernabas ud Jerusalem ked ilawitmi si Titus. ²Ummoy kami udchi gapu ta impatigammun Apudyus. Gummatong kami pun, ummoyak lakaugud kan cha apostoles un pin-a mangipangpangu kan cha mamati. Ot imbyegak kan chicha bibiyu'n chameg un ibyegbyegak kan cha Gentil ta ammuwoncha un ustu pin-ak imbyegbyega ta achi kenga imbyegbyegak si chamu ya sala. ³Ot ummalla-

mungcha un ustu losan, ulay bo si Titus un biyunku un Gentil, achipuncha impatut impasogyat. ⁴ Ngim illinggew cha uchum un mangipatut un lakaamung kan chikami un aginapati, ummalicha'n mantamcheg lu puggey un chitaku'n lamati kan Jesu Kristu ked mipalubus un achipun tumungpey si ugalin cha Judio. Ti ha somsomokcha, ipatutcha pakwa cha alla kan chitaku. ⁵ Ngim pulus un achipunmi tiluttuwa chicha, ulay sin-akitan, taplu michagas chi katuttuwaan un bibiyu'n chameg kan chikayu.

⁶ Ngim cha alla'n maibilang un langangatu un isun cha papangat taku, ulay silu cha man lappun mansabyaliyala kan sakon, ti lappun pilihan Apudyus si tagu ya lappun bod inchogacha si intudtuchuk. Ked ha mangibyeg-ak gapu ta isula un lappun sumabyaliyak kan chicha'n papangat, ti chakampun un lapotog kan sakon chi kilasasaedcha, kan chakampun un kilasasaed chi mangibilangan Apudyus si tagu. ⁷ Ti ilagammucha'n chilutukalak kan Apudyus un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg kan cha Gentil. Isun bod chi lanchutukala kan Peter un mangibyegbyega kan cha Judio. ⁸ Ti si Peter, lakwa un apostoles cha Judio gapu si pallakabyelin Apudyus, ked siya bo isun chi lakwa kan sakon un apostoles cha Gentil. ⁹ Ked biligbig cha James, Peter ya John un maibilang un papangat cha mamati un Apudyus chi lanchutuk kan sakon. Ked lilamalucha chikami kan Barnabas ta mangipain-ancha un mangkakadwa kami. Ked lan-asideulanmi un chikami kan Barnabas chi umoy mangibyegbyega kan cha Gentil ya chicha bo kan cha Judio. ¹⁰ Ked ha abus un chilawatcha kan chikami, sosomkonmi un tumuyung kan cha kakapus un mamati ud Jerusalem, ked siya bo insosomokku un koon.

Ha Langomyan Paul Kan Peter Ud Antioch

¹¹ Ngim si ummaliyan Peter ud Antioch si osa'n eygew, ilomyak siya si sangwalan cha tagu ti laillachu. ¹² Kamatla lakwaala: Si gummatngan Peter ud Antioch, lakaubung kan cha uchum un mamati un Gentil. Ngim si hachi, gummatong pun cha uchum un Judio un imbuun James un lampeypu'd Jerusalem, lummissut un lakaubung kan cha Gentil ot summila ti umogyat kan cha Judio un mangipatut un masapuy'n masogyatan cha losan un mamati. ¹³ Ot cha uchum un mamati un Judio ud Antioch, tiluyedcha bo si Peter, ammucha losan un cha pin-acha kingwa ked chakampun un ustu. Ked ulay si Barnabas, laawis si killingwan Peter un ag-agin. ¹⁴ Ngim laammuwak pun un achipun mitimbuyuy chi killingwacha si katuttuwaan un intudtuchun chi bibiyu'n chameg, ilomyak si Peter si sangwalancha losan. Kamatla imbyegak: "Peter, tuttuwa'n Judioka, ngim inyageylu un maluttuwa si ugaliyu'n Judio gapu si lamatiyam kan Jesu Kristu. Ked puggey ipatut si sala ipakwa kan cha Gentil chi ugalin cha Judio lù?"

† Si lintog Moses, mipalit un makakan chi osa'n Judio si cha Gentil langked lu mangan si paliyaw ked machimok.

Chakampun Un Malungpayan Si Lintog Chi Mataguwan

(Rom. 6:5-6;7:4-13;9:30-33;Eph. 2:8-9)

¹⁵ Ot intuyuyku'n kalan kan chicha losan, "Lisisigud un Judio taku ti liyalak taku un Judio, ked chakampun un isu taku cha Gentil un lappun ammucha si lintog Apudyus. ¹⁶ Ngim ammu taku mit un chakampun un malungpayan si lintog Apudyus un inggilin Moses chi makaalan chi lakabyasuyan kan Apudyus, ti abus chi mamatiyan kan Jesu Kristu. Ked ulay chitaku un Judio, abus chi lamatiyan taku kan Jesu Kristu chi langibilangan Apudyus kan chitaku lalintog kan siya, ked chakampun un ha lalungpayan taku si hachi'n lintog. Ti chakampun un siyad makaalan chi byasuyn chi tagu kan Apudyus chi malungpayala si lintog taku un Judio." ††

¹⁷ Ked hachi mangawatan taku un ulay chitaku un Judio, malagbyasuy taku, un isun cha Gentil. Ngim makwa un kalan taku, si Kristu langwa kan chitaku malagbyasuy gapu si langiwalilan taku si lintog ta mamati taku kan siya? Lai, chakampun si katchi! ¹⁸ Ti ha katuttuwaan ked, ipailak un lakabyasuyak lu ulilok kasin chi lintog un lan-awichek si sin-eygew. ¹⁹ Ti hachi'n lintog, laaawwatak un lu silu sumupling, matoy. Ked lappun lamlamak un matuyungan si hachi'n lintog. Ked si Jesu Kristu lamlamaok un maluyung kan sakon un mangwa si pion Apudyus. ²⁰ Ti libilang un lakakatoyak kan Jesu Kristu si krus, ked chakampun kan sakon chi mangituray si somsomokku si sala'n katattaguk, ngim si Jesu Kristu un awed kan sakon. Ti ha biyegku si sala, ked mibyesey si pammatik si Alak Apudyus un langipaila si ayatla kan sakon ya inchuyala long-egla para kan sakon. ²¹ Susulud, achipun makwa un iwalin taku kachegun Apudyus. Ta lu siyad mangibilangan Apudyus un lakaalan cha byasuyn cha tagu kan siya gapu si lalungpayan cha si lintog Moses, achi kappay lappun simbin chi latoyan Jesu Kristu.

Pammati Mataguwan, Chakampun Un Lintog

(Rom. 8:1-17)

3 Chikayu'n iGalatia, isuyu latingang! Silu lamaliw kan chikayu un lallasuga lamatiyanu si sabyali? Lalaweg mit chi lantutudtuchumi kan chikayu mipang-gop si latoyan Jesu Kristu si krus! ² Awed chi imusok kan chikayu: Ha laawatyu kamman chi Ispiritun Apudyus gapu si lalungpayanyu si lintog? Willu gapu si lamatiyanu kan Jesu Kristu si langngeyanyu si bibiyu'n chameg? ³ Isuyu latingang! Lallugi kayu si laapudyusan un biyeg gapu si tuyung chi Ispiritun Apudyus, payuggey ituyuy si uwayu'n kabyeeyan? ⁴ Ha lappun gey simbin cha achu'n lapachasyu malipud si lamatiyanu kan Jesu Kristu? Papayalonyu otyan. ⁵ Somsomkonyu alla: Ha langidchen Apudyus si Ispirit-ula, ta inggew kan chikayu, ya langipain-ala si lakaskaschaaw? Gapu kamman si lalungpayanyu si lin-

†† Psalm 143:2

tog willu ha lamatiyanu si bibiyun chameg mipang-gop kan Jesu Kristu un chingngeyyu?

⁶ Iyaligku lakwa kan apu taku'n Abraham, liigili si ugud Apudyus un, "Si Abraham, pilatila imbyegan Apudyus, ked gapu si hachi'n pammatila, imbilang Apudyus siya lalintog." ⁷ Ked maawatanyu otyan un cha tagu'n mamati kan Apudyus, chicha cha tuttuwa'n galak Abraham. ⁸ Liigili si ugud Apudyus si awi un gumatong chi eygew un ibilang Apudyus cha Gentil lalintog lu mamaticha kan siya. Ked hachi bibiyu'n chameg un imbyegan Apudyus kan Abraham un kalala, "Mipagapu kan sika, mabinchisyulan cha losan un tagu si ala'n pita." ⁹ Ot binchisyulan Apudyus cha losan un mamati un isun chi laminchisyulala kan Abraham gapu bo si pammatila kan siya.

¹⁰ Ked losan un mallamlama un awaton Apudyus siya gapu si malungpayala si lintog, ked machusacha si ing-inggala un inggilin Moses. Kapilitan un machusa, ti ha liigili si ugud Apudyus, kalala, "Losan un achipun tumuttuwa si ulay ossaan un lintog Apudyus un inggilin Moses, machusa cha ing-inggala." ¹¹ Mismu'n Apudyus chi langibyega si hachi, ked awed kamman tagu si ilynla tiluttuwa lintog? ¹² Ked susulud, patunged lalaweg un achipun makwa un ibilang Apudyus chi tagu lalintog kan siya gapu si lalungpayala si lintog. Ti kalala, "Ibilang Apudyus chi tagu lalintog lu mamati kan siya, ya makatagu kan siya si ing-inggala." ¹³ Ngim ha lintog, sabyali kalala, ti chakampun un pammati lambyeseyala, ti kalala, "Ha tagu un malungpey si losan un bilin chi lintog ked achipun machusa, makatagu kan siya si ing-inggala." ¹⁴

¹⁵ Ngim gapu ta lappun tagu si makatungpey si losan un bilin chi lintog, losan otyan cha tagu machusa. Ngim bilayachen chitaku kan Jesu Kristu ti inchuyala long-egla un machusa ta masaka taku. Ti liigili un kalala, "Losan un tagu'n machusa mibitin si kayu, hachi main-an chi chusan Apudyus kan siya." ¹⁶ Ked kamatchi lakwa kan Jesu Kristu taplu makwa un awatonyu un Gentil cha ingkarin Apudyus kan Abraham, Ti si sala, lu mamati taku kan Jesu Kristu, umali Ispiritun Apudyus kan chitaku losan, ti siya ingkarila.

Ha Mansabyaliyan Chi Ingkarin Apudyus Si Lintog Moses

(Rom. 4:1-22; Heb. 6:13-15)

¹⁷ Susulud, useyok un mantuyachen chi billigat un makmakwa. Lu awatla'n mantuyeg cha chuwa'n tagu ked pilinmaancha hachi'n tuyeg, achipun makwa un awed mangobos willu maloga si hachi'n lantuyagencha. ¹⁸ Ked awed chi ingkarin Apudyus kan Abraham un awed chi osa'n galakla un lumoswa. Ked maawatanyu otyan un chakampun un kalala'n iloswan cha achu'n galakla, ti ha kalala, iloswan chi ossaan un

galakla. Ked hachi'n galakla, siya si Jesu Kristu. ¹⁹ Ked lisisigud chi hachi'n intuyeg Apudyus kan Abraham un ingkarila'n iloswala si umali'n eygew. Lummaus pu opatgasut ya tiyumpuyun tawon asiyot Apudyus idchon chi lintog kan Moses. Ked achipun makwa un ha lintog iwalinla lantuyagen cha Apudyus kan Abraham ti lisagsagulud chi lintog. ²⁰ Ti himma simbin chi langikariyan Apudyus, lu mibyeseey si malungpayan si lintog un lisagsagulud! Ti ha katuttuwaan, illidchon Apudyus chi intuyegla kan Abraham un makataguwan si ing-inggala ti siya ingkarila.

Ha Kauseyan Chi Lintog

(Rom. 7:7-13; 11:32; Eph. 2:1-10; Col. 3:11)

²¹ Kalanyu lin un, simman bo simbin chi lintog? Somsomkonyu allaya: Ha kauseyan chi lintog, un insagsagulud Apudyus, taplu awed mangilasalan cha tagu si kilalawwing cha pin-acha koon. Ti ha simsimmok Apudyus, matungpey cha hachi inggala lu gumatong chi osa'n galak Abraham un langikariyala. Hachi'n ingkarin Apudyus, patunged lapotog lu hachi'n lintog. Ti ilanyu: Ha langibyeg-an Apudyus si lintog, imbuunla cha anheles un isun chi mambyega, ked chicha langibyega kan Moses asila ot ibyega kan cha tagu. ²² Ngim hachi'n ingkarin Apudyus kan Abraham, lappun lambyega ti si Apudyus un mismu ummoy lakatuyeg kan Abraham.

²³ Kalanyu lin un lu kamatchi, suplingon chi lintog chi hachi'n ingkarin Apudyus. Ngim chakampun! Ti ilanyu: Lu awed lintog un kalobbongala'n malagu si tagu, losan otyan cha tagu maibilang lalintog kan Apudyus lu tungpayoncha lintog. ²⁴ Ngim achipun umalay chi lintog un malagu si tagu, ti imbyebyeggan chi liigili si ugud Apudyus un labyabyayud cha losan un tagu si kilabyelin chi byasuy. Ked masapuy'n mamaticha kan Jesu Kristu, ta makwa un idchon Apudyus kan chicha hachi'n ingkarila un mataguwancha.

²⁵ Si chaampun Jesu Kristu umaliyan, isun chi imbyabyayud chitaku si lintog ti siya langiyaachug kan chitaku. Imbyabyayudla chitaku inggala lipatigammu mipanggop si mamatiyan kan Jesu Kristu. ²⁶ Ked isun chi hachi'n lintog chi lalitingney kan chitaku inggala si ummaliyan Jesu Kristu. Ngim gapu ta ummali si Jesu Kristu, makwa un ibilang Apudyus chitaku lalintog kan siya gapu si mamatiyan taku. ²⁷ Ngim si sala un gumatong chi mamatiyan kan Jesu Kristu, chakampun un lintog chi malitingney kan chitaku.

²⁸ Ked gapu si pammati taku kan Jesu Kristu, libilang taku alak Apudyus. ²⁹ Ked chitaku losan un mamati ya labunyagen gapu si lamatiyan taku kan Jesu Kristu, tuyachon taku somsomokla ta siya mansosomsomok taku. ³⁰ Ked si sala, lappun mansabyaliyan cha Judio ya cha Gentil, musassu willu chakampun, ulay leyaki kan

† Genesis 15:6 †† Deuteronomy 27:26 ‡ Habakkuk 2:4 Itullongyu Romans 1:17 †† Leviticus 18:5 Itullongyu si Romans 10:5 †† Deut. 21:22-23 Ha ugalin cha Judio si awi, lu patoyoncha chi osa'n tagu un lakodchongan un matoy, ayancha long-egla ya ibitinchu si kayu willu si posti isun chi sinyey un chilusan Apudyus siya.

††† Ha ugalin cha Romans ya Griego un simbyeyan, awed musassucha un man-ayyuwan si alakcha si olom tawonla inggala 16. Ha kawachin chi alla'n musassu ked kadwaala alak un man-iswila, ya ayyuwalala ta achipun lumawing chi ugalila. Lu chumakey hachi'n alak, lagamput chi kawachin chi musassu.

byebyai ti man-iisucha si sangwalan Apudyus gapu si lamatiyancha kan Jesu Kristu. ²⁹ Ked lu tagu chikayu kan Jesu Kristu, ulay lu Gentil kayu, mibilang kayu un tuttuwa'n galak Abraham ya chikayu manginlaksun kan cha losan un ingkarin Apudyus kan Abraham.

4 Awed bo iyaligku kan chikayu mipanggop si lintog. Ha uyok un alak, lu matoy chi amala, mallak-sunla losan cha kukkuwan chi amala. Ngim gapu si kilauyokla, isun chi man-isucha si musassun amala ulay siya singkuwa si losan. ² Ti masapuy'n potgola losan cha ibyegan cha piliyeyn amala un mangichayan kan siya inggala gumatong chi timpu un imbyegan amala un siya mangichayan. ³ Isula bo kan chitaku, ti ha chaampun taku mamatiyan, isu taku musassu un potgon taku losan cha ugalin cha chachakkey taku si alla'n pita. ⁴ Ngim gummatong pu ustun timpu un inkodchong Apudyus, imbuunla alakla si alla'n pita ked lambyalin tagu un inyalak chi osa'n byebyai. Liyalak un Judio un tumuttuwa si lintog cha Judio ⁵ ta awed in-ilo-la'n malaka kan cha losan un isun chi musassun chi lintog, taplu mambyalilola chitaku alak Apudyus.

⁶ Ha langipain-an Apudyus un ilalakla chitaku ked ha langibuulala si Ispiritun Jesu Kristu un inggew kan chitaku, ked siya mangitudtuchu kan chitaku si mangawagen taku kan Apudyus "Ama." ⁷ Ked si sala, chakampun un musassu taku ti alak chitaku kan Apudyus. Ked gapu ta alak chitaku kan Apudyus, makakuwa taku bo kan cha losan un ipalaksunla.

Ha Manchalagen Paul Kan Cha Hachi'n IGalatia (Col. 2:16-19)

⁸ Si chamu'n chaampunyu maawatan chi mipanggop kan Apudyus, tuttuwa'n musassu chikayu si hachi'n silan-apudyus un killingwan chi tagu. ⁹ Ngim si sala tilagammuyu tuttuwan Apudyus, ti imbilangla chikayu alakla, payuggey ulilon cha hachi'n sigud un ugaliyu un lappun pulus simbicha si mataguwanyu? Puggey un pionyu'n kasin mammusassu kan chicha? ¹⁰ Ya puggey bo un ngililonyu cha hachi'n eygew ya buyan ya tawon un ngililon cha Judio? ¹¹ Patungechak machalagen kan chikayu! Ti lappun kaggey simbin cha losan un kilawachik si lantudtuchuwak kan chikayu.

¹² Susulud, kewayu ta alusanyu tuyachon sakon. Ti chakampun un lintogmi'n Judio cha mambyaseyak un lawayawayaalak, isuyu bo si chaampunyu mangngeyan si lintog. Ya bibiyu losan cha killingwayu kan sakon lu ha killingwak kan chikayu si sin-eygew. Ked uliyonyu otyan cha hachi'n somsomokyu. ¹³ Am-muyu un gapu si lasakitak illinggewak iliyu, ked hachi chamchamu un langitudtuchuwak si bibiyu'n chameg kan chikayu. ¹⁴ Ngim ulay lapaligatan kayu gapu si hachi'n amod un sakitku, chakampun un lasngay kayu ti ilan-alusanyu ya achipunyu sakon bilaybyay-an. Ti limangiliyak un isun chi anghel Apudyus, willu Jesu Kristu un limangiliyu. ¹⁵ Himma ummoyan cha hachi'n impailayu'n sayakaw kan sakon? Ked lu makwa otyan, ulay ukaonyu atayu ya isukatyu si atak. Kamatchi sayakawyu kan sakon! Ked puggey un summabyali

somsomokyu kan sakon si sala? ¹⁶ Ha lambyalilak kabusuuyu gapu si langibyeg-ak si katuttuwaan kan chikayu?

¹⁷ Cha uchum un tagu utlat sabyali itudtuchucha, ay-ayuwoncha chikayu. Ngim sabyali gagayacha ti lumawinganyu, ha pioncha michoga kayu kan chicha ta man-awichenyu chikami ya cha intudtuchumi taplu chicha cha ichayawyu. ¹⁸ Achipunku kalan un lawwing lu awed tagu un mangipaila si tuttuwan ayatla kan chikayu lu lappun otyan lawwing si panggopla, ya sis-siyaola ulay lappulak willu awechak. ¹⁹ Chikayu'n aalaku kan Jesu Kristu, mapampaligatan chi som-somokku kan chikayu un isun chi manliligat chi alla'n umalak, ti insakitku manguuwayak si kumoscheyan chi pammatiyu kan Jesu Kristu. ²⁰ Lu makwa otyan un awechak kan chikayu si sala, amman taku otyan man-ug-uggud, ngim gapu ta adchayuwan chi byettawa taku lappun ammu lu silu kook mipanggop kan chikayu.

Ha Miyaligen Chi Malungpayan Si Lintog Ya Ma-matiyan Kan Jesu Kristu

(Rom. 9:6-9; Heb. 11:11)

²¹ Chikayu'n simpion un malungpey si lintog un inggilin Moses, ha maawatanyu imbyegan chi hachi'n lintog? ²² Liigili si hachi'n lintog un chuwa alak Abraham un leyaki, ha osa, inyalak chi musassucha ked ha osa, siya inyalak chi gettok un asawala. ²³ Ha alak Abraham kan musassucha'n Hagar, liyalak si kachawiyun un liyalakan cha tagu. Ngim hachi'n osa'n alakla si ustun asawala, liyalak gapu si ingkarin Apudyus kan Abraham.

²⁴ Iyaligku cha alla'n chuwa'n byebyai si chuwa'n tuyeg un intuyeg Apudyus. Hachi'n musassu un Hagar ya losan un galakla, iyaligku chicha si lintog un imbyegan Apudyus kan Moses si bilig ud Sinai un sakupon chi Arabia. ²⁵ Siya bo tuyuy cha alla'n aligku ti Hagar chi osa'n ngachen chi bilig Sinai. Ked losan un tagu'n malungpey si hachi'n lintog, isucha musassu ti isucha ustun galak Hagar un lichoga kan cha hachi'n tagu'd Jerusalem si sala. ²⁶ Ngim ha ustun asawan Abraham un Sarah, un chakampun si musassu, miyalig siya si baru'n Jerusalem un ustun ili taku'd langit ya siya ila taku un mamati ²⁷ Ked lakwa'n tuttuwa liigili si ugud Apudyus un kalala,

"Sika'n byasig, manggangalaska!

Ulay lu lappun inyalaklu, matettyokka!

Ti ulay tilelan chika kan asawam,

ad-achu gilalaklu lu hachi'n byebyai un awed chi asawala."

²⁸ Ked susulud, chitaku miyaligen Isaac un inyalak cha Abraham gapu si ingkarin Apudyus, ti chitaku liyalak si ingkarin Apudyus. ²⁹ Ha alak un liyalak si kachawiyun un miyalakan chi tagu, pilampaligatala hachi'n alak un liyalak gapu si tuyung chi Ispiritun Apudyus. Ked siya isun chi sala kan chitaku ti cha hachi'n musassun chi lintog, pampaligatancha chitaku un mamotog kan Jesu Kristu. ³⁰ Ngim somsomkonyu

allaya'n liigili si ugud Apudyus, un kalala, "Pileyyawlu cha halat un musassu'n man-ila ti achipun makwa un makalaksun chi alak chi musassu si alak chi ustu'n asawala."³¹ Ked susulud, maawatanyu otyan cha pion chi alla un ibyega, un chakampun un galak chitaku si musassu ti galak chitaku si byebyai un chakampun si musassu.

Chakampun Un Lintog Chi Matungpey Ti Si Jesu Kristu Ya Bilinla

(Rom. 2:25-29;4:9-12;1Co. 7:18-20)

5 Susulud, chakampun un sissiyen musassu taku ti liwayawayaan Jesu Kristu chitaku si kilamusassu taku si lintog! Ked isosomokyu cha hachi'n killingwala, ked achiyu ipalubus un kasin chikayu mammusassu-won si lintog.

² Sakon si Paul un suludyu, ilawegku'n mangibyega kan chikayu, ked ammanyu chongyon: Lu mamati kayu un ha masogyatanyu maseyaklibyenyu, lappun simbin Kristu kan chikayu. ³ Somsomkonyu alla'n ibyegak ta ikasinku: Lu kalanyu'n masapuy'n matungpey kalu lintog mipanggop si sogyat, masapuy bo'n tut-tuwaonyu losan cha hachi'n lintog un inggilin Moses. ⁴ Cha hachi'n mangibyega un ha lintog chi tuttuwaoncha un mangibilangan Apudyus kan chicha lalintog, misilacha kan Jesu Kristu, ya achipun Apudyus chicha kacheguwan. ⁵ Ngim chitaku, manlamlama taku un ha mangibilangan Apudyus kan chitaku lalintog, ked gapu si kalobbongan chi Ispiritula, ya gapu bo si lamatiyan taku kan Jesu Kristu. ⁶ Ta lu mamati taku kan Jesu Kristu, lappun kalasin cha lasogyatan ya cha achipun, ti ha masapuy, ha lamatiyan taku kan siya un maila si man-asi-ay-ayatan taku.

⁷ Ha impapatiyu si chamu, ustu mit! Ked si sala sima langawis kan chikayu un sumila si katuttuwaan?

⁸ Chakampun mit un Apudyus un lamili kan chitaku leypuwan chi hachi. ⁹ Isun chi yeast, un ulay akit, paboteyola losan un mikamsala, hachi isun chi in-tudtuchucha kan chikayu. ¹⁰ Ngim mantegod chi som-somokku mipagapu kan chikayu, ti piyeyok si Apu Jesus un maluyung si somsomokyu ta achiyu wiwin-wichen cha hachi'n sabyalin itudtuchucha. Ti ha tagu'n mangallilaw si somsomokyu, ulay lu silu, ochesala machusaala kan Apudyus.

¹¹ Ngim ulay sakon, susulud, lu itudtuchuk un masapuy'n tuttuwaon taku lintog mipanggop si sogyat, achipulak otyan paligatan kan cha chogak un Judio mipanggop si itudtuchuk un latoyan Jesu Kristu si krus.

¹² Ha piok, cha hachi'n mangan-allilaw si somsomokyu mipanggop si sogyat, telancha otyan chikayu.

¹³ Susulud, ilayagen Apudyus chitaku ta mawayawayaan taku, chakampun un masapuy'n tuttuwaon taku yan chi lintog un inggilin Moses. Ngim achipun makwa un mallasunyu hachi'n mawayanyu'n mangwa kan cha byayangla'n pion chi long-eg, ti ha masapuy'n koon taku, man-asitilluyung taku kan cha biyun taku gapu si man-asi-ay-ayatan taku. ¹⁴ Ti losan cha lintog Apudyus, silalip-ut chi allaya'n osa'n bilin un kalala,

"Masapuy'n ay-ayatom chi asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu."¹⁵ Ngim lu man-asikotob kayu ya man-asisubog kayu, an-allechenyu ti kamatchi man-asiyam-alanyu.

Sabyali Pion Chi Ispiritun Apudyus Lu Ha Pion Chi Long-eg

(Rom. 7:14-25;8:1-17)

¹⁶ Allaya itudtuchuk kan chikayu: Ipalubusyu Ispiritun Apudyus un mangichayan si somsomokyu ya tut-tuwaonyu piola, ked kapilitan un achipunyu koon cha lawwing un sigud un pion chi long-egyu. ¹⁷ Ti ha lawwing un pion chi long-eg, issala pion chi Ispiritun Apudyus. Ked isula bo si pion chi Ispiritun Apudyus, un issala bo pion chi long-eg. Ked cha alla'n chuwa, man-asipatutcha si somsomok, ked achipun kayu makakopya si ammu'nyu'n bibiyu. ¹⁸ Ked lu Ispiritun Apudyus chi mangichayan kan chikayu, chakampun un lintog chi mangichayan kan chikayu.

¹⁹ Patunged mampapattak chi pion chi long-eg un lisisigud si tagu, ti ha piola, isuyopla chakampun si asawala ya koola cha losan un kilalawwing, ²⁰ un isun cha manchayaw si silan-apudyus, ya mangusey si pal-lakabyelin satalas un isun chi man-aalisig ya mam-bubuyun. Ked cha uchum un meypu si pion chi long-eg, siya gumulu ya susubbogen, ulay bo apos, sanga ya kilaagum. Ked ha chalilotlot cha hachi'n pion chi long-eg, siya mansisilaan un lappun timpuyug, ²¹ ti awed chi apos. Ya ulay bo bilubuuk ya liluluku ya uchum un lawwing. Imbyegabyegak kan chikayu ngim ikasinku bo ibyega un lu silu pin-a mangwa si kamatchi, achipun mipati si Mampangatan Apudyus.

²² Ngim sabyali ibungan chi Ispiritun Apudyus kan chitaku. Ti ha iloswala siya ayat, galas, lin-awan chi somsomok, kilaattom, kilaalus, malagchegu ya kil-abiyu, ya mantegochen, ²³ ya kilaalled ya palagpakum-byabya. Ta lu cha hachi awed kan chitaku, lappun lintog un sumupling kan chitaku. ²⁴ Losan un tagun Jesu Kristu, illissanacha lawwing un pion chi long-eg ti isun chi lipaticha lilansa si lilansaan Jesus si krus. ²⁵ Ked susulud, gapu ta Ispiritun Apudyus chi langatod si makataguan taku kan Apudyus si umali'n eygew, masapuy'n potgon taku siya si katattagu taku.

²⁶ Achipun taku malaysayaw ti lappun uchum si ibungala lu achi man-asiillapos ya lawwing un somsomok kan cha uchum.

Man-asituyung Taku

(Rom. 15:1-6)

6 Susulud, lu machuktayanyu'n lakabyasuy biyunyu, chikayu un ichayan chi Ispiritun Apudyus ammanyu byegbyegaan siya ta matuyungan un mangulin si ustu'n kopyala. Ngim allechenyu ta chakampun un siya bo makabyasuyanyu. ² Man-asituyung kayu lu awed malligatanyu, ti siya malungpayanyu si bilin Jesu Kristu un man-asiay-ayat taku. ^{††} Lu ha somsomok chi

† Leviticus 19:18 †† Ha imbilin Kristu ked awed si John 13:34, 15:12

osa un siya kalu ustu un achipunla kasapuyan chi ulay silu'n tuyung, ngim lappun akit mabyelinla, allilawola long-egla. ¹⁴ Kacha osa'n tagu, masapuy'n ammala somsomkon cha pin-ala koon ta ammuwola lu bibiyu willu lawwing. Ta lu bibiyu, hachi otyan chi magalasala ta achila iyisu cha koola si killingwan cha uchum, un italungcha ichayaw chi long-egcha kan cha tagu. ⁵ Ti kacha osa, siya otyan somsomkola kalobbongala'n koon.

⁶ Ha osa bo'n ibyegak, cha matudtuchuwan si ugud Apudyus, masapuy'n ibingayala si mabyelinla hachi'n pin-a maludtuchu kan siya si bibiyu. ^{††}

⁷ Achi kayu maallilaw, susulud, ti ammun Apudyus cha pin-ayu koon. Ti losan un koon ya immuyan chi tagu, siya bo apitola. ⁸ Ked lu koon chi tagu pion chi long-egla, apitola machusaala gapu si hachi'n killingwala. Ngim ha tagu'n mangwa si pion chi Ispiritun Apudyus, apitola bibiyu un meypu si Ispiritun Apudyus ked inggew kan siya si ing-inggala. ⁹ Ked achi taku otyan masngay un mangwa si bibiyu ta lu siya pin-a taku koon, gumatong chi timpu un mangapitan taku si gunggulan cha losan un killingwa taku un bibiyu.

¹⁰ Ked susulud, ha sala'n katattagu taku, ipapati taku un mangwa si bibiyu kan cha losan un tagu, amod gey kan cha biyun taku'n mamati.

Ha Alungus Chi Tudtuchun Paul

¹¹ Sakon si Paul un mismu'n langisuyat si allaya'n alungus cha ibyegak kan chikayu. Ilanyu kilachakeyn cha alla'n manggigilik!

[†] *Romans 12:3; 1 Corinthians 3:18* ^{††} *Luke 10:7; Romans 15:27; 1 Corinthians 9:11, 14; 1 Timothy 5:17-18*

¹² Cha hachi'n mangipatut un masogyatan kayu un siya kalu maluttuwaanyu si lintog, siyad singtoncha michayawan chi kilatatagucha. Ya kamatchi kooncha ta lisiyancha mapaligatancha gapu si mamatyancha kan Jesu Kristu un latoy si krus un siya mataguwan.

¹³ Ngim ha katuttuwaala, ulay cha hachi'n lasogyatan, achipuncha tuttuwaon cha lintog! Pioncha'n ipapattut chi kamatchi kan chikayu, ta awed isaysayawcha un potgonyu chicha. ¹⁴ Ngim kan sakon, chakampun un michayawak chi singtok, ti lappun uchum si ichayawku lu achi abus chi latoyan Apu taku'n Jesu Kristu. Gapu si latoyala, lappun somsomokku kan cha losan un lisisigud si tagu si alla'n pita ti patunged un lappun simbin cha kamatchi kan sakon si sala. ¹⁵ Ked lappun mansabyaliyala kan chitaku'n lasogyatan willu achipun, ti ha masapuy, bumayu alla'n somsomok.

¹⁶ Ked chikayu'n maluttuwa kan cha alla'n intudtuchuk, sapay otyan ta mallin-awaon Apudyus cha somsomokyu ya kacheguwala chikayu ti hachi makwa kan cha losan un tuttuwan tagun Apudyus.

¹⁷ Ked malipud si sala, lappun otyan maalibunguan chi somsomokku mipanggop si alla'n itudtuchuk. Ti impapatik un langwa si pion Apu Jesus un simmusassu kan sakon. Ked lapillapillatan chi long-egku un mainan cha kilatuttuwaala.

¹⁸ Susulud, sapay otyan ta kacheguwan chikayu losan kan Apu taku'n Jesu Kristu. Amen.

Ephesians

Kan Cha

1 Sakon si Paul un chilutukan Apudyus un man-apostoles Jesu Kistu. Allaya suyatku kan chikayu'n tagun Apudyus un mangipapati si pammaticha kan Jesu Kristu utlat Ephesus.

² Iluwaluk ta kacheguwan chikayu losan kan Ama taku'n Apudyus ya Apu Jesu Kristu, ya palin-awaoncha somsomokyu.

Ha Lakaskaschaaw Un Killingwan Apudyus

³ Igettok taku'n chaychayawon si Apudyus, un Aman Jesu Kristu un Apu taku ti ha litimpuyugen taku kan Kristu, illidchon Apudyus kan chitaku cha losan un bu-mayuwan un lampeypu'd langit mipagapu si Ispiritula.

⁴ Somsomkonyu killingwala: Si chaampunla mang-waan si alla'n lubung, gilamputla chitaku chilutukan un man-alakla gapu si litimpuyugen taku kan Kristu taplu lappun byasuy taku ya lappun machillawan taku si sangwalanla. ⁵ Gapu si ayatla, lisisigud si somsomok Apudyus un alakola chitaku mipagapu si latoyan Jesu Kristu. Allaya piola ya panggopla. ⁶ Ked chaychayawon taku siya gapu si lakaskaschaaw un kachegula kan chitaku, un inchuyala alakla'n Jesu Kristu un tagtagopola. ⁷ Gapu si latoyan Kristu, un libukbukan chi chayala, lawayawayaan taku ya lapakawan cha byasuy taku. Ked allaya main-an chi amod un kachegula ⁸ kan chitaku un lappun miyisuwala. Achu-achu kilalaing ya pal-lakaammu un illidchola kan chitaku ta maawatan taku mipanggop kan siya ya bibiyu'n mambibiyeg un tuya-chon taku otyan. ⁹ Impatigammula kan chitaku planula un achipun lipakaammu si awi un simsimmokla'n matungpey gapu kan Kristu. ¹⁰ Allaya planula: lu mak-wa losan un masapuy un mapasamak ya chumtong chi ustu'n timpu, mantitimpuyugon Apudyus cha losan un awed ud langit ya utla pita ta si Kristu abus chi man-Apucha.

¹¹ Losan un mapasasamak ked mibyesey si sigud un planun Apudyus, siya bo si lanchutukala kan chikami ta mambyalin kami tagula gapu si mitimpuyugenmi kan Kristu. Hachi simsimmokla lalipud si chamchamu, ¹² ta maichayaw chi kila-Apudyusla gapu kan chikami un ummula lamati kan Kristu. ¹³ Ked si sala, chikayu'n uchum, lambyalilon bod Apudyus chikayu mantagula si langngeyanyu si tuttuwan ugudla un Bibiyu'n Chameg un siya mataguwanyu. Ked ha lamatiyanyu kan Jesu Kristu, illidchon Apudyus chi Ispiritula ta inggew kan chikayu, ti siya ingkarila un maluttuwaan un tagula chitaku losan. ¹⁴ Ha inggewan chi Ispiritun

Apudyus kan chitaku, siya mawayawayaan taku ya maluttuwaan taku un idchon Apudyus cha losan un ingkarila kan chitaku si umali'n eygew. Ked chaychayawon taku kilabiyun Apudyus!

Ha Illuwalun Paul

(Rom. 1:8-15; 1Co. 1:4-9; Php. 1:3-11; Col. 1:3-14)

¹⁵ Ked inggan chi chamu'n langngeyak un lamati kayu kan Apu Jesus ya amod chi ayatyu kan cha losan un tagun Apudyus, ¹⁶ achipunku iyagey un manyamayaman kan Apudyus mipagapu kan chikayu. Kan cha losan un malluwaluwak, pasigku ikagasmok chikayu. ¹⁷ Ya iluwaluk kan Apudyus, un patunged machaychayaw un Ama taku ya siya ustu'n Apudyus ya Aman Jesu Kristu un Apu taku, ta idchen chikayu si kilalaing un mampeypu si Ispiritun Apudyus ya ipakaammula bo kan chikayu mipanggop kan siya.

¹⁸ Ya iluwaluk bo ta silawan Apudyus cha somsomokyu ta pumadcha mangilasilanyu lu silu hachi'n losanyu lamlamaon un awaton si umali'n eygew. Gapu si lanchutukala kan chitaku ya maawatanyu kilapotog ya kilabiyun cha idchola kan cha tagula, ¹⁹ ya ta maliklayu kilakoscheyn chi pallakabyelinla un maluyutuyung kan chitaku'n mamati. Ya siya bo pallakabyelinla un impailala ²⁰ si laguwala kan Kristu si latoyala, ya langipatugewala kan siya si machuwalala ud langit. ²¹ Ked inggan chi lallugiyen chi lubung inggala si sala ya umali'n eygew, lappun miyisuwan chi kilangatun Jesu Kristu, ti siya kangatuwan kan cha losan un alla kilabyelincha un manturay utla pita ya ulay ud langit, ti siya kangatuwan kan cha losan un papangat ya losan un ayan kan ulay silu'n ibyegan chi tagu. ²² Ti killingwan Apudyus si Jesu Kristu un manturay kan cha losan ya killingwala bo siya un pallakauyu taku un mamati. ²³ Ked cha losan un mamati, chicha pallakalong-egla. Ked cha losan un awed kan Jesu Kristu un uyu, makabingaycha bo un pallakalong-egla.

Ha Kachegun Apudyus

(Rom. 3:21-31; Col. 2:8-15)

2 Si chaampunyu mamatiyan kan Jesu Kristu, lappun lamlamayu'n mipati kan Apudyus, ti isuyu lalattoy kan siya gapu si byasuyyu. ² Ked si hachi, pinayu killingwa ugalin cha achipun mamati, kan tiluttuwayu bo cha pion Satalas, un siya mangichayan si losan un alla kilabyelincha un achipun maila, ya cha losan un achipun mamati. ³ Ya ulay chitaku losan,

hachi bo killingwa taku si chaampun taku mamatiyan kan Jesus, ti killingwa taku cha byayangla'n pion chi long-eg ya cha laslasmok taku. Ked lappun lansabyaliyala kan chitaku ti sigud un lobbong taku un machusa, un isun chi machusaan cha losan un achipun mamati.

⁴ Ngim si Apudyus, lappun miyisuwan chi ayatla kan chitaku, ya lappun bo miyisuwan chi manchechegula, ⁵ ti ulay lu isu taku lalattoy kan siya gapu kan cha byasuy taku si chaampun taku mamatiyan, tilagula chitaku mipagapu kan Kristu. Ked ha kachegula siya lalaguwala kan chitaku. ⁶ Ked si sala, gapu si litimpuyugen taku kan Kristu, impangatun Apudyus chitaku un makaturay kan Jesu Kristu ud langit. ⁷ Killingwan Apudyus cha alla, ta siya mangipain-ala si amod un ayatla ya kachegula kan chitaku si ing-inggala gapu kan Jesu Kristu. ⁸ Ked gapu si kachegun Apudyus, siya lalaguwala kan chitaku gapu si pammati taku kan Jesu Kristu, ked chakampun un gapu kan cha bibiyu'n killingwa taku, ti illidchon Apudyus. Ked achipun makwa un ipaspasweyn chi tagu. ¹⁰ Ti si Apudyus chi langwa si litimpuyugen taku kan Jesu Kristu. Ya pilabiyula bo biyeg taku ta makakwa taku si bibiyuwola, un siya gagayala'n langwaan kan chitaku ya simsimmokla un siya otyan chi koon taku.

Ha Mansusuluchen Mipagapu Kan Kristu

(1Co. 3:9-15; Gal. 2:15-21)

¹¹ Ked chikayu'n Gentil, achiyu otyan maliwatan un liyalak kayu un chakampun un tuttuwa'n tagun Apudyus, ked iyamismi un Judio kan chikayu ti achipun kayu lasogyatan, un siya mangammuwan si tagun Apudyus. Ngim ha katuttuwaan, lasin chi long-eg chi soyyat ya tagu laing chi langwa. ¹² Ked si chaampunyu mamatiyan kan siya, achipun kayu lipati kan Kristu ya achipun kayu libilang kan chikami un galak Israel un chilutukan Apudyus. Ked lappun bod ay-ayanyu si intuyeg Apudyus un ingkarila'n idchola kan chikami. Ya lappun bod lamlamayu'n tuyungan Apudyus chikayu si sala'n mataguwanyu, ti lappun ammuyun kan siya. ¹³ Ngim sabyali si sala, ti ulay adchayuwun kayu kan Apudyus si sin-eygew, liyacheli kayu kan siya gapu si libukbuk un chayan Jesu Kristu si latoyala.

¹⁴ Si Jesu Kristu langwa si lantitimpuyugen taku un Judio ya cha Gentil. Ked lan-ossaalola chitaku mansusuluchon ti kilaanla cha lallawlawingun taku un mamebyeychak kan chitaku. ¹⁵ Ked ha latoyala, kilaanla cha lintog cha Judio ya cha kopyacha, ti siya lallawlawingun taku. Ked si sala, ulay lansillabyali taku un Judio ya Gentil, lan-ossaan taku'n lansusulud mipagapu si lipatiyan taku kan siya. Ked hachi lantitimpuyugen taku. ¹⁶ Gapu si latoyan Jesu Kristu si krus, siya lakaalan chi lawlawing cha Judio ya cha Gentil, ked gapu si hachi, lantimpuyugola ya lan-ossaalola chitaku langulilon kan Apudyus. ¹⁷ Ked ha ummaliyan Jesu Kristu, intudtuchula mantitimpuyugen taku kan Apudyus, chikayu'n Gentil un adchayuwun kan Apudyus ya chikami bo'n Judio un ngadloncha tagun

Apudyus. ¹⁸ Ked si sala, ulay Judio ya Gentil, lan-ossaalon chitaku si Ispiritun Apudyus un mipati kan Apudyus un Ama, ta umacheli taku kan siya gapu si killingwan Jesu Kristu.

¹⁹ Ked chikayu'n Gentil, ulay lu lappun ay-ayanyu kan cha tagun Apudyus si sin-eygew, imbilang Apudyus chikayu si sala tagula si mipatiyanu kan cha uchum un mamati. ²⁰ Ha aligla, chitaku losan chi isun chi byeyoy Apudyus un inggewan chi Ispiritula. Ked si Jesu Kristu isun chi lisaachen chi byeyoy, ked cha propetala ya cha apostolesla, isucha tukud un mangipakoschey si byeyoy ti chicha ummula'n langipakaammu si mipanggop kan Jesus. ²¹ Si Jesu Kristu, siya mamangchon si manchetuman cha losan un pisipis ta migoob si osan laapudyusan un byeyoy. ²² Ked gapu si litimpuyugenyu kan Apu Jesu Kristu, chikayu bo isun chi pisipis un useyon chi Ispiritu Apudyus un mangwa si bumyoyan Apudyus.

Ha Lantudtuchuan Paul Kan Cha Gentil

(Col. 1:2, 4--2:5)

3 Ked sakon si Paul, un labyayud gapu si mansimbikyak kan Jesu Kristu kan chikayu'n Gentil, iluwaluk chikayu kan Apudyus ta matuyungan kayu. ² Ked chingngeyyu un illidchon Apudyus kan sakon chi biyang un mangipatigammu si kachegula kan chikayu, un siya bumayuwanyu. ³ Ti achipun lipakaammu mipanggop si lipatiyanu'n Gentil kan Apudyus inggala si sala, ngim impakaammun Apudyus kan sakon, ked siya alla'n insuyatku kan chikayu si sala. ⁴ Ked lu byasaonyu alla, maammuwanyu man-aawatku si planun Apudyus mipanggop kan Jesu Kristu un achipun lipakaammu. ⁵ Ti inggan chi sin-eygew, lappun tagud langagammu si planun Apudyus, ngim si sala, impakaammun chi Ispiritun Apudyus kan chikami un chilutukala'n apostolesla ya propetala. ⁶ Ked gapu si litimpuyugenyu kan Apu Jesu Kristu, chikayu'n Gentil makabingay kayu si idchon Apudyus kan chikami un Judio, ya mibilang kayu bo kan chikami un isun chi long-eg Jesu Kristu.

⁷ Ulay lu sakon chi kabyabyaan un tagun Apudyus, killingwala sakon un mansimbi kan siya ti illidchelak si pallakabyelin un mangipakaammu si bibiyu'n chameg kan chikayu'n Gentil. Ked impiyeyla kan sakon un ipakaammuk kan chikayu kachegun Jesu Kristu un lappun miyisuwala. ⁹ Ked ha osa'n imbyegan Apudyus, ipakaawatku kan cha losan un tagu in-ilon Apudyus un mangipatungpey si planula un achipun lipakaammu. Ti si Apudyus un langwa si losan, achipunla impakaammu hachi'n planula inggala si sala. ¹⁰ Ked ulay cha losan un achipun maila un alla kilabyelincha, bibiyu man willu lawwing, achipuncha ammu ti lakaskaschaaw chi kilalaing Apudyus, ti ha piola, chitaku'n mamati kan Jesu Kristu chi mangitullongancha si kilalaing Apudyus un lappun miyisuwala. ¹¹ Hachi planun Apudyus, lisisigud si somsomokla, ked lipatungpeyla losan mipagapu kan Apu taku'n Jesu Kristu. ¹² Ked si sala, gapu si lamatiyan taku kan Jesu Kristu

ya litimpuyugen taku kan siya, achipun taku umogyat un umacheli kan Apudyus si losan un kochevon taku. ¹³ Ked achi kayu otyan maasusu gapu si alla'n mapaligatak gapu kan chikayu, maalusak losan ti bu-mayuwanyu.

Ha Luwalun Paul Kan Cha Mamasa

(Rom. 8:31-39)

¹⁴ Lu somsomkok losan cha killingwan Apudyus un Ama taku, mampalintumingak un malaychayaw kan siya ¹⁵ un puun cha losan ya siya bo Aman cha losan, ulay ud langit ya utla pita. ¹⁶ Iluwaluk kan siya un kangatuwan, ya lappun makasomsomok si pallakabyelinla ta pakoscheyola somsomokyu gapu si Ispiritula. ¹⁷ Iluwaluk bo ta inggew si Jesu Kristu si somsomokyu gapu si pammatiyu ya lumamut si somsomokyu cha man-aayatyu ¹⁸ taplu kabyeeyanyu'n maawatan chi kilapakchot chi ayat Jesu Kristu kan chitaku. Ya chakampun un abus kayu, ngim ulay cha losan un tagun Apudyus, maawatancha losan chi ayat Kristu un lappun miyisuwala. ¹⁹ Ulay achipun taku makasomsomok si kilapakchot chi ayat Kristu kan chitaku, iluwaluk ta machogchog-an otyan chi maawatanyu inggala miyugali kan chikayu ugalin Apudyus un lappun mangkuyangala.

²⁰ Ulay silu kochevon taku kan Apudyus, makwa un chog-ala cha koola lu kochevon taku willu somsomkon taku, ti lappun kiged chi pallakabyelinla, ti ulay lu achipun taku makasomsomok, makwa kan siya. Ti ha pallakabyelinla, mangkawachi kan chitaku ta matuyungan taku. ²¹ Ked chitaku losan un mamati, chaychayawon taku si Apudyus si ing-inggala gapu kan Jesu Kristu ya lipatinyan taku kan siya! Amen.

Mantitimpuyug Cha Losan Un Mamati

(Rom. 12:6-8; 1Co. 12:12-26)

4 Ked sakon un libyayud gapu si mansimsimbiyak kan Apu Jesu Kristu, ha ibyegak kan chikayu, koonyu'n makaay-ayu mambibiyegyu kan Apudyus un lamili kan chikayu. ² Ha koonyu, masapuy'n ipakumbyabyayu long-egyu, ked achi kayu malaysayaw ya masapuy'n man-asiillalal kayu ti siya mangipain-anyu si man-asiay-ayatanyu. ³ Ya ipatinyu un mangwa si man-ossaalanyu un pion chi Ispiritun Apudyus ya eyeytonyu timpuyugyu un lampeypu kan siya. ⁴ Ossaan taku un long-eg Jesus, ya ossaan bo Ispiritun Apudyus un inggew kan chitaku. Ossaan bo lamlama un awaton taku si umali'n eygew gapu si lamiliyan Apudyus kan chitaku. ⁵ Ked ulay achi taku, ossaan chi Apu taku, ossaan bo pammati taku, ya ossaan bo labunyagen taku. ⁶ Ti ossaan si Apudyus un Apun cha losan ya siya bo Aman cha losan. Siya bo iinggew kan chitaku losan ya mangkawachi kan chitaku.

Mansabsabyali Kabyeeyan Un Illidchon Apudyus Ta Matuyungan Taku

(1Co. 12:4-11)

⁷ Ngim ha kachegun Apudyus, mansabsabyali illidchon Kristu si kacha osa kan chitaku un kabyeeyan, insigun si simsimmokla'n idchon. ⁸ Libyega si liigili'n ugud Apudyus un kalala:

"Ha langulilala'd langit, achi ilawitla'n byayud ya awed bo

illidchola un kabyeeyan kan cha tagu." †

⁹ Ked, himma piola'n uguchon chi alla'n langulilala'd langit? Ha piola'n uguchon, ked ummula chummeya si kabyabyaan un lugey utla lubung. ¹⁰ Ked hachi'n chummeya un lampeypu'd langit, siya bo ustustu'n langulin ud langit taplu siya inggew si losan un lugey ta iturayala cha losan un inggew. ¹¹ Ya illidchola bo cha mansabsabyali'n kabyeeyan kan cha tagu ta matuyungan cha lamati kan siya. Chilutukala cha uchum si man-apostolesla ya cha uchum si mampropetala. Ya chilutukala cha uchum un mangibyegyega si bibiyu'n chameg ya cha uchum un mampastor ta ayyuwalan-cha cha mamati ya cha uchum mantudtuchu kan chicha. ¹² Killingwala cha alla taplu isagalala kacha osa'n mamati un koola pion Apudyus ya mansimbi kan cha susuludla ta kumoschey pammaticha ta man-ossaan un long-eg Kristu. ¹³ Taplu man-ossaan chi pammati taku ya ammuwon taku'n ustustu Alak Apudyus ta chumakey pammati taku un isun chi miyisu taku kan Kristu.

¹⁴ Lu katchi makwa kan chitaku, chakampun un sisiya'n isu taku cha aalak un mallasu maawisan taku si cha losan un baru'n tudtuchu, ya achipun taku maallilaw kan cha masikap un mansabsabyali itudtuchucha taplu achipun machegas chi pammati taku. ¹⁵ Ngim ha koon taku, ibyega taku katuttuwaan, achi taku otyan sumanga un mangibyega, ya ipaila taku ayat taku, ti masapuy'n miyisu taku kan Kristu si losan un koon taku ti siya uyu taku. ¹⁶ Siya mangichayan kan chitaku un pallakalong-egla, ked uyatla mamangchon si mansisimpuwan cha losan un long-eg. Ked lu koon chi osa'n partin chi long-eg chi biyangla, kumoschey ya chumakey long-eg. Ked kamatchi otyan chi koon taku'n long-eg Jesu Kristu ta kumoschey timpuyug taku ya pammati taku mipagapu si man-aayat taku.

Ha Bumayuwan Chi Mataguwan Si Lamatiyan Kan Jesu Kristu

(Rom. 6:1-14; Col. 3:5-17)

¹⁷ Ked itudtuchuk cha alla kan chikayu un imbyegan Apu Jesu Kristu kan sakon, un masapuy'n achiyu sisiyaon un pin-a tuyachon cha kokoon cha achipun mamati, ti siyad suyutoncha abus cha awed si somsomokcha un lappun simbila ¹⁸ ti achipun lasilawan cha somsomokcha. Ya lappun bingaycha si biyeg un idchon Apudyus, ti lappun ammucha si mipanggop

† Psalm 68:18

kan siya ya latangkin cha somsomokcha. ¹⁹ Ked lakaan chi bibiilancha ya tuttuwan achipuncha maattoman cha lawwing un pion chi long-egcha ya achipuncha iyagey un pin-a mangwa kan cha losan un lawwing.

²⁰ Ngim chikayu, chakampun un hachi ilacheyyu mipanggop kan Kristu. ²¹ Ti chingngeyyu mipanggop kan siya ya latudtuchuwan kayu kan siya si katuttuwaan un awed kan Jesus. ²² Ked masapuy'n man-awichenyu cha losan un lawwing un ugaliyu un pin-ayu killingwa si chaampunyu mamatiyan, ti cha hachi'n ugali siya maallilawanyu ya mayam-alanyu. ²³ Masapuy'n mabiyu somsomokyu ²⁴ ked iggayu bibiyu'n biyegyu ti killingwa chikayu kan Apudyus un isula. Ti kamatchi isun Apudyus un mampeykas ya lappun kaamsiwala.

²⁵ Ked masapuy'n achi kayu man-asituli, ngim abus chi katuttuwaan si ibyegayu, ti mantitimpuyug taku losan un ossaan un long-eg Kristu. ²⁶ Ked lu awed sumangaanyu, allechenyu ta achi kayu mangwa si byasuy. Ya achiyu iluchen chi sangayu, sin-akitan otyan ked lakaan. ²⁷ Ya achiyu ipalubus un subsubon Satalas chikayu. ²⁸ Lu awed ka-aakaw, masapuy'n iyageyla ked lumabbu, ti hachi ustu ta awed mangeala si masapuy'la ya ituyungla kan cha makasapuy si tuyung.

²⁹ Achi kayu man-ugud si lawwing, ngim siyad ugu-chonyu cha makatuyung ya mampakoschey si somsomok cha manchongey mipanggop si bibiyu. ³⁰ Ya achiyu koon chi mampachauy si Ispiritun Apudyus un iinggew kan chikayu, siya mangammuwan taku un uwa chitaku kan Apudyus. Ked cha tagu un awed chi Ispiritun Apudyus kan chicha, sigulachu'n maway-awayaancha si umali'n eygew. ³¹ Masapuy'n achiyu somsomkon cha sigeb chi lomlomyu si sasangngaonyu ya summangaanyu. Iyageyyu bo'n sumangasanga ya makasubosubog. Achi kayu otyan mangkiyakiyap ya achiyu mangig-iggaan si ugud cha uchum, ³² ngim ha koonyu otyan, man-asiillalus kayu ya man-asikachegu kayu. Ya masapuy bo'n man-asipillakawan kayu un isun chi lamakawalan Apudyus kan chikayu mipagapu kan Kristu.

Ha Koon Chi Lalawagen Chi Somsomokla

(Gal. 5:16-26; Php. 2:12-18; Col. 3:5-17)

5 Ked chikayu'n aalak Apudyus un patungedla ayayaton, masapuy'n tuyachonyu ugalila. ² Masapuy'n man-asiay-ayat kayu un isun chi man-aayat Jesu Kristu kan chitaku, un inchuyala long-egla ta matoy para kan chitaku. Ked ha latoyala, isun chi mambyangu'n chatun un mat-opan Apudyus.

³ Gapu ta tagun Apudyus chikayu, achi kayu otyan mangwa si lawwing un isun chi maagum ya makachegchegas. Ulay chi mangug-ugguchen si kamatchi'n kopya, achiyu otyan koon. ⁴ Ya achi kayu otyan man-ugud si lawwing, willu mansallubyak ya man-ugud kan cha lappun simbila ya cha amod un soysoyog, ngim paingsaonyu otyan un manyaman kan Apudyus. ⁵ Ti cha tagu'n kachechegchegas ya pasig kabibiin cha pin-acha koon, ked ammuyu un sigu-

lachu'n achipuncha mipati si Mampangatan Kristu ya si Amala'n Apudyus. Ulay cha maagum si losan un ochon ya siya man-apudyuscha, ti siya potpotgoncha un chakampun kan Apudyus. ⁶ Allechenyu ta achi kayu maallilaw kan cha masakap un mangibyega si chakampun un tuttuwa. Ti cha achipun mamati si katuttuwaan, sigulachu'n apitoncha sangan Apudyus. ⁷ Ked achi kayu mitimbuyuy kan cha tagu'n kakammatchi.

⁸ Si sin-eygew, manggikbot chi inggewanyu ti lappun ammuyu kan Apudyus. Ngim si sala, pummadcha somsomokyu gapu si lamatiyanyu kan Apu Jesus. Ked masapuy'n ha mambibiyegyu miyulud si pummadchaan chi somsomokyu, ⁹ ked ha ibungala, bumayu mansosomsomokyu ya maluyachenyu si katuttuwaan ya cha losan un bibiyuwon Apudyus. ¹⁰ Siyad achayonyu'n koon cha makaay-ayu kan Apudyus.

¹¹ Achi kayu mitimbuyuy si lappun simbila un kokoon cha tagu'n manggikbot chi inggewan, ngim siyad koonyu cha bibiyu ta mapadchaan chi kilalawwing cha killingwacha. ¹² Kan ulay chi man-uguchencha kan cha intatayucha'n langwa, ked patunged kabibiin. ¹³ Ked lu mapadchaan chi kilalawwing cha pin-acha koon, pumatak chi mangilasilancha si kilalawwing ta pabiyuwoncha otyan. Ked hachi ibyegbyegan chi kanta un kalala,

“Chikayu'n lasusuyop, bumangon kayu! Isuyu lalattoy, ked umuli kayu matagu, ta silawan Kristu somsomokyu.”

¹⁵ Allechenyu otyan cha mambibiyegyu ta achiyu isu cha achipun makaawat si ustu, ti chikayu, laaawwatanyu'n ustu. ¹⁶ Ked lu awed wayayu un mangwa si bibiyu, siya otyan cha koonyu, ti cha alla'n lawwing, maam-amodcha lumawilawing si sala. ¹⁷ Ked achi kayu mantingtingngang ngim siyad singtonyu cha pion Apudyus un ipakwa kan chikayu. ¹⁸ Achiyu ipalubus un mabuuk kayu, ti yumam-an cha kamatchi. Ngim ha koonyu, ipalubusyu Ispiritun Apudyus un mangituray kan chikayu. ¹⁹ Ta lu man-asilallallus kayu, man-asibyasa kayu si ugud Apudyus un Salmo ya ganggalasonyu malayawanyu kan siya si laispirituwan un kankanta. ²⁰ Ulay silu makwa, pasig kayu manyaman kan Ama taku'n Apudyus si ngachen Apu taku'n Jesu Kristu.

Ha Mitudtuchu Kan Cha Man-asawa

(Col. 3:18-19; 1Pe. 3:1-7)

²¹ Kacha osa kan chikayu, masapuy'n mampakumbyabya kan cha biyunla ti kamatchi main-an chi mampakumbyabyaanyu kan Kristu.

²² Chikayu'n byebyai, masapuy'n mampakumbyabya kayu si asawayu un isun chi mampakumbyabyaanyu kan Apu Jesus. ²³ Ti ha leyaki, siya mangituray si asawala un isun chi mangiturayan Jesu Kristu kan cha losan un mamati, ya si Jesus taguwola cha losan un mamati, un miyalig long-egla. ²⁴ Ha isun chi mampakumbyabyaan cha mamati kan Kristu, katchi otyan chi isun chi mampakumbyabyaanyu'n byebyai si asawayu.

²⁵ Chikayu bo'n leyaki, masapuy'n ayatonyu asawayu un isun chi man-aayat Jesu Kristu kan chitaku'n mamati. Ti si Jesus, gapu si ayatla kan chitaku, inchuyala biyegla para kan chitaku. ²⁶ Ti mambyalilola chitaku lapeykas gapu si laluyala kan chitaku si chelum ya ugud Apudyus, ²⁷ ta siya mangingkuwaala kan chitaku'n mamati, lappun byasuy taku ya lappun bod lawwing taku, ti patunged taku bibiyu si sangwalanla.

²⁸ Ked chikayu'n leyaki, masapuy'n ay-ayatonyu asawayu un isun chi man-aayatyu si long-egy. Ked lu silu mangay-ayat si asawala, ay-ayatola bo long-egla, ti lan-ossaan kayu un long-eg, ²⁹ ked lappun tagu si lawingola long-egla, ngim pakalala ya lelemala. Ked hachi isun chi koon Jesu Kristu, ti ayyuwalala ya ay-ayatola chitaku'n mamati ³⁰ ti chitaku mibilang un long-egla. ³¹ Hachi impaigilin Apudyus si ugudla un kalala, "Lu mangasawa leyaki, telala cha amala kan ilala ked mitipug si asawala

ked mambyalincha ossaan un long-eg." †

³² Lachayom chi piola'n ibyega, un ha man-aawatku, mitipug si Jesu Kristu kan cha losan un mamati ta mambyalincha ossaan. ³³ Ked isula bo mauseyala si man-asawa. Ti ha leyaki, masapuy'n ay-ayatola asawala un isun chi man-aayatla si long-egla, ked ha byebyai, masapuy bo'n ipotogla asawala.

Ha Mitudtuchu Kan Cha Aalak Ya Cha Ama Kan Ila (Mrk. 7:10; Col. 3:20-21)

6 Chikayu'n aalak, masapuy'n potgonyu amayu kan ilayu, ti siya ustu'n koon chi mamati kan Apu Jesus. ² Ti siya lintog Apudyus un kalala, "Masapuy'n potgonyu amayu kan ilayu." Hachi umula'n bilin Apudyus un awed chi gunggula lu potgon, ti ha ingkarin Apudyus, kalala, ³ "Lu potgonyu allaya, bibiyu biyegyu utla pita ya anchu mataguwanyu utla pita." ††

⁴ Chikayu'n ama kan ila, achiyu pasangaon cha alakyu ngim tudtuchuwanyu chicha ya disiplilaonyu chicha un isun chi killingwan Apu Jesus kan chitaku.

Ha Mitudtuchu Si Musassu Ya Simmusassu (Col. 3:22--4:1)

⁵ Chikayu'n musassu, masapuy'n ammanyu potgon chi simmusassu kan chikayu ya ipotogyu chicha, ha koonyu, potgonyu chicha un lappun lawwing si somsomokyu un isun chi Jesu Kristu potgonyu. ⁶ Chakampun bo un abus chi mangitullongancha kan chikayu mangwaanyu si ustu, ta lu kamatchi koonyu, ha singtonyu ked ha michayawanyu. Ha koonyu otyan, ibilangyu un si Jesu Kristu simmusassu kan chikayu, ya iggayu kabyeeyanyu un mangwa si pion Apudyus si losan un somsomokyu. ⁷ Bibiyu otyan chi somsomokyu un mangwa si losan un pakwacha kan chikayu, ti ha katuttuwaan, chakampun un tagu simmusassu kan chikayu, ti si Apu Jesu Kristu. ⁸ Ammu taku un cha losan un mangwa si bibiyu, gunggulaan Apudyus chicha, ulay musassu willu chakampun.

⁹ Chikayu un awed musassula, masapuy'n bibiyu-wonyu koonyu kan chicha. Achiyu chicha og-ogyaton. Ammuyu un chitaku losan, ulay musassu willu simmusassu, os-ossaan chi Apu taku'd langit. Ked lappun piliyala si tagu ti man-iisuwola losan ulay silu kilasasaedcha.

Cha Aggom Un Idchon Apudyus (Rom. 13:12; Col. 1:13; 1Th. 5:8; Heb. 4:12)

¹⁰ Ha alungus chi ibyegak kan chikayu: Awatonyu palakabyelin Apu Jesus ta useyonyu si mangipapat-tiyanyu un mangwa kan cha losan un pion Apudyus.

¹¹ Masapuy'n useyonyu losan un illidchon Apudyus un mangayaseg si long-eg ta awed in-ilonyu'n mangisiked kan Satalas un amod chi sikapla. ¹² Ti ha katuttuwaan, chakampun un tagu kagubyat taku, ngim cha pangat cha ayan ya losan un achipun maila un alla kilabyelincha ya pasig lawwing cha awed si somsomokcha, ked chicha mangituray si tagu utla pita. ¹³ Ked useyon taku losan un illidchon Apudyus kan chitaku un mangayaseg si long-eg, ta achi taku maabyak lu chumtong chi lawwing. Ked mangyog taku lu magamput chi gubyat.

¹⁴ Ked mansasaggala kayu un isun chi suychachu. Ha suychachu, masapuyla sintulun. Ked siyad isun chi mansintulunyu katuttuwaan. Ha osa bo, masapuy'n chi suychachu solod chi biyukungla. Ked siyad isun chi mansolodyu, ha mangwaanyu si bibiyu ya ustu. ¹⁵ Ked ha isun chi ikapatusyu, lakasagala kayu un mangibyega si bibiyu'n chameg mipanggop si lumin-awaan un idchon Apudyus. ¹⁶ Ked masapuy bo'n popotpotanyu pammatiyu kan Jesu Kristu ti siya isun chi keyasegyu. Ya mantegod kayu kan siya, ti siya mangkeyasegyu si losan un kaog-ogyat un koon Satalas un isun chi bumayabyayan tubyey. ¹⁷ Ked ha kilagan byetukungyu, siya lalaguwan Jesu Kristu kan chikayu, ti siya mala-paya si somsomokyu. Ya ikakayayyu bo pachin un illidchon chi Ispiritun Apudyus, un siya ugud Apudyus.

¹⁸ Masapuy'n malluwaluwalu kayu kan Apudyus ya ichawatyu si losan un timpu ta ichayan chikayu si Ispiritu. Ked achipunyu bo maliwatan un manchawat si tuyung Apudyus para kan cha losan un tagula, ngim allechenyu ya ipupuutyu mangiluwaluwalu para kan chicha. ¹⁹ Ya ipatiyu bo sakon iluwalu ta ipasomsomok Apudyus chi ustu'n uguchok lu mawayaalak un manugud. Ya iluwaluyu bo ta tumeyochak un mangibyega si bibiyu'n chameg un achipun lipakaammu inggala si sala. ²⁰ Ti gapu si hachi, sakon chi mampabyegaon Jesu Kristu, un siya gapun chi labyayuchek. Ked pasigyu otyan sakon iluwalu ta tumeyochak un mangibyegbye-ga si alla'n impiyeyn Apudyus kan sakon.

Ha Alungus Chi Imbyegan Paul

²¹ Achu piok un ibyega mipanggop kan sakon, ngim ustu ti allat un umali si Tychicus ta ipakaammula kan chikayu cha makmakwa kan sakon. Siya sulud taku'n ay-ayatok ya mantegochen un mansimbi kan Apu Jesus. ²² Hachi panggopku'n mangibuulan kan siya utlat,

† Genesis 2:24 †† Deuteronomy 5:16

ta ug-ugguchola mipanggop kan chikami utla ya segagola chikayu.

²³ Ked susulud, iluwaluk kan Ama taku'n Apudyus ya Apu taku'n Jesu Kristu ta palin-awaoncha somsomokyu

ya pakoskoscheyoncha pammatiyu ya ulay bo ay-ay-
aty. ²⁴ Iluwaluk bo ta kacheguwan Apudyus cha losan
un lappun kiged chi man-aayatcha kan Apu Jesu Kris-
tu.

Philippians

Kan Cha

1 Sakon si Paul ya biyunku si Timothy, chikami ked mansimbi kan Jesu Kristu. Allaya suyatmi kan chikayu un mangipangpangu utlat Philippi ya chikayu'n pin-a tumuyutuyung kan chicha ya chikayu losan un tagun Apudyus un litimpuyug kan Jesu Kristu.

² Iluwaluk ta kacheguwan chikayu kan Ama taku'n Apudyus ya si Apu Jesu Kristu ya palin-awaoncha som-somokyu.

Illuwalun Paul Cha IPhilippi

(Rom. 1:8-15; 1Co. 1:4-9; Eph. 1:15-23; Col. 1:3-14)

³ Si losan un langikagasmokak kan chikayu, manya-malak kan Apudyus. ⁴ Inggan chi chamu un lamatiyanyu kan Jesu Kristu inggala si sala, tiluyutuyungalak kan chikayu si langipakaammuwak si bibiyu'n chameg mipanggop kan siya. Ked pasigak lagalas un mangiluwalu kan chikayu. ⁶ Ha illugin Apudyus si biyegyu, bibiyu ked sigulachuwok un ituyuyula ya igamputla si eygew un mangulilan Jesu Kristu.

⁷ Ked ustu lu kamatchi mansosomsomokku kan chikayu, ti lapotog kayu kan sakon. Ti tumuyutuyung kayu kan sakon si alla'n kawachik un impakwan Apudyus kan sakon, inggan chi chamu'n lalakcheyak si bibiyu'n chameg ya ulay si sala'n labyayuchek. ⁸ Ammun Apudyus un amod chi ayuk kan chikayu ya ayatku kan chikayu un isun bod chi man-aayat Jesu Kristu kan chikayu.

⁹ Iluwaluk kan Apudyus ta maam-amod un man-asi-ay-ayat kayu, ya machogchog-an chi man-aawatyu mipanggop kan Apudyus ya lumaing kayu un mangilasin si losan un katuttuwaan, ¹⁰ ta tumimbuuyuy kayu si ustu. Ked ha bungan cha kamatchi lu mangulin si Jesu Kristu, ked lappun ipabyasuyla ti ochesala chikayu'n mampeykas. ¹¹ Tuyungan Jesu Kristu chikayu taplu bibiyu ugaliyu. Ked siya michayawan Apudyus ya siya main-an chi kilabiyula.

Si Jesu Kristu Ustu'n Mataguwan

(1Co. 4:16--5:10)

¹² Susuludku, kalanyu lin lu matipod chi miwayawagen chi bibiyu'n chameg gapu kan cha alla'n lakwa kan sakon, ngim chakampun ti chakey ituyungla. ¹³ Ked ammun cha losan un man-aachug si Ari, ya ulay cha uchum un tagu un inggew utla un labyayuchek gapu ta mansimbiyak kan Jesu Kristu. ¹⁴ Ked gapu si alla'n labyayuchek, pilakoscheyla somsomok cha kaachuwan

un susulud taku mipanggop kan Apu Jesu ked lakaan chi ogyatcha, ked tummeyodcha un mangibyegbyega si ugud Apudyus.

¹⁵ Tuttuwa'n awed cha uchum un ha aposcha kan sakon chi panggop chi mangibyegbyeg-ancha mipanggop kan Kristu. Ngim cha uchum, ustu-ustu panggopcha, ¹⁶ ked kooncha gapu si ayatcha, ti am-mucha un impalubus Apudyus chi alla'n labyayuchek ta siya malakcheyak si bibiyu'n chameg. ¹⁷ Ngim cha uchum, sabsabyali panggopcha un mangibyegbyega mipanggop kan Kristu, ti ibyegbyegacha gapu si agum. Ti kalancha lu pewingoncha sakon si awechek si alla'n byabyayuchen. ¹⁸ Ngim kan sakon, lagalalak! Ti ulay lu lawwing willu bibiyu panggopcha, intalu lu ibyegbyegacha si Jesu Kristu ti siya mampagalas kan sakon.

¹⁹ Lagalalak bo ti ammu un gapu si luwaluyu ya tuyung chi Ispiritun Jesu Kristu, mawayawayaalak si alla'n labyayuchek. ²⁰ Ha piok ya lamlamaok kan Apudyus, lappun otyan kook si mibibilak kan siya, amod gey si sala, ta achipun otyan kumupas chi teyodku un mangipachayaw kan Jesu Kristu. Ulay matoyak willu mataguwak, intalu lu siya michaychayaw mipagapu kan sakon. ²¹ Ti lappun uchum si gapun chi mataguwak lu achi abus chi michayawan Jesu Kristu. Ked lu matoyak, simbumayu ti inyak kan siya. ²² Ngim lu matattaguwak, makwan ituyuyku cha alla'n lipiyey kan sakon. Ked himma piliyak? Matoyak willu mataguwak? Chakpun maibyega lu silu un-ulloy, ²³ ti losanku pion. Ti ha piok, telak chi alla'n pita ta inyak kan Jesu Kristu ti siya kabiyuwan. ²⁴ Ngim sissiyon kasapuyanyu sakon, ked un-ulloy chi matattaguwak.

²⁵ Ked gapu kan chikayu, sigulachuwok ya ammu un mataguwak pay ti masapuy'n inggewak kan chikayu taplu kumoskoschey pammatiyu ya gumalagalas kayu. ²⁶ Ked lu umaliyak utlat, pumigpigsa malayawanyu kan Jesu Kristu gapu si killingwan Kristu para kan sakon.

²⁷ Ngim susulud, ulay silu makwa kan sakon, masapuy'n miyambuyuy chi mambibiyegyu si bibiyu'n chameg mipanggop kan Kristu. Ked ulay lu makaaliyak utlat willu achipun, madngeyk otyan un ituyutuyuyuy pammatiyu ya mantitimpuyug kayu losan un mamati si malakcheyanyu si bibiyu'n chameg un patiyon taku. ²⁸ Achi kayu umogyat kan cha mallawing kan chikayu, ti ha mangiyiskechenyu kan chicha, hachi mangagam-muwancha un maabyakcha ya machusacha, ngim

† Chuwa piola'n uguchon si Greek: ha mambyalagela mawayaalak ya mambyaleg un mataguwak.

chikayu ked matagu kayu si ing-inggala ti si Apudyus chi mangwa si katchi para kan chikayu. ²⁹ Ti laotod kan chikayu waya un mamati kan Jesu Kristu. Ngim chakampun un abus chi lamatiyanyu laotod, ngim ulay bo mapaligatanyu mipagapu kan Kristu. ³⁰ Sigulachu un mipati kayu si ligatku ked ammuu un ilalualusak cha ligatku si sin-eygew ya chochongyonyu un siya makmakwa kan sakon si sala.

Ha Kilangatun Kristu Ya Kilakumbyabyala

(Rom. 15:1-4; 2Co. 8:9; 1Pe. 5:5-7)

2 Susulud, ha litimpuyugen taku kan Kristu, siya masegagen chi somsomok taku. Ked ha ayatla kan chitaku, siya bo manliwliwa si somsomok taku. Ked litimpuyug taku si Ispiritun Apudyus, ked man-asi-ay-ayat taku ya man-asikachegu taku. ² Ked gapu ta tuttuwa losan cha alla, mantitimpuyug kayu kan man-asiay-ayat kayu un man-os-ossaalongyonyu somsomokyu ked gamputonyu galasku. ³ Ya ulay silu koonyu, chakampun otyan un mipangatuwanyu willu michayawanyu. Ti ha koonyu otyan, losanyu ipabyabya long-egyu ked ibilangyu cha biyunyu un langatngatu lu chikayu. ⁴ Siyad singtonyu bumayuwan cha biyunyu, chakampun un abus cha bumayuwanyu.

Tuyachon Taku Somsomok Jesu Kristu

⁵ Tuyachonyu somsomok Jesu Kristu, ta siya isun chi mansosomsomokyu,
⁶ ti siya, ulay lu man-isucha kan Apudyus, chakampun un ipatutla kila-Apudyusla
⁷ ngim iwwalinla kilangatula, ked lambyalin un tagu un isu taku ked
 impabyabyala long-egla un isun chi bubulon Apudyus.
⁸ Ked impabyabyala long-egla un laluttuwa kan Amala ulay siya latoyala,
 ti lilansa si krus.
⁹ Ked hachi langipangatuwan Apudyus kan siya, ked siya kangatuwan
 un lappun miyisu kan siya.
¹⁰ Ked gumatong chi eygew un losan un inggew ud langit ya utla pita,
 ulay cha latoy ya chaampun, cha maila ya achipun maila,
 losancha mampalintuming si sangwalan Jesus un manchayaw kan siya,
¹¹ ked losan cha tagu ibyega un si Jesu Kristu Ap-apun cha losan.
 Ked siya michayawan Ama taku'n Apudyus.

Iapati Taku Pammati Taku Kan Apudyus

(Mat. 5:14-16; Eph. 5:1-20; 1Jn. 1:5-7)

¹² Susuludku'n ay-ayatok, pasigyu tiluttuwa cha losan un imbyegbyegak si illinggewak kan chikayu, ked sin-umamod otyan si sala un lappulak. Ituyuyyu'n mangwa kan cha losan un pion Apudyus un siya ibungan chi pammatiyu inggala matungpey malaguwan Apudyus

kan chikayu, ibiinyu siya ya umogyat kayu otyan kan siya. ¹³ Inggew si Apudyus kan chikayu, ked siya mangatod si kabyeeyanyu ya somsomokyu un mangwa si piola.

¹⁴ Susulud, ulay silu koonyu, achi kayu umingu-inguk ya makais-isik ¹⁵ taplu lappun lawwingyu ya lappun otyan ipabyasuyn cha tagu kan chikayu un aalak Apudyus, ulay michochogga kayu kan cha tagu utla lubung un amod chi kilalawwingcha. Ti isuyu cha bituwon un silawancha cha tagu utla lubung. ¹⁶ Ti ha ugud Apudyus, siya mataguwancha si ing-inggala. Ti lu kamatchi koonyu, magalasalak si mangulilan Kristu, ti chikayu main-an cha bungan cha losan un killingwak. ¹⁷ Ulay lu mapatoyak si sala, lagalalak un mangipuyang si biyegku kan Apudyus ti mipati kan cha biyegyu un isun chi ichatunyu kan Apudyus gapu si pammatiyu kan siya. Ked makagalalak bo kan chikayu. ¹⁸ Siya bõ otyan kan chikayu, un makagalalak kayu kan sakon.

Ha Miibuulan Cha Timothy Kan Epaphroditus

(Act. 16:1-4)

¹⁹ Lu ipalubus Apu Jesus, achipun mabyeyeg ked ibu-unku si Timothy utlat un manggegakay kan chikayu, ta gumalalak otyan lu chongyok chi mipanggop kan chikayu, ²⁰ ti si Timothy abus chi bumiyang kan chikayu un isun chi killingwak. ²¹ Ti losan cha uchum, siyad somsomokcha bumayuwancha ked inwalincha mipanggop kan Jesu Kristu. ²² Ngim si Timothy, ammuu kilapotogla. Ked intutullongyu un isumi man-ama, un lantintilluyung si langibyegbyeg-anmi si bibiyu'n chameg. ²³ Lamlamaok un ibuunku siya kan chikayu, lu maagammuwan chi makwa kan sakon. ²⁴ Ked lamlamaok bo kan Apu Jesus un mibukatak otyan si sin-akitan ta umaliyak utlat.

²⁵ Ked allaya bo si Epaphroditus, un sulud taku un imbuunyu utla ta tumuyung kan sakon si losan un masapuyk. Isun chi tuttuwa'n suludku ti biyunku un mansimbi kan Apudyus ya isun bod chi suychachun Apudyus. Ngim ha somsomokku, bibiyu lin lu mangulilok siya si sala ²⁶ ti amod chi ayula kan chikayu losan, ked lachanchalagen ti chingngeyyu kalu un lasakit. ²⁷ Tuttuwa'n amod chi sakitla ti allà akit un matoy. Ngim kilacheguwan Apudyus, chakampun un abus siya kilacheguwan Apudyus ngim ulay sakon bo, ti lu latoy, laam-amod chi somsomokku ya ligatku. ²⁸ Ked mangulilok siya si sala un amod chi galasku, ta lu itullongyu siya kasin kayu gumalalak ya lumangpaw bo somsomokku. ²⁹ Galasonyu un mamagetong kan siya, ti sulud taku mipagapu kan Apu Jesus. Ked masapuy'n potgonyu cha tagu un isula. ³⁰ Ti siya, amas matoy gapu si mangwaala si kawachin Kristu, ti inchuyala biyegla si tummuyungala kan sakon si lappulanyu.

Ha Tuttuwa'n Bibiyuwon Apudyus

(Rom. 2:28-29; 3:28; 1Co. 15:9-10; 2Co. 11:18-31)

3 Ked susuludku, ha ibyegak kan chikayu ked magalasan kayu otyan gapu si litimpuyugenyu kan

Apu Jesu Kristu. Achipulak masngay un mangikasin mangibyega kan chikayu si alla ti siya bumayuwanyu.

² Tatanchaalanyu cha tagu'n lawwing chi som-somokcha un mangipatut un mampasogyat kalu kacha tagu taplu makwa'n mitimpuyugcha kan Apudyus. Lauyung cha katchi'n tagu un isucha laku-peyn asu! ³ Ngim ha katuttuwaan ked chitaku ibilang Apudyus un lasogyatan, chakampun un chicha, ti chitaku malayaw kan Apudyus gapu si pallakabyelin chi Ispiritula, kan chitaku bo malayaw kan Jesu Kristu. Siya abus chi mantegochen taku, un chakampun kan cha ugali ya cha lintog un ipatut cha uchum un tagu un maluttuwa si kamatchi.

⁴ Lu awed tagu un mantegod si kamatchi, lappun uchum lu achi abus sakon. Lu awed tagu mangibyega un mantegod matagu si ing-inggala gapu si maluttuwaala si lintog, sin-umamochak ti lappun achik killingwa si maluttuwaak si lintog. ⁵ Sakon, galakak kan Benjamin un osa'n tribun Israel. Ked ha mikawayu'n eygew chi liyalakak silogyatalak, ked gettokak un Judio. Ya lu mipanggop si maluttuwaak si lintogmi'n Judio, sakon bo osa'n Pariseo un patungedku tuttuwaon chi lintog. ⁶ Ked si langipapattiyak un langwaan si ugalmi'n Judio, achu pilaligatak kan cha lamati kan Jesus, ya lappun bo lapabyasuyak mipanggop si lintogmi'n Judio ti ilaminku killingwa.

⁷ Ngim gapu kan Kristu, losan cha pilotpotogku si sin-eygew ked si sala ibilangku un lappun simbila losan cha kamatchi, ti laawatak un lappun ituyungla si mataguwak. ⁸ Ya chakampun un abus cha hachi, ngim imbilangku bo chicha losan un lappun simbila gapu ta laammuwak si Jesu Kristu un Apuk. Hachi lapotpotog! Ked mipagapu kan siya, tilelak losan cha hachi ot imbilangku'n kaisaw losan cha lapotog kan sakon si sin-eygew, taplu ammuwok un ustu-ustu si Kristu ⁹ ked mitimpuyugak kan siya. Ked si sala, achipunku piyeyon chi kilabiyuk gapu si laluttuwaak si lintogmi'n Judio, ti ha kilabiyuk si sala, illidchon Apudyus kan sakon gapu si lamatiyak kan Jesu Kristu. ¹⁰ Ked ha piok si sala, agammuwok un ustu-ustu si Kristu ya mipachasku bo pallakabyelinla si ummuliyala lataguwan. Ya mipachasku bo makaligat kan siya ya miyisuwak kan siya si matoyala. ¹¹ Ti lamlamaok un umuliyak matagu un isun bod chi ummuliyala lataguwan.

Masapuy'n Ipatati Taku Un Mangwa Si Pion Apudyus

(Act. 20:24; Heb. 12:1-2; 2Ti. 4:7-8)

¹² Achipunku kalan un ustu-ustuwak un lagamput liy-isu somsomokku kan Jesu Kristu, ya achipunku bo kalan un lappun kuyangku si sala. Ngim ipakatku koon cha piola si losan un kabyeeyak ti siya panggopla un lamili kan sakon un mantagula. ¹³ Susuludku, achipunku kalan un killingwak losan chi pion Jesu Kristu, ngim ha kook, liwatak cha leus un lakwa ti ha awed si somsomokku ked cha kook si umali'n eygew. ¹⁴ Ipatatik un mangwa si pion Apudyus ta idchelak si gunggula un makataguwan kan siya ud langit un siya langayagela kan chitaku gapu kan Jesu Kristu.

¹⁵ Losan taku un lootong chi pammatila kan Jesu Kristu, kamatchi otyan chi somsomok taku. Ngim lu awed sabsabyali somsomokla, si Apudyus chi mangipakaawat kan chikayu. ¹⁶ Ngim ulay lu kamatchi, masapuy'n chitaku losan, ituyutuyuy taku tuntun-uchon chi impakaammun Apudyus kan chitaku un ustu.

¹⁷ Susulud, tuyachonyu otyan sakon. Ya itullongyu bo cha maluyed si mambibiyeg un impailami kan chikayu taplu chicha bo tuyachonyu. ¹⁸ Ti tuttuwa cha hachi'n imbyegbyegak kan chikayu, ked malluluwaak un kasin mangibyega si sala ti achu cha sissiyaoncha biyegcha un kabusuy'n Jesu Kristu ti ipampaliwacha latoyala si krus. ¹⁹ Ked ha makwa kan chicha, mibyellucha ud impiyeylu, ti siya abus un potgoncha cha pipion chi long-egcha. Ked cha kabibiin, hachi isaysayawcha, ked cha awed si alla'n pita cha pin-acha somsomkon.

²⁰ Ngim kan chitaku, ud langit chi ustu'n bumyoyan taku, ya uwayon taku mangulilan Apu Jesu Kristu un Malagu kan chitaku, ti umali un mampeypu'd langit. ²¹ Ked mambyalilola cha alla'n lakapsut un long-eg taku'n matoy isun chi kilabiyun chi long-egla si ummuliyala lataguwan. Ked makwala'n koon chi hachi gapu si pallakabyelinla un mangawis si losan ta mam-paituraycha kan siya.

Ha Uchum Un Intudtuchun Paul

(Mat. 6:25-34; Col. 3:1-2; 1Th. 5:16-18)

4 Ked susuludku'n ay-ayatok, ituyutuyuyyu pam-matiyu kan Apu Jesu Kristu. Amod chi ayuk kan chikayu, ti chikayu mampagalas kan sakon ya chikayu bo isun chi gunggulak si kawachik.

² Chikayu Euodia kan Syntyche, kewayu ta mantimpuyug kayu gapu si pammatiyo kan Apu Jesus. ³ Ya ibyegak bo kan chikayu, biyunku un lakakawachi kan sakon si allaya'n ugud Apudyus, tuyunganyu cha alla'n byebyai ti tuttuwa'n impapatcha'n tummuymung kan sakon si langibyegbyeg-ak si bibiyu'n chameg, un isun cha Clement ya cha alla'n uchum un lakakawachi kan sakon, un lilista losan cha ngachencha si liblun chi biyeg.

⁴ Pasig kayu otyan mangganggalas gapu kan Apu Jesu Kristu. Ked ikasikasinku ibyega un ganggalasonyu! ⁵ Masapuy'n ipailayu kilaalusyu kan cha losan un tagu ti tuttuwa'n alla' akit chi mangulilan Apu Jesus. ⁶ Ya achi kayu machanchalagen ulay silu, ngim lu malluwalu kayu kan Apudyus, ibyegayu losan cha kochewonyu kan siya ya ipatiyu bo cha yamanyu kan siya. ⁷ Ked idchon Apudyus chi lumin-awaan chi somsomokyu un lappun tagu si makaipakaawat, siya malapaya si somsomokyu mipagapu kan Jesu Kristu.

⁸ Ha alungus chi alla'n isuyatku kan chikayu'n susulud, siyad isosomokyu cha tuttuwa, lapotog, ustu, mampeykas, latagop, machayaw ya cha kabiyuwan. Ya ulay cha uchum un bibiyu ya mampabiyu si somsomok. ⁹ Ya cha losan un ilacheyyu kan ilawatyu kan chingngeyyu ya intullongyu kan sakon, hachi koonyu. Ked si Apudyus un mampalin-awa si somsomok, iinggew kan chikayu.

Ha Yaman Paul Gapu Si Tuyungcha

(2Co. 8:1-15;9:1-15;11:9;12:10)

¹⁰ Amod chi galasku kan Apu Jesus, ti ulay lu labyeyeg, kasinyu sakon tiluyungan si langipain-anyu si ayatyu kan sakon. Achipunku kalan un laliwatanyu sakon, ngim lappun wayayu'n mangipaila si ayatyu.

¹¹ Achipunku kalan un kuyang cha masapuyk, ti piliingsak un maplok ulay silu un awed kan sakon. ¹² Pilachasku un lakuyangan ya lasasawey. Ked si sala, ulay silu makwa kan sakon, ulay mabibittin man willu mamasug, ilagammuk chi kopyan maplokan. Ked lappun lilik kan cha masapuyk, ulay lappun willu masawey.

¹³ Kabyeeyak losan ulay silu, mipagapu si tuyung Jesu Kristu un siya mampakoschey kan sakon.

¹⁴ Ngim manyamalak ti amod chi tuyungyu kan sakon kan cha alla'n ligatku. ¹⁵ Chikayu'n iPhilippi, amuyu un chikayu laluyung kan sakon si ummoyolak ud Macedonia si chamun chi langibyegbyeg-ak si bibiyu'n chameg. Chikayu abus chi langatod si losan un masapuyk un siya isun chi lakakawachiyanyu kan sakon.

¹⁶ Ulay chi illingewak ud Thessalonica, impawpaw-ityu

tuyungyu kan sakon. ¹⁷ Manyamalak kan cha losan un tuyungyu kan sakon. Ngim piok un ipakaammu kan chikayu un chakampun un hachi singsingtok, ngim siyad singsingtok chi machogchog-an chi gunggulayu.

¹⁸ Ked si sala, lappun langkuyangak ngim lasawey, ti ilawatku losan cha impaw-ityu kan Epaphroditus. Ked cha hachi'n impaw-ityu, isucha mambyangu'n maichatun kan Apudyus un maplokala ya mampagalas kan siya. ¹⁹ Si Apudyus, lappun miyisuwan chi kilabyaklangla, ked mipagapu kan Jesu Kristu, idchola cha losan un kasapuyanyu.

²⁰ Ked chaychayawon taku si Apudyus un Ama taku ing-inggala. Amen.

²¹ Pakumustaok cha losan un tagun Apudyus utlat un lamati kan Jesu Kristu. Ked cha susulud taku un inggew kan sakon, pakumustaoncha bo chikayu.

²² Siya bo kan cha losan un tagun Apudyus un inggew utla Rome, amod gey cha hachi'n inggew si byeyoy chi Ari, pakumustaoncha bo chikayu losan.

²³ Iluwaluk ta kacheguwan chikayu losan kan Apu Jesu Kristu.

Colossians

Kan Cha

1 Sakon si Paul un chilutukan Apudyus un man-apostoles Jesu Kristu. Awed utla si Timothy un sulud taku.

² Allaya suyatmi kan chikayu'n susuludmi utlat Colosae un tagun Apudyus un malagpati'n mamotog kan Kristu.

Iluwaluk ta kacheguwan chikayu losan kan Ama taku'n Apudyus, ya palin-awaola somsomokyu.

Ha Langiluwaluwan Paul Kan Cha Lamati

(Rom. 1:8-15; 1Co. 1:4-9; Eph. 1:15-23; Php. 1:3-11)

³ Lu iluwaluwanmi chikayu, pasig kami manyaman kan Apudyus un Aman chi Apu taku'n Jesu Kristu, ⁴ ti chingngeymi mipanggop si pammatiyu kan Jesu Kristu ya ayatyu kan cha losan un tagun Apudyus, ⁵ ti lamlamaonyu inchulin Apudyus un para kan chikayu ud langit. Chingngeyyu alla'n lamlama si chamu'n lipakaammuwala kan chikayu ugud un katuttuwaan un bibiyu'n chameg. ⁶ Ha bibiyu'n chameg ked chumakechakey ya miwayawayas si intilun chi lubung, ked isun chi lakwa kan chikayu si chamu'n langngeyanyu ya laawatanyu katuttuwaan mipanggop si kachegun Apudyus.

⁷ Ilacheyyu kan Epaphras un ay-ayatonmi un biyunmi. Siya osa'n mantegochen un mansimbi kan Kristu ya siya mangitakchey kan chikami utlat. ⁸ Imbyegala kan chikami mipanggop si ayatyu kan chikami, un illidchon chi Ispiritun Apudyus kan chikayu.

⁹ Ked inggan chi langngeyanmi un lamati kayu, pinami illuwaluwan chikayu ta maammuwanyu ustu'n kilalaing ya maawatanyu pion Apudyus para kan chikayu. ¹⁰ Ti lu katchi, matagu kayu un makaay-ayu kan Apu Jesu ya ipupuutyu un mangwa si mas-omala, ked mamunga kayu si mangkalakalasi un bibiyu'n koonyu ya machogchog-an cha ammuyu mipanggop kan Apudyus. ¹¹ Iluwalumi un pakoscheyon chikayu kan Apudyus si lakaskaschaaw un pallakabyelinla ta maattomanyu, maalusanyu ya lagalas kayu ulay silu makwa kan chikayu. ¹² Ked pasig kayu manyaman kan Ama taku'n Apudyus ti illidchen chitaku si kalobbongan un makatawid si ingkarila para kan cha tagula'n mipati si mampangatala un mampadcha. ¹³ Ti tilagula chitaku si pallakabyelin Satalas un manturay si manggikbot ya impatila chitaku si mampangatan chi tagtagopola'n Alakla. ¹⁴ Mipagapu kan siya, lawayawayaan taku, piola'n uguchon, lapakawan cha byasuy taku.

Ha Pallakabyelin Jesu Kristu Ya Cha Killingwala

(Jhn. 1:3; 2Co. 5:18-21; Eph. 1:10-21; Php. 2:5-11)

¹⁵ Si Kristu mangitullongan lu silu isun Apudyus un achipun maila, ya siya lisisigud un illiinggew si chaampun chi lubung makwaan, ya siya kangatuwan kan cha losan un killingwan Apudyus. ¹⁶ Ti mipagapu kan siya, killingwan Apudyus cha losan un awed ud langit ya utla pita, cha maila kan achipun maila, pati cha papan-gat ya cha turay, ya cha alla kalobbongancha. Lakwa cha losan mipagapu kan siya ya para si michayawala.

¹⁷ Illiinggew si Kristu si chaampun chi alla'n lubung makwaan, ya siya mamangchon kan cha losan. ¹⁸ Ked siya isun chi uyu taku un mamati ya chitaku isun chi long-egla. Siya puun chi matattaguwan taku ya siya panguyu'n Alak Apudyus. Siya ummuli latagu ta mambyalin kangatuwan kan cha losan. ¹⁹ Ti pion Apudyus un awed cha losan un kila-Apudyusla si Alakla. ²⁰ Mipagapu kan Kristu, mantitimpuyugola kan siya cha losan un awed utla pita ya langit. Ked mipagapu si latoyan chi Alakla si krus un libukbukan chi chayala, kilaanla cha mampasila kan chicha.

²¹ Ulay chikayu si sin-eygew, adchayuwanyu kan Apudyus. Lambyalin kayu kabusuy la gapu si cha lawwing un pin-ayu killingwa ya cha pin-ayu simsimmok. ²² Ngim si sala, lambyalilon Apudyus chikayu bibiyunla un lipaacheli kan siya gapu si latoyan Kristu taplu ipeyang chikayu un lappun byasuy la, mampeykas ya lappun machillawala si sangwalanla. ²³ Ngim masapuy'n ituyuyyu pammatiyu, ya masapuy'n popotpotanyu pammatiyu. Ya ammanyu ilan ta achiyu maliwatan chi lamlamayu un ibyegbyegan chi bibiyu'n chameg un chingngeyyu. Ha alla'n bibiyu'n chameg ked libyegbyega si intilun chi lubung ked sakon si Paul un osa'n mansimsimbi.

Ha Ipakwan Paul Un Bumayuwanyu Cha Mamati

(Eph. 3:1-13)

²⁴ Ulay lu mapampaligatalak gapu si langibyegbyegak kan chikayu, lagalasak bo. Gapu si alla, sakon chi mangigamput si mangkuyangan chi malliligat Kristu gapu kan cha losan un mamati un mibilang long-egla, un siya simbyaan. ²⁵ Ti chilutukalak kan Apudyus un mansimbi kan cha losan un mamati, ya impiyeyla kan sakon chi kawachi un mangipakaammu si ugudla ta bumayuwanyu un Gentil. ²⁶ Litatayu alla'n ugudla kan cha achu'n lolap. Ngim si sala, impakaammula kan chi-

taku'n tagula. ²⁷ Sirmsimmok Apudyus un ipakaammula kan cha tagula litatayu'n bumayuwan ya michayawan cha losan un Gentil. Allaya lakaskaschaaw un im-pakaammun Apudyus: inggew si Kristu kan chikayu, ti siya lamlamayu un mipati si biyeg ud langit.

²⁸ Ked ipakaammumi si Kristu kan cha losan un tagu. Byegbyegaanmi chicha ya tudtuchuwanmi chicha si kiged chi kalalaingmi, ti ipeyangmi kacha osa kan Apudyus un lappun mangkuyangala si litimpuyugenchacha kan Kristu. ²⁹ Hachi mangipapattiyak un mangwaan si losan ta matungpey cha alla un useyok chi mangkoschey un pallakabyelin un illidchon Kristu.

2 Chikayu'n susuludku utlat Colosas ya Laodicea, ya ulay bo cha uchum un chaampun mangitulong kan sakon, piok un ammuwonyu un iggak chi kabyeeyak para si bumayuwanyu. ² Ti ha piok un para kan chikayu losan, masegeg chi somsomokyu kan meeyot chi mantimpuyugenyu gapu si ayatyu, ya maplucha si kilabyaklang chi lamlama un idchon chi ustu-ustu'n man-aawatyu. Ya ammuwoncha litatayu'n panggop Apudyus un mipanggop kan Kristu. ³ Ti si Kristu mangagammuwan taku si losan un lichuchulin un kilalaing ya somsomok Apudyus. ⁴ Imbyegak cha alla kan chikayu, ta achi kayu otyan maalilaw si chakampun un tuttuwan ibyegbyegan cha kasusukla. ⁵ Ulay lu lappulak kan chikayu, awechak si ispiritu ti pasigku chikayu sosomkon. Ked matettyokak si chingngeyk un mantimpuyug kayu ya mangkoschey pammatiyu kan Kristu.

Bibiyu Biyeg Cha Mamati Kan Jesu Kristu

(Rom. 6:1-14; Gal. 3:13-14)

⁶ Gapu ta ilawatyu si Jesu Kristu un man-Apuy, masapuy'n ituyuyuy suytun chi kabibiyeg un miyapot si tagu'n litimpuyug kan siya. ⁷ Ha pammatiyu kan Jesu Kristu ked isun otyan chi lummamutan chi osa'n kayu, ya kumoskoschey pammatiyu kan siya un siya litudtuchu kan chikayu. Ya pasig kayu manyaman kan Apudyus.

⁸ An-allechenyu ta achi kayu maawis si tudtuchu'n umallilaw un impatawid cha iyawi ya cha ispiritu un manturay si lubang. Lappun simbila cha alla'n tudtuchu siya mangallilaw kan cha somsomok ya chakampun kan Kristu lampeypuwala ngim ugalin cha iyawi un simsimmokcha ya cha bilin utla pita.

⁹ Ti lambyalin tagu si Kristu, ngim awed kan siya losan un kila-Apudyus Apudyus. ¹⁰ Ked gapu si litimpuyugenyu kan siya, awed kan chikayu lappun mangkuyangan biyeg. Ti siya kangatuwan kan cha losan un turay ya kalobbongan.

¹¹ Gapu si litimpuyugenyu kan Kristu, isun chi lasogyan kayu. Chakampun un sogyat un killingwan chi tagu ngim ha insogyat Kristu kan chikayu ked ha langaalala kan cha ugali taku'n mangwa si lawwing. ¹² Ti si labunyagenyu, siya isun chi lakalobolanyu kan Kristu ya lakataguwanyu si ummuliyala lataguwan. Ked mipagapu si pammatiyu si pallakabyelin Apudyus un langipuuli lalagu kan Jesu Kristu.

¹³ Si chaampunyu mamatiyan, isuyu lalattoy kan Apudyus gapu si byasuyyu ya gapu ta chikayu ked Gentil, un lappun ammuy mipanggop si lintog Apudyus. Ngim si sala, tilagun Apudyus chikayu ked impati chikayu kan siya. Ya pilakawanla cha losan un byasuy taku. ¹⁴ Ilumasla listaan cha byasbyasuy taku pati impabyasuy chi lintog kan chitaku ot imbyellula illansa si krus. ¹⁵ Gapu si latoyan Kristu si krus, kilaan Apudyus cha kilabyelin ya kalobbongan cha achipun maila'n ayan un manturay. Ked impailala si losan un illogla chicha.

¹⁶ Ked susulud, achiyu tuttuwaon cha mampabyasuy kan chikayu un mangibyegbyega un masapuy'n suytunyu achu-achu'n ngililoncha un isun cha mipanggop si makan ya mailum ya ha koonyu si timpun chi piyasta, summaeyan buyan ya Sabyechu'n man-illongan.

¹⁷ Ti losan cha alla, alliliwan cha byaleg un umali, ngim ha katuttuwaan ked si Kristu. ¹⁸ Ked achiyu tuttuwaon cha mangak-akit kan chikayu un mangipatut un mangipakumbyabya si long-egyu ta tuttuwaonyu cha ngililoncha ya masapuy'n manchayaw kan cha anghelles. Cha alla'n tagu, ibyegbyegacha un langatngatucha kalu lu chikayu ya awed impain-ilop Apudyus kan chicha. Ngim lappun ustu si ilastugcha ti lampeypu si lailubungan un somsomokcha. ¹⁹ Ked lan-awichencha si Jesu Kristu un siya uyu taku'n mamati ya chitaku long-egla. Ha uyu, siya malingngey si losan un partin chi long-eg taplu man-eyot chi man-uuluchencha ya mantimpuyugenchacha. Ked si Kristu mangipachakey si-gun si pion Apudyus.

Ha Makatoyan Kan Jesu Kristu Ya Makataguwan Kan

Siya

(Gal. 2:19-20)

²⁰ Chikayu'n mamati, gapu si litimpuyugenyu lakakatooy kayu kan Kristu, ya lawayaan kayu kan cha ispiritu un manturay si lubang. Ked puggey un sissiyon suytunyu cha ugalin cha lailubungan un tagu? Kan payuggey tungpayon cha katla'n bilin, ²¹ un isun cha, "Achiyu ogle, Achiyu simsiman, Achiyu appachen!"

²² Ti losan un makan ya uchum un ibyegbyegan cha alla'n bilin, killingwan Apudyus ta useyon chi tagu, ked lu maamin, abusla. Ha lampeypuwan cha hachi'n bilin ya tudtuchu ked somsomok chi tagu. ²³ Ngim an-allechenyu ti isun chi ustu mangipatutancha si malayawan kan cha anghelles ya mampakumbyabyaan cha ya mamaligatancha si long-egcha. Ngim lappun simbin cha kamatchi ti achipuncha pabiyuwon cha lawwing un somsomok ya cha pion chi long-eg.

3 Ngim chikayu'n susulud, gapu si lamatiyanu kan Kristu, lakatagu kayu kan siya ud langit un umammuy si machuwalan Apudyus. Ked masapuy'n potgonyu cha laapudyusan un byaleg. ² Ked isosomokyu cha laapudyusan un byaleg, chakampun un cha lailubungan un byaleg. ³ Ti isuyu lalattoy si lummaus un lambibiyegyu, ngim latatagu kayu si lakataguwanyu kan Kristu si sala un litimpuyug kayu kan Apudyus. ⁴ Si umali'n eygew, lu mampaila si Kristu

un siya tuttuwan biyegyu, ked mipati kayu bo si lumangyangan chi kilachayawla.

Ha Kachawiyon Cha Bummayu Somsomokla

(Gal. 5:16-26; Eph. 4:17-32; 5:3-20)

⁵ Kaalonyu cha lawwing un pion cha tagu utla pita un isun cha kachehegchegas ya kaisaw un somsomok. Achiyu bo ipalubus cha lawwing un pion chi long-egyu ya kilaagum, ti siya isun chi malayawan si silan-apudyus. ⁶ Ked gapu kan cha hachi, kaog-ogyat chi ichusan Apudyus kan cha achipun tumuttuwa kan siya. ⁷ Kamatchi isun chi kabibiyegyu si chaampunya lamatiyan un litimbuyuy kayu si kamatchi. ⁸ Ngim si sala'n lamatiyanyu, masapuy'n kaalonyu cha alla'n lawwing, isun chi sumangasanga, mabobos-ey, mam-mumulit, makiyap ya mamabyayang un man-ugud. ⁹ Ya achi kayu bo man-asituli, ti kilaanyu cha sigud un lawwing un mansosomsomokyu pati cha lawwing un ugaliyu ¹⁰ ti ilawatyu baru'n somsomok un illidchon Apudyus un itu'yutuyuyula pabiyuwon ta miyisu kayu kan siya ya maammuwanyu siya un ustu. ¹¹ Ked si sala, lappun Gentil willu Judio, cha lasogyatan willu achipun, cha lakaachey ya cha achipun, cha musassu ya cha lawayawayaan, ti si Kristu losan ya inggew siya kan cha losan un mamati.

¹² Gapu ta chilutukan Apudyus chikayu un tagula un ay-ayatola, masapuy'n ipailayu un malagchegu kayu, bibiyu kayu, mallaay kayu, lapakumbyabya kayu, achi kayu mamaspaswey ya man-asiillalus kayu. ¹³ Alu-sanyu itu'ged cha susuludyu ya lu awed makabyasuy kan chikayu, manpillakawan kayu, un isun chi lampapakawan Apu Jesu Kristu kan chikayu, ked masapuy'n pakawalonyu cha uchum. ¹⁴ Ked ha kapotgen kan cha alla, man-asiayat kayu ti siya malakod si mantitim-puyugen un lappun mangkuyangan.

¹⁵ Ha lin-awan illidchon Kristu masapuy'n manturay otyan si somsomokyu, ti siya langayagela kan chikayu ta man-ossaan kayu un long-eg Jesu Kristu. Ya pasig kayu manyaman kan Apudyus. ¹⁶ Sosomkonyu cha lapotog un tudtuchun Kristu. Useyonyu losan un kilalaing un illidchola taplu man-asitudtuchu kayu kan man-asisegeg kayu. Mangkanta kayu si mikankanta un ugud Apudyus ya uchum un kankantan cha mamati ya laispirituan un kankanta un manyaman kayu kan Apudyus si somsomokyu. ¹⁷ Ulay silu koonyu ya ibyegayu, koonyu losan si ngachen Apu Jesu ya mipagapu kan siya manyaman kayu kan Apudyus un Ama.

Ha Tudtuchun Paul Kan Cha Mabyebyeyan

(Eph. 5:21-6:9)

¹⁸ Chikayu'n byebyai'n laasaw-an, mampaituray kayu si asawayu ti siya ustu'n koon chi mamati kan Apu Jesu Kristu.

¹⁹ Chikayu bo'n leyaki'n laasaw-an, masapuy'n ayatonyu asawayu, maalus kayu ya achiyu paligatan chicha.

²⁰ Chikayu'n aalak, masapuy'n tuttuwaonyu cha langiyalak kan chikayu si losan, ti siya mampagalas kan Apudyus.

²¹ Chikayu'n Aamma, achiyu amochon cha man-oomeyyu kan cha alakyu, ta achicha chumaay.

²² Chikayu'n musassu, masapuy'n tuttuwaonyu cha losan un ibyegan cha apuwonyu utla pita. Chakampun un abus chi allaancha mangwaanyu si pakwacha ta mas-omcha kan chikayu. Ngim koonyu si tuttuwa'n somsomokyu gapu si mangibiilanyu kan Apu Jesu.

²³ Ulay silu koonyu, ipapatiyu kabyeeyanyu un mangwa, un kamad Apu Jesu chi mansimbiyanyu, chakampun kan cha tagu. ²⁴ Ti ammuyun un awed chi gunggula un idchon Apu kan chikayu un laksunyu. Ti si Kristu un Apu mansimsimbiyanyu. ²⁵ Ti cha mangwa si lawwing, awed bo subyalit cha kingwacha, ti man-iisuwon Apudyus cha tagu si manguisala.

4 Chikayu bo'n awed musassula, masapuy'n ustu ya bibiyu koonyu kan cha musassuyu, ti ammuyun awed chi Apuyun ud langit.

Ha Uchum Un Tudtuchun Paul

(1Th. 5:15-25)

² Alla bo uchum un ibyegak kan chikayu. Ipatatiyu un malluwalu ya achi kayu masngay. Allechenyu ta achi maalliw chi somsomokyu ya manyaman kayu kan Apudyus. ³ Iluwaluwanyu chikami ta idchon Apudyus chi wayami un mangibyegbyega si ugudla ya mipanggop kan Kristu un chaampun maammuan inggala si sala. Ti siya gapun chi labyayuchek si sala. ⁴ Ked iluwaluwanyu sakon taplu ipakaawatku un ustu-ustu, ti hachi ustu'n kook.

⁵ Masapuy'n bibiyuwonyu cha koonyu kan cha achipun mamati ya pasigyu ibyega mipanggop kan Jesu Kristu kan chicha. ⁶ Pasig otyan lagalas ya ustu cha losan un ug-ugguchonyu ta ammuwonyu in-ilonyun malongbyat si kacha osa un makaimus mipanggop si pammatiyo.

Ha Lampakumustaan Cha Uchum Un Mamati

⁷ Si Tychicus un sulud taku'n ay-ayaton taku ya malagpati ya biyunmi un mansimsimbi kan Apu. Ibu-unku siya kan chikayu utlat ta siya asi mangug-uggud si makmakwa kan chikami utla ya mansegeg si somsomokyu. ⁹ Buylan chi malagpati un sulud taku'n Onesimus, osa bo'n ay-ayatok un kailiyanu. Ked chicha chi mangibyega kan chikayu si losan un makmakwa kan chikami utla.

¹⁰ Si Aristarchus un lakabyayud kan sakon, pakumustaola bo chikayu. Ya ulay si Mark un kapingsan Barnabas, pakumustaola bo chikayu. Imbyegbyegak kan chikayu un lu umali si Mark utlat, sayakawonyun mammangili kan siya. ¹¹ Si Jesus Justus, pakumustaola bo chikayu. Ked cha losan un Judio un mamati utla, abus cha alla'n tiyu si lakakawachi kan sakon mipanggop si mampangatan Apudyus. Ked chicha masegagen chi somsomokku.

¹² Si Epaphras un osa bo'n kailiyanyu, pakumustaola bo chikayu. Siya bo osa'n bubùulon Jesu Kristu. Pasigla ipapati un mangiluwalu kan chikayu ta kumoschey ya maangsan chi pammatiyu ked lappun mangkuyanganyu un malungpey si pion Apudyus. ¹³ Paloklokak chi kilalagpotla'n mangkawachi para kan chikayu ya para bod cha mamati'd Laodicea ya Hierapolis. ¹⁴ Si Luke, un ay-ayatonmi un chaktu y ya si Demas, pakumustaoncha bo chikayu.

¹⁵ Pakumustaonyu bo cha susulud taku'n mamati ud Laodicea ya si Nympha ya cha mamati un pin-a

manchetchetong ud uwacha. ¹⁶ Lu magamputyu byasaon chi alla'n suyatku, ipabyasayu bo si simbyaan ud Laodicea. Ya byasaonyu bo suyat un mampeypu'd Laodicea. ¹⁷ Ya ibyegayu kan Archippus un masapuy'n ipapatila gamputon chi kawachi'n lipiyey kan siya.

¹⁸ Sakon si Paul, imak chi mismu'n langisuyat si alla. Kumusta kayu. Otyan ta mallin-awa kayu losan utlat. Achiyu otyan maliwatan un libyabyayuchak. Si Apudyus chi kumachegu kan chikayu losan.

1 Thessalonians

Kan Cha

1 Sakon si Paul ya biyunku cha Silas kan Timothy. Allaya suyatmi kan chikayu'n pin-a manchetch-etong utlat Thessalonica un litimpuyug kan Apudyus un Ama ya Apu Jesu Kristu.

Iluwaluk kan Apudyus ta kacheguwan chikayu ya mallin-awaola biyegy.

Ha Mataguwan Ya Pammatin Cha Mamati'd Thessalonica

2 Pasig kami manyaman kan Apudyus un Ama mipagapu kan chikayu, ya pasigmi bo iyaya chikayu lu maluwalu kami, **3** ti sosomkonmi cha bibiyu'n pin-ayu koon mipagapu si pammatiyu ya ha kilalagpotyu un mansimbi gapu si ayatyu kan Apudyus ya kilaalusyu un lampeypu si lamlamayu kan Apu taku'n Jesu Kristu.

4 Susuludmi un tagtagopon Apudyus, manyaman kami ti ammumi un chilutukan chikayu kan Apudyus.

5 Ha langagammuwanmi ked ha langibyegbyeg-anmi si bibiyu'n chameg kan chikayu, chakampun un chichingngeyyu abus cha imbyegami, ngim lakagikla kayu bo kan chikami si pallakabyelin chi Ispiritun Apudyus, ked lappun pulus manchuwachuwaan taku mipanggop si kilatuttuwaala. Ammuyu bo ugalimi si illinggewanmi kan chikayu ti losan un killingwami ked bumayuwanyu. **6** Ya tiluyedyu chikami ya si Apu Jesus, ked ulay lu lapampaligatan kayu si langawatanyu si bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesu Kristu, lagalas kayu ti pilagalas chikayu si Ispiritun Apudyus. **7** Ked gapu si kamatchi'n lambibiyegy, chikayu tuyachon cha losan un mamati un inggew si ili'd Macedonia ya Achaia. **8** Ti chakampun un abus cha tagu'n iMacedonia ya iyAchaia langngey si ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus, ngim laammuwan bo pammatiyu kan Apudyus ti lanchilameg si kaili-ili. Ked cha losan un ili'n ayonmi, achipun masapuy'n ug-ugguchonmi mipanggop kan chikayu, **9** ti chicha langibyegbyega kan chikami mipanggop si lammangiliyanyu kan chikami ya lanawichenyu cha silan-apudyus taplu mansagung kayu kan Apudyus ta mansimbi kayu si tuttuwa'n Apudyus un matattagu. **10** Imbyegacha bo manguuwayanyu si mangulilan chi Alakla'n Jesu Kristu un mampeypu'd langit. Siya hachi'n tilagun Apudyus si latoyala ya siya bo maleyaklib kan chitaku si kaog-ogyat un sangan Apudyus si umali'n eygew.

Ha Bibiyu'n Ugalin Cha Paul Ud Thessalonica

(2Co. 4:1-15)

2 Susuludmi, ammuyu un chakampun un kenga langgeggakayanmi utlat. **2** Ulay lapaligatan kami ya pilabiilan chikami kan cha tagu'd Philippi si sineygew, ya achu bo lalupling kan chikami utlat iliyu, ammuyu un illidchen Apudyus chikami si teyod un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg un lampeypu kan siya. **3** Ti tuttuwa cha ibyegbyegami, ked lappun som-somokmi un manguyung ya lappun somsomokmi si lawwing ya lappun panggopmi'n sumikap. **4** Ngim pilaloklokan Apudyus un mantegochen kami un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg, ked impiyeyla un siya kawachiyonmi, ya siya ibyegbyegami. Chakampun un mas-oman cha tagu singtonmi, ngim ha mas-oman Apudyus un sin-ammu kan cha awed si somsomokmi. **5** Ammuyu un chakampun un ummali kami man-eyeylug si langibyegbyeg-anmi, ya chakampun bo un mambyegbyega kami ta maleinmi si kilaagummi. Ammun Apudyus un tuttuwa cha alla'n insuyatku! **6** Ked chakampun un siyad singtonmi michayawanmi kan chikayu willu kan cha uchum un tagu, ulay awed kalobbonganmi un apostoles Kristu. **7** Ngim laalus kami kan chikayu un isun chi ila un mangayyuwan si alakla. **8** Gapu si ayatmi kan chikayu, lakasagala kami un mangibyegbyega kan chikayu si bibiyu'n chameg un lampeypu kan Apudyus, ya lakasagala kami un ulay matoy kami mipagapu kan chikayu ti lapotog kayu kan chikami. **9** Susulud, ammuk un sosomkonyu mangkakawachimi si illinggewanmi utlat, un eygewonmi ya lablabiyonmi un langkawachi taplu chakampun un mambyalin kami palikut kan chikayu si mangibyegbyeg-anmi si bibiyu'n chameg un lampeypu kan Apudyus.

10 Intutullongyu ya ammun Apudyus cha ugalimi kan chikayu'n mamati utlat, ti lappun lakabyasuyanmi, us-tu killingwami ya lappun lachillawanmi si sangwalanyu'n mamati. **11** Ammuyu cha langkokopyami kan chikayu, un isun chi mangkokopyan chi ama kan cha aalakla. **12** Silegegmi chikayu ya pilakoscheymi som-somokyu ya imbibilinmi kan chikayu un masapuy'n umulud kayu si mambibiyeg un lumbong si tagun Apudyus, ti siya mangayeg kan chikayu taplu mipati kayu si mampangatala ya milak-am kayu si kilachayawla.

¹³ Ya awed bo osa'n manyamyamanmi kan Apudyus, si langngeyanyu si ugud Apudyus un imbyegbyegami, pilatiyu ya achiyu kalan un ugud laing chi tagu ti lailasinyu un katuttuwaan un siya ugud Apudyus. Ked ha ugud Apudyus, ituyutuyuyula pabungabungaon chi biyegyu'n mamati. ¹⁴ Susulud, man-iisu lakwa kan chikayu ya cha lakwa kan cha tagun Apudyus un lititimpuyug kan Jesu Kristu un pina lanchetchetong ud Judea, ti pilampaligatan chikayu kan cha kailiyanyu un isun bod chi lamampaligatan cha chogacha'n Judio kan chicha. ¹⁵ Ti cha Judio lamatoy kan cha propetan Apudyus. Ked cha galakcha bo lamatoy kan Apu Jesus, ked cha chogacha bo'n Judio lamampaligat kan chikami. Achipuncha lakaay-ayu kan Apudyus ti suplingoncha cha losan un tagu ¹⁶ ti tipochoncha chikami si mangibyegbyeg-anmi si ugud Apudyus kan cha Gentil taplu matatagucha otyan. Ked hachi malogchog-ancha kan cha byasuycha inggala si mangkigachencha. Ked hachi asin Apudyus sumangaan ked sigulachu'n chusaola chicha.

Amod Chi Ayun Paul Kan Cha Mamati'd Thessalonica (Act. 17:15)

¹⁷ Susulud, ulay sin-akitan chi lisilaanmi kan chikayu, amod chi ayumi. Ulay lappun kami kan chikayu, pasigmi sosomkon chikayu. Gapu si ayumi kan chikayu, iggami kabyeeyanmi un mangulin utlat taplu kasin taku man-asitullong. ¹⁸ Pionmi un kasin umali kan chikayu, sinchumadlu kan sakon, impadpachasku un umali ngim tilipottippod Satalas chikami. ¹⁹ Pionmi un umali ti chikayu lamlamami ya chikayu gumalasanmi ya chikayu gunggulami un isayawmi si sangwalan Apu taku'n Jesus si kasinla umaliyan. ²⁰ Ti tuttuwa'n chikayu gapun chi michayawanmi ya chikayu bo mampagalas kan chikami.

3 Ked si hachi, achipun kami makaiyattom si ayumi kan chikayu, simsimmokmi un matelan kami kan Silas ud Athens. ² Ot imbuunmi si Timothy utlat, siya osa'n sulud taku un mansimbi kan Apudyus si mangibyegbyeg-anmi si bibiyu'n chameg mipanggop kan Kristu. Imbuunmi siya taplu pakoscheyola ya segagola chikayu si pammatiyu, ³ taplu lappun otyan ossaan si umuya kan chikayu gapu kan cha ligatyu. Lagamputyu ilammu un likodchong un mapaligatan taku. ⁴ Ti ha illingewanmi kan chikayu, imbyegbyegami un gumatong chi mapaligan taku ked ilagammuyu un tuttuwa'n lapasamak. ⁵ Ked hachi langibuulak kan Timothy utlat taplu ammuwok chi mipanggop si pammatiyu, ti lachalagelak paka lawa ta silubsub Satalas chikayu ked kenga langkawachianmi.

⁶ Ngim si sala'n langulin si Timothy utla, ked bibiyu impachamegla mipanggop si pammatiyu kan man-aayatyu. Imbyegala bo un pasigyu chikami mas-masmok ked ha man-aayuyu kan chikami ked isun bod chi man-aayumi kan chikayu. ⁷ Ked susulud, ulay amod chi ligat un pilachapachasmi, lasegeg chi som-somokmi gapu kan cha chingngeymi mipanggop si pammatiyu, ⁸ Ked si sala, lummin-ot chi mataguwanmi

lu ituyutuyuyuyu pakoscheyon chi pammatiyu kan Apu Jesu Kristu. ⁹ Ked amod chi manyayamanmi kan Apudyus mipagapu kan chikayu, ti amod chi galas un laliklami mipagapu kan chikayu si sangwalan Apudyus. ¹⁰ Ked iluwaluwalumi si ileygew ya lilabi ta mantitillulong taku kasin taplu ipakaawatmi kan chikayu lu simma mangkuyangan chi pammatiyu.

¹¹ Sapay otyan ta si Ama taku'n Apudyus ya Apu taku'n Jesus chi mangichayan kan chikami si chayanmi un umali kan chikayu. ¹² Sapay otyan ta ey-eyton Apu Jesus chi man-aayatyu si kacha osa ya ayatyu kan cha losan un tagu, un isun chi kilakoscheyn chi man-aayatmi kan chikayu. ¹³ Ked lu kamatchi, pakoscheyola som-somokyu taplu lappun makabyasuyanyu ya lappun bod machillawanyu si sangwalan Apudyus si mangulilan Apu taku'n Jesus un buylan cha losan un tagula.

Ha Mambibiyeg Un Mampagalas Kan Apudyus

4 Ked susulud, awed chi ibyegami kan chikayu. Lagamputyu ilachey cha intudtuchumi kan chikayu mipanggop si mambibiyeg un mampagalas kan Apudyus. Ti ilammuyu imbilinmi mipagapu kan Apu Jesus un langatod si kalobbonganmi un mangibyega. Ked maila un laawatanyu'n ustu ti siya mit cha pin-ayu koon si sala. Ngim byegbyegaanmi chikayu gapu si kalobbonganmi un illidchon Apu Jesus. Kewayu ta pabiyubiyuwonyu cha ugaliyu.

³ Ti ha pion Apudyus, mampeykas taku si mambibiyeg taku. Ked masapuy'n achi kayu makaob-obog si chakampun un asawayu. ⁴ Chikayu'n leyaki, masapuy bo'n ammuwonyu'n ustu mangikabyeyoy si asawayu si mampeykas ya bibiyu'n kopya. ⁵ Chakampun otyan un cha kilagatkat un pion chi long-egyu mangichayan kan chikayu un isun chi kokoon cha tagu'n achipun mangagammu kan Apudyus. ⁶ Ked lu mipanggop si kamatchi, allechenyu ta achi kayu makabyasuy kan cha suludyu. Achiyu lukuwon chicha un agumanyu chakampun un uwayu. Imbyegbyegami kan chikayu si sin-eygew un chusaon Apudyus cha mangmangwa si kamatchi'n byasuy. ⁷ Ti ha langayagen Apudyus kan chitaku, chakampun un koon taku cha kaisaw ngim umulud taku si mambibiyeg un mampeykas. ⁸ Ked cha mallawing kan cha alla'n tudtuchumi, chakampun un tagu lawingola ngim si Apudyus un langibuun si Ispiritula kan chikayu.

⁹ Ngim lu mipanggop si man-aayatyu si susuludyu'n mamati, achipun masapuy un awed yan isuyatmi kan chikayu, ti gilamput Apudyus tiludtuchuan chikayu un man-asiayat kayu. ¹⁰ Tuttuwa mit un ay-ayatonyu cha losan un susulud taku'n mamati si losan un ili'd Macedonia. Ked ibyegami kan chikayu'n susulud ta pakoskoscheyonyu man-aayatyu.

¹¹ Bibiyu lu siyad ipapatiyu'n koon cha lumin-awaan chi mambibiyegyu ya achi kayu bumibiyang kan cha koon cha susuludyu, ya ha koonyu otyan mallagpot kayu un mangkawachi taplu awed mataguwanyu ti hachi imbyegbyegami kan chikayu si sin-eygew. ¹² Ta lu

kamatchi ugaliyu, cha tagu'n achipun mamati, potgon-cha chikayu ya achipun kayu mangkochekechew si kasapuyanyu.

Ha Mangulilan Apu Jesu Kristu
(1Co. 15:51-55)

¹³ Susulud, awed chi pionmi'n ipakaammu kan chikayu taplu maaawwatanyu mipanggop kan cha mamati un lagamput langkakatoy taplu achipun kayu patunged manchachauy un isun cha uchum un tagu'n lappun lamlamacha. ¹⁴ Mamati taku un latoy si Jesus ya kasin latagu, ked hachi gapun chi mamatiyan taku un kasin Apudyus taguwon cha losan un latoy un lamati kan Jesus ked ipaiyawit Apudyus chicha kan Jesus si umaliyala kasin. ¹⁵ Ha alla'n ibyegbyegami kan chikayu ked ha impakaammun Apu Jesus mipanggop si mangulilala kasin utla pita. Kamatla makwa: Si eygew un man-osgen Apu Jesus un mampeypu'd langit, ipakuyla bilinla ya man-ugud chi osa'n pangat cha angheles ya madngey bo tangguyub Apudyus. Ngim chitaku'n matattagu si hachi'n eygew, chakampun un umun-ula taku umoy mangabot kan Apu Jesus, ngim umun-ula umuli matagu cha langkakatoy ¹⁷ ked chitaku'n mamati un sissiya'n matattagu, mitipug taku kan chicha mipangatu un umoy miyabot kan Apu Jesus si libuu. Ked ichagas taku iinggew kan siya si ing-inggala.

¹⁸ Ked man-asisegeg kayu mipagapu kan cha allaya'n suysuyu.

Masapuy'n Mansasaggala Taku'n Manguuway Si Mangulilan Apu Jesu Kristu
(Mat. 24:42-44; 2Pe. 3:10-13)

5 Susulud, lu mipanggop si timpu'n makwaan cha alla, chakampun un masapuy'n isuyatmi kan chikayu. ² Ti tilataggammuyu un ha eygew un mangulilan Apu Jesus utla pita, ked isun chi umaliyan chi osa'n man-aakaw si labi un achipun cha tagu maamuwan. ³ Lu gumatong chi timpu'n mangibyeg-an cha tagu un mallin-awacha ya lappun manchalagencha, hachi magalatongan chi machusaanacha. Ked isun chi sigebe chi umalak un byebyai. Ked achipuncha malisiyan chi machusaanacha.

⁴ Ngim chikayu'n susulud, lu chumtong chi hachi'n timpu, achi kayu matataeg un isun cha achipun mamati. Ti chicha, isun chi iinggewcha si manggikbot, ked hachi mataagencha un isun chi mapukaw lu lumlok chi man-aakaw. ⁵ Chitaku'n mamati, sililawan Apudyus chi somsomok taku ked isun chi padcha willu eygew chi iinggewan taku, chakampun un isun chi gikbot willu labi igew taku. ⁶ Ked hachi achipun taku otyan maluyachen si ugalin cha achipun mamati un isucha lasusuyop, ngim masapuy'n lakasagala taku ya tingngeyon taku long-eg taku. ⁷ Somsomkon taku un labi masuyopan cha tagu ya labi bo mabuukan cha kabubuuk. ⁸ Ngim gapu ta mamati taku isun chi pad-

cha iinggewan taku, masapuy'n tingngeyon taku long-eg taku ya popotpotan taku pammati taku un siya isun chi useyon taku'n mansolod. Ked ha man-aayat taku siya isun chi mambyetukung taku si lamlama taku un mataguwan taku ing-inggala. ⁹ Ti ha lanchutukan Apudyus kan chitaku, chakampun un malusaala kan chitaku ngim chilutukan chitaku ta matatagu taku si ing-inggala gapu kan Apu taku'n Jesu Kristu. ¹⁰ Latoy si Jesus para kan chitaku ta makwa'n makatagu taku kan siya, ulay lu langkakatoy taku willu sissiya'n matattagu taku si umaliyala. ¹¹ Ked ituyutuyuyu'n man-asisegeg ya man-asituyung ta kumoschey kayu si alla'n pammatiyan, un isun chi pin-ayu koon.

Cha Biyang Taku'n Mamati

¹² Awed bo pionmi'n chawaton kan chikayu'n susulud. Bibiyu lu potgonyu'n ustu cha mangkawakawachi kan chikayu. Chicha mangichaychayan ya mangibyegbyega kan chikayu mipanggop si pammatiyan kan Apu Jesus. ¹³ Ipailayu mamopotogyu ya ayatyu kan chicha mipagapu si kawachicha. Ya bibiyu otyan chi mantitimpuyugenyu losan.

¹⁴ Alla bo cha uchum un ibyegami. Masapuy'n tudtuchuwanyu cha mantungatungangaw, segagonyu cha chummauy, tuyunganyu cha lakapsut, ya ipailayu alusyu kan cha losan. ¹⁵ Lu awed mangwa si lawwing kan chikayu, achi kayu bumayos ngim pasigyu bibiyuwon cha koonyu kan cha biyunyu ya cha losan un tagu.

¹⁶ Pasig kayu otyan lagalas. ¹⁷ Pasig kayu bo mal-luwalu. ¹⁸ Ulay silu makwa kan chikayu, manyaman kayu kan Apudyus ti siya piola kan chikayu un lititimpuyug kan Kristu.

¹⁹ Achiyu tipochon chi pion chi Ispiritun Apudyus un ibyega kan chikayu. ²⁰ Achiyu amsiwon cha ibyegbyegan cha propeta, ²¹ ngim masapuy'n paloklokanyu cha losan un litudtuchu taplu ammuwonyu lu tuttuwa'n lampeypu kan Apudyus. Ked suyutonyu cha bibiyu ²² ya man-awichenyu cha losan un lawwing.

²³ Chawatonmi kan Apudyus un puun chi lumin-awaan taku, ta ustu-ustu'n papeykasola chikayu. Chawatonmi bo ta ayyuwalala somsomokyu, kalichodwayu ya long-egyu taplu lappun pulus machillawanyu si kasin Jesu Kristu un Apu taku umaliyan. ²⁴ Si Apudyus un langayeg kan chikayu, koola cha alla, ti siya ked mantegochen.

²⁵ Susulud, iluwaluwanyu yan chikami.

²⁶ Pakumustaonyu cha losan un susulud taku utlat ta siya mangipaila un man-asiayat kayu.

²⁷ Gapu si kalobbongak un lampeypu kan Apu Jesus, ibilinku kan chikayu un ibyasayu alla'n suyatku kan cha losan un susulud taku utlat.

²⁸ Iluwaluk ta kacheguwan chikayu kan Jesu Kristu un Apu taku.

2 Thessalonians

Kan Cha

1 Sakon si Paul ya biyunku cha Silas kan Timothy. Allaya suyatmi kan chikayu'n mamati un pin-a manchetchetong utlat Thessalonica un lititimpuyug kan Ama taku'n Apudyus ya Apu taku'n Jesu Kristu. ² Iluwalumi ta kacheguwan chikayu otyan kan Apudyus un Ama ya si Apu Jesu Kristu ya palin-awaoncha somsomokyu.

Masegagen Cha Mapampaligatan

³ Susulud, masapuy'n pasig kami manyamayaman kan Apudyus mipagapu kan chikayu. Bibiyu lu kamatchi cha koonmi ta kumoskoschey pammatiyu ya machogchog-an chi man-asiay-ayatanyu. ⁴ Ked hachi mangichayawanmi kan chikayu kan cha losan un mamati kan Apudyus un pin-a manchetchetong si kaili-ili un ayonmi, ti ulay mapampaligatan kayu mipagapu si pammatiyu, ya achu bo cha ligligatyu, alu-alusanyu ya ipapatiyu pammatiyu.

⁵ Hachi maluttuwaanmi un lalintog chi mangkukuis Apudyus kan cha losan un tagu, taplu lumbong kayu si mipatianyanyu si mampangatan Apudyus, ti siya maligligatanyu. ⁶ Ked gapu ta lalintog chi mangkukuis Apudyus, paligatala cha mamaligat kan chikayu, ⁷ ya chikayu'n mapampaligatan un isumi, palin-awaon Apudyus chikayu si ligligatyu si mangulilan Apu Jesu un mampeypu'd langit un kadwaan cha angheslesla'n mallakabyelin. ⁸ Si hachi'n umaliyala, awed chi gumi-legileb un apuy un malusala kan cha achipun mamigbig kan Apudyus ya achipun tumuttuwa si bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus un Apu taku. ⁹ Lappun kiged chi machusaanacha, ti misililacha kan Apu Jesu si ing-inggala. Ked achipuncha maila pallakabyelinla un lappun miyisuwala. ¹⁰ Si hachi'n eygew un umaliyala, losan un tagula, chaychayawoncha siya ked maschaaw taku si kila-Apudyusla. Ked michoga kayu ti pilatiyu ugud Apudyus un impakaammumi kan chikayu.

¹¹ Ked hachi pasigmi mangiluwaluwan kan chikayu, ta si Apudyus mambyalilola chikayu tagula un lumbong si mangayagela kan chikayu. Iluwaluwanmi bo ta ichayan chikayu si pallakabyelinla un mangwa kan cha losan un bibiyu'n pionyu un koon ya gamputonyu cha losan un koonyu mipagapu si pammatiyu. ¹² Ta lu kamatchi makwa, michayaw si Jesus un Apu taku mipagapu kan chikayu, ked michayaw kayu bo mipagapu

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ked kadwaan cha angheslesla un chicha mampaloklok si kilabelinla.

kan siya. Makwa losan cha hachi gapu si kachegun Apudyus ya Apu Jesu Kristu.

Osa Un Malusupling Kan Apudyus

(Mat. 24:3-44; 1Th. 4:15-17)

2 Susulud, awed chi pionmi un maawatanyu mipanggop si mangulilan Apu taku'n Jesu Kristu ya ha mitipugen taku kan siya. ² Achi kayu lalakan magal-liwong ya achi kayu machalagen mipanggop si mangngeyanyu un lagamput kalu lummaus chi eygew un mangulilan Apu Jesus. Ked ulay lu kalancha'n ha Ispiritun Apudyus kalu langipakaammu kan chicha, willu awed kalu langitudtuchu kan chicha, willu suyatmi kalu langammuwancha si kamatchi, achiyu tut-tuwaon! ³ Achi kayu maallilaw ulay silu mangibyega, ti ha eygew un mangulilala, achipun yan gumatong inggala umun-ula umachu cha tagu'n sumupling kan Apudyus. Ked si hachi'n timpu, lumoswa osa un patunged chi mansusuplingla si lintog Apudyus, un machusa ud impiyeylu. ⁴ Suplingola si Apudyus ya cha losan un silan-apudyus ya cha losan un chayawon cha tagu, ya ipangatula long-egla lu cha losan. Lumlok ked ummamuy si templon Apudyus ud Jerusalem ked iweyawegla un siya kalu tuttuwa'n Apudyus! ††

⁵ Ha achipunyu masmasmok cha alla, imbyegbyegak mit kan chikayu si illinggewak utlat. ⁶ Ked ammuyu lu silu malitippod si hachi'n malusupling kan Apudyus taplu achipun yan lumoswa inggala chumtong chi ustu'n timpula. ⁷ Tuttuwa'n awed cha uchum un malusupling kan Apudyus ya ha lintogla si sala, ngim hachi'n osa un patunged malupling kan siya si umali'n eygew chaampun mipatigammu ya achipun makwa inggala kaalon Apudyus chi malitippod si lumoswaala. ⁸ Ngim lu makaan, hachi lumoswaan chi hachi'n patunged malusupling kan Apudyus. Ked hachi umaliyan Apu Jesus ked ha langyang chi kila-Apudyusla maila ked kakma maabyak chi hachi'n malusupling ked otoyon Apu Jesus siya si sap-uyla. ⁹ Ngim sakbyey un maabyak, gapu si kilabyelin Satalas un awed kan siya, mangkangkalasi cha koola'n milagro ya lakaskaschaaw un sinyey ¹⁰ ya mangkangkalasi bo koola'n lawwing taplu siya mangallilawla kan cha tagu un misila kan Apudyus ta machusacha. Ha panggop chi machusaanacha ked achipuncha potgon ya patiyon chi katuttuwaan un siya mataguwancha otyan. ¹¹ Ked si Apudyus chi mangichayan si somsomokcha taplu

†† Daniel 11:36

maallilawcha ya tuttuwaoncha tuntulli ¹² ya makodchongancha losan un machusa, ti achipuncha pilati katuttuwaan, ya siyad gilanggalascha cha killingkingwacha'n lawwing.

Popotpotanyu Pammatiyu

¹³ Ngim kan chikayu'n susuludmi un ay-ayaton chi Apu taku, masapuy'n pasig kami manyaman kan Apudyus mipagapu kan chikayu. Ti lalipud si chamchamu, chilutukan Apudyus chikayu un matatagu, mipagapu si lamatiyanyu si katuttuwaan ya lambyalilon chi Ispiritun Apudyus chikayu tagula'n lapapeykas.

¹⁴ Ilayagen Apudyus chikayu ta matatagu kayu mipagapu si bibiyu'n chameg un imbyegbyegami kan chikayu taplu makabingay kayu si langyang chi kila-Apudyus Jesu Kristu. ¹⁵ Ked susulud, isosomokyu hachi'n tudtuchun Apudyus un tilawid taku un in-tudtuchumi kan chikayu si illinggewanmi utlat, ya insuyatmi bo taplu sigulachuwoy'u'n suyuton.

¹⁶ Iluwaluk kan Apu taku'n Jesu Kristu ya Ama taku'n Apudyus ta pakoskoscheyoncha somsomokyu ya tuyungan chikayu taplu pasig bibiyu cha losan un koonyu ya ibyegayu. Impailan Apudyus chi ayatla kan chitaku, ya mipagapu si kachegula langidchela si masegagen taku un lappun kigedla ya ha bibiyu'n lamalama taku.

Chilawat Paul Un Iluwaluwancha Chicha

3 ¹ Susulud, ha alungus chi alla'n suyatmi kan chikayu, chawatonmi un iluwaluwanyu chikami taplu mampogos un mipachameg chi ugud Apu Jesus ya ipotog kan tuttuwaon cha tagu un isun chi killingwayu. ² Iluwaluyu bo ta ilisi chikami kan Apudyus kan cha tagu'n amod chi uyungcha, ti chakampun un losan cha tagu mamati.

³ Ngim mantegochen chi Apu taku, ked pakoskoscheyola pammatiyu ya seyaklibyela chikayu kan Satalas. ⁴ Ked gapu si tegodmi kan Apu taku'n Jesus, lamlamaonmi un koonyu ya ituyuyyu koon cha losan un imbilinmi kan chikayu. ⁵ Sapay otyan ta ichayan chi Apu taku somsomokyu ta maawatanyu mipanggop si man-aayat Apudyus ya kilaalus Kristu.

Masapuy'n Mallagpot Taku'n Mangkawachi

(1Th. 2:9)

⁶ Susulud, si ngachen Apu taku'n Jesu Kristu, allaya ibilinmi kan chikayu. Masapuy'n achi kayu makabibiyun kan cha mamati un masachut un mangkawachi ya achipuncha tungpayon cha imbilinmi kan chikayu. ⁷ Ti ilammuyun mismu un masapuy'n tuyachonyu ugalimi si illinggewanmi kan chikayu. Ti patunged kami mallagpot un mangkawachi. ⁸ Pasigmi byeyachen cha illayami kan chikayu un kasapuyanmi, ti ingkaligatanmi un mangkawachi si ileygew ya lilabi taplu achi kayu maligatan mipanggop kan cha kasapuyanmi. ⁹ Kamatchi killingwami ta siya tuyachonyu, ulay alla kalobbonganmi un patuyung kan chikayu si kasapuyanmi. ¹⁰ Ti ha illinggewanmi kan chikayu utlat, imbilinmi alla: Achiyu pakalan cha masachut un mangkawachi.

¹¹ Ti chingngeymi un awed kalu cha uchum kan chikayu un mantungatungangaw ya siyad mallagpotan cha bumibiyang si kawachin cha uchum.

¹² Ked awed chi ibilinmi kan cha katlat un tagu, ti siya imbilin Apu Jesu Kristu. Ibilinmi ya segagonmi chicha'n mangkawachicha ta lumin-awa mambibiyegcha ya awed mangeancha si kasapuyan cha. ¹³ Ngim chikayu'n susulud, achi kayu otyan masngay un mangwa si bibiyu.

¹⁴ Ked lu sissiya'n awed cha achipun maluttuwa si alla'n insuyatmi, tatanchaalanyu halat un tagu ya achi kayu mitimbuuyuy kan siya taplu bumiin. ¹⁵ Achiyu ibilang siya un kabusuyyu ngim byegbyegaanyu siya un isun chi suludyu.

Ha Luwalun Paul

¹⁶ Iluwaluk kan Apu taku'n Jesus un puun chi luminawaan taku, ta pasigla mallinawaon cha somsomokyu ulay silu makwa. Ya pasig iinggew kan chikayu losan.

¹⁷ Ha alla'n alungus chi suyatmi, sakon si Paul chi mismu'n langigili. Kamatla mangkokopyak kan cha losan un suyatku taplu milasin un tuttuwa'n sakon chi lampeypuwala.

¹⁸ Iluwaluk ta kacheguwan chikayu losan kan Jesu Kristu un Apu taku.

1 Timothy

Kan

¹ Sakon si Paul un apostoles Jesu Kristu. Chilutukalak kan Apudyus un Malagu kan chitaku ya si Jesu Kristu un puun chi lamlama taku.

² Liya suyatku kan sika Timothy un imbilangku'n tutuwa'n alakku gapu si pammatim.

Iluwaluk kan Apudyus un Ama taku ya si Jesu Kristu un Apu taku ta kacheguwan chika, tuyungan chika ya mallin-awaoncha somsomoklu.

Awed Cha Mantudtuchu Si Tuntulli (2Pe. 2; Jud. 8-13)

³ Timothy, achim liwatan chi imbyegak kan sika si ummoyak ud Macedonia. Chawatok un iinggewka utlat Ephesus ta byegaam cha uchum un tagu utlat ta iyageycha'n mantudtuchu si tilutuli'n tudtuchu. ⁴ Byegaam bo chicha ta achicha aattingigon cha tilutuli'n ullit un lakwa si awi ya kapuun cha chachakkeycha'n lampeypuwancha. Lappun simbin cha hachi ti mangwacha si oomyan. Lappun mituyungla si kawachin Apudyus un makwa mipagapu si pammati. ⁵ Ha pangopku'n mangibyega kan cha alla kan sika, taplu cha mamati utlat man-asiay-ayatcha, un ha man-aayatcha mampeypu si mampeykas ya bibiyu'n somsomok ya gettok un pammati kan Apudyus. ⁶ Cha hachi'n mantudtuchu si tuntulli, lan-awichencha pammatacha ya makaisi-isikcha un lappun puut chi pin-acha uguchon. ⁷ Pioncha'n mantudtuchu si lintog un illidchon Apudyus kan Moses, ngim achipuncha maawatan cha pin-acha uguchon ya mas-omcha un chicha kama'd katuttuwa.

Ha Useyn Chi Lintog

⁸ Ammu taku un bibiyu lintog lu ustu mangiyuseyan chi tagu. ⁹ Ammu taku bo un ha lakwaan chi lintog, chakampun un para kan cha tagu'n bibiyu, ngim lakwa lintog para kan cha tagu'n achipun tumungpey si lintog, cha sumusupling, cha lappun pammatacha kan Apudyus ya cha malagbyasuy, cha mangam-amsiw kan Apudyus ya cha mangipotpotog si lawwing ya cha kapapatoy un pilatoycha cha amacha ya ilacha ya uchum un tagu. ¹⁰ Ya lakwa bo lintog para kan cha kachechegchegas, cha mantitillalung mangasawa si asilleyakicha ya asimbyebyaicha, cha malluku si asintatagucha, cha latuli, cha mangisapata si tilutuli, ya cha losan un tagu'n sumusupling si ustu'n tudtuchu.

¹¹ Ha ustu'n tudtuchu ked mitimbuyuy si Bibiyu'n

Chameg mipanggop kan Apudyus un kangatuwan ya machaychayaw, ked siya impiyeyla kan sakon.

Ha Lanyamalan Paul Kan Apudyus (Act. 8:3; 9:3-19)

¹² Manyamalak kan Jesu Kristu un Apu taku un langatod si koscheyk un mangwa kan cha impiyeyla kan sakon, ti imbilangla sakon un osa'n mantegochen ya chilutukalak un mansimbi kan siya. ¹³ Ked ulay lu lawwing cha pin-ak ilugud mipanggop kan siya si sineygew kan pilaligatak ya pilabilak cha mamati kan Kristu. Ngim kilacheguwalak kan Apudyus ti achipulak lamati kan Kristu ya lappun ammu kan cha pin-ak killingwa. ¹⁴ Ngim amod chi manchechegun Apu taku kan sakon ti illidchela sakon si pammatik ya ayat un mangay-ayat si asintataguk ti litimpuyugak kan Jesu Kristu.

¹⁵ Awed chi osa'n libyega un tuttuwaon otyan cha losan un tagu, un kalala, "Ummali si Kristu Jesus utla pita ta taguwola cha malagbyasuy." Ked sakon chi osa'n patunged malagbyasuy. ¹⁶ Ngim kilacheguwalak kan Apudyus ti sakon chi osa'n mangipain-an Kristu Jesus si kilaalusla ulay kan cha patunged malagbyasuy, ta siya mansampayan cha losan un mamati kan siya ta maidchencha si mallalayun un biyeg. ¹⁷ Siyad ipotpotog taku ya chaychayawon taku si Apudyus si ing-inggala ti lappun alungusla. Siya Ari si ing-inggala, Ari un matattagu si ing-inggala un achipun matoy, achipun maila, ya siya abus un Apudyus. Amen!

Ha Impiyeyn Paul Un Kawachi Kan Timothy

¹⁸ Allaya bilin un ipiyeyk kan sika Timothy un alakku, gapu ta imbyegan cha langagammu kan Apudyus mipanggop kan sika un mantegochen un mantudtuchu si ugudla. Ha imbyegacha, hachi otyan chi malegeg si somsomoklu ti sala makagubyatam si lawwing. ¹⁹ Igettoklu pammatim ya koom losan cha ammun chi somsomoklu un pion Apudyus. Ti awed cha uchum un langiyagey si ammu'cha'n ustu ked siya layam-alan chi pammatacha. ²⁰ Isun chi lakwa kan cha Himeneus ya Alexander, ked impuyangku chicha kan Satalas ta mansomsomkancha ta achicha man-ang-angawan si Apudyus.

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ked ilatunguycha somsomokcha, lan-awichencha tuttuwa'n tudtuchu un pilati taku.

Tudtuchu Mipanggop Si Malluwaluwan

(1Pe. 3:1-7)

2 Ha umula'n ibyegak, masapuy'n iluwaluwan taku cha losan un tagu. Chawatun taku ta kacheguwan Apudyus chicha ya manyaman taku kan Apudyus kan cha tuyungla kan chicha. ² Iluwaluwan taku bo cha papangat taku un mangituray kan chitaku ya losan un langatu saedcha taplu mallin-awa mambibiyeg taku ya lawaya taku un manchayaw ya mangipotog kan Apudyus ya mangwaan taku si bibiyu'n ugali. ³ Hachi ustu'n luwalu ya siya mampagalas kan Apudyus un Malagu kan chitaku. ⁴ Ti piola'n matatagu cha losan un tagu ya maammuwancha katuttuwaan mipanggop kan siya. ⁵ Ti ossaan si Apudyus ya ossaan bo mampatimpuyug kan cha tagu kan Apudyus, siya si Jesu Kristu un lambyalin tagu. ⁶ Inchuyala biyegla ta malakala kan cha losan un tagu taplu achipun taku machusa. Hachi'n killingwala, siya mangipain-an Apudyus un piola'n matatagu cha losan un tagu. Lakwa si ustu-ustu'n timpu un ingkodchong Apudyus. ⁷ Ked gapu si hachi, lachutukalak un mangibyegbyega ya apostoles ta inyak ibyegbyega katuttuwaan mipanggop kan siya kan cha Gentil ta mamaticha. Tuttuwa cha alla'n ibyegbyegak, chakampun un mantuntulliyak.

⁸ Ked si losan un man-um-ummungan cha mamati, piok un cha leyaki malluwalu kan Apudyus un mampeykas chi somsomokcha ya achipuncha sumangasanganga willu makasubo-subog. †

⁹ Ked cha byebyai, masapuy'n ammancha ileyam cha mansisilupcha ya ammucha un mabiin ya chakampun otyan un siyad potpotgoncha kilabiyun chi buukcha ya ulay cha ekuscha'n byalitik, bongey ya mangkangila'n silup. ¹⁰ Ti ha mangitullongan si kilabiyun chi byebyai ked ha bibiyu'n pin-ala koon, ti siya miyapot si byebyai'n mangibyega un chaychayawola si Apudyus.

¹¹ Achipunku ipalubus cha byebyai un mantudtuchu kan cha leyaki willu iturayancha cha leyaki. Masapuy'n gumigillok cha byebyai ya ammancha manchochongney si mantudtuchu kan chicha ya masapuy'n mampakumbyabyacha. ¹³ Ti ha ummun-ula un killingwan Apudyus ked si Adam un leyaki asila ot si Eve un byebyai. ††¹⁴ Ya chakampun un si Adam chi laallilaw ngim ha byebyai, ya siya ummun-ula lakabyasuy kan Apudyus. ††¹⁵ Ked hachi gapula un mapaligatan chi byebyai lu umalak. †† Ngim matagu lu ipapatila pammatila †† kan Apudyus ya awed ayatla kan cha asintatagula ya laapudyusan chi somsomokla ya koola ustu.

† Ha uchum un piolan uguchon si Greek ked lappun bo makasangaancha willu manchuwachuwaancha. †† Genesis 2:7, 21-22 †† Genesis 3:1-6 †† Ha uchum kalanha achipun abus cha umalakanha un mibyegbyega ngim pati bo ligatcha un ila. †† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek, ngim matagucha lu

Ha Kilatatagun Chi Mangipangpangu Kan Cha Mamati

(Tit. 1:6-9)

3 Tuttuwa cha alla'n ug-uggud: Lu pion chi tagu un siya osa'n mangipangpangu kan cha mamati, bibiyu ya lapotog un kawachi piola. ² Ha mangipangpangu, masapuy'n lappun kachillawala, ossaan chi asawala, laalled, maattomala cha lawwing un pion chi long-egla, laangsan ya mapotgen. Masapuy'n malagmangili ya masapuy'n ammula'n mantudtuchu. ³ Achipun kabubuuk ya kagugulu, ngim laalus, achipun makasubosubog ya achipun maagum si pilak. ⁴ Masapuy'n ammula mangichayan si byeyanla kan tuttuwaon cha aalakla ya potgoncha siya. ⁵ Ti lu lappun ammula un mangichayan si byeyanla, sinchumadlu un achipunla maichayan cha mamati kan Apudyus. ⁶ Masapuy'n chakampun si malamchamu'n mamati, ta achi sumayaw ya achipun machusa un isun chi lachusaan Satalas. ⁷ Masapuy bo'n mabiilan cha achipun mamati, taplu achipuncha siya am-amsiwon ya achipun miyusub kan cha sikap Satalas.

Ha Kilatatagun Chi Diakono

⁸ Isula bo kan cha diakono, masapuy'n potgon cha tagu ya miyun-un-un chi man-uugudcha. Achipuncha kabubuuk ya achipuncha maagum si pilak. ⁹ Masapuy'n mampeykas chi somsomokcha un mamangchon si katuttuwaan mipanggop si pammati un impakaamun Apudyus kan chitaku. ¹⁰ Masapuy bo'n awed pilachascha'n akom, ked lu ustu mangkokopyacha, makwa'n mansimbicha un diakono.

¹¹ Siya bo kan cha asawacha un masapuy'n potgon cha tagu chicha, achipuncha mallikud, maattomanha cha lawwing un pion chi long-egcha †† ya mantedgochencha si losan un kooncha.

¹² Ha diakono masapuy'n ossaan chi asawala ya ammuchan mangichayan kan cha aalakcha ya byeyanla. ¹³ Ti cha diakono un ustu kooncha un mansimbi, mibilangcha'n langatu ya takcheyanla ugudcha mipanggop si pammaticha kan Jesu Kristu.

Lappun Miyisuwan Chi Killingwan Apudyus

¹⁴ Maluyatak kan sika si sala, ti lamlamaok un achipun mabyeyeg ked umaliyak manggeggakay kan sika. ¹⁵ Ngim lu mataktakak, ha suyatku mangipakaawat si ustu'n mambibiyeg taku un lipati si byeyan Apudyus, †† ked chitaku awechen Apudyus un matatagu, ti chitaku isun chi tukud ya pon-ed un misaachen chi katuttuwaan. ¹⁶ Lappun miyisuwan chi lipaila un katuttuwaan mipanggop kan Jesu Kristu un pilati taku,

ti lambyalin siya tagu, ya pilaloklokan chi Ispiritu kilabiyula

ya illilan cha angheles Apudyus siya.

††† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek masapuy'n achipuncha mabuuk. ††† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ha inggewan Apudyus un matatagu.

Libyegbyega mipanggop kan siya si kaili-ili
ya pilatin cha achu'n tagu siya utla pita,
ya lipangatu'd langit ta machayaw.

Tanchaalanyu Cha Tilutuli'n Itudtuchu
(1Ti. 1:3-11; 2Pe. 2; Jud. 8-13)

4 Lalaweg chi imbyegan chi Ispiritun Apudyus un chumtong chi timpu un man-awichen cha uchum un tagu ustu'n pammati, ked tuttuwaoncha cha tuntuli un itudtuchun chi ayan. ² Cha pin-a mantudtuchu si tuntulli, aginpataticha ya achipuncha mailasin cha lawwing un pin-acha koon, ti lambyalin un siya ugalicha. ³ Cha kamatchi'n tagu, itudtuchucha un mipaliti chi mangasawa ya paliyawoncha'n kalon cha uchum un makan. Ngim killingwan Apudyus cha kalasin cha makan ta kalon cha tagu, ked chitaku'n lamati kan langammu si katuttuwaan, manyaman taku ked makwa'n kalon taku ulay silu'n makan. ⁴ Ti losan un killingwan Apudyus bibiyu, ked achipun mipaliti un kalon lu manyaman taku kan Apudyus. ⁵ Ti mibilang un mampeykas chi makan gapu si ugud Apudyus ya luwalu taku.

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mansimbi Kan Jesu Kristu
(2Ti. 2:14-26)

⁶ Sulud, lu itudtuchum cha alla kan cha susulud un mamati, mambyalinka bibiyu un mansimbi kan Jesu Kristu. Machogchog-an chi man-aawatlu si katuttuwaan mipanggop si pammati ya tuttuwa'n tudtuchu un litudtuchu kan sika. ⁷ Timothy, achim chochongyon cha istorya un lappun simbila ti lappun ituyungla si pammati. Ha koom, ipapatim un mangileyam si long-eglu un mangwa si pion Apudyus. ⁸ Alla simbin chi mampakoscheyan taku si long-eg taku'n mangwa kan cha koon, ngim simbumayu lu pakoscheyon taku laapudyusan un palagsimbi kan Apudyus, ti likari si sala'n biyeg taku ya biyeg taku si umali'n eygew.

⁹ Tuttuwa cha imbyegak, ked masapuy'n patiyon taku'n ustu-ustu. ¹⁰ Ipatati taku un mangwa si pion Apudyus ulay maligatan taku, ti mallamlama taku kan Apudyus un matattagu si ing-ingala, un siya Malagu kan cha losan un tagu, sinchumadlu cha mamati kan siya.

¹¹ Sika Timothy, ibyegam ya itudtuchum cha alla kan chicha. ¹² Achim ipalubus un ak-akitoncha sika gapu si kilaalaklu. Ngim sika otyan chi mantuyachen cha mamati si man-uugudlu, mambibiyeglu, man-aayatlu si asintatagum, mampopotpotlu si pammatim ya kilapeykas. ¹³ Inggala umaliyak utlat, ipupuutlu'n mangibyasa si ugud Apudyus kan cha tagu, segagom chicha, ibyegbyegam ya itudtuchum chi ugud Apudyus kan chicha. ¹⁴ Allechem cha illidchon Apudyus un kabyeeyam si gummingaan cha propeta ya si langipatayan cha mangipangpangu si imacha kan sika.

¹⁵ Sosomkom cha allaya'n itudtuchuk kan sika ta koom si losan un kabyeeyam ta mangitullongan cha tagu un pumingopingot pammatim. ¹⁶ Allechem chi long-eglu ya cha itudtuchum. Ipatatim un mangwa

kan cha alla ta matataguka pati cha manchongey kan sika.

Ha Biyang Taku Mipanggop Kan Cha Biyun Taku Un Mamati
(Tit. 2:1-15)

5 Achim omyan cha lalaklakay lu sika, ngim amam iyug-uggud un isun chi amam. Ya ibilanglu cha laan-alak lu sika suludlu. ² Ya cha mangkabyakot, ibilanglu chichà ilam ya cha byebyeyasang, ibilanglu chicha susuludlu'n byebyai un lappun lawwing si som-somoklu.

³ Asikasuwonnyu cha labyayu un lappun uchum si mangasikasu kan chicha. ⁴ Ngim lu awed aalakcha willu apucha, tudtuchuwam chicha ta chicha mangasikasu si ilacha'n labyayu, ti ha byeyan cha umunula'n mangwaan cha si akomcha un laapudyusan, ya subyalitan cha kingwan cha chachakkeycha ti hachi mampagalas kan Apudyus. ⁵ Ngim cha labyayu'n lappun mangasikasu kan chicha, si Apudyus abus chi lamalamaoncha'n tumuyung kan chicha, ked iluwaluwalucha si ileygew ya lilabi un manchawat si tuyung Apudyus. ⁶ Ngim ha labyayu un siyad pin-ala somsomkon cha pion chi long-egla, isun chi lalattoy kan Apudyus ulay lu matattagu. ⁷ Itudtuchum cha alla kan cha mamati ta lappun mapabyasuyan cha. ⁸ Ngim lu awed achipun mangasikasu kan cha agila, amod gey cha kabyeyoyla, isun chi lan-awichela pammatila, kan sillumawwing lu cha achipun mamati.

⁹ Cha ilistayu'n labyayu un makasapuy si tuyung, cha mantawon si olompuyu willu labyakbyakot ya achipun kasin langasawa. ¹⁰ Masapuy'n laammuwan cha losan un bibiyu killingwala, un isun cha in-ilola'n lamachakey kan cha aalakla, malagmangilicha ya lapakumbyabyacha'n lansimbi kan cha mamati, [†] tiluyungan cha manligligat ya impapatila'n langwa si bibiyu.

¹¹ Ngim achiyu ilista cha labyayu un chaampun bumakbyakot ti lu gumatong chi timpu un pioncha'n mangasawa, man-awichencha si Kristu. ¹² Ked hachi machusaan cha, ti achipuncha tungpayon chi ingkaricha kan Apudyus un kooncha. ^{†13} Ked mambyalincha masachut ya man-attu-attuncha kan cha byebyeyoy, ya maam-amod ti ilugicha'n mallikud ya mangkiyakiyap si lappun bibiyangcha. ¹⁴ Ked itudtuchuk kan cha labyayu un chaampun bumakbyakot un un-ulloy lu kasincha mangasawa ta umalakcha ked awed asikasuwoncha'n byeyan cha, ked lappun wayan cha mampabyasuy un mangamsiw kan chitaku. ¹⁵ Ti awed cha uchum un labyayu un lagampucha lansagung kan Satalas.

¹⁶ Ked lu awed mamati'n byebyai ya awed labyayu si agila, masapuy'n siya mangasikasu kan siya ya achipunla ipabiyang kan cha mamati. Ked cha mamati

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek achipun cha lakachegchegas. †† Ha ibyegala si Greek bilebyayan cha ikin cha tagun Apudyus. ‡ Chuwa piola'n uguchon si Greek: cha som-somokcha mampabyasuy kan chicha ya makabyasuycha.

siyad asikasuwoncha cha labyayu un lappun mangasikasu kan chicha.

¹⁷ Ked cha alla'n mangipangpangu kan chikayu'n mamati un bibiyu mangkokopyacha, masapuy'n ipotogyu chicha ya chog-anyu tangchencha, amod gey cha mangipapati un mangibyegybyega ya mantudtuchu si ugud Apudyus. ¹⁸ Ti ha liigili'n ugud Apudyus kalala, "Achiyu bunguton chi tupok chi luwang un man-ilikonyu taplu makwa un mangan lu piola." † Ked ha osa bo, "Masapuy'n matangchalan chi mangkawachiyon." ††

¹⁹ Ya achiyu tuttuwaon chi ipabyasuy'n chi osa si osa'n mangipangpangu malaksig lu awed chuwa willu tiyu mantistigu un tuttuwa'n lakabyasuy. ²⁰ Ngim lu awed lakabyasuy'n mangipangpangu, omyanyu si sangwalanyu'n mamati ta umogyat cha uchum un mangwa si kamatchi.

²¹ Timothy, bililok sika si sangwalan Apudyus ya si Jesu Kristu ya cha lachutukan un anheles ta tuttuwaom cha losan un imbyegybyegak, un lappun laksigom si tagu. ²² Achika achanchalutuk si mangichayan kan chikayu'n mamati, ya achika mikama si mambyasuyan cha uchum. Ya allechem ta achika makabyasuy.

²³ Chakampun un abus chi chelum si ilumom, ngim masapuy'm chi akit un byeyas ‡ ta maagasan chi sakit chi buwanglu.

²⁴ Awed cha uchum un tagu'n mamàila byasuycha, ked mampapattak un machusacha. Ngim cha uchum, achipun milasin cha lakabyasuyan, ngim asi maila lu alungus chi eygew. ²⁵ Ked kamatchi un mamàila cha bibiyu un pin-an cha uchum un tagu koon, ya ulay cha achipun milasin un bibiyu, achipuncha mitayu si inginggala.

6 Lu mipanggop kan cha musassu'n mamati, masapuy'n potgoncha'n ustu-ustu cha simmusassu kan chicha taplu lappun machillawan Apudyus ya alla'n itudtuchu taku. ² Lu mamati simmusassu kan chicha, masapuy'n achipuncha am-amsiwon ti mansusuludcha gapu si pammati. Ngim masapuy'n mangkawachicha'n ustu gapu ta siya'd mangapit si kawachicha cha susuludcha'n mamati un ay-ayatoncha.

Mipanggop Si Sabyali'n Tudtuchu Ya Kilabyaklang

(Jas. 5:1-6)

Timothy, masapuy'n itudtuchum ya ilaweglu'n ustu-ustu cha alla. ³ Lu silu mantudtuchu si sabyali'n tudtuchu un achipun mitimbuyuy si ustu-ustu'n ugud Apu taku'n Jesu Kristu ya laapudyusan un tudtuchu, ⁴ lasayaw ya lappun ammula kamatchi'n tagu. Siyad lalagalasola makaisi-isik ya makasubo-subog kan cha ugud un lappun simbila. Ha illoswala man-iillapos, susubog, mangkilliyap ya lawwing un somsomok kan cha biyuncha. ⁵ Ya pasig susubog cha pin-acha koon kan cha tagu'n lilius lummawing chi somsomokcha ya laliwatancha katuttuwaan. Ti ha som-

somokcha mipanggop si pammati, ked siya bumaklangan.

⁶ Ngim sabyali kilabyaklang chi tuttuwa'n mamati kan Apudyus, ti tuttuwan byaklang taku lu maplok taku si awed kan chitaku. ⁷ Ti lappun intagaked taku si liyalakan taku utla lubung kan lappun bò iyawit taku lu matoy taku. ⁸ Ked lu awed umalay un kalon taku ya umalay un silup taku, maplok taku otyan. ⁹ Ngim cha tagu'n pioncha'n bumaklang, lalaka masulisugencha ya achu milus-ubyencha un kooncha'n tilitingang ya lawwik un pion chi long-egcha, ked siya mayam-alan-cha ya mibyelluwancha. ¹⁰ Ti ha kilaagum si pilak ked siya puun cha losan un lawwing. Awed cha uchum un gapu si kilaagumcha, lan-awichencha pammaticha kan Apudyus, ked hachi gapula un singkawed chi malakamcha'n ligat.

Ipatim Un Mangwa Si Pion Apudyus

¹¹ Ngim sika Timothy, tagu chika kan Apudyus ked masapuy'n man-awichem losan cha alla, ked ha koom ipupuutlu'n mangwa si ustu ya laapudyusan un biyeg. Pakoscheyom chi pammatim, ayatlu, kilaatomlu ya kilaaluslu kan cha asintatagum. ¹² Ipatim un mangisiked si pammatim un isun chi makatodtodchakka, ked magunggulaanka si mallalayun un biyeg un siya langayagen Apudyus kan sika ta ipakaammum chi katuttuwaan si sangwalan cha achu'n tagu.

¹³ Bililok sika si sangwalan Apudyus un mangatod si biyeg kan cha losan ya si Jesu Kristu un lantistigu si katuttuwaan si sangwalan Pontius Pilate. Ha ibyegak kan sika: ¹⁴ Masapuy'n tuttuwaom cha losan un bilin Apudyus ya ilam ta awed mikawas si itudtuchum willu awed ipabyasuycha kan sika inggala si mangulilan Apu taku'n Jesu Kristu. ¹⁵ Ta lu chumtong chi ustu'n timpula ipeyang Apudyus si Jesu Kristu utla pita. Si Apudyus abus chi kangatuwan ya mallakabyelin un manturay. Siya Arin cha losan un aari ya Apun cha losan un apapu. ¹⁶ Siya abus chi achipun matoy si ing-inggala ya lappun tagu si makaachali kan siya. Lalipud si chamchamu, lappun tagu langitullong kan siya ya lappun bò makaitullong kan siya. Ked siya machaychayaw si ing-inggala ti lappun miyisuwan chi kilabyelinla! Amen.

¹⁷ Timothy, bililom cha byabyaklang utla lubung ta achicha is-iskey ya achicha mallamlama si kilabyaklangcha un sin-akitan chi maumasala. Ngim si Apudyus chi mallamlamaancha, un mangato-atod kan cha losan un kasapuyan taku ta gumalasan taku. ¹⁸ Ya ibyegam kan chicha ta kooncha bibiyu. Masapuy'n labyaklangcha si bibiyu'n kopya ya mallaaycha ya masapuy'n mangàatodcha kan cha uchum un tagu. ¹⁹ Lu katchi kooncha, ud langit chi mitepolan cha mallalayun un bilaklangcha un mampakchot chi misaachela si umali'n eygew ti hachi mataguwan un mallalayun ya siya gettok un biyeg.

²⁰ Timothy, masapuy'n ayyuwalam cha losan un impiyeyn Apudyus kan sika. Ya achim chongyon cha man-ugu-ugud un lappun simbin chi pin-acha man-isiskan un kalancha'n lalaingcha kalu ngim tilutuli cha

† Deuteronomy 25:4 Itullongyu 1 Corinthians 9:9 †† Luke 10:7 ‡ Ha byeyas cha Judio ked lampeypu si byeyat chi grapes.

hachi. ²¹Awed cha uchum un lan-awichencha pam-
maticha gapu ta kalancha'n lalaingcha kalu.

Sapay otyan ta kumachegu si Apudyus kan chikayu
losan.

2 Timothy

Kan

Ha Luglugin Chi Suyat

1 Sika Timothy un ay-ayatok ya ibilangku'n alakku, allaya suyatku kan sika.

Sakon si Paul un chilutukan Apudyus un man-apostoles Jesu Kristu, ti siya pion Apudyus. Ked imbuulak un mangibyegbyega mipanggop si mallalayun un biyeg un ingkarin Apudyus kan cha losan un litimpuyug kan Jesu Kristu.

Iluwaluk kan Apudyus un Ama ya Jesu Kristu un Apu taku ta kacheguwancha sika ya palin-awaoncha bo somsomoklu.

Ha Yaman Ya Bilin Paul Kan Timothy

3 Manyamalak kan Apudyus un mansimbiyak un mampeykas chi somsomokku, isun chi lansisimbin cha chachakkeyk si awi. Manyamalak bo kan siya si mangikagasmokak mangiluwaluwan kan sika si ileygew ya lilabi. **4** Lu masasmokku lantodtochen chi luwam si lansilaanta, patungedku pion un kasin itulong sika taplu gumalasalak. **5** Laslasmokku langipapatiyam si pammatim kan Apudyus, un isun chi pammatin chi apum un Lois ya ilam un Eunice, ked ammu un hachi bo awed kan sika si sala. **6** Ked siya ipasom-somokku kan sika ta useyom cha kabyeeyam un illidchon Apudyus si langipatayak si imak un langiluwalu kan sika. **7** Ti ha Ispiritun illidchon Apudyus kan chitaku, achipunla paogyaton chitaku, ngim siya langatod si ispiritun chi pallakabyelin ya ayat ya kilaalled taku.

8 Ked achika mabiin un malistigu mipanggop kan Apu taku'n Jesu Kristu, ya achika bo mabiin kan sakon un libyayud gapu kan siya. Alusam cha ligat un mipachas taku si mangibyegbyeg-an taku si bibiyu'n chameg. Alusam, ti pakoscheyon Apudyus sika. **9** Ya tilagula chitaku losan ya pililiyala chitaku un mantagula, chakampun un gapu si killingwa taku, ngim gapu si panggopla ya kachegula. Illidchola kan chitaku alla'n kachegula mipagapu kan Jesu Kristu si chaampun chi lubang makwaan. **10** Ked sala langipain-ala kan chitaku si kachegula, ti ummali si Jesu Kristu un Malagu kan chitaku. Ked ilabyakla otoy ya imbyegbyegala bibiyu'n chameg un siya mangammuwan si biyeg un mallalayun.

11 Sakon chi chilutukan Apudyus un man-apostolesla ta ibyegbyegak ya itudtuchuk chi bibiyu'n chameg.

12 Ked siya gapun chi mapampaligatak si sala. Ngim achipulak mabiin, ti ammu un Apudyus chi pilatik ya

sigulachuwok un kabyeeyala un ayyuwalan chi impiyeyla kan sakon † inggala chumtong chi eygew un mangulilan Kristu kasin.

13 Ked masapuy'n popotpotam chi katuttuwaan un intudtuchuk kan sika ya ipapatim chi pammatim ya man-aayatlu si asintatagum ti lakatimpuyug taku kan Jesu Kristu. **14** Ked ha Ispiritun Apudyus un awed kan chitaku, tuyungala sika un mangayyuwan kan cha lapotog un tudtuchu un impiyeyla kan sika.

15 Tilagammum un tilelalak kan cha losan un illinggew ud probinsiyan chi Asia, ulay cha Phygelus kan Hermogenes.

16 Kacheguwan otyan Apudyus cha Onesiphorus un simbyeyan, ti inye-eygewla ummali'n lalegeg kan sakon. Achipun mabiin ulay lu labyayuchak, **17** ti ha gummatngala ud Rome, singsingngitla sakon inggala inchesalak. **18** Ya ammu bo losan chi in-ilola'n lansimbi kan sakon ud Ephesus. Ked kacheguwan otyan Apudyus siya si eygew un manguisala kan cha tagu.

Masapuy'n Tumuttuwa Taku'n Mamati

2 Sika'n alakku, pakoscheyom chi pammatim kan Apudyus ti amod chi kachegula kan chitaku gapu si litimpuyugen taku kan Jesu Kristu. **2** Cha losan un chingngeym kan sakon un intudtuchuk si sangwalan cha achu'n tagu, siya ipiyeym si tagu'n mantegochem un makwa'n mantudtuchu kan cha uchum. **3** Alusam ulay silu'n ligat un gumatong kan sika ti siya mipachas chi ustu'n mansimbi kan Jesu Kristu un isun chi suychachu. **4** Ha ustu'n suychachu, achipun makwa'n mitimbuyuy chi kawachila si kawachin cha sibinyan, ti masapuy'n koola mas-oman chi ap-apula un lanchutuk kan siya. **5** Ha osa bo'n miyaligen chi mansimbi kan Jesu Kristu, isun chi tagu'n makatodtodchak ti achipun magunggulaan lu achipunla tungpayon chi lintog chi todtodchak. **6** Isun chi mamayaw un mallagpot un mangkawachi, siya umun-ula'n man-apit. **7** Ammam somsomkon cha alla'n ibyegbyegak, ti tuyungan chika kan Apudyus ta maawatam losan.

8 Somsomkom si Jesu Kristu un ummuli latagu, un galak David. Siya bibiyu'n chameg un pin-ak ibyegbyega. **9** Gapu si mangibyegbyeg-ak si bibiyu'n chameg, mapaligatalak ya labyayuchak un isun chi kapapatoy. Ngim achipun makwa'n matipod chi ugud Apudyus.

10 Ked maattomak cha losan, gapu kan cha tagu'n chilutukan Apudyus ta matatagucha mipagapu kan Jesu

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ha impiyeyk kan siya.

Kristu ya mallalayun un michayawan. ¹¹ Tuttuwa mibyegebyega un,

“Lu lakakatoy taku kan Jesu Kristu,
makatagu taku bo kan siya.

¹² Lu maattoman taku cha ligat,
makaturay taku bo kan siya.

Ngim lu puklitan taku siya,
puklitala bo chitaku.

¹³ Lu achipun taku mantegochen,
sissiyun mantegochen si Apudyus ti
achipunla makwa'n puklitan chi long-egla.”

Ha Ustu'n Mansimbi Un Mas-oman Apudyus

(1Ti. 4:6-16;6:3-10;Tit. 3:8-11)

¹⁴ Ipasomsomoklu cha alla kan cha mamati utlat, ya byegebyegaam chicha si sangwalan Apudyus ta achicha pin-a mansisillongbyat mipanggop si ugud un lappun simsimbila, ti yumamyam-an si somsomok cha manchongey. ¹⁵ Ked sika, ipapatim un mangwa si mas-oman Apudyus. Ya achim ibiin chi kawachim ya allechem ta achi mikawas chi mantutudtuchum si ugudla'n katuttuwaan. ¹⁶ Achika mikama kan cha lappun simbila un ug-uggud cha tagu ti siya mampaachayu si somsomok cha tagu kan Apudyus. ¹⁷ Ti ha itudtuchucha, isun chi sakit un mallasu umiklapala ya manyam-alala si long-eg. Kamatchi itudtuchun cha Himeneus kan Philetus, ¹⁸ ti bilay-ancha katuttuwaan ya gilulucha pammatin cha uchum, ti kalanha lagamput kalu ummuli cha tagu latagu. ¹⁹ Ngim achipun masukatun chi katuttuwaan ti mampakchot ya achipun miyug-on chi lisaachen chi pilaud Apudyus. Ked awed chi liigili un kalala, “Ammun Apudyus lu silu cha tagula,” † ya “Ulay silu'n mangibyega un mamati kan Apu, masapuy'n man-awichela cha losan un lawwing.”

²⁰ Ha chakey un byeyoy, wechewed cha ochonla un lapotog ya pampaliwa. Alla kan bilalitik ya mangkangila cha uchum. Awed bo cha kilayu ya pilita. Ked lapotog chi mauseyan cha uchum ya pampaliwa mauseyan bo cha uchum. ²¹ Siya bo si tagu, lu chuysala long-egla si lawwing, lapotog chi man-guseyan Apudyus kan siya, lichatun ya lakasagala un mansimbi si losan un panggop Apudyus.

²² Achim ipalubus un iturayan chika si lawwing un pion chi long-eg cha bumaru, ked ipapatim un mangwa si bibiyu. Ya pakoscheyom chi pammatin kan Apudyus ya ayatlu si asintatagum. Makatimpuyugka kan cha mangkocheu si tuyung kan Apudyus un mampyekas chi somsomokcha. ²³ Achika makaisi-isik kan cha lappun simbila, ti ammun un ha mambyalagen cha kamatchi ked susubog. ²⁴ Ked ha mansimbi kan Apudyus, achipun makwa un makasubog, ngim masapuy'n lalaing, maalus kan cha losan un tagu ya kabyeeyala'n mantudtuchu ya laattom. ²⁵ Ta lu ammala leman un mantudtuchu kan cha sumupling si tuttuwa, idchen lin Apudyus chicha si wayacha'n mambyabyawi ya maammuwancha katuttuwaan. ²⁶ Ked hachi malom-

somkancha ya maseyaklibyencha si sikap Satalas un langawis kan chicha un mangwa si piola.

Ha Makwa Si Alungus Chi Eygew

(1Ti. 4:1-5;Jud. 17-23)

³ Timothy, maawatam otyan un lu allà akit chi alungus chi eygew, umachu cha ligat utla lubung. ² Ti sumabyali somsomok cha tagu ti siyad abus si somsomkoncha long-egcha ya laagumcha si pilak. Mansokeycha, leyastugcha, am-amsiwoncha cha uchum un tagu kan achipuncha tuttuwaon cha chachakkeycha. Lappun manyamalanha ya achipuncha potgon si Apudyus. ³ Mambyalin un lasukincha'n tagu, lappun chegucha si asintatagucha, achipuncha pakawalon ulay silu, mangkiyakiyapcha, lappun alledcha si long-egcha, leyanggascha, ya isitoncha cha mangwa si bibiyu. ⁴ Ulay chi biyuncha iyibitcha, lappun alledcha, mansokeycha, pipioncha ganggalas chi lubung lu si Apudyus. ⁵ Ipappailacha un awed pammaticha, ngim achipuncha bigbigon chi kilabyelin Apudyus un mamaliw si lawwing un ugalicha. Timothy, achayuam cha kamatchi'n tagu.

⁶ Awed cha uchum un makageyyomcha kan cha mabyebyeayan, ked lu paingsaoncha, allilawoncha cha byebbebyai'n mallasu awischa ya kapsut chi somsomokcha, lakabyasuycha ya mansabsabyali'n lawwing chi pion chi long-egcha. ⁷ Cha kamatchi'n byebyai, pasigcha man-ad-achey ngim achipuncha maamuwan chi katuttuwaan. ⁸ Ked cha hachi'n masikap, suplingoncha katuttuwaan mipanggop kan Apudyus, un isun cha Jannes kan Jambres un siluplingcha si Moses. Ti chicha, lawwing chi somsomokcha ya pampaliwa pammaticha. ⁹ Ngim achipun mabyeyeg, ked maammuwan cha tagu un lalukucha, isun chi lakwa kan cha Jannes kan Jambres.

Cha Uchum Un Tutdutchun Paul

(1Pe. 4:12-19)

¹⁰ Ngim sika Timothy, tiluyedlu mantutudtuchuk, mangkokopyak, ha panggopku si alla'n biyeg, ha pammatic, ha alusku, ha man-aayatku ya ha kilaattomku. ¹¹ Ya ammun bo cha losan un lakwa kan sakon ud Antioch, Iconium ya Lystra, un patungedku lapaligatan. Ngim sileyaklibyelak kan Apudyus. ¹² Ha katuttuwaan, losan un simpion un matagu si laapudyusan un biyeg gapu si litimpuyugen taku kan Jesu Kristu, ked mapaligatan. ¹³ Ngim cha lawwing ya cha mangallilaw, maam-amodcha allilawon cha tagu ya maallilawcha bo.

¹⁴ Ngim sika, ituyutuyuyulu cha ilacheym ya pilatim un katuttuwaan, ti ammun cha kilatatagun cha langitudtuchu kan sika. ¹⁵ Somsomkom un malipud si kabyen-oglu, laammuwan cha liigili'n ugud Apudyus un siya langisuyu kan sika mipanggop si mataguwan gapu si pammatin kan Jesu Kristu. ¹⁶ Cha losan un liigili'n ugud Apudyus, si Apudyus chi langipasomsomok si liigiliyalala. Ked miyusey un maludtuchu kan chitaku si katuttuwaan ya siya mambyegebyega kan chitaku un

† Numbers 16:5

masapuy'n mabyaliwan cha lawwing un ugali taku ya mangun-ulan taku kan cha laillachuwan, ya malud-tuchu kan chitaku un mangwa si ustu'n mataguwan. ¹⁷ Taplu cha tagu'n Apudyus lappun mangkuyangan-cha un mansimbi kan Apudyus, ngim lakasagala taku un mangwa kan cha losan un bibiyu.

4 Ha ibilinku kan sika, Timothy, si sangwalan Apudyus ya si Jesu Kristu un kasin umali un manturay ya manguis kan cha losan un tagu, latattagu man willu cha langkakato. ² Ibyegbyegam chi ugud Apudyus. Pasigka lakasagala, bibiyu man willu lawwik un timpu. Awisom chicha ya omyam cha mangwa si lawwing ya segagom chicha losan. Masapuy'n alusam un mantudtuchu. ³ Ti gumatong chi timpu un achipun cha tagu chongyon chi katuttuwaan mipanggop kan Apudyus. Ti siyad suyutoncha cha pipion chi long-egcha ya man-ayegcha kan cha achu'n mantudtuchu ta siyad abus chi ibyegacha cha pipioncha'n chongyon. ⁴ Man-awichencha katuttuwaan ti siyad abus potpotgoncha cha liyaawi'n is-istoryacha. ⁵ Ngim sika, masapuy'n matingngem chi long-eglu, attomam ulay silu'n ligat ya ipapatim un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg ya koom losan cha akomlu un osa'n mansimbi kan Apudyus.

⁶ Lu mipanggop kan sakon, gummatong chi uras un michatun chi biyegku un isun chi mailum, ya gummatong chi timpu un malelak si alla'n lubung. ⁷ Impapatik un langwa si pion Apudyus si patinggan chi kabyeeyak, ya tilungpeyk cha losan un impiyeyla kan sakon, ya pilopotpotak chi pammatik. ⁸ Ked liiyala ud langit chi bibiyu un gunggula un idchon Apu Jesu Kristu kan sakon. Ti siya lalintog un kuis si eygew un manguisala kan cha losan un tagu. Ked chakampun un abusak si magunggulaan, ngim losan cha tagu'n meyyed un manguuway si umaliyala.

Cha Palikut Paul

⁹ Timothy, masapsapaka otyan umali utla lu makwa. ¹⁰ Ti tilelalak kan Demas ti pipiola cha lailubungan ked ummoy ud Thessalonica. Ked si Crescens, ummoy ud Galatia, ya si Titus, ummoy ud Dalmatia ¹¹ Lappun bo si Tychicus ti imbuunku ud Ephesus. Abus si Luke chi awed utla. Ked chegasom si Mark ked igetonglu utla, ti masapuyk chi tuyungla si alla'n kawachik. ¹³ Ked lu umali kayu, awitonyu pokosku un tilelak kan Carpus ud Troas. Awitonyu bo cha libluk, amod gey cha mansuyatan ti masasapuyk.

¹⁴ Si Alexander un mambobosey, achu killingwala'n lawwing kan sakon. Ked si Apudyus chi mangamung un malusa kan siya gapu si killingwala. ¹⁵ Man-alledka bo kan siya ti susuplingola cha itudtuchu taku.

¹⁶ Si chamu'n lasumeyyaak, lappun ossaan si biyunku un langitakchey kan sakon, ngim losan cha tilelan sakon. Sapay otyan ta achipun Apudyus pabyasuyon chicha. ¹⁷ Ulay katchi, tiluyungalak kan Apudyus ti pilakoscheyla sakon un mangibyegbyega si bibiyu'n chameg ta siya mangngeyan cha losan un Gentil. Ya siya bo lanseyaklib kan sakon ti amasak mapatoy si hachi'n timpu. ¹⁸ Ammuk un seyaklibyen Apudyus sakon si losan un lawwing ya eyala sakon si mampan-gatala'd langit. Ked machaychayaw si Apudyus si inginggala.

¹⁹ Pakumustaom cha Priscilla kan Aquila ya cha Onesiphorus un simbyeyan. ²⁰ Latelan si Erastus ud Corinth, ked tilelak si Trophimus ud Miletus ti lasakit. ²¹ Lu makwa, umalika utla ti chaampun umagilid. Cha Eubulus, Pudens, Linus, Claudia ya cha uchum un susulud taku, pakumustaoncha bo sika.

²² Sapay otyan ta iinggew si Apu Jesus kan sika, ya ha kachegula makaawed kan chikayu losan.

Titus

Kan

1 Sakon si Paul un mansimsimbi kan Apudyus ya apostoles Jesu Kristu. Imbuulak ta pakoscheyok chi pammatin cha tagun Apudyus un chilutukala, ya tudtuchuwak chicha ta ammuwoncha katuttuwaan taplu laapudyusan chi mambibiyegcha, ² ked lamlamaon taku biyeg un mallalayun. Ti siya ingkarin Apudyus si sin-eygew, ked achipun siya mantuli. ³ Ked si ustu'n timpu, impakaammula ugudla. Impiyeyla kan sakon chi alla'n bilin ta ibyegbyegak si Apudyus un Malagu kan chitaku.

⁴ Sika Titus, un imbilangku'n alakku si pammati. Kacheguwan ya palin-awaon chika otyan kan Apudyus un Ama taku ya si Jesu Kristu un Malagu kan chitaku.

Mipanggop Si Pallakayon

(1Ti. 3:1-13)

⁵ Ha gapun chi lalelak kan sika ud Crete ta igamputlu cha kawachi taku utlat ya chutukam cha pallakayon cha mamati si kacha ili un siya imbilinku. ⁶ Ha pallakayon masapuy'n lappun machillawala ya ossaan chi asawala ked cha aalakla masapuy'n mamaticha ya achipuncha lauyung kan masukin. ⁷ Ha pallakayon masapuy'n lappun machillawala ti siya piliyeyn Apudyus un mangichaychayan kan cha mamati. Achipun leyastug willu mallasu sangala willu kabubuuk willu kagugulu willu maagum. ⁸ Ngim masapuy'n malagmangili ya piola cha bibiyu, laalled, ustu pin-ala koon, mangapudyus ya matingngeyla pion chi long-egla. ⁹ Masapuy'n popotpotala tuttuwa'n ugud Apudyus un litudtuchu, ta makwa'n mambyegbyega si ustu'n tudtuchu ya mantubngey kan cha sumupling si ugud Apudyus.

Tatanchaalam Cha Aginpapati

¹⁰ Ti achu cha mangkasukin un tagu, isun cha uchum un Judio un lamaticha ked ipatutcha mampasogyaton cha mamati, ngim umallilawcha kan cha uchum un tagu ya lappun simbin cha ugudcha. ¹¹ Masapuy'n pagingkom chicha ti pepewingoncha cha mabyebyeyan mipagapu si itudtuchucha'n adchayuwan si katuttuwaan pigagey lu awed mangeancha si pilak. ¹² Osa kan chicha un ibilang cha Cretans un propeta, ked kalala, "Latuli cha iCreta ya laagumcha kan lasachutcha'n mangkawachi isucha atap un ayam." ¹³ Tuttuwa alla. Masapuy'n omyam chicha ta kumoscheycha si pammatica. ¹⁴ † Masapuy'n achipuncha chongyon cha istoryan cha iyawi'n Judio ya

achipuncha chongyon cha bilin cha tagu'n lanawichencha katuttuwaan. ¹⁵ Cha tagu'n mampeykas chi somsomokcha, ibilangcha bo losan un mampeykas. Ngim cha kaisaw cha somsomokcha ya achipun mamati, pasig kaisaw cha awed si somsomokcha ya tiktikeycha. ¹⁶ Kalancha'n ammuwa kalu si Apudyus, ngim achipuncha matakcheyan siya gapu si pin-acha koon. Kasusuklacha, lappun potgoncha ya lappun pulus kabyeeyancha un mangwa si bibiyu.

Itudtuchu Ustu'n Tudtuchu

2 Ngim kan sika, Titus, masapuy'n itudtuchum chi ustu'n tudtuchu. ² Tudtuchuwam cha mangkalakay ta man-alledcha, lobbongcha'n mapotpotog, ya tingngeyoncha pion chi long-egcha. Masapuy'n popotpotan cha pammatica kan Apudyus ya man-aayatcha kan cha asintatagucha ya masapuy'n maaluscha ulay achu'n ligat. ³ Ulay bo cha mangkabyakot, tudtuchuwam chicha ta lemancha ugalicha. Achicha mallikud willu kabubuuk. Ngim abus cha bibiyu itudtuchucha, ⁴ taplu cha byebyai'n kakoskoscheycha tagoponcha asawacha ya cha aalakcha, ⁵ ya tingngeyoncha cha lawwing un pion chi long-egcha ya mampeykasoncha ugalicha. Tudtuchuwam bo chicha ta kooncha biyangcha si byeyoy, maaluscha ya potgoncha asawacha. Hachi kooncha ta achi maamsiw chi ugud Apudyus gapu kan chicha.

⁶ Kamatchi bo'n segagom cha bumaru ta tingngeyoncha long-egcha. ⁷ Ya sika, Titus chi mismu un mangipaila si losan un mantuyachencha si bibiyu'n angwat, ya si mantudtudchuwam, ipailam un tuttuwa ya ipapatim. ⁸ Iyustu-ustum cha itudtuchum taplu lappun maamsiwala. Ya bumiin cha mallawing ti lappun maibygacha si lawwing kan chitaku.

⁹ Tudtuchuwam cha musassu ta tuttuwaoncha cha simmusassu kan chicha si losan ya kooncha mat-opan-cha, achicha sumongsongbyat, ¹⁰ ya achicha manakawan chicha. Masapuy'n ipailacha un mapiyeyan-cha'n ustu-ustu, taplu si losan un kooncha, ha li-

† Achu cha bilin cha Judio mipanggop si makan ya uchum un byaleg un mauseyyun ibilangcha mampeykas willu kaisaw. Ngim imbyegan Jesus un chakampun un makan chi mampakaisaw si tagu ngim ha lawwik un awed si somsomokla. Ked lu mampeykas chi somsomok chi tagu, makwan ibilangla losan un makan ya byaleg un mampeykas. Mark 7:14-19 and Colosian 2:20-22 lan-awichencha katuttuwaan.

tudtuchu mipanggop kan Apudyus un Malagu kan chitaku ked michaychayaw.

¹¹ Ti impailan Apudyus chi kachegula taplu taguwola cha losan un tagu. ¹² Ya itudtuchula kan chitaku un masapuy'n miyagey cha losan un lawingon Apudyus ya cha lailubungan un pipion chi long-eg. Itudtuchula bo un masapuy'n tinggeyon chi long-eg ya bibiyuwon taku'n mangwa si pion Apudyus ya laapudyusan un ugali koon taku si katattagu taku utla pita, ¹³ si mangu- uwayan taku si lamlama taku un mipain-an chi kilachayaw Jesu Kristu un kangatuwan un Apudyus taku ya Malagu kan chitaku. ¹⁴ Inchuyala long-egla para kan chitaku ta wayawayaala chitaku si losan un kilalawwing ya peykasola chitaku un mantagula ta pasig bibiyu cha koon taku.

¹⁵ Itudtuchum cha alla kan cha tagu. Iyuseym chi kalobbongam un malegeg ya omyam cha makabyasuy. Achim ipalubus un ak-akiton chika.

Cha Bibiyu'n Koon Cha Mamati

3 Ipasomsomoklu kan cha mamati utlat ta potgoncha cha papangat ya cha manturay, ya tuttuwaoncha chicha ya masapuy'n pasigcha lakasagala un mangwa si bibiyu. ² Achicha man-ugud si lawwing ulay silu'n tagu ya achicha makasubog, ngim masapuy'n laaluscha ya ipailacha un lapakumbyabyacha kan cha asintatagucha.

³ Ti ulay chitaku si sin-eygew, lasukin taku, achipun taku tumuttuwa, laallilaw taku, lansimbi taku si lawwing un pion chi long-eg ya lagalason taku cha lawwing. Ya ileygew un lawwing ya ilaapos cha awed kan chitaku ya man-asisanga taku. ⁴ Ngim impailan Apudyus un Malagu kachegula ya tagopla kan chitaku.

⁵ Ya tilagula chitaku, chakampun un gapu si bibiyu'n killingwa taku, ngim gapu si kachegula kan chitaku. Chiluy sala cha byasuy taku ya illidchela chitaku si baru'n biyeg mipagapu si Ispiritun Apudyus ya pilabiyula chitaku. ⁶ Illidchon Apudyus chi Ispiritu kan chitaku mipagapu kan Jesu Kristu un Malagu kan chitaku. ⁷ Ked gapu si kachegun Apudyus, libilang taku'n lappun byasuyla kan siya ya makwa'n matawid taku lamlamaon taku'n biyeg un mallalayun.

⁸ Tuttuwa cha alla'n imbyegak kan chikayu. Piok un ipatutlu ibyega cha alla, taplu cha lamati kan Apudyus ammancha ileyam un mangwa kan cha bibiyu si losan un timpu. Liya cha gettok ya alla magaleb cha tagu.

⁹ Ngim achika makaisi-isik kan cha lappun puutla ya cha anchu-achun listaan cha chachakkey ya susubog ya titiliw mipanggop si lintog ti lappun ituyung cha katchi ya lappun simsimbila. ¹⁰ Lu silu mangmangwa si mansisilaanyu, byegbyegaanyu ta iyageyla. Ked lu achipun mabyegaan si chamu ya pidwala, wissecho-nyu. ¹¹ Ti ammuyu un cha katchi'n tagu ked malagbyasuycha ya ummachayucha si katuttuwaan. Ked ulay siya ammula un lawwing cha pin-ala koon.

¹² Lu ibuunku si Artemas willu si Tychicus kan sika. Umaalika pay kan sakon ud Nicopolis, ti simsimmokku un udchi inggewak si sala'n agilid ¹³ Tuyungam cha Zenas kan Apollos si mallubyatancha un mambiyasi, ya ammam ilan lu wechewed cha kasapuyan-cha.

¹⁴ Tudtuchuwam cha biyun taku ta kooncha bibiyu ta makatuyungcha kan cha makasapuy si tuyung, taplu awed bibiyu'n ibungan chi matattaguwan-cha.

¹⁵ Chikami losan utla, pakumustaonmi sika. Pakumustaom bo cha bubuyun taku un mamati utlat.

Otyan ta kacheguwan Apudyus chikayu losan.

Philemon

Kan

1 Sika Philemon un ay-ayatonmi ya biyunmi'n pin-a mantudtuchu si ugud Apudyus, ha allaya'n suyat-mi kan sika, maatod bo kan cha suludmi'n Apphia ya si Archippus un biyunmi si kawachimi, ya cha losan un mamati'n pin-a manchetchetong uwayu. Sakon si Paul, un libyayud gapu si mamatiyak kan Jesu Kristu. Awed si Timothy utla un sulud taku.

³ Iluwaluk ta kacheguwan chikayu kan Ama taku'n Apudyus ya Apu Jesu Kristu ta mallin-awaoncha bo somsomokyu.

Ha Ayat Philemon Ya Pammatila

(Col. 1:4)

⁴ Pasigak manyaman kan Apudyus si malluwaluwak lu masmasmokku sika suludku'n Philemon, ⁵ ti chingngeyk chi pammatim kan Apu Jesus ya ayatlu kan cha losan un mamati kan Apudyus. ⁶ Iluwaluk sika ta ibyegbyegam kan cha uchum chi mipanggop si pammati taku, ta machogchog-an cha man-aawatyu mipanggop kan cha losan un bibiyu un maatod kan chitaku gapu si lamatiyan taku kan Jesu Kristu. ⁷ Sulud, magalasalak ya masegegak gapu si man-aayatlu ya mansesegeglu kan cha tagun Apudyus utlat.

Ha Chawat Paul Kan Philemon

⁸ Ked gapu si pammati taku kan Kristu, un hachi lansuluchenta, lateyochak un mangibilin si ustu'n koom. ⁹ Ngim gapu ta ay-ayatok sika, un-ulloy chi mampak-pakaasiyak kan sika. Ked sakon si Paul, un leyakay, [†] ya libyabyayud si sala mipagapu kan Jesu Kristu. ¹⁰ Alusam ya kacheguwan si Onesimus, un musassum un ummawid. Imbilangku si Onesimus un alakku, gapu ta lamati kan Jesu Kristu si lambyegbyeg-ak si sala'n labyabyayuchek. ¹¹ Si sin-eygew, lappun simbin Ones-

imus kan sika, ngim si sala, achu simbila kan sika ya ulay kan sakon. ^{††}

¹² Ked mangulilok siya kan sika, ulay mansigeb chi somsomokku si umoyolala. ¹³ Piok un inggew otyan utla kan sakon ta tuyungalak un isun chi sika tumuyung kan sakon si alla'n byabyayyuchen gapu si mangibyegbyeg-ak si bibiyu'n chameg. ¹⁴ Ngim achipunku ipatut lu achipunlu iteun, ti ha piok ked mampeypu si uwam un somsomok.

¹⁵ Hachi gapun lin chi lisilaala kan sika si sin-akitan, ta lu mangulin ichagasla iinggew kan sika. ¹⁶ Ked malipud si sala, chakampun un musassu ngim lapotpotog lu musassu. Ti lambyalin un sulud taku un ay-ayaton taku si sala. Lapotog siya kan sakon, ngim sinumamod kan sika ti chakampun un musassum abus ngim mansulud kayu gapu kan Apu Jesu Kristu.

¹⁷ Ked lu ibilanglu sakon un kadwam, awatom siya un kama'd sakon chi awatom. ¹⁸ Ked lu awed killingwala'n lawwing kan sika willu awed utangla kan sika, ibilanglu un utangku ked sakon chi mamayed. ¹⁹ Sakon si Paul, mismu'n sakon chi langigili si alla, byayachek losan cha utangla kan sika. Achipun masapuy'n ipasomsomokku kan sika un utanglu kan sakon chi biyeglu. ²⁰ Ked sulud, koom otyan chi alla'n chawatku kan sika mipagapu kan Jesu Kristu, ta masegeg chi somsomokku kan Jesu Kristu. ²¹ Ha maluyatak kan sika, sigulachuwok un chakampun un abus chi alla'n chawatku cha koom, ti ammu un achu cha koom.

²² Ked osa bo'n ibyegak: Mangiyala kayu si kuwetu'n inggewak, ti lamlamaok un songbyatan Apudyus cha luwaluyu ked mangulilak kan chikayu.

²³ Alla bo si Epaphras, un biyunku'n lakabyayud mipagapu kan Jesu Kristu. Pakumustaola chikayu utlat, ²⁴ isula bo kan cha Mark, Aristarchus, Demas ya Luke un biyunku'n mangkawachi.

²⁵ Sapay otyan ta kacheguwan chikayu losan kan Apu Jesu Kristu.

[†] Ha liigili si uchum un Greek manuscript ked sakon si Paul un pilaka-long-egla Kristu. Ha ugud un Greek, ossaan chi letter un mansabyaliyan chi ugud un leyakay ya representative.

^{††} Ha piola'n uguchon chi Onesimus un ngachen ked malagtuyung.

Hebrews

Mamati Un

Jesu Kristu Langipatigammu Si Ugud Apudyus

(Jhn. 1:1-18)

1 Si awi, inye-eygew Apudyus lan-ugud kan cha aappu taku un impaibyegele kan cha propeta ya langkangkalasi in-ilola. ² Ngim si alungus chi eygew, lan-ugud si Apudyus kan chitaku un iluseyla Alakla'n Jesu Kristu. Siya chilutukan Apudyus un mangingkuwa kan cha losalosan ya migapu kan siya killingwala lubung. ³ Ked siya mangitullongan taku si kilabiyun Apudyus ya siya issu-issun chi kila-Apudyus Apudyus. Ya siya mangipatpatuyuy kan cha losan gapu si malakabyelin un ugudla. Gilamputla ked killingwa machuysan cha tagu si byasuycha, langulin ud langit ot ummamuy si machuwalan un makaturay kan Apudyus un kangatuwan.

Langatngatu Si Jesu Kristu Lu Cha Angheles

⁴ Lambyalilon Apudyus langatngatu Alakla lu cha angheles, ya lapotpotog chi ingngachen Apudyus kan siya lu chicha. ⁵ Ti lappun langibyeg-an Apudyus kan cha angheles si imbyegele kan Jesus:

“Sika Alakku, si sala'n eygew sakon chi Amam.” †
Ya lappun bo anghel un langibyeg-an Apudyus si alla,
“Sakon chi man-Amam, ked sika man-Alakku.” ††

⁶ Ngim alla pun akit chi mangibuulan Apudyus si lapotog un panguyun Alakla si lubung, imbyegele alla,
“Losan un angheles Apudyus, masapuy'n
mampalintumingcha manchayaw kan siya.” ‡

⁷ Allaya imbyegan Apudyus mipanggop kan cha angheles,

“Cha anghelesku un bubulok ked makwa'n
mambyalilok chicha bidbid ya
gumilegileb un apuy.” ††

⁸ Ngim ha Alakla imbyegan Apudyus,
“Sika'n Apudyus, manturayka si ing-inggala!
Lalintog chi in-ilom un manturay.

⁹ Pipiom chi kilalintog ya issam cha lawwing.
Ked Sakon un Apudyuslu, chilutukak sika'n Apudyus
ya lambyalilok sika laganggalas lu cha kakadwam.”

‡

¹⁰ Ya kalala bo,

“Ha chamchamu, Sika, Apu un langwa si alla'n pita
ya cha losan un awed ud langit.

† Psalm 2:7; Acts 13:33 †† 2 Samuel 7:14 ‡ Mipanggop si ibilang Apudyus un panguyun, itullongyu 12:23. Mipanggop bo si kalobbongan chi panguyun †† Psalm 104:4 †† Psalm 45:6-7

¹¹ Ked ulay lu maumas losan cha killingwam, sissiyaka ing-inggala.

Ngim cha killingwam, chumachaancha un isun chi chummachaalan cha luput.

¹² Tipliyom chicha un isun chi kagoy, ked masukatan-cha.

Ngim sika, lappun mambyambyaliwam si ing-inggala,

ulay lu katawwo-tawwon, lappun kiked chi mataguwam.” †††

¹³ Ya lappun langibyegaan Apudyus kan cha alla si ulay silun anghel, abus chi Alakla,

“Umamuyka si machuwalan un makaturay inggala ipaabyakku

cha losan un kabusuy'm ta chicha isun chi papatayan chi ikim.” †††

¹⁴ Silu lu cha angheles? Chicha Ispiritu un mansimsimbi kan Apudyus ked chicha ibuunla un tumuyung kan cha tagu'n taguwola.

Ha Mataguwan Cha Tagu

2 Gapu ta kamatchi kilangatun chi Alak Apudyus, masapuy'n ipapati taku'n popotpotan chi katuttuwaan un chingngey taku ta achi taku umachayu.

² Isun chi lintog Apudyus un impakaammun cha angheles kan cha aappu taku un langipaloklok un tuttuwa, ⁵ ked lu silu sumupling ya achipun tumuttuwa, ustu-ustu'n lak-amola machusaala. ³ Ked lu kamatchi mipanggop si imbyegan cha anghel, sin-umamod un achipun taku malisiyan chi machusaan taku lu ipampaliwa taku chi kapotogen un mataguwan. Ti si Apu Jesu Kristu, siya chamu'n langipatigammu si mataguwan taku, ked cha hachi'n lanchochongngey kan siya chicha bo langipatigammu kan chitaku si katuttuwaan.

⁴ Ked ulay si Apudyus, impaloklokla katuttuwaan si langwaala kan cha lansabsabyalin sinyey ya langkalakalasi un lakaskaschaaw. Ked illidchela bo cha mamati si kabyeeyan un lampey'pu si Ispiritun Apudyus un miyulud si piola.

Ha Malagu Kan Chitaku

⁵ Chakampun un cha angheles chi pililiyan Apudyus un mangituray si baru un lubung un ibyegbyegami ngim ha tagu. ⁶ Ti hachi kalan chi osa'n liigili si ugud Apudyus un kalala,

††† 11-12 Psalm 102:25-27 ††† Psalm 110:1; Acts 2:34-35
§ Itullongyu Acts 7:38 ya Galatians 3:19

“Apudyus, himman kuma tagu un sosomkom gey chicha?

Puggey un potpotgom chicha?

⁷ Si sin-akitan killingwam chicha un labyebbyebya lu cha anheles.

Ngim pilotpotoglu ya pilachayawam.

⁸ Ya chicha lanturayom kan cha losan un killingwam si alla'n pita.” †

Hachi kalala un impaituray Apudyus si tagu cha losan un awed ked piola'n uguchon un chumtong chi eygew un iturayan chi tagu cha losa-losan. Ngim ha katutuwaala, achipun taku pay laing maila un iturayan chi tagu cha losan un killingwan Apudyus.

⁹ Ngim ammu taku un latungpey alla gapu kan Jesus.

Ti laipabyabya siya si sin-akitan lu cha anheles, taplu gapu si kachegun Apudyus makwa un mapachasala matoy para kan cha losan un tagu.

Ked si sala, gapu si langichuyaala si long-egla un mapampaligatan ya matoy,

lipangatu siya ya lapachayawan.

¹⁰ Ti miyustu-ustu chi killingwan Apudyus un langwa si losan ya siya lakwaan cha losan un awed para si michayawala, piola un achu cha mambyalin un alakla ta mipaticha bo si kilachayawla. Ustu-ustu langipalubusala si mapaligatan Jesus. Ti si Jesus chi mangichayan kan chitaku ya siya puun chi mataguwan taku.

¹¹ Si Jesus chi lameykas kan chitaku si byasuy ya chitaku'n pilapeykasla ked ossaan chi Ama taku. Ked hachi gapu un achipun Jesus ibiin un mangibilang kan chitaku un susuludla. ¹² Imbyegan Jesus, “Ipakaammuk chi mipanggop kan sika Apudyus kan cha susuludku,

ya ikankantak bo chayawku kan sika si michogaak kan chicha.” ††

¹³ Ked kalala bo, “Si Apudyus abus chi mantegohek.” Ya kalala bo, “Allaak kan cha alla'n aalak Apudyus un impuyangla kan sakon.” ‡

¹⁴ Gapu ta tagu cha alla'n aalak un makwa'n matoy, lambyalin bo si Jesus tagu un isucha. Killingwala alla taplu gapu si matoyala, abyakola si Satalas un alla kilabyelinla si otoy, ¹⁵ ya wayawayaala cha tagu un mialigcha'n labyayud si ogyatcha'n matoy. ¹⁶ Ti lalaweg un chakampun kan cha anheles chi tuyungala ngim chitaku un tagu'n libilang un galak Abraham. ¹⁷ Ked masapuy'n mambyalin si Jesus isu taku si losan un kilatatagu taku un maibilang un susuludla. Ked si sala, siya malagchegu ya mantegochen un kangatuwan un pachi un mansimsimbi kan Apudyus, ti siya lamayed si byasuy taku ta mapakawan taku. ¹⁸ Gapu ta pilachasla'n mismu ligat ya silubsub Satalas, ked makwala'n tumuyung kan cha silubsub Satalas.

Langatngatu Si Jesus Lu Si Moses

3 Ked, susuludku kan Kristu un chilutukan Apudyus un mantagula ya ilayagela un mipati kan siya ud langit, somsomkon taku si Jesus un biligbig taku, siya

imbuun Apudyus kan chitaku ya kangatuwan un pachi taku. ² Ked si Jesus, mantegod kan Apudyus un lanchutuk kan siya, un isun bod chi mantetegod Moses un lansimsimbi kan cha losan un tagu si paminyan Apudyus. ³ Ngim langatngatu si Jesus lu si Moses, un ha aligla, lapotpotog chi tagu'n lampaud si byeyoy lu ha mismu'n byeyoy un pilaudla. ⁴ Ti kacha byeyoy ked awed chi lamaud. Ngim ha langwa si losa-losan ked si Apudyus. ⁵ Isun Moses, un tuttuwa'n mantegochen un bubulon si paminyan Apudyus. Imbye-gala cha byaleg un impakaammun Apudyus un makwa si umali'n eygew. ⁶ Ngim si Jesu Kristu, mantegochen un Alak un mangayyuwan si paminyan Apudyus. Ked chitaku paminyan Apudyus lu ituyuy taku un siteteyod ya popotpotan taku lamlama taku.

Ha Lumin-awaan Cha Tagu Kan Apudyus

⁷ Ked ha koon taku, tuttuwaon taku hachi'n liigili un intudtuchun chi Ispiritun Apudyus un kalala,

“Si sala'n eygew, lu chongyonyu ugud Apudyus,

⁸ achiyu patangkilon chi somsomokyu un isun cha aappuyu si awi un summuplingcha kan Apudyus, langin-in-ancha si Apudyus si inggewancha si lugey un lappun ummili.

⁹ Ti ulay lu intutullongcha killingwak si ulog chi opatpuyu'n tawon, sissiyang mangin-in-ancha sakon. ††

¹⁰ Ked hachi summangaan Apudyus kan cha aappucha, ot kalala.

‘Pappasig umaadchayu cha somsomokcha ya achipuncha tuttuwaon cha bilinku.’

¹¹ Ked ha summangaan Apudyus, ingkarila un kalala, ‘Pulus lu mapachasancha lin-awa'n insasaggalak.’ ††

¹² Ked susulud un mamati, an-allechenyu ta lappun otyan lawwing chi somsomokla kan chikayu ya achipun mamati kan Apudyus ta achipunyu manawichen si Apudyus un matatagu. ¹³ Ngim ha koonyu, ileygew otyan un man-asisegeg kayu lu awed pay laing timpu ta achi kayu maallilaw makabyasuy ya tumangkin cha somsomokyu. ¹⁴ Ti kadwa taku si Jesu Kristu lu ipapati taku'n mangituyuy si pammati taku inggala si alungus chi eygew. ¹⁵ Imbyebyeggan chi ugud Apudyus:

“Si sala'n eygew, lu chongyonyu ugud Apudyus, achiyu patangkilon chi somsomokyu un isun cha aappuyu si awi

un summuplingcha kan Apudyus.”

¹⁶ Silu cha langngey si imbyegan Apudyus ngim summuplingcha kan siya? Chicha losan chi impuyut Moses si langitallayala ud Egypt. ¹⁷ Ya silu bo cha summangaan Apudyus si ulog chi opatpuyu'n tawon? Cha tagu'n lakabyasuy un langakatoy si lugey un lappun ummili. ¹⁸ Ya silu bod cha tagu'n langikariyan Apudyus un achipunla chicha peylokun si hachi'n pita un man-ilongancha? Cha achipun tummuttuwa kan siya ††¹⁹ Ked ammu taku un achipuncha mapachasan chi lumin-awaan kan Apudyus ti achipuncha lamati kan siya.

† Psalm 8:4-6 †† Psalm 22:22 ‡ Isaiah 8:17-18

†† Exodus 17:1-7 †† Psalm 95:7-11 ††† Numbers 14:1-35

Ha Ingkarin Apudyus Un Lumin-awaan Cha Tagula

4 Ha ingkarin Apudyus un insagalala'n lumin-awaan kan siya ked sissiya. Ked masapuy'n an-al-lechen taku ta lappun otyan matokchey kan chitaku un mallak-am si lumin-awaan. ² Ti chingngey taku Bibiyu'n Chameg, un isun chi langngeyan cha aappu taku si awi. Ngim kan chicha, lappun simbin chi chingngeycha ti achipuncha lamati. ³ Chitaku'n lamati chi mallak-am si hachi'n lumin-awaan un ingkarin Apudyus. Ngim lu mipanggop kan cha achipun lamati, alliya imbyegala, "Summangaak ot insapatak: Pulus lu malak-amcha chi lumin-awaan un insagalak!"

Imbyegala hachi, ulay lu gilamputla insagala hachi'n lumin-awaan lalipud si langwaala si lubung. ⁴ Ti awed bo liigili si ugud Apudyus mipanggop si mikapitu un eygew. "Ti ha mikapitu'n eygew, lan-illong si Apudyus si gilamputla losan un killingwala." ¹⁵ Ot imbyegala bo kasin: "Pulus lu malak-amcha lumin-awaan un insagalak." ††

⁶ Ked cha ummun-ula'n langngey si Bibiyu'n Chameg achipuncha lilak-am chi lin-awa ti achipuncha lamati. Ngim alla cha uchum un lallak-am. ⁷ Ot kasin langikodchong si Apudyus si osa'n eygew un mallak-aman cha tagu si lumin-awaan, ked ha hachi'n eygew ked sala. Lummaus pu achu'n tawon, imbyegala bo kan David si liigili'n ugud Apudyus un kalala,

"Si sala'n eygew, lu chongyonyu ugud Apudyus, achiyu patangkilon cha somsomokyu."

⁸ Ti lu impuyut Joshua cha aappu taku si hachi'n lumin-awaan un ingkarin Apudyus, achipun otyan Apudyus imbyega kasin un awed chi sabyali'n eygew un lumin-awaan. ⁹ Ked sissiya'n awed chi lumin-awaan cha tagun Apudyus, un isun chi maka-illongan kan siya si mikapitu'n eygew. ¹⁰ Ti cha losan un makalin-awa kan Apudyus, man-illongcha bo si kawachicha un isun chi lan-illongan Apudyus si kawachila. ¹¹ Ked ipapati taku kabyeeyan taku'n mallak-am si lin-awa kan Siya, ta lappun mikama ulay ossaan kan chitaku si killingwan cha aappu taku gapu ta lappun pammatica.

¹² Ha ugud Apudyus ked latattagu ya mallakabyelin. Latattachom lu sabli un lansupang chi tachomla ti makwala'n chuuton inggalad mansilaan chi kalichodwa ya Ispiritu, cha um-um ya utok. Chuutola cha somsomok taku kan milasinla cha losan un somsomok chi tagu ya migagaya un bibiyu willu lawwing un somsomkon. ¹³ Losan un killingwan Apudyus, ked lappun mitayu kan siya ti mampapattak losan si sangwalanla. Ked siya malongbyatan taku kan cha losan un killingwa taku ya ulay cha simsimmok taku.

Si Jesus Chi Kangatuwan Un Pachi

¹⁴ Ked popotpotan taku chi pammati taku, ti si Jesus un Alak Apudyus, siya Kangatuwan un Pachi taku un ummoy kan Apudyus ud langit. ¹⁵ Ti ha Kangatuwan

un Pachi taku, maawatala cha losan un kilakapsut taku, ti pilachasla cha kilalasin chi masubsubyen un isu taku bo, ngim kan siya, achipun lakabyasuy. ¹⁶ Ked mantegod taku un umacheli'n malluwalu kan Apudyus un malagchegu, ta awaton taku kachegula ya tuyungla kan chitaku si timpu un kasapuyan taku.

⁵ Kacha kangatuwan un pachi ked chilutukan cha asintatagula ya siya mapiliyan un mangitakchey kan cha tagu si sangwalan Apudyus. Siya mangichatun kan cha sagut ya losan un maichatun kan Apudyus gapu si byasbyasuycha. ² Ked gapu ta tagu siya, maalusala cha makabyasuy un achipuncha ammu pin-acha koon un lawwing, ti ulay bo siya mismu alla bo mangkapuyala. ³ Ked gapu si kilakapsutla, masapuy un mangichatun si chatun kan Apudyus para si mis-mu'n byasuy la ya para kan cha byasbyasuy'n cha tagu. ††

⁴ Lappun tagu si italungla chutukan chi uwalan long-eg si machayaw un kasasaed chi kangatuwan un pachi. Ti abus si Apudyus un manchutuk si tagu, un isun chi lanchutukala kan Aaron si awi. ¹⁵ Ked isula bo kan Kristu, un achipunla chilutukan chi long-egla un mambyalin Kangatuwan un Pachi, ngim si Apudyus chi lanchutuk kan siya ya langibyega kan siya, "Sika Alakku, si sala'n eygew lambyalilak un Amam." †††

⁶ Siya bo langibyega si osa'n liigilin ugud Apudyus un kalala,

"Pachika si ing-inggala, un isun chi kilapachin Melchizedek." †††

⁷ Si illinggewan Jesus utla pita, inyibinla'n lalluwalu ya lanchawat kan Apudyus un makwa'n malagu kan siya si matoyala. Ked chingngey'n Apudyus chi luwalula ti tummuttuwa ya ingkumbyabyala somsomokla kan Apudyus. ⁸ Ulay lu Alak Apudyus siya, laacheyla un tummuttuwa gapu si lapampaligatala. ⁹ Ked gapu si hachi'n killingwala lipaila un lappun langkuyangala, siya lambyalilala puun chi mallalayun un mataguwan cha losan un tumuttuwa kan siya. ¹⁰ Ked chilutukan Apudyus siya un kangatuwan un pachi un isun chi kilapachin Melchizedek.

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mangiyagey Si Pammatica

¹¹ Achu piok un ibyega mipanggop kan cha alla'n byaleg, ngim mansukun un ipakaawat kan chikayu ti mabyeyeg un maawatanyu. ¹² Ti ulay lu labyeyeg chi lamatiyanu ya kabyeeyanyu otyan un mantudtuchu kan cha uchum, ngim inggala si sala masapuyyu pay laing chi sabyali'n mantudtuchu kasin kan chikayu si cha chamchamu'n tudtuchu mipanggop si ugud Apudyus. Masapuyyu gatas, chakampun un mangkot-ong un makan. ¹³ Ti losan un sumusususu, sissiyen alak achipunla ammu tudtuchu mipanggop si kilalintog. ¹⁴ Ngim cha mangkot-ong un makan ked para kan cha lalakman, un impaingsacha'n mansomsomok un milasincha bibiyu kan lawwing.

† Genesis 2:2 †† Psalm 95:11 ‡ Kalichodwa - ha kachayoman un somsomok chi tagu. Bukitkitala cha lachayom un somsomok.

†† Leviticus 9:7 †† Exodus 28:1 ††† Psalm 2:7 ††† Psalm 110:4

6 Ked achi taku ipuputput chi chamchamu'n tudtuchu mipanggop kan Kristu ngim ituyuy taku achayon chi lachayom un tudtuchu ta chumakchakyan chi pammati taku. Achipun masapuy'n ikasikasin taku achayon chi puun chi pammati taku un isun chi mambyabyawiyon si lawwing un pin-a taku koon † ya in-ilon taku un mamati kan Apudyus, ² cha tudtuchu mipanggop si bunyeg, mangipatayan si ima kan cha iluwaluwan, kasin umuliyon cha latoy mataguwan ya mallalayon un manguisan Apudyus kan cha losan un tagu. ³ Ked ha koon taku otyan lu ipalubus Apudyus, achayon taku cha lachayom un tudtuchu un mam-pakoschey si pammati taku.

⁴ Ti cha tagu'n lan-awichencha pammatica, achipun makwa'n mambyabyawicha kasin. Lalawagen chi som-somokcha, lapachasancha amod un binchisyun Apudyus, ya ilawatcha Ispiritun Apudyus. Kan lapachasancha kilabiyon cha ugud Apudyus ya lalikhacha pal-lakabyelin un mipaila si umali'n timpu. ⁶ Gapu ta lan-awichencha pammatica, pulus lu makwa'n mambyabyawicha kasin, ti isun chi ilansacha kasin si krus chi Alak Apudyus ya imbibiincha si sangwalan cha tagu.

⁷ Chitaku miyalig un pita. Ha pita'n lauche-uchelan tumubu cha bibiyu'n muya un tumutup kan cha lan-gawachi ked hachi binchisyun Apudyus. ⁸ Ngim ha pita'n tumubuwan cha lasi ya cha luut, lappun simbi-la. Ti achipun mabyeyeg ked yam-alon Apudyus si apuy.

⁹ Ngim ulay lu kamatchi ilugudmi, ay-ayatok un susulud, achipun kami machalagen mipanggop kan chikayu ti mantegod kami un labibbiyu kasasaedyu ked lamlamaonmi mataguwanyu. ¹⁰ Ti lalintog si Apudyus, ked achipunla maliwatan cha pin-ayu killing-wa ya ayatyu kan siya un impailayu si pin-ayu laluyun-gan kan cha susulud taku un mamati ya sissiyon ituyuy-tuyuyuyuyuy chicha. ¹¹ Ked pionmi otyan kacha osa kan chikayu ipapatiyu ituyuy chi lamlamayu ta malak-amyu inggala si alungusla. ¹² Ya achi kayu sumachu-sachut, ngim ha koonyu tuyachonyu cha lamati ya langan-alusancha, ked ilawatcha ingkarin Apudyus.

Mantegochen Cha Ingkarin Apudyus

¹³ Si langkariyan Apudyus kan Abraham, gapu ta lappun langatngatu lu siya, intalungla long-egla langkariyan. ¹⁴ Kalala kan Abraham, "Ikarik un binchisyulak sika ya paachuwok cha galaklu." ††¹⁵ Gapu ta ilalu-alusan Abraham un languuway, laawatla ingkarin Apudyus.

¹⁶ Lu mansapata osa'n tagu, useyola ngachen chi osa'n langatngatu lu siya, ked hachi mampaloklok si ingkarila ya siya bo magamputan cha losan un lillili.

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ha pin-a koon un mambyaleg un misilaan kan Apudyus ing-inggala. †† Genesis 22:16-17. Malipud si chamun langkari si Apudyus kan Abraham Gen. 12:4 inggala si liyalakan Isaac Gen. 21:5, lummaus chi 25 un tawon. Lummaus bo 60 un tawon, ot liyalak cha apula Gen. 25:26

¹⁷ Ked kamatchi bo, un pion Apudyus un ipailan ustu-ustu kan cha tagu'n ummawat si ingkarila un achipun maobbo-obbos chi simsimmokla. Tilakcheyala alla gapu si ingkarila. ¹⁸ Killingwan Apudyus chi alla ta cha alla'n chuwa achipun maobbo-obbos ti pulus lu mantuntulli si Apudyus. Ked chitaku'n mamati kan siya masegeg taku'n mamopotpot si lamlama un illidchola kan chitaku. ¹⁹ Ked ha alla'n lamlama taku, siya luminotan, mampakchot ya mangigoled si biyeg taku. Siya mangilussut kan chitaku si lumlokan taku'd langit si ustu'n inggawan Apudyus. ‡²⁰ Taplu tuyungan chitaku, ummun-ula si Jesus un lilumlok para kan chitaku. Siya lambyalin un kangatuwan un pachi taku si ing-inggala, un isun chi kilapachin Melchizedek si awi.

Ha Kilapachin Melchizedek

7 Si Melchizedek, siya Ari ud Salem si awi ya osa'n pachin Apudyus un Kangatuwan. Si langulilan Abraham un ummoy lakagubyat ot ilabyakla cha opat un Ari, ilabot Melchizedek siya ot binchisyulala. ² Ot illidchon Abraham kan Melchizedek cha ingkasimpuyun cha losan un lasamsamcha. † Ha piola'n uguchon chi ngachen un Melchizedek, ked Arin chi kilalintog ya siya bo Ari ud Salem, hachi kalala'n, Ari un mampalin-awa ti ha piola'n uguchon chi Salem ked lin-awa. ³ Lappun liigili si mipanggop kan amala ya ilala ya ulay bo aappula. Ya lappun bod liigili si liyalakala ya latoyala. Miyalig si Melchizedek un Alak Apudyus un sissiyon pachi ing-inggala.

⁴ Itullong taku ked chi kilangatun Melchizedek, ti ulay si Abraham un leypuwan cha Judio, illidchola kan siya cha ingkasimpuyun cha silamsamla. ⁵ Ha illintog Apudyus mipanggop si ingkasimpuyu, abus cha galak Levi un pachi alla kalobbongancha un mangawat si ingkasimpuyu kan cha asin-Judiocha, ulay lu man-iisucha'n galak Abraham. ⁶ Ngim ulay lu chakampun un galak Levi si Melchizedek, ilawatla ingkasimpuyu kan Abraham ya bilinchisyulala siya un langawat si ingkarin Apudyus. ⁷ Ked lappun chuwa-chuwalan ha tagu'n mambinchisyun ked langatngatu lu ha tagu'n binchisyulala. ⁸ Cha papachi un galak Levi langawat si ingkasimpuyu kan cha tagu, tagucha un matoy. Ngim si Melchizedek un langawat si ingkasimpuyun Abraham, matattagu siya ti siya imbyegan chi ugud Apudyus. ⁹ Ked maibyega taku un ulay si Levi, un mangaw-awat si ingkasimpuyu kan cha tagu, ked illidchola bo ingkasimpuyula gapu kan Abraham. ¹⁰ Ti chaampun miyalak si Levi si langabtan Melchizedek kan Abraham, ked maibyega taku un awed pay laing si Levi si long-eg apula'n Abraham.

Ha Kilapachin Jesus Ked Isun Chi Kilapachin Melchizedek

¹¹ Ked ammu taku un illidchon Apudyus chi lintog kan cha Judio un libyese y si lanchutukala kan cha galak Levi un papachi. Lu umalay chi kilapachi un

‡ Leviticus 16:2 †† Genesis 14:17-20

mampalintog si tagu, achipun otyan masapuy un awed sabyalin pachi un umali un isun chi kilapachin Melchizedek, un chakampun si kilapachin Aaron. ¹² Ti lu masukatan chi kilapachi, masapuy bo un masukatan chi lintog. ¹³ Ti lampeypu si sabyalin kilapuun si Apu taku, ked lappun ulay ossaan kan cha galakla un lansirsimbi un pachi si altar. ¹⁴ Ti lalaweg un lampeypu si Apu taku'n Jesu Kristu si kapuun Judah. Ked lappun imbyegan Moses mipanggop si kilapachin cha galak Judah.

¹⁵ Ked lalawlaweg chi alla lu awed sabyali'n pachi un lumoswa un isun Melchizedek. ¹⁶ Ha lambyalilan Jesus pachi chakampun un mipagapu si lintog un isun chi singgalak kan siya, ngim gapu si pallakabyelin mipanggop si biyeg un mallalayun. ¹⁷ Ti ha imbyegan chi liigilin ugud Apudyus mipanggop kan siya, "Mampachika si ing-inggala un isun chi kilapachin Melchizedek." †

¹⁸ Ked liwalin chi chachaan un lintog ti lakapsut chi kabyebyelinla ya lappun simbila. ¹⁹ Ti lappun kabyebyelin chi lintog Moses un mampalintog si tagu. Ked si sala, laatod kan chitaku chi labibbiyu un lamlama un umacheliyan taku kan Apudyus.

²⁰ Ked awed bo ingkarin Apudyus. Lappun kamatchi si ingkarila si lampachiyen cha uchum. ²¹ Ngim si lambyalilan Jesus pachi, ingkarin Apudyus kalan kan siya: "Sakon si Apudyus, ikarik un sika pachi si ing-inggala, ked achipun makwa un maobbo-obbos chi som-somokku." ††

²² Gapu si alla'n ingkarila, si Jesus chi mambyalin un malakhey taku si labibbiyu un katuyagen Apudyus si tagu lu ha chachaan.

²³ Ha chamu, achu cha papachi'n lampaspasali lampachi ked achipuncha lantuyuy si kilapachicha ti lato-latoycha. ²⁴ Ngim si Jesus, sissiya kilapachila ti matatagu ing-inggala. ²⁵ Ked hachi gapula un kabyeeyala'n malagu kan cha umacheli kan Apudyus gapu kan siya ti matatagu ing-inggala un mangiyayayuk kan chicha si sangwalan Apudyus.

²⁶ Ked si Jesus chi kangatuwan un pachi un miyapot kan chitaku. Ti laapudyusan siya, lappun kachillawala, lappun byasuyla, lisila kan cha malagbyasuy ya lipangatu'd langit. ²⁷ Chakampun un isun cha uchum un kangatuwan un papachi un biligat un masapuy'n manchatun kan Apudyus gapu si basuyla ya byasuyn cha tagu. Ngim si Jesus, lamingpingsan chi langichatulala si mismu'n long-egla un matoy ked umalay ing-inggala taplu mapakawan cha byasuyn cha tagu. ²⁸ Ti mibyesey si lintog Moses, awed cha tagu'n lachutukan un kangatuwan un pachi, ulay lu lakapsutchu. Ngim ha ingkarin Apudyus, un ummun-ulud si lintog, chilutukala un kangatuwan un pachi Alakla un lappun byasuyla si ing-inggala.

Si Jesus Chi Kangatuwan Un Pachi Taku

8 Ha alla'n pionmi'n uguchon: Awed chi kangatuwan un pachi taku un ummamuy si

machuwalan chi Kangatuwan un Apudyus ud langit un makaturay kan siya. ² Ked mansimsimbi un kangatuwan un pachi si Kasantuwan un Lugey un siya tutuwa'n sigey un tinulda un si Apudyus mismu chi lamaud, chakampun si tagu.

³ Kacha kangatuwan un pachi ked lachutukancha un mangichatun kan cha sagut ya cha ayam un chatun kan Apudyus. Ked gapu ta siya kangatuwan un pachi taku masapuy'n awed bo ichatunla kan Apudyus. ⁴ Lu awed si Jesus utla pita si sala, achipun makwa un mampachi ti allat cha papachi un mangichatun kan cha sagut un imbilin chi lintog Moses. ⁵ Ha kawachicha un pachi ked isun chi kopya ya alliliwan chi awed ud langit un igew Apudyus. Ti alla pun un mampaud si Moses si sigey un tinulda un manchaychayawancha, bilegbyegaan Apudyus siya un kalala, "Masapuy'n ammam tuyachon cha losan un kopyan chi impailak kan sika si illinggewam si bilig." †⁶ Ngim si sala, ha kawachin Jesus un lipiyey kan siya un kangatuwan un pachi ked langatngatu lu ha kawachin cha ummula'n pachi, ti siya mangiyugud si labibbiyun tuyeg Apudyus kan cha tagu. Labibbiyu baru'n tuyeg Apudyus lu ummulan tuyegla ti libyasey si labibbiyun ingkarila.

⁷ Ti lu lappun kuyang chi chamu'n intuyeg Apudyus, achipun otyan masapuy'n awed mikadwa'n tuyeg.

⁸ Ngim tilagammun Apudyus chi kilakuyang cha tagu ot kalala:

"Gumatong chi timpu kalan chi Apu un mangwaak si baru'n katuyagen

kan cha Iyisrael ya cha iJudah.

⁹ Chakampun un isun chi tuyeg un killingwak kan cha aappucha

si eygew un langitallayak kan chicha'd Egypt.

Ti achipuncha tilungpey chi intuyegku, ot lan-awichek chicha, kalan Apudyus.

¹⁰ Allaya baru'n tuyeg un kook kan cha tagu'd Israel si umali'n eygew.

Pasigku ipasasmok kan chicha cha lintogku ya kook ta igettokcha tuttuwaon.

Ked sakon chi man-Apudyuscha ya chicha bo man-taguk.

¹¹ Ked achipun masapuy un man-asitudtuchucha willu man-asibiyegacha,

'Ammuwonyu si Apudyus, ti losan cha tagu ammuwon sakon,

cha kabyabyaan inggala cha kangatuwan.'

¹² Ti pakawalok cha byasbyasuycha ya achipunku sosomkon cha kilalawwingcha." ††

¹³ Ha mangibyeg-an Apudyus si baru'n tuyeg, killingwala ummulan tuyeg un magamput chi kasimbiyala. Ked ammu taku un losan un magamput chi kasimbiyala ya chummachaan ked achipun mabyeyeg ked maumas.

† Psalm 110:4 †† Psalm 110:4

‡ Exodus 25:40 †† v. 8-12 Jeremiah 31:31-34

Ha Chachaan Ya Baru'n Palagchaychayaw Kan Apudyus

9 Ot si sala, ha ummula'n intuyeg Apudyus ked awed cha bilinla mipanggop si palagchaychayaw ya pilaudcha'n sigey un tinulda un manchaychayawancha utla pita. ¹² Hachi'n sigey un tinulda ked awed chi chuwa'n kuwetula. Ha lasinla un ummula'n kuwetu ked lingachelancha un Lasantuwan un Lugey, un inggewan cha papattayan si silaw ya lamisaan un lipapat-tayan cha tilapay un lichatun kan Apudyus. ¹³ Ha mikadwa'n kuwetu un labyebyeckak si ketila ked lingachencha Kasantuwan un Lugey un para kan Apudyus. ⁴ Cha inggew ked cha bilalitik un altar un sosoggen si insenso ya kasun un lapuntuyan si byalitik, un kalancha, Kasun chi Tuyeg. Si chayom chi Kasun inggew chi bilalitik un angang un inggewan chi manna ya inggew bo si kasun chi sekud Aaron un summimit ya chuwa'n tappitap un byetu'n ligiliyan chi simpuyu'n bilin Apudyus. ⁵ Ked ha ngatuwon chi kasun, awed cha anghel un ngadloncha cherubim un mangipaila si kilaawed Apudyus. Tilalickhungan chi payakcha chi tangub chi kasun un laweyakgiyan si chaya si tilawon ta matap-ulan cha byasuyn cha tagu. Ngim chakampun si sala'n timpu chi mangipakaawatak kan cha laoy.

⁶ Lu laleman cha losan un awed si Sigey un tinulda, ked biligat un lumlok cha papachi si ummula'n kuwetu ta kooncha biyangcha. ⁷ Ngim abus chi kangatuwan un pachi si makaslok si langinchayom un mikadwa'n kuwetu, ked mamingsan si sintawon chi lumlokala. Ked masapuy'n awed illokla si chaya un ichatunla kan Apudyus gapu si byasuyla ya byasuyn cha tagu un achipuncha gilagaya. ⁸ Ked gapu si alla, impakaam-mun chi Ispiritun Apudyus un achipun makaslok chi tagu si Kasantuwan un Lugey lu sissiyaw awed chi ummula'n kuwetu. ⁹ Losan cha alla awed chi miyaligela si sala'n timpu. Ti cha sagut ya chatchatun un ayam un inchatun cha papachi ked achipuncha makacheyus si somsomok cha manchaychayaw. ¹⁰ Cha alla'n bilbilin mipanggop si makan, mailum ya cha kalasin chi in-ilon un manchiyus si long-eg. Losan cha alla ked langin-lasin un bilbilin un makwa inggala umali timpu'n malmaliwan Apudyus si losa-losan.

¹¹ Ngim ummali si Kristu un kangatuwan un pachin cha bibiyu'n byaleg un pin-a taku mapachas si sala. Lilumlok siya si langatngatu ya simbumayu un sigey un tinulda ud langit, un achipun chi tagu pilaud ya lap-pun si alla'n lubung. ¹² Lamingpingsan lilumlok si Kristu si Kasantuwan un Lugey. Ked chakampun si chayan cha keyching ya ayyubun cha byaka chi inyawitla un inchatunla ngim ha mismu'n chayala inchatunla ta makaan cha byasuyn taku ya matagu taku ing-inggala. ¹³ Si lintog, lu ha osa'n tagu ked mibilang un kaisaw, masapuy'n iweyakgiyancha si chayan cha keyching ya laki'n byaka un lakamsan si chebun chi lasgob un bu-

† Exodus 25-27, 30; Leviticus 24:1-9 †† Liglatun chi Tabernacle. ‡ Leviticus 16

malasang un byaka ta mapapeykascha si kilalawwingcha. ¹⁴ Ked sinchumadlu kilabyelin chi chayan Kristu! Mipagapu si mallalayun un Ispiritu, inchuyala long-egla un lappun kabyasbyasuyla kan Apudyus. Ked ha chayala mameykas si somsomok taku ta man-awichen taku cha lawwing un lappun pu-upuutla ta mansimbi taku kan Apudyus un latattagu.

¹⁵ Ked hachi gapula'n si Kristu pin-a mangiyugud si baru'n tuyeg Apudyus kan cha tagu, taplu cha chilutukan Apudyus awatoncha mallalayun un tawid un ingkarila. Gapu si latoyala, silakala chicha ta maway-awayaan cha lakabyasuyn si ummula'n katuyagen. ‡

¹⁶ Lu awed liigili si kasuyatan chi osa'n tagu mipanggop si tawid, lappun makaaya si tawidla inggalà mapaloklokkan un latoy chi langwa si hachi'n kasuyatan.

¹⁷ Ti lappun makwaan chi kasuyatan lu sissiyaw matatagu chi tagu'n langwa. Alla kakwaala lu latoy chi tagu'n langwa. ¹⁸ Hachi gapula'n ulay chi ummula'n tuyeg Apudyus ked lappun lakwaala lu lappun chaya un siya mampaloklok un awed latoy. ¹⁹ Ti ha killingwan Moses si awi si langibyegbyeg-ala kacha bilin chi lintog kan cha tagu, langaya si chayan cha ayyubun byaka ya keyching ot kilamsala si chelum. Ot langaya si chutchut chi keylilu un lakoleyan si mancheyaeg ot impakatlasi pingin chi kayu'n hysop. Ot illusongla si chaya ot inweyakgila si liblun chi lintog ya losan un tagu'n illinggew. ²⁰ Kalala, "Ha alla'n chaya siya mangipaloklok si intuyeg Apudyus kan chikayu un imbilinla un masapuy'n tuttuwaonyu." ²¹ Ot liweyakgiyan bod Moses si chaya chi Sigey un tinulda ya cha losan un mausey si manchaychayawancha. ²² Ha katuttuwaala, kalan chi lintog un allà akit un losan un byaleg ked machuysan si chaya, ya lu lappun mibukbuk si chaya lappun bod mapakawan si byasuyn.

Ha Lichatulan Jesu Kristu Machuysan Cha Byasbyasuyn Taku

²³ Ked losan cha alla'n byaleg un isun chi liglatun cha awed ud langit ked masapuy'n machuysan cha gapu si katla'n chatun. Ngim cha awed ud langit ked masapuycha labibbiyu'n michatun lu cha alla. ²⁴ Ti achipun lilumlok si Kristu si Lasantuwan un Lugey un pilaud chi tagu ya lagechawan chi tuttuwa'n lugey. Ngim lilumlok ud langit mismu ked awed si sala un mangitakchey kan chitaku si sangwalan Apudyus. ²⁵ Ked chakampun si lilumlok ud langit ta umoyla ikasi-kasin inchatun chi long-egla un isun chi kangatuwan un pachi un tilawon

†† Chuwa kalasin chi chatun si alla. Ha keyching ya laki'n byaka, tilawon un maichatun para si byasuyn cha kangatuwan un pachi ya cha tagu. Lu ha chebu, itullongyu Numbers 19. Lu awed tagu un lachimok gapu ta iloglela lecheg chi tagu, masapuy'n mawayakgiyan si chelum un lichoga si chebun chi lasgob un mancheyaeg un byaka, ked mibilang un mampeykas kasin. ‡ Ha original un Greek un ugud un lausey, chuwa piola'n uguchon. Osa katuyagen. Ha osa, imbilin chi tagu un laigili mipanggop si miwayasan chi pitala. ††† Ha ugalin cha Judio, lu lantuyeg chi chuwa'n tagu, mampeyticha ta paloklokkancha un tungpayoncha lantuyagencha. Itullongyu Genesis 15, ha killingwan Apudyus un lampaloklok un tungpayola ingkarila kan Abraham. ††† Exodus 24:8 Itullongyu bo imbyegan Apu Jesus si Luke 22:20

un lumlok si Kasantuwan un Lugey un mangichatun si chayan cha ayam. ²⁶ Ti lu katchi killingwala, ikasi-kasin-la bô amin malligat malipud si lakwaan chi lubung. Ngim si alungus chi timpu lamingpingsan ummali taplu si mangichuyaala si long-egla un matoy, ked makwa'n kaalola byasuy. ²⁷ Lakodchongan chi tagu un matoy mamingsan, ked lu magamput, kuison Apudyus. ²⁸ Isun Kristu, lamingpingsan un inchuyala long-egla ta kaalola cha byasuy'n cha tagu. Ked asi umali kasin, chakampun un gapu si byasuy, ngim taguwola cha manguuway kan siya.

Lamingpingsan Chi Langichayaan Kristu Si long-egla Para Kan Cha Losan

10 Ha lintog Moses ked alliliwan cha bibiyu'n byaleg un gumatong, chakampun un tuttuwa'n kopya cha alla'n katuttuwaan. Gapu si alla, achipun pulus mapalintog cha umacheli manchayaw kan Apudyus mipagapu si tilawon un chatun si ayam. ² Ti lu tuttuwa'n lamingpingsan un lachuysan cha byasbyasuy'n cha manchaychayaw kan Apudyus, lappun otyan lalikliklacha un lakabyasuycha ya inyageycha otyan un manchaturun. ³ Ngim cha alla'n ichatu-chatuncha ked tilawon un mangipakagasmok si byasbyasuycha. ⁴ Ti achipun makwa'n kaalon chi chayan cha byaka ya keyching cha byasuy.

⁵ Ked si ummaliyan Kristu utla lubung, kalala kan Apudyus,

“Chakampun si ayam un michatu-chatun ya cha uchum un chatun chi piom,

ngim insagalam chi long-egku un michaturun.

⁶ Achipunka mas-om kan cha chatchaturun un sogsogoncha

ya cha ichatu-chatuncha para si byasbyasuycha.”

⁷ Oli pun kalak, allaak Apudyus, ummaliyak un mangwa si piom,

un siya liigili mipanggop kan sakon si liblun chi lintog. †

⁸ Umula, kalala, achipunlu pion ya mas-oman cha michaturun ya cha chatun un sogsogoncha ya cha ichatchaturun para si byasbyasuycha, ulay lu siya liilintog kan chicha. ⁹ Lagamput pun kalala, Allaak, Apudyus, ummaliyak un mangwa si piom. Kilaan Apudyus chi ummula'n michaturun ot insukatla michaturun Kristu. ¹⁰ Gapu ta killingwan Jesu Kristu chi pion Apudyus, pummeykas taku kan cha byasuy taku mipagapu si lamingpingsan un langichatulala si long-egla.

¹¹ Ileygew un mansimsimbi kacha pachi ya ikasi-kasincha manchaturun si ayam kan Apudyus. Ngim achipun makwa un kaalon cha chatun cha byasuy'n cha tagu.

¹² Ngim si Kristu, lamingsanla inchatun chi long-egla para si byasuy taku, ked umalay si ing-inggala. Lagamput pun, ummamuy si machuwalan Apudyus ud langit un makaturay kan siya. ¹³ Ked udchi man-uwayala inggala abyakon Apudyus cha kabusuyla. ¹⁴ Ked gapu si lamingpingsan un lanchaturun Jesu Kristu, lapalintogla ing-inggala cha pummeykas un tagun Apudyus.

† Psalm 40:6-8

¹⁵ Ked ha Ispiritun Apudyus takcheyala bo alla kan chitaku. Umula kalala,

¹⁶ “Allaya baru'n tuyeg un kook kan chicha si umali'n eygew, kalan Apudyus.

Imuyak cha lintogku si pusucha ya igilik si som-somokcha.”

¹⁷ Ya kalala bo,

“Achipunku sosomkon cha byasuycha ya cha lawwing un killingwacha.” ††

¹⁸ Si sala lu lapakawan cha byasuy, achipun masapuy'n awed kasin michaturun para si byasuy.

Tumeyod Taku Un Mansagung Kan Apudyus

¹⁹ Ked susulud, lawayawayaan taku un makaslok si Kasantuwan un Lugey un igew Apudyus gapu si chayan Jesus. ²⁰ Gapu si langichatulala si long-egla, inlukatla kan chitaku chi baru ya mataguwan un chayan, isun chi lilumsut si ketila un mamalod si lumlokan si igew Apudyus. ²¹ Ked si sala awed chi mallakabyelin un pachi taku un mangayyuwan kan chitaku un tagun Apudyus. ²² Ked umacheli taku kan Apudyus un sipupusu ya mantegod chi pammati taku kan siya, ti lachuysan chi somsomok taku si cha kilalawwing un isun chi laweyakgiyan taku si chayan Jesus ya isun chi lachuysan chi long-eg taku si mampeykas un chelum. ²³ Ked ooglen taku lamlama taku kan Apudyus un lappun chuwa-chuwala, ti si Apudyus ked mantegochen un tungpayola cha ingkarila. ²⁴ Ya somsomkon taku inilon taku un mangipakoschey si ayat si kacha osa ya mangwa si bibiyu. ²⁵ Ya achi taku iyagey un pin-a manum-ummung kan cha kadwa taku'n mamati, un isun chi kokoon cha uchum. Ngim man-asisegeg taku, amod gey si sala'n maila taku'n chanchali chi eygew un mangulilan Apu Jesus.

²⁶ Ti lu igagaya taku ituytuyuy un mangwa si byasuy un lagamput taku ilagammu chi katuttuwaan, lappun uchum si michaturun un makakaan kan cha byasuy. ²⁷ Ya lappun bo uchum si koon taku lu achi taku uwayon chi kaog-ogyat un malusaan Apudyus ya gumilegileb un apuy un mangikisap kan cha bumusuy kan Apudyus.

²⁸ Mapatoy un achipun makacheguwan chi tagu'n sumupling si lintog Moses lu awed chuwa willu tiyu un mansistigu si byasuy. ²⁹ Ked sin-umamod bo machusaan chi tagu'n mangikiteg si Alak Apudyus ya manliwliw-ala chaya un langipaloklok si katuyagen Apudyus un siya lameykas si cha byasuy ya cha langam-amsiw si malagchegu un Ispiritu. ³⁰ Ti ammu taku langibyega, “Sakon chi simbiyang un bumayos. Sakon chi mamayed.” Kalala bo, “Kuison Apudyus cha tagula.” ³¹ Kaog-ogyat cha mallak-am si chusan chi latattagu'n Apudyus.

†† v. 16-17 Jeremiah 31:33-34 ‡ Ha lapissayan chi ketilan chi templo, Mark 15:38 †† Ha tudtuchu mipanggop si wayakgiyan cha papachi si chaya, Exodus 29:21. Ha mambyebyayan si long-eg - Exodus 29:4, 30:17-21, 40:30-32. Itullongyu bo ingkarin Apudyus si Ezekiel 36:25 †† Deuteronomy 17:2-7 †† Deuteronomy 32:35-36

³² Somsomkonyu chi kasasaedyu si lummaus un timpu. Si lalawagen chi somsomokyu, ilan-alusanyu amod un ligat ngim achipun kayu lampaabyak, ³³ sin-udchuman langig-iggaan ya pilampaligatan chikayu si sangwalan cha achu'n tagu. Ya sin-udchuman, lakasagala kayu un mipati makaligat kan cha bubuyun un lamati. ³⁴ Ti kilacheguwanyu bubuyunu'n lamati un labyabyayud. Ya ulay silamsamcha kukkuwayu, ilan-alusanyu un lagalas kayu ti ammuyu mismu un awed chi labibbiyu ya mallalayun un kukkuwayu ud langit. ³⁵ Ked achiyu kaalon chi lamlamayu ya tegodyu ti chakey magunggulayu. ³⁶ Masapuy un man-alu-alus kayu ta siyad koonyu chi pion Apudyus ked awatonyu cha ingkarila. ³⁷ Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus, "Achipun mabyeyeg ked umali siya, achipunla byeybyeyegon.

³⁸ Ked ha lalintog un taguk ked matatagu gapu si pammati, ngim lu man-awichela sakon, achipulak mas-om kan siya." †

³⁹ Ngim achipun taku mibilang kan cha tagu'n lanawichencha si Apudyus ot latayakcha, ngim mibilang taku kan cha mamati ya matagu ing-inggala.

Kilapotog Chi Pammati

11 Ha pammati ked maligulachuwan un matungpey alla'n lamlamaon taku. Siya mambyaseyan taku si cha byaleg un achipun taku miila ked awed cha. ² Gapu si pammatin cha aappu taku, hachi langiteulan Apudyus kan chicha.

³ Gapu si pammati maawatan taku un lakwa lubang ya losan un miila'n byaleg mipagapu si ugud Apudyus, †† ta cha maila lampeypucha si achipun maila.

⁴ Gapu ta alla pammatin Abel, lakaay-ayu inchatunla kan Apudyus lu ha inchatun Cain. ‡ Gapu si pammatala, imbilang Apudyus siya un lalintog ya impailan Apudyus chi alla si langawatala si inchatunla. Ulay lu latoy si Abel, sissiyawed pay laing ibyegbyegala kan chitaku gapu si pammatala.

⁵ Gapu si pammati, achipun Enoch pilachas chi otoy ti illayan Apudyus siya un sissiya'n matatagu, ot achipun laochesan. Ti kalan chi liigili'n ugud Apudyus un sakbyey un illayan Apudyus siya, ilay-ayula si Apudyus. ††† Ked lappun tagu si makaay-ayu kan Apudyus lu lappun pammatala. Ti lu silu umachali kan Apudyus, masapuy'n patiyola un awed si Apudyus ya gunggulaala cha mangipapati mansingit kan siya.

⁷ Gapu si pammati, chingngeyn Noah impatubgan Apudyus mipanggop si makmakwa si umali'n eygew ulay achipunla intullong. Ot lampaud si chakeyn bapur ta matagucha'n simbyeyan. †† Ked gapu si pammatala, impailala un lawwik chi lubang. Ked siya imbilang Apudyus un lalintog gapu si pammatala.

† Isaiah 26:20; Habakkuk 2:3-4 Itullongyu 1:17 ya Galatians 3:11 †† Psalm 33:6, 9 ‡ Genesis 4:3-10 ††† Genesis 5:21-24 ††† Genesis 6:13-22

Ha Pammatin Abraham

⁸ Gapu si pammati, tummuttuwa si Abraham si langayagen Apudyus kan siya ot ummoy si osa'n ili un ingkarila'n idchon kan siya. Tilelala ilila, un lappun ammula lu udma ayala. †††† Gapu si pammati, illinggew si Abraham un isun chi kakkaili si pita'n ingkarin Apudyus kan siya. Illinggew siya si sigey un tinulda, ulay bo cha alakla'n Isaac ya apula'n Jacob un makatawid kan siya si ingkarin Apudyus. ¹⁰ Ti lilamlaman Abraham chi siudad un mallalayun chi lisaachela, un pilaud ya killingwan Apudyus.

¹¹ Gapu si pammati, lakwa'n gummalak cha Abraham kan Sarah, ulay lu leyakayakay siya ya byasig si Sarah ti imbilangla un mantegochen si Apudyus un tungpayola chi ingkarila. ††††† Ked isun chi latoy si Abraham ti achipun makagalak, ngim lampeypu kan siya chi ummachu-achu un galak un isun chi kaachun cha bituwon ud langit ya kaachun cha legen si teyanteg chi byeybyey.

¹³ Lamati losan cha alla'n tagu kan Apudyus inggala latoycha. Achipuncha ilawat cha ingkarin Apudyus ngim intullongcha abus ya lilamlamacha cha kari ulay lu mabyeyeg chi katungpayala. Ked biligbigcha un mangilicha ya kakkailicha utla pita. ¹⁴ Cha tagu'n mangibyega si kamatchi ked ipailacha un awed chi singsingtoncha un mismu'n ilicha. ¹⁵ Lu siya sosomkoncha hachi'n ilin tilelancha, lawayacha otyan un mangulin. ¹⁶ Ngim ha lilamlamacha ked labibbiyu un ili, ked siya ud langit. Ot hachi gapula un achipun mabiin si Apudyus un maawagen un Apudyuscha, ti inyaallala osa'n siudad para kan chicha.

¹⁷ Gapu ta alla pammatin Abraham kan Apudyus, lakasagalan mangichatun kan Isaac un alakla si lamappachasan Apudyus kan siya. Ilawatla cha ingkarin Apudyus ot lakasagala'n mangichatun si ossaan un alakla, ¹⁸ ulay lu imbyegan Apudyus kan siya, "Mipagapu kan Isaac chi mampeypuwan cha galaklu."

¹⁹ Biligbig Abraham un kabyeeyan Apudyus un mangipuuli malagu si latoy. Ked isun chi katchi lakwa un isun chi langulin kan siya si Isaac malipud si otoy.

²⁰ Gapu si pammati, chilawat Isaac chi binchisyun Apudyus kan cha Jacob kan Esau mipanggop si umali'n eygew. ††

²¹ Gapu si pammati, sakbyey un matoy si Jacob, bilinchisyulala illuwaluwan cha alak Joseph. Lalum-uk si sekudla ot chilaychayawla si Apudyus. †††

²² Gapu si pammati, sakbyey un matoy si Joseph, imbyegalad chi umoyolan cha iyIsrael ud Egypt, ya imbilinla bo kooncha mipanggop si lechegla. ††

††† Genesis 12:1-5 †††† Genesis 18:11-14, 21:2 § v. 17-18 Genesis 22:1-14, awed cha uchum un alak cha Abraham ya asawala, ngim Isaac chi mibilang un os-ossaan un alakla ti liyalak un katungpayan cha ingkarin Apudyus. Itullongyu Romans 9:7-9 †††† Genesis 27:27-29 ††††† Genesis 47:31, 48:1-20 ††††† Genesis 50:24-25

Mipanggop Si Pammatin Moses

²³ Gapu si pammatin cha chachakkeyn Moses, si liyalak si Moses, intayucha siya si tiyu'n buyan. Gapu ta intullongcha'n laleman chi alak, achipuncha ummogya at un lalupling si illintog chi Ari. †

²⁴ Gapu si pammati, si chummakey pun si Moses, illissala un alakon chi byebyai un alak Pharaoh. ††²⁵ Ti un-ulloyola makaligligat kan cha tagun Apudyus lu ha lak-amola makaganggalas si byasuy si sin-akitan.

²⁶ Imbilangla un lapotpotog chi makaligat gapu kan Kristu lu ha losan un kilabyaklang ud Egypt, ti lamla-maola chi gunggulan Apudyus si umali'n eygew. ²⁷ Gapu si pammati, tilelan Moses ud Egypt un lappun ogyatla si sangan chi Ari. Ilan-alusala chi ligat un lilak-amla ti isun chi intullongla si Apudyus un achipun maila.

²⁸ Gapu si pammati, imbilinla un ganggalasoncha Piyastan Lallausan ya imbilinla kan cha iyIsrael un weyakguyan cha si chayan chi keylilu lap-at chi sawang chi byeyoycha ta achipun chi Anghel chi Otoy otoyon cha panguyun alak un leyaki. ‡

²⁹ Gapu si pammati, chummemang cha iyIsrael ud Mancheyaeg un Byebyey un isun chi illoycha mam-magan pita. Ngim pilachas pun cha iyEgypt un chumemang, laaludcha. ††

³⁰ Gapu si pammati, liguy-ub chi bilatu'n ayed ud Jerico, si lagamputchu langangkalliguwan cha iyIsrael si pitu'n eygew. ††

³¹ Gapu si pammati, achipun lakakatoy si Rahab un puta si latoyan cha kailiyala un achipun lamati kan Apudyus. Ti limangilila cha libuun malamcheg si hachi'n ili. †††

³² Achu pay chi makwa'n ibyegak ngim umalay chi hachi, ti kumuyang chi timpuk un mangug-uggud mipanggop kan cha Gideon, Barak, Samson, Jephthah, David, Samuel ya cha propeta. †††³³ Mipagapu si pammaticha, ilabyakcha cha gilubyatcha'n ili, lalintog chi lantuturaycha ya ilawatcha ingkarin Apudyus. Gapu si pammaticha, pilaikomcha tupok cha layun, ³⁴ cha uchum, achipuncha lasgob si gumilgillaub un apuy, ³⁵ si lalisiyan cha mapatoyan cha si sabli. Lakapsutcha ngim kummoscheycha. Ked lambyalin cha kummoscheyn lakagubya ot pileyyawcha cha susuychachun cha kakkaili. ³⁵ Gapu si pammati, ilawat cha uchum un byebyeyai cha latagu kasin un kabyeyoycha'n latoy. ³⁶††

Ngim illinggew cha uchum un tagu un lapampaligan inggala latoycha, issan cha un mawayawayaan ti lamlamaoncha labibbiyu'n biyeg si umuliyancha mataguan kasin. ³⁶ Cha uchum, laam-amsiwcha ya labyaubautan cha, ked cha uchum lakawayan cha ya laibyayudcha. ³⁷ Labinbintuk cha uchum inggala latoy-

cha, lalagachi langkadwa cha uchum ya lapatoy cha uchum si sabli. Cha uchum gapu ta kapuscha, lapampaligatan cha ya laam-amischa lalliklikwoscha un lansirup si kublit chi keylilu ya keyching. ³⁸ Lalliklikwoscha si lugey un lappun ummili ya si bibbilig ya lilliyang ya abut chi pita. Achipun lumbong cha tagu utla lubung un makikadwa kan chicha.

³⁹ Losan cha ked bibiyu maibyebyega kan chicha gapu si pammaticha ngim achipun cha laawat chi ingkarin Apudyus. ⁴⁰ Ti awed chi labibbiyun byaleg un simsimok Apudyus para kan chitaku losan. Ha pang-gopla ked kadwa taku chicha un umawat si katung-payan chi ingkarila ta mambyalilola chicha lappun langkuyangan cha.

Si Apudyus Un Ama Taku

12 Ked chitaku bo, gapu ta achu-achu tagu'n langgalligu kan chitaku un langipaloklok si pammaticha, masapuy'n kaalon taku cha losan un sumlod ya cha byasuy un langituray kan chitaku. Ked igga taku kabyeyan taku un mangwa si simsimok Apudyus un isun chi osa'n umoy makatodtodchak si todtodchak. ² Ya ipapati taku un mangisosomok kan Jesus un puun ya mangigamput si pammati taku. Ilan-alusala cha ligat si krus un achipunla imbibin chi latoyala gapu si gumalasala un lan-uway kan siya. Ked si sala, awed un ummamuy si machuwalan Apudyus ud langit un makaturay kan siya.

³ Ked ammanyu somsomkon chi in-ilon Jesus un langan-alus si amod un ligat un killingwan cha malagbysuy kan siya, ta achipun kayu umuya willu achipunya iyagey un mantegod kan Apudyus. ⁴ Ti ha katutuwaan, lappun mit lapatoy kan chikayu si mamad-pachasanyu un achipun makabyasuy. ⁵ Ha laliwatanu ugud Apudyus un malegeg kan chikayu un imbilangla un aalakla? Kalala,

“Alakku, achim manliwliw-an chi palagsaplit Apudyus ya achika umuya lu omeyala sika.

⁶ Ti si Apudyus saplitala cha ay-ayatola ya chusaola cha losan un imbilangla un alakla.” ⁶†

⁷ Ked alusanyu ligat ya ibilangyu un isun chi mansaplit Apudyus kan chikayu ti imbilangla chikayu un aalakla. Ti lappun alak un achipun chi amala omyan ya saplitan. ⁸ Lu achipunla chikayu saplitan un isun chi mansaplitla kan cha losan un alakla, chakampun un tuttuwa'n alak chikayu ngim sabyali sin-alak kan chikayu. ⁹ Isun cha chachakkey taku utla pita, saplitan-cha chitaku ked potgon taku mit chicha. Singkumayu otyan un mampaituray taku kan Ama taku'd langit ta matatagu taku. ¹⁰ Ti cha aamma taku utla pita, sin-akitan chi mansaplitla kan chitaku un simsimokcha'n bibiyuwoncha. Ngim si Apudyus saplitala chitaku si bumayuwan taku, ta mambyalin taku laapudyusan un isula. ¹¹ Ha timpun chi masaplitan taku, achipun taku magalasan ti mansigeb. Ngim lu lagamput, ha ibungala ked lumin-awaan chi somsomok ya lalintog un biyeg kan chitaku'n lakapachas si saplitla.

† Exodus 1:22, 2:2 †† Exodus 2:10-12 ‡ Exodus 12:21-30
 †† Exodus 14:21-31 †† Joshua 6:12-21 ††† Joshua 2:1-21,
 6:22-25 ††† Pangpangu - Judges 6:11--8:32 (Gideon), 4:6--5:31
 (Barak), 13:2--16:31 (Samson), 11:1--12:7 (Jephta), 1 Samuel 16:1; 1
 Kings 2:11 (David), 1 Samuel 1:1-25 (Samuel). § Daniel 6:1-27 ††
 Daniel 3:1-30 ††† 1 Kings 17:17-24; 2 Kings 4:25-37

§† 5-6 Proverbs 3:11-12

Tudtuchu Ya Lipatubgan Bilin

¹² Ked, pakoscheyonyu cha laungeyn imayu ya lakap-sut un puwogyu. ¹³ Ked ituyuyyu biyeg un makaay-ayukan Apudyus, ta cha mampilapilay chi pammatica'n mangitutullong kan chikayu ked achipuncha kumap-sut ngim kumoscheycha.

¹⁴ Iggayu kabyeeyanyu'n makatimpuyug kan cha losan un tagu ya iggayu kabyeeyanyu un umulud si laapudyusan un kabibiyeg, ti lu achipun laapudyusan chi tagu, ked achipunla itullong si Apudyus. ¹⁵ Masapuy'n ilanyu ta lappun otyan mangissan kan chikayu si kachegun Apudyus. Ya ilanyu ta lappun otyan manlotwachen cha lawwing langkedlu umiklap ya gumulu ya achu cha mitakuyung. ¹⁶ Ked ilanyu ta lappun kan chikayu chi mangwa si kakitkitagen willu achipunla ipotog chi laapudyusan un byaleg un isun Esau. Ti insukatla kalobbongan chi panguyu'n alak si singkumakan. ¹⁷ Ked ammuyu un lagamput pu alla, piola'n ayan chi binchisyun amala ngim ilissan amala. Ti liluus un lappun mamaliw si killingwala ulay lu lalluluwa un langibyabyawi.

¹⁸ Ha umachelian taku kan Apudyus ked chakampun un isun cha lapachasan cha iyIsrael ud Bilig Sinai un ummachelicha si osa'n bilig un inggew chi gumilegileb un apuy, manggikbot ya bummal.

¹⁹ Chingngeycha bo tangguyub ya kaog-ogyat un gingan Apudyus. Si chingngeycha hachi'n gingan Apudyus, langkadkachegucha un achipun guminga kan chicha. ²⁰ Ti achipuncha makwa'n tungpayon chi imbilinla: Lu awed mangchos si alla'n bilig, ulay ayam, masapuy'n tamtampukonyu inggala matoy. ²¹ Ked gapu ta patunged kaog-ogyat chi hachi'n intullongcha, ulay si Moses kalala, mamaypayogpogak gapu si ogyatku. †

²² Ngim chitaku, ummacheli taku si Bilig Zion ya si ciudad chi latattagu'n Apudyus ya Jerusalem ud langit, un lagalas un man-um-ummungan cha kalibu-libun angheles un manchaychayaw kan siya. ²³ Ummacheli taku si man-um-ummungan cha aalak Apudyus, un lililista ngachencha ud langit. Ya ummacheli taku kan Apudyus un manguis kan cha losan un tagu ya cha ispiritu cha lalintog un tagu un lambyalilon Apudyus lappun mangkuyangan. ²⁴ Ked ummacheli taku kan Jesus un mangiyugud si baru'n tuyeg kan Apudyus ya ha libukbuk un chayala chi mangibyega si labibbiyu'n byaleg lu ha chayan Abel. ††

²⁵ Ked ilanyu ta ammanyu chongyon si Apudyus, achiyu isikon lu siya man-ugud kan chikayu. Ti lu cha iyIsrael si awi un achipun lanchongey kan Moses utla pita ked achipuncha lalisiyan chi chusan Apudyus. Ked himma in-ilon taku un makailisi si machusaan lu achipun taku chongyon chi ipatubgan Apudyus un lampeypu'd langit. ²⁶ Gumminga pun si Apudyus, liyug-on utla pita. Ngim si sala ingkarila, Mamingsan pay un iyug-onku chakampun abus chi alla'n pita ngim

† Genesis 25:27-34 †† 18-20 Exodus 19:12-22, 20:18-21 † Deuteronomy 9:19 †† Genesis 4:10

ulay cha awed ud langit. ††²⁷ Ha ugud un mamingsan pay ked ipailala chi makaalan cha losan un killingwala un liyug-on, ta cha achipun miyug-on cha iinggew.

²⁸ Ked susulud, manyaman taku kan Apudyus ti mipapatti taku si mampangatala un achipun miyug-on. Ya chayawon taku si Apudyus un lakaay-ayu kan siya un ipotog taku ya ogyatan taku siya. ²⁹ Ti si Apudyus taku ked isun chi apuy un lasapola losan.

Ha Alungus Un Byegbyega

13 Ituytuyuyyun man-asi-ayat un isun chi mansusulud kayu kan Kristu. ² Ked achiyu liwatan un mammangili si kakkaili, ti awed cha uchum un lam-mangili un achipun cha ammu un cha angheles cha li-mangilicha. ††³ Ya sosomkonyu cha susulud kan Kristu un libyabyayud, un isun chi lakabyayud kayu kan chicha. Sosomkonyu bo cha lilanggasancha, un isun chi lilanggasan chikayu bo.

⁴ Masapuy'n ipotog taku losan chi man-as-asaw-an ya ituyuy cha man-asawa un mantegod si kacha osa. Ti chusaon Apudyus cha makachegchegas ya cha pin-a mangwa si kakitkitagen.

⁵ Achiyu aguman chi pilak. Maplok kayu otyan si awed kan chikayu. Ti kalan Apudyus, "Achipunku pulus chikayu telan ya achipunku pulus chikayu man-awichen." ††⁶ Ked lateyod taku un mangibyega, "Si Apudyus chi tumuyutuyung kan sakon, ked lappun pulus umogyatak.

Simman li makwan cha tagu kan sakon?" †

⁷ Sosomkonyu cha ummun-ulan langipangpangu kan chikayu, un langibyegbyega kan chikayu si ugud Apudyus. Somsomkonyu chi bibiyu'n lambyalagen chi mambibiyegcha ya tuyachonyu pammatica.

⁸ Achipun mambyambyalih si Jesu Kristu! Siya-siya si sin-eygew, si sala ya si ing-inggala. ⁹ Ked achi kayu machegas si cha mangkangkalasin tudtuchu un sab-sabyali. Ti kumoschey somsomok taku gapu si kachegun Apudyus, chakampun si maluttuwaan si bilin mipanggop si makan. Ti cha laluttuwa si cha hachi'n bil-bilin ked achipuncha pulus latuyungan.

¹⁰ Awed cha laichatun si altarmi ulay cha papachi'n mansimsimbi si mangngachen un byeyoy Apudyus ked lappun kalintogencha'n mangan. ¹¹ Illok chi kanguwatan un pachin cha Judio chi chayan cha ayam si Kasantuwan un Lugey ta ichatunla para si byasbyasuyun cha tagu. Ngim soggoncha cha long-eg cha ayam si lasin chi kampu. ¹² Isun bo Jesus un lampaligat ya la-toy si lasin chi ciudad taplu peykasola cha tagu kan cha byasbyasuyun si mismu'n chayala. ¹³ Ked intaku kan Jesus si lasin chi kampu ked mipati taku si libibii-lala. ¹⁴ Ti chakampun si alla'n lubang chi iinggewan taku ing-inggala ngim ha lamlamaon taku ked ciudad ud langit un inggewan taku si umali'n eygew. ¹⁵ Ked masapuy un ituyutuyuy taku manchaychayaw kan Apudyus un isun chi chatun taku kan Siya. Hachi us-tu'n koon cha losan un mamigbig un Siya Apu. ¹⁶ Ked

†† Haggai 2:6 ††† Genesis 18:1-8, 19:1-3 ††† Deut. 31:6; Joshua 1:5 † Psalm 118:6

achi taku maliwatan un mangwa si bibiyu ya lalaay kan cha makasapuy, ti katchi cha chatun un makaay-ayu kan Apudyus.

¹⁷ Tuttuwaonyu cha mangipangpangu kan chikayu ya potgonyu chicha, ti chicha mangayyuwan si biyegyu ya masapuyñ songbyatancha kan Apudyus lu killing-wacha kawachicha. Tuttuwaonyu chicha ta magalasan-cha un mangwa si kawachicha. Lu achipunyu tuttuwaon chicha, chumaucha ya lappun maitodla si bu-mayuwanyu.

¹⁸ Susulud, ituyutuyuyuu un mangiluwalu kan chikami ti sigulachu'n ammumi un mampeykas chi som-somokmi gapu ta pionmi'n koon chi ustu kan cha losan un tagu. ¹⁹ Ked chawatok kan chikayu ta ipap-atiyu'n mangiluwaluwalu kan sakon ta achipun mabyeyeg ked mangulilak kan chikayu.

Ha Malayawala Kan Apudyus

²⁰ Iluluwaluk chikayu kan Apudyus un meypuwan chi lin-awa. Siya langipuuli lalagu kan Apu taku'n Jesus un

siya kangatuwan un pastuy un man-aayyuwan kan cha keylilu. Gapu si chayala, siya lalungpey si mallalayun un katuyagen. ²¹ Sapay otyan ta idchola bibiyu losan un masapuyyu ta koonyu piola ya koola kan chitaku chi makaay-ayu kan siya, gapu kan Jesu Kristu. Siya chaychayawon taku si Kristu si ing-inggala. Amen.

Ha Alungus Chi Tutduchu

²² Susulud, chawatok kan chikayu ta alusanyu chongyon cha alla'n byegbyegak kan chikayu un masegagenyu, ti akit chi alla'n insuyatku kan chikayu.

²³ Piok un ammuwonyu un lawayawayaan si Timothy un sulud taku un libyayud. Lu alimpogos un gumatong, siya kadwak lu umaliyak utlat mangeggakay kan chikayu.

²⁴ Pakumustaonyu losan cha mangipangpangu kan chikayu ya losan un tagun Apudyus utlat. Cha susulud takun lamati utla Italy, pakumustaoncha chikayu.

²⁵ Sapay otyan ta kacheguwan chikayu losan kan Apudyus.

James

1 Sakon si James un mansimbi kan Apudyus ya Apu Jesu Kristu. Allaya suyatku kan chikayu'n Judio un mamati un lawatawatak si ili-ili. Bibiyu kayu otyan losan.

Achi Kayu Manchuwa-chuwa Mipanggop Kan Apudyus
(Rom. 5:3-5; 2Co. 12:9-10; 1Pe. 1:6-9)

² Susulud, lu mapaligatan kayu si mangkangkalasi'n ligat, ibilangyu un gumalasanu, ³ ti ammyu un lu maalusanu ligat gapu si pammatiyu, ked hachi pumigsaan chi kilaatomyu. ⁴ Ked masapuy'n alu-alu-sanyu cha ligat, ta maot-otnganyu ya bibiyu mam-bibiyegyu un mangwa kan cha losan un pion Apudyus.

⁵ Lu awed kan chikayu mangkuyang si laing, masapuy'n malluwalu kan Apudyus ot maatod kan siya, ti lalaay si Apudyus kan cha losan un tagu'n manchawat kan siya. ⁶ Ngim lu malluwalu kayu, masapuy'n patiyonyu un idchon Apudyus chi chawatonyu ya achi kayu manchuwa-chuwa. Ti ha tagu'n manchuwa-chuwa, isun chi challuyun si byeybyey un iyulli-ullin chi bidbid. ⁷ Ha katchi'n tagu un manchuwa-chuwa ya mangkossa-kossa si losan un koola, achipunla lamlamaon un awed idchon Apudyus kan siya ti lappun idchola kan cha kamatchi.

Mipanggop Si Kapus Ya Byaklang
(1Ti. 6:6-10, 17-19)

⁹ Chikayu'n kakapus un mamati, masapuy'n magalasan kayu ti ipotpotog Apudyus chikayu. ¹⁰ Ya chikayu'n byabyaklang un mamati, magalasan kayu otyan ulay lu ipacheyan Apudyus chikayu ti ha byaklang ya kilabyaklangla ked mampatingga un isun chi sabsabung un sin-akitan ked lappun. ¹¹ Lu umilit si amod, makyaw cha muya ked mantok-eg chi sabungcha ked lakaan chi kilabiyula. Katchi bo makwa si byaklang un matoy si mangasikasuwala si kilabyaklangla. ^{††}

Ilisi Taku Subsub Un Makabyasuyan
(1Co. 10:13; 2Ti. 2:22-23)

¹² Pian chi tagu un miyattomla ligat, ti lu misikedla pammatila magunggulaan siya si biyeg ing-inggala un siya ingkarin Apudyus kan cha mangay-ayat kan siya.

¹³ Ngim lu masubsub chi tagu, achipun makwa un kalala si Apudyus chi lalubsub kan siya. Ti achipun masubsub si Apudyus si lawwik ya achipun bo mansubsub. ¹⁴ Ti masubsub chi tagu un makabyasuy lu maaw-

is si lawwing un pipion chi long-egla. ¹⁵ Ked lu ig-ig-galan koon chi lawwing un pipion chi long-egla, hachi makabyasuyala. Ked lu ig-iggala'n mangwa si byasuy, siya misilaala kan Apudyus si ing-inggala. [‡]

¹⁶ Ked susulud un ay-ayatok, lu masubsub kayu, achiyu pabyasuyon si Apudyus si lawwing un pin-ayu koon. ¹⁷ Ti losan un bibiyu ya ustu un maatod kan chitaku ked lampeypu kan Apudyus un awed ud langit. Siya langwa kan cha silaw ud langit. Ngim ulay lu mambyalibyaliw cha killingwala, achipun pulus mambyaliw si Apudyus. ¹⁸ Gapu si simsimmokla, lambyalilola chitaku aalakla gapu si lamatiyan taku si ugudla'n katuttuwaan ked chitaku'n aalakla chi kapotogen kan cha losan un killingwala.

Masapuy'n Ipotog Taku'n Chongyon Chi Ugud Apudyus
(Luk. 6:46-49)

¹⁹ Susuludku'n ay-ayatok, ammanyu somsomkon cha alla: Masapuy'n lakasagala taku'n manchongey, ngim amman taku allechen un man-ugud ya achi mallasu sumangaan taku. ²⁰ Ti lu sumanga chi tagu ked achipun makakopya si bibiyuwon Apudyus. ²¹ Siya kaalonyu cha losan un lawwing un somsomok ya cha losan un lawwing un angwat. Ked ipakumbyabyayu long-egyu ya patiyonyu ugudla un limuya si som-somokyu, ked hachi malagu kan chikayu.

²² Achiyu allilawon chi long-egyu un manchongey lawa si ugud Apudyus, ngim masapuy'n koonu cha imbyegala. ²³ Ti ha tagu'n manchongey lawa si ugud Apudyus ya achipunla tuttuwaon, isun chi tagu'n malagechawan. ²⁴ Itutullongla long-egla ked lu lumawa, kakmala laliwatan chi payangla. ²⁵ Ngim ha tagu'n am-mala ipapati'n man-achey si ustu-ustu'n lintog Apudyus un siya manwayawaya si tagu ya ipapuutla manchongey ya achipunla liwatan cha chingngeyla ngim koola ibyegala, binchisyulan Apudyus siya si losan un koola.

²⁶ Ha tagu un mangibyega'n mangapudyus ngim achipunla miyattom chi tupokla, ked ey-eylugela long-egla ya lappun simbin chi mangapudyusala. ²⁷ Ti ha tagu'n ibilang Ama taku'n Apudyus un gettok un mamati ked: tuyunganta cha laulila ya cha labyayu si cha malligatancha ya achipunta mikama si lawwing un kokoon cha tagu si alla'n lubung.

[†] Itullongyu Romans 5:3-4 ya 1 Peter 1:6-9 ^{††} Isaiah 40:6-7

[‡] Otoy - mallalayun un misilaan kan Apudyus.

Man-iisuwon Taku Cha Losan Un Tagu

(Rom. 12:3-5;14:1-23)

2 Susulud, gapu ta lamati kayu kan Jesu Kristu un Apu taku'n kachayawan, masapuy'n achi kayu mampili si tagu gapu si kasasaedcha. ² Lunggay awed chuwa'n tagu umali si maup-uppanyu, ha osa byaklang un mansisinging si buyawan ya laleman chi silupla ked ha osa, kapus un mampitto-pittoy ³ ked siya ipain-anyu si bibiyu chi byaklang ya kalanyu, "Allaya umamuyam un laleman," ngim kalanyu si kapus, "Ancha sumikachem willu Mallupiledka si ikiyak," ⁴ ked lakabyasuy kayu ti mampili kayu si tagu ya lambyalin kayu kuis un lawwing chi somsomokyu.

⁵ Chongyonyu, susuludku'n ay-ayatok. Siya chilutukan Apudyus cha kakapus un tagu si alla'n lubung un byaklang si pammati ya chicha mipati si mampan-gatala un siya ingkarila kan cha mangay-ayat kan siya. ⁶ Ngim imbibiinyu cha kakapus! Cha byabyaklang met cha mangam-amis kan chikayu ya pin-a mangichiyum kan chikayu si korti. ⁷ Chicha pin-a mangibyega si lawwing si machaychayaw un ngachen Jesu Kristu un pilati taku.

⁸ Ked lu tungpayonyu kapopotgen un lintog Apudyus un kalala, "Masapuy'n ayatom cha asintatagum un isun chi man-aayatlu si long-eglu," [†] ustu pin-ayu koon. ⁹ Ngim lu mampili kayu si tagu gapu si kilasasaedcha, makabyasuy kayu ti suplingonyu lintog Apudyus. ¹⁰ Ti lu silu mangibyega'n tuttuwaola cha losan un lintog ngim lu siluplingyu os-ossaan un lintog Apudyus ked lakabyasuy kayu si losan. ¹¹ Ti imbyegan Apudyus si lintogla un kalala, "Achika makachegchegas," kalala bo, "Achika pumatoy." ^{††} Ked ulay lu achipunka makachegchegas ngim lu pumatoyka, isula bon siluplinglu cha lintog Apudyus. ¹² Ked somsomkonyu un sigulachu'n kuison Apudyus chikayu lu tiluttuwayu lintogla'n manwayawayu kan chitaku. Ked ha uguchonyu ya koonyu masapuy'n umulud si itudtuchun chi lintog. ¹³ Ti achipun Apudyus kacheguwan chi tagu'n achipun kumachegu si asintatagula. Ngim cha malagchegu kan cha uchum, achipun umogyat lu kuison Apudyus siya.

Mipanggop Si Pammati Ya Bibiyu'n Angwat

(Jhn. 15:1-5;1jn. 3:18)

¹⁴ Susuludku, himma simbila lu awed tagu'n mangibyega un alla pammatila, ngim achipun mailad chi bibiyu'n angwatla? Ha taguwon kamman chi pammatila siya? ¹⁵ Lunggay awed choga taku'n mamati un makasapuy si silup ya makan, ¹⁶ ya kalan chi osa kan chikayu'n, "Ingkan, otyan ta binchisyulan chika kan Apudyus ya idchen chika si masapuy'm un makan ya silup," ngim lu achipunyu idchen si masapuy'la, himma simbin chi hachi? ¹⁷ Kamatchi bo pammati gey un abus, lu achipun mapatachulan si bibiyu'n angwat, lap-pun simbila ya miyalig un lalattoy.

¹⁸ Ngim awed chi mangibyega, "Ha osa'n tagu, awed pammatila abus ngim ha osa, awed bo bibiyu'n

angwatla abus." Ked katla isongbyatku: "Achipunlu mipaila kan sakon chi katuttuwaan chi pammatim lu achipunlu mapatachulan si bibiyu'n angwat. Ked sakon, ipailak kan sika chi kilatuttuwan chi pammatik si bibiyu'n angwatku." ¹⁹ Mamati kayu un ossaan si Apudyus? Ustu mit, ngim somsomkonyu un ulay cha chimunyu mamaticha bo kan Apudyus ya mamayog-pogcha si ogyatcha kan siya. ²⁰ Chikayu'n laog-og-gogen! Ha pionyu'n ipailak un ha pammati un lappun kingwalad bibiyu ked lappun simbila? ²¹ Isun Abraham un apu taku si awi. Chakampun kamman un siya langibilangan Apudyus kan siya un lalintog gapu si killingwala si langichuyaala kuma kan alakla'n Isaac si altar? ^{‡‡} Mailayu un lapatachulan chi pammatila si bibiyu'n angwatla, ked ummustu-ustu chi pammatila gapu si killingwala. ²³ Ot latungpey liigili un ugud Apudyus un kalala, "Lamati si Abraham kan Apudyus ot lapalintog siya si sangwalan Apudyus." ^{‡‡} Ya laawagen bo siya un biyun Apudyus. ²⁴ Mailayu un ibilang Apudyus un mapalintog chi tagu gapud chi killingwala, chakampun si pammatila gey abus.

²⁵ Isun bo Rahab un aggasoyan un byebyai. Ti si gummatngan cha Israelitas un ummoy lantamcheg, lamati siya kan Apudyus. Intayula chicha ya tiluyungala chicha'n ummawid si sabyali'n chayan. Imbilang Apudyus siya un lalintog gapu si killingwala un lam-mangili kan cha ummoy lantamcheg. ^{‡‡}

²⁶ Katchi bo chi pammati, lu achipun mapatachulan si bibiyu'n angwat ked lalattoy, isun chi long-eg un latoy lu lappun angosla.

Attoman Chi Tupok

(Eph. 4:29;Tit. 3:2)

3 Susulud, achiyu gamgaman un mantudtuchu si ugud Apudyus ti ammuyun un lachegchegson chi mangkukuis Apudyus kan cha pin-a mantudtuchu si ugudla, lu cha tudtuchuwancha. ² Losan taku achu mikachaw-asala. Ngim lu awed tagu un maattomala un achipun man-ugud si lawwing, ked laangsan ya maallechela long-egla.

³ Isun chi kabyayu, lu mapatingeyan chi tupokla, tumuttuwa kan chitaku, makwa un ipooy taku kabyayu si pion taku un mangikaplan. ⁴ Isun bo chi bapur, ulay lu chakey ya michulun chi lapigsan bidbid, makwa'n mipooy chi chalibyey si piola'n mangikaplan gapu si byenbyen-it un tabla un awed si pon-edla. ⁵ Katchi bo tupok taku, ulay lu byenbyen-it ked mamaspaswey. Ya isun chi byenbyen-it un peyatik chi apuy, lu gungngot makwa'n lasapola eywa-eywa un gilubyat. ⁶ Ha tupok taku ked isun chi apuy ti siya mampeypuwan cha lawwik un ugud un umiklap ya mampeywing si kilatatagu taku. Ti si Satalas chi meypuwan cha lawwing un ibusgey chi tupok.

⁷ Losan un kalasin chi atap un ayam, cha sissiwit, cha mangkakkachap ya cha inggew si chelum ked makwa'n paamuwan chi tagu ked alla cha lapaamu. ⁸ Ngim

† Leviticus 19:18 †† Exodus 20:13-14, Deut. 5:17-18

‡ Genesis 22:1-14 †† Genesis 15:6, Romans 4:3 †† Joshua 2:1-21

lappun tagud makapaamu si tupokla. Ti achipun makaiyattom ya man-ugud si lawwing un isun chi kochot un umtoy.

⁹ Ha tupok useyon taku'n manchayaw kan Apu taku ya Ama taku'n Apudyus ya siya bo useyon taku'n man-eyaweg si asintatagu taku un kingwan Apudyus un kais-isula. ¹⁰ Ossaan chi tupok, ngim manchayaw ya man-eyaweg. Susulud, chakampun otyan un katchi! ¹¹ Ha mialigela, awed kamman uud un manchisan lumoswad chi mampeykas ya manggigipyok un chelum? ¹² Lappun! Ti achipun makwa'n lumoswa chi mampeykas un chelum si uud un siya lumos-loswaan chi manggigipyok un chelum. Isula bo un ha byeybyey ked chakampun un siya meypuwan chi mailum un chelum. Isula'n lappun geyabya un mamunga si mangga ya lappun grapes un mamunga si geyabya.

Ha Laing Un Mampeypu Kan Apudyus

(1Co. 1:18-31;2:6-16)

¹³ Awed kamman lalaing ya malag-awat kan chikayu? Lu awed, masapuyn ipailala kilalaingla si bibiyu'n biyegla si mangwaala si bibiyu'n angwat un lapakumbyabya. ¹⁴ Ngim lu amod chi aposyu ya lakukkuttuman kayu, achiyu otyan ilastug un mangibyegan lalaing kayu ti lambyalilonyu tilutuli chi katuttuwaan. ¹⁵ Ha katchi'n laing ked chakampun un lampeypu kan Apudyus, ngim lampeypu si somsomok chi tagu, un lailubungan ya lampeypu kan Satalas. ¹⁶ Ti lu awed apos ya kutum, ked lappun timpuyug ya awed losan un kalasin chi kilalawwing.

¹⁷ Lu awed kan chitaku kilalaing un lampeypu kan Apudyus, ked mampeykas taku, pion taku mallin-awa, sumayakaw taku, malagteun taku, malagkachege taku ya pasig bibiyu koon taku kan cha asintatagu taku ya achipun taku mampili si tagu ya achipun taku mamapain-on. ¹⁸ Ked lu mapalin-awa taku cha uchum, isun chi lammuya taku si lumin-awaan, un siya ibungala kilalintog un bibiyu'n angwat.

Ha Mayam-alan Chi Timpuyug Taku Un Mamati

(Rom. 6:6-14,19)

⁴ Himma gapun chi mantitiliwanyu ya mansusubogenyu? Siya gapula cha lawwing un pipion chi long-egyu un pin-a umalimuchong un achipun chi long-egyu maattoman. ² Achu pionyu'n maaya, ngim achipun kayu makaaya ked siya pumatoyanyu. Alla cha pionyu'n aguman ngim achipun kayu makaaya ked siya chi mantitiliwanyu ya mansusubogenyu. Achipun kayu makaaya kan cha pionyu ti achipun kayu manchawat kan Apudyus. ³ Ked lu manchawat kayu, achipun Apudyus idchon ti lawwik chi panggopyu'n manchawat, ti mangganggalasan abus chi long-egyu.

⁴ Chikayu'n achipun mantegochen, issu-issuyu kachechegchegas ti achipunyu ibibiin chi pammatiyu kan Apudyus. Sigulachu'n ammuyu un, lu potpotgonyu cha lawwik un ganggalason chi alla'n lubung, kabusuy chikayu kan Apudyus! Lu somsomkonyu'n mitimbuyuy kayu si lailubungan un kopya, mambyalilonyu long-

egyu kabusuyun Apudyus. ⁵ Achiyu ibyegan lappun simbin chi liigili un ugud Apudyus un kalala, "Mangimon si Apudyus lu awed kapilleyos chi Ispiritun Apudyus un illiggala kan chitaku."

⁶ Ngim amod chi kachegeun Apudyus kan chitaku. Ti kalan chi liigili un ugud Apudyus, "Sangaon Apudyus cha lasayaw, ngim kachegeuwala cha lapakumbyabya." †

⁷ Ked masapuyn idchonyu biyegyu kan Apudyus. Iskedyu'n tupapaon si Satalas ked kakmala telan chikayu. ⁸ Umachali kayu kan Apudyus, ot umachali bo kan chikayu. Chikayu'n malagbyasuy, mambyabyawi kayu kan cha byasuyyu ya peykasonyu cha som-somokyu. Ya chikayu'n manchuwa-chuwa, man-os-saalonyu somsomokyu kan Apudyus. ⁹ Mallangchu kayu, chumauy kayu ya man-ibin kayu gapu si byasuyyu. Iyageyyu'n mayokyokyok ya ilugiyu'n man-ibin. Achi kayu mangganggalas ngim chumauy kayu.

¹⁰ Ipakumbyabyayu long-egyu si sangwalan Apudyus ked pachayawala bo chikayu.

Achiyu Pabyasuyon Cha Susuludyu

(Mat. 7:1-5;Rom. 14)

¹¹ Susulud, achi kayu man-asilikud. Lu silu mallikud willu mamabyasuy si suludla, ked lilikudla ya pilabyasuy la bo lintog Apudyus un kalala ayatonyu cha uchum. Ngim lu pabyasuyonyu chi lintog Apudyus, chakampun si tumuttuwa kayu si lintog ngim lambyalin kayu osa'n mampabyasuy. ¹² Si Apudyus abus chi langwa si lintog ya siya abus chi alla kalintogela un mamabyasuy. Siya abus chi alla kilabyelinla un malagu ya manyam-an kan chitaku. Ked lappun pulus kalintogen taku un mamabyasuy kan cha asintatagu taku.

Issan Apudyus Cha Leyastug

(Mat. 6:34)

¹³ Chongyonyu, chikayu'n mangibyegbyega un, "Katla koonmi: Si sala'n eygew willu bigat ingkami si osa'n ili ked inggew kami udchi si masintawon ked mallaku kami ta machog-an chi pilakmi." ¹⁴ Ha ammuyu kamman chi makwa lu bigat? Lai! Ti alla'n biyeg taku ked isun chi asuk un lumoswa si sin-akitan ked maumas. ††¹⁵ Katla otyan chi ibyegayu, "Lu ipalubus Apudyus, matatagu kami ked koonmi cha katla willu katchi."

¹⁶ Ngim mamaspaswey kayu kan lasayaw kayu. Losan un silasayaw ked lawwing. ¹⁷ Ked ha tagu un ammula ustu un makwa ya achipunla koon, makabyasuy.

Tudtuchun Apudyus Kan Cha Byabyaklang

(1Ti. 6:6-10,17-19)

⁵ Chongyonyu, chikayu'n byabyaklang! Man-ibin kayu ya mallangchu kayu gapu si ligat un makwa kan chikayu. ² Laumas cha bilaklangyu ya amilon cha ataki cha silupy. ³ Letiyan cha buyawanyu ya pilakyu. Ked ha laticha siya mampaloklok un chakampun si us-

tu languseyanyu si kilabyaklangyu. Ked yam-alon Apudyus cha long-egyu un isun chi apuy ti lan-umung kayu si kilabyaklang si sala'n alungus chi eygew.

⁴ Achipunyu illidchon cha tangchen cha pilanguyu ya cha lan-alionyuu si cha payawyu. Man-ibiibincha kan chikayu ked ha lilicha chingngeyn Apudyus un Mallakabyelin. ⁵ Chikayu, lalam-ay chi biyegyu utla pita ya golanggalasyu si byayangla'n pin-ayu koon. Isuyu byaka un pilalungpuyu cha long-egyu sakbyey un mapeti kayu ti pinpillokyuu chi long-egyu sakbyey un chusaon Apudyus chikayu. ⁶ Kilodchonganyu ya pilatoyyu cha gigillok un lappun kabyasbyasuyala.

Alusanta Ligat

(Luk. 24:25-26)

⁷ Ked chikayu'n susuludku, masapuy'n alusanyu inggala si manguililan Jesu Kristu. Ilanyu ked cha kauuma un alusancha uwayon chi uchen si man-oskancha si pitacha ya alusancha uwayon chi mamungaan cha immuyacha asicha ot apiton chi lapotog un bungan chi immuyacha. ⁸ Chikayu masapuy bon alusanyu. Pakoscheyonyu somsomokyu ti chanchali manguililan Apu Jesu Kristu. ⁹ Susulud, achi kayu man-asiinguk ta achipun Apudyus chikayu kodchongan. Masapuy'n ammuwonyu un chanchali timpu un gumatngala ya manguisala si tagu.

¹⁰ Susulud, somsomkonyu cha propetan Apudyus un ummoy langibyegbyega si ugud Apudyus. Chicha mansampayanyu si kilaalus un mangiyattom si losan un ligat. ¹¹ Ha kilatuttuwaala, pian cha tagu un mangiyalus un mangiyattom si cha ligat. Chingngeyyu kilaalus Job un ilan-alusala ligat ya ammuyn in-ilon

Apudyus un langwa kan siya un kapijian si alungusla. † Ti malagchegu ya malag-ayat si Apudyus.

¹² Ngim ha kapopotgen si losan, susulud, achi kayu mansapata un useyonyu ngachen Apudyus ud langit willu cha inggew utla pita. Ngim kalanyu "O" lu tuttuwa, willu "Lai" lu chakampun, ta achipun Apudyus chikayu kodchongan.

¹³ Lu awed mapaligatan kan chikayu? Masapuy'n malluwalu kan Apudyus. Lu awed lagalas kan chikayu, masapuy'n mangkanta si palagchaychayaw kan Apudyus. ¹⁴ Ked lu awed masakit kan chikayu, masapuy'n ipaayegla cha pallakayon chi simbyaan ta iluwaluwancha siya ya apyusanha siya si ngachen Apu Jesu Kristu. ¹⁵ Ked gapu si luwalucha un maramaticha kan Apudyus, makaan chi sakitla ti kaalon Apudyus ya pakawalola bo cha byasuyala. ¹⁶ Ked manasybyega kayu kan cha byasuyyu ya man-asiluwalu kayu ta maaganan kayu. Ti ha luwalun chi lalintog un tagu ked amod kilabyelinla ya bibiyu makwaala.

¹⁷ Isun propeta Elijah. Siya ked tagu un isu taku. Inggettokla un lalluwalu ta achipun otyan umuchen ot achipun ummuchen si tiyu'n tawon ya godwa. ¹⁸ Ingkasinla bo lalluwalu ta umuchen ot tuttuwan ummuchen ot tummubu kasin cha muya si pita. ††

¹⁹ Susuludku, lu awed osa kan chikayu'n manawichela chi katuttuwaan ya awed bo mangiyulin kan siya, ked lansagung kan Apudyus, ²⁰ masapuy'n ammuwonyu un lu silu mangiyulin si osa'n malagbyasuy kan Apudyus, ked siya lalagu si malagbyasuy si matoyala un mangisila kan siya kan Apudyus ing-inggala ya mapakawan chi amod un byasuyala.

† Job 1:21-22, 2:10, 42:12-16 †† 1 Kings 17:1, 18:42-45

1 Peter

1 Sakon si Peter un osa'n apostoles Jesu Kristu. Alaya suyatku kan chikayu'n lachutukan un tagun Apudyus un liwayas kan cha ili-ili ud Pontus, Galatia, Cappadocia, Asia ya Bithynia. ² Si chamu sigud un chiluchuttukan chikayu kan Ama un Apudyus un mibyesey si sigud un simsimmokla. Ked piola'n mambyalin kayu laapudyusan un alakla mipagapu si Ispiritu ula ta tuttuwaonyu si Jesu Kristu ya lachuysan kayu gapu si libukbukan chi chayala.

Sapay otyan ta kacheguwalala ya mallin-awaon Apudyus cha somsomokyu losan.

Ha Sigulachu'n Lamlama Taku

(2Th. 2:13-17; Jas. 1:2-8; 1Pe. 4:12-13)

³ Machaychayaw si Apudyus un Aman Apu taku'n Jesu Kristu! Gapu si amod un kachegula, illidchola kan chitaku baru'n biyeg mipagapu si ummulian Jesu Kristu lataguwan. Ked ha lamlama taku illidchon chi alla'n baru'n biyeg. ⁴ Lamlamaon taku un tawichon taku cha kilabyaklang un lichuchulin ud langit un lappun miyisuwala, achipun mayam-an, achipun lumawing kan achipun kumupas. ⁵ Gapu si pammati, ayyuwalan Apudyus chikayu si pallakabyelinla inggala chumtong chi malaguwala kan chitaku un lisagala un mipaila si alungus chi timpu.

⁶ Ked gumalas kayu, ulay lu masapuy'n chumaay kayu si sin-akitan gapu si achu'n kalasin chi ligat un mapachasanyu. ⁷ Ti cha achu'n ligat un mapachasyu, hachi main-an chi katuttuwaan chi pammatiyu. Ulay chi byalituk mayam-an si apuy. Ked ha pammatiyu lapotpotog lu ha byalituk. Ked masapuy'n mapalok-lokan chi pammatiyu, ta hachi main-an chi katuttuwaala. Ked gapu si tuttuwa'n pammatiyu, michayaw kayu ya mipangatu kayu si mangulilan Jesu Kristu.

⁸ Ked si Jesu Kristu, ulay lu achipunyu intullong, ngim ay-ayatonyu. Ulay si sala, mamati kayu kan siya ulay achipunyu intullong. Ked amod chi galasyu un lappun miyisuwala. ⁹ Ti ha ibungan chi pammatiyu siya mataguwan chi kalichodwayu.

¹⁰ Ha alla'n mataguwan siya simsimsimkok ya ilad-acheyn cha propetan Apudyus un langipadtu si kachegu un idchon Apudyus kan chikayu. ¹¹ Ilimimuscha lu silu ustu'n timpu un makwaala ya in-ilon bo chi milasilala. Ti ha Ispiritun Kristu un inggew kan chicha, ilun-ulala impakaammu kan chicha mapaligatan Kristu asi ot chi michayawala. ¹² Impakaammun Apudyus kan cha propeta un chakampun un bumayuwancha cha pin-acha koon ngim bumayuwanyu. Libyega kan chikayu mipanggap kan cha alla. Im-

pakaammun cha langibyegbyega si Bibiyu'n Chameg, un chicha inchan chi Ispiritun Apudyus un libuun un lampeypu'd langit. Cha alla'n byaleg chi pioncha'n maawatan ulay cha angheles.

Ha Bibiyuwon Apudyus Un Mataguwan

(Rom. 12; 1Co. 3:16-17)

¹³ Ked isagalayu somsomokyu un mangwa si pion Apudyus. Man-alled kayu ya popotpotanyu lamlama taku'n binchisyun un maitod kan chikayu si mangulilan Jesu Kristu. ¹⁴ Aalak chikayu kan Apudyus, ked masapuy'n tuttuwaonyu siya. Ked achiyu ipalubus chi long-egy un iturayan cha lawwing un sigud un pipionyu si chaampunyu mangagammuwan si katuttuwaan.

¹⁵ Ngim si sala, laapudyusan kayu otyan si losan un koonyu, un isun Apudyus un lappun byasuyala un langayeg kan chikayu. ¹⁶ Ti liigili si ugud Apudyus un, "Masapuy'n laapudyusan kayu otyan ti lappun byasuyk." †

¹⁷ Lappun laksigon Apudyus. Kuisola tagu un miyulud si killingwala. Kalanyu, "Amami" lu malluwalu kayu kan Apudyus. Ked lu katlat, masapuy'n ibiinyu siya ya potgonyu siya si sala'n matattaguwanyu utla pita. ¹⁸ Ti ammuyun un lawayawayaan kayu si lappun simbila'n mambibiyeg un tilawidyu kan cha aappuyu. Ked ha lansakala kan chikayu, chakampun un pilak willu byalituk un makwa'n mayam-an, ¹⁹ ngim ha lansakala ked kapotgen un chayan Kristu un libukbuk si latoyala. Ked siya isun chi keylilu un lappun pulus lawwikla ya chipiktula'n maichatun kan Apudyus. ²⁰ Si chaampun chi lubung makwaan, chilutukan Apudyus si Kristu ta mansakala kan cha tagu, ngim achipun siya lipaila ti bumayuwanyu inggala si alungus chi eygew. ²¹ Gapu kan siya lamati kayu, mantegod kayu kan Apudyus un langipauli lalagu kan siya ya langipachayaw kan siya. Taplu ha pammatiyu ya lamlamay awed kan Apudyus.

²² Ked si sala, gapu si lamotgenyu si katuttuwaan lachuysan chi somsomokyu ta man-asiay-ayat kayu un mansusulud si pammati. Ked ha ibyegak, ey-eytonyu man-aayaty si losan un somsomokyu, ²³ ti liyalak kayu kasin, ked ha baru'n biyegy ked chakampun un lampeypu si tagu'n mamattoy, ngim lampeypu si matattagu ya mallalayun un ugud Apudyus. ²⁴ Kalan chi liigili'n ugudla,

"Cha losan un tagu, isucha luut un mallasu'n makyaw ked latoy,

† Leviticus 11:44-45, 19:2

ked ha kilabiyucha, isun bod chi tabbyak chi luut.
Lu makyaw chi luut, mantabbya tabbyakla ked lap-pun.

²⁵ Ngim ha ugud Apudyus ked mallalayun."[†]
Hachi'n ugud Apudyus ked siya bibiyu'n chameg un libyegbyega kan chikayu.

Miyalig Si Jesu Kristu Byetu Un Matattu

(Mat. 21:42; Rom. 9:33; 10:11; 1Co. 3:10-17)

2 Ked gapu si liyalakanyu kasin kan Apudyus, masapuy'n man-awichenyu cha losan un lawwing, mantuntulli ya kamad bibiyu kan cha uchum, ilaapos ya mangkiyakiyap kan cha asintataguyu. ² Isuyu kaiyalak un piola'n sumusususu, kamatchi otyan chi mallalayedyu un mangad-achey si ugud Apudyus ta kumoschey pammatiyu ya matatagu kayu ing-inggala. ³ Ti lagamputyu lapachasan chi kilabiyu ya kachegun Apudyus. ^{††}

⁴ Ked umachali kayu kan Apu. Siya miyalig un matattu'n byetu un inwalin cha tagu, ngim siya chitutukan Apudyus ya kapotogen kan siya. ⁵ Ked umachali kayu un isun chi matattu'n byetu un mausey si mampauchen si laispirituan un byeyoy. Mansimbi kayu'n laapudyusan un pachi un mangichatun si laispirituwan un chatun, [‡] makaay-ayu kan Apudyus gapu kan Jesu Kristu. ⁶ Ti kalan chi liigili un ugud Apudyus,

"Awed chi pililiyak un kapotogen un byetu un iggak ud Zion un mampon-ed.

Ked lu silu mamati kan siya, achipun pulus mibibiin."^{††}

⁷ Kan chikayu'n mamati, lapotog chi hachi'n byetu. Ngim cha hachi'n achipun mamati, kalala, "Ha byetu un inwalin cha pin-a lampaud si byeyoy un kalancha'n lappun simbila,

siya lambyalin un kapotgen un mampon-ed."^{‡‡}

⁸ Ked ha osa bo'n liigili, kalala, "Liya byetu'n misabyangtuwan cha tagu, ya siya bo milus-ubyencha."^{‡‡‡}

Misabyangtucha ti achipuncha tumuttuwa si ugud Apudyus, un siya likodchong un kooncha.

⁹ Ngim chikayu pililiyan Apudyus un tagula ya pachi'n chi Ari un mansimbi kan siya. Ya chikayu laapudyusan un tagula, mismu'n tagun Apudyus, ti chikayu mangibyegbyega si lakaskaschaaw un killingwala. ^{‡‡‡} Illwala chikayu si gikbot ot inyatunla chikayu si lakaskaschaaw un padchala. ¹⁰ "Si sin-eygew, chakampun un tagu'n Apudyus chikayu, ngim si sala lantagun Apudyus chikayu. Si sin-eygew, achipunyu ammu kachegun Apudyus, ngim si sala kilacheguwan chikayu."[§]

[†] 24-25 *Isaiah 40:6-8* ^{††} *Psalms 34:8* [‡] *Mipanggop si ichatun taku kan Apudyus, Itullongyu Romans 12:1 ya Hebrew 13:15* ^{†††} *Isaiah 28:16; Romans 9:33* ^{‡‡} *Psalms 118:22, Luke 20:17* ^{‡‡‡} *Isaiah 8:14; Romans 9:33* ^{‡‡‡} *Ha opat un titulo un libyega si chacha'an un katuyagen Exodus 19:5-6; Deut. 7:6 mipanggop cha Judio willu cha galak Israel un tagu'n Apudyus. Ha pion Peter un ibyega ked cha mamati kan Kristu, chicha maibilang un tuttuwan Judio si sangwalan Apudyus.* [§] *Hosea 2:23*

Ha Koon Un Mansimbi Kan Apudyus

(Rom. 13:1-7; Tit. 3:1-11)

¹¹ Susulud un ay-ayatok, isu taku mangili si alla'n lubung. Chawatok kan chikayu un achi kayu paituray kan cha lawwing un sigud un pipion chi long-eg, un siya sumupling si kalichodwayu. ¹² Ya ammanyu leman cha koonyu kan cha Gentil. Ulay lu awed ipabyasuycha si lawwing kan chikayu, lu mimiila'n bibiyu cha pin-ayu koon ked chaychayawoncha si Apudyus si eygew un umaliyala.

¹³ Gapu kan Apu Jesu Kristu, masapuy'n tumungpey taku kan cha losan un turay. Ya masapuy'n tumungpey taku si Emperador un kangatuwan un manturay, ¹⁴ ya ulay cha gubillachuy un imbuunla un malusa kan cha mangwa si lawwing ya mangichayaw kan cha mangwa si bibiyu. ¹⁵ Ti ha pion Apudyus siyad koonyu cha bibiyu ta mapagilok cha man-ugu-ugud si tilutuli ya lappun simbila. ¹⁶ Matagu kayu un isun cha tagu'n lawayawayaan, ngim achiyu useyon chi wayawayayu un pangtaun si lawwik. Ngim matagu kayu un isun chi musassun Apudyus. ¹⁷ Masapuy'n potgonyu cha losan un tagu, ya ay-ayatonyu cha susuludyu'n mamati. Ya masapuy bo'n umogyat kayu kan Apudyus, ya potgonyu emperador.

Tuyachonyu Kilaalus Kristu Si Lapaligatala

(Eph. 6:5-8; Col. 3:22-25; 1Jn. 3:13-18)

¹⁸ Chikayu'n musassu, masapuy'n tuttuwaonyu cha sinmusassu kan chikayu ya potgonyu chicha, chakampun un abus cha bibiyu ya laalus, ngim ulay bod cha lauyung. ¹⁹ Ti bibiyuwon Apudyus chi tagu'n mangiyalus si mapaligatala ulay chakampun un lob-bongla'n mapaligatan, un ha mangiyalusala gapu si malosomkala kan Apudyus. ²⁰ Ti lappun tagu si machayaw gapu si langalusala si lapaligatala lu siya tuttuwa'n langwa si lawwing. Ngim lu bibiyu koonyu ya paligatan chikayu ked maattomanyu, mas-om si Apudyus. ²¹ Ti hachi langayagen Apudyus kan chikayu, gapu ta lapaligatan si Kristu gapu kan chikayu ked tilelala mantuyachenyu ta suyutonyu biyeg Kristu.

²² Ti siya, achipun pulus lambyasuy ya

lappun ilug-uggudla si tuntulli. ^{§†}

²³ Si langam-amsiwancha kan siya, achipun sum-mongsongbyat si lawwing. Si lapampaligatala, achipun lan-og-ogyat, ngim lantegod kan Apudyus un lalintog un manguis. ²⁴ Bilukud Kristu cha losan un byasuy taku si latoyala si krus ta awed in-ilon taku'n mawayawayaan si pallakabyelin chi byasuy ya matagu taku un mangwa si ustu. Gapu si sugatla, lapalin-awa kayu. ²⁵ Ti si chamchamu, isu taku lachungaw un keylilu.

Ngim si sala, inyulin chitaku kan Jesu Kristu un pastuy taku ya mangay-ayyuwan si kalichodwa taku.

^{§†} *Isaiah 53:5-7, 9*

Ha Tudtuchun Peter Kan Cha Man-asawa

(Eph. 5:21-33; Col. 3:12-19; 1Ti. 2:8-15)

3 Chikayu'n laasaw-an un byebyai, masapuy'n ipabyabyayu long-egyu si asawayu ta lu awatla'n awed cha uchum kan chikayu un chaampun mamati si ugud Apudyus, mamaticha lu itullongcha bibiyu'n ugaliyu. Ked achipun masapuy un man-ugudcha, ² ti itutullongcha kilabiyun cha ugaliyu ya mampopotogyu kan Apudyus. ³ Ya achiyu igga amod un ang-anggayu un isun chi man-apichenyu si buukyu un man-eytiyu, ya manguseyanyu si byalitik willu bibiyu'n silup. ⁴ Ngim ha lachayom un kilabyeyasang ked bibiyu'n somsomok, kilaalus ya mallin-awan somsomok. Liya kilabyeyasang un ibilang Apudyus un kapotogen si sangwalanla. ⁵ Katla killingwan cha lamati un byebbyebyai si awi un lantegodcha kan Apudyus ya impabyabyacha long-egcha si asawacha. ⁶ Isun Sarah, un tiluttuwa si Abraham un asawala, ya ilawagela siya un ap-apula. Ked chikayu si sala cha galak Sarah lu koonyu cha bibiyu ya achi kayu umogyat.

⁷ Ked isula bo kan chikayu'n langasawa'n leyaki. Masapuy'n maawatanyu ya ayyuwalanyu cha asawayu, ti lakapkapsutcha lu chikayu. Ya masapuy'n potgonyu chicha ta makatawidcha si mallalayun un biyeg un idchon Apudyus. Koonyu cha alla taplu lappun matak-takan chi luwaluyu.

Koonyu Cha Ustu Ulay Mapaligatan Kayu

(1Co. 6:1-11; 1Pe. 4:12-16)

⁸ Ha alungus chi ibyegak kan chikayu. Masapuy'n mantitimpuyugonyu somsomokyu ya liklayu. Man-asi-ayat kayu un isun chi mansusulud ya man-asikachegu kayu. Ya masapuy'n kacha osa lapakumbyabya si biyunla. ⁹ Lu awed mangwa si lawwing kan chikayu, achiyu subyalitan si lawwing. Lu awed man-ugud si lawwing, achiyu bo songbyatan si lawwing. Ngim ha koonyu iluwaluyu ta binchisyulan Apudyus chicha ti hachi langayagen Apudyus kan chikayu, taplu makatawid kayu si binchisyun. ¹⁰ Ti kalan chi liigili un ugudla,

“Cha simpion un bibiyu biyegla ya lagalas, masapuy'n achipun man-ugu-ugud si lawwing ya achipun mantuntulli.

¹¹ Ya masapuy'n man-awichela cha lawwing ked koola cha bibiyu,

ya masapuy'n ipapatila sington chi makatimpuyug kan cha kadwala.

¹² Ti pasig Apudyus itutullong cha lalintog ya chochongyola cha luwalucha.

Ngim man-angutala cha mangwa si lawwing.”[†]

¹³ Ked silu mallawing kan chikayu lu ipatiyu un mangwa si ustu? ¹⁴ Ngim ulay lu mapaligatan kayu gapu si mangwaanyu si ustu, kapiyan kayu. Achi kayu umogyat kan chicha ya achi kayu manchaleg, ¹⁵ ngim siyad potgonyu si Kristu un Apu. Ya pasig kayu makasagala un malongbyat kan cha mangimus mi-

[†] 10-12 Psalm 34:12-16

panggop si lamlama un awed kan chikayu. ^{††16} Ngim masapuy'n mampeykas chi somsomokyu ta lu awed man-ugud si lawwing kan chikayu gapu si bibiyu'n ugaliyu kan Kristu, bumaincha si lawwing un ilugudcha. ¹⁷ Ti un-ulloy chi mapaligatan taku si mangwaan taku si ustu, lu siya pion Apudyus, lu mapaligatan taku gapu si mangwaan taku si lawwing. ¹⁸ Ti laming-pingsan latoy si Kristu gapu si byasuy'n cha losan ta mapakawan cha byasbyasuy taku. Latoy chi lalintog un tagu gapu kan chitaku'n malagbyasuy taplu iyachalila chitaku kan Apudyus. Latoy chi long-egla ngim latattagu ispiritula. ¹⁹ Ummoy chi ispiritula lambyegbyega kan cha libyabyayud un kalichodwan [‡] cha langkakatoy si awi un achipun lamati kan Apudyus si timpun Noah. Ilan-alusan Apudyus un lan-uway kan chicha un mamati si timpu'n langwaan Noah si bapur, ngim wayu abus cha latagu si timpu'n lalitan chi pita. ²¹ Ked ha miyaligen chi chelum, isun chi bunyeg un mangipaila si mataguwan taku si sala. Chakampun un mauyasan chi kaisaw si long-eg, ngim mangkariyan kan Apudyus gapu si mampeykas un somsomok. Siya malagu kan chikayu gapu si ummuliyan Jesu Kristu lataguwan, ²² un ummoy ud langit. Ked awed si machuwalan Apudyus, ked iturayala cha losan un anheles ya losan un turay ya awed pallakabyelinla.

Ha Pion Chi Ligat Un Kalan

(2Co. 5:14-21)

4 Gapu ta lapaligatan si Kristu si long-egla, lakasagala kayu otyan un malligat un isula. Ti lu mapaligatan chi long-eg, iyageyla'n mangwa si byasuy. ^{†2} Ked malipud si sala inggala si matoyanyu, masapuy'n paituray kayu si pion Apudyus, chakampun un ha sigud un pipion chi long-eg un lawwing. ³ Masapuy un achipunyu koon cha pin-ayu killingwa si sin-eygew un pipion cha Gentil un koon. Isun chi makachegchegas, sigud un pipion chi long-eg, kabubuuk, mallukuluku, leyabos un ganggalas, ya kabibiin un malayawan si silan-apudyus. ⁴ Ngim si sala, mataegcha ti inyageyyu'n pin-a makakopya kan chicha si leyabos un lawwing un kokkooncha. Ked hachi man-uguchencha si lawwing kan chikayu. ⁵ Ngim songbyatancha kan Apudyus un lakasagala un manguis kan cha latattagu ya cha latoy. ⁶ Ked hachi mibyebyeg-an chi bibiyu'n chameg ulay kan cha latoy, taplu makuischa un isun cha losan un tagu. Ngim libyegbyega kan chicha chi bibiyu'n chameg taplu makatagucha si laispirituan un isun Apudyus.

^{††} 14-15, Isaiah 8:12-13 [‡] Ha uchum ibyegacha un cha libyabyayud ked cha ispiritun cha latoy si timpun Noah. Kalan bo cha uchum ked chicha cha lawwik un anheles - Genesis 6:1-4, 2 Peter 2:4 ya Jude 6 ^{††} Ha uchum un piola'n uguchon si Greek gapu ta lanligat si Kristu utla pita, isagalayu somsomokyu un mipati makaligat. Ti ha tagu'n lapaligatan, lagampulita inyagey un makabyasuy. Romans 6:1-11; Colossians 2:12, 3:3

Ha Mangwaan Si Lipiyey Kan Chitaku

(Rom. 12:3-13; 1Co. 12:4-11; Eph. 4:11-16)

⁷ Allà akit chi alungus cha losan ked masapuy'n mansomsomok kayu'n ustu ya tingngeyonyu long-egyu ta lappun malaktak si malluwaluwanyu. ⁸ Ked ha kapopotgen, masapuy'n man-asiayat kayu, ti ha ayat pulasala cha amod un byasbyasuy. ¹⁹ Ya mallaay kayu otyan un mammangili ya achi kayu uminguk. ¹⁰ Usayon otyan chi kacha osa chi illidchon Apudyus un kabyeeyala un mansimbi si bumayuwan cha bubuyun-la, isun chi osa'n bibiyu'n man-ayyuwan kan cha lakalakalasi un binchisyun un illidchon Apudyus. ¹¹ Ked ha laidchen si kabyeeyan un mambyegbyega, masapuy'n ibyegbyegala ugud Apudyus. Ked ha laidchen bo si kabyeeyan un mansimbi, masapuy un mansimbi si kiged chi kabyeeyala un illidchon Apudyus. Kamatchi makwa, ta cha losan un makwa, maichaychayaw si Apudyus gapu kan Jesu Kristu. Siya machaychayaw ya mallakabyelin un manturay si ing-inggala. Amen.

Mapaligatan Cha Mamati

(Rom. 8:17-30; 1Co. 4:10-16; 6:1-11; 2Ti. 3:12-17)

¹² Bubuyun un ay-ayatok, achi kayu maschaaw si amod un mapaligatanyu, un isun chi awed achipun maawatan un makmakwa kan chikayu. ¹³ Ngim ha koonyu otyan, ganggalasonyu makaligatanyu si ligat Kristu, ta makaganggalas kayu ya mipaila michayawala. ¹⁴ Pian kayu lu mibibiin kayu gapu si pammatiyu kan Kristu, ti inggew kan chikayu chi machayaw un Ispiritun Apudyus. ¹⁵ Ngim otyan ta lappun mapaligatan kan chikayu gapu si pummatoyanyu, man-aakaw kayu, mangmangwaanyu si lawwing ya bumibbiyanganyu si lappun ilay-ayanyu. ¹⁶ Ngim lu mapaligatan kayu gapu kan Kristu, achipun kayu otyan mabiin ngim chayawonyu si Apudyus ti libilang kayu un tagula.

¹⁷ Gumatong chi timpu'n manguisan Apudyus kan cha tagu, ked ulaola cha tagula. Ked lu chitaku ulaola kuison, simma makwa kan cha achipun tumuttuwa si bibiyu'n chameg un lampeypu kan Apudyus! ¹⁸ Ti kalan chi liigili un ugud Apudyus,

"Lu laligat un matagu cha lalintog, simma mambyalagen cha

lappun Apudyusla ya cha malagbyasuy?" †

¹⁹ Ked chikayu'n mapampaligatan gapu si pion Apudyus, ipapatiyu'n mangwa si bibiyu ya ipuyangyu long-egyu kan Apudyus un mantegochen, ya ituyutuyuyyu un mangwa si bibiyu.

Ha Tudtuchun Peter Kan Cha Mangipangpangu

(Php. 2:1-18)

⁵ Allaya cha tudtuchuk kan chikayu'n mangipangpangu kan cha mamati utlat. Kalobbongak un maludtuchu kan chikayu ti sakon bo'n suludyu, osaak un mangipangpangu ya tistigu si lapaligatan Kristu, ked siya mipatiyak si machayawala un mipaila. ² Masapuy'n ayyuwalanyu cha mamati un lipiyey kan chikayu un isun chi keylilun Apudyus. Koonyu biyangyu, chakampun otyan un mapatut kayu ngim gapu si ay-aytu. Chakampun otyan un gapu si agum chi pilak, ngim gapu ta pionyu'n mansimbi kan Apudyus.

³ Achiyu ipatut chi pionyu si tagu un lipiyey kan chikayu, ngim chikayu otyan chi mantuyachencha. ⁴ Ked lu mampaila si Jesu Kristu un Apapun chi Pas-tuy, awatonyu machaychayaw un korona'n mallalayun.

⁵ Katchi bo kan chikayu'n bumaru, masapuy'n mam-paituray kayu kan cha pallakayon. Ya chikayu losan, masapuy'n lapakumbyabya kayu si kacha osa, ti kalan chi liigili un ugud Apudyus,

"Lawingon Apudyus cha lasayaw,

ngim kacheguwalala cha lapakumbyabya." ‡

⁶ Ked mampakumbyabya kayu kan Apudyus un mallakabyelin ta siya mangipangatu kan chikayu lu chum-tong chi timpula. ⁷ Ipiyeyyu cha losan un suklutyu kan Apudyus ti siya mangay-ayyuwan kan chikayu.

⁸ Mansasaggala kayu otyan ya man-alled kayu. Malliklikwos si Satalas un kabusuyyu, un isun chi laku-peyn layun un mansingisingit si kalola. ⁹ Ked pakoscheyonyu pammatiyu ta tubngayonyu siya. Ti ammuyyu cha susuludyu'n mamati un inggew si itilun chi lubung, man-iisun malligligatcha un isun bod chi ligligatyu. ¹⁰ Ngim lu lagamput chi sin-akitan un malligatanyu, si Apudyus un meypuwan cha losan un kachegu, siya langayeg kan chikayu un mipati si mallalayun un machayawala gapu si litimpuyugenyu kan Kristu. Pakoscheyonyu pammatiyu, pabiyuwonyu som-somokyu ya pumingot kayu. ¹¹ Siya mallakabyelin un manturay si ing-inggala. Amen!

Ha Lampakumustaan Peter Kan Cha Tagu

¹² Insuyatku alla gapu si tuyung Silvanus un imbi-langku'n mantegochen un sulud. Laluyatak kan chikayu ta segagok chikayu ya paloklokak alla un tuttuwa kachegun Apudyus. Ked itakcheyyu cha hachi.

¹³ Pakumustaan chikayu kan cha mamati ud Babylon, un chilutukan Apudyus un isuyu. Pakumustaan chikayu bo kan Mark un ibilangku'n alakku. ¹⁴ Man-asikumusta kayu un mangipaila un man-asiay-ayat kayu'n mansusulud. Mallin-awa otyan chi som-somokyu losan un mamati kan Kristu.

† Proverbs 10:12 †† Proverbs 11:31

‡ Proverbs 3:34

2 Peter

1 Sakon si Simon Peter, osa'n apostoles Jesu Kristu un mansimbi kan siya.

Allaya suyatku kan chikayu losan un mamati, gapu si kilalintog Apudyus ya si Jesu Kristu un Malagu kan chitaku. Laatud kan chikayu pammatiyu un isun bod chi pammatimi. ² Sapay otyan ta umad-achu mapachasyu un kachegu ya lumin-awa somsomokyu gapu si mangammuwanyu kan Apudyus ya si Jesus un Apu taku.

Ha Koon Cha Mamati (Gal. 5:22-25)

³ Gapu si pallakabyelin Apudyus, illidchola kan chitaku cha losan un kasapuyan taku ta suyuton taku laapudyusan un kabibiyeg. Makwa'n suyuton taku ti ammu taku siya un langayeg kan chitaku gapu si mismu'n kilachayawla ya kilabiyula. ⁴ Ked ha langidchen Apudyus kan cha lapotog ya mangkabyayu'n ingkarila kan chitaku, taplu malisiyan taku cha lawwing un pipion chi long-eg un mayam-alan ya makwa'n mipati taku kan cha laapudyusan un kasasaed un awed kan siya.

⁵ Ked gapu si alla, iggayu kabyeeyanyu ta chog-anyu kilabiyun chi pammatiyu si bibiyu'n ugali. Masapuy'n chog-anyu bibiyu'n ugali si maligammuwanyu si ustu. ⁶ Achipun umalay cha hachi, masapuy'n tingngeyon cha pion chi long-eg. Ked chog-an taku bo si kilaattom, ked achipun bod umalay chi kilaattom, masapuy'n chog-an taku bo si laapudyusan un ugali. ⁷ Ya achipun bod umalay cha hachi, masapuy'n chog-anyu si ayat kan cha susulud taku'n mamati. Ked chakampun un abus cha hachi, ti masapuy'n ipapati taku'n mangipaila si laapudyusan un ayat taku ulay lu silu'n tagu. ⁸ Ti lu wechewed cha alla kan chitaku, kumoskoschey ya umachu ibungan chi lamatiyan taku kan Apu Jesu Kristu. ⁹ Ngim lu silu lappun kan siya cha allaya, isun chi lakuyap ya adchaliyan abus chi mitullongla ya laliwatala'n lachuysan cha lisisigud un byasuyla.

¹⁰ Ked, susulud, ipapati taku un mangwa si pion Apudyus ta mapaloklokan chi langayagela kan chitaku. Ta lu koon taku cha hachi, achipun taku miyus-ub si pammati taku. ¹¹ Ked magalasan si Apudyus un mangipeylok kan chitaku ta mipati taku si mallalayun un Mampangatan Apu taku'n Jesu Kristu un Malagu kan chitaku.

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ha lanchutuk kan chitaku makapachas si kilangatula ya kilabiyula. †† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek, ha mangammuwanyu kan Jesu Kristu un Apu ked ustu mambyalagela.

¹² Ked pasigku ipasomsomok cha alla kan chikayu, ulay ammuyu ya ulay limuya katuttuwaan kan chikayu.

¹³ Ti ha somsomokku, lobbongku'n pasig ipasomsomok kan chikayu cha alla'n byaleg si sala'n katattaguk. ¹⁴ Ti ammuk un allà akit chi matoyak ti hachi imbyegan Apu taku'n Jesu Kristu kan sakon. ¹⁵ Ked kook chi kabyeeyak taplu pasigyu sosomkon cha alla ulay magamputak matoy.

Cha Malistigu Si Kilachayaw Kristu (Mat. 17:1-8; 1Jn. 1:1-4)

¹⁶ Ti cha impakaammumi kan chikayu mipanggop si pallakabyelin Apu taku'n Jesu Kristu ya mangulilala kasin, chakampun un langlangwa kami si is-istorya, ti mismu'n illiilan cha atami lummangyangan chi kila-Apudyusla. ¹⁷ Ti illiinggew kami si hachi'n langipachayawan Apudyus un Amala kan siya, ya langipainala si kila-Apudyusla. Ked chingngeymi bo gingan chi mallakabyelin un Apudyus un lampeypu'd langit un kalala, "Allaya tagtagopok un Alakku ked siya masmasomak." ¹⁸ Mismu'n chingngeymi hachi'n ginga un lampeypu'd langit si illingewanmi kan siya si bilig un kalancha'n laapudyusan. ‡

¹⁹ Ked lapaloklokanmi un tuttuwa imbyegbyegan cha propeta si awi. Ked bibiyu lu asikasuwonu cha inggilicha, ti chicha isun chi silaw un malisilaw si gikbot inggala bumigbigat ked masilawan chi somsomokyu si lilang chi ambigaton. ²⁰ Somsomkonyu alla, ti patunged lapotog, un lappun tagu si makwa'n mangilaweg si pion chi liigili'n ugud Apudyus un ibyega si uwala'n somsomok. ††²¹ Ti lappun laipadtu un lampeypu si somsomok chi tagu, ngim inchayan chi Ispiritun Apudyus chicha si langibyegbyeg-ancha si ugud Apudyus.

Cha Hachi'n Aginsusuyu (1Ti. 1:3-11; 4:1-5; 6:3-10; 2Ti. 4:3-5; Jud. 8-13)

2 Ked illinggew bo cha silan-propeta un lummoswa ud Israel. Ked kamatchi bo si sala, ti lummoswa cha uchum un aginsusuyu kan chikayu un itudtuchucha mayam-alan ya chakampun si katuttuwaan. Ked achipuncha awaton si Jesu Kristu un man-Apucha ulay siya lansaka kan chitaku, ked hachi mipatyancha si magalatong un machusaancha. ² Ngim ulay kamatchi, achu bo cha sumuyut kan chicha un

‡ Ha istorya mipanggop si lakwaala, awed si Matthew 17:1-9 ya Luke 9:28-36. †† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek ked lappun laipadtu un impaigilin Apudyus un ha tagu ked makwalan ipakaawat si uwalan somsomok.

makakopya kan cha lawwing un pin-acha koon. Ked gapu kan chicha, mayam-an chi katuttuwaan. ³ Ked gapu si kilaagumcha, sikapancha un mantudtuchu kan chikayu si is-istorya un killingkingwacha ta mangan-cha si pilak. Ngim labyeyeg un lakasagala chi machusaan cha ya achipun masuyop chi manyam-an kan chicha.

⁴ Ti achipun Apudyus kilacheguwan cha anheles un lakabyasuy, ngim imbyellula chicha'd impiyeylu ta mabyabyayudcha si hachi'n manggikbot † ta mangu- uwayan cha si eygew un manguisan Apudyus kan cha losan. ⁵ Ya achipunla bo kilacheguwan cha tagu si chamu un timpun Noah, ti lilitapla pita ot laaludcha losan. Ot abus si Noah un langibyegbyega si bibiyu un kopya, chi tilagula ya cha pitu'n kabyeyoyla. ⁶ Ked isula bo killingwala si ili ud Sodom ya Gomorrah. Singgobla inggala chummabu ked lambyalilola chicha mansam- payan si mambyalagen cha lappun Apudyuscha.

⁷ Ngim sileyaklibyela si Lot, un osa'n lalintog un tagu un lalibulibuk chi somsomokla kan cha lawwing cha achipun tumuttuwa si lintog un tagu. †† Si Lot, lakau- mili kan chicha, ked biligat un malibulibuk chi som- somokla gapu kan cha lawwing un pin-acha koon un itutullongla ya chongchongyola. ⁹ Ked ammun Apudyus chi in-ilola'n maleyaklib kan cha mamati un mapaligatan, ya ammula bo'n byentayan cha tagu'n achipun mamati inggala si umali'n eygew un man- guisala ta machusacha, ¹⁰ sinchumadlu chusan cha ummingsan maluyut si pipion chi long-egcha ya cha mangam-amsiw kan cha turay Apudyus.

Lateyodcha ya latangsitcha, achipuncha umogyat un mangkiyakiyap kan cha machaychayaw ud langit un awed chi pallakabyelincha. ¹¹ Ked cha anheles, ulay lakoskoschey ya chakchakey pallakabyelincha lu chicha, achipuncha ibyega kabyasuyan cha si sang- walan chi Apu. ¹² Ngim cha alla'n aginsusuyu, isucha kaog-ogyat ya atap un ayam un liyalakcha'n macho- chokmaan ya mapatoy. Ya lappun pulus biincha, ya achipuncha maawatan siya. Ked ha mambyalagencha, mayam-an cha.

¹³ Gapu ta pilaligatan cha uchum un tagu, mapali- gatan cha bo. Ti chicha, ganggalasoncha'n mangwa si losa-losan un kabibiin un pipion chi long-egcha, ulay lu eygew. Siyad kooncha cha kabibiin lu umoycha makakan kan chikayu un miyaligcha si mansa un mampakaisaw si silup, ked ituyutuyuycha ganggala- son cha mallablabos un laglagsak. ¹⁴ Ked lu itullongcha cha byebyai, pioncha'n chegchegasan chicha, achipun- cha iyagey un mangwa si byasuy. Ya lalaingcha bo'n mangawis kan cha lakapsut chi pammatica un mak- abyasuy. Ya ummingsa kilaagum si somsomokcha. Ked chuchussaon Apudyus chicha! ¹⁵ Tilelancha ustu'n chayan ot lalungachungawcha. Tiluyedcha killingwan Balaam un alak Beor si awi, un lambyasuy gapu si ki-

† Ha ibyegala si Greek ked Tartarus. Ha ugalin cha Greek, tar- tarus ked manggikbot un lugey un libyayuchen cha apudyuscha un lakabyasuy un awed si guweb chi Hades. †† 6-7 Genesis 19:1-16, 24

laagumla si pilak. ¹⁶ Ngim ilomyan chi changki si killingwalan byasuy, gumminga un isun chi tagu, ot in- yageyla un pin-a mangwa si kilauyungla.

¹⁷ Miyalig cha aginsusuyu si laksit un uud, ya isucha bo mibyalibyali un libuu. Insasaggalan Apudyus chi inggewan cha un manggikbot. ¹⁸ Mamaspasweycha'n mantobyeg chi gingacha ngim tilitingang ya lappun simbin chi ibyegbyegacha. Ked useyoncha cha lawwing un pipion chi long-egcha un mansulisug kan cha tagu un mallugluga malelan si lawwing un biyeg. ¹⁹ Ingkaricha kan chicha chi wayawaya. Ngim ha katut- tuwaala, chicha bo ked musassun cha lawwing un pipi- on chi long-eg. Ti lu silu makaabyak si tagu, iturayan chi hachi un langabyak kan siya. ²⁰ Maseyaklibyen cha tagu si kilalawwing chi lubung gapu si mangam- muwan cha kan Jesu Kristu un Apu ya Malagu kan chi- taku. Ngim lu uliloncha bo kasin cha sigud un killing- wacha, sin-umamod chi kilalawwing chi kasasaedcha lu ha chamchamu. ²¹ Un-ulloy chi achipuncha laam- muwan chi chayan un kilalintog lu laammuwan cha ked lan-awichencha bo cha laapudyusan un bilin un laotod kan chicha. ²² Lipaila chi lakwa kan chicha un tuttuwa chi mibyebyega un kalancha'n, "Ha asu, kasinla kalon chi inyud-udla, ya ha laomos un byeyok, kasin mam- byangbyang si pitok." ‡

Ha Likari Si Mangulilan Apu Jesus

(Act. 1:11;1Th. 5:1-11;Heb. 9:28)

3 Bubuyunku un ay-ayatok, allaya mikadwa'n suyatku kan chikayu. Ha panggopku'n langisuyat si chuwa'n suyat, ta ipasomsomokku otyan kan chikayu ta pakoskoscheyonyu bibiyu ya mampeykas un somsomokyu. ² Sosomkonyu otyan cha in- tudtuchun cha propetan Apudyus si awi ya cha bilin Apu Jesu Kristu un Malagu un impakaammun cha apostoles kan chikayu.

³ Umula si losan, masapuy'n maawatanyu un lu chanchali'n gumatong chi alungus chi eygew, lu- moswa cha tagu un siyad suyutoncha lawwing un pipi- on chi long-egcha. Ked yokyokyokoncha chikayu ⁴ un kalancha, "Alla, amin! Chakampun kamman un ingkari- la'n mangulin? Ked udman chi awechela? Latoy lawa cha aammami, ngim lappun loob-obsan cha losan lalipud si lakwaan chi lubung!" ⁵ Gagayaoncha achipun bigbigon chi katuttuwaan, un si chamchamu lan-ugud gey si Apudyus ot lakwa langit ya alla'n pita. Lakwa al- la'n pita malipud si chelum ya chelum bo lalagula kan cha losan un latagu. ⁶ Ya chelum bo lanlitapla un lanyam-an losan si alla'n pita si lalusaala kan cha tagu. ⁷ Ngim gapu si ugud Apudyus un illuusla insasaggala langit ya pita un kasin mayam-an. Ked apuy chi useyo- la un manyam-an si manguisala ya malusaala kan cha tagu'n achipun mamati kan siya.

⁸ Bubuyunku un ay-ayatok, achiyu otyan maliwatan chi alla'n ossaan un byaleg! Si sangwalan Apudyus,

‡ Ha liigili si uchum un manuscript si Greek alak Beor. Beor chi ustu'n ngachen chi amala. Itullongyu Numbers 22-24. †† Proverbs 26:11

man-isuwola ossaan un eygew si sillibun tawon! Ya ha sillibun tawon, isun chi ossaan un eygew kan Apudyus. ^{†9} Ked chakampun un meyolot si Apudyus un mangwa si ingkarila un siya malomsomkan cha uchum. Ngim alu-alusala chikayu gapu ta issala'n awed mibyellu ulay ossaan, ti piola'n mambyabyawi otyan cha losan un tagu kan cha byasbyasuycha.

¹⁰ Ngim ha eygew un mangulilan Apu Jesu Kristu achipun maammuwan, ti isun chi umaliyan chi man-aakaw. Ked si mangulilala, maumas chi langit un michisan chi amod un atingey, ked melas cha losan si apuy, ha ilit, seyeg ya cha bituwon ked ulay cha losan un inggew si pita maumas cha. ^{††}

¹¹ Ked gapu ta katla mayam-alan cha losan, simma mambyalilan taku lù? Masapuy'n ichatunyu long-egyu kan Apudyus ya laapudyusan chi mambibiyegyu. ¹² Si man-uuwayan taku si gumatngan chi eygew Apudyus, koon taku losan un kabyeeyan taku ti achipun mabyeyeg ked gumatong. Si hachi'n eygew, siya masgobyen ya mayam-alan cha inggew ud langit, ked melas si apuy cha losan. ¹³ Ngim chitaku, lamlamaon taku ingkarin Apudyus un baru'n langit ya baru'n pita un inggewan cha lalintog. [‡]

[†] Psalm 90:4 ^{††} Ha liigili si uchum un manuscript si ugud un Greek ha pita ya losan un inggew ked lappuncha. [‡] Isaiah 65:17, Revelation 21:1

¹⁴ Ked bubuyunku un ay-ayatok, si manguuwayanyu si hachi'n eygew, ipapatiyu kabyeeyanyu ta mam-peykas kayu un lappun machillawanyu ya mallin-awa somsomokyu si sangwalala. ¹⁵ Laalus si Apudyus ked ibilangyu kilaalusla'n wayayu un illidchola taplu matatagu kayu. Siya bo insuyat sulud taku'n Paul kan chikayu gapu si laingla un illidchon Apudyus kan siya. ¹⁶ Si losan un suyatla mipanggop si alla, katla pin-ala ipasomsomok. Awed cha uchum un insuyatla un mansukun un maawatan, ked ob-obsoncha chi ustu'n piola'n uguchon ti lappun ammucha ya lakapsut chi pammaticha'n tagu un isun cha pin-an cha uchum koon si liigilin ugud Apudyus. Ked siyad kooncha machusaan-cha si ing-inggala.

¹⁷ Ked chikayu'n bubuyunku'n ay-ayatok, ilaaggam-muyu alla. Ked an-allechenyu ta achi kayu maallilaw si boko-bokon un tudtuchun cha tagu'n achipun tumungpey si lintog ked makaan kayu si bibiyu'n kasasaedyu kan Apudyus. ¹⁸ Ngim chumakey kayu si kachegu ya pallakaammu kan Jesu Kristu un Apu taku ya Malagu kan chitaku. Ipangatu ya ichaychayaw taku si Kristu, si sala ya si ing-inggala! Amen.

1 John

Ha Mataguwan Un Ugud

(2Pe. 1:16-18)

1 Ha alla'n suyatmi kan chikayu, awed chi ibyegami mipanggop si hachi'n kalancha'n Ugud un siya mampeypuwan chi biyeg un mallalayun. Sigud un illiinggew kan Apudyus un Ama si chamchamu'n chaampun chi lubung makwaan, ngim lambyalin tagu ot illinggew si alla'n pita, ked intullongmi siya'n ustu. Chingngeymi bo ugudla ya ilappachenmi bo long-egla. ³ Ked cha hachi'n intullongmi ya chingngeymi, ipakaammumi kan chikayu ta mitipug kayu kan chikami ya makatimpuyug kami kan Apudyus un Ama taku ya si Jesu Kristu un Alakla. ⁴ Ked ha mangisuyatanmi kan cha alla, taplu miyustu-ustu galas taku.

Si Apudyus Chi Silaw

(Jhn. 1:4;8:12;9:5;12:46;Rom. 3:10-20)

⁵ Allaya chingngeymi si hachi'n Alak Apudyus ked ipakaammumi kan chikayu: Si Apudyus chi silaw, ti lappun pulus pangot kan siya. ⁶ Ked lu ibyega taku un lakatimpuyug taku kan siya ngim iinggew taku si manggikbot, mantuntulli taku, ti achipun mitimbuyuy chi katatagu taku si katuttuwaan. ⁷ Ngim lu iinggew taku si padcha un isun Apudyus, bibiyu makatimpuyugen taku kan cha susulud taku'n mamati ked machuysan taku kan cha losan un byasuy taku mipagapu si chayan Jesus un Alakla.

⁸ Lu kalan taku un lappun byasuy taku, tuntulliyen taku long-eg taku ked makaan chi katuttuwaan kan chitaku. ⁹ Ngim lu ipudlu taku cha byasuy taku kan Apudyus, pakawalola ya peykasola chitaku kan cha losan un kilalawwing. Ti si Apudyus ked mantegochen ya ustu-ustu pin-ala koon. ¹⁰ Ngim lu kalan taku un achipun taku lambyasuy, mambyalilon taku si Apudyus matuli, ked achipun limuya cha ugudla si somsomok taku.

Si Jesu Kristu Malakchey Kan Chitaku

(Jas. 2:14-19)

2 Ha panggopku'n maluyat kan chikayu'n imbilangku'n aalaku, ta achi kayu makabyasuy. Ngim lu awed makabyasuy, awed si Jesu Kristu un lappun byasuy la un siya malakchey kan chitaku kan Apudyus un Ama. ² Si Kristu langikayu si chusan cha byasbyasuy taku taplu mapakawan taku, ked chakampun un abus cha byasuy taku ngim cha byasuy'n cha losan un tagu.

Cha Bilin Apudyus

³ Lu tuttuwaan taku cha bilin Apudyus, sigulachu'n ammu taku si Apudyus. ⁴ Ked lu awed mangibyega un ammula si Apudyus ngim achipunla tuttuwaan cha bilinla, siya ked matuli ya achipun lummamut chi katuttuwaan kan siya. ⁵ Ngim ha maluttuwa si ugud Apudyus, lappun mangku'angan chi ayatla kan siya. Ked lu awed mangibyega un litimpuyug kan Apudyus, masapuy'n tuyachola ugalin Jesu Kristu. Ked lu kamatchi koon taku, hachi maligulachuwan taku un tuttuwaan litimpuyug taku kan Apudyus.

⁷ Bubuyunku'n ay-ayatok, ha alla'n bilin un isuyatku kan chikayu, chakampun un kàichatu, ngim chachaan un bilin un laatod kan chikayu si chamchamu, hachi'n bilin un chingchingngeyyu. ⁸ Ngim kamad kàichatu alla'n bilin ti lalàila'n ustu-ustu'n latungpey si killingwan Jesus ya ulay bo mambibiyegyu si sala. Ti alla'n umakikit chi pangot ked lumilalilang chi ustu-ustu'n silaw.

⁹ Lu awed mangibyega'n iinggew si padcha ngim lawingola suludla'n lamati, sissiya'n iinggew si pangot. ¹⁰ Ngim ha mangay-ayat si suludla'n lamati iinggew si padcha, ked lappun kan siya gapun chi makabyasuyan cha uchum. ¹¹ Ngim ha mallawing si suludla'n mamati, pangot chi iinggewala ya malitidchayalala, ked lappun ammula si ayala ti kiluyap chi pangot.

¹² Chikayu'n imbilangku'n aalaku, maluyatak kan chikayu, ti lapakawan cha byasuyyu mipagapu kan Kristu. ¹³ Chikayu bo'n aamma, maluyatak kan chikayu ti ammuyu siya un sigud un illiinggew malipud si chamchamu. Ya chikayu bo'n babbaru, maluyatak kan chikayu ti illogyu si Satalas.

¹⁴ Ikasinku ibyega gapun chi maluyatak kan chikayu. Chikayu'n imbilangku'n aalaku, laluyatak kan chikayu ti ammuyu Ama taku. Chikayu bo'n aamma, laluyatak kan chikayu ti ammuyu siya un sigud un illiinggew malipud si chamchamu. Chikayu bo'n babbaru, laluyatak kan chikayu ti mangkoschey kayu ya limuya ugud Apudyus si somsomokyu ya illogyu si Satalas.

¹⁵ Achiyu ayaton cha lailubungan un sumupling si pion Apudyus ya cha inggew si lubung. Ti lu ayatonyu cha alla'n byaleg, lappun bò ayatyu kan Apudyus un Ama taku. ¹⁶ Ti cha losan un lailubungan, un isun cha lawwing un ugali un sigud un pipion chi long-eg taku, cha alla'n aguman cha itutullongcha, ya ipas-pasweycha cha bilaklangcha ya kasasaedcha, ked

† Chuwa piola'n uguchon: lappun kan siya chi mampabyasuy kan cha kadwala ya lappun mampabyasuyala udchi.

chakampun un Apudyus un Ama taku lampeypuwan-cha ngim lampeypucha si alla'n lubung. ¹⁷ Ked ha alla'n lubung ya cha losan un kilalawwing un aguman cha tagu, mangkiged. Ngim ha pin-a mangwa si pion Apudyus, awed kan siya biyeg un mallalayun.

Cha Kabusuyn Kristu

(2Th. 2:1-12)

¹⁸ Aalakku, chancheli alungus chi lubung! Ked chingngeyyu un umali kalancha'n kabusuyn Kristu. Ked si sala, lummoswa cha achu'n kabusuyn Kristu, ked hachi mangammuwan taku un chancheli umaliyala kasin. ¹⁹ Cha hachi'n kabusuyla, litipugcha kan chitaku si sin-eygew, ngim chakampun un tut-tuwan kadwa taku'n mamati, siya gapun tilelancha chitaku. Lu kadwa taku chicha, intuyutuyuy cha otyan un iinggew kan chitaku. Ngim summilacha taplu mipaila un lappun kan chicha ustu'n mankadwaan taku.

²⁰ Ngim chikayu, awed chi Ispiritun Apudyus kan chikayu un illidchon Kristu, ked ammuyu losan chi katuttuwaan. ²¹ Ha panggopku'n laluyat kan chikayu, chakampun un gapu ta achipunyu ammu katuttuwaan, ngim gapu ta ammuyu, ya ammuyu bo un lappun tuli un mampeypu si katuttuwaan.

²² Silu lù chi latuli? Ha mangibyega'n chakampun un Kristu si Jesus. Siya ked kabusuyn Kristu, ked chakampun si abus chi Alak Apudyus chi achipunla bigbigon ngim ulay bo si Apudyus. ²³ Ti ha tagu'n achipun mamigbig si Alak Apudyus, achipunla bo bigbigon si Amala'n Apudyus. Ngim ha tagu'n mamigbig si Alak, bigbigola bo Ama.

²⁴ Ked ibyegak kan chikayu, ipapatiyu chingngeyyu malipud si chamchamu ta mimuya si somsomoky. Lu ha chingchingngeyyu malipud si chamchamu limuya si somsomoky, pasig kayu iinggew si Alak ya si Ama. ²⁵ Ked allaya ingkarin Kristu kan chitaku, ha biyeg un mallalayun.

²⁶ Isuyatku cha alla kan chikayu mipanggop kan cha mangan-allilaw kan chikayu. ²⁷ Ngim kan chikayu, iinggew chi Ispiritun Apudyus un illidchon Kristu, ked achipun masapuy'n awed sabyali un mantudtuchu kan chikayu, ti siya mantudtuchu kan chikayu mipanggop kan cha losan. Ked cha losan un itudtuchula, pasig katuttuwaan ya lappun tuntulli. Ked ammanyu tuttuwaon cha hachi, ya iinggew kayu mitimpuyug kan Kristu.

²⁸ Ked chikayu'n imbilangku'n aalakku, iinggew kayu kan siya taplu lateyod kayu ya achipun kayu mabiin kan siya lu mangulin si umali'n eygew. ²⁹ Tuttuwa'n ammuyu un lalintog si Kristu. † Masapuy un ammuyu un aalak Apudyus cha losan un pin-a mangwa si ustu.

Ha Lalintog Un Mambibiyeg Cha Aalak Apudyus

3 Somsomkon taku amod un tagop Ama taku'n Apudyus kan chitaku, ti imbilangla chitaku'n aalakla ked tuttuwa hachi. Ngim cha achipun mamati,

achipuncha bigbigon un chitaku aalak Apudyus, ti achipuncha bigbigon si Apudyus un Ama.

² Bubuyunku'n ay-ayatok, aalak Apudyus chitaku si sala, ngim chaampun taku patunged maawatan chi mambyalilan taku si umali'n eygew. Ngim ammu taku'n si mangulilan Kristu kasin, miyisu taku kan siya ti itullong taku'n ustu-ustu kopyala. ³ Ked cha losan un mallamlama un miyisucha kan Kristu, masapuy'n mampeykas chi biyegcha un isun Kristu.

⁴ Lu silu makabyasuy, siluplingla lintog Apudyus, ti ha byasuy sumupling si lintog. ⁵ Ammuyu un ummali si Kristu utla pita taplu kaalola cha byasbyasuy taku ti siya lappun pulus byasuyla. ⁶ Ked lu silu iinggew kan Kristu, achipunla ituyutuyuy pin-a makabyasuy, ngim ha mangituyutuyuy makabyasuy, achipun lamati kan Kristu ya lappun pulus ammula mipanggop kan siya.

⁷ Chikayu'n imbilangku'n aalakku, allechenyu taplu achi kayu maallilaw. Lalintog chi tagu un mangwa si ustu, un isun Kristu un lalintog. ⁸ Ngim ha mangituyutuyuy makabyasuy, litimpuyug kan Satalas un siya diablo, ti ha diablo, sigud un lakabyasuy malipud si chamchamu. Ked hachi gapun chi ummaliyan chi Alak Apudyus utla pita, taplu yam-alola cha losan un pin-an chi diablo koon. ⁹ Ked ha tagu'n lambyalin alak Apudyus, achipunla ituyutuyuy makabyasuy ti awed kan siya somsomok Apudyus. Ked gapu ta ilalak Apudyus siya, achipun makwa un ituyutuyuy makabyasuy. ¹⁰ Ha mangilasilan taku kan cha aalak Apudyus ya cha aalak chi diablo, kamatla: Ha tagu'n achipun mangwa si bibiyu ya achipunla ay-ayaton chi susuludla, chakampun un alak Apudyus.

Ha Man-aayat Taku Kan Cha Susulud Taku

(1Co. 13; 1Pe. 2:20-25)

¹¹ Allaya chingchingngeyyu malipud si chamchamu: Masapuy'n man-asiayat taku. ¹² Ya masapuy'n achi taku tuyachon chi ugalin Cain, ti si Cain tiluttuwala si Satalas ot pilatoyla suludla'n Abel. Palaggey patoyon chi suludla? Gapu ta pasig lawwing cha angwat Cain, ngim ha angwat suludla, pasig lalintog. †¹³ Ked susulud, achi kayu masmaschaaw lu lalawwingon chikayu kan cha achipun mamati. ¹⁴ Intalu, ti ammu taku un achipun taku misila kan Apudyus un isun chi sin-eygew un lisila taku siya, ngim si sala alla biyeg taku un mallalayun. Ammu taku un tuttuwa hachi, ti ay-ayaton taku cha susulud taku'n mamati. Ha lappun ayatla si asintatagula, isun chi lalattoy. ¹⁵ Ti ha tagu un lalawwingola suludla, isun chi kapapatoy. Ked ammuyu un ha kapapatoy, lappun kan siya biyeg un mallalayun.

¹⁶ Kamatla mangagammuwan taku si tuttuwa'n ayat, inchuyan Jesu Kristu biyegla para kan chitaku. Ked chitaku bo, masapuy'n makasagala taku un mangichuya si biyeg taku para kan cha susulud taku. ¹⁷ Lu awed osà tagu un alla mabyelinla ked itullongla osa'n suludla'n kakkaasi, ngim achipunla kacheguwan, himma ilola'n mangibyega un ay-ayatola si Apudyus?

† Ha uchum un piola'n uguchon si Greek, lalintog si Kristu.

†† Genesis 4:1-8

¹⁸ Chikayu'n imbilangku'n aalakku, ha man-aayat taku kan cha susulud taku, chakampun otyan un ugud taku abus, ngim masapuy'n sipupusu ya mipaila si pin-a taku koon. ¹⁹ Lu kamatchi man-aayat taku, siya mangagammuwan taku un tuttuwa'n aalak chitaku kan Apudyus. Ked mallin-ot taku un umachali kan Apudyus. ²⁰ Ked ulay lu amuyuwan chitaku si som-somok taku, ti lapotpotog si Apudyus lu ha somsomok taku ked ammula losa-losan mipanggop kan chitaku.

²¹ Ked bubuyunku'n ay-ayatok, lu achipun umamuyu somsomok taku, lateyod taku un malluwalu kan Apudyus. ²² Ked idchola ulay silu kochewon taku kan siya, ti tuttuwaon taku cha bilinla ya siyad koon taku cha mampagalas kan siya. ²³ Ked allaya bilinla kan chitaku: masapuy'n mamati taku si ngachen Jesu Kristu un Alakla ya man-asiayat taku un siya imbilin Kristu kan chitaku. ²⁴ Cha losan un maluttuwa kan cha bilin Apudyus, iinggew kan Apudyus ked iinggew bo si Apudyus kan siya. Ked ha mangagammuwan taku un iinggew si Apudyus kan chitaku, ammu taku mipagapu si Ispiritu un illidchola un iinggew kan chitaku.

Ha Mangilasilan Taku Si Tuttuwa Ya Tuntulli

4 Bubuyunku'n ay-ayatok, achiyu patiyon cha tagu'n mangibyegbyega un awed kalu Ispiritun Apudyus kan chicha. Ngim paloklokanyu yan lu tuttuwa'n si Apudyus chi lampeypuwan chi hachi'n ispirititu. Ti ummachu cha tuntulli'n propeta un lummoswa utla lubung. ² Kamatla mangilasilanyu lu tuttuwa'n Ispiritun Apudyus: Lu bigbigola un ummali si Jesu Kristu utla pita un lambyalin tagu, awed kan siya Ispiritu un lampeypu kan Apudyus. ³ Ngim lu achipunla bigbigon un lambyalin tagu si Jesus, lappun kan siya Ispiritu un lampeypu kan Apudyus. Ngim lampeypu si kabusuyn Kristu ispirititu un awed kan siya. Chingchinggeyyu un ummali hachi'n kabusuyn Kristu, ked awed utla lubung.

⁴ Ngim chikayu'n imbilangku'n aalakku, uwa chikayu kan Apudyus ked illogyu cha silan-propeta, ti ha Ispiritun Apudyus un awed kan chikayu ked mallakabyelin lu si Satalas un mangituray kan cha achipun mamati. ⁵ Cha alla'n silan-propeta, chicha cha tagu un ha ugalicha suyutoncha cha lailubungan un sumupling si pion Apudyus, ked ha itudtuchucha, cha mitimbuyuy si ugalicha, ked cha achipun mamati pioncha'n chongyon chicha. ⁶ Ngim chitaku uwan Apudyus, ked cha mangagammu kan Apudyus, pioncha'n chongyon chi itudtuchu taku, ngim cha chakampun un uwan Apudyus, issancha'n chongyon chitaku. Ked hachi mangagammuwan taku lu himma lampeypuwan chi itudtuchucha, ha Ispiritun Apudyus un puun chi katuttuwaan willu Satalas un puun chi tuntulli.

Ha Man-aayat Apudyus

(1Co. 13)

⁷ Bubuyunku, man-asiayat taku ti si Apudyus chi puun chi ayat. Ked ha mangay-ayat kan cha susuludla, lalaweg un siya ked alak Apudyus ya ammula si

Apudyus. ⁸ Ngim ha tagu'n lappun ayatla, lappun teyon ammula kan Apudyus ti si Apudyus ked ayat. ⁹ Ked ha ilon Apudyus un langipaila kan chitaku si man-aayatla, imbuunla ossaan un Alakla si alla'n pita taplu makatagu taku kan siya si ing-inggala mipagapu kan siya. ¹⁰ Kamatla tuttuwa'n ayat: Chakampun un ha man-aayat taku kan Apudyus ngim ha man-aayatla kan chitaku ya langibuulala si Alakla ta mapakawan cha byasbyasuy taku.

¹¹ Bubuyunku'n ay-ayatok, lu kamatla man-aayat Apudyus kan chitaku, masapuy'n man-asiayat taku. ¹² Lappun tagu si langitullong kan Apudyus ngim lu man-asiayat taku, iinggew si Apudyus kan chitaku ked maila si biyeg taku chi ayat Apudyus un lappun mangkuyangala.

¹³ Ha mangagammuwan taku un iinggew taku kan Apudyus ya iinggew bo si Apudyus kan chitaku, ti illidchola Ispiritula kan chitaku. ¹⁴ Ked chikami, intullongmi si Jesus kan sistiguwanmi un imbuun Apudyus chi Alakla utla pita ta siya Malagu kan cha tagu. ¹⁵ Ked lu silu mamigbig un Alak Apudyus si Jesus, iinggew si Apudyus kan siya ya iinggew bo siya kan Apudyus. ¹⁶ Ked tilagammu taku ya mamati taku si ayat Apudyus kan chitaku.

Si Apudyus ayat, ked iinggew kan Apudyus chi mangay-ayat kan cha suludla, ked iinggew bo kan siya si Apudyus. ¹⁷ Ked lu kamatchi man-aayat taku, machogchog-an inggala lappun mangkuyangala ked lappun umogyatan taku si hachi'n eygew un manguisan Apudyus kan cha losan un tagu, ti mitimbuyuy chi mambibiyeg taku kan cha ugalin Kristu. ¹⁸ Lu awed ayat taku kan Apudyus, lappun pulus ogyat taku, ti ha ayat un lappun mangkuyangala, kaalola ogyat. Ti ha leypuwan chi ogyat, malosomkan si chusan Apudyus. Ked lu silu umogyat, langkuyang chi ayatla.

¹⁹ Man-asiayat taku ti ummun-ula un ilay-ayat chitaku kan Apudyus. ²⁰ Lu awed mangibyega un ay-ayatola si Apudyus ngim lawwingola bo suludla, ked matuli. Ti lu achipunla ayaton chi suludla un itutullongla, ma in-ilola'n mangayat kan Apudyus un achipunla intullong. ²¹ Allaya imbilin Apudyus kan chitaku: Lu silu mangay-ayat kan Apudyus, masapuy bo'n ayatola cha susuludla'n mamati.

Ha Mangyogen Taku Si Sumusupling Kan Apudyus

5 Cha losan un mamati un si Jesus chi Kristu un imbuun Apudyus utla pita, ked alak Apudyus. Ked lu silu mangay-ayat si Ama, ay-ayatola bo aalak chi Ama. ² Ked lu ay-ayaton taku si Apudyus ya tuttuwaon taku cha bilinla, hachi mangagammuwan taku un ay-ayaton taku bo cha aalak Apudyus. ³ Ti ha mangay-ayaton taku kan Apudyus, siya maluttuwaan taku kan cha bilinla. Ked cha bilinla, chakampun un mansigeb un tuttuwaon, ⁴ ti cha losan un alak Apudyus, eygoncha cha kilalawwing utla lubung un sumupling kan Apudyus. Ked ha pammati taku kan Jesu Kristu, siya mangyogen taku. ⁵ Abus cha mamati kan Jesu Kristu

un Alak Apudyus chi makaeyog kan cha kilalawwing utla lubung.

Ha Maluttuwaan Kan Jesu Kristu

⁶ Hachi'n ummaliyan Jesu Kristu utla pita, awed cha tiyu un maluttuwaan un siya Alak Apudyus. Ha umula, hachi'n lampabunyagela si chelum. Ked ha mikadwa, ha libukbukan chi chayala si latoyala. Ked ha mikatlu, ha Ispiritu Santu, ked tuttuwa cha losan un ibyegala. Cha alla'n tiyu, mantitimbuyuy cha pioncha'n ibyega mipanggop kan Jesu Kristu. ⁹ Lu awed malistigu, tuttuwaon taku ngim lapotpotog chi mansisistigun Apudyus, ti sigulachu'n tuttuwaon taku cha imbyegan Apudyus mipanggop si Alakla. ¹⁰ Ked ha mamati si Alak Apudyus, limuya si somsomokla hachi'n silistiguwan Apudyus mipanggop si Alakla. Ngim ha achipun mamati si imbyegan Apudyus, mambyalilola si Apudyus matuli, ti achipun mamati si imbyegan Apudyus mipanggop si Alakla. ¹¹ Ked ha insistigun Apudyus, illidchola kan chitaku biyeg un mallalayun, ked leypu alla'n biyeg kan Alakla. ¹² Ha tagu'n litimpuyug si Alak Apudyus, awed kan siya biyeg un mallalayun. Ngim ha tagu'n achipun litimpuyug si Alak Apudyus, lappun kan siya biyeg un mallalayun.

¹³ Ha langisuyatak kan cha alla kan chikayu'n mamati si ngachen chi Alak Apudyus, taplu agammuwonu un awed kan chikayu biyeg un mallalayun. ¹⁴ Ked mantegod taku un umachali kan Apudyus ti lu silu kochewon taku kan siya, lu mitimbuyuy si piola, chongyola chi-

taku. ¹⁵ Ked lu ammu taku un chongyola cha chawaton taku, ammu taku un lagamput taku maaya cha kinchew taku kan siya.

¹⁶ Lu maila taku sulud taku un makabyasuy, un chakampun si misilaala kan Apudyus, iluwalu taku kan Apudyus ta pakawalola ya idchela siya si biyeg un mallalayun. Ngim awed chi byasuy un ha mambyalagela misilaan kan Apudyus, ked chakampun un ibyegak un masapuy iluwaluwan taku katchi un tagu ta mapakawan. ¹⁷ Tuttuwa'n losan un lawwing un koon ked byasuy, ngim awed chi byasuy'n makwan mapakawan taplu achipuncha mipoooy si machusaan un lappun kigedla.

¹⁸ Ammu taku un lappun alak Apudyus un ituuyu-tuyuyla mambyasbyasuy, ti seyaklibyen chi mismu'n Alak Apudyus siya ked achipun si Satalas makatikchin kan siya.

¹⁹ Ammu taku bo un aalak chitaku kan Apudyus, ngim cha tagu'n achipun mamati si Satalas chi mangituray kan chicha.

²⁰ Ya ammu taku bo un ummali Alak Apudyus utla pita ked lilawagela somsomok taku taplu ammuwon taku tuttuwa'n Apudyus. Ked litimpuyug taku kan siya un tuttuwa'n Apudyus ti litimpuyug taku si Alakla un si Jesu Kristu. Siya tuttuwa'n Apudyus ya siya lampeypuwan chi biyeg un mallalayun.

²¹ Ked chikayu'n imbilangku'n aalaku, masapuy'n al-lachenyu cha silan-apudyus.

2 John

¹ Sakon si John un pallakayonyu'n mamati, allaya suyatku kan sika'n ila un pililiyan Apudyus ya cha aalaklu. Tuttuwan ay-ayatok chikayu, ya chakampun un abusak si mangay-ayat kan chikayu ti ulay bo cha losan un langagammu si katuttuwaan. ² Ti hachi'n katuttuwaan un awed kan chitaku, ked ichagasla iinggew kan cha chitaku ing-inggala.

³ Sapay otyan ta kacheguwan, kaasiyan ya palinawaon chikayu kan Ama taku'n Apudyus ya si Jesu Kristu un Alakla ta ammuwon taku katuttuwaan ya man-asiay-ayat taku.

⁴ Amod chi galasku si laammuwak un tiluttuwan cha uchum un aalaklu katuttuwaan un imbilin Ama taku'n Apudyus kan chitaku. ⁵ Ked ha chawatok kan sika, potpotgok un ila, masapuy'n man-asiayat taku. Ha allaya'n ibyegak, chakampun si baru'n bilin, ngim sigud un bilin Apudyus kan chitaku malipud si chamchamu. ⁶ Ha ustu-ustu'n man-aayat taku, siya maluttuwaan taku kan cha bilinla. Ked ha bilinla un chingchingney taku malipud si chamchamu, kalala un masapuy'n man-asiayat taku.

⁷ Achu cha tagu'n lummoswa si sala un pin-a manallilaw kan cha tagu. Cha tagu'n achipun mamigbig un ummali si Jesu Kristu un lambyalin tagu. Cha katchi'n tagu, mangallilaw ya kabusuyn Kristu. ⁸ Ked allechenyu ta achipun matayak cha kilawachiyu, ngim maayayu cha gunggulayu.

⁹ Ulay silu'n tagu, lu achipunla suyuton chi intudtuchun Kristu, ngim chog-ala, achipunla ammu si Apudyus, Ngim ha mangituytuyuy un sumuyut si intudtuchun Kristu, si Apudyus un Ama ya si Jesu Kristu un Alakla iinggew kan siya. ¹⁰ Ked lu awed umali kan chikayu un sabyali itudtuchula, achiyu mangiliyon si byeyoyyu kan achiyu pakumustaon. ¹¹ Ti cha mamangili kan cha katchi'n tagu, isun chi makakopyacha kan cha lawwing un koola.

¹² Achu cha piok un ibyega kan chikayu, ngim achipunku pion un igili si allaya'n suyatku ti lamlamaok un geggakayon chikayu ked hachi asik manguguguchen taplu ustu-ustu'n maganggalasan taku.

¹³ Pakumustaon chikayu kan cha alla'n aalak cha susulud utla un pililiyan bo Apudyus.

Hachi abus un ibyegak.

3 John

1 Suludku'n Gaius un ay-ayatok:
 Allaya suyatku kan sika, sakon si John un palakayonyu'n mamati.

² Biyunku'n ay-ayatok, ilulluwaluk ta bibiyu biyeglu ya mallin-awaka un isun chi kilapakchot chi pammamtim.

³ Amod chi galasku si gummatngan cha uchum un susulud taku ked ilug-uggudcha un ipapatim un popotpotan chi katuttuwaan. Tuttuwa un suysuyutom chi katuttuwaan. ⁴ Lappun uchum si mampagalas kan sakon lu achi abus chi mangngeyak un suysuyuton cha aalakku katuttuwaan.

⁵ Biyunku'n ay-ayatok, patunged bibiyu kachawiyam kan cha susulud taku'n ummiyan utlat, ti ulay lu kailicha, bibiyu lammamangilim kan chicha. ⁶ Ked ilug-uggudcha kan chikami'n mamati un pin-a manchetchetong utla mipanggop si man-aayatlu kan chicha. Ked bibiyu lu pasiglu chicha tuyungan si mambyaatancha ti siya lumbong un makaay-ayu kan Apudyus. ⁷ Ti lambyaatcha gapu ta mansimbicha kan Kristu. Achipuncha mangkocheu si tuyung cha tagu'n achipun mamati. ⁸ Ked chitaku'n mamati, masapuy mangtod taku si kasapuyan cha kamatchi'n tagu taplu makakawachi taku kan chicha un mangipakaammu si katuttuwaan.

⁹ Illingew chi insuyatku kan chikayu'n mamati un pin-a manchetchetong utlat, ngim achipun Diotrephes

biligbig chi kalobbonganmi. Piola un siya abus chi mangipangpangu. ¹⁰ Ked lu umaliyak utlat, ibyegak cha lawwing un kokòola, un amod cha mallilikudla kan chikami. Achipun maplok si hachi, issala bo'n mangiliyon cha susulud taku'n mamati. Ked ipalitla cha mamangili kan chicha, ya peyyawola chicha si simbyaan!

¹¹ Biyunku'n ay-ayatok, achim tuyachon cha lawwing, ngim siyad tuyachom cha bibiyu'n kopya. Lu silu mangwa si bibiyu, si Apudyus chi singkuwa kan siya. Ngim lu silu mangwa si lawwing, lappun ammula kan Apudyus.

¹² Ngim si Demetrius, patunged bibiyu cha ilug-uggud cha tagu mipanggop kan siya. Ha katuttuwaan chi mampaloklok kan siya. Ulay bo chikami, paloklokanmi un bibiyu siya, ked ammum un tuttuwa ibyegbyegami.

¹³ Achu cha piok un ibyega kan sika, ngim achipunku pion un igili si allaya'n suyatku. ¹⁴ Ked lamlamaok un achipun mabyeyeg ked itullongku sika, ked hachi manug-ugguchenta.

¹⁵ Sapay otyan ta palin-awaon Apudyus chikayu. Pakumustaon chika kan cha losan un biyunlu utla. Pakumustaom yan sin-ossaon cha biyun taku utlat. Hachi abus un ibyegak.

Jude

Ha Luglugin Chi Suyat

1 Sakon si Jude un osa'n mansimbi kan Jesu Kristu ya sulud James. Allaya suyatku kan chikayu un ilayagen ya ay-ayaton Apudyus un Ama, ya aadchugen Jesu Kristu.

² Iluwaluk ta chogchog-an Apudyus chi kachegula kan chikayu, palin-awaola cha somsomokyu, ya chogchog-ala bo man-aayatla kan chikayu.

Ha Panggop Chi Suyat Ya Pin-an Chi Tuntulli'n Mistulu Koon

³ Potpotgok un susuludku, mallagpotak un maluyat kan chikayu mipanggop si mataguwan taku losan un mamati. Ngim kasapuyan un maluyatak kan chikayu, ta ipapatiyu malakcheyanyu si pammatiyu un laming-pingsalon Apudyus illidchon kan cha tagula. ⁴ Ti achipunyu mailasilan un allat cha aginsusuyu un litipug kan chikayu un lappun somsomokcha kan Apudyus. Ti paspasantancha katuttuwaan mipanggop si kachegun Apudyus. Us-useyoncha ugud Apudyus un maleincha si kokooncha un lawwing. Achipuncha bigbigon si Jesu Kristu un ossaan un Mistulu ya Apu taku. Ha machusaancha labyeyeg un impakaammun chi liigili un ugud Apudyus si awi.

Ha Lalusaan Apudyus Kan Cha Lakabyasuy Si Sineygew

⁵ Ulay lu sigud un ammuyu cha laklakwa si awi, piok un ikasin ipasomsomok kan chikayu chi in-ilon Jesus un lagalu kan cha galak Israel malipud Egypt. Ngim lagamput pun, liyam-anla cha achipun lamati kan siya. ⁶ Somsomkonyu cha angheles un achipuncha inchagas illiingew si sigud un kasasaedcha ngim tilelancha us-tu'n igewcha. Ti impupuk Apudyus chicha si manggikgikbotan. Lichagascha lakawayan inggala si gumatngan chi eygew un manguisala kan chicha. ⁷ Somsomkonyu'd Sodom ya Gomorrah ya cha lampalikwos un ili. [†] Lakabyasuycha si chegchegas ya siyad pin-acha kingwa pipion chi long-egcha. ^{††} Ked laklak-amoncha chusan Apudyus kan chicha un mallalayun un apuy un gumilgillaub un achipun maksop. Liya otyan chi mansampayan taku.

[†] Genesis 19:1-24 ^{††} Ha uchum kalancha angheles, lakasuy-opcha kan cha byebyai utla pita. Itullongyu si Genesis 6:2-4 ya 2 Peter 2:4

Ha Ugalin Cha Pin-a Mangisuyu Si Tuntulli

⁸ Kamatchi bo cha pin-acha im-impon cha alla'n tagu, pin-acha koon cha byasuy un malimok si long-egcha. Achipuncha potgon cha turay Apudyus, ya am-amsiwoncha cha machaychayaw un angheles. ⁹ Ulay si Michael un pangat cha anghel, achipunla killingwa kamatchi. Ti ulay chi lansubogencha kan chimunyu mipanggop si mangaya si lecheg Moses, achipun lanugud si lawwing. Ngim ha imbyegala, "Kiged Apudyus un malubngey kan sika." ^{†††} Ngim cha alla'n tagu, byayangla uguchoncha'n lawwing kan cha byaleg un achipuncha maawatan. Cha byaleg un sigud un am-mucha, isun chi sigud un liklan cha atap un ayam, ked cha alla manyam-an kan chicha.

¹¹ Kadchegu cha alla'n tagu! Ti tiluyedcha killingwan Cain. ^{††} Ked gapu si kilaagumcha si pilak, bilay-ancha un ichayan chicha si lawwing un angwat un isun Balaam. ^{††} Ya tiluyedcha bo byasuyn Korah un achipunla tiluttuwa si Moses, ^{†††} ked machuchusacha un isun Korah.

¹² Cha alla'n tagu un pin-a makakan kan chikayu chumimokcha gapu ta leyawotcha ya kabibincha ti mabu-ubuukcha. Siyad somsomkoncha abus chi long-egcha. Isucha libuu un miyangi-angin un lappun uchenla, ya kayu'n achipun mamunga ulay lu timpun chi mam-bubunga, latoycha'n ustu-ustu ti labyegutcha. ¹³ Isucha kaog-ogyat un challuyun si byebyey un peyoswaola cha mantetebuteb un kaisaw un kabibiin un angwata. Isucha bo cha malungachungaw un bituwon un inyaallan Apudyus chi manggikgikbotan un inggewancha si ing-inggala.

Ha Impadtun Enoch Mipanggop Si Makuisancha Ya Kachusaancha

¹⁴ Si Enoch un mikapitu'n lolap kan cha galak Adam, impadtula si awi machusaan cha kamatchi'n tagu un kalala, "Ilanyu, umali Apu un kadwala cha kalibu-libu'n anghelesla. ¹⁵ Ta kuisola cha losan ya chusaola cha malagbyasuy un lappun Apudyuscha gapu kan cha losan un lawwing un killingwacha ya cha losan un kilokobot un imbyegacha si laluplingancha kan siya."

¹⁶ Cha alla'n tagu, pasigcha umingu-inguk ya lappun mat-opancha. Ya siyad pin-acha koon cha byayangla'n lawwing un pipion chi long-egcha. Isaysayawcha long-

[†] Daniel 10:13, 21, 12:1 ^{††} Genesis 4:1-8, 1 John 3:12 ^{†††} Numbers 22-24, 31:16, 2 Peter 2:15-16 ^{††††} Numbers 16:1-35

egcha ya pin-acha soysoygen cha tagu taplu makwa'n eyancha pioncha.

Ha Impadtun Cha Apostoles Un Lumoswa Cha Aginapati

¹⁷ Ngim chikayu'n potpotgok un bubuyun, somkonyu cha impadtun cha apostoles kan Jesu Kristu un Apu taku. ¹⁸ Kalancha kan chikayu, "Lu chumtong chi alungus chi timpu, lumoswa cha mangam-amsiw kan chikayu. Cha alla'n tagu un siyad pin-acha suy-suyuton cha lawwing un pipion chi long-egcha." ¹⁹ Cha kamatchi'n tagu, mangmangwacha si mansisilaanyu. † Siyad mangituray kan chicha cha lailubungan ya lap-pun Ispiritun Apudyus kan chicha.

Ha Tudtuchu Kan Cha Mamati'n Suyutoncha Ustu'n Suysuyu Ya Kopya

²⁰ Ngim kan chikayu un potpotgok un bubuyun, ipap-atiyu man-asipapigsa si mampeykas un pammatiyu.

† *Ha uchum un piolan uguchon si Greek. Chicha mangisila si long-egcha kan chikayu.*

Malluwalu kayu mipagapu si pallakabyelin chi Ispiritun Apudyus. ²¹ Popotpotanyu ayat Apudyus, si mangu-uwanyu si kachegun Apu taku'n Jesu Krisu un mangatod kan chikayu si biyeg un mallalayun.

²² Tuyunganyu cha manchuwa-chuwa pammaticha. ²³ Ya taguwonyu cha uchum un achipun mamati un isun chi lapsutonyu chicha si apuy. Ya kacheguwanyu cha uchum un mambyasbyasuy, ngim sangaonyu cha lawwing un angwacha ti isucha kiisaw un makamansa.

Ha Luwalu Ya Paminchisyun

²⁴ Machaychayaw otyan si Apudyus un mangay-ayyuwan kan chikayu taplu achi kayu makabyasuy. Siya mangichateg kan chikayu un mampeykas ya amod chi galasyu si sangwalanla. Os-ossaan si Apudyus un Malagu kan chitaku mipagapu kan Jesu Kristu un Apu taku, uwala kilachayaw, kilangatu, kilabyelin ya turay malipud si sin-eygew, si sala ya si ingingala. Amen.

Revelation

Un Makwa

1 Ha allaya'n liblu, ked mipanggop si impakaam-mun Apudyus kan Jesu Kristu un makwa si umali'n eygew. Ilulan Jesu Kristu impakaammu taplu maawatan cha losan un mansimbi kan siya cha makwa si umali'n eygew. Achipun mabyeyeg ked makwa cha alla losan. Ha in-ilon Jesu Kristu un langipatigammu kan John un mansimbi kan siya, ked imbuunla anghel un mangibyega kan siya. ²Ot imbyegan John cha losan un intullongla ya chingngeyla. Ked ha allaya'n liblu langigilyala si ugud Apudyus un tilakcheyan Jesu Kristu. ³Ked binchisyulan Apudyus chi tagu'n mambyasa si sangwalan cha uchum, ya mabinchisyulan bo cha losan un manchongey lu tuttuwaoncha ibyegbyegala, ti achipun mabyeyeg ked makwa cha alla losan!

Ha Laluyatan John Kan Cha Mamati Si Pitu'n Ili

⁴Sakon si John. Allaya suyatku kan chikayu'n mamati un pin-a manchetchetong si pitu'n ili si probinsiyan chi Asia.

Si Apudyus, sigud un illinggew ulay si chamchamun cha losan, ya pasig iinggew, ulay si sala ya si ing-ing-gala. Ked otyan ta tuyutuyungan chitaku losan kan Apudyus ya palin-awaola somsomok taku losan, ya ha Ispiritula un pitu'n kalasi kalobbongala, un pasig iinggew si sangwalan Apudyus un Ap-apu, ⁵ya si Jesu Kristu bo un malagpati un mangipatigammu si ibyegan Apudyus. Si Jesu Kristu kaulaan un ummuli latagu kan cha latoy, ya siya bo mangituray kan cha losan un ari utla lubung. [†]

Ya si Jesu Kristu, amod chi ayatla kan chitaku, ked ha latoyala un libukbukan chi chayala lanwayawayaala kan chitaku, ti isun chi imbyabyayud chitaku si byasuy, ⁶ya impatila chitaku si mampangatala, lambyalilola bo chitaku pachi un mansimbi kan Amala'n Apudyus. ^{††}Ked chaychayawon taku si Jesu Kristu un kangatuwan ya mallakabyelin un manturay si ing-inggala! Amen.

⁷Somsomkonu allaya: Kasin umali si Jesu Kristu un manggagawa si libuu, ked losan cha tagu itullong, ulay cha hachi'n lallut-uk kan siya. Ked losan cha tagu si kaili-ili mamayogpog si ogyatcha si umaliyala ti hachi machusaanacha. Ked sigulachu'n makwa cha alla!

⁸Kalan Apudyus un mallakabyelin, "Sakon chi Alpha un luglugu ya sakon bo Omega un alungus cha losan,

ti sigud un illinggew siya si luglugin cha losan ya awed bo si sala ya iinggew bo si ing-inggala." [‡]

Ha Lampain-an Kristu Kan John

⁹Sakon si John un suludyu, biyunku chikayu un mangiyalu-alus si maligligatan taku gapu si lamatiyan taku kan Jesu Kristu, ya biyunku bo chikayu si mipatiyan taku si mampangatan Apudyus, ulay awechak si sala utla Patmos un osa'n ili un langgagawa si byey-byey. Illiyoyak utla gapu si langitudtuchuwak si ugud Apudyus ya katuttuwaan un impatigammun Jesu kan sakon. ¹⁰Osa'n Chuminggu un manchaychayawan kan Apudyus, awed chi impain-ilop chi Ispiritun Apudyus kan sakon, ked awed chi chingngeyk un chakey'n ginga un isun chi tangguyub un lituptup si ochogek. ¹¹Ot kalala kan sakon, "Isuyatlu losan cha mipaila ya mipadngey kan sika, ta ipaw-itlu kan cha mamati un pin-a manchetchetong si pitu'n ili un Ephesus, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardis, Philadelphia ya Laodicea."

¹²Lantuwiliyak pun un mangitullong si hachi'n makaug-uggud kan sakon, intullongku pitu'n papattayan chi pagsilawan, un pasig byalituk. ¹³Ked illinggew chi osa'n langgagawa un isun chi tagu'n malagolagoyon chi silupla ya libyalikis chi bilalituk un taked si biyukungla. ¹⁴Ked ha buukla, amod chi putilakla un isun chi kapas. Ya ha atala bo, isun chi byaya. ¹⁵Ked ha chepanla, mansilisiling un isun chi bilunsi un labosey. Ked ha gingala, isun chi alaas chi tumeteub un chelum. ^{‡16}Ked ha machuwalan un imala, ilooglela pitu'n bituwon. Ked ha tupokla, lummoswa manta-chom un sabli un lansupang chi tachomla. Ked ha lupala, mansiling un isun chi seyan ilit chi kilapigsala.

¹⁷Ked si hachi'n langitullongak kan siya, lalitwechak si sangwalanla un isuk chi latoy si amod un ogyatku. Oli pun iloglela sakon si chuwalan un imala, ot kalala, "Achika umogyat! Sakon chi luglugin cha losan, ya sakon bo alungus cha losan." ^{‡18}Sakon si Apudyus un lappun matoyala! Impalubusku long-egku un mapatoy, ked si sala achipulak akit matoy. Sakon chi simbiyang si otoy ya alla bo kalobbongak si inggewan cha latoy.

¹⁹"Ked isuyatlu losan un mipaila kan sika, un makwa si sala, ya cha makwa si umali'n eygew. ²⁰Ha piola'n ipaila cha alla'n pitu'n bituwon un itutullonglu si machuwalan un imak, ya cha alla'n pitu'n papattayan

[†] 4-5 si alla'n liblu, ha lambye un pitu ked likasikasin. Ha piola'n uguchon si somsomok cha Judio, ustu-ustu, wechewed, lappun kuyangla, ^{††} Exodus 19:6

[‡] Alpha ked umula un letter si Greek un alphabet. Omega chi alungus un letter. ^{‡†} Daniel 7:9, 13, 10:5-6 ^{‡‡} Isaiah 44:6

chi pagsilawan un byalitik, kamatla piola'n uguchon un lappun laligammu. Ha pitu'n bituwon, chicha miyaligen cha pitu'n anghes cha hachi'n pitu'n simbyaan. Ked ha pitu'n papattayan chi pagsilawan, chicha miyaligen cha tagu'n mamati si hachi'n pitu'n simbyaan."

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Ephesus

2 Ot kalala, Isuyatlu alla si anghel un man-gayyuwan kan cha mamati'd Ephesus:

"Sakon si Jesu Kristu un mamangchon si pitu'n bituwon si machuwalan un imak, ya sakon bo manggagawa si pitu'n papattayan chi pagsilawan un bilalitik. Allaya ibyegak kan chikayu. ² Ammuk cha losan un pin-ayu koon, kilapangogyu. Ammuk bo mangiyalu-alusanyu'n mangkawa-kawachi si kiged chi kabyeeyanyu. Ammuk bo mansasangaanyu kan cha lawwing un tagu, ya pilaloklokanyu bo katuttuwaan kan cha mangibyega un apostolescha, ya ilagammuyu un matulich. ³ Tuttuwa'n laalus kayu, ya lapampaligatan kayu gapu si pammatiyu kan sakon un achipun kayu lap-pog.

⁴ "Bibiyu mit losan cha hachi, ngim awed chi lawwingok kan chikayu. Kummapsut chi man-aayatyu kan sakon ya ulay cha susuludyu, chakampun un isun chi chamu un mampakchot chi ayatyu. ⁵ Som-somkonyu otyan chi ayatyu si chamu, ta mambyabyawi kayu ked ipauliyu hachi'n chamu'n killingwayu. Ta lu achipun kayu mambyabyawi si byasuyyu, umaliyak ked kaalok chi pagsilawanyu si lipapattayala. ⁶ Ngim awed chi osa'n bibiyuwok kan chikayu, ti gettok un lalawwingonyu pin-an cha Nicolaitans killingwa un lalawwingok bo. ⁷ Chikayu'n lainga-an, manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu un mamati si kaili-ili. Ked cha tagu'n achipun paabyak si lawwing ked idchek chicha si kalintogen un mangan si bungan chi kayu un awed ud langit si inggewan Apudyus, un siya mangatod si mallalayun un biyeg.'" "

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Smyrna

⁸ Kalala bo, Isuyatlu allaya si anghel un man-gayyuwan kan cha mamati'd Smyrna:

"Sakon chi lugluga ya alungus cha losan, ya sakon bo hachi'n latoy un ummuli latagu. Ked allaya ibyegak kan chikayu. ⁹ Ammuk losan cha mapaligatanyu ya kilakapussyu. Ngim ha katuttuwaan, byabyaklang kayud langit gapu si pammatiyu kan sakon. Ya ammuyu bo lawwing un ibyegbyegacha kan chikayu, un chicha mangibyegbyega un tagun kalu Apudyus chicha gapu si kila-judiocha, ngim chakampun ti chicha tagun Satalas! ¹⁰ Ked ibyegak kan chikayu un achi kayu umogyat kan cha losan un ligat un umali kan chikayu. Ti si Satalas, pachasola kaalon chi pammatiyu ked mangwa si mibyayuchenyu'n uchum. Ngim simpuyu'n eygew chi

† *Cha Nicolaitans, chicha cha langisuyu un ha kristiano tut-tuwaoncha*

mapampaligatanyu ked abusla. Popotpotanyu pammatiyu kan sakon, ulay siya ikatoyyu, ked gunggulaak chikayu si mallalayun un biyeg si umali'n eygew.

¹¹ Chikayu'n lainga-an, manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu losan un mamati si kaili-ili. Ked cha tagu'n achipun paabyak si lawwing, achipuncha mipati si machusaan un maawagen maikadwa'n otoy.'" "

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Pergamum

¹² Kalala bo, Isuyatlu bo allaya si anghel un man-gayyuwan kan cha mamati'd Pergamum:

"Sakon chi mamangchon si mantachom un sabli un lansupang chi tachomla. Ked allaya ibyegak kan chikayu. ¹³ Ammuk chi inggewanyu, lugey un isun chi bilumyoyan Satalas ti siya pangat utlat. Ngim ammuk un ay-ayatok kan chikayu ti achipunyu lan-awichen chi pammatiyu ulay chi langtoyancha kan cha kailiyanyu ya suludyu'n Antipas un osa'n mangipap-ati'n langipakaammu si mipanggop kan sakon.

¹⁴ "Ngim awed bo cha uchum un lawwingok mipanggop kan chikayu, ti awed cha uchum kan chikayu un maluyusuyut si intudtuchun Balaam si awi, siya langitudtuchu kan Balak un langawis kan cha galak Israel ta mangwacha si byasuy. Intudtuchula mangalancha kan cha lichatun si silan-apudyus, ya mangwaan cha leyaki ya byebyai si kilagatkat. ¹⁵ Ya awed bo cha uchum kan chikayu un maluyusuyut si tudtuchun cha Nicolaitans. ¹⁶ Ked ibyabyawiyu byasuyyu! Ta lu achipunyu, umaliyak ked chusaok chikayu un useyok chi ugudku un miyalig si sabli un lumoswa si tupokku. ¹⁷ Chikayu'n lainga-an, manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu losan un mamati si kaili-ili. Ked cha tagu'n achipun paabyak si lawwing, idchok kan chicha makan un lichuchulin un awed ud langit. Ya idchok bo si kacha osa mamputilak un byetu un liigiliyan chi baru un ngachen, ked lappun uchum si sin-ammu lu achi abus chi maidchela.'" "

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Thyatira

¹⁸ Kalala bo, Isuyatlu bo allaya si anghel un man-gayyuwan kan cha mamati'd Thyatira:

"Sakon chi Alak Apudyus, un ha atak ked isun chi apuy un gumilegileb, ked ha ikik, malilisiling un isun chi bulinsi un labosey. Ked allaya ibyegak kan chikayu: ¹⁹ Ammuk losan cha pin-ayu koon ya kilapakchot chi ayatyu, pammatiyu, ha mangipapattiyanyu un mansimbi kan sakon, ya mangiyalu-alusanyu si ulay silu'n ligat. Ammuk bo un ummad-achu cha pin-ayu koon un bibiyu si sala lu cha killingwayu si chamu'n chi lamatiyanyu.

²⁰ "Ngim awed bo lawwingok mipanggop kan chikayu, ti impalubussyu lantudtuchuan chi osa'n aginsusuyu un isun Jezebel, [†] imbyegala un siya kalu osa'n propetan Apudyus, ta sikapala cha mansimbi

†† *Numbers 22:5, 7, 31:16 † 1 Kings 16:31*

kan sakon ta makabyasuycha. Ti itudtuchula mangwaan cha leyaki ya cha byebyai si kilagatkat, ya ha mangalancha si makan un lichatun si silan-apudyus. ²¹ Liwayaak siya si mambyabyawiyala, ngim issala ti achipunla iyagey cha kakaisawan un pin-ala koon. ²² Ked kook chi amod un masakitala un lappun miy-isuwala ked achipun makabyangon si uumbogela, ya siya bo makwa kan cha hachi'n lakakopya kan siya. Ked amod chi mamaligatak kan chicha losan lu achipuncha ibyabyawi ya iyagey cha hachi'n lawwing un pin-acha koon. ²³ Ked otoyok bo cha maibilang un aalakcha un maluyut kan siya ta awed mangagam-muwan cha losan un mamati si kaili-ili un sakon ked ammuk cha losan un somsomok ya ha pion cha tagu. Ked idchok bo subyalit cha pin-an cha losan un tagu killingwa, bibiyu willu lawwing.

²⁴ "Ngim cha uchum kan chikayu utlat Thyatira, un achipun laluyut si tudtuchun chi hachi'n byebyai ya achipun langachey kan cha kalancha'n lachayom un tudtuchun Satalas, ha ibyegak kan chikayu, achipunku chog-an cha ligatyu. ²⁵ Ngim ha ibyegak kan chikayu, popotpotanyu pammatiyu inggala umaliyak.

²⁶ "Ked cha tagu un achipun paabyak si lawwing, un mangipapati'n mangwa si piok inggala si matoyancha, chicha mangipatawichek si kalobbongan un makaturay kan sakon si kaili-ili ²⁷ un isun chi kalobbongan un illidchon Amak kan sakon. Ked lappun makaabyak kan chicha, ngim abyakoncha'n ustu-ustu cha achipun mambigbig si turaycha un isucha byanga un machiwin ked laplaptak. ²⁸ Ked idchok bo kan chicha chi bituwon un ambigaton. ²⁹ Chikayu'n lainga-an, manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu losan un mamati si kaili-ili."

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Sardis

3 Kalala bo, Isuyatlu allaya si anghel un mangayyuwan kan cha mamati'd Sardis:

"Sakon chi litipugen chi Ispiritun Apudyus un pitu'n kalasi kalobbongala. Ya sakon bo mamangchon si pitu'n bituwon. Ked allaya ibyegak kan chikayu. Ammuk losan cha pin-ayu koon, ya ammuk bo un lanchilameg un makatagu kayu kan Apudyus. Ngim ha katuttuwaan, isun chi lalattoy kayu kan siya ti tupokyu abus chi igew chi pammatiyu! ² Isuyu lasususyop. Ked bumangon kayu ta pakoscheyonyu halat un akit un pammatiyu ta achi miyabus. Ti mailak un langkukuyang cha pin-ayu koon si sangwalan Apudyus. ³ Ked som-somkonyu cha hachi'n litudtuchu kan chikayu un chingngeyyu si chamu, ked siya patiyonyu ta ibyabyawiyu cha byasuyyu. Lu achipunyu iyagey cha kamatchi, umaliyak ta chusaok chikayu un achipunyu mapuutan ti isun chi umaliyan chi osa'n man-aakaw.

⁴ "Ngim awed cha uchum kan chikayu utlat Sardis un achipuncha lipati si lakabyasuyan cha kaachuwan, ked isun chi achipun lamansaan chi silupcha. Masilupancha si mamputilak ya mibiyuncha kan sakon si umali'n eygew ti alla kalobbongan cha gapu si kilaus-

tu'n chi pammatacha. ⁵ Ked cha tagu un illogcha lawwing, isula bo'n masilupancha si mamputilak. Achipunku kaalon chi ngachencha si liblu'n lilistaan cha ngachencha losan un makatagu kan Apudyus si ing-inggala, ti siyad ibyegak si sangwalan Ama, ya cha hachi'n anghesla, chicha taguk. ⁶ Chikayu'n laingan manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu losan un mamati si kaili-ili!"

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Philadelphia

⁷ Kalala, Isuyatlu bo allaya si anghel un mangayyuwan kan cha mamati'd Philadelphia:

"Sakon si Jesus un lasantuwan ya katuttuwaan. Sakon bo mamangchon si tebik chi Mampangatan Apudyus ud langit un miyalig si byeyoy David. Ked lu sakon chi mangiwalit, lappun makaiyolob. Ked lu iyolobku, lappun bod makaiwalit. Ked allaya ibyegak kan chikayu. ⁸ Ammuk cha losan un pin-ayu koon, ya ammuk bo un akit chi kilakoscheyyu. Ngim intalu ti impatiyu'n laluyusuyut kan cha losan un tudtuchuk ya achipunyu sakon lan-awichen. Ked isun chi liwayangwang chi sawang kan chikayu un lappun makaiyolob.

⁹ "Ked mailayu kook kan cha tagu'n lantuntulli un langibyegan Judiocha kalu un tagun Apudyus ngim chakampun, ti tagun Satalas chicha. Ked awed chi kook kan chicha un mampalintumingcha si sangwalanyu un malayaw kan chikayu, ked hachi mangagammuwancha un ay-ayatok chikayu. ¹⁰ Ked gapu ta tiluttuwayu hachi'n imbyegak un alusanyu ligat, seyaklibyek chikayu si amod un ligat [†] un mapachasan cha losan un tagu'n achipun mamati utla pita ta mangitullongan si kilatatagun cha losan un tagu. ¹¹ Allà akit chi mangulilak, ked popotpotanyu pammatiyu kan sakon ta lappun makapeyos si gunggulayu'n malalayun un makatagu kan Apudyus. ¹² Ked losan un tagu'n achipun paabyak si lawwing, mambyalilok chicha tukud chi templon Apudyus. Ked imeykak bo kan chicha ngachen Apudyus ya ngachen chi ilila un baru'n Jerusalem, un mampeypu'd langit kan Apudyus. Ya imeykak bo kan chicha baru un ngachenku. ¹³ Chikayu'n laingan manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu'n mamati si kaili-ili."

Ha Mitudtuchu Kan Cha Mamati'd Laodicea

¹⁴ Kalala, Isuyatlu bo allaya si anghel un mangayyuwan kan cha mamati'd Laodicea:

"Sakon chi langachalan si Tuttuwa ya Mapiyeyan ti sakon chi mangipakaammu si katuttuwaan mipang-gop kan Apudyus. Ya sakon bo leypuwan cha losan un killingwan Apudyus. Ked allaya ibyegak kan chikayu. ¹⁵ Ammuk cha losan un pin-ayu koon, un lappun kakwaan chi pammatiyu ti isuyu lantipugen chi man-

† Psalm 2:8-9

†† Isaiah 22:22 ‡ Ha uchum un piola'n uguchon si Greek, ayyuwalak chikayu si kaog-ogyat un ligat.

atung ya mantunglin. Ked piok un giklaonyu chi ki-laatungyu willu kilatungliny! ¹⁶ Ngim gapu ta isuyu lantipugen chi man-atung ya mantunglin, isun chi umisaw chi tupokku, ked hachi mangituppaak kan chikayu! ¹⁷ Ked kalanyu'n lappun mangkuyanganyu, ti wechewed kalu losan cha masapuyyu, ya ha som-somokyu, byabyaklang kayu losan. Ngim achipunyu ammu un ha katuttuwaan, chikayu kakapusan ya kachegechegu ti isuyu lallalabus ya lakuyap. ¹⁸ Ked ha ibyegak kan chikayu, sakon otyan chi mangeanyu si lantan-in un byalituk un siya ustu-ustu'n pammati, ti hachi isun chi tuttuwa'n bumaklanganyu. Ya sakon bo mangeanyu si mamputilak un luput ta mansilupyu taplu makakaan chi mabiilanyu'n mallalabus. Mangaya kayu bo kan sakon si agas ta maagasan chi kuyapyu taplu makatullong kayu kasin. ^{††}

¹⁹ "Losan un tagu'n ay-ayatok, om-omyak ya saplitak ta matudtuchuwancha. Ked somokonyu allaya'n itudtuchuk ta ibyabyawiyu cha byasuyyu.

²⁰ Chongyonyu! Allaak un sumisiked si sangwalan chi somsomokyu un mangkongkongkong. Ked losan un mangngey kan sakon ya ilukatla somsomokla ked pelokolak, makabibiyulak ya makakalak kan siya.

²¹ "Ked losan un achipun paabyak si lawwing, itipugku chicha'n makaamuy kan sakon ya makaturay un isun chi killingwan Ama kan sakon si langyogek kan Satalas. ²² Chikayu'n laingan manchongey kayu otyan kan cha losan un ibyegbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu losan un mamati si kaili-ili." Cha alla, ked impaisuyat Jesu Kristu kan sakon.

Ha Machayawan Chi Hachi'n Umaammuy Un Mampangat Ud Langit

4 Lagamput pun cha hachi, lantangechak ud langit ot lailak chi sawangla un liwawalit. Ot kasinku bo chingngey gingan chi hachi'n chamu'n lakaug-uggud kan sakon un isun chi gingan chi tangguyub, un kalala, "Wilù utla ta ipailak kan sika cha masapuy'n makwa si umali'n eygew." ² Ot si hachi, impangatuwak si Ispiritun Apudyus ud langit. Ot intullongku umaammuy si tugew chi Ari. ³ Ked ha kopyan chi hachi'n umaammuy, mamilipilit un isun cha hachi'n mangkangila'n byetu un kalan'cha'n jasper ya carnelian. Ya kilalligun chi tileg chi umaammuyala un isun chi siling chi byetu un kalan'cha'n emerald. ⁴ Awed bo chuwapuyyu ya opat un aammuyan un lampalikwos si hachi'n aammuyan Ari, ked cha umaammuy, cha

† chuwa'n ili un lanchilameg ti ha chelumcha ked achali ud Laodicea. Ud Hierapolis, awed chi uud un man-atung chi chelumla un pin-an cha tagu man-omsan ta makaan cha sakitcha. Ud Colosas bo, awed bo mantunglin un chelum un mampiyan ilumon. Ngim ha chelumcha ud Laodicea, lantipugen chi man-atung ya mantunglin. Ha kalan cha uchum ha pion Kristu un uguchon ha mantunglin ya man-atung un chelum man-isun mauseycha, ngim ha lukewarm un chelum miyalig un cha mamati ud Laodicea ked lappun simbicha.

†† Ha imbyegan Apu Jesus kan chicha ud Laodicea ked miyapot, ti lanchilamegcha ti achu cha bangku ya amusanticha, ha mangk-abyayun mangngitit un luput un pin-acha koon ya agas chi ata un pin-acha ilaku si uchum un ili. ‡ 2-3, Ezekiel 1:26-28

chuwapuyyu ya opat un mangipangpangu. Ked lasilupancha si mamputilak ya awed chi koronacha un byalituk. ⁵ Ot awed bo leypu si umaammuyan Ari un sumsumlit un kilat ya kumichukichung un kuchuy. Ked ha sangwalan bo, awed cha pitu'n pagsilawan un gumi-legileb, ked chicha pitu'n kalasi un Ispiritun Apudyus. ⁶ Ked ha sangwalan bod chi hachi'n umaammuyala, awed chi mallin-ong un byeybyey un isun chi tullong chi samling.

Awed bo cha lampalikwos si umaammuyan Ari un opat un parsua ked losan ata ochogcha ya sangwalan-cha. ⁷ Ha osa, isun chi layun chi tullongla, ked ha mikadwa, isun chi byaka. Ked ha mikatlu, isun chi lupan chi tagu lupala, ked ha mikapat, isun chi bukaw un tumattattayap. ⁸ Ked losan cha hachi'n opat, sinoolom cha payakcha ked losan bô ata, ya ulay bo longegcha. ^{††} Eygewoncha ya labiyoncha'n mangkankanta ked lappun ummillongan chi kankantacha un kalan-cha,

"Lappun miyisuwan chi kilabiyun chi Apu taku'n Apudyus un Mallakabyelin, ti siya kabiyuwan. Siya illiinggew si luglugin cha losan,

ya awed bo si sala, ya iinggew bo si ing-inggala." ^{††}

⁹ Ked cha hachi'n opat un matatagu un parsua, siya'd ikankantacha kilabiyun chi hachi'n umaammuy un Ari, ked chaychayawoncha ya manyamyamancha kan siya un matatagu si ing-inggala. Ked si hachi'n mangkankantaan-cha, ¹⁰ mampalintuming cha hachi'n chuwapuyyu ya opat un mangipangpangu si sangwalan chi hachi'n umaammuy si malayawancha kan siya un matatagu si ing-inggala. Ot illiggacha koronacha si sangwalanla, ot ikankantacha, ¹¹ "Apumi un Apudyus, kalobbongam un machayaw gapu si kilabiyum ya pallakabyelinlu, ti sika langwa si losan. Ked gapu si ayatlu, siya lakwaan ya lataguwan cha losan."

Ha Keylilu Ya Hachi'n Lalulukut Un Papin

5 Awed bo intullongku un lalulukut un papin un ilooglen chi hachi'n umaammuy si chuwalan un imala. Ked hachi'n papin, losan lagiliyan chi lambilisak ya langampitu bobodla. ^{††2} Ya awed bo intullongku un osa'n mangkoschey'n anghel un chilakeyla gingala un kalala, "Silu sinlobbong un mangubyed ya mamukyed si allaya'n lalulukut un papin?" ³ Ngim lappun sinlobbong un mamukyed si hachi'n lalulukut un papin, ulay cha hachi'n inggew ud langit ya utla pita, ya ulay bo cha losan un langkakatoy. ⁴ Ot lalluluwaak ti lappun laochesan si sinlobbong. ⁵ Ngim kalan chi osa kan cha hachi'n mangipangpangu kan sakon, "Agey, achika man-ibin, ti anchiya laawagen si Layun un siya langatu un galak David ya galak bod Judah. Ilabyakla si Satalas ked siya sinlobbong un mamukyed si halat un papin un langampitu bobodla, ked bukyachola ya byesaola." ^{†††}

†† 6-8, Ezekiel 1:5-6, 10-18 ††† Isaiah 6:2-3 ††† Ezekiel 2:9-10 ††† Genesis 49:9; Isaiah 11:10

⁶ Si hachi, awed chi intullongku'n Keylilu un sum-misiked si langgawaan cha hachi'n mangipangpangu ya cha hachi'n opat un parsua un lampalikwos si aam-muyan Ari. Ked hachi'n Keylilu, mamàila cha pilat si la-patoyala. Lasakguchen si pitu ya pitu bo atala un chicha miyaligen cha pitu'n Ispiritun Apudyus un libu-un si losan un lugey utla pita. ⁷ Oli ked ummacheli hachi'n Keylilu si ummaammuy un Ari ot illayala lalulukut un papin un ilooglen chi chuwalan un imala. ⁸ Il-layala pu papin, lampalintuming losan cha hachi'n opat un parsua ya cha hachi'n chuwampuyu ya opat un mangipangpangu si sangwalan chi keylilu un malayaw kan siya. Ked kacha osa kan cha hachi'n mangipangpangu, ilooglencha arpa un para tukey ya chuyug un bilalitik ked laplu si byangbyanglu'n insen-so, ked siya miyaligen chi luwalun cha losan un tagun Apudyus. ⁹ Ot kilantacha baru'n kanta un kalancha, "Sika abus chi sinlobbong un mangaya si lalulukut un papin un langampitu bobodla, ya sika alla kalobbongala'n mamukyed ya mamas, ti sika lapatoy un libukbuk chi chayala. Ked hachi imbyayedlu kan cha tagu ta makwa un mantagun Apudyus chicha. Ked cha hachi'n silakam, leypucha si kilapuun cha tagu si kaili-ili si alla'n lubung, awed bo cha leypu si losan un mansabsabyalin ugud. ¹⁰ Ked impatim bo chicha si Mampangatam, ya lambyalilom bo chicha pachi un mansimbi kan Apudyus.

Ked chicha mangituray utla pita si umali'n eygew."

¹¹ Ot lallangyangaak pun, chingngeyk chi gingan cha achu-achu'n angheles un achipun mabilang ti kalibu-libucha, ot kilalligucha'n lasikesiked cha hachi'n opat un parsua ya cha hachi'n mangipangpangu ya hachi'n umaammuyan Ari. ¹² Ot chilakeycha'n mangkankanta un kalancha,

"Allaya Keylilu un lapatoy, siya abus chi alla kalobbongala'n mipangatu ya machayaw, ya lappun miyisuwan chi kilabyaklangla ya kilalaingla ya ulay chi pallakabyelinla ya kilabiyula."

¹³ Oli ked chingngeyk bo langkankantaan cha losan un parsua, un inggew ud langit ya utla pita, ya losan un inggew si byeybyey, ya cha losan un inggew si awechen cha langkakatoy. Ked losancha mangkankan-ta un kalancha,

"Kan sika un ummaammuy un Ari ya hachi'n Keylilu, machaychayawcha si ing-inggala ya mibyeabyega kilabiyucha ya kilangatucha ya pallakabyelincha si ing-inggala."

¹⁴ Ked kalan cha hachi'n opat un parsua, "Amen!" Ot lampalintuming cha hachi'n mangipangpangu un lan-chaychayaw.

Ha Laubyachen Cha Pitu'n Bobod

⁶ Oli ked intullongku Keylilu un langubyed si hachi'n pitu'n bobod chi lalulukut un papin. Si lan-gubychela si ummun-ula'n bobod, chingngeyk chi im-byegan chi osa kan cha hachi'n opat un parsua un isun chi gingan chi kuchuy, un kalala, "Wilu!" ² Ot intul-longku mamputilak un kabyayu'n lummoswa. Ked awed chi langakabbyayu un lalangchon si peysuk un umoyla igubiyat. Ya laidchen bo si korona, ot lallubbyat un umoy makagubiyat kan cha losan un kabusuyla ked siya mangyog.

³ Ot ilubyachen pun bo chi hachi'n keylilu mikadwa'n bobod, chingngeyk bo gingan chi mikadwa'n parsua un kalala bo, "Wilu!" ⁴ Ot lummoswa bo mancheyaeg un kabyayu. Ked ha langakabbyayu, laidchen si chakey'n sabli ya pallakabyelin un manyam-an si tim-puyug cha tagu utla pita ta mampipillatoy cha tagu.

⁵ Ot ilubyachen pun bo chi hachi'n Keylilu mikatlu'n bobod, chingngeyk bo gingan chi mikatlu'n parsua un kalala, "Wilu!" Ot intullongku bo lummoswa'n mangn-gitit un kabyayu, ked ha langakabbyayu, ilooglela kikil-luwan. ⁶ Ot chingngeyk bo ginga un isun chi leypu si illinggewan cha opat un parsua, un kalala, "Mainggi al-la'n pita, ked ha ngilan chi singkilu'n bilayu, paseyn chi labbu si masin-eygew, ya siya bo isun chi ngilan chi tiyu'n kilu'n gakaw. Ngim achipun ngumatu ngilan chi byeyas ya apyus."

⁷ Ilubyachela pun bo mikapat un bobod, chingngek bo gingan chi mikapat un parsua un kalala bo "Wilu!" ⁸ Ot intullongku bo'n lummoswa osa'n kabyayu un ha chutchutla, kumukupas chi putilakla, ked ha ngachen chi langakabbyayu, Otoy. Ot litun-ud chi hachi'n lan-gachalan si Hades un inggewan cha latoy. Ot laidchen-cha si kalobbongan un mamatoy kan cha tagu si ing-kepatla utla pita un ha makwaancha, mapatoy si gubiyat cha uchum, ya matoy cha uchum si uyat, ya matoy bo cha uchum si sakit, ya otoyon bo cha atap un ayam cha uchum.

⁹ Ilubyachen pun bod chi hachi'n Keylilu mikalima'n bobod, intullongku bo si pon-ed chi altar un sosoggencha si michatun kan Apudyus cha kalichod-wan cha tagu'n lapatoy gapu si langitudtuchuwancha si ugud Apudyus ya lalistiguwancha si katuttuwaala.

¹⁰ Ot impokawcha, "Apudyus un Mallakabyelin, lappun miyisuwan chi kilabiyum ya kilatuttuwan cha im-byegam, awed imusonmi kan sika. Kam-amman chi manguisam kan cha tagu'n achipun mamati utla pita, ya malusaam kan chicha gapu si lamatoyan cha kan chikami?" ¹¹ Oli ked laidchenna losan si mamputilak un luput, ot imbyegan Apudyus un umillongcha yan inggala man-oochas losan cha lapatoy un biyun taku bo'n mansimbi kan Apudyus, un isun bod chi lapatoy-an-cha.

¹² Ilubyachen pun bod chi Keylilu mikalom un bobod. Chummita si amod, ya ngummitit chi ilit un isun chi kangititan un luput. Ya chummeyaeg bo buyan un isun chi kilacheyaeg chi chaya. ¹³ Ked cha losan un bituwon,

lan-od-odchegcha si pita un isun chi matok-agen cha bungan chi kayu lu bumali. ¹⁴ Ked ha langit, laumas un isun chi malukutan chi papin. Ya losan cha bibbilig ya pita'n langgawa si byeybyey, liyatuncha losan.

¹⁵ Oli ked ummawid cha losan un tagu, pati cha losan un Ari ya losan un ap-apu si lubung ya ulay bo cha losan un pangat cha suychachu ya losan un byabyaklang, ya ulay cha mansosokey ya cha awed saedcha ya cha lappun saedcha. Losancha ummawid un ummoycha mantayu si bibbilig, lilliyang ya chopchopyas.

¹⁶ Ked pilokawancha bibbilig ya chopchopyas un illinggewancha, † un kalancha, "Makchey kayu'n bibbilig ya chopchopyas ta matap-ulan kami ta achi chikami itullong si hachi'n umaammuy un Ari ud langit, ya ta achipunmi magikla malusaan chi hachi'n Keylilu kan chikami! ¹⁷ Ti alla'n gummatong chi amod un sumangaancha. Ked sala malusaancha kan cha tagu utla pita, ked lappun ossaan si makalasad."

Cha 144,000 Un Galak Israel

7 Lagampun pun losan cha hachi, intullongku bo opat un anheles un sumisiked si opat un sulin chi lubung. Ked sosenchoncha bidbid ta achipun mabiddichen ulay silu'n lugey utla pita, byeybyey ya ulay silu'n kalasi un kayu. ² Chicha anheles un piliyeyn Apudyus un langidchen si pallakabyelin un manyaman si pita ya byeybyey. Ot intullongku osa'n anghel un lampeypu si sumileyan ilit, un ilooglela meykan chi matattagu'n Apudyus. Ked lampokaw kan cha hachi'n opat un anheles, ³ kalala, "Achiyu yam-alon chi pita, byeybyey ya kakkayu inggala mameykan chi kichey cha losan un mansimbi kan Apudyus." ⁴ Ot chingngeyk bo bilang cha hachi'n lameykan chi kicheycha, ked umoycha'n 144,000 ked leypucha losan si galak cha hachi'n simpuyu ya chuwa'n alak Israel.

⁵ Umoy un simpuyu ya chuwa'n libu cha lameykan si kacha osa'n kapuun cha hachi'n simpuyu ya chuwan galak Israel. Ked simpuyu ya chuwa'n libu lameykan si galak Judah, ya ulay bo galak Reuben, galak Gad, Asher, Naphtali, Manasseh, Simeon, Levi, Issachar, Zebulun, Joseph ya Benjamin.

Cha Achu-achu Un Achipun Mabilang

⁹ Oli ked kasilak lallangyanga ot intullongku cha achu-achu'n tagu un lappun makabilang si ki-laachucha! Mansabsabyali leypuwancha, wechewed cha lampeypu si losan un kilapuun cha tagu si lubung ya kaili-ili un awed cha losan un kalasin cha ugud. Ked losancha summisiked si sangwalan chi hachi'n umaammuy un Ari ya hachi'n Keylilu, ked lasilupancha losan si mamputilak ya mampàochoncha si tubun chi iyug un mangipain-ancha si galascha. ¹⁰ Ked chilakeycha gingacha un kalancha, "Machaychayaw si Apudyus taku'n umaammuy un Ari taku, ya hachi'n Keylilu, ti lappun uchum si Malagu kan chitaku lu achi abus chicha."

† Hosea 10:8; Luke 23:29-30

¹¹ Ot cha losan un anheles un lasikesiked ya langaligu si umaammuy un Ari ya cha hachi'n mangipangpangu ya cha hachi'n opat un parsua, ked losan cha lampalintuming un malayaw kan Apudyus, ¹² un kalancha, "Allaya katuttuwaan! Sika'n Apudyus, kalob-bongam un machaychayaw ti sika kangatuwan ya kalaingan, ya alla bo pallakabyelinlu ti lappun achi makwa kan sika. Ked manyaman kami kan sika ya chaychayawonmi sika si ing-inggala! Amen."

¹³ Oli ked lan-imus kan sakon chi osa kan cha hachi'n mangipangpangu un kalala, "Ammum lu silu cha hachi'n lasilupun si mamputilak, ya himma lampeypuwancha?"

¹⁴ Ot summongbyatak, "Lappun ammu Apu, ngim sika sin-ammu."

Ot kalala bo kan sakon, "Chicha cha tagu'n lamati un lapampaligatan ud pita, un silaksakancha luputcha si chayan chi hachi'n Keylilu, ked siya pummutilakala un kaiyaligela lauyasan cha byasuycha. ¹⁵ Ked ha awechencha si sangwalan Apudyus un umaammuy un Ari, ta mansimbicha kan siya si templola si ileygew ya lilabi. Ked si Apudyus un umaammuy un Ari, pasig iinggew un mangalikun kan chicha. ¹⁶ Ked achipuncha mabitin si ing-inggala, ya achipuncha bo mauwaw, ya achipuncha kasin mailitan ya malingtan. ¹⁷ Ti hachi'n Keylilu un langgagawa si hachi'n umaammuyan chi Ari, ked siya isun chi mangayyuwan kan chicha, ked siya mangipuyut kan chicha si igew chi mailum un chegsi un mangatod si mallalayun un biyeg. †† Ya pulasan bo Apudyus cha losan un luwacha ta lappun kasincha chumauyan."

Ha Laubyachen Chi Mikapitu'n Bobod Chi Hachi'n Lalulukut Un Papin

8 Ot ilubyachen pun bo chi Keylilu mikapitu'n bobod chi hachi'n lalulukut un papin, gummilok cha losan un inggew ud langit, umoy si godwan chi uras. ² Oli ked intullongku cha pitu'n anheles un summisiked si sangwalan Apudyus, ked laidchencha si sinossa'n tangguyub.

³ Ot gummatong chi osa'n anghel un ilooglela bilalitik un iiggaan chi byangbyanglu'n insenso. Ot ummoy summiked si sangwalan chi bilalitik un altar un inggew si sangwalan chi umaammuyan chi Ari. Ot laatot bo kan siya achu'n insenso ta ichogala si luwalun cha losan un tagun Apudyus, un ichatunla si altar. ⁴ Ot ha asuk chi lasgob un insenso un lichoga si luwalun cha tagun Apudyus ked ngummatu losan un lampeypu si hachi'n ilooglen chi anghel un summisiked si sangwalan Apudyus. ⁵ Oli pun pillun chi hachi'n anghel chi hachi'n iiggaan si byangbyanglu si byaya un illayala si altar, ot igap-uyla utla pita, ot kummuchuy, ya kumilakilat ya chummitachita.

†† Psalm 23:1-2

Ha Pitu'n Tangguyub

⁶ Oli pun, cha hachi'n pitu'n angheles, lansagalacha'n mamaginga si tangguyubcha. ⁷ Pilagingan pun chi ummula'n anghel chi tangguyubla, ummuchen si chuwayu ya apuy un lachayaan. Ot lasgob chi langkatluwan chi alla'n pita ya langkatluwan cha losan un kayu ya lipati bo cha losan un achipun leyangu'n lut.

⁸ Oli ked pilagingan bo chi mikadwa'n anghel chi tangguyubla, ot lummoswa isun chi chakey'n bilig un gumilegileb ot litup-ung si byeybyey. Ked ha langkatluwan chi byeybyey, lambyalin chaya. ⁹ Latoy cha inggew si langkatluwan chi byeybyey, ya lilutob bo cha losan un bapur un illinggew si hachi.

¹⁰ Oli ked pilagingan bo chi mikatlu'n anghel chi tangguyubla, ot laodcheg chi osa'n chakey'n bituwon un gumilegileb un isun chi pilatud, ot lipisuk si langkatluwan cha chewwang ya chegsi si pita.

¹¹ Hachi'n bituwon, langachalan si Mampiit. Ot piliitala cha losan un chelum un lipisukala, ot latoy cha achu'n tagu un langilum si hachi'n mampiit un chelum.

¹² Oli ked pilagingan bod chi mikapat un anghel chi tangguyubla, ot layam-an chi langkatluwan chi ilit ya langkatluwan chi seyeg, ulay bo langkatluwan cha losan un bituwon. Ked gummikbot cha langkatluwan chi eygew ya lappun bo seyeg si langkatluwan chi labi.

¹³ Oli ked intullongku bo osa'n mangngitit un bukaw un mantattayap si langit, un impokawla'n kalan, "Kadchegu cha losan un tagu'n achipun mamati un inggew si pita si mangayyupan cha tiyu'n angheles un langalungus si tangguyubcha!"

Ha Mikalima'n Tangguyub Igetongla Umun-ula'n Kaogogyat Un Ligat

9 Oli ked pilagingan bo chi mikalima'n anghel chi tangguyubla, ot intullongku osa'n anghel un isun chi bituwon un lampeypu'd langit un laodcheg si pita. Ked laotod kan siya tebig chi olob chi abut un lappun kiged chi kachayomla. ² Ot bilukatala hachi'n abut, ot lummoswa amod un asuk un isun chi asuk chi chakey'n sogob, ot gummikbot chi pita ti laseilan chi ilit. ³ Oli ked, awed bo illoswan chi hachi'n asuk, un isun cha chuchun ot pillumkot si pita, ked laidchencha si kilabyelin un kumtob ked isun chi mangkokotob chi geyyaman. ⁴ Labilinchu un achipuncha yam-alon cha luut ya cha kayu ya ulay silu'n muya, ta siyad kotbyencha cha tagu'n lappun meykan Apudyus si kichaycha. ⁵ Ngim achipuncha lapalubusan un mangtoy si tagu, ti paligatancha cha tagu si ulog chi lima'n buyan, ked ha sigeb chi mapampaligatancha isun chi kotbyen chi geyyaman. ⁶ Ked si hachi'n ulog chi lima'n buyan, mansingit cha tagu si matoyanacha, ngim lappun makwacha, ti ulay lu pioncha'n matoy, achipuncha mapalubusan.

⁷ Ha kopyan cha hachi'n chuchun, isucha kabyayu un lisasaggala'n umoy makagubyat. Ya isun chi lam-

byetukungcha si bilalitik un koronan chi Ari. Ked ha lupacha, isun chi lupan chi tagu. ⁸ Ked ha buukcha bo, anchu un isun chi buuk chi byebyai. Ya ha ngiponcha, isun chi ngipon chi layun. ⁹ Ked ha biyukungcha, latapulan si isun chi kaga un mantipey si long-egcha. Ya lu tumayapcha, singkakasacha un isun chi kumasaan cha achu'n kabyayu'n itodtodchak cha kalisa un umoy makagubyat. ¹⁰ Laipusanacha bo ya awed tiludcha un isun chi saung chi geyyaman. Ked ha ipuscha inggewan chi kilabyelincha'n mamaligat si tagu si ulog chi lima'n buyan. ¹¹ Awed bo aricha'n mangituray kan chicha, siya anghel un simbyentay si abut un lappun kiged chi kachayomla. Ha ngachenla si ugud cha Hebrew, Abaddon, ked si ugud cha Griego, Apollyon, un ha piola'n uguchon, ha Manyayam-an.

¹² Hachi lakwaan chi ummula'n kaogogyat un ligat, ngim awed bo chuwa'n chaampun gumatong.

¹³ Oli ked pilagingan bod chi mikalom un anghel chi tangguyubla, ot chingngeyk bo ginga un lampeypu si opat un sulin chi hachi'n altar un bilalitik un inggew si sangwalan Apudyus. ¹⁴ Ked imbyegan chi hachi'n ginga si hachi'n mikalom un anghel un lalangchon si tangguyub, "Ukasam cha hachi'n opat un angheles un labyabyayud si igew chi chakey'n chewwang un Euphrates!" ¹⁵ Oli pun libukat cha hachi'n opat un angheles, un lisasaggalacha un languuway si hachi'n mismu'n uras ya eygew, buyan ya tawon ta patoyoncha cha losan un tagu'n inggew si langkatluwan chi pita. ¹⁶ Ot lipaila bo kan sakon cha susuychachu'n langakabbyayu, ot libyega kan sakon chi bilangcha un umoycha'n chuwanggasut un milyun.

¹⁷ Ked kamatla langitullongak kan cha hachi'n langkakabbyayu. Latap-ulan chi biyukungcha si kaga, un isun chi bumayabyaya'n apuy, ya byetu'n kalancha'n sapphire, ya asupli tullongla. Ked ha uyun chi kabyayucha, isun chi uyun chi layun, ya lumosloswa si tupokcha apuy ya asuk ya gumilegileb un asupli. ¹⁸ Gapu kan cha hachi'n tiyu'n kalasi un lummoswa si tupokcha kabyayu, siya langtoy si langkatluwan cha losan un tagu utla pita. ¹⁹ Ti ha kilabyelin cha hachi'n kabyayu'n umtoy, inggew si tupokcha ya ulay ipuscha, ti ha ipuscha, isun chi uyog un lauyuan ked kotbyela tagu.

²⁰ Ngim cha hachi'n leusan un tagu'n achipun lapatoy si kamatchi, sissiyen achipuncha iyagey cha lawwing un pin-acha koon, achipuncha iyagey un malayaw si ayan ya ulay silu'n silan-apudyus un kingkingwacha'n byalitik ya pilak, gambyang, byetu ya kayu un achipun makatullong willu makachongey willu makatidchayan. ²¹ Ked cha allaya'n tagu, achipuncha ibyabyawi cha pummatoyanacha, lansalamangkaanacha, lan-akawan-cha ya cha liluluku'n pin-acha killingwa mipanggop kan cha leyaki ya cha byebyai.

Ha Paat Un Papin Un Ilooglen Chi Osa'n Anghel

10 Oli ked, intullongku bo lan-osog un osa'n mangkoschey'n anghel un lampeypu'd langit ked lakulibuchen si libuu ya laabungusan si tileg. Ha

lupala, isun chi siling chi ilit, ya ha ikila, isun chi latutu-ud un gileb chi apuy. ² Ked ilooglela paat un papin un labubukyed. Ked gilussan chi chuwalan un ikila byey-byey ya ha machuwigila pita. ³ Ot lampakuy si manto-byey, un isun chi agukom chi layun. Ot summongbyat cha pitu'n kuchuy. ⁴ Lagamput pu kichung chi hachi'n kuchuy, ilugik oyya un mangigili si imbyegala. Ngim chingngeyk bo ginga un lampeypu'd langit un mangipalit, kalala, "Achim igili hachi'n gingan cha pitu'n kuchuy ti achipun mipakaammu hachi."

⁵ Oli pun, ha anghel un intullongku'n summisiked un lansasakkaang si byeybyey ya pita, intayegla chuwalan un imala ⁶ un langisapata kan Apudyus un matatagu si ing-inggala, ya siya langwa si langit ya pita ya byey-byey, ya cha losan un inggew kan chicha. Ot kalala, "Lappun kasin mauway, allà akit chi makwaala, ⁷ ti ha malangguyubyen chi mikapitu'n anghel, hachi mangamputan Apudyus kan cha losan un chaampun maammuwan un simsimmokla'n koon, ked hachi imbyegala kan cha propeta un lansimbi kan siya si sin-eygew."

⁸ Oli ked chingngeyk kasin chi ginga un lampeypu'd langit, ot kalala kan sakon, "Ingka eyan chi hachi'n paat un papin un labubukyed un ilooglen chi anghel un lansasakkaang si byeybyey ya pita."

⁹ Ot ummoyku chilawat si hachi'n anghel chi hachi'n papin, ot kalala kan sakon, "Allaya, eyam ked kalom. Mammiis si tupoklu un isun chi chilu, ngim lu ukmulom pasigabola buwanglu." ¹⁰ Illayak chi hachi'n paat un papin un ilooglen chi anghel ot killanku. Tuttuwa'n mammais si tupokku un isun chi chilu. Ngim ilukmunku pun, pilasigebila buwangku. ¹¹ Oli ked libyega kan sakon un, "Masapuy'n ipakaammum bo imbyegan Apudyus un makwa kan cha losan un ari ya cha losan un tagu si kaili-ili un mansabsabyali ugudcha."

Cha Chuwa'n Tistigun Apudyus

11 Ot si hachi, laatod kan sakon chi osa'n palaisong un isun chi sekud, ot kalan chi hachi'n langatod kan sakon, "Ingka isngon chi templon Apudyus ya ipatim chi altar. Bilangom bo cha tagu'n inggew un malaychayaw kan siya si templo. ² Ngim achim ipati isngon chi lasin chi templo ti siya lipuyang kan cha tagu'n Gentil. Ked mapalubusancha un maloschos si hachi'n laapudyusan un ili un Jerusalem si ulog chi opatpuyu ya chuwa'n buyan. ³ Ngim si cha hachi'n eygew un 1,260, idchek si kilabyelin cha chuwa'n tistiguk un umoy mangipakaammu si pion Apudyus un ipakaammu, ked mansisillupcha si guti." †

⁴ Cha hachi'n chuwa'n tistigu, chicha miyaligen cha chuwa'n kayu un olivo ya chuwa'n silaw, un imbyegbyegan cha propeta si awi, un awed si sangwalan Apudyus un Apun chi lubung. ⁵ Ked lu awed mangipachas mangam-amis kan chicha, lumoswa apuy si tupokcha un manggob si kabusuycha, ked kamatchi

† Cha propeta si awi, mansilup cha si guti, singkumayu cha propetan mangibyegbyega un masapuy'n mambyabyawi cha si byasuycha. Ha guti sinyeyn cha mallangchu

matoyan cha losan un mangipachas mangam-amis kan chicha. ⁶ Awed bo kilabyelincha'n mamlot ud langit ta achipun umuchen si ulog chi mangibyeg-ancha si ugud Apudyus. Isula bo kan cha losan un chelum, alla bo kilabyelincha'n mambyalilon chaya chelum. Ya alla kilabyelincha un mamaligat kan cha tagu si kilalasin chi ligat ngim insigun si pioncha.

⁷ Ngim lu magamput chi mangibyeg-ancha si ugud Apudyus, hachi lumoswaan chi patunged kaog-ogyat un isun chi atap un ayam un lampeypu si abut un lappun kiged chi kachayomla, ked gubyatola cha hachi'n chuwa. Ked abyakola chicha ya patoyola chicha. ††8 Ked ha lechegcha, miybyeyellat si kesan chi hachi'n chakey'n ili un lilansaan chi Apucha. Ha mangiyaligencha si hachi'n ili, isun chi Sodom willu Egypt, gapu si lawwing un laklakwa si hachi'n ili. ⁹ Ked umoy si tiyu'n eygew ya godwa mamubuyaan cha tagu si lechegcha un achipuncha palubusan chi milobolan cha hachi'n chuwa. Ked lappun achi lamuya'n tagu kan chicha un lampeypu si kaili-ili si alla'n lubung ya losan un kilalasi'n ugud. ¹⁰ Ked magalasan cha tagu'n achipun mamati utla pita si latoyan cha hachi'n chuwa. Ked mangganggalascha ya man-asiatodcha si awed un maatodcha gapu si amod un galascha si latoyancha, ti cha hachi'n chuwa, propetan Apudyus un pilatungedcha kalu cha tagu utla pita pilaligatan.

¹¹ Ngim lummaus pu tiyu'n eygew ya godwa, tilagun Apudyus chicha kasin ot lummibbyatcha ked cha hachi'n lamubuya kan chicha lappun miyisuwan chi ogyatcha. ¹² Ot si hachi, chingngeyn cha hachi'n chuwa chakey'n ginga un lampeypud langit, un kalala kan chicha, "Wayyu utla!" Ked ha mangitutullongan cha losan un kabusuycha, lipangatucha si libuu ud langit.

¹³ Ot si hachi bo, chummita si lapigsa ot layam-an chi ingkasimpuyun chi hachi'n ili, ya latoy cha pitu'n libu un tagu. Ked cha uchum un tagu'n labun-an, patunged cha ummogyat ot chayawoncha kilangatun Apudyus ud langit.

¹⁴ Ked kamatchi makwaan chi mikadwa'n kaog-ogyat un ligat. ‡ Ngim misagsagulud chi mikatlu!

Ha Mikapitu'n Tangguyub

¹⁵ Lagamput pun losan cha hachi, pilagingan chi mikapitu'n anghel chi tangguyubla, ot chingngeyk cha achu ya chakey'n ginga ud langit un kalancha, "Inggala si sala, lappun uchum si mangipangat kan cha losan un tagu lu achi abus chi Apu taku'n Apudyus ya hachi'n imbuunla utla pita un Kristu, ked siya manturay si ing-inggala!"

¹⁶ Ot cha hachi'n chuwapuyu ya opat un pin-a mangipangpangu un umaammuy si sangwalan Apudyus, lampalintumingcha un malaychayaw kan siya, ¹⁷ un kalancha, "Apumi'n Apudyus un Mallakabyelin,

†† Daniel 7:7-21 ‡ Ha mikadwa'n kaog-ogyat un ligat, ha kabyayu un libyega si 9:13-21. Mipanggop si paat un papin ya chuwa'n tistigu 10:1--11:13, achipun partin chi mikadwa'n kaog-ogyat un ligat.

un illiinggew ulay si chamchamun cha losan
ya ulay si sala ya si ing-inggala,
manyaman kami kan sika ti impailam
chi pallakabyelinlu
ked illugim un manturay!
¹⁸ Lappun miyisuwan chi sangan cha chakampun un
tagum
ti alla'n chillumtong chi malusaam kan chicha,
un siya bo manguisam kan cha latoy.
Ked chillumtong bo manyam-alam
kan cha losan un manyam-an utla pita
gapu si kilalawwingcha!
Ked sala bo mangunggulaam kan cha losan
un lansimbi kan sika'n propetam,
ya cha losan bo'n tagum un langibiin kan sika, ulay
cha labyabya ya langatu." †

¹⁹ Ot intullongku'n lalukatan chi templon Apudyus ud
langit, ked mamaila kasun un laiggaan chi hachi'n liig-
ili un intuyeg Apudyus si awi. Oli pun kummilakilat ya
kummuchukuchuy si mantobyeg, chummita bo, ya
ummuchen si chuwayu.

Ha Byebyai Ya Kaog-ogyat Un Dragon

12 Ot awed chi lampaila ud langit un patunged
kaskaschaaw un sinyey. Awed chi osa'n byebyai
un summisiked si buyan, ya lasilupan si isun chi siling
ilit, ya labyetukungan si korona un simpuyu ya
chuwa'n bituwon. ² Umalakon chi hachi'n byebyai ot
lantukituking gapu si amod un sigeb chi umalakala.
³ Oli pun awed bo lipaila ud langit un osa bo'n
kaskaschaaw un sinyey, awed chi kaog-ogyat un drag-
on un mancheyaeg †† chi long-egla, pitu uyula ya sim-
puyu sakgudla. Awed chi korona si kacha uyu. ⁴ Ot bi-
lautan chi ipusla langkatluwan cha bituwon ud langit
ot ibyellula si pita. Ot ummoy si sangwalan chi hachi'n
byebyai un umalakon, ta kalola alakla lu lumoswa.
⁵ Ngim ummalak pu hachi'n byebyai, leyaki ot litod-
chak laiyoy kan Apudyus si ummaammuyala, ti siya
manturay si lubang si umali'n eygew, ked manchegson
chi mantuturayla. ⁶ Ked hachi'n byebyai, ummawid un
ummoy si lugey'n lappun ummili un inyaallan Apudyus
un mantayuwala, ta mangayyuwalala kan siya si ulog
chi 1,260 un eygew.
⁷ Oli ked bilumtak chi gubyat ud langit. Ked si
Michael un pangat cha anheles, impangula cha
uchum un anheles un mangubyat si hachi'n dragon.
Ked hachi bo'n dragon ya cha anhelesla, lakaguby-
atcha kan chicha, ⁸ ngim laabyakcha, ot achipuncha la-
palubusan un inggew ud langit. ⁹ Ot lapeyyaw chi
hachi'n kaog-ogyat un dragon, ya libyellu cha losan un
anhelesla utla pita. Hachi'n dragon, siya uyog si awi

† 15-18 Ha losan un libyega si alla'n bersikulu, ha salip-ut cha
chaampun makwa un ibyegbyegega si cha alla'n misagsagulud un
chapters. Ha kasomsomkan cha papangat, ha timpu un mibyegebye-
ga ked lagampun un gummatong, ti sigulachu'n matungpey. ††
Daniel 7:7. Achu istoryan cha tagu si awi mipanggop si dragon. Si
somsomok cha iyEgypt, ha dragon isun chi chakeyn buwaya. Ha
somsomok cha uchum, isun chi anchu-anchu un uyog un inggew si
byebyey. Miyalig kan Satalas.

un pangat cha ayan, willu siya Satalas un langallilaw
kan cha tagu utla pita.

¹⁰ Oli ked chingngeyk chi chakey'n ginga ud langit,
un kalala,
"Sala makwaan chi malaguwan Apudyus kan cha
tagu,
ti sala mangipain-ala si pallakabyelinla'n manturay!
Ya sala bo mangipain-an Kristu un imbuunla si kalob-
bongala!
Ti laabyak ya lapeyyaw chi pangat cha ayan ud langit
un mangichiyu-chiyum
kan cha susulud taku kan Apudyus si ileygew ya lil-
abi.
¹¹ Ngim cha susulud taku, ilabyakcha siya gapu si
libukkukan chi chayan
chi Keylilu, ya gapu bo si lansistiguwancha mipang-
gop si hachi'n Keylilu,
ulay siya ingkatoycha un achipuncha gilagaan cha
biyegcha.

¹² Ked losan kayu un inggew ud langit, gumalas kayu
ti lapeyyaw si Satalas!
Ngim kadchegu kayu un inggew ud pita ya byebyey
ti siya libyelluwan Satalas.

Ked amod chi sangala ti ammula'n akit chi timpula'n
mangwa kan cha
piola'n koon un lawwing."

¹³ Ot laammuwan pun chi hachi'n dragon un libyellu
si pita, chilogchogla hachi'n byebyai un langiyalak si
hachi'n alak un leyaki. ¹⁴ Ngim hachi'n byebyai, laid-
chen si chuwa'n payak un isun chi payak chi chakey'n
bukaw ta tumayap un umawid si hachi'n lugey'n lap-
pun ummili un lisanaggala'n maayyuwalala si ulog chi
tiyu'n tawon ya godwa, ‡ ked achipun chi hachi'n drag-
on maochesan. ¹⁵ Ot hachi'n dragon, imbug-ista isun
chi chewwang un chelum ta mangaludla si hachi'n
byebyai. ¹⁶ Ngim latuyungan chi hachi'n byebyai, ti lan-
takang chi pita ot lebut losan cha hachi'n chelum un
lampeypu si tupok chi dragon. ¹⁷ Ot laam-amod chi
sangan chi hachi'n dragon si byebyai, ot ummoyla
gilubyat cha uchum un aalakla, cha losan un lamotog
si imbilin Apudyus ya langipapati'n lamopotpot si
katuttuwaan un intudtuchun Jesus. ¹⁸ Ot ummoy chi
hachi'n dragon si teyanteg chi byebyey sumisiked un
man-uuway.

Ha Kaog-ogyat Un Ayam Un Leypu Si Byebyey

13 Ot awed bo intullongku'n lummoswa si bye-
byey un kaog-ogyat un ayam. Pitu uyula ya sim-
puyu sakgudla. Ked losan un sakgudla, alla koronala,
ked cha kichey cha uyula, lagiliyan si tuntulli'n
ngachen Apudyus. ² Hachi'n kaog-ogyat un ayam, isun
chi atap un kusa un ngadloncha leopardo. Ked ha ikila,
isun chi ikin chi bear ya ha tupokla, isun chi tupok chi
layun. Ot illidchon chi dragon si hachi'n ayam chi pal-
lakabyelinla ya manturayala ya chakey'n kalobbongala.
†‡ Ha osa'n uyun chi hachi'n kaog-ogyat un ayam,
awed chi sugatla un makwa'n ikatoyla, ngim lapilatan

‡ Daniel 7:25, 12:7

ot kasin latagu. Ked hachi laschaawan cha losan un tagu utla pita ot hachi losancha litun-uchen kan siya. ⁴ Ot chilaychayaw cha losan un tagu hachi'n dragon gapu si langidchela si kalobbongala si hachi'n kaog-ogyat un ayam. Ya chilaychayawcha bo hachi'n kaog-ogyat un ayam un kalancha, "Lappun miyisuwan chi halat un ayam! Lappun makabyeey un makagubiyat kan siya!"

⁵ Ot lapalubusan chi hachi'n kaog-ogyat un ayam un sumukin ya masayaw un mangibyega si lawwingon Apudyus, lapalubusan bo un manturay si ulog chi opatpuyu ya chuwan buyan. ⁶ Ot illugilan mangamamsiw kan Apudyus, ulay chi ngachenla ya ha inggewala'd langit ya cha losan un inggew udchi. ¹⁷ Ya lapalubusan bo un mangubiyat kan cha tagun Apudyus ya abyakola chicha, ya laidchen bo si kalobbongan un mangituray si losan un kilapuun cha tagu si kaili-ili si alla'n lubang un lappun malausan kan cha losan un mangkalakalasi'n ugud. ^{†18} Ked losan un tagu utla pita chayawoncha siya, lalaksig kan cha tagu'n lalista ngachencha si hachi'n liblu'n chi Keylilu un lapatoy. Ti lalipud si chamchamun cha losan, lagampud lalista si liblu ngachen cha losan un laidchen si mallalayun un makataguan kan Apudyus.

⁹ Masapuy'n chongyonyu cha alla, lu laingan kayu! ¹⁰ Cha tagu'n singgasat un mabyayud, mabyayudcha! Ked cha singgasat un mapatoy si sabli, mapatoycha bo si sabli! Ked chitaku'n tagun Apudyus, masapuy'n pakoscheyon taku pammati taku ya alu-alusan taku cha losan un makwa kan chitaku.

Ha Kaog-ogyat Un Ayam Un Lummoswa Si Pita

¹¹ Ot awed bo intullongku un osa'n kaog-ogyat un ayam un lummoswa si pita. Chuwa sakgudla un isun chi sakgud chi Keylilu, ngim ha gingala, kaog-ogyat un isun chi gingan chi dragon. ¹² Ked losan un kalobbongan chi hachi'n ummula'n ayam, wechewedcha si hachi'n mikadwa, ti siya isun chi pilakalong-egla. Ked ipatutla pachayaw kan cha losan un tagu utla pita hachi'n osa'n ummulan ayam un lapilatan chi sugatla. ¹³ Ked ha mikadwa'n ayam, impailala mampataeg un lakaskaschaaw, ti ipaodchegla apuy un meypu'd langit ta itutullong cha losan un tagu. ¹⁴ Ya ilallilawla cha losan un tagu utla pita si langwaala si kaskaschaaw gapu si kalobbongan chi hachi'n ummun-ulan ayam. Ot lampakwa kan cha tagu si silan-ayam un isun chi hachi'n ummun-ulan ayam un lasugatan si sabli ngim latagu. ¹⁵ Ot impalubus bo Apudyus un angosan chi hachi'n mikadwa'n ayam chi hachi'n silan-ayam ta makwa'n makaginga ya makwa bo'n otoyola cha losan un achipun malayaw kan siya. ¹⁶ Ked osa bo, hachi'n mikadwa'n ayam, impatutla pameyka si meykan chi hachi'n ummula'n ayam chi kichay ya chuwalan un

†† 1-2, Daniel 7:3-6, isun chi tiger ngim lapatpattokan losan chi long-egla. Ha bear ked chakeyn un ayam un mangkalachu cha kuku-la. † Ha uchum un piola'n uguchon si Greek. Ha ngachen Apudyus ya inggewala un lugey un cha inggew ud langit. †† 5-7, Daniel 7:8, 21, 25, 11:36

iman cha losan un tagu, awed man saedcha willu lapun, awed cha byabyaklang ya kakapus, ulay musassu willu achipun. ¹⁷ Taplu cha hachi'n achipun lameykan si ngachen chi hachi'n ummun-ulan ayam, willu ha lambyen chi ngachenla, achipun makwa un mallaku ya mangngila si byayangla'n mangin-an.

¹⁸ Abus cha laangsan un tagu makaawat si allaya. Ked lu silu lalaing, maawatancha miyaligen chi hachi'n lambyen chi ummun-ulan ayam, ti hachi'n lambye, siyad piola'n kalan chi ngachen chi osa'n tagu, un ha lambyela ked 666.

Ha Keylilu Ya Tagula'n 144,000

14 Ot lallangyangaak pun, awed chi Keylilu un summisiked si bilig un Zion. Ya awed bo cha lichoga kan siya un tagu'n 144,000 un lameykan chi kichaycha si ngachen chi Keylilu ya ngachen chi Amala. ² Ya chingngeyk bo mantobyeg un ginga un lampeypu'd langit un isun chi alaas chi tumeteub un chelum ya isun chi mantobeg un kuchuy, ngim isun chi tukeyn cha achu'n arpa. ³ Ked cha hachi'n tagu un 144,000, silasagung cha hachi'n umaammuy un Ari ya cha hachi'n opat un parsua ya cha mangipangpangu. Ked kankantaoncha baru'n kanta un lappun uchum si sin-ammu lu achi abus cha hachi'n 144,000, ti chicha bilayachen chi Keylilu si illinggewancha ud pita. ⁴ Cha alla'n tagu, lappun lakabyasuyancha mipanggop si byebyai, ti lappun lakasuyopancha si byebyai. Lituntun-udcha si Keylilu si losan un ummoyala, chicha cha labyayachen chi byasuycha un isun chi insilan Apudyus chicha kan cha uchum un tagu ti chicha ummula'n lamati, ked isun chi michatuncha kan Apudyus ya hachi'n Keylilu. ⁵ Ya lappun akit lantuntulliyancha ya lappun mapabyasuyancha kan Apudyus.

Ha Impachameg Cha Tiyu'n Anghel

⁶ Oli ked, intullongku bo osa'n anghel un tumattatayap si ngatu, un mangiweyweg si mallalayun un Bibiyu'n Chameg kan cha losan un tagu si alla'n lubang, si losan un kaili-ili, tribu ya mangkangkalasi'n ugud. ⁷ Ked chakey gingala, un kalala, "Ipotogyu si Apudyus, ya chayawonyu kilangatula, ti alla'n gummatong chi manguisala kan cha losan un tagu! Ked chaychayawonyu siya, ti siya langwa kan cha losan, ulay langit ya pita, ulay bo byeybyey ya cha losan un uud!"

⁸ Awed bo mikadwa'n anghel un liyun-ulud, un kalala, "Gettok un layam-an chi hachi'n machamchameg un il'n Babylon si machusaala! Ti cha tagu udchi, isun chi impailumcha kan cha losan un tagu hachi'n mampiya'n byeyascha, un ha miyaligela, ha langawisancha kan cha tagu un mangwa si kilagatkat un pin-acha killingwa."

⁹ Ot awed bo mikatlu'n anghel un liyun-ulud kan cha hachi'n chuwa, ot chilakeyla bo gingalan kalala, "Losan un malaychayaw si hachi'n kaog-ogyat un ayam ya hachi'n silan-ayam, ya cha losan un impameykala kichayla willu imala si ngachenla, ¹⁰ sigulachu'n

ipailum Apudyus kan chicha mampiipiit un byeyasla'n latasa un lappun kamosla, hachi miyaligen chi amod un sangala! Ti paligatan Apudyus chicha losan si apuy ya gumilegileb un asupli, ked bubuyyaon cha anheles Apudyus ya hachi'n Keylilu. ¹¹ Ked ha apuy un mamaligat kan chicha, achipun masobsobyen ti gumilegileb si ing-inggala un lappun umillongan chi asukla. Ya lappun pulus gumingkan chi ligatcha si ileygew ya lilabi ked maligligatancha, ti chicha cha hachi'n lalayaw si kaog-ogyat un ayam ya hachi'n silan-ayam ya chicha bo lameyka si ngachen chi hachi'n ayam."

¹² Ngim chikayu'n tagun Apudyus un lalungpey si imbyegala ya mamati kan Jesus, masapuy'n pakoscheyonyu pammatiyu ta achi kayu maawis, ulay silu makwa kan chikayu.

¹³ Lapalos ked, chingngeyk bo ginga un lampeypu'd langit, ot kalala kan sakon, "Igilim cha allaya: Malipud si sala, Mabinchisyulan cha losan un mangikatoy gapu si mansimbiyancha si Apu taku!"

Ot tilachulan bo chi Ispiritun Apudyus un kalala, "O! Tuttuwa'n mabinchisyulan, ti ha matoyancha, hachi umillongancha si laligat un kawachicha, ya hachi bo mangedy-ancha si gunggulacha gapu si bibiyu'n killingwacha."

Ha Maapitan Cha Achipun Mamati, Un Miyalig Muya Si Alla'n Pita

¹⁴ Lallangyangaak pun, awed chi intullongku un mamputilak un libuu, ya awed bo ummaammuy si lap-atla un isun chi tagu un labyetukungan si bilalitik un koronan chi Ari ya ilooglela mantachom un kompay.

¹⁵ Ot intullongku bo osa'n anghel un lummoswa un lampeypu si templo ud langit, ot pilokawala hachi'n ummaammuy si lap-at chi libuu, "Useyom chi halat un kompaylu ta gapasom chi pita, ti gummatong chi ustu'n man-aapit, ti isun chi leum cha maapit si pita!"

¹⁶ Ot ha umaammuy si libuu, inggapasla kompayla ot ilapitla cha losan un maali si pita.

¹⁷ Ot awed bo osa'n intullongku'n anghel un lummoswa'n lampeypu si templo ud langit un ilooglela bo mantachom un kompay. ¹⁸ Ot lummoswa bo osa'n anghel un lampeypu si altar un sosoggen si michatun kan Apudyus. Hachi'n anghel, siya simbiyang si apuy. Ot pingkawala hachi'n osa'n lalangchon si mantachom un kompay, kalala, "Loggachom chi halat un isun chi wake'n muya un kalanha'n grapes si pita ti leumcha losan!" ¹⁹ Ot hachi'n anghel illoppedla kompay si pita ya illayala cha losan un bungan cha grapes, ot pilonponla si chakey'n astan Apudyus, un ha aligla, amod chi sangala'n malusa kan cha tagu utla pita. ²⁰ Ked ha aastan chi grapes, inggew si lasin chi ili. Ot chaya lummoswa si hachi'n astan, ot lilitapla lasuluk si tiyunggasut ya chuwapuy'u'n kilometro chi kaanchula, ya masakachen chi kalusgongla.

Cha Pitu'n Anghel Ya Ha Alungus Cha Ligat

15 Ot si hachi, awed bo osa'n lipaila ud langit un patunged lakaskaschaaw un sinyey un makwa si umali'n eygew, ti awed cha pitu'n anheles un lalangchon si mangalungus un pitu'n ligat un makwa utla pita. Hachi cha ligat si alungus chi malusaan Apudyus kan cha tagu.

² Ot intullongku malayatayaw un byeybyey un lakamsan si apuy. Ya intullongku bo cha langyog si hachi'n kaog-ogyat un ayam ya hachi'n silan-ayam un issu-issula, ya cha losan un achipun lampameyka si lambyeyn chi ngachenla. Ked summisikedcha si teyanteg chi byeybyey un ilooglencha arpa un illidchon Apudyus kan chicha. ³ Ot kilankantacha kantan Moses un lansiribi kan Apudyus si awi, ya kantan chi Keylilu. Kamatla kilantacha:

"Sikan Apu un Apudyus un Mallakabyelin, lappun miyisuwan cha losan un killingwam un patunged kaskaschaaw! Sika Arin cha losan un tagu si lubang, patunged ustu-ustu ya pasig tuttuwa cha losan un kachawiyam!

⁴ Lappun achi umogyat kan sika si sala, Apu! Ya lappun bod achi mangibyega si kilangatam, ti lappun miyisuwan chi kilabiyum. Ked cha losan un tagu si lubang, umalicha losan un malaychayaw kan sika ti laawatancha'n ustu-ustu cha losan un pin-amkoon."

⁵ Lapalos ked, intullongku bo'n lilukat chi templo ud langit, ked mamaila hachi'n chayom chi Kachayawan un Inggewan Apudyus. ⁶ Ot lummawa cha hachi'n pitu'n anheles si hachi'n templo un ilooglencha pitu'n ligat. Ked lasilupancha losan si mampeykas ya malilisiling un mamputilak, ya lisawigi si biyukungcha bilalitik un takyed. ⁷ Ot ha osa kan cha hachi'n opat un parsua ummoyla silin-ossa inwatwat kan cha hachi'n pitu'n anheles chi chuyug un byalitik un lalaplusangan Apudyus un matatagu si ing-inggala. ⁸ Ked gapu si kilabiyun Apudyus ya pallakabyelinla, losan asuk chi chayom chi templo, ked lappun makaslok inggala magamput cha pitu'n ligat un koon cha hachi'n pitu'n anheles.

Ha Pitu'n Chuyug Un Lalaplu Si Sangan Apudyus

16 Lapalos ked, chingngeyk chi mantobyeg un ginga un lampeypu si templo un langibyega kan cha pitu'n anheles, un kalala, "Chowot ingkayu isuyat ud pita cha halat un ligat un awed si pitu'n chuyugyu un laplu si sangan Apudyus." ² Ot ummoy chi ummula'n anghel insuyat si pita hachi'n inggew si chuyugla. Ot cha losan un lameyka si meykan chi kaog-ogyat un ayam ya cha lalaychayaw si hachi'n silan-ayam un issu-issula ked laamin cha lagagategy si mambyangtit ya amod chi sigebla.

³ Ot ummoy bo mikadwa'n anghel insuyat si byey-byey chi ingew si chuyugla, ot lambyalin isun chi cheyong, ked cha losan un inggew si byeybyey, laamincha langkakatoy.

⁴ Ot ummoy bo mikatlu'n anghel insuyat si losan un chewwang ya chegsi inggew si chuyugla. Ot lambyalin chaya cha chelum. ⁵ Ot si hachi, chingngeyk chi imbyegan chi anghel un simbiyang si chelum, un kalala, "Apudyus un lappun miyisuwan chi kilabiyum, ya sigud un illinggewka si

chamchamun cha losan ya iinggewka bo si ing-ing-gala, gettok un lalintog ya ustu-ustu manchuchusam kan cha tagu!

⁶ Ti pilatoycha cha tagum ya cha propetam un isun chi insuyatcha chayacha.

Ked hachi mangipailumam kan chicha si chaya ta subyalit cha killingwacha!"

⁷ Oli pun, chingngeyk bo summongbyat un lampeypu si altar, un kalala,

"O, Apu! Sika Apudyus un Mallakabyelin, ustu-ustu ya lalintog tuwa manchuchusam kan cha tagu!"

⁸ Ot ummoy bo chi mikapat un anghel insuyat chi inggew si chuyugla si ilit. Ot lapalubusan un ummamod chi atungla ot soggola cha tagu. ⁹ Ngim ulay lu lasgobcha, ey-eywagencha si Apudyus un Mallakabyelin gapu si ligatcha, ked achipuncha ibyabyawi cha byasuycha ya achipuncha chayawon chi kilangatun Apudyus.

¹⁰ Ot ummoy bo chi mikalima'n anghel insuyat chi inggew si chuyugla si ummaammuyan chi hachi'n lanturay un kaog-ogyat un ayam. Ot patunged gummikbot cha losan un iturayala, ya kotbyen cha tagu chilacha si ligatcha. ¹¹ Ngim lappun langibyabyawi kan chicha si lawwing un pin-acha killingwa, ya ey-eywagencha si Apudyus ud langit gapu si sigebcha ya gagateycha.

¹² Ot ummoy bo chi mikalom un anghel insuyat chi inggew si chuyugla si chakey'n chewwang un ha ngachenla Euphrates. Ot laksit chi hachi'n chewwang taplu ayon cha ari un mampeypu si sumileyan ilit. ¹³ Ot hachi langitullongak si tiyu'n ayan un isun chi tukak chi kopyacha. Ha osa, lummoswa si tupok chi hachi'n dragon, ked ha osa, lummoswa si hachi'n kaog-ogyat un ayam, ked ha mikatlu, lummoswa si tupok chi hachi'n silan-propeta un pillakalong-eg chi hachi'n ayam. ¹⁴ Cha hachi'n tiyu'n ayan ked makwacha cha lakaskaschaaw, ked umoycha chagupon cha losan un ari si lubung ta losancha gubyaton si Apudyus un Mallakabyelin. Ngim si hachi'n eygew, hachi mangyogen Apudyus kan cha losan un kabusuyla.

¹⁵ Ha lugey un langumungan cha hachi'n ayan kan cha kaari-ari, hachi kalancha'n Armageddon si Hinebrew un ugud. Ked hachi mangibyeg-an Jesu Kristu un kalala, "Tatanchaalanyu allaya'n ibyegak, ti lappun ma-puutanyu si mangulilak ti isun chi mangkokopyan chi man-aakaw un achipun maammuwan ked magalantong! Ked pian chi tagu'n lakasagala un manguuway

kan sakon, un isun cha lansisillup ya achipun lasuyop, ti achipun maochesan ya lumawa un mampatpatiyaway un siya mabibiilala."

¹⁷ Ot ummoy bo chi mikapitu'n anghel insuyat chi inggew si chuyugla si angin. Ot awed chi mantobyeg un ginga un lampeypu si ummaammuyan Apudyus si templo, un kalala, "Lagamput!" ¹⁸ Ot kummilakilat ya awed chi amod un atingey ya kummuchukuchuy, ya chummitachita un lappun miyisuwala lalipud si lakwaan cha tagu si alla'n pita. Lappun miyisuwan chi kilakoscheyla! ¹⁹ Ot langkatlu lapotlak chi lanchinchilameg un ili un Babylon, ked layam-an losan cha mangkakachakkey'n ili si lubung. Ot simsimmok Apudyus ud Babylon un lanchinchilameg un ili si lalusaala un isun chi impailumla latatasan mampiit un byeyasla ked lappun labunbun-an ulay sintodtod gapu si amod un sangala. ²⁰ Ot lebut cha losan un pita un langgagawa si byeybyey, ya laumas cha losan un bibibilig. ²¹ Ya ummuchen si mangkachakkey'n chuwayu ked umoy si limampuyun kilu kachegsonla, ot lituklogcha kan cha tagu. Ot ey-eywagen cha tagu si Apudyus gapu si kaog-ogyat un chuwayu ya amod un ligat.

Ha Lachamchameg Un Puta Un Langakabbyayu Si Kaog-ogyat Un Ayam

17 Ot kummatam kan sakon chi osa kan cha hachi'n pitu'n anghel un lanchuchuyug, ot kalala, "Wilu, ta ipailak chi malusaan Apudyus si byebyai un machamchameg chi kilaputala un umaammuy si adchaliyan chi achu'n chewwang. ² Hachi'n byebyai, isun chi insuyopla cha losan un ari si alla'n pita, ot lakabyasuycha losan gapu kan siya. Ked cha losan un tagu utla pita un achipun mamati, isucha labuuk si langilumancha si byeyasla un kilagatkat."

³ Oli ked tilingngeyak si Ispiritun Apudyus ot illiyoyak si anghel si lugey'n lappun ummili. Ot hachi langitullongak si osa'n byebyai un langakabbyayu si mancheyaeg un kaog-ogyat un ayam un pitu uyula ya simpuyu sakgudla. Ked ligili si losan un long-egla cha mangkayawing un ngachen un bumusuyp kan Apudyus. ⁴ Ked hachi'n byebyai lansisillup si isun chi silup chi ari un mancheyaeg ya mansiling, ya latayutayulan si byalitik, perlas ya mangkangila'n byetu un malilililing. Ya ilooglela byalitik un tasa un lalaplus si kabibiin un imbungan cha lawwing un pin-ala killingwa. ⁵ Ya awed chi liigili si kicheyla un ngachen, ked chaampun maammuwan chi piola'n uguchon, un kalala, "Ha lachamchameg un ili un Babylon, siya ilan cha losan un puta ya lallugiyen cha losan un kabibiin un makmakwa si alla'n lubung." ⁶ Ked ha langitutullongak si hachi'n byebyai, isun chi labuuk si chayan cha tagun Apudyus un lapatoy gapu si pammaticha kan Jesus.

Ot si langitullongak si hachi'n byebyai laschaawak. ⁷ Ot kalan chi anghel kan sakon, "Pakaggey maschaaw? Chongyom ta ibyegak chi miyaligen chi halat un byebyai ya kaog-ogyat un ayam un langakab-

byayuwala, un pitu uyula ya simpuyu sakgudla. ⁸ Halat un kaog-ogyat un ayam, illinggew si alla'n pita si sineygew ngim lappun si sala. Ngim kasin lumoswa si umali'n eygew un mampeypu si abut un lappun kiged chi kilachayomla. Ked cha losan un tagu si alla'n pita un achipun lilista ngachencha si hachi'n liblu'n chi biyeg lalipud si chamchamun chi lubung, maschaawcha'n mangitullong si hachi'n kaog-ogyat un ayam lu kasin lumoswa. Ngim ha lumoswaala, mibyellu bo ud impiyellu.

⁹ "Mansukun cha alla un maawatan, ti masapuyn lalaing ya lasomsomkan un tagu'n makaawat si alla. Ti ha pitu'n uyu, miyalig si pitu'n bilig un ummaam-muyan chi hachi'n byebyai, ya miyalig bo si pitu'n ari. ¹⁰ Cha lima kan chicha, langkiged chi lanturayancha, ked ha mikalom, siya mangituray si sala. Ked ha mika-pitu, chaampun gumatong chi manturayala. Ngim lu gumatong chi manturayala, sin-akitan abus. ¹¹ Ked hachi'n kaog-ogyat un ayam un illinggew si sineygew ngim lappun si sala, siya mikawayu'n Ari un misukat kan cha hachi'n pitu, ked mibyellu bo.

¹² "Ked ha miyaligen chi simpuyu'n sakgud, chicha simpuyu'n ari un chaampun gumatong chi manturayancha. Ngim lu gumatong chi kalobbonganacha'n manturay, makaturaycha si hachi'n kaog-ogyat un ayam si sin-akitan un isun chi sin-uras chi makaturayancha. ¹³ Ngim cha hachi'n simpuyu, man-iisu som-somokcha ked ipuyangcha pallakabyelincha ya kalobbonganacha si hachi'n ayam, ¹⁴ ta man-ossaancha un mangubyat si hachi'n Keylilu. Ngim ha Keylilu, ya cha chilutukala un mamati kan siya, abyakoncha chicha ti siya Apun cha losan un ap-apu ya Arin cha losan un ari."

¹⁵ Ot kalan bod chi hachi'n anghel kan sakon, "Ha miyaligen cha intullonglu un achu'n chewwang un adchaliyan si ummaammuyan chi hachi'n puta, chicha kilapuun cha tagu si kaili-ili si lubung ya wechewed cha losan un kalasin chi ugud. ¹⁶ Ked cha hachi'n intullonglu un simpuyu'n sakgud ya kaog-ogyat un ayam, gumatong chi mallawingancha si hachi'n byebyai. Ked eyancha cha losan un kukkuwala ya telancha siya un lalulussayan. Ked kaloncha bogas chi long-egla ya sogoncha bo mabun-an. ¹⁷ Kooncha kamatchi ti si Apudyus chi langipasomsomok si lantitimpuyugen cha hachi'n simpuyu ya langipuyangancha si pallakabyelincha si hachi'n kaog-ogyat un ayam un manturay, ti mituyuy chi simsimmok Apudyus ya tuttuwa'n makwa cha losan un imbyegala'n makwa.

¹⁸ "Ha miyaligen chi hachi'n byebyai un illilam, siya machamchameg un ili'n mangituray kan cha losan un ari si alla'n pita."

Ha Mayam-alan Chi Ili'd Babylon

18 Lagamput ked cha hachi, intullongku osa'n anghel un lan-osog un lampeypu'd langit. Chakey kalobbongala ya malilangan chi pita si silingla. ² Ot impokawla'n kalala,

"Lachusa ya losan layam-an chi machamchameg un ili'd Babylon!

Ked siya lambyalin un ummiliyan cha ayan ya cha losan un lawwing un Ispiritu, ya lalukbutan bo cha losan un kaisaw un sissiwit un lawwikon taku.

³ Ti hachi'n ili, ilawisla cha losan un tagu si kaili-ili utla pita un sumuyut si

kilalawwingla, ti isun chi impailumla mampiit un byeyasla

kan cha losan un tagu ta mabuukcha.

Ked cha losan un ari si lubung, isun chi lakachegchegascha kan siya ti siluyutcha kachawiyala.

Ya cha losan un mallalaku utla pita, bummaklangcha gapu si lalabos un gumalasanacha'n lawwing!"

⁴ Ot awed bo ginga un chingngeyk un lampeypu'd langit, un kalala,

"Chikayu'n taguk, telanyu halat un ili ta achi kayu mipati makabyasuy si byasuyula ya achi kayu bo mipati si machusaala!

⁵ Ti ha byasuyula, ked isun chi kangatun chi langit chi laponpolancha.

Ked achipun Apudyus maliwatan chi kilalawwing cha pin-ala killingwa.

⁶ Ked ha makwa kan siya, machubli losan un killingkingwala'n lawwing kan cha uchum un subyalit cha killingwala. Ked hachi'n mampiit un impailumla kan cha uchum, machubli bo kilapiitla un mipailum kan siya. †

⁷ Ti patunged cha lallam-ayala ya langichayawala si long-egla, ked siya bo isun cha malligatata ya malomchomala.

"Ti kalala si somsomokla, 'Isuk chi byebyai'n pangat un achipun labyayu, ya lappun makwa kan sakon un isun chi ligat chi labyayu!"

⁸ Ked gapu si hachi, michisan un makwa cha mangkangkalasi un ligat kan siya, ti masakit, malomchom ya mauyat, ya masgob bo, ti si Apudyus chi malusa kan siya, un mallakabyelin un Apu."

⁹ Ked losan un ari si alla'n lubung un lakachegchegas ya lakalamlam-ay si hachi'n ili un liyalig si puta, ibilancha ya ichomchomcha lu itullongcha asuk chi masgob-yela. ¹⁰ Ked bumebyettawacha ti umogyatcha un mipati si machusaala. Ked kalanacha,

"Kenga! Kadchegu hachi'n lachamchameg un ili'n Babylon!

Sin-uras chi lachusaala ot lappun!"

¹¹ Ya ulay bo cha mallalaku si lubung, ibilancha ya ichomchomcha hachi'n ili, ti lappun mangngila si lakucha. ¹² Lappun mangngila si lakucha'n byalituk, pilak ya mangkangila'n byetu ya perlas. Ya lappun bo mangngila kan cha mangkangila'n kilalasin cha luput

† Ha ibyegala si Greek ked ha libyayed kan siya machubli ya ha koschey un laotod kan siya un ilumola machubli. Ha piola'n ibyega ked machusan ustu-ustu insigun si killingwala.

un mangkacheyaeg, mangkaputilak ya mangkasiling. Lappun bo mangngila si mangkabyayu ya mangkabyangu'n kayu, ya cha losan un laku'n lakwa si saung chi elepante, mangkangila'n kayu, gambyang, kaga ya mangkakabyayun byetu. ¹³ Ya lappun bo mangngila si lakucha'n mangkalakalasi un mampabyangu si makan ya cha byangbyanglu un insenso, mirra ya uchum. Lappun bod mangngila si lakucha'n byeyas, lalog, arina, pagoy ya cha byaka, keylilu, kabyayu ya kalisa. Ya lappun bod mangngila si ilakucha'n tagu ta mam-musassu.

¹⁴ Ked kalan cha mallalaku si hachi'n ili, "Losan cha bibiyu'n makmakwa un potpotgom un siya mallam-lam-ayam, laumascha. Ya losan un kilabyaklanglu ya kilabiyum, laumascha bo. Ked ulay lu silu koom, achipunka makaiyulin si ing-inggala!"

¹⁵ Ked cha mallalaku un bummaklang si hachi'n ili, bumebyettawacha ti umogyatcha un mitakuyung si kachusaala. Sin-iibincha ya malochomchomcha un kalancha,

¹⁶ "Kenga! Kadchegu hachi'n lachamchameg un ili, ti isun chi byebyai un lansilup si kangilaan un luput un

mangkasiling ya mancheyaeg un latayutayun cha byalituk,

perlas ya mangkangila'n byetu!

¹⁷ Ngim sin-uras abus ked laumas cha losan un kilabyaklangla!"

Ulay cha chalibyen chi bapur ya cha mangkawachi si bapur ya ulay losan un mangkawachi si byebyey, ya cha mallulugen un pin-a mallaku si bapur, ked bumebyettawacha losan ¹⁸ un mangoottap si asuk chi lasgobyela. Ot impokawcha, "Lappun miyisuwan chi halat un ili!" ¹⁹ Ot chilabuwancha uyucha gapu si amod un mansomsomokcha si hachi'n ili, ot lan-ibincha ya lalomchomcha un kalancha,

"Kenga! Kadchegu hachi'n machamchameg un ili, ti ha kilabyaklangla,

siya bummaklangan cha losan un alla bapurla! Sin-uras abus ot laumas losan cha kilabyaklangla!"

²⁰ Ngim chikayu'n awed ud langit, gumalas kayu si layam-alala!

Ya ulay chikayu'n tagun Apudyus, apostolesla ya propetala,

gumalas kayu bo losan ti imbyayos Apudyus cha killingwala kan chikayu si lalusaala si halat un ili!

²¹ Ot awed chi osa'n mangkoschey'n anghel un lantang-oyla si chakey'n byetu ot ingkop-eyla si byebyey, ot kalala,

"Kamatchi makwa si machamchameg un ili'n Babylon si mayam-alala.

Ked lappun kasinla tumokweyan si ing-inggala.

²² Ya hachi'n ili, lappun kasin madngey si mangkankanta,

mantuktukey si arpa, malungali, malaggeypu ya malangguyub!

Lappun bo cha mambosey ya mallaga, ya lappun kasin madngey si gingan cha gigillingan!

²³ Ya lappun kasin maila si padchan chi silaw ya lappun bo kasin madngey si gingan cha mallaglagsak un mangkasey.

Ti ulay cha mallalaku si hachi'n ili, un chicha kabyaklangan si alla'n pita,

hachi bo lachusaancha!

Ya hachi bo lachusaan cha losan un isun cha mansansalamangka

ti ilallilawcha cha losan un nasyun si alla'n pita!"

²⁴ Lachusa hachi'n ili un Babylon ti siya lamatoyancha kan cha propetan

Apudyus ya uchum un tagula,

ya ulay cha losan un tagu'n lapatoy si alla'n pita, lapatoycha losan si hachi'n ili.

Ha Manlaglagsakancha Awed Ud Langit

19 Lagamput pu hachi, chingngeyk chi mantobyeg un ginga'n cha achu-achu'n tagu ud langit, un ikankantacha,

"Machaychayaw si Apudyus! Siya abus un Malagu kan cha tagu,

machayaw ya mallakabyelin!

² Katuttuwaan ya lalintog chi mangkukuisla kan cha tagu!

Chilusala hachi'n byebyai un lanchilameg chi kilaputala,

siya langawis kan cha losan un tagu si alla'n pita ta mipaticha makabyasuy si byasuyula.

Ya chilusala siya gapu si lamatoyala kan cha lansimbi kan Apudyus."

³ Ya kalancha bo'n langipokaw, "Machaychayaw si Apudyus! Mipangatu si ing-inggala chi asuk

un lampeypu si lanchinchilameg un ili!"

⁴ Ked cha chuwapuyuyu ya opat un mangipangpangu ya cha opat un parsua, losan cha lampalintuming un malayaw kan Apudyus un umaammuy si Mampan-gatala, ot kalancha, "O, Tuttuwa! Machaychayaw si Apudyus!"

Ha Mangkaseyan Chi Keylilu

⁵ Oli pun chingngeyk bo ginga un lampeypu si umaammuyan Apudyus, un kalala, "Chayawonyu si Apudyus taku, chikayu losan un mansimbi ya losan un manchaychayaw kan siya. Ulay langatu willu labyabya, chayawonyu losan si Apudyus!"

⁶ Ot si hachi, chingngeyk bo isun chi gingan cha achu-achu'n tagu, un isun chi alaas chi tumeteub un chelum ya isun chi kichung chi kuchuy, un ip-ipkawcha,

"Machaychayaw si Apudyus! Ti siya abus chi mallakabyelin un

Apu taku un mangituray kan cha losan!

⁷ Matetteyok taku ya mangganggalas taku ya chayawon

taku siya un kangatuwan!

Ti si sala, gummatong chi timpu'n mangkaseyan chi Keylilu,

ked lansasaggala hachi'n asaw-ola, ⁸ ti laatod kan siya baru'n silup un mamputilak un lappun akit mansala." (Ha miyaligen chi hachi'n silup, cha bibiyu'n pin-an cha tagun Apudyus killingkingwa.)

⁹ Ot kalan chi anghel kan sakon, "Igilim cha allaya: Pian cha hachi'n laimbiteyan si kaseyn chi Keylilu." Ya kalala bo, "Katuttuwaan cha hachi ti mismu'n imbye-yan Apudyus."

¹⁰ Ot lampalintumingak un malayaw si hachi'n anghel, ngim kalala, "Achim sakon chayawon! Abus si Apudyus un chayawom ked lappun uchum, ti osaak bo'n mansimbi kan Apudyus un isum ya cha bubuyun-lu, ked ooglen taku losan cha katuttuwaan un intudtuchun Jesus." Ti ha katuttuwaan un intudtuchun Jesus, siya impakaawat cha propeta.

Ha Langyogen Chi Langakabbyayu Si Mamputilak Un Kabyayu

¹¹ Oli pun intullongku'n liwalit ud langit ot lummoswa osa'n mamputilak un kabyayu. Ot hachi'n langakabbyayu, langachalan si "Malagpati ya Katuttuwaan," ti lalintog chi mangkukuisla ya mangubyatala kan cha kabusuyla. ¹² Ha atala ked isun chi gumilegileb un apuy. Ya achu-achu koronan chi ari si uyula. Ked lagiliyan chi long-egla si ngachen un lappun mangagam-mu si piola'n uguchon lu achi abus siya. ¹³ Ha silupla ked laslop si chaya. Ked ha ingngachencha kan siya, "Ha Ugud Apudyus." ¹⁴ Ked cha losan un suychachu'd langit, un lakasilup si mamputilak, lituntun-udcha kan siya un langakabbyayucha bo si mangkaputilak un kabyayu. ¹⁵ Ot awed chi lummoswa si tupokla un mantachom un sabli ked siya mangabyakla kan cha losan un tagu si lubung un achipun mamati. Ya siya mangipangat kan chicha, ked patunged ustu-ustu mantuturayla ya lappun makaabyak kan siya. Ti si Apudyus un Mallakabyelin, ipailala bo manchuchusala si tagu un isun chi mangkupisan chi astan si astola. ¹⁶ Ked liigili ngachen si silupla ya eypula un, "Arin cha losan un ari ya Apun cha losan un ap-apu."

¹⁷ Oli pun intullongku bo osa'n anghel un sum-misiked si ilit. Ot pilokawala cha losan un sissiwit un sintatattayap ud langit, un kalala, "Wayyu, machagup kayu ta mangkakakan kayu si alla'n chakey'n piyastan Apudyus! ¹⁸ Wayyu, kalonyu lecheg cha ari ya pangat cha suychachu, susuychachu ya cha kakapitancha, cha kabyayu ya langakabbyayu, ya cha losan un tagu, lawaya ya musassu, labyabya ya langangatu."

¹⁹ Oli pun intullongku bo hachi'n kaog-ogyat un ayam ya cha losan un ari si alla'n pita ya cha susuychachucha. Ked lachagupcha'n lan-um-umung ta gubystationcha hachi'n langakabbyayu ya cha susuychachula. ²⁰ Ngim lachokmaan chi hachi'n kaog-ogyat un ayam ya ulay chi hachi'n silan-propeta un pil-lakalong-egla un pin-a langwa si lakaskaschaaw ta malallutla kan cha losan un tagu un lameykaan si meykan chi hachi'n ayam ya cha losan un tagu'n

malaychayaw si hachi'n silan-ayam un isula. Ked si hachi'n lalokmaancha kan chicha, likop-eycha'n matattagu si hachi'n byeybyey un apuy un gumilegileb un asupli. ²¹ Ked cha losan un susuychachucha, lapatoycha si sabli un lummoswa si tupok chi hachi'n langakabbyayu si mamputilak un kabyayu. Ot lambus-busugen cha losan un sissiwit cha lechegcha.

Ha Sillibu'n Tawon

²⁰ Ot intullongku bo osa'n anghel un lan-osog un lampeypu'd langit un ilooglela chakey'n kawey ya tebig chi abut un lappun kiged chi kachayomla. ² Ot chilokmaala dragon, hachi'n uyog si awi un kalancha'n Satalas, ot kilawayala. Ot imbyellun chi hachi'n anghel siya si abut un lappun kiged chi kachayomla, ot in-chakigla ya ingkanyachula taplu achipunla kasin sallutan cha tagu utla pita inggala lumaus chi sillibu'n tawon. Ked lu magamput chi sillibun tawon, masa-puy'n kasin mibukat ngim sin-akitan.

⁴ Ot si hachi, intullongku cha uchum un aammuyan cha ari ked cha hachi'n ummaammuy, laidchencha si kalobbongan un manguis. Ya intullongku bo kalichodwan cha lapatoy gapu si langibyegebyeg-ancha si ugud Apudyus ya katuttuwaan mipanggop kan Jesus. Chicha bo cha achipun lalayaw si hachi'n kaog-ogyat un ayam ya silan-ayam un issu-issula, ya achipuncha bo impameyka kicheycha ya imacha si meykala. Ked losan-cha ummuli latagu ya lakaturaycha kan Jesu Kristu si sillibu'n tawon. ⁵ Ked liya chamu'n umuliyen cha langakatoy mataguwan. Ngim cha uchum un langakatoy, achipuncha umuli matagu inggala magamput chi sillibu'n tawon. ⁶ Pian cha tagu'n mipati umuli si chamu'n umuliyen cha tagu mataguwan, ti lappun kilabyelin chi mikadwa'n otoy kan chicha. Ked chicha mansimbi un isun chi pachi kan Apudyus ya Jesu Kristu, ya makaturaycha bo kan siya si sillibu'n tawon.

Ha Maabyakan Satalas Ya Mibyelluwala

⁷ Ked lu magamput chi hachi'n sillibu'n tawon, mibukat si Satalas si libyabyayuchela, ⁸ lumawa ta umoyla allilawon cha nasyun si intilun chi lubung. Ked mantitimpuyugola chicha losan, un maawagen Gog ya Magog, ya isagalala chicha un makagubyat, ked lappun makabilang si kilaachucha ti isun chi kilaachun cha legen si teyanteg chi byeybyey. ⁹ Ot liwayascha losan si alla'n lubung, ot ilalikumcha kummampuwan cha tagun Apudyus ya ulay chi hachi'n ili un patunged-la ay-ayaton. Ngim si hachi, awed chi apuy un lampeypu'd langit ot soggola chicha losan. ¹⁰ Ot si Satalas un langallilaw kan chicha, libyellu si amod un apuy un gumilegileb un asupli un siya bo libyelluwan chi hachi'n kaog-ogyat un ayam ya hachi'n pilakalong-egla un silan-propeta. Ked mapaliganan si ileygew ya lilibi si ing-inggala.

Ha Alungus Chi Makuisan Cha Tagu

¹¹ Oli pun intullongku bo chakey ya mamputilak un aammuyan chi ari ked awed bo umaammuy. Ot lam-maeg chi laumas chi alla'n pita ya langit un lappun kasinla main-an. ¹² Oli pun bo intullongku cha losan un langkakatoy un tagu un lipasangu si hachi'n umaammuy, ked wechewed cha langangatu ya labyabya, ya ulay bo cha hachi'n langkakatoy si byeybyey, ked lum-moswacha losan, ya ulay bo cha losan un langkakatoy un illinggew ud Hades un inggewan cha latoy. Ked summisikedcha si sangwalan chi hachi'n ummaammuy, ot labuktan chi liblu un liigiliyan cha losan un killingwan cha tagu. Ya labuktan bo osa'n liblu un liigiliyan cha ngachen cha losan un makatagu kan Apudyus si ing-inggala. Ot lakuis losan cha hachi'n ummulu latagu, ked laibesey si killingwacha si katattagucha, un liigili si hachi'n liblu. ¹⁴ Ot losan cha hachi'n latoy un lampeypu'd Hades, libyellucha si hachi'n apuy un gumilegileb un isun chi byeybyey. Hachi'n apuy un byeybyey, hachi mikadwa un otoy un siya misilaan kan Apudyus si ing-inggala. ¹⁵ Ti cha losan un tagu un lappun ngachenla si hachi'n liblu un liigiliyan cha losan un makatagu kan Apudyus, chicha mibyellu si hachi'n apuy un isun chi byeybyey.

Ha Kakkopyan Langit Ya Pita

21 Lagamput pu hachi, intullongku baru'n langit ya baru'n pita, ti laumas chi chamu'n langit ya pita ya byeybyey. ² Ot intullongku lasantuwan un siudad, siya baru'n Jerusalem, un chumedchedcheya un lampeypu kan Apudyus ud langit, un isun chi mangkasey'n byebyai un lansilup si laleman ya lakasagalan mangabot si mangasawa kan siya. ³ Ot chingngeyk chi mantobyeg un ginga un lampeypu si ummaammuyan ari un kalala, "Gummatong chi mikabyeyoyan Apudyus kan cha tagu, ked si sala, mantagula chicha. Iinggew si Apudyus kan chicha ya siya abus chi Apudyus un chaychayawoncha. ¹⁴ Ked pulasala cha losan un luwacha. Lappun kasin matoy ya lappun kasin malomchom ya man-ibin ya lappun bo kasin malligatan, ti losan un laklakwa kan chicha si chamu un pita, lummakpuscha."

⁵ Oli pun kalan chi hachi'n ummaammuy un ari, "Si sala, pabiyuwok cha losan un byaleg." Ot kalala bo kasin kan sakon, "Igilim cha alla'n ilugudku, ti tuttuwa ya mantegochen."

⁶ Ya kalala bo kan sakon, "Lagamput! Sakon chi Alpha un luglugu ya sakon bo Omega un alungus cha losan. Ked lu silu mauwaw, pailumak si chelum un meypu si chegsi un tumagu si ing-inggala un lappun byayedla. ⁷ Ya ipatawidku losan cha alla kan cha achipun paabyak kan Satalas, ya mambyalilok bo chicha alakku ta sakon chi man-Apudyuscha. ⁸ Ngim kaog-ogyat chi mambyalagen cha ogyatan, cha lappun pammatica, cha langwa si kabibiin, cha kapapatoy, cha pin-a

makachegchegas, cha mansansalamangka, cha malay-chayaw si silan-apudyus, ya cha pin-a mantuntulli, ti lappun patinggan chi iinggewancha si byeybyey un asupli'n gumilegileb, ked hachi kalan'cha'n mikadwa'n otoy."

Ha Lasantuwan Un Jerusalem Un Lampeypu'd Langit

⁹ Ot kummatam kan sakon chi osa kan cha pitu'n angheles un langisuyat si hachi'n illinggew si pitu'n chuyug un lalaplun si alungus cha ligligat, ot kalala, "Wilu ta ipailak kan sika byebyai un asaw-on chi Keylilu." ¹⁰ Ot tilingngeyak si Ispiritun Apudyus, ot illiyoyak si anghel si tuktuk chi mantaklang un bilig. Ot impailala kan sakon chi lasantuwan un siudad un Jerusalem un chumedchedcheya un lampeypu'd langit kan Apudyus. ¹¹ Ked malilisiling chi hachi'n ili gapu si kilabiyun Apudyus. Ked malilisiling un isun chi langila'n byetu, isun chi jasper ya lagechawan un crystal. ¹² Ked laayed chi hachi'n ili si mantaklang un tuping, un lasawayan si chuwa sawangla, ya laguwechaan bo si lasawayan si chuwa un angheles. Ked cha sawangla liigili cha ngachen cha lasawayan si chuwa un alak Israel. ¹³ Cha sawangla, tiyu langkapon si sumileyan ilit, tiyu bo kapon si mipisukan ilit, tiyu bo kapon chaya ya tiyu langkapon si lagud. ¹⁴ Hachi'n ayed, lasawayan si chuwa lipon-ed un tukudla un liigiliyan cha ngachen cha lasawayan si chuwa un apostoles chi Keylilu.

¹⁵ Hachi'n anghel un lakaugud kan sakon, ilooglela bilalitik un palaisong un mangisongla si hachi'n siudad, cha sawangla ya cha ayedla. ¹⁶ Hachi'n siudad, man-iisu kaanchula, kaeywala ya kataklangla. Ilisong pun chi anghel chi hachi'n siudad, umoy si chuwa'n libu ya opat gasut un kilometro kaanchula, siya bo kaeywala ya ulay chi kataklangla. ¹⁷ Ilisongla bo ayedla, ked ha kataklangla, lasuluk si olompuyu ya olom un metro. ¹⁸ Hachi'n siudad, losan bilalitik ya malilisiling un isun chi samling. Ked ha ayedla'n tiluping, losan jasper un langila'n byetu. ¹⁹ Ha pon-edla'n lasawayan si chuwa, laey-eykusancha si mangkangkalasi un langila'n byetu. Ha ummula ked byetu'n jasper; ha mikadwa byetu'n sapphire; ha mikatlu byetu'n agate; ha maikap-at byetu'n emerald; ²⁰ ha mikalima, onyx; ha mikalom, carnelian; ha mikapitu, chrysolite; ha mikawayu, beryl; ha mikasiyam, topaz; ha mikasimpuyu, chrysoprase; ha mikasimpuyu ya ossaan, jacinth; ked ha mikasimpuyu ya chuwa, amethyst. ²¹ Cha simpuyu ya chuwa'n sawang ked perlas, sin-ossa un mangkachakkey'n perlas. Ked ha kesa si hachi'n siudad, bilalitik losan un isun chi siling chi samling.

²² Ngim lappun templo si intullongku si hachi'n siudad, ti ha mantemplocha si Apudyus un Mallakabyelin un Ap-apu ya Keylilu. ²³ Hachi'n siudad, achipunla masapuy ilit ya seyeg un silawla ti masilawan si lilang chi kilachayaw Apudyus ya lilang chi Keylilu. ²⁴ Ked losan cha tagu si lubang, masilawancha si lilang chi hachi'n siudad, ked cha losan un ari si lubang, iyoycha kilabyaklangcha si hachi'n siudad. ²⁵ Cha sawangla, miwayyangwang un lappun miyolobyela ti achipun lum-

abi. ²⁶ Ked losan bo'n kilabyaklang ya kilachayaw chi lubung, maiyoycha losan si hachi'n siudad. ²⁷ Ngim achipun makwa un lumlok cha losan un achipun lapeykas si sangwalan Apudyus, isun cha matuli ya mangwa si kabibiin. Ti abus cha llista ngachenla si liblun chi biyeg un ay-ayyuwalan chi Keylilu makaslok si hachi'n siudad.

Ha Chewwang Un Tumagu

22 Ot impailan bod chi anghel kan sakon chi chewwang un ha chelumla ked tumagu ya manlinlin-ongan un isun chi crystal. Hachi'n chewwang, lummoswa si ummaammuyan Apudyus ya hachi'n Keylilu. ² Ot man-ayus si gawan chi kesa si hachi'n siudad. Ked ha mampasiigid chi chewwang, awed cha kayun chi biyeg un biluyan un mamunga. Ha tubucha, siya useyoncha un man-agas si sakit cha losan un tagu si kaili-ili. ³ Lappun maochesan si ulay silu'n lawingon Apudyus si hachi'n siudad. [†] Siya awed chi aammuyan Apudyus ya hachi'n Keylilu un manturay si hachi'n siudad, ya manchaychayaw kan siya cha bubulola. ⁴ Mitullongcha lupala ya ligili chi ngachenla si kicheycha. ⁵ Lappun lumabiyala ya achipun masapuy silaw ya ilit, ti si Apudyus un Apu silawcha. Ya makaturaycha kan siya si ing-ingala.

Ha Mangulilan Jesus

⁶ Ot kalan chi anghel kan sakon, "Tuttuwa losan chi libyega kan sika ya sigulachu'n makwa, ti ha Apu taku'n Apudyus chi langatod si Ispiritula kan cha propetala, siya bo langibuun si anghella taplu ipailala kan cha mansimbi kan siya chi masapuy'n makwa un alla' akit."

⁷ Ot kalan bod Jesus, "Chongyonyu alla, ti alla' akit un mangulilak! Pian cha malungpey si losan un liigili si alla'n liblu!"

⁸ Sakon si John un langngey ya langitullong kan cha alla losan. Lagamputku pun chingngey ya intullong cha alla'n byaleg, lampalintumingak si sangwalan chi anghel ta manchaychayawak. ⁹ Ngim lilallaalak un kalala, "Achim koon halat, ti osaak bo'n mansimbi kan Apudyus un isum ya cha susuludlu un propeta ya ulay cha losan un malungpey si liigili si alla'n liblu. Chaya-wom si Apudyus!"

† Genesis 3:17-19

¹⁰ Ot kalala bo kan sakon, "Achim itayu cha inggilim si halat un liblu un impakaammuk kan sika, ti alla' akit chi makwaancha. ¹¹ Ked si hachi'n timpu, losan un mangwa si lawwing, intalu ituyuyucha koon, isula bo kan cha mangwa si kabibiin, ituyutuyuyucha. Ngim cha losan un mangwa si lalintog, ituyutuyuyucha koon chi ustu ked cha lapeykas, ituyutuyuyucha bo koon chi mampeykas."

¹² "Chongyonyu alla!" kalan bo Jesus. "Alla' akit ked mangulilak! Ked awitok cha igunggulak kan cha losan un tagu un subyalit cha losan un killingwacha. ¹³ Sakon chi Alpha ya Omega, ha umula ya manguchichi, ti sakon chi luglugi ya sakon bo alungus cha losan."

¹⁴ Pian cha losan un malaksak si silupcha ti alla kalobbongancha'n mangan si bungan chi kayu un malagu si tagu ya kalobbongancha'n lumlok si hachi'n siudad. ¹⁵ Ngim achipun makwa un lumlok cha pin-a mangwa si kabibiin ya cha mansansalamangka, ya cha kachehegchegas, cha kapapatoy, cha malaychayaw si silan-apudyus, cha matuli ya cha pin-a mangwa si lawwing. Lappun makaslok kan cha kakamatchi si hachi'n siudad.

¹⁶ Ot kalan bod Jesus, "Sakon si Jesus un langibuun si anghelku un mangibyega kan cha allaya kan chikayu'n mamati un pin-a manchetchetong si kaili-ili. Mismu'n galakak kan David, ya sakon bo kalanha'n Ambigaton."

¹⁷ "Wayyu utla!" kalan chi Ispiritun Apudyus ya byebai un mikasey. "O, wayyu losan," kalan bod cha losan un mangngey si allaya. Umali kayu otyan, losan kayu un lauwaw, ta umilum kayu si tumagu'n chelum un lappun byayedla.

¹⁸ Sakon si John, patigmaak chikayu losan un mangngey kan cha impakaammuk si alla'n liblu. Lu awed maloga si allaya'n liigili si liblu, chogchog-an Apudyus chi chusala un siya libyega si alla'n liblu.

¹⁹ Ked lu silu bo kaalala ulay silu kan cha liigili si alla'n liblu, kaalon bod Apudyus cha bingayla si bungan chi kayu un tumagu, ya kaalola bo kalobbongala un lumlok si lasantuwan un siudad un siya libyega si alla'n liblu.

²⁰ Si Jesus un langipakaammu kan cha alla losan, kalala, "Tuttuwan alla' akit un mangulilak!"

Kalak bo, "O, mangulinka, Apu Jesus!"

²¹ Ha chawatku, kumachegu otyan ya tuyungan chitaku losan kan Apu Jesus. Amen.